KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

1. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **1. januara 1938.** | **76. lětnik.**

Budź khwaleny Jězus Khrystus!

Zasy je po jenym lěće. Lěto 1937 je wotběžało do morja wěčnosće a nowe lěto, lěto 1938, je nastupiło. Wšitcy smy sebi wědomi ważnosće a khutnosće tohole wokomika, wobwrota lěta. Ze zašłym lětom je ważny wotrězk našoho žiwjenja so minył. Wobstoji tola cyłe naše žiwjenjo z mjeńšej abo wyššej ličbu tajkichle lět. Kak dołho budźe trać, a měra našoho zemskoho žiwjenja budźe dopjelnjena.

Nowe lěto je nam Boža miłosć wobradźiła. Što wone wšo we swojim klinje khowa, to njewěmy. Dźemy do njoho połni nadźije a přećow. Wočakujemy wot njoho strowotu, poradźenjo našich dźěłow, zbožowne a wjesołe dny, naš wšědny khlěb; wočakujemy wot njoho za swoje duše spomoženjo, hnadu Božu, postup w duchownym žiwjenju, wobohaćenjo na dobrych skutkach a zasłužbach, duchowny rósť.

Dokelž je nětko Bóh tón Knjez dawaćeŕ wšoho dobroho, časnych a přeznaturskich kubłow, budźe nam bjeze wšoho zrozemliwe, zo prěni dźeń nowoho lěta wěnujemy joho česći, zo jón swjećimy jako swjaty dźeń.

Pohladajmy wróćo do cyrkwinskich stawiznow a rozłožmy sebi zkrótka, kak je swjedźeń Nowoho lěta — Wobrězanja Knjezowoho — nastał.

Njewěmy lěto, w kotrymž je swjedźeń nastał. Wěmy pak z pisomnych pomnikow starych časow, zo je so hižo w prěnich lětstotkach křesćanstwa swjećił. Cyrkwinska zhromadźizna, kotraž so lěta 567 w francózskim měsće Tours wotmě, postaji mjez druhim: „Zo bychu pohanske nałožki so wutupiłe, su naši wótcojo za 1. januar postajili, wosebite litanije so modlić, psalmy spěwać w cyrkwjach, a wokoło wosmeje hodźiny Božu mšu wo wobrězanju k česći miłosćiwoho Boha swjećić.“ Z toho spóznawamy, zo swjedźeń njebě křesćanam 6. stoléta hižo wjacy njeznaty, dokelž w tamnym postajenju koncila rěka, zo su hižo jich wótcojo tutón swjedźeń zarjadowali. Hakle w 7. lětstotku pak docpě raz a dostojnosć wysokoho swjedźenja.

Napadne je, zo je dołhi čas tutón swjedźeń so swjećił z posćenjom a druhimi pokutnymi skutkami. To so sta, zo bychu so, kaž cyrkwinske postajenjo praja, „pohanske nałožki wutupiłe“. Prěni januar běše mjenujcy w protycy pohanow přibohu časa, z mjenom „Janus“, a bohowcy sylnosće, z mjenom „Strenia“, wěnowany. Swjećeše so ze wšelakorymi rozpušćenymi zawjeselenjemi, z njepoměrnym jědźenjom a pićom, pohóršnymi zababjenjemi atd. Bohužel wobdźělachu so też špatni křesćenjo na tutych howrjacych pohanskich wjeselach — směšachu tak swoju wěru a dawachu pohóršk swojim sobukřesćanam. Zo by tutym pohórškam wobarała a Bohu Knjezej křiwdy wotprošowała, zhromadźowaše Cyrkej swoje dźěći w templach a pohonjowaše je k modlenju a pokutnym skutkam. Jara rjenje rysuje tutón swjaty wotpohlad Cyrkwje swjaty Hawštyn w jenym prědowanju, kotrež je na Nowe lěto měł: „Budźeš Nowe lěto swjećić kaž pohan, a kóstki mjetać a so wopojeć? Pohanjo dawaja sebi dary k Nowomu lětu — dawajće wy jałmožnu; tamni słuchaja njećestnym spěwam — wy so wokřewjejće ze słowami Swjatoho Pisma; tamni spěchaja do dźiwadła — wy khwatajće do cyrkwje; tamni so wopojeja — wy so posćće.“

Z pohanstwom zańdźechu po něčim też tute pohanske nałožki — a pokutne wobrjady, kotrež bě Cyrkej přećiwo nim zawjedła, njeběchu wjacy nuzne. Tak bu wopomnjeński dźeń Wobrězanja Knjezowoho woprawdźity swjedźeński dźeń — dźeń swjateje duchowneje wjesołosće.

Jene wašnjo pak zdźerža so też mjez křesćanami, mjenujcy te staroromske wašnjo, sebi mjez sobu zbožowne, žohnowane nowe lěto přeć, budź pisomnje, budź ertnje, budź też z přepodaćom darow.

Křesćanska lubosć móže z tutoho nałožka wjele dobyć, a swjata Cyrkej doporučuje a móže doporučeć tute rjane wašnjo, jeli tute přeća z wutroby přińdu a su derje měnjene.

Swjata Cyrkej přeje tež swojim dźěćom zbožowne, žohnowane nowe lěto — jeje přeco pak njezastawa při zemskim a časnym — jeje přeco saha hišće dale — wona přeje wosebje tež, zo bychu člowjekojo tamne duchowne dary a pokłady hnady sebi přiswojeli, kotrež wona khowa a člowjekam njepřestawajcy a najnaležnišo poskićuje. Je wona tola předswědčena, zo su tute kubła prěni a hłowny zakład wšoho wěrnoho zboža a žohnowanja, časnoho a wěčnoho.

Cyrkej khowa a wuči Bože zjewjenja, kotrež su so nam člowjekam stałe do Jězusowoho naroda, wona khowa a připowěduje nam wučby a wěrnosće, kotrež je bóžski wučeŕ sam tu na zemi něhdy wusywał. Jeje wučba je nam swětło za čas zemskoho pućowanja. Wona nam jasnje praja, zwotkel smy a hdźe pućujemy; zo njeje tuta zemja naša domizna, zo je naša domizna we wěčnosći. Na wšě prašenja žiwjenja nam wona wěstu a jasnu wotmołwu dawa, tak zo tu njekhodźimy w ćmi a čwilowacej njewěstosći. Što móže Cyrkej sebi druhe přeć, hač zo bychu wšitcy jeje wučby přiwzali — jeje wučbow so dźerželi a so wšelakich zmylnych wěrow a wučbow, kotrychž wěrnosć a hódnosć njeje wot Boha wobswědčena, njech so samo z wjetšim dorazom doporučuja, hladali. Swjata Cyrkej je jenička njezmylna nabožna wučeŕka — swoju wučbu je dóstała a přewzała njeposrědnje wot bóžskoho wučerja a swjatych japoštołow — bóžski wučeŕ Jězus Khrystus a Duch Swjaty stražujetaj nad jeje wučbami, zo so njebychu pokazyłe w běhu časow. Jeje wučby su jasne swětło, čista wěrnosć. Dajmy so rozwučeć wo wěrnosćach swjateje wěry. Słyšmy tohodla porjadnje prědowanjo a křesćansku wučbu. Njewušne wašnjo, po Božej mši běhać, dyrbi ze starym zašłym lětom pohrjebane być. Pytajmy so nimo toho tež sami rozwučować we swjatej našej wěrje a w duchownym žiwjenju so wudospołnjeć. Naš čas sebi to nuznje žada. Tohodla čitajmy pilnje naše nabožne serbske knihe, wosebje „Nowy Zakoń“ a „Kročenjo za Khrystusom“. We wudokonjanej serbskej rěči stej wobě knizy spisanej, a tak změješ nimo wulkoho nabožnoho wužitka zdobom ež hišće rjane aestetiske spokojenjo.

Cyrkej khowa nimo bóžskich zjewjenjow we sebi hnady a płody wumóženja. Tute je bóžski Wumóžnik zapołožił we woporje Božeje mšě a swjatych sakramentach. Ze zasłužbami, kotrež je sebi naš bóžski Wumóžnik dobył ze swojim žiwjenjom, ćerpjenjom a wumrěćom, buchmy my hrěšni člowjekojo wumoženi a wuswobodźeni z putow hrěcha a njewólnistwa djaboła a wěčneje zahuby, buchmy wujednani z Bohom Wótcom, nam bu móžnosć zasy data, hódnosć dźěći Božich a něhdy njebjeske kralestwo dobyć.

Z tym pak hišće nichtó njebudźe wukhowany, hdyž drje připóznawa a wěri, zo je přez Jězusa Khrystusa wumóženy. Kóždy dyrbi sam płody wumóženja sebi přiswojeć a tak skutk wumóženja na sebi přewjesć.

Što by Cyrkej k Nowomu lětu naležnišo přeć mohła, hač zo bychu wšitcy z tutych kužołow hnadow čerpali a tak swoje duchowne a wěčne zbožo natwarjeli!

Njedźelu a swjaty dźeń porjadnje na Božu mšu a po móžnosći k nyšporej, kaž su to naši pobožni wótcojo a prjedownicy činili! To dyrbi być naša zasada, wot kotrejež njewotstupimy. Ženje njezakomdźmy Božu mšu na přikazanych swjatych dnjach a njedźelach, ani z lohkomysłnosće ani z njerody, ani ze słabosće ani z bojosće před člowjekami. Jězusej Khrystusej zawdawajmy česć, kaž to z rjanym postrowom „Budź khwaleny Jězus Khrystus“ přecy a zasy přejemy. A zo bychmy so ze w Božej mši woprowacym so Khrystusom duchownje zjednoćili a z nim wopor Božeje mšě prawje spomožnje a wužitnje sobu swjećili, wužiwajmy tež časćišo rjanu knihu „Serbske Misale“. Z njeje so modlimy modlitwy Božeje mšě, kaž je woprowacy měšnik sam spěwa, a modlimy so cyle w duchu swj. Cyrkwje, kotrejž je Zbóžnik wopor Božeje mšě přepodał.

Dóstawajmy z Nowym lětom tež z nowej horliwosću swjate sakramenty. W swj. sakramenće pokuty wumywajmy přecy a zasy swoju dušu přez móc krewje Khrystusoweje a škitajmy ju před nowym hrěchom a nowej winu! Přistupujmy prawje často a dostojnje k blidu Božomu a wuhotujmy so tu z mocu njebjeskoho khlěba, zo bychmy we duchownej lubosći z našim Knjezom a Zbóžnikom stajnje zwjazani wostali. —

Tak kročmy do Nowoho lěta z krutym wotpohladom, zo změjemy so w nim po starodawnym a česćehódnym hesłu a postrowu: Budź khwaleny Jězus Khrystus!

K nowomu lětu.

Nowe lěto nastupjene
Z Bohom zasy witamy;
K njebju zdychnu wobćežene
Z khwalbu, z dźakom wutroby,
Zo je starosć, zrudoba
Staroh' lěta přetrata.

Nowe lěto nastupjene
Z dźakom, z khwalbu witamy,
Dobroty, nam wudźělene,
Křewja hišće wutroby;
A nas hišće přewodźa
Dalši puć do žiwjenja.

Nowe lěto nastupjene
Z dowěrjenjom witajmy,
Boža ruka roznjemdrjene
Stužiła bě wichory;
Wona změje dale móc,
Rozjasnić nam horja nóc.

Bóh budź z nami, pomhaj k wšomu,
Štož je dobre, njebjeske,
Z prózstwu khroble dźimy k njomu,
Ach, nam wjele trjeba je!
Dźěławi a spokojni
Bjeŕmy pak, štož wobradźi.

Nowe lěto nastupjene
Z Bohom chcemy powitać,
Jomu budź wšo poručene,
Wón chcył Serbstwo žohnować.
Polo, lud, dom, wutroba
Njech přez njoho hnadu ma.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac januar:

Powšitkowne a wosebite należnosće Swjatoho Wótca.

Na brjozy nowoho lěta stojo so rozhladujemy. Do přichoda hladajo so wćipnje prašamy: Što težto nam nowe lěto nowoho přinjese? Ale što pomha tele prašenjo? Přichod je nam skhowany. Wón je skhowany pola Boha Knjeza. Tón wšitko wě, što nam kiwa, dobre a złe. Wón je za kóždoho z nas, za kóždu swójbu a wosadu, za kóždy lud a narod dawno protyku wudźěłał. Wona je dawno hotowa. Wšu starosć złožujmy na Knjeza, njebjeskoho Wótca. Mějmy jenož tu jeničku starosć: Božu wolu dźeń a bóle spóznawać a dopjelnjeć. —

Jězus pak je rjekł: Pytajće najprjedy kralestwo Bože. Haj, wšo budźe nam přidate, hdyž so prócujemy wo kralestwo Bože we nas a wokoło nas, kóždy na swojim městnje. Pomhajmy z paćerjom a ze skutkom, zo by swjata Cyrkej wšudźe mjez človjekami mohła swobodnje swoje nadawki dopjelnjeć a zo by so wšudźe hodowne poselstwo a přeća dopjelniło: zo by so wšudźe stała česć Bohu a pokoj človjekam. Tele należnosće a přeća trapja najhóršo Swj. Wótca, kiž z najwyššeje straže wobkedźbuje znamjenja časa. Wón najlěpje wobkedźbuje, kak zły duch bjezbóžnosće nadběhuje křesćanske ludy a howri a cychnuje we nich surowje. A mnozy křesćenjo njedohladaja so hrožacych strachow. Kaž zaćěmnjeni wudadźa so helskim mocam. A hdyž widźa a słyša hanjenja a směšenja žiwoho Boha, što činja? Činja to zasy dobre? Bóh wěrny so směšić njeda. Khostanjo njewuwostanje. Ze starosćiwym Swjatym Wótcom wobkedźbujmy nabožne wuwićo človjekow. Mnozy so zasy modla k přiboham.

Snano prajiš: „Należnosće Swj. Wótca su należnosće swjateje Cyrkwje. W tej pak je móc Ducha Swjatoho žiwa a Jězus při njej wostanje wšitke dny hač do kónca časow. Tuž dyrbjeli w dobrym měrje być, štož nastupa dóńt kralestwa Božoho na zemi a należnosće Swjatoho Wótca.“ Štóž tak mysli, njewě hišće ničo wo zamołwjenju a nadawku, kotryž wón sam ma jako staw Cyrkwje. Tón njeje zrozemił, što to rěka: w swjatym firmowanju być powołany wot Ducha Swjatoho k sobuskutkowanju w Božim kralestwje. Tón je zabył, kelko wot joho skutka a paćerja wotwisuje. Tón je zabył na Khrystusowu kaznju: „Prošće a dóstanjeće. Štožkuli mojoho Wótca w mojim mjenje prosyće, to da wam.“ Jasnišo tola so prajić njehodźi, kelko žohnowanja a kelko dobroho naš paćeŕ přinjesć zamóže.

Pomhajmy našomu Swjatomu Wótcej brěmjo wołóžić, kotrež wón sobubjerje do nowoho lěta. Bóh Knjez zdźerž nam hišće prawje dołho Pia XI., tak mudroho a swjatoho. Njech jomu a nam přez cyłe nowe lěto swěći Bethlehemska hwězda! Njech našomu drohomu ludej, žanomu z nas, nihdy njehasnje! Khrystus budź nam puć, joho hnada budź nam swětło, joho pomoc dowjedź nas k wjeselam nowoho lěta! Daj Bóh zbožo wšěm!

Swjata hwězda Božeje nocy.

(Skónčenjo.) F. J. Weinrich.

Marjenka by so najradšo cyła roznjemdriła, ale wobknježi so a praji ćiše napřećiwjo:

„Što dha tajka zbłaznjena zrozemi we słódkim słowčku a zymnym swarje! Zwěrjo lěpje słyši!“

„Marjeńka! Zwěrjo ty prajiš?

Jeje hłós bu znowa sylny a twjerdźe wona dźeše: „Haj, zwěrjo! A zwěrjo ma znajmjeńša runje zrosćenu šiju a nic wobličo skoro na khribjeće kaž naju Maruša. A zwěrjo njeda hłowje wisać kaž zarězane ćelo.“

To prajiwši wot muža wotskoči a poča kaž hižo husto zdawna sem žałosćić:

„Čohodla sym ja zatamana. Tak ćežko poklata. Čohodla mam ja tajkele dźěćo, čohodla? Njech na moje tamanjo słucha, kiž je mje tak hrubje zatamał; jomu słušeja moje kliwanja, nic Maruši, nic tebi.“

Žałosćo dźěše ke khachlam a skhili so, zo by zatepiła. A swětlina praskotacoho wohnja ju wobskakowaše. A Iwan, takle ju widźo, k sebi praji:

„Palić so budźe, wěčnje budźe so palić, jeli njezměje lubosće a miłosće!“

A posydny so pod swjatym swjećećom a njehibny so z blaka přez cyły dźeń.

Směrki padachu swjatoho wječora. K nim do jstwy zastupi mužski, póslany wot wjesnoho sowjety, prajo: „Towaršo, hišće raz ći praju, zo je wšěm zakazane, k tutym błudnym hodam sebi jědlu abo šmrěka wonka w lěsu porubać. Dale je kruće zakazane, k pólskej hranicy so přibližić, zo by tam na pólskej stronje tute błaznosće hodownoho ćikota sebi wobhladał.“

Wćipny wójstwje so wobhladowaše.

„Ow“, směšnje nadobo zasy započa, „z kajkoho časa dha ty na wumělstwo studuješ, towaršo? Rěč, rěč! Što dha maš tamle do nowoho wobraza wisajo? Žónsku předstaja, jeli prawje widźu. Maćefku našu, domiznu lubu, Rusku, što?“

Wón bě trochu hubjeny na woči, tutón towaŕš a minister wjesnoho sowjety. Nětko pak swojej zažlokanej woči cyle blizko k wobrazej pozběže a so prašeše — ale hižo bóle tak připódla, kaž by z myslemi hižo dawno něhdźe druhdźe był. —

„Koho drje tón wobraz předstaja?“

Iwan wosta cyle měrny.

„Našu Marjanku a našu Marušu“, wón praji a zhladowaše nutrnje so modlo na swjate, pozłoćane swjećo.

Tón bjezbóžny towaŕš so wusmja, a wobroćiwši so, wobdźiwaše žiwje kulojtnu Marjanku, kiž zezady splóšena stoješe. Skónčnje měnješe:

„To pak stej so mać a dźowka tójšto přeměniłoj, Iwanje. Ale najbóle drje waju dźowčička, ta Maruša, tute słódkoćeŕwjene holičo z mjehkim móškom pod nóskom a ze swojimaj złotymaj wóčkomaj“, směšo doda a so pozhubi.

Dołho po tym Iwan skónčnje stany. Pomału dźěše wón k Marjancy a pokazujo na swjate swjećo tam na sćěnje praji jej doraznje, ale lubje a jimaće:

„Tajka dyrbiš so stać, moja Marjanka, takle dyrbiš ty na naju Marušu so móc smějkotać . . .“ Kopny do sekerje na zemi, zo zleća do kuta a wuńdźe z domu.

Wonka bě ćma. Hwězdy žno počachu wujězdźować na ćmowe njebjo. Iwan pozběhny swojej woči. Pytaše za tej hwězdu, kotraž w Božej nocy so přede wšěmi wopušćenymi človjekami pozběha, swětłosć wusywajo, radosć, wjesołosć a lubosć. Nichtón po cyłym swěće lětsa tuteje swjateje hwězdy tak nuznje njetrjebaše kaž wbohi naš Iwan, nichtón! Ach, hdy by we wutrobje swojeje

Slepy z Bethlehema.

Hodowna podawizna.

We starych spisach su někotrežkuli spodźiwne podawki, kotrež so při narodźe našoho Zbóžnika stachu, zapisane byłe. Z njerodu herbow su mnohe tajke spisy so zhubiłe. Zawěsće płaći so próca, hdyž z dopomnjećow starych to wuzběhnjemy a wukhowamy, štož so nam zdawa zdobne a lubozne a česć Joho swjatomu mjenej spěwa.

K Joho khwalbje budź tohodla też tuta podawizna wopominana:

W tamnej žohnowanej nocy mjenujcy, z kotrejž cyle nowy čas so započa, dokelž Bóh sam z njebjes k nam na zemju zestupi, w tutej nocy zeńdźechu so, kaž wšitcy wěmy, pastyrjo na swojich honach, zo bychu nowonarodźenomu Kralej česć wopokazali, jomu hołdowali.

Ducy do hródźe přińdźe jim slepy z Bethlehema napřećo. Čas joho žiwjenja njebě joho wóčko widźało swětło tohole swěta. Hórkosć bě joho wutrobu přewzała; joho wutroba nošeše so z wulkej žadosću. We hłubinach joho duše knježeše hrozna ćma, kotraž běše wjele hórša dyžli nóc, kiž joho wóčcy zawodźewaše. Wšitkich widźacych, kotřiž jomu wo wěcach wšědnoho žiwjenja, wo nježnej pyše kwětkow, wo pisanej drasće ptačkow a wo jasnosći słónca powědachu, měješe wón za woprawdźe zbožownych; dokelž wšitko to, štož móžeše też najkhudši widźeć a wobdźiwać, bě jomu zakryte. Rady by z nimi na mjezu pola šoł a wobdźiwał khowace so słónco, hdyž ze swojim złotožołtym błyšćom cyły swět kaž z kuzłom překrasnja. Tak njewuprajnje rjana zdaše so jomu róża być, kiž joho ze swojej wónju přecy a zasy wokřewješe, zo bě rady połojcu swojoho žiwjenja dał, by-li mohł jenož junu jeje młódnu čerwjeń wohladać.

Tale žadosć podusy we nim po něčim wšitke wjeselo nad žiwjenjom. Wón bu přez to človjek přewostudły. Joho roznjemdrjenosć a złóstniske rěče běchu tak wohidne, zo so joho kóždy rad zdalowaše. A tute zanjechanjo zdaše so jomu zasy być tak njesprawne a njepřećelniwe, zo hórkosć we nim rosćeše dale a hrózbnišo.

Běše jomu, jako by žadława pusćina joho wot wšoho žiwjenja dźěliła. Tak bě so wón nałožił, samlutki, jenož wot swojoho šešeratoho psa přewodźany, po krajinje swojeje domizny pućować a swoje hrózbne skórźby a zakliwanja do samoty wołać, ani zo by jomu něchtó mohł zadźewać. Tuž njebě to też pastyrjam napadne, hdyž joho w tutej nocy ducy do Bethlehema zetkachu.

Slepy zasłyša jich wjesołe wołanjo. Dźěše so jim dźensa někak tak z lohka, kaž bychu jim nozy jenož tak hrałe — žane ćežke, njelepe stopy kaž hewak. To wšitko bě jomu napadne. Wěsta wćipnosć bě joho hrabła; pohonjowaše swojoho psa, zo by pastyrjow sćěhował.

Tak přińdźe slepy bórzy po pastyrjach ke žłobjatku. Wón zasłyša hišće jich horce modlitwy a słowa, z kotrymiž so z najzbóžnišej knježnu a maćerju a swjatym Józefom rozžohnowachu. Potom stoješe tu sam. Čišina, kotraž joho kaž z ćopłym płašćom wodźewaše, činješe jomu derje. Wšitko zdaše so jomu tak spodźiwne na tutym městnje; tu nadobo so joho nježny hłós žónskeje wopraša, što sebi drje přeje.

O, wón žadaše tola tak wjele! Běše pak jomu, jako by měł před tutymi cuzymi človjekami swoju njespokojnosć potajić. Haj, spodźiwna móc, kotruž njemóžeše sebi wujasnić, stłóči joho k zemi dele. Po kolenach wačeše so wón dale a přimaše so ze swojimaj rukomaj doprědka, doniž tutej hłówčku nowonarodźenoho dźěćatka njenamasaštej. W tutym wokomiku dźěše hłuboke spokojenjo přez joho dušu. Wón widźeše sebje samoho we cyłej swojej wohidnosći před človjekami stojacoho a dorozemi, čohodla su napřećiwo njomu tak wotkhilni.

Tu začu, kak joho ćežkej rucy wotpočowaštej na wočinjenymaj wóčkomaj dźěsća — a sylzy so jomu wuronichu. Ćiše płakaše — njemócny a znutřkownje cyle zlemjeny. A tu — wopřisahał to by, zo dźěćo same jomu to praješe — zasłyša nadobo cyle jasnje słowa:

„Što sebi najbóle přeješ, mój bratře?"

Z cyłym hłosom chcyše zawołać: „Sčiń mje widźacoho! Daj swětło mojimaj wóčkomaj!"

Njerjekny pak ani słowčka. Joho porsty wotpočowachu přecy hišće na wočomaj dźěsća, po zdaću hłubokimaj kaž bjezdno, kotrejž so ani při tutym dótknjenju njezawrještej. Joho rucy pytaštej dale a namakaštej čoło, kotrež bě tak móličke a po zdaću zdobom bjez mjezow. Spodźiwna

---

lubeje Marjanki tamna lubosć zasy wuprasnyła a wšu hidu, wšón hněw a wšě złoby spaliła. Potom haj, potom by bjeze wšoho komdźenja wšěm druhim hwězdam po cyłym njebju hasnyć dał abo druhim rozdawał. Wšako by potom jomu tuta swjata hwězda Božeje nocy zeskhadźała a wozbožiła joho a cyły joho dom, tuta swětła hwězda swjateje lubosće a radosće, kaž ju sebi wón předstaja, zo so swěći we wutrobje Bóžskoho Syna a joho swjateje Maćerje. (Kaž tam na tym swjatym swjećeću.)

Wusmjał so potom by wšěm bjezbóžnym sowjetam, wusmjał so wšěm třikróćnym dawkam, wusmjał so wšomu bjezbóžnomu bolšewismej! Haj, zawěrno! Žadyn bur njesmě mězniki přestajeć, ani jenoho. Ně, žadyn človjek to njesmě. Ale hdy by Iwan wutrobu swojeje Marjanki zasy dobył, potom by Iwan samo čertowe mězniki přestajał, A wobskórźby so tohodla žaneje nabojał njeby!

Bjez cyla bručeše so po polach. Sněha so hišće njebě našło! Zamjerznjena zemja bubnjowaše pod joho stupami. A zasy počeštej joho wóčcy pytać za tamnej dźiwapołnej swjatej hwězdu Božeje nocy, kotruž sebi joho wutroba tak přeješe. Ale nihdźe so njebłyšćeše. Tola tamle — što dha so tamle w dalokosći, hłuboko na njebju, skoro při zemi takle zyboli a błyšći? Swětlina so tam wupřestrěwa tak swětła kaž w zańdźenej nocy we tym snoje ta swětłosć kołwokolo toho spodźiwnoho dźěsća na ramjenjomaj toho sylnoho muža. Ale ně wšak ně, tak swětła tuta swětlina njeje — a tola: Swětłosć wot tam so wupřestrěwa přez wšě pola. A hižo bliżeše so Iwan k tutomu swětłu. Swjatočne kěrluše pokhadźowachu ze swětła kaž junu nad bethlehemskej hródźičcy.

A hižo stoješe Iwan w črjódcy mužow a žonow, kiž joho wuhladawši bojaznje do ćmy ćěkachu, ale joho spóznawši so wjacy njekhowachu, ně, radostnje hladachu zasy z ćmy do krasnosće wozbožaceje swětłosće. Tam, za hranicu, tam na pólskej stronje pozběhowaše so świžna jědła, zybolaca cyła so połna swěčkow. Tu bě potajkim woprawdźe hrózbna hranica Božoho kralestwa. Přetož před swětłosću Božoho štoma bě tam a sem widźeć swětły tesak na flince bjezbóžnoho sowjeta hranicy. Horliwje zanošowachu mužojo a žony na druhej stronje swoje ludowe kolendy. Spěwachu wo lubosći Bóžskoho dźěsća a joho Maćerje. Sami płomjenjo so w tutej lubosći spěwachu před wrotami zezamknjeneje Ruskeje, zo bychu tola znajmjeńša ći wbozy při hranicy to zasłyšeli. Tući to też słyšachu. Z wotewrjenymi hubami w zymnej nocy tam stojo, dosłuchać a dohladać so njemóžachu. Mjelčo zbožowne spěwy z nimi sobuzynčachu. We wutrobach pak bě žałosć wšěch tak bolostna a hórka:

Čohodla, o Jězuso, njenarodźiš so Ty też mjez nami?
Smy tola bjez Tebje žno skoro wšitcy cyle zhubjeni!

Nadobo, kaž bychu kozacy do wójny wuběli, přihnachu jěcharjo w dźiwim skoku. Mała ta zastróžana horstka hižo zasłyša dych koni. A spěšnje so we ćmě pozhubi. Kóždy bě so nadobo zasy sam ćmowy stał, do ćemneje nocy so zawalił, zo by dale sutał w tej „wěčnej" ćemnosći. Jenož ze zmjerznjenymaj rukomaj hłowu sebi škitajo, wšitcy ćěkachu do ćemneje nocy. Ćiše! Ani słowčka nichtón njepikny. Ale z jěcharjow kóždy šćěrjo a tamajo za swojim woporom pytaše a kóždy sebi też někoho namaka. Z praskacym křudom za nim bijo honješe jón po zmjerznjenych

horcota, kajkuž dotal ženje začuł njebě, přežołmi joho znutřkownje. Spytowaše zasy stanyć. A hdyž tak ze swojimaj sprostnjenymaj kolenomaj stawaše a z ruku so po sćěnje horje masaše, dorozemi nadobo, hdže poprawom je. To njemóžeše ničo druhe być hač ta stara hródź joho bohatoho wuja, toho nimoměry skupoho lakomca. Hródź měješe so bórzy zwottorhać, dokelž skotej wjacy dosahacy škit njeposkićeše.

Tele spóznaćo joho cyle zamyli. Njemóžeše wopřimnyć, zo chcyše tute dźěćo, kotrohož bóžsku majestosć bě runje začuł, w tej hubjenej hródźi bydlić.

Cyle ponurjeny do tutych mysličkow a znutřkownje wšón hnuty zasłyša nadobo něžny hłós žónskeje. Móžno, zo bě wona začuła, što w tym slepym so stawa. Wona hładźeše jomu z lubosćiwosću maćerje čoło a prašeše so joho, hač je pokojenjo pola dźěsća namakał; tele nowonarodźene dźěćatko, kotrohož narod bu wot jandźelow připowědźeny, mohło zawěsće, jeli nutrnje by wo to prosył, joho wočomaj widźenjo dać, přetož we swojimaj něžnymaj ručkomaj dźerži tute dźěćo wutrobu swěta.

Tele słowa přesapnychu joho kaž z błyskom. Widźeć? Widźeć? To bě sebi wón tola přecy přał! Bohatstwa zemje z jasnymaj wóčkomaj wobhladować? Bohatstwa? A Wón, kiž móžeše wšě bohatswo spožčić, leżeše tu khudy a prosty, wjele khudši hišće hač wón sam. Haj, njeby tež joho khudoba so za njoho stać mohła z bohatstwom, kotrež bychu jomu wšitcy widźacy zawidźeli, hdyž by tež wón mohł dawać, darować, sebje samoho podawać?

Nadobo zda so jomu widźenjo tak njewažne. Štož bě w tutym wokomiku wón znutřkownje dožiwił, měješe za wjele rjeńše a nadobniše hač wšitke widźomne kubła, kotrež ze swojimaj wočomaj njemóžeše zapřijeć a nazhonić. Ćiše, kaž bě přišoł, so zasy wotsali, wjedźeny wot psa, kiž joho spěšnje domoj dowjedźe.

Z tym dnjom započa so za njoho nowe žiwjenjo. Wón přińdźe ke swojim a wosta při nich a ženje wjacy njemórkotaše na swój křižik. Ženje wjacy njezhubi so z joho wobliča tamna spodźiwna jasnosć, kotraž wot toho dnja so na nim jewješe. Wšitcy nuzućerpjacy pak namakachu pola njoho tróšt a pokoj. Haj, hdyž wón skónčnje wumrě — bě to lěto do toho časa, hdźež Knjez swoje ćerpjenjo nastupi — a wón sam hižo dawno wědźeše, što tamne dźěćo je było, praju, hdyž wón skónčnje wumrě, běše hišće nadobny měr, kiž so na joho wobliču jasnješe, z wokřewjenjom a pokojenjom za wšitkich, kotřiž běchu přišli, zo bychu hišće junu mortwe ćěło ćichomyslnoho starca wohladali.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu póndźelu pokhowachmy tu Hanu Rychtarjowu, kotraž bu štwórtk před tydźenjom w 72. swojim žiwjeńskim lěće do wěčnosće wotwołana. Runje na dnju jeje pohrjeba wopominaše zawostajeny mandźelski, rentnar Jan Rychtar, swoje 70. narodniny. Njech swjata wěra jomu dawa w zrudobje wo swoju lubu mandźelsku dušiny tróšt a pokoj.

— Druhi swjaty dźeń hodow wotpołožištej w klóštrku franciskankow sotře Rafaela a Armella swjatočne sluby. Wjele wěriwych a přiwuzni sotrow so při rjanym swjedźenju wobdźělichu. Sotra Rafaela pokhadźa z Hornjeje Šlezskeje, sotra Armella z Bajerskeje. Woběmaj sotromaj wjele zboža přejemy!

— Swoje 75. narodniny swjeći runje na swjedźenju Třoch Kralow Madlena zwud. Hiccyna, rodź. Šołćic z Radworja. Po smjerći swojoho mandźelskoho w lěće 1924 přićahny z Hodlerja do Budyšina. Přejemy Hickec maćeri k narodninam wjeselo a zbožo, Božu hnadu a něhdy njebjesku krónu.

Z Khrósćic. Štwórtk do Hodownych swjatych dnjow běše so 70 lět minyło, zo so w Khanecach burej Pětrej Šołće prěni synk narodźi, kotrohož tehdyši Khrósćičanski kapłan Wornar na samsnym dnju na Michała wukřći. Tónle Michał Šołta je pozdźišo žohnowane Khanecy wopušćił a so 8. junija 1903 na Šołćic kubło do Khrósćic woženił. Z Božej hnadu je hišće dźensa tak čerstwy a młódny, zo skěrje na pjećdźesatnika, ale nic na sydmdźesatnika mysliš. Ze swojim poměrnym a ćichim karakterom běše hižo bórzy wustojny k zjawnym zastojnstwam. Khrósćičanska wohnjowa wobora je pod joho wjednistwom wjele strašnych wohenjow dokładnje hašała. Šołtowe měrne

---

polach do wsy wróćo. Husto a husćišo šiju, khribjet, nozy, ramjeni, haj hłowu, čoło a wobličo bolostnje šwikaše hwizdacy křud. „Towaršo, towarška, naše znamjeńko. Jutře nad nim će zasy spóznajemy. Tu! Hój tu! A hišće raz! Pris, pras. Z krewju wumyj sebi swoju hańbu, zo za cuzym běhaš po prošeń. Wot čohož smy će dawno hižo tak rjekowscy wumóhli. Haj, phi a hańba! Pris, pras! Tu maš zasy . . .“

Motajo so, padajo, stonajo a pišćo běžeše honjena dźiwina. Iwana běchu tući nječłowječi jěcharjo takle surowje dohonili hač k samomu płotej joho zahrodki. Tam padźe matrowany bjezmócny na swojej koleni a poča pišćeć kaž znate dźěćo. Ale jako skónčnje wupłakanej swojej woči pozběhny horje k njebjesam, wuhlada we swojich sylzach tysac a tysac króć wjacy zybolacych so njebjeskich hwězdow hač hdy prjedy. Bity a tola spodźiwnje spokojeny so pozběže a dóńdźe so masajo pomału hač k swojomu domej. W durjach pak wosta nadobo stojo. Marjanka widźo krawjacoho — do wočow kapachu jomu kapy krewje — zareji třaso so, zastróžena. Iwan pak so posměwkny, pozběhny swoju ruku — bě tam hišće jenož hišće jenoho porsta — a stoješe, ćicho słuchajo. A hižo słuchaše też Marjanka. Bě to hodowne spěwanjo cunje po cyłym domje. Kaž by kóždy kućik klinčał a zynčał, to bě. Ale zwotkel znošowaše so spěwanjo? Z hwězdow dele? Abo spěwaše swjata Marija tam na tym pozłoćanym swjatym swjećeću ze swojim dźěśćom hromadźe tute njebjeske spěwy? Haj, snadź tohodla, dokelž bě hody zasy směła so wróćić na stare jeje čestne městno tam na sćěnje. Z kotrohož běchu ju wuhnali bojazliwi domjacy a pod zemju zaryli. Marjanka zadźiwana a Iwan pohnuty hladaštaj wobaj na swjate swjećo — a hlej: Maćer lubosće a miłosće kručišo k wutrobje tłóčeše swoje Bóžske dźěćatko — ale — wona njespěwaše . . .

Swjatočnje stupajo dźěše Iwan — a mučnosće njebě w nim wjacy žaneje — k duričkam holcyneje jstwicy Maruše. Khwilku tu kaž zajaty před nimi pozasta. Potom pak wotewri z wotmachom durje. A nětko pokhadźeše ze jstwicy do jstwy spěwanjo kaž spěwacych jandźelow, čistojasne, swětliše a přecy swětliše, z rozswětleneje jstwicy do ćmoweje jstwy, jimaj napřećo — z duše — Maruše! Marjanka so přibliži hač k durjam. Wonaj zhladowaštaj wobaj do jstwicy swojeje Maruše. Tam na łožu wona leżeše, swoju hłójčku nětk tak něžnje pozběhnjenu a — spěwaše. Maruša woprawdźe spěwaše. Ta němа wot naroda. Kotrejež hubičcy ženje ani zynka prajiłoj njeběštej. Kotraž bě jenož tam a sem kaž hołbica zakurkotała. Němа Maruša spěwaše. A spěwaše njebjeski kralospěw, słódki kaž z jandźelskich wutrobow, posledni — wěčny.

Nadobo nakhili so spěw, zapłaknje. A kaž krasna běła lilija złamana zańdźe — wuhasnje. Iwan stany, dźěše k Maruši. Marjanka njepopušći joho ruku, kotruž bě při spěwje sebi přimnyła. Stara broda Iwana so pohibny. Bě hišće połna krewje. Iwan Maruši do wobliča pohladny. Wobroći so k swojej žonje a praji njesłyšane słowčka a Marjanka je rozemi. Maruša pak zemrěta, přez dwaceći lět hroznje zarosćena, wohidna wšěm čłowjekam, běše mortwa w krasy swojoho čistoho wobliča, w błyšću wulkeje swětłosće.

wašnjo je we gmejnskej radże lětdźesatki dołho, hdyž bě trjeba, wichorojte žołmy hładkowała. Wotedawanjo butry, mloka a jeji we wójnje je so we Khróśćicach přecy bjez hary wotmělo, dokelž měješe sprawny Michał Šołta wěc w rukomaj. A nětko je wot lěta 1918 z wustojnym khěbětarjom při Khróśćičanskej cyrkwi. Kóždu njedźelu, kóždy swjatk a pjatk je knjez jubilar hižo do rańšich w Božim domje na swojim městnje. Sam zlutniwy zamóže dobroćiwy a darniwy z bědnymi być. Při přikładomnej zdźerživosći waži sebi wysoko dobru trubku a słódnu škleńčku wina. Njech Boža miłosć nam česćehódnoho jubilara a joho mandźelsku Hanu rodźenu Šołćic hišće dołhe lěta wukhowa! -a.

— Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu 5. jan. 1938 popołdnju w 2 hodź. w Khróśćicach, popołdnju 1/4 4 hodź. we Worklecach.

Z Njebjelčic. Druhi dźeń hodow běše naša wjesna młodosć swjedźeń wuhotowała. W „Posole" běšće na njón přeprosyła. Po wšelakich jednanjach so poradźi swjedźeń přewjesć. Wjele hosći bě so zešło ze wšěch stronow. Wjednik wjesneje młodźiny Hermann postrowi wšitkich a wunjese sławu na wjednika. Nětko hrajachu naši młodźency a knježny serbsku hru: „Móc wěry". Ćežku hru běchu derje nawukli a wědźachu ju prawje předstajić. Z napjatosću posłuchachu wšitcy na předstajenja. Też drasty běchu rjane a cyłe hraćo bě derje wobrazowane. Hra na přihladowarjow hłuboko skutkowaše. Bóh dał, zo by to też w přichodźe zasy móžno było, tajki rjany powučacy swjedźeń wuhotować.

Radwořske hody.

Hdyž běchu hižo Boži wječor wšě zwony wysoki narod našoho Knjeza a Zbóžnika připowědale, roznjese wulki zwón ze swojim mócnym mjedźanym hłosom we 11 hodź. w nocy powěsć, zo maja wšitcy so přihotować na Božu nóc. Kaž loni k prěnjomu razej, tak też lětsa ministranća wosadnym narod Zbóžnikowy wozjewjachu. Hišće so na wołtarju jenož někotre swěčki swěćachu a advent leżeše hišće nad wołtarnišćom. 19 ministranća wustupichu z kapale adventski kěrluš zanošujo „Zešła je krasna róža". So k ludźom wobroćiwši spěwachu w serbskej rěči połnócne swjate sćenjo wo zbóžnym narodźe Jězusa Khrystusa. Jasny hłós jednotliwych młodostnych spěwarjow rozlěhowaše so přez cyły wulki Boži dom z wěriwymi napjelnjeny. A kaž jandźelski spěw potom klinči, hdyž wšitcy hromadźe zanjesu: „Česć budź Bohu we wysokosćach". Potom ćahnu woni k žłobjej Zbóžnikowomu a zanjesu tam jako dźak za nadobny skutk wočłowječenja Boha khwalospěw maćerje Božeje „Wulcy khwali moja duša Knjeza".

Potom swjeći knjez farař nócnu Božu mšu. Też nětkle su hišće we wołtarnišću adventske zerja. Hakle potom, hdyž so zanjese hodowne „Gloria", rozswětli so wołtař ze swojimi 800 swěčkami, zo nam jasnje před wočomaj stoja słowa: „A wulka jasnosć jich wobswětli". Na Božej mši spěwachu wěriwi naše rjane hodowne kěrluše. Jenož někotre razy přetorhny črjódka wuzwolenych spěwarjow, kaž je to pola nas z dawna wašnjo w Božej nocy, zhromadny spěw wěriwych. Při přinosu darow zaspěwa naš nowy cyrkwinski khór, po přežohnowanju črjódka šulskich dźěći, po swjatym woprawjenju zasy cyrkwinski khór. Wulke črjódy wěriwych swjećachu swoje hody z dóstaćom swjatoho sakramenta wołtarja, bě jich na 400.

Swój wěršk dócpě hordozny swjedźeń na dopołdnišich Božich służbach. Boža mša swjećeše so před wustajenym Najswjećišim ze samsnymi swjatočnosćemi kaž w nocy.

Po swjedźeńskim nyšporje hrajachu dźěći našeje dźěćaceje zahrodki w sotrowni před zhromadźenymi staršimi hru wo Božim narodźenju. Lubozne jandźelki wobdawachu ze spěwami a rejkami žłobik Jězuskowy.

„Krajan" tu je.

Cyłe lěto 1938 chce Wam służić za 60 pjenježkow.

Knjez farař dźakowaše so na to wšitkim wobdźělenym, dźěćom kaž też sotram, kiž běchu wulku prócu na nawuknjenjo nałožiłe. Nětko sćěhowaše najwažniši dźěl za dźěći: Bože dźěćo wobradźeše. Na 60 dźěći bu tu wobdarjenych z rjanymi darami. Wjeselimy so, zo sotry runje Boži dźeń tutón swjedźeń zarjaduja. Jandźel wozjewja: „Dźensa je so wam narodźił Knjez." Škoda, hdyž hižo tydźeń do časa abo też jenož dźeń abo dwaj so advent přetorhnje a přikrótći, hdyž tola njejsu hišće hody. Tuž sława našim sotram, kotrež z tym dopokazuja, kak hłuboko su zapřimłe zmysł hodowneje liturgije.

Na swjedźenju swj. Šćěpana mějachmy radosć nad nowym gotiskim ryzmom, kotrež nam předuje we swojej čerwjenej rjanosći wo wulkosći martrarstwa. W prědowanju słyšachmy wo martrarstwje človjekow našoho časa.

Zo bychu dźěći też wšědne dny khodźiłe na wopor Božeje mšě a tam witałe swojoho Boha a Knjeza, zarjadowa knjez farař Božu mšu na 8 hodźin. Kaž bohaty wopyt też ze stron dorosćenych pokaza, je so tutón pózdniši čas wosadnym jara lubił. Dyrbješe to pospyt być.

Za dźěći zarjadowa knjez farař srjedu popołdnju we sotrowni mały pozběhowacy hodowny swjedźeń. Zasy předstajachu dźěći zahrodki swoju hru z dobrym wumělstwom. Potom předstaješe knjez farař dźěćom potaństwo Božeje nocy we wobrazach před woči. Widźachmy 50 pisanych wobrazow znatych wumělcow, předstajacych Boži narod, jandźelow, pastyrjow, mudrych a druhich pola žłobika. Při tym słyšachmy na tačelach znate „Transeamus", „Largo" wot Händla, „Rorate coeli desuper", „Hodowne zwony", kaž też pišćele z hodownymi kěrlušemi. Wjesołosć a radosć so jewješe na wobličach dźěći.

A na Tři kralow chcemy hišće raz woswjećić hody z dźěćimi w cyrkwi. Na tutym swjedźenju na nyšporje ponjesu ministranća postawu małoho Jězuska we swjatočnym procesijónje po cyrkwi. A potom naši móličcy postrowja Jězuska, podobnje kaž joho tři mudri postrowichu, a počesća joho ze swojimi słowami a darami we wjazanej rěči. —

Tak smy my Radwořčenjo swjećili hody 1937.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Pius XI. je w poslednich dnjach 15 cyrkwinskich wjerchow a jenu rjadowu generalku we wosobinskich audijencach přijimował. Z toho je spóznać, zo je Swjaty Wótc tukhwilu strowotnje čerstwy a napinanjam ćělnje zrosćeny. Zańdźeny tydźeń wubudźi wosebje wopyt južnosłowjanskoho ministerskoho presidenta Stojadinowiča pola bamža powšitkownu kedźbnosć. Poł hodźiny dołho so ze Swjatym Wótcom rozmołwješe a dlěje hišće z kardinalom Pacellijom. Derje je znate, kak jara je so Stojadinowič wo to prócował, zo bychu so poměry mjez romsko-katolskej a starosławnej cyrkwju w Serbiskej lěpje zarjadowałe. Skónčnje bu konkordat ze Swjatym Stołom wujednany a južnosłowjanski parlament jón z wjetšinu přiwza. Po tym pak zběhny so zasy mócny wichor dla konkordata, přećiwo kotromuž wosebje prawosławne duchownstwo wustupowaše pod nawjedom patriarcha Barnabasa, kiž před krótkim je wumrěł. Hač dotal njeje so konkordat nastatoho njeměra dla senatej (prěnjej komorje) předpołožił, kiž ma jón připóznać, prjedy hač zakońskeje płaćiwosće dobudźe. Zawěsće je president Stojadinowič wo tutych należnosćach we Vatikanje so rozmołwjał.

We swojej narěči před kardinalemi je Swjaty Wótc tež tutoho prašenja so dótknył, hdyž ke kardinalej Pellegrinetti, kiž bě dotal nuncius w Južnosłowjanskej, rěčeše. Praji, zo dźeń so přibliži, na kotrymž mnozy budźa wobžarować, zo njejsu wulkomyslnje sobuskutkowali na drohim kuble, kotrež zastupjeŕ Khrystusowy jich krajej chcyše darić . . . Na kóncu swojeje narěče před nowymi kardinalemi — wo jich zapokazanju rozprawjachmy w zańdźenym čisle — spomni Swjaty Wótc na swoju wysoku starobu, kotruž je ze swojim 81. žiwjeńskim lětom dócpěł, pokazujo na ważnosć zemskoho časa, kajkiž kóždomu je přimerjeny. Toho je sebi wón w tutym swjatočnym wokomiku wosebje wědomy jako bamž. Bjez toho, zo chcył mjezy stajeć Božej miłosći a hnadźe, njemóže so tola zminyć myslički, zo traš mohłe **tute konsistorium joho poslednje być.** Ke kardinalam mohł dźens ze swj. Janom křćenikom prajić: „We wašej srjedźiznje stoji tón, kotrohož njeznajeće.“ Při tym pak zdobom so tež dopomnja miłoho słowa bóžskoho Mištra, kotrež k Pětrej rěčeše: „Što tebje stara? Ty mje sćěhuj!“ A Swjaty Wótc pokročowaše: „Rad chcemy sćěhować Mištra wospětujo ze swj. Pětrom: Hdźežkuliž tež pójdźeš, njech je w měrnej čišinje, abo njech w njeměrje bojowym, kiž po zdaću je hłowne herbstwo Khrystusoweje Cyrkwje a Swjatoho Stoła. Přecy chcemy hić za našim bóžskim Mištrom. Njedokonjamy wšak to tak dospołnje, kaž sebi přejemy, tola kročmy za nim, znajmjeńša ze žiwym přećom, wšitkim činić dobroho — wšitkim tym, kotřiž na nas so wobroćeja. Też my chcemy kaž Ty, bóžski samaritano, wšitkim ćerpjacym a bědnym ruku podać, zo bychmy jim pomhali abo znajmjeńša jich posylnjeli a tróštowali.“

Němska. Z ryćerskim křižom swj. Gregorija bu wuznamjenjeny tajny rada Dr. Bumm w Berlinje, bywši president němskoho strowotnoho hamta. Z tutym wysokim bamžowskim rjadom bu sławnomu lěkarjej z najwyššoho cyrkwinskoho městna zjawny dźak wuprajeny za joho wulke zasłużby, kotrež je sebi ze swojim ćichim a poniżnym skutkowanjom we służbje za khudych a khorych w znatej katolskej khorowni swj. Jadwigi w Berlinje dobył. Z přikładnej swěru a woporniwosću je lětdźesatki dołho tutomu wustawej służił a jón nawjedował. Wšu prócu je na to nałožował, zo by so khorownja swj. Jadwigi cyle nowočasnje wudospołniła. Wjele tysacow khorych pyta tu pomoc a wustrowjenjo.

Listowanjo. „Amerikanskomu wujej“ wutrobny dźak za hodowny list! Bohužel jón njedosahacoho ruma dla dźens wozjewić njemóžemy. List budźe čitarjow „Posoła“ za tydźeń też wjeselić. Wjele zboža k nowomu lětu!

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

Na prozy nowoho lěta

dopomńmy so na bywšich sobustawow našoho towarstwa, kotřiž buchu w běhu lěta 1937 na prawdu Božu wotwołani, a kotrychž smjerć bu „Kat. Posołej“ z nawěštkom zdźělena:

25. dec. 1936: Michał Čornak ze Smjerdźaceje;
29. dec. 1936: Jakub Domš ze Zejic;
5. jan. 1937: Hańža Łusčanscyna z Wotrowa;
19. jan.: Jan Kral z Kukowa;
10. febr.: Michał Krječmaŕ z Budyšina;
11. febr.: Madlena Šusterowa z Kamjenca;
17. febr.: Hańža zwud. Ledźborowa z Njebjelčic;
20. febr.: Madlena Hiccyna z Češkec;
27. febr.: Hańža zwud. Šołćina z Časec;
9. měrca: Marja Möllerec z Kulowa;
12. měrca: Jakub Wjels ze Šunowa;
24. měrca: Jakub Kubaš z Njebjelčic;
26. měrca: Jurij Winarjec z Kamjenjeje;
27. měrca: Jan Henčl ze Smječkec;
2. apryla: Hana Kralowa z Pěskec;
7. apryla: Jakub Špitank ze Zejic:
13. apryla: Jurij Wehnert z Hórkow;
11. junija: Jakub Delan z Radworja;
15. junija: Michał Rjenč z Čornec;
18. junija: Marja zwud. Rězakowa z Budyšina;
11. julija: Michał Łusčanski z Wotrowa;
25. julija: Mikławš Jurk z Bronja;
. augusta: Jan Kubaš, wučeŕ, z Worklec;
. augusta: Hańža Šeferowa z Khrósćic;
12. augusta: Jakub Buk ze Sernjan;
14. augusta: Jurij Nowak z Hórkow;
16. augusta: Hańžka Brězanec z Worklec;
17. augusta: Jurij Herlich z Měrkowa;
19. augusta: Hanka Serbinec z Kozarc;
26. augusta: Michał Woko z Konjec;
13. sept.: Hana zwud. Jancyna z Worklec;
21. sept.: Madlena Rjelkowa z Worklec;
24. sept.: Michał Skala z Drježdźan;
. oktobra: Stanisław Leska, wojak, z Wostrowca;
17. oktobra: Jakub Wróbl ze Serbskich Pazlic;
18. oktobra: Bosćij Zarjeńk z Khrósćic;
21. oktobra: Hana Franciska zwud. Kmječowa z Radworja;
22. oktobra: Jurij Kubanja z Dalic;
6. nov.: Jurij Ćěsla z Khrósćic;
13. nov.: Józef Leidler, wyšši justicny rada, z Budyšina;
16. nov.: Hana Kórjeńkec z Njebjelčic;
20. nov.: Jan Hircha, strojn. mištr, z Kamjenca;
22. nov.: Michał Wincaŕ z Worklec;
28. nov.: Hańža Wuleńkowa z Khanec;
1. dec.: Marja Brankačcyna z Łazka;
11. dec.: Pětr Žur ze Sernjan;
14. dec.: Hana zwud. Čórlichowa z Jawory;
25. dec.: Hana zwud. Žofcyna z Worklec.

Bóh daj jim wěčny wotpočink! — Wěčne swětło swěć jim!

Wšitkim swěrnym dopisowarjam, přećelam, dobroćelam a sobustawam našoho towarstwa swj. Cyrilla a Methoda a z tym woteběrarjam „Katolskoho Posoła“

k nowomu lětu wjele zboža a Božoho žohnowanja!

Předsydstwo towarstwa swj. Cyrilla a Methoda, redakcija a ćišćerńja

Wjele zboža a Božoho žohnowanja

k Nowomu lětu 1938 přeja:

Kk.: Jurij Hejduška, can. cap.; arcyměšnik farař Jakub Žur; propst P. Romuald Domaška; farař n. w. Jurij Křižank, kapłan Jan Andricki, kapłan dr. phil. Pawoł Hórnik w Budyšinje; farař Jan Wjeńka, kapł. dr. phil. Pawoł Horień, kapł. Beno Špitank w Khrósćicach; farař Michał Cyž w Bärensteinje.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Nowe lěto, 1. januara 1938: Boža mša sr. 48.

Njedźela, 2. januara 1938: Boža mša str. 50.

Swjedźeń Třoch kralow, 6. januara 1938: Boža mša str. 53. Porjad kaž w misalu naspomnjeny.

1. njedźela po Třoch kralach — swjedźeń swj. swójby, 9. jan.: Boža mša str. 57; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. modlitwa z njedźele, 3. modlitwa ze swjedźenja Třoch kralow str. 53; Credo; Praefacija str. 56.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 864.—867. z Noweje Wjeski: Jan Kubaš, Jurij Klimant, Bjarnat Pječka, Jakub Šewc; 868. 869. z Khrósćic: Marja Bělkowa, Pawoł Šibak; 870. z Tišnowic: duchowna knjeżna Annunciata Bělkec; 871. z Drježdżan: hudź. dir. Bjarnat Krawc; 872.—874. z Budyšina: farař Willibrord Sprencl, Jurij Hicka, Jurij Wróbl; 875. z Hrubjelčic: Jan Zibař; 876. ze Serbskich Pazlic: Madlena Hanušowa; 877. z Pančic: wučeŕ Mikławš Beimak; 878.—882. z Worklec: Jakub Brankačk, Jurij Hadank, Mikławš Šjda, Jurij Langa; 883. 884. z Now. Jaseńcy: Jurij Lajmer, Mikławš Młynk; 885. 886. z Khrósćic: Pětr Symank, Pawoł Mildner; 887. z Prawoćic: Jurij Wałda; 888. 889. z Różanta: Pětr Ditrich, Jurij Klimant; 890. ze Sernjan: Hana Nowakowa; 891. 892. z Dobrošic: Marja Čepicowa, Jurij Mič; 893. z Hrańcy: Marja Wokowa; 894.—897. z Pěskec: Mikławš Bělk, Mikławš Mjechela, Mikławš Lipič; Michał Pólk; 898. 899. z Drježdżan: Hańża Libšic, Marja Žurec.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1077.: R. B.; 1078.: H. P.; 1079: W. Š.; 1080.:

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1126.: R. B; 1127.:

Naša luba mać a wowka,

Hana zwud. Žofcyna, rodź. Hickec,

je Boži wječor po krótkej khorosći, swojeje staroby 68 lět, přihotowana ze swjatymi sakramentami mrějacych, dźełapołny žiwjeński puć dokónčiła. Jeje čělne powostanki buchu na swjedźenju Njewinowatych dźěćatkow w Khrósćicach swjatočnje pokhowane. Worklečanskim dostojnym sotram, kotrež ju we khorosći wothladowachu, přećelam a znatym, kiž so na pustych wječorach za nju modlachu, ju k rowu přewodźachu a čěło k rowu njesechu, wuprajamy

wutrobne „Zapłać Wam Bóh tón Knjez!“

We Worklecach a Pančicach, 28. dec. 1937.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Gardiny

we wulkim wuběrku
a woprawdże pjenjezhódnje!

Kurt Erler

Žitne wiki 28

Kupuju
złoto **slěbro**
E. Mersiovski, Póstowe naměstno

Nazhonity wotročk,

kiž też sam na kuble hospodarić rozemi, so pyta do burskeje swójby we Klóštrskej wokolinje. — Zamołwj. njech so zapodaja w tow. ćišćerni před šul. wrotami 21.

Kruwa do přaha

ze štwórtym ćelećom je na předań w Zdźěri čo. 33.

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. 3.60
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot

Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Smykawy! Sanki!

Dobre rjana kachle
poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

2. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 8. januara 1938	76. lětnik.

Swjateje swójby.

Lubozny pohlad poskića nam dźensa swjata Cyrkej do swjateje swójby. Spěwaj, dźěłaj, lubuj, stražuj, znošej — tak nam klinči z Nazaretskoho domčka.

Swjaty Józef — pilny muž.

Wšitcy joho znaja, tutoho ćěslu z mozlojtymaj rukomaj, kiž wot ranja hač do pózdnjoho wječora pilnje ćěslowaše. Što by sebi joho předstajić mohł jako prózdnika abo brójerja? Wón bě dźěławy a zlutniwy! Njebě přećel wjele słowow. Swjaty Józef bě muž skutka.

Swjaty Józef — muž modlenja.

Wón měješe stajny zwisk z Bohom Knjezom a jandźelemi. W modlitwje dopomni Bóh joho na słowa: „Hlej, knježna podejmje a porodźi syna, a joho mjeno budźa rěkać Emanuel, štož je přełožene: Bóh z nami. Wotućiwši pak Józef ze spanja sčini, kaž bě jomu jandźel Knjeza přikazał.“ (Mat. 1, 23—27).

Hdyž swjata swójba rano zahe stawaše, Józef a Marija a wosrjedź jeju lube Jězus-dźěćatko klečo swoje rańše paćerje spěwachu. Ani jedyn króć na to njezabuchu. A z kajkej nutrnosću so modlachu! Swjaty Józef dopjelnješe swědomiće swoje nabožne winowatosće: khodźeše porjadnje do zynagogi, k jutram putnikowaše do Jeruzalema na swjate městno. Stajnje měješe dowěru na Boha. Najebać ćežkich domapytanjow njemórkotaše a njeskorżeše, ale činješe to, štož sebi Bóh wot njoho žadaše. Swjate Pismo ma jenički wuraz za njoho: „Wón běše sprawny“, to rěka pobožny a póćciwy.

Swjaty Józef — dobry mandźelski.

Wón bě přećelny napřećo Mariji, maćeri Božej, swojej mandźelskej. Wšudźom bě jej k pomocy, hdźež so to hodźeše. Přeze wsě starosće a horja ju přewodźeše a ju tróštowaše.

Swjaty Józef — starosćiwy zastaraćef Jězus-dźěćatka.

Kak so wón za Jězusa staraše a dźěłaše! Swj. swójba wšak bě khuda. Tohodla dyrbješe też Jězus-dźěćatko swj. Józefej pomhać. Tuž nawukny też ćěslistwo, a z tym poswjeći rjemjesło.

Nano, sćěhuj tón přikład!

Swjata Marija — starosćiwa mać Božoho Syna.

Swědomiće wobstarowaše domjace dźěła, warješe, płokaše, rjedźeše, šiješe a płataše. Stajnje bě tam porjad a wšo čiste, lube a spodobne. Njemóžu sebi předstajeć, zo je po bjesadźe khodźiła abo wonka na hasach mudrowała.

Swjata Marija — lubozna mandźelska.

Nježna a ćicha, swjata a nadzeńska bě jeje lubosć k mandźelskomu. Wona wědźeše swj. Józefa rozwjeselić, hdyž starosće so na joho dušu lěhachu. A štož jeje čłowjeska słabosć njedokonja, to dokonjachu jeje modlitwy a jeje wopory.

Swjata Marija — sprawnodušna maćef.

Što dokonja lubosć maćerje Božeje k Jězus-dźěćatkej wopisać? Jeje lubosć je „kruta kaž smjerć“. Lubosć wšěch maćerjow tu na zemi njeje tak wulka, kaž lubosć maćerje Božeje.

Swjata Marija — pobožna maćef.

To so tola samo rozemi. Hižo jako dźěćo służeše Marija Bohu w templu; jako holčka často we swojej komorcy klečeše a so modleše k Bohu a spěwaše khwalbne spěwy k Božej česći. Jako mać Syna Božoho njepopušći we swojej horliwosći. Widźeše před sobu mječ bolosćow, kiž bě jej Simeon w templu wěšćił. Horjo a zrudoba ju njepřelutowa, wona pak stajnje so dowěrješe na Boha.

Maći, sćěhuj tón přikład!

Jězus-dźěćatko wopokaza swojej maćeri a swojomu zastaraćerjej, swj. Józefej, posłušnosć a česćownosć.

„Bě jimaj poddaty“, tak słyšimy w swjatym sćenju. Syn Boži, kiž sam wšo nanajlěpje wědźeše, podwoli so wšědnymaj človjekomaj a posłuchaše jimaj. Tuta poddatosć njepřińdźe ze słabosće, ale z dźěsćowskeje přikhilnosće, praja swjaty biskop Ambroš. Tola kajke to spodźiwne zadźerženjo Jězusowe w templu! Bjez wědźenja staršeju zwosta wón w Jeruzalemje wróćo. W tutym njebě Jězus na žadyn pad njeposłušny, ale chcyše swojej maćeri jenož pokazać, zo nad jeje wolu stoji Boža wola.

Lubosć Jězusowa k staršimaj.

Štó mohł tola zapřijeć šěrokosć a dołhosć, wysokosć a hłubokosć lubosće Jězusoweje k swj. Mariji, swojej maćeri, a swj. Józefej, swojomu zastaraćerjej! Słowa nam k tomu pobrachuja. Joho lubosć bě dźěn njeskónčna. Mrějo na zdonku swjatoho křiža staraše so hišće wo swoju mać a přepoda ju swj. Janej, wučownikej lubosće, zo by so wo nju starał.

Dźěći sćěhujće tón přikład! — — —

Ja njeznaju wšě serbske statoki, tež njewěm, kajke swjećatka we jstwach maja. Ale ja sebi myslu, zo jene swjećatko w žanym serbskim katolskim domje njepobrachuje, swjećatko swjateje swójby.

Starši! Maće swjećatko swjateje swójby? A modliće so tež wšědnu modlitwu před nim?

Staršej! Štož človjeska słabosć njedokonja, to dokonja waju ćicha modlitwa, waju wopory!

Swjaty domčk, kiž w Nazareće stoji, wuči hišće dźensa kóždu křesćansku swójbu zhromadny paćeŕ.

Staršej! Tónle přikład Nazaretha sćěhujtaj! Dźensa započńtaj! Znajmjeńša junu wob tydźeń dyrbjał nan abo mać cyłu swójbu před wobrazom swjateje swójby zhromadźić, kiž w kóždym křesćanskim domje wisa, k zhromadnomu paćerjej.

Modlić so chcemy často modlitwu jutřišeje njedźele: „Knježe Jězu Khryšće, kiž Mariji a Józefej poddaty swójbne žiwjenjo z njewuprajomnymi póćiwosćemi poswjeći, daj, zo bychmy z pomocu wobeju z přikładow Twojeje swjateje swójby wukli a tak do jeje wěčnoho towaŕstwa dóšli.“

Nimo měry ważna je tola runje swójba. Ze swójbow bjerje swjata Cyrkej swojich měšnikow, biskopow, bamžow, mnichow, mniški, misijonarow, sotry. Lěpše swójby, lěpše wsy, lěpše wosady, kraje, lěpše zhromadźeństwo swjateje Cyrkwje.

Tohodla budź serbska swójba swjata swójba! *nk.*

Swjatych Třoch Kralow.

Poswjećenjo worucha, (złotoho) mary a wonidłow.

Knježe, wšohomócny Božo, před kotrymž stoji wójsko jandźelow, pohladaj hnadnje a ze žohnowanjom na tele kadźidło, zo by wša khorosć a lečenjo złych duchow přez wón tychsamych rozćěkało wot twojoho stworjenja, kotrež sy z drohej krewju twojoho Syna wukupił, zo by so ženje přez kusnjenjo staroho hada njewobškodźiło. Přez Khrystusa našoho Knjeza. Amen.

Wšohomócny Božo, pósćel do tohole kadźidła wón twojeje mocy, zo by było twojim służownikam škit a wobaradło, a njech do nich njezastupi a bydła a sydła nima njepřećel. Přez Khrystusa našoho Knjeza. Amen.

O Božo. kotryž sy wozjewił, što sy k służbje we twojej Swjatnicy za trěbne postajił a poručił, zo maja mjez druhimi też wonidła so při skutkach cyrkwje trjebać: požohnuj hnadnje z prawicu twojeje majestosće wonidła, zo, hdźežkuli kad tutych wonidłow so namaka, by wšitkón přikhad nješwarnych duchow so přez móc twojoho swjatoho mjena wotehnał a z wobstajnej luboznosću so tebi, Knjezej a Bohu, z najsłódšej wónju kadźił. Prez Khrystusa našoho Knjeza. Amen.

Přez słowa swjatoho sćenja a přez zasłužby swjatych třoch kralow požohnuj, wšohomócny Božo, ze swojej prawicu hnadnje tónle woruch, zo bychu wšitcy, kiž do tebje wěrja a joho wón začuwaja, wot wšitkeje khorowatosće wumóženi byli. Přez Khrystusa našoho Knjeza. Amen.

Stworićerjo a zdźeržićerjo človjeskoho splaha, dawarjo wšoho dobroho, wudźělerjo wěčneje zbóžnosće, ty, o Knježe, pósćel swojoho Ducha na tele twoje stworjena, zo bychu wobrónjene z mocu njebjeskoho zakita tym, kiž wot nich trjebaja, k wěčnej zbóžnosći służiłe. Přez Khrystusa našoho Knjeza. Amen.

Požohnowanjo Boha Wótca a Syna a Ducha Swjatoho přińdź na tele stworjenja a wostań přecy z nimi, zo, štóžkuli je zažehli abo začuwa, by njezačuł ani póžeranjo wohnja ani raz błyska, ani nawal wodow, ani natyknjenjo mórowoho powětra, ale był wjesoły, strowy a čiły, a šwarny a čisty na ćěle, měł we wutrobje želnosć a rozkaćo na swojich hrěchach a po smjerći dóstał cyrkwinski pohrjeb. Přez Khrystusa našoho Knjeza. Amen.

List z Bärensteina.

Luby Pósle! Hody 1937.

Sym nětkle cyle wosebity prócesijón widźał, kajkiž drje dyrbi so kóždomu lubić. Bych jón jenož z jenym prócesijónom přirunać mohł, dokelž ma z nim wěstu podobnosć. Myslu tu na naš starodawny serbski nałožk jutrownych križeri. Kaž tam so ludźo — naši sławni křižerjo a skót, naše pyšne konje, ze wšelakimi znamjenjemi: swjaty křiž, Bože horjestaćo a khorhowje — do čestnoho prócesijóna zarjaduja, tak też podobnje widźach tu ludźi, skót, znamjenja: wšo hromadźe w rjanym porjedźe. Tola pohladajmy na tutón pisany, wurjadny hodowny prócesijón! Widźiš we nim cyle spodźiwnje naměšany lud: sławnych hórnikow (Bergleute), na jich stronje jandźelow, tu pastyrjow, tam turkow, haj samo běharjow na sněhowych deskach. Potajkim sami mužojo tu su kaž naši křižerjo. Wot skotu maš tam zajacy, wowcy, kury, wóslika, dromedara, ale też serny a woła. Mjez znamjenjemi mjenuju wosebje swěčki a piramidy. Njeje to jara dźiwny prócesijón? A tola słuša wšo rjenje hromadźe. Tola słyšu hižo, kak chceš mi něšto prajić. Ty chceš rjec, to je mi rjany prócesijón, turkow a zajacy tam maja, ale hdźe dha maja Boha? Haj maš prawje. K prócesijónej słuša też znamjo Bože a wo tym amerikanski wuj najskěrje ničo njewě. Ow haj, mój prócesijón ma też njebjeske znamjenja, ma jenoho swjatoho ćěslu, njebjesku mać a skónčnje Syna Božoho. Nětko drje sy spokojom a budźeš mi přihłosować, haj to žadyn njenahladny prócesijón njebudźe. Hewak wšak pastyrjo, zajacy, hórnicy, kury, běharjo na deskach, piramidy ničo ze sobu činić nimaja. Hdyž pak so wšitcy ludźo, wšitke zwěrjatka a wšě znamjenja do porjada zestajeja, budź to bliže abo dale při Božim narodku, potom dóstanje wšo swój zaměr. Wšo służi potom jenomu wulkomu nadawkej.

Wobhladajmy sebi tola jónu bliže tutón pisany „ludźik“. Čestni hórnicy we swojej swjedźeńskej drasće, bělych kholowach, čornym khabaće a wysokim kłobuku, runaja so jara našim křižerjam. Hórnik (němski: Bergmann) słuša do Rudnych horow kaž cypy do bróžnje. Před sto lětami wurywachu hišće też w našim Bärensteinje rudu ze zemje. Hišće dźensa su tu nětko wšak zwjetša zasypane podkopki widźeć. Dawno su zastali do zemje kopać a swětłu rudu (Erz) pytać. Tola čestny, něhdy tak sławny staw hórnikow je tu hišće we swojich potomnikach žiwy. A hdyž tu lětsa Božu nóc we wšelakich cyrkwjach w našich horach po starodawnym wašnju swjećachu, potom přićahnychu też hórnicy z lampku a we swojej drasće w ćahu do cyrkwje a přinjesechu runja Třom swjatym Kralam swětłu rudu k Božomu narodkej. Tohodla prajach, zo sebi Rudne hory bjez hórnika myslić njemóžeš kaž nic brjóžnjow bjez cypow.

Też cypy drje tu hišće su, ale wjacy njedźełaja. Ale lud njeje na swojich prjedownikow, kiž su něhdy krajej zbohatnić pomhali, zabył. Tohodla stajeja hišće k Božomu narodkej hórnika a dadźa jomu do ručkow swěčku. Dźerži ju kaž něhdy swoju lampku, hdyž so na puć do zemje nastaji. Tući hórnicy su z drjewa wurězani a rjenje z barbami namolowani. Móžeš jich we wšelakich wulkosćach kupić, za tym hač ći to twoja móšnja dowola.

Rjany běše to napohlad, hdyž patoržicu wječor z Jöhstadta do Bärensteina dom khwatach. Běše wokoło 6 hodź., hdyž z hustoho šmrěkowoho lěsa po hodźinu trajacym puću wustupich. Přede mnu ležachu prěnje kněže wot Bärensteina. Cyła krajina běše z běłym zymskim płašćom wodźeta. Drje běše tać započało. Tola njedźele stary sněh tak ruče njewotaje. Z Weiperta a też z našich cyrkwjow witachu zwony Božu nóc z mjedźanym zynkom. Běše tołsta ćma. Tola z domow padaše swětło. Nimale ze wšěch woknow rozsyłachu zaswěćene swěčki swětło na puć, po kotrymž pózdny pućowar samlutki stupaše. Hórnicy, jandźele, swěčniki z 2 a 4 swěčkami, swěcy božodźěsćowych štomow, wšo to pyšeše wokna, za kotrymiž snadź Boże dźěćo čakacym dźěćom wobradźeše. Tutón nałožk, dom ze swěčkami wobswětlić, wospjetuje so na swjatoho Sylvestra wječor na podobne wašnjo. Dokelž tajke wustojne wupyšenjo tak jednore njeje, dyrbi so na to hižo wosrjedź lěta myslić. Tola to našomu horjanskomu ludej ćežko njepadnje. Swój Boži narodk, a byrnjež khudy był, sebi prawy horak staji. Jeli ma mało ruma, sčini sebi jón do kuta we jstwi. A stóji-li spody njoho konopej, móže so tohodla we měrje spody Božoho narodka lehnyć a wotpočnyć. Ma-li bydlenjo wjacy ruma, wozmje so cyła jstwa za njón. — A kak je z wjedrom při tutym prócesijónje? Čim wjacy je wonka sněha a čim zymnišo, ćim rjeńšo to je. Wšak tutón prócesijón won do wjedra njetrjeba! Dźensa dosć wo nim.

Přećelnje strowja Će amerikanski wuj.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W zańdźenym, z Božej pomocu dokonianym lěće narodźi so w tachantskej wosadźe 10 (12) dźěći, 4 hólcatkow a 6 holčatkow; 1 (1) njemandźelske. Z měšanych mandźelstwow pokhadźa 3 (5) dźěći. Wěrowanych bu 7 (12) porow, mjez nimi 6 (10) porow z druhich wosadow, mjez tym zo bu 1 por zwonka wosady wěrowany. Mjez tu wěrowanymi běštaj jenož 2 poraj katolskaj, 5 porow — běchu z druhich wosadow — bě nabožnje měšanych. Pokhowanych bu 6 (14) wosobow, 3 mužskoho a 3 žónskoho splaha. Swjatych woprawjenjow wudźěli so 31800 (32850), mjez nimi bě 1343 (1383) jutrownych swjatych woprawjenjow. Domawobstaranjow bě 71 (78). K prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupi 8 (9) dźěći, 3 hólcy a 5 holcow. Swjate firmowanjo wudźěli so 43 wosadnym, 18 mužskoho a 25 žónskoho splaha. Božu mšu wopyta na ličeńskej njedźeli w posće 569 (659), w decembru 495 (533) wosobow. 2 wosobje zastupištej do swjateje Cyrkwje, 4 wustupichu.

— We wosadźe Našeje Lubeje Knjenje narodźi so a bu křćenych 58 (53) dźěći, 30 (27) hólčatkow a 28 (26) holčatkow. Z katolskich mandźelstwow pokhadźa 27 (30) dźěći, z měšanych 23 (19) dźěći, njemandźelskich je 8 (4). Wěrowanjow bě 21 (25), 3 (0) z druhich wosadow, 8 (9) tudyšich porow bu zwonka wosady wěrowanych. Nab. měšanych porow bě 11 (13). Pokhowanych bu 53 (53) wosobow, 27 (22) mužskich a 26 (31) žónskich. Z nich bu na Mikławšku 22 (29), a to 10 mužskich a 12 žónskich khowanych. Na zwokownym kěrchowje bu 22 (27) khowanych, na Tuchorju 4, na kěrchowje wustawa běndnych na Židowje 3, w Dobruši 1, w Bukecach 1, 8 zemrětych bu na druhe katolske kěrchowy přewjezenych. Swjatych woprawjenjow naliči so: w farskej cyrkwi 22860 (17710), w biskopskim konviće 3160 (4670), w seminarskej kapali hač do srjedź julija 339, w tachantskej šuli 67 (80), w klóštrku franciskankow 12300 (12260). we wustawje na Židowje 61 (60), we wulkim jastwje 295 (320), w přepytowanskim jastwje 31 (30). Jutrownych swj. woprawjenjow bě 740 (750). K prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupi 52 (54) dźěći, 29 (21) hólcow a 23 (33) holcow. Domawobstaranjow a domjacych swjatych woprawjenjow bě 233 (262). Swjate firmowanjo dósta 6. junija 100 hólcow, 115 holcow a 19 dorosćenych, hromadźe 234. Do swjateje Cyrkwje zastupi 4 (10) wosobow, 24 (loni 26) wustupi. Božu mšu wopyta na ličeńskej njedźeli w posće 1747, nazymu 1468. Bóh Knjez wostań z nami a nas wjedź! Joho swětło nam swěć! Joho pomoc nas skruć! Joho hnada nas wozbož!

Z Budyšina. Kónc lěta 1937 wotwoła smjertny jandźel hišće 4 wosoby z našeje serbskeje wosady. Patoržicu bu na nowym kěrchowje khowany starosćiwy nan, pilny a

Swjeći tři kralojo!

Podawizna.

Daloko za horami a pusćinami běchu ći tři kralojo we swojich krajach ćiše a zbožownje žiwi, kaž su kralojo w měrnych časach žiwi. Njeběchu so nadźeli, zo budźa woni runje wuzwoleni wot Boha, do Betlehema pućować, zo bychu w tym dźěsću kralej wšěch kralow hołdowali. Kohož pak je Bóh sebi wuhladał, tón móže so wjerćeć kaž chce, wón dyrbi posłuchać a hić, hdźež chce Bóh joho měć. Tak zeńdźe so też tym kralam, kotřiž tehdom ani na to njemyslachu, zo bychu na dobre zbožo wosrjedź zymy hwězdu sćěhowali, wšo zawostajejo, štož bě jim lube a drohe.

Prěni, Kašpar z mjenom, chcyše po wječeri runje lehnyć hić, tu nadobo začuwa spodźiwnu žadosć, hišće trochu so po zahrodźe wukhodźować. Lubowaše hudźbu (muzyku) pře wšo a poruči jenomu ze swojich służownikow, w khłódnicy so posydnyć a truny harfy skubać, też spěwčk k tomu spěwać, ale jenož tuzy. Mjez tym překhodźowaše so wón po šćežkach w zahrodźe a wokřewješe so nad luboznymi zynkami harfy a něžnym hłosom spěwarja. Po khwili so jomu zezda, jako by njespěwał spěwar, w khłódnicy skhowany — běše jomu, jako by cyła wulka zahroda ze spodźiwnej hudźbu klinčała. Ze wšěch kutow a rózkow zynčachu te wjesołe hłosy, też z hałozow štomow, z powětra nad štomami, haj, z dalokoho njebja samoho, jako by firmament był mócny štom a hwězdy wšitke małe spěwace a fifolate ptačata. Hdyž kral do tohole so błyskotacoho štoma hladaše a na te słódke hłosy słuchaše, wuhlada wón tu wulku hwězdu, na rańšim njebju stojacu — a wón so postróži.

Druhoho krala, Melchiora, wabješe a ćehnješe tón wječor znutřkowna móc, zo by so w khuduškej drasće njespóznaty po měsće rozkhadźował, kaž wón to tu a tam činješe, a wobydlerjow wobkedźbował w jich počinanju, jich wjesela a nuzy spóznał. Hdyž wón po jednorej wuzkej hascy dźěše, zasłyša z wotewrjenych durjow staroho doma hłós dźěsća, kiž wołaše: „Měj kedźbu te znamjo! Měj kedźbu te znamjo!“ Zadźiwany wosta kral stojo, a hdyž hłós k třećemu razej tak wołaše, zastupi do domu. Na kóncu wokhěže běchu durje — tu wón zakłapa. Ničo so njehibaše — hdyž potom hišće junu zakłapa, zasłyša hłós wupłakaneje žónskeje, kiž praji: „Ach, kajke njezbožo, kajke njezbožo!“ Tu zastupi kral a nadeńdźe w nizkej jstwi žónsku z małym dźěsćom na klinje. „Je te dźěćo runje wołało?“ prašeše so žónskeje. Žónska pak so směješe a raješe: „Tón mały njemóže hišće rěčeć, je dźěn hakle někotre njedźele stary“. Su traš hewak hišće dźěći w domje, prašeše so kral. „Ně, tu nichtó druhi njebydli.“ Hač wona te wołanjo njeje słyšała, prašeše so kral dale. „Ně, je tu cyle ćicho było“, wobkrućeše žónska a potom, kaž

swědomity knj. měsć. sekretař Pawoł Herman, hakle 39 lět, zawostaji mandźelsku a 5 dźěći. — Na swjatoho Jana bu na Mikławšku hrjebana Hana rodź. Winklerec z Kulowa, mandźelska Jana Rychtarja, w starobje 72 lět. — 30. decembra přewodźachu wot Bratrowskeje hasy na Mikławšk mnozy wosadni našu sobusotru Madlenu Lebzynu, rodź. Lorencec z Radworja, dócpě 71 lět. — Nowe lěto zemrě Marja zwud. Hermanowa, rodź. Śmaranderec z Radworja. Wot 1899 běše wudowa, khodźeše hač do poslednich lět na płokanjo, přecy přećelna a so starajo za swoje dźěći. 30. měrca 1899 zhubi swojoho mandźelskoho, kotryž běše dźěłaćeŕ w Budyšskim pólverniku. Srjedu 30. 3. 1899 popołdnju 3/4 5 hodź. rozbuchnychu w tudomnym pólverniku 7 khěžkow při Šprewi na puću do Wownjowa. Tři dźěłaćerjo smjertnje znjezbožichu: Škoda a Herman z Budyšina a Krawc ze Židowa. Marja Hermanka zemrě po dołhej ćežkej khorosći w starobje 75 lět, wona běše woprawdźe swěrna a přikładna sobustawka našoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda. Čitaše rady „Kat. Posoł", drje běše khuda ale přecy jena z prěnich, kotraž swój přinošk zapłaći. — Wšitkim spožč Bóh luby Knjez wěčny wotpočink!

— Zandźenu wutoru, 4. januara, běše wuznamny dźeń za jenoho zasłužbnoho sobudźěłaćerja našoho towarstwa: knjez dr. phil. Jurij Šołta je dócpěł 50 lět swojoho živjeńskoho pućowanja. We Wotrowje, w znatym Mrózkec domčku, je stała joho kolebka. Tam je přeživił krasne lěta dźěćatstwa. A tohodla bjez dźiwa, hdyž tam hišće dźensa tak rady přebywa. „Domčk mój luby", sebi zaspěwa, hdyž wot Klóštra domoj khwata, a wšitcy, wosebje pak staruška maćefka, joho lubjerad witaja. Lubuje swój ródny dom, swój Wotrow z cyleje wutroby. 8 hodownika 1934 je ważne zastojnstwo jako wjednik čišćeńnje towarstwa ss. Cyrilla a Methoda přewzał z ruki swojoho něhdušoho Wotrowskoho wučerja. Nimo tutoho dźěła je so swěru sobustaraŕ za wuhotowanjo našoho „Kat. Posoła", porjadnje podawajo rozprawy a přinoški. Předsydstwo towarstwa ss. Cyrilla a Methoda wupraja při tutej składnosći swojomu swěrnomu a horliwomu sobudźěłaćerjej wutrobny dźak za wšitke dotal na naše nadobne zaměry nałożene dźěła a prócy. Hnada Boža popřej knjezej dr. Jurjej Šołće hišće wjele zbožownych lět!

Z Radworja. W našej wosadźe je so w minjenym lěće 1937 narodźiło 29 (loni 48) dźěći, z nich bě 15 hólčatkow a 14 holčatkow. 4 (6) dźěći pokhadźuja wot njemandźelskich maćerjow. Wumrěło je pola nas 15 (18) wosobow, mjez nimi 1 dźěćo, 4 młodostni wot 15 hač do 21 lět, 3 běchu přez 80, 4 přez 70, 2 přez 50 a 1 přez 40 lět. Sakrament mandźelstwa je so w našej cyrkwi 7 (12) króć wudźělił. Swjatych woprawjeni bě 20000 (20300). Domawobstarani bě 128 (127). — Bóh chcył nowonarodźenym swoju hnadu, zwěrowanym swoje žohnowanjo, wotemrjetym wěčny wotpočink dać!

— (Radwoŕ před 100 lětami.) Što knjez faraŕ Mikławš Čórlich wot lěta 1837 wozjewi, hladaj a čitaj w „Krajanu 1938" strona 62.

Z Baćonja. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło 20 dźěći, mjez nimi jene mortwe narodźene. 18 dósta swjatu křćeńcu w Božim domje: 7 hólčatkow a 11 holčatkow. 12 dźěći bě prěnjowoprawjeńskich. — Zemrě 5 wosobow: 1 dźěćo w starobje do lěta a 4 dorosćeni, 2 žónskej a 2 mužskoho rodu. 1 wosoba bě přez 40, 1 přez 60 a 2 přez 70 lět. — Připowědachu so 4 pory. Wěrowani běštej 2 a 1 w Biskopicach. — Domawoprawjenych a wobstaranych bu 23 wosadnych. — Swjatych woprawjenjow bě pola nas 9200 a w Smochćičanskj kapali 5370, tuž wšo hromadźe we wosadźe 14570. — Wopytowarjow Božich służbow při ličenju w swjatym posće: na rańšich 78, dopołdnja 278, w Smochćicach 93. W septembru na rańšich 96, dopołdnja 326 a w Smochćicach 86. — Bóh daj narodźenym strowotu, wěrowanym Božu hnadu, měr a pokoj, zemrětym wěčny wotpočink!

Z Khróšćic. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće 1937 je so w našej wosadźe narodźiło a wukŕćiło 103 (loni 112) dźěći, 55 (60) hólčatkow a 48 (52) holčatkow. Dwě dźešći běštej při porodźe mortwej. Jedyn nan a jena mać běštaj njekatolskaj. Njemandźelskich běše 15 (16) dźěći. Připowědanjow běše 53 (55) a wěrowanjow 37 (38), mjez nimi 3 w Kamjencu, 1 w Baćonju a 1 w Ralbicach. 4 (1) wěrowanja běchu po wěrje měšane; dwójcy běše nawoženja a dwójcy njewjesta njekatolskej. Swjatych woprawjenjow běše 121244, a to w farskej cyrkwi 46000 (42800), we Klóštrskej cyrkwi 56800 a we Worklečanskej kapali 18444 (18026). Domawobstaranjow běše 410, a to wot farskeje cyrkwje 308 (262), wot Klóštrskeje cyrkwje 90 (41) a wot Worklečanskeje kapale 12 (3). Zemrěło je 52 (69) wosobow, mjez nimi dwaj mortwej porodaj. Běše 24 mužskich a 28 žónskich. Hač do prěnjoho živjeńskoho

---

by ju nahła bojosć zajała, zo mohł jej něchtó něšto zło načinić, zapłaka hórcy a žałośćeše: „Ach, hdy bychu tola nas na pokoj wostajili. Mějće smilnosć z nami, knježe! Wy drje sće tón nowy wobsedźeŕ tohole domu? Dajće nam hišće khwilku tu bydlić." Tu wućahny kral swoju móšeń, położi horšć ryzy złotych na blido a khwataše won, spodźiwne wjedźenja Boże wopominajo. Do swojich mysli zanurjeny kročeše domoj. Dźešćowy hłós, kotryž bě zasłyšał, klinčeše jomu stajnje we wušomaj. Hdyž bě na hórku nad městom, hdźež kralowski hród stoješe, dóšoł, wobroći so — a hlej — tu stoješe ta wulka hwězda a kral spózna bjeze wšoho, zo je to te znamjo, na kotrež měješe kedźbu měć.

Třeći kral, z mjenom Baltasar, běše tutón dźeń na hońtwje był a bě so ze swojimi hajnkami zabłudźił. Ćma bě hižo so nawaliła, a nichtó njewědźeše puća, kiž z lěsa wjedźe. Kral ličeše hižo z tym, zo budźe za tutu nóc sebi łožo z mocha a lisća pósłać dyrbjeć dać. Lědma běše poručił, lěhwo přihotować, tu wuskoči před nim sněhběły jenorohać. Lědma bě so joho kral dohladał, tu hrabny joho njemdra žadosć, žadne zwěrjo popadnyć. Hajnikojo dyrbjachu za nim, njech běchu też bóle mučni. Přecy hłubje dobywachu so do husćiny, tu a tam zabłyskny so běły kožuch jenorohača, kaž swětleško w keŕćinje, potom so zasy zhubi, a hdyž hajncy sebi hižo myslachu, zo změje ta dźiwja hońtwa kónca, tu zjewi so nadobo zasy te rjane skoćo. Tak to traješe dwě hodźinje dołho. Nadobo stojachu na kromje lěsa a daloko a šěroko so před nimi wotewri runina. Kral wuhlada, kak jenorohać z mócnymi skokami po runinje ćerješe, spiny swój wobruk a třěli. Hdyž nětko za tym hladaše, hač je trjechił, njebě wot jenorohača ničo wjacy widźeć; w tych kónčinach pak, hdźež bě so wućeknyło, widźeše na njebjeskim wobzoru wulku błyskotacu hwězdu skhadźeć. Nad tym wšitkim so kral jara dźiwaše, mjelčo dźěše na čole swojich hajnikow hwězdźe napřeco a tak přińdźe runy puć do swojoho hrodu.

To je woprawdźe spodźiwna nóc była, połna potajnstwow, a Bóh je činił, zo runje tři kralojo mócnu žadosć začuchu, zo bychu za potajnstwom přišli. Najprjedy je pastyrjow do hródźe přeprosył, přetož khudźi su přecy najlubši přećeljo Knjeza — z tym, zo nětko kralow powoła, pokaza, zo je za wšitkich přišoł, za wysokich a nizkich, jeli móža jenož swoje kolena zhibować.

Tak zebrachu so ći Tři hišće w nocy a sćěhowachu hwězdu, kotraž so nastaji na pućowanjo, hdyž tući, njewědźo, do kotroho kónca maja so wobroćić, k njej pohladachu. Dźewjeć dnow pućowachu woni přez pusćiny, lada a nahe horiska. Njezačuchu na tym dołhim pućowanju ani hłodu ani łačnosće ani mučnosće, njezałožichu też do žaneje hospody a njepytnychu potrěbnosće za wotpočinkom. Też w nocy pućowachu woni a hwězda nad nimi posylnješe jich kaž woprawdźity jandźel. Žadyn njebě wo druhim

lěta 4 (4) dźěći; 10.—20. lěta 2 (0) wosobje; 20.—30. lěta 2 (0) wosobje; 30.—40. lěta 3 (5) wosoby; 40.—50. lěta 2 (2) wosobje; 50.—60. lěta 5 (4) wosobow; 60.—70. lěta 10 (20) wosobow; 70—80. lěta 10 (16) wosobow; 80.—90. lěta 8 (10) wosobow; přez 90 lět 1 (0) wosoba. Na wosadnym kěrchowje bu 48 (61) ćełow pokhowanych, 2 ćěle w Kamjencu, po jenym w Njebjelčicach a we Klóštrje. — Bóh dał, zo bychu wukřćene dźěćatka wotrostłe Bohu k česći a staršimaj k wjeselu, zo bychu zwěrowani we zbožownej lubosći a přezjednosći Bohu służili, a zo bychu zemrěći wužiwali wěčny měr a wotpočink!

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 14. jan. 1938, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Wotrowa. W minjenym lěće je w našej cyrkwi dóstało swjatu křćeńcu 12 (1936: 15) dźěći, z nich 7 hólčatkow. Wěrowane buchu 4 pory. Zemrěło je 5 (6) wosobow: 3 mužske, 2 žónskej. Z nich su starobu dócpěli: 1 2 měsacow, 1 14 lět, 1 64 lět, 1 82 lět, 1 83 lět. Swjatych woprawjeni je so wudźěliło 17607, mjez nimi 18 prěni raz. — Křćene buchu: 2. 2. Jurij, syn Bern. Bekarja we Wotrowje; 2. 5. Rosalija Hańža, dźowka Jana Raba we Wotrowje; 27. 5. Rudolf, syn Pawoła Kilanka w Khanecach; 20. 6. Gerhard Pawoł, syn Arnošta Gärtnera we Wotrowje; 25. 7. Hilža Hańža, dźowka J. Wićaza w Krjepjecach; 1. 8. Marja, dźowka Jakuba Kobalca we Wotrowje; 15. 8. Rudolf Jan, syn Pawoła Wjacsławka we Wotrowje; 22. 8. Khata Madlena, dźowka Ericha Plehna w Kašecach; 10. 10. Franc Józef, syn Jurja Rjedy w Žuricach; 18. 10. Jurij Mikł., syn Mikławša Mikana we Wotrowje: 28. 11. Franc, syn Jana Pječki w Khanecach. — Wěrowani buchu: 10. 5. Jurij Šěrak ze Smječkec z Hańžu Bjaršec z Łusća; 8. 6. Jurij Rachela z Jitka z Hanu Šlosarjec z Miłoćic; 19. 7. Jakub Kórjeńk z Nowoslic z Hańžu Šołćic z Kašec; 14. 9. Jurij Kasper z Boranec z Hilžu Ričlec z Wotrowa. — Zemrěli su: 5. 1. Hańža Łusćanscyna we Wotrowje, 81 l. 6 m. 20 d.; 11. 7. Michał Łusćanski we Wotrowje, 82 l. 5 m. 3 d.; 9. 9. Beno Młynkec we Wotrowje, 14 l. 23 d.; 28. 11. Hańža Wulenkowa w Khanecach, 64 l. 5 m. 16 d.; 5. 12. Franc Józef Rjedźic ze Žuric, 1 m. 28 d.

Z Njebjelčic. W z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej přez 700 duši ličacej wosadźe narodźiło a wukřćiło: 14 dźěći: 7 hólčatkow a 7 holčatkow, mjez nimi jene njemandźelske. Zemrěło je 15 wosobow: 13 dorosćenych a 2 dźěśći, jene w 1. a jene w 7. lěće žiwjenja; z dorosćenych bě jena wosoba 24, jena 39, jena přez 50, dwě přez 60, 7 přez 70 lět. Wěrowane buchu 3 pory. Swjatych woprawjenjow wudźěli so 12900, mjez nimi 14 prěnjoswjatowoprawjenjow. Dalšoho přeměnjenja so njeje we wosadźe stało. Bóh zdźerž a škitaj našu wosadu też w nowym lěće ze swojim wšohomócnym zakitom.

Ze Smjerdźaceje. Nowe lěto swjećeše Madlena zwudowjena Kubašowa swoje 80. narodniny. Wona je rodźena Mikličec z Pěskec. 23. wulkoho rózka 1883 bu wona w Njebjelčicach z Pětrom Kubašom, zahrodnikom w Smjerdźacej, zwěrowana. Staj před 5 lětami hromadźe złoty kwas swjećiłoj. Bydli jako wuměnkarka pola swojeju dźowkow Marje a Hańže w Smjerdźacej. Bóh daj jej strowotu a hnadu, zo by swoju wysoku starobu při khiprosći swojoho ćěła sćerpliwje znjesć mohła!

Z Ralbic. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe 39 (33) dźěćatkow wukřćiło, jene doma z nuznej křćeńcu, wšitke druhe w cyrkwi; mjez nimi stej 2 wot njemandźelskeju maćeri; 20 hólčatkow a a 19 holčatkow. Wěrowanych bu 11 (13) porow. Zemrěło je 17 (21) wosobow. 2 ćěle buštej w Rakecach katolscy pokhowanej, 15 na naš wosadny kěrchow. Mjez zemrětymi su 3 dźěći w 1. žiwjeńskim lěće, 1 wosoba w starobje 57 lět, 6 wosobow w starobje 65—70 lět, 3 wosoby 70—80 lět, 3 wosoby 80—84 lět a 1 wosoba 93 lět. Swjatych woprawjenjow je było w farskej cyrkwi w Ralbicach 28110 (24661), w Rakecach 47 (46), w Šunowskej kapałcy 1981 (1669), w Róžeńčanskej hnadownej cyrkwi: 15133 (13959), to je wšo hromadźe 45271 (40335) woprawjeni we wosadźe. K prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupi w Ralbicach 25 a w Róžeńće 34 dźěći. Domawobstarani a domjacych swjatych woprawjenjow je 116 było. Wopytowarjow Božich służbow na njedźelach w přerězku naliči so w Ralbicach 702 a w Róžeńće 990.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 12. januara 1938, pop. w 2 hodź. w Konjecach, 1/2 4 hodź. w Ralbicach.

Z Kulowa. W našej katolskej farskej cyrkwi so w lěće 1937 105 (1936: 120) dźěći wukřći a to 45 hólčatkow a 60 holčatkow, njemandźelske 1. Do swjatoho mandźelstwa stupi 42 (34) porow, mjez nimi 14 (7) nab. měšanych mandźelstwow. Pohrjebow mějachmy 42 (67), 34 (48) dorosćenych wosobow: 13 (22) mužskich, 21 (26) žónskich a 8 (19) dźěći. K swjatomu woprawjenju bě 59472 (57195) wosobow, mjez tutymi 161 domawobstaranjow a prěnjoswjatowoprawjeńskich dźěći.

— Wot 1. januara 1938 je tudomny hłowny stražmištr knjez Jan Šreiber jako tajki do Rólanow (Ruhland) přesadźeny. Knjez Šreiber je 14 lět w Kulowje swoju službu wukonjał a bě jako wustojny a swědomity zastojnik powšitkownje ważeny.

Z Bärensteina. W minjenym lěće je w našej wosadźe wukřćenych 12 dźěći, 5 hólčatkow a 7 holčatkow. Wěrowanja běchu 3. Khowanych je 13 wosadnych. K prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupi 12 dźěći, 10 hólcow, 2 holcy. Sakrament iirmowanja dósta 52 wosadnych, 32 mužskoho a 20 žónskoho splaha. Nabožnu wučbu dóstawaše porjadnje 88 dźěći, 48 hólcow a 40 holcow. Swjatych woprawjenjow naliči so 3130. Domawobstarani běše 20. Kemšerjow naliči so w Bärensteinje 145, w Oberwiesenthalu 75 a w Jöhstadće 75, wšo hromadźe 295. Z cyrkwje je wustupiło 29 wosobow, 8 žónskich a 21 mužskich.

---

wědźał, běchu kóždy swój puć šli a hdyž so něhdźe před měšćanskimi wrotami Jerusalema zetkachu, so njemało spodźiwachu. Powědachu sebi, mjez tym zo ludźo jich wobstupichu, wo tej hwězdźe a znutřkownym žedźenju swojeje wutroby, njebjeske znamjo sćěhować. Ludźo jim radźachu, zo bychu so pola Herodesa naprašowali. Tón pak přińdźe na mysl, jich jako wobhonjerjow wutrjebać, kotřiž bychu jomu přeradźili njeznate městno, hdźež nowonarodźeny kral z Davidowoho splaha přebywa. Tak ćehnjechu ći Tři zasy z města Jerusalema, a hwězda, kotraž bě na nich čakała, dźěše zasy před nimi, dóniž nad hródźu pola Bethlehema njezasta. Prjedy hač kralojo do njeje zastupichu, přemyslowachu mjez sobu, što bychu bóžskomu dźěśću prajili a darili. A hdyž běchu nutřka w hródźičcy a do jasnych wóčkow Jězus-dźěćatka jenož pohladali, buchu cyle zamyleni a njewědźachu ani słowčka prajić přede wšitkim tym błyšćom a tej přećelniwosću a bóžskej bytosću, kotraž so we wočomaj tohole dźěśća swětleše. Tak podachu we swojej zamylenosći kóždy to, štož mějachu k rucy: jedyn złoto, druhi woruch, třeći samo hófku maru. Lědma běše tutu podał, postróži so mócnje a chcyše ju zasy wróćo wzać a z druhim drohotnym darom zaměnić. Marija, mać Boža, pak zadźewaše tomu a naspomni, zo je wón runje tón prawy dar woprował: Bóh hižo wě, čohodla ma też hófka mara (pokaz na ćerpjenjo Jězusowe) mjez darami być.

Exercicije w lěće 1938

budźa 1. za mužskich (ženjenych a nježenjenych):

16.—20. januara
21.—25. měrca
7.—11. junija w „Haus Hoheneichen".

Móžeš jěć wot „Hauptbahnhof Dresden" z elektriskej železnicu čo. 1 hač do Loschwitz, potom z čo. 18 hač

„Keppschloß“, tam na lěwo na Dresdnerstr. 34c. Pjenježne wotrunanjo je je nizke, bjezdžěłcam so hišće potuńši. Přizjewić maš so pola „Exerz.-Dir. w Hoheneichen, Dresden-Pillnitz“.

2. Za knježny w Schwesternhaus 1.—5. měrca,
9.—13. meje,
za žony „ 4.—8. junija.

Do „Schwesternhaus“ jědźeš wot „Hauptbahnhof Dresden“ z elektriskej železnicu čo. 1 hač do Pillnitz (Endstation), potom dźeš na lěwo hač na Dresdnerstr. 24 (Hosterwitz). Přizjewić maš so pola „Oberin“.

3. Za žony a knježny zhromadnje w klóštrje Marienthal (Sa.) pola Žitawy
20.—24. junija (Aufbaukursus)
25.—29. junija (Apostolatkursus).

Přizjewić maš so pola Exerz.-Dir. Hoheneichen bei Dresden-Pillnitz.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

1. njedźela po Třoch kralach — swjedźeń swj. swójby, 9. jan.:
Boža mša str. 57; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. modlitwa z njedźele, 3. modlitwa ze swjedźenja Třoch kralow str. 53; Credo; Praefacija str. 56.

2. njedźela po swj. Třoch Kralach, 16. jan. 1938:
Boža mša str. 62; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Marcellu (b. a m.) str. 445, 3. na str. 63 pod 2): Božo, kiž sy . . .; Credo; Praefacija wo najswj. Trojicy str. 6.

Swj. Fabiana a Bosćana, 20. jan. 1938: Boža mša str. 490.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 1.—4. z Budyšina: can. cap. schol Jurij Hejduška, farař em. Jurij Křižank, kapłan Jan Andricki, kapłan dr. Pawoł Hórnik; 5. z Radworja: Jan Kral; 6. z Khelna: Hana Zopina; 7. z Marijineje Hwězdy: propst P. Romuald Domaška; 8. z Khanec: Marja Šołćic; 9. z Budyšina: Hańža Hajdanec; 10. 11. z Wotrowa: Jan Žur, Madlena Kralowa; 12.—14. z Khróšćic: farař Jan Wjeńka, kapłan dr. Pawoł Horjeń, kapł. Beno Špitank; 15. z Hory: Jan Młynk: 16. z Worklec: Jakub Glawš; 17. z Hórkow: Jurij Šewc; 18. z Łuźca: Jan Běmak; 19. z Kamjenieje: Michał Rječka; 20. z Radworja: Jan Bjenada; 21. ze Serbskich Pazlic: Madlena Hanušowa; 22.—26. z Budyšina: wóčny lěkař dr. med. Cyrill Rězak, kantor Jurij Šołta, Jurij Wrobl, Marja Wjerabowa, Hańža Kubicowa; 27. ze Słoneje Boršće: Jan Špon; 28. z Wudworja: Jurij Hadank; 29. z Łuźca: Michał Nowak; 30. z Worklec: Jurij Salowski; 31. z Bärensteina: farař Michał Cyž; 32.—33. z Měrkowa: Jan Zora, Mikł. Herlich; 34. z Kamjenieje: Jurij Měrćink; 35. 36. z Boranec: Jurij Wićaz, Madl. Wićazowa; 37. z Łuha: Jurij Wólman; 38. 39. z Radworja: Pětr Hantuš, Jan Winša; 40. z Lutowča: Jurij Delank; 41. z Bronja: Mikł. Hancik; 42. 43. z Khelna: Michał Rječka, Franc Winař; 44. z Hodlerja: Michał Polleńk; 45. z Kašec: Marja Mětkec; 46.—48. z Wotrowa: farař Mikł. Just, šulski wjednik kantor Beno Cyž, Jakub Hajdan. (Přich. dale!)

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 900. ze Słon. Boršće: Jan Špon; 901. z Wuric: Marja Petermanowa; 902. z Kulowa: Mikławš Šołta; 903. z Budyšina: Jan Laras; 904.—906. z Radworja: Jan Smoła, Andrickec swójba, Michał Kurjo; 907. z Khasowa: Michał Hampel; 908.—910. z Boranec: Jurij Buša, Jurij Wićaz, Madl. Wićazowa; 911. z Kamjenieje: Pawoł Šipšik; 912.—916. z Wotrowa: Madlena zwud. Cyžowa, Pawoł Bulank, Marja Mildnerowa, Marja Rychtarjowa, kantor Beno Cyž; 917. 918. z Krjepjec: Marja zwud. Pjechowa, Mikławš Najč; 919. 921. z Kkanec: Mikławš Lebza, Pawoł Khilank, Jan Pječka; 922. z Kašec: Madlena zwud. Šołćina. (Přich. dale!)

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1081.: Š. B.; 1082.: S. R.; 1083.: B. R.; 1084.: B. J.; 1085.: W. B.; 1086.: S. R.

Sobustawy na lěto 1935.

Čo. 1128.: Š. J.; 1129.: B. R; 1130.: S. S.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za december.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołca wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadže w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	+7	—7	+0,05	—	—	—	150	150	200	+ 0,500	—	—	—	44,5

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Smorkniki
za muže, žony, dźěći.
Trěnja, trieńčka, frotěrowane
šaty pjenjezhódnje wot

Hilger Lotzestr. 20

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja

Spušćomnoho třećaka
hnydom pyta
bur Šołta w Njebjelčicach.

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. 3.60
Paleny kofej
125 gr 50, 60, 70 pj.
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Smykawy! Sanki!

Dobre rjana kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Wóčny lěkař dr. Rězak so wróćił.

W poslednjej hodźinje lěta 1937 zemrě po dlěšej ćežkej khorosći, podata do Božeje wole, że swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowana, moja luba mandźelska, naša mać, wowka a přichodna mać

Hańža Lebzyna

a bu zańdźenu wutoru na wosadnym kěrchowje swjatočnje pokhowana. — Wšitkim, kotřiž su ju w khorości wopytowali, na pustych wječorach w bohatej ličbje za nju so modlili a k rowu ju přewodźeli, wosebje za k rowuwjezenjo a njesenjo, kaž też Kat. Bjesadze za přewod a spěw wuprajamy naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W **Małych Pazlicach,** na dnju pohrjeba.

W mjenje zrudźenych zawostajenych
Jakub Lebza.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

3. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **15. januara 1938.** | **76. lětnik.**

Jězus na kwasu?

Hdyž so wo kwasu rěči, myslimy hnydom na wjeselo, česć a zbožo. Zbožo, dokelž młodaj mandželskaj započinataj sebi swójbne zbožo twarić. Štóžkuli je na kwas přeprošeny, čuje so počesćeny; to zapřimnješ najlěpje, hdyž njejsy junu přeprošeny, hačrunje sy z tym ličił. A štó njeby na kwasu so zawjeselić chcył? To k wěcy słuša.

Trochu hinak mysli Jězus wo kwasu.

Hižo přecy je swět a čłowjeske žiwjenjo ćežke prašenjo, abo kaž so modernje praji, ważny problem. Dołhi čas je swět za čłowjeka strašny był. Čuješe so na nim kaž by njewědźał, kak je prawje, što je wěrno. Hakle z Khrystusowym přikhadom dósta čłowjestwo prawu měru a wěrne stojnišćo ke swětej.

Jězus je nam potajnosć swěta wotewrił a rozjasnił. Je nas wučił, swět a wšitke podeńdźenja w nowym swětle wobhladować. Je drje z druhoho swěta přišoł, a joho kralestwo, kotrež je žałožił, njeje z toho swěta. Ale njeje swět zaćisnył abo zacpěwał. Ně, je na swět přišedši cyły swět a joho podeńdźenja a přeměnjenja do swojoho skutka přiwzał, tak zo wšitko na prawe městno staji abo w prawej měrje nałožowaše.

Jězus je nam hakle prawje woči wotewrił. Wšitcy, mudri a wšědni ludźo, do Khrystusa posudźowachu swět křiwje, haj druhdy njeprawje. Pak chcychu swěta słónčko, měsac a hwězdy k boham sčinić, ważachu sebi jón wyše wšoho a wočakowachu wot njoho wjacy, hač bě jomu po Božej woli date, pak su swět cyle zacpěwali, a tuž njejsu so wo njón docyła starali. Jězus pak je z wotewrjenymaj wočomaj po swěće khodźił. Je swět a joho krasnosć lubował. Pohladajmy junu jenož zkrótka do swjatych sćenjow! Kak luboznje rěči wo ptačkach pod njebjom, wo lilijach na polu, wo zrawjacym žitu a wo wětřiku, kiž duje, hdźež chce. Ničo njebě jomu přemałe abo přesnadne, ani žonopowe zornjatko, ani zakis, ani pjanka na polu, kotruž rólnik jenož wutorhuje a pali. Tak rozomnje a prawje njeje hišće nichtó też po nim rěčał.

Jězus njeje ničo na swěće a w joho stwórbje přeměnjał, njeje jón porjeńšał; je wo swěće w prěnjotnym, potajkim we woprawdźitym zmysłu k nam rěčał. Je wšitko na swěće do nowoho zwiska zestajał, abo lěpje prajene, Jězus je nas na tutón woprawdźity zmysł swěta kedźbnych sčinił. Hdyž Khrystus wo swětnych wěcach rěči, dóstawaja přez to wosebitu ważnosć. Je spominał na ptaki pod njebjom a lilije na polu, a tak putaja tute stworjenja našu kedźbnosć, a ważimy sebi je bóle, dokelž spóznawamy z nich jasnje błyšć wótcowskeje dobroćiwosće a starosćiwosće njebjeskoho Wótca. Junu wza něžne dźěćo dosrjedź swojich wučownikow, a tak wuknje hišće dźensa swět, kajka njebjeska krasnosć so z tajkoho dźěśća jewja, počina přecy bóle potajnosć dźěśća sebi ważić.

Ale njesměmy sebi myslić, zo je Jězus, dźiwajo na swět, jenož na bóžske potajnosće při tym myslił, tak zo bychu swět a stworjenja jomu wobraz abo přirunanjo byłe. Ně, Khrystus wšitko hłubje spóznawajo rozjasni nam tak swoju wulku majestosć a bóžskosć, kotraž bě we nim zakhownna. Skutki a stworjenja swěta pokazuja nas na něšto wjetše, kotrohož dla buchu dokonjane abo stworjene. Su kaž pućniki, kiž na přikhadźace rjeńše a krasniše měrnje a zćicha dopominaja.

Tohodla njetrjebaše Zbóžnik do stwórby něšto nowoho zašćěpić, ně, wotewrješe a wozjewješe jenož to, za čimž wšitko na swěće žedźi: za krasnosću přichodnoho swěta. „Wěmy dźěn, zo cyła stwórba zhromadnje zdychuje a w porodnych bolosćach je. Přetož stwórba wočakuje ze žadosću wokrasnjenjo dźěći Božich.“ (Rom. 8, 19.) Jězus nochcyše swětej wućeknyć, ale jón znadobnić a wokrasnić.

Hdyž nětko Jězusa ze swojimi wučownikami na kwasu widźimi, njesměmy jenož to widźeć, z tym so zaběrać, štož

so nam lubi — chcemy spóznać pytać, kajke ważne wěrnosće wo kwasu, mandźelstwje a wjeselu chcyše nas z tym wučić. Kwas njeswjeći so jenož tohodla, zo bychmy my počesćeni byli, nawoženja a njewjesta zbožownaj byłoj a wšitcy so wjeselili, ale ma nas dopominać na přichodne potajnosće: žiwjenjo, zjednoćenjo, wjeselo a česć w njebjesach. Kwas je wotbłyšć njebjeskoho wjesela, w kotrymž stej Bóh a človjestwo w njewuprajnej zbóžnosći zwěrowanej! Husto je Jězus wo kwasnej hosćinje w přirunanjach rěčał, wjacy króć wo potajnym zjednoćenju človjeskeje duše z Bohom. Tuž bě přikład Jězusowy na kwas w Kana wobraz a předznamjo joho wumožacoho skutkowanja. A hdyž na kwasu w Kana z wody wino sčini, bě to započatk hišće wjetšoho dźiwa, w kotrymž pozdźišo wino do swojeje swjateje krewje přewobroći, zo by so w njewuprajnej lubosći z človjekami zjednoćał.

Tak bě kwas w Kana woprawdźe započatk Jězusowych dźiwow. Jězus je hišće dźensa a do wěčnosće z kwasnym hosćom za wšitkich, kiž joho přeprošuja a kiž su z nim žiwi. Jězus na kwasu je potajkim wobraz našoho zjednoćenja z Jězusom a wotbłyšć pokojacoho zboža, za čimž naša duša žedźi. *-n.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu wuhotowaštej našej wosadźe zhromadny hodowny swjedźeń w Kolpingowym domje, kiž bě jara derje wopytany. Wo joho zarjadowanjo bě so wosebje knjez farař Sprentzel postarał a mnohe mocy na wšěch polach mobilizował. Tak běše mały smykawy orchester z domjacych mocow zestajał, w kotrymž sam sobuskutkowaše, tež jako solista a duettista. Hłuboko jimaca běše wot njoho přednjesena hodowna legenda wo třoch pastyrjach po flamskim basniku Thea Bogaertsa. Po krótkej deklamaciji spěwaše tachantski khór štyrihłósnej spěwaj z hodowneje hry: „Swjeći tři kralojo" wot Hendricha Müllera. W dalšim wustupowachu wšelake solistiske mocy na nastrojach, we spěwje (sola a duetty), a Marianski zwjazk přednjese wšelake dwuhłósne spěwy z přewodom husli a luty. Mnozy młodźi přednošowachu hodowne basnje wšelakich autorow. Hłowny dypk bohatoho programa běše hodowna hra: „Putnikowanjo do Betlehema" wot Leona Weißmantla. Tute dramatiske předstajenjo wužada sebi jara dobre mocy, mali a wulcy předwjedźechu swój nadawk z dobrym šikom a z wobhladniwosću. Zhromadne hodowne spěwy, a wupyšenej hodownej štomaj, dachu swjedźenjej přiměrjenoho razu. Wšitke poskićenja so z wulkim přikleskom a dźaknje kwitowachu.

Z Budyšina. Po krótkej čežkej khorosći zemrě tež Serbam derje znaty direktor měšćanskeje pokładnje n. wotp. Klemens Božidar Zimmermann. Zemrěty běše serbskoho pokhoda. Joho dźěd wobsedźeše nětko Kilankec kubło w Pozdecach. Dołhi čas rěkaše wone „Ćeslic kubło", možno, zo jomu wšelacy hišće dźensa tak praja. Dźěd předa je a kupi sebi kubło w Čěškecach. Joho syn Mikławš, nan zemrětoho direktora, přesydli so do Šěrachowa, hdźež běše wuwołany krawc. Tam so zemrěty 24. nazymnika 1861 narodźi. Ze 16 lětami zastupi do dawkowoho zarjadnistwa w Budyšinje a w lěće 1882 zastupi do měšćanskeje służby. Nimale 44 lět je swoje zamołwite zastojnstwo z njewšědnej swěru zastarał, prjedy hač na derje zasłużeny wotpočink dźěše, štož so 1. jan. 1926 sta. Tola njepopřa sebi měra. Dale dźěłaše jako pokładnik towarstwa wobsedźerjow khěžow, kotrež je přez swoju dźěławosć financielnje na wysoki skhodźeńk dowjedł, zo móžachu sebi druhe podobne towarstwa dobroho přikłada wzać. Khudych, běднych a wudowy podpjeraše na wšě możne wašnjo. Při wšěm wobšěrnym dźěle njezaby na Boha Knjeza. Porjadnje khodźeše njedźelu a swjate dny do Serbskeje cyrkwje na Boże służby. Běše woprawdźe hnujace, z kajkej pobožnosću a horliwosću serbske kěrluše spěwaše tón, kotromuž njebě mać w serbšćinje při kolebcy spěwała. We zwonkownej po zdaću twjerdej skorpiznje tčeše čućiwa wutroba, kiž nikomu złoho nochcyše. Hdyž w poslednich lětach w rańšich hodźinach wjacy spara njenamaka, stany a modleše so ćiše hodźiny dołho. Za cyrkwinske należnosće měješe přecy wotewrjenej rucy a žiwy zajim. A swojim swójbnym běše přikładomny starosćiwy nan. — Zańdźenu wutoru dopołdnja pokhowachmy joho nětko na Mikławšku. Pohrjebne swjatočnosće započachu so w kapałcy, hdźež běchu joho dźeń prjedy přewjezli; tute knjez farař Sprentzel wukonješe a wosadnej kapłanaj jomu assistowaštaj. Budyšske mužske spěwne towarstwo, kotrohož čestny sobustaw zemrěty běše, zanjese hnujace spěwy před kašćom a nad rowom. We swojej pohrjebnej narěči wobrazowaše knjez farař hišće dźěłapołne žiwjenjo njebočičkoho a wuzběhny wosebje joho njewšědnu lubosć k bližšomu, kiž wšudźom zapřimny, hdźež bě nuzy a hubjeństwa, a joho dobre nabožne a cyrkwinske zmyslenjo. Joho dalša rěč złožowaše so na słowa swj. Ambrozija: „Dwaj pućej stej človjekej předstajenej, jedyn wjedźe do zahuby, druhi do domizny" — mjenujcy do njebjeskeje. Zastupjerjo wšelakich organizacijow namakachu dźaknych słowow za njebočičkoho a położichu krasne wěncy na row, kotrychž běše jara wjele. Tři towarstwa a to spěwne, katolske mužske a kolpingowe, počesćichu swojoho něhdušoho sobustawa z korhojnej deputaciju. Z pobožnym paćerjom rozžohnowachmy so ze šlachotnym človjekom, kotromuž dźakownoho wopomnjeća wobkhowamy.

— Zańdźenu njedźelu swjećeštaj swój sleborny kwas knjez Michał Žur ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Nowakec z Kukowa. Też towarstwo ss. Cyrilla a Methoda přeje wutrobne „Daj Bóh zbožo!"

Budestecy-Hajnicy. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej katolskej wosadźe, do kotrejež 950 duši słuša, narodźiło a wukřćiło 21 (1936: 15) dźěćatkow a to 12 hólčatkow a 9 holčatkow. 13 běchu z katolskich mandźelstwow, 4 z konf. měšanych, 4 běchu njemandźelske. Wěrowanjow běše 5 (5): 2 ryzy katolskej, 3 konf. měšane, 1 z kat. nawoženjom, 2 z kat. njewjestu. Wumrěło je 12 (12) wosobow; 11 dorosćenych a 1 dźěćo, 4 mužskich a 8 žónskich. Swj. woprawjenjow běše 7302 (7814). Jutrownych swjatych spowědźow běše 374 (372). Prěnich swjatych woprawjenjow 17 (12). Na njedźelskej Božej mši běše při ličenju w posće 368, w septembru 337. Z Cyrkwje wustupichu 4. Domawobstaranjow běše 79 (154). Bóh spožč nowonarodźenym swoju hnadu, nowozwěrowanym swoje žohnowanjo, zemrětym wěčnu zbóžnosć!

Ze Zdźěrje. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so w Zdźěrjanskej wosadźe 13 dźěći, 8 hólčatkow a 5 holčatkow; wšitke dóstachu swjatu křćeńcu a pokhadźachu z mandźelstwow. Připowědanych bu 6 porow, tu wěrowanej pak 2 poraj. We woběmaj běštaj nawoženja a njewěsta katolskej. Zemrěłoj stej 2 wosobje a to mužej w 55. a 77. žiwjeńskim lěće. Swj. woprawjenjow wudźěli so 4529; z nich bě 39 domawobstaranjow.

— W běhu lěta dócpěštaj wumjeńkał Mikławš Šefer ze Zdźěrje a joho mandźelska Marja, rodź. Wokec, 80. lěto žiwjenja. Mikławš Šefer stoji jako lěsny dźěłaćer wot lěta 1882 w tachantskim dźěle, z kotrohož šće też we wysokej starobje so cyle wupřahnył njeje. Wot lěta 1916 zastawa sobu służbu lěsnoho strażnika. 21. novembra 1882 stupištaj staruškaj do swjatoho mandźelstwa, kotrež bu žohnowane z 5 dźěćimi, hišće dźensa žiwymi. Tak smětaj, a daj to Bóh, lětsa do 55 lět zhromadnoho žiwjenja wróćo zhladować. — Boži dźeń pak dócpě Marja, mandźelska wyšš. wučerja Mikławša Čocha n. wotp., rodź. Jórdanec, 85 lět žiwjenja. Na nju budźe „Posoł" přichodnje spominać.

Z Mišna. Dźensa, 15. januara, swjeći wysokodostojny knj. farař Pawoł Knježk w Mišnje swoje šěsćdźesaćiny. Daj Bóh zbožo!

Z Kozarc. Jako prěni wopor w nowym lěće žadaše sebi smjerć z našeje Khrósćičanskeje wosady młode, nadźijepołne žiwjenjo. W nocy wot 3. k 4. januarjej t. l. donjese smjertny jandźel dušu čestnoho młodźenca a bywšoho studenty Jurja Henčla z Kozarc w 33. lěće joho žiwjenja do lěpšeje wěčnosće. Z nim je wotešoł studenta, kiž nošeše we swojej wutrobje ćopłu lubosć k swojej wótčinje, swojomu serbskomu narodej a swojej maćerńej rěči. Ju je sebi wobkhował hač do swojoho žažnoho rowa. Ženje njezabudu, kak so joho wóčko zazyboli, hdyž jomu tydźeń do smjerće žadosćiwje wočakowany nowy „Krajan“ ke khorołožej přinjesech. To běše sobu joho poslednje zemńske wjeselo. Njebočički je studował we Budyšinje, Prazy a Lipsku. We tutych lětach je nimo swojoho powołanskoho dźěła so jara pilnje prócował wo zaměry našoho studentstwa. 3 lěta měješe wjednistwo we rucy jako „hłowny starši“; někotru wjesołu skhadźowanku je wuhotował. Joho přećo běše, zo mohł też junu we swojim zastojnstwje we samsnym zmysłu dale k zbožu swojoho ludu skutkować. Tola Bóh luby Knjez mysleše hinak. Hdyž so před 5 lětami w Lipsku na swoje poslednje statne pruhowanjo za wučerstwo přihotowaše, zjewi so strašna khorosć, z kotrejž je so nětko bědźił hač do kónca. Też dołhe lěkowanjo we Świcy njemóžeše jomu strowotu wróćić. — Pjatk tydźenja khwatachu wulke syły, wosebje młodostnych, přez zawěte sněhowe sćežki do Kozarc a do Khrósćic, zo bychu lubomu přećelej poslednje „božemje“ zawdali. Pohrjeb bu wot přećelow a studentskich towaršow, kk. kapłanow Horjenja, Špitanka a P. Dominika najswjatočnišo wutworjeny. Mužski khór spěwaše 3-hłósnje: „K měrej połož mučne stawy“ a hnujacy naš kěrluš: „Spi dha luby bratře spi“. Swjatočnje klinčachu liturgiske modlitwy a spěwy přez w běłej pyše ležacy kěrchow. Knj. kapłan Horjeń wěnowaše lubomu towaršej a přećelej też w mjenje wšitkich druhich słowa dźaka a připóznaća za wšo, štož je drohi zemrěty ze swojimi bohatymi duchownymi darami we swojim młodostnym žiwjenju skutkował. Zrudźenej Henčlec maćercy pak, kotraž je w běhu krótkich lět zhubiła starosćiwoho mandźelskoho a dwě lubej dźowcy a nětko też hišće drohoho syna w kćějacej młodosći, wuprajamy nutrnu sobuželnosć z tróštnymi słowami swjateje maćerje Cyrkwje w praefaciji pohrjebneje Božeje mše, hdźež takle rěka: „Woprawdźe přisłušne je a prawe, sprawne a spomožne, zo so Tebi, swjaty Knježe, wšohomócny Wótče, wěčny Božo, wšudźe a přecy dźakujemy přez Khrysta, našoho Knjeza. W nim je so nam zabłyšćiła nadźija zbóžnoho z-rowa-staća, zo by tych, kotrychž wěstota wumrěća zrudźuje, slubjenjo přichodneje njesmjertnosće pokojało. Ty dźě, Knježe, swojim wěriwym žiwjenjo jenož měnješ, ale njeběrješ, a powaliwši jim domčk (ćěło) zemńskoho přebywanja hotuješ jim wěčne bydło w njebjesach!“ — Tohodla, luba maći, njepłakaj! Hižo je Waša swójba překrasnjena we wěčnosći! — Ty pak, luby přećelo, proš za nas pola tróna Božoho, zo bychmy w Twojim duchu tu na zemi dale skutkowali za kralestwo Bože a za naš lubowany narod! Vivas Christo! R. i. p.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 18. januara 1938, pop. w 2 hodź. w Sernjanach, 1/4 4 hodź. w Małych Pazlicach.

Z Ralbic. Zańdźeny tydźeń khwatachu Ralbičanscy wosadni wšědnje do domu Božoho. Wotmě so tu kaž loni nabožny tydźeń. Prědar bě lětsa samsny — z jezuitskoho rjadu. Wosadni wědźa sebi tute dny važić. Dobre wobdźělenjo wo tym swědčeše. Prědowanja běchu rozdźělene na stawy, za mužow, žony, młodźencow a knježny. Spominachmy khutnje na zaměr čłowjeskoho žiwjenja, wot Boha nam postajeny. Žadyn čłowjek njemóže so wuwinyć swojomu stworićerjej. Rozsudźić so dyrbi. Za swj. Pawoła bě tuta hodźina přišła před Damaskom, hdyž bě po puću, přesćěhać słužownikow Khrystusowych. Nahle zapřimny Bóh do joho duše. A Pawoł so rozsudźi. Ze surowoho přesćěharja bu najhorliwiši japoštoł Khrystusowy. Žana druha wučba njezamó ani najmjeńši dwěl zbudźić nad nazhonjenej wěrnosću. Hodźina před Damaskom wospjetuje so dźensa hišće pola kóždoho z nas. Mamy so rozsudźić. Rozsudźmy so derje! Jeli so w twojej hodźinje Božej hnadźe wotewriš, nazhoniš wěrnosć křesćanstwa. Potom njech swět rěči, štož chce. Je čas rozsuda, kónc z čłowjekom, kiž z nawučenosće po wěrje wótcow k nuzy je žiwy. Běda křesćanej, kiž nazhoniwši wěrnosć wěry swojich wótcow swoju ruku njepřećeju křesćanstwa poskića. Stawizny nas wuča zrudny dóńt bjezbóžnikow, přeradnikow swjatoho namrěwstwa. Z mocu njebjeskoho khlěba chcemy kročić swój puć w zemńskim žiwjenju, doniž njepřestupimy do zbóžnoho žiwjenja wěčnosće. — Wutora bě dźeń maćerjow a žonow. W štyrjoch prědowanjach spominaše prědar na winowatosće křesćanskeje maćerje. Srjeda bě dźeń młodźencow a pjatk dźeń knježnow. Wjedro drje njebě přijomne, wosebje za wopytowarjow z dalšich wsow. Tola čim wjetši wopor, ćim wjetše běchu hnady tutoho tydźenja!

Z Njebjelčic. Při wozjewjenju cyrkw. powěsćow zańdźenoho lěta w tydźeńšim čisle „K. P.“ je zmylk stał. Stoješe tam, zo běše so w našej wosadźe jene njemandźelske dźěćo narodźiło; dyrbi pak rěkać: mjez nimi **žane** njemandźelske. Tak běše to hižo loni a też lětsa. Zo njeby naša wosada do wopačnoho swětła přišła, je nuzne, zo so porjedźeńka wozjewi.

Z Małych Pazlic. Po skoro jenolětnej ćežkej khorosći zemrě w nocy k nowomu lětu Hańža Lebzyna, mandźelska Jakuba Lebzy z Małych Pazlic. We swojej dołhej khorosći je wjele ćerpjeła a z wulkej podatosću swoje bolosće a ćerpjenja znjesła. Stajnje běše ćicha a měrniwa we swojim žiwjenju a je z modlitwu a dźěłom Boha służiła. Bóh daj jej wěčny wotpočink!

Z Kulowa. Žadny swjedźeń złotoho mandźelskoho jubileja woswjećišćaj njedźelu 9. januara šewski mištr August Korch a joho mandźelska Marja rodź. Bjenadźic w Kulowje. We swjedźeńskim kwasnym ćahu dźěštaj złotaj jubilaraj, sćěhowanaj wot swojich dźěći, wnučkow a bližšich přećelow rano 1/2 8 hodź. do cyrkwje. Před woltarjom dźeržeše jimaj knjez farař hnujace prědowanjo, kak móžetaj dźensa z dźakom napřeco Bohu wróco hladać na zašle 50 lět jeju woprawdźe dobroho křesćanskoho a přikładnoho swójbnoho žiwjenja. To budźe jimaj k tróšteju a pokojenju na wječoru jeju zemńskoho žiwjenja. Knjez farař wuspěwa potom přisłušne cyrkwinske modlitwy za jubilarow a wudźěli jimaj požohnowanjo. Zdobom přepoda jimaj zbožopřejace pismo Joho Eminency kardinala Adolfa Bertrama z Wrótsławja. Na sćěhowacej spěwanej Božej mši, kiž so za njeju swjećeše, přistupi z jubilaromaj cyła swójba k blidu Knjeza a dósta swjate woprawjenjo. — Złotaj jubilaraj staj ćělnje a duchownje hišće čerstwaj a strowaj. Kóždy dźeń dźetaj na Božu mšu a často też k swjatomu woprawjenju. Mać swoje domjace dźěło hišće sama wobstara, a nan ze staršim synom wukonja šewske rjemjesło. Šěsć dźěći, štyri synow a dwě dźowcy, staj derje wukubłałoj. Dźowcy stej hižo w młodych lětach swojoho mandźelskoho přez zažnu smjerć zhubiłoj a stej z dźěćimi wudowje wostałoj. Jedyn syn je z wučerjom w Hósku a dwaj synaj staj w Berlinje existencu namakałoj. Jubilarka pokhadźa ze serbskeje swójby, jeje dwaj zemrětaj bratraj běštaj wustojnaj Bjenadźic krawskej mištraj, jedyn w Kulowje a jedyn w Klóštrje. Njedźelu popołdnju běše w Korchec domje wjesoła złotokwasna hosćina, při kotrejž so też wosadnaj knjezaj duchownaj wobdźělištaj. Mnohe zbožopřeća z blizka a z daloka, nadobne dary, wopokazma lubosće a česćowanja wěnowachu so złotymaj mandźelskimaj. Wosebje jeju dźěći lubuja a waža sebi swojej stareju staršeju a pytaja na wšě možne wašnjo jimaj pomhać a lubosć wopokazować. Njech Bóh luby Knjez česćenymaj jubilaromaj spožči dale čiłosć, strowosć a pokojny wječor žiwjenja!

Z Kulowa. Hižo w prěnim tydźenju nowoho lěta sebi smjerć tři wopory z našeje wosady žadaše. Prěni wopor bě knježna Khata Balantec ze Salowa w najrjeńšim kćěwje

žiwjenja, 22 lět stara. Loni służeše wona w Njebjelčicach. Nowe lěto přiwjezechu ju čežko khoru do Kulowskeje khorownje, hdźež hižo na třeći dźeń wumrě. Wona měješe wotpohlad, nowe lěto domoj přińć a staršiske hospodarstwo přewzać a so w bližšim času woženić. Ale Bóh bě hinak wobzamknył, njebjeski nawoženja wza ju k sebi do lěpšeje domizny. Dale zemrě na swj. Třoch Kralow cyle nahle na zlemjenjo wutroby kubleŕ Jurij Serbin w Koćinje, hakle w 43. lěće žiwjenja. Běše drje wot swětoweje wójny sem trochu khorowaty, ale muž sylneje postawy, kiž hišće swoje dźěło wukonješe. Wón zawostaji štyri dźěći. By swojej swójbje hišće jara trěbny był, ale joho žiwjeński čas bě wotběžał. Zemrěty służeše runje dobrowólnje pola wojakow, hdyž wójna wudyri. Bu zranjeny a přińdźe do zajeća. Bjez dźiwa potom, zo tajcy rjekojo su na swojej strowoće škodu poćerpili. Samsny dźeń přińdźe jandźel smjerće też po małe dźěćatko. Bě to 12. dźěćo dźěłaćerja Bjarnata Dubawy a joho mandźelskeje Khaty rodź. Rólic w Kulowje. — Bóh daj jim wěčny wotpočink!

Ze Zebnicy. Ważny dźeń dźaknoho wopomnjeća běše druhi dźeń hodow za našu wosadu. Na swj. Šćěpana lěta 1887 běše tu tehdyši kapłan Schönberner z Drježdźan po 350lětnym přetorhnjenju zasy k prěnjomu razej wopor Božeje mšě swjećił. Z wulkej zahorjenosću běchu so tu katolikojo, zwjetša z bližšich Čech pokhadźacy, wo katolsku šulu a cyrkej prócowali. Bu najprjedy w nowym twarjenju wjetša rumnosć za Bože służby a bydlenjo za fararja wotnajata, dóniž so pozdźišo cyrkej a fara njenatwaristej. Kajka bě to radosć, hdyž běchu prěnju kročel dosćahnyli, zo mějachu nětko Bože służby a to najprjedy kóždu druhu njedźelu. Druhe kemše měješe na Třoch Kralow njeboh farař Manfroni z Drježdźan, třeće tehdyši kapłan Jurij Libš z Drježdźan, naš krajan. K wopomnjeću na ważny dźeń wotmě so tu wot Třoch Kralow hač do njedźele triduum (třidnjowska swjatočnosć k česći Najswjećišoho sakramenta z prědowanjom rano a wječor), kotrež nam knjez pater Van Volxem z Hosterwic wustojnje a z wulkej prócu dźeržeše. Wopyt bě najebać sněhowoho a zymnoho wjedra dobry. Njedźelu dopołdnja mějachmy wulke kemše z levitomaj: Šěrachowskaj diakonaj — a ze swjedźeńskim prědowanjom, kiž měješe knjez pater Van Volxem. Wopyt kemšerjow bě też dobry, tak zo měješe cyła swjatočnosć jubilejski raz. Wječor skónčichmy rjany swjedźeń ze swjatočnym nyšporom. Hdyž po cyrkwi swjatočny prócesijón ze swěčkami k česći Najswjećišoho kročeše, wujachu sněhowe wětry do woknow, tak zo so do kěrluša pobožnych wětry a zymniske mocy k wjetšej khwalbje Božej měšachu. Hdyž syły wěriwych zwuki zwonow domoj přewodźachu, běchu wšitcy sebi wědomi, zo běštej nałożena próca a wutrajnosć wutroby wšitkich dobreje wole nadobnje wobohaćiłoj.

Što je sněh hódny?

„Što je sněh hódny? Je dha sněh z cyła što hódny?“ — tak praša so někotry, kotryž w zakurjenym domje sedźi lětko a dźeń.

My wěmy, zo sněh je něšto hódny, haj, zo je jara wjele hódny, zo ma njesměrnu hódnotu za naše role a za naše dwory. A čohodla?

Přede wšěm sněh rolu hrěje. Sněh je kaž kožuch, kotryž so w zymje woblekaš, zo njeby zymu mrěł: kožuch je njedobry přewodnik ćopłoty, dźerži ći znutřkownu ćopłotu, wukhowa će před zwonkownej zymu, a dźerži će tak ćopłoho. Podobnje też sněh naše role ćopłe dźerži: z jeneje strony njedowola sněhowa płachta ćoplikej, kotryž so ze zemje promjeni, do powětra so wuparić — z druheje strony pak zasy zymy, kotraž wonka je, k pjeršći njepřipušća. Sněh rolu hrěje.

Tak je w zymje. Tola su časy, hdźež sněh jenož njehrěje a před zymu nješkita, ale też před nahłej ćopłotu. Je to w prěnich dnjach naléća. Tehdom bywa wo dnjo ćopłota, w nocy mjerznje. Hdyž je nětko rola naha, wotućuja rostliny a syły wo dnjo, w nocy pak zasy zamjerzuja: jich młode žiwjenjo je zahubjene, znajmjeńša zatorhnjene. Sněh škituje sywy w naléću, wob dźeń před słóncom, w nocy před mrózami — zo njebychu, wo dnjo wotućiwši, w nocy zasy wusnyłe. Pod sněhowym płašćom spja sywy też w naléću swój pokojny spar a dřemaja čakajcy, dóniž trajace ćopłe wjedro k žiwjenju njepowoła.

Ale to hišće njeje wšo. Po wobličenjach agronoma Pfaffa spóžera rola z dešćikoweje wody 17,18 procentow. włóhi. To pak k zróstu rostlinow njedosaha — khiba zo sněh pomha. A sněh poskića tutu wulku pomoc, hdyž taje. Cyłe tři štwórćiny roztatoho sněha zasakuja do zemje, a to je mnohota włóhi, dosahaca na dołhe časy. Nazhonity hospodar wě, zo suchota w lěću ženje bóle njeboli, hač po bjezsněžnej zymje. Sněh zemju napoja.

Powětr, kotryž do so dychamy, zda so nam dospołnje čisty być. Woprawdźe tomu tak njeje. Dźiće mojedla do bróžnje, hdyž su wrota zawrjene a słónco ze škałbu do bróžnje swěći. W tajkim słónčnym promjenju hraje syła drobnych próškow — a tutych próškow je cyły powětr połnički, cyły powětr, kotryž do so srěbamy, so z nimi kuri — a to wěsće je našej strowoće škódne. Hdyž človjeka w šiji škraba, njeje to ani človjekej lubo, ani strowe. Što nětko powětr wot procha wučisćuje? Dešćik — a lěpje a mócnišo hišće hač dešćik — sněh.

Hdyž sněh z čwakami k zemi leći, dyrbja spomnjene próški sobu, bywaja z nim k zemi zražene — a hdyž sněh taje, widźiće na zemi čornu, mazanu worštu: to su te zražene próški. A što w tymle hustym wusmužku wšo njeje! Přeswědč so z mikroskopom a wuhladaš drobnuške drjebuški skory ze štomow, wotpadki ze kćeńčkow kwětkow, wotleńki kamjeni, symješka, włóski, křidleška překasancow (bručkow, mjetelow atd.). Wulka štwórćina wobsaha tohole wusmužka, 26 procentow, wobstoji ze zwěrjatow a rostlinow — a hnóji potajkim.

Přetož cyła tale masa po času pomału rozpadnje, a twori tak najlěpši nawóz, na kotrymž so syły rjenje rozwijeja. Bajeŕscy ratarjo z prawom přisłowo wužiwaja: „Sněh zemju nasyćuje“. Zo sněh zemju nasyćuje, njeje jenož w runinje znać, ale też w horach, hdźež je tola powětr wjele jasniši a kura daloko mjenje dyžli w dole. Horiska Alpow a Karpatow su w zymje běłe, w lěće pak pokrywa je lubozna zeleń, a stadła so po njej pasu. To je jenož tohodla, zo sněh je před wětrami škita — a nasyćuje. Apeniny w južnej Italskej, Libanon w Aziskej šerja ze swojej nahosću. Tute hory su wo wjele nižše, dyžli hobry Alpy — a tola je tam wšitke žiwjenjo hasnyło, dokelž tam sněha njeznaja, kotryž škita, syći, wopłódnjuje.

Hdyž sněh powětr wučisćuje a wšelake přiměški k zemi zražuje, njeżiwi z tym jenož zemju, ale hóji też našej strowosći. Dobry wliw sněha pak je w tej wěcy hišće wjetši. Naléto, hdyž w nocy hišće mrózy khodźa, wo dnjo pak hižo słónco druhdy hrěje, skoro kaž w lěće — by hišće wjele wjacy ludźi kašlowało, khoriło, mrělo — hdy by zdobom sněh njetał. Sněh zwutrjebuje, hdyž taje, hobrsku mnohosć ćoplika, wobkhódnjuje z tym powětr a čini, zo překhód ćoptoty dnja k zymnym wječoram njeje tak nahły a škódliwy.

Hdyž smy tu wo wužitnosći sněha rozpominali, njejsmy ani spomnili na wjeselo tych, kotřiž móža sebi sanki z kólnje wućahnyć a z klinkotom přejěć hórku a doł, na radosć našich dźěći, kotrež sebi sněhowe muže twarja, a kotrymž je sněh posleško, hdyž so ze sankow kuleja.

Hdyž smy dha takle sněh a joho wosobnosć wukhwalili, njechamy zabyć na našich překupcow, kotřiž maja też wužitk, hdyž prawje wjele sněha so nańdźe. Potom su spokojeni też předawarjo bunclow, kožuchow, sani, lodarjo a korčmarjo, woteběrarjo lodu a druzy. Najwjetše žohnowanjo pak je radna zyma ze sněhom rólnikej a joho roli, kužołej joho zboža abo horja. —i.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Centralny komitej bamžowskoho zjednoćeństwa katolskich žonow a knježnow města Roma za misijóny je dźěławe městno zarjadował, na kotrymž sobustawy darmo paramenty a wołtarne ruby za wobkhudnjene cyrkwje w Španiskej zhotuja. Na tutych dźěłach wobdźěleja so też mnohe žónske diplomatiskoho korpsa, romskoho zemjanstwa a sobustawy wukrajnych wjerchowskich domow.

Z dekretom propagandy (bamžowska kongregacija za rozšěrjenjo swjateje wěry) bu japanski měšnik Pětr Doi Tatsuo **za arcybiskopa w Tokiu** pomjenowany. Dotalny arcybiskop hłownoho města Japanskeje, Jan Alexius Chambon, je so na nowozałożene biskopske sydło Yokohama přesydlił. Wón wobkhowa swój titul; zdobom bu pomjenowany na bamžowskoho trónskoho assistenta. Nowy japanski arcybiskop w Tokiu narodźi so 1892 w Sondai ze zamožiteju, nahladneju, tehdom hišće pohanskeju staršeju. Z nimaj dósta jutry 1894 swjatu křćeńcu. Po dokonjenju swojich studijow na srjedźnych šulach we swojim narodnym měsće bu do Roma do kollega Propagandy pósłany, zo by tu filosofiju a theologiju studował. 1921 bu w Hakodate w Japanskej na měšnika wuswjećeny. Pobywši na wjacorych dušepastyrskich misijónskich městnach bu farař. Před 3 lětami bu powołany do japoštołskeje delegatury, hdźež jako sekretar japoštołskoho delegata (bamžowskoho zastupjerja) skutkowaše.

Němska. Wulka biskopska cyrkej w Fuldźe bu njedawno wot profesora Meyer-Speer wulkotnje wobnowjena. W njej so nětko dwě wulkej nabožnej swjatočnosći wotměštej. Biskopski koadjutor Dr. Dietz prědowaše prěni króć před 9000 mužemi z města a wokoliny, a druhi króć před 7000 młodostnymi. Běštej to zahoritej přisazy swěry při rowje swjatoho japoštoła Bonifacija.

12. decembra běše 25 lět, zo je pater Anno Neumann, założeř křižnoho zwjazka, zemrěł. Wón je sebi přez wojowanjo napřećo alkoholej wulke zasłužby dobył.

Na němskim **hnadownym městnje Kevelaer** je w lěće 1937 wokoło 43 500 putnikow pobyło. Mjez 400 zawrjenymi prócesijónami namakachu so 35 z Hollandskeje a 3 z Belgiskeje.

Hollandska. Woprawdźe kralowske wuznaćo. Hollandska kralowna je sejm wotewrіła takle prajo: „We srjedź duchownoho roznjemdrjenja, kiž po cyłym swěće howri a před kotrymž samo naš lud cyle wukhowany njeje, je nuznje trěbne, zo bóžski zakoń so připóznawa jako zakład wšěch statnych zakonjow a zarjadowanjow. Naš knježeński program budźe so z tym wuznamjenjeć, zo chce cyle kruće prawy křesćanski zakład za ludowe žiwjenjo škitać a skrućeć . . . Česćownosć před nabožnosću kaž też před swobodnosću swědomja a zhromadne skutkowanjo mjez ludowej wolu a statnym knježeństwom su najkrućiše stołpy narodnoho byća. Z horcej prózstwu k Wšohomócnomu, zo chcył nam wšitkim popřeć tamnu móc a mudrosć, kotruž wón sam jenož spožčić móže, wotewrjam posedźenjo parlamenta."

Za wužiwarjow serbskoho misala.

2. njedźela po swj. Třoch Kralach, 16. jan. 1938:
Boža mša str. 62; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Marcellu (b. a m.) str. 445, 3. na str. 63 pod 2): Božo, kiž sy . . .; Credo; Praefacija wo najswj. Trojicy str. 6.

Swj. Fabiana a Bosćana, 20. jan. 1938: Boža mša str. 490.

3. njedźela po swj. Třoch Kralach, 23. januara 1938:
Boža mša str. 66; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. wo swjatym Raymundźe sr. 457, 3. wo swj. Emerencianje str. 463; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Cyrkwinske powěsće.

Baćon.

Křćenja. 6. 1. Marja Cecilija, m. dź. Pětra Pawoła Justa, kubleńskoho najenka w Čornecach; 2. 2. Marja Monika, Pawoła Nuka, dźěłaćerja we Wutołčicach; 4. 2. Hildegard Hilžbjeta, m. dź. Alfreda z Kiełpinskoho, wučerja we Sulšecach; 18. 4. Hana Katyrna, m. dź. Jurja Šołty, dźěłaćerja w Nowym Łuzcu; 17. 5. Jan Jurij, m. s. Jana Kindermana, dźěłaćerja w Nowym Łuzcu; 13. 6. Marja Sigrid, m. dź. Maxa Bläže, młynka we Łahowje; Hilžbjeta, m. dź. Jurja Šramy, wojnarja w Prěčecach; 11. 7. Helena Hana, m. dź. Albina P. Rjehorja, skałarja w Nowym Łuzcu; 8. 8. Angela Hana, m. dź. Józefa Jurja Měrćinka, žiwnosćerja we Wutołčicach; 15. 8. Beno Mikławš, m. s. Jurja Knebla, skałarja w Baćonju; 5. 9. Pawoł, m. s. Jurja Lipiča, bura we Češkecach; 19. 9. Marja Wórša, m. dź. Mikławša Cyža, šulskoho wjednika w Baćonju; 3. 10. Edeltraut Józefina, m. dź. Wilhelma Glosa, dejeńskoho mištra we Wutołčicach; 10. 10. Terezija, m. dź. Michała Zyndy, dźěłaćerja w Banecach; 31. 10. Gerhard Jurij, m. s. Eduarda Rosjata, skałarja w Sulšecach; 14. 12. Hendrich Jan, m. s. Jana Bernharda Smoły, bura w Baćonju; 19. 12. Jan Józef, m. s. Pawoła Pětra Handrika, skałarja w Baćonju.

Pohrjeby. 28. 1. Marja Terezija, mandźelska Jakuba Měrćinka, krawskoho mištra w Baćonju, 72 l. 4 m. 21 d.; 12. 1. mortwe narodźene dźěćo; 23. 2. Madlena, mandźelska Jurja Hicki, ratarja w Češkecach, 41 l. 11 m. 7 d.; 25. 2. Max Józef Wölfle, wjednik mlokarnje w Prěčecach, 73 l. 3 d.; 18. 6. Michał Rjenč, bywši bur w Čornecach, 63 l. 1 m. 29 d.; 21. 6. Jan Pawoł, m. s. Pawoła Zopy, žiwnosćerja w Haslowje, 8 m. 28 d.

Wěrowanja. 26. 1. Pawoł Handrik, hospodarski pomocnik w Baćonju z Hańžu Kitlec ze Stareje Cyhelnicy; 12. 4. Max Michał Vicki, rězniski mištr w Haslowje z Madlenu Młynkec z Hory.

Modlitwy při domuswjećenju.

Hdyž so nětkole domy swjeća, budźe sebi mnohi přeć, tute modlitwy znać, zo by sebi je rozpominał a časćišo so modlił.

Pokoj budź tutomu domej a wšitkim w nim bydlacym!

Kužoły wodow buchu swjatosćene, hdyž Khrystus so wozjewi w krasnosći cyłomu swětej. Čěrajće wody z kužoła Zbóžnika, přetož swjatosćił je nětko stworjenja Khrystus naš Bóh.

Wokrjep mje, Knježe, z hyzopom a budu wučisćeny, zmyj mje a budu bělši dyžli sněh. — Smil so nade mnu, o Božo, po twojej wulkej miłosći. — Česć budź Wótcej a Synej a swjatomu Duchej, kaž běše w spočatku, tak nětk a přecy a wěki na wěki. Amen. — Wokrjep mje, Knježe, z hyzopom a budu wučisćeny, zmyj mje a budu bělši dyžli sněh.

Wopokazaj, Knježe, swoju miłosć.
A daj nam swoje spomoženjo.
Knježe, wusłyš moju modlitwu,
A moje wołanjo njech k tebi přińdźe.

Modlmy so. Wusłyš nas, swjaty Knježe, wšohomócny Wótče, wěčny Božo, a chcył nam swojoho swjatoho jandźela z njebjes pósłać, zo by wšitkich w domje bydlacych chcył pěstonić, zastarać, zakitać, wobhladać a wobarać. Přez Khrystusa našoho Knjeza. Amen.

Modlmy so. Požohnuj, Knježe, wšohomócny Božo, tele wobydlenjo, zo by w nim była strowosć, hańbićiwosć, přewinjenjo wšoho złoho a wšitkich spytowanjow, póććiwosć, ponižnosć, dobroćiwosć, přezjenosć, dopjelnjenjo twojoho zakonja a dźakprajenjo za dóstate dobroty Bohu Wótcej, Synej a Duchej Swjatomu. A tele požohnowanjo zwostań nětko a přecy w tymle domje a nade wšitkimi, kotřiž we nim přebywaja. Přez Khrystusa našoho Knjeza. Amen.

Boža pomoc zwostań přecy z nami. Amen.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 49. z Hornjoho Wunjowa: Jakub Delan; 50.—52. z Budyšina: kantor wyšši wučeŕ em. Jan Symank, sud. rada dr. jur. Beno Symank, Madl. Stankiewiczowa; 53. z Třelan: Mikławš Handrik; 54.—58. z Ralbic: arcyměšnik farař Jakub Žur, Mikławš Kórjeńk, Michał Narćik, Jakub Brojeŕ, Madl. zwud. Rachelowa; 59. ze Šunowa: Jurij Žur; 60. z Konjec: Jakub Wałda; 61. z Nowoslic: Hana Wićazowa; 62. ze Ženewa (Genf): Hańža Hanušec; 63. 64. z Kamjenca: farař Jurij Rjeda, swj. Jurjowy dom; 65. z Baćonja: farař Jurij Delan; 66. z Čornec: Jurij Wrobl; 67. z Paderborna: stud. theol. Alois Andricki; 68. ze Zdźerje: farař Mikł. Dórnik; 69. z Krimičowy: farař Jurij Brusk; 70. z Njebjelčic: farař Michał Mič; 71. z Kluče: Hana Cyžec; 72. ze Smjerdźaceje: Hańža Wićazec; 73. z Pěskec: Mikławš Mjechela; 74. ze Sernjan: Jurij Kurjat; 75. Drježdźan: bibliotekař dr. phil. Jakub Wjacsławk; 76.—78. z Budyšina: Hańža Gebleŕka, Jakub Hajna, prof. Loska Mucyna.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 923. z Čemjerc: Pětr Deleńk; 924. z Budyšina: Michał Šustyŕ; 925. z Drježdźan: Jurij Steuer; 926.—928. z Ralbic: Jurij Čornak, Marja zwud. Šewčikowa, Jakub Čornak, Jakub Dubawa; 930. 931. z Łazka: Mich. Brankačk, Jurij Błažik; 932. z Konjec: Jurij Wićaz; 933. z Nowoslic: Jan Wjeńka; 934. z Koslowa: Jan Domaška; 935. 936. ze Šunowa: Hańža zwud. Grosowa, Jakub Handrik; 937. 938. z Haslowa: Jurij Bermich, Jakub Měrćink; 939. 940. z Pozdec: Michał Krawc, Pawoł Bulank; 941. z Łahowa: Michał Domaška; 942. z Nowoho Łuzća: Pětr Liška; 943. ze Zdźerje: Hana Šeferec; 944. z Brěmjenja: Jurij Helgest; 945.—947. z Njebjelčic: Michał Hanski, Mikławš Žur, Marja Rješcyna; 948. z Koslowa: Jurij Kubica; 949. z Kluče: Hana Cyžec; 950. z Budyšina: Hana Hejdušcyna.

Sobustawy na lěto 1936.

Čo. 1087.: M. B.; 1088.: J. B.; 1089.: W. K.; 1090.: H. S.; 1091.: J. R.; 1092.: Č. R.; 1093.: M. H.; 1094.: S. Z.

K **nowomu lětu** hišće wuprajeja **wutrobne zbožopřeća:** Kk. farař J. Rjeda, redaktor J. Skala, M. Šołta z Khrósćic, Hańža Hanušec ze Ženewa.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: Jurij Wrobl z Budyšina, N. N. z Łuzća, N. N., Wićaz z Boranec, Franc Winař z Khelna.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Wulke składy drastow a tkaninow

wšěch družin.

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Smykawy! Sanki!

Dobre rjana kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Nazhonjena domjaca holca

kiž móže derje warić, so pyta za domjacnosć 3 wosoby (8lětne dźěćo) k 1. febr.

Dr. Hager, Dresden, Joh.-Georgen-Allee 2.

Też mały nawěštk ma wuspěch!

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje, našeje dobreje maćerje, sotry a ćety

Hańže Čornakoweje rodź. Matkec

z Nowoslic,

kotruž je Bóh derje přihotowanu a domawobstaranu we 58. žiwjeńskim lěće do wěčnosće wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su jej za čas žiwjenja lubosć wopokazowali, na pustych wječorach za nju so modlili a jara bohaće ju k rowu přewodźeli, wosebje tow. maćerjow a nošerjam

nutrny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Dušu zemrěteje poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Nowoslicach,** na dnju pohrjeba, 8. 1. 1938.

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych:

Michał Čornak a dźěći.

Po dlěšej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći wumrě wutoru 4. januara ze swjatymi sakramentami mrějacych derje domawobstarany mój luby syn

Jurij Henčel,

poslednje wjeselo mojoho žiwjenja, 32 lět stary. Pjatk 7. januara pokhowachmy joho ćěło na Khrósćičanskim pohrjebnišću při joho lubymaj sotromaj a našim lubym nanje.

Wšitkim, kotřiž joho w joho khorosći wopytowachu, na pustych wječorach za joho khudu dušu so modlachu a joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźachu, wosebje pak wysokodostojnym kk. duchownym za na najswjatočniše wašnjo wuhotowany pohrjeb, knjezej kapłanej drj. Horjenjej za lube hnujace słowa, kaž też nošerjam a za k rowu wjezenjo wuprajamy

nanajwutrobniše „Zapłać Bóh luby Knjez!"

W **Kozarcach,** na dnju porjeba.

We hłubokej zrudobje

Hana Henčlowa.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

4. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 22. januara 1938.** | **76. lětnik.**

Z lista swj. Pawoła na Romskich 12, 16—21.

Njedźela je dźeń Knjeza. Za nas křesćanow dźeń hnady, žohnowanja a posylnjenja. Štož wob tydźeń za swoje duchowne žiwjenjo trjebamy, dyrbimy sebi njedźelu wuprosyć. — Nic wot khlěba samoho, ale wot kóždoho słowa Božoho je človjek žiwy. Tohodla słuchajmy kedźbliwje na słowa Swjatoho Pisma, kotrež kóždu njedźelu w domje Božim słyšimy. Su to swjate wěrnosće z wěčnej płaćiwosću. Rozpominajmy jich zmysł a nałožujmy jón na swoje žiwjenjo!

A ty, luby čitarjo, njejsy-li měł dźensa přileżnosće, wukładowanjo Swjatoho Pisma na prědowanju słyšeć, rozpominaj ze mnu, što chce nam swjaty Pawoł w dźensnišej epistli prajić.

„Njeměj sebje samoho za přemudroho!“ Nadeńdźemy tam a sem človjeka, kotryž je přeswědčeny, zo je mudriši hač wšitcy druzy. Měni, zo sam wě, što ma činić a čoho ma so zdalować; wotpokazuje wšu dobru radu; wě wšo lěpje; wjedźe wšudźom wulke słowo; chce być wšudźom prěni; štóž jomu něšto znapřećiwi, ma ranjacoho wusměšenja wočakować; wón njećerpi žanoho človjeka pódla sebje; njeda so husto dosć też potom hišće powučić, hdyž jomu wopačnosć joho nahladow jasnje dopokazaš.

Kelko rozkory a njepřezjednosće rozsywa tajki človjek! Njeje sebi wědomy, kajke zamołwjenjo přez to na so bjerje. Tohodla namołwja swj. Pawoł: „Njeměj so za přemudroho!“ Zdalujmy so tohodla tajkeje hordosće a budźmy podwólni. Přetož podwólny njezměje ženje tajku hordu zaslepjenosć; podwólny dawa so stajnje rady powučić, ze swojim bližšim so znjese a prawa druhich připóznawa. Hordosć zaslepja.

„Njepłaćće nikomu zło ze złym!“ — Ze złym płaćić, to je přećiwo kazni Božej. Zbóžnik je nam sam dał najrjeńši přikład, hdyž na křižu mrějo so za swojich njepřećelow modleše. Husto dosć nazhonimy, zo so přez někajke njedorozemjenjo někomu křiwda stanje. To wězo človjeka boli. Prawje zmysleny křesćan njesmě pak hnydom samsne srědki nałožować a so wjećić. Ma winowatosć, pak z křesćanskej lubosću należnosć rozjasnić a potom sebi swoje prawo žadać, abo — je-li hižo we swojej dospołnosći tak daloko — napołożeny křižik ze sćerpnosću znjesć. Je pak so ći njeprawda z wotpohladom stała, njepłać ženje zło ze złym, ale pomodl so za swojich njepřećelow. Jenož tak budźe móžno, měr a přezjenosć spěchować, njeměr a hidu mjez človjestwom wotstronjeć. Tak poruča nam křesćanske zmyslenjo.

„Prócujće so, sprawni być, nic jenož před Bohom, ale też před swětom!“ — W japoštołskich stawiznach čitamy, zo běchu prěni křesćenjo kaž jena wutroba a jena duša. Zwotkel tuta swjata přezjenosć? Dokelž so před Bohom a swětom prócowachu, swoje křesćanske winowatosće swěru dopjelnjeć: Bohu służić, khudych syćić a drasćić, zrudnych tróštować, mjes sobu we wšěch należnosćach z radu a skutkom so podpjerać. Tak tworjachu krasnu wulku swójbu, w kotrejž duch njepřezjenosće a njespokojnosće městna njenamaka. Bohužel pobrachuje tutón duch lubosće a přezjenosće husto we našich swójbach. To ma swoju přičinu we tym, zo tu njeje prawe křesćanske zmyslenjo a swěrne dopjelnjenjo Božich kazni.

„Jeli je móžno, mějće, tak daloko hač na was załeži, měr ze wšěmi ludźimi.“ — Z tym chce nam swjaty Pawoł prajić, zo njeje přecy móžno, ze wšěmi ludźimi stajnje w měrje žiwy być. We wěstych padach žada sebi sprawnosć a prawda Boža, zo wustupimy z raznosću přećiwo hrěchej a njesprawnosći, nochcemy-li so sami přehrěšić. — Hdyž so wo to jedna, pak přećelstwo z Bohom, pak z hrěšnym človjekom, płaći za nas hesło: Dyrbimy Bohu bóle posłuchać dyžli človjekam.

„Njewjećće so sami!“ — Štó by był dospołny dosć, zo by namakał prawu měru, sprawnje wotpłaćić poćerpjenu

njesprawnosć? Zhladujmy na Zbóžnika: wón je měł a ma hišće dźensa najwjetšich njepřećelow, kotřiž joho přesćěhaja na wšě móžne wašnjo; wón je jako Syn Boži wšohomócny, a tola so wón njewjeći. Da kóždomu hrěšnikej čas, so nakazać. So wjećić a khostać, to su prawa Bože; štóž so sam wjeći, přima do tutych bóžskich prawow. Křesćanska lubosć dyrbi nas pohnuć, za tych so modlić, kotřiž nas přesćěhaja a krjuduja.

Zo so tajka próstwa Bohu lubi, widźimy na přikład při kamjenjowanju swj. Šćěpana, kotryž so w smjertnej hodźinje za swojich mordarjow modleše. Tuta modlitwa dźěn je wuskutkowała nakazanjo a japoštołske powołanjo swjatoho Pawoła.

Swjaty japoštoł pak dźe hišće dale. Wón nježada sebi jenož, zo njebychmy so na našich njepřećelach njewjećili, ale jim samo dobrotu wopokazowali. Tak čini tola też naš njebjeski Wótc, kotryž słónčkej přikaza, zo by skhadźało nad dobrymi a njedobrymi, nad sprawnymi a njesprawnymi. Hačrunje Boha z njeličomnymi hrěchami přecy zasy ranimy, dawa nam tola stajnje nowe hnady a dary a dobroty za ćěło a dušu, za časnosć a wěčnosć.

„Hdyž swojomu njepřećelej dobrotu wopokazaš, kładźeš žehliwe wuhlo na joho hłowu." — Te pak pali. Haj woprawdźe: hdyž z lubosću z njepřećelom wobkhadźujemy a jomu dobrotu wopokazujemy, hromadźimy žehliwe wuhlo na joho hłowu. Wěsće wón potom swoju njesprawnosć spóznaje, kotruž je nam načinił, a wotpołoži swoje njepřećelske zmyslenjo. Jenož na tajke wašnjo spěchujemy měr, kotryž nam wupłodźi přezjenosć a spokojnosć.

„Tak njedajmy so přewinyć", nas swj. Pawoł namołwja, „wot złoho, ale přewińmy zło z dobrym." Podtłóčujmy wšě njepřećelske a wjećace zmyslenjo, kotrež so we wutrobje jewi. Wobkhadźujmy też ze swojimi njepřećelemi w křesćanskej lubosći a płaćmy jich njesprawnosć z dobrotu!

To je najwjetše a najrjeńše dobyćo, dobyćo nad sobu samym. Dobyćo, kotrež budże nam njebjeski Wótc jónu z wěčnym mytom mytować. *B—a.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Hněwsec. Wčera, na swjedźenju swj. Hańže, swjećeše swój sleborny kwas bur Jurij Dučman ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Bukec z Češkec. Tři synojo wjesela so ze staršimaj na tutym ważnym dnju. Najstarši je skótny lěkař w Drježdźanach, druhi je pola wojakow w Budyšinje a třeći khodźi hač do jutrow hišće do šule. Přejemy jubilaromaj wutrobne „Daj Bóh zbožo!"

Z Pančic. Wojeńske towarstwo „Kyffhäuser" běše so zmužiło, dokelž lěta dołho žane zawjeselenjo wjacy mělo njebě, 15. januarja wječor towarstwowe zawjeselenjo zarjadować. Tuž so zjawnosć a přećeljo staroho wójska přeprosychu. Wopyt běše dobry. Towarstwowy wjednik, knjez Šewčik, postrowi hosći a prošeše wšěch, kiž njejsu hišće w towarstwje, zo bychu přistupili, a kiž su w swojim času wustupili, so zasy do towarstwa wrócili. Rozłoži, zo prěnje towarstwo před 153 lětami so założi a je stajnje rostło, tak zo je nětko na 32000 jednotliwych towarstwow zrostło, a wunjese hrimotacu sławu na našoho wjednika a na sławne stare naše wójsko. Knjez wokrjesny wjednik Nächster běše z Kamjenca přikhwatał a namaka za starych wojakow a jich mandźelske wutrobne słowa. Za dobru zabawu postara so dobra kapała z Neugersdorfa. Zo je so wšitkim spodobało, je z dopokazom, zo bě přecy zasy słyšeć: „K lětu zasy tak!" Nichtó njeje so kał, kiž je tam był.

Z Marijineje Hwězdy. Zańdźenu wutoru bu duchowna knježna Marta Hana Młynkec na knježnjacym kěrchowje swjatočnje pokhowana. Zemrěta je też mnohim Serbowkam derje znata, kotrež su něhdy holći wustaw w tudomnym

Hańža.

Dźeń so runje nakhileše k wječoru. Před domom Kallisthena, grekskoho wučerja, stojachu njewólnikojo ze swojimi nošadłami a čakachu na wosobne knježničku, zo bychu je do palaca jich staršich domoj donjesli. Wučerjej Kallisthenej dowěrjachu wosobne swójby romskoho zemjanstwa swoje dźowki, zo bychu pola njoho nawukłe rjane wumělstwa, nawukłe čitać a pisać, na luće hrać a basnić.

Njewólnikojo běchu so na žerdki swojich nošadłow zesydali a bjesadowachu mjez sobu. Ta krótka swobodna khwila dyrbješe so wužić.

„Knjeni Hańža, da na so čakać, Festo; zda so, zo tón horbaty wučeŕ zasy junu kónca namakać njemóže ze swojej mudrosću. Kak jenož móže te něžne knježničke ze wšej tej njetrěbnej mudrosću dračować! To je tola człowjek radšo służownik a nosydłaŕ pola swojeje knjenje; tu znajmjeńša tak přez hłowu njeńdźe."

„To ći rady wěrju, Malchio. To njeby też ničo za twoju kudźerjawu ćežku hłowu było, ale našej knjeni čini to wjeselo; rozkćěwa kaž róža přecy rjeńšo, njedźiwajo wšoho hłowułamanja z tym wučenym praskotom.

„Ja popřewam jej to rady, našej lubej knjeni. Wona je napřećo nam wšitkim dobroćiwa, też napřećo Testej a Malchiej — a my smy tola jenož khudźi njewólnikojo. Mi je stajnje tak, jako by so słónčko skhowało, hdyž je wona z domu preč."

„Maš prawje, Malchio. Ale wěš ty też, čohodla je naša Hańža cyle hinaša kaž te młode knjenje, kotrež tak hordźe a z wysoka wustupuja, a su při tym tak wašničkojte a hrube, zo ma čeledź tam woprawdźitu helu? Bilbilis, jeje komorna, je mi něšto přeradźiła. Naša knjeni Hańža khodźi k tym křesćanam a modli so w jich domje k tamnomu Khrystusej, kotrohož su w židowskim kraju křižowali. To je dyrbjał dobry człowjek być. Bilbilis je mi to powědała. Wona je sama słyšała, kak je tón najwyšši křesćanow, kotrohož woni biskopa mjenuja, wo nim prědował a prajił, zo su wšitcy człowjekojo, też njewólnikojo, joho bratřa. Nichtó pak njesmě wědźeć, zo knjeni a Bilbilis w nocy do tychle zhromadźiznow khodźitej. Wulki kejžor njemóže křesćanow wustać."

„Wote mnje nichtó ničo njezhoni. To njedyrbjał ja knjeni tak lubo měć. Ale budź hotowy, słyšu holćki hižo we wokhěži jich mištra šukotać."

Nětko so też wšitcy druzy nosydłarjo zestupachu, zo bychu swoju knježničku z česćownosću přijeli. Wjesele žortujo so přećelnicy mjez sobu rozžohnowachu, zo bychu so potom hnadnje wot swojich njewólnikow do nošadła sadźić dale. Jenož młoda knjeni Hańža postrowi też swojeju njewólnikow hłowu přećelnje pokhiliwši.

Hišće pak njemóžachu nosydłarjo nošadło pozběhnyć. Runje tu khwilu přejěcha skupina młodych romskich ryćerjow, krasnje wubrónjenych, drohu. Z wěstym zajimom wobhladowachu so ći wosobni knježa za tymi młodymi knježnami, kotrež njeběchu hišće časa namakałe, do swojich šlewjerjow so zawalić — a běchu też same trochu wćipne, hordych jězdnych sebi bliže wobhladać. Jenož Hańža wotwobroći swoje wobličo a wodźe so spěšnje ze swojim šlewjerjom; pytny mjenujcy, kak młody ryćeŕ, kiž bě bjez dwěla wjednik tutych jězdnych, ju z njetajenej kedźbliwosću wobdźiwaše.

Trochu smějkotajo hladaše Bilbilis na swoju knjeni. Wona smědźeše sebi hižo zwěrić prajić: „Mi so zda, knjeni zo změjeće bórzy nawoženju. A to jara wosobnoho hišće

klóštrje wopytowałe, hdźež bě wona lěta dołho z wučeńku a předstojićeńku. Narodźi so 28. haprleje 1874 w Klosterfreiheiće pola Wostrowca a zastupi z 20 lětami do tudomnoho klóštra, hdźež bu 24. febr. 1895 zadrasćena. Swjatočne sluby wotpołoži 28. septembra 1897 a bu bórzy wubjerna spěwańka w cyrkwinskim khorje, kotromuž swoje mocy wěnowaše, tak daloko hač jej to strowota dowoli. Z tej wšak nanajlěpje pola njeje njestoješe. Hižo jako novicka husćišo khorowaše, a nichtó njebě jej nimale 64 žiwjeńskich lět wěšćił, kotrež budźiše lětsa docpěła. Před 15 lětami bu w Drježdźanach na šiju operowana. Njedźiwajo toho pak je na wšě 40 lět we wšelakich zastojnstwach swojoho klóštrskoho powołanja skutkowała. Hnydom po profesu bu jako wučeńka při holčacym wustawje přistajena a je tam mnohe kandidatki na jich wučeńske powołanjo přihotowała. Běše też jedyn čas assistentka hnadneje knjenje Bernardy Kašporec, doniž so jej předstojićeństwo wustawa njepřepoda, kotrež dyrbješe před lětom dla ćežkeje khorosće złožić. W běhu swojoho 40lětnoho wučeństwa su mnohe šuleńki jej k nohomaj sedźałe a wšitke budźa drje krutej ale sprawnej wučeńcy trajacoho wopomnjeća wobkhować.

Budyšska wosada Našeje Lubeje Knjenje před 100 lětami.

Knjez farař Jakub Pjech zapisa na kóncu lěta 1837 tole: Zańdźene lěto 1837 je so 77 dźěći narodźiło; wěrowanych bu 16 porow; wumrěło je 92 wosobow; k Božomu blidu je jich było 2746.

Narodźiło: 16 dźěći w měsće Budyšinje
wumrěło: 14 wosobow „ „
narodźiło: 4 dźěći we wotdźělu mnišeje cyrkwje
wumrěło: 7 wosobow „ „ „
narodźiło: 5 dźěći we wotdźělu Bórklin
wumrěło: 7 wosobow „ „
narodźiło: 2 dźěšći we wotdźělu cyrkwinskich kněžow
wumrěło: 4 wosobow „ „ „
narodźiło: 6 dźěći we wotdźělu Podhrodom
wumrěło: 11 wosobow „ „
narodźiło: 5 dźěći na Židowje
wumrěło: 1 wosoba na Židowje
narodźiło: 4 dźěći w Dalicach
wumrěło: 4 wosoby w Dalicach
narodźiło: 6 dźěći w Hrubjelčicach
wumrěło: 7 wosobow w Hrubjelčicach
narodźiło: 7 dźěći w Bělšecach
wumrěło: 5 wosobow w Bělšecach
narodźiło: 7 dźěći w Hrubońcach
wumrěło: 7 wosobow w Hrubońcach
narodźiło: 1 dźěćo we Wulkim Wjelkowje
wumrěło: 1 wosoba we Wulkim Wjelkowje
narodźiło: 1 dźěćo w Zajdowje
wumrěło: 1 wosoba w Zajdowje
narodźiło: 4 dźěći w Hněwsecach
wumrěło: 5 wosobow w Hněwsecach
narodźiło: 2 dźěšći w Mnišońcu
wumrěło: 1 wosoba w Mnišońcu
4 wosoby w Mnišońcu (Mišnjanski wotdźěl)
narodźiło: 4 dźěći w Dźěžnikecach
wumrěło: 2 wosobje w Dźěžnikecach
narodźiło: 1 dźěćo w Hornim Wunjowje
wumrěło: 2 wosobje w Hornim Wunjowje
narodźiło: 2 dźěšći w Słonej Boršći
wumrěło: 8 wosobow w Słonej Boršći
narodźiło: — w Ćemjercach
wumrěło: 1 wosoba w Ćemjercach.

Wěrowanjow bě: z města Budyšina 10, z Hrubjelčic 1, z Bělšec 2, z Mnišońca 1, z Dźěžnikec 2.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Při składnosći hodownoho swjedźenja a Nowoho lěta je Swj. Wótc ze wšěch kóncow swěta wot knježerjow, statnych wjerchow a ministrow mnohe

---

Je to syn wjelezamožnoho prefekta (předstojerja) města, syn nadobnoho Symphronia, kiž na was z tajkim zajimom hladaše.“ Ale tón raz knjeni na žortniwe słowa swojeje towarški njedźiwaše.

„Ty njewěš, što rěčiš, Bilbilis, ja mam hižo nawoženju, nawoženju wjele wyššoho a nadobnišo hač najwosobnišoho romskoho ryćerja abo samo kejžorowoho syna. Jomu sym ja swěru slubiła a budu ju dźeržeć. Ty směš to wědźeć; přetož też ty Joho znaješ a lubuješ; nětko pak mjelč!“

Wótre wóčko towarški bě prawje widźało. Młody oficěr njebě luboněžny wobraz młodeje knježny wjacy z wočow pušćił. Bórzy bě wuslědźił, zo je Hańža bohata herbowka senatorskeje swójby. Tak bě też joho nan, prefekt Symphronius, z tym spokojom, zo by so nadobny ryćeŕ Kalpurnius, kiž bě zastaraćeŕ młodeje Hańże, wo jeje ruku prosył. A tón bě wysokomu zastojnikej rady přilubił a zawěsćił, zo młoda jomu poručena holčka do tohole zwjazka zwoli. A hdyž nětko nastróžena Hańža nochcyše do toho zwolić a na swoje młode lěta pokaza, běše jeje zastaraćeŕ Kalpurnius jenož něšto wo wuréčach bórčał a prajił, zo knježna rady zawěsće wěc sebi přemysli, hdyž by młody ryćeŕ sam přišoł a wo jeje ruku prosył.

A wón bě woprawdźe też jara bórzy přišoł a zmužiće před młodu Romjanku stupił, jako by swojoho dobyća sebi dospołnje wěsty był. Ale wotmołwa z horta rjaneje Hańże běše hinaša hač bě ju wočakował, cyle hinaša też, hač bě ju z horta romskich knježnow často słyšał, z kotrymiž bě so spřećelował. „Jědź smjerće“ bě joho hewak tak ponižna knježna mjenowała a cyle jasnje prajiła, zo je hižo z druhim, knjezom Jězusom Khrystusom, slubjena a zo joho njewjesćinski wěnc hižo nosy. A při tutych słowach wona wosta a njestróži so ani porokow swojoho zastaraćerja ani z hněwom sapacych wóčkow syna romskoho prefekta, kiž z mječom šćerćo dom wopušći hroženja wustorkujo přećiwo Jězusej Khrystusej, kiž bě, kaž sebi wón to mysleše, lubosć rjaneje Hańże jomu rubił.

Běše-li Hańža njebojazna, tak sebi tola wulku starosć Bilbilis wo swoju młodu knjeni činješe, kiž bě tak zjawnje a bjez wšeje bojosće před pohanskim oficěrom za swojoho lubowanoho nawoženju Jězusa Khrystusa swědčiła. Běše tola čas přesćěhanjow; z jastwom, haj z krawnej smjerću móžeše hižo ličić, kiž do podhlada přińdźe, zo zakazanej zacpětej sekće křesćanow přisłuša. Tak Bilbilis swojej knjeni trochu porokowaše, zo je mócnoho muža tak wótrje wotpokazała, hdyž so za njej prašeše: „Njebě dha sebi też ty, kaž někotražkuli křesćanska knježna z wosobnoho rodu, nadobnoho ryćerja sebi wzać mohła? Wón traš bě tebi swobodu wostajił, Jězusej Khrystusej dale służić, a ty by traš jako přichodna dźowka mócnoho prefekta města Roma přesćěhanym bratram wołóženjo a pomoc wuskutkować mohła.“

Tuta rada bě wšće cyle derje měnjena. Přikhadźachu tola časćišo wosobne romske žónske do zhromadźiznow křesćanow a běchu po swojej wěrje žiwe, dokelž jim to jich pohanscy mužojo mjelčo dowolachu.

Ale Hańža swojej towaršćy měrnje poruči wo tym mjelčeć; z wječora, hdyž bě wšo ćicho kołowokoło, zdźěli jej swoje potajnstwo: „Ja sym woprawdźe Khrystusej, našomu Kralej, samomu moju lubosć slubiła; wón je sebi ju wote mnje žadał, hdyž ja z ruki biskopa joho potajnosć dóstach, a mi při swjatej křćeńcy měd a mloko do hubow dachu a z joho swjatej krewju moje lica mačachu. Jomu jeničcy sym slubjena, kotromuž jandźeljo służa, kotrohož rjanosć słónco a měsačk wobdźiwatej; jomu samomu dźeržu ja swěru, jomu poswjećam so ze wšej podatosću. Wón budźe mje też škitać w běděnju, kotrež na mnje čaka.

zbožopřeća za swoje wosobinske derjemčco kaž też za hišće dołhe spomožne skutkowanjo jako wjednik swětoweje cyrkwje dóstał. K tomu přińdźechu hišće hołdowanske telegramy katolskich biskopow swěta, katolskich wustawow a zwjazkow, wosebje „Katolskoho Skutka". Na swjatych dnjach njeje bamž žane audijency dawał.

Swjedźeń swj, Tŕoch Kralow wotměwa so w cyrkwi swj. Handrija (S. Andrea della Valle) na wosebje swjatočne wašnjo. Na swjedźenju samym a přez cyły přichodny tydźeń su tam wšědnje wulke Boże służby we wšelakich ritach a prědowanja we wšitkich hłownych rěčach Europy. Nad hłownym wołtarjom je postajeny njewšědnje wulki Boži narod. Tutón je hrabinska swójba Colonna před nimale sto lětami česćehódnomu Vincencej Pallotti, założerjej po nim pomjenowanej kongregaciji swětnych měšnikow, dariła. Wón móže tak prawje našu cyły swět wopřijacu katolsku Cyrkej we swojich wšelakich ritach kóždomu wopytowarjej zbližić. Němske prědowanjo dźeržeše lětsa pater Dr. Beat Reiser OSB., profesor při mjezynarodnym wustawje Sant' Anselmo w Romje. Rěčnik bě sebi jako tema wuzwolił: „Što woznamjenja za dźensnišoho človjeka wopyt žłobika?" We jimacych słowach postaji wučeny benediktinski pater wěrnosć „Khrystus je so zjewił, Knjez je zakhowany mjez nami" do srjedźišća swojich rozpominanjow. Katolska Cyrkej je na zemi dale žiwy Khrystus. Wona nosy znamjenja Khrystusowe na sebi, też te swjatoho, bóžskoho dźěćatstwa, kotrež je swět we wšěch časach tak mało spóznał a tak husto přepóznał.

We Vatikanje wuži Swj. Wótc dźeń před wozjewjenjom Knjeza, zo by putnikam poručał, wosebje universitnej młodźinje Katolskoho Skutka a młodym mandźelskim. Naměstnik Khrystusowy mjenowaše swojich připosłucharjow žiwe jomu poskićene dary.

W měšniskim seminaru Propaganda Fide, hdźež so bohosłowcy za misijónske kraje wukubłuja, bu Wozjewjenjo Knjeza, kaž kóždolětnje, jako patronatski swjedźeń swjećeny. Swjatočne biskopske kemše měješe nowy armeniski patriarch Ciliciskeje, kiž je sam junu w tutym wustawje studował. Alumnojo armeniskoho seminara jomu służachu. Rano swjećachu so tam mnohe mjelčace Bože mšě we orientalskich ritach. Popołdnju wotmě tam nowy arcybiskop a kardinal Westminstera Hinsley swjatočny nyšpor.

Při započatku lěta 1938 stoji Swjaty Wótc w 16. lěće swojoho pontifikata. Kollegium kardinalow ma 69 sobustawow. Mjez tutymi je 39 Italčanow a 30 wukrajnikow. Stajnje su w Romje 32 kardinalojo, tak mj. kardinalojo kurije. Woni su, z wuwzaćom kardinala Tisserant, kiž je Francóza, wšitcy Italčenjo. W běhu pontifikata nětčišoho bamža je hižo 66 kardinalow zemrěło. Arcybiskopske a biskopske sydła su so w poslednich 15 lětach wo 10 rozmnožiłe a to

---

Budź tohodla też ty wjesoła a bjez strarosće, kaž smoj to dotal byłoj."

Po krótkej jenož khwili započa so hižo bědźenjo za zmužitu młodu knježnu Hańžu. Symphronius, prefekt města, běše hišće bóle rozhorjeny, zo bě Hańža joho syna wotpokazała, hač tutón samón. K tomu bě tutón wysoki zastojnik lěpje hač joho syn oficěr dopóznał, kajku surowu bróń bě jomu knježna sama ze swojim wuznaćom ke Khrystusej do ruki dała. Tak ju žadaše před swój sud a hrožese jej z najsurowišim khostanjom, ke kotromuž so hodźi jena čista knježna zasudźić; wón budźe ju do domu hańby dowlec dać, dźiwim lóštam nizkoho ludu přewostajić, hdyž je sprawne naprašowanjo joho syna wotpokazała. Hańža wotmołwi jomu z krótka: „Ty móžeš činić, štož so tebi derje zda. Ja mam jandźela Knjeza na swojej stronje, kiž budźe moje ćěło škitać . . .!" Towařška, kotraž bě Hańžu přewodźała, zakřiča z bolosću, prefekt města pak so wusměšejo šćěrješe, hdyž Hańžu wotwjedźechu do domu hańby.

Prefektej pak jara bórzy wšitke směchi zańdźechu. Přinjesechu jomu powěsć, kak Hańža z njepowalnej zmužitosću do wuwołaneje kněže zastupi, a kak ju tam jasna swětłosć nadobo wobda, tak zo žadyn z tudy stojacych njekazancow so njezwěri, jeje so dótknyć; zastróženi a slepjeni ćeknychu do wšěch rózkow a rozšěrjachu po měsće, zo su duchojo knježnu Hańžu škitali a kóždomu wobarali, jej so bližić; na to su ju hnydom před zjawne sudnistwo wlekli, a sudnik je ju jako kuzłańniču k smjerći spalenja zasudźił.

Tak daloko wězo njebě prefekt města hić chcył. Ale nětko bě wšo přepozdźe. Měšnicy přibohow žadachu smjerć „křesćanskeje kuzłańniče". Tak móžeštaj prefekt a joho syn Hańžu jenož hišće na šćěpowcu stojacu widźeć a słyšeć, kak zmužita wuznawańka z wupřestrěnymaj rukomaj w płomjenjach so modleše: „Wšohomócny, tebje ja khwalu; přetož přez twojoho bóžskoho Syna buch wukhowana z hroženjow bjezbóžnikow a wuńdźech njewoblakowana z nješwarnosćow djabołskich. Tebje wuznawam ze swojim hortom, za tobu žadam ze swojej wutrobu a ze wšej swojej mocu." Tak modleše so mała Hańža, nadobna knježna. A ze spodźiwanjom přihladowaštaj prefekt a joho syn, kak so na modlitwu čisteje knježny płomjenja nadobo sypnychu a jeje njewinowatoho ćěła ani so njedótknychu.

Tutón nowy dźiw zbudźi hišće hórje hněw pohanskeje čŕjódy, tak zo přecy wótřišo a njemdrišo smjerć wuznawańki Khrystusoweje žadaše. A hdyž też ta Knjeza z jasnym hłosom khwaleše a Wótca knjeza Jězusa Khrystusa, kiž bě přez swojoho Syna płomjenja wokoło njeje sapace zhašał, tak modleše so tola hišće z wjetšej nutrnosću, zo by tola bórzy ze swojim njebjeskim nawoženju zjednoćena być mohła: „Hlej, za čimž žadach, to hižo widźu; čohož so nadźijach, to hižo wobjimam; z nim sym zjednoćena w njebjesach, kotrohož sym na zemi lubowała z cyłeje wutroby a za kotrohož nětko rady ćerpju . . ." A hižo wlečechu Hańžu zasy před sudnika, zo by ju katej z tym wótrym mječom podał.

Posledni wusud nad młodej křesćanku je wuprajeny. Sputana ma z města dowjedźena być na Apisku dróhu, zo by tam jej kat hłowu wotćał. Joho służownikojo přinjesu ćežke rjećazy, zo bychu je swjatej martrafcy wokoło rukow położili. Ale njenamakaja rjećazow, kotrychž zamki bychu wuzke dosć byłe za nježne stawy młodeje holčki. Z rukow so jej zwjezu šćerčo na zemju. Tak dźe wona bjez putow swój posledni puć, njewjesćinski puć k swojomu njebjeskomu kralej . . .

Mała, zmužita, wulka, swjata Hańža, proš za nas!

wot 1167 na 1177. Z nowych biskopstwow su 3 w Indiskej, 1 w Japanskej, 1 na Filippinach, 1 w Lettlandskej a 4 we Zjednoćenych Statach. W zańdźenym lěće je na cyłym swěće wokoło 60 cyrkwinskich wjeřchow zemrěło, mjez tym zo buchu 100 nowi pomjenowani.

Němska. W zańdźenym lěće je sławne hnadowne městno Kevelaer, kaž tamniše wohkhodne towařstwo zdźěluje, 435 000 putnikow widźało. Přińdźe tam 400 zhromadnych prócesijónow, mjez nimi 35 hollandskich a tři belgiske. Mjez němskimi putnikarjemi běchu zasy skoro wšitke krajiny zastupjene a mjez wukrajnikami běchu też Italčenjo a Słowincy. Česćowanjo maćerje Božeje w Kevelaeru je dale a rjeńšo rozkćěło. Bórzy wobeńdźe hnadowne městno třistalětne wopomnjećo swojoho hnadownoho swjećeća.

16. decembra 1937 zemrě 62 lět stary profesor dogmatiki při katolskej bohosłowskej fakulće university w Bonnje, Dr. J. P. Junglas, kiž je znatu knihu wudał: „Wučba Cyrkwje — dogmatika za laikow". Zemrěty skutkowaše w lětach 1907 hač 1922 jako wučeř nabožiny w Koblencu a wot tutoho časa jako universitny profesor w Bonnje. Wón běše wurjadny wučeř młodych bohosłowcow.

Wuherska. Zarjadowanski komitej za eucharistiski swětowy kongres, kiž budźe so lětsa we hłownym měsće Budapesće wotměwać, zdźěluje, zo je so hač dotal 500 000 kongresowych znamješkow rozpředało. Z 200 000 je so jenož ličiło. W cyłej Wuherskej so hižo nětkle tute znamješko zjawnje nosy. Mnozy dźěłodawarjo su tute znamješko na swojich dźěłaćerjow darmo rozdźělili. — Wukrajnicy na eucharistiskim kongresu (25.—29. meje). Kózdy mjezynarodny zjězd ma ze wšelakorosću rěčow swojich wopytowarjow ličić. To je wězo wěsta ćežkota. Kak hodźi so tutej po móžnosći wotpomhać? Za hłowne swjatočnosće njebudźe wšelakorosć rěčow někak ze zadźewkom, dokelž so tola wotměja w liturgiskej, t. r. łaćonskej rěči. Za wšelake rěče a ludy je so na te wašnjo postarało, zo so kóždej skupinje jena wosebita cyrkej a wosebity sal připokaza, hdźež móža potom samsni krajenjo swoje wosebite pobožnosće a wosebite zhromadźizny dźeržeć. Za tajke zhromadźizny staj dwaj dnaj (27. a 28. meja) postajenej. — Na hłownych zhromadźiznach zjězda ma so po wustawkach wězo w prěnim rjedźe domjaca rěč trjebać, w tutym padźe potajkim wuherska. Tola je wo to postarane, zo njebychu přednoški w domjacej rěči cuzym wobdźělnikam kongresa někak z wostudu byłe. Tohodla budźe na kóždej hłownej zhromadźiznje jenož jedyn přednošk we wuherskej rěči, kotrohož wobsah so potom zkrótka we hłownych rěčach swěta wospjetuje. Potom sćěhuja krótše 5-mjeńšinow-narěče ze strony kóždoho luda, kiž budźe na kongresu w sylnišej ličbje zastupjeny. Tak so też wšě trěbne zdźělenja z wótřerěčakami we hłownych rěčach wozjewja.

Francózska. Hibanjo katolskich studentow tu mócnje postupuje. Tučasnje wobstoji 60 skupinow katolskich studentow z 10 000 sobustawami poruno 5000 w lěće 1922.

W Elsasu-Lothringskej wjedźeše so nětko hižo lěto dołho **wótre šulske wojowanjo.** Nětko je 4. dec. francózska statna rada rozsudźiła, zo so w Elsasu-Lothringskej 9. šulske lěto nima přewjesć. Sudniske wobskórźby přećiwo staršim, kotřiž běchu so přećiwo tutomu zarjadowanju stajeli, su so wróćo wzałe. Znate je, zo chcyše prjedawši ministerski president Blum 9. šulske lěto (kajkež w Francózskej hewak nimaja) zawjesć a k tomu też wudźělenjo nabožneje wučby wužić.

Nižozemska. Nižozemski universitny profesor F. J. Buitendijk wot statneje university w Groningenach bu w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje w Groningenach do katolskeje Cyrkwje přiwzaty. Buitendijk (rodźeny 1887 w Breda) je profesor fysiologije, žiwjenjowědy. 1936 bu wot bamža Pia XI. do nowozałoženeje bamžowskeje akademije powołany. Lěta dołho hižo zwjazowaše joho wuzke přećelstwo z katolskimi wědomostnikami, kaž z P. Gemellijom, Maritainom a druhimi.

Ruska. Bolšewiske zwjazki bjezbóžnikow rozšěrjeja njewěru a bjezbóžnosć přecy zasy w nowych formach. Chcedźa napismo: „Nabožina je opium (jěd) za lud" — na wołojniki, krawaty atd. naćišćeć. Bluzy, nopachi, móšnje, cigary atd. maja napismo měć: „Duchowni su njepřećeljo komunisma." Na tabulach šokolady ma naćišćane być: „Maš ze swobodomyslerjom być!" Dźěći a młodostni, kotřiž su so we wojowanju přećiwo nabožinje wuznamjenili, maja je jako dar dóstać.

W Khinje stupi na městno japoštołskoho vikara w Sienhsienu, Hendricha Lécroart, S. J., kiž staroby dla so swojoho zastojnstwa wzda, khinski jezuita pater Franc Xaver Tschao. Tak ma domoródna Cyrkej w Japanskej a Khinskej zasy dweju domoródneju wyššeju pastyrjow. Tak je prócowanjo Propagandy, swjatej Cyrkwi w cuzych krajach po móžnosći domoródnych pastyrjow dać, zasy rjany wuspěch měło.

Dopis.

Luba Marhata!

Ty sy w lětušim „Krajanje" rjany nastawk wozjewiła pod napismom: „Něšto krasnoho z njezbožowneje Španiskeje". Chcu Ći k tomu něšto krasnoho přispomnić. Twoje rynčki čitajo přińdźe mi do mysli, zo mam tola we swojim wobsedźeństwje swjećo, předstajace podawk, kotryž Ty we Twojim nastawku wopisuješ. Swjećo dotal sam prawje njeznajach a tuž mějach je w khamorje skhowane. Khětře sym sej je wućahnył. Předstaja stołp, na kotrymž maćeř Boža stoji. Před njej modli so swjaty, kiž je potajkim po Twojim nastawku swjaty Jakub. Wyše postawow widźiš jandźelki a zezady trochu dale stoja khěžki, kotrež snadź na město Zaragossa dopominaja. Spody wobraza je napisane w španiskej rěči. Sym sej z njoho jenož to wubrać mohł, zo so wěsty wotpusk wudźěla. Wuměnjenja za joho dobyćo su najskerje dalši wobsah. Wot słowow je mi znate mjeno: Zaragossa. Dotal pak ničo wěstoho wo wobrazu njewědźach. Hakle Twoja zdźěleńka w „Krajanje" je mi „woči wočiniła". Budźe Će też zawěsće zajimować, kak sym k tutomu potajnomu španiskomu swjećeću přišoł. Mam je wot njeboh Rakečanskoho lěkarja dr. Langera. Wón mi tute a hišće druhe podobnoho razu dari měnjo, zo ma swjećatcy wot starych ludźi w Konjecach. Štož sym wo tym dale zhonił, je, zo su to najskerje stari Kowařkec byli, kiž pak su hižo dawno zemrěći. Knjez dr. Langer zemrě před někotrymi lětami we wysokej starobje, bywši w Delanach na 40 lět z lěkarjom. Potajkim ma wobraz hižo swoje stawizny. Wuhotowanjo je drohotne. Wobraz je na židu molowany. Tola najdrohotniše mi je, zo sym wo nim takle zwjeselacoho z „Krajana" zhonił. Najrjeńšo by było, hdyž by też Ty sej wobraz wobhladać mohła. Tuž Će přeprošuju, zo by mje wopytała. Snadź tak daloko zdalenej njejsmoj. Dalše zhoniš přez „Posoł". *NN.*

Za wužiwarjow serbskoho misala.

3. njedźela po swj. Třoch Kralach, 23. januara 1938:
Boža mša str. 66; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. wo swjatym Raymundże sr. 457, 3. wo swj. Emerencianje str. 463; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

4. njedźela po swj. Třoch Kralach, 30. jan. 1938:
Boža mša str. 70; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Martinje str. 463 pod 2), 3. na str. 63 pod 2): Božo, kiž sy . . .; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6 pod 8)

Swěčk=Marije, 2. febr. 1938:
Swjećenjo swěčkow atd. str. 495 a sć. — Boža mša str. 499; Gloria; modlitwa ze swjedźenja; Credo; Praefacija, hodowna, str. 501.

Swj. Błažija, biskopa a martrarja, 3. febr. 1938:
Boža mša str. 445; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. str. 100 pod 2): Wšěm stracham . . ., 3. modl. str. 101: Wšohomócny wěčny . . .; Praefacija, wšědna, str. 281.

Dźensa so šije požohnuja.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 79.—81. z Budyšina: Hana Šponec, Hilža Šěrakowa, Jakub Mjechela; 82. ze Zajdowa; Michał Kurjat; 83.—89. z Ralbic: kapłan Jurij Šołta, Alfons Ryćerja, Jurij Žur, Madlena zwud. Žurowa, Marja zwud. Waldźina, Pawoł Čornak, Marja Krawcec; 90. z Koslowa: Marja Lěsnarjowa; 91. z Drježdźan: prof. dr. A. Hejduška; 92.—97. ze Šunowa: Jurij Mróz, Mikławš Šołta, Mikławš Rachela, Pawoł Eiselt, Michał Kowc, Michał Dźisławk; 98. z Nowoslic: Pětr Cyž; 99.—103. z Róžanta: Jurij Dźisławk, Jakub Wićaz, Michał Jurk, Michał Šołta, Michał Krawc; 104.—109. ze Sernjan: Jakub Kórjeńk, Jurij Mikliča, Michał Kral, Marja Zyndźina, Madlena Bukowa; 110. z Pěskec: Jan Pólk; 111. z Tŕoch Kněžow: Mikławš Rychtaf; 112. ze Smjerdźaceje: Hańža Kurjatowa; 113. z Lipska: prelat propst Jakub Stranc; 114. z Nowoho Města: faraf Pawoł Grofa; 115.—117. z Wotrowa: Pawoł Čornak, Michał Weclich, Marja Šołćina; 118. z Khanec: Michał Młynk; 119. z Markneukirchna: faraf Jurij Handrik; 120—122. z Njebjelčic: Jurij Łuzčanski, Jan Žur (bur), Jurij Žur; 123. z Pazlic: Pawoł Lukaš; 124. z Budyšina: tachant. sekr. Michał Just; 125. z Pěskec: Jurij Kórjeńk; 126. z Tŕoch Kněžow: Pawoł Henčl; 127.—129. ze Sernjan: Mikławš Krawc, Jurij Megel, Jurij Kušk; 130. 131. z Róžanta: Jan Glawš, Marja Domašcyna; 132. z Bozankec: Jurij Domš; 133. 134. z Ralbic: Jurij Swejda, Hilža Wjacsławkec; 135. z Konjec: Jakub Hrjehof.

Porjedźeńka: Čo. 58. z Ralbic: Marja zwud. Rachelowa.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 951. ze Zajdowa: Michał Kurjat; 952. z Budyšina: Jurij Wósky; 953.—956. z Ralbic: Jurij Žur, Madlena zwud. Žurowa, Marja zwud. Waldźina, Jurij Žur (Konjecht); 957. 958. z Konjec: Michał Wićaz, Jurij Bjeńš; 959. ze Šunowa: Jan Matka; 960. z Jitka: Pawoł Domaška; 961.—964. z Łazka: Jurij Kral, Jakub Wjeńka, Pawoł Brězan, Hańža zwud. Čornakowa; 965. z Koslowa: Marja Lěsnarjowa; 966. z Drježdźan: Hańža Hajdanowa; 967.—970. ze Šunowa: Pawoł Eiselt, Jakub Rjelka, Jan Mikliča, Mikławš Woko; 971.—973. ze Sernjan: Marja Zyndźina, Michał Jurjanc, Mikł. Rynčka; 974.—976. z Pěskec: Jurij Šołta, Jakub Lebza, Pawoł Wojnaf; 977. z Tŕoch Kněžow: Mikławš Rychtaf; 978. z Dobrošic: Hańža Jancyna; 979. ze Smjerdźaceje: Michał Nuk; 980. z Pěskec: Jan Pjetaš; 981. z Róžanta: Jan Suchi; 982.—984. z Konjec: Pawoł Čornak, Jurij Woko, Pawoł Wjacsławk; 985. ze Šunowa: Mikł. Rjelka.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knjez prelat propst Jan Stranc 2 hr.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Dařće Wašim mótkam
šulsku rancu
k zelenomu štwórtkej wot **T. Alberta,** *Lawske hrjebje.*

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Smykawy! Sanki!
Dobre rjane kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Pawoł Wagner
wustojny na hojenjo (Heilpraktiker)
Dalokoročak čo. 457 **w Biskopicach** Fabrikgasse 5
Rěčne hodźiny: Wutoru, srjedu, štwórtk 9—12 hodź. pjatk 5—7 hodź.; sobotu 2—6 hodź.
Hewak jenož na doprjedne přizjewjenjo. Wopyty do domu też zwonka města. Hojenjo wšěch khorosćow z wuwzaćom spłažnych khorosćow.

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20.

Hilger Lotzestr. 20
poruča płaćizny hódnje
dobre wupjerki we wšěch płaćiznach / **trjenja**
přetrěwanske rubiška
zbytki cwjernjow. tkaninow a barchentow za khuty.
Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. 3.60
Paleny kofej
125 gr 50, 60, 70 pj.
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8
Też mały nawěštk ma wuspěch!

Wotročk
so hnydom pyta
w Čornecach čo. 3.

Pytam hnydom abo k jutram
15-16 lětnoho hólca
do ratafskoho dźěła. Poskicenja njech so wotedaja pod čo. 600 w Donnerhakec čišćeŕrni.

Kruwa, wysokosućelna, je na předań
w Šunowje čo. 34.

Žonjacy kožuch
(pjelc) ma na předań
Hańža Fórmanowa
w Lutowču.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje, našeje starosćiweje maćerje, přichodneje maćerje, wowki, sotry a ćety

Hany Šołćineje rodź. Hermanec
z Hatow,

kotruž je Bóh po dlěšej ćežkej khorosći derje přihotowanu w 58. žiwjeńskim lěće do wěčnosće wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž ju na khorołožu wopytowachu, na pustych wječorach za nju so modlachu a ju k rowu přewodźachu, wosebje nošerjam, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W **Hatach,** na dnju pohrjeba 12. 1. 1938.

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych:
Jan Hawštyn Šołta a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

5. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 29. januara 1938.	76. lětnik.

Knježe, wumóž nas, hinjemy! Mat. 8, 25.

Na njedźelach po swj. Tŕoch Kralach zjewja so nam Jězus jako knježićeŕ wšěch nšich nuzow a jako knježićeŕ cyłeje přirody. Jězus pomha ze swojej mocu a miłosću nam človjekam wšě naše horja znjesć a přewinyć.

Jězusowa pomoc je we wšěch wichorach joho wučownikam, joho Cyrkwi a tež nam z wučbu a z přikładom.

Japoštojo sćěhowachu swojoho mištra, hdyž na wječor po napinacym dźěle do čołmika stupi, zo by za morjom w samoće wotpočnył; dokelž bě mučny a sprócny, přetož lud, kiž na joho wučbu słuchaše, joho dźiwy wobdźiwaše a joho pomoc nazhoni, njepopŕa jomu a japoštołam ani měra a wotpočinka.

Wot človjekow zdaleni chcychu Jězus a joho wučownicy skónčnje tež za swoju dušu čas a měr namakać. Dokelž bě Jězus tak mučny, bórzy wusny; zo móžeše při tajkim wichorje docyła spać, bě drje dobre znamjo, kak přenapinany bě, a zdobom znamjo joho bóžstwa, kiž tež spicy kaž we wichoru človjestwo tola wobknježa.

Mjez tym zo wichor stajnje bóle a bóle howrješe, žołmy so přecy dźiwišo walachu a čołmik ze žołmami powodźeny so ćežo a ćežo wodźeše, prócowachu so wupruhowani rybacy ze wšěmi mocami a z cyłej zmužitosću, dóniž skónčnje jich zmužitosć a móc wusta a tohodla cyłu nadźiju na wumoženjo spušćichu.

Zadwělowani přistupiwši k Jězusej wołachu w najwjetšej nuzy: „Knježe, wumóž nas, hinjemy!“

Jězus połny mocy stanywši porokowaše jim jich strach a bojosć, jich zadwělowanjo a małowěru. Potom poruči wětram a morju, a sta so wulka čišina.

To bě dźiw Boži. Přiroda Bohu na słowo posłucha. Japoštołow a nas pak powuča, zo je wosud a dóńt Cyrkwje a našoho žiwjenja w Božej rucy.

Cyrkej, kotruž z čołmikom swj. Pětra přirunamy, wohrožeja a ćěsnja často a často wichory djabołskeje złosće a žołmy człowjeskoho spjećowanja. Často so zda, kaž bychu wšě prócowanja w dušepastyŕstwje a wšě dźěła duchownych podarmo byłe.

Wichor duje a wuje połny njemdrosće a spowala wšitko, štož njestoji kruće we wěrje a z lubosću k Jězusej. Žołmy nadběhuja stajnje z njemdrosću swjatu Cyrkej a zlemja často słabym zmužitosć a dowěru na Boha.

A tola wjedźe Jězus tež hišće dźensa swoju Cyrkej kaž tehdom, hdyž Saulej přiwoła: „Saulo, Saulo! Što mje přesćěhaš?“

A hdyž tež Jězus, syn žiwoho Boha, pozdaćnje spi, wě tola wo wichorach, kotrež swjatu Cyrkej wobdawaju. Dopušća pak to wšitko, zo by nas, naše dźěło, naše modlenjo, našu dowěru wupruhował.

Tež w našim dušinym žiwjenju nastawaja wichory, wichory spytowanjow, w kotrychž mohła duša swojeje słabeje mocy dla zadwělować, wichory rozwólnosćow, kiž so spjećuja napřećo Božomu słowu a Božej swjatej woli. A to najhórše je: Jězus pozdaćnje spi, přewostaja dušu cyle samej sebi. Nóc je w duši, hwězdy njekhabłaceje wěry hašeja, njebjesku módrinu zaćěmnuja čorne mróčele, z kotrychž so žana pruha nadźije njezabłyšći.

A tola, tež w tutej dušinej nuzy a nocy, połneje struchłosće, połneje dwělowanjow a zadwělowanjow, chcemy wołać: „Knježe, wumóž nas, hinjemy!“

Hdyž pak so človjek cyle do Božeje swjateje wole podawa, ze sylnosću za wšitkim dobrym žedźi, ze sćerpnosću wšě horja znjese, z njepowalnej dowěru na Božu pomoc wšě ćeže a wobćežnosće, zadźewki a napřećiwnosće k dospołnosći a póćiwosći přewinje, přihotuje sebi prawy a dobry puć k dobyću.

Tež Jězus njewuzwoli sebi žane hinaše žiwjenjo, byrnjež móc a móžnotu měł, sebi žiwjenjo wołožić a porjeńšić. Město krasnosće wuzwoli sebi ćerpjenjo.

Tuta wola a zmužitosć k ćerpjenju wostanje prěnje wuměnjenjo za bědźenjo a wojowanjo, kotrež tohodla wěsće dobudźe, dokelž swoje žiwjenjo k dobyću waži.

Swoje žiwjenjo zastajić a to sam sebje cyle a dospołnje zastajić, wostanje to prěnje a poslednje, so skónčnje tola w žiwjenju přebědźić. Štóž ničo njesadźi abo njeważi, njemóže so dobytka nadźijeć. Same słowa a hołe sonjenja, bjezmócne začuća a prózdne předewzaća njedosahaju k woprawdźitomu wojowanju a dobyću.

Swoju powahu z prawej póćiwosću znadobnić a z čistym prócowanjom wulku dospołnosć docpěć, poradźi so jeničcy tomu, kiž so z Božej pomocu khutnje prócuje, swoje słabosće a wopačnosće woprawdźe wotpołožić, ale nic jenož zakryć a zamołwjeć chcyć.

Štóž chce zaměr, polěpšenjo swojoho žiwjenja dócpěć, dyrbi tež prawy puć k tomu chcyć. Tutón puć njeje lohki a bjezprócny, ale druhdy jara, jara ćežki a wobćežny. To wě kóždy ze swojoho nazhonjenja najlěpje, kiž so woprawdźe ze zahoritosću prócowaše, swoje słabosće a brachi spóznać a — so polěpšić. Tute spóznaćo swojich słabosćow a brachow dowjedźe nas k ponižnosći, a ćeža swojeje dušineje khudoby dawa nas stajnje zasy wo pomoc a hnadu Božu prosyć nutrnje so modlo: „Knježe, wumóž nas, hinjemy!“

Tuta naša njemóc, zo bjez Božeje pomocy a hnady ničo njezamóžemy za sebje, za swój lud a kraj, za swoju Cyrkej, nuzuje nas, z połnej dowěru zhladować na toho, kiž je na křižu wšu njeprawdu a křiwdu na so wzał, zo by ze swojim ćerpjenjom a wumrěćom nam wšitko wotewzał. Joho ćerpjenjo njech je nam z tróštom a posylnjenjom! Tuž modlmy so stajnje z cyłeje wutroby prawje nutrnje a pobožnje: „Knježe, wumóž nas, hinjemy!“

Z Łužicy a Serbow.

Ze Słoneje Boršće. Swój złoty kwas swjećitaj 31. januara wuměnkař knj. Jan Kětan ze swojej mandźelskej Marju rodź. Mětowskec. Před 50 lětami zawdaštaj sebi rucy a dóstaštaj swjaty sakrament mandźelstwa přez tehdomnišoho knj. fararja Michała Hórnika w Serbskej cyrkwi w Budyšinje. 50 lět staj dźěłałoj a spěwałoj a hromadźiłoj k žnjam. Hospodarstwo, kotrež je knjez Jan Kětan namrěł wot swojich wótcow, je swědomiće ze swojej mandźelskej wobdźěłał a powjetšił. Při wšitkim hospodarskim dźěle khodźeše tež na mulerstwo. Kětanec swójba wšak sydli wot starych časow sem w Słonej Boršći. 1813 mějachu Kětanec žadny wopyt. Jurij Kětan wobdźěłaše w tym času hospodarstwo. 19. meje 1813, hdyž běše krawna bitwa pola Budyšina, zastupichu pozdźe wječor do Kětanec statoka nadobo někotři francowscy wyškojo. Što to? Pola Kětanec běše hižo ćma. Wyškojo požadachu swěcu. Bórzy stoješe swěca na blidźe, na rjanym čistym blidźe wupřestrěchu khartu. Při tym zastupi mały tołsty muž, jednorje zdrasćeny, do jstwy a wobhladowaše sebi jara dokładnje khartu. Běše to kěžor Napoleon. Bórzy wuwoprašowaše so Napoleon Kětana za wšelakimi wsami, kak rěkaja, hdźe leža atd. Dokelž pak běše Kětan jara jakoćiwy, njezhoni kěžor wjele. Kětan dyrbješe we jstwi na kachlowej ławcy sedźo wostać. Kětanec statok ma přez Napoleonowy wopyt historiski wuznam. Bóh luby Knjez je mandźelstwo našeju jubilarow ze štyrjomi dźěćimi žohnował. Dwě dźowcy stej woženjenej, třeća pak zastara swojomu bratrej, knjezej fararjej Michałej Kětanej w Zebnicach, domjacnosć. Kětanec nan a mać dźakujetaj so lubomu Bohu, zo je jimaj w kole swojich lubych dźěći, za kotrež staj so tola čas cyłoho žiwjenja tak starałoj a dźěłałoj, dočakać dał tutón wurjadny žadny swjedźeń. Kětanec nan je wšak hižo 79 lět a mać 75 lět, Bohu dźakowano pak staj strowaj a móžetaj hišće do Budyšina kemši khodźić. To je jeju wosebite wjeselo. Tak činitaj 50 lět dołho, tak kaž jeju prjedownicy. Tak njech wostanje, tak njech sćěhuja dźěći a potomnicy. Našomu lubomu jubilarej a joho złotej towaršcy pak přejemy wot wutroby „daj Bóh zbožo, dušinu a ćělnu strowotu a hišće mnohe lěta!“ To přeje Wamaj wosebje tež „Kat. Posoł“, kotryž je był přecy Waj najswěrniši towarš.

Z Noweje Jasenicy. Njedźelu a póndźelu, 23. a 24. januarja 1938, běše w Nowej Jasenicy wjele žiwiši wobkhad dyžli hewak. Wšitcy ludźo dobywachu so do khěžki, hdźež bydli Nowakec dźěd a joho swěrna mandźelska. Tam běchu swinjo rězali k złotomu kwasej; tykancy a wosuški běchu napjekli, a dobri přećeljo, susodźa a znaći, kiž sami lubuja dobru kapku, běchu šwarnu ličbu rjanych bleškow ze słódnym wobsahom nanosyli. Mało hdy wšak móža wobstarni ludźo złoty kwas w tajkej čiłosći ćěła a duše swjećić, kaž knjez Jan Nowak, kiž je so 1858 w Nowej Jasenicy narodźił, a joho mandźelska Madlena rodź. Wornaćec, kotraž so 1862 w Kukowje narodźi. Jeju žiwjenjo běše połne dźěła a prócy wo wšědny khlěb.

Zbóžny Franc wot Jězus-dźěćatka.

W 16. lětstotku měještaj khudej staršej w Španiskej hólčatko, kotrež bě w swjatej křćeńcy z mjenom Franc pomjenowane. Tele dźěćo pak, hdyž bě wotrostło, bě tak njelepe, zo staršej njewědźeštaj, što z nim započeć.

Po maćerinej smjerći woženi so nan zasy, a při macoše wjedźeše so hólcej jara zlě. Nan też wo njewobdarjenoho a do dźěła njekhmanoho hólca njerodźeše. Hdyž něhdy cuzy překupc do wsy přińdźe, da nan mužej syna sobu, zo by joho něhdźe přistajił.

Cuzy muž wjedźeše Franca do města Alkala: tu pak njestaraše so dale wjacy wo njoho. Wbohi hólčec přińdźe ke khudej wudowje, kotraž joho z křesćanskej miłosću nasyći a přez nóc při sebi zdźerža. Što pak mohło to dźěćo dale započeć bjez znatych, bjez pjenjez, bjez wušiknosće do dźěła? — Zrudny khodźeše Franc po njeznatym měsće a poda so potom do cyrkwje, zo by so pomodlił a a Jězusej swoju nuzu wuskoržił. Něšto khlěba sebi naprosy. Nazajtra dźěše zasy do cyrkwje a modleše so tam jara nutrnje. Zwónk, kiž pobožnoho hólčka widźeše, smili so nad nim a dawaše sebi prócu, zo by joho nawučił za ministranta při wołtarju służić. Ale Francowa wulka njeleposć a joho krótki pomjatk běštej wina, zo joho też zwónk trjeba njemóžeše, ale dyrbješe joho zasy ze służbički puščić.

Tola też nětk njewopušći dowěra na Boże wjedźenjo pobožne dźěćo. Zasy klečeše wjetši dźěl dnja před Najswjećišim sakramentom a wupowědowaše swojomu Zbóžnikej nuzu a wopuščenjo. „Knježe, wšudźom sym zastorčeny, staraj so za mnje, o Jězuso!“ Tak modleše so z dźěsćowskej jednorosću mały Franc.

Hdyž běše so khude dźěćo dołho tak modliło, zasłyša nadobo słowa: „Dźi a pytaj, hdźe by mi mohł mjez wjacymi służić!“ Franc njewědźehe, što maja tute słowa rěkać. Wone pak so jomu wujasnichu, hdyž chcyše jomu předstojićer khorownje dźěło dać, zo by pomhał khorych wothladać. Franc tule służbu z wjesołosću přiwza. Tola dołho njetraješe, a zasy so pokaza, zo też tu Francowa přinarodźena njeleposć jomu zadźěwa. Tu padny z hornčkom, tam rozbi skleńcu, zasy druhdźe rozkida jědź a poliwku. Druzy służowni so jomu smějachu. Tola předstojićer měješe wjele sćerpnosće z pobožnym hólcom; dokelž pak joho w kuchinje trjebać njemóžeše, wupósłaše joho, zo by dary za khorych hromadźił.

K tomu měješe Franc kašćik, do kotrohož jałmožnu kładźeše. Na wěko kašćika postaji Franc z drjewa wurězane

Po šulskich lětach wowčerješe jubilar pola Wulkoho Hajna a Oschatza, běše z wojakom w połku pěškow čo. 103 w Budyšinje, a potom ze šosarjom w Ottendorfje pola Nowoho Města, dóniž njebu 24. januarja 1888 we Khróšćicach wot njeboh' kapłana Šołty z jubilarku zwěrowany. Běštaj sebi w Nowej Jaseńcy khěžu kupiłoj, kotraž drje bě nimale dodźeržana, hdyž za někotre lěta při małym cyłu swójbu zahrjeba. Z hliny twarjena sćěna so při wichoru sypny. Swjaty jandźel pěston pomhaše, zo staršej a dźěći bjez škody woteńdźechu. W lěće khodźeše Nowakec nan na mulerstwo a w zymje šewcowaše doma. We wójnje a po wójnje wowčerješe 7 lět na Jaseńčanskim knježim dworje, kotrohož njeličomne rjane wowcy su w cyłym kraju znate. Hač do lěta 1930 dźěłaše potom w Porakec lěsach pola Dobrošic. Doma wukubłaše sebi Nowakec mać třoch synow a pjeć dźowkow tak, zo ženje njebě wosebiteje haluzy a pruta třebne. Zrědka jenož dyrbješe Nowakec nan ze šewskim pasom maćeri na pomoc přińć, hdyž měješe wójnu z dźěćimi. Nimo jeneje dźowki su wšitcy tři synojo a tři dźowki woženjeni. Tak mataj jubilarnej mandźelskej 12 hólčich a 20 holčich wnučkow. To je žiwy dopokaz, zo su wšě tele swójby so wjedle po Božich zaměrach. Njejsu nažrane z jědom nowočasnych mandźelstwow, kotrež njeznaja Boha a cyrkej. Jena dźowka je 1923 w Banecach w młodym mandźelstwje prěnjomu dźěsću žiwjenjo woprowała. Nowakec dźěd a wowka njejstaj ženje z kołom abo motorom abo z awtom jěłoj, ale khodźitaj wšě puće pěši. Daloki puć do Božoho domu do Khróšćic jeju też dźensa hišće njetraši. Jenož na złotym jubilejnym dnju přijědźeštej w fararjec rjanej korejće, kiž ma gumijowe kolesa. Wosadny knjez farař poréča k nimaj na swjatočnej Božej mši a namołwješe jeju dźěći a dźěći-dźěći k dźakownosći a k modlenju za njeju, zo byštaj jónu swjećić mohłoj wěčny jubilejny kwas we njebjesach. — Nowakec złoty kwas běše wurjadny dźeń, kiž česćeše cyłu wosadu. Tajke swójby su widźomny zakład za cyrkej a narod. Njech staj Nowakec dźěd a wowka z Božej pomocu hišće dołho žiwaj w dotalnej čělnej strowoće a duchownej čiłosći! Njech jónu dóstanjetaj złotu krónu we njebjesach!

Z Pozdec. Srjedź našeje wjeski, za keřčinu skhowana, stoji mała kapałka. Něchtóžkuli kroči tu bjez praweje kedźbnosće nimo, a tola je hódnje, sebi ju też bliže wobhladać. Hdy je twarjena — nichtó njewě. Štó je drjewjane postawy, kiž ju pyša, rězał, też znate njeje. Jenož to je wěste, zo su ze wšelakoho pokhoda. Hłowna postawa, Jězusa w jastwje předstajaca, je wěsće jara stara. Hdyž sebi ju bliže wobhladaš, ći realistiski rěz wobliča napadnje. Tola je bóle ludowoho wumělstwa. Dwaj jara rjanej jandźelej (barok) z lipowoho drjewa pokhadźatej wěsće něhdźe z cyrkwinskeje łubje. Krónowana swjata z palmu w rucy — snadź kralowna měra — wumělska, woprawdźe rjana postawa zasłuži sebi wosebitu skedźbnosć. Wobliču a postawa stej gotiskej — rěz płachća pak přeradźa hižo so bližacy barok. Je bjez dwěla najrjeńši kruch cyłeje kapałki. Dokelž bě wšitko trochu wobškodźene, je nadobny wjesnjan wšo wobnowić dał. A to je so woprawdźe dostojnje a k tamnomu stilej přiměrjenje stało. Někotre wotbite a zbubjene dźěle su so nowe wurězałe — a tola je ponowjenjo poměrnje tunje. Knjez Krawža (Brankač) z Khróšćic je to wobstaral. Nadobnomu wjesnjanej pak słuša wosebity dźak — a wěsće budźe Bóh luby Knjez to mytować. Woprawdźe rjane a pozběhowace je, zo w našej wokolinje — we wjeskach, při pućach abo w keřčinje skhowane — nadeńdźeš husto swjate kříže abo kapałki. Ale kedźbujće, zo tute ženje njebychu byłe z pohórškom. Kak husto su zanjerodźene. Naši prjedownicy su je z dźakownosće stajeli a twarili. Wopokažmy so jich hódni.

Z Khróšćic. Před dwěmaj njedźelomaj swjećeštaj Jurij Kobalc ze swojej mandźelskej Hanu rodź. Klimkec z Demic swój sležborny kwas. Před 25 lětami zawdaštaj sebi w Khróšćičanskim domje Božim před njeboh' knjezom fararjom a kanonikom Hicku rucy k zhromadnomu pućowanju přez žiwjenjo. Sležborna njewjesta je hižo jara zahe swoju lubu mać zhubiła a namaka jako 10lětna holčka w dobrej serbskej křesćanskej swójbje Łusćanskec we Wotrowje druhu domiznu. Z Kobalcec mandźelstwa wuńdźe 8 dźěći, z kotrychž 2 w něžnej starobje wumrěštej. Knjez Jurij Kobalc je wjacy lět naš luby „Posoł" z Budyšina do Khróšćic wozył. Přejemy jubilarowaj z wutroby wjele zboža a dalše Bože žohnowanjo za wšitkón přichod!

Z Khróšćic. Swjedźeń swjatoho Bosćana smy tu we našej wosadźe hódnje woswjećili. Hižo lětstotki dołho je dźeń před nim kruty póst, na kotrymž wosadni ničo wot skotu při jědźach njewuživaja. Na swjedźenju samym dźěchu na rańsich Božich służbach wšě žónske sobustawy bratrstwa swj. Bosćana w płachćičkach a při dopołdnišich wšě mužske k woporu wokoło woltarja. Dopołdniše wulke kemše swjećeše wosadny knjez farař z assistentu knjezow kapłanow. Jako swjedźeński prědar běše syn našeje wosady, knjez kapłan Jurij Šołta z Ralbic přikhwatał. Złoži swoje prědowanjo na słowa Swjatoho Pisma: „Wojuj jako dobry wojak Khrystusowy!" W jasnych a zahoritych słowach wjedźeše nas w duchu do časa prěnjoho křesćanstwa, hdyž swjaty Bosćan jako zmužity wojak a křesćanski rjek pod

---

Jězus-dźěćatko. Kóždy króć, prjedy hač wón hromadźić dźěše, poklakny so wón a prošeše Jězusa, zo by jomu wobradźił, štož za swojich khorych trjeba. Hdyž wječor so z hromadźenja wróći, klakaše so zasy před Jězus-dźěćatkom a dźakowaše so jomu za dóstate dary. Při tym njezabu Franc też na druhe pobožne skutki. Jenož tři hodźiny wotpočinka w nocy sebi wón na drjewjanej ławcy popřewaše.

Francowy zwonkowny napohlad njebě jara lubozny, ale ludźo mějachu joho někotři za dźiwjoho, někotři za hłupikojtoho. Při swojim prošenju dyrbješe sebi wón wjele wusměšenja a přesćěhanja lubić dać. Něhdy w korčmje, hdyž Franc też zamožitych ludźi wo jałmožnu namołwješe, joho młody zemjan z pjasću mjez woči dyri, a jomu hrožeše, zo joho ze jstwy ćisnje. Franc pak padźe před tutym hrubym mužom na kolena a prošeše wo wodaćo. Korčmarka měješe z njewinowatym přesćěhanym sobuželnosć a porokowaše zemjanej hrubosć. Tak, zo zemjan swoje zadźerženjo wobžarowaše a Francej nahladnišu jałmožnu zdźěli. — Druhi króć běchu ludźo, kiž mějachu Franca za zamylenoho, nabili. Franc pak praji po tym kaž ničo z toho wjesele: „Tole bě za mnje, nětk dajće mi też něšto za te Jězus-dźěćatko!" Też jich pohnu Francowa pokornosć, a woni wotedachu šćedriwy wopor. Tola nic jeno wot cuzych, ale też samo wot khudych, za kotrychž jałmožnu hromadźeše, měješe poniżny Franc wšelaku křiwdu znjesć: Někotři so přisłodźachu, zo Franc jałmožnu njesprawnje rozdźěla, druzy jomu wumjetowachu, zo najlěpše za so skhowa, druzy zasy mjenowachu joho błazna, kiž do prošenja khmany njeje. Tu pak pokaza so krasnje Francowa dospołna poniżnosć a heroiska pócćiwosć. Město toho, zo by na tajki njedźakowny lud swarił a so hněwał, připóznawaše a wobkrućeše wón, zo ničo dobroho na nim njeje, a zo so dźiwa, zo maja ludźo tajku sćerpnosć z nim.

Dobry Franc njepřesta so za khudych a khorych starać. Wosebje pak so prócowaše, zo by jim hody prawje wjesoły dźeń přihotował. Franc da z klětkow wozjewić, zo su Boži dźeń wšitcy khudźi města, kotřiž tehdom k swj. sakramentam du, do špitala k wobjedu přeprošeni. Mjez tym khodźeše Franc cyły tydźeń po prošenju, zo by pola bohatych naprosył, štož bě za hosćinu třebne. Wón naprosy 2 wołaj, 30 wowcow, 14 swini, 20 brěmjenjow muki, wjele warjenja a 3600 markow pjenjez. Na hosćinu w špitalu přińdźechu přez 1000 khudych ludźi. Wšitkich přikhadźacych Franc wjesoły witaše, modleše so z nimi a nošeše jim z druhimi służownikami jěść. Po wobjedźe da hišće kóždomu toleř pjenjez sobu dom. Khudym pak, kotřiž běchu so hańbowali

khorhowju Khrysta Krala wojowaše a swoje žiwjenjo woprowaše. Po joho krasnym přikładže dyrbimy a chcemy tež my přecy kruće stać k swjatej nam wot Wótcow namrětej katolskej wěrje jako woprawdže ryzy katolscy křesćanscy rjekojo. Puć prócesijóna z postawu swj. Bosćana dyrbješe so hroznoho wjedra dla lětsa přikrótšić. Njech swj. Bosćan, kiž so tež w druhich serbskich wosadach česćuje, škita naš lud a kraj před wšěm njezbožom, časnym a wěčnym! Njech nam wuprosy swěru a zahoritosć za swjatu Cyrkej Božu.

Z Khróšćic. Zaradženjo za maćerje wotměje so srjedu, 2. februara 1938, pop. w 2 hodź. w Khróšćicach a 1/4 4 hodź. we Worklecach.

List z Bärensteina.

23. januara 1938.

Luby Pósle!

Mjez našim Bärensteinom a tebi znatym městom Aue leži městačko Schwarzenberg. Mohł je, štož wulkosć nastupa, z Kamjencom přirunać. Schwarzenberg je w zašłych tydženjach wulku wustajeńcu měło, kotraž so „Feierohmdschau" mjenowaše. Loni nazymu so tuta wustajeńca wotewri a lětsa 20. januara so skónči. Přez 300000 ludźi je wustajeńcu wopytało. Wšě šule we wokolinje drje su tam pobyłe. Też wysocy ministrojo a statni wotpósłancy přińdźechu do Schwarzenberga. Haj, z Berlina přiwjeze ćah samo wukrajnych zastupjerjow na wustajeńcu.

Što je była wina tutoho njewšědnoho wopyta? Čohodla je wotležane městačko telko ludźi k sebi nawabiło? Schwarzenberg leži tola jenož někotre kilometry wot češkich mjezow, a jězba do hór je wobćežna a dołho trajaca.

Mjeno wustajeńcy wšak ći hižo něšto wujasni, hdyž też nic wšitko. Praji ći, zo pokazuje wudźełki swjatoka, „Feierohmd", kaž to tukrajni mjenuja. Wobydlerjo Rudnych hór su znaći jako rězbarjo. Wječor po swjatoku sedźa doma we swojich jstwičkach a wurězuja z drjewa postawy, zwěrjata, Bože narody atd. Maja k tomu woprawdźity dar. Tajki horak je w tym mały wumělc. Při tym pak njejsu to žani wučeni rězbarjo. Syn wuknje wot nana. Joho ruka a wosebje joho skutkowna mysl zamóže z krucha drjewa człowjesku postawu mohł rjec wutworić, jeli smě so tutón wuraz nałožić.

Zeznach so prěni raz z tutymi rězbami, hdyž běch w Cwikawje z kapłanom. Tehdy wobhladach sebi w Planicach wustajeńcu. Widźach tam tak mjenowany „žiwy" Boži narod, z drjewa wurězany. Zeznach so dale ze starym hórnikom, kiž mi joho dźełło — wulkoho wurězanoho hórnika — pokaza. Wustajeńca w Schwarzenbergu je swětej tute wumělstwo domjacoho dźěłaćerstwa pokazać chcyła. Znaty fabrikant Krauß je wulkomyslnje cyłu wustajeńcu „na nohi" stajił a z tym nic jenož městej, ale też wulkomu dźělej wobydlerstwa Rudnych hór wulku pomoc wopokazał.

W hodźinu trajacej jězbje přez horatu sněhbělu krajinu, přejěwši Schlettau, Scheibenberg, Raschau, přijědźechmy do Schwarzenberga. Podachmy so hnydom do šule, hdźež je wustajeńca zarjadowana. Hižo před šulu wubudźi našu kedźbnosć wulka pyramida. Kaž bychmy před sławnymi pyramidami w Egyptowskej, natwarjenymi wot stow njewólnikow, stali, tak hladachmy na tutón před nami so wjerćacy stołp z joho ludźimi, konjemi a druhim. Deleka běše Boži narodk, dale horje jězdni na konjoch, podobni našim křižerjam, zasy wyše hórnicy a skónčnje jandźelki. Wšě tute postawy mějachu dobry žiwy wuraz. Nutřka móžachmy potom hišće wyššu so wjerćacu — 16 m wysoku — pyramidu wobdźiwać. Jara krasna wěc běše też „rudnohórčanski" domčk. Je ze samoho drjewa wot jenoho mištra wudźełany; z 9000 drjewjanymi „cyhelemi" pokładźeny a ma na wšě 20 rumow abo lěpje jstwow. W kóždej bě jedyn rjemjeslnik při dźěle, kaž šewc, krawc, bětnař, kowař atd. Pod třěchu je wulka jstwa — jstwa rjemjeslnikow — a předstaja zhromadźiznu. Jednotliwi mužojo su zasy we swojim wurazu jara duchownje předstajeni, tak zo so dźiwaš, što móže so z drjewa, wězo mjehkoho, wutworić. Skoro dyrbiš sebi myslić na słowa Swj. Pisma: „Bóh wutwori człowjeka z procha zemje". Wobdźiwachmy postawy kaž syjerja, ludźo z drjewa dom jědu, we wsy je swjatok, dale wšelakore Bože narodki jedyn rjeńši hač druhi. Stat je najkhmańše dźěła mytował. Myta su jenož ći dóstali, kiž so z rězbařstwom tak rjec jenož po swjatoku zaběraja, potajkim nic, kiž su wot toho žiwi. Z tym chce stat wumělstwo w ludźe připóznać a mytować. Na dwě hodźinje běchmy sebi wustajeńcu wobhladowali a tola dyrbjachmy so wšoho njetrjebawšoho staća wostajić. Nimo rězow widźachmy też druhe domjace wudźełki kaž klepry, rudnohórčanske drasty a wjele druhoho.

Dokelž naš omnibus hakle za hodźinu po wobhladanju wustajeńcy wotjědže, chcych hišće katolsku farsku cyrkej wopytać a při tym so też fararjej, jako susodej, předstajić. Tola tu dyrbjach słyšeć, zo je katolska cyrkej na druhim kóncu města, a tuž sym swój wopyt swojomu susodej dyrbjał dołžny wostać, dokelž tola w Schwarzenbergu přenocować njechach. Krasnje wobswětlene město nam na dompuć wobdźiwanja hódne božemje zawda.

Přećelnje Će strowja amerikanski wuj.

---

na hosćinu přińć abo kotřiž to staroby a khorowatosće dla njeběchu móhli, pósła Franc jěsć domoj.

Hdyž so hody druhi abo třeći króć zasy bližachu, sćelechu dobroćiwi zamožići ludźo sami wot so jałmožnu do špitala, tak zo Franc hakle wokoło khodźić a prosyć njetrjebaše. Pozdźišo pak přińdźe tele dawanjo do zabyća. Hodownička hižo bě blizko, a Franc njeměješe hišće ničo, za čož by khudym hosćinu wuhotował. Z krutej dowěru na swojoho Zbóžnika poklakny so Franc před wobrazom Jězus-dźěćatka a spěwaše: „Naš swjedźeń, na kotrymž dyrbju wosobnych Twojoho kralowskoho dwora na hosćinu přeprosyć, je blizko; a Twój bratr Franc nima tón króć ani pjenježka, a nichtó też ničo njepřinjese; sy dha Ty na mnje zabył?"

Bórzy po tym kłapaše so do durjow špitala, a hdyž so wotewri, prašeše so muž za Francom. Hdyž bě tutón přišoł, přepoda jomu cuzy muž měch pjenjez a kazaše, zo by Franc z tutymi pjenjezami khudym hosćinu přihotował. Franc běše nad tym tak wjesoły, zo so nic jenož sam horco Jězusej dźakowaše, ale zo też cyłu khorownju k dźakprajenju napominaše. Dobroćeŕ pak bě mjez tym wotešoł, a nichtó njezhoni, z wotkel běše přišoł.

Hdyž běše tak Franc 37 lět dołho w tymle špitalu Bohu Knjezej a człowjekam służił, čuješe so Franc znutřkownje pohnuty, zo by do Karmelitskoho klóštra zastupił. Tola wón běše sebi lubosć wšitkich w Alkale tak jara dobył, zo joho z města pušćić njechachu. Franc pak poda so ke kralej a prošeše joho tak dołho wo dowolnosć k tomu, dóniž sebi ju njewuprosy. Po dokonjanym noviciaće bu Franc wot klóštrskoho wyššoho do města Valencia pokazany. Też tu wosta z dowolnosću swojoho předpostajenoho Francowa prěnja starosć za khudych a khorych. Ludźo česćachu Franca za swjatoho. Pozdźišo bu wón do Madrida přesadźeny.

Francowe žiwjenjo pak bližeše so k swojomu kóncej. Patoržicu běše Franc ćežcy skhorił a dósta tohodla swjate sakramenty z wulkej pobožnosću. Prior klóštra chcyše Francej hišće jene wjeselo přihotować a tykny jomu 12 frankow do ruki, potom da 12 khudych před njoho dowjesć. Z wulkej wjesołosću wudźěli Franc khudym po franku a zaspěwa z wjesołosću kěrluš Jězus-dźěćatkej. Z wječorom patoržicy bě so też kónc joho žiwjenja přiblížił. Hdyž słónčko w Boži domčk dźěše, wudychny Franc ćiše swoju dušu a zastupi też do domu Jězus-dźěćatka, hdźež je pospochi Boži dźeń. To sta so w lěće 1664. T.N.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Też studentojo su pobožni! Druhu njedźelu adventa wotmě kardinal Faulhaber z tysac katolskimi studentami wysokich šulow Mnichowa eucharistiski swjedźeń. 600 přija z ruki kardinala swj. woprawjenjo.

Českosłowakska. W Prazy namakachu row swjatozneje Hańže z Českeje. Lětstotki dołho njewědźachu, hdźe je pokhowana. Profesor Varecka wuslědźi nětko we universitnej knihowni w Prazy w zwjazku stareje knihi dokument z wopismom rowa. Tutón row je zady wołtarja swjatoho Janoweje cyrkwje w Prazy. Kardinal Kaspar wupósła hnydom komisiju, zo by prawotu tutoho wusledźenja zwěsćiła.

Francózska. Takle staraja so francózojo za měšniski dorost! Skutk za měšniske powołanjo w francózskej diecejzy Meaux wozjewja we swojej lětnej rozprawje sćěhowace spomnjenja hódne ličby: W prěnim lěće swojoho wobstaća wučinjachu joho dokhody 20388 frankow. W poslednim lěće, t. r. po 17 lětnym wobstaću, wučinjachu dokhody 194882 frankow, najebać časa nuzy jenož 1077 frankow mjenje hača lěto prjedy. Wot burow a žiwnosćerjow dósta tutón skutk w poslednim lěće sćěhowace přiběrki: 16343 kg žita, 20000 jeji, 3000 kg neplow (běrnow), 250 kg morcheje, 45 kg cyble, 3000 kg krušwow, wulku sep cokora, butry, twarožka, płodow a skónčnje jenu kokoš z 12 kurjatkami. — To je woprawdźe křesćansko-katolska woporniwosć!

Nowy arcybiskop z Lille, kardinal Gerlier, něhdy biskop w Lourdesu, kotryž hižo we swojej nastupnej rěči jara ważne słowa wo katolskim skutku rěčeše, je nětko při jenej zhromadźiznje diecezanskoho zwjazka hišće junu na tute thema wróćo přišoł. Wón rozkładźe: „Katolski skutk njeje ničo małe. Štož sebi wot Was žadam, to je horjewoprowanjo Wašoho cyłoho žiwjenja a zastajenjo Wašich cyłych mocow. Wy dyrbiće cyle khutnje a jara wjele wo Wašich winowatosćach přemyslować. Njedajće so k tamnym njedoslědnym katolskim ličić, kotryž z jenej khorhowju wyše swojeje hłowy mahaju a ju we privatnym žiwjenju bojazliwje přeradźa! Waša česćelakomnosć njech je, wěru do skutka stajić. Njebudźće žani komparsojo (němi hrajerjo)! Dajće so k tamnym ličić, kotrymž možeš kóždy čas prajić: „Pój“, a kotryž kóždy raz wotmołja: „Tu sym“. Wuwučujće so wosebje we swěrje a lubosći k bližšomu a budźće dowěrliwi!“

Před krótkim woswjeći biskop ze Soissons w St. Quentin 205. cyrkej, kotraž so wot spočatka joho episkopota natwari, a 28. wulki wołtař!

Jendźelska. We Cardiffu w Jendźelskej zhromadźi so njedawno **300 katolskich wučerjow,** zo bychu wo nowym šulskim zakonju so rozrěčeli. Katolski měšćanosta tutoho města so na zhromadźiznje wobdźěli. A wobzamknychu sćěhowace: „Budźemy so prócować, zo našim dźěćom wšě lěpšiny tutoho zakonja k wužitku přińdu, ale smy rozsudźeni, zo njedyrbja w nastupanju jich wěry ničo ćerpjeć. Jako katolscy wučerjo so runje tak kaž wšě druzy prócujemy, našim šulerjam a šulefkam wšo sobu dać, štož jich wobkhmani, swoje městno we čłowjeskej zhromadnosći cyle wupjelnjeć, swoje winowatosće we swěće dopjelnjeć, ale też žiwjenjo wjesć, přez kotreż sebi wěčne žiwjenjo w njebjesach zasłuża. Tohodla dyrbi być nabožne woćehnjenjo dźěśća z hłownym dypkom we joho woćehnjenju. Dokelž my katolikojo do wěrnosće našeje nabožiny wěrimy, wěrimy też, zo je naša prěnja winowatosć, ju wućić.“

Indiska. Zasy jónu złote słowa Swj. Wótca! Kónc lěta 1937 wotmě so we južnej Indiskej eucharistiski kongres wosebje za měšnikow, laikow a młodostnych; wuradźowachu wo: „Eucharistiji a katolskim žiwjenju“. 31. decembra w 7. hodźinje słyšachu tam tysacy z wulkej swjatosću přez radio žohnowace słowa Swjatoho Wótca: „Słyšće, wy ludy w dalokosći!“ tak so bamžowa powěsć započinaše. A na kóncu praji bamž: „Naš paćeŕ zjednoća so z wašim, zo by najswjećiši sakrament za was ze zakładom a z njewučerpajomnym žórłom křesćanskoho žiwjenja był, a tak też ći, kotryž hišće „w khłódku smjerće“ sedźa, k njomu přikhwatali, zo bychu žiwjenjo měli.“

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 136. z Kulowa: faraŕ Jakub Kral; 137. z Němcow: Maćij Šołta; 138. z Lubhosća: Jan Čornak; 139. z Rachlowa: Mikł. Mijan; 140. ze Sulšec: Jan Handrik; 141.—143. z N. Łuźca: Mikł. Měškank, Jurij Vicki, Jakub Herlich; 144. z Čornec: Jakub Dźisławk; 145.—150. z Radworja: faraŕ Józef Nowak, Jurij Žoła, Hańža Ryćeŕka, Michał Rječka (wojnaŕ), Michał Domaška, Jan Gliklich (herc); 151. z Kamjenjeje: Jan Winaŕ; 152. z Kamjen. Haja: Hana Winarjowa; 153.—155. z Khelna: Michał Khěžka, Jan Vicki, Mikł. Měrćink; 156. z Boranec: Jan Cyž; 157. 158. z Bronja: Jurij Měškank, Jan Wencl; 159. ze Stróžišča: Jan Cyž; 160. z Lutowča: Beno Krawc: 161. z Kamjenca: dr. med. Fischer; 162. z Pančic: Hana Wićazowa; 163. z Berlina: dr. jur. Jurij Cyž; 164. z Češkec: Jurij Lipič; 165. z Budyšina: Hana Lubcyna; 166.—168. z Marijineje Hwězdy: konvent klóštra, Pawoł Šołta, Marja Lebzec; 169.—171. z Kukowa: Jan Bulank, Michał Šołta, Hana Měrćinkec; 172. 173. z Hajnic: faraŕ Jan Cyž, wyšši wučeŕ Pawoł Rječka; 174. z Bělšec: Jan Měrćink; 175. z Mnišońca: Pětr Žur.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 986. z Kulowa: Hańža Prócec; 987. z Brěžkow: Pětr Šnajder; 988. z Dubrjeńka: Marja Hanušowa; 990. z Koćiny: Pětr Lulak; 991. 992. ze Salowa: Jurij Šołta, Mikławš Šołta; 993.—995. ze Sulšec: Pětr Mark, Jurij Michałk, Michał Šwan; 996 997. z Radworja: Hańža Ryćeŕka, Jan Gliklich (rentnaŕ); 998. z Kamjenjeje: Jan Winaŕ; 999. z Kamjen. Haja: Hana Winarjowa; 1000. z Knelna: Jan Vicki; 1001. ze Stróžišča: Jan Cyž; 1002. z Čornoho Hodlerja: Jurij Šołta; 1003. z Jawory; Jurij Kral; 1004. z Brěmjenja: Handrij Helgest; 1005. z Budyšina: Jakub Šajba; 1006; z Nowych Bóšic: Jurij Rachela; 1007. z Baćonja: Marja zwud. Domašcyna; 1008.—1011. z Pančic: Hana Wićazowa, Pětr Nowak, Jurij Jakubaš, Franc Mildner; 1012. z Marijineje Hwězdy: Pawoł Šołta; 1013.—1018. z Kukowa: Michał Hodank, Jurij Šnajder, Mikł. Rjenčka, Jan Ryćerja, Mikławš Bart, Jurij Rab; 1019. z Miłoćic: Madlena Fulkec; 1020.—1022. ze Swinaŕnje: Jan Mikela, Mikł. Smoła, Hańža Nowakec; 1023. z Bělšec: Jan Měrćink; 1024. z Mnišońca: Pawoł Budaŕ.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: Mikławš Mijan z Rachlowa 3 hr.; Jan Handrik ze Sulšec 1 hr.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

4. njedźela po swj. Třoch Kralach, 30. jan. 1938:
Boža mša str. 70; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Martinje str. 463 pod 2), 3. na str. 63 pod 2): Božo, kiž sy . . .; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6 pod 8)

Swěčk-Marije, 2. febr. 1938:
Swjećenjo swěčkow atd. str. 495 a sć. — Boža mša str. 499; Gloria; modlitwa ze swjedźenja; Credo; Praefacija, hodowna, str. 501.

Swj. Błažija, biskopa a martrarja, 3. febr. 1938:
Boža mša str. 445; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. str. 100 pod 2): Wšěm stracham . . ., 3. modl. str. 101: Wšohomócny wěčny . . .; Praefacija, wšědna, str. 281. — Dźensa so šije požohnuja.

5. njedźela po swj. Třoch Kralach, 6. febuara 1938:
Boža mša str. 73; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. wo swjatym Titu str. 454, 3. wo swj. Dorotheji str. 463 pod 2)a; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

W zymskim skónčacnym předawanju
wot 31. 1. hač do 12. 2. 1938
namakaće krasny wuběrk ***drasty a tkaninow***
wšěch družin pola
C. F Gierisch
w Kamjencu na torhošću.

= Zymske skónčace předawanjo =

wot 31. januarja — 12. februarja 1938

Wobkedźbujće při nakupach našich inserentow w Budyšinje a Kamjencu

W zymskim skónčacym předawanju
wot 31. 1. hač do 12. 2. 1938
kupuješ z wulkej lěpšinu derje a tunjo pola
Reinhardt Löffler
mějićel **Max Heil**
w Kamjencu, na Budyšskej drózy

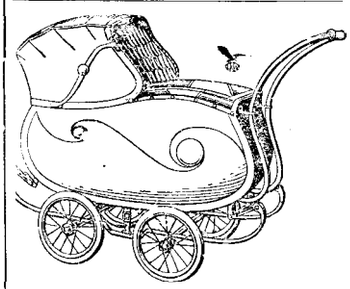
Hermann Müller, krawski mištr
Kamjenc, Pfortenstr. 1
Kupujeće derje, płaćiznyhódnje we našim
zymskim skónčacym wupředawanju wot 31. 1. – 12. 2.

Zymske skónčace předawanjo wot 31. jan. hač 12. febr. 1938
črije
módne zbytne a jednotliwe runki
so po wjele poniženych płaćiznach rozpředadźa
Oskar Hering
w Kamjencu

WHW — wutrobu njezawrjej!

Wy kupujeće
přichodnje derje a tunjo w mojim
zymskim skónčacym wupředawanju 31. 1. — 12. 2. 38
Leopold Posner
w Budyšinje, na Bohatej hasy

We zymskim skónčacym wupředawanju
wot 31. 1. hač do 12. 2.
jednotliwe a zbytne runki črijow a črijowe twory wšěch družin
hr. 4.90, 3.90, 2.90
Heinrich Mohr
w Bydyšinje, Žitne wiki

Dźěćace wozy wulki wuběrk nizke płaćizny
Krietsch nasl. na Sukelnskej hasy 10

Tunje črije
kupiće sebi nětkle pola
Sommer
Serbske hrebje 8

Sylnoho jutrownoho hólca
pyta k jutram
Delan
w Hornim Wunjowje.

Porjadnoho pohonča
nic niže 17 lět, pyta hnydom abo pozdźišo
P. Hantuš w Radworju.

Pytam hnydom
15—16 lětnoho hólca
abo kiž jutry šulu wukhodźi do ratařskoho dźěła.
Měrćink w Bělčecach.

Rjane prosata
su na předań
w Jaseńcy čo. 19

Hilger Lotzestr. 20 I
poruča płaćizny hódnje
dobre wupjerki we wšěch płaćiznach / **trjenja**
přetrěwanske rubiška
zbytki cwjernjow. tkaninow a barchentow za khuty.

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. 3.60
Paleny kofej
125 gr 50, 60, 70 pj.
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Gardiny dobre, wšelakore a pjenjezhódne pola
w Budyšinje Žitne wiki 28 **Kurt Erler**

31. 1.—12. 2. 1938
Zymske skónčace předawanjo
Wjele poniżene płaćizny!
Přihódna přileżnosć k nakupjenju!
Dom za woblečenja
Hellwig & Schönbohm
w Budyšinje — Bohata dróha
Dom znatych dobrych kajkosćow!

Póndźelu, 31. januarja započnje so naše lětuše

zymske skóńčace předawanjo

31. 1. — 12. 2. 1938

Płaćizny wam hižo praja, kak tunje wšě wěcy su, kiž so smědźa w zymskim skóńčacym předawanju předawać. Wjacy praja wam naše wukładne wokna a wukłady we wobkhodźe. — A my prajimy wam: „Přimajće, składnosć je najpřihódniša!“

Franc Mrštny w Budyšinje

Zymske skóńčace wupředawanjo

Kupujeće derje a płaćiznyhódno

Gardiny, wupyšeńske tkaniny, gardiny za wjesne domčki, stores, markisetty, hotowe tylowe garnitury 3 dźěle. Jednotliwe wokna wosebje tunjo

Friedrich Bubach w Budyšinje

Rózk Kronprincowoho mosta — Lawska hasa

Mudru hospozu wočakuje wob čas

zymskoho skóńčacoho předawanja

wot 31. januarja — 12. februarja 1938

Alphons Schaubeil

Nic jenož drasty, mantle, bluzy, suknje su cyle nizke w płaćiznje, ale też wjele rjanych tkaninow a wěckow za naše serbske woteběrańtwo je w płaćiznje jara zniženych

---

Zo bychmy **zymski skład** wuprózdnili, smy płaćizny za

zymske skóńčace wupředawanjo

jara ponižili. **Nětkle** móže **kóždy** kupić!

Zymske mantle za žony, mužow a dźěći

Ćopłe jopy a woblečenja

nětkle wosebje tunjo

My Was wočakujemy hnydom póndźelu rano

König, w Budyšinje, Žitna dróha 2|4

Započatk 31. januara — Kónc 12. februara

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Dobre rjane kachle a kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Wšitko

štož serbska žona k drasće trjeba

też wšu potrjebu za dźowku, synka a muža ma w bohatym wuběrku na składźe

Schaaf *w Budyšinje*

na Bohatej hasy 20

Wužiwajće čas

zymskoho skóńčacoho předawanja *wot 31. 1.—12. 2. 38*

Kupujeće wužitnje, tunjo a derje

Rozpředawamy ze składa!

Naš skład je wulki!

Zymske skóńčace předawanjo

wot póndźele 31. januarja — 12. februarja 1938

Mantle za žony	14.—	18.—	25.—	32.—
Mantle za mužow	25.—	30.—	36.—	42.—
Mantle za hólcy a holcy	— tunje	— tunje	— tunje	
Wobleki za mužow, športske a smuškate wobleki	28.—	33.—	42.—	47.—
Kholowy za muža	— wuběrk wulki a	— tunje		

Zdobom předawamy dźěłbu tworow, kiž we wukładnym woknje ležachu a su snadnje wusmahnjene, jara tunje

Rudolf Mrštny

w Kamjencu — Zady radnicy

Płaćizny rěča w zymskim skónčacym wupředawanju wot póndźele 31. jan. hač do 12. febr.

Žonjace trikot. woblečenja, bjez ruk.	wot	1,95	Muslin za dirndle	„	0,49	Dźěćace basken-čapki, wołmjane	„	0,29
Žonjace trikot. woblečenja, dołhe r.	„	2,95	Cwjern. tkaniny za wobleč. a bluzy	„	0,49	Mužace předkošlki, wołmj. štrykow.	„	0,49
Žonjace wobl., barchent, dołhe ruk.	„	3,95	Płokanski somot, 2. wubjerk	„	0,79	Športske šawle, běłe štrykow.	„	0,59
Kostumowe sukn e, z kosm. tkaniny	„	1,95	Połny voile za drasty, 95 cm šěr.	„	0,69	Wołmjany muslin za drasty	„	0,69
Dźěćace drasćički, bruny rips, 45/60		0,75	Flamenga, dźěł. žida, čorne mustrow.	„	0,95	Hólčace lacy, wołmj. platt., bjez ruk.	„	1,95
Dźěćace drasćički, bruny rips, 65/90		0,95	Serge, dźěł. žida, 140 šěr.	„	0,59	Hólčace lacy, wołmj. platt., z rukaw.	„	2,95
Hólčace trikotowe woblečenja, 1—4		0,95	Drastowe tkaniny, čorne mustrow.	„	0,95	Trikotowe jaki za pachołow	„	1,50
Hólčace trikot. woblečenja, wšel. wulk.		1,95	Rips, čorna dźěł. žida, 140 šěr.	„	2,50	Žonjace princes-šlypry, hrubjene	„	0,98
Hólčace trikot. kholowy, k zapinanju		0,88	Ceför za športske košle	„	0,49	Dźěćace princes-šlypry, hrubjene	„	0,49
Štryk. spódnje kholowčki k připinanju		0,49	Dźěćace šlypry, podšite, mała wulk.	„	0,39	Holčace šlypry, hrubjene, wulk. 40	„	0,49
Dźěćace spanske woblečenja, z cyła		0,95	Žonjace šlypry, trikot, čěmny angora	„	0,88	Dźěćace košlo-kholowy, mała wulk.	„	0,69
Žonjace ski-rukajcy, sucha wołma		0,69	Dźěć. barch. princes-suknje, wšel. wulk.	„	0,95	Mužace westovry, z dołh. ruk.	„	1,95
Žonjace rukajcy wołm. štryk. z wobrubom		0,95	Dźěćace zočki, wšěch wulkosćow	„	0,19	Nohace šlypry, trikot	„	0,10
Suknjane mužace gamaše wšěch wulk.		0,88	Žonjace zočki, wšěch wulkosćow	„	0,19	Wušace škitaki	„	0,25
Žonjace gamaše wšěch wulkosćow		0,49	Dźěćace športske nohajcy, wšel. wulk.	„	0,29	Pjasćaki	„	0,95
Dźěćace kopace kholowčki		0,49	Žonjace mako-nohajcy	„	0,49	Hólčace pulowry, trikot, wšel. wulk.	„	0,88
Zell-wołmjany muslin za drasty	wot	0,49	Žonjace ski-zočki	„	0,50	Mužace pulowry. pisane, dołhe ruk.	„	1,95
Velour, čišćany, za drasty	„	0,49	Žonjace židźane nohajcy, platt.	„	0,89	Hólčace pulowry, wołmj., bjez ruk.	„	0,95
Smuhate tkaniny za dźěćace drasćički	„	0,49	Žonjace nohajcy, wołmj. z dźěł. židu	„	0,95	Hólčace ski-kholowy, trikot	„	0,88
Bluzowe smuhate tkaniny	„	0,59	Mužace skónc-tydźeńske košle	„	2,45	Mužace ski-kholowy, pisane	„	0,98
Dźěł. žida, čorna mustrowana	„	0,49	Mužace košle, trikot, hrube	„	2,50	Žonjace bluzy, Interlock, bjez ruk.	„	2,95
Rips za športske košle	„	0,49	Mužace zwjeršne košle, běłe	„	2,95	Žonjace bluzy, Interlock, z dołh. ruk.	„	3,95
			Dźěćace čapki, ratine z bomjelku	„	0,19			

O kak tunjo! Přińdźće wšitcy póndźelu 31. jan. **Max Herde w Budyšinje** Sukelnska dr. 13

Zymske skónčace předawanjo

wot 31. 1. hač do 12. 2. 1938.

Štrykowane drasty za žony, wołmj.
14,50, 12,90, 11,90 9,75 5,90
Strykowane jaki za žony, wołmj.
8,25 7,50 6,25 4,90 4,50
Pulovry za žony, z dołh. ruk.
6,75 5,90 5,50 3,90 2,95
Štrykowane drasty za holcy
7,90 6,60 4,95 4,50 2,95
Štrykowane jaki za holcy, wołmj.
6,50 5,40 4,75 3,75
Cyłe wobleki, štrykowane
6,25 5,80 5,20 4,90 3,25
Bluzy za žony, z wuměł. židy
3,40 2,95 1,95 1,45 1,25
Polobluzy za žony, z dołh. a poł. ruk., 1,60 1,25 0,90 0,75
Suknje za žony, charmeuse
1,95 1,50 1,25
Košle za žony, z wuměł. židy
1,95 1,60 1,30
Košle z kholowami za žony z wuměł. wołmy
2,25 1,95 125 1,10
Podkholowčki za žony, charmeus
1,40 1,15 0,95 0,80

Drastne tkaniny:

Wołmjane płaty, 70 cm šěroke
1,80 1,60 1,40 1,25 1,10
Wołmjane płaty, 95 cm šěroke
3,20 2,90 2,75 2,50
Wołmjane musliny, 78 cm šěr.
1,60 1,50 1,40 1,30
Blědy krep a marok, 94 cm šěr.
1,60 1,50
Krepowy satin, 94 cm šěroki
2,75 2,25 1,90 1,75
Nohajcy za žony, wuzkowóčkate, z blěd. wum. židy, 1,15 0,95
Rukajcy za žony, trikot, podšite a štrykowane
1,40 1,25 110 0,95 0,75

Wěcy za muža:

Zwjeršne košle	4,25	3,75	2,95
Športske košle	3,90	3,50	2,95
Pulundry	2,90	2,25	1,90
Pulowry	6,50	5,90	3,90
Lacy	5,75	4,90	3,90
Rukajcy	1,25	1,10	0,90
Gamaše 1,25	0,95	0,75	0,60

Otto Hauffe

Tkaniny za khuty, fale a rubiška
wołmjane a židźane, jara tunje we
zymskim skónčacym wupředawanju
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin, Seminarska dr. 2

Ze swjatymi sakramentami wjacy króć domawobstarany zemrě po dołhej khorosći mój swěrny mandźelski, naš luby nan a dźěd

Michał Bjarš

w Žuricach

swojeje staroby 73 lět 4 měsacy a 24 dnjow.

Joho čělne powostanki pokhowamy póndźelu w 9 hodź. na Wotrowskim kěrchowje.

W Žuricach, 28. jan. 1938.

Hana zwud. Bjaršowa
w mjenje wšěch druhich zawostajenych.

W žohnowanej starobje nimale 82 lět wotwoła Bóh luby Knjez na swjedźenju swjateje Hańže našu lubu mać, wowku a přichodnu mać

Madlenu zwud. Lubcynu

z Hórkow

derje přihotowanu do njebjeskeje domizny. Wšitkim, kotřiž jej čas žiwjenja kajkužkuli lubosć wopokazowachu, ju na khorołožu wopytowachu, za jeje dušu na pustych wječorach so modlachu a jeje čělo w bohatej ličbje k rowu přewodźachu, wosebje tež nošerjam, wuprajamy wutrobne

„Zapłać Bóh tón Knjez!“

W **Hórkach,** na dnju khowanja, 21. 1. 1938.

W mjenje wšěch zawostajenych
žarowace dźěći.

Spitaj w měrje, dobrej staršej!
Zapłać Wamaj Bóh tón Knjez!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

6. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 5. februara 1938.** | **76. lětnik.**

Křižowy puć małym a wulkim dźěćom.

Před wołtarjom.

Lubosć k nam Će, Syno Boži,
Pohnuła je k ćerpjenju.
Twój puć křižowy njech množi
We mni lubosć dźakownu!

1. postaćo.

„Křižuj joho!“ židźa křiča.
Pohan Khrysta zasudźi.
Dźěći ze starymi šwiča.
Njejsym też ja mjez nimi?

2. postaćo.

Na ramjo křiž jomu kładu,
Sprawny ćežu ponjese.
Kajku mni z tym dawa radu?
„Wzmi swój křiž a sćěhuj mje!“

3. postaćo.

Z křižom Jězus padźe sprócny.
Ale zasy zestawa,
Zo by dale šoł rjek mócny.
Stawam zhrěšiwši też ja?

4. postaćo.

Do smjerće Syn Boži kroči.
Zrudna joho zetka mać.
Bolosć z wočow jej so toči,
Za nas dyrbi Syna dać.

5. postaćo.

Ćeža křiža hrózbnje rosće.
„Pomhaj njesći, Symanje!“
Toho za přikład sej wozće,
Bitym ludźom pomhajće!

6. postaćo.

Z krawym wobličom Knjez wróći
Pótny rub Weronicy.
Njech też mni do duše stłóči
Tón swój wobraz ćerńjowy!

7. postaćo.

Dale bóle křiž so ćeži:
O kak ćežko hrěšimy!
Druhi raz pod křižom leži
Wbohi Jězus zmučeny.

8. postaćo.

„Pře swoje wy dźěći płačće!“
Zbóžnik rjekny maćerjam.
Dźěći, hrěšnosć wot so składźće,
Hewak hrozno budźe wam!

9. postaćo.

Khrystus, kral wšěch ludow, lědy
Dowleče křiž na horu.
Přepoćeny, krawy, blědy
Třeći króć so zwjeze tu.

10. postaćo.

Jězus stoji rozslěkany,
Wšu jom' drastu wzali su.
Što je widźeć? — Rany, rany,
Kosće wšě jom' zličić su.

11. postaćo.

Na křiž hańby da so krězu
Jehnjo Bože za zły swět.
Ćežko tupe hozdźe lězu.
Hrěšniko, što prajiš nět?

12. postaćo.

Ze smjerću sam Bóh so bědźi:
Hodźiny najstruchliše!
Štóž za wěrnym zbožom slědźi,
Tu njech klečo žaruje!

13. postaćo.

Stó z nas wšitku bolosć dódni,
Kotruž ćerpi Boža mać?
Och, zo bychmy byli hódni
Wutrobnje z njej žarować!

14. postaćo.

K rowu swjatè njesu ćěło:
Poleži tam krótki čas.
Pokuć, duša, zo by směło
Twoje krasne stanyć zas!

Před wołtarjom.

Moja a wšěch ludźi hrubosć,
Jězu, je Će moriła.
Njech tu hrubosć moja lubosć
Někak zas' Ći zaruna.

Wodaj wšěm, kiž Tebje hidźa,
Wodaj mni też, kaju so.
Njech Će wšitcy swěrni widźa
Něhdy překrasnjenoho!

M. Rudźany.

Z Łužicy a Serbow.

Ze Słoneje Boršće. Ważny dźeń běše zańdźena póndźela — 31. januara — za cyłu Kětanec swójbu. Swjećeštaj tola Kětanec nan a mać swój 50. lětny mandźelski jubilej, na kotryž hižo w poslednim čisle spominachmy. Tutón žadny swjedźeń wjedźeše jeju na „kwasnym dnju“ najprjedy do Božoho domu, do sameje cyrkwje Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje, hdźež běštaj sebi před pol lětstotkom před fararjom Michałom Hórnikom rucy zawdałoj k trajnej lubosći a swěrje. A tu chcyštaj ju wobnowić. Stupištaj na dopołdnišich kemšach k Božomu wołtarjej — wobdatej wot dźěći, wnučkow a druhich přiwuznych — „njewjesta“ pyšena ze złotym wěnčkom a „nawoženja“ z runje tajkim kwěćelom. Na stołomaj w presbyteriju, zwěncowanymaj ze złotej gěrlandu, namakaštaj staruškaj městna. Tu poręča knjez kapłan Hórnik wutrobite słowa k jubilaromaj. Spominaše na samsny dźeń před 50 lětami, kak je Bóh luby Knjez jeju wjedł přez wjesela a bědy žiwjenja, žohnujo jeju dźěło. Jene ze swojich štyri dźěći staj woprowałoj Božej służbje, a móžetaj so dźakować za tutu hnadu, zcyła za wšě dobroty, kotrež je jimaj Bóh wopokazał za dołhi čas žiwjeński, je jeju widźomnje wjedł přez wšitke pruhowanja, strachi a bolosće žiwjenja, a tak móžetaj z radosću khwalbny kěrluš zaspěwać. Na to wobnowištaj mandźelske sluby. Tuta pozběhowaca swjatočnosć skónči so ze zhromadnym paćerjom. Nětko přizamkny so Boža mša, kotruž měješe jeju syn, knjez farař Michał Kětan-Zebničanski. Z joho ruki dóstaštaj jubilaraj swj. woprawjenjo kaž też mnozy přiwuzni. Boža mša skónči so ze swjatočnym Tedeum, ke kotromuž so kěrluš „Chcemy jenej knježnje spěwać“ doda, kotryž wšitcy z radostnej wutrobu spěwachu. Bě dźěn so też wjele wosadnych k tutej swjatočnosći zešło. W popołdnišich hodźinach zeńdźechu so swójbni a přeprošeni hosćo ke kwasnej hosćinje, hdźež so jubilaromaj w słowach a darach wospjet zbožo přeješe a dźak a česćownosć wopokaza. — Njech jimaj dalši wječor žiwjeński w bjezstarosći a spokojnosći kćeje!

Z Kukowa. Po dołhej, ale z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći zemrě kónc zašłoho měsaca duchowna knježna Pawla Hańža Zelnakec w starobje 60 lět w cisterciskim klóštrje Porta coeli pola Tišnowic na Morawje. Narodźi so w Kukowje 19. hodownika 1877 jako dźowka pjekarskoho mištra Zelnaka. Hižo w zažnej młodosći čuješe so ke klóštrskomu žiwjenju powołana a tuž tutón wopor Bohu Knjezej přinjese. Zastupi najprjódcy do klóštra Marijinoho Doła pola Wostrowca, bu tam 29. wulkoho róžka 1899 zadrasćena a wotpołoži 28. žnjeńca 1900 swjatočne sluby. Hdyž so w lěće 1901 nowy klóštr Porta coeli zarjadowa, přesydli so tam, hdźež je dołhe lěta přebywała. Za čas swojeje strowoty běše wubjerna spěwarka na khórje. Jeje ćěło pokhowachu do rownišća, hdźež klóštrske knježny poslednjoho zeńskoho wotpočinka namakaja. Na pohrjebje w dalokej cuzbje wobdźěli so też přiwuzna z Kukowa. Swoje mjeniny swjećeše zemrěta woblětnje 29. wulkoho róžka a tři dny do nich zawrě swojej wóčcy na wěčne.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 11. februara, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Ze Sernjan. Žadny swjedźeń swjećeše naš wojnař Jakub Šołta ze swojej mandźelskej Khatu rodź. Matkec ze Sernjan. Póndźelu 31. wulkoho róžka běše 50 lět, zo sebi w Ralbičanskej farskej cyrkwi ruku k zhromadnomu žiwjenju zawdaštaj. Tehdomniši kapłan Mikławš Bjedrich bě jeju wěrował. Mandźelska, kiž bě čas žiwjenja strowa była, běše před něšto njedźelemi ćežcy skhorjeła. Tuž běštaj sebi wosadnoho knjeza fararja njedźelu popołdnju domoj skazałoj, hdźež swój mandźelski slub sebi wobnowištaj, a wón jeju požohnowa. Wšitke jeju dźěći ze swojimi dźěćimi běchu při tutej domjacej swjatočnosći přitomni. Jakub Šołta narodźi so 5. meje 1860 we Łazku; statok nětko Pawoł Brězan wobsedźi. Šulu wukhodźiwši wuknješe pola Rjelki we Worklecach wojnarstwo. Wuwučeny dźěłaše pola wojnarja w Ledźborecach dlěši čas. Wottam kóždu njedźelu do Wotrowa kemši khodźeše. Hdyž bě samostatny, dźěłaše we Łazku a kupi sebi pozdźišo Hejšic-Kilankec žiwnosć w Sernjanach, z kotrejež joho mać wukhadźeše. Joho mandźelska Khata rodź. Matkec narodźi so 8. 11. 1864 w Sernjanach. Z mandźelstwa wukhadźa 5 dźěći, 3 hólcy a 2 holcy. Z wuwzaćom najmłódšoho su wšitke ženjene a maja tohorunja kóždy črjódku dźěći. Mandźelskaj we złotej pyše móžeštaj so njedźelu nad zbožom swojich dźěći a dźěći-dźěći wjeselić. Naš jubilar čita hižo wot młodosće sem porjadnje „Posoł“ a njedźelu je to kóždy raz joho prěnje: Posoł čitać, kotryž wón kóždy króć z wulkej lubosću hač do kónca přečita. Přejemy jimaj wjele zboža a wosebje, zo by mandźelska-jubilarka zasy bórzy stanyć mohła, a hišće mnohe lěta mohłoj hromadźe swój žiwjeński wječor zbožownje přeživić.

Z Nowoslic. Wumjeńkarka Khata Möllerowa rodź. Korchec z Němcow swjećeše na swj. Błažija (3. 2.) swoje 80. narodniny. Před něšto lětami běše ćežcy khora. Ćežku operaciju je derje přetrała. Nětko so zasy dobreje strowoty wjeseli. Pomha hišće wjele swojomu synej Jurjej w hospodarstwje. Jeje dźowka Marja je tohorunja doma a Hańža je ženjena Hajdanec we Wotrowje. Syn Michał, kiž so na měšnistwo přihotowaše a w Prazy studowaše, je we swětowej wójnje padnył. Jeje mandźelski Jakub Möller je

Knježi wowčeŕ a joho róžowcy.

(Legenda wo Róžeńće.)

Je tomu hižo wjele zakrasnych lět. Ludźo mějachu hinaše wobliča a něhdźežkuli też kraje. Hdźež je dźensa płódne polo, tam běše tehdom hišće zarosćeny lěs, hdźež nětkle zelena łuka naše wóčko wokrewja, tam běše čorne tymješćo. Hdźež nam nětko wulka kamjeńtna cyrkej pyšnje do kraja hlada, tam stoješe tu dobu mała drjewjana kapałka A też zrudne znamjenja tón čas runje běchu: hdźež běše něhdy ćicha, lubozna wjeska stała, tam šerješe čorne wupalnišćo; hdźež běše před krótkim płódne zelene hono, tam stróžeše pućowarja prózdna struchla pusćina, dokelž bě po třicećilětnej wójnje. Hewak pak wjerćeše so swět, kaž dźensniši dźeń: z wječora přez ćmowu nóc k bělomu ranju, Božomu słónčku, napřećo; z nazymy přez zmjerzłu zymu do młodoho naléća.

Zasy zelenjachu so pola a haje, zasy bě rjane naléćo do kraja přićahnyło, a młódna meja počinaše hory a doły, lěsy a łuki do njewjesćinskeje pychi hotować. Mała hórka nad Róžantom pak hladašo kaž krónowana kralowna do Pola horje, dokelž na njej stoješe z młodymi zelenymi ɟipkami wobstupjena cyrkwička swjateje Marije z Lipy. Drjewjana drje běše cyrkwička, ze šindźelom jenož kryta, runje kaž mała wěža z drjewjanym křižom; ale hrjady a šindźele a kříž swětlachu so, kaž bychu hakle runje tón wokomik z ćěsloweje ruki wustupiłe, a Bože słónčko hladaše z tajkim pozłotom na cyrkwičku dele, zo běše sama radosć ju z nazdala widźeć; khowaše dźě lubodrohi pokład wšomu ludej: hnadowny wobraz swjateje Marije z Lipy z Jězusdźěćatkom.

A hdyž won wabi rjana měja wšěch, kotřiž rady kroča přez doły, přez hory, kak móžachu tehdom ći doma wostać, kotřiž wosebje lubowachu kralownu meje a ju rady wopytowachu na jeje swjatkach na hórcy mjez lipkami nad Róžantom? Z nowa rjanu meju dožiwić, a swjateje Marije z Lipy njewopytać, to bychu sebi za njećesć ważili a styskało by so jim přez cyłe lěto.

Haj styskało by so jim tón króć hišće dlěje, hdy běchu Róžeńčanskeje cyrkwički njewopytali při tajkej swjatočnosći, a hišće běše rjany swjatkowny tydźeń, hdyž kóždy česćowaŕ swjateje Knježny, blizki a daloki, spóznawaše za swoju čestnu winowatosć, domoj witać swjatu Mariju z Lipy, po tym zo bě Róžant wopuščić nuzowana była a hakle po dołhej khwili zasy zastupiła do nowoho domčka.

hody 1935 wumrěł. Bóh daj jej strowotu, zo by hišće mnohe lěta tu Bohu służić a jako wowka dźěći pěstonić mohła a so zwjeseliła na Božich dobrotach.

Ze Smjerdźaceje. Naš klóštrski hród je swoju službu dokonjał. Běše khětro zestarił a ze słabosću so hižo zdźěla wjezeše. Ludźo dyrbjachu wućahnyć. Wot nazymja stoješe prózdny. Namakachu so rucy, kiž do staroho hrodu kamjenje mjetachu. Wokna běchu rozbite. Tuž so klóštr rozsudźi, hród potorhać. Horni poskhód bě z Bušenkskich cyheli a lěpjeńcy, delni pak z kamjeni twarjeny. Próch a hlina buštej do jamy zady korčmarjec złoženej. Rjane kamjenje pak na wóz nakładźechu a dowjezechu je na wosadny kěrchow, hdźež hižo mnozy wotpočuja, kiž su jónu w tutym hrodźe bydlili. Tam nětko čakaja na muleri, kiž budźa je zasy rjenje do kěrchowskeje murje zestajeć.

Prjedawši katolski seminar.

Hač do lěta 1851 přihotowachu so katolscy wučerjo Sakskeje w evangelskich wustawach na swoje zastojnstwo, wosebje na 1817 założenym krajnostawskim seminaru we Budyšinje. Tola za čas biskopa Dittricha (1845 hač 1853) so wupokaza, zo je tajki katolski wustaw jara nuznje trěbny, a tuž so khutnje z tutej mysličku zaběrachu.

K tutomu zaměrej dari ke katolskej wěrje přestupjena swobodna knjeni z Hartmann, rodź. ze Schönberga, 20000 toleri. Tuž wobzamkny tachantstwo, tak mjenowanu klóštrsku khěžu za seminar zarjadować, podpěraše założenjo katolskoho wučerskoho wustawa, zo hižo jutry 1851 so seminar ze 17 šulerjemi hromadźe z gymnazialnymi preparandami wotewri. Jako direktorojo skutkowachu hač do 1861 Józef Hoffmann, prjedy farař w Annaberku, na to Hermann Blumentritt, dotal wučeŕ na seminaru, a wot lěta 1891 Franc Löbmann, kiž běše prjedy direktor tachantskeje šule. —

Hižo w lěće 1895 běchu rumnosće seminarskoho domu tak wutrjebane a za rosćace potrěbnosće njedosahace, zo dyrbjachu so dalše jstwy k wučenju wotnajeć. Dokelž běše w Sakskej jenož jedyn katolski seminar, tuž běchu tute njedosahace rumnosće z přičinu, zo so sakske knježeŕstwo a tachantstwo rozsudźištej, seminarej nowy dom natwarić.

Stawy krajnoho sejma přizwolichu w posedźenjach 1899/1900 žadane pjenjezy za nowotwar katolskoho seminara w Budyšinje we wysokosći 1 780 000 hriwnow a tachantstwo přewostaji trěbne ležomnosće w hódnosći 60 000 hriwnow za tutón ważny zaměr a běše zwólniwe, při nowym seminaru nimo wjedźacu Flincowu dróhu wutwarić. Hdyž běchu wšitke za nowotwar trěbne přihoty dokonjane, połoži so 10. junija 1901 swjatočnje zakładny kamjeń.

Tutomu podawkej přizamkny so wosebita swjatočnosć połstalětnoho wobstaća staroho seminara w tachantskej šuli, na kotrejž so nimo duchownych, statnych a měšćanskich wyšnosćow, šulskoho dohladowarja a zastupjerjow měšćanskich šulow, też nestor katolskich wučerjow Sakskeje, wyšši wučeŕ Šmidek, kiž bě so hišće na krajnostawskim seminaru na wučeŕstwo přihotował a jako prěni wučeŕ spěwa na katolskim seminaru skutkowaše, kaž něhdušej najstaršej šulerjej wustawa, mjenujcy šulski direktor Jan Dold z Drježdźan a wučeŕ Juŕk z Worklec so wobdźělichu. Powšitkowny swjedźeń złotoho seminarskoho jubileja so hakle z poswjećenjom nowoho seminara wotmě.

Hač do położenja zakładnoho kamjenja běše ličba šulerjow hač na 111 postupiła a na wustawje skutkowachu 7 statnych wučerjow a dwaj tachantskaj vikaraj. K praktiskim šulskim přihotam seminaristow służeše tachantska šula při Pětrowej cyrkwi.

„Ty wostanješ naš syn!“

W „Serafiskim přećelu dźěći“ čitachmy njedawno zrudne dožiwjenjo statnoho rěčnika. Wón piše takle:

We swojej registrandźe mějach młodoho lědma 20 lět staroho človjeka, kiž běše hižo w tutych młodych lětach mordaŕstwo skućił. Mějach za sprawne a přihódne, joho staršimaj wozjewić, zo móžetaj syna wopytać a poł hodźiny z nim hromadźe być w mojej jstwi, nichtón njebudźe přitomny hač ja sam.

Na třeći dźeń přińdźeštaj staršej styskniwaj a zarudźenaj nad tak wulkim njeskutkom jeju hač dotal posłušnoho a dobroho syna, kiž běše hakle před šěsć njedźelemi staršiski dom wopuščił, zo by sebi swět wobhladał. Poskićich jimaj stołaj, zo byštaj so posynyłoj, dokelž běštaj mučnaj. Za khwilku wotewrichu so durje a jeju njezbožowny syn zastupi. Wuhladawši swojeju staršeju wótře zapłaka; sylzy so jomu po licomaj ronjachu a třepotaše na wšěch stawach. Statny rěčnik jomu spěšnje stólčk podsuny, zo so njeby zwjezł. Hdyž běše so syn trochu změrował, mać pomału swój stólčk bliže k synej suwaše, a hdyž bě skónčnje při nim, wobja joho, wza joho prawu ruku do swojeje prawicy a majkaše ju ze swojej lěwej ruku. Nětk přimny też nan swój stólčk a staji jón poruno synej, wza joho lěwu ruku do swojeju rukow a dźeržeše ju kruće, jako by ju chcył škitać. Tak sedźachu wšitcy tři dołhi čas a njeŕěčachu ani słowa. A statny rěčnik? Też wón mjelčeše.

Njepřećelscy zli Šwejdojo dźě běchu za čas třicećilětneje wójny do Różanta přićahnyli a rubiwši wobraz swj. Marije z Lipy z małoho woltarja, drjewjanu cyrkwičku spalili do procha a popjeła. Daloko wšak ze swojim wurubkom zli Šwejdojo njepřińdźechu. Hižo před blizkej Smjerdźacej začuwachu z bojosću winu swojoho njeskutka. Chcychu dale, mocowachu doprědka, ale njemóžachu, byrnjež bóle mocy napinali. Njewidźomna móc jim wobaraše: mužom sprostnychu stawy, zo ani kročele njedokonjachu; konjom wosłabnychu nohi, zo jenož tróšku wustupujo so pospochi podknywachu. „Dyrbjało traš padušstwo a njeskutk spalenja toho wina być?“ dźechu wojacy mjez sobu. A wuradźichu sebi, zo chcedźa so radšo rubjeneje postawy wuswobodźić, a dachu ju do Šimanec domu, zo bychu ći ju zasy na přisłušne městno wrócili. A hlej! Lědma běchu swjaty wobraz z ruki dali, a hižo njewobaraše jim něchtó dalšoho puća, a bórzy zhubichu so za Smjerdźacej do hłubokich čornych lěsow. „Bohu dźakowano, zo su nam ze šije!“ prajachu wodychujo Smjerdźečenjo. Šimanec swójba pak radowaše so wšitka zbožowna přez tu česć, zo je swjata Marija z Lipy pola nich zastupiła. Wječor a přez cyłu nóc swěćeše so jasna lampka před hnadownej postawu Maćerje Božeje z Jězusdźěćatkom. Z wječora pak skhadźowachu so susodźa k Šimanecom, a kóždy měješe wšelake swójbne a hospodarske należnosće sobu, a cyły Šimanec dom wothłosowaše z lutym strowjenjom: „Strowa sy Marija!“ Nazajtra pak donjesechu česćownje hnadowny wobraz do Khróšćic a přepodachu jón Khróšćanskomu fararjej, kotryž měješe tehdom dušepastyŕstwo też po cyłej Ralbičanskej wosadźe, dokelž w Ralbicach ani cyrkwje ani knjeza njeběše po zrudnym zapuščenju přez Husitow. Hakle kónc třicećilětneje wójny natwari so na Różeńčanskej swjatej hórcy mjez młodymi lipkami nowa drjewjana cyrkwička. A nětko móžeše so swjata Marija zasy domoj wróćić do swojeje lubowaneje domizny.

Hdyž bě skónčnje docyła kónc dołheje, hórkeje třicećilětneje wójny a měr hižo po cyłym kraju; hdyž hižo młódna meja wšudźom nowe wjeselše žiwjenjo budźeše, mějachu wšitcy česćowarjo najzbóžniše Knježny za swoju swjatu, wutrobnu winowatosć, swjatu Mariju domoj witać a so jej zdobnje dźakować, zo je zasy so wróciła na Różeńčansku hórku, kotruž je sebi wot zastarska wuzwoliła za swoje bydlenjo a městno swojich dobroćiwych skutkow. Khróšćanski knjez farař sam přińdźe swjatkowny tydźeń do Różanta, zo by tu swoje zdalene wowcki, kotrymž běše puć do farskeje cyrkwje wobćežny a předaloki, přez cyły

K pjećdźesaćinam.

Ty dócpě rjanych lět połsta.
To tola swoju ważnosć ma.
To dócpěte poł zemje je
a přez aequator nětko dźe.
A čołmik Twojoh' žiwjenja
kurs k druhej hemisferje*) ma.

Ja přeju dobru jězbu Ći,
zo słónco husto zaswěći.
Zo wichory a skaliska
Će njezawjedu do stracha.
A zo ta nowa krajina
Ći skića płody žiwjenja.

Njech tón, kiž wich'ram poruči,
też Twój čołm zwjedźe přez zmohi.
Njech joho ruka dźerži Će,
kaž jónu Pětra dźeržeše.
A njech je Boža wšohomóc
Ći hwězda za wšu ćmu a nóc.

*) połojca

M. C.

Skónčnje wobroći so syn k maćeri a šeptaše jej něšto do wucha, a mać z hłowu wijo jomu wotmołwi. Statny rěčnik wobroći so k maćeri a wopraša so, što je syn prajił, dokelž wón dyrbi wšitko wědźeć, štož mjez sobu rěča.

A mać jomu wotmołwi: „Mamy doma mały wobraz, na kotrymž su wšitke naše dźěći fotografowane. A nětko je wón prajił: ‚Maći, zničće tónle wobraz, ja tola waš syn wjacy njejsym.‘ A ja sym jomu wotmołwiła: ‚Ně, to ja činić njebudu. Ty wostanješ naš syn!“ A nan tomu přihłosowaše.

Statny rěčnik, hłuboko hnuty, mjelčo při sebi praji: „Kłonić dyrbi so človjek před tak wulkej staršiskej lubosću; ani słowčka poroka tutaj staršej nimataj, jenož wozbožace słowa: Ty wostanješ naš syn!“

Tak daloko dopis statnoho rěčnika. Wón nam njepraji, čohodla je so tónle zrudny njeskutk stał, što je wina tutoho mordarstwa była. Wot swětnoho sudnika tutón mordar smilnosć wočakować njemóže. Swětny sudnik dyrbi a budże joho k smjerći zasudźić. „Štóž je krej swojoho bližšoho přelał, toho krej dyrbi so też přeleć“, tak praji nam hižo Swjate Pismo. Jeničku nadźiju smě človjek na miłosć Božu stajić, jeli zo swój njeskutk hłuboko wobželnosći. A zo wón to činić budże, to mózemy wočakować, za to rěča hórke sylzy, kiž je syn před staršimaj wupłakał. Tak směmy też my so nadźijeć, zo Bóh jomu woda, kaž je wón tamnomu mordarjej Dismasej na křižu wodał, a jomu skónčnje praji: „Ty wostanješ moje dźěćo“.

Při tutej składnosći chcu hišće přispomnić rjanu legendu, kiž so nam wo mordarju Dismasu powěda. Dismas běše wulki rubježnik, haj wjednik sylnoho rubježnoho pasma na mjezach Palestiny—Egiptowskeje. Někotrohožkuli měrnoho pućowarja je wón wurubił, wuslěkał a samo skóncował, jeli zo so wón spjećowaše. Hdyž swjata swójba do Egiptowskeje ćěkaše a na tamne mjezy přińdże, stupi jej Dismas napřećo. Mać Boža so z nim dołho přećelnje rozmołwješe. Jeje słowa tohole rubježnika tak hnujachu, zo wón swojim podatym rubježnikam kruće přikaza, tutej swójbje ani najmjeńšeje křiwdy činić. Wón sam wjedźeše ju do swojeje khowanki a wokřewi ju z najlěpšim mjedom. Hdyž Dismas po dołhich lětach na Kalvarskej horje na křižu wisaše, spózna joho mać Boža hnydom zasy a dopomniwši so na tamny podawk na egiptowskich mjezach, prošeše wona swojoho Syna, zo by so nad tutym človjekom smilił. Syn Boži wusłyša jeje prózstwu, woda rubježnikej wšitku złósć prajiwši: „Hišće dźensa budźeš ze mnu w paradizu.“

Husto je mje myslička prudźiła, što je tónle rubježnik za žiwjenjo po prawym dobroho skutkował, zo jomu Jězus wšitku złósć woda a wón runy puć do njebjeskoho kralestwa zastupi? Haj, wón je wulke a dobre skutkował z tym, zo je swjatu swójbu před rubježnikami zakitował a ju na wobćežnym puću do Egiptowskeje přećelnje hospodował. Tohodla je Jězus jomu to bohaće mytował. *M. C.*

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Haj woprawdźe, Pius XI. je misijonski bamž! 18. januara přepodachu Swjatomu Wótcej prěni exemplar bamžowskoho lětopisa za 1938, kotryž jara zajimawje wobrazuje stojnišćo a wuwićo katolskeje swěta-cyrkwje. Lětopis wopřija katolsku hěrarchiju, rjady a kongregacije, organisaciju romskeje kurije, diplomatiske zastupnistwa Swjatoho Stoła we wukraju, při Swj.

tydźeń wodźił na postawu Knjezowu. A tohodla přikhadźachu ludźo po jenym, abo towarš z přećelom, abo po swójbach hromadźe; z črjódami hromadźachu so wosadni. Haj, z prócesijónami bližachu so ze susodnych wosadow a ćehnjechu k Róžantu na swjatu hórku a z njeličomnymi hłosami klinčeše lute strowjenjo a domojwitanjo ze wšěch stronow: „Tebje my nutrnje witamy, o Marija!“ Róžeńčanska cyrkwička drje njemóžeše wšitkim dosahacoho městna dodawać, ale dokelž wjedro hoješe, hromadźachu so črjódy na šěrokim městnje wokoło cyrkwički a zjednoćejcy so z tymi, kotřiž běchu nutřka zbožownje městna namakali, postrowjachu z jenym hłosom radostnje meje kralownu: „Strowa sy, Marija!“

Njedaloko Róžeńčanskeje cyrkwički k połdnju běše šěroke pastwišćo Sernjanskoho knježoho dwora, a tam paseše khudy pastyr knježe wowcy. W Sernjanach deleka z boka knježoho dwora stoješe joho nizka khěžka z lěpjenymi sćěnami a ze słomjanej třěchu. Pod njej kukachu, kaž pod kosmatej čapku, hłuboko do woči sćehnjenej, jasne swětłe woknješka wćipnje do swěta. Pódla stoješe też hródźička, w kotrejž sebi z časami, wosebje blizko wobjeda, žadosćiwje kruwička zaru. Tale khěžka z hródźičku a kruwičku a pódla rjana črjódka strowych dźěći běchu pastyrjowe cyłe zamoženjo. Ale ně! Hdyž tule powědam wo tym, chcu lutu wěrnosć powědać: K tomu družeše so měrna, ćicha spokojnosć, kotruž sebi pastyr ze swojej mandźelskej z dobrym přikładom, a trjeba-li też z přećelnym słowom budźeštaj a wobnowještaj, byrnjež to přecy luboznych časow njebyło. Starosće wšak joho ženje njewopušćichu, z wotkel khlěba dobjerjemy za tajkule črjódu, hdyž dźěći nastajnosći žebrjechu: „Maći, ja sym tak hłódny!“ Ale starosće zdachu so jomu kaž ćežidła při časniku. Pospochi drje drěja ćežidła, ale při tym přińdże časnik kročel po kročeli dale a pokazuje přecy prawy čas a skěršo doběhnje sebi přichodnu zbožownu hodźinku. Tajkoho časnika drje, da-li Bóh, na swěće njeje, kotryž by njepokazował zbožowneje ani hodźinki. A hdyž so cyła črjóda wšědnje za blidom hromadźeše, zdaše so jomu to kaž kermuša z wjele hosćemi: kóždy widźo, kak susodej słodźi, khwataše sebi wjesele podawać, byrnjež tu kermušnych tykancow njebyło.

Wón sam wšak tohole wjesela wšědnje wužiwać njemóžeše, khiba-li wječor za wječerju. Dyrbješe dźě najbóle, doniž čas a wjedro hóještej, na cyły dźeń knježe wowcy na pastwišća abo do lěsow honić, zo bychu sebi tučnu cyrobu pytałe a knjezej pozdźišo ze slěbornymi a złotymi sytu a brjuchatu mósničku přihotowałe. Na pastwišću

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac februar:

Zo by so bjezbóžnosć dospołnje přewinyła.

I.

Tele měnjenjo Swjatoho Wótca nowe njeje. Často je wón wospjetuje. W nimale kóždym wokolniku, nimale při kóždej narěči spomina na tónle strach našoho časa. A srědk, jón přewinyć, je wutrajny paćeŕ. Bjezbóžnosć dźěn njeje sama człowjeska móc, njeje skutk ryzy człowjeskeje hidy, ně, tu helske mocy same wojuja přećiwo Bohu a człowjekam. Tohodla z ryzy człowjeskimi a zemńskimi srědkami a brónjemi samymi pomhane njeje, tak ważne hač wone su. Trjebamy Božu pomoc. A tu dóstanjemy přez paćeŕ.

II.

Swjaty Wótc piše we swojim wokolniku přećiwo bjezbóžnosći takle: „Njetwari-li dom Knjez, to podarmo so prócuja, kotřiž jón twarja. Njestražuje-li město Knjez, podarmo kedźbuje, štóž jón stražuje." (Ps. 126, 1.) Tohodla poručamy wam, česćehódni bratřa, posledni mócny srědk: Hajće a pěstujće pilnje we swojich wosadach ducha modlenja a ducha křesćanskeje pokuty. Hdyž so wućownicy jónu Jězusa woprašachu, čohodla woni z jenoho hólca djablisko wuhnać njezamóžachu, wotmołwi jim Knjez: Tutón splah so njewuhonja, khiba z modlenjom a posćenjom. (Mat. 17, 20.) Tak też zło, z kotrymž so człowjekojo dźensa bědźa, budźe jeničcy přewinjene z paćerjom a pokutu. Poručamy, zo by so dwójcy telko modliło a woprowało, zo bychmy sebi z njebjes sylnu pomoc za přitomny bój wuprosyli přez zastupnu próstwu bjezhrěšneje knježny Marije. Kaž je ta něhdy staromu hadej hłowu rozteptała, tak wona wostanje stajnje wěsta škitarka a njepřewinita „pomocnica křesćanow".

III.

Tele słowa Swjatoho Wótca njech su nam z hesłom za tónle měsac. Paćeŕ a wopor — to su naše srědki přećiwo bjezbóžnym mocam. Różowc budź naša bróń. Su wšak njerozomni człowjekojo, kotřiž so różowcej směja. Ale je jedyn, kiž so njesměje: to je čert! Tomu su człowjekojo, kotřiž so k Mariji, różowca kralownje, wućekuja, strašniši hač druzy, kiž maja jenož człowjeske mocy a srědki. Napřećo tejle žónskej połneje hnady je djas słaby a njemócny. Jej wón wěsće podleži. Tuž modlće so wosebje też wy khori a stari dobri ludźo! Zjednoćće swoju wobćežnosć a bědu z paćerjom a wołajće so ke pomocnicy křesćanow. Waš paćeŕ je trěbny a wusłyšenjo namaka. Tuž pomhajće, zo by bjezbóžnosć bórzy była dospołnje přewinjena!

Stole wobswědčeny diplomatiski korps atd. — Po nowym lětopisu liči katolska hěrarchija 14 patriarchatow, 1194 biskopskich sydłow a 487 japoštołskich vikariatow a prefekturow. Zajimawe je, zo wot lěta 1922, hdyž Pius XI. trón nastupi, 208 nowych vikariatow a prefekturow nasta. A dale je karakteristiske, zo w lěće 1922 misijóny ani jeničkoho domoródnoho biskopa njemějachu. Dźensa jich 26 naličimy. Biskopstwa a vikariaty rozdźěleja so na jednotliwe kontinnenty takle: Europa 603 biskopstwow, 8 japoštołskich vikariatow; Amerika 402 (50); Aziska 128 (175); Afrika 19 (117); Oceanska 42 (39). Bamž je pola 60 narodow zastupjeny. Wot tutych zastupjenjow je 38 diplomatiskoho karaktera, 22 (japoštołske delegacije) nic. 37 statow maja pola Swj. Stoła wobswědčenych zastupjerjow.

Zbóžnoho Hermana Józefa, kotryž so srjedź 12. lětstotka w Kólnje narodźi a 7. apryla 1241 zemrě, chcedźa nětko po zwonkownych přetorhnjenjach swjatoho prajić. Wón njeje jenož sobu najwjetši swjaty prämonstratenskoho rjadu a nječesćuje so jenož w Kólnje a Němskej, ale też w Hollandskej, Belgiskej, Francózskej, Španiskej, Italskej, Južnej a Srjedźnej Americy wot lětstotkow sem.

Před 7 lětami wróćištaj so jakobitiski arcybiskop Ivanios a jakobitiski biskop Theophilos při malabarskim mórskim brjozy w južnej Indiji **do katolskeje Cyrkwje.** Přestup zbudźi tehdom wulke spodźiwanjo. Tysacy Jabokitow su mjez tym puć do katolskeje Cyrkwje namakali. 29. novembra 1937 wzda so nětko třeći jakobitiski biskop, metropolit w Niranamje, Max Severius, swojoho biskopskoho zastojn-

---

hdyž měješe často prózdnej rucy, dźěłaše dźěćom, za tym kaž běše čas, małe wobradźeńki: z wjerbowych hałozow klepaše hwižki abo piščałki z dźěrkami k přeběranju, ze syćiznow plećeše korbiki abo šklički na rjanym wěšenčku, abo ze skory rězaše rjane zasuwate kašćiki abo rjane łódźe ze scežorami a płachtami ze suchich łopjenow. Hdyž potom na směrkach stadło domoj honješe, a dźěći jomu napřećo přiběžachu, běše wobradźenjo: „Tole je tebi a tole tebi!" kóždomu něšto, štož joho mału wutrobičku wjeseleše. Tak zabywachu dźěći, zo maja někotrežkuli mjenje, dyžli druhe dźěći, z kotrymiž so na wsy zetkachu. Druhdy běše hišće wjeselo wjetše, hdźež nan šwarny kruch zaječeje pomazki z lěsa sobu domoj přinjese; potom tłóčachu so dźěći wokoło njoho: „Daj mi, nano! A mi też! Ja chcu też měć, nano!" Kóždy dósta po kusku a zaječa pomazka, byrnjež hižo trošku poskhnyta, ow! ta běše dobra, wjele lěpša, dyžli wšitke pomazki doma.

Dźensa rano z časom běše pastyŕ stadło k Różantu horje honił; ćehnješe joho tam, kaž mnohich druhich. A dokelž so joho mysle přecy k Różantu wobroćachu, njemóžeše wjele na swoje dźěći myslić. Wokoło stadła khodźo słyšeše, kak z małeje wěže při Różeńčanskej cyrkwičcy zwónčk wołaše přecy zasy, hdyžkuli so čŕjóda pobožnych pućowarjow ze susodneje wosady bliżeše. „Pójće wěncy plesći k swjatej Knježnje česći!" Ale podarmo ržachu jónu swjatočne hrónčka do wušow; wón dźě dyrbješe jako knježi służownik swoju winowatosć dopjelnjeć a stadło njewopušćeć. A tola pukotaše pod joho rubjanym khabatom lubowaca wutroba swjatej knježnje. A kak lubje rady bě so přidružił tym pobožnym pućowarjam a do swjatnicy Różeńčanskeje zastupił sobu postrowjeć njebjes kralownu: „Salve regina!" Wšak měješe też wšelake starosće na wutrobje, kotrež by Božej maćeri, pomocnicy křesćanow, należnje poručał, zo by je dobroćiwje zastupowała pola swojoho bóžskoho Syna, kotromuž je wšitka móc data w njebjesach a po zemi. By ju tak pokornje a dowěriwje prosył, zo by tola před trón swojoho Syna stupiła a jomu podobnje, kaž na kwasu we Kana, prajiła: „Hlej, mój lubowany Syno, tajkale čŕjóda jich je, a často njedosaha jim khlěba. Hlej! ta, kotruž wón w twojim mjenje lubuje, je dźakowano Bohu drje wotkhoriwši hišće tak słaba a kipra, zo njemóže hospodarstwa dowobhladać: pohladaj tola z miłosću na nju, zo by zasy k mocam přišła! Požohnuj, mój lubowany Syno, tu čŕjódku, kotraž so wšědnje za joho blidom zhromadźuje, zo by po ćele a duši strowa a čiła rostła!"

(Pokročowanjo.)

stwa, zo by so na nawrót do katolskeje Cyrkwje přihotował. — Jakobitojo přiwisuja zmylnej wučbje monofysitisma, kotraž w 5. lětstotku po Khrystusu nasta. Jeje założeŕ je Eutyches, biskop w Konstantinoplu. Hłowna bludna wučba, kotruž wón wučeše, bě, zo je w Jězusu Khrystusu jenož jena natura, a to bóžska. W tutej je so człowjeska natura Jězusa Khrystusa pozhubiła. (Monofysitismus = wučba wo jenej naturje.) Tutej zmylnej wučbje přiwisuja nětkle hišće wosebje Armenojo, Jakobitojo a Koptojo (posledniši wosebje w Egyptowskej a prjedawšej Abesynskej). Jakobitojo dóstachu swoje mjeno po wěstym Jakubje Baradeju. Tón bě zwoprědka mnich a měšnik w klóštrje Phasilta pola Antiochije w Syriskej, pozdźišo wokoło lěta 542 monofysitiski biskop w měsće Edessa z prawami oekumeniskoho (zhromadnoho) metropolita (cyrkwinskoho wjeŕcha) tuteje sekty. Tutón bu z wobnowjerjom monofysitisma, kiž w joho času hižo rozpadowaše a so šćěpješe, a to ćim bóle, dokelž też romski kejžor jón wotpokazowaše. Jakub Baradeus, horliwy přiwisowaŕ monofysitiskoho bluda, pućowaše nětko předrasćeny po Syriskej a susodnych krajach, wuswjeći mnohich monofysitiskich biskopow, měšnikow a diakonow a zawjedźe zhromadne cyrkwinske zarjadowanjo za swojich wěrybratrow. Tak přinošowaše wón k tomu, zo šćěpjenjo so wudźerža a dale wobstoji a to hač do dźensnišoho dnja. Po dołhich lětstotkach wróćeja so nětko zasy Jakobitojo po něčim do klina maćeŕskeje cyrkwje, wot kotrejež buchu něhdy přez wobžarujomne bludźenja biskopa Eutyches-a wottorhnjeni.

Rumunska. Banatski němski katolski zwjazk wučerjow wotmě w Guttenbrunnje swoje lětne posedźenjo, na kotrymž so 120 wučerjow a wučeŕkow z cyłoho Banata wobdźěli. Zhromadźeni mějachu jenomyslne wuznaćo: Němska katolska šula w Banaće je wobora němskoho ludstwa a křesćansko-katolskeje wěry.

Wuheŕska. Wobdźělmy so też my w domiznje na pokutnych skutkach eucharistiskoho kongresa! Přihotowacy komitej Budapestskoho eucharistiskoho swětowoho kongresa wozjewja, zo budźe najhłubši a posledni zmysł kongresa pokuta swěta za atheistiske hibanjo, kotrež tónčas moderny swět na wulke dźěle přeběžuje. W mnohich krajach namołwjeja biskopja wěriwych, zo bychu 29. meje, na hłownym dnju kongresa, k swj. woprawjenju šli a so tak při pokuće swěta sobuwobdźělili.

Belgiska. Po nastorku Belgiskeje dźěłaćeŕskeje młodźiny (Jocistojo) bu křižny ćah Božeje mšě mjezynarodneje młodosće zawjedźeny, kotromuž 46 narodow přistupi. W kóždym wobdźělenym kraju budźe katolska dźěłaćeŕska młodosć jedyn tydźeń dołho **kóždy dźeń Božu mšu wopytować,** kotruž za bamža a spěchowanjo katolskeje młodźiny na cyłym swěće wopruje.

Małych sotrow khudych, kotrež też w Brüsselu jenu khěžu za khudych a starych zastaraju, wopytaštej po hodźoch dźěšći Belgiskoho krala, kotrejž w mjenje swojoho kralowskoho nana khudym a starym tobak a šokoladu rozdźěleštej. Prjedy hač skutk lubosće přewjedźeštej, poklaknyštej so k ćichomu paćerjej před wołtarjom małeje kapałki.

W Belgiskej założichu zjednoćeństwo z woznamom: „Přećeljo knjeżny Marije". Zjednoćeństwo chce wšitke belgiske kapały a postawy maćerje Božeje wobnowić a zdźeržeć. Wšitcy wobsedźerjo tajkich kapałow a postawow so namołwjeja, tutón skutk podpjerać. W cyłym kraju maja so też Marijanske stacijóny zwuporjedźeć a po tradiciji wupyšić a ze swěčkami so wobdać.

Belgiscy jezuića woswjećichu w tutych dnjach 44lětne wopomnjeće swojoho misijónstwa. Wot lěta 1893 sem wupósłachu 163 patrow a 39 fratrow do Konga. 1922 założichu prěni mały seminar w Lemfu, kotryž při spočatku 10 domoródnych seminaristow naliči. Z tutych buchu mjez tym tŕo na měšnikow wuswjećeni. Tukhwilu so 216 młodych domoródnych na měšnistwo přihotuje. Belgiska jezuitska provinca nawjeduje tónčas tŕi wulke seminary: jedyn w Kongu, jedyn w Bengaliskej a jedyn na kupje Ceylon; wyše toho tŕi małe seminary: dwaj w Kongu a jedyn w Indiskej.

Francózska. Njedawno wozjewjena hamtska statistika podawa sćěhowace poražace ličby: W lěće 1930 naliči so w Francózskej 169000 wěrowanjow a 9700 rozwěrowanjow mandźelstwa. 1937 spadny ličba wěrowanjow na 132000 a rozwěrowanjow postupi na 11600! To rěka: w lěće 1930 přińdźe jene rozwěrowanjo na 18 wěrowanjow, w lěće 1937 běše 1 na 12.

Znaty Parizski lěkaŕ běše swojoho syna wot namrěwstwa wuzamknył a zastorčił, dokelž bě do klóštra dominikanow zastupił. Njedawno wopyta tutón lěkaŕ swojoho kolegu, kotrohož žona po hosćinje radio zastaji. Na programje stoješe přednošk dominikanskoho mnicha wo wosobnosći klóštrskoho žiwjenja. Někotre dny pozdźišo pisaše tutón lěkaŕ swojomu synej a poskići jomu ruku k wujednanju.

Jendźelska. Kaž drje je znate, budźe w meji wulka wustajeńca cyłoho jendźelskoho kralestwa w šottiskim hłownym měsće Glasgowje. Też katolska cyrkej budźe tam z jenym pavilonom zastupjena. Wustajeński komitej je wobzamknył, při zastupje do wustajeńcy hobrsku postawu swj. Handrija, patrona Šotiskeje, stajić. Swjaty Handrij budźe jako młody muž, zymbol moderneje Šotiskeje, předstajeny. Postawa ma być 25 stopow wysoka.

Přijězd kardinala-arcybiskopa Westminsterskoho do Londona po nawróće z Roma, hdźež bu na kardinala powyšeny, běše woprawdźe triumfalny swjatočny přikhad. Na 10000 wosobow, bjez wuwzaća wěrywuznaća, powita joho na Viktoria-dwórnišću w Londonje, cyle prědku wójwoda Norfolk. Z dwórnišća hač k Westminsterskej kathedrali móžeše awto kardinala wulkich syłow ludźi dla jenož cyle pomału jěć. Po krótkej ceremoniji w kathedrali, hdźež bě na 6000 ludźi přitomnych, njedachu syły prjedy měr, hač kardinal na balkon njewustupi, zo by ludej, kotryž bě so samowólnje najebać sylnoho dešćika poklaknył, japoštołske požohnowanjo wudźělił.

Powšitkowne protesty jendźelskoho ludu přećiwo wot Moskowskeje centrale wotmyslenomu wotměću swětowoho kongresa bjezbóžnych w Jendźelskej su tón wuspěch měle, zo w Moskwje khutnje na přepołoženjo kongresowoho městna mysla. Z „techniskich přičinow" maja za radźomne, kongres hakle w přichodnym lěće — w Americy — wotměć. Tute prašenjo so na tučasnym w Brüsselu wotměwacym kongresu mjezynarodnoho exekutivnoho komiteja dokónčnje rozjasni.

WHW — wutrobu njezawrjej!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 176.—185. z Khróšćic: khěbětaŕ Michał Šołta, Jakub Kokla, Hana Kronsec, Marja Rynčcyna, Hana Lubkec, skótny lěkaŕ Jurij Šołta, kantor Jan Lipič, Jakub Wićaz, Madlena Koklic, khěbětaŕ Mikławš Kral; 186.—191. z Hórkow: Hańža zwud. Hejdušcyna, Pawoł Brěžan, Michał Kušk, Hana zwud. Wehnertowa, Jurij Šejda, Hańža Disnarowa; 192. 193. z Noweje Jaseńcy: Jakub Lipič, Hańža Nowakec; 194.—196. z Noweje Wjeski: Mikł. Dyrlich, Jurij Wojnaŕ, Jakub Čornak; 197.—200. z Hory: Jan Rjeda, Jurij Młynk, Jakub Glawš, Hana Rychtarjec; 201.—203. z Nuknic: Pětr Lešawa, Jan Wawrik, Mikławš Jawork; 204.—206. ze Zejic: Jurij Jakubaš, Jurij Rjeda, Pawoł Nowotny; 207.—209. z Prawoćic: Pawoł Cyž, Jurij Křižank, Jurij Rynč; 210. 211. z Worklec: Jakub Brankačk, Jurij Šustyŕ; 212. z Wučkec: Jurij Wels; 213. ze Stareje Cyhelnicy: Marja Pohončowa; 214. z Wučkec: Michał Nowotny; 215. z Kopšina: Jan Běr; 216. ze Židowa: Michał Lisnaŕ; 217. z Kukowa; Jurij Šołta; 218. z Njebjelčic: Jakub Cyž; 219. z Dalic: Jan Młynk; 220. z Budyšina: Hana Dyrlichec; 221. z Lipska: Jakub Symank; 222. 223. z Nowoslic: Mikławš Wróbl, Michał Kórjeńk; 224. z Konjec: Jurij Čornak; 225. ze Šunowa: Marja Brojerowa; 226. z Łazka: Hańža Bjaršec.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 1025. 1026. z Hórkow: Hańža zwud. Hejdušcyna, Michał Kušk; 1027. z Noweje Jaseńcy: Jakub Lipič; 1028. ze Zejic: Jurij Rjeda: 1029. ze Sareje Cyhelnicy: Marja Pohončowa; 1030. 1031. z Khróšćic: Jurij Wjeńka, Michał Žur; 1032. z Noweje Wjeski: Michał Herlich; 1033. 1034. z Worklec: wučeŕ Felix Hajna, Mikławš Brěžan; 1035. z Hory: Hana zwud. Bermichowa; 1036. z Prawoćic: Jakub Zopa; 1037. ze Šěrachowa: wyšši wuč. Michał Janca; 1038. z Brěmjenja: Pawoł Mark; 1039. 1040. z Koslowa: Pětr Krawc, Mikławš Kupka; 1041. z Nowoslic: Jan Koplanski; 1042. 1043. ze Šunowa: Hańža zwud. Handrikowa, Michał Donat; 1044. z Konjec: Jurij Čornak.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Kk.: Khěbětaŕ Michał Šołta z Khróšćic; N. N. z Now. Wjeski; N. N. z Hory; N. N. z Khróšćic; Jan Běr z Kopšina; J. Š. z Khróšćic; J. W. z Noweje Wjeski; M. K. z Khróšćic.

Dobrowólny dar za wosebite zaměry.

Knjez Mikławš Kral z Khróšćic.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

5. njedźela po swj. Tŕoch Kralach, 6. febuara 1938:

Boža mša str. 73; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. wo swjatym Titu str. 454, 3. wo swj. Dorotheji str. 463 pod 2)a; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

Njedźela Septuagesima, 13. februarja 1938:

Boža mša str. 80; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu pod 2): Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 84.

Na tutej njedźeli swjeći so wopomnjeće krónowanja swjatoho wótca Pia XI. Tohodla so zapołoži na Božej mši modlitwa za bamža kaž w Misalu.

Listowanjo. Wšitkim hišće Wam wotmołwju, kotřiž přećelnje na mnje sće spominali. Lubje so dźakuju za wšě dobre přeća!

Pjećdźesatnik.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za januar.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	—10	+9	—2,1	—	—	—	200	250	350	0,800	5	—	—	87,4

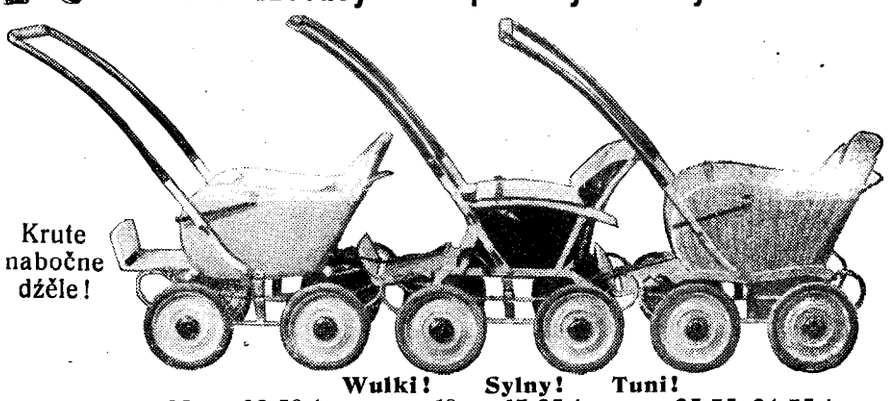
D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Sprawny kowarski wučownik so k jutram pyta. Poskićenja njech so w Donnerhakec knihićišćerni wotedadźa.

Rjany a tuni
pórclin
kofejowe servizy ze 6 šalkami wot **2,50**
kofejowe servizy z 2 šalkomaj wot **1,95**
šalku a taleŕ . . . wot **—,50**
jednotliwe šalki . . wot **—,25**
kofejowe horncy . wot **—,15**
a druhe wěcy
Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dróha 70

130 dźěćacych a športowych wozyčkow na składźe!

Krute nabočne dźěle!

Rjany plećeny wóz

też we druhich modelach wulki wubjerk!

Wulki! Sylny! Tuni!
23,— 22,50 hr. **18,— 17,25** hr. **25,75 24,75** hr.

Krietsch nasl., jenož **Sukelnska hasa 10**

Prošu, derje dróhu a čišło wobkedźbować!

Katolski Serbo! Čitaj naše rjane serbske knihe a spisy!

W zymskim skónčacnym předawanju
wot 31. 1. hač do 12. 2. 1938
namakaće krasny wuběrk ***drasty a tkaninow*** *wšěch družin pola*
C. F. Gierisch
w Kamjencu na torhošću.

Sylnoho jutrownoho hólca
pyta k jutram
Delan
w Hornim Wunjowje.

Stragula
Balatum, linolej, wukładne twory, tepichi, běhadła, blidny linolej
Friedrich Bubach w Budyšinje
rožk Kronpryncowoho mosta / Lawskeje hasy

Pytam hnydom
15—16 lětnoho hólca
abo kiž jutry šulu wukhodźi do ratarskoho dźěła.
Měrćink w Bělčecach.

Wupjerki?
Haj — ale dobre!
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, Jerjowa hasa 3

Gardiny dobre, wšelakore a pjenjezhódne pola
w Budyšinje Žitne wiki 28 **Kurt Erler**

Stupnje

w zymskim skóńčacym předawanju

wot 31. 1. hač do 12. 2. 1938

dóstanjeće k tak nizkim płaćiznam, zo móže sebi kóždy por stupnjow kupić

SCHUH **Wegener**

w Budyšinje, na Bohatej hasy 29

Hilger Lotzestr. 20 I

poruča płaćizny hódnje **dobre wupjerki** we wšěch płaćiznach / **trjenja přetrěwanske rubiška zbytki** cwjernjow. tkaninow a barchentow za khuty.

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**

Likěry wulki wuběrk, ltr. **3.60**

Paleny kofej 125 gr **50, 60, 70 pj.** přecy čerstwy wot

Jurja Nitsche **Bohata dróha 8**

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Dobre rjane kachle a kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Wšitko

štož serbska žona k drasće trjeba

też wšu potrjebu za dźowku, synka a muža, ma w bohatym wuběrku na składźe

Schaaf *w Budyšinje*

na Bohatej hasy 20

Wužiwajće čas

zymskoho skóńčacoho předawanja wot 31. 1.—12. 2. 38

Kupujeće wužitnje, tunjo a derje!

Jara přihódnu składnosć

k nakupjenju poskićimy Wam z našimi nizkimi płaćiznami

w zymskim skóńčacym předawanju

wot 31. 1. — 12. 2. 1938

Hugo Pachaly před Šuleńskimi wrotami

Za šulskich prěničkow:

hólčace rancy
holčace rancy
tobołki za snědanjo
tobołki za pjero a druhe

T. Albert, *Lawske hrjebje*

Při składnosći naju złotoho kwasa su so namaj mnohe zbožopřeća wuprajiłe a rjane dary wěnowałe. Hłubokohnutaj wuprajamoj tohodla **horcy dźak** wosebje wykokodost. knjezej fararjej Wjeńcy za wuhotowany cyrkwinski swjedźeń, dale też knjezej fararjej Handricy, Khrósćičanskomu zwónkej, našim lubym dźěćom a też našej přiwzatej dźowcy, našim wnučkam, wšěm susodam a znatym a wšitkim, kotřiž na naju na kajkežkuli wašnjo spominachu. Njech Bóh luby Knjez wšěm bohaće płaći!

W Nowej Jaseńcy, kónc januarja 1938.

Jan Nowak
a mandźelska Marja rodź. Wornačec.

Dźak.

Za wšitku lubosć, kotraž je so namaj při składnosći naju złotoho kwasa z hortnymi a pisomnymi zbožopřećemi a z darami w tak bohatej měrje wopokazała, wuprajamoj swój **najwutrobniši dźak.** Wosebje dźakujemoj so wysokodost. kk. kapłanomaj Andrickomu a Hórnikej za wutrobne słowa a wšě lubosćiwe sobuskutkowanjo při swjatočnosći w domje Božim.

W **Słonej Boršći,** 31. jan. 1938.

Jan Kětan
a mandźelska Marja.

Dokelž je so lěto minyło, zo je nas ćežke wohnjowe njezbožo potrjechiło, wuprajamy

zjawny dźak

wšitkim dobroćerjam, kotřiž su nas w ćežkej nuzy tak bohaće podpjerali. — Njech Wam to Bóh luby Knjez tysac króć mytuje!

W **Khelnje,** *31. jan. 1938.*

Swójba Khěžkec.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorčćak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

7. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 12. februara 1938.** | **76. lětnik.**

Budź ze swojim powołanjom spokojom!

Njebjeski hospodař je nas w našim žiwjenju do winicy swěta powołał a chce nam na kóncu žiwjenja wěčne myto wudźělić. Nětko pak nadeńdźemy też človjekow, kiž njejsu ze swojim powołanjom spokojom. Tón skorži na zastojnstwo, kotrež wukonja, tamny zasy žałosći na swoju khudobu a nuzu. Tak njepřestanu skóržby přećiwo Bohu, dokelž mnozy měnja kaž dźěłaćerjo we swjatym sćenju, zo so jim njeprawda stawa a zo maja wjacy dóstać. A tola nam praji naš rozom, zo je njemóžno, zo bychu wšitcy človjekojo jenak wjele měli a jenak wjele płaćili. Haj, dyrbi rozdźěl powołanjow być!

Abo pomysłće sebi: wšitcy človjekojo bychu byli jenak bohaći a jenak stajeni w človjeskim towařstwje. Što by potom ze swětom so stało? Što dyrbjał zemju wobdźěłać, zahrodku wobsadźeć, zo bychmy něšto k jědźi měli? Dyrbjał to bur, dźěłaćeŕ abo wotročk činić? Bychu tući so rozsudźili za tajke dźěło, hdyž bychu pjenjez dosć měli! Što dyrbjał ći wobućo zhotowić, zo njetrjebał jako zwěrjatko bosy běhać, abo što ći drastu zešić, zo mohł so před zymu škitać? Što by ći bydlenjo natwarił, zo njetrjebał kaž liška w zemi bydlić? Dyrbjeli to šewcy, krawcy, murjerjo, twarscy mištrojo činić? Spodźiwne to žadanjo! Też tući bychu so toho wostajili a tebi dźěło přewostajili, bychu-li pjenjez dosć měli! Što by so stało, hdyž by po zasadach tamnych „wozbožerjow" človjestwa šło, kiž njechadźa rozdźěle powołanjow?

Z toho widźimy, zo njeje človjeska wola rozdźěle powołanjow wunamakała, ale zo je Stworićel tak zarjadował. Wón je kóždomu človjekej wosebitu měru časnych darow a zemskoho zboža dał a kóždomu joho powołanjo a zastojnstwo připokazał, hdyž dyrbi za sebje a druhich dźěłajo swój žiwjeńki nadawk dopjelnić. Tutu wěrnosć nam jasnje swjaty Pawoł před woči staja, hdyž praji: „Wšitcy sće jene ćěło z wjele stawami, kotrohož hłowa je Khrystus. Na ćěle ma kóždy staw swój wosebity nadawk a je nuzny a třěbny za cyłk. Tu njemóže wóčko k rucy prajić: tebje njetrjebam, abo hłowa k noham: was njetrjebam. Tu su runje najsłabše stawčki najnuzniše." Tak rěči swjaty Pawoł. Wón chce z tym prajić: Runje kaž na ćěle žadyn staw sam za so njewobstoji, ale wšitke hromadźe słušeja, za so dźěłaja a skutkuja, tak njeje też we človjestwje žadyn človjek sebje dla, ale kóždy je na swojich sobučłowjekow pokazany a dyrbi za tutych we swojim powołanju dźěłać a skutkować. Tak je Stworićeŕ we swojej mudrosći zarjadował, tak žada sebi natura přez swój zakoń. A nichtón njemóže na tym něšto přeměnić. Njeby to rěkało swětny porjad spowróćeć a za človjekow žiwjenjo zwěrjatow na zemi zawjesć?

Hdyž pak je Bóh sam přez zakoń přirody wina a přičina wšelakich powołanjow na zemi, potom je też najsnadniši dźěłaćeŕ, kiž swěrnje swoje winowatosće dokonja, runje tak česćomny před Bohom, kaž najwyšši zastojnik w staće abo najsławniši wučenc swěta — a, štož je hišće hódniše za njoho, runje we swojim nizkim starosćow połnym zastojnstwje może sebi najwyšši skhodźeńk zbóžnosće dobyć, hdyž jako dźěćo Boże swoje dźěło wukonja z Bohom a za Boha.

To nam wobswědča wosebje najzbóžniša knježna Marija. Wona njeje na zemi žanych morwych wubudźała, žanych khorych wustrowjała, žanych złych duchow wuhonjała, też njeje wućahnyła, zo by ludej předowała. Wona je jenož w ćichim domje w Nazareće swoje winowatosće połnje a swěrnje dopjelnjała jako dźěćo, jako mandźelska, jako mać a jako wudowa, a je so přez to najswjećiša mjez swjatymi sčiniła a najzbóžniša mjez zbóžnymi.

Dźi a čiń też tak! Budź kaž Marija přecy spokojom ze swojim nizkim powołanjom, wopruj wšě prócy a wobćežnosće swojich dźěłow stajnje sćerpnje Bohu a swjatosć je ze swjatosćacej hnadu, bjez kotrejež njeje zarunanjo we

wěčnosći, a budźeš rosć, kaž Marija, na počinkach a njebjeskich zasłužbach, ła sčiniš so spokojny a zbožowny tu w dole sylzow. Wo romskim kejžoru Maximianu so powěda, zo wón druhdy, zo njeby prózdny był, z wojowarjemi w dwuboju wojowaše, mjez tym zo panoš jomu pót ze židźanym rubiškom třěješe a we złotej škličcy hromadźeše. Też nam běži pót wšědnje w našim bědźenju wo wšědny khlěb. Njech pak přecy tak běži, zo jandźeljo jón we złotych sudobjach hromadźa a před trón Boži njesu. To so stanje, hdyž dźěłamy z Bohom a za Boha — z Bohom jako dźěći Bože w hnadźe, za Boha, t. r. z dobrym měnjenjom wšitko činić k česći Božej. Hdyž tak we winicy Knjezowej we swojim powołanju a zastojnstwje dźěłaće, potom was Knjez požohnuje a w hodźinje smjerće praji: Njech dźěłaćerjo přińdu, zo bychu swoje hódne myto dóstali.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Jutřišu njedźelu, 13 febr., budźe w tachantskej cyrkwi pontifikalna Boža mša k wopomnjeću krónowanskoho dnja swjatoho wótca Pia XI. Po kemšach budźe so „Te Deum“ spěwać. Naš Swjaty Wótc bu na bamža wuzwoleny 6. februara 1922 a krónowany 12. februara samsnoho lěta. Hačrunje hižo 80 lět stary, wjedźe z wobdźiwajomnej duchownej čerstwosću a mocu swjatu Cyrkej přez wichory uašoho časa. — Bóh zdźerž joho čiłoho a strowoho też w dalšim přichodźe!

— Na zakładźe paragrafa 16. kěrchowskoho porjada našeju katolskeju wosadow móžeja so wšitke rowy dorosćenych z lěta 1917 a do 1917 pohrjebanych znowa wužiwać k pohrjebam. Kónc tutoho lěta nimaš wjacy prawa na tajkich rowach z lěta 1918 kupjenych. Dźěćace rowy z lěta 1922 a mjeńšich dźěći, kotrež njeběchu starobu štyrjoch lět docpěłe, z lěta 1927, móžeja so zasy k pohrjebam trjebać, a wot 1. jan. 1939 tajke rowy z lětow 1923 abo 1928. Štóž njecha, zo by so do tajkich rowow zasy hrjebało, njech to w běhu štyrjoch njedźeli na farje wozjewi.

Z Khrósćic. Na dnju 28. januara woswjeći tu bur Jakub Křižank ze swojej mandźelskej Hanu, rodź. Ryńčec z Lejna, swój sleborny kwas. Knjez Křižank je so narodźił w Prawoćicach. Kubło, na kotrymž hižo nětko telko časa hospodari, je herbował wot bratra swojeje maćerje, Jakuba Pjecha z Khrósćic. W młódšich lětach je dołho sobudźěłał w gmejnskej radźe. Wjesnjenjo sebi joho waža jako pilnoho, wobhladniwoho, pobožnoho, k pomocy stajnje zwólniwoho serbskoho bura. Z mandźelstwa wuńdźe jenička dźowka Hańža, kotraž je staršimaj k podpěrje. Też „Posoł“ přeje swojomu swěrnomu čitarjej a joho mandźelskej wjele zboža a žohnowanja za dalši přichod!

Z Wučkec. Ćežke jara wobžarujomne smjertne njezbožo sta so w našej hewak tak ćichej wjescy pjatk tydźenja popołdnju. Přez wjes přijědźe awto Budyšskoho rěznika. Z Knježkec dwora přiběža mała 5lětna Monika, najskérje so hnydom na awto njedohladawši. Tute ju hrabny a jeje ćěłko tak žałostnje zrani, zo holčka we womorje leža wosta. Krótke mjeńšiny po njezbožu hižo swoje młode žiwjeńčko wudycha. Staršej stej hłubokozrudźenej, dokelž běše mała Monika jeju wosebity lubušk. Zańdźenu póndźelu přewodźeše črjóda žarowacych, wosebje wjele dźěći, Knježkec Moniku, kotraž bu mjez tym swjatym jandźelkam přitowaršena, k rowu. Wosadny knjez farař poréča tam hnujace słowa trósta a pokoja, kotrež zawěsće wšěm přewodźerjam k wutrobje dźěchu. — Njech swjeći jandźeljo pěstonjo zwarnuja naše lube dźěći před podobnym ćežkim njezbožom!

Z Pančic. Při puću do Jawory na tak mjenowanym ladku — tak mjenowachu naši pohanscy prjedownicy lěsnu městnosć, hdźež so woni z křesćanskimi pósłami zeńdźechu — pozběhuje so imposantny twar, kiž bu před krótkim dokónčeny, a do kotrohož so wobsedźeŕ, knj. dr. Henka, kónc zańdźenoho měsaca z dotalnoho bydlenja přesydli. Rumna khěža bu po naćiskach twarskoho mištra Měrša z Halštrowa za krótke měsacy stajena. Nazymske přihodne wjedro spěchowaše tutón twar, kiž je po nowočasnych předmjetach twarjeny. Po joho dokónčenju je so nawječorny rjad wjesnych khěžow wupjelnił, a dołho njebudźe trać, budźe też młodownja, kiž nětko hišće wosamoćena w polach stoji, k nim přizamknjena. Za krótki čas maja so tu sydlišća natwarić, pjeć dwukhěžow, kiž dźesać swójbam trěbne bydlenja poskićeja. Zajimcy maja wěstu sumu napłaćić a zdźěła při twarje sobudźěłać. Khěže natwarja so srjedź

Knježi wowčeŕ a joho różowcy.

(Pokročowanjo.) (Legenda wo Różeńće.)

Haj cyle by jej swoju wutrobu dowěriwje wusypał, też to njeby zamjelčał, kajku tyšnu starosć tola runje nětkle ma. Za čas khorosće mandźelskeje je sebi prawje do dołha zaléžł pola młynka, wot kotrohož wšědny khlěb a wšelaku potrjebu do domu bjerješe. Zo by so za khoru mandźelsku wustojny lěkaŕ a strowe lěkarstwo wustarało, dyrbjachu so wšitke kroški po njezwučenych pućach kuleć, kotrež hewak přecy znatu šćežku k młynej po khlěb, muku a wotruby khodźachu. Wčora je joho młynk dwójcy za sobu, dopołdnja a popołdnju, pominał, kaž by na jenym dosć njebyło, a njebudźe-li płaćić, tak bě hišće hroznje hladajo pohrozył, budźe kručiše srědki nałožować. Wowčeŕ bě joho pokornje poprosył, zo by so tola hišće khwilku sćerpjeł a wočaknył, dóniž swojeje mzdy wot knjeza njedóstanje, potom hižo wjetšu dźěru zatyka. Ale młynk, kiž dźě wjele časa w młyńcy přebywaše, měješe zaprósenej wuši a njechaše słyšeć. „Njezapłaćiš-li bórzy, štož sy dołžny“, tak bě wotmołwił a woči wuwalował, kaž by joho chcył dajić, „dam tebi kruwu ćazać, potom hižo dóstanu swoje“, a bě so wobroćiwši šoł. Ach jěrom! Jeničku kruwu chce ćazać dać, a to nětkle. Što bychmy jeno potom započeli! Wón sam drje by so sćerpjeł a ze suchimi dnami byrnjež dlěje spokojom był, ale kak běše jomu wboheje mandźelskeje żel! Lěkaŕ posledni króć ju wopytujo bě prajił: „Nětko je khorosć zbožownje nimo a moja móc na kóncu, z mlokom dyrbi so dołkować a sebi mocow napić“. Mój Božo! A kruwa budźe traš ćazana! A što jeno dźěći praja, hdyž by nadobo mloko z poliwki so zhubiło a pawčinka butry abo twaroha z pomazki so minyłoj? Mój jej! Ta poliwka je tajka čorna, teje so mi njecha! Ow! Ta pomazka je tajka sucha, ta so ani njepóžera! Haj wěrno! Dźěći a khudych ludźi wjesela a wokřewjenja su snadne ale hłuboke. Běda tomu, kiž je njesmilnje kazy abo rubi! Tole wšitko by khudy pastyŕ swjatej Mariji z Lipy w Różeńčanskej cyrkwičcy dowěriwje wuskoržił, wšak wona też znaje, kak khudoba tłóči, a ju prosył, zo by jomu z Božej dobroćiwosću někajku zbožownu šćežku wotkryła. A zo z pobožnymi pućowarjemi nětko sobu ćahnyć njemóžeše, boleše joho jara a skoro so nad tym wšón zarudźiwši zdychny: „Haj, knježa robota je druhdy ćežka!“

Bórzy pak wotući jomu zasy lěpša mysl a mjelčo pošukota sebi: „Sobu hić drje njemóžeš, ale sobu khwalić swjatu Knježnu tola móžeš. Wšak budźe tebje wona tule też słyšeć.“ A hnydom sahny do swojoho rubjanoho kabata, zo by sebi różowc wućahnył a z česćowarjemi při cyrkwičcy so zjednoćejo modlił. Ale zrudny wosud! Kaž by joho zły njepřećel jebał! Runje dźensa bě sebi zabywši doma wostajił, štož hewak přecy při sebi nošeše, swój lubowany różowc. A z nowa lěhaše so jomu zrudoba, kaž zymny had, wokoło wutroby — a z daloka klinčeše k njomu z nowa kěrluš přikhadźacych pobožnych pućowarjow: „Tebje my nutrnje witamy, o Marija!“ A zwónčk při cyrkwičcy jich postrowjejo zahorješe: „Pójće wěncy plesći swjatej Knježnje k česći!“

ležomnosće, a zwjazowacy wotjězd powjedže na pólny puć, kiž do Protec wjedže. K statnej drózy žanoho zwiska njebudže. Cyłe ležomnosće je tudomny klóštr wokrjesnomu sydleńskomu zjednoćeństwu darił a tak předmjet spěchował.

Z Miłoćic. Mamy w našej Łužicy wšelake burske swójby, kotrež su tu dołho zasydlene a maja pječa swój swójbny wopon. Do tych słuša też Šěrakec swójba, kotraž z Walowskeje krajiny za Halštrowom pokhadźuje; w běhu časa je snadź swoje mjeno tróšku přeměniła, zwoprědka je drje „Šěrach“ rěkała. Pozdźišo je so Šěrakec swójba tu zasydliła, hdyž nan nětčišoho wobsedźerja prjedawše Bjaršec kublo kupi a to w lěće 1898. Tuta swójba ma też swój wosebity wopon, kiž je w ručnym zapisku woponow statnoho archiva w 3. zwjazku wopřijaty. Kříž dźěli čornobarbjeny wopom, kiž pokhadźa z lěta 1680, do štyrjoch polow a kóžde polo wopřija slěbornu hwězdu. Wosrjedźa błyšći so čerwjena róža. Nad woponom spina so nahłownik ze wšelakimi debjenkami. Překupc Jurij Šěrak we Świbusu, rodźeny 1885 w Drježdźanach, stražuje nad žadnym pokładom a je wopon w lěće 1924 ponowić a před krótkim fotografować dał, zo bychu sobustawy rozpjeršeneje Šěrakec swójby znajmjeńša rjany wobraz wopona měli.

Z Worklec. Při žadanju nawróta našich prjedawšich kolonijow budże wěsće zajimawe, něšto nadrobnišoho wo pijoněrach słyšeć, kotřiž su tam za nahladnosć a móc Němskeje so prócowali. Do nich słuša też naš wjesnjan Arno Uhlig, kiž je w krótkowječornej Africy skutkował, byrnjež też jenož we wojeńskej drasće. Narodźi so 1890 w Frankenbergu. Zamołwi so jako dobrowólnik pola huzarow w Freibergu a 1909 pola wójska w Africy, hdźež bu też přijaty. Tu dźěłaše hač do 1914 jako kowař. W małym różku tamnoho lěta nastupi swój šěsćměsačny dowol do domizny. Mjez tym wudyri wójna a dyrbješe na frontu. Tu bu w haprleji 1918 zranjeny. Też joho šesćo bratřa wojowachu za wótcny kraj; dwaj z nich woprowaštaj swoje žiwjenjo. Po wójnje chcyše wón zasy do kolonijow, tola njemóžeše swój wotpohlad přewjesć, hdyž běchu kolonije nam wzali. Tuž kupi nětčišu žiwnosć a woženi so z Hańžu Pólkec z Noweje Wsy. Uhlig bě so w Africy z mnohimi farmarjemi a překupcami zeznał, kotrymž buchu kolonije z druhej domiznu. Tohodla bjez dźiwa, zo tych starych „Afrikanow“ tam wospjet ćehnje. Tola jich něma žadosć so njeńodźi dopjelnić, hdyž su naše prjedawše kolonije w cuzych rukach. Uhlig je dołhe lěta sobustaw kolonialnoho towarstwa w Budyšinje.

Z Łazka. W klóštrje karmelitkow na Hradčanach w Prazy zemrě 1. februara po dołhej khorosći w starobje 80 lět klóštrska knježna Marja Elekta rodź. Hańža Kumerec z Łazka. 48 lět je přebywała w tutym klóštrje swj. Józefa; wjele lět běše z priorku. Bratr zemrěteje, knjez prelat Jurij Kumer, je hižo 1918 z tuteje časnosće wotešoł.

Z Kulowa. Naše „Bratrowstwo“ so horliwje přihotuje na swój 40lětny założeński swjedźeń. Tutón woswjeći so njedźelu 20. febr. wječor z dypkom w 7 hodź. w hosćeńcu „Němski kejžor“. Sylny spěwny měšany khór chce nas překwapić z cyle nowymi 4hłósnymi spěwami. Wupruhowane hrajeńske mocy so pilnje prócuja we wuwučowanju wulkotnoho krucha „Genofeva“. Dokelž je swjedźeński porjad khětro wobšěrny, budże so z dypkom započeć! (Hladaj też nawěštk!)

Cyrkej we swójbje.

„Kóžda swójba ma woprawdźity domčk křesćanskoho wukubłanja a nabožnoho woćehnjenja młodźiny być. Tak běše to w prěnich časach křesćanstwa. Hdyž běše swjaty Pawoł na swojich misijónskich pućowanjach přez Azisku a Europu w městach swojoho skutkowanja młode křesćanske wosady założował a potom, pohnuty přez znutřkowny hłós Ducha Swjatoho, dale ćehnješe, běše joho najwjetši tróšt, hdyž běše jednotliwe swójby we wosadźe namakał kotrež běchu woprawdźe symjenišća japoštołskoho zmyslenja .... Bjez sobuskutkowanja swójby njemóže cyle wěsće młodźina wotrosć, kotraž ma sylne a krute nabožne wědomjo, kotraž so błyšći ze swěru a ze žiwjenjom po swjatej wěrje — njemóže młodźina wotrosć, kotraž we lubosći k Božim službam, we wjeselu na dóstawanju swjatych sakramentow, we wosebnosći swjateje čistoty swoje zbožo wutroby namaka. Kak rozsudny je swójbny duch za přichod młodźiny a luda!“

Tak poručа kardinal Bertram, arcybiskop Wrótsławski.

Na swój pastyrski kij zepjerajo přisłuchaše pastyr khwilku jich strowjenjam, potom widźeše, kak črjóda pobožnych pućowari w dołhim ćahu na Różeńčansku hórku so wobroćeše a tam pola cyrkwičky z druhimi so zjednoći. A zdobom we wutrobje so zahoriwši zaspěwa horliwje też wowčeř: „Tebje my nutrnje witamy, o Marija!“ A wokoło swojoho stadła khodźo a kruće z pastyrskim kijom štapajo spěwaše dale, kaž by z prócesijónom sobu do Różanta šoł. Wowcy, kotrež běchu hač dotal bjez starosće swoje trawički šćipałe, zběhachu wšě zadźiwane hłowy, a tu a tam zabječa sebi jena abo druha starosćiwje: „Bje, što tola z našim pastyrjom je?“ Tola hdyž tón dale jenak horliwje spěwajo wokoło nich khodźeše, spokojichu so zasy a pytachu dale dale tučne trawički, dokelž tak derje słodźachu. Wowčeř pak dospěwa štučku po štučcy pobožnje swój kěrluš, potom rjekny z ćicha při sebi: „Mój różowc tola njedyrbi zakomdźeny wostać! Njemóžu-li kaž hewak po paćerkach spěwać, dyrbi mi dźensa młode lisćo službu činić.“ A dóńdže k blizkim kefkam a pokhiliwši so połoži dwaj kiješkaj na kříž, potom woznamjeni so ze swjatym křižom a započa swój różowc. „Wěru“ dospěwawši wuščipny wulke lipowe łopjenjo a połoži je ke křižikej na zemju.

Po „Wótče našu“ wuščipny dubowe a přidruži je lipowomu. Hdyžkuli postrow „Strowa sy Marija“ dokónči, připołoži małe čerstwe brězowe łopješko. Po skónčnym hrónčku „Česć budź Bohu“ wupyta sebi rjanu husacu kwětku ze sněhbělymi łopješkami a přetykny ju ze šišku do poslednjoho brězowoho łopješka. A dale pokročujo přida za kóždu Knjezowu modlitwu dubowe, za kóždy postrow najzbóžnišeje Knježny małe brězowe łopješko a skónčnje za dosłowo „Česć budź Bohu“ rjanu husacu kwětku do zaplećenoho wěnca. Ze šmrěkowej woću připinowaše potom łopješko k łopješku a hrónčko k hrónčku, při tym tróšku wodychujo, zo by potom ćim kedźbliwišo dale so modlił. Hdyž běše wěnc z pjećimi hrónčkami dowity, zwjaza kiješkaj prjedy na kříž położenaj, zo njebyštaj rozpadnyłoj, z wěrbowej bělizku kruće do křiža a přiwjaza křižik k zelenomu wěncej. Dowity wěnc tykny do swojeje toški, w kotrejž hewak swoju wšědnu cyrobu khowaše. Khwilku pokhodźi wokoło stadła, zo by je swěru wobhladał, potom zawi sebi zasy nowy wěnc. Kelko je tajkich zelenych wěncow nawił, njemóžu z wěstosću prajić. Dawno běchu pobožni pućowarjo hižo Różant wopušćejcy a Božej Maćeri z Jězusdźěćatkom božemje dawajcy: „Měj ty dobru nóc, o Marija!“ z nazdala nimo njoho ćahnyli a so domoj nawróćeli, a přecy hišće knježi wowčeř swoje zelene wěncy pleceše. Dale a bóle so jomu to zalubi a dale a wjeselšo pleceše swjatej Mariji z Lipy a jeje Bóžskomu dźěćatku z dubowoho a brězowoho lisća wěncy a wudebješe je ze sněhbělymi kwětkami a do wěncow zapleće wšitke swoje starosće, haj wusypa cyłu swoju tyšnu wutrobu. A kóždy nawity wěnc tykny do swojeje toški. Zelene wěncy, njech też zwjadnu a wuskhnu, budźa jomu stajnje lube a žiwe dopomnjeńki na tyšne, zbožowne hodźinki tu na pastwišću nad Różantom. Na wšěm posledku poruči sebje a wšitkich swojich lubych zakitej Božeje Maćerje a skónči swoju pobožnosć: „Wopomń, o najmiłosćiwša Knježna, zo njeje nihdy słyšane, zo, štóž by k tebi

Katolska Cyrkej w sweće.

Vatikanske město. Swjaty Wótc poréča staršim takle: „Swójba su dźéći, kotrež Knjez wam daruje, duše, kiž wón wašej stražniwosći, wašej starosći a wašomu woćehnjenju dowěri. Wone su zawěrno joho najwjetši dar a joho najdrohotniše žohnowanjo, nic jenož za jednotliwe swójby, ale tež za ludy. Dźéći budźa junu to, štož wy sće, štož sće wy z nich sčinili přez waš přikład, přez wašu radu a přez waše zasady, kotrež sće jim do žiwjenja sobu dali. Wy sće tohodla wulke zamołwjenjo na so wzali, ale sće tež wulku zasłužbu nadobyli napřećo ludej a cyrkwi. Přetož lud wočakuje wot nowych swójbow dobrych staćanow, kotřiž budźa pomhać, jón podpjerać a spěchować a nic jón ničić; cyrkej pak wočakuje nowych wěriwych a swěrnych wobkedźbowarjow jeje swjatoho zakonja.“

Němska. Ze statistiki němskoho Karitas-zwjazka w poslednim rozprawnym lěće zhonimy sćěhowace ličby: Katolska Karitas je podpjerała 338101 swójbow z něhdźe 1 milijónom přiwuznych. K tomu přińdu hišće 276996 samostojatych wosobow a 869834 pućowarjow. 103655 dźéći a prěnjowoprawjeńskich dźéći dósta woblečenja, 7639 maćerjow bu na wočerstwjenjo pósłanych, 38384 dźéći dósta wot dźéćacoho strowotnoho zastaranja Karitas-zwjazka 1410465 wokřewjeńskich dnjow. Domjace khorownistwo zastara 1,5 milijóna khorych; trjebachu k tomu 3,5 milijóna dnjowskich a 675000 nócnych wothladanjow a 10 milijónow druhich służbow.

Swěrni zwóńkojo! Würzburgska „Kat. njedźelska nowina“ wozjewja, zo w Hohendorfje w Hornjej Pfalcy jena a tasama swójba wot lěta 1653 zwóńkowstwo zastawa.

Prěni generalny vikar nowoho Berlinskoho biskopstwa běše loni w novembru zemrěty prelat Dr. Steinmann. Za naslědnika je Berlinski biskop hrabja z Preysing pomjenował dotalnoho ordinariatskoho radu Dr. theol. et phil. Maximiliana Prange. Nowy generalny vikar je so 23. aug. 1893 w Berlinje narodźił. Wón je na bohosłowstwo studował w Romje jako khowanc němskoho wustawa Germanika. We swětowej wójnje je so jako sanitetar wobdźělił a bu po wójnje 31. 10. 1920 w Romje na měšnika wuswjećeny. — Za nowoho propsta biskopskeje kathedrale swjateje Jadwigi w Berlinje bu pomjenowany monsignore Bjarnat Lichtenberg. Hižo wot lěta 1900 skutkuje mjenowany knjez w dušepastyrstwje we a wokoło Berlina.

Arcyabt Rafael Walzer w Beuronje je so swojoho zastojnstwa, kotrež wot lěta 1918 zastaraše, wzdał. Nowy arcyabt budźe na namjetowanjo kapitla wot Swj. Wótca pomjenowany.

Swjećacy biskop Dr. Józef Hammels w Kölnje dokónči 26. januara swoje 70. lěto žiwjenja. Po dołholětnym dźěle w dušepastyrstwje bu wón 1924 swjećacy biskop a 1931 tachant w Kölnje nad Rhynom.

W starobje 74 lět zemrě w Paderbornje znaty profesor exegezy Staroho Zakonja, tachantski kapitular Dr. Norbert Peters.

Francózska. 65lětny bu měšnik. Biskop Ruch ze Straßburga wuswjeći w tutych dnjach 65lětnoho Ortalla

---

swój wućek brał a twojej zastupnej prózstwje so poručał, by hdy wopušćeny był!“

Tróšťarka zrudnych pak tež khudoho wowčerja potróštowa. Lubozny pokoj napjelni joho wutrobu a nadźija joho z ćicha rozradowa.

Hdyž bě słónčko hižo w Boži domčk zašło, dokroči pastyr na městno, z kotrohož swětło wěčneje lampy přez wokna Róžeńčanskeje cyrkwički so zybolić widźeše, a pósła posledni postrow Dobromu Pastyrjej w ćichej komorcy na wołtarju a joho dobroćiwej Maćeri. Potom wróćiwši so k stadłej prajo swěrnomu psej a wowcam: „Nětko tež my pójdźemy domoj!“ Pos, kaž by rozemjał, wjesele poskoči a ćerješe na lěwo rozpjeršene wowcy do hromady: „Haw, haw! Kónc je toho hrymzanja“, a zasy na prawo: „Haw, haw, haw! Stupajće so na pjaty! Dosć je kermušowane.“ A pódla pocyba mórčo jenu abo druhu za wopuš. Wowcy kaž wustróžane poskakowachu, ale to drje jenož bóle tak z wašnja, dyžli stróželi dla; wone wšak drje wědźachu, zo Móras njekusa, ale sebi rady z nimi pryzlu zahraje, tón šibak. Posłušnje hromadźachu so do jeneje črjódy. A pastyr a stadło ze swěrnym stražnikom nastajichu so dele do Sernjan. W prědku dźěše pastyr a jomu po boku swěrny Móras. Pastyrjej pak běše tak wjesele wokoło wutroby, skoro bě hišće sebi zaspěwał: „K nam meja přišła młódna, so hole zelenja.“ Z ćichej radosću zaby, zo ma stadło za sobu, kotrež ma wobhladować. Ale škoda wšak to njeběše. Wšak běše jomu swěrny Móras po boku a tón z časami zastawajo so kedźbliwje wobhladowaše za wowcami, zo tola njeby žana sebi samopašnje wumysliła ducy po puću při kromje abo w přěrowje slědźo so komdźić abo naposledku na cuzym nušlić. To by wón khětrje zaswarjeć dyrbjał: „Haw, haw, ty nušlako! Chceš hić!“ A hišće by ju kruće za kožuch pocybał. „Čakaj! Ja chcu će wučić.“ Bjez porjada a z tajkim stadłom, hdźe bychmy to přišli? Wowcy wšak běchu dźensa jara pěkne a tupotachu měrnje a pokornje za swojim pastyrjom; jenož tu a tam sebi jena abo někotre hromadźe zabječachu: „Bje! Hdźe naša wowčeŕnja je?“

Hižo padachu směrki, hdyž so Sernjanam bližachu. Přede wsu witaše wowčerja črjódka dźéći z wjesołym wołanjom a juskanjom. Dźéći dźěchu kaž hewak skoro wšědnje nanej napřećo, a pastyr bě so tak na to zwučił, zo by jomu było zrudno, hdy by jich přede wsu njezetkał; by sebi myslił, zo traš je jenomu něšto zwadźiło.

Dźéći wšak mějachu dźensa wulku nadźiju a běchu sebi hižo ducy tak pošukotałe, zo jim nan dźensa traš něšto rjane sobu přinjese. Wone dźě běchu tež w Róžeńće pobyłe a tam widźałe, kajke rjane dopomnjeńki su tam na předań: křižiki, pjenježki, paćerki, wobrazki, mój jej! Cyłe kopicy rjanych wěcow. Běchu sebi pódla tak zhudawałe, zo drje nan na khwilu stražu stadła swěrnomu Mórasej přepoda a sam tež do Róžanta dóńdźe wobhladać, kajke tam pobožne žiwjenjo je. Wěsće je so, widźo wšelake te rjanosće, tež na nje dopomnił a něšto nakupił; wšak je jim přecy tak dobry, a wone tež jomu. Človjek dźě sebi rady wot małosće přecy něšto dobre wěšći.

(Přichodnje kónc.)

z Mühlhausena na měšnika, kotryž po smjerći swojeje žony před 5 lětami so započinaše na měšnika přihotować. Wón je nan 11 dźěći, z kotrychž 9 do klóštra zastupi.

Pobožni lětarjo! 17. junija t. l. chcedźa francózscy lětarjo druhi króć do Lourdesa putnikować. Prěnje putnikowanjo francózskich lětarjow připózna so jako wulkotne nabožne wuznaćo, na kotrymž so najwyšše wosoby francózskoho lětarstwa wobdźělichu. A wot lětušoho putnikowanja hišće wjele wjacy wočakuja. Jedyn wyšk wjedźe pućowanske přihotowanja.

Španiska. Španičenjo we wukraju su swěrni katolikojo! Španiski zwjazk Maćerje Božeje del Pilar w Buenos Aires (hłowne zwjazkowe město Argentinskeje) chce w měrcu do Španiskeje putnikować. Putnikarjo přijědu najprjedy do Lissabona (do hłownoho města Portugalskeje) a potom w španiskim měsće Saragossa w argentinskich barbach wušiwany płašć před swjatnicu Maćerje Božeje połoža. W měrcu chce so Španiska też Maćeri Božej del Pilar poswjećić.

W Bilbau założichu w klóštrje jandźelow pěstonow internat za syroty nacionalnych wojowarjow, kotřiž buchu wot čerwjenych skóncowani.

Južnosłowjanska. W Bělohrodźe zeńdźechu so njedawno biskopja serbisko-ortodoxneje cyrkwje ke konferency. Wona bu zahajena z rekwijem za před krótkim zemrětoho patriarcha Barnabasa. W běhu jednanjow bu też prašenjo konkordata znowa rozpowědane. Hač dotal njebu konkordat senatej hišće předpołoženy. 600 měšnikow serbisko-ortodoxneje cyrkwje běchu při składnosći biskopskeje konferency do Bělohroda přikhwatali a wotměchu prócesijón po dróhach města hač k sydłu patriarcha, hdźež woni biskopam žadanjo přepodachu, zo ma so dale napřećo konkordatej wojować. Knježefstwo ma so namołwjeć, zo dyrbi Vatikanej oficielnje zdźělić, zo so konkordata wotrjeknje.

Ruska. Liga bjezbóžnych namjetuje mjezynarodnomu komitejej bjezbóžnych, „mjezynarodny dźeń atheisma“ zawjesć, kotryž ma so we wšitkich krajach jenočasnje swjećić. Namjetuja: pak hody, jutry abo swjatki.

Před něšto časom dla podhlada špionaže zajaty a wot wojeńskoho sudniswa k smjerći zasudźeny prawosławny arcybiskop Leningradski, dr. Plotnikow, bu wotprawjeny.

Sudnistwo w Tuli je mandźelstwo jenoho komunisty po joho přeću dźěliło, dokelž bě joho žona jeju dźěsći mjelčo wukřćić dała. Dźěsći so jenej statnej kubłańi přepodaštej.

Metropolit tak mjenowaneje „žiweje“ cyrkwje, kotraž bě ze sowjetskim knježefstwom zrěčenjo wobzamknyła, bu dla knježefstwu njepřećelskich akcijónow při wólbach zajaty. Pod samsnej wobskórźbu stojitaj metropolit Trofan z Armavira a wobstarny prawosławny biskop Pter. Sudniske jednanjo přećiwo nimaj je so hižo započało.

Amerika. Při wulkim wohnju w katolskim internaće za hólcow Swjateje Wutroby w St. Hyanzinthe pola Montreal (w Kanadźe) je něhdźe 54 wosobow smjerć namakało. Hač dotal jenož 25 ćełow wukhowachu; 29 su hišće zhubjene. Hólcy a jich wučerjo zamóchu so jenož hišće skočiwši z woknow hornjoho poskhoda we wysokosći 40 kročel wukhować. Kóždy so při tym ćežko zrani, někotři wostachu bjez kóždoho hibanja ležo. Při wšej wulkej zymje a sněžy rozšěrješe woheń tajku horcotu, zo njemóžachu přikhwatani ludźo padace płachty tym, kotřiž z woknow skočiwši so pytachu wukhować, wupřestrěć. Po 10 hodź., hdyž bě woheń zhašany, běše horcota hišće tak wulka, zo njebě móžno, popjelnišćo přepytać. Jako posledni wotskoči — ale bohužel smjertnje — 64lětny bratr, kotryž bě so ze wšej nuzu prócował, hólcy wumožić. Woheń pytny jako prěni jedyn dźěłaćer w nocy w druhej hodźinje.

Aziska. Poćežene misijónske dźěło. Z Honkonga zhonimy, zo bu při nadpadźe lětarjow na město Nanning w provincy Kwangsi wot francózskich misijonarow wjedźeny seminar z bombami trjecheny. Rektor P. Cuénot bu zranjeny a jedyn z profesorow, P. André Martin, kotryž hišće ani lěto w Khinje njepřebywaše, morjeny.

Přez wójnu w Rańšej Aziskej je dźěło misijonarow w krajinach, w kotrychž so wójna wotměwa, z wjetšoho dźěła njemóžne. Njedźiwajo toho pak přestupjenja ke katolskej Cyrkwi dale traja. Wjele zranjenych a mrějacych da so křćić, a syły ćěkacych, kotrychž misijonarojo přijimuja a je wobhladuja, dobywaja přecy wjetši zajim za katolsku Cyrkej. W Tsinanfu organizowachu nabožne přednoški, na kotrychž so też wjele zamožitych a zdźěłanych pohanow wobdźělii. Tute přednoški su jich předsudki rozehnałe a jich powučiłe, zo Cyrkej žanej wukrajnej politicy njesłuži. Też paćeř křesćanow za wotemrětych čini na khinskich njekřesćanow wulki zaćišć. Hdyž so na přikład na kěrchowje w Hongkongu modlitwy spěwaja, potom sćěhuja tam mnozy pohanjo swojich křesćanskich přiwuznych a posłuchaja kedźbliwje na prědowanja biskopa a misijonarow, kotřiž w jendźelskej a khinskej rěči ceremonije a modlitwy rozkładuja. Tute nabožne swjedźenje buchu někotromužkuli z nastorkom k nakazanju.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 227. z Drježdźan: dr. theol. a jur. can. Józef Jakubaš; 228.—231. z Wotrowa: Pětr Nowak, Pawoł Brycka, Jakub Wrobl, Marja zwud. Ryćerina; 232. z Krjepjec: Marja zwud. Pjechowa; 233. z Khanec: Jakub Winger; 234. 235. z Budyšina: Mikławš Rjelka, wučeř Jurij Renař; 236. z Plawna: Marja Neuhausec; 237.—239. z Drježdźan: Hańža Žurec, Hańža Koklic, Michał Wićaz; 240. z Lipska: architekt Jakub Bjeńš; 241. 242. z Pěskec: Hańža Žurowa, Michał Hanski; 243. z Dobrošic: Madlena Nowakowa; 244. z Nowoslic: Pětr Serbin; 245. z Budyšina: Michał Hoka; 246. z Różanta: Jakub Frencl; 247.—252. ze Sernjan: Jurij Kórjeńk, Jurij Šrama, Mikławš Čornak, Michał Šliž, Michał Kórjeńk, Handrij Wićaz.

Dodawk: Čo. 108. ze Sernjan: Michał Jurjanc.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 1045. z Wulkeje Dubrawy: Józef Wiliam; 1046. z Plawna; Marja Neuhausec; 1047. z Lipska: architekt Jakub Bjeńš; 1048. z Łazka: Madleua Bjedrichowa; 1049. z Krjepjec: Pawoł Pětřka.

Dobrowólne dary za serbski duchownski dorost.

Knj. dr. theol. a jur. can. Józef Jakubaš w Drježdźanach.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Njedźela Septuagesima, 13. februarja 1938:

Boža mša str. 80; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu pod 2): Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 84.

Na tutej njedźeli swjeći so wopomnjeńco krónowanja swjatoho wótca Pia XI. Tohodla so zapołoži na Božej mši modlitwa za bamža kaž w Misalu.

Njedźela Sexagesima, 20. februara 1938:

Boža mša str. 86; bjez Gloria; modlitwy w Misale woznamjenjene; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 84; město „Ite missa est“: „Benedicamus Domino“.

Swj. Maćija, jap., štwórtk, 24. febr. 1938: Boža mša str. 503.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Swojim česćenym dźěłodawarjam z tutym wozjewjam, zo

domjace rězanjo,

kiž smoj dotal ze zemrětym knjezom Mikł. Lešawu zhromadnje wukonjałoj, nětko sam dale wjedu.

W **Haslowje,** 5. febr. 1938. **Jurij Rynč.**

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Po nowy časnik ? ? ?

Do Dobrošic!

Wužitny dar za mótku

su dobre

stupnje za dźěći

Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Pytam hnydom

15—16 lětnoho hólca

abo kiž jutry šulu wukhodźi do ratarskoho dźěła.

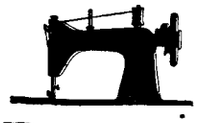
Měrćink w Bělčecach.

Młody pjekaŕ może k 1. měrcej

pjekaŕnju

wotnajeć. Bliže zhoniš **w Radworju čo. 43.**

Kupuj we wotrjadnym wobkhodźe,

potom kupuješ derje!

Wotrjadny wobkhod

Oskar Hirche

w Kamjencu

Założene 1880 — Dalokoreč̌ak 774

WHW - wutrobu njezawrjej

Gardiny,

słónčne rólowy, kaž sebi je přejeće, dobre a płaćizny hódne, w předawarni vogtl. gardinow

Friedrich Bubach w Budyšinje

rózk Kronpryncowoho mosta / Lawskeje hasy

Rjany a tuni

pórclin

kofejowe servizy ze 6 šalkami wot **2,50**

kofejowe servizy z 2 šalkomaj wot **1,95**

šalku a taleŕ . . . wot **—,50**

jednotliwe šalki . . wot **—,25**

kofejowe horncy . wot **—,15**

a druhe wěcy

Alfred Beitel

w Kamjencu, Budyšska dróha 70

Gardiny dobre, wšelakore a pjenjezhódne pola **w Budyšinje** Žitne wiki 28 **Kurt Erler**

Wupjerki?

Haj — ale dobre!

A. Kasper nasl.

w Budyšinje, Jerjowa hasa 3

Też mały nawěštk ma wuspěch!

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**

Likěry

wulki wuběrk, ltr. **3.60**

Paleny kofej

125 gr **50, 60, 70 pj.**

přecy čerstwy wot

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Dobre rjane kachle a kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

„Bratrowstwo" w Kulowje

wuhotuje

njedźelu 20. februara wječor z dypkom w 7 hodźinach

w „Němskim kejžoru" swój

40 lětny założeński swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Hrać budźe so struchłohra „Genofeva".

Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Za šulskich prěničkow:

hólčace rancy
holčace rancy
tobołki za snědanjo
tobołki za piero a druhe

T. Albert, *Lawske hrjebje*

Wulke składy drastow a tkaninow

wšěch družin.

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Pawoł Wagner

wustojny na hojenjo (Heilpraktiker)

Dalokoreč̌ak čo. 457 w Biskopicach Fabrikgasse 5

Rěčne hodźiny: Wutoru, srjedu, štwórtk 9—12 hodź. pjatk 5—7 hodź.; sobotu 2—6 hodź.

Hewak jenož na doprjedne přizjewjenjo. Wopyty do domu też zwonka města. Hojenjo wšěch khorosćow z wuwzaćom spłažnych khorosćow.

Wšitko

štož serbska žona k drasće trjeba

też wšu potrjebu za džowku, synka a muža, ma w bohatym wuběrku na składže

Schaaf w Budyšinje na Bohatej hasy 20

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje džowćički

Marki Moniki Knježkec z Wučkec,

kotruž je po Božim njewuslědźomnym dopuščenju nahła smjerć pjatk, 4. febr., popołdnju, w starobje 5 lět 12 dnjow do Božoho raja wotnjesła, hdźež jandźelki swoje „Swjaty, swjaty, swjaty" spěwaja, wuprajamy wšitkim, kiž su jeje čěłko k rowu přewodźeli, wosebje knjezej fararjej za tróšne słowa při rowje, kmótej za wjezenjo a dźěćom za njesenjo k rowu **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!**

We Wučkecach, na dnju pohrjeba, 7. febr. 1938.

Swójba Knježkec.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4.5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

8. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **19. februara 1938** | **76. lětnik.**

Njedźela Sexagesima. (Luk. 8, 4—15.)

Wšudźom a tak často so słowo Bože wozjewja, zo dyrbjał wočakować, zo też wšudźom płody žohnowanja so pokazuja. Ale nawopak! A što je wina? Je Bóžske hižo tak zestariło a swoju móc nětko zhubiło? Ně, je hišće tak mócne, kaž w času japoštołow, hdźež je so po prěnim prědowanju swjatoho Pětra hižo 3000 ludźi nawobroćiło. Hišće ma w sebi móc Božu k spomoženju kóždoho, kotryž do njoho wěri (Rom. 1, 16), hišće je rězniše, dyžli na woběmaj stronomaj wótry mječ. Wina, zo je słowo Bože tak njepłódne, leži we človjeku samym, dokelž tutón staja k spomóžnomu skutkowanju słowa Božoho zadźewacy skutk napřećo, a to přez to, zo słowo Bože zanjerodźa abo je z cyła njesłyši, abo zo z wěrnej wutrobu je njesłyši abo skónčnje, zo je lohkomyslnje zasy zabudźe.

Syjeŕ wuńdźe, zo by swoje symjo wusywał. A hdyž syješe, padźe někotre při puću, a bu rozteptane, a ptaki njebja zjěchu je. „Kotřiž při puću“, praji Zbóžnik, „su ći, kotřiž słyša; potom přińdźe djaboł a wozmje słowo z jich wutroby, zo bychu njewěricy zbóžni njebyli.“ Do tuteje rjadownje słušeja ći, kotřiž wo sebi mudrje mysla a měnja, zo njetrjebaja dalšoho rozwučowanja, haj někotři samo praja, zo wšitko znajmjeńša tak derje a hišće lěpje wědźa, hač so to na klětcy wuči. Tu praji nětko swj. Ambrosius: „Njech je něchtó też bóle wučeny, potrjebuje tola přecy zasy rozwučenja“. Bóh je zakoń dał, zo by kóždy, štóžkuli na trón Israela stupi, pjatu knihu Mójzesowu, kotraž je wosebje kniha zakonja, sam wotpisał, tutu potom stajnje při sebi nosył a w njej wšitke dny swojoho žiwjenja čitał. Čohodla tole wšitko? Njeby dosć było, hdy by kral zakoń derje znał? Čohodla dyrbješe jón hišće stajnje při sebi nosyć a wšědnje w nim čitać? Knjez sam tu winu praji: „Zo by tajki Knjeza, swojoho Boha, so bojał a też joho přikaznje a postajenja dźeržeć nawuknył“. Njech też wšitko wě, štož so w cyrkwi wuči; njepotrjeba tohodla žanoho napominanja a pohnuwanja, zo, štož wě, też skutkuje? Abo runa so joho skutkowanjo přecy z tym, štož wě?

A druhe padźe na skału, a zeskhadźawši wuskhny, dokelž wlóhi njeměješe. „Kotřiž pak na skału“, wukładowaše Zbóžnik, „su ći, kotřiž, hdyž słowo wusłyša, je z wjesołosću přijimaju, ale ći korjenjow nimaju; woni na khwilu wěrja, a w času spytowanja wotpaduja.“ Hdźe dha leži tu wina? Na roli. Woni drje z wjesołosću do swjatnicy přińdu, posłuchaja rady na słowo Knjeza, kotryž přez měšnika do jich wutroby kłapa; su cyle zahorjeni a hač k sylzam hnući; činja najlěpše předewzaćo. A tola słowo Bože mało płodu přinjese, dokelž móc a wutrajnosć jim pobrachuje. Hdyž so jim hubjeństwo a njezbožo hrěšnika předstaja, so jim pokazuje, kak nuzna za nich swěrna pokuta je, potom so dopomnja na khostacy sud Boži, čuja so trjecheni, hrózba jich napjelni, słubja wěrne nakazanjo — symjo skhadźa; je pak na skału padnyło a njeje krutych korjenjow zapřimnyło. Tuž zasy zahinje. Hrěšnik nima ćopłoty žiwjenja we sebi, nima swjateje lubosće we swojej wutrobje. Tohodla sylzy tak bórzy zasy wuskhnu, dobre předewzaća so zabudu. Lědom so spytowanjo bliži, wotpadnu, zahorjenosć zasy woliwknje a woni znowa hrěša.

A druhe padźe mjez ćernje, a ćernje sobu rosćechu a podusychu je. „Kotrež pak do ćernjow padźe, su ći, kotřiž słyša, ale wot starosći, bohatstwa a wjeselow žiwjenja bywaja podušeni, a njenjesu płodu.“ Wutroba je połna pjanki, a kak móže tu dobre symjo, słowo Bože, rosć? Je to skuposć a nahrabnosć, kotraž słowu Božomu zastup zapowě. Z cyłym zmysleniom a žadanjom du ćile človjekojo za tym, sebi pokłady hromadźić, swoje bohatstwa sebi rozmnožić, traš samo z nuzy běduoho bohaty dobytk sebi sćahnyć.

A druhe padże do dobreje zemje, a hdyž bě narostło, přinjese stotory płód. „Kotrež pak do dobreje zemje padny, su ći, kotřiž słowo słyšicy je w dobrej a najlěpšej wutrobje zakhowaja a płód njesu w sćerpnosći.“ Křesćenjo, kotřiž z cyłeje wutroby žadaja za zbóžnosću swojeje duše, wědźa, zo na prědowanjach njeposłuchaja na słowo človjeka, ale zo je to, kaž swjaty Augustinus praji, słowo toho, kotryž ma w njebjesach swój trón, na zemi pak swoju šulu. Pilny, kedźbliwy a hódny wučomc tuteje šule być, je nětko joho prócowanjo. Tajki wučomc ma tute słowa jako listy, kotrež z paradiza, ze swojeje wótcneje domizny, dóstawa. A kaž swójbni so połni dobroho wočakowanja zhromadźa, list wot zdalenoho nana abo bratra čitać, tak přitowarši so też wěrny křesćan ze žadosćiwej wutrobu tym, kotřiž so zjednoćuja, zdźělenja wot njebjeskoho Wótca słyšeć. Ze žadosćiwej wutrobu, přez modlitwu a pobožne rozpominanjo přihotowany, praji křesćan tohodla ze służownikom Božim: „Rěč, Knježe! Twój służownik słyši.“ Čuje-li so potom přez khutne słowa prědarja trjecheny, dźakuje so Bohu za tute napominanjo a čini hnydom krute předewzaćo. Namaka-li pak, zo nima brachi a njekhmanstwa na sebi, kotrež prědar porokuje, dha dźakuje so zasy Bohu, zo je joho hač dotal před tym zakhował, a prosy joho też za přichod wo wótcowski škit. Na tute wašnjo so dobry křesćan přecy bóle ze swětłom bóžskeje wěrnosće rozswětli, joho wěra přiběra, joho nadźija wožiwi, joho lubosć so zahori a joho pokutne zmyslenjo rosće. We słabosćach namaka móc a w ćerpjenjach tróšt, a tak přinjese z kóždoho prědowanja něšto za spomoženjo swojeje duše sobu domoj. Tu so to, štož su słyšeli na prědowanju, hišće jónu zhromadnje rozpowěda z dźěćimi a ze służownymi. To, štož jedyn abo druhi prawje zrozemił njeje, so hišće raz ze spomóžnym přispominanjom wukładuje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Póstnicy: njedźelu, póndźelu a wutoru, wotměje so w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje po zwučenym wašnju 40 hodźinska pobožnosć. Bližši porjad so w přichodnym čisle wozjewi.

Z Khróšćic. Pčołarjo wobnowjeneje „Pčólnicy“ zeńdźechu so zańdźeny tydźeń we wjesnym hosćeńcu. Běše to druha zhromadźizna za čas wobnowjenja. Bohaty wopyt swědčeše wo tym, zo je myslička pčołarjenja w našej wokolinje na dobru rolu padnyła. Ličba zajimcow dźeń a bóle rosće. Mnozy dowidźeja, zo je pčołarjenjo ważna wotnožka našoho narodnoho hospodarstwa a zo dyrbimy so w tym po móžnosći njewotwisni činić wot wukraja. Tohodla so němscy pčołarjo namołwjeja, kóždy jedyn kołč wjacy w běhu lěta stajić. Nimo znutřkownych należnosćow kaž: dokhody a wudawki, časopismowstwo a zawěsćenjo — rozmołwjachu so towaršojo wosebje wo pastwišćach za pčoły, wo wupłodźenju a předźělanju wóska, na čož ma so wosebita kedźbnosć złožić, a wo druhich ważnych prašenjach. Wšitcy běchu přeswědčeni, zo je husćiša rozmołwa wo tajkich plahowanskich předmjetach nuzna, wosebje za tych, kotřiž su hakle do rjadu pčołarjow zastupili.

Z Kamjenca. (Dopomnjeńka na wulki woheń.) W lěće 1842, a to w nocy 5. augusta, wudyri woheń na Rěblowej hasy. Z njewšědnej spěšnosću so rozšěrješe a zniči w běhu jeneje nocy nimale cyłe město. Přez lětace škrě zapalichu so dalše dźěle města, tak Budyšske předměsto a wjes Špital. Tak stoješe za krótki čas wjetši dźěl města w płomjenjach. Rěblowa a Cyrkwinska hasa, Trawnik (Anger), Budyšska dróha, Hornčeńske wiki. Hłowne torhošćo z radnej khěžu, Zwěrjeńska hasa (Zwingergasse), dwě cyrkwi, šula, Budyšske předměsto a cyły Špital buchu hač do procha zničene. Wšo hromadźe bu 328 měšćanskich a 25 klóštrskich twarjenjow z woporom wohnja. W tutej ličbje njejsu ani pódlanske khěže a 37 bróžnjow ličene. Štóž Kamjenc znaje, móže sej myslić, kelko je wot města hišće zbyło. Woheń so tak njesměrnje spěšnje wupřestrěwaše, zo móžachu wobydlerjo lědma jenož nahe žiwjenjo wukhować. Na dobre sbožo jenož jedyn človjek při tymle wulkim njezbožu wo žiwjenjo přińdźe. Nuza a hubjeństwo pola 3500 wotpalenych běše jara wulka. Płatowe rjemjesło, kiž tehdom najwjacy ludźi z dźěłom zastara, bu přez tute njezbožo najbóle potrjechene a nimale zničene. Ličba wotpalenych fabrikow staji so na 59. Mjez wotpalenymi bě 41 samostatnych mištrow a 18 we służbje druhich. Wulki dźěl wotpalenych zhubi swoje cyłe zamoženjo. Tute žałosne njezbožo zbudźi daloko a šěroko sobućućiwosć. Z dalšeje a bližšeje wokoliny přikhadźachu dary a kóždy podpjeraše potrjechenych po swojich mocach, wosebje też klóštr Marijina Hwězda a serbska wokolina.

List z Bärensteina.

13. februara 1938.

Luby Pósle!

Stari Serbja prajachu, zo swjaty Maćij z kamjenjemi do lodu mjeta. W našej „Americy“ to njepłaći. Tu mělo rěkać: Swjaty Maćij so rady kulkuje. Žuričansku kermušu tu prěni sněh napada a njeje so mjez tym wjacy cyle zhubił. Tohodla možemy woprawdźe wo kermušnym snězy rěčeć. Kermušny tykanc je mjez tym dawno zjědźeny. Kermušne swinko je dawno wšě. Kermušne titki wot ćetow su hižo zabyte. Ale kermušny sněh tu hišće je. A kak rady jón wšitcy maja! Ja praju: wšitcy! Hdyž takle młoda mać swojoho Janka wozy, ně, po snězy w rjanych wysokich sankach před sobu suwa, kak zbožowna při tym so zdawa! Wězo je so też wona wysoke buncle wobuła. A zady njeje widźiš jeje Hanku. Je hižo wulka. W dźěćacych sankach njeby skoro wjacy ruma měła, ale smykać so wona też chce. Je sej na nóžki dołhe wuzke deski připinyła. Do ručkow je sej kiješkaj wzała. Storkajo a smykajo so wona nětko po bělym kermušnym snězy wjeze, zo je to wjeselo, na nju hladać. Trochu khrobliši nadawk je sej Handrij stajił. Wón je ministrant we hłownym powołanju. Připódla pak wulki přećel športa. Wón ma też deski. Po wjele prózdnikach a mudrym lutowanju je jomu bożedźěćo deski wobradźiło. So jenož na nich smykać, je jomu pře „dźěćace“, pře wostudłe. Wón chce něšto zważić, něšto nazhonić, něšto spytać. Tohodla je sej na nahłej łucy pod horu z kermušnoho abo snadź też pokermušnoho sněha skakańcu natwarił. Je tam ze swojimi towaršemi sněha nawozył, tak zo je khětro hórka nastała. Z njeje pušća so nětko z wotmachom z wysokosće so smykajo do doła. Wězo docpěje zemju zwjetša nic na nohomaj, ale ze swojim čerwjenym nosom. Tola što wo to! Też w snězy so takle wukuleć, so jomu lubi, wosebje hdyž to mać njewidźi.

Haj, sněh maja rady, ja prajach wšitcy. W lěće na wisatych honach z konjemi dźěłać, žana dobrota njeje. Kak ćežcy tola wóz běži! Ale nětkle w snězy na sanjach hnój won wozyć, to so też staromu šěmlej abo wołej lubi, njech polo też bóle wisa. Druhdy wšak móže ći sněh też štučku zehrać, hdyž so trochu tołsto na puć lehnje. Tak dyrbjachu jomu njedawno z motorskimi a konjacymi płuhami z puća kazać. Tola štož wěm, to kermušny sněh njebě.

Starši ludźo wšak sněhej radšo z puća du. Jim je zyma nutřka we jstwi lubša hač wonka. Tajki dźěd ze swojej swěrnej wowku khwali sej ćopłu stwu. We wysokich železnych kachlach z třomi poskhodami — čohoždla je etažowe kachle mjenuja — staj sej woheń zadźěłałoj. „Helu“ tu njeznaja, hewak drje by dźěd we njej sedźał. Wowka je jako holčka kleprować započała a čini tute dźěło hišće dźensa najebać jeje 70 lět. Kelko cwjerna je při tym we swojimaj rukomaj poměła! Kelko zakrasnych hodźinow je při tym wusedźała! Pjenježny dobytk wšak je był snadny. Dźěd je khodźił na dźěło, a tak staj so žiwiłoj. Nětko sej druhdy wo tym powědataj. Na wječor wšak też tón abo druhi, ta abo druha susodźinka na bjesadu — hutzen — přińdu. Potom so powěda při ćopłych kachlach; potom wopominaja stare časy. Kajke sněhi tola tehdy mějachu!

Běše sněh, zo ludźo ze swojich khěžkow njemóžachu, zo dyrbjachu z třěchu wulězć. A tehdy so nichtón cuzy do našich hór njezaběža. Kak je so to tola wšitko přeměniło! Swět je ćopliši. To je milina wina a awta. Haj te awta! Jich dla ma naš sněh wjele znjesć. Najprjedy namjetaja na sněh drobne wótre kamuški — tak mjenowany Split — a přez nje ćerja nětko awta z rjećazami wopasanymi kolesami po stach. Bjez dźiwa, hdyž je so naš sněh w lětušej zymje při tajkim zadźerženju wjacy króć z pućow zhubił. Wón lehnje so na brjohi při puću a dźiwa so, kak jara dźensniši človjek za nim — sněhom — dźe. Tola jónu přińdźe tež poslednja hodźina. Mjehki sněh přihotuje ćěłu měrne leženjo. Rumpotajo jědźe w lěće ćěłowy wóz po twjerdym puću. Cyle hinak při snězy, hdyž su wóz na smykawy stajili.

Haj, rady jón maja, tón běły, čisty sněh wot kolebki hač do rowa! Tola njechamy sebi jón přejara khwalić. Wón mohł sebi hewak wumyslić a nam ćeknyć — a to so mnohim lubiło njeby. Tuž njech tu hišće wostanje, naš kermušny sněh! Jónu wšak budźe tež po nim, kaž z kermušnym tykancom.

Wutrobny postrow

amerikanski wuj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Francózska. Armeniski katolski patriarch msgr. Agagianian, kotryž krótki čas w Parizu přebywaše, bu wot francózskoho zwonkownoho ministra k snědani přijaty. Monsignore Agagianian je najmłódši patriarch swěta. Wón wobknježi a rěči wosym wšelakich rěčow.

Pósłanc Zjednoćenych Statow je pućujo přez Elsaß-Lothringsku we Pont-a-Mousson pomnik poswjećił za swětaznatoho slědźerja wulkeje rěki Missisippi, patera Marqette z rjadu jezuitow. Pósłanc pućowaše přewodźany wot druhich wotpósłancow a zastojnikow do Domrémy, hdźež je so swjata Johanna narodźiła. Wón wopyta jeje narodny dom, dale mału cyrkwičku, w kotrejž wona swjatu křćeńcu dósta, a baziliku, kotraž je na tym městnje natwarjena, hdźež je wona swoje powołanjo dóstała. W awće podachu so potom putnicy do Vancouleurs, hdźež kapałka městno woznamjena, na kotrymž je so Johanna modliła, prjedy hač francózsku armeju k dobyću dowjedźe.

Danska. Kral a kralowna Danskeje wopytaštaj klóštr benediktinkow a klóštr wot Horjestaća w Kopenhagenje. Wšitke rumnosće sebi dokładnje wobhladaštaj kaž: dźećacu zahrodku, šulske rumnosće. Mjez tym, zo so kral z najmjeńšimi rozmołwješe, dowjedźe wyšša kralownu tež do znutřkownych rumnosćow, štož je stare prawo krónowanych wosobow. Jara přećelnje rozmołwještaj so wonaj z tež přitomnym japoštołskim vikarom wo prašenjach woćehnjenja. „Njejsym so docyła nadźał", praješe kral, „kajku krasnu šulu wy maće. Ale sym tola tež jenož přišoł, zo bych tute dobre a wuběrne sotry wopytał."

Českosłowakska. Kaž je znate, je jendźelska zjawnosć přećiwo wotmyslenomu wotměwanju swětowoho kongresa bjezbóžnikow w Jendźelskej protestowała. Wšelake druhe kraje su so nětko jako městno skhadźowanja mjenowałe mjez druhimi tež Češka. Nětko piše hłowny organ ratarskeje strony „Venkow": „Cyła zjawnosć dyrbjała jenohłósnje protestować napřeco tajkomu zamysłej. My sebi njepřejemy, zo křesćenjo cyłoho swěta Česku jako sydło bjezbóžniskoho kongresa wobhladuja. Zjawnje wozjewjamy, zo bychmy zbožowni byli, jeli bychu nas z tajkim kongresom přelutowali. Ratarska strona wobhladuje jako swój cyle wosebity nadawk, přećiwo bjezbóžnomu strachej wojować, dokelž je wona najwjetša katolska strona kraja."

Wuherska. Katolske cyrkwje orientalskoho rita so na eucharistiskim swětowym kongresu w Budapesće wobdźěla. Tohodla budźa wjacy pontifikalnych Božich mšow po grjekskim ritu swjećić. — We Wuherskej cyrkwinske a statne wyšnosće jenohłósnje sobudźěłaja, zo bychu za přichodny eucharistiski kongres wšitko hódnje a derje přihotowałe. Wosebje ćežki nadawk změje železnica, přetož ani we swětowej wójnje njeměješe wona w tak krótkim času telko ludźi wozyć, kaž we dnjach kongresa, kiž so přibližuje. Ratarske ministerstwo a měšćanska rada přihotuja wšitko, zo bychu tysacy putnikow derje ćelnje ze wšěm zastarać mohłe, kotřiž do Budapesta přińdu. Šule změja tři njedźele prózdniny, zo bychu so rumnosće za cuzych trjebać mohłe. Tež wupyšenjo města a připrawjenjo

Knježi wowćeŕ a joho różowcy.

(Legenda wo Różeńće.)

(Skónčenjo.)

„Njeje wěrno, sy mi něšto sobu přinjesł, nano? A mi też? A mi też?" tak klinčeše nětko wokoło pastyrja z mnohich dźěćacych hortow.

„Ach, moje lube dźěći", wotmołwješe nan, „dźensa sym woprawdźe na was cyle pozabył. Njemějach wšak ani khwile, wam něšto rjanoho wurězać abo naplesć. Ale přichodnje chcu prawje zahe na was myslić a něšto wubjerne wudźěłać."

„Ach ně, nano, to wšak my njechamy; wšak hišće korbiki a pišćałki mamy. Ale njejsy ty w Różeńće był? A njejsy tam telko rjanych wěcow na předań widźał? Ja wěm, sy nam něšto kupił, njeje wěrno?"

„Ale, moje dźěći", wobaraše so nan, „bajeće tola kaž basničkl! Něšto kupił! Wšak tola wěsće, zo dyrbju cyłu swoju zasłužbu na to nałožić, zo bych wam drasty a khlěba nakupował. Što by tola mać prajiła, hdy bych pjenjezy njetrjebawši brójił!"

Ale tuta hospodarska rěč njeměješe žanoho wuspěcha; dźěći wjerćachu so wokoło njoho a ćahachu za joho rubjany kabat nastajnosći žebricy: „O, daj nam jenož mału maličkosć, hlej, druhe dźěći maja telko rjanych wěcow!"

Wowćeŕ so skoro zarudźi, zo njemóžeše swoje dźěći spokojić. „Haj, druhe dźěći maja telko rjanych wěcow, a ja njemóžu swojim ani maličkosće kupić!" Tak so zamysli; tola bórzy dopomni so na swoje zelene różowcy. „Haj!" dźeše zawjeseleny, „sym wam tola něšto sobu přinjesł; skoro běch na to zabył, cyle tunja maličkosć; njeje mje ani pjenježka stała. Čakajće, tule mam!" A hnydom poča swoju tošku wotpinać a zdobom so też dźiwać, zo w toščy tak dźiwnje šćerkota. Wotewriwši tošku chcyše różowc po różowcu wućahnyć — ale što jeno jomu dych chce tak nahle zastawać? Što jeno sebi přecy zasy a zasy woči třeje, kaž běštej joho mylłoj, hewak tak swěrnej? Što jeno joho woči widźitej, štož so tak zyboli, kaž młody sněh srjedź ćěmneje nocy padnywši na rańšim Božim słónčku? Njecha wěrić a tola přimajo čuje, zo tu njejsu wjacy zelene różowcy, kotrež je jedyn po druhim do toški khował — o dźiw a radosć! Wšitke zwjadłe brěžowe łopješka běchu so přeměniłe do ryzy slěbornych, lipowe a dubowe do ryzy złotych łopjenow; a też křižiki a same šmrěkowe špački zybolachu so złote; a husace kwětki hladachu kaž złote wóčka ze slěbornymi mikawčkami!

„Mój jej!" dźachu dźěći skoro jenož dychajo a wokoło toški so zwědawje tłóčo, a woči so jim zazybolichu, kaž te slěborne a złote łopješka. „Nano, što to tola je? Hdźe sy to namakał?"

„To stej nam swjata Marija Różeńčanska z Jězusdźěćatkom wobradźiłoj", wotmołwi nan hłuboko wodychujo: „Mój Bożo! Štó by so tohole nadźał!" A drohotne różowcy z toški ćahajo rjekny: „Tule maće, donjesće maćeri, zo by też wona widźała a so spodźiwała!"

Z ćichej česćownej bojosću dótkachu so dźěći drohotnych różowcow; potom khwatachu z nimi wjesele do khudoho wobydlenja.

wótřeréčakow so přihotuje. Też póst a policija so za swoje zaměry wobdźělitej. Też nabožne přihotowanjo so njestawa jenož wot cyrkwinskeje wyšnosće; też statne a měsćanske wyšnosće so wobdźěleja. Zastojnikam a přistajenym ma so zmóžnić, zo budźa so móc na kongresu wobdźělić, ale też hižo na wšitkich přihotowanskich eucharistiskich swjedźenjach, kiž so tam za jednotliwe powołanja wotměwaja. Tajke eucharistiske přihoty so porjadnje skónčeja ze swjatej spowědźu a zhromadnym swjatym woprawjenjom. Tele nabožne přihoty na kongres so njestawaja jenož we hłownym měsće, ale po cyłym kraju. Tak je so we jenym wuheńskim měsće 1500 železniskich zastojnikow na jenym triduum wobdźěliło.

Ruska. Generalny sekretar sowjetskich bjezbóžnikow je k smjerći zasudźeny. Jako naslědnik bu pomjenowany Olesuk, kiž je jako najbóle brutalny njepřećel wěry znaty. Wón wudawa nowinu „Bjezbóžnik", we kotrejž njepřestawajcy swojim čitarjam rozpisuje, kak nuzne je, zo so wěra do Boha a Cyrkej docyłnje z ludu wutupi a to ze wšěmi móžnymi srědkami!

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy.

Křćeni (julij—december 1937): 11. 7. Franc Bjarnat, m. s. Pawoła Knježka z Wučkec; Pětr Pawoł, m. s. Pawoła Jakuba Kokle ze Zejic; Bjarnat, m. s. Jana Rynča z Miłoćic; Hana Madlena, m. dź. Feliksa Jana Dórnika z Wudworja; Pawoł Mikławš, m. s. Mikławša Rehorja z Pančic; 18. 7. Beno, m. s. Jakuba Domški z Wudworja; 25. 7. Beno, m. s. Khorle Franca Lipowskoho z Pančic; Jurij Jakub, m. s. Jana Jakuba Matješki z Hórkow; Franc Pawoł, m. s. Pawoła Antona Čórlicha z Jawory; 1. 8. Jurij, m. s. Jurja Krala z Kukowa; Jan Ludwig, m. s. m. s. Michała Hermana z Kukowa; 8. 8. Křesćanka Marja, m. dź. Maksa Thilla z Kukowa; 12. 8. Marijana Hańža, njem. dź. Marhaty Rozalije Walczakec ze Swinafnje; 15. 8. Norbert Theodor, njem. s. Hańže Rozalije Šurichec z Wudworja; 22. 8. Beno, m. s. Pawoła Mich. Lukaša z Khróšćic; Hańža Herta, m. dź. Jakuba Wernera ze Stareje Cyhelnicy; 26. 8. Marja Lejna, m. dź. Jana Michała Hórnika ze Zejic; 29. 8. Rozalija Terezija, m. dź. Wilija Alberta Lipowskoho z Worklec; 5. 9. Terezija Lejna, m. dź. Jurja Jeńki z Pančic; Beno Alois, m. s. Jurja Mikławša Mikławška z Hórkow; Maks Michał, m. s. Maksa Herjeńca z Kukowa; 7. 9. Terezija, njem. dź. Hany Kochec z Hórkow; 8. 9. Jurij Franc, m. s. Michała Jeńki z Hórkow; 12. 9. Hańža Lejna, m. dź. Józefa Krala z Kukowa; Jan Helmut, m. s. Michała Marka ze Smječkec; 15. 9. Marja Terezija, m. dź. Richarda Cyža z Worklec; 26. 9. Hańža Terezija, m. dź. Jurja Józefa Brauzy z Kukowa; Měrćin Maćij, m. s. Pawoła Domški z Wudworja; 3. 10. Hilža Herta, m. dź. Jana Rynča z Worklec; 6. 10. Hańža Terezija, m. dź. Bjarnata Pětřki z Now. Wjeski; 10. 10. Hendrich Beno, m. s. Jana Šwarcy z Worklec; Měrćin Franc, m. s. Jurja Lebzy z Khróšćic; 17. 10. Rudolf, m. s. Pawoła Kubaša z Khróšćic; Monika Wórša, m. dź. Bjarnata Wagnera z Now. Wjeski; 25. 10. Jurij, njefn. s. Marje Madl. Lipičec z Kukowa; 28. 10. Konrad Józef, m. s. Eduarda Jurja Glawša z Pančic; Marhata, m. dź. Michała Brojerja ze Stareje Cyhelnicy; 31. 10. Herta, m. dź. Jurja Kitla ze Star. Cyhelnicy; 2. 11. Beno Měrćin, m. s. Jakuba Čornaka z Now. Wjeski; 9. 11. Hańža, m. dź. Jurja Handriki z Hórkow; 11. 11. Terezija Marja, m. dź. Jurja Jakuba Henčla z Jaseńcy; 14. 11. Feliks Měrćin, m. s. Jana Jakubaša z Worklec; Měrćin, m. s. Jana Maršnera z Worklec; 17. 11. Gabriela, m. dź. Bena Vickoho z Hory; 27. 11. Beno Handrij, njem. s. Hany Bjaršec z Łuźca; 28. 11. Hańža, m. dź. Jurja Pawoła Klimanta z Now. Wjeski; 5. 12. Jurij Ludwig, m. s. Jurja Michała Bětki z Worklec; 14. 12. Helmut Franc, m. s. Jakuba Tryčka z Lejna; 28. 12. Lejna Lucija, njem. dź. Marje Suškec z Jaseńcy.

„Zawodźewajće je pěknje, zo njebychu cuze woči jich widźałe!" wołaše nan hišće za nimi. „Ja wobstaram wowcy do wowćeńnje a přińdu bórzy za wami, rjekńće maćeri!"

Pastyŕ honješe wowcy do knježoho dwora a wobstarawši je z wodu, přitykny tu a tam walčik syna, hdy by traš jena abo druha rodźała. Też swěrny Móras, kiž dyrbješe před wowćeńnju w khěžcy strażować, dósta swój dobry pórcijón. Potom wróći so pastyŕ do swojeje nizkeje khěžki, dokelž běše swjatok. Nětko pak počinaše so powědanjo, spodźiwanjo a přecy zasy zbožowne wobhladowanjo.

Dźěći mějachu po swojim wašnju nuzne pospochi přirunawać różowc z różowcom, kotry so bóle błyskota; měrić, kotry je dlěši; wobćežkać, kotry traš je ćežši. Najstarša sotra pak nastajnosći młódšich bratrow a sotry wučeše: „To njesměš tak z cyłej horšću přimać, to su swjate różowcy, wot swjateje Marije wobradźene."

Staršej wšak jim njewobaraštej. „Njech so tróšku zawjesela dźensa." Wšak běštaj wonaj samaj z radosću wšej zahorjenaj.

Kajka radosć, kajka zbožownosć bě tu nadobo do khudeje khěžki zaćahnyła! Kak bohaći běchu ći khudźi we swojej jednorej, wěriwej, pobožnej wutrobje!"

A hdyž hižo ćmowa nóc cyłu krajinu wodźewaše a po wsy wšitko z ćicha wodychowaše, zyboleše so z nizkeje khěžki wowćerjoweje jasna lampka před wobrazom Maćerje Božeje w kućiku nad blidom, a wokoło blida klečachu staršej a dźěći a z jich hortow wospjetowaše so z tołstymi a ćeńkimi hłosami do jenoho hłosa so zjednoćejo njeličomny postrow: „Strowa sy Marija!"

Wšelčizny.

Tajke posćenjo so Bohu spodoba, hdyž to, štož sebi wot jědźe wotćahuješ, nuzućerpjacym dariš. Tradanjo twojoho ćěła njech je k wokřewjenju ćěła khudych.

(Swj. Hrjehoŕ.)

*

Woblič wudawki za jědźe, kotrež hewak na druhich dnjach zjěš, a połož zbytk, kiž by hewak za jědź wudał, na bok, zo by z nim wudowy, syroty a khudych podpjerał. Tak so prawje posćiš, a za tebje stupa k njebju modlitwa toho, kotrohož sy podpjerał. Tónle wopor so Bohu spodoba a twoje posćenjo so k twojomu lěpšomu zapisa.

(Herm. Past.)

*

Přepytowanjo swědomja je zakład bojosće a želnosće; přetož swědomjo je kniha, w kotrejž so wšědnje twój dołh zapisuje. (Swj. Chrysostomus.)

*

Chceš-li zo by so twoja modlitwa k njebju pozběhowała, přidaj jej křidle: posćenjo a jałmožnu.

*

Po času zlemi so też železny kij jako by ze sćiny był. Štóž chce kruteje podpjery dobyć, dyrbi so na drjewo křiža zeprjeć, kotrež bu na Golgoće zapuščene.

*

(Nóž a widličky.) We wójnje přińdźe njepřećelski wojak burej do hospody. Do jstwy zastupiwši ćisny nahi mječ na blido a zawoła: „Nětko sym tu ja knjez. Daj mi wobjed!" Bur dźěše ze jstwy a přinjese wulke widły, połoži je k mječej a praji: „K wulkomu nožej słušeja też wulke widličky."

Boža mša w kěrlušach.

1. Konfiteor a Kyrie.

1. Tu smy Twoje dźěći, Božo
Wótče njebjeski.
Ty chceš jeno naše zbožo,
Hižo na zemi.
Z lubosću nas hladaš,
Posłušnosć sej žadaš.
Kajki za to pak
Měwaš wot nas dźak?
Mało zańč Će mamy.
Často wužiwamy
Twoje dobroty
Sebi do škody.
2. Želnje Tebi wuznawamy:
Smy Će rudźili.
Khłostanje sej zasłužamy,
Kaž smy hrěšili.
Jara njeluboznje,
Z njedźakom a hroznje
Smy Ći płaćili:
Smil so nad nami!
Wótče, Syno, Ducho Swjaty,
Božo wěčny, njedoznaty,
Smil so nad nami,
Smil so nad nami!

2. Gloria — Khwała.

1. Boha khwalmy, stari młodźi,
Doniž žiwi smy!
Khwalmy Boha, kaž so hodźi,
Nět a wšitke dny.
2. Njech smy strowi, njech smy khori,
Njech so kóždy čas
Za wjeršnoho Boha hori
Z dźakom kóždy z nas!
3. Twoja wulkosć, móc a krasnosć
Wšitko přewyša.
W Khrystu Kralu Twoja jasnosć
Nam je zabłyskła.
4. Přijmi našu słabu sławu,
Swjata Trojica!
Žiw tu we nas mysl prawu,
Wěčna Dobrota!

3. Credo — Wěrju.

1. Do Boha do jednoho
Wěrimy a wěčnoho.
Wótc wšo stworił je,
Njech je widźome,
Njech nam zakryte.
2. A do Syna Božoho,
Z Wótcom byća jednoho.
Wón k nam z lubosće
Syn bu maćerje
Marje swjateje.
3. Wumrě za nas na křižu,
W skale pokhowany bu.
Z rowa wustupi,
Pětra wobkrući,
Njebjo wotewri.
4. A do Ducha Swjatoho,
Z njeju wukhadźatoho.
Wón nas woswjeća,
Cyrkej nawodźa,
W horju pokoja.
5. Božo, skruću našu wěru,
Daj też w bědach wěrić swěru!
Daj, zo widźeli
Tebje po smjerći,
Kaž smy wěrili!

4. Offertorium — Přinos.

1. Čisty khlěb Ći darujemy
Za so, za wšěch wěriwych,
Žiwych, njebohich.
2. Tak, kaž z winom spłunje woda,
Bójskosć Syna Twojoho
Njech nas překisa!
3. Keluch, kiž Ći woprujemy,
Nam a swětej cyłomu
Njech budź spomožny.
4. Rozkaći so pokorjamy
Před tobu tak z darami:
Tuž je přiwozmi!
5. Ducho Swjaty, wopor žohnuj,
Njedaj tu nam zahinyć,
Wšěch złych duchow skludź!
6. Khrysta smjerć a překrasnjenjo
Z wop'rom wopominamy,
Swjatych česćimy.
7. Njech naš přinoš Tebje sławi,
Njech nam wužitk přinjese,
Cyrkej wobsylni!

5. Sanctus — Swjaty.

1. Swjaty, swjaty, swjaty sy,
Božo wójskow njebjeskich.
Wjeršny Bóh sy jeno Ty,
Wótče dźěći čłowječich.
2. W twojim mjenje přikhadźa
Twój Syn skryty na wołtař.
Tón dźiw nima runjeća,
Tuž „hosana“ za tón dar!

6. Benediktus — Po přežohnowanju.

1. Witaj, Jězu, witaj,
Witaj, Zbóžniko!
Před złym duchom škitaj
Nas a čłowjestwo!
2. Žohnuj, Božo, žohnuj,
Žohnuj nas a pas!
Lěnich, błudnych pohnuj
Na swój swjaty kwas!
3. Kraluj, Khryšće, kraluj,
Kraluj wěčnje nam!
Njepřećelow zdaluj,
Pomhaj hrěšnikam!
4. Skhil so k dušam, skhil so
W čisću płakacym!
Nad nimi, ach, smil so,
Stysk staj čakacym!

7. Agnus Dei — Jehnjo Bože.

1. Jehnjo Bože, za nas date,
Smil so nad nami!
2. Jehnjo Bože, na křiž spjate,
Smil so nad nami!
3. Jehnjo Bože, čiste, swjate,
Pokoj na nas lij!

8. Communio — Swj. woprawjenjo.

1. Knježe, wšitkich přeprošuješ
K swojej hosćinje.
Sam so k jědźi poskićuješ
Skryty potajnje.
Ty so poniżeš,
Nas pak powyšeš.
2. Knježe, přińdź a nasyć hłódnych
Nas a wotsal zło!
Twoje słowo sčiń nas hódnych
Tebje samoho.
Twoje ćěło skruć
Nas na dalši puć!
3. Z čim Ći, Božo, wotpłaćimy
Twoje dary wšě?
Njech so nihdy njedźělimy,
Jězu, wot Tebje!
Khwalmy z dobrymi
Tebje skutkami!

9. Placeat — Njech so spodoba.

1. Njech je Tebi přijomna
Naša służba ponižna,
Swjata Trojica!
2. Hačkuliž smy njehódni,
Wopor, kiž smy přinjesli,
Smilnje přiwozmi!
3. Budź nam służba spomožna,
Njech nam zbóžnosć přisporja,
Tebje wosławja!

10. Skóńčenjo.

1. Požohnuj nas z wyšiny,
Swjata Trojica!
Přeco, wšudźe Twoji smy:
Knjež nam bjez kónca!
2. Cyrkej swoju rozšěrjej,
Zleń móc pohanstwa!
Njepřećelow pokorjej:
Knjež nam bjez kónca!
3. Wšěch nas pak njech nawodźa
Lubosć křesćanska!
Ty budź mzda nam njesměrna:
Knjež nam bjez kónca!

Amen.

K čomu smy stworjeni.

Bóh je će do swěta sadźił nic tohodla, zo by tebje trjebał, ale jenož, zo by ći swoju dobroćiwosć wopokazał a swoju hnadu a krasnosć ći spožčił. Tohodla dari ći też rozom, zo by ty joho póznał(a), pomjatk, zo by so na njoho dopomnił(a), wolu, zo by joho lubował(a), mysle, zo by sej joho dobroty předstajował(a), woči, zo by widźał(a) joho spodźiwne skutki, jazyk, zo by joho khwalił(a), a tak też druhe mocy. Dokelž sy potajkim k tomule zaměrej na swěće, tuž so pas a hladaj kóždoho spočinanja, kotrež so tomu zaměrej přećiwi, a zacpěwaj jako prózdne a zbytne wšě činki, kotrež kničomnosći służa.

Wobmysli sej njezbožo swětnych ludźi, kiž na tole njemysla, kiž su tak žiwi, jako bychu jenož k tomu stworjeni byli, zo bychu kněže twarili, štomy sadźeli, pjenjezy kopili a čas z tysacorymi zabawami wužiwali . . .

Cyłe naše žiwjenjo służa Bohu a też cyła naša wutroba. Woboje njeje za njoho přewjele. Wón nam žiwjenjo a wutrobu dari jeničcy k tomu, zo bychmy joho lubowali a jomu służili. Njewuwińmy jomu ničo! Stajnje wulke wěcy dokonjeć, njemóżemy; přecy pak móżemy činić, štož sebi naše powołanjo żada.

Jeli z) dozwonka skutkować winowaći njejsmy, činimy wjele z tym, zo Bohu swoje mjelčenjo, ćerpjenjo, modlenjo woprujemy. Někajka přećiwnosć, někajki wotpokaz, někajki bork, někajka drapojtosć, někajke njesprawne słowo, kotrež słyšo Bohu k česći znjeseš, wuważi poł hodźiny modlenja, a njezhubiš z tym čas, jednaš-li sćerpliwje a čichomyslnje

Po Fenelonje (bisk., † 7. 1. 1715).

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Njedźela Sexagesima, 20. februara 1938:
Boża mša str. 86; bjez Gloria; modlitwy w Misale woznamjenjene; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 84; město „Ite missa est": „Benedicamus Domino".

Swj. Maćija, jap., štwórtk, 24. febr. 1938: Boża mša str. 503.

Njedźela Quinquag sima, 27 februarja 1938:
Boża mša str. 91; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Gabrielu wot Přebolosćiweje Knježny str. 457; Credo; Praefacija wo Naiswj. Tojicy str. 84.

D A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V d Schülertor 21

Wšitko
štož serbska žona k drasće trjeba
też wšu potrjebu za dźowku, synka a muža, ma w bohatym wuběrku na składźe
Schaaf *w Budyšinje*
na Bohatej hasy 20

Smy přijomnje kupili!
Tohodla móżemy 3 krasne modelle dźěćacych wozow přijomnje poskićeć
42,— hr. 43,75 hr. 45,75 hr. Tři rjane wozy!
Też w druhich płaćiznach mamy stajnje wulki wubjerk! Rozesłanjo zwonka města wobstaramy darmo!
Krietsch nasl. w Budyšinje, Sukelnska dr. 10

Wulki wubjerk — wšelake płaćizny!
Dobre płaćiznyhódne wšědne koleso hač do najwosobnišoho luksusowoho chromkolesa stoja pola nas na wubjerk.
Mužace kolesa . . . . . 42 hr.
Žonjace kolesa . . . . . 46 hr.
Oskar Hirche, Kamjenc
Z ł žene 1880 Telefon 774

Štož trjebaće na żelezowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Dobre rjane kachle a kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
żelezowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Po nowy časnik ? ? ?
Do Dobrošic!

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Juria Nitsche
Bohata dróha 8

Stragula
Balatum, linolej, wu ładne twory, tepichi, běhadła, b idny linolej
Friedrich Bubach w Budyšinje
rózk Kronpryncowoho mosta / Lawskeje hasy

Pytam hnydom
15—16 lětnoho hólca
abo kiž jutry šulu wukhodźi do ratarskoho dźěła.
Měrćink w Bělčecach.

Też mały nawěštk ma wuspěch!

Wupjerki?
Haj — ale dobre!
Też 160 cm šěroke!
Wupjerkowe zbytki.
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, Jerjowa hasa 3

Wuhotowane wot **17,- hr.**
njewuhotowane wot **7,75 hr.**

Krietsch nasl.
Sukelnska hasa 10

Sofa- diwanowe, blidne přikrywy
Wołmjane a wjelbłudokosmikate deki, wobwěški k sćěnam płaćiznyhódno pola
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Bohu Knjezej je so spodobało, zańdźenu njedźelu našu lubu mać, přichodnu mać a wowku
Madlenu zwud. Šołćinu z Pěskec
po krótkej khorosći w starobje 76 lět do wěčnosće wotwołać. Zańdźenu srjedu smy ju w Njebjelčicach swjatočnje pokhowali. Nětko wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju na pustych wječorach wopytowali a za nju so modlili kaž też bohaće k rowu přewodźeli,
naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh"!
W Pěskecach, 16. februara 1938.
Hłubokozrudźenej
Šołćic a Rotec swójbje.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̌ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

9. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 26. februara 1938.	76. lětnik.

Křižowy puć.

Najkhutniši, ale zdobom tež rjany, ćichi čas cyrkwinskoho lěta so nam zasy přibližuje, swjaty pósť. Přichodnu srjedu tutón čas započinamy. Měšnik ze swjećenym popjełom naše čoło potruši a při tym nas na nizki započatk a prosty kónc našoho žiwjenja dopomina prajo: „Wopomń, človječe, zo sy proch a do procha so nawróćiš“. Dwoji nadawk mamy we swjatym posće dopjelnić, mjenujcy přez pokutu, modlenjo a skutki sebjezapŕéća na najwjetši křesćanswjedźeń — jutry — so přihotować a Jězusowe hórke ćerpjenjo wopominać. Naš serbski lud rady ćerpjenjo, rany a smjerć našoho Wumožnika rozpomina a to přez horliwe modlenjo křižowoho puća. Swjaty Leonardus a Portu Mauritio, wulki španiski ludowy misijonar, praji, zo budźe so we wosadźe, hdźež ludźo pilnje k stacijónam khodźa, wjele duši k wěrje a k dobromu nakazać.

Što dha je křižowy puć? Wjele pućow a šćežkow je było, kotrež je naš Zbóžnik za čas swojoho žiwjenja překročił. Ale žadyn z nich njeje tak ważny kaž joho posledni puć wot Pilatowoho hrodu na horu Golgotha. Tónle puć je mjeza mjez starym a nowym zakonjom. Wón pak wjedźe też wot hele do njebjes. „Přez křiž a martru je Jězus zašoł k swojej krasnosći.“ Prěni wulki pjatk dźěše Jězus, tón wulki měšnik Nowoho Zakonja, sam z ćežkim křižom wobćeženy k prěnjomu razej tónle puć a najzbóžniša knježna a druhe pobožne žónske a někotři japoštoljo sćěhowachu joho. A nazajtra, tak powěda legenda, dźěše mać Boža znowa zasy samsny puć a rozpominaše při tym njewurjeknite bolosće, kotrež běše jeje Syn tam wustał. Wšće pak je wona často hišće tutu šćežku šła, a jej su so pobožni Jeruzalemscy křesćenjo přizamkli. Bórzy přikhadźachu druzy křesćenjo nic jenož ze Židowskeje, ale też z cyłoho swěta. Kotra šćežka mohła za křesćana ważniša być hač ta, po kotrejž je Jězus k swojej krasnosći šoł? Tu so tak prawje joho słowo dopjelni: „Chce-li štó za mnu hić, bjeŕ wšědnje swój křiž na sʼ, a sćěhuj mje.“

W prěnich třoch lětstotkach, hdyž romscy kejžorojo křesćanow přesćěhachu, běše tutym nimale njemóžno, Jězusowy bolosćiwy puć wopytować. Romski kejžor Handrian natwari samo na Kalvarskej horje křesćanam klubu pohanski templ. Pod prěnim křesćanskim kejžorom, Konstantinom, dóstachu křesćenjo swobodu. Joho swjata mać Helena namaka na horje Golgotha swjaty křiž Zbóžnikowy. Pohanski templ daše spotorhać a na joho městnje krasny Boži dom natwarić. Nětk móžachu křesćenjo z cyłoho swěta tu we měrje swoju pobožnosć křižowoho puća dźeržeć. Chcychu zemju widźeć a ju wokošeć, kotruž je Wumožnik swěta ze swojim hórkim ćerpjenjom swjatosćił.

Na křižowym puću česćachu putnicy wosebje 12 městnow, na kotrychž bě Jězus wosebite ćerpjenjo wutrał a tak nowy dopokaz swojeje lubosće nam wopokazał. Tute městna mjenowachu so stacije, t. r. zastawki. Hdźež bu wón k smjerći wotsudźeny, hdźež jomu ćežki křiž na ramjo położichu, hdźež prěni króć pod křižom padny atd. Hdźež bu Jězus křižowany, to bě poslednja. Pozdźišo buštej hišće dwě městnje přiwzatej, hdźež bu Jězus swojej maćeri do klina położeny a hdźež bu do rowa położeny. To su naše 14 stacijónow abo na serbski zastawkow, to je, hdźež so zastawa.

Swjata Cyrkej tajke pobožne česćowanjo Jězusowoho ćerpjenja za jara dobre spózna a z wudźělenjom wjele wotpuskow wuhotowa, zo by horliwosć wopytowarjow přiběrała.

Pozdźišo přińdźe swjaty kraj do rukow njepřećelow swjatoho křiža, mjenujcy mohamedanow, kotřiž pobožnych pućowarjow na wšě móžne wašnjo přesćěhachu a krjudowachu. Dwěsći lět dołho prócowachu so křesćenjo swjaty kraj z mocy Turkow wuswobodźić, tola so jim to njeporadźi. Tohodla počachu synojo swjatoho Franciska, kytrymž běchu wot lěta 1342 swjate městna w Palestinje přepodate, 14 stacijónow we wšitkich swojich cyrkwjach a klóštrach

wěriwym předstajeć. Tak zawjedźechu pobožnosć křižowoho puća we cyłym swojim rjedźe, a dołho njetraješe a česćedostojna pobožnosć bě po cyłym katolskim swěće rozšěrjena. Romscy bamžojo wotewrichu pokłady cyrkwinskich hnadow a spožčichu wulkotne wotpuski, mjenujcy te samsne, kotrež mohł tón dobyć, kiž swjate městna w Palestinje same wopytuje.

Wotpuski, kotrež so też khudym dušam přiwobroćić hodźa, dobudźe jenož tón, kiž je bjez ćežkoho hrěcha. Wěsće pak też hrěšnikej tuta pobožnosć ničo škodźeć njebudźe. Dale je nuzne, zo so kóždy stacijon po rjedźe a zasobu wopytuje. Najlěpje je, hdyž wot jenoho stacijona k druhomu khodźiš; hdyž so to njehodźi, potom so we ławcy pozběhń a so k swjećatku wobroć. Při tym ma so Khrystusowe ćerpjenjo ropominać, hdyž so kóždy króć na to dopomniš, štož na swjećatku widźiš. Wšitke druhe modlitwy su jara dobre a spomožne, ale nic runje přikazane a tak też nic nuzne. Nuzne pak je, zo so stacijony za sobu rozpominaja, pobožnosć so njesmě přetorhnyć. Njesměš potajkim srjedźa přestać, něšto druhe sčinić hić, štož by će rozpjeršiło. Khiba zo jeno čisće krótki čas traje abo so njerozpjeršiš. Tola dobudźeš też před jednotliwym stacijonom njedospołny wotpusk. Hdy by něchtó mjez tym chcył k spowědźi hić abo Božu mšu słyšeć, da by to směł, dokelž so při tym njerozpjerši. Wotpuski móža so w kóždym času dobyć a to tak husto, hač so pobožnosć wotdźeržuje, było-li też za dźeń wjacy króć.

Spomnić chcu też na tak mjenowane stacijonske křiže. Wěsći měšnicy maja połnomóc, je swjećić. Jelizo sy mjenujcy zadźěwany, křižowy puć w cyrkwi spěwać — na přikład w khorosći, móžeš te samsne wotpuski dobyć, jelizo — tajki křiž před sobu mějo — 20 Wótče-našow wuspěwaš: 14 k česći Jězusowoho ćerpjenja, 5 k joho ranam a 1 po měnjenju Swjatoho Wótca. W ćežkej khorosći dosaha samo wokošenjo abo druhe počesćowanjo tajkoho křiža.

Tak njeje w cyłej katolskej Cyrkwi žaneje pobožnosće, přez kotruž mohło so telko wotpuskow a to z tak lohkej prócu dobyć kaž přez wopytowanjo křižowoho puća. W mojej wosadźe je rjana ličba tajkich pobožnych, mužskich a žónskich, kiž wšědnje rano do kemši k stacijónam khodźa. Też tebje prošu, luby čitarjo, zo by we swjatym póstnym času čim husćišo ćim lěpje tutu spomožnu pobožnosć wukonjał: hrěšnikam wuskutkuje želnosć a nakazanjo, sprawnym pak powjetša jich dospołnosć a wuči jich poniženosć, sćerpnosć a sebjezapřećo a poskića jim tróšt w zrudobje.

Jj.

† Farař Jakub Nowak.

Zańdźenu štwórtk dopołdnja móžachmy dopóznać, kak wulkeje lubosće a česćownosće njehoh farař Jakub Nowak we wšěch worštach serbskoho luda so wjeseleše. Rumna cyrkej skoro njedosahaše za tamne njeličomne syły žarowacych, kotříž běchu z daloka a šěroka přikhwatali, zo bychu njebočičkomu poslednju česć wopokazali; 23 duchownych bratrow ze wšěch kónčin Sakskeje a přimjezneje pruskeje Hornjeje Łužicy přewodźeše zemrětoho sobubratra, mjez nimi wysokod. kk. kanonik Jurij Hejduška z Budyšina a probst Romuald z Marijineje Hwězdy. Srjedu popołdnju běchu wosadni joho z Worklec do Radworja přewjezli, hdźež w kapali na marach stoješe, a wječor so wosadnym přileżnosće poskići, ze swojim něhdyšim dušepastyrjom so bliže rozžohnować. Na pohrjebnym dnju běchu joho kašć před wołtarjom farskeje cyrkwje postajili. Swjatočnu čornu Božu mšu měješe knjez farař Handrika z Markneukirchna, z přećelstwa zemrětoho, kotromuž kk. kapłanaj Kurca z Worklec a Andricki z Budyšina assistowaštaj. Dalšu pohrjebnu swjatočnosć w cyrkwi nawjedowaše knjez arcyměšnik Žur-Ralbičanski. Po swjatočnym rekwiem stupi wosadny knjez farař na klětku a rozłoži na podłožku słowow pobožnoho Simeona „Nětko wotpušćiš swojoho służownika w měrje“ hišće raz dźěłapołne žiwjenjo zemrětoho, kiž je we wšelakich kónčinach Sakskeje skutkował, daloko po swěće na swojich pućowanjach přišoł, tola z njewšědnej lubosću na swojej serbskej domiznje wisał, wosebje na Radworju, hdźež je po swojim přeću posledni wotpočink namakał. Potom zarjadowa so njesměrny dołhi žarowanski ćah, mjez nim wosadne towarstwa, a kročeše pod błukim hłosom zwonow a spěwanjom pohrjebnoho kěrluša na kěrchow swjatoho Křiža, hdźež so ćělne powostanki njeposrědnje při muri cyrkwički pokhowachu. Cyrkwinski khór pósła jomu poslednje harmoniske „božemje“ do wotewrjenoho rowa. Z pobožnym paćerjom a z hruzlkom zemje rozžohnowachu so wosadni, přećeljo a znaći z dušepastyrjom, kiž je cyłe swoje žiwjenjo přikładnje woprował za zbožo jomu zdowěrjenych dušow. Njech Bóh jomu te dźěła mytuje tysac króć!

Farař Jakub Nowak je so narodźił 3. junija 1864 na Horje, hdźež joho staršej rjanu žiwnosć wobsedźeštaj. Wón je samsny puć we swojim přihotowanju na duchownstwo šoł, kotryž su w prjedawšim času zwjetša wšitcy serbscy katolscy duchowni kročili. Wukhodźiwši ludowu šulu w Khrósćicach a praeparandu katolskoho seminara w Budyšinje přesydli so do Serbskoho Seminara w Prazy. Dokónčiwši gymnazialne studije na němskim wyššim statnym gymnaziju Małeje Strony wěnowaše so theologiskim studijam na theologiskej fakulće němskeje university w Prazy.

30. augusta 1891 wuswjeći joho najdostojniši knjez biskop Ludwig Wahl na měšnika.

Prěnje duchowne zastojnstwo nastupi jako kapłan w Radworju, hdźež je jako tajki pjeć lět dołho skutkował. Potom bu powołany do Budyšina za kapłana při Serbskej cyrkwi a zdobom za tachantskoho vikara. Pódla swojoho dušepastyrskoho dźěła w Budyšinje měješe zastarać filialku w Hajnicach. Wot lěta 1903—31 je był z fararjom Radworskeje wosady. Lěta 1932 złoži dobrowólnje swoje zastojnstwo přiběraceje ćělneje khiprosće dla. Swój wotpočink přeżiwi we wustawje miłosćiwych sotrow we Worklecach, kotrež joho swěru hladachu hač do smjerće.

Hdźežkuli je knjez farař Nowak skutkował, tam spominaja na njoho z wutrobnej dźakownosću. Je so tola wšudźom wopokazał jako swěrny, horliwy dušepastyr, kiž je swěru so prócował, khodźić w stopach Dobroho Pastyrja. Za spomoženjo njesmjertnych dušow dźěłać, bě jomu wjeselo a woprawdźita znutřkowna potřěbnosć.

Nimo swojoho wužšoho duchownoho dźěła je so wjele prócował na wšěch městnach swojoho skutkowanja wo wosadne katolske towarstwa. Měješe k tomu wosebitoho dara — wědźeše w nich žiwjenjo budźić a wudźeržeć. Rady posłuchachu wšitcy na joho přednoški, wosebje na

wopisowanja cuzych krajow, žiwjenja a wašnjow cuzych ludow. Wědźeše wjele wo tym powědać, dokelž bě rady a wjele pućował a na swojich pućowanjach wšo z wótrym wóčkom wobkedźbował. Zo by wostudźe wotwobarał, začinješe swoje přednoški z dobrym žortom, wosebje ze žortnymi podawkami, kotrež bě na swojich pućowanjach nazhonił. Připosłucharjam njebě ćežko rozsudźić, kak daloko běchu tute podawki woprawdźe doživjene a hdźe so žortniwe, šibałe wupyšenjo joho živeje fantazije započa. Žortniwa žiła bě jomu přinarodźena a je jomu wjele dobrych službow wopokazała.

Hdyž tu poswjećamy zemrětomu knj. fararjej Nowakej spomnjeńku, njesměmy zabyć na to, što je wón ze swojim pjerom dźěłał za Serbow. Jako swěrny a horliwy sobustaw towarstwa ss. Cyrilla a Methoda je mnohe nastawki, rozprawy a powěsće podawał do towarstwowoho časopisa, „Katolskoho Posoła“. Ż wjetšoho dźěła su wušłe we wosebitych knihach, kaž joho wobrazki z pućowanjow a wosebje stawizny Budyšskoho tachantstwa a katolskich serbskich wosadow. Je přełožił někotružkuli dźiwadłowu hru, khutnoho a wjesołoho wobsaha, a ju za předstajenjo na towarstwowym jewišću připrawił. Też prjedawši hospodarski časopis: „Serbski hospodar“ je dlěši čas redigował.

Fararja Nowakowe spisy so lohko a derje čitaja, dokelž su w jara dobrej ludowej rěči spisane. Je to woprawdźe wokrewjenjo, hdyž knihu w tajkej lohkej, rjanej, běžnej serbskej rěči spisanu, čitaš. Nětko je joho pilne pjero wustało.

Njebjeski hospodar płać nětko swojomu zemrětomu wotročkej wšitku prócu a wšitke dźěło, kotrež je w joho winicy wukonjał.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Srjedu wječor předowaše znaty klóštrski duchowny P. Ferdinand Kasper SJ. w tachantskej cyrkwi. Předmjet joho přednoška rěkaše: „Křesćanski duchowny špihel“. Wón rěčeše najprjedy wo powšitkownym powołanju měšnika, wo joho posrědnistwje mjez človjekami a Bohom, kaž je hižo stare ludy, na přikład Indojo, Perzojo, Grjekojo, Romjenjo, też Germanojo atd., po swojim pohanskim wašnju znajachu. W Starym Zakonju znajemy wot Boha postajene měšnistwo levitow. Idealny přikład křesćanskoho měšnistwa je joho założeŕ Jězus Khrystus a tomu dyrbi so idealny měšnik po možnosći runać přez swoju pobožnosć, čistotu, njesebičnosć, darniwosć, posłušnosć napřećo wyšnosći a horliwosć, duše za Boha dobyć, też přez swoju wědomosć. Rěčnik njepotaji, zo človjeske słabosće a njedospołnosće so też tu a tam w měšniku jewja. Tola ličba tajkich njehódnych měšnikow je poměrnje, bohudźak, snadna. Njepřećelojo měšnistwa widźa často jenož tute słabosće a njedostatki na měšnikach a kritizuja je wótrje, njewidźa pak njesměrnoho dobroho, kajkohož su měšnicy wuskutkowali na polu wědomosće, křesćanskeje kultury, za lud a kraj, haj za powšitkowne človjestwo. Tele wuznamne skutki so pola měšnika jako same wot so rozemja. Njeličomne syły měšnikow su so wuznamjenili přez swoju póćiwosć a swjatosć, přez swoje njesprócniwe dźěło za zbožo človjeskich dušow, přez wudźělowanjo swjatych sakramentow, přez předowanja, přez podpjerowanjo potřěbnych w ćělnej a duchownej nuzy, přez mnohe dobroty, wo kotrychž móže rěkać, zo lěwica njewě, što prawica čini, přez swoje njeličomne dźěła za zbožo ludow a krajow, a nic naposled přez swoje martrarstwo, kotrež z lubosće a swěry ke Khrystusej Kralej na so wzachu, kaž smy w najnowišim času w Mexiku, Ruskej a Španiskej zhonili. — Wječorna pobožnosć skónči so ze sakramentalnym požohnowanjom.

Z Khróšcic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 2. měrca, popołdnju w 2 hodź. w Khróšćicach a 1/24 hodź. we Worklecach.

Z Kulowa. Zymna běše to njedźela; z časami so sněh dźěše. To pak našich wosadnych njewotdźeržowaše, do „Němskoho kejžora“ přińć na swjedźeń „Bratrowstwa“. Žurla bě hač do poslednjoho kućika wupjelnjena. Běše pak też woprawdźe rjenje. Sylny spěwny wotdźěl přednjese štyri krasne spěwy. Knjez dirigent žněješe wulku sławu. Potom hrajachu struchłohru „Genofeva“. Hra žada wjele prócy a wubjerne mocy. Wšo so nanajrjeńšo wuwjedźe. Njechamy hakle mjena mjenować. Njeje wšak też trjeba. Wšitkim wutrobny dźak!

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powědančko wot Khrystofa Šmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.

I.

Pěstonjenjo je jandźelska służba.

Spočatk 18. lětstotka bydleštaj w zastarskim ale hišće rjanym hrodźe blizko wulkoho lěsa hrabja Drohoměr z Dubowina a joho mandźelska Liduša. Pěkny hólčk z mjenom Bohusław, kotrohož njewurjekniwje lubowaštaj, bě jeju jeničke dźěćatko. Tola prjedy hač móžeše wone słowčko „nano“ wuprajić, dyrbješe hrabja do wójny. Dobra, bohabojazna knjeni wosta doma na hrodźe, a jeje jenički pokoj při njepřitomnosći mandźelskoho, jeničke wjeselo w ćichej samoće běše jeje Bohusławk. Wona bě sebi wotmysliła, jenož za joho dobre wućehnjenjo živa być, a jeje wutroba žedźeše za tym zbožnym wokomikom, hdyž mohła z hólčatkom na rukomaj swojoho luboho mandźelskoho zasy doma powitać.

Jónu z wječora sedźeše knjeni z dźěćatkom na klinje we jstwje. Pěstońca Marhata stoješe při njej a poskićowaše dźěsću, přećelnje z nim hrajkajo, wšelake čerstwe kwětki. Dźěćatko so smějkotaše z małymaj ručkomaj po nje so naćahujo, a też mać posměwaše so radosćiwje a wjeseleše so na njewinowatej wjesołosći dźěsća. Tu nadobo stupi służownik, kiž bě z knjezom sobu do wójny ćahnył, do jstwy, a přinjese zrudnu powěsć, zo je hrabja ćežko ranjeny a zo sebi přeje, před swojej smjerću, kiž snadź je blizko, hišće jónu swoju mandźelsku wohladać. Knjeni zbědny a móžeše hólčka w třepotacymaj rukomaj lědma zdźeržeć. Służownik widźawši knjenine zastróženjo poča jej nadźiju činić, zo traš so hrabja z pomocu wustojnych lěkarjow a w jeje přitomnosći zasy polěpši; při tym pak njemóžeše jej zamjelčeć, zo ma dźeń a nóc pospochi jěć, jeli zo chce knjeza hrabju hišće živoho nadeńć. Knjeni přihotowa so hnydom na puć. Swoje dźěćatko z horcymi sylzami wokošiwši praješe: „Ty luby, mały Bohusławko, ty hišće njewěš, čohodla twoja mać płače! Wbohe dźěćo, ty zhubiš swojoho nana, ani zo by joho znało. O kak je mi to žel, zo će na tónle daloki puć do wojeŕskoho lěhwa sobuwzać njemóžu!“

„O Marhata“, dźeše knjeni dale k pěstońči so wobroćiwši, „tebi přepodam najlupše, štož tu zawostaju. Měj wěsće kedźbu na tele dźěćatko! Njewostaj je ani wokomik same, też nic, hdyž spi. Hladaj je pilnje, jako bych sama přitomna była. Dźi z nim kóždy dźeń, wosebje rano, do zahrody na čerstwy powětr. Spěwaj jomu kěrlušk, powědaj z nim; pokazuj jomu kwětki a druhe rjane wěcy. Njedaj jomu ničo druhe do ručkow, štož by jomu škodźało, z čimž mohło so skałać abo štož mohło pózrěć. Na žane wašnjo pak so njezwaž jomu něšto klubu sčinić; na joho dźěćacu nješirokosć so njehněwaj a njemjerzaj. Dźěćipěstonjenjo je jandźelska służba! Budź tomu dźěćatku dobry jandźel! — Hospoza, kotrejž cyły dom přepodam, budźe mi zawěsće

Wotrowska cyrkej a fara.

Dodawk — přidawk.

(Přirunaj „Kat. Posoł“ 1922, str. 248.)

Mamy drje w Serbach mnohe pyšne a přećelne Bože domy, tola žana cyrkej mi tak raznje njeměči a na mnje tak njeposrědnje njeskutkuje jako Wotrowska.

Tu stoji tasama dupa, hdźež před mnohimi lětami swjatu křćeńcu dóstach; tu je tónsamy wołtař, při kotrymž jako 7lětny pachołk k wołtarjej służach a hdźež w pozdźišich lětach pobožny kěrluš na pišćelach přewodźach. Tu stoi tasamsna ławka, w kotrejž tak rady, tak husto, pak wjesoły pak khutny kěrluš sobu spěwach abo swjaty rózarij zanošowach. W klinje tuteje cyrkwje spja w ćichim měrje moji pilni prjedownicy, mojej sprócniwej, pobožnej staršej, też mój luby bratr ze swojej swěrnej mandźelskej a ze swojim jako wopor swětowele wójny tak zahe wotwołanym synom.* Tu strowja tasama klětka, z kotrejež pak dźensa — na dnju ss. Cyrillej a Methodijej wěnowanym — knjez Michał Cyž-Žurčanski tak wjesele skutkowanjo słowjanskeju bratrow rysuje a nas — dźaknych posłucharjow — tak khutnje za našu swjatu wěru zahorja! (19. 7. 1836.)

Chcu pak dźensa něšto wo założenju Wotrowskeje cyrkwje a fary powědać. Naši zbóžni prjedownicy, wosebje dekan ze Schmidenthal a kanonik Jakub Kylian měještaj khwalobne wotmyslenjo, w serbskim kraju cyrkej a faru natwarić. Prěniši chcyše jej w Sulšecach jako srjedźišću mjez Budyšinom a Khrósćicami założić. Ale tajki wotpohlad móžeše so lědma do skutka stajić, dokelž běše Sulšečanska póda a jeje poddanstwo nimale cyle cuze. Tohodla rozsudźi so Kylian za Žuricy, dokelž tam běchu wobydlerjo nimale wšitcy katolscy a wobydlerstwo a póda kapitlej słušeše. Wobaj namjetaj so khětro dliještej, dokelž so časa tu abo tam njenamaka, zo mohło so kubło kupić. Mjez tym pak běše dekan ze Schmidenthal zemrěł, swoje penjezy za twar Šěrachowskeje a Bukečanskeje cyrkwje nałožiwši. Też Kylian běše přez wšelake fatality wjetši dźěl swojoho zamoženja přisadźił. Dokelž pak kapitl dosahacych srědkow njeměješe, porazy so cyły rjenje wumysleny nadobny skutk. Bóh pak wosta jomu swěrny.

* Budu też ja něhdy mjez nimi w ćichim měrje spać? Budźa też moje mučne stawy tu we ródnej zemi tlać? Budu tu w towarstwje najlubšich duši mojich jako wuzwoleny na prawicy tróna najsmilnišoho sudnika stać?

Lěta 1754 — na swjedźenju swj. Měrćina — wudyri rano zahe pola Pjelcec we Wotrowje přez njekedźbnosć domiacych wulki woheń. Cyły dwór so wotpali. Też někotrych susodow nahły wulki woheń sobu hrabny. Pjelc, jako špatny hospodař znaty, kiž swoje kubło bjez čeledźe a nuznych zapřahow wobdźěłać spytaše a kiž měješe tola lětnje na 30 tolef dawka zwjesć, njemóžeše kubło znowa natwarić. Tohodla staji so pola wysokodostojnoho kolegija namjet, Pjelcec kubło kupić a tam cyrkej a faru natwarić. Tajki bohuspodobny skutk pokhwali tehdomniši biskop a dekan Włóski z Bärenstamm a přilubi jomu swoju pomoc. Zdobom přikaza kapitlej *exactum contractum vitalium* duchownoho knjeza, bywšoho kapłana Bernh. Kreuzkama, wotkazany kapital, něhdźe 3000 tolef wučinjacy.

W lěće 1755 přińdźe Mikławš Pjelc sam do Budyšina a žadaše za swoje wotpalene kubło, kaž stoji a leži, 350 tolef hotowych pjenjez, k tomu někotre kórcy pola, łuki a pastwišća. Žadanka bu bjeze wšoho přizwolena, też bu wobzamknjene, město Pjelcec kubła „k Božej česći a tróštej wěriwych“ faru a cyrkej we Wotrowje twarić, kubło pak wot wšoho spočatka nowomu fararjej jako wěnowanku přewostajić.

W samsnym lěće bu Jakub Kylian na seniora powyšeny, mjez tym zo joho zastojnstwo knjez z Hauptmann nastupi. — Tutón nětk přednjese po biskopowym nadawku wysokomu konsistorijej:

1. 3 Wotrowčenjo a 3 Žurčenjo maja jako połnomócnikojo před wysokodostojne konsistorium přińć a tu přednjesć:
   a) zo je farska cyrkej tak zdalena, zo njeje móžno, porjadne Boże służby wopytować;
   b) zo je dalokoho puća dla lědma móžno, wosebje při nahłym skhorjenju, měšnika zwołać;
   c) zo dalokoho puća dla rozwučenjo dźěći — wosebje paćerskich dźěći — wo křesćańskich wěrnosćach khětro ćerpi;
   d) zo njeje Khrósćičanska farska cyrkej dosć rumna, wosebje z daloka přikhadźacy dyrbja stać, hdyž trochu pozdźe přińdu, mjez tym zo wjesnjenjo sedźa;
   e) zo su zwólniwi, nowomu Wotrowskomu fararjej telko mzdy dawać, jakož maja do Khrósćic lětnje wotedać.

---

powědać, hač sy wšě moje přikaznje swěrnje a pilnje dopjelnjała. Slub mi, zo na tute moje poslednje napominanja ženje pozabyć njechaš, zo bych k najmjeńšomu, štož moje lube dźěćo nastupa, bjez starosće być mohła. Kóždu hodźinu wot nětka hač do swojoho domojwróćenja chcu ći wotrunać. Jeli zo mi potom dźěćo strowe a wjesołe zasy do rukow daš, budu ći zasłužene myto dać wědźeć. Też přinjesu ći něšto prawje rjane sobu domoj, na čimž změješ wěsće wulke wjeselo.“

Marhata wšitko přilubi. Knjeni wokošowaše dźěćo, žohnowaše je a zhladowaše ze sylzojtymaj wočomaj nutrnje so modlo k njebju, położi potom dźěćatko Marhaće do rukow a sydny so při płakanju a rudźenju swojich służownikow a poddanow do woza a wotjědźe při ćmičcy a w sylnym dešću z dwora.

II.

Wulke njezbožo z małeje njeposłušnosće.

Marhata bě khuda syrota, bohabojazneje wutroby, wjesołeje a radosćiweje mysle, lubozna a rjana kaž kćějaca róża. Tohodla běše ju knjeni za pěstońcu małoho Bohusławka přiwzała. Tale dušna, posłušna holčka činješe wšo, štož bě jej knjeni přikazała, z najwjetšej pilnosću, a ani hodźiny so njeminy, zo by so na knjenine napominanja njedopomniła. Přetož wona ważeše sebi knjeni jako swoju najwjetšu dobroćerku, a měješe na luboznym hólčatku najwutrobnišu wjesołosć, haj wona česćowaše we nim hižo swojoho přichodnoho knjeza.

Jene popołdnjo Marhata při rjenje plećenej kolebcy wusnjenoho dźěśća sedźo šiješe. Wona běše pletwo, kotrež so na kóncu tujawki wyše dźěśćoweje hłójčki lesnje wuzběhowaše, z różemi wobtykała, zo by dźěćatko hnydom, hdyž wotući, něšto rjane widźało. Čeńki běły flór wobaraše dźěćo w spanju před muchami — a luboznišo a rjeńše hač te čerstwe kwětki zdachu so čerwjene lička spacoho dźěśća přez kipry, łahodny zawodźew.

Někotři hercy, kotřiž po kraju wokoło ćahachu, přińdźechu do dwora a počachu piskać. Wšitcy w hrodźe so hnydom hromadu zběžachu; wzachu hercow nutř do deleńcy, zo bychu sebi při piskanju a rejwanju wjesołe popołdnjo sčinili. Marhata ničo radšo njesłyšeše hač wjesołu hudźbu; wosta pak, na knjenine słowa so dopomniwši, při kolebcy małoho Bohusławka. Tu přiběža Jurij, zahrodny hólc, do jstwy, prajo: „Marhata, pój wšak tola też khwilku dele! Ty njewěriš, kak wjesołe tam wšo je. Tak rjanu hudźbu hišće ženje słyšał njejsym. Jedyn ma třitrunate husle a šmóra na nje, hač wšo rži. Jedyn pachoł ma dutki, druhi tarawku a činitaj swoju wěc wulkotnje. A jedyn duje kózło, zo wšo bórči a šwórči. — Pój wšak tola khětře dele!“

Marhata wotmołwi, zo dźěćo žadyn wokomik same wostajić njesmě.

„Ach — njebudź 'noż tak dźěćaca“, znapřećiwi lohkomyslny Jurij. „Dźěćo rjenje spi, a ty jomu spać pomhać njemóžeš. Pój, pój, a njedrož so tak! Za běrtlk hodźiny tu zasy sy. Jenu rejku mi tola zapowěsć njebudźeš!“

2. Hnadna knjeni klóštra Marijineje Hwězdy ma so prosyć wo pisomne připóznaćo:
   a) zo je z twarjenjom cyrkwje a fary we Wotrowje cyle a dospołnje spokojom;
   b) zo poddanow klóštra we Wotrowje a Žuricach do Wotrowa zafaruja;
   c) zo so swojich prawow jako patrónka na wšě časy wzda.
3. Khróśćičanski knjez farař ma so prosyć:
   a) zo by do toho zwolił, zo k njomu zafarowani Wotrowčenjo a Žurčenjo so z Khróśćic wuzamknu;
   b) zo zdobom wuznawa, kelko wón zarunanja žada, abo zo wón *ad majorem Dei gloriam* wšo spušći.
4. Zastupjerjo Wotrowa a Žuric smědźa rozsudźić:
   a) hdźe, hdy a kak ma so nowa cyrkej twarić;
   b) hač ma so nowa cyrkej z wěžu a ze zwonami wuhotować;
   c) hdźe a kak ma so farski dom twarić;
   d) kotromu swjatomu ma so Boži dom poswjećić;
   e) kelko zarunanja so Wotrowskomu fararjej jako honoracija zwěsći.

We Wotrowje su sćěhowace swójby:

1 Šiman	14. Pielc (liči so nětkle jako kubło)
2 Šołta	15. Valtin
3. Symank	16. Helak
4. Kuba	17. Kašpor
5. Brodel (Pětr)	18. Wjeńk
6. Lebza	19. Rieda
7. Cyž	20. Michałc
8. Huntas	21. Ćiban
9. Kokula	22. Č rnak
10. Brühl	23. Młynk
11. Borgmann	24. Jurš (korčmař)
12. Bjeńš	25. Šołta
13. Rewor (Rehor)	26. Konrad (na wurodźe.)

Potajkim: 20 kubłow a 6 zahrodnikow, kotrež přez 100 wosobow wučinjeja.

Žurčanska gmejna mjenuje sćěhowacych wobsedźerjow:

1. Schulze (Šołta, Laras)	10. Lejnař
2. Jacwawk	11. Hönc
3. Raab	12. Schulz
4. Jórš	13. Brycka
5. Fala	14. Wornač
6. Sauer (Žur)	15. Měrš I
7. Jakubaš	16. Jórš
8. Schneider (Krawc)	17. Měrš II
9. Rjeda	18. Janka

Wobej gmejnje wučinitej něhdźe 200 zafarowanych.

7. meje 1756 jědźeše dekan Włóski z kantorom a šolastikom do Wotrowa, zo bychu městnosć za nowu cyrkej postajili. Chcychu zwoprědka k wječoru na Borgmannec polo twarić. Dokelž pak bě městnosć jara droha a wyše wšoho mokra, wuwzachu pódy k wječoru wot fary.

17. meje hižo zasy jědźeše biskop Włóski ze seniorom Kylianom a kantorom Hauptmannom, šosarjom Rychtarjom a twarskim mištrom Jähnelom do Wotrowa. Też mulef Leidler ze swojimi dźěłaćerjemi tam přińdźe. Wotměrichu za cyrkej a kěrchow 66 łohći dołhosće a 33 łohći šěrokosće. Dopołdnja wopytachu hišće skały we Wotrowje, Khanecach, Jělcy a Bukowcu. Pak běše tu abo tam kamjeń překrótki abo přetwjerdy abo wot hórki, abo bě přiwjezenjo na twarnišćo přećežke, mjez tym zo bě w Bukowcu pola Mukec kóždy zadźewk zběhnjeny. Hakle w 1 hodź. dóńdźechu knježa k wobjedu a hižo w 3 hodź. wróćichu so do Budyšina. (Skóńčenjo přichodnje.)

WHW — wutrobu njezawrjej!

Wotewrjenjo pomnika w Serbinje.

Wo tym pisa časopis „Němska ludowa nowina“ w Texasu (w Americy) mjez druhim w čisle z 22. dec. 1937 sćěhowace:

Při najrjeńšim wjedrje khwatachu tysacy do Serbina, do stareje serbskeje kolonije, założeneje 1854 přez fararja Jana Kiliana. Mnozy, kotřiž so lětdźesatki wjacy widźeli njeběchu, powitachu so wutrobnje před a po wotewrjenju pomnika, kotryž běše stat Texas pioněram (wosebje přez posrědnistwo fararja Möbusa) wěnował. To běše dźeń radosće za Serbstwo w Texasu

Marhata da so narěčeć, hačrunje jej wutroba pukotaše, a dźěše sobu dele. Měješe pak tam mało wjesela; wulki strach ju napadowaše. Wona chcyše so wróćić, tola tamni jej wobarachu. Naposledku so jim z mocu wutorhny a běžeše horje ke kolebcy jej poručenoho dźěsća.

Tola — kak so zastróži! Pósłančko bě prózdne — wot dźěsća ničo widźeć njeběše. Wona drje so zasy změrowa, z nadźiju so tróštujo, zo traš je něchtó z domjacych dźěćo ze šibałosće do druhoho łoža położił, zo by ju do stracha zahnał. Tola hižo při pomyslenju, knjeni mohła też tole zhonić, njemóžeše so třepotanja zdźeržeć. Běhaše wot jeneje stwy do druheje — wot dźěsća nihdźe ničo njewidźeše. Smjertny strach ju napadny. Běžeše do deleńcy a zawoła mjez rejwacymi: „Młody hrabja njeje wjacy we swojej kolebcy; štó z was je mje takle zastróžił a dźěćo k šibałstwu skhował?“

Tola nichtón ničo njewědźeše; nichtón njebě ze jstwy přišoł. Z rejwanjom bě hnydom kónc; hercy woteńdźechu, na zapłaćenjo njećakawši. Wšitcy, kiž běchu w deleńcy byli, běžachu zasróženi horje; wšo bu přepytane. Bórzy pak so dohladachu, zo su z dźěsćom też wšelake drohotne wěcy prječ. Štó móžeše sebi něšto druhe myslić, hač zo je dźěćo kradnjene?

Cyle wjeselo přeměni so nadobo do wulkeje zrudoby. „Mój Božo“, žałosćeše hospoza, „što budźe jenož wboha knjeni rjec — kak budźe jej we wutrobje, hdyž tole zhoni! To budźe jeje smjerć!“ Marhata pak njedaše so tróštować a budźiše ćeknyła a do rěki skočiła, njebychu-li ju z mocu wotdźeržowali. „O mój Božo“, zawoła w najwjetšej bolosći, „štó by sebi to myslił, zo mohła tak mała njeposłušnosć tajkele sćěhwki měć!“

III.

Njesměrna zrudoba maćerje.

Hdyž tu nětko wšitcy wobydlerjo hrodu zastróženi a zamyleni płakaju a žałosćo w dźěsćowej stwi hromadźe běchu, a Marhata kaž napoł hłupa z čornymaj dźiwimaj wočomaj a šešerjawymi włosami při prózdnej kolebcy na zemi sedźeše, hdźež różički, kotrež běchu kolebku debiłe, rozmjetane a rozteptane wokoło ležachu, wočinichu so nadobo durje — a knjeni stupi nutř!

Zranjenjo mandźelskoho njebě tak strašne, jako bě so to zwoprědka zdało. Hdyž bě z nim lěpje być počało, běše so hrabinka na joho přećo a na žadosć swojeje maćerneje wutroby na dompuć podała, zo by jenož bórzy zasy při swojim synku być mohła! Z woza wuskočiwši bě wona hnydom do dźěsćoweje stwy běžała, zo by tu swojoho wutrobnje lubowanoho Bohusławka do rukow wzała a wokošała.

Wšitcy we jstwje so zastróžichu, hdyž knjeni wuhladachu. Marhata zapłaka wótře a zawoła: „Mój Božo, budź mi a ji hnadny!“ Knjeni widźawši smjerćblěde wobliča — wupłakane woči — prózdnu kolebku — bě jara zastróžena. Nichtón njechaše na jeje prašenja wotmołwjeć. Wšelake dźiwne a žałosne wěcy přińdźechu jej do myslow. Hdyž

Swjedźeń zahaji so dopołdnja z Božej służbu w cyrkwi. Spominaše so na čežke časy, ale też na Boži škit. Popołdnju přednjesechu šulske dźěći patriotiske spěwy. Farař Schmidt rozłoži přitomnym zaměr zhromadźizny. Farař Möbus, přichodny syn fararja H. T. Kiliana, zemrětoho lěta 1920, přečita dóšłe telegramy a dopisy wot guvernéra stata Woodul, wokrjesnoho sudnika J. Tate, profesora Engerranda wot statneje university, kaž też wot mnohich duchownych. Potom prědowaše w jendźelskej rěči wo słowach 105. psalma a pokaza, kak je Bóh Serbow wjedł, a kak su pod joho škitom so rozrostli na nahladny ludźik.

Ze 600 přikhadnikow (mnozy namakachu mokroho rowa po puću) bu po něčim 10000. Wězo sydła nětko po cyłym kraju rozbrójeni. Swójba njebohčičkoho nawjednika kolonije wobstoješe na přikład z 5 dźěći, bórzy buchu 35 wnukow, k tym přidruži so w sćěhowacej generaciji 65 prawnukow. Z prěnjotneje wosady k swjatomu Pawołej su mnohe druhe nastałe.

Potom měješe repraesentant, M. Wićaz, zajimawy přednošk přez dalokoréčak; réčeše wo tudomnym zasydlenju a joho spočatkach. Joho dźěd běše sobu na łódźi Ben Nevis a bě dźěćom a wnukam mnohoho wo tym powědał. Ze swojimi słowami namaka wjele připóznaća pola přitomnych.

Hnujace běše, hdyž stari a młodźi Serbojo zhromadnje serbski kěrluš „Ach, wostań z twojej hnadu“ spěwachu. Mnozy njemóžachu so sylzow zdźeržeć, dokelž dopomni jich mócnje na stare časy a zašłe dny. Rad běchu na wjacy tajkich spěwow słuchali.

Farař Šmidt poréča w tšoch réčach a to w jendźelskej, němskej a serbskej, napominaše wulku syłu, po stopach wótcow dale kročić, w jich duchu za křesćanske domy, šule a młodźinu so postarać a Bohu a krajej swěrni wostać.

Senator L. J. Sulak, kiž bě na swjedźeń z Lan Grange přikhwatał, khwaleše horliwosć, pilnosć, wutrajnosć a patriotism Serbow. Praješe, zo je rady šerpatku k pomnikej přinošował. Stat njeby ničo darił, bychu-li Serbja njehódny lud byli. Dokelž su so jako dobri stačenjo wopokazali, su na nich spominali. Wupraji jim swoje zbožopřeća.

Naposled wustupi wokrjesny sudnik Schloßhahn a mjenowaše Serbow swojich přećelow, wuzběhny jich přistojnosć a sprawnosć. Bychu-li wšitcy tak sprawni byli, potom njeby wón, sheriff (běrc) a prawiznicy ničo za dźěło měli, dokelž w Serbinje wukonja změrc swoje zastojnstwo jenož jako zapisowaf porodow a zemrěćow.

Mjez tym hač cyła zhromadźizna spěw w jendźelskej rěči a we serbskim přełožku spěwaše, wotzběhny mała Möbusec Lejnka krajnu khorhoj wot rjanoho pomnika, Kilankec Ruth a jeje bratraj położichu wěncy k česći přićahowarjow. Skoro wšitcy dóńdźechu sebi na rjenje wupyšeny kěrchow, zo bychu rowy Kilianec swójby a swojich přiwuznych wopytali; wotpočuje jich tam wjacy hač tysac.

Z dopisa presidenta synody, kotryž so při swjatočnosći poswjećenja pomnika přečita, chcemy jenož tutu sadu wuzběhnyć: „A Serbja, kotřiž su pod wjednistwom fararja Kiliana do Texasa přišli, su přez swoju pilnosć a sprawnosć wjele k tomu přinošowali, ze je texaski stat so tak krasnje wuwił k hwězdźe prěnjeje wulkosće na hwězdnym njebju Zjednoćenych statow.“

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Wopomnjeński dźeń krónowanju Swj. Wótca Pia XI. je so w tutym lěće w Romje na wosebje swjatočne wašnjo woswjećił. Před lětom měješe so Swjaty Wótc hišće z bolostnej khorosću bědźić. Tohodla běše wopomnjeński dźań joho krónowanja ze starosću wo joho žiwjenjo napjelnjeny. Kónc 16. lěta pontifikata pak widźi Swjatoho Wotca zasy wulkotnje zhrabanoho a wokřewjenoho. Wězo je wón sam w běhu zańdźenoho lěta wjacy razow wo „dnju zamołwjenja“ před Bohom réčał, kotryž je blizko. Ale ći, kotřiž jomu přez swoje zastojnstwo abo wosobinscy blizko stoja, měnja z dobrym prawom, so nadźijeć směć, zo Knjez Cyrkwje jomu móc spožči, swoje žohnowane skutkowanjo za Cyrkej a čłowjestwo dale wukonjeć. Tak skónči też organ Swjatoho Stoła swój artikel ke krónowanskomu dnjej z tutymi słowami: „Ně, předwječor (dnja zamołwjenja) njeje za Wótca měra hišće přišoł. Wón njepřińdźe, dóniž zaměr njeńdźe docpěty. Nadawk, kotryž Bóh jomu přepoda, hišće njeje dopjelnjeny. Boža Předwidźiwosć dopomha, zo budźe wón móc jón ke kóncej dowjesć. Skutkowna lubosć (wo kotrejž je bamž před krótkim réčał) njech pod zbožopřećemi ludow joho skutki krasnje krónuje!

---

naposledk napoł zhoni a napoł zhuda, što je so stało, bu tak wot bolosće přewzata, zo jej poča zlě być, a hdyž njebychu jej służowne k pomocy byłe, by k zemi padnyła.

„O Božo, mój Božo“, zawoła knjeni žałosćo, hdyž bě zasy k sebi přišła, „kajke křižiki a horjo ty na mnje sćeleš! Ach, moje dźěćo, moje najlubše dźěćo! O mój mandźelski, mój najlubši mandźelski, tele powěstwo ći hłubše rany nabije, dyžli njepřećelowy mječ! — O ty luby, wbohi Bohusławko, hdźe ty nětkle sy? Do čejich rukow sy přišoł? O, hdy by snadź ty mjez rubježnikami bjeze wšeje wučby a póćiwosće wotrostł — kak žałosne njezbožo by to było! Radšo chcyła ja na twojim małym rowčku płakać! To by ty rjany Boži jandźelk był, a ja bych so z tym tróštowała, zo će něhdy w njebjesach zas wohladam. Tola nětko też tule nadźiju wjacy nimam!“

„O Božo“, modleše so wona na kolena padnywši a ze styknjenymaj rukomaj k njebju zhladujo, „o dobry Božo, njebjeski Wótče, ty sy mój jenički wućek we wšej nuzy! Moje dźěćo je drje mojimaj rukomaj wutorhnjene, tola nic twojimaj. Njewěm drje, w kotrych ćmowych lěsach, w kotrej rubježniskej heli wone je, tola ty je widźiš. Ja jomu žanu dobrotu a lubosć wjacy wopokazać njemóžu; tola ty a jenož ty sam móžeš so wšudźom za nje starać. Ty dźě rapanjo młodych rapakow wusłyšiš, o wusłyš też žałosćenjo tohole dźěśća, kotrež wěsće płače, dokelž njeje při swojej maćeri. Mi pak a mojomu mandźelskomu daj tu hnadu, zo bychmoj tole njezbožo sćerpnje znjesłoj. Hačrunje je namaj předewšěm njekedźbliwosć a čłowječa złósć naju synka rubiła — sy tola ty to dopušćił. Ty to tak wjedźeše; tebi přinjesu swoje dźěćo z dowěrliwej hačrunje bolosćiwej wutrobu jako wopor. Sym přeswědčena, zo budźe też tale moja bolosć a zrudoba přez twoje wjedźenjo jónu k mojomu lěpšomu.“ Tak tróštowaše so žarowaca mać.

Marhata pak njedaše so spokojić. Wona prošeše knjeni, jej k nohomaj padnywši, wo wodaćo. „Ach, hdyž bych dźěćatko ze swojej krewju z rukow rubježnikow wumožić mohła, rad chcyła poslednju krepku na to ważić. Wzmiće mi žiwjenjo, ja chcu rad wumrěć!“

Knjeni jej woda. „Twoja wěrna želnosć zasłuži wodaćo. Tola widźiš, kak derje měnjach, kak dobre moje napominanja běchu; sy też nazhoniła, kak wulke njezbožo móže njeposłušnosć, lohkomyslnosć a nakhilnosć k wjeselam načinić.“

Hdyž bě so knjeni po prěnim zastróženju zasy trochu zhrabała a zhoniła, zo bě dźěćo hakle před někotrymi hodźinami rubjene, wupósła hnydom črjódu ludźi do blizkich lěsow, zo bychu je pytali. Tola jedyn po druhim přińdźe zasy domoj. Marhata běžeše kóždomu napřećo, a da so znowa do płakanja, hdyž hižo wot nazdala joho zrudne wobličo widźeše. Też posledni přińdźe, ani zo by to najmjeńše wo dźěśću wuslědźił. Marhata sebi skoro woči wupłaka; po času drje so trochu spokoji, tola běše přecy jara błěda a khodźeše wokoło kaž sćěn. Kóždy ju wobžarowaše. Zdobom pak so zhubi a nichtón njewědźeše, hdźe je wostała.

(Pokročowanjo.)

Na pontifikalnej Božej mši we sławnej Sixtinskej kapali, kotruž arcybiskop a kardinal města Bologna, Nasalli-Rocca, 12. februarja swjećeše, wobdźělichu so wšitcy w Romje bydlacy kardinalojo, mnozy biskopja a pralatojo z Italskeje a druhich krajow, diplomatiskoho korpsa a bamžowski dwór. Swjaty Wótc modleše so ze swiaty wopor swjećacym biskopom zhromadnje při wołtarju Confiteor a wobdźěli so potom na Božej służbje ze swojoho tróna. Bamžowska kapała spěwaše komposicije swojoho dirigenta monsignore Perosi, a to misu k česći swjatoho Ambrozija, kotruž je Perosi w lěće 1897 při składnosći jenoho jubileja komponował. Po pontifikalnej Božej mši wudźěli Swjaty Wótc Japoštołske Požohnowanjo a kardinal Nasalli-Rocca wozjewi wobdźělnikam na swjatočnosći spožčeny wotpusk. W „awli paramentow" přijimaše bamž zbožopřeća swjatoho kolegija.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 253. z Khanec: Jakub Rjebiš; 254. 255. ze Žuric: Pawoł Krawža, Jurij Cyž (Jakubašk); 256. 257. z Hórkow: Jurij Hejduška (Net), Jakub Brusk; 258. 259. z Khróšćic: khěbětaŕ Pawoł Grofa, Jakub Šěrc; 260.—262. ze Smječkec: Michał Pjech, Jan Krawc, Madlena zwud. Henčlowa; 263. z Wudworja: Mikławš Šejda; 264. ze Stareje Cyhelncy: Jakub Wornaŕ; 265. z Časec: Mikławš Mark; 266. z Brna: wyš. rada Karel Kyas; 267. z Banec: Jakub Brězan; 268. z Marijineje Hwězdy: Madlena Ryćeric; 269. z Loświc: Hańža Winarjec; 270. z Budyšina: Jurij Kórjeńk; 271. ze Židowa: Jan Rab; 272. ze Žebnic: faraŕ Michał Kětan; 273. z Němcow: Michał Lulak.

Sobustawy na lěto 1937.

Kk.: 1050. z Wotrowa: Hana Šramic; 1051. z Wudworja: Mikławš Šejda; 1052. z Časec: Jan Hajna; 1053. z Khróšćic: khěbětaŕ Pawoł Grofa; 1054. z Budyšina: Jurij Kórjeńk; 1055. z Dubrjeńka: Madlena Domanjowa; 1056. z Koćiny: Mikławš Kral.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Njedźela Quinquagesima, 27 februarja 1938:
Boža mša str. 91; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Gabrielu wot Přebolosćiweje Knježny str. 457; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 84.

Popjelna srjeda, 2. měrca 1938:
Poswjećenjo popjeła str. 97; Boža mša str. 100, bjez Gloria a bjez Credo.

1. njedźela posta, 6. měrca 1938:
Boža mša str. 109; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo ss. Perpetuwje a Felicitaće str. 470; Credo; Praefacija póstna str. 104.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Wóskowane-deki škit. sćěnow
we wšěch wulkosćach
w rjanych mustrach
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Wupjerki?
Haj — ale dobre!
Też 160 cm šěroke!
Wupjerkowe zbytki.
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, Jerjowa hasa 3

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Dobre stupnje
k swjatomu woprawjenju a za tych, kiž šulu wukhodźa płaćiznyhódne pola
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**
Też mały nawěštk ma wuspěch!

Po nowy časnik ? ? ?
Do Dobrošic!

Jerje (šoty)
štuka po 4, 6, 8, 9 a 10 pj.
Wšědnje **čerstwe mórske ryby a filet,**
wubjerne **rybjace marinady**
Rybowy Werner
w Kamjencu
Telefon 462 Anger 16
prjedy Aug. Fährmann

Alfred Beitel
Kamjenc, Budyšska dróha 70

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Dobre rjane kachle a kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Gardiny,
słónčne rólowy, kaž sebi je přejeće, dobre a płaćizny hódne, w předawarni vogtl. gardinow
Friedrich Bubach w Budyšinje
rožk Kronprycowoho mosta / Lawskeje hasy

Kožane jaki
barbi na nowe
a čini wodunjepřepušćliwe
Lederfärberei Talkenberger, Kamjenc
Martin-Mutschmann-dróha

Naš bohaty skład hotowych
mužskich a hólčacych woblčenjow
należnje doporučuju.
Wulki skład **njedźelskich a športskich** woblečenjow.
Nalětnje mantle. Wobleki za hólcow, kiž šulu wopušća, a za prěnjowoprawjeńskich hólcow.
Powołanska drasta. Jednotliwe kholowy na wubjerk.

W našim wulkim **tkaninowym składźe** namakaće woprawdźe derje wupruhowane
drastne tkaniny.
Rjane družiny kamgarnowych tkaninow mtr. 12—16 hr.
Zhotowimy po měrje paletoty, sako a suknje
w najlěpšich formach. Rukujemy za dobre wuwjedźenjo.

Hermann Müller krawski mištr **w Kamjencu** Pfortenstr. 1 Topfmarkt

Za šulskich prěničkow:
hólčace šulske toše
holčace šulske toše
tobołki za snědanjo
tobołki za rjero a druhe
T. Albert, Lawske hrjebje

Wšitko
słož serbska žona k drasće trjeba
też wšu potrjebu za dźowku, synka a muža, ma w bohatym wuběrku na składźe
Schaaf w Budyšinje
na Bohatej hasy 20

Dary *k zelenomu štwórtkej*
w nowym, wurjadnym wubjerku
wězo ze staro-znatoho wobrjadnoho wobkhoda
za serbske drasty
Alphons **Schaubeil**

Pytam hnydom
20lětnu holcu,
kotraž je ratarske dźěła zwučena.
Měšćanosta a žiwnosćer
Pětr Krawc
w Jaworje.

Čitaj serbske spisy!

Nowe a trjebane meble
stajnje płaćiznyhódne a tunjo
pola **J. Buhla, Kamjenc**
Spittelmühle
Přiwoz z mojim awtom

Hospozu
pyta
Jakub Měrćink w Baćonju.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje sotry
čestneje knježny
Madleny Krawcec
z Jawory,
kotraž je wutoru 22. februara w starobje 76 lět, wjacy króć ze swjatymi sakramentami domawobstarana, do njebjeskeje wótčiny wotešła, wuprajam wšitkim, kotřiž su ju w jeje khorości wopytowali abo jej na kajkežkuli wašnjo dobrotu wopokazowali, na pustym wječoru za nju so modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje wysokod. knjezej fararjej Justej za domawobstaranja, dale knjezej Pawołej Ćórlichej za wjezenjo a wjesnej młodźinje za njesenjo k rowu swój
najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W Jaworje, na dnju pohrjeba, 25. febr. 1938.

Pětr Krawc, jako bratr,
a **Marja,** mandźelska.

Bóh Wjeršny je póndźelu 21. małoho róžka 1938 w nocy 2 hodź. we Worklečanskej khorowni k sebi powołał

wysokodostojnoho knjeza

Jakuba Nowaka,

fararja na wotpočinku.

33 lět je njeboćički našej wosadze służił. 3. 6. 1864 na Horje narodźeny bu wón wuswjećeny 30. 8. 1891. 5 lět bě pola nas kapłan (1891—96) a 28 lět farař (1903—31).

Po šěsćlětnym wotpočinku we Worklecach je so srjedu do swojeje prjedawšeje wosady wróćił, za kotruž je žiwy był, dźěłał a ćerpjeł.

Štwórtk smy joho ćěło z wulkim wobdźělenjom joho duchownych sobubratrow a cyłeje našeje wosady přepodali swjećenej zemi při cyrkwičcy swjatoho křiža.

Bóh Ći zapłać a daj Ći krónu njebjesku, Ty swěrny pastyrjo!

W Radworju, na dnju pohrjeba,
24. małoho róžka 1938.

Farski zarjad a cyrkwinske předstojićerstwo:
Józef Nowak, farař.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

10. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 5. měrca 1938.** | **76. lětnik.**

Póstne suche dny.

Swjaty pósť smy započeli. W prěnim tydźenju swjatoho posta mamy suche dny abo kwatember: srjeda, pjatk a sobota. Wot samych japoštołskich časow sem su so křesćenjo na tutych dnjach posćili. A to kruće! Tohodla suche dny.

A hižo wot prastarych časow sem su lětne počasy započeli z tym, zo tak prěni tydźeń Bohu poswjećichu, w modlenju a posćenju jomu dźak a khwalbu prajicy.

Něšto pozdźišo, wot časa bamža Gelasia I. (492—596) sem, so tutón tydźeń měšniska swjećizna wudźěleše. W Romje so na tutych suchich dnjach křesćenjo we wosebitych cyrkwjach zhromadźichu: srjedu w najwjetšej cyrkwi Božeje maćerje (Maria Maggiore), pjatk w cyrkwi swjatych japoštołow, sobotu w swjatej Pětrowej cyrkwi. W tutych stacijónskich cyrkwjach swjećeše bamž z wulkej assistencu měšnikow, wopor Božeje mšě.

Pójmy, woswjećmy w duchu sobu tute póstne suche dny před 15 stow lětami! Swjećachu so runje kaž dźensa hišće w samsnym tydźenju po prěnjej póstnej njedźeli. Přikhwatali běchu pokutnicy, kotřiž mějachu přez cyły swjaty pósť wosebje krutu pokutu napołoženu, zo bychu zeleny štwórtk znowa w zjednoćeństwje swj. Cyrkwje k swjatym sakramentam připušćeni byli. Tu běchu katechumenojo, kotřiž so přihotowachu, zo bychu w kóždodnjowskej liturgiji přecy hłubšo potajnosće swjateje wěry a žadanja křesćanskeje póccíwosće póznali a tak přijeća do klina swjateje Cyrkwje so hódni sčinili. Tu zasy běchu kandidatojo, kotřiž so na swj. měšnisku swjećiznu přihotowachu. A skónčnje cyła wosada, kotraž so za wšěch nutrnje modleše a woprowaše.

Suche dny srjedu pućowaše wšitko do najwjetšeje swjatnicy Božeje Maćerje, do cyrkwje Maria Maggiore. Na Božu Mać so najprjedy wšitcy wobroćachu ze swojimi prózstwami wo katechumeny, měšniskich kandidatow, wo hrěšnikow a wo swoje samsne wumoženjo.

Swjate sćenjo tutoho dnja rěči krutu rěč zamjezujo zdobom lohko móžnu přepjatosć w česćowanju swj. Marije, hdyž słyšimy Jězusowe słowa. „Štó je moja mać, štó su moji bratřa?“ Na swojich wučownikow pokazujo wotmołwja Jězus: „Hlej, tu moja mać, moji bratřa. Přetož kóždy, kotryž wolu mojoho njebjeskoho Wótca dopjelnja, je mi bratr, sotra, maćeř.“ To njeje žane słowo poroka přećiwo Božej maćeri. Wona dźěn je stajnje najdospołnišo Božu wolu dopjelnjała. „Hlej, sym służownica Knjeza, mi so stań po Twojim słowje.“ Tak też njech cyła wosada w Maria Maggiore wuknje wot swjateje Marije swěrne dopjelnjenjo Božeje wole. Tak mamy też my w duchu Božeje maćerje Boże kaznje rozpominać a je wulcy lubować (offert.). Wot lěttysacow sem je Bóh tutu swoju wolu jasnje wozjewił Mójzesej: „Postup ke mni na horu a wostań tu. Chcu tebi kamjeńtnej tafli dać, do kotrejuž sym zakoń a kaznje napisał.“ (1. čit.) Hdyž pak je po Božej woli, zo ćerpjenja nam nastanu, kaž běše Elias (w 2. čit.) tak smjerćzrudny, abo kaž Khrystus w swjatym sćenju pokazujo na Jonasowe znamjo smjerć, pohrjeb a wstaćo připowjedźa, budźe nam Bolosćiwa Maćeř prawy přikład a pomoc. Wot njeje wjedźeni budźemy też my prawi bratřa a sotry Khrystusowi, jena swjata Boža swójba. Srjeda suchich dnjow je dźeń k nohomaj Maćerje Božeje.

Pjatk suchich dnjow pak je prawy pokutny dźeń. Wjedźe nas do baziliki swjatych japoštołow. Boža mša stoji w znamjenju pokuty. Introitus: „Z mojeje nuzy wumóž mje, Knježe. Hlej moju bědu a mój ból; wodaj mi wšě moje hrěchi.“ W ep. wozjewja Euchiel hórki zakoń: „Štóž hrěši, dyrbi wumrěć. Hdyž pak bjezbóžny pokutu čini, hdyž dźerži Boże kaznje a prawo a prawdu wukonja, potom ma žiwy być a nic wumrěć. Joho złósće nochcu wjacy spominać. Dyrbjał-li měć wjeselo nad smjerću hrěšnika, praji Bóh tón Knjez, a nic wjele bóle nad tym, zo so wón wotwobroći wot swojich pućow a je žiwy?“

Za nas wšitkich je so jutrowny čas započał, w kotrymž mamy wěrnu pokutu činić. Njebjeŕmy „pósť" tak lohko! To je za tebje čas Božeje hnady. Přez póst ćěła podtłóčiš hrěch, pozběhuješ ducha, dobudźeš póćiwosće, móc a njebjesku mzdu (póstna praef.). Snadź maš dołholětne hrěchi a nałožki zapokućić, wot złych pućow so wobroćić a jako khory w swjatej Cyrkwi hnadu a miłosć zasy namakać. Hlej, bu wustrowjeny. Njehrěš wjacy, zo by so ći hóršoho njestało (sćenjo).

Sobota suchich dnjow je dźakny dźeń. Wyšina suchich dnjow bywa sobota. Bože służby trajachu wot soboty přez přez cyłu nóc hač do njedźelskoho ranja, tak zo druha póstna njedźela wot započatka sem žaneje wosebiteje liturgije njeměješe. Wosada zhromadźi so nad rowom swjatoho Pětra w Pětrowej cyrkwi. Row swjatoho Pětra je najpřijomniše městno za měšniske swjećizny a za modlitwy wo dobrych pastyrjow.

Hišće dźensa wopřija tuta Boža mša šěsć čitanjow. Prěnje čitanjo rěči wo wuzwolenym ludu Knjezowym, kotryž swój dźesatk wopruje za levitow, za cuzbnika, wudowu a syroty. W swjatym posće mamy so wšelako wobmjezować a wuzbytkowane přewostajić khudym, do Božoho domu, měšniskim wukubłarjam, pohanskim misijónam. Hač do dźensnišoho rěka hišće we wšelakich krajach tuta njedźela tohodla złota njedźela, dokelž so na kóncu suchich dnjow dań a dźesatk płaćeše. Třeće čitanjo rěči wo wosebitym dźaknym woporje za Božu pomoc a wuproša škit Boži za swój lud. W pjatym čitanju słyšimy khwalospěw třoch młodźencow w žehliwej pjecy. Też nas je Khrystus wumožił ze žehliweje tlamy hele. Jomu słuša dźak wšěch jandźelow a swjatych. Njebjo a zemja, moje a wšo, štož na zemi je, njech joho khwali.

Khwalbu jomu dać ma cyłe naše žiwjenjo, kotrež ma po swjatym Pawlu w šěstym čitanju wěrnje křesćanske być. Budźmy za wšo dźakowni! Wosebje pak chcemy stajnje dźakowni być, zo je nam njebjeski Wótc swojoho syna pósłał jako wučerja, měšnika a pastyrja. „Tutón je mój lubowany syn, na kotrymž mam swoje spodobanjo; joho słyšće!" (Sćenjo.)

Haj, my chcemy joho słyšeć! Chcemy joho słowo wobkedźbować a joho wumoženja so dostojnych sčinić w tutym swjatym póstnym času. Potom budźe Bože spodobanjo też nad nami! Po n. nž.

Z Łužicy a Serbow.

† **Hendrich Seidler.** Srjedu rano roznjese so po Drježdźanach a bórzy po cyłej diecejzy struchła powěsć, zo je farař a probst Drježdźanskeje probstowskeje dwórskeje cyrkwje, vikariatski rada, wysokodostojny knjez Hendrich Seidler, w nocy na zlemjenjo wutroby nahle wumrěł. Wón stoješe w 62. lěće žiwjenja a 34. lěće měšnistwa. Nichtó njeje so nadźał, zo smjerć joho nahle a poměrnje zažnje z duchownoho dźěła wutorhnje, a to ćim mjenje, dokelž so sam khory njećuješe. Hendrich Seidler narodźi so 14. wulkoho rózka 1877 w Hildesheimje jako syn železničnoho zastojnika. Po dokonjanych theologiskich studijach bu 24. měrca 1904 we wulkocyrkwi Paderbornskej na měšnika wuswjećeny. Prěnje duchowne zastojnstwo wukonješe we Cwikawje, hdźež 3 lěta jako kapłan skutkowaše; 1. aug. 1907 bu jako tajki přesadźeny k dwórskej cyrkwi w Drježdźanach. Tu postara so wón wosebje wo wutwar katolskich wosadnych towarstwow; zdobom běše lěta dołho z praezesom katolskoho rjemjeslniskoho towarstwa w Drježdźanach. Započatk septembra 1914 bu powołany jako wustawny kapłan do Józefinskoho wustawa w Drježdźanach, w kotrymž jako wučeŕ nabožnosće a dušepastyŕ skutkowaše hač do 31. awg. 1919. Wot septembra 1919 hač do julija 1920 zastawaše faru w Drježdźanach-Koće a wot lěta 1920 hač do lěta 1922 bě z fararjom w Plawnje. To bě čas, hdźež zmohi marxistiskoho hibanja wosebje wysoko dźěchu. Farař Seidler staješe tu swojoho muža při wotwobaranju nabožinje a cyrkwi njepřećelnych wliwow. 1. meje 1922 bu pomjenowany za fararja dwórskeje cyrkwje w Drježdźanach, najwjetšeje katolskeje wosady w Drježdźanach. Biskopskomu zarjadnistwu w Drježdźanach přisłušeše jako vikariatski rada. Nětko je tón horliwy dźěłaćeŕ we winicy Knjezowej wustał. Wosadni sebi joho ważachu jako wustojnoho, swěrnoho dušepastyrja, jako přećelniwoho a stajnje k pomocy hotowoho człowjeka. Hačrunjež zastojnstwo dosć starosćow a wobćežnosćow sobu přinjese, wědźeše so wón tola wšeje wobožnosće a njesćerpliwosće zminyć. Biskopske zarjadnistwo zhubi z nim nawědźitoho radźićela, kiž je ze swojim měrnym wašnjom a mudrej radu jomu dobru służbu wopokazał. Bóh płać zemrětomu dušepastyrjej nadobnje wšitke dźěło a prócu z njebjeskim mytom. R. i. p.

Z Bělčec. Zajimawy nałožk ze zastarskoho pěstuje so hišće w našej wsy. Wot dawnych časow sem pije so tu póstnicy póndźelu „gmejske piwo". Kóždy, kiž w Bělčecach někajku ležomnosć abo statok kupi (wšo jene, hač je khěžka, žiwnosć abo kubło), ma so pola druhich wobsedźerjow zakupić. Wězo je płaćizna za tute ležomnosće wšelaka. Po njej złožuje so też zastup. Za khěžku dyrbi běrtlk, za žiwnosć poł a za kubło cyła tuna piwa so darić. Tutón připitk mjenuje so „gmejnske piwo". Kaž hižo naspomnichmy, zhromadźuja so wjesni wobsedźerjo wokoło tuny piwa k wjesołej zabawje, při kotreiž so njesmě ničo za złe wzać. Ludźo praja sej mjez sobu wšelake wěrnosće, byrnjež bolałe, a někotryžkuli žort so rjeknje. Haj, wšelake žorty, kotrež su so wob lěto stałe, khowaja so na tutón dźeń a přińdu na zjawne. Bjez dźiwa, zo tajke „posedźenja" pózdnjoho skónčenja namakaja. Tola wjacy hač tuna so njesmě na raz wupić Je snadź přez wjacore kupy w běhu lěta so wjacy hač tuna gmejskoho piwa nahromadźiła, staji so za přichodne póstnicy wróćo. Tukhwilu piwo hišće na dalši čas dosaha.

Z Khróšćic. Wulke syły žarowacych přewodźachu sobotu tydźenja ćěło tak zahe zemrětoho hakle w 39. žiwjeńskim lěće stojacoho Jana Handriki z Now. Jaseńcy k poslednjomu zeńskomu wotpočinkej do Khróšćic. Zasakła nimo měry bolostna khorosć běše joho žiwjenju přezahe za joho lubych zawostajenych mjezy stajiła. Bohate wobdźělenjo na khowanju pokaza, kak wšitcy sobučujachu ze zrudźenej mandźelskej Hańžu, rodź. Larasec, z 8 zdźěła hišće móličkimi dźěćimi, ze staruškimaj staršimaj, z bratromaj a sotromaj, kotrychž wšitkich zemrěty tu zawostaji. Pohrjebnu swjatočnosć nawjedowaše knjez kapłan Špitank. Knjez farař Jurij Handrik z Markneukirchena swjećeše swjatočne Reqiem za swojoho zemrětoho bratra. Rjane wěncy pyša row. Bóh luby Knjez spožč lubym žarowacym prawje bohaće cyrobu njebjeskoho tróšta a wjesołe zasywidźenjo z drohim zemrětym we wěčnosći! Křesćanska lubosć pak njech so we pomocnym skutku šćedriwa wopokaza nad wbohimi syrotkami, kiž su swojoho zastaraćerja zhubili! R. i. p.

Z Pančic. Zańdźeny tydźeń pjatk dopołdnja zaběža sebi 7lětna holčka wosrjedź wsy na drózy do privatnoho awta. Dźěćo pušći najprjedy jedyn wóz nimo, zo by zady njoho potom přez drohu běžało. Při tym załoži do druhoho awta, kotrež napřeco přijědźe. Na dobre zbožo njepřińdźe pod koleso, ale prasny jenož do boka, tak zo so při tym jenož lohcy zrani. Tutón hišće zbožownje wotběžany pad dyrbjał z přičinu być, zo starši swoje dźěći často a nadrobnje rozwučuja, při překročenju drohi na wobě stronje kedźbować,

potajkim na prawo a na lěwo so wobhladować, hač žane awto njejědźe.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 11. měrca 1938, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Ralbic. Na dnju 1. měrca je so minyło 10 lět, zo knježna Marja Krawcec jako hospoza pola fararjec skutkuje. Zawěsće je jej tutón zańdźeny čas k nadobnej pomocy po puću k wyššim zaměram, hdźež budźa knihe wotewrjene a wšě skutki wozjewjene. Podobnje kaž swjaty Konrad ma tež hospoza našoho knjeza fararja mnohich do duri kłapacych přijimać, štož wona přecy z jenak wjesołej mysličku a wutrobu zamóže. Přejemy jej, zo by dale swěru dźeržała k swojomu powołanju a něhdy jako swěrna służownica swojoho wěčnoho Knjeza krónu njebjesku dóstała.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 9. měrca 1938, pop. w 2 hodź. w Konjecach, 1/2 4 hodź. w Ralbicach.

Wotrowska cyrkej a fara.

(Pokročowanjo.)

Dodawk — přidawk.

Tu dopomnichu so na srědk, wo kotrymž Hauptmann takle pisa:

Capitularis resolutio ad perpetuum rei memoriam.

My senior, kantor, šolastikus a druzy kapitularojo tachantstwa swj. Pětra w Budyšinje wobswědčimy z tutym zjawnym listom, zo, hdyž smy w lěće 1755 wotpalene, prózdne a předołžene kubło Mikławša Pjelca, našoho poddana we Wotrowje, za 535 toleŕ pjenjez kupili, štož z nim jako předawarjom wučinjeny kupny kontrakt dopokazuje, z khwalbyhódnym wotpohladanjom, tu nowu farsku cyrkej natwarić a założić, tež kubło nowomu a slědowacym fararjam jich k žeźiwjenju a wužiwanju přewostajić, ke kotromuž zaměrej je hižo w lěće 1755 wysokodostojne tachantstwo bróžnju, hródže a kólnje tu natwariło, a z nuznym skotom a hospodarskim gratom zastarało, tak bu dawno wotmyslenej dobrej intenciji zbožowny započatk daty.

Dokelž pak knježa krajnych stawow našu dobru intenciju njenadźicy zadźewachu a zrudna wójna ju zastajiła, tak bu naš wotpohlad drje přetorhnjeny, tola na měrniwši čas wotstorčeny; tola je hnadny knjez biskop z wosebitej horliwosću w lěće 1756 na Wotrowskim kuble z našej dowolnosću ze swojimi srědkami murjowanu faru — dwaj poskhodaj wysoku — natwarił, zo bychmy tróštej wěriwych duchownoho tam stajili, kotryž bu Bože służby we farskim domje wotměwał.

Dokelž pak tola při tukhwilnej, přecy hišće trajacej wójnje a dla druhich rozwólnych přičinow a położenjow a ważnych winow za ani wuwjedne ani radne mamy, smy po dobrym rozmyslenjom a dobrym překładźenjom jenomyslnje so rozsudźili, naše kubło we Wotrowje hnadnomu knjezej biskopej kupnje namjetować a joho swobodnej disposiciji přewostajić, štož je wysoki knjez wjesele přijimał a kup wobzamknył na 1000 toleŕ hotowych pjenjez. Kup bu wot wobeju stronow na ruku slubjeny.

My senior, kantor, šolastik a druzy kapitularjo tachantstwa swj. Pětra předamy a přepodamy

wysokomu a hnadnomu knjezej

Jakubej, Janej, Józefej Włóskomu z Bärenstamm atd.

kubło we Wotrowje ze wšěm přisłušeństwom, twarjenjemi a inventarium (tola dóstanje wučeŕ we swojim času podźěl na polach a łukach) za 1000 toleŕ předawanskoho pjenjeza a zdobom přizwoli, zo nětk duchowny „Bože służby“ wotměwa jako Khróśćičanski kapłan a ökonom tudomnoho kubła.

8. měrca 1758 bu Jurij Bĕr jako prěni měšnik we Wotrowje zapokazany dóstawši sćěhowacy inventar bjez zarunanja, tola z winowatosću, wšo w dobrym wobstatku dźeržeć:

2 přežnej wołaj
4 sućelne kruwy
1 sućelnu jałojcu
1 ćelo
12 dorosćenych wowcow
13 jenjećow
16 kórcow žita, to je:
14 kórcow ke khlĕbej
2 kórcaj k wusywej
2 kórcaj pšeńcy
10 kórcow ječmjenja
5 kórcow wowsa
nuzny hroch, nuznu woku a hejdušku
2 fórje syna
1 fóru wotawy
wšón grat za dom, bróžnje a pola
słoma wostanje njeličena

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powĕdančko wot Khrystofa Šmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.

Pokročowanjo.)

IV.

Rubježniska khowanka.

Cyganka, stare wohidne žonisko z wuhločornymi włosami a žołtobrunym wobličom, bĕ dźĕćo kradnyła. Tale žónska ćahaše po kraju wokoło, zo by lohkowĕriwym ludźom z ruki wĕšćiła a při tym jich wobšudźiła a wobkradnyła. Tak bĕ tež do hrodu přišła a tam wšitko derje wučušliła. Z najstaršim ze spomnjenych hercow bĕše so zrĕčała, a mjez tym zo tući přez swoju dźiwju hudźbu wšĕch wobydlerjow hrodu do deleńcy zwabichu, zaléze cyganka z małymi duŕčkami w zahrodowej muri, kotrež bĕ zahrodny hólc Jurij z lohkomyslnosće wočinjene wostajił, do zahrody a po samotnym skhodźiku horje runje do dźĕśćoweje jstwy, wza dźĕćo a štož móžeše hewak z khwatkom zhrabać, a ćekny zasy přez zahrodu do blizkoho lĕsa.

Tu so w husćinje skhowa a w ćmowej nocy khwataše dale. Dźĕše po samotnych, njeznatych pućach a šćežkach. Z cyrobu bĕ so derje zastarała. Wodnjo khowaše so we husćinach abo w žiće. Tak pućowaše wjele mil daloko hač do horow. Tu bĕše hłuboko w zemi wulka škałobina z wjele dołhimi podzemńskimi khódbami, zdźĕła hižo zapadanymi, dokelž bĕchu dawno w něhdyšich časach wuryte, hdyž so tu wšelaka ruda, slĕbro, złoto a dr. pytaše. Nutŕkhód bĕše přez kamjenje a ćerńje tak derje skhowany, zo jón nichtó lohko wuslĕdźić njemóžeše. Hdyž bĕ cyganka dołho dosć mjez kamjenjemi a ćerńjowymi kerkami so šmjatała, přińdźe k železnym durjam, wot kotrychž měješe kluč při sebi. Durje wotzamknywši dźĕše po dołhej khódbje a přińdźe naposledku do wulkeje, čisće do kamjenja wurubaneje prózdnjeńcy.

Tu bĕše wobydlenjo rubježnikow, hdźež so před sprawnej ruku swětnych sudnikow khowachu. Tu leżeše we wulkich ćežkich křinjach rubjene bohatstwo — wjele rjanych drastow a droheje nadoby, slĕbro a złoto, drohotne kamjenje a parle. Rubježnicy, strašni mužojo z hrubymi brodatymi mjezwočemi, sedźachu runje hromadźe, hdyž cyganka z dźĕśćom přińdźe; kurjachu, pijachu a hrajachu. Hdyž jim cyganka nĕtko powĕdaše, kajki popad je sčiniła, zo je dźĕćo młody hrabja Bohusław z Dubowina, so rubježnicy djabołscy wjeselachu a njemóžachu cyganku dowukhwalować. Hižo dawno bĕchu sebi přeli, tajke dźĕćo wosebnych staršich we swojej mocy mĕć.

„To sy derje pobyła, stara baba!“ rjekny nastarši mjez nimi. „Nĕtko je wšo dobre. Popadnu-li junu jenoho z nas, trjeba jenož hrozyć, zo my druzy, zhoniwši, zo je so našomu towaršej nĕšto złe stało, tute dźĕćo na žadławe wašnjo skóncujemy. Tak budźa z nim wĕśće łahodnišo zakhadźeć, snadź joho pušća!“

Běr wjedźeše Wotrowsku administraturu hač do 16. aug. 1762, hdyž dźěše do Annaberga, hdźež lětnje 400 tolerjow mzdy wužiwaše. Do Wotrowa pak přisydli so knjez Jan Kral z Hodźija, kiž bě jako młody měšnik z Prahi přišoł.

Wobaj knjezaj dyrbještaj we wójnskim času wjele přetrać. Wonaj a wboha gmejna mějachu nimoćahacym rakuskim a pruskim wójskam wjele furaže dawać; też buchu płody łukow a polow zničene a wyše wšoho prěnjomu za ničo a wo ničo dwaj drohotnej konjaj wot Prusow wzatej. Biskop drje škodu trochu zarunawši jomu 75 tolerjow a při wotkhadźe 50 tolerjow wupłaći.

Wot lěta 1769 wjedźeše dušepastyrstwo Mójzes Kobalz, najprjedy jako administrator a 1772—1814 po dokonjanym twarjenju cyrkwje jako farař (t. r.: prěni Wotrowski farař. Hlej: Chronik des Klosters Marienstern pag. 200.)

Z tym je hižo prajene, zo je twarjenjo farskeje cyrkwje we Wotrowje wot kurwjerstwa a krajnoho knježerstwa 1772 dowolene.

Druzy dušepastyrjo we Wotrowje:

Anton Sommer 15. 7. 1814—1. 4. 1838, farař.
Jakub Benš, administrator.
Jakub Wornač 18. 7. 1838—6. 13. 1865, farař.
Handrij Dučman, administrator.
Jakub Wels wot sept. 1865—1871, farař.
Jakub Herrmann 16. 11. 1871—1. 10. 1910, farař.
Pawoł Knježk 1. 10. 1910—1. 8. 1912, farař.
Jurij Křižank ze Židowa 1. 8. 1912—31. 10. 1930, farař.
Mikławš Just z Kukowa wot 1. nov. 1930—, farař.

Štož wučerńju nastupa, bě ta wot biskopa Włóskoho 1764 natwarjena hižo tak stara a mnohosće wosadnych dźěći dla tak mała, zo dyrbješe wosada w lěće 1835 nowe twarjenjo natwarić. (Po statistiskim zapisku Kućank a Jakub. 1848. Strona 66.)

(Přichodnje skónčenjo.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Też w tutym lěće je Swjaty Wótc při započatku nowoho lěta swojoho pontifikata wot mnohich suverenow a statnych wyšnosćow zbožopřeća dóstał. Biskopja cyłoho swěta su jomu dopokazy njekhabłaceje swěry podali.

Bamž jako posrědnik měra! Mjez republikomaj Haiti a San Domingo w srjedźnej Americy wobstoješe wot oktobra zańdźenoho lěta wótra politiska spjatosć. K jeje wotstronjenju je we woběmaj statomaj akkreditirowany Japoštołski nuncius Silvani w mjenje a nadawku Swjatoho Wótca swoju pomoc poskićił. Joho posrědkowace skutkowanjo je woprawdźe před krótkim k zbožownomu wujasnjenju wobstojacych ćežow dowjedło. Wobaj stataj stej wot Swjatoho Wótca namjetowany naćisk přiwzałoj. Při tutej składnosći je president republiki Haiti na Swjatoho Wótca telegram pósłał, we kotrymž wón praji, zo so wón jako katolski křesćan winowaty čuje, bamžej wěrny dźak a dźěsćowsku poddatosć knježerstwa a ludu stata Haiti wuprajić za wulkomyslne a woprawdźe křesćanske sobudźěło, kotrež je zastupjer Swjatoho Stoła k wotstronjenu napjatosće mjez statomaj Haiti a San Domingo wukonjał.

Smjerć misijónskoho biskopa. 9. februara je prěni Japoštołski vikar w Taikou, monsignore Florian Demange zemrěł. W 26 lětach joho japoštołskoho skutkowanja w Koreji su so tamniše misijóny wulkotnje wuwiłe. Zemrěty biskop je rodźeny w Straßburgskej diecejzy.

16. februarja t. l. je w Romje kardinal Luigi Capatosti po dołhej ćežkej khorosći w starobje 75 lět zemrěł. Wón měješe zastojnstwo datara Japoštołskoho Stoła. W lětach 1909—1914 běše wón biskop w Modigliana, potom 12 lět sekretar kongregacije sakramentow. 1926 pomjenowa joho bamž Pius XI. za kardinala. Nětko skutkowaše zemrěty kardinal we wšelakich cyrkwinskich kongregacijach a zastupowaše Swjatoho Wótca na někotrych nabožnych kongresach.

Woheń w bamžowskej universiće! W bamžowskej universiće swjatoho Hrjehorja w Romje je 14. februarja rano wokoło 5 hodź. woheń wudyrił. Wohnowej woborje pak so poradźi, jón za 1 1/2 hodźiny zasy podusyć. Woheń bě nastał w milinowych a płunowych zakładach. Wobstoješe strach rozbuchnjenja, kotrež by za cyły twar najhórše sćěhwki měć mohło. Jezuwića a druzy domjacy so hnydom do dźěła dachu, zo bychu z archiva, z knihownje a muzejow wšitko drohotne wotnosyli a wukhowali. Ale hrožacy strach běše Bohu dźak bórzy wotstronjeny. Přednoški za studentow, kiž su tam wšitcy bohosłowcy, móžachu so w postajenej hodźinje zasy wotměwać. Twar tuteje bamžowskeje university, na kotrejž wokoło 2000 studentow studuje, stoji hakle wot lěta 1930.

(Dalše hladaj str. 68.)

Rubježnik na to starej cygancy, kotraž jim warješe a hospodarstwo wjedźeše, připoruči, zo ma so derje wo dźěćo starać, zo by jim wěsće při žiwjenju wostało.

W tutej ćmowej dźerje mjez tajkimi hrózbnymi ludźimi dyrbješe wbohe hólčatko přebywać. Po lětach přińdże k rozomej a nawukny też rěčeć. Wšě dopomnjenjo na ródny dom a staršeju bě so zhubiło. Njewědźeše ničo wo słóncu, měsačku a cyłej rjanej zemi; přetož do tuteje dźěry njepadny ani pruhi swětłoho dnja. Jenož wolijowa lampa, kiž so stajnje swěćeše, wisaše srjedź ćěmneje, sazojteje škałbiny a wobswětłowaše ze swojim hubjenym čerwjenym miškorjenjom hrube sćěny. Na jědźi jim njepobrachowaše.. Rubježnicy přinošowachu wšo, štož běchu nakradnyli a narubili, kaž khlěb, mjaso, warjenja, kaž też wina nadosć. Wulki sud wody w kuće, kotryž z časami znowa napjelnjowachu, mějachu we swojim hospodarstwje město studnje. Dokelž pak bě daloko po wodu khodźić, lutowaše ju hospoza jara a přikaza hólčkej kruće, honačik přecy derje zawjertnyć. Nócne lěhwo mějachu rubježnicy na słanju ze syćiznow, kotrež pak bě z rjanymi, dobrymi płachtami wodźěte.

Cyganka njedaše hólcej na ničim nuzu ćerpjeć; dawaše jomu to najlěpše k jědźi a k piću; jenož njerozwučowaše joho wo ničim dobrym. Dźěćo njenawukny ani čitać ani pisać a njezasłyša wot tychle njećesanych ludźi ženje ani słowčka wo Bohu. Jenož jedyn mjez nimi, młodźenc a syn dobreju staršeju, kotrohož pak bě zła nakhilnosć k hraću k tutomu žiwjenju přiwjedła, rozmołwješe so rady z hólčecom a přinjese jomu husćišo něšto k hrajkanju sobu. Běchu to wšelake z drjewa wurězane a rjenje wobarbjene wěcy: wowčerńju z wjele wowckami, wowčerja z psom, zahrodu ze štomami, na kotrychž žołty a čerwjeny sad wisaše, też mały špihel a druhe tajke wěcy, z kotrymiž sebi dźěći čas rady přečinjeja. Junu kupi jomu pišćałku a nawuči joho na njej hwizdać; druhi raz přinjese dźěłane kwětki sobu a a pokaza jomu, kak móže sam łopješka z papjery wutřihać, je stykać a ze wšelakimi barbami wobarbić. Na tajke wašnjo miny so hólčecej někotražkuli hodźina. Tola najlubše mjeze wšěm bě jomu wobrazk joho maćerje, kotryž bě cyganka z hrodu sobu wzała. Wobrazk bě krasny, rjenje molowany, do złota a drohotnoho kamjenja zasadźeny a z dejmantami wobsadźeny. Cyganka da jomu wobrazk jenož druhdy do rukow a to na krótki čas, hdyž bě runje derje zmyslena.

Młody rubježnik dźiwaše so husćišo nad tutym wobrazom, při tym sebi na swoju mać pomyslejo a někotru sylzu sebi mjelčo z wočow wutrěwajo. „Wbohe dźěćo“, dźeše při sebi, „to bě tola surowosć, tebje maćeri z rukow wutorhnyć. O kak cyle hinak by so ty při njej mělo, hač we tutej dźěrje! A twoja dobra mać, kak drje wona wo tebje so rudźi a płaka! Hdy bych tebje zasy jej do rukow přepodać mohł — kak rady chcył to sčinić! Ale sym tu sam kaž jaty. Dawno běch hižo ćeknył, hdy bychu mi moji towaršojo wjacy dowěrili a na mnje tak njekedźbowali.“

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac měrc:

Zo by so w zjawnym žiwjenju připóznał Bóh Wótc a stworićeŕ wšěch človjekow.

I.

„Wšitke Twoje skutki, Knježe, niech Će khwala!“ Takle so wšědnje ze swjatej Cyrkwju po wobjedźe modlimy. Hdyž tele słowa rozpominamy a prawje zapřimnjemy, dyrbjeli so my človjekojo hańbować před němej Božej stwórbu. Bože stworjenja spěwaja Bohu Knjezej swój khwalbny kěrluš w stajnje so wobnowjacej rjanosći přez lětsacy. Su tajke, kajkež być dyrbja po Božej woli. Ze swojim bycom Boha khwala. A wšě žiwe sworjenja, budź rostlinki, budź zwěrjatka, wuwiwaja swoje žiwjenjo a joho khmanosće po Božich zakonjach, kotrež su do nich zapołożene. Ze swojim bycom, žiwjenjom a činjenjom Boha khwala.

II.

A człowjek? Njeje wón skutk najwjetšeje lubosće Božeje? Boža lubosć je so jomu wosebje jasnje zjewiła, hdyž je joho Knjez stworił, wožiwiwši ćěło z njesmjertnej dušu, dariwši jomu rozom a wolu, a hdyž je joho wumožił, wutorhnywši joho ze smjerće hrěcha. Njedyrbjał nětko człowjek, króna Božeje stwórby na zemi, swojoho Knjeza na najdospołniše wašnjo sławić, z rozomom a wolu: Knjeza dźensa lěpje spóznawajo, joho wolu dźeń a lěpje dobrowólnje dopjelnjejo? Njedyrbjało też joho žiwjenjo być sama khwalba Boža? Nic tak, zo dyrbjał człowjek stajnje na kolenach klečo so modlić abo „Wosadnik“ dźeržo w rucy kěrluše spěwać. Ně, to by była najrjeńša dźakna khwalba, hdy by człowjek wšelakore khmanosće a Bože dary, kotrež we nim drěmaja, wuwiwał a so prócował, być dospołny człowjek a cyły křesćan w cyłym swojim byću, zmyslenju a činjenju.

III.

Khwalmy a připóznawajmy tuž Boha Wótca swojoho z tym, zo smy stajnje joho dušne dźěći. Myslmy a rěčmy a jednajmy cyle jako Bože dźěći we wosobinskim kaž też w zjawnym žiwjenju. To wšak by so djabołej spodobało, hdy bychmy wšu swoju wěru do Boha a wšu swoju křesćansku pobožnosć skhowali do ćicheje komorki swojeje duše, a hdy bychmy wšu Božu służbu a cyrkwinske žiwjenjo zamjezowali do cyrkwje abo kapale. A w zjawnym žiwjenju so jenož wupjerać mohła njewěra a njenabožnosć. Potom njeby žadyn liwki myleny był a spjace swědomja njeby nichtón wubudźał. Ale nima człowjek njewidźomnu dušu a widźomne ćěło?

Štož wón w nutrinach duše mysli a wěri, to dyrbi so też zwonkownje zjewić w někajkim widźomnym wuznaću. Abo je prawje, zwonkownje potajić, štož znutřkownje wěriš? O, zo by so mjez nami wša njewěrnosćiwosć a tajenosć pozhubiła! O, zo bychmy też wšudźe we žiwjenju wonka njetajenje wuznawali swoju wěru a wšudźežkuli připóznawali Boha, swojoho Wótca a Stworićela!

Modlmy so w tym měsacu na tele měnjenjo po přeću Swj. Wótca!

Khwal moja duša Knjeza. (Ps. 103.)

Knježe, Božo mój, wulcy nadobny sy!
Khwału a zdobnosć sy so woblekł!
Swětło sy jako drastu woblečeny.
Wupřestrěwaš njebjo jako płašć,
kotryž přikrywaš z wodami joho wyšiny,
kotryž bjerješ mróčno za swój wóz,
kiž zjězdźuješ na křidłach wětrow,
kotryž činiš za swojich pósłow wětry,
za swojich służownikow płomjenjacy woheń,
kotryž sy założił zemju na jeje zakładźe,
zo njekhabła wěki na wěki.
Hłuboke wody ju jako drasta přiwodźewachu,
nad horami stojachu wody.
Před twojim hroženjom rozćěkachu,
hłosa twojoho hrimota nabojachu so!
Hory wustupichu a runiny spadnychu na městno,
kotrež jim ty přihotował.
Kak wulkotne su twoje skutki, Knježe,
wšitke sy z mudrosću sčinił.
Spěwać chcu Knjezej swoje žiwe dny
a psalmy spěwać swojomu Bohu, doniž sym.
Spodoba njech so jomu mój spěw!
Ja pak raduju so w Knjezu.
Khwal moja duša Knjeza!

Młodźenc měješe z hólčecom wšelake rozmołwjenja, powědaše jomu něštožkuli, štož Bohusławka zawjeseli a štož też joho rozom zbudźowaše. Tola wo Bohu a wěčnosći z nim rěčeć njesmědźeše, to rubježnicy njećerpjachu, dokelž so wšoho zdalowachu, štož mohło jich swědomjo zbudźić.

V.

Spodźiwne wumoženjo.

Hdyž hólc starši a mudriši być poča, bě też wćipniši. Chcyše rad wědźeć, hdźe tola ći mužojo přecy khodźa. Prošeše jich husćišo, zo bychu joho sobu wzali; kóždy raz pak joho hrubje wotpokazachu. Jónu běchu wšitcy na rubjenjo wušli. Stara cyganka, na nozy khětro hubjena, dyrbješe doma wostać; při njej bu wjesołomu hólčecej čas dołhi. Přecy jara wobužna sedźeše też hubjeneju wočow dla husto hodźiny dołho w ćmowym kućiku, pak płataše stare draby abo ličeše pjenjezy, ani zo by słowčka při tym rěčała. Druhdy zasy wjele hodźinow pospochi spaše a smorčeše.

Hdyž bě cyganka tón raz zasy kruće wusnyła, zmuži so hólčec, zaswěći kónc wóskoweje swěčki a zastupi do ćěmneje khódby, přez kotruž rubježnicy kóždy króć wukhodźachu, dźěše přecy dale a přińdźe skónčnje k železnym durjam. Njemóžeše pak je wotewrić, dokelž běchu z ćežkim zamkom kruće zamknjene. Zrudny so zasy wróći. Tola khód, w kotrymž bě hač k durjam přišoł, měješe wjele pobočnych wužšich khodow. Hólčec dźěše do prěnjoho lěpšoho, kotryž pytny. Hdyž běše dołhi čas šoł, poča jomu swěčka hašeć; tu zezda so jomu, jako by w dalokosći někajke swětło widźał. Wćipny dźěše dale. Čerwjenopruhace swětło bu přecy wjetše a naposledku tak wulke, kaž wóhnjowy stołp. Hólc dźěše njebojazne dale, a nadobo běše mjez dwěmaj blizko porno sebi stojacymaj skałomaj, do kotrejuž rańše zerja swěćachu. Hišće wuzka haska, a z někotrymi kročelemi bě hólčec połny wjesela a radosće — won!

Kak hólčecej k wutrobje běše, hdyž ćmowomu podzemskomu bydlenju wućeknywši nětkole prěni króć pod rjanymi módrymi njebjesami w krasnej krajinje z lěsowymi

Němska. Na njedźeli 20. februarja wudźěli Japoštolski nuncius Cesare Orsenigo we wojeńskej basilicy swjatoho Jana w Berlinje pod assistencu Berlinskoho a Münsterskoho biskopa, Dr. Konrada hrabje z Preysing a Klemensa Hawštyna hrabje z Galen, nowopomjenowanomu biskopej wojeństwa Francej Justej Rarkowskomu biskopsku swjećiznu. Wjele stow Berlinskich katolikow běchu swědkojo tuteje pozběhowaceje swjatočnosće. Konsekracija nowoho wojeńskoho biskopa je pjata biskopska swjećizna, kotraž je so hač dotal w Berlinje wotměła.

24. februarja, na swjedźenju swjatoho japoštoła Matija, je Freiburgski arcybiskop Dr. Konrad Gröber nowomu arcyabtej sławnoho benediktinskoho klóštra Beurona, Dr. Benediktej Baurej, abtowsku swjećiznu wudźělił. Wosebity raz dósta swjatočnosć přez přitomnosć Japoštolskoho nuncija excellency Orsenigo. Přitomni běchu też biskop Rottenburgski a mnozy abtojo benediktinow. Też wjele duchownych a wěriwoho ludu so wobdźěli. Wjerchowski dom Hohenzollern a knježeństwo běštej wotpósłancow póslałoj. Do wulkeje Božeje mšě zaplećena ceremonija swjećizny dawa nowomu arcyabtej pontifikalnu dostojnosć a hnadu klóštrskoho pastyrstwa. Joho hesło ręka: „Christi pascimur cruce — Žiwimy so wot křiža Khrystusowoho."

Danska. Lětsa je so tři sta lět minyło, zo je sławny **přirodospytnik Danskeje, Mikławš Steensen,** so narodźił. Z tuteje přiležnosće wotměchu so w Danskej wulke swjatočnosće, na kotrychž so zastupjerjo stata, wědomosćow a wobeju wěrywuznaćow wobdźělichu. Universita wopominaše swojoho něhdušoho sławnoho profesora ze swjatočnej akademiju (swjedźeńskej zhromadźiznu), tohorunja danscy katolikojo w Kopenhagenje, na kotrejž so wjacy hač 1000 ludźi wobdźěli. Na tutych swjedźeńskich zhromadźiznach spominachu rěčnikojo we swojich přednoškach na wulke zasłužby Mikł. Steensena, kotrež je sebi tutón wědomostnik wosebje dobył z přeslědźenjom človjeskoho ćěła a z wobšěrnym slědźeńskim dźěłom na wšelakorych polach človjeskeje wědomosće. — M. Steensen pak njeje jenož skedbliwosć swěta zbudźił ze swojimi wědomostnymi wuslědźenjemi ale też ze swojim nabožnym wuwićom. Wón so 11. januara 1638 w Kopenhagenje narodźi a bu w luterskej wěrje wukubłany. Wot swojeje młodosće sem běše wón wěriwy človjek. Joho nabožne, wěriwe zmyslenjo skrućichu a zhłubšichu hišće joho přirodospytne studije. Jako wědomostnik stupi wón też do wuzšich poćahow k njewěriwym filosofam Nižozemskeje. Tute znajomstwo a wuměnjowanjo swětonahladnych mysličkow zbudźi w nim ćežke duchowne bědźenja. Čim mócnišo joho dwěle nadběhowachu, ćim horliwišo zaběraše so wón z nabožnymi prašenjemi, wosebje też z nabožnymi wěrnosćemi katolskeje Cyrkwje. Po dołhim modlenju a studowanju rozsudźi so wón, do katolskeje Cyrkwje zastupić. K tomu pohnu joho wosebje katolska wučba wo přitomnosći Jězusa Khrystusa w Najswjećištm Sakramenće, přikładne žiwjenjo mnohich katolskich Swjatych a skutkowanjo katolskeje Caritas (lubosće). Na Khude Duše w lěće 1667 bu wón do katolskeje Cyrkwje přiwzaty. W Florencu a potom w Kopenhagenje wjedźeše wón jako profesor přikładne žiwjenjo wulkoho slědźerja a zdobom wěrnoho křesćana. Lěta 1675 bu wón po wosmlětnym sebjepruhowanju z měšnikom. Jomu leže wosebje na starosći zasyzjednoćenjo šćěpjenych křesćanow. Po přeću wójwody Jana Friedricha Brunšwikisko-Limbórkskoho, kiž bě tohorunja so do katolskeje Cyrkwje wrócił, pósła joho bamž za „Japoštolskoho vikara połnócnych krajow" do Hannovera. Nowy biskop pućowaše w jednorej putniskej drasće z Roma do połnócneje diaspory. Njedźiwajo wšitkeje prócy wostachu tola wuspěchi jenož snadne. To pak joho njewotdźeržowaše a njewottrašeše, za kralestwo Boże dale dźěłać. Swjatych, kotrychž bě sebi wosebje za přikład wuzwolił, sćěhowaše ze wšej horliwosću a pytaše jim so runać z japoštolskej jednorosću a khudobu, njesprócniwym dušepastyrskim dźěłom, njesebičnosću a sćerpnosću, pokutniwosću a lubosću a wutrajnym modlenjom. Na wšitkich, kotřiž so z nim bliže zeznachu, činješe tuta nadobna wosoba wulki spodźiwny zaćišć. Też cuzowěriwi připóznawachu a wukhwalowachu joho nadobne čiste zmyslenjo.

WHW — wutrobu njezawrjej!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 274. z Jitka: Jurij Hadrijanc; 275. z Nowoslic: Michał Čornak; 276. ze Šunowa: Józef Kowc; 277. z Konjec: Jurij Kral; 278. z Ralbic: Jakub Lebza; 279. z Baćonja: Marja Šimanec; 280. z Budyšina: Jakub Lajder.

Sobustawy na lěto 1937.

Čo. 1057.: M. W. ze Š.; 1058.: M. Š. ze Š.

---

horami stoješe — so wuprajić a wopisać njehodźi. Najrjeńše lěćne ranjo! Zemja bě wšudźom z trawu a kwětkami kaž posyta; ptački spěwachu. Dale deleka w dole leže swětły jězor, w kotrymž běchu rańše zerja a zelene wjeński wokoło ležacych horow jasnišo widźeć, dyžli w najčisćišim špihelu.

Hólčec so nad tym njesměrnje dźiwaše a njewědźeše, što bě so z nim stało. Běše jomu, jako by z dołhoho, krutoho spanja wotućił; hladaše wokoło so a njemóžeše swoje spodźiwanjo ze słowom wuprajić. Naposled zawoła: „Hdźe sym tola přišoł? Kajka dalokosć přede mnu, kajka přestrěń wokoło mje! O kak rjane, krasne je wšitko!" Potom zhladowaše pak na wysoki dub, pak na horu ze zelenymi jědlemi wobrosćenu, pak na špihelswětły jězor, pak kćejacy ćernjowy keřk.

Nětko skhadźeše za dalokimi lěsojtymi horami mjez złotymi mróčelemi słónčko. Hólčec hladaše na tónle nowy dźiw, zdaše so jomu, jako by woheń sapać počał, a wón měnješe też woprawdźe, zo so mróčele, kotrež prěni króć widźeše, zapaleja. Pomałku stupaše słónco wyše a stoješe hižo złote, krasne na njebju. „Što to tola je? Kajka swěca!" zawoła hólčec z najwjetšim spodźiwanjom hišće do słónca hladajo, doniž so jomu we wočomaj pisanić njepoča, tak zo dyrbješe so wotwobroćić.

Nětko chcyše dale hić, njewěrješe pak sebi skoro přestupić, z bojosće, zo mohł rjane kwětki rozteptać, z kotrymiž bě zemja kaž posyta. Tu nadobo wuhlada jehnjatko pod keřkom ležace. „Aj, jehnjatko tudy!" zawoła wjesele a skoči spěšnje k njomu a přimny je. Jehnjatko poča so hibać a stanywši zabječa. Hólčec so nastróža. „Što to?" zawoła, „te dźe je žiwe, móže běhać, ma hłós! Moje su wšitke něme a morwe, žane so njehiba. Kajki dźiw! Što je jomu tola žiwjenjo dał?" Chcyše so z jehnjatkom do powědanja dać, prašeše so joho to a tamne a bu naposled mjerzacy, hdyž wone přecy zasy z tymsamym njezrozemliwym hłosom wotmołwješe.

Tu přińdźe pastyr, rjany młodźenc z čerwjenymaj licomaj a žołtymi włosami, jehnjo, kotrež bě so zaběžało, pytać. Běše hólčecej hižo dlěje přihladował njewědźo, kajki dźiwny človječk to tola je. Hólčec pastyrja wuhladawši so zastróža; dokelž pak joho pastyr přećelniwje postrowi, bu zasy dowěrliwy.

O kak rjany ty tola sy! Praj wšak mi", dźeše z wupřestrěnymaj rukomaj na njebjo a zemju pokazujo, „je tele wulke, wysoke wobydlenjo twoje? Njesměm tu při tebi a při twojim jehnjeću wostać?"

Pastyr njezrozemiwši, što dźěćo z tymile słowami chce, mysleše najprjedy, zo njeje cyle při rozomje; tola so joho wopraša, z wotkel je sem přišło. Hdyž hólčec praji, zo je ze zemje wulězł a hdyž wo starej cygancy a wo brodatych mužach powědać poča, přińdźe pastyr khětro do stracha. Tola ze sobuželnosće wza hólčeca za ruku, wowcku pod pažu a khwataše spěšnje dale, jako bychu rubježnicy hižo za nim byli. (Pokročowanjo.)

Njewěš ničo nowoho,

štož mohło tež „Katolski Posoł“ a joho čitarjow zajimować? Napisaj nam tola! Njeboj so, njemět-li traš najlěpšu serbsku ruku. Radlubje Twój dopis wudospołnimy a joho zmylki, dyrbjał-li tajke měć, wotstronimy. Ty sam změješ wulke wjeselo a bohaty dobytk z dopisowanja. Njechaš-li špatnu serbšćinu nałožować, napisaj nam němski. Ale něšto pisać dyrbiš, z wotkel hewak „Katolski Posoł“ dyrbjał powěsće dóstawać, jeli nic wot swojich přećelow a čitarjow.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

1. njedźela posta, 6. měrca 1938:
Boža mša str. 109; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo ss. Perpetuwje a Felicitaće str. 470; Credo; Praefacija póstna str. 104.

Pjatk suchich dnjow, 11. měrca 1938:
Boža mša str. 113; bjez Gloria; modlitwy kaž w „Misalu“ naspomnjene; bjez Credo; Praefacija póstna str. 104.

2. njedźela posta, 13. měrca 1938:
Boža mša str. 118; bjez Gloria; modlitwy kaž w „Misalu“ naspomnjene; Credo; Praefacija póstna str. 104.

Pčołafske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za februar.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	—8	+10	+1,03	—	—	—	500	250	250	1,300	6	—	—	24,8

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Rolowy k wotmyću we wšěch šěrokosć. jenož
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Nawěštki
w „Kat. Posole“ maja
stajnje wuspěcha!

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. 3.60
Paleny kofej
125 gr 50, 60, 70 pj.
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Jako rjany dar k zelenomu štwórtkej poručamy:

„Misale“
— Bože mšě w serbskej rěči —
(přeł. M. Nawka)

Wužiwajće tutón krasny dar,
w jasnej, dobrej, kóždomu zrozemliwej rěči přihotowany.

Tutu rjanu knihu dóstanješ:
z čerwjenym rězkom za hr. 4,—
ze złotym rězkom za hr. 5,—
„ „ „ pyšnje wjazanu za hr. 7,50
ze złotym rězkom z kěrlušemi za hr. 7,50
z čerwjenym rězkom z kěrlušemi za hr. 6,—
z „ „ z modlitwami za hr. 6,—

Měrnu krej
a potom wšitko lěpje dże, tohodla kuř
Ruhig Blut
št. 10, 12, 15, 20, 25 pj.
abo jenu **woprawdźe dobru wonjatu**
Brasil-cigaru
za 5, 6, 10, 12, 15, 20, 25 pj.
z cigarowoho wobkhoda
Friedrich Otto Sachse
wot 1902 w „Gewandhaus“

Jerje (šoty)
štuka po 4, 6, 8, 9 a 10 pj.
Wšědnje **čerstwe mórske ryby a filet,**
wubjerne **rybjace marinady**
Rybowy Werner
w Kamjencu
Telefon 462 Anger 16
prjedy Aug. Fährmann

Stahl- Koch-u.Brat-Geschirre
unverwüstlich im Gebrauch

Alfred Beitel
Kamjenc, Budyšska dróha 70

K zelenemu štwórtkej a k jutram:
Štrykowane pjezlki a lacy
holču drastu a mantle
hólču drastu, kholowy
nohajcy, zoki, rukajcy
štrykowanu spódnju drastu
spódnje suknje a šlypry
židźane šaty
šlipsy, zwjeršne košle
drastu za dźěćatka
kholowy z košlu, slě
khornarje, kłobuki, měcy
pulowry, židźane bluzy
štrykowane woblečenja
žónske a dźěćace fale
we wulkim wuběrku a tunjo pola
Rudolpha
po Hornjo-Łužicy znaty
wotrjadny wobkhod
Kejžorska dróha 16

Za pruhowanja — prěnjowoprawjeńske dźěći

mamy šwarne a płaćizny hódne
črije
za holcy a hólcow
7,90 7,50 6,50
Heinrich Mohr

Gumijowe škórnje za muži a dźěći
krute kožane škórnje włosankowe zoki
Lederfärberei Talkenberger, Kamjenc
Martin-Mutschmann-dróha

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Dobre rjane kachle a kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

K zelenomu štwórtkej!

Kašměrowe khuty
— wokněškate, klockate a mustrowane —
Fale z wumělskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Něšto dobre
k zelenomu štwórtkej
z **Kněžkec** *konditarnje*
započatk Garbarskeje hasy, blizko pósty 2

Trjebaće wěsće hišće za mótku
dar k zelenomu štwórtkej!
Přińdźće k nam, my Wam pokazamy naše najnowiše tkaniny z našoho serbskoho wotdźěla!
Přihódne dary k swj. woprawjenju a firmowanju.
Čorny nahłowjacy bant
za wšelake płaćizny

Alphons **Schawseil**

Woblečenja k pruhowanju a za prěnjowoprawjeńske dźěći
Pěkne mantle za holcy
dóstanjeće pola nas we dobrych sorterje nošacych kajkosćach za znate tunje płaćizny. K nam přińć so też dalši puć płaći!

König, Budyšin
Žitna hasa 2/4

K zelenomu štwórtkej - K swjatomu woprawjenju
Za tych, kiž šulu wukhodźa

Bleyle=štrykowanu drastu
hólču — holču

Nalětne mantle za žony
wšitko w bohatym wubjerku pola

Hellwig & Schönbohm
w Budyšinje — Bohata dróha 19

Nowe a trjebane meble
stajnje płaćiznyhódne a tunjo
pola **J. Buhla,** Kamjenc
Spittelmühle
Přiwoz z mojim awtom

Po rjany časnik
k swj. firmowanju?
Do Dobrošic!

Zjawny dźak
Najswjećišej Wutrobje Jězusowej a swj. Judašej Tadejej za wusłyšanu prózstwu!

Stragula
Balatum, linolej, wukładne twory, tepichi, běhadła, blidny linolej
Friedrich Bubach w Budyšinje
rózk Kronpryncowoho mosta / Lawskeje hasy

Katolski Serbo! Čitaj naše rjane serbske knihe a spisy!

Bohu lubomu Knjezej je so spodobało, našoho luboho nana, bratra a dźěda

Mikławša Hadanka
w Kukowje,

ze swjatymi sakramentami domawobstaranoho, po krótkej ćežkej khorosći w starobje 74 lět 4 měsacy, do njebjeskeje wótčiny wotwołać.

Pjatk smy joho zemske powostatki swjatočnje na Khrósćičanskim kěrchowje pokhowali.

Za wšu našomu lubomu zemrětomu za žiwjenjo, w khorosći a při pohrjebje wopokazanu lubosć wuprajamy wšitkim najwutrobniše

„Zapłać Bóh"!

We Wudworju, na dnju pohrjeba, 25. 2. 1938.

W mjenje wšěch zawostajenych:
Žarowace dźěći.

Po dołhej ćežkej bolostnej khorosći wotwoła Bóh luby Knjez wutoru wječor 22. febr. hakle 39 lět staroho, derje přihotowanoho, mojoho luboho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana, syna, bratra a swaka

Jana Handrika
z Noweje Jasenicy

do wěčnosće. — Wšitkim, kotřiž joho na khorołožu wopytowachu, za joho dušu na pustych wječorach so modlachu a joho ćělo w tak bohatej ličbje k rowu přewodźachu, wuprajam **wutrobny dźak a „Zapłać Bóh"!** Wosebje dźakuju so knjezej fararjej Wjeńcy, Lipičec maćeri w Now. Jasenicy, Jasenćanskej „Bjesadźe" a nošerjam.

W Nowej Jasenicy, Jasenicy a Markneukirchenje,
na dnju khowanja, 26. 2. 1938.

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych:
Hańža zwud. Handrikowa
a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

11. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 12. měrca 1938.** | **76. lětnik.**

Rjana duša — rjane ćěło.

„Knježe, tu je derje być“, wuwoła Pětr na horje Tabor. „Njewědźeše, što rěči“, praji swj. Lukaš. Bě cyle přewzaty wot krasnosće, kotruž joho wóčcy widźeštej. — Što bě so stało? Wotbłyšć krasnosće, kotruž měješe Zbóžnik před stworjenjom swěta hižo pola njebjeskoho Wótca, da na khwilku swojim japoštołam spóznać. Tak blizko njeběchu bójskosć swojoho mištra hišće začuli, tak palaca žadosć za njebjeskej krasnosću jich hišće njebě přewzała. Zahorjeny zawoła Pětr: „Knježe, tu je derje być, wostańmy tu!“ Pusta hora, na kotruž běchu runje dócpěli, zdaše so jim paradiz, předdwór njebjes.

Tutón słaby wotbłyšć njebjeskeje krasnosće je nam z powučenjom, zo změje tež naše ćěło podźěl na zbóžnym překrasnjenju.

Ale wěš, čitarjo, zo wšitcy njedócpěja swoje překrasnjenjo? Chceš-li, zo dócpěješ tute zbožo, dyrbiš nětko hižo zakład k tomu położić. Staraj so wo strowosć duše z modlitwu, sebjezaprěwanjom, hódnym dóstawanjom hnady Božeje swjatych sakramentow. Rjanosć duše překrasnja ćěło, tež wot natury njerjane ćěło z přeznaturskej rjanosću.

Paćeŕ překrasnja. Žiwy podawk njech ći to pokaza: Na krasnym njedźelskim popołdnju puću przez cuzu krajinu. pokoj Knjezowoho dnja začuwajo. Puć wjedźeše mje přez lěs swjatočneje ćišiny. Jenož cuni spěw ptačkow a pilnych pčołkow zlět wožiwja tutón pokoj Božeje stwórby. Přińdu k wosamoćenej lěsnej kapałcy. Wysokozrosćene khójny wobstoja ju kaž swěrni strażnicy. Dźěćo sedźi před kapałku, klin połnych kwětkow. Na blizkej lěsnej łucy bě je šćipało. Pilnje khwata je do kwěćela zwjazać. „Kak rěkaš, mała?“ so prašam. „Mařka“ wotmołwi dźěćo bjez toho, zo by wokomik pohladnyło wot swojoho dźěła. „Daj mi kwětki“, prajam so posměwajo. „Tu maš“ a da mi połnu ručku. „Čohodla njedaš mi wšě kwětki?“ „Tute dam maćeri.“ „Hdźe je twoja mać?“ — „Tamle nutřka při maćeri Božej.“ Dam dźěśću kwětki, dwě sebi zdźeržo, wróćo a zastupju do kapałki. Tam kleči mać dźěśća w nutrnej modlitwje před swjećećom maćerje Božeje. Burska žona srjedźnych lět, jednorje, ale čisće zdrasćena. Rucy stej wudźělanej, mjezwočo brune wot lěćnoho słónca. Fałdate čoło a suche mjezwočo rěčitej wo přětratych křižikach, někotre šedźiwe włosy wo nocach bjez spara. So njehibujo kaž mjedźany pomnik kleči tam žónska. So wobhladnyć, štó do kapałki zastupi, na to ani njepomysli. Skónčnje přiběža mała Mařka, stuli so k maćeri a poda jej kwěćel. Tu pohibnje so žónska k prěnjomu razej. Posmějo so na swoje dźěćo dźaknje położi ruku na kudźelojtu hłowu swojoho lubuška. Hišće khwilku so modli. Potom wza swoje dźěćo za ruku a kroči doprědka k postawje maćerje Božeje. Kwěćel tykny do škleńcy. A hišće wuspěwa: Strowa sy Marija. Potom so wobroći — widźu jeje mjezwočo. Z jeju wóčkow zda so wukhadźeć błyšć, překrasnjene je cyłe mjezwočo. Jeje duša, kiž bě so runje z nutrnoho rozmołwjenja ze swojim Bohom dyrbjała wottorhnyć, jewi so w jeje mjezwoču. Rjenje wožiwja zblědnjene, kosćojte mjezwočo. — Tajkoho wěśće też Mójzesa wuhladachu, hdyž so wróćeše z hory Sinai.

Hlej, luby čitarjo, paćeŕ překrasnja. Ale też sebjezaprěwanjo překrasnja. Stup před wobraz swj. Franciska Assiskoho. Snadź njeje rjany po sudźenju swěta. A tola wobdawa joho něšto, štož hłuboki začišć na tebje čini. Kóžda fałda mjezwoča, měniš, ći praja, zo za tutym wobličom bydli duša, kiž po dołhim wojowanju skónčnje je dobyła knježstwo nad žadanjemi natury. Rady wěrimy, zo ptački přirody tajkomu mužej přiskakowachu, wot njoho sebi dachu cyle skludne hołdować a njećeknychu, hdyž mjez nimi khodźo jim prědowaše. — Što da človjeskomu mjezwoču tajku nadobnosć, zo je tu hižo překrasnjene? — Rjanosć duše to je, kiž tón zawěšk ćěła přeswětluje, duša, kiž dobyćeŕscy knježi nad nakhilnosćemi a požadliwosću ćěła; z Bohom

zjednoćena duša. Haj, je něšto wěrne nad tym, zo stej wóčcy woknje, přez kotrejž móžeš hladać do duše sobučłowjeka. Je něšto wěrne tež nad tym, zo móžeš čitać z njeju mysle druhoho. Naše nutřkowne hibanja zawostajeja znamjenja na mjezwoču. A nic jenož na mjezwoču. Duša twori cyłe ćěło; kaž njekhmanosć ćěło wohidźa, tak počink dušu a ćěło překrasnja.

Skónčnje hišće najwažniša wěc: Swjate sakramenty wokrasnjeja. Wosebje swjaty sakrament wołtarja. We swjatym woprawjenju zjednoća so duša z překrasnjenym Zbóžnikom samym. Zjednoćenjo pak će čini podobnoho. Hdyž tu na zemi zakład k tomu położiš, sy wěsty něhdy swojoho překrasnjenja. Swjaty sakrament wołtarja budźe zawdawk twojoho překrasnjenja: „Štóž moje mjaso jě a moju krej pije, ma wěčne žiwjenjo, a zbudźu joho na sudnym dnju." A je hišće ćěłopřekrasnjacy sakrament: Poslednje Bože wolijowanjo. Skutkuje na ćěło a joho pjeć zmysłow, zo by je přihotował na zbóžne překrasnjenjo.

Derje, zo nam Cyrkej dźensniše swjate sćenjo runje w posće přednjese. Chce nas dopomnić, zo je překrasnjenjo też nam slubjene. Ale jenož přez póstne přihotowanjo. W posće nas na to dopomina, w času wobstajnoho modlenja a sebjezapřěća, w času khutnoho rozpominanja našoho nadawka a powołanja. W posće, hdyž Cyrkej też liwkoho křesćana kruće namołwja k hódnomu dóstaću swj. sakramentow. — Čitarjo, twój paćeř njech je wot nětka pobožniši, twoje sebjezapřěća časćiše, twoje prócowanja wo wobknježenjo ćěła khutniše. W dóstawanju swj. sakramentow budź horliwiši. Tak twoja duša wuže zrosće ze Zbóžnikom, a zezrawi za přichodne překrasnjenjo. *jš.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Różanta. Bur Jakub Hančka, kěbětař při Różeńčanskej hnadownej cyrkwi, woswjeći wčera, pjatk, swoje 70. narodniny. Jubilar je swěrny sobustaw towařstwa swj. Cyrilla a Methoda a dołholětny čitař „Kat. Posoła". Přejemy jomu wjele zboža a Božoho žohnowanja! Bližšu rozprawu přinjesemy za tydźeń.

Z Khróśćic. Je wěsće zajimawe, w starych wjesnych a swójbnych krónikach čitać, kotrež nam wo něhdyšich nakrajnych wobstojnosćach a wosebitosćach powědaja. Do tutych stawiznařskich žórłow słušeja bjez dwěla też testamenty, zawostajeństwa, najeńske kontrakty a druhe prawizny. Wjetšu ličbu tajkich ważnych aktow, hnydom dwaj zwjazkaj, wobsedźi knjez kubleř Wjeńka, kotrež so wšitke na joho korčmu a z njej zwisowace ležomnosće poćahuja. Tute powěsće sahaju wróćo hač do lěta 1720, su potajkim wjele přez 200 lět stare a rozjasnjeja nam wšelake poćahi mjez wjesnymi swójbami a jich wobsedźeństwami. Kaž bychu prawótcojo z rowa stanyli a před našim duchownym wóčkom nimo ćahnyli! Tekst wšitkich tutych rukopisnych lisćinow započina so po tehdomnišim wašnju „w Božim mjenje". Spodźiwne pismo, kiž so jara ćežcy čita, a nam njeznate wurazy tamnoho časa su z wosebitosću tutych zapiskow, kotrež wobsahuja wjele prawizniskich formow we łaćonskej rěči. Tute pisne wurazy su so hišće dołho w sudniskej a zarjadniskej rěči zdźeržałe. Z jeneje lisćiny z lěta 1721 zhonimy, zo je wěsty Jan Wornać, kiž měješe Měrćina Jězorkowu dźowku Wóršu za žonu, hornju (Herbsku grychtu) delnju korčmu (drje nětčišu Bjeńšec) a k tomu jene leno za 850 toleř kupił. Dale so nam rozjasnjuje, kotre dalše wobsedźeństwa k wjesnomu hosćeńcej prjedy słušachu a kak je do nětčišich rukow přišoł. Wšě tute kupy, zawostajeństwa a najeńske wučinjenja atd. je klóštrske knježstwo zarjadowało a sudniscy wobkručiło. W tehdomnišim času stoješe na 63 wokolnych wsow pod klóštrskim sudnistwom, kiž měješe w nich mnohe wobsedźeństwa a prawa. Tele wobstojnosće zdźeržachu so hač do druheje połojcy zašłoho lětstotka. Tohodla su wšitke lisćiny wot tehdomnišich hnadnych knjenjow, z dźěla też wot priorkow a klóštrskich bohotow podpisane. Zajimawe su też ćeže a dawki, kotrež na wěstych ležomnosćach a statokach wotpočowachu, a kelko pjenjez dyrbješe so za kupy płaćić. Z tajkich zastařskich lisćinow rěči k nam zańdźenosć, a su tak wjelestronscy zajimawe.

Ze Sernjan. Zaradźenjo maćerjam wotměje so wutoru, 15. měrca 1938, pop. w 2 hodź. w Sernjanach, w 3 hodź. w Pěskecach a 1/24 hodź. w Małych Pazlicach.

Z Njebjelčic. Wulke syły přewodźerjow pjelnjachu zańdźenu póndźelu naš kěrchow. Ze wšěch stron běchu přikhwatali, zo bychu k rowu přewodźeli dobru a starosćiwu mać, kiž swoje žiwjenjo da za swoje dźěći. Štwórtk wječor běše njenadźicy zemrěła Hana Kubowa z Pěskec po ćežkim porodźe. Hižo dwěmaj dźěsćomaj běše žiwjenjo wobradźiła, třećemu pak swoje žiwjenjo podała. Zemrěta pokhadžeše ze Sernjan a stoješe w starobje 41 lět. Štóž je ju znał, je sebi ju ważił jeje měrnoho a ćichoho wašnja dla. Wo nju žaruja mandźelski a synaj a też staruškaj staršej, kotrajž hakle njedawno swój 50lětny mandźelski jubilej wobeńdźeštaj. Wonaj dyrbještaj nětko dožiwić, zo jeju dźowka prjedy njeju do wěčnosće woteńdźe. Njech je Bóh tutej woporniwej maćeri, z kotrejž też jeje třeće dźěćo — wočakowana holćka — do wěčnosće dźěše, miłosćiwy a hnadny sudnik!

— Z Frankobroda dóstachmy zwjeselacu powěsć, zo tam 6. a 7. měrca wyššej swjećiznje subdiakonata a diakonata dósta naš luby krajan knjez Gerard Andricki, syn wyššoho wučerja Jana Andrickoho w Radworju. Přejemy našomu krajanej z wutroby zbožo k dócpěću tutoho skhodźeńka duchowneje hódnosće a bohate Bože žohnowanjo na dalši puć do měšnistwa!

Wotrowska cyrkej a fara.

Dodawk — přidawk.

(Skónčenjo.)

3. decembra 1771 běše biskop Włóski w Knjezu ćiše zemrěł. Před smjerću pak swojomu naslědnikej, bě to Karl Ławrjenc Kardona, na wutrobu położił, Wotrowski twar farskeje cyrkwje po mocy a możnosći spěchować.

Nowy biskop wupowědźa drjewo w Šěrachowje, zo by za tak ważny skutk hódniše drjewo a bliže je namakał, dokelž

1. Šěrachowske drjewo běše — we wopačnym času — w měsacu juliju 1771 puščane a
2. je puć hač do Wotrowa předaloki a tohodla předrohi, tak zo přiwjez dróžši budźeše hač je drjewo winojte.

Biskop wobroći so na tajnoho radu z Hoffmann nad Ramnowom. Tutón dowoli, zo smě so drjewo wot wěcywustojnych wubrać, zo móža so štomy w februarju 1772 puščeć a zo budźe je na twarnišćo do Wotrowa dowjesć dać, to wšo budźe za 300 toleř. Tam na twarnišću ma so drjewo česać a wotwjazać. Twar pak, kotryž bě hižo prjedy někotre łohće wysoko hotowy, so wot apryla tak spěchowaše, zo móžeše Kardona 21. meje t. l. při zběhanju přitomny być. Nětk bu cyrkwiny wjelb zawrjeny, třěcha z dobrym cyhelom přikryta a wěža z běłym blachom wobita. Też Ditrich a Schramm přiwjezeštaj wołtarje. Pětr Jacwawk, bur w Kašecach, je wulki wołtař k česći swjatoho Bena, Mišnjanskoho biskopa, natwarić dał. Tamnej dwaj wołtarjej darištaj: prěniši Madlena Bórgmanowa z Wotrowa, druhi Michał Laras, rychtar w Žuricach. Mištraj so njemało wjeselištaj, hdyž po dokhonjanym dźěle 270 swětłych tolerjow hnydom wupłaćenych dóstaštaj.

Nětk žadaše wosadny lud Bože służby nic dale na farje, ale tu w nowym Božim domje swjećić. Zo by ludej k woli był, jědźeše biskop 14. septembra 1772, přewodźany wot Michała Donatha, do Wotrowa. Po benedikciji cyrkwje, w přitomnosći Khrósćičanskoho fararja Jurja Cyža a knjezow Prokopija a Bernarda z Marijineje Hwězdy, swjećeše na wulkim wołtarju prěnju Božu mšu. Potom bu hłowa wěže zbožownje přičinjena, a w njej bu slědowace pismo pro futura memoria (k wopomnjeću w přichodźe) zawrjene.

Anno a nativitate Domini nostri salvatoris Jesu Christi
MDCCLXXII.
sedente in cathedra S. Petri
Sanctissimo Patre et Domino nro. Clemente XIV.
Imperante
Invictissimo et Augustissimo Romanorum Imperatore
electo Josepho II.
Regnante
Serenissimo Principe Friederico Augusto
Electore Saxoniae et Marchione Lusatiae Domino nostro
clementissimo
Praesidente Capitulo nro.
Pmo Perillustri ac Amplissimo Domino Dno.
Carolo Cardona, Episcopatus Misnensis per utramq Lusatiam
Administratore ecclesiastico, et Loci Ordinario, Marchionatus
Lusatiae Superioris Praelato, ingenuae ac exemtae Ecclesiae
Budissinensis ad S. Petrum Decano infulato, Laubae Praeposito, et Parthenonis ibidem Visitatore perpetuo etc. etc.

W lěće po narodźe našoho Knjeza zbóžnika Jězusa Khrystusa
1772,
hdyž na stole swj. Pětra sedźeše
naš Swjaty Wótc a Knjez Klimant XIV.,
hdyž kejžorješe
njepředobyty a přewysoki romski kejžor
wuzwoleny Józef II.,
hdyž knježeše
knjez naš Friedrich August
kurwjeřch Sakskeje a markhrabja Łužicy,
hdyž předstoješe hnadnje našomu kapitlej
jara česćeny a najdostojniši knjez

Karl Kardona, cyrkwinski administrator Mišnjanskoho biskopstwa po woběmaj Łužicomaj, a ordinarius městna, praelat markhrabinstwa Hornjeje Łužicy, infulěrowany dekan nadobneje a wuwzateje (t. r. Swjatomu Wótcej njeposrědnje podstajeneje) cyrkwje swj. Pětra w Budyšinje, probst Lubański a visitator stajny tamnišoho klóštra atd. atd.

Kurwjeřchowski lijeř Weinhold pósła 22. sept. 1771 pola njoho za 560 loleř akkreděrowanej zwonaj a to prěni 8 centnarjow 12 puntow, druhi 4 centn. 7 punt. ćežkej, do Wotrowa. Biskop Kardona jej 23. sept. poswjeći. Wosadni sćěhowachu kaž prjedy benedikciju cyrkwje, tak nětk swjećenjo zwonow kedźbliwje a pobožnje.

Zo by cyrkej dohotowana była, skaza biskop pola Dittricha a Hille w Šěrachowje za 190 tol. klětku, kotraž měješe za mjenowany pjenjez zhotowjena do Wotrowa přiwjezena a na lěwej stronje cyrkwje postajena być.

Jenož wjeřch kěrchoweje murje dyrbješe so na lěto 1773 hrózbneje zymy dla wotstorčić. Tohorunja pak bu kołwokoło cyła murja z kamjeńtnymi platami derje kryta.

W lěće 1812 dósta cyrkej nowy časnik, kotryž Juri Kießling z Khrósćic zhotowi a staji (Hitschka: „Chronik von Marienstern“ str. 200 — rěči też wo wotdźělenju wot Khrósćičanskeje fary.)

5. apryla 1814 dowoli tachantstwo Wotrowskej wosadźe křižeřski prócesijón. Štóž by so pohóršnje při jěchanju zadźeržał, ma 5 lět wot jěchanja wuzamknjeny być a ma 2 puntaj wóska fararjej za cyrkej wotedać.

Fararjej so přikaza,

1. zo ma kóžde lěto dwě swjećenej khorhowi a jenu Božu martru wudać;
2. zo ma so biskopowy němski list přełožić a z klětki serbscy wozjewić.

Wo prěnje pišćele za Wotrowsku cyrkej staraše so wosebje něhduši farař Sommer. 1. augusta 1817 pósła wón 42 toleř do Budyšina za nowe pišćele a prosy knj. biskopa, zo chcył sebi je wobhladać. 29. aug. přilubi farař Sommer z klětki, zo budźe so Boža mša za dobroćerjow swjećić, hdyž budźa so pišćele prěni króć hrać. Też powoła zhromadźiznu. Korčmař a mandźelska, wudowc a wudowa, wuměnkař, wotročk a dźowka — kóždy da swoju šerpatku, a tak bu 15 toleř nahromadźenych. Joho přećel P. Tecelin w Róžeńće dari 12 eksemplarow swojich runje dočišćanych

WHW — wutrobu njezawrjej!

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powědančko wot Khrystofa Šmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.
Pokročowanjo.)

VI.

Putnik.

Njedaloko hory, w kotrejž mějachu rubježnicy swoju khowanku, bydleše putnik z mjenom Methodij, hižo přez 80 lět stary muž, swojeje mudrosće a pobožnosće dla derje znaty a česćowany w cyłej wokolinje. K njomu chcyše młody pastyř hólčka dowjesć. Putnikowe wobydlenjo, při jězorje ležace, bě kaž mały raj. Małe twarjeńčko, z winowymi łopjenami zarosćene, ze syćiznai a mochom přikryte, stoješe mjez khłódnymi sadowymi štomami w zahrodźe, połnej różičkow a hojacych zelow. Zady domčka běše winica, a z boka njeje wuzke ale khětro dołhe pólko. A hdźež bě hewak mjeze skałami hišće prózdny blečk, tam stoješe štom z najrjeńšimi płodami abo z najmjeńša keřčk ze słódkimi jahodami. Na skale, kotraž wysoko wyše jězora so pozběhowaše, stoješe kapałka z wěžičku. Skhodźeńki, do skały wurubane, wjedźechu k njej horje.

Zestarjeny putnik ze šědźiwej hłowu sedźeše, hdyž pastyř z hólčecom přińdźe, na drjewjanej ławcy pod jabłonju. Wulka kniha, w kotrejž pobožnje a nutrnje čitaše, leżeše před nim na blidźe. Rědke włosy, kotrež joho hłowu hišće tu a tam přikrywachu, a też dołha broda, běchu sněhběłe, wobličo pak hišće strowe a čerstwe, jako ličcy młodźenca.

Z lubozniwej přećelniwosću stany putnik jeju witajo a posłuchaše z wulkej kedźbnosću na pastyrjowe powědanjo a prašeše so hólčeca za joho mjenom, kotrež pak hólčec wězo njewědźeše. Putnik bě hnydom přeswědčeny, zo hólčk wot wosebneju staršeju pokhadźa a zo je wot rubježnikow kradnjeny.

„Wostaj pachołka při mni“, praji młodźencej, „tola njepraj nětkole hišće nikomu ani słowčka wo tym. Nadźijam so, zo budźetaj joho staršej hišće k doprašenju — a tudy je mjez tym před rubježnikami najlěpje wukhowany. Mojoho domčka so woni boja kaž wohnja. Slěbra a złota nimam, dobru radu a spomožne napominanja, kotrež drje su husto wjacy winojte hač slěbro a złoto — woni hidźa.

K hólčecej pak praješe tele słowa: „Budź mi lubje witany, Bohusławko! Chcu ći być město nana a za tebje so starać, dóniž će njebudu zasy twojomu prawomu nanej a maćeri přepodać móc. Njerěkaj mi potajkim hinak hač nano!“

Putnik přinjese nětko swojimaj hosćomaj khlěb a mloko. Hoyž bě so młodźenc wokřewił, wza swój kij, zo by so zasy k swojomu stadłu wróćił, kotrež mjez tym joho derje wuwučenej psaj stražowaštej. Hólčec pak jomu njechaše dać wotenć, a płakajo dźeržeše so joho drasty. Tola hdyž

knihi a 16 ng. k lěpšomu nowych pišćeli. Też katolikojo w Kašecach, Jaworje, Konjecach a Nowym Měsće wupraja so zwólniwi, k dobromu skutkej přinošować.

Prěnju njedźelu lěta 1818 dachu so pišćele prěni króć słyšeć. Knjez direktor Donat-Kulowski měješe swjatočne kemše za dobroćerjow, kotrež wuklinčachu z „Te Deum" a požohnowanjom. Sommer pak wuznawa na kóncu swojeje rozprawy, zo swoje a wosadnych wjeselo ani wopisać njemóže.

W septembru 1820 daristaj bur Jan Rehoŕ a joho mandźelska Hańža — dokelž dźěći njeměještaj — stacijóny na kěrchow.

Knjez faraŕ M. Just kupi w lěće 1937 wšelaku nadobu, twarješe nabočnu kapalu a powjetši cyrkej. — —

Luba Wotrowska wosada, spomń rad a často na swojich dobroćerjow, to budźe zawěsće k twojej česći a k twojomu zbožu tyć.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Lětuše jutry budźa so we swjatoho Pětrowej cyrkwi wosebje swjatočnje swjećić; su tola za tutón dźeń **tři swjatoprajenja postajene.** Swjaty Wótc chce swjatych prajić: 1. Zbóžnoho Handrija Bobolu, pólskoho jezuita, kiž běše w 17. lětstotku živy a je za katolsku Pólsku wojował; 2. Zbóžnoho bratra rjadu franciskanow Salvatore da Horta, kiž so narodźi w Španiskej a lěta 1567 w Caglieri (na Sardiniskej) wumrě; 3. Skónčnje zbóžnoho Jana Leonardi, założerja regularnoho zjednoćeństwa duchownych wot najzbóžnišeje knježny a sobuzałožerja kollega Propagandy w Romje († 1609). Z přičiny tutych swjatoprajenjow wočakuja w Romje mnohich putnikarjow z Pólskeje, nacionalneje Španiskeje, ze Sardinije a wosebje z města Lucca, kotrež je narodne město zbóžnoho Leonardi. Lětuše swjatoprajenjo budźe šěsnate, kotrež nětčiši Swjaty Wótc woswjeći; wón z tym kóždy druhi pontifikat přetrjechi Poslednje swjatoprajenjo bě 16. meje 1935, hdźež buštaj jendźelskaj martrarjej John Fisher a Domaš Morus swjataj prajenaj.

Italska. 500lětne wopomnjećo unionskoho koncila w Florencu. Wot 27. apryla — 1. meje wotměje so w měsće Florencu 5. tydźeń za křesćanski orient (rańši kraj). Florenc je so jako městno zjězda wuzwolił, dokelž je so lětsa 500 lět minyło po cyrkwinskej zhromadźiznje w Florencu wotmětej, na kotrejž so wotšćěpjene cyrkwje rańšoho kraja z Romom, z romsko-katolskej Cyrkwju, zasy zjednoćichu. Tute zjednoćenjo pak bohužel dołho njewobstoješe. Předmjet, wo kotrymž budźe so při zjězdźe jednać, je: Florencski koncil. Bamž Pius XI. je we swojim lisće na arcybiskopa Florencskoho na to pokazał, kak je jomu přecy na wutrobje ležało, nawrót wotšćěpjenych křesćanskich wosadow rańšoho kraja do katolskeje Cyrkwje spěchować. Něhdyši Florencski koncil wostanje stajnje dla na nim dócpětoho zbliženja wječornoho a rańšoho kraja

Wopomnjeński dźeń našich rjekow.

Cyły wótcny kraj wopomina na tutym dnju swojich padnjenych rjekow, kotrychž je swětowa wójna jomu rubiła. Dokelž tamnej milijonaj młodych rjekow słušeštej k najlěpšim němskoho luda. Tola njejsu podarmo swoje živjenjo woprowali. Kaž bě krej swjatych martrarjow něhdy symjo nowych křesćanow, tak su padnjeni přez swoje rjekowske živjenjo nam předznamjo a přikład swěry hač do smjerće. Mać, kotrejž hruba wójna syna rubi, woženjena žónska, kiž z črjódku dźěćimi zežiwjerja zhubi, slubjena, kiž swojoho luboho da — wšitcy su sebi dźensa wěsći, zo z nimi so cyły wótcny kraj w ćichim wopominanju zjednoća.

Za čo dha tute milijóny padnychu? Jich rjekowstwo škitaše wšo, štož je za muža zmysł a nadawk živjeński. Z ćěłom a dušu škitachu, sebi wědomi swojeje winowatosće, wótčinu a narod, dom a statok, swójbu a lubych. Woni běchu sebi wěsći, zo luba wótčina budźe živa, runjež-li woni też wumrěli. Dokelž za wótčinu wumrěchu, za ideju wěčneje domizny, njesebičnje a rjekowscy, dokelž ze swojim woporom krajej swjećiznu dachu, dokelž přez swoju smjerć živjenjo luda zwěsćichu, tohodla dopominamy so dźakownje na nich přecy a zasy, tohodla su padnjeni krasny přikład a sylne napominanjo za nas, za wšěch, kotriž wótčinscy čuja a mysla.

---

młodźenc přilubi, zo bórzy zasy přińdźe a hdyž jomu naposledku też jehnjatko dari, bě hólčec spokojom, dokelž měješe na jehnjeću njesměrnu radosć.

VII.

Słónco a kwětki.

Hdyž bě pastyŕ wotešoł, sadźi putnik hólčka při sebi na ławku, zo by so z nim do powědanja dał. „Luby Bohusławko, njewěš ty ani najmjeńše wo twojim nanje a maćeri?"

„Ow haj", wotmołwi Bohusławk, „ja mam rjanu mać — tule při sebi w zaku. Tu maš a hladaj!" Z tutymi słowami wućeže medaljon, kotryž měješe, cygancy ćeknywši, runje při sebi. Wbohi hólčec njebě wobraz swojeje maćerje hišće ženje na słóncu widźał; dźiwaše so tohodla na joho jasnosći a krasnosći, a błyskot dejmantow kałaše joho tak do wočow, zo njemóžeše dlěje na nje hladać.

„Kak je tu pola tebje swětło! Tola praj mi jenož", dźeše hólčec dale, na słónco pokazujo, „štó dha je tule rjanu, złotu lampu tamle horjeka zaswěćił, kotraž wšitko tak jasnje wobswětluje? Ja na nju ani hladać njemóžu, tak so błyskota. Ta w našim bydlenju běše tajka miškorjaca, ćěmna. A čohodla dha so přecy wyše a wyše pozběhuje? Hdyž ju najprjedy wuhladach, wustupowaše tam daloko za štomami, a nětko hižo stoji tak wysoko, zo też na najwyššej horje stojo njebych wjacy k njej dosahnyć mohł. Kak dha je to tola sčinjene, zo so wona přecy wyše a wyše znošuje? Wšak tola nihdźe žaneje šnóry widźeć njeje. Što dha ju ćěri? A štó tam tak wysoko horje łazy, zo by nowy wolij přiliwał?"

Putnik Bohusławkej rozestaja, zo tale wulka krasna swěca słónco rěka, zo je wone hižo wjele tysac lět starše dyžli wón, a zo pospochi tak swěći, ani kapku wolija njepotrjebawši.

„Kak je to móžno, njerozemju", dźeše Bohusławk. „Ale kajke maš tu tola rjane różički a kwětki!" poča hólčec znowa, a stanywši běžeše k rjadkam, kotrež běchu z nuchawkami posadźane. „O, kak rjane — čerwjene, běłe a módre barbjene! Kak su wšě tele łopješka rjenje jene kaž druhe wurězane! A z čoko dha te su? Papjera to njeje, też žida nic. Praj wšak mi, sy ty wšě tele różički sam wudźěłał? Ach, to sy wjele časa k tomu trjebał! W někotrych su tak móličke a ćeńke žiłki. To sy małe nožički a dobrej woči měć dyrbjał. Ja wšak sym też hižo kwětki dźěłał, tola tak rjenje je ja njemóžu."

Methodij hólčeca rozwuči, zo žadyn človjek ani jenu tajkule różičku wudźěłać njemóže, zo wone wšě same wot so ze zemje rostu.

Bohusław pak njechaše tomu wěrić a rjekny: „To na žane wašnjo tak być njemóže; ale myslu sej, zo sy je ty sam rězał a molował."

rjane dopomnjećo, skutkowne napominanjo a tróštne wěšćenjo. Su drje na wysk a radosć nad dócpětym zjednoćenjom zasy bolostne časy šćěpjenja sćěhowałe, „ale“, tak praja bamž dale we swojim lisće, „njeje prajene, zo budźa wěčnje trać a zo žarowanjo junu njepřeńdźe zasy do radowanja zańdźenosće. Tónle dźeń njewuprajneje radosće přihotować — hač je hižo blizko abo hišće daloko, to zależi we njewuslědźitej radźe Božej — k tomu ma 5. tydźeń za křesćanski orient předewšim sobu přinošować.“

Němska. We Vatikanskim měsće wukhadźaca nowina „Osservatore Romano“ zastaji so we jenym wulkim nastawku za swjatoprajenjo zbožnoho Hermana Józefa z rjadu premonstratenzow, kotrohož powostanki we klóštru Steinfeld w Eifelskich horach wotpočuja. Wón je so w Kölnje narodźił a zemrě lěta 1241. Wot časa joho smjerće joho katolski lud česćuje.

W Mnichowje zemrě duchowny rada Jan Lohr, generalny sekretar dźěłaćeńskich towarstwow we Južnej Němskej. Wón běše měšnik hłubokoho socialno-karitativnoho zmyslenja. Wosebite zasłužby je sebi nadobył přez spěchowanjo twarjomnych bydlenjow, wokřewjeńskich domow za dźěłaćerjow, wosebje tež za wokřewjenjo maćerjow a dźěći.

Horliwe nabožne słowa jenoho biskopa! Regenburgski biskop praji w jenym swojim pismje k staršim tole: „Wy, lubi nanojo a maćerje, maće dostojne měšnistwo na swojich dźěćoch. Wy dyrbiće jim być prěni měšnikojo z tym, zo jim wutrobu wotewriće za hnadu Božu a lubosć Božu, zo wašim móličkim swjaty křiž na čoło sčiniće, kóždy dźeń jich požohnujeće, prěnje paćerje z nimi spěwaće, wo lubym Zbóžniku a lubych swjatych k nim rěčiće. Štož jene dźěćo wot pobožneje maćerje a wot pobožnoho nana přez słowo a přikład nawuknje, to tak hłuboko do joho mjehkeje wutroby zeńdźe, zo joho cyłe žiwjenjo tam założene zwostanje. Dźeńske swójbne paćerje, rańši a wječorny paćeŕ, paćerje do a po jědźi a „Jandźel Knjeza„ njesmě w křesćanskej swójbje wotemrěć. Jstwiny rózk za Božu martru a swjatu swójbu, tutón domjacy wołtař, njech je najrjeńše a najlubše městno we wašich statokach, ta woprawdźita wutroba a tón woprawdźity dom swójby. Pyšće jón z tej lubosću, kotraž ze žiweje wěry so žórli! Wupyšće traš dom też z rjanymi a nadobnymi swjećatami swjatych! Přez to jich dźěći spóznaja, lubuja a sćěhuja. Hdźež wěriwy paćeŕ k njebjesam stupa, tam stupa hnada a žohnowanjo z njebjes dele.“

Putnik pokaza hólčecej makojčku, spodźiwnje zrosćenu a z makom napjelnjenu, wusypa jomu móličke kulowate zornješka do dłónje, prajo, zo je w kóždym tajkim zornjatku wjele wulkich čerwjenych róži, kotrež ze zornješka wurostu, hdyž so do zemje położi, a zo su na tesame wašnjo też wšitke druhe różički z tajkich małych zornjatkow wurostłe. Hólčec pohladny na putnika, kaž by so chcył joho woprašeć, hač tola nježortuje, a dźeše: „Z tajkeje móličkeje kuličkí dyrbjała tak wulka krasna róża wurosć? To dźě by tajkele zornjatko njeskónčnje mudrišo připrawjene być dyrbjało, dyžli najmjeńši złoty zegeŕ?“

„To so wě“, wotmołwi starc.

„Tola štó dha je tele zornjatko wudźěłał?“ prašeše so hólčec dale. „Kaž so mi zda, by tola lóžo było, wšitke tele nuchawki wudźěłać, dyžli jene tajkele zornjatko.“

Bohusławk wobhladowaše sebi różički znowa, wot jeneje rjadki k druhej khodźo, a njemóžeše so dosć nahladać. Mjez tym poča jomu na słóncu horco być. „Kajku tola tale lampa ćopłotu dawa! Je tak daloko wot nas, a tola tak wohrjewa. Je to spodźiwna swěca!“

Putnik dowjedźe hólca zasy pod jabłoń.

„Tu je rjenje khłódno“, dźeše Bohusławk na štom zhladujo. „Hlej wšak, kak naju tónle zeleny štom nic jenož před kałacymi pruhami słónca, ale też před joho horcotu škita! Kak wulki tola je, kak wjele tysac łopješkow wón ma! Zdonk je najskerje z drjewa. (Pokročowanjo.)

Rakuska. Hrodowsku kapału sławnoho hrodu Schönbrunn pola Wina chcychu po wojnje, we wichorach powójnskoho časa, za kino abo rejwańnju znjewužić. Winscy katolikojo pak přećiwo tomu protestowachu, a to z wuspěchom. Nětko bu tuta kapała srjedźišćo nowoho dušepastyŕskoho wokrjesa, kotryž Winski kardinal Dr. Innitzer kónc januarja założi. Wopyt Božich służbow je tak sylny, zo dyrbja so njedźelu tam štyri Bože mšě swječić.

Francózska. Kardinal Verdier, arcybiskop Pariza, je za **póstnoho prědarja** we hłownej cyrkwi Pariza, Notre-Dame, kanonika Chevrota postajił. Dotalny póstny prědaŕ w Notre-Dame běše P. Picard de la Boullaye S. J., kotryž je tute zastojnstwo 10 lět dołho zastaraŕ. Kanonikus Chevrot je jako rěčnik w cyłym Parizu znaty. Jako tema swojich póstnych prědowanjow je sebi wuzwolił wěčnu časowosć (aktualnosć) Swjatoho Pisma. Wón chce wučby a ideje Khrystusowe we jich wěrnym zmysłu wukładować a nałoženjo na wšědne žiwjenjo, wosebje na swójbne a zjawne, podawać. Póstne prědowanja so, kaž kóždołětnje, też přez Pariżski radio přenjesu.

10. februarja woswjeći cyła Francózska **300. womnjeński dźeń,** na kotrymž je kral Ludwik XIII. přez swjatočne wozjewjenjo, kotrež bu w parlamenće zapołożene, francózske kralestwo Najzbóžnišej Knježnje poswjećił. Přičina tutomu slubej běše dobyće krala Ludwika nad tehdomnišimi njepřećelemi Francózskeje. Zo by mohła Francózska swój nadawk w swěće dale přewjesć, wobzamkny kral, so Bohu na wosebite wašnjo za wukhowanjo swojoho kraja dźakować. „K Bohu maš so tak modlić, jako njeby na swoju móc ličił; dźěłać pak dyrbiš tak, jako njeby na pomoc Božu ličił“, takle wón tehdom praješe. Za tutón zaměr natwarjeny wołtař w cyrkwi Notre-Dame hišće dźensa stoji.

W Straßburgskej kathedrali bu 65 lětny wulkoindustrialny Ortallo na **měšnika wuswjećeny.** Wón bě dotal wjedniska wosoba w katolskim žiwjenju. Hdyž bě jomu před 5 lětami mandźelska wumrěła, započa ze studowanjom theologije. Z joho 11 synow buchu šesćo měšnikojo.

Bamžowski pavillon, kiž bě za swětowu wustajeńcu natwarjeny, ma stojo wostać. Parizskej měšćanskej radźe su wuznamne wosoby, kotrež su so z Parizskim kardinalom Verdier-om zrěčałe, namjetowałe, zo by twar w přichodźe wustajeńcam, nabožnym swjatočnosćam, wumělskim a literarnym zaměram służił. Kardinal Verdier ma mysle w bližšim času wustajeńcu zarjadować, kotraž ma pod hesłom stać: „Česćowanjo swj. Marije w Francózskej w běhu lětstotkow“. To ma być wulkotna zběrka wobrazow a postawow. Namjet, wo kotrymž ma měšćanska rada rozsudźić, pokazuje wosebje na to, zo so twary a městno bamžowskoho pavillona wubjernje za swjatočnosće a dźiwadłowe předstajenja přihodźa.

Španiska. Kardinal Segura, arcybiskop w měsće Sevilla, chce dokumenty a martrańske akty wo wšitkich, wot čerwjenych skóncowanych měšnikach, wudać. We připowědźenju tutych knihi rěka mjez druhim: Je cyle wěsta wěc, zo mjez přikazanjemi, kotrež Španiska wot revolucijonarow dósta, so też rozkaz namaka, katolske duchownstwo z prochom a mochom zničić. Napřećiwny wobraz poskićeja nam te wulkotne dokumenty, kotrež wo přesćěhanych a wobkoržowanych měšnikach wobsedźimy; wone so hodźa jeničcy přirunawać tamnym, kotrež su nam měšnikojo prěnjokřesćanskeje martrańskeje cyrkwje zawostajili. Tele wobdźiwanjahódne swědčenja wo rjekowskich skutkach měšnikow njesmědźa ženje z našoho wopomnjeća so minyć, wone maja so našim naslědnikam we swjatym měšniskim zastojnstwje k natwarjenju dale podawać. Jeli so hodźi wotmyslenjo dospołnje přewjesć, budźe tutón zapis woprawdźe złota kniha španiskeje Cyrkwje a španiskoho duchownstwa.

Jendźelska. Bratr jendźelskoho krala, wójwoda z Gloucester, wobdźěli so na **wotewrjenskej swjatočnosći nowoho wotdźěla khorownje** swj. Jana a swjateje Hilžbjety, kiž bu za lěkowanjo na drěnjo ćerpjacych natwarjeny.

Městokral jako **ministrant.** W Londonje swjećeše so wóndanjo spomnjenja hódna Boža mša: Jenički katolski a posledni jendźelski městokral nad Iriskej, 82lětny zemjan Fitz-Alan, služeše na Božej mši 79lětnomu fararjej jeneje cyrkwje, kotruž bu šćedriwje ze wšěm potrěbnym zastaral.

Amerika. W amerikanskim měsće Massachusetts so njewšědny pad sta, zo 66lětny wudowc ze swojim synom zdobom sluby rjadu jezuitow wotpołožištaj.

Pjeć sobustawow žónskoho rejwanskoho a hudźbnoho wotrjada, kiž je we wšitkich wulkich amerikanskich městach znaty, zastupi zhromadnje do jenoho klóštra w Texasu. Štyri z nich su sotry, kotrymž so też zwudowjena mać přizamkny. Kročel wot jewišća do klóštra njeje překhwatana. Dwanaće lět mějachu stajnje zwisk z jenym měšnikom.

Indiska. W měsće Bombay bu na najwjetšim naměsće, hdźež so najsylniši wobkhad wotwiwa, wulka postawa swjatoho Khrystofora postajena, a to runje w tym wokomiku, hdźež so wosebite wojowanjo přećiwo znjezbožnjam přez awta započa.

Khina. Starokřesćanska namakanka. Při wurywanjach w Jentschoufu w provincy Shantung bu kamjeńtny kříž poł metra wysoki wuryty. Namakanka dopokazuje, štož podawizna powěda, zo je w tutej krajinje před dwěmaj abo třomi lětstotkami kćějaca misijónska stacija jezuitow wobstała. Kříž bu wot wjednika naměstnoho šulstwa, pohana, misijonaram wot Božoho słowa přewostajeny, kotřiž tu srjedźnu šulu nawjeduja.

Jubilej swěry.

Być hospoza, wěc lohka njej',
to žada lóšt a lubosć sej
a dobru sprawnu wutrobu,
to pyši šwarnu hospozu!

Hdyž nětko tajka hospoza
lět dźesać swoju službu ma,
dha zbožowny je jeje dom
a z njej najlěpje spokojom.

Ja znaju čestnu hospozu,
Mariju Krawcec Brěžkowsku,
kiž khwali ródnu wjesku sej,
hačrunje jara znata njej'.

Nic mjenje nětko lubuje
dom farski, hdźež tak skutkuje,
zo wšitcy přeja zbožo jej,
hdyž we wsy swjeći jubilej.

Wšak swěrna, sprawna wutroba
też w njebjesach česć dóstawa.
Tuž Bóh njech swěru mytuje
a dom a ludźi žohnuje!

Hdyž w ludźe česći swěra so,
to česć też za lud samy jo.
Tuž swěrni k swojom' wostańmy,
wšak Bohu wšitcy služimy! *M. C.*

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 281.—283. ze Smjerdźacej: Mikławš Wjeńš, Mikławš Kušk' Hańža Kubašec; 284. ze Sernjan: Mikławš Bjeńš; 285. z Pěskec: Jan Mjechela; 286. ze Zdźěrje: Hańža Kaspeńka; 287. z Njebjelčic: Mikławš Herman; 288. ze Šunowa: Mikławš Kral; 289. z Nowoslic: Mikł. Lebza; 290. z Koslowa: Mikławš Wawrik; 291. z Kukowa: Madlena Žurec; 292. ze Smjerdźacej: Pětr Wjeńka.

Sobustawy na lěto 1937.

Čo.: 1060. 1061. ze S.: P. W., P. J.; 1062. z K.: J. H.; 1063. z N.: J. Č.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

2. njedźela posta, 13. měrca 1938:
Boža mša str. 118; bjez Gloria; modlitwy kaž w „Misalu" naspomnjene; Credo; Praefacija póstna str. 104.

Swj. Józefa, 19. měrca 1938:
Boža mša str. 506; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. wot dnja (wzmi njedźelsku str. 121); Credo; Praefacija wo swj. Józefje str. 240.

3. njedźela posta, 20. měrca 1938:
Boža mša str. 125; bjez Gloria; modlitwy kaž w „Misalu" naspomnjene; Credo; Praefacija póstna str. 104.

Listowanjo. N.N. Wotmołwu na list w bližšim času damy.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

Po rjany časnik
k swj. firmowanju?
Do Dobrošic!

Měrnu krej
a potom wšitko lěpje dźe,
tohodla kuř
Ruhig Blut
št. 10, 12, 15, 20, 25 pj.
abo jenu **woprawdźe dobru wonjatu**
Brasil-cigaru
za 5, 6, 10, 12, 15, 20, 25 pj.
z cigarowoho wobkhoda
Friedrich Otto Sachse
wot 1902 w „Gewandhaus"

Dobre stupnje
k swjatomu woprawjenju a za tych, kiž šulu wukhodźa płaćizny hódne pola
Budyšin Serbske hrjebje **W. Sommer**

Nowe a trjebane meble
stajnje płaćizny hódne a tunjo
pola **J. Buhla,** Kamjenc
Spittelmühle
Přiwoz z mojim awtom

Bože martry a swěčniki
šalki z napismom k wopomnjeću na swj. woprawjenjo / swjećatka / krepjawki, **wobluki** k zaškleńcowanju wobrazow + twarsku šklenčcu.
Wilhelm
Serbska dr. 16
groćana šklenca, zahrodniska šklenca

Patentrolowy
wolijowane sukno k wotmyću we wšěch šěrokosćach.
Friedrich Bubach w Budyšinje
rožk Kronpryncowoho mosta / Lawskeje hasy

Zela přećiwo zakalkowanju
ronoweje žiły
(Arterienverkalkung)
znamka „Wurzelsepp"
wotwjedźe jědy a kisalinu z krewje a zadźěwa přečasne zakalkowanjo žiłow. Pakćik 1,25 hr. Jenož
w drogowni dr. Roebera
Bohata dróha 27

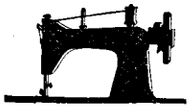
Gardiny story, rolowy gardin. žerdki
kupujeće derje a płaćizny hódno pola
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28
Też mały nawěštk ma wuspěch!

K šulskomu wotkhadej prěnjomu swjatomu woprawjenju swjatomu firmowanju
přihódne dary we wulkim wuběrku.
Dombuchhandlung M. Dilger
w Budyšinje na Mjasowych jětkach 5.

Lubijske zwónkowstwo (pódlanska służba) so k 1. aprylej 1938 znowa wobsadźi. Přihodźi so za krawca, šewca bjez dźěći abo wuměnkarjow. Pisomne zamołwjenjo z farskim wobswědčenjom njech so póśele na
Kat. cyrkwinske předstojićerstwo:
P. Šołta, arcm.

Pytam k 1. abo 15. aprylej na 34 kórcow wulku žiwnosć
pilnoho hospodarja
35—40 lět staroho.
Hana zwud. Bermichowa
na Horje čo. 17 p. Njeswačidła.

Dary
k zelenomu štwórtkej a k firmowanju
namakaće we wulkim wubjerku
we wotrjadnym wobkhodźe za časniki, złote a sleborne wěcy
Johannes Redl
w Kamjencu
Herrenstr. 4, An den Fleischhallen

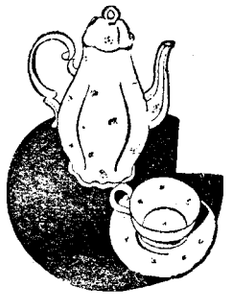
pokaže Wam stajnje najnowše modele we wulkim wubjerku
wotrjadny wobkhod
Oskar Hirche
w Kamjencu
Załožene 1880 — Dalokorečak 774

Jerje (šoty)
štuka po 4, 6, 8, 9 a 10 pj.
Wšědnje **čerstwe mórske ryby a filet, wubjerne rybjace marinady**
Rybowy Werner
w Kamjencu
Telefon 462 Anger 16
prjedy Aug. Fährmann

Cychi
přešiwać (Stepper)
też 2 poslešć. šěr., rjane mustry.
Andr. Kasper nasl.
(měj.: J. Pilopp)
w Budyšinje, Jerjowa hasa 3.
Wobhladajće sebi prošu moje wukładne wokna!

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Dobre rjane kachle a kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

K wotpušćenju ze šule
k swj. wowrawjenju
k swj. firmowanju
prawe płaćiznyhódne **črije**
SCHUH **Wegener** Bohata hasa 29

Pórclin
ze złotej kromu — winowe łopjena — kwětkojte a różowe mustry, a běły pórclin wšěch družin, blidne sudobja, kofejowe sudobja, graty a łžicy kupujeće jara tunjo we
Hausbedarf M. Pfuhl
w Budyšinje
Znutřkowna Lawska hasa 6

Wulke składy drastow a tkaninow,
potrjebu k swj. woprawjenju a firmowanju
kupujeće derje pola
C. F. Gierisch
w Kamjencu na torhošću.

Pawoł Wagner
wustojny na hojenjo (Heilpraktiker)
Dalokorečak čo. 457 **w Biskopicach** **Fabrikgasse 5**
Rěčne hodźiny: Wutoru, srjedu, štwórtk 9—12 hodź. pjatk 5—7 hodź.; sobotu 2—6 hodź.
Hewak jenož na doprjedne přizjewjenjo. Wopyty do domu też zwonka města. Hojenjo wšěch khorosćow z wuwzaćom spłažnych khorosćow.

Zeživjeńsku potrjebu
za kóždy dźeń přecy dobru pola
Thams & Garfs

Domjace měšenjo 1/1 tyza	**38** pj.
Rězane buny „	**48** pj.
Tołčene jabłuka 1/1 tyza	**58** pj.
Slowki „	**60** pj.
Łamane makroni 500 gr	**36** pj.
Rězane nudle 500 gr	**35** pj.
Jejkowe nudle 500 gr	**45** pj.
Wšelake za poliwku 500 gr	**48** pj.

Jejkowe twory: krupički, hwěžki, seklički, měsački, škorpački

Wosebje dobre
tučne jerje
10 štuk . **75 65 45** pj.

Połonowe wino litr **78** pj.
Jabłukowe wino litr **65** pj.

Naše palene kofeje
125 gr 80, 70, 65, **50** pj.
su přecy čerstwe!

Harcske twarožki 3 rólki	**25** pj.
Limburgske twarožki 125 gr	**15** pj.
Edamske twarožki 125 gr	**20** pj.
Mjasowu solotej 125 gr	**23** pj.
Pječene jerje l.-tyza	**60** pj.

3 % rabatta!
Thams & Garfs
w Budyšinje
na Hłownym torhošću 8

Alfred Beitel
Kamjenc, Budyšska dróha 70

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

K swj. woprawjenju a k firmowanju

Za holcy:

Tkaniny za woblečenja, wołma	hr. 3.25, 2.50, 2.20,	**1.40**
Mattkreps, krep-satin	hr. 3.00, 2.75, 2.40,	**2.10**
Somot za drasćenjo, 70 cm šěroki	hr.	**3.90**
Spódnju drastu, charmeuse	hr. 2.95, 2.35,	**1.80**
Podkholowčki, charmeuse	hr. 1.70. 1.35, 1.25,	**0.90**
Košulki, dźěłana žida	hr. 2.45, 1.95, 1.60,	**1.20**
Košlokholowy, dźěłana žida	hr. 2.40, 1.95,	**1.20**
Nohajcy	hr. 1 85, 1.65, 1.50, 1.35, 1.20,	**0.95**
Rukajcy	hr. 1.25, 1.05, 0.85,	**0.75**

Za hólcow:

Nadkošle, běłe	hr. 3.90, 3.60,	**3.35**
Košle z nadšiwanjom, běłe, dwuničate	hr.	**1.25**
Kornarje	hr. 0.70, 0.50. 0.45,	**0.35**
Sekle, čorne	hr. 0.70,	**0.50**
Zoki, čorne a pisane	hr. 1.20, 0.95, 0.80,	**0.55**
Slě	hr. 1.60, 1.15,	**0.95**

Dypsačne rubiška, běłe a pisane
z canku a k přihaškowanju we wulkim wubjerku

Otto Hauffe

Swjatočnje zdrasćena dźeš k swjatomu woprawjenju a firmowanju

we woblečenjach, mantlu abo drasće wot

Alphons **Schawseil**

w Budyšinje na Bohatej drózy.

Dale poručamy naše wosebite wotdźělenjo za **Serbowki:** *čorny bant, nowe mustry za pjezle we prěnjotnych kajkosćach, nowe fale.*

Za dźěći, kotrež šulu wukhodźa abo k prěnjomu swj. woprawjenju a k firmowanju du

za hólcow:	za holcy:
nadkošle	židźane spódnje šaty
kornarje, krawaty	nohajcy, rukajcy
spódnje šaty	čapki

Leopold Posner

Bohata dróha 24

Za šulskich prěničkow:

hólčace šulske toše
holčace šulske toše
tobołki za snědanjo
tobołki za pjero a druhe

T. Albert, *Lawske hrjebje*

Přepołoženjo wobkhoda.

Mojim česćenym woteběrarjam wozjewjam, zo k 1. měrcej swój wobkhod

z nohajcami a trikotažemi

do domu

1 Hauensteingasse 1

přepołožich. — Dźakuju so za mi dotal wopokazanu dowěru. Prošu tež wo dalšu podpjeru. — By mje zwjeseliło, hdyž bych tež Was we swojim nowym wobkhodźe powitać mohła.

Marka Jórdan

prjedy Znutřkowna lawska dróha 8.

K zelenomu štwórtkej

kupujeće přihódne dary we wulkim wubjerku pola nas.

Dale nahłowjace, wokołpasace banty, družće banty a tajke za křižerjow, kaž tež wšu potrjebu za **serbsku drastu** hižo 50 lět w znatej kajkosći a płaćiznyhódno pola

ARNO KUBE

Serbske posłužowanjo — na Kěžorskej hasy 12.

Katolski Serbo! Čitaj naše rjane serbske knihe a spisy!

K zelenomu štwórtkej!

Kašměrowe khuty

— woknješkate, klockate a mustrowane —

Fale z wumělskeje židy

Nahłowjacy bant

čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Bohu Knjezej nad žiwjenjom a smjerću je so spodobało, moju lubu mandźelsku, našu dobru, starosćiwu mać, dźowku, přichodnu dźowku a sotru

Hanu Kubowu z Pěskec,

rodź. Šołćic ze Sernjan,

po čežkim porodźe njenadźicy štwórtk wječor w 41. lěće žiwjenja z tutoho swěta wotwołać. Zańdźenu póndźelu smy ju pod wulkim wobdźělenjom w Njebjelčicach pokhowali. So wróćiwši wot jeje zažnoho rowa wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju na pustym wječorje tak bohaće wopytowali a we wulkej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje tež nošerjam a měšćanosće za k rowu wjezenjo naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh“!

Ty pak, droha zemrěta, spi we twojim zažnym rowje! My će nihdy njezabudźemy.

W Pěskecach a Sernjanach,
na dnju pohrjeba, 7. 3. 1938.

W mjenje zawostajenych:

Hłubokozrudźeny mandźelski
a **synojo.**

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

12. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 19. měrca 1938.** | **76. lětnik.**

Šulska młodosć před rozpućom swojoho žiwjenja.

Lěta dźěćatstwa so skónča, khutne žiwjenjo powołanja so započina. Hdyž měješe so Herkules we swojich młodych lětach za swoje žiwjenjo rozsudźić, poda so na samotne městno a rozpominaše, hdźe ma so wobroćić. Nadobo stoještej dwě wosobje před nim: jena nadobna a hańbićiwa, druha rozwólna a lečniwa. Ta jena praji jomu lohkomyslnje: „Pój ze mnu! Dam ći wšě wužiwanja a wjesela zemje; bohatstwo a derjemćco, rjanosć a sławu; wšo namakaš pola mje!“ Druha praji khutnje: „Sćěhuj mje! Slubju ći zbožowny přichod. Zjebać će njecham. Bjez prócy ničo ći do klina njepadnje. Chceš ze mnu zaměr dócpěć, dyrbiš Boha česćować, človjekam spomožny być, so na bój přihotować, sam sebje so zaprěwać.“ Na to prěnja wosoba zasy praji: „Ow, twoje žiwjenjo na jeje stronje budźe bjeze wšoho wjesela a bjeze wšoho tróšta, khutne a ćežke. Ze mnu pak změješ wjele wjesela. Wšo ći wobstaram, štož jenož móže twoje zmysły zwjeselić.“ Druha pak praji: „Spominaj na kónc. Sćěhuješ mje, budźeš tu stać w česći a změješ wěčne žiwjenjo jako myto za bohabojazne pócćiwe žiwjenjo. Dźeš-li pak z tamnej, budźe twój kónc hańba a zadwělowanjo.“

Tu překładźe sebi Herkules: Dyrbju na lěwo abo na prawo? Dyrbju za pócćiwosću abo za njekhmanstwom hić? A po dobrym překładźenju wuzwoli wón puć pócćiwosće.

Tak też, luba młodosć, kiž ze šule wustupiš, tak do khutnoho žiwjenja swojoho powołanja! Wol pócćiwosć! Měj stajnje zaměr swojoho žiwjenja před sobu. Wot Boha, za Boha sy stworjeny. Bohu służić je prěni zaměr twojoho žiwjenja a wšitko, štož činiš, mysliš a rěčiš, to tak, zo je to wšo Boha dla a za Boha, tak budźeš sam sebi, swojomu ludej, swojej wótčinje najlěpje służić. A Bóh budźe wšitke twoje dźěło žohnować a će něhdy wěčnje mytować, zo změješ za twoju swěrnu službu Boha samoho jako myto.

Dźerž so swěrnje Jězusa Khrystusa, twojoho Wumožnika a Zbóžnika. Jězus praji: „Ja sym puć, wěrnosć a žiwjenjo!“ Posłuchaj swjatu katolsku Cyrkej: „Štóž Cyrkej njeposłucha, je kaž pohan a zjawny hrěšnik“. Słowo Bože měj w česći, na prědowanja khodź a posłuchaj, nic na zmylne wučby. Swjaty Pawoł praji: „Hdy bu jandźel z njebjes zestupił a druhe sćenjo wopowědował, hač smy wam wopowědowali, budź zastorčeny“. (Gal. 1, 8.) Dźerž dobry porjad we swojim žiwjenju. Žadyn dźeń bjez modlitwy: rano kaž wječor, kaž před tak po jědźi. Z Bohom započń, z Bohom skónč swoje dźěło. „Bjeze mnje ničo njezamóžeće“, praji Khrystus. Wšědnje jednu wěrnosć Božu rozpominaj. Swj. Therezija praji: „Slub' mi, wšědnje jenož štwórćhodźiny rozpominać a ja ći slubju njebjesa“.

Za wšě dóstate dobroty so dźakuj! „Kokoška žanu kapku wody njepije, bjez toho, zo njeby k njebju pohladała.“

Swjeć njedźelu! Dźi na Božej mši k swj. woprawjenju, dokelž je to woporna jědź, kotraž k Božej mši słuša. Chceš połny podźěl na hnadach Božeje mšě měć, dóstawaj z měšnikom też swjate woprawjenjo. Snadne hrěchi wobželnosćuj. Maš-li ćežki hrěch, dopomina će njedźelska krjepjeńca před wulkej Božej mšu: Dźi a wuspowědaj so najprjedy. Z ćežkim hrěchom na Božej mši přitomny być, rěka, sebi samomu hnadu a žohnowanjo rubić. Wopytuj rady Boži dom. Khodź k nyšporu. Žanu njedźelu a swjaty dźeń z hrěchom njewonječesć! Też hewak so hrěcha zdaluj, dokelž hrěch je jeničke zło! Sy-li njezbožo měł, ćežki hrěch wobeńć, hnydom wubudź dospołnu želnosć, tak bórzy hač móžno, dźi k spowědźi. Spomń, zo móžeš cyle nahle wumrěć.

Běše hólčec, kiž při prěnim swj. woprawjenju předewzaco sčini: „Dyrbjał-li jónu njezbožo měć, do ćežkoho hrěcha padnyć, hnydom póndu k swjatej spowědźi.“ Dołhe lěta so dźeržeše. Tola jónu sta so tute njezbožo, zo ćežcy zhrěši. Na tym dnju bě jara hubjene wjedro. Mysleše

najprjedy, při tak hubjenym wjedrje sebi Bóh tola nježada, tajki daloki puć k měšnikej činić. Tola so zmuži, dźěše k swjatej spowědźi. Wjesoły dźěše wječor k wotpočinkej. Na druhi dźeń namakachu joho mortwoho we łožu. — Hlej, joho swěra a wopor nětko joho na wěčnje zwjeseli. Budź sebi wědomy, zo wumrěješ, ale njewěš hdy a hdźe. Potom přińdźe sud. Štož maš, to maš, štož nimaš, njemóžeš wjacy dóstać.

Wjesel so, zo sy dźěćo katolskeje Cyrkwje, kiž je Khrystusowa Cyrkej. „Štóž Cyrkej za mać nima, njemóže Boha za Wótca měć," praji swjaty Cyprian. Tutej Cyrkwi je Khrystus wšě srědki dał, zo móže človjeka k zbóžnosći wjesć.

Dźakuj so swojimaj staršimaj, zo staj so tak swěrnje za tebje starałoj a će w katolskej wěrje wočahnyłoj. Njezabudź so za staršeju modlić a měj jeju w česći. „Česćuj swojoho nana" (Sirach 7, 29). „Měj swoju mać w česći wšitke dny swojoho žiwjenja; přetož dyrbiš wopomnić, kotre a kak wulke strašnosće je tebje dla ćerpjeła (Tob. 4, 3—4).

Tak přeje tebi, luba młodosć, też „Kat. Posoł" wjele zboža k zastupej do twojoho žiwjeńskoho powołanja. Budźće swěrni, bojće so Boha a dźeržće joho kaznje! r.

Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš.

Mój Knježe a mój Božo! Hlej, stoju nětko před rozpućom swojoho žiwjenja, hdźež so skónča lěta mojoho dźěćatstwa a so započina khutne žiwjenjo mojoho powołanja.

Dźakuju so Tebi z cyłeje wutroby za wšě hnady a dobroty, kotrež sy mi dotal wote dnja swjateje křćeńcy hač do nětka wopokazał, za wšě powučenja, kotrež sy mi wudźělał. Dźakuju so swojimaj staršimaj a swojim wučerjam, swojim dušepastyrjam a wukubłarjam a wšitkim, kotrychž Ty mi da za wjednikow na mojim dotalnym žiwjeńskim puću. Wučachu mje, Tebje spóznawać, Tebje lubować a Twoje puće khodźić. Sym spóznał, zo sy Ty mój Knjez a Stworićel, mój Zbóžnik a Wumóžnik, zo mje njestwori za tute krótke zemske žiwjenjo, ale za wěčne, zbožowne žiwjenjo něhdy pola Tebje w njebjesach. Wěm, zo je Twoja wučba wěrnosć, Twoje kaznje mudrosć a dobroćiwosć, zo je Twoja hnada mi móc Božа. Tohodla slubuju Tebi, o bóžski Zbóžniko, tudy w najswjećišim sakramenće wěrnje přitomnomu, zo Tebje ženje njewopušću a zo budu z Twojej hnadu přecy swěrnje žiwy po Twojich wučbach a kaznjach.

Poswjećam Tebi dźensa swoje cyłe žiwjenjo. Ty sy mi je dał; k Twojej česći chcu je nałožeć. Wěm, zo zawjedźenja a spytowanja na mnje łakaju, a zo je podźěl kóždoho dobroho křesćana wusměšenjo a wuhidźenjo. Ženje pak njecham so Tebje hańbować, swěrny Ći wostanu čas swojoho žiwjenja, zmužiće chcu wojować za swoju dušu, njebojaznje wuznawać swoju swjatu wěru.

Předewšěm slubuju Tebi, Božo, zo chcu Twój dźeń, kotryž postaji ke swojej česći a ke swjatosćenju našeje duše, stajnje swjećić. Čistotnje a čestnje chcu swoje złote lěta rjaneje młodosće přeživić. Tohodla chcu so wotwlakować wšoho zawjedźenja, kotrež mi hrozy přez njewěriwych a njepócćiwych ludźi.

Wo jene Će prošu: Pomhaj mi, zo tute swoje předewzaća dźeržu; posylń mje, nawjeduj mje, bjez Tebje wšak ničo njezamóžu.

Tola jenož za so njeprošu, ale za wšě dźěći, kotrež nětko stoja na rozpuću žiwjenja. Njepřidaj, zo by ani jene wot nas zhubjene było; spožč nam, zo so wšitke w njebjesach zasy wohladamy.

Swjata, čista knježna, luba maćeř Boža, Marija, budź też mi maćeř, daj mi być Twoje dźěćo, dźerž mje, hdyž padam, škitaj mje, hdyž khabłam. Proš za mnje nětko a wšitke dny, přede wšěm w hodźinje mojeje smjerće.

A ty, swjaty Józefje, kiž sy tak často Jězusa zakitował, budź też mój zakitowaŕ!

Mój swjaty mjenapatróno, wy wšitcy swjeći Boži, waš přikład chcu sćěhować, prošće za mnje nětko w tutej hodźinje, zo Bohu swěrny wostanu, zo tak něhdy z wami dóstanu krónu wěčnoho žiwjenja.

Mój swjaty jandźelo pěstonje a wy druzy swjeći jandźeljo, přewodźejće mje do nowoho žiwjenja a wostańće při mni hač do poslednjoho puća, kiž ma mje přiwjesć k wěčnomu žiwjenju! Amen.

Požohnowaca modlitwa duchownoho po poswjećacej modlitwje dźěći.

Wšohomócny wěčny Božo! Hlej tu před Twojim wołtarjom črjódu młodych křesćanow! Woni stoja na rozpuću swojoho dźěćatstwa, před zastupom do žiwjenja! Twoje dźěći su, Ty sy je stworił, Ty sy je wumožił, Ty sy je swjatosćił. Mi sy je dał. Prošu za nje. Njeprošu, zo je wozmješ ze swěta, ale zo je wukhowaš před złym! Swjatosć je we wěrnosći, posylń je ze swojej mocu, nawjeduj je we swojej mudrosći!

Zjawnje wuznachu swoju wěru do Tebje. Kruće slubichu Tebi swěru.

Wěčny Božo, njebjeski Wótče, kiž jim spožči žiwjenjo, dźerž swoju wótcowsku ruku nad nimi!

Dobroćiwy Zbóžniko, kiž je wukupi ze swojej krewju, njedaj Twoje wumoženjo nad nimi podarmo być!

Ducho Swjaty, kiž je we swjatej křćeńcy k wěčnomu žiwjenju znowa narodźi, wobkhowaj je we Twojej hnadźe!

Swjata knježna a maćeř Boža, budź też jim maćeř a škitaŕka!

Wy swjeći Boži, prošće za nje!

Wy jandźeljo Boži, přewodźejće je!

Trojjenički Božo, žohnuj je ze swojim žohnowanjom, zo žane wot nich njeby zhubjene było!

Bóh Wótc, Syn a Duch Swjaty. Amen.

Z Łužicy a Serbow.

Z Róžanta. Pjatk, 11. nalětnika, swjećeše naš po cyłych Serbach derje znaty wjesnjan, bur Jakub Hančka, duchownje a čělnje wurjadnje čerstwy a strowy swoje 70. narodniny a njeje, kaž sam praji, hišće lěkarja we swojim žiwjenju trjebał. Hačrunjež je na swojim přikładnym a rjanym burskim statoku wot młodych lět sem hač do dźensnišoho dnja pilnje a kruće sobu zapřimował, pódla też w mnohim pódlanskim a čestnym zastojnstwje njesebičnje a rady za powšitkowne, zjawne a ludowe należnosće, njehladajo žanoho wopora, časa a dźěła, a hačrunjež je dyrbjał też mnohu čežku hodźinu a mnohu poražku a mnohi zrudny dóńt žiwjenja znjesć, jewja so sydomdźesatnik, tutón sprawny a njetajeny, z wurjadnje žortnej žiłu wobhnadźeny serbski bur w njezlemjenej mužskej mocy. Stajnje je był zwólniwy kóždomu, kotryž pomocy potrjebowaše a pola njoho pytaše, njehladajo na wosobu, z radu a skutkom spěšnje a wulkomyslnje pomhać, a to z wjetša bjez wjele słowow, hnydom a raznje, tak zo ani lěwica njepytny, što prawica čini — po słowach Swjatoho Pisma. Ćiše a bjez wšoho hołka a bjez toho, zo by dźaka abo znutřkownoho připóznaća hladał, je stajnje přez dołhe lětdźesatki praktisku lubosć k bližšomu wukonjał, a tuž budźe jomu daloko a šěroko dźakne spominanjo a mnoha prózstwa k Bohu wěsće wěnowana. Hančkec nan běše tu 18 lět z wjesnjanostu a to sobu w najćežšich časach wójny a po njej. 40 lět měješe

wjesnu hońtwu we swojimaj rukomaj a běše po cyłych Serbach znaty jako dobry hajnik, lubowaše a pytaše hońtwarstwo a tuž bě witany hósć na wšěch wokolnych hońtwach, a hdźež joho měrna ruka wutrěl pósła, tam bě popad stajnje wěsty. Mnozy stari nimrodojo budźa so zawěsće na mnohu rjanu hodźinku w nazymskim a zymskim času dopomnić, hdyž su tuto „kralowske rjemjesło“ w towarstwje Hančkec nana wukonjeli. Přez 20 lět nawjedowaše jako předsyda Ralbičansku nalutowarnju; dołhe lěta běše sobustaw provincialnoho sejma w Budyšinje; je sobuzałožeŕ tudomnoho wojeńskoho towarstwa a joho dołhočasny wušikny zapisowaŕ — hdyž běše scyła wobdarjeny we słowje a pismje, wobknježujo jenak dokładnje a wurjadnje serbsku kaž němsku rěč. Po cyłych katolskich Serbach je Hančkec nan derje znaty jako khěbětaŕ našeje Różeńčanskeje swjatnicy, hdyž kóždu njedźelu a swjaty dźeń hižo rjane lěta z móšničku mjez rjadami kemšerjow kaž „młody hólc“ spěšnje a hładcy so přewinje. Kak rady to jomu do swěrneju, lubeju a sprawneju wočow zhladujemy, hdyž hewak z nim so snadź dłěši čas njezeńdźechmy, złožujo swój wopor do móšnički, to prajatej našej woči, hdyž so při tym z joho wočomaj zetkatej. W joho přećelnym wobliču zda so, kaž bychu wšě starosće a ćeže dołhich lět bjeze sléda nimo šłe, je to wuskutk złoteje, wjesołeje a njenućeneje sprawneje powahi. Z daloka a šěroka budźa, čitajo tute rjadki, mnozy ćiše strowić dźensa luboho Hančkec nana a jomu prawje dołhi, wjesoły a zbožowny wječor žiwjeński přeć a we swojej modlitwje spominać na luboho krajana w našim sławnym Różeńće. Na mnohe, mnohe lěta! — „Katolski Posoł“ wospjetuje swoje zbožopřeća hišće junu!

Z Njebjelčic. Na dostojne wašnjo woswjeći so tu lětsa wopomnjeński dźeń padnjenych. Na dopołdnišich Božich służbach dźěchu prjedawši wojowarjo k woporu. Po kemšach ćehnješe wobkhad k pomnikej před cyrkwju. Tu spěwaše so kěrluš po mortwych a šulske dźěći přednjesechu někotre spěwy pod nawjedowanjom knjeza kantora Renarja. Na to stupi knjez faraŕ Mič k pomnikej a měješe wopomnjeńsku rěč spominajo na padnjenych rjekow powšitkownje a na 19 padnjenych z wosady. Dale so wobroći na wójnskich wobdźělnikow spominajo na to, što jim rěča padnjeni a kajku wučbu dawaja nětčišej młodźinje a wšitkim zawostajenym. Potom połoži knjez předsyda z dlěšej narěču wěnc k pomnikej. Ze spěwom wo dobrym towaršu a paćerjom za padnjenych skónči so swjatočnosć.

Z Drježdźan. Naš sławny, pilny mištr Bjarnat Krawc, kiž je zańdźeny měsac cyle ćiše swoje sedmasedmdźesaćiny woswjećił a samo při tutej wysokej starobje na to ani njemysli, rucy do klina położić, je serbsku hudźbnu kulturu wo rjane dźěło wobohaćił. Na njoho je jako dołholětnoho čitarja „Kat. Posoła“ tamna Boža mša w kěrlušach, kotruž je naš basnik M. Rudźany tak wubjernje do poetiskich bronow zestajał, hłubokoho zaćišća činiła a joho pohnuła, ju do hudźby zestajeć. To je so jomu wulcyšnje poradźiło. Serbska missa je hotowa a dóstanje, zo bychmy tak prajili, při wosebitej składnosći swoju křćeńcu. Jedyn cyrkwinski khór hižo kruće wuknje. Mištr je ju tak złožił, zo móže so spěwać jako měšany khór bjez přewoda abo z nim abo jako solospěw, duett, też kwartett. Potajkim je mnohich móžnotow. Wšo je ludowe, samo narodne motivy su do njeje splećene, někotre čisła su choraliter, druhe w pohibanju čiliše. Wšudźe so hudźba kruće po zmysłu teksta złožuje a skutkuje přemóžujo. Zrědka je naš mištr so z tajkim swjatym zapalom do dźěła dał kaž tu. „Skónčenjo“ móže cyła cyrkej sobu spěwać. Tak je tuta missa jara dźakowny, zahorjacy a wěsće trajacy skutk. Z nim so mištr sam česći. W běhu lěća změjemy přileżnosć, tutu Božu mšu w kěrlušach słyšeć.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Wutoru před popjelnej srjedu, 1. měrca, su so we zali konsistorijow we Vatikanje — kaž kóžde lěto při započatku póstnoho časa — fararjo a póstni prědarjo města Roma zešli, zo bychu před započatkom swojoho dźěła pohonjace a pokiwy dawace słowa Swjatoho Wótca słyšeli a joho žohnowanjo dóstali. Do audijency wotpołožichu woni wěrywuznaćo do rukow bamžowskoho generalnoho vikara kardinala Marchetti-Selvaggiani. We swojej narěči dźakowaše so Pius XI. najprjedy měšnikam za modlitwy, z kotrymiž su w joho khorosći na njoho spo-

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powědańčko wot Khrystofa Śmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.

Pokročowanjo.)

VIII.

Zela a štomy.

Nětko dźěše putnik nutř a přihotowa wobjed. Najprjedy přinjese za hólčeca mloko a khlěb, butru a měd a korbik najrjeńšich jabłučkow, sam za so pak něšto koruškow a solotwje a škleńcu čerwjenoho wina. Bohusławej wšo jara derje słodźeše, a wón so putnika wopraša: „Zwotkel maš wšě tute dobre wěcy? Khodźiš też druhdy na rubjenjo?“

Putnik powědaše hólčecej, kak spodźiwnje je to wšo narostło. „Hladaj“, dźeše wón po jabłučko so naćahnywši, zo by je hólcej wobělił a rozkraŕ, „jabłuka w korbiku mam z tejele jabłonje. Z ćeńkich wotnožkow a hałžkow tutoho štoma wurosće kóžde lěto wjele korbow tajkichle rjanych jabłukow.“

„Je pak to tomu woprawdźe też tak, kaž prajiš?“ praji Bohusław so dźiwajo na starca pohladnywši. Tutón wza hólčeca na rucy, přimny za jenu hałžku, sćahny ju dele a pokaza jomu małe zelene jabłučko. „Tu widźiš, kak wone z hałžkow wurostu. Nětk budźa přecy wjetše a wjetše, a naposledku tak wulke, rjane žołte a čerwjene, kaž tute we korbiku. Cyły wulki štom pak“, dźeše putnik jabłučko rozkrawši, „je z tajkoho małoho jadrješka narostł, kaž tu na nožu jene wisa. W kóždym jadrješku je tajkile štom, haj wjele tajkichle štomow. Haj, z jenoho jeničkoho jadrješka tysacy jabłukow narostu. Też khlěb mamy z podobnych jadrješkow“, dźeše Methodij dale, hólčecej někotre žitowe zornjatka pokazawši. „Tu ma so runje tak kaž z jabłučnymi jadrješkami a różowymi symješkami.“ Putnik hólčecej nadrobnje rozpowěda, kak so to ma, a pokaza při tym na swoje rjane žito na polu, hdźež běchu před krótkim hišće jenož hruzle. Bohusław běžeše k polej a namaka k swojej radosći w kóždej kłóscy hižo małe zornjatka.

„A tak ma so“, rjekny putnik, „ze wšěmi rostlinami, kotrež tu wokoło so widźiš. Wšo, trawa tu pod naju nohomaj, różowe kerčki, kiž tamle kćeja, tysacy a tysacy kłóskow na polu, winowe wotnožki, kotrež khěžku a zady njeje hórku wobkrywaja, wulke duby a jědle tamle na horje a moch tu na štomowym zdonku — wšitko wurosće z tychle móličkich zornjatkow a jadrješkow, so zeleni a kćeje. Wšo, štož tu na blidźe widźiš, mloko a butru, měd, khlěb, wino, wšě zela a koruški, wšón sad, haj samo blido z ławku — wšo to je z tajkichle małych zornjatkow a jadrješkow. Te trjebach jenož do zemje położić, a tu wurosće jabłoń, tam wjele tysac kłóskow a różičkow. A blak, kiž bě prjedy pusty a dornojty, je nětko ze wšej krasnosću debjeny a ze wšěm, štož je k žiwjenju potrěbne, nadobnje wobdarjeny.“

Hólčecej běchu to same dźiwy. Kaž bě sebi prjedy z najwjetšim spodźiwanjom wšo wobhladował, tak też nětko z tym samym spodźiwanjom na starcowe słowa posłuchaše.

IX.

Studnička a dešćik.

Mjez tym poča so słónco hižo zasy k horam khileć; rjadki, na kotrychž najrjeńše nuchawki a kwětki stojachu, běchu hižo w khłódku. Někotre różički, kotrež běchu putnikej wosebje lube, běchu přez horcotu słónca trochu zwjadłe a spadnyłe. Hačrunje so putnik w krótkim času

minali, a kotrymž ma so wón za tróšt a nimale dospołne wróćenjo strowoty dźakować. Jena myslička, kotruž chce wón póstnym prědarjam wosebje poručić, jomu wosebje na wutrobje leži, a wón bu njedawno přez smjerć kardinalow Bisleti a Capotosti na nju dopomnjeny. To je **myslička na smjerć,** kotraž wšak joho ženje njewopušći. — Druhe thema, kotrež chce wón přitomnym poručić, je te wo měšniskich powołanjach. Bamž spomni na to, zo je wón po smjerći kardinala Bisleti wjednistwo kongregacije seminarow a universitow **sam** přewzał, a to je jomu wosebita přičina, fararjam a póstnym prědarjam poručić, so wo skutk měšniskich powołanjow z wosebitej horliwosću postarać. Na kóncu wudźěli Swjaty Wótc wšitkim požohnowanjo.

Pater Schmidt S. V. D. 70 lět. W ćichoće misijónskoho domu swjatoho Gabriela w Mödlingu pola Wina je za misijónsku wědomosć wulcy zasłužbny pater Schmidt S. V. D., direktor bamžowskoho misijónskoho muzeja při Lateranje w Romje, 16. februarja tohole lěta w čerstwosći swoje 70. narodniny woswjećił. Při tutej składnosći su joho mnozy z joho šulerjow a přećelow w listach kaž też we wšelakich nastawkach wědomostnoho a nabožnoho wobsaha sławili. Służby, kiž je tutón měšnik ze swojim slědźenjom a ze swojimi dźěłami katolskim misijonaram wopokazał, přisłušeja za wěčne času misijónskim stawiznam.

Francózska. W francózskim muzeju za morja bu we tutych dnjach wustajeńca wotewrjena, kotraž je dopomnjeću francózskoho martrarja patra de Foucauld wěnowana, kiž běše swětaznaty „putnik w pusćinje Sahara". Joho su Arabojo zamordowali. Tuta wustajeńca hišće na ważnosći nadoby z tym, zo ju francózski minister za kolonije, kiž běše prjedy jako napřećiwnik Cyrkwje znaty, wosobinscy wotewri. Tuta wustajeńca wobstoji wosebje z kopijow, molowanjow a rysowanjow, z kotrymiž bě pater de Foucauld swoju kapału Benibel-Annes ze swojimaj rukomaj wupyšił.

Monsignore Grente, biskop w Mansa, bu k připóznaću wurjadnych zasłužbow, kotrež je sebi přez misijóny w Orienće a přez swoje přednoški w Belgiskej dobył, wot francózskoho knježeństwa k ryćerjej čestneje legije pomjenowany. Zdobom buchu z křižom čestneje legije wuznamjenjeni: Pater Jacqinot, kiž w jenej bitwje w měsće Šanghai tysacam ćěkacych žiwjenjo wukhowa; Abbé Hyvernal, kiž jako francózski profesor při universiće we Washingtonje skutkuje; wyška francózskeje šule Józefinkow w Kopenhagenje; P. Couvreur, prior klóštra El Latrun w Palestinje a farař Abbé Pinet.

Belgiska. Magistrat města Brügge je so rozsudźił, potajnostnu hru „Sanguis Christi", t. r. „Krej Khrystusowa", wot patera Boon-a znowa wobdźěłanu, předwjesć dać. Město je jenohłósnje přiběrk 55 000 belgiskich frankow z měsćanskich srědkow přizwoliło. Cyłe wudawki buchu na 175 000 fr. wobličene. Zbytk budźe zdźěła z pokładnicy wobkhodnoho ministerstwa, zdźěła přez składowanja a nabožne towarstwa nahromadźeny. Jako termin bu druha połojca augusta postajeny. Pjeć předstajenjow ma so poskićić. Jako hladanišćo bu najwjetše naměstno města Brügge, z mócnej kupnicu nazdala, wuzwolene. Wone budźe 2500 městnow k sedźenju poskićeć. Hdyž měsćanosta magistratej tutón naćisk předpołoži, wuzběhny wón nadobnu wulkosć tuteje hry, „kotraž nowy drohotny kamušk wumělskej krónje staroho města Brügge přida".

Amerika. Južno-amerikanski stat Peru swjećeše njedawno 300 lětny jubilej dweju martrarjow z rjadu Franciskanow: patera Jerome Jimimez a patera Christofera Larios, kotrajž buštaj w nětčišim japoštolskim vikariaće Ucayali wot dźiwich indianskich ludow zabitaj. Statny president běše oficielnoho zastupjerja wotpósłał, kiž běše při wšěch swjatočnosćach přitomny. Wyše toho wotewri knježeństwo dwě nowej šuli, jenu w San Ramon a jenu w La Merded, kotrejž stej wopomnjeću martrarjow wěnowanej „jako znamjo dźaka knježeństwa a ludu stata Peru za wot njeju dokonjany skutk civilisacije".

Pomocny komitej za španiskich katolikow, kotryž bu w meji zańdźenoho lěta w Zjednoćenych Statach wot tamnišich katolikow założeny, je so mjez tym na wšě diecezy USA. rozšěrił. Składowanja, kotrychž wunošk so kardinalej-arbybiskopej w Toledu přepodawa, su za syroty, khorych a njewojowacych ranjenych postajene.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

dešćika nadźiješe, chcyše tola znajmjeńša swoje najlubše kwětki trochu wokrjepić. Wza sebi tohodla krjepjacu khanu a dźěše z hólčecom ke studničcy, hdźež kužoł stajnje promjo čisteje wody z wysokeje skały ćěrješe.

Bohusław, kiž so tu dodźiwać njemóžeše, poča: „Telkole wody běži z tohole kamjenja! Kóžde wokomiknjenjo bych sebi myslił, zo dyrbi běžeć přestać, a přecy ćeče tola jenak sylnje. Što dha je tam horjeka telko wody nalał, a hdźe so wody dosć nabjerje k doliwanju? Ty dyrbjał sebi ju bóle lutować, hewak ći naposledku wuńdźe!"

Methodij jomu na to wotmołwi, zo tale woda drje hižo tak dołho kaž słónco na njebju swěći, tu ze skały pospochi běži, ženje njewoteběrajcy a žanoho doliwanja njepotrjebajcy. Praješe jomu też, zo je cyły jězor, kotryž je Bohusław za njesměrnje wulki špihel měł, jenož luta woda. To běchu za hólčeca zasy same nowe dźiwy.

Methodij wróći so z khanu wody do zahrody a poča kwětki krjepić. „Ach, nano, što sebi tola myśliš, što dha činiš!" zawoła Bohusław. „Ty tola te rjane rózički skóncuješ; nětk budźe barba zawěsće pušćeć!"

Methodij so smějo wotmołwi, zo kwětki a zela, stwjelca a łopjena, kefki a štomy, kotrež maja też wěste žiwjenjo, k tomu wodu runje tak nuznje trjebaja, kaž človjek napoj.

„Tola što dha może wšěm tymle rostlinam wody dosć nanosyć? Što dha tamle horje łazy, zo by štomy wysoko na wjeršku hory wokrjepjał?"

„To je wšo derje zrjadowane; kak a na kajke wašnjo, to snadź prjedy zhoniš, hač so nadźiješ", přistaji Methodij na daloke mróčałki pohladujo.

A woprawdźe přihna po khwili čorna mróčel přez hory — poča pokapować a próšić a da so bórzy do sylnoho dešća. To běše za Bohusławka něšto cyle spodźiwne. „To je jara dušna připrawa", praji wón, „ta ći wjele dźěła zalutuje. Kak rjenje tu woda w tysacorych kapkach dele pada, kaž z krjepjaceje khany! Tola što dha tule mróčel, kaž ty tule připrawu mjenowaše, sem přićěri? Što nanosy telko wody tam ńtak wysoko horje? Kak so to ma, zo mróčel tak lohcy w powětře pluwa a zo dele njepadnje?"

„To wšak wšitko hišće zhoniš", wotmołwi Methodij. Pachołk pak hišće dołho za mróčałku hladaše, doniž so wona pomału njezhubi.

Mjez lutymi tajkimi nowymi wěcami, mjez radosćemi a spodźiwanjom bě so Bohusławkej dźeń spěšnje minył. Přetož sto wěcow, na kotrež človjek powšitkownje njekedźbuje, běchu jomu wulke dźiwy a wina joho wjele naprašowanjow.

Hdyž so nětko słónco z tamnoho boka jězora khować poča, zawoła Bohusławk zastróžany: „Ow jej, słónčko podnurja so tamle do wody; nětk zawěsće hasnje a wša naju wjesołosć je ke kóncej. Hdy bychmoj sebi też někajku lampu zaswěćić chcyłoj — to by namaj w tutej wulkej rumnosći mało pomhało."

Putnik hólčeca spokoji. „Njeměj wo to žanu starosć, luby synko. Póńdźemoj bórzy spać; k tomu žaneje swěcy njetrjebamoj. Hdyž so wuspimoj, budźe namaj słónčko z druheje strony mjez tamnymi horami zasy skhadźeć, kaž sy to dźensa rano widźał. Tak běži wone, ani zo by wokomiknjenjo změrom stało, stajnje wokoło swěta a wobswěća a wohrěwa wšitko. (Pokročowanjo.)

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 293.—295. ze Šunowa: Jakub Čornak, Pětr Kurjat, Jakub Bjeńš; 296. 297. z Radworja: Michał Rynč, Jurij Haša; 298. z Bronja: Marja Wjerabowa; 299. z Khelna: Jurij Domš; 300. z Radworja: Kosm. Pjekař; 301. 302. z Boranec: Jakub Delan, Mikławš Pjetaš; 303. z Khelna: Jurij Franck; 304. z Měrkowa: Jan Libš; 305.—307. z Khrósćic: J. Winger, Jurij Měrćink, Jan Česla; 308. z Jaseńcy: Mikł. Handrika; 309. z Now. Bóšic: Pawoł Zynda.

Sobustawy na lěto 1937.

Čo.: 1064. 1065. ze Š.: J. Č., M. M.; 1066. z R.: P. F.; 1067. z B.: J. J.; 1068. z R.: M. Š.; 1069. 1070. z K.: J. Č., J. R.; 1071. 1072. z W.: P. K., M. K.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

3. njedźela posta, 20. měrca 1938:
Boža mša str. 125; bjez Gloria; modlitwy kaž w „Misalu“ naspomnjene; Credo; Praefacija póstna str. 104.

Swjedźeń přizjewjenja najzb. knježny Marije, 25. měrca 1938:
Boža mša str. 508; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. wot dnja str. 129 pod 2); Credo; Praefacija str. 10 pod 8); poslednje sćenjo wot pjatka str. 131.

4. njedźela posta, 27. měrca 1938:
Boža mša str. 134; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Janu Damianje str. 454; Credo; Praefacija póstna str. 104.

Wšě šulerske měcy
za wšě šule po předpismje w najlěpšim wuwjedźenju pola
Fritz Spitzer
na Seminarskej hasy 1

Linoleum stragula přěstrjeńc (Läufer)
Friedrich Bubach w Budyšinje
rózk Kronpryncowoho mosta / Lawskeje hasy

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja

K swjatomu firmowanju:
Schottowe misale.
Wšě wudawki kemšacych knihow we wšelakich płaćiznach mam na składze.
Dombuchhandlung M. Dilger
w Budyšinje na Miasowych jětkach 5.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Dobre rjane kachle a kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Cychi
přešiwar (Stepper)
też 2 poslešć. šěr., rjane mustry.
Andr. Kasper nasl.
(měj.: J. Pilopp)
w Budyšinje, Jerjowa hasa 3.
Wobhladajće sebi prošu moje wukładne wokna!

Měrnu krej
a potom wšitko lěpje dźe, tohodla kuf
Ruhig Blut
št. 10, 12, 15, 20, 25 pj.
abo jenu **woprawdźe dobru wonjatu**
Brasil-cigaru
za 5, 6, 10, 12, 15, 20, 25 pj.
z cigarowoho wobkhoda
Friedrich Otto Sachse
wot 1902 w „Gewandhaus“

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Bože martry a swěčniki
šalki z napismom k wopomnjeću na swj. woprawjenjo / **swjećatka** / **krepjawki, wobłuki** k zaškleńcowanju wobrazow + twarsku šklenčku.
Wilhelm
Serbska dr. 16
gročana šklenča, zahrodniska šklenča

Sofa- diwanowe blidne přikrywy
Wołmjane a wjelbłudokosmičkate deki, wobwěški sćěnow płaćiznyhódno pola
Kurt Erler w **Budyšinje** Žitne wiki 28

Po rjany časnik
k swj. firmowanju?
Do Dobrošic!

Hilger Lotzestr. 20 I
poruča płaćiznyhódno
dobre wupjerki we wšěch šěrokosćach, tkaniny za fale dybsačne rubiška, tkaniny za nadkošle
— twory k frotěrowanju.

Štó chcył knihu „**Chronik des Klosters St. Marienstern v. P. Alexander**“ předać? Zdźěl to nakładej „K. P.“

Pytam
porjadnu a sprawnu holcu
k 15. aprylej abo pozdźišo, kotraž dyrbi druhdy we předawarni wupomhać, tuž dyrbi też derje ličić a pisać móc.
Pawoł Tryčk
pjekarnja a konditarnja
w Khrósćicach, při cyrkwi.

Domjacu holcu,
kiž we serbskej drasće khodźi, pytam k 1. aprylej abo pozdźišo
Eckert, Dresden-A. 20
Rayski-Straße 17.

Młódšu holcu
za dom a małe hospodarstwo k 1. meji pyta
hajnistwo we Łazku.
H. Soppa.

Dwě młodej, běłej, bjezrohojtej, jara wužitnej
kozy
krótko před kózlatami, płaćizny-hódno předa
Hana Grofic
w Khrósćicach čo. 73.

Dokelž naša bruna rabatowa znamka z 31. 3. 1938 płaćiwosć zhubi, prosymy wo **hnydomne wotedaćo** tutych znamkow na nas. Po 31. 3. njemóžemy tute znamki wjacy na pjenjezy wuměnić.
Rabatowe lutowańske towarstwo za Kamjeńc
zapis. druž. z wobmj. ruk.

Dary
k zelenomu štwórtkej a k firmowanju
namakaće we wulkim wubjerku
we wotrjadnym wobkhodźe za časnik, złote a sćěborne wěcy
Johannes Redl
w Kamjencu
Herrenstr. 4, An den Fleischhallen

Das preiswerte deutsche Qualitätserzeugnis.
Alfred Beitel
Kamjenc, Budyšska dróha 70

Nowe a trjebane meble
stajnje płaćiznyhódne a tunjo
pola **J. Buhla, Kamjenc**
Spittelmühle
Přiwoz z mojim awtom

K zelenomu štwórtkej!

Kašměrowe khuty
— woknješkate, klockate a mustrowane —
Fale z wumělskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Nowe židy a muslinowe fale
Najlěpše čistožidźane damasèje za pjezle
Čorne nahłowjace banty
we wšěch šěrokosćach a płaćiznach
jako dary za zeleny štwórtk, swj. woprawjenjo a firmowanjo
poskića

Alphons Schawseil
w Budyšinje, na Bohatej hasy.
Dom z wulkim specialnym wotdźělom za serbske drasty.

Wužiće tutu přileżnosć!
Naše poskićenjo je woprawdźe wužitne
1 Orginal „Wanderlust“
za muži, zachromowane, najlěpše wuwjedźenjo mufowane **59.—**
za žony, zachromowane, najlěpše wuwjedźenjo mufowane **63.—**

Wobhladajće sebi prošu mój skład!
Oskar Hirche, Kamjenc

K wotpušćenju ze šule
k swj. wowrawjenju
k swj. firmowanju
prawe płaćiznyhódne **črije**
SCHUH **Wegener** Bohata hasa 29

Müllerec konditarnja
w Budyšinje, na póstowym naměsće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejownl pěknje so ći posedźi.

Dary k zelenomu štwórtkej
pola Woblečki k připinanju, holčace ječki a klejdźiki, ječki z čapku atd.
Otto Osswald
w Budyšinje, Kamjeńtna hasa 7.

Něšto dobre
k zelenomu štwórtkej
z **Kněžkec** *konditarnje*
započatk Garbarskeje hasy, blizko pósty 2

Za dźěłowych służbnikow
Za wojakow
kofry, slě, hrudźne měški, tobołki z potrjebu k šiću a športsku drastu
T. Albert w Budyšinje, Lawske hrjebje

Wobleki
za swj. woprawjenjo a swj. firmowanjo
kaž přecy płaćiznyhódne a w dobrej kajkosći pola
Franc Mrštny
w Budyšinje

Do raja wěčnych wiesołosćow dowjedźe naš njebjeski Wótc swojoho po krótkej ćežkej khorosći derje přihotowanoho służownika, mojoho luboho mandźelskoho, našoho dobroho, starosćiwoho nana

Pětra Hanto z Němcow

w 60. lěće joho žiwjenja. — Pod wulkim wobdźělenjom smy joho zańdźenu póndźelu w Kulowje pokhowali. Njech Bóh mytuje wšitkim, kotřiž joho na pustym wječoru wopytowachu, joho k rowu přewodźachu, wosebje wosadnymaj dušepastyrjomaj, kaž tež knjezej arcyměšnikej Žurej a knj. kapłanej Šołće, a wosebity dźak Mužakowskomu knj. fararjej za hnujace słowa při rowje, dale nošerjam, gmejnje a wojefskomu towarstwu. **Zapłać Bóh wšitkim!**

W Němcach, Nowej Wsy, Miłoćicach, Mužakowje, Brěžkach a Ralbicach, na dnju khowanja, 14. měrca 1938.

Ćežkopruhowana mandźelska,
dźěći, bratr, sotra a přiwuzni.

Nanko, to nas tróštuje,
zo w njebjesach ty nětko sy!

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoročak 3895.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

13. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **26. měrca 1938.** | **76. lětnik.**

Swj. Marije přizjewjenjo.

Zańdźeny pjatk swjećachmy wosrjedź khutnoho pokutniwoho časa štyrcećidnjowskoho posta swjedźeń přizjewjenja najzbóžnišeje knježny Marije. Runje dźewjeć měsacow před hodami wopominamy tón zbóžny wokomik, hdyž Słowo, druha wosoba Najswjećišeje Trojicy, mjaso w klinje bjezhrěšneje knježny Marije přiwza a na wěčne ze sobu človjestwo zjednoći, zo by nas wot hrěcha a wěčneje zahuby wumožiło. Dźeń přizjewjenja a podjeća Syna Božoho je potajkim ważny dźeń za cyłe človjestwo.

Kral Achaz Jeruzalemski je wot njepřećelskich wójskow nadpadnjeny. Město Knjeza woła egiptowske wójska na pomoc, zo bychu z nim přećiwo njepřećelej Assur wojowałe. Bóh napomina joho přez profetu Isajasa, wo jene znamjo prosyć jako zawdawk Božeje pomocy. Achaz pak wotpokaza poskićenjo Knjeza, dokelž wěry a dowěry na Boha njeměješe. Ale wón staješe swoju dowěru na človjekow, na mócne a sylne wójska Egiptowskeje. „Njebudu sebi wuprošować znamjo wot Knjeza, swojoho Boha, zo bych njespytował joho“, rěči Achaz Boha hanjo. Dokelž je Božu ruku wotpokazał, „tohodla da wam Knjez sam znamjo“, znamjo, zo budźe Zbóžnikowa mać knježna. „Hlej, knježna podejmje a porodźi syna a joho mjeno budźe Emmanuel (Knjez z nami).“ Na swjedźenju swjateje Marije přizjewjenja je tute slubjenjo so dopjelniło. Jandźel bu pósłany ke knježnje: „Njeboj so, Marija, přetož hnadu sy namakała pola Boha. Hlej, podejmješ w žiwoće a porodźiš syna, a budźeš joho mjeno Jězus rěkać. Tón budźe wulki a Syn Najwyššoho budźe mjenowany.“ Knježna knježna wostanje a tola so stanje z maćerju. „Duch Swjaty přińdźe nad tebje. Tohodla budźe też, štož so swjate z tebje narodźi, Syn Boži rěkać.“ Tuž Marija rjekny: „Hlej, sym służownica Knjeza; stań so mi po twojim słowje.“ „A słowo je so mjaso sčiniło“ w klinje najzbóžnišeje knježny. Ze słowami jandźela strowimy ju wšitcy: „Strowa sy Marija, hnady połna, Knjez je z tobu, žohnowana sy mjez žónskimi“

„Hlej, sym służownica Knjeza.“ Marija je służownica Knjeza, cyle poddata do wšoho, štož Bóh sebi přeje a chce, jenož kedźbujo na přeća swojoho Boha. Hižo tak je jeje wola z Božej wolu zjednoćena. Jeje wotmołwa na česćace postrowjenjo jandźela, na wuznamjenjenjo mjez druhimi žónskimi njeje hordosć ale poniżnosć: „Hlej, sym służownica Knjeza; stań so mi po twojim słowje.“

W tym wokomiku, hdyž k njej so njebjo nakhila a ju prosy wo jeje přizwolenjo, w tym wokomiku, hdyž njestworjene Słowo Wótca k njej zastupi a jeje syn so stanje: Tu może a chce Marija jenož służownica Knjeza być. Čim bóle bu Marija powyšena, ćim bóle so wona poniža. „Štóž so poniži, budźe powyšeny.“ „Stań so mi po twojim słowje.“ Marija wupraji swoje přizwolenjo. W samsnym wokomiku podja Syna Božoho. W samsnym wokomiku bu Syn njebjeskoho Wótca też Syn Marijiny. Tak bu Syn Boži zdobom jeje syn a wona mać Boża.

Dźeń přizjewjenja a podjeća Syna Božoho je tak ważny po stawiznach cyłoho človjestwa, zo so wšědnje z trojim přebiwanjom na to spomina.

Hdyž rańše zerja za Khrósćičanskimi hórkami so zjewjeju, hdyž słónco stoji najwyše k połdnju za Wotrowskimi „kupcami“, hdyž za Kamjencom za horami Boži domčk dźe: potom z wěžow našich cyrkwjow so trójcy zazwoni, a powěsć so njese po kraju: „Hlej, sym służownica Knjeza; stań so mi po twojim słowje“. Tuž spěwaj rady a pobožnje „Jandźel Knjeza . . .“

nk.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu póndźelu wopušći 48 dźěći (27 hólcow a 21 holcow) po 8lětnym wopytowanju tachantsku šulu. Zdobom rozžohnowa so po 43lětnym swědomitym šulskim dźěle knjez wyšši wučeŕ Pawoł Šwopa. Knjez šulski wjednik Jurij Šołta wěnowaše swojomu něhdušomu wučerjej wutrobne słowa dźaka w mjenje šule, tachantskeje šulskeje wosady a wšitkich prjedawšich šulerjow. Dźěćacy khór zaspěwa wotkhadźacomu wučerjej třihłósny dźakny spěw, zdobom přednjese jedyn šuleŕ we wjazanej rěči dźaknu baseń, a dźěći kaž wučerjo zwjeselichu swojoho dołholětnoho wučerja a sobudźěłaćerja z krasnymi darami a róžemi. Před 43 lětami nastupi knjez Šwopa jako wučeŕ w Blumbergu swoju službu; jutry 1896 přesydli so do Budyšina a bu přez tehdomnišoho direktora a pozdźišoho prelata Kumera jako pomocny wučeŕ zapokazany. Bórzy nastupi službu organista w farskej cyrkwi a zastawa tutu službu nětko hižo na 40 lět, piska porjadnje kóždu njedźelu na kemšach rano 1/28 a w 11 hodź. pišćele. Při tutej swjatočnosći wobdźělištaj so też něhdušej sobušulerjej knjeza Šwopy, knjezaj wyšši wučeŕ Jurij Renaŕ a stud. rada Engler. — Bóh luby Knjez spožč knjezej wyššomu wučerjej hišće mnohe lěta wotpočinka!

— Štwórtk dopołdnja smy sprawnoho čłowjeka a staroho serbskoho bura, wumjenkarja Michała Domša z Bozankec, k zemskomu wotpočinkej na Mikławšku pokhowali. Wulka syła žarowacych ze wsow a z města běše so zešła, zo bychu drohomu zemrětomu posledniu česć wopokazali. Domšec nan drje lěta dołho kiprješe, tola hakle poslednje dny ćežo skhorje, štož bě z joho smjerću. Joho mučne stawy, kotrež su z přikładnej sprócniwosću a starosću wótcow zemju wobdźěłałe, wotpočuja nětko w swjatej zemi, čakajo na rjeńši přichod. Pohrjebne swjatočnosće wukonjachu wosadni duchowni knježa a knjez kapłan Andricki spominaše nad wotewrjenym rowom na njesprócniwu dźěławosć luboho zemrětoho, kiž je pilnje wusywał a žnjał po Božej sprawnosći, za čož budźe jomu Bóh luby Knjez najrjeńše myto. Pohrjebej přizamkny so čorna Boža mša w serbskej cyrkwi. We swojich młodych lětach běše so zemrěty dobrowólnje k huzaram zamołwił. Tola dyrbješe wojeństwo w štwórtym lěće swojeje služby wopušćić a so domoj wróćić, dokelž dyrbješe wosyroćene kubło přewzać. Nan bě 1884 na sćěhwkach njezboža zemrěł. Wón je namrěwstwo swěru dale wjedł ze swojej swěrnej mandźelskej Hanu rodź. Kralec z Ćemjerc. Nimo njeje žaruje wosm dźěći wo luboho nana. Tři hižo w młódšich lětach zemrěchu. Njech je drohomu zemrětomu ródna zemja lohka! R. i. p.

Z Radworja. Započatk měrca dósta 18 młodych jezuitow w kejžorskim domje w Frankobrodźe nad Mohanom swjatej swjećiznje subdiakonata a diakonata. Mjez nimi bě też naš wjesnjan knjez Fr. Gerard Andricki. W auguśce budźe w Berlinje na měšnika wuswjećeny a wróći so potom k nam domoj do domizny, zo by w našej farskej cyrkwi swoju primicu woswjećił. Radujo so na tutón žadny swjedźeń, njezabudźmy pak, so tam a sem za njoho też pomodlić, zo by so stał z dospołnym, cyłym, haj ze swjatym měšnikom našoho Knjeza a Boha Jězusa Khrystusa a nam ze spomožnym dušipastyrjom.

Z Khasowa. Zańdźenu njedźelu woswjeći swoje 80. narodniny ćěsliski mištr a ratař Jakub Ryćeŕ w kole swojich dźěći a wnučkow. Mandźelska wumrě jomu před dwěmaj lětomaj. Jakub Ryćeŕ je w lětach 1892—1914 někotryžkuli twar wuwjedł w bližšej a dalšej wokolinje. Jako twarski předewzaćeł bě daloko a šěroko znaty. — Bóh luby Knjez zdźerž jomu joho dotalnu čiłosć a strowosć też dale w přichodźe!

Z Khrósćic. Zańdźenu njedźelu 20. nalětnika běše w našej farskej cyrkwi na dopołdnišich Božich službach swjatočne rozžohnowanjo dźěći, kiž lětsa šulu wukhodźa. Khrósćičansku šulu wopušći lětsa 37 dźěći, Worklečansku 25, Bóšičansku 9 a Wujezdźansku 1 dźěćo z našeje wosady. Hólcy a holcy ćehnjechu w 9 hodź. w swjatočnym ćahu z fary do Božoho domu. Po swjatym sćenju prědowaše knjez kapłan Horjeń wotkhadźacym dźěćom jim do wutroby zaśćěpjejo lubosć a swěru ke kralownje a maćeri Božej Mariji a přez to też zdobom k jeje bójskomu Synej, Khrystusej Kralej a joho swjatej katolskej cyrkwi. Přez cyły tydźeń běchu dźěći wšědnje wosebite nabožne rozwučowanja dóstałe, kak maja swoje młode žiwjenjo po Božich zasadach też za wšitkón přichod zarjadować. Po prědowanju poswjećichu so wšitke dźěći swjatočnje Božej maćeri před wupyšenjom jeje wołtaŕkom. Na to wobnowichu z jasnym hłosom swój křćeński slub a wuspěwachu zhromadnje rjanu serbsku modlitwu na rozpuću žiwjenja. Wšitke dźěchu k woporej a na Božej mši dóstachu swjate woprawjenjo. Ze sakramentalnym požohnowanjom, „Te Deum“ a kěrlušom wo Khrystusu Kralu skónči so cyrkwina swjatočnosć. Potom ćehnjechu zasy wróćo na faru, hdźež so kóždomu dopomnjeńka na tónle ważny dźeń žiwjenja přepoda. — Bóh luby Knjez chcył je mócnje ze swojim bohatym žohnowanjom skitać a přewodźeć na dalšim puću žiwjeńskim!

Z Njebjelčic. Zańdźenu póndźelu běše tu swjatočne wotpušćenjo dźěći, kotrež šulu wukhodźichu. Běše jich 11: 4 hólcy a 7 holcow. Rano na kemšach běše swjatočnosć w cyrkwi. Po swjatym sćenju wobroći so knjez faraŕ Mič k wotkhadźacym dźěćom a rěčeše jim wo ważnej kročeli, kotruž činja ze šulskich lět won do žiwjenja. Pokaza na strachi, kotrež jim wonka we swěće hroža a napominaše jich, kaznje Bože a swjateje Cyrkwje swěrnje dźeržeć. Też so wobroći na staršich z napominacymi słowami. Po tym wobnowichu dźěći swjatočnje křesćanski slub a dźěchu k wopru. Na to přistupichu ze staršimi k swj. woprawjenju. Po kemšach běše swjatočne poswjećenjo dźěći a požohnowanjo. Po cyrkwinskej swjatočnosći běše šulska swjatočnosć. Tu wotměnjachu so spěwy, naréć a zhromadne réćne khóry. Też knjez kantor Renar réćeše k dźěćom. — Wutoru popołdnju zeńdźechu so k duchownomu rozwučenju. Knj. kapłan Andricki z Budyšina dźeržeše wjacy přednoškow wo ważnych žiwjeńskich podeńdźenjach. Po přednoškach běše pobožnosć k česći swj. Marije z prědowanjom a požohnowanjom. Z tym so skónči rjana swjatočnosć.

Z Kulowa. Mnohe wopory z našeje wosady žadaše sebi smjerć w měsacu měrcu. W zańdźenym tydźenju samym mějachmy nimale kóždy dźeń pohrjeb. Póndźelu pokhowachmy do swjećeneje zemje kublerja Pětra Hanto z Němcow, starosćiwoho nana sydom zwjetša hišće małych dźěći. — Wutoru nimale 80lětnoho Arnošta Bekera. Tutón dobry čłowjek je wot młodosće sem słaby na woči był a skónčnje cyle woslepił. Najebać toho je dołhe lěta swědomiće měchi (bolgi) teptał na starych pišćelach w našej farskej cyrkwi. Wón je w prjedawšich lětach też rady k Božim službam zwonił a bě z dypkom k zwonjenju na zwónicy. Hdyž nětko na nowych pišćelach měchi teptać wjacy trěbne njeje, smy njeboh Arnošta joho poslednje žiwjeńske lěta hač krótko do smjerće skoro kóždy dźeń na Božej mši k swjatomu woprawjenju hić widźeli. Přez 90lětny starc Pičman je joho stajnje do a z cyrkwje swěrnje za ruku wodźił. — Na sćěhwkach ćežkoko znjezbožењa zemrě we Wejerowskej wokrjesnej khorowni 15lětny syn kublerja Mróza z Koćiny. Wón je při padnjenju z hłowu do kamjenja dyrił a so ćežcy zranił a přez to smjerć počerpił. Kak njewuprajomna wulka zrudoba je to za staršeju, hdyž běše zemrěty tola jeju jenički nadźijepołny syn. Wón bu srjedu tydźenja swjatočnje pokhowany. — Wulke njezbožo a zrudoba potrjechi też Mijanec swójbu w Hósku. Mały lubušk Jank, 3lětny synk hosćeńcarja a bura Jurja Mijana, bě na polu z woza padnył. W samym wokomiku konjej začahnyštej, a prjedy hač móžachu joho wuswobodźić, ćežko nakładżeny wóz dźěsću přez wutrobno přejědźe, zo bě hnydom morwe. Štwórtk smy joho ćěłko swjećenej zemi přepodali. — Pohrjeb přez

80 lět staroho wojnařskoho mištra Khorle Hančki w Kulowje wotmě so njedźelu po dopołdnišich kemšach z wulkim česćowanjom. Towařstwo třělcow a wojeńske towařstwo přewodźachu swojoho dołholětnoho sobustawa z hudźbu k poslednjomu wotpočinkej. — Póndźelu bu 63lětna knježna Hańža Procec ćiše pokhowana. Tuta bu rodźena w Khróśćicach, tola dlěši čas je přebywała pola duchownych sotrow w tudomnej sotrowni. — Tak mějachmy w běhu jenoho tydźenja šěść pohrjebow. Bóh daj zemrětym wěčny wotpočink!

List z Bärensteina.

21. měrca 1938.

Luby Pósle!

Na dźensnišim dnju je było w našich šulach ze šule puščenjo dźěći. Tajki dźeń žada sebi wjele wobstaranja. Nan a mać dyrbitaj něštožkuli nowe za drastu dźěśću nakupić. Dźěćo by so posledni raz tola jara rady „swjatočnje“ w šuli pokazało. Też wučerjo maja dźeń přihotować. Posledni króć zapisuja dźěśću censury. Hišće jónu dyrbja młodoho človjeka, kiž je před nimi we šulskej ławcy sydał, posudźować. Njeje to přecy tak snadna wěc. A šulske dźěći maja swojim wotkhadnym towaršam božemje na puć zawdać. Też to ma so přihotować. Tola ważny dźeń njeje też zwonka šule zabyty. Kmótřa wopominaja, kak su před něhdźe 14 lětami ze swojim mótkom k dupje šli. Lěto wot lěta su k dopomnjeću na zwjazk tutoho přećelstwa „zeleny štwórtk“ dawali. Lětsa rěka nětko mótkej posledni zeleny štwórtk wobradźić. Něšto wužitne chce kóždy dać, štož by za žiwjenjo było. Tuž so mysli a radźi a tuž smě so rjec, zo je so z dźensnišim za mnohe naše dźěći ważny dźěl žiwjenja pominył.

Tu mi do mysli podawk z najnowišoho časa přińdźe. Widźach na wjacorych dnjach w tydźenju mać na Božej mši. Hačrunjež běše tehdy hišće khětro zyma, měješe tola rano zahe swoje dźěćo, něhdźe 4—5lětnoho hólca, sobu při sebi. Mějachmy hišće Boži narodk prědku před kehelkami stojo a tam w prěnjej ławcy sydaštaj našej pilnej kemšerjej. Hólc wědźeše so woprawdźe přistojnje haj pobožnje zadźeržeć. Wón jenož dwoje pohladnjenjo znaješe, pak by na mać pohladnył pak na woltař a wězo też to činješe, štož wot maćerje sebi wothlada. Mać wočakowaše hišće druhe dźěćatko, kotrež też dósta a to holčku. Tuž běše ławka jenoho dnja prózdna. Widźach hakle mać za něšto dnjow, hdyž holčku křćijach. Jeje bratřik tu zasy běše a sćěhowaše z ławki jara hnuty křćeńskim wobrjadam. Běše zasy rano zahe. Mać njeseše na rukomaj swoje wukřćene dźěćo doprědka k woltarjej, a w duchu dźěše hólčk sobu. Wšak běše so też sobu za sotřičku modlił a wo nju prosył. Wón wšak nětko też wě, zo joho mać wjacy jeńož za njoho tu njeje. Ma nětko nowe starosće. Tuž widźu joho nětko na njedźelach na kemšach na druhim městnje. Je so do dźěćacych ławkow sydnył, lěpje prajene, do prědnich, hdźež hewak jenož šulske dźěći sydaja. Te su wšak jomu najprjedy do ławki přińć ćežko činiłe. Tola wón njeje so „ćisnyć“ dał. Dźensa wón mjez nimi syda, kaž by dawno k nim słušał. Tak so městno zasy wupjelni, kotrež nam joho susod, kiž šulu wopušći, prózdne zawostaji.

Wšitke dźěći wšak zbožo nimaja, zo so tak bórzy wukřćija kaž horjeka mjenowana holčka. Jutry 1938 zastupi mi hólčec do šule, kotrohož sym hakle 8. měrca t. l. wukřćił. Dokelž je puć do farskeje cyrkwje daloki — 12 km — smy křćeńcu hnydom doma měli. Njemandźelska mać dźěśća je so skónčnje rozsudźiła, hólca wukřćić dać. Wón měješe woprawdźe njewšědnoho kmóta. Je w hosćeńcu na najwyššej horje našeje srjedźneje Europy — Keilberg — přistajeny. Wón na sněhakach na křćizna přijědźe. Wón změje tójšto „zelenych štwórtkow“ zalutowanych. Hólcej sym do křćeńcy najprjedy wučbu dawał, jomu swjate wolije, sel, wodu, drastu pokazujo a rozkładujo. Po křćeńcy smy kofej pili. A dźěd a bratr staj samo hudźiłoj, zo je cyły dom klinčał. Čomu dha też nic! Hdyž je so nan nad wróćenjom zhubjenoho syna tak wjeselił, zo je hudźbu skazał, dha ćim bóle smědźachmy so wjeselić, zo je so k Bohu wobroćił a swjatu křćeńcu mały pohan dóstał. Tak so wjeselimy, zo změjemy k jutram w šuli zasy jenoho křesćana wjacy. W našim rozpjeršenju trjebamy kóždoho jara nuznje.

Wot našich dźěći je jich tójšto we swojim času na něšto časa k přihotowanju na prěnje swjate woprawjenjo w Rhynskej krajinje přebywało. Katolske swójby su je přez posrědkowanjo Bonifacijowoho towařstwa přijimałe. Dźěćom je so tam zwjetša jara lubiło. Su tam swójbne a wosadne katolske žiwjenjo derje zeznałe. Hišće dźensa sebi z tamnymi swójbami dopisuja. Jena holca, kotraž nětko šulu wopušći, tam samo zasy po jutrach poćehnje a so hižo na to wjeseli. Tajke dźěći zeznaja tam nałožki, kaž to jenož z powědanja ženje nawuknyć njemóža. Docyła budźa naše dźěći, hdyž so tele dny za swojich dobroćelow modla, też při tym na Bonifacijowe towařstwo myslić. Je jim w nabožnej nuzy wjele pomhało.

Po zwučenym wašnju změja wotkhadne dźěći bołmončku w farskej cyrkwi swjatočnosć ze zhromadnym swjatym woprawjenjom. Zwonaj Bonifacijoweje cyrkwje budźetej jim k powitanju zwonić, hdyž do cyrkwje poćahnu. Njech so potom dopomnja, što su swojomu Bohu a swojej wosadźe winojći.

Wutrobnje strowja amerikanski wuj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Kaž „Powšitkowna evangelsko-lutherska cyrkwinska nowina“ 4. febr. t. l. pisa, je so do domjacnostnych lisćinow w oktobru 1937 w Berlinje derje 90 % wobydlerstwa jako konfesionelnje křesćanske zapisało, a to wokoło 75 procentow jako evangelske a wokoło 15 proc. jako katolske. W diecezy Osnabrükskej je so w februaru pjeć bibliskich skhadźowanjow za duchownych wotměło. Na nich rěčachu universitny prof. Dr. Donders z Münstera, farař Bärtle, wjednik katolskoho bibliskoho hibanja w Stuttgarće a nabožny wučeŕ Thöne-Hüsten. Na skhadźowanju w Osnabrüku wobdźěli so biskop diecezy, dr. Berning. We swojej narěči wupraji wón přećo, zo by so w kóždej swójbje Swjate Pismo čitało; zo by so kóždomu młodomu človjekej, kiž do cuzby ćehnje, knižka Nowoho Zakonja sobudała, a zo bychu so zaměry katolskoho bibliskoho hibanja wosebje mjez duchownymi spěchowałe. Dźensniša dieceza Osnabrük ma na polu rozšěrjenja Swj. Pisma wulku podawiznu dale wjesć. W času mjez wunamakanjom knihićišća a wustupjenjom Luthera buchu w městach Hansy, kiž dźensa mjenowanej diecezy přisłušeja, štyri němske katolske přełožki Swjatoho Pisma ćišćane. Přełožk Lutherowy potajkim njeběše prěni přełožk Swj. Pisma do němskeje rěče.

W Aachenskej diecezy su nětkole slědźili za ličbu dźěći tych swójbow, z kotrychž nětkle nowoswjećeni 40 měšnicy diecezy wukhadźeja. Jedna so wo 39 swójbow, dokelž staj dwaj bratraj mjez nimi. Z tutych 39 swójbow je wšo hromadźe 195 dźěći wušło. To je w přerězku pjeć dźěći na jenu swójbu. 10 z nowoměšnikow su ze swójbow z 1—2, 9 ze swójbow z 3—4, 20 ze swójbow z 5 a wjacy dźěćimi. Aachenscy nowoměšnicy pokhadźeja potajkim, hdyž swójby z 1—3 dźěćimi jako tajke wobhladujemy, něšto wjacy hač k jenej třećinje ze swójbow, kiž su khude na dźěćoch, mjez tym zo němske powšitkowne studentstwo po hamtskej statisticy nimale po dwěmaj třećinomaj ze swójbow wukhadźa, kiž su khude na dźěćoch.

Belgiska. Skutkowanjo, kiž wukonjeja belgiscy Běli wótcojo w misijónskej krajinje belgiske Kongo, běše w zańdźenym lěće wulkotnje žohnowane. Po jenej wot japštolskoho vikariata w Leopoldville wudatej statisticy móžachu woni w poslednim lěće 121070 nakazanjow, t. r. přestupow ke katolskej wěrje, docpěć. Hdyž ličbu 1058967 katechu-

menow, potajkim tajkich, kiž so na swjatu křćeńcu přihotuja, sobu ličimy, wučini katolske wobydleŕstwo w belg. Kongu nětko wokoło 3 mil. duši. Cyłe wobydleŕstwo wučini 14 milijónow. Wyše toho bu 98950 dźěći a 72177 mrějacych wukŕćenych, 33249 mandźelstwow zwjazanych a 25808892 swjatych woprawjenjow wudźělenych.

Francózska. Někotři Pariscy studenća běchu před někotrymi lětami na jenym wuléće do małeje wjeski Hondevilliers w diecejzy Meaux přišli. K swojomu spodźiwanju namakachu mału wjesnu cyrkwičku we rozpadankach ležo. Wjesnjenjo jim powědachu, zo jich cyrkwička hižo wot léta 1905 wopuščena leži, dokelž žane srědki nimaja, ju znowa natwarić. Jedyn ze studentow namjetowaše, wjescy jeje cyrkwičku wróćić. Po nawróće do Pariza namaka so 12 studentow, kiž běchu zwólniwi, tutón nadobny skutk wuwjesć pomhać. Jedyn bur z wokolnosće přepoda młodym ludźom darmo twarske městno. Jedyn rysowaše naćisk, a wot nětka dachu so tuči 12 studenći do dźěła. Na kóncu kóždoho tydźenja a we wšitkich prózdninach twarjachu ze swojimi rukami cyrkwičku. Rjemjesłnicy a dźěłaćerjo ze wsy jim pomhachu. Też młody duchowny bě so namakał, kiž jich kóždy raz přewodźeše a mjez wjesnjanami misijón wotměwaše, zo by jich za Bože służby wróćodobył. Wudawki za twar nazběrachu sebi přez hromadźenjo mjez studentami, přećelemi a znatymi. Njedawno je so tale spodźiwna cyrkwička swjatočnje woswjećiła. — Widźimy z tutoho podawka, zo so hišće namaka idealne, njesebične zmyslenjo mjez francózskimi studentami.

Spodźiwne wjedźenjo! Francózski měšnik, kiž so z Belgiskeje do Pariza wróćeše, přińdźe we přepjelnjenym ćahu, hdźež běše hišće w poslednim wokomiku městno dóstał, ze swojim susodom do zabawy. Při tym so wujasni, zo bě tutón belgiski nawjednik komunistow, Jacquemotte. Měšnikej napadny zblědnjene a ćerpjace wobličo tutoho człowjeka. Jacquemotto powědaše měšnikej, zo pokhadźa z katolskeje swójby, w kotrejž dósta katolske wukubłanjo. Swoje prěnje swjate woprawjenjo ženje njezabudźe, a runje w poslednim času je dyrbjał husto na nje myslić, přetož čuje so jara khory. Nadobo so zwjeze na zlemjenjo wutroby. Měšnik, kiž měješe swjate wolije při sebi, móžeše jomu, z joho přizwolenjom, poslednje Bože wolijowanjo wudźělić, prjedy hač swojej wóčcy na přecy zańdźeli.

Rumunska. Runje bywa posłownosć noweje rumunskeje wustawy znata. Grjeksko-prawosławna cyrkej bywa jako statna nabožina připóznata. Mjez druhimi wěrywuznaćemi dóstanje romsko-katolska prěnjosć. Cyrkwinske wěrowanjo so jako obligatoriske postaji. Duchownym so kajkežkuli politiske wobdźělenjo a wuživanjo měšniskoho a farskoho skutkowanja za politiske zaměry zakazuje.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 310. z Różanta: Mikławš Hančka; 311. z Dobrošic: Marja Gruhlowa; 312. 313. z Kulowa: Mikławš Paška, Jakub Comak; 314. z Koslowa: Mikławš Nuk; 315. z Nowolic: Michał Kórjeńk; 316. 317. z Konjec: Mikławš Čóška, Pawoł Matka.

Sobustawy na lěto 1937.

Čo. 1073.: K. W. ze S.; 1074.: M. K. z N.; 1075.: M. Č. z K.; 1076.: P. M. z K.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

4. njedźela posta, 27. měrca 1938:
Boža mša str. 134; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Janu Damianje str. 454; Credo; Praefacija póstna str. 104.

Pasijónska njedźela, 3. apryla 1938:
Boža mša str. 145; bjez Gloria; modlitwje w „Misalu“ naspomnjenej; Credo; Praefacija wo swj. křižu str. 148.

7 bolosćow najzb. knjeżny Marije, 8. apryla 1938:
Boža mša str. 149; Gloria; modlitwje w „Misalu“ naspomnjenej; Credo; Praefacija str. 10 pod 8); poslednje sćenjo str. 154.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

Sofa = diwanowe blidne přikrywy
Wołmjane a wjelbłudokosmičkate deki, wobwěški sćěnow płaćiznyhódno pola
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Měrnu krej
a potom wšitko lěpje dźe, tohodla kuf
Ruhig Blut
št. 10, 12, 15, 20, 25 pj.
abo jenu **woprawdźe dobru wonjatu**
Brasil-cigaru
za 5, 6, 10, 12, 15, 20, 25 pj.
z cigarowoho wobkhoda
Friedrich Otto Sachse
wot 1902 w „Gewandhaus“

Nowe a trjebane meble
stajnje płaćiznyhódne a tunjo pola **J. Buhla, Kamjenc**
Spittelmühle
Přiwoz z mojim awtom

Hilger Lotzestr. 20
poruča płaćiznyhódno
dobre wupjerki we wšěch šěrokosćach, tkaniny za fale dybsačne rubiška, tkaniny za nadkošle
— twory k frotěrowanju.
Też mały nawěšťk ma wuspěcha!

K swj. firmowanju:
Tkaniny
za šórcuchi
rubišća
a jaki
we wołmje a židźe poskića we wulkim wubjerku a tunjo
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Bože martry a swěčniki
šalki z napismom k wopomnjeću na swj. woprawjenjo / **swjećatka** / **krepjawki, wobłuki** k zaškleńcowanju wobrazow + twarsku šklenčnu.
Wilhelm
Serbska dr. 16
grońana šklenca, zahrodniska šklenca

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

K wotpušćenju ze šule
k swj. wowrawjenju
k swj. firmowanju
prawe płaćiznyhódne **črije**
SCHUH **Wegener** Bohata hasa 29

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Dobre rjane kachle a kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

WHW — wutrobu njezawrjej!

K nalětnim wusywam

za polo a zahrodu

poručam

wšě dźećelowe symjenja, lucernu, seradelu,

wšě družiny trawowych symjenjow za nowe łuki a pastwišća, do zahrody za pyšace a šatowe trawnišća.

Wšě družiny

runklicowych symjenjow, běły a čefwjeny kał, jědźna a picowansk. morchej, cyblki k sadźenju

kaž tež wšě družiny

kwětkowych symjenjow.

K tomu wšě

trěbne hnójnišća:

nitrophosphat am.-sup. 8/9 **kali — kainit, kalisalpeter a kalk.**

Martin Noack

wikowarnja za symjenja, žita, picowanjo a hnójnišća

w Kamjencu 577

Wojerowska dróha 1 a 25.

Po rjany časnik

k swj. firmowanju?

Do Dobrošic!

Linoleum stragula přěstrjeńc (Läufer)

Friedrich Bubach w Budyšinje

rožk Kronpryncowoho mosta / Lawskeje hasy

Dary k zelenomu štwórtkej a k firmowanju

namakaće we wulkim wubjerku

we wotrjadnym wobkhodźe za časniki, złote a sleborne wěcy

Johannes Redl

w Kamjencu

Herrenstr. 4, An den Fleischhallen

K swj. firmowanju nowy woblek

Wobleki za hólcow 19.— 21.— 25.— 29.—

Wobleki za pachołow 27.— 33.— 39.— 42.—

Wobleki k swj. woprawjenju 19.— 22.— 26.— 28.—

Pola nas namakaće wulki wubjerk we mužacych woblekach a žonjacych mantlach

Rudolf Mrštny w Kamjencu

Zezady radnicy

K swj. woprawjenju a k swj. firmowanju

Woblečenja za holcy a pachołow

w najwjetšim wubjerku za wšelake płaćizny

Hermann Müller, Kamjenc

Pfortenstraße 1

Dary k zelenomu štwórtkej

pola Woblečki k připinanju, holčace ječki a klejdźiki, ječki z čapku atd.

Otto Osswald

w Budyšinje, Kamjeńtna hasa 7.

Jutry so bliža!

Hotowu drastu mužsku a hólčacu

Tkaniny wot krucha, šaty, deki, nahłowjacy bant atd.

Wšu potrjebu za hólca a holcu k swj woprawjenju a firmowanju

w dobrym wuběrku pola

Reinhardt Löffler mějićel Max Heil

w Kamjencu, Budyšska dróha

K jutram

něšto rjane a dobre z našoho bohatoho wuběrka:

čorne a pisane khuty, fale, suknje, židźane banty a wobsadki — nohajcy a šaty

Emil Hertwig

w Kamjencu, na torhošću.

K swj. woprawjenju a firmowanju su kožane twory rjany trajacy dar

T. Albert *Lawske hrjebje 10*

Wobleki za swj. woprawjenjo a swj. firmowanjo

kaž přecy płaćiznyhódne a w dobrej kajkosći pola

Franc Mrštny w Budyšinje

wot 24. hač do 30. měrca wšědnje.

Oskar Butter nasl.

Žitne wiki **w Budyšinje** Telefon 3691

Nowe židy a muslinowe fale
Najlěpše čistožidźane damasèje za pjezle
Čorne nahłowjace banty
we wšěch šěrokosćach a płaćiznach
jako dary za zeleny štwórtk, swj. woprawjenjo a firmowanjo
poskića

Alphons **Schawseil**

w Budyšinje, na Bohatej hasy.
Dom z wulkim specialnym wotdźělom za serbske drasty.

K swj. woprawjenju a firmowanju:

Kašměrowe khuty
— woknješkate, klockate a mustrowane —
Fale z wuměłskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Gummi za kolesa

grońane balonowe deki	26×2.00		wot	2.60
wulst	„	„	26×2.00+1½ wot	3.20
połbalon	„	„	wot	2.60

Kolesowe wobswětlenja **Připrawy za kolesa**
za wšelake płaćizny pola

G. Thomas **Budyšin**
Kamjeńtna hasa 16

Kmótřace dary k zelenomu štwórtkej, k swjatomu woprawjenju a k firmowanju
poruča w bohatym wuběrku
Dombuchhandlung M. Dilger
w Budyšinje při Mjasowych jětkach 5.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje, našeje dobreje maćerje a wowki

Marje Fórmanoweje
z Lutowca,

kotruž Bóh po krótkej khorosći derje domawobstaranu ze swjatymi sakramentami w starobje 83 lět do wěčnosće wotwoła, wuprajamy za k-rowu-přewodźenjo **wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“.** Wosebity dźak zawdawamy też wysokodostojnomu knj. fararjej Nowakej, knj. kantorej Andrickomu, miłosćiwym sotram a knježnomaj Marji a Madleni Kurjec.

W **Lutowču** a **Worklecach,**
na dnju pohrjeba, 20. měrca 1938.

We hłubokej zrudobje:
mandźelski a **dźěći.**

Wutoru, 15. měrca, zemrě na puć do wěčnosće derje přihotowany w starobje 75 lět 3 měs. mój drohi mandźelski, naš luby bratr, wuj a swak

Michał Rab

a bu na swjedźenju swjatoho Józefa na našim Mikławšku pokhowany.

Wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!“

wšitkim, kotřiž su joho na khorołožu wopytowali, na pustym wječoru za joho khudu dušu so modlili a joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli.

W Budyšinje, na Židowje, Nowym Dworje a Jaworje,
na dnju khowanja 19. 3. 38.

We hłubokej zrudobje
Marja zwud. Rabowa
a přiwuzni.

Cychi
přešiwař (Stepper)
też 2 poslešć. šěr., rjane mustry.
Andr. Kasper nasl.
(měj.: J. Pilopp)
w Budyšinje, Jerjowa hasa 3.
Wobhladajće sebi prošu moje wukładne wokna!

Lubijske zwónkowstwo (pódlanska służba) so k 1. aprylej 1938 znowa wobsadźi. Přihodźi so za krawca, šewca bjez dźěći abo wuměnkarjow. Pisomne zamołwjenjo z farskim wobswědčenjom njech so póšćele na
Kat. cyrkwinske předstojićerstwo:
P. Šołta, arcm.

Zjawny dźak
swj. Měrćinej
za wusłyšanu prózstwu!

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana a dźěda

Michała Bena Domša,
wuměnkarja,

kotryž ze swjatymi sakramentami domawobstarany w starobje 76 lět 10 měs. njedźelu, 20. měrca, do njebjeskeje wěčnosće woteńdźe, wuprajamy wšitkim, kotřiž su joho w joho ćežkej khorosći wopytowali, na pustym wječoru za joho khudu dušu so modlili a joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje kježim duchownym naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W **Bozankecach,** na dnju pohrjeba, 24. měrca 1938.

Swójba Domšec.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokorěčak 3895.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

14. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **2. apryla 1938.** | **76. lětnik.**

Swětło w nocy ćerpjenja.

Stara legenda nam powěda, zo je Hadam Boha prosył, jomu sćěhwki swojoho hrěcha pokazać. Tu pokaza Bóh prěnjomu človjekej troje wulke morjo; morjo połne potu, morjo połne sylzow a morjo połne krewje. „Hlej, tole su sćěhwki twojoho hrěcha!“ — Njeje w tychle słowach hłuboka wěrnosć zakhowana? Swět je zawěrno morjo połne potu. Najbóle wšitcy človjekojo dyrbja ćežko dźěłać pak z ruku, pak z hłowu, zo bychu sebi za sebje a za cyłu swójbu wšědny khlěb zasłužili. Swět je morjo połne sylzow. Štó mohł ličić sylzy dźěći, maćerjow, ćerpjacych a mrějacych? Swět je też morjo połne krewje. Kelko krewje bu přelate přez wšitke mordarstwa. Kelko krewje je naša zemja hižo wupiła we wšitkich wójnach a revolucijach, kiž su so wjedłe a wotměłe w běhu lětstotkow a lěttysacow? Tu čitajće někotre ličby! W lěće 1927 běchu jenož w našej Němskej 400000 prašiwych človjekow, 200000 duchakhorych, 38000 hłuchoněmych, 5000 slepych. Kajke hłubiny človjeskoho horja khowaja so w tutych ličbach!

Luby přećelo! Hladaj nětkle w pasijónskim času junu do twojoho žiwjenja wróćo a přelič wšitke małe a wjetše domapytanja, kotrež je Bóh luby Knjez też na twoje ramjenja hač dotal hižo położił! Sy snadź so też kaž tysacy před tobu prašał: Z wotkel telko ćerpjenja? Stari pohanojo njeznajachu na to docyła žanu wotmołwu. A też nowočasna njewěra je nam na tute za cyłe človjeske žiwjenjo tak ważne prašenjo wotmołwu hišće winojta. Haj, někotři jeje přiwisnicy samo měnja, tajkim ćežkoćerpjacym směł človjek žiwjenjo přikrótčić. Jenož naša křesćanska wěra wujasnja nam tute hódanćko. Khrystus, křižowany, přinjese swětło do nocy ćerpjenja. Křiž Zbóžnikowy dawa nam

1. zrozemjenjo za ćerpjenjo
2. zmužitosć k ćerpjenju
3. trošt we ćerpjenju.

1. Křiž Khrystusowy dawa nam zrozemjenjo za ćerpjenjo.

Njebjeski Wótc je dał swojomu jeničkomu lubowanomu synej hanibnu smjerć na křižu wumrěć. Tu njesmě nam naš mały křižik k pohórškej być. Tu dyrbja womjelknyć wšitke skorženja kaž: „Čohodla dyrbju ja runje telko ćerpjeć?“

Zbóžnik dźěn je naš Knjez a mištr. „Dokelž je wón krawny puć swjatoho křiža kročił, dyrbimy też my, joho wučownicy, samsny puć kročić. „Přetož k tomu sće powołani, dokelž je też Khrystus za nas ćerpjeł, přikład wam zawostajiwši, zo byšće sćěhowali joho stopy.“ Tak piše swjaty Pětr. A rjana knižka „Kročenjo za Khrystusom“ nam takle pisa: „Twjerde zda so mnohim tole słowo: Zapřej sebje samoho, a wzmi swój křiž a sćěhuj mje. Ale wjele ćežšo budźe tamne poslednje słowo słyšeć: Preč wote mnje, zakleći, do wěčnoho wohnja!“

Přez ćerpjenjo Khrystusowe je ćerpjenjo přijate do bóžskoho zamysła našoho wumoženja. We horju njesměmy nětko jenož widźeć srědk wučišćenja a khostanja za hrěchi, ale bóle srědk swjatošćenja a hnady Božeje, žórło wjetšich zasłužbow za njebjesa, haj wosebity dar Božeje lubosće. Sławny bywši biskop Keppler piše we jenej swojej knizy: „Njepraj: Čohodla dyrbja ja runje ćerpjeć? Praj nawopak, hdyž horjo k tebi přińdźe: Čohodla dyrbjał ja runje bjez horja być? Njepraj mjerzacy: Što tu chceš? Praj radšo: Přińdźeš też ke mni? Sym će wočakował, smoj wšak dobrej znataj!“

2. Křiž Khrystusowy dawa nam zmužitosć k ćerpjenju.

Štóž zhladuje z wěriwym wóčkom na swjaty křiž Khrystusowy, štóž swojoho Zbóžnika na křižowym puću pobožnje rozpomina, wosebje druhi, třeći, sydmy a dźewjaty stacijón, tón ponjese zawěsće też swój samsny křiž z wjetšej zmužitosću a woporniwosću. Wón budźe stajnje swój snadny

kříž ze Zbóžnikowym přirunawać a wuznać dyrbjeć: „Zbóžniko! Twój swjaty kříž běše zawěrno ćežši hač mój!“

Što je dawało swjatym Božim móc a zmužitosć, swoje husto surowe horja tak sćerpnje, haj wjesele znjesć? — Kříž Zbóžnikowy!

Swjaty japoštoł Handrij powita wjesele kříž, na kotryž chcychu joho přibić, z tutymi słowami: „O zbóžny křižo, kotryž sy najrjeńši błyšć dóstał přez stawy Khrystusowe, za kotrymž sym tak husto žedźił a přez cyłe nocy zdychował, wotewzmi mje wot človjekow a přinjes mje k mojomu mištrej, zo by mje tón přez tebje přiwzał, kiž je mje přez tebje wumožił!“ — Swjata Hilžbjeta Durinska zaspěwa dźakne „Te Deum“, hdyž bu wot Stróžnoho hrodu (Wartburg) wustorčena. — Wulka Španiska swjata Therezija měješe heslo: „Pak ćerpjeć, pak wumrěć!“ — Swjaty Ławrjenc žortuje, mjez tym zo joho ćěło na žehliwym róženju čwiluja. — Swjaty Franciskus z Assisi wočakowaše spěwajo swoju smjerć.

Što je dawało telko žónskim a maćerjam we swětowej wójnje a też našim rjekam we polu móc k wutraću? — Kříž Zbóžnikowy!

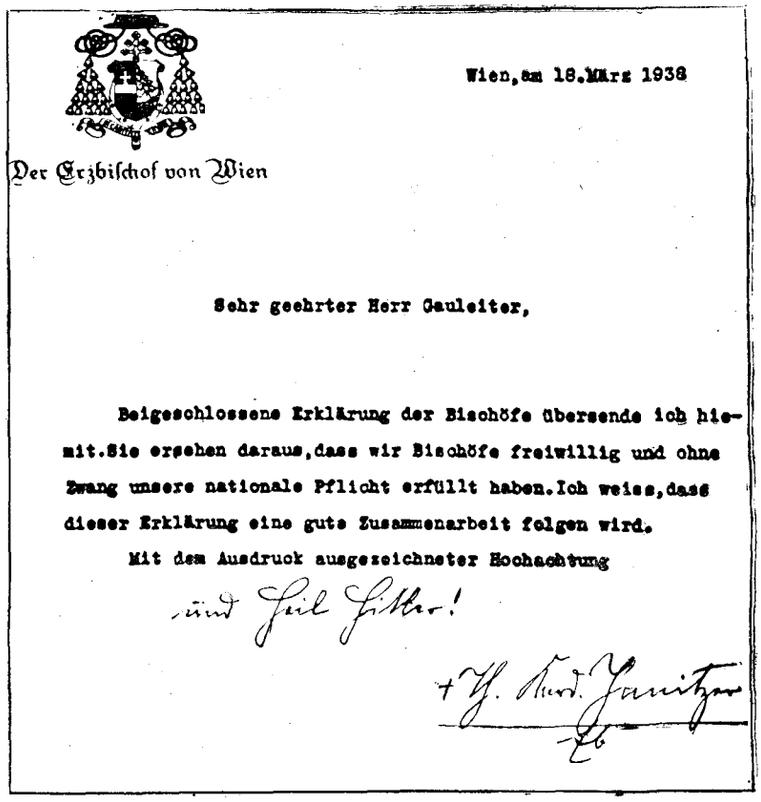
Młody wojak, kiž dyrbješe w martrownym tydźenju lěta 1917 měchi z cementom do prědka nosyć, napisa do swojich knižkow: „Měchi drje mje jara ćišćachu; kříž, kotryž je naš Zbóžnik za nas na so wzał, běše hišće ćežše brěmjo za rozbitoho, wumartrwanoho, njewinowatoho Syna Božoho. Sćerpny kaž jehnjo dźěše wón křižowy puć horje na horu Golgatha, zo by tam jako wopor za hrěchi cyłoho človjestwa na hanibnym drjewje křiža wumrěł a tak wolu swojoho Wótca dopjelnił. Luby Zbóžniko, daj mi ty móc a hnadu, swój kříž na so wzać a Tebje sćěhować!“

3. Kříž Khrystusowy dawa nam tróšt w žiwjenju.

W Starym Zakonju bu kříž Zbóžnikowy předznamjenjeny z mjedźanym hadom, kotryž je Mójzes w pusćinje postajić dał. Štóž na njoho pohladny, bu tróštowany a wuhojeny wot jědojtoho kusnjenja hada. Tak też my křesćenjo bywamy tróštowani a posylnjeni přez wěriwe pohladnjenjo na kříž našoho Zbóžnika. Khrystusowy kříž překrasnja kóždy druhi kříž na našej zemi. Wón rozswětli z njebjeskim błyšćom kóždu najkhudšu komorku. Kelko bědnych wot cyłoho swěta wopušćenych ćerpjacych a mrějacych by zadwělowało, jeli njebychu měli swojoho křižowanoho Zbóžnika!

Wulki nawjednik Tilly da ranjeny nad swojim łožom swjaty kříž powěsnyć, zo by jón přecy před wočomaj měł. — Sławny prědar Lacordaire, kiž zemrě lěta 1861, praješe na swojim smjertnym łožu hladajo na Božu martru: „Njemóžu so wjacy k njomu modlić, ale zhladuju hišće na njoho! — Bamž Pius VII., kiž bu wot kejžora Napoleona I. tak jara přesćěhany, njeseše swoje horjo z wulkej sćerpnosću. Wón praješe: „Położu wšitko k nohomaj křižowanoho a přewostaju Bohu, moju należnosć posudźować; přetož to dźěn je zdobom też joho należnosć.“

Amerikanski pućowar, kiž běše protestant, přepućowaše Algerisku. Jenož z wćipnosće wopyta też koloniju wusadnych. Cyle přemóženy přez ducha sebjezapřewanja sotrow, kiž wbohich wothladuja, praješe k jenej, kiž běše amerikanka: „Sotra, tu njebych wostał, też jeli by mi něchtó wob lěto 10000 dolarow dał.“ — „Prawje maće“, wotmołwi sotra, „też ja njebych za 100000 dolarow tu wostała“. — „Haj, kelko dha wy dóstanjeće?“ — „Ničo, scyła ničo!“ — „O što potom tu přebywajo swoje rjane młode lěta mjez tak wohidnymi stworjenjemi woprujeće? — Tu wza sotra swój mały křižik, kiž stajnje při sebi nošeše, wokoši jón nutrnje a praješe: „Ja činju to z lubosće k njomu, za Jězusa, kiž je wumrěł z lubosće k Wam a z lubosće ke mni!“

Wien, am 18. März 1938

Der Erzbischof von Wien

Sehr geehrter Herr Gauleiter,

Beigeschlossene Erklärung der Bischöfe übersende ich hiemit. Sie ersehen daraus, dass wir Bischöfe freiwillig und ohne Zwang unsere nationale Pflicht erfüllt haben. Ich weiss, dass dieser Erklärung eine gute Zusammenarbeit folgen wird.

Mit dem Ausdruck ausgezeichneter Hochachtung

und Heil Hitler!

+ Th. Card. Innitzer

Podpismo lista kardinala Innitzera na župowoho wjednika Bürckela.

(Hladaj str. 95)

Luby čitarjo! Wot dźensnišeje njedźele spěwa swjata Cyrkej hnujace kěrluše k česći swjatoho kříža, kaž „Vexilla Regis“ a „Pangue lingua“. Wona sławi swjaty kříž jako khorhoj wěčnoho krala, jako najnadobniši štom, kotromuž so žadyn druhi lěsny štom njeruna na rjanosći lisća a płodow. Wona mjenuje jón „słódke drjewo“, kiž słódke brěmjo nošeše, „archu, kotraž z lijeńcy tutoho swěta wukhowa“. Spěwajmy też my nětkle w pasijónskim času naše rjane serbske kěrluše k česći swjatoho kříža z wosebitej nutrnosću! Chcemy we hłubokej dźakownosći strowić křižowanoho Zbóžnika w Božim domje, doma w bydlenju a wonka na našich polach a honach a lěsach!

„O crux, ave, spes unica!“ „Swjaty křižo, naša jenička nadźija, budź nam postrowjeny!“ pń.

Z Łužicy a Serbow.

Ze Swinarnje. Najstarša wosoba Khrósćičanskeje wosady je nětkle Rjekec Khata we Swinarni, kiž so 29. měrca 1848 tudy narodźi a z Božej pomocu wutoru swoje dźewjećdźesaćiny woswjeći. Ale jubilarka njeje ći někajka khipra staruška, kajkuž sebi w tutej starobje snano předstaješ! Na jubilejnym dnju běše dopołdnja, kaž to hišće wšědnje čini, w Klóštrje kemši pobyła, wězo pěši, bjez kiješka a z tajkim khwatkom, zo sej swoje lěta na žane wašnjo njepřeradźa. A popołdnju, hdyž běchu přećelstwo a wjesnjenjo słódke tykancy a khłóšćeńki a woblizki nanosyli a přiwuzni dobry kofej nawarili, powědaše nam staruška jara žiwje a z najlěpšim pomjatkom, zo je so jako dźewjata wot dźesać dźěći narodźiła. Staršej běštaj žiwnosćer Mikławš Rjek w Swinarni a Khata rodźena Miklec z Worklec. Mać je 1879 a nan 1884 wumrěł. Rjekec Khata běše daloko a šěroko znata šwalča, kiž serbske drasty bjez šijadła šiješe. Po nićinu a cwjern khodźeše na Budyšske hermanki. Hišće dźensa jubilarka nohajcy płata a šaty zašiwa. Přiwuzni dźakownje dodachu, zo je čas žiwjenja pilna była a lubosć a dobroty wusywała. Po dwěmaj hodźinomaj, kiž běštej so přespěšnje minyłoj, dźělichmy so wot hospodliweje jstwički z wjesołym přeswědčenjom, zo móže, jeli so Bohu Knjezej

Njedźelu, 10. apryla

woli němski lud swój sejm a wupraji swoje přihłosowanjo k wutworjenju Wulkoněmskeje!

Naš kancler a wjednik chce Twoju dowěru!

Dopjelń kóždy swěru swoju wótčinsku winowatosć!

tak spodoba, Rjekec česćehódna staruška sto zemskich lět derje dopjelnić. Tule nadźiju swjedźeńskich hosći wupraja „Katolski Posoł“ zdobom jako wutrobne přeco k žadnomu jubilejej!

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 8. apryla 1938, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Kulowa. Zańdźeny tydźeń běchu hnadypołne dny za našu wosadu. Wotměwachu so třidnjowske prědowanja, kotrež měješe pater z rjadu benediktinow. Wosadni so jara bohaće na tutych prědowanjach wobdźělichu a mnozy też swjate sakramenty dóstachu. Njedźelu na rańšej Božej mši spěwachu sobustawy „Bratrowstwa“ prěni króć zhromadnu serbsku Božu mšu z romskoho misala za 4. njedźelu posta. Hłuboki začišć činješe na wěriwych tute so wotměnjowace, horliwe, pobožne modlenjo a spěwanjo Božeje mšě. Njech so to k česći Božej prawje husto wospjetuje!

— Za nimale 100 dźěći z našoho města a wosady, kiž lětsa šulu wukhodźichu, běše njedźelu w farskej cyrkwi rano 1/2 8 hodź. swjatočne rozžohnowanjo. Po swj. sćenju prědowaše knjez farař Kral wotkhadźacym dźěćom, złožujo so na słowa Jězusa Khrystusa: „Wostańće we mojej lubosći.“ We lubosći k Bohu a swojej swjatej katolskej wěrje, we lubosći k staršimaj a swojej domiznje. Dźěći wobnowichu swjatočnje křćeński slub. We zhromadnym modlenju poswjećichu so Bohu a wuprosychu sebi hnadu Božu do nowoho, młodostnoho, křesćanskoho žiwjenja. Kěrluš ke

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac apryl:

Zo by so swójbne žiwjenjo přez naše žónske wobnowiło.

Štó rjaduje swójbne žiwjenjo? Nan a mać. Přede wšěm pak mać. Nan je wonka na dźěle a zasłužuje starosćiwje za swójbu wšědny khlěb. Mać pak doma dźěła.

1. Mać.

Mać dźerži dom w porjedźe. Mać rjaduje a rjedźi, pyši a debi dom tak rjenje, zo nan po dźěle khwile nima, w korčmje dołho sydać a tutkać. Hłódny a napinany khwata do rjanoho, ćopłoho hněžka. Mać dźerži na porjad a dypkownosć w domje. Z dypkom přinjese jědź na blido. A wšitko je derje zwarjene, ćopłe a słódne. Wšitcy domjacy tu nadobo su. Zhromadnje a wótře so pomodla, Boha Knjeza prošo wo žohnowanjo. Mać kedźbuje nad tym, zo so přistojnje a měrnje jě. Na malu Hańžku šělhawje pohladnje, hdyž ta wótře mjaska. Na małoho Janka khutnje pohladnje, hdyž tón nahrabnje wšitke šwjerče ze šklě zešlapa. Mać pokaza Khaće, kak so łžica dźerži, nawuči Jurja z nožom krać. Mać na to kedźbuje, zo so za blidom njeswari a njebledźi, štož dźěći ničo njestara. Maćeri pomhaja wšitcy, zo je zabawa při blidźe pěkna a wjesoła. Mać hlada na to, zo so nichtón wot blida njezminje, doniž so njeje zhromadnje wótře Bohu Knjezej podźakowało za wšě dobroty. K tomu so přizamknu wosebje njedźelu a swjate dny dalše zhromadne paćerje za swójbne należnosće. Čohodla nic też kěrluš? Znaju křesćansku swójbu, w kotrejž mać po wobjedźe zhromadźenym domjacym njedźelne swjate sćenjo a zajimawki z „Katolskoho Posoła“ rjenje předčita. Njemohł-li to też raz nan abo Jurij abo Wórša činić? Mać po wobjedźe najprjedy wšitkich zapřehnje, wosebje njedźelu, zo so w kuchni hnydom wšitko zwopłoka a wutrěje, a też we jstwje. Potom móža hnydom wšitcy k nyšporu hić, a wboha Madlena njetrjeba stonajo a płačo na něšporje sama so w kuchini dračować.

Mać so stara, zo su šaty a drasty stajnje čiste a zapłatane a wša druha nadoba w porjadku. Mać čini cyły dom rjany a ćopły, porjadny a wjesoły.

Mać hlada, zo swjaty měr a pokoj knježi w domje. Wona wšu zwadu zadusy. Wona njenamaka měra, doniž njeje rozkora ze susodom abo přećelom wotstronjena.

Mać so postara, zo cyła swójba a druzy domjacy swoje nabožne winowatosće porjadnje dopjelnjeja.

Mać skutkuje nic ze stajnym moskotanjom a njemdrym rozkazowanjom, ale z ćichim pokiwom, z luboznym słowčkom, z přikładnym skutkom. Kaž duša w ćele spodźiwnje a potajnje skutkuje, wšitke stawy woživjejo a wobnowjejo, tak křesćanska mać jako duša dom woživja a duchownje stajnje wobnowja.

Na maćeri zaleži, zo je bydlenjo woprawdźe dom, w kotrymž dźěći wotrostu k wjesołym a dušnym dźěćom Božim.

Mać je duša domu. Na maćeri najbóle zaleža, hač cyły dom křesćanski duch dycha, a zo je swójbne žiwjenjo strowe a wjesołe a křesćanske.

2. Mać a mać.

Mać a mać, ta też mohła wšudźe stać! Haj, to wšak je wěrno. Mać sama wšitko njezamóže. Jeli je k wšomu sama, so bórzy přenapina a swoju strowotu přisadźi.

A štó dyrbjał jej pomhać? Nan? Haj, dalokož to móže. Hólc? Haj, dalokož joho nan njetrjeba při dźěle! Prěnja pomocnica maćerje pak je holca. Z časom dyrbi sej wot maćerje wšitke dźěła wothladać a nawuknyć wopłokować, trěć a mjesć, měšeć a warić a woptawać, měrić a šić a płatać. Potom budźe šwarna hospoza. Po tajku sej bórzy přińdźe dušny nawoženja. Tajka njetrjeba na rejwanskej łubi honić za mužom. Pomocnica maćerje je też wowka abo ćeta. Ale nic pomhać maćeri jako hospozy z komandami a rozkazami! To swójbne žiwjenjo rozkorja. Mać kaza při domjacym dźěle, a tamni jej poskaja a pomhaja ze skutkom, nic z napřećiwnym słowom abo z lěpšej „dobrej radu“.

*

Modlmy so, zo bychu naše maćerje a žónske spóznałe swoje japoštołstwo za křesćansku swójbu.

Modlmy so, zo bychu wšěm našim swójbam maćerje spožčene byłe, kotrež zamóža swójbu woživić a wobnowić w křesćanskim duchu.

Bóh Knjez dał nam woporniwe a starosćiwe žónske, dobre a swjate maćerje. Potom budźeja naše swójby swjećiše a zbožowniše w Khrystusu. Potom budźe lud a narod a wótčina dale trać!

Khrystusej Kralej skónči swjatočnosć. Na Božej mši dźěchu wšitke zhromadnje k swj. woprawjenju. Hižo tydźenje doprědka dóstachu dźěći nabožne rozwučowanjo. Knjez farař dari kóždomu dźěsću knihu jako dopomnjeńku na tónle ważny dźeń žiwjenja.

— Zańdźenu póndźelu pokhowachmy tu młodoho mandźelskoho, 31 lětnoho bura Michała Pólka ze Sulšec, kotryž po krótkej ćežkej khorosći derje přihotowany tak zažneje śmjerće wumrě. Wo njoho žaruja mandźelska, dwě małej dźěśći, staršej a sotry. Dwaj dnjaj prjedy wumrě mótka zemrětoho M. Pólka, dźěćo joho woženjeneje sotry, mała dźowčička Nowakec w Sulšecach. — Njech wotpočujetaj w Božim měrje!

Hermank w Budyšinje. Kedźbu na móšničkarjow!

Na poslednich hermankach su w Budyšinje we wjacorych padach móšničkarjo, kiž běchu najskerje wot wonka sem přišli, pakosćili. Najlěpje škitaš so před tajkimi paduchami, zo sy prawje wobhladniwy a skedźbliwy, přetož móšničkarjo dźěłaja jara wušiknje a njenapadnje. Lědma hdy so poradźi, móšničkarja při kradnjenju samym lapić. Hdyž wobkradnjeny pozdźišo padušstwo pytnje, je paduch hižo pře wšě hory a njeje nadźije, zo škodowany zasy k swojim pjenjezam přińdźe. Tohodla so wšitcy wopytowarjo wikow należnje napominaja, zo bychu časniki a móšnički derje khowali. Wosebje płaći tute namołwjenjo žonam: Kedźbujće na swoje ručne toše, wosebje w ćišćeńcy. Njemějće je bjezstarostnje na rucy wisajo! — Postarajće so wo to, zo zamk derje zamka a zo je woprawdźe tež zamknjeny! — Njemějće móšničku w toši zwjefcha ležo! — W ćišćeńcy wzmiće tošu kruće do ruki, najlěpje pod pažu!

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. 17. měrca wotmě so we Vatikanje tajne konsistorium, na kotrymž so jenož bamž a kardinalojo wobdźělichu. We nim so na zwučene wašnjo rozprawješe wo skónčenych procesach, kotrež so dla swjatoprajenja zbóžnoho Handrija Bobole (Polaka), Giovanni Leonardi (Italčana) a Salvatora da Horta (Španičana) wotměwachu. Swjaty Wótc bu wo swoje připóznaco prošeny. Hdyž běše sekretar w jenym sćěhowacym zjawnym konsistoriju wotmołwu bamža přečitał, w kotrejž so nadźija na swjatoprajenjo wupraji, měješe Swj. Wótc narěč, w kotrejž wón swoje wjeselo wupraji, zo je Bóh jomu hnadu a tróšt spožčił, tute nowe swětło na cyrkwinym horiconće zeskhadźeć widźeć. „To je", wón přispomni, „nowy dopokaz za stajnu přitomnosć Božu w joho Cyrkwi. Wón nam pokaza, zo ruka Boža njeje přikrótčena, zo Bóh swojich znaje a zo wón jich přez ćežke ćerpjenja k rjanym a krasnym dobyćam wjedźe."

Francózski franciskanski pater Poissonier, kiž bě wot lěta 1930 w pusćińcy Tazert při kromje pusćiny Atlas žiwy, je jako wopor heroiskeje lubosće k bližšomu njedawno wumrěł. Wón běše w lěće 1923 Marokko prěni króć jako pućowař wopytał. Hubjeństwo tamnišoho wobydlerstwa běše na njoho najhłubši začisć činiło. Wón so wróći do domizny hnydom započejo ze studijemi bohosłowstwa a mediciny. Po dokónčenych studijach a po zastupje do rjadu franciskanow wróći so wón do Marokka a so tam na kromje pusćiny zasydli, zo by so tu cyle ćěłnomu a dušinomu spomoženju wobydlerjow pusćiny wěnował. Při epidemiji na tifus bu wón sam wot khorosće napadnjeny. Wón pak ju kedźbu njeměješe; při wysokej zymicy přepućowaše kraj na swojim běłym wósliku, zo by swój žiwjeński skutk wukonjał. Junu so zwjeze, a přinjesechu joho do khorownje Marrakesch, kotruž žiwy wjacy wopušćić njemóžeše.

W Dombes pola Plantay bu jedyn klóštr trapistow přez woheń dospołnje zničeny.

Narańše misijóny su w Parizu marijansku wumjełsku wustajeńcu wotewriłe. Z Ruskeje, Palestiny, Egiptowskeje, Konstantinopla buchu bohate wumjełske pokłady poskićene. Wustajeńcu je bamžowski nuncius w Parizu, arcybiskop Valeri, wotewrił.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Pasijónska njedźela, 3. apryla 1938:
Boža mša str. 145; bjez Gloria; modlitwje w „Misalu" naspomnjenej; Credo; Praefacija wo swj. křižu str. 148.

7 bolosćow najzb. knjeżny Marije, 8. apryla 1938:
Boža mša str. 149; Gloria; modlitwje w „Misalu" naspomnjenej; Credo; Praefacija str. 10 pod 8); poslednje sćenjo str. 154.

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powědančko wot Khrystofa Śmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.
Pokročowanjo.)

X.

Najważniše prašenjo a najswěrniše wotmołwjenjo.

Bohusław přińdźe pak na swoje prjedawše prašenja, na kotrež jomu mudry putnik ze zamysłom hnydom wotmołwił njebě, zo by z tym hišće wjetšu wćipnosć we nim zbudźił.

„Nó, kak dha so to ma", poča so hólčec znowa prašeć, „zo słónco přecy zasy skhadźa a so khowa? A štó je tutu wulku, krasnu a tak wysoku kulojtu přestrěń natwarił a tak rjenje módru wobarbił? Kak je so tam do skały telko wody wzało, zo pospochi tak nadobnje běži? Štó wodźi mróčele, zo tak lohcy w powětře pluwaja a wšě rostliny z tysac a tysac błyskotacymi kapkami mačeja? Štó wuči ptački bjez piśćałki tak rjane spěwy? Štó je kwětki a štomy do tak małych zornjatkow skhował, zo wone, hdyž kuliž je trjebamy, wurostu, zemju wšudźom pokrywaja a nas z tak wužitnymi darami zwjeseluja? Štó je to wšitko tak rjenje dokonjał?"

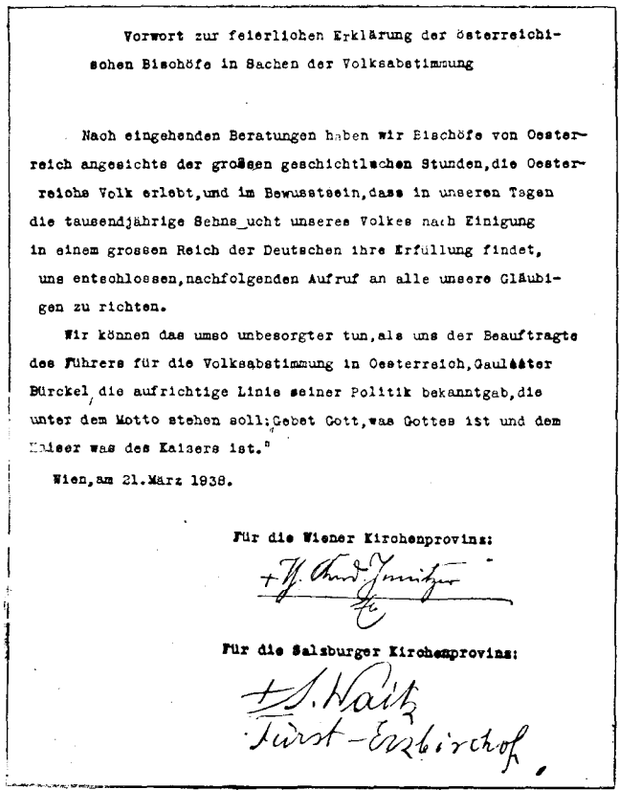
„Potajkim ty woprawdźe měniš, zo tu něchtó je, kiž je to wšo tak rjenje sčinił?"

„To so wě", wotmołwi Bohusławk, „to dźěn hinak być njemóže. Štóž by tomu wěrić njechał, njemóhł při strowym rozomje być. Mužojo w našim wobydlenju dyrbjachu dołho dźěłać, chcychu-li je jenož kusk powjetšić. Jónu chcyše kruch wjefcha dele padnyć, to mějachu wulku prócu, hdyž chcychu jón trochu podpěrać. Też naša lampa so sama njezaswěćeše; a njechachmy-li póćmje sedźeć, dyrbjachmy derje na nju kedźbować a přecy nowy wolij přiliwać. Też wódny sud dyrbjachu mužojo přecy zasy doliwać, jeli zo njechachmy piča tradać. — Jeničku różičku z papjery wurězać — to čini hižo wulku prócu, a dyrbitej tomu dobrej woči być, to sam derje wěm. — Zo pak wšitko, štož tu wokoło so widźu, človjeske rucy wudźěłałe njejsu, to praji mi při dalšim rozmyslenju mój rozom. Štó pak je tón, kiž je wšitko tak sčinił, to jenož bych rad wědźał."

Nětko, hdyž běše hólčec wot wulkosće a krasnosće swěta a wot mudrosće, kotraž so wšudźom pokazowaše, hnuty, a wot mnohosće dobrotow, kotrež wšudźe widźeše a spóznawaše, tak rjec přewzaty, hdyž chcyše z najwjetšej wćipnosću zhonić, štó tón wulki dobroćer je, wot kotrohož wšo wukhadźa, nětkle bě čas a najlěpša přiležnosć, zo by putnik hólčecej wo Bohu, Božej wšohomocy, mudrosći a dobroćiwosći rěčeć počał. Z wulkej nutrnosću, z hnutym hłosom, ze sylzami we wočomaj započa putnik: „Ty maš prawje, lube dźěćo, hdyž měniš, zo dyrbi tu něchtón być, kiž je wšitko tak derje a krasnje sčinił. Tohole wšohomócnoho, najmudrišoho a najdobroćiwišoho, kotryž je wšitke tele wěcy sčinił a stworił a też človjekej žiwjenjo dał, mjenujemy Boha, našoho luboho njebjeskoho Wótca."

Kaž tamne ranjo, hdyž widźeše prěni króć słónco skhadźeć, kotrež ze swojimi pruhami wšitko pozłoćowaše — tak, haj hišće spodźiwnišo běše hólčecej při tychle słowach we wutrobje. Pomyslenjo na Boha skhadźeše kaž tak rjec znutřkowne słónco we nim, kotrež jomu rozom rozswětlowaše, joho wutrobu wohrěwaše, tak zo so jomu cyła wokolina ničo druhe być njezdaše, hač same dobroty lubosćiwoho Wótca.

(Pokročowanjo.)

Vorwort zur feierlichen Erklärung der österreichischen Bischöfe in Sachen der Volksabstimmung

Nach eingehenden Beratungen haben wir Bischöfe von Oesterreich angesichts der großen geschichtlichen Stunden, die Oesterreichs Volk erlebt, und im Bewusstsein, dass in unseren Tagen die tausendjährige Sehnsucht unseres Volkes nach Einigung in einem grossen Reich der Deutschen ihre Erfüllung findet, uns entschlossen, nachfolgenden Aufruf an alle unsere Gläubigen zu richten.

Wir können das umso unbesorgter tun, als uns der Beauftragte des Führers für die Volksabstimmung in Oesterreich, Gauleiter Bürckel, die aufrichtige Linie seiner Politik bekanntgab, die unter dem Motto stehen soll: „Gebet Gott, was Gottes ist und dem Kaiser was des Kaisers ist."

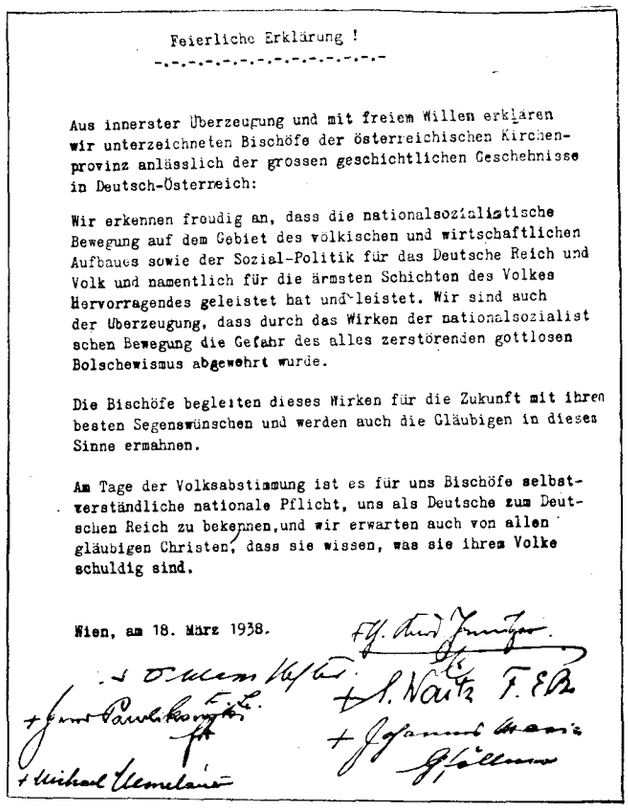
Wien, am 21. März 1938.

Für die Wiener Kirchenprovinz:

+ [illegible]

Für die Salzburger Kirchenprovinz:

+ [illegible]
Fürst-Erzbischof

Feierliche Erklärung !

Aus innerster Überzeugung und mit freiem Willen erklären wir unterzeichneten Bischöfe der österreichischen Kirchenprovinz anlässlich der grossen geschichtlichen Geschehnisse in Deutsch-Österreich:

Wir erkennen freudig an, dass die nationalsozialistische Bewegung auf dem Gebiet des völkischen und wirtschaftlichen Aufbaues sowie der Sozial-Politik für das Deutsche Reich und Volk und namentlich für die ärmsten Schichten des Volkes Hervorragendes geleistet hat und leistet. Wir sind auch der Überzeugung, dass durch das Wirken der nationalsozialistischen Bewegung die Gefahr des alles zerstörenden gottlosen Bolschewismus abgewehrt wurde.

Die Bischöfe begleiten dieses Wirken für die Zukunft mit ihren besten Segenswünschen und werden auch die Gläubigen in diesem Sinne ermahnen.

Am Tage der Volksabstimmung ist es für uns Bischöfe selbstverständliche nationale Pflicht, uns als Deutsche zum Deutschen Reich zu bekennen, und wir erwarten auch von allen gläubigen Christen, dass sie wissen, was sie ihrem Volke schuldig sind.

Wien, am 18. März 1938.

+ [illegible]
+ [illegible]
+ [illegible]
+ [illegible]

Dwaj historiskej dokumentaj: Předsłowo a swjatočne wozjewjenjo awstriskoho biskopstwa.

Bołmownička, 10. apryla 1938:
Swjećenjo bołminy str. 157; wobkhad str. 164; Boža mša str. 165; bjez Gloria; modlitwa — jenička jenož; pasijón str. 167; Credo; Praefacija wo swjatym křižu str. 148.

Ważne wozjewjenjo!

Na zakładże powšitkownych postajenjow krajneje nowinařskeje komory maja so tele přeměnjenja přewjesć. Woteběrařski pjenjez za „Katolski Posoł" a sobustawski přinošk za towařstwo swj. Cyrilla a Methoda matej być wot so rozdźělenej.

1. Woteběrařski pjenjez za **„Katolski Posoł"** wučinja za cyłe lěto hr. 4.40; budźe so štwórćlětnje po hr. 1.10 wot dowěrnikow zběrać. Tući wustaja za kóžde płaćenjo wosebitu kwitowanku.

   Dowěrnicy wotedadźa woteběrařske pjenjezy pak w našej pokładni: **Před šulerskimi wrotami čo. 21 w Budyšinje,** pak je přepokazaja na **postšekowe konto Dresden 12998, Frl. Anna Resak, Neugasse 3.** Štóž sebi „Katolski Posoł" na pósće skaza, ma nimo woteběrařskoho pjenjeza hišće porto njesć.

2. **Lětny přinošk** za towařstwo swj. Cyrilla a Methoda wučinja 60 pjenježkow; **štwórćlětnje** potajkim **15** pjenježkow. Tutón přinošk maja tohorunja dowěrnicy štwórćlětnje zběrać, jón kwitować a nazběranu sumu w našej pokładni: **Před šulerskimi wrotami čo. 21 w Budyšinje** wotedać abo na **postšekowe konto Dresden 12998, Frl. Anna Resak, Neugasse 3,** přepokazać.

Dotalne postšekowe konto:
Dresden 33458
je postajene jenož za płaćenja na: Buchdruckerei früher L. A. Donnerhak.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Nowe a trjebane meble
stajnje płaćiznyhódne a tunjo
pola **J. Buhla, Kamjenc**
Spittelmühle
Přiwoz z mojim awtom

Wóskowane - deki škit. sćěnow
we wšěch wulkosćach
w rjanych mustrach.
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Bjez słódkosćow,
kiž
Moritz Schmidt
na Kejžorskej drózy 11
jutře poskića, njemóže sebi Schleitz
žadyn jutrowny swjedźeń
myslić!

Wić a drjenjo
su zjewy khorosćow, kiž móža swoju přičinu měć we zawostankach močoweje kisaliny.
Močowy kisalinowy čaj
Heomsäure-Tee znamki „Wurzelsepp" přinošuje lěpšomu wotbyću močoweje kisaliny na přirodnym puću. Org. zawalki płaća 0.75 a 1 hr.
Drogownja Dr. Roeber
na Bohatej hasy 27

Patentrolowy
wolijowane sukno k wotmyću
we wšěch šěrokosćach.
Friedrich Bubach w Budyšinje
rózk Kronpryncowoho mosta / Lawskeje hasy

K swj. firmowanju:
Tkaniny
za šórcuchi
rubišća
a jaki
we wołmje a židźe
poskića we wulkim
wubjerku a tunjo
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Za swjedźeńske dary
dobre Solingske worclowe twory
z wotrjadnoho wobkhoda
J. Hampel
w Budyšinje, Kotołska hasa 11
— **Točeŕnja** —

Kedźbu kolesarjo!
Ramy za kolesa, kompl. 13.75 hr., spinadła —.75, rjećazowe kašćiki —.55, syće —.35, škitaki —.75, elast. sydła 3.—, sedłowe toše —.75, nošaki ze zapadowanjom 1.—, wodźidła 1.50, přimadła —.20.
Šibak Mužakowska dróha 4.
Na wšě 250 kolesow na składże, kolesowe přiwěšaki, służbne kolesa, dźěćace kolesa, stare kolesa sobu wuměnjam.
— Płaćenjo też po dźělbach. —

Mužace kłobuki
w najnowšich nalětn. barbach a formach
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Športske čapki
rjane nowosće wulki wubjerk
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Módre čapki
wot **1,75** hr. hač do najlěpš. wuwjedźenja
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Čapki za šulerjow
za wšitke šule po předpismje
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Športske kłobuki
krasne nowosće
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

K jutrownomu nakupowanju

poručam we wulkim wubjerku
tkaniny za khuty, rubiška a šórcuchi
Wšě družiny drastowych tkaninow a gardinow, mužacych a hólčacych woblekow kaž tež žonjacych a dźěćacych woblekow **za najtuńše płaćizny!**

Franc Bulang
Kupny dom w Kulowje

K swjatomu firmowanju!

Časniki wšěch družin a płaćiznow na ruku a dybzačne we chrom, doublé, slěbru a złotu za hólcy a holcy, dale **rjećazki, křižiki** atd. — Jako wo ebje krasny dar

slěborne rózarije, slěbro a alpacca, překrasne a tola nic drohe, hižo za 1,50, 2.— hač do 9.— hr. a mnoho druhich wěcow. **Mam cyle wosebje wulki wubjerk!** Twory su woprawdźe dobre a tunje. Přińdźće, sće lubje witani.

Waš časnikař w Dobrošicach

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Dobre rjane kachle a kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

K jutram blido kryć z gratom, łžicami, škleńcu, wupyšeńskim pórclinom wot

Oskar Butter nasl.

w Budyšinje **wěcy za dary** Žitne wiki

Njedźelu wot 11—18 hodź. wotewrjene

Poskiću k hermankej

Wobleki z płata, wjedrakrute tołste **jaki do powětra, lěćne jaki do powětra, jopy, jankowy** a **lěćne wobleki, wobleki za zamkarjow, -jaki,** krute **kožane kholowy, manchestrowe-, kordowe-, płatowe-, smuhate-, breches-** a **kholenowe kholowy, dźěćace wobleki,** wšě **wołmjane twory** we wšěch płaćiznach. Jenož kajkostne twory.

Johann Wenk

na Kotołskej hasy 10, stan na Žitnych wikach, rózk Kotołskeje hasy

Dary k zelenomu štwórtkej

pola Woblečki k připinanju, holčace ječki a klejdźiki, ječki z čapku atd.

Otto Osswald

w Budyšinje, Kamjeńtna hasa 7.

Měšćanske wične toše a bastowe měški

T. Albert,

Lawske hrjebje 20

Müllerec konditarnja

w Budyšinje, na póstowym naměšće.

dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Porjadna solidna holca,

kiž ma lubosć k dźěćom, so k 1. meji abo prjedy do dobreje domjacnosće pyta. — So zamołwić **w różowym wobkhodźe na Hošic hasy 34 pola Bulnheimec.**

Holca,

kiž je šulu wukhodźiła, so k 1. meji do domjacnosće z 3 wosobami pyta. So zamołwić pola

Alice Darschau
Dresden-A., Binnertstr. 37 I

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Pytam hnydom

pjekarskoho wučownika

do dobreje wučby.

Rudolf Wjela
pjekarski mištr
w Kamjencu, Budyšska hasa 84.

Lubijske zwónkowstwo (pódlanska służba) so k 1. aprylej 1938 znowa wobsadźi. Přihodźi so za krawca, šewca bjez dźěći abo wuměnkarjow. Pisomne zamołwjenjo z farskim wobswědčenjom njech so póšcele na

Kat. cyrkwinske předstojićerstwo:
P. Šołta, arcm.

Wulke składy drastow a tkaninow,

potrjebu k swj. woprawjenju a firmowanju

kupujeće derje pola

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Dary
k zelenomu štwórtkej a k firmowanju
namakaće we wulkim wubjerku
we wotrjadnym wobkhodże za časniki, złote a sšeborne wěcy
Johannes **Redl**
w Kamjencu
Herrenstr. 4, An den Fleischhallen

Hilger Lotzestr. 20
poruča płaćiznyhódno
dobre wupjerki we wšěch šěrokosćach, tkaniny za fale dybsačne rubiška, tkaniny za nadkošle
— twory k frotěrowanju.

Dobre stupnje
za
žonu — muža — dźěćo
W. Sommer w Budyšinje Serbske hrjebje

Bože martry a swěčniki
šalki z napismom k wopomnjeću na swj. woprawjenjo / **swjećatka / krepjawki, wobluki** k zaskleńcowanju wobrazow + twarsku škleńcu.
Wilhelm
Serbska dr. 16
groćana škleńca, zahrodniska škleńca

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Pórclin
złota kromka, kwětki, němske róže, winowe łopjena, blidne, kofejowe a čajowe servisy / Rosenthal-pórclin Bleikristall, kristal. škleńč. twory, kowowe, emaillowe, železowe twory. Kofejowe młyny, mjas.we wjelki, drjewjane, korbowe, šćětk. twory. Wulki wuběrk!
Kóždy kupjeny kruch so wumění!
Tunje płaćizny!
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

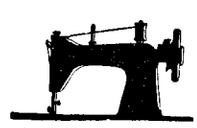
Wočakujemy Was njedźelu 3. apryla!
Žonjacu, mužacu a dźěsćacu hotowu drastu
kupujeće jara tunjo pola
Hellwig & Schönbohm
w Budyšinje, Bohata hasa 19.

Rjane jutrowne jejka
su **stupnje**
ze zamóžnoho wotrjadnoho wobkhoda
SCHUH **Wegener**
na Bohatej hasy w Budyšinje.
Njedźelu wotewrjene!

Gummi za kolesa

groćane balonowe deki	26×2.00		wot 2.60
wulst	„	26×2.00+1½	wot 3.20
polbalon	„	„	wot 2.60

Kolesowe wobswětlenja **Připrawy za kolesa**
za wšelake płaćizny pola
G. Thomas **Budyšin** Kamjeńna hasa 16

Na wšěch! **Na wšěch!**
Naše wosebite poskićenjo za naléćo 1938!
Naša
zapušćomna šijaca mašina,
rjenje z dubowoho drjewa dźěłana, hotowa k šiću, za wuwzaćnu płaćiznu jenož **127** hr.
Před tutym wozjewjenjom so hižo 5 mašinow předa! To dopokazuje hódnosć a dobre wuwjedźenjo! Za dobru kajkosć a hotowosć k šiću rukuje Waše wotrjadne překupstwo
Oskar Hirche
w Kamjencu Dalokoreczak 774 Założene 1880

Swj. woprawjenju, k firmowanju a k jutram!
My poskićamy k pječenju:
sultania-rózynki 500 gr **60** pj.
pšeńčnu muku (typa 812) 500 gr **22** pj.
mandlowe narunanjo, małe rózynki, próchowy cokor, pječne wolije
twaroh 500 gr . . . **20** pj.
mak, po přeću zemlěty, 500 gr **55** pj.

K wječeri!
mjasowu solotwju 125 gr **23** pj.
jerjowu solotwju 125 gr **20** pj.
majonaisu!
šwicarski twarožk 45 % 125 gr **35** pj.
Edamski twarožk 209 % 125 gr **20** pj.
Harcski a Camembertski, Limburgski delikat. twarožk atd. we wulkim wuběrku.
Wolijowe sardinki, pječene jerje, rollmopsy, lachs a druhe rybowe konserwy we wulkim wuběrku.

Naše palene kofeje
najlépše kajkosće!
měšany 125 gr **50** pj.
Stajnje čerstwy!
wosebite měšenjo 125 gr **80** pj.
To najlépše! Spytajće, prošu!

Dołhi spargel, łamany spargel měšane zeleniny, hróch a druhe zeleninowe twory.
słowki ½ tyza **60** pj.
jabłukowa mučka ½ tyza **58** pj.

Połonowe wino litr **78** pj.
jablukowe wino litr **65** pj.
Janske jahodowe wino litr **75** pj.
likěry, palenc, běłe wino atd. wulkim wuběrku.

Njedźelu 3. měrca k hermankej wotewrjene wot 11—6 hodź.

Thams & Garfs
w Budyšinje
na Hłownym torhošću 8

W Budyšinje

kupujeće

k hermankej

njedźelu 3. apryla:

Mantle za žony, nowočasne barby a zašića
Slipony a wobleki za mužow
Wobleki k swj. woprawjenju a firmowanju
Wobleki za spočatk šule

we wulkim wubjerku a
po přihódnych płaćiznach pola

Franc Mrštny

w Budyšinje

K hermankej a k jutram!

Kašměrowe khuty
— woknješkate, klockate a mustrowane —
Fale z wumělskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

K hermankej a k jutram

kupujeće přihódne dary we wulkim wubjerku pola nas!

Dale nahłowjace, wokołpasace banty, družće banty a tajke za křižerjow, kaž tež wšu potrjebu za **serbsku drastu** hižo 50 lět w znatej kajkosći a płaćiznyhódno pola

ARNO KUBE

Serbske posłužowanjo — Na Kejžorskej hasy 12

Waše **naléćne woblečenja**
kupujeće zasy derje wznatym wobkhodźe

König, Budyšin, Žitna hasa 2/4

Žonjace mantle a kostumy
Mužace woblečenja a Habardine=mantle
Woblečenja k swj. woprawjenju
wšěch wulkosćow
Suknjane woblečenja we wšelakich płaćiznach

Njedźelu **3. apryla** wočakujemy Was! Najdalši puć so płaći!

König, Žitna hasa 2/4

Štrykowana drasta
Nohajcy a podkholowčki

za **překhodny čas** wosebje přihódne.

We wuběrku bohaty skład po wosebje nizkich płaćiznach!

Drasty za žony, wołma	25.75,	20.40,	19.20,	17.50
Drasty za žony, kosmičkaty płat	6.25,	5.75,	4.65,	4.40
Jaki za žony, wołmjane	12.80,	8.50,	7.80,	6.30
Pulowry za žony, z dołh. ruk., wołmjane	9.90,	8.25,	7.50,	5.60
Dulowry za žony, z poł. ruk.	7.50,	6.00,	4.75,	3.90, 2.50
Drasty za holcy, wołmjane, wulk. 65	11.80,	9.90,	8.50,	6.90
Suknje za holcy, wołmjane, wulkosć 65	6.65,	3.40,	2.85	
Jaki za holcy, wołmjane, wulkosć 45	7.20,	5.65,	4.00	
Berchtesgadenske ječki, wulkosć 4	6.50,	6.00,	5.75	
Pulowry za hólcow, wołmj., wulk. 45	7.50,	6.80,	4.55,	3.95
Wobleki za hólcow, wołmj., wulk. 45	12.90,	10.30,	9.50,	7.40

Nohajcy a podkholowčki za žony

Mako, jara krute	1.40.	1.20,	0.95,	0.75
Wumělsko-židźane z florom, wosebje krute	1.50,	1.35,	1.20	
Z blědeje židy, wuzko-nitkate	1.90,	1.70,	1.40,	1.20
Podkholowčki, lohko podšite, wulk. 44	1.35,	1.15,	0.95,	0.65
Podkholowčki, charmeus, wulkosć 44	1.75,	1.40,	1.00,	0.85
Podkholowčki, z wumět. židy přetkane, wulk. 44	1.95,	1.40,	1.05	
Suknje, charmeus	3.45,	2.95,	2.35,	1.80

Wukłady w mojich wukładnych woknach na stronje k wikam a Lawskej hasy

Otto Hauffe

K swj. firmowanju Schott-misale abo druhi dar!
Bože martry, postawy, swjećatka, rózarije, modleńske knihe poruča we wšelakich płaćiznach

Dombuchhandlung M. Dilger

w Budyšinje při Mjasowych jětkach 5.

Nowe židy a muslinowe fale
Najlěpše čistožidźane damasèje za pjezle
Čorne nahłowjace banty
we wšěch šěrokosćach a płaćiznach

jako dary za zeleny štwórtk, swj. woprawjenjo a firmowanjo
poskića

Alphons Schubeil

w Budyšinje, na Bohatej hasy — Njedźelu wotewrjene!

Dom z wulkim specialnym wotdźělom za serbske drasty.

KATOLSKI POSOŁ

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnistwo. — Nakład (D A): 1600.

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnistwo: Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj.: tow. swj. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. — Póstšekowe konto: Drježdźany 33458. — Dalokoreč̆ak 3895.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

15. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. apryla 1938** | **76. lětnik.**

Knjez jeju potrjebuje.

Mysli sebi jónu: Někotři ludźo přińdźechu do twojoho dwora, zebrachu ći konja abo woła z hródže a prajachu z krótka: „Knjez joho potrjebuje!“ Kak by so ty zadźeržał? Njechcył ći mjez woči pohladać.

Wěsće běše muž z Bethfage, kotromuž so tak zeńdźe, z Jězusowym česćowarjom. Ale nic jenož z tajkim, kiž w někajkim potajnym kućiku kćěje; też nic z tajkim, kiž z pjenježnym dobytkom liči, ale z tajkim, kiž je na Knjezowe słowo ke kóždomu woporej hotowy a kiž so ani njepraša, čohodla a k čomu. Móže być, zo je z Jězusom swjatočnje do Jeruzalema sobu ćahnył, hdyž tola Jězus sedźeše na žrěbjeću joho wóslicy, dźiwnje wužadaneje. Skěrje pak je k wěrjenju, zo je zwaha a ćiše won do pola na swoje dźěło šoł. Wón běše a zwostanje potajny njeznaty, kiž swoju swěru ke Knjezej bjez ertneje hary dopokaza.

„No haj. To bychmy też my činili, a to by nam z wulkej česću było.“ Pomału, luby přećelo, tebi so derje rěči, hdyž je po wšim. Ale dwěluju, zo by ty před tym tak zwólniwy był, kaž so ći zdawa, hdyž je po wšim. W tajkich wěcach človjek sebje samoho lohcy jeba. Hdyž by n. př. Knjez dźensa přišoł a by sebi wot tebje to žadał, štož so na wikach za wóslicu płaći? Hlej, by so dopokazało, što je twoja dobra wola woprawdźe hódna, a potom . . .

Dokelž při tajkim kołowokołoreč̆enju ničo njewuskoči, chcemy sebi do swědomja dopowědać při woprawdźitym wšědnym přikładže. Praj tola: Njejsy hišće ženje na pjenjez, to rěka, dawk za Cyrkej, swarjeł, zo je ći přewjele atd.? Haj, ale pjenjez za Cyrkej, prajiš ty . . . So wě, pjenjez za Cyrkej njeje wóslica ani jeje žrjebjo, to ja přidam. Najskěrje je płaćizna wo wjele wyšša dyžli pjenjez za Cyrkej. Tuž hižo widźimy, zo twoja woporniwosć tak wulka njeje, kaž chceš sebi sam nabarbić. Wěm, zo je dawk za Cyrkej jara njebasniska wěc. Njeměješe pak też hižo Zbóžnik swoju pokładnju? Njeje to z dopokazom, zo tu na zemi bjez njeje njeńdźe? A Judašej bu pokładnja ze zahubu. Njemóže so to kóždomu stać? Ja nětkle měnju twoju móšnju, nic Knjezowy pjenjez a też nic pjenjez za Cyrkej. Njeměniš, zo wo wěstym dźěle też twojich pjenjez słowo płaći: „Knjez je potrjebuje!“ Bjez cyrkwineje pokładnje njemóže so wěčna lampa swěćić. Bjez cyrkwineje pokładnje njehodźi so žana cyrkej twarić a zdźeržeć. Bjez cyrkwineje pokładnje njehodźi so swjaty wopor swjećić a Boże słowo předować, dokelž służownik cyrkwje njemóže bjez pokładnje živy być. Njewěrno, někotryžkuli — hač też ty, njewěm — budźe sebi myslić: Haj, te prěnje je wěrno, ale te poslednje wósm słowow . . .

Haj, tu smy na něšto jara bolace přišli. Mjez ludźimi, też mjez tajkimi, kiž maja sebje samych za jara dobromyslnych křesćanow, błudźi hrozne słowo wokoło, kiž rěka: „Duchowni njemodla so ani Wótče-naša darmo“. Njewěm, kajku družinu duchownych sy ty zeznał, hdyž maš tele słowo za wěrne. Dyrbi snadź farař po starym farizejskim wašnju kóždy króć po tebje hić, abo zwonić dać, hdyž so wón róžowc za wosadu modli? Njech je tu wěrne a woprawdźite podeńdźenjo naspomnjene. Měšniski konvikt měješe za direktora muža, kiž so we swojej krutosći napřećo sebi samomu runaše drjewu, z kotrohož Bóh luby Knjez swjatych dypa. Jónu wob měsac měješe za studentow předowanjo, kotrež běše z pomocu joho wosobniwosće nimo měry jimawe. Jene tychle předowanjow započa so takle: „Moji knježa, mam na was prašenjo na wutrobje. Sće so hižo jónu za te duše pomodlili, kotrež budźa wot Boha Knjeza bórzy wašej měšniskej starosći dowěrjene?“ — — Potajkim ma so z Wótče-našom, kotryž bu prjedy hroznje naspomnjeny, też tak, zo bohosłowcy, prjedy hač měšniske zastojnstwo nastupja, so zwučuja, so modlić za wosadu, do kotrejež budźa bórzy pósłani, ale kotruž ani hišće njeznaja.

Wěm też, što chceš ty nětko prajić. A wěm derje sam, zo su mjez duchownymi też tajcy, kiž na pjenjezach bóle wisaja, dyžli směli. Ale njenosy ludowe powědanjo tajkich duchownych kołowokoło do wšitkich dwanaće wosadow? To je z dopokazom, kak do wočow padaja. Ale jenož, štož je žadne a zrědka, kedźbnosć na so złožuje. Přerězk je potajkim hinaši. Zwjetša je tak, zo su ći, kiž wo nahrabnosći duchownych wulke rysy činja, prěni, kiž puć na faru znaja, hdyž su w nuzy, a kiž z wěstosću, kotraž duchownych česći, so na to spušćeja, zo jim duchowni njelubosćiwosć njewotrunaja. Je swětoznate, zo nikoho bóle njetruhaja a znjewužiwaja kaž duchownoho. Někotryžkuli farař mohł knižku wo tym napisać. Nichtó nima telko přičiny dowěru k človjekam zhubić, kaž měšnik, a tola ju najebać wšěch złych nazhonjenjow nichtó swěrnišo njezakhowa kaž duchowny. To je wumjelstwo, kiž wopradźe njeje snadne. Zo sebi skónčnje swojich motskow wobhlada, je joho winowatosć. Štož do njehódnych rukow, do rukow přiwučenych žebrakow dawa, to bjerje tym, kiž sebi podpjeru zastłužichu a kiž su woprawdźe potrěbni.

To su wěcy, kiž měšnik z klětki rady njepraji. Tohodla dyrbja so tu prajić, hdyž so přileżnosć sama wot so ze sćenja poskića. Dalše słowa zalutujemy, dokelž je přewinjenjo trěbne, hdyž dyrbja so wěcy prajić, wo kotrychž so po prawym njetrjebało rěčeć, dokelž dyrbjał sebi je kóždy rozmyslowaty človjek sam prajić. Je znata wěc, zo we wotkazanjach měšnikow za sotru abo hospozu, kotraž we službje wošědźiwi, zwjetša jara mało zbywa. Dawa nětchtó z tych, kotřiž swarja, zo duchowny dosć šćedriwy njebě, tajkej we swěrje a službje wuprohowanej duši jedyn pjenježk? Ně. Ale khuduške wotkazanjo je nowa přičina, zo so moskota na bjezstarostnosć fararja, hačrunjež tale přičina wšěm prjedawšim swarjenjam runjewon do wočow bije. Štóž sebi duchowny staw wuzwoli, dyrbi wědźeć, zo kříž na ramjenja bjerje. Nichtó sebi na tónle kříž njemysli, kotryž je za čućiwych človjekow ćežši, dyžli druzy měnja.

Hišće jónu: „Knjez jeju trjeba". Praj sprawnje, hdy sy so posledni Wótče-naš modlił za swojoho dušepastyrja? Njezapomń, zo też měšnik njemóže trjebać wěčne porjedźenjo ze słowami, ale zo trjeba něštožkuli druhe stutkowne. Tak powučuje swjate sćenjo na Bołmončku. Wj.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Na wotpočink poda so z 31. měrcom t. l. knjez studijny direktor Jan Heidrich. Joho sobudźěłaćerjo wot prjedawšeje katolskeje němskeje wyššeje šule zhromadźichu so k jednorej rozžohnowanskej swjatočnosći w zarjadniskej rumnosći wotkhadźacoho direktora, zo bychu jomu hišće junu swoje připóznaćo a swój dźak wuprajili za joho dźěło, kotrež je we 40 lětnej powołanskej službje a wosebje w 30 lětach joho skutkowanja na prjedawšim katolskim seminarje a pozdźišej katolskej wyššej šuli wukonjał. Studijny rada Dr. Hermann Rolle wopominaše we swojej narěči, kajke zasłužby je sebi wotkhadźacy direktor wo wukubłanjo studowaceje młodosće dobył, kak je wón zmužiće a sylnje zamołwjenjo jako wjednik šule njesł, kak je wón woprawdźe wótcowske zwiski ze swojimi sobudźěłaćerjemi stajnje wudźeržował. Z nimi budźa mnozy katolscy wučerjo Sakskeje z dźakownosću na swojoho něhdušoho wučerja spominać. Bóh spožč zasłužbnomu wučerjej mnohe lěta zbožownoho wotpočinka!

Z Njebjelčic. Žadna swjatočnosć wotmě so tu zańdźenu njedźelu po dopołdnišich Božich službach. Młody človjek (dejeŕ) bu přijaty do klina swjateje Cyrkwje. Khór spěwaše po prědowanju: veni creator spiritus. Na to čitaše konvertit tridentiske wěrywuznaćo a knjez farař spěwaše modlitwu a wotwjazanjo. Potom zaklinča na khórje: „Wulcy khwali moja duša Knjeza" a po modlitwje skónči so swjatočnosć. Na kóncu dźeržeše knjez farař Mič nowomu do Cyrkwje přiwzatomu prědowanjo: wo zbožu we klinje swjateje Cyrkwje, pokaza jomu bohate hnady, kiž w katolskej Cyrkwi dóstanje a sčini joho na winowatosće kedźbliwoho, kiž ma jako křesćan. Cyła wosada běše swjatočnosći přitomna. W lěće 1934 běše tu poslednje přijećo konvertita do swjateje Cyrkwje.

Farař Jurij Křižank †

Zasy je jandźel smjerće sebi wopor wubrał z duchownstwa našeje diecezy. Je to hižo třeći w běhu krótkoho časa. Je so lědma něšto njedźel minyło, zo pokhowachmy fararja na wotpočinku, Jakuba Nowaka, něhdyšoho dołholětnoho fararja w Radworju, a po nim propsta a fararja dwórskeje cyrkwje w Drježdźanach, vikariatskoho radu Hendr. Seidlera. Srjedu, 6. apryla, rano roznjese so nětko powěsć po Budyšinje, zo je też farař na wotpočinku, wysokodostojny knjez Jurij Křižank, bywši farař we Wotrowje, ćiše wudychał.

Zemrětomu budź tu słowčko swěrnoho dopomnjeća poswjećene. Jurij Křižank narodźi so 6. augusta 1868 na Židowje. Wósm lět wopytowaše tachantsku šulu, na to połdra lěta gymnasialnu praeparandu katolskoho seminara w Budyšinje a dźěše nazymu 1883 do Prahi. Tu bu z khowancom serbskoho seminara. Wustudowawši wyšši němski statny gymnazij a bohosłowsku fakultu w Prazy poda so ze swojimi sobustudowacymi na tři měsacy k dalšomu přihotowanju na měšniske powołanjo do klóštra benediktinow (Emausa) w Prazy, hdźež wot Pražskoho kardinala a arcybiskopa hrabje dr. Schönborna nižše swjećizny a subdiakonat, wot swjećacoho biskopa dr. Kalousa diakonat dósta. Měšnisku swjećiznu wudźěli jomu a zdobom šesćom druhim bohosłowcam ródny biskop dr. Ludwig Wahl 8. decembra 1892 w Budyšinje.

Swjedźeń Bjezhrěšnoho Podjeća najbožnišeje knježny, 8. decembra lěta 1892, běše wosebje płódny a spomožny dźeń za katolsku Cyrkej we Łužicy a Sakskej. Wobradźi wón tola 7 młodych horliwych dźěłaćerjow winicy Knjezowej. Běchu to nimo nětko zemrětoho fararja Jurja Křižanka wysokodostojni knježa: Jakub Šewčik, Bjarnat Hicka, Franc Bodenburg, Karl Rotha, Pawoł Krječmaŕ a Wendelin Trenkler. Su nětko hižo wšitcy nimo wysokod. knjezow Karla Rothy, konsistorialnoho prezesa w Drježdźanach, a Franca Bodenburga, fararja w Janowym Měsće w Drjedźanach, na prawdu Božu wotešli.

Swoje prěnje duchowne městno nastupi Jurij Křižank lěta 1893 jako kapłan w Seitendorfje; 1898 bu z fararjom w Grunawje; 1903 z fararjom w Seitendorfje a lěta 1912 z fararjom we Wotrowje, hdźež je hač do lěta 1930 swěrnje skutkował, doniž joho wosłabjenjo woči njenuzowaše, swoje zastojnstwo złožić. Swój wotpočink je přeživił we swojim staršiskim domje na Židowje.

Z knjezom fararjom Křižankom je swěrny a swědomity dušepastyŕ z tuteje časnosće wotešoł. Službje njebjeskoho Knjeza je so wón junu poswjećił a w tutej službje so wopokazał swěrny a posłušny hač do kónca. Mnohim njesmjertnym dušam je był ze swědomitym a spušćliwym wjednikom na pućowanju do njebjeskeje domizny.

Nimo tutoho dušepastyŕskoho skutkowanja je so zaběrał też z wědomostnymi dźěłami. Joho zajim a lubosć bě wosebje přiwobroćena podzemńskim swědkam dawnych zašłych časow, slědźeše njesprócniwje za starožitnosćemi, wosebje wupłodami starodawneje keramiki po Łužicy a wosebje też po Serbach. Joho zběrka wukopkow běše jara zajimawa, bohata na žadnosćach a derje zarjadowana po wědomostnych zasadach. Mjez starožitnosćerjemi bu joho mjeno z česćownosću mjenowane. Też ze stawizniskimi prašenjemi je so Jurij Křižank zaběrał, tak wosebje ze stawiznami klóštra Marijinoho Doła a Budyšskoho tachantstwa, a mjeńše spisy na tutym polu pismowstwa wudał. Wosebje horliwje je wón jako farař we Wotrowje do „Kat. Posoła" dopisował,

mnohe zajimawe nastawki w nim wozjewjał. Z tym je w skutku wopokazał swój zajim za naš cyrkwinski tydźenik a připóznał joho ważnosć za nabožne a cyrkwinske žiwjenjo a zmyslenjo našoho luda.

Posmjertne wopomnjećo smy dźensa poswjećili zemrětomu Knjezej, lubomu přećelniwomu človjekej, horliwomu dušepastyrjej. Cyle hinak je to přišło, hač smy sebi to myslili. Hotowachmy so hižo na swjedźeń sydomdźesaćinow fararja Jurja Křižanka a nošachmy so z nadźiju, jomu za žiwjenjo hišće móc wěnować někotre słowa připóznaća a swěrnoho wopominanja joho skutkowanja a dźěłanja. Tola dyrbjachmy zasy nazhonić, zo naše mysle njejsu často Bože mysle. Po Božej radźe bě měra zemskich dnjow fararja Jurja Křižanka dopjelnjena.

Bóh luby Knjez spožč nětko swojomu swěrnomu służownikej wěčne myto, krasnu krónu njebjesku. Bóh dopjelń na nim nadobnje swoje slubjenjo: „Kiž druhich nawjeduja k sprawnosći, budźa so kaž hwězdy swěćić wěki na wěki."

K poslednjomu zelenomu štwórtkej.

„Što 'noż bych jom' dał, što jej dała," tak so prašataj kmótr a kmótra. Tak so też sam prašach, jako w poslednim lisće z Bärensteina tole čitach: „Lětsa rěka nětko mótkej posledni zeleny štwórtk wobradźić. Něšto wužitne chce kóždy dać, štož by za žiwjenjo było. Tuž so mysli a radźi a tuž smě so rjec, zo je so z dźensnišim za mnohe naše dźěći ważny dźěl žiwjenja pominył."

Tole čitawši přińdźe mi potajkim do myslow, sebi jónu tola překłasć, što dha by najważniše było, što dyrbjał kóždy mót, što dyrbjała kóžda mótka wot kmótrow k poslednjomu zelenomu štwórtkej dóstać. Něšto wužitne chce kóždy a kóžda dać. To byštaj też krasny kmótr a krasna kmótra byłoj, jeli byštaj jako posledni dar do žiwjenja swojomu mótej, swojej mótcy někajki ćikot dariłoj. Ně! Něšto wužitne ma być. Z połnym prawom je też při tym kóždy prawy kmótr, kóžda prawa kmótra do swojeje česće! Někajki njewužitny ćikot darić, byštaj so wobaj samoj wostajiłoj. Kóždy dar swědči tola wo rozomje abo njerozomje darićela abo darićelki (byrnjež wjacy „koštował"). Tohodla někotryžkuliž też hnydom da cyle jednorje šwarny pjenjez (— tak njetrjeba sebi hłowu łamać, kajki dar by kupił). Druhi dari dobry časnik. W rědnych razach drje też kmótra dari mótcy šnóru. Krasny, ale žadny to dar! Najbóle drje kmótřa daruja něšto dobreje drasty. Wšo wězo wěsće wužitne wěcy!

Hdyž pak sebi človjek prawje přemysli, kelko hódnoty maja tute dary jako dary k poslednjomu zelenomu štwórtkej, kotrež dyrbja tola mótej a mótcy čas žiwjenja swědčić wo lubosći a starosći kmóta, kmótry, kotrež potajkim dyrbjałe měć trajaceje hódnoty, tak dyrbi kóždy rozomny, kóžda rozomna rjec, zo w tutym padźe pjenjez, pjećwo a drasta wobstajneje hódnoty nima. Pjećwo so zjě. pjenjez so runje tak bórzy zhubi a drasta wurosće abo so wotnosy. Zwostanu potajkim jenož jako dary, hódne wěrnoho kmóta, wěrneje kmótry, časnik a šnóra a podobne. Što, wokomiknje sam njewědźach.

Tuž dach so zasy do myslenja, hač njebych tola něšto namakał, štož mohł našim kmótam a kmótram radźić jako dobry a też česćomny dar k poslednjomu zelenomu štwórtkej. A hlej! Dopomnich so na kanon 769 Cyrkwinskoho Prawa, hdźež swjata Cyrkej Boža takle wo kmótach a wo kmótrach sudźi a wuči: „Kmótřa maja swjatu winowatosć, kotraž jim zrosće z jich kmótřistwa, swojoho móta, swoju mótku měć na přecy (to rěka čas žiwjenja) sebi poručenej, a dyrbja so za wšo starać, štož k woprawdźitomu křesćanskomu žiwjenju přisłuša, njesprócliwje starać, zo byštaj so jich mót a mótka w jeju cyłym žiwjenju tajkej wopokazałoj, kajkejž być su woni sami jónu při swjatočnym kmótřenju to Bohu Knjezej slubili.

Potajkim ma kóždy kmótr a kóžda kmótra „staršiske" winowatosće napřećo swojomu duchownomu dźěsću! Što by potajkim mohł z lěpšim, za kmótra a kmótru z česćownišim darom za cyłe žiwjenjo być, hač swojim poručenym na puć do žiwjenja darić kruty różowc a dobre modlefske knihe. Tajki dar tola jasnje swědči wo tom, zo kmótr a kmótra staj dowidźałoj a zapřimnyłoj, što do winowatosćow jimaj kmótřistwo nawdawa. A wosebje dźensa, hdźež dźěći du ze staršiskoho domu do swěta, přećiwo křesćanstwu často wojowacoho, staj jim różowc a modlefska kniha

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powědančko wot Khrystofa Śmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.

Pokročowanjo.)

„Haj, luby Bohusławko", rozwučowaše Methodij dale, hnućo hólčecoweje wutroby pytnywši, „Bóh je tón, kiž je wšitko, štož tu widźiš, stworił. Wón je tónle krasny módry wjerch, kiž so njebjo mjenuje, zestajał. Wón je słónco zaswěćił a jomu wšědny puć připokazał. Wone swěći nam při našim dźěle; přez joho ćopłe pruhi zrawi sad a žito runje tak, kaž so jědźe při wohenju warja. Wón dawa wodu ze skałow běžeć a z mróčelow padać, zo by napojił a wšitko wokřewił. Wón wupyša našu zemju z trawu a ze kwětkami a dawa różičkam barbu a wóń. Wón dawa nam z hruzlojteje role wšědny khlěb a wobćežuje štomowe hałzy ze wšelakimi płodami. Wón dawa štomej narosć, kiž nas ze swojim khłódkom wokřewja a ze swojim drjewom wohřewa. Wón nawuči ptački jich spěwy, z kotrymiž nas zwjeseluja. Wón wobleče jehnjatko z mjehkej wołmu, z kotrejež je twoja a moja drasta wudźěłana. Wón dawa nam wšitko, štož k bydlenju a wotpočowanju trjebamy. Wšo je wón tohodla tak krasnje sčinił, zo bychmy so na joho skutkach zradowali, joho lubowali, jomu posłušni byli a něhdy k njomu přińć móhli — do hišće wjele rjeńšoho swěta hač tu wokoło so widźiš, hdźež změjemy při nim hišće wjele wjetše radosće a wjesela. A hačrunje my joho nětkle hišće njewidźimy, tak tola wón nas wšudźom widźi, słyši kóžde naše słowo, haj, wě też naše mysle. Wón je kóždy wokomik při nas a wodźi nas na wšěch našich pućach. Wón wumóži też tebje z ćmowoho wobydlenja rubježnikow a da će ke mni přińć. Wón je naš najwjetš dobroćel, naš najlěpši přećel, naš najlubosćiwši Wótc."

Bohusław připosłuchaše pobožnomu putnikej z wulkej kedźbnosću a hnutej wutrobu, a njepušći joho z wočow, tak zo ani zhonił njebě, zo je so mjez tym nóc přibližiła. Měsačk, prjedy runja małej lědma widźacej mróčałcy na njebju, swěćeše nětko w najrjeńšej jasnosći a stoješe, z wjele tysac błyskotacymi hwězdami wobdaty, wysoko nad jězorom. Jězor bě wulkomu, jasnomu špihelej podobny, a zdaše so, jako by we nim druhe njebjo z měsačkom a mróčelemi było. Na štomach njehibaše so ani lisćička; běše cyle ćicho. Nowe, hišće njeznate začućo — začućo pobožnosće, hłubokeje pokornosće a nutrnosće při wšudźepřitomnosći Bożej přewza wutrobu hólčeca. A nětko stykny putnik rucy, pozběže woči k njebju a poča so wótře modlić. Też Bohusławk, to widźo, stykny prěni króć swojej ručcy a praji kóžde słowo po nim. Sylzy běžachu wbohomu hólčkej po licomaj při pomyslenju na Boha, kotrohož dotal znał njebě, a kotryž bě jomu hižo telko dobrotow wopokazał. A hdyž bě putnik paćerje dospěwał, přistaji Bohusławk k wulkej radosći starca sam wot so hišće tute słowa: „Ja so tebi, luby a dobroćiwy Božo, też hišće dźakuju, zo sy mje z mojoho prjedawšoho ćmowoho, wohidnoho wobydlenja wuswobodźił a k tomule dobromu mužej dowjedł, kiž mi tak wjele luboho a rjanoho wo tebi powědaše."

Putnik wza hólčeca za ruku a dowjedźe joho do komorki, hdźež jomu lěhwo z mjehkoho mócha přihotowa a joho z tołstej wołmjanej płachtu wodźě. Bohusławk, mučny dosć, bórzy wusny.

(Pokročowanjo.)

ze swěrnymaj a najlěpšimaj towaršomaj runje tam, hdźež wosamoćene stoja wosrjedź njeměrnoho swěta!

Nochcu při tym pjero z ruki położić bjez toho, zo njebych ćople a khutnje poručił jako nanajlěpše modleńske knihe naše „Bože mšě“.

Lubi kmótřa a kmótry! Tute naše nowe wubjerne modleńske knihe přihodźeja so do ruki kóždoho křesćana a kóždeje křesćanki našoho kraja! Štož tutu knihu nad Wosadnikom wuznamjenja, su jeje nimoměry krasne nabožne rozpominanja a napominanja. Su we krutej wěrje a z horcej lubosću spisane a přihódne — kaž ze samsnoho nazhonjenja wěm — wosebje młodych jimać, pozběhować a kručić. A štož naše „Bože mšě“ nad našim Swjatym Pismom wuznamjenja, su jich małosć a tunjosć a wosebje jich zrozemliwa rěč a praktiska přijomnosć. W nich maja naše dźěći — wosyroćene w cuzbje zawjedliwoho swěta — kóždu njedźelu, kóždy swjaty dźeń přisłušnu cyrobu, kotraž duchowne žiwjenjo zdźerži a skrući.

My nazhonićiši tute strachi, kotrež jim hroža, widźimy, naša winowatosć je, so za to starać, zo jim njepodleža. Tuž čińmy, štož je w našich mocach, zo by też Bóh ze swojej mocu nam na pomoc přikhwatał a našim dźěćom zakhował Bóžsku wěru a Bóžske žiwjenjo!

List serbskoho misijonara.

Znate je, kak jara ma nětčiši Swjaty Wótc rozšěrjenjo wěry mjez pohanami na starosći. Njewustawajcy wón k modlenju za misijonski skutk napomina, myslo při tym na cyłe wulke polo w dalokim swěće. Po joho měnjenju dyrbimy so też modlić wo dobyćo Indow za Jězusowu wučbu. Čitarjow „Kat. Posoła“ budźe nětko zawěsće zajimować, hdyž něšto wo serbskim misijonaru zhonja, kiž je we swojim času do Indiskeje wupućował. Joho swětne mjeno bě Bernhard Matko, joho klóštrske rěka nětko bratr Benignus. Wón swoje pućowanjo do Indiskeje, kotrež so nazymu 1933 sta, takle wopisuje:

23. septembra rano we 8 hodź. zawdachmy Steylej božemje. Wjele rjanych hodźinkow tam přežiwichmy. Štóž je jónu w tymle městačku, ležacym na brjohach rěki Maas, přebywał, na nje njezabudźe. Z awtom jědźechmy na staciju Roermond a wottam ze spěšnikom do Antwerpena, hdźež w 12 hodź. dojědźechmy. Kak so zadźiwachmy, hdyž parnu łódź wuhladachmy, kotraž měješe nas do Indiskeje dowjesć. Łódź běše 142 metrow dołha, 17 metrow šěroka a 32 mtr. wysoka; jeje hłubokosć běše 9 mtr. Njesć móžeše 12000 tunow. Službu na łódźi činješe 31 běłych a 36 Indow. Parnik „Frauenfels“, kaž wón rěkaše, słušeše łódźnomu towarstwu „Hansa“ w Bremenje.

Póndźelu 25. sept. wopušćichmy Antwerpen, sebi wob dźeń tute wulke město Belgiskeje wobhladawši. Na łódźi zmahowaše so čorno-běła-čerwjena a khorhoj z hokatym křižom w powětře. Jědźechmy po Šeldźi mjez kupami dele k morjej. Rybački nas přewodźachu. Po někotrych hodźinach docpěchmy Sewjerne morjo (Nordsee). Tu měješe woda módru barbu a mjetaše sylne žołmy. Wostajiwši zady so brjóh a znaty kraj jědźechmy nětko cuzomu brjohej napřeco. Na wječor jědźechmy přez dróhu Calais—Dover. Na jendźelskej stronje stupa brjóh nahle a wysoko z morja, mjez tym zo so na francózskim boku krydowe sćěny swětła. Po 36 hooźinskej jězbje docpěchmy wutoru golf „Biscaya“, znaty jako wichorojty dźěl morja. Naš parnik čumpaše dźěn so też na 2—3 mtr. wot prědka do zady. Běše kaž na kermušnej čumpjeli. Jědźechmy přez Atlantiske morjo, hdźež so jenož zrědka z parnikami a čołmami zetkachmy. Pjatk 29. sept. widźachmy zasy kraj, južny brjóh Portugalskeje, Kap Sao Vinzente. Nahle a na 70—80 mtr. wysoko storka kraj do morja. Tute zasy sćele swoje sylne žołmy přećiwo skaliskam. Tute stajne wojowanjo zawostaja ješć a šumjenjo. Horjeka na skale stoji stary klóštr; joho běłe murje su daloko widźeć. Pódlastojaca wěža sćele w nocy swoje swětło won na morjo a warnuje łódże. W nocy k soboće zajědźechmy do Gibraltarskeje dróhi, kotraž z Atlantiskoho do Srjedźnoho morja wjedźe. Dokelž běše w nocy, móžachmy jenož swětlinu nad městomaj Gibraltar a Ceuta widźeć.

Wot soboty hač na dalše widźachmy mało kraja. Morjo wšak swoje wobličo husćišo přeměni. Bórzy běše woda tak měrna. W njej so słónco a módre njebjo błyskotaštej. Bórzy zasy wětr sylnišo zaduwaše zběhajo žołmy. Cyłu njedźelu jědźechmy pornjo afrikanskomu brjohej. Wysoko k njebju sahacu horu Mt. Zaccar wobdźiwachmy. Powětr běše hižo khětro ćopły. Wjacy dnjow traješe naša jězba po srjedźnym morju. Srjedu 4. oktobra wuhladachmy dwě kupje: Gozzo a Malta. Stej jara płódnej a tohodla też derje wobydlenej. Na wisatych honach rosće wino a druhe južne płody. Naša łódź měrješe so na přistaw Port Said, kotryž 6. oktobra dócpěchmy. Mějachmy tu wšelake twory přiwzać. Tuž tu wjacy hodźinow zastajichmy. Naš zajězd do přistawa běše jara zajimawy. Na prawo a na lěwo mjerwješe so z mjeńšimi a wjetšimi čołmami. Na brjozy stoji pomnik twarićela kanala, kotryž so w měsće Port Said započina. W přistawje běše hołk a hara. Njedaloko našeje łódże ležeše wulka Jendźelska wójnska łódź. Hdyž běchu twory na łódź nakładli, móžachmy swoju jězbu dale nastupić.

Naš puć wjedźeše nětko po Suezskim kanalu. Wón arabsku pusćinu přerěznje. Kraj běše woprawdźe pusty, pěskojčny, z horcymi wichorami napjelnjeny. Jenički wotměnjacy napohlad poskićachu małe palmowe hajki a wusmahnjeni beduinojo, kotrychž na kamelach widźachmy. Też parniki a płachtate čołmy nas strowjachu. Njedźelu dojědźechmy do čerwjenoho morja. Tu běše jara horco. Tuž so swoje běłe talary woblečechmy. Dyrbjachmy na domiznu myslić, hdźež běše nětkle khłódnišo. Widźachmy horu Sinai. Dopomnichmy so na wšelake bibliske stawizny, křižujcy nětkle puće, po kotrychž něhdy wuzwoleny lud ćehnješe. Wutoru přijědźechmy ke kupam, tak mjenowanym 12 japoštołam. Po štyridnjowskej jězbje přejědźechmy wuzku drohu pola města Aden w juhu Arabskeje. Pjatk dojědźechmy do Indiskoho morja. Běše njeměrniše hač tamniše. Widźachmy tu cyłe črjódy lětacych rybow. Su na 20—30 cm dołhe a zlětuja 100—200 m nad morjom a zhubja so zasy.

Za něšto dnjow, běše 18. oktobra, wuhladachmy zasy kraj, Indisku, našu nowu domiznu. Jězba do přistawa běše najrjeńši dźěl cyłeje jězby. Mjerwjeńca w přistawje běše nimoměry wulka. Prjedy hač łódź wopušćichmy, rozžohnowachmy so hišće wot kapitana a oficěrow a pohladachmy hišće jónu na našu nadobnu łódź. Potom podachmy so do města. Bombay je wulke město a wyše toho orientaliske. Tuž so joho žiwjenjo tak lohcy wopisać njehodźi. To dyrbiš widźeć. Wokoło dźewjećich wječor podachmy so na železnicu, zo bychmy dale pućowali. Naš misijón leži w srjedźnej Indiskej, wokoło 800 km wot Bombay. Puć z ćahom po wulkim dźělu Indiskeje běše jara zajimawy. Přińdźechmy najprjedy přez dźungle a pola, na kotrychž bałma, majs a druhe płody rostu. Dale přejědźechmy přez rěku Narbada, kotruž maja Indojo za swjatu. Lěsy wobstoja z akacijow, palmow a druhich štomow. Dwě črjódcy wopicow móžachmy w nich wobkedźbować. Bórzy bližachmy so horam, štož hižo na zemi, kotraž poča kamjeńtna być, spóznachmy. Puć běše přeměnjaty. Tu wjedźeše nimo wysokich skałow, tam zasy poskići so wuhlad do hłubiny. Bórzy zasy přejědźechmy tunel. Přecy wyše dyrbješe naš ćah sahać. Bjez dźiwa, hdyž druhdy khětro pomału jědźeše. Jědźechmy po mostach bjez wobłoženja, tak zo so ći wšo wjerći, hdyž do doła hladaš. Druhdźe zasy běchu skały wyše nas wysoke a hrožate, zo měniš kóždy wokomik, zo ći něšto na hłowu padnje. Jědźechmy też cyle blizko nimo wodopada. Po dwěhodźinskej jězbje hory popušćichu. Lěs na jich městno stupi. Za dobru hodźinu dócpěchmy Indore, našu centralnu staciju, hdźež dléši čas přebywachmy.

Po štyri njedźele trajacym pućowanju běchmy nowu domiznu dócpěli. Naši sobubratřa, sotry a někotři křesćenjo nas wutrobnje powitachu. Potom podachmy so do cyrkwički, zo bychmy so Bohu podźakowali za wšo, štož bě nam wopokazał. Z tym bych był na kóncu swojeje pućowanskeje rozprawy a prošu wšitkich, kiž ju čitaja, zo bychu so wjele za wbohich pohanow a misijonarow modlili. Bratr Benignus S. V. D.

Wumožeŕ.

Hlej, kłosy dozrawjene
wšě žnjeńcaŕ požněwa!
A Wón je dokóńčił,
nam wumoženjo da.

Kłóska płódna dyrbi zańć,
zo khlěb by dawała,
a Joho smjerć nam wotamknyć
zas wěčnje njebjesa.

Křiž, wón nětk prózdny je,
na kotrymž wisaše.
'nož jandźeljo tam su,
ći — — — płakaju.

(Z hry „Józef z Arimatheje“) P. K.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. (Smjerć arcybiskopa w Genuwje. — Kardinal Boetto joho naslědnik.) 13. měrca je arcybiskop w Genuwje, kardinal Minoretti, po dołhej bolostnej khorosći wumrěł. Wón běše wot lěta 1915—1925 biskop w Crema (w Hornjej Italskej) a wot lěta 1925 arcybiskop w Genuwje. Kolegiji kardinalow přisłušeše wón wot lěta 1929. Hižo jako profesor při měšniskim seminaru w Milanje, hdźež wón dogmatiku wučeše, přiwobroći so z wosebitym zajimom socialnym prašenjam, za kotrež też młodych bohosłowcow a zjawnosć zahorić pytaše. Pozdźišo je był z powołanym presidentom socialnych tydźenjow italskich katolikow. Też za katolski skutk a katolske nowinaŕstwo je so z cyłej swojej wosobu zastajił. — Arcybiskopski stoł w Genuwje njebě dołho wosyroćeny. Hižo w tajnym konsistoriju 17. měrca je Swjaty Wótc kardinala Boetto za arcybiskopa w Genuwje pomjenował. Wón přisłuša rjadej jezuitow, w kotrymž je wjacy hłownych zastojnstwow měł. 1921 bu wón generalny prokurator tutoho rjadu a 1930 generalny assistent za Italsku. W decembru 1935 bu P. Boetto do swjatoho kolegija powołany. Wón je so narodźił 19. meje 1871 we Vignone w arcydiecezy Turinskej.

Bamž wo Ruskej. 16. měrca přija swjaty wótc Pius XI. profesorow a studentow Ruskoho kolega w Romje w awdijency. W naréči praješe wón, mjeno Ruska so dźensa ze začućom hrózby mjenuje. Tutón wulki kraj a lud matej tak ćežke ćerpjenja znjesć, zo sebi fantazija lědma předstajeć może. Ruska pak njeje jenož wulka přez swoju rozšěrjenosć, ale też přez nadobnosć a swěru telko dušow napřeco Bohu, njedźiwajcy wšitkoho přesćěhanja. Tući joho lubowani synojo, kiž nětko před nim stoja, chcedźa krajej tajkoho horja a telko sylzow na pomoc přińć. Snadź sebi mnozy mysla, bamž so wo přichodże přeliči, ale tutón přichod leži w Božej rucy, a dźeń přińdźe, na kotrymž so wěcy tak wuwija, kaž Bóh to chce, nic kaž človjekojo chcedźa. Bóh budźe so starać a nawjedować. Hač dźensa abo jutře? Nichtó to njewě. Ale što woznamjenjeja za žiwjenjo ludow někotre lětdźesatki, kotrež maja hižo we človjeskim žiwjenju tak mało prajić? Što su wone před Bohom? Wón znaje swoje lěta, swoje dny a swoje hodźiny. Človjekojo móža we swojim błudźenju zwostawać, ale hdyž Boža hodźina přińdźe, potom budźe joho porjad knježić. — Na kóncu wudźěli bamž bohosłowcam swoje žohnowanjo za jich wosobu a za cyły lud, zo bychu so přihotowali a wuhotowani byli, hdyž Knjez jich zawoła, swojomu wulkomu ludej a krajej dobre činić.

Belgiska. W arcybiskopskim palasće w Mechelnje zeńdźe so prěnja zhromadźizna nastupajo zbóžnoprajenja patera Damiana, japoštoła wusadnych. Kardinal z Roey, arcybiskop wot Mechelna, měješe předsydstwo.

Danska. Kral Kristian X. wopyta ze swojej mandźelskej njedawno wustaw benediktinkow w Kopenhagenje. Wyšša wustawa běše dźeń prjedy přez japoštołskoho vikara, danskoho biskopa, wo wotmyslenym wopyće zhoniła. Njebě potajkim wjele časa za swjedźeńske přihotowanjo. Wyšša postrowi wysokich hosći wosrjedź šulskich sotrow a druhich wučeŕkow wustawa a wšelakich prjedawšich khowancow, kotřiž chcychu při tutym žadnym wopyće přitomni być. We swjedźeńskej awli spěwachu šuleŕki před kralom a kralownu narodnu hymnu Danskeje. Na postrowjacu naréč benediktina patera Czernina wotmołwi kral Kristian X. z přećom, zo by rjad swj. Benedikta w joho kraju wopraw-dźitu domiznu namakał. Też „dźěsćowsku zahrodku“ sebi kral dokładnje wobhlada. „Najwjetši“ wjeŕch Europy — we wěrnym a woprawdźitym zmysłu słowa — sydny so na městno jenoho dźěsća. Dokelž kral hram dźěći přećelniwje a ze zajimom přihladowaše, buchu tute přitulne. Jene z mjeńšich dźěći, kotrež krala joho jednoreje drasty dla njespózna, šukny jomu: „Ty sy runje tak kaž mój nan zdrasćeny, ale . . .“ a při tym pokaza na japoštołskoho vikara, kiž bě ze znamjenjemi swojeje biskopskeje dostojnosće wuhotowany — „ale tamny knjez je wěsće kral, dokelž je tajki rjany fijałkowy židźany wodźew woblečeny.“ Wosebje mudry mały pjerach přistaji hišće, zo móže wón, jeli přecy tak dobroćiwy a přećelniwy wostanje, też hišće wěsće so z kralom a biskopom stać. Kristian X., kiž je tutu kralowsku hódnosć hižo dawno dócpěł, so njemało nad tutej mudrosću rozwjeseli. So rozžohnujo přeještaj kralowskaj mandźelskaj zbožo klóštrskim sotram k jich spomožnomu skutkowanju a měnještaj, zo tutón prěni wopyt w klóštrje benediktinkow w Kopenhagenje njebudźe jich posledni.

Ruska. Jendźelski jezuita pater Wilcok wozjewja w Londonskim nowinaŕstwje, zo so w bliższim času wukubłanjo měšnikow za Rusku do skutka staji. Swjaty Wótc je swoju dowolnosć dał, zo móža so ruske měšniske seminary w Europje a Aziskej wotewrić. W Mandschuriji a Namurje w Belgiskej budźe so započeć. W Namurje hižo wobstoji ruski institut, w kotrymž buchu młodźi ruscy ćěkancy we swojim času přiwzaći. Tři z nich buchu mjez tym na měšnikow wuswjećeni, a druzy so na měšniske powołanjo přihotuja. W tutych seminarach wukubłani su postajeni, zastojnstwa nětkle w Ruskej skutkowacych duchownych přewzać. Dokelž je so jich ličba nětkle hižo na 13 pomjeńšiła, a dokelž su najwjacy z nich wobstarni abo přez přětrate ćerpjenja we swojej strowoće jara zesłabjeni, přińdźe čas, zo budźe Ruska **cyle bjez měšnikow.** Před 15 lětami wučinješe ličba duchownych w zastojnstwach w Ruskej hišće 500. Hač do kónca lěta 1937 buchu 250 jako mortwi wozjewjeni. Wjetša ličba z nich zemrě w jastwach.

Centralny komitej sowjetskeje bjezbóžneje ligi je z přihotowanjom započał, zo by woswjećenjo swjedźenja jutrow w sowjetskej Ruskej zadźěwał a znjemóžnił. 200 000 po-

mocnych mocow je za tutón zaměr hižo dobytych. Też knježeŕstwo je swoju podpjeru přizwoliło a postajiło, zo může liga w pasijónskim času wšitke radijowe stacije wužiwać.

Wuheŕska. Kongresny komitej eucharistiskoho swětowoho kongresa wozjewja, zo budźe wuheŕska rěč oficielna rěč kongresa. Dokelž pak je tale rěč mało znata, budźa wšitke kongresne rěče a wozjewjenja do němskeje, francózskeje, jendźelskeje, italskeje a najskěrje też do esperantoréče přełożene.

Rumunska. Rumunske knježeŕstwo je wukaz wudało, kotrež nabožne žiwjenjo nastupa. Wšitcy statni zastojnicy, mjez nimi měšćanscy radźićelja, statni rěčnicy, wučerjo, zastojnicy na pósće atd. maja winowatosć, na kóždej njedźeli a na kóždym cyrkwinskim a nacionalnym swjatym dnju so na Božich służbach wobdźělić. Knježeŕstwowi presidentojo jednotliwych provincow su nadawk dóstali, so za přewjedźenjo tutoho wukaza najkrućišo postarać. Korčmy a wobkhody njesměďźa so njedźelu wotewrjeć. Kóžde dźěło na polach je tohorunja zakazane.

Hollandska. Z přihłosowanjom biskopow bu njedawno w Nižozemskej tak mjenowane „Pro-Deo-hibanjo" organizowane. (To woznamjenja hibanjo, kiž sebi za nadawk staja, so zastajić za prawa Boże też we zjawnosći.) Statysacy brožurkow buchu we wulkich a industrielnych městach rozdźělene. Z jenym wukazom buchu wšitcy katolikojo kraja k tomu namołwjeni, zo bychu tutomu skutkej pomhali. Tutón wukaz njebě bjez wuspěcha wostał. Na twarjenjach wulkich městow, na woknach, na balkonach běchu khorowje, tafle a transparenty z přijomnymi napismami widźeć. Też na kralowskim naměstnje w Amsterdamje běchu hobrske transparenty připrawjene z napismami kaž: **„Dowěŕće so Bohu!" — „Mysłće sebi na Boha!"** Rjany přikład bu w nimale wšitkich nižozemskich městach sćěhowany.

Prócesijón do Filipowa 30. apryla

nic 1. meje kaž hewak!

Rano w 5 hodź. Boža mša w Khróśćicach, potom woteńdźemy. Njech sebi kóždy wot wjesnjanosty wupokaz sobu přinjese. Móža so, kaž hewak, 10 hriwnow pjenjez přez mjezu sobu wzać. 1. meje budźe w Filipowje hnadowna kapała po ponowjenju znowa swjećena kaž też mała studnja před cyrkwju.

Kokla, wjednik prócesijóna.

Należnośće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 318. z Drježdźan: Hańža Liškec; 319. z Wjazońcy: Jan Winaŕ; 320. z Kukowa: Marja Zyndźina; 321.—324. z Budyšina: Marja zwud. Kralowa, wyšši wučeŕ Mikławš Rjeda, Michał Rjeda, wyšši wučeŕ Jurij Słodeńk; 325. z Bozankec: Marja Hesyna; 326. z Różanta: P. Dominik; 327. z Pěskec: Jakub Śwejda; 328. z Pozdec: Pawoł Bulank; 329. z Krjepjec: Hańža Lebzyna; 330.—332. z Wotrowa: Hańža Bulankowa, Pawoł Bulank (pjekaŕ), Hańža Juršowa; 333. ze Žuric: Jurij Cyž; 334. z Kukowa: Madlena Wornačowa; 335. z Miłoćic: Jurij Pětranc.

Sobustawy na lěto 1937.

1077. z D.: H. L.; 1078. z K.: M. Z.; 1079. z W.: P. C.; 1080. z K.: H. L.; 1081. z K.: M. Š.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Bołmownička, 10. apryla 1938:
Swjećenjo bołminy str. 157; wobkhad str. 164; Boža mša str. 165; bjez Gloria; modlitwa — jenička jenož; pasijón str. 167; Credo; Praefacija wo swjatym křižu str. 148.

Zeleny štwórtk, 14. apryla 1938: Boža mša str. 78; Gloria; Credo.

Wulki pjatk, 15. apryla 1938: Wobrjady str. 190.

Jutrowna sobota, 16. apryla 1938:
Boža mša str. 213; Gloria; modlitwa kaž w „Misalu"; bjez Credo; Praefacija, jutrowna, str. 214.

Jutrownička, 17. apryla 1938:
Boža mša str. 220; Gloria; modlitwa kaž w „Misalu"; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 223.

Jutrowna póndźela, 18. apryla 1938:
Boža mša str. 224; Gloria; modlitwa kaž w „Misalu"; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 223.

K swjatomu firmowanju!

Časniki wšěch družin a płaćiznow na ruku a dybzačne we chrom, doublé, slěbru a złotu za hólcy a holcy, dale **rjećazki, křižiki** atd. — Jako wosebje krasny dar

slěborne rózarije, slěbro a alpacca, překrasne a tola nic drohe, hižo za 1,50, 2.— hač do 9.— hr. a mnoho druhich wěcow. **Mam cyle wosebje wulki wubjerk!** Twory su woprawdźe dobre a tunje. Přińdźće, sće lubje witani.

Waš časnikaŕ w Dobrošicach

Přihódne dary k swj.woprawjenju a firmowanju:
Bože martry, postawy, swjećatka, rózarije, modleŕske knihe poruča we wšelakich płaćiznach

Dombuchhandlung M. Dilger

w Budyšinje při Mjasowych jětkach 5.

Dary k zelenomu štwórtkej

pola Woblečki k připinanju, holčace ječki a klejdźiki, ječki z čapku atd.

Otto Osswald

w Budyšinje, Kamjeńtna hasa 7.

Kupuj pola tych, kotřiž z naweštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Jako rjany dar k zelenomu štwórtkej poručamy:

„Misale"

— Bože mšě w serbskej rěči —
(přeł. M. Nawka)

Wužiwajće tutón krasny dar,
w jasnej, dobrej, kóždomu zrozemliwej rěči přihotowany.

Tutu rjanu knihu dóstanješ:

z čeŕwjenym rězkom	za hr. **4,—**
ze złotym rězkom	za hr. **5,—**
„ „ „ pyšnje wjazanu	za hr. **7,50**
ze złotym rězkom z kěrlušemi	za hr. **7,50**
z čeŕwjenym rězkom z kěrlušemi	za hr. **6,—**
z „ „ z modlitwami	za hr. **6,—**

Pčołaŕske towaŕstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowaŕnje za měrc.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeŕske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	—4	+20	+3	—	350	—	300	500	500	0,950	26	4	z wjerby	22,5

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

K swj. firmowanju:

Tkaniny

za šórcuchi
rubišća
a jaki

we wołmje a židźe poskića we wulkim wubjerku a tunjo

Hilger nasl. E. Wilček

Budyšin - Seminarska dróha 2

Dobre stupnje

k swjatomu woprawjenju a za tych, kiž šulu wukhodźa, płaćiznyhódnje pola

W. Sommer w Budyšinje Serbske hrjebje

Wóskowane - deki škit. sćěnow

we wšěch wulkosćach w rjanych mustrach.

Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

● Libjatka ●

rostu lěpje, a so njekusaja, też **pjeŕka** so rjeńšo wuwiwaja, hdyž z časom **dr. Roeberowy**

„Krieschelpulver“

do picy dóstanu.

Drogownja Dr. Roeber

● na Bohatej hasy 27 ●

Dary

k zelenomu štwórtkej a k firmowanju

namakaće we wulkim wubjerku

we wotrjadnym wobkhodźe za časniki, złote a sleborne wěcy

Johannes Redl

w Kamjencu

Herrenstr. 4, An den Fleischhallen

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75

Likěry

wulki wuběrk, ltr. **3.60**

Paleny kofej

125 gr **50, 60, 70 pj.**

přecy čerstwy wot

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

Za swjedźeńske dary

dobre Solingske worclowe twory z wotrjadnoho wobkhoda

J. Hampel

w Budyšinje, Kotołska hasa 11

— **Točeŕnja** —

Wobleki

za swj. woprawjenjo a swj. firmowanjo,

też za tych, kiž do šule du

kaž přecy płaćiznyhódne a w dobrej kajkosći pola

Franc Mrštny

w Budyšinje

K jutrownomu nakupowanju

poručam we wulkim wubjerku

tkaniny za khuty, rubiška a šórcuchi

Wšě družiny drastowych tkaninow a gardinow, mužacych a hólčacych woblekow kaž też žonjacych a dźěćacych woblekow za najtuńše płaćizny!

Franc Bulang

Kupny dom w Kulowje

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!

Dobre rjane kachle a kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Waše naléćne woblečenja

kupujeće zasy derje w znatym wobkhodźe

König

w Budyšinje

Žitna hasa 2/4

Žonjace mantle a kostumy
Mužace woblečenja a Habardine-mantle
Woblečenja k swj. woprawjenju wšěch wulkosćow
Suknjane woblečenja wšěch družin

König, Žitna hasa 2/4

Kennwort: Qualität!

Am wundervollen Strickstoff, an der hervorragenden Verarbeitung — überall verspüren Sie die unübertreffliche Bleyle-Qualität. Lassen Sie sich die neuen Modelle zeigen.

Bleyle

Drasta za žonu znamki „Diana“
wulk. 42 . . hr. 39.25

Drasta za holcu znamki „Hilža“
wulk. 3 . . hr. 17.50

Woblek za hólčeca znamki „Norbert“
wulk. 3 . . hr. 17.20

Jaki za žony — suknje pulowry za hólčecow, kholowy w bohatym wubjerku

Otto Hauffe

Linoleum
stragula
přěstrjeńć (Läufer)

Friedrich Bubach w Budyšinje

róžk Kronprynccowoho mosta / Lawskeje hasy

Pórclin

złota kromka, kwětki, němske róže, winowe łopjena, blidne, kofejowe a čajowe servisy / Rosenthal-pórclin Bleikristall, kristal. škleńč. twory, kowowe, emaillowe, železowe twory. Kofejowe młyny, mjasowe wjelki, drjewjane, korbowe, šćětk. twory. Wulki wuběrk!

Kóždy kupjeny kruch so wuměni!

Tunje płaćizny!

Hausbedarf

Max Pfuhl, Znutŕk. Lawska hasa 6

Što praji Schlitz?

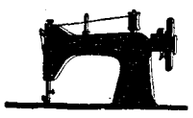

Nakupne žórło za wšitkich jutrownych zajacow w Budyšinje je

Moritz Schmidt

na Kejžorskej drózy 11

Tam kupujeće hižo 16 lět derje a přihódnje po płaćiznje.

Naše darmotne wuwučenjo we wušiwanju a zatykowanju běži wot 2.—15. meje. Naši woteběrarjo su wutrobnje přeprošeni, zo bychu so wuwučili na swojej mašinje dźěłać we wušiwanju, zatykowanju, kelim- a smyrna-přěstrjencowe dźěła, canki přišiwać, tam a sem šić, wupyšenske šowy wšelakich wuwjedźenjow, knefle přišiwać, kneflowe dźěrki wušiwać, mjena wušiwać a wjele druhich dźěłow, a z tym wjeselo měli na porjadnym dźěłanju. Na čas njejsće kruće zwjazani, wuwučenjo też po kursusu wšědnje.

Chceće naši woteběrarjo być? Potom přińdźće na naš kursus!

Wotrjadny wobkhod **Oskar Hirche** mechaniski mištr w Kamjencu.

Kursus wot 8—12, 2—6, 6½—8 hodź.

K jutram!

Kašměrowe khuty
— woknješkate, klockate a mustrowane —
Fale z wumělskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Za křižerjow! Kwěćele a wěnčki a jednotliwe kwětki, myrtowe wěnčki a kwěćele we wulkim wubjerku

Marja Petrichowa
na Serbskich hrjebjach 30

Gumi za kolesa wobswětlenja
po wšelakich płaćiznach poruča

G. Thomas
w Budyšinje, Kamjeńtna hasa 16.

Bože martry a swěčniki
šalki z napismom k wopomnjeću na swj. woprawjenjo / **swjećatka** / **krepjawki**, **wobłuki** k zaskleńcowanju wobrazow + twarsku skleńcu.

Wilhelm
Serbska dr. 16
groćana skleńca, zahrodniska skleńca

Jutry so bliža!

Hotowu drastu mužsku a hólčacu
Tkaniny wot krucha, šaty, deki, nahłowjacy bant atd.
Wšu potrjebu za hólca a holcu k swj woprawjenju a firmowanju
w dobrym wuběrku pola

Reinhardt Löffler mějićel Max Heil
w Kamjencu, Budyšska dróha

Jutrowne kěrluše za křižerjow su w Donnerhakec ćišćeŕni dóstać za **25 pj.**

Po Božej woli zemrě sobotu wječor, 26. měrca 1938, derje přihotowana ze swjatymi sakramentami mrějacych moja starosćiwa mać a naša luba sotra

Madlena Manjokowa
rodź. **Eiseltec**

w starobje 51 lět — Wšěm, kotřiž su jej za žiwjenjo lubosć a dobrotu wopokazali, na pustych wječorach so za nju modlili, ju k rowu přewodźeli a wosebje nošerjam

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W Lejnje, na dnju pohrjeba, 30. měrca 1938.

W mjenje wšěch přiwuznych:
Jan Manjok, syn.

Sprawna, spušćomna
holca,
nic młódša hač 20 lět, so hnydom pyta do Žitawy.
Bližše zhoniš
w Serbskej kofejowni.

Štóž chce trjebanu, ale hišće cyle nowu
zeleninu rězacu mašinu
(Grünfuttermaschine) kupić, njech so wobroći na
Ralbičansku faru.

Derje zdźeržany dwajspřežny
hońtwjeŕski wóz,
jedyn **landawski** a jedyn **deskowany wóz** su na předań. K wobhladanju stoja pola
Adolf Munsky
w Budyšinje, Bergstr. 5.

Wšě ćišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec ćišćeŕnja

Bóh tón Knjez je štwórtk, 6. apryla, rano ¼4 hodź. k sebi powołał swojoho swěrnoho służownika

wysokodostojnoho knjeza

Jurija Křižanka,

fararja na wotpočinku.

45 lět je njebohćički njesprócniwje a swědomiće skutkował we winicy Knjezowej. Ze swojoho ródnoho města, z wótcnoho domu je nětko derje přihotowany wotešoł do wěčnosće, zo by žiwy był z Khrystusom.

Poručamy dušu zemrětoho do pobožnych paćerjow wysokodostojnych duchownych sobubratrow a wšitkich wosadnych wěriwych, mjez kotrymiž je njebohćički dołhe lěta skutkował.

Khowanjo budźe sobotu, 9. apryla, dop. w 9 hodź. na Mikławšku. Po tym je requiem w farskej cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje.

W Budyšinje, 6. apryla 1938.

Farski zarjad cyrkwje N. L. Knjenje w Budyšinje.
Šprencl, faraf.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčćak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

16. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. apryla 1938.** | **76. lětnik.**

Hdyž w Serbach swjeća jutrońčku...

Hdyž w Serbach swjeća jutrońčku,
to křižeŕ ćehnje z khorhowju.
Joh' dźerži swjata nadźija,
zo Khrystus přemohł djaboła!

Wón njebjesa nam wotewri,
hdžež nadźiju nam zakótwi.
Tak k Wótcej puć nam wuruba,
nas hrěšnych z nim nas wujedna.

O, čestni serbscy křižerjo,
zas' swjećće tajke dobyćo!
A njesće swjatu nadźiju,
haj, přičińće ju na křižu!

My z wami w duchu ćehnjemy,
Nadźiju wot was bjerjemy:
„Je stanył horje, wěrno je!
Je žiwy, žiwy wostanje!“

A khorhoj njech so zmahuje,
njech wětřik do njej' zaduje.
Njech wjedźe was a wjedźe nas:
To jutrowny je krasny čas!

M. C.

Žiwi smy!

K firmowanju jutry 1938.

I. Khrystus žiwy je!

Dobrowólnje je Syn Boži swoje cłowječe žiwjenjo w smjerći na křižu podał. Žiwjenja wjerch w rowje mortwy leżeše. „Wupjeraj so knjeni smjerć! Jeno nop sej njezawjerć! Mysliš sebi, zo dobudźeš? Dobywajcy přěhraješ! O wy mocy djabołske, njewyskajće dočasnje! Nihdy njedobudźeće, row sebi same ryjeće! Přětrajeće třeći dźeń?“ (K. P. 1935 čo. 16.) Što — nó prajće, što wam je, što wy zdobom zblědnjeće?

Što je do was zajěło? Njetulejće wobličo! Štó was dyri šwip a šwap, zo wam zhibuje so rjap? Waše horde postawy třasu so kaž wosycy? Što wam wjaznu wyskanja, što wam jazyk woněmja? Stójće, mocy djabołske! Što kaž dźiwje čěkaće? Kaž by zdunył, zhubi so cyłe hrozne pasmišćo. Sława krótka zahiny, hdyž so kamjeń zahibny." Khrystus puta smjerće roztorže. Smjerć je porazył, z rowa postanył. W rowje je pobył, třeći dźeń pak na smjerći dobył. Dobrowólnje je sebi žiwjenjo wróćił, za třeći dźeń ze swojej mocu překrasnjeny z rowa stany. Smjerć, podarmo bě twoja próca, žiwjenjo njejsy přemohła. Žiwjenjo će přewiny, twoja móc so pominy. Khrystus žiwy dobyćerscy knježi nad smjerću. Khrystus je žiwy!

II. Křćeny žiwy je!

W spočatku našoho byća běchmy dźěći djaboła, dźěći smjerće. Zajědojćena bě naša duša w herbskim hrěše. Wot Boha bě zdalena. Hrěch, smjerć a hubjeństwo ju wobdawaše. Mortwa bě za Boha a za wěčne žiwjenjo. Bóh pak, kiž je bohaty na smilnosći dla swojeje njesměrneje lubosće, z kotrejž je nas lubował, a hdyž běchmy mortwi w hrěchach, wožiwi nas sobu z Khrystusom, a zbudźi nas sobu. (Ef. 2, 4—6.) Jutrowny dźiw je so nad nami stał, hdyž kmótřa nas k dupje přinjesechu, křćeńska woda našu hłowu womača a měšnik nas wukřći. Tehdy so znowa narodźichmy z wody a Ducha Swjatoho k žiwjenju w Khrystusu (Jan 3, 5), zo bychmy wohladali „w přichodnych časach přenadobne bohatstwo Božeje hnady" (Ef. 2, 7). Tehdy dóstachmy nowe, wyšše, přeznaturske žiwjenjo. A te trjebamy, chcemy-li być bratřa Khrystusa z-rowa-stanjenoho, dźěći Boże, herbja njebjes. Khrystus rjekny Nikodemej: „Štož je so narodźiło z mjasa, je mjaso, a štož je z Ducha so narodźiło, je duch." (Jan 3, 6.) Móc, kralestwo Boże sebi dobyć, zašćěpi so nam jeno přez narod z Ducha Swjatoho. Přetož nětko mamy hnadu Božu, přez kotruž mamy „podźěl bóžskeje přirody" (II Pětr 1, 4), přez kotruž smy drje nic Bohu runja, ale Bohu podobni a žiwi.

A hdźež je hnada Boža, tam njeje hrěcha a smjerće. „Sće wotmyći, sće swjećeni, sće wosprawnjeni w mjenje našoho Knjeza Jězusa Khrystusa a w Duchu našoho Boha. (I Kor. 6, 11.) Kaž něhdy Naaman, wojeński wyšk w Syriskej, wot wusada wučišćeny młódny a čerstwy zestupi z Jórdana, tak naša duša z kupjele swjateje křćeńcy wuńdźe wučišćena wot wusada hrěcha čista a čerstwa „bělša dyžli sněh" (Ps. 50, 9), jako „nowe stworjenjo" so błyšćo w swětle swjatošćaceje hnady. „Zemrěli sće a waše žiwjenjo je zakhowane z Khrystusom w Bohu" (Kol. 3, 3).

„Njewěšće, zo, kotřižkuli smy wukřćeni na Khrystusa Jězusa, na joho smjerć wukřćeni smy? Přetož spohrjebani smy z nim přez křćeńcu na smjerć, zo bychmy kaž Khrystus wot mortwych wstany přez krasnosć Wótca, tak też my w nowoće žiwjenja khodźili. Přetož jeli-zo smy z nim sobusadźeni do podobnosće joho smjerće, budźemy to też w horjestaću. To wědźicy, zo bu naš stary człowjek sobu křižowany, zo by ćěło hrěcha morjene było, a zo bychmy hrěchej wjacy njesłužili. Jeli-zo pak z Khrystusom wumrěchmy, wěrimy, zo budźemy sobu też žiwi z Khrystusom, wědźicy, zo Khrystus wstanywši wot mortwych njewumrěwa; smjerć wjacy nad nim njeknježi." (Rom 5, 6)

W prěnich časach křesćanstwa wudźěleše so křćeńca z podnórjenjom. Z podnórjenjom bu stary hrěšny człowjek tak rjec morjeny a pohrjebany a nowy, bohuspodobny człowjek wuńdźe z wody. „Křćeńca na smjerć" Jězusowu je nas z nim zjednoćiła. Tohodla ma na našu smjerć też pohrjeb, t. r. dospołne dźělenjo wot swěta, a na pohrjeb pak wot mortwych-wstaćo sćěhować a nowe žiwjenjo.

Dźaknje spominajmy na jutrowny dźiw swjateje křćeńcy. Wumrějmy staromu człowjekej. Złožmy wšu hrěšnosć. Postańmy z Khrystusom k nowomu žiwjenju. Wobnowmy a posylńmy tele žiwjenjo w Najswjećišim Sakramenće. Wjeselmy so nětkle w času naléća na nowe žiwjenjo w Božej přirodźe. Wjeselmy so w jutrownej radości, zo mamy žiwjenjo hnady we sebi a zo smy jako dźěći Boże žiwi. To njech su naše jutry.

III. Firmowany křižeŕ je!

Hdyž naš knjez biskop w jutrownych swjatych dnjach přijědźe do našich serbskich wosadow, zo by wudźělał młodym wotrosćacym křesćanam swjaty sakrament firmowanja, my dorosćeni jako stawy křesćanskeje swójby wšitcy na tym podźěla bjerjemy. My wšitcy, wosebje pak starši a kmótřa, wobnowjamy hnadu Ducha Swjatoho, hdyž wyšši pastyŕ přińdźe k nam. Ow, to čini našu jutrownu radosć dospołnu. Firmowanio čini swjatu křćeńcu dospołnu. W firmowanju so žiwjenjo, we swjatej křćeńcy započate, dopjelni, dorosće a dozrawi. Firmowany njeje jeno dźěćo Boże ale wojowaŕ Boži. Přidóstanje nowe wostawace znamjo. Firmowany je nětko jako połny dorosćeny křesćan a wojowaŕ Boži woznamjenjeny ze znamjenjom z-rowa-stanjenoho dobyćerja.

Firmowany křesćano! Ty wojuješ a dobudźeš w Khrystusu. Ty sy mi jako jutrowny křižeŕ! Jutrowny křižeŕ njebojaznje a zjawnje wuznawa wěru do Khrystusa Krala a dobyćerja nad smjerću. Křižeŕ powědźuje wšomu stworjenju Khrystusa z-rowa-stanjenoho. Křižerjo něhdy wućehnjechu do swjatoho kraja, zo bychu wutohrnyli swjate městna z ruki pohanow, je pod wulkimi woporami škitali a zdźerželi. Też ty, firmowany křesćano, njejsy wjacy jene dźěćo, ale wojak Boži. Nětko sy žiwy, skutkuješ a ćerpiš, wojuješ a dobywaš z Khrystusom za Khrystusa. Nětko swjatu wěru do Khrystusa a swjatu Cyrkej škitaš a wobaraš přećiwo njepřećelej, kralestwo Bože dale rozšěrješ.

O hnadowne to jutry, kiž lětsa naš lud dožiwja. Wotewŕmy hort a wutrobu k nutrnomu paćerjej. Přijimajmy dźaknje hnady, kotrež je Khrystus w smjerći na křižu nam zasłužił, kotrež Duch Swjaty w sydom sakramentach wudźěla. Budźmy hnadow hódni. Wobnowmy hnadu swjateju sakramentow křćeńcy a firmowanja. Skutkujmy z dóstatymi hnadami, zo bychmy so stali w Khrystusu žiwy lud a jena žiwa swójba křesćanska, přezjena w lubosći Ducha Swjatoho.

Wumodlmy so časćišo paćeŕ, kotryž měšnik jutry na Božej mši po swjatym woprawjenju spěwa:

„Ducha swojeje lubosće, Knježe, wulij na nas,
zo bychmy z jutrownymi potajnosćemi nasyćeni
přez twoju smilnosć wšitcy jeneje wutroby byli."

Alleluja.

Je róčny swjedźeń jutrow.

Słónčko třikróć poskočiwši skhadźa nad zelenym lěsom a hlada z radostnym wobličom z njebjeskeje módriny na młodu zemju. Tak je na nju hladało něhdy Bože wóčko na sedmym dnju: so radujo, žohnujo a wožiwjejo.

Na farskej zahrodźe sydny so wroblk na bozowu hałžku a wohrěwajo so na ćopłym słónčku powědaše sebi: Čimčara, hižo je zasy naléća. Zalećach sebi pohladać do lěsa. Oh, knježe, tam je krasnje! Wote sněha ani wjacy sléda, rěčki skakaja wjesele a šumja, sněhowki kćěja, škowrončki spěwaja a tón wětřik duje tak ćople, tak mile, zo je z hrěchom hišće spać. Bózyčko njespi, wstawaj — hižo je zasy naléćo — čimčara!

Bozowa hałžka wusłyšawši tu powěsć wroblkowu zadyrkota z radosću a wusmja so ze zelenym pupkom.

Spody pod bozom drěmaše mała husaca kwětka. Šćebotanjo wroblikowe ju wubudźi. Rozhladny so zastrózena a wuhladawši bóz w nalětnej pyše zawyska a wotewri spěšnje krasnu, nježnu swoju hłówčku.

Škowrončk přeleća nad zahrodu a widźo jeju radosć zaspěwa: Alleluja.

* * *

Wšitke zwony z wěže zwonjachu. Z běłych, přećelniwych domčkow wustupowachu wšudźom ludźo, swjatočnje zdrasćeni, postrowjachu so z miłym radostnym wóčkom a kročachu powału a ważnje po wumjećenych šćežkach do

domu Božoho. Dom Boži zdaše so tak zpodźiwnje krasny a jasny — tajki hewak njebywaše.

Knjez farař stupi na klětku, pišćele swjatočnje zapiskachu; woči wěriwych złožichu so žadosćiwje k njomu na klětcy, a česćehódny starc postrowi wosadnych po křesćansku a sčiniwši sebi kříž praji ze zwučnym, radostnym hłosom: „Je stanył — njeje tudy — alleluja!“

Praja so: „Šěre włosy — rowowe kwětki“; knjezej fararjej pak błyskaše z nich młódny duch; mócnje rěčeše k ludej wo Jězusu, wučerju wěčnych wěrnosćow, kotrohož su pismawučeni přibili na kříž. Wón pak je krasnje stanył z mortwych, dobyćeŕ nad smjerću a djabołom. „Kaž je boranćk w Starym Zakonju bywał woprowany za hrěchi israelskoho luda a najwyšši měšnik jenož junu za lěto so podawał do Najswjećišoho w templu Knjezowym, zo by z krewju borančkowej na wujednanjo pokrjepił kašć sluba: — tak je Jězus Khrystus, najwyšši měšnik Nowoho Zakonja, junu za wšě časy woprował sebje samoho město borančka, njeso hrěchi cyłoho swěta a tež naše — a wudychawši na křižu dušu k zarunanju hrěchow človjeskich je zastupił do najpotajnišoho njebja, a sahnywši z ruku do rany swojeje strony je pokrjepił ze swojej samsnej krewju trón njebjeskoho Wótca, skřiwdźenoho Boha. A mróčele hněwa rozćěkachu z čoła Božoho, njebjesa zajuskachu z njewuprajnym wyskom, złote wrota rajske wotewrichu so šěroko začisnjenomu človjestwu a Wumožnik stany z mortwych, zo by prěni z človjeskim ćełom zastupił do wěrneje našeje domizny. Je nam puć pokazał, móžemy a mamy hić za nim. Wstań tohodla tež ty, křesćano, z rowa-hrěcha a kroč za Khrystusom k wrotam česće. Njeboj so! Wón je wumrěł za wšěch hrěšnikow — tež za tebje. A hdy by twój hrěch był sebje wjetši: hdyž sy traš wobkradnył syroty, hdyž sy traš rozbrójił swój statok a swoje žiwjenjo, hdyž sy snadź swoju samsnu mać na stare dny wuhnał z domu a jej z pjasću dyrił mjez woči — Wón je tež za tute twoje hrěchi wumrěł. Wstań jenož, čiń pokutu a namakaš pokoja. Wstań, wuznaj so swojich hrěchow a njebjo so zaraduje.“ —

Pod khorom stoješe na sćěnu zapręny muž dźiwjoho zwonkownoho, z rozcychnowanymi włosami na čole. Hladaše zakhmurjenje k zemi, při poslednich słowach pohladny na měšnika, a dwě wulkej sylzy wukulištej so jomu po licach dele.

K njebju lećeše horje jandźel a wyskaše ze škowrončkom: „alleluja“.

* * *

W małej, wubělenej jstwičcy sedźeše na łožu błęda žona. Při woknje sedźeše holčka tež błęda a modleše so wótře z modleńskich. Khora wospětowaše modlitwy po njej.

Khudjakaj, wobě blědej. Žona bě přez cyłu zymu khora ležała a dźowka při njej strażowała wo dnjo a w nocy, při tym dźěłajo, zo by sebi zasłužiła kleb.

„Franco,“ prašeše so nadobo mać, „kak je dźensa wonka?“

„Ćopło, maćeŕka.“

„A kak je w zahrodźe?“

„Trawa hižo so zeleni, a budźe-li hišće dwaj dnaj tak ćopło, přinjesu wam rozkćětu fijałku.“

Khora so posměwkny wjesele. „A što činja pčołki?“

„Hižo noša.“

A sedmihłósnik hišće njeje přilećał na našu kruświnu?“

„Je hižo — ale dotal jenož tak cyrči.“

„Franco,“ rjekny khora, „mi je dźensa někak tak lohko; dowjedź mje won, zo bych pohladnyć mohła z khěže won na dom Boži.“

Dźowka z radosću zawoła, wuskoči, wobleče spěšnje maćeŕku ćopłu drastu a wjedźeše ju po pjećich měsacach prěni raz won.

Khora stoješe w ćopłym słónčku, stykny rucy a hladaše ze sylzotymaj wočomaj k cyrkwi, kotraž so swětleše mjez hišće nahimi štomami.

„Maćeŕka,“ rjekny dźowka, „nětko hižo wotkhoriće?“

„Haj,“ kiwaše mać z hłowu.

Pišćele klinčachu podušenje z daloka a lud spěwaše z mócnym hłosom: „Alleluja!“ Z Kukatka.

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powědančko wot Khrystofa Šmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.

Pokročowanjo.)

XI.

Puć do hór.

Putnik Methodij měješe hólčeca přez cyłe lěćo při sebi, zo by joho hišće lěpje rozwučił a wot wšelakich hroznych rěči a njepočinkow wotwučił, kotrež bě mjez rubježnikami nawuknył. Pódla so putnik tež nadźiješe, zo hólčec, kotrohož ličcy běštej při tak dołhim bydlenju hłuboko w zemi khětrje zblědnyłoj, tu při nim w čerstwym powětře a strowej jědźi zasy swoju prjedawšu strowosć a rjanosć dóstanje. A woprawdźe bu Bohusławk bórzy zasy rjany a młódny kaž kćějaca róża w rańšim słóncu.

Srjedź nazymy chcyše Methodij, kiž bě prjedy něhdy daloko w swěće pobył a wjele widźał, hišće junu kij do rukow wzać a so do blizkeje wobydleneje krajiny podać, zo by so tam za hólčecowymaj staršimaj naprašował. Wón bě z nanom tamnoho młodźenca, kiž bě Bohusławka k njomu přiwjedł, derje znaty; bě to bohabojazny a mudry bur, kiž hłubšo w horach bydleše. Tón bě putnikej na joho prostwu słubił, zo chce hólčeca tak dołho k sebi wzać, doniž sebi zasy po njoho njepřińdźe. K njomu chcyše Methodij najprjedy Bohusławka dowjesć.

Na jenym rjanym, jasnym nazymskim ranju, hdyž běše lědma zaswitało, wubudźi putnik Bohusławka, zwobleka joho a dźěše z nim do kapałki. Tu modleše so nutrnje, zo by Bóh luby Knjez puć, kotryž nastupitaj, žohnował. Hdyž běštaj posnědałoj a z třěbnymi wěcami na puć so zastarałoj, wza Methodij swój kij, zamkny durje a woteńdźeštaj. Bohusławk kročeše połny radosće pódla njoho. Dźěštaj po samotnych šćežkach, kotrež běchu jenož pastyrjam a hajnikam znate. Připołdnju přińdźeštaj k wysokim skałam, na kotrychž so stadło kozow paseše. Tu so posydnyštaj w khłódku, zo byštaj wotpočnyłoj a trošku pojědłoj.

Pastyrjowy hólčec přiběža k nimaj, zo by česćehódnomu starcej ruku wokošił. Bohusławk spěšnje stanywši zawoła: „Aj, tajkile mały człowječk, runje kaž ja! O to je rjenje! To hišće wědźał njejsym, zo je na swěće wjacy tajkich małych ludźi; sym sebi přecy myslił, zo sym ja tón jenički. Nic wěrno, ty póńdźeš z namaj?“

Z nanowej dowolnosću dźěše pachołk z nimaj sobu. Bohusławk měješe z cuzym hólčecom tak wjele powědać, zo pódla skoro na ničo druhe njekedźbowaše.

Tak přińdźechu do zelenoho doła wosrjedź wysokich skałow, hdźež so stadło wowcow paseše, kotrež tamnomu burej słušachu, hdźež chcyše putnik na wopyt. Bohusławk měješe na dwěmaj małymaj lědma někotre dny starymaj jehnjatkomaj njesměrnu radosć, majkaše jej a dawaše jimaj wšelake rjane mjena.

Mjez tym so putnik za pastyrjom rozhladowaše. Z boka pod nakhilenej skału, z kotrejež čiste promjo wody ćečeše, wuhlada młodu holcu sedźo, kotraž měješe w jenej rucy wowčeński kij a w druhej knihu, w kotrejž pilnje čitaše. Jeje mjezwočo bě ćiche a miłe; tola bě na njej lohcy spóznać, zo je zrudneje, čežkeje mysle. Zestarjenoho, česćedostojnoho putnika Methodija hišće widźała njeběše; spózna pak joho hnydom po tym, štož bě wo nim słyšała, a stanywši postrowi joho přećelnje.

Methodij so jeje wopraša: „Tute stadło drje hišće dołho njepaseš; přetož hdyž wóndano z burom rěčach, njespomni wón ničo wo tebi.“

Holca jomu wotmołwi, zo hižo někotre lěta w horach

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Kaž w zańdźenych lětach budźe też lětsa jutrowničku křižeŕski prócesijón w Budyšinje. Dopołdnja po serbskich kemšach, něhdźe 1/4 11 hodź., hromadźa so křižerjo při cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje a přewzawši nabožne znamjenja: khorowje, Božu martru a horjestaćo — wotjěchaja jutrowne kěrluše zanošujo do Radworja. Wottam so něhdźe na poł pjećich popołdnju wróća. — Bóh spožč rjane wjedro a dobre poradźenjo, zo by wšo k wjetšej česći Božej so stało.

— Zańdźenu wutoru, 12. apryla, móžeše swoje wósomdźesaćiny woswjećić při poměrnje dobrej strowoće kněžeŕka Madlena zwud. Kralowa, na Hornčeŕskej hasy čo. 6. Jeje mandźelski, Mikławš Kral, bywši pjekaŕski mištr, je jej do prědka šoł do wěčneje domizny. Jeje dźěći a wnučki wjesela so z maćerju a wowku, zo je z Božej milosću mohła dócpěć tak wysoke lěta. Žiwjenjo njeje so jej jenož pokazowało ze swojeje słónčneje, ale też ze swojeje khutneje strony — naša jubilaŕka pak je wšo znjesła a sebi stajnje ducha znužitosće a dowěry wobkhowała hač do dźensnišoho. Bóh zdźerž jej strowosć a popřej jej słónčny, zbožowny wječor žiwjenja! „Katolski Posoł“ přeje swojej swěrnej, dołholětnej a nimo měry pilnej čitaŕcy na dalši puć žiwjenja bohate Bože žohnowanjo!

Z Hrubjelčic. Swoje sydomdźesaćiny woswjeći Zeleny štwórtk knjez Jakub Měrćink. Wón narodźi so 14. 4. 1868 w Hrubjelčicach. Khodźeše we swojim času na tachantsku šulu w Budyšinje. Joho dobry šulski towaŕš, z kotrymž na jenej šulskej ławcy sydaše, běše njeboh knjez Jakub Šewčik. Ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Cyžec ze Stróžišća hospoduje hižo dołhe lěta na statoku swojich wótcow. Lětdźesatki dołho běše też z wjesnjanostu w Hrubelčicach a z kněbětarjom a ze sobustawom cyrkwinskoho předsydstwa při cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje. „Kat. Posoł“ přeje swojomu swěrnomu čitarjej wjele zboža!

Ze Stróžišća. Bołmončku bu při puću blizko našeje wjeski ponowjeny swjaty křiž znowa poswjećeny, kotryž burej Janej Cyžej słuša. Wosadny knjez faraŕ před poswjećenjom někotre słowčka poréča, w kotrychž wupraji swoju radosć, zo smě runje na započatku martrownoho tydźenja ponowjeny křiž poswjećić. Spomni na žohnowanja, wukhadźace ze swjatoho křiža. K swjatočnosći bě so rjana čŕjódka Cyžec přiwuznych zešła, kaž też někotři z blizkich Miłkec. Z kěrlušom, kaž bě so pobožnosć započała, so też zasy skónči. — Tak njech naš Zbóžnik ze swojoho tróna žohnuje swójbu Cyžec a pola a hona a cyłu wosadu, na kotruž z hórki dele zhladuje, k joho nohomaj ležacu!

Słónco, měsac, mnohosć hwězdow
česć tom' Kralej dawajće!
A wy ludy wot wšěch kóncow
„Khwaleny budź“ spěwajće!

Ze Zdźěrje. Přichodnu jutrownu wutoru dócpěje na wotpočinku tudy w Kobjelni bydlacy wyšši wučeŕ Mikławš Čoch 80 lět swojoho žiwjenja. Knjez Mikławš Čoch narodźi so 19. 4. 1858 w Porchowje. Wukhodźiwši katolski wučeŕski seminar k jutram lěta 1878 nastupi swoje prěnje wučeŕske městno w juniju samsnoho lěta tu w Zdźěri. 14. 1. 1879 stupi do swjatoho mandźelstwa z čestnej knježnu Marju rodź. Jórdanec z Čěžkec. Buštaj w Khrósćicach wěrowanaj. Dokelž staj wobaj hišće poměrnje derje strowaj. směmy so nadźijeć, zo k lětu woswjećitaj dejmantowy kwas, W lěće 1881 přesydli so knjez Čoch do Schönfelda pola Wostrowca, hdźež bě z wučerjom hač do lěta 1888. W lětach 1888—1890 poby jako wučeŕ pod Śpitalom pola Kamjenca a w Šunowje. Přińdźe 1891 za wučerja na šulu do Kukowa, přesydli pak so hižo 1896 zasy do Schönfelda. Wot tam woteńdźe k Michałej lěta 1917 na wotpočink, kotryž nětko hižo mnohe lěta tu w Kobjelni na samsnym małym wobsedźeństwje, kotryž so k holi přitula, w swjatym pokoju wužiwa, woblubowany wot swojich 4 derje zastaranych dźěći, z kotrychž najstarši je tohorunja z wučerjom. Čochec mać, kotraž stoji hižo w 86. žiwjeńskim lěće, drje wot

---

wowcy pase, zo pak je k tutomu dobromu knjezej hakle před třomi dnami do służby přišła.

„Z wotkel pak sy“, so putnik dale wobhonješe, „a čohodla sy tak zrudna?“

Holčo hórcy zapłaka a wotmołwi: „Ach, ja sym wot daloka. Mała njeposłušnosć je mje do najwjetšoho njezboža přinjesła. Běch pola jara dobroho knježstwa w służbje. Z lohkomyslnosće wostajich jich jeničke dźěćatko, hačrunje bě najswěrniše kedźbowanjo kruće připoručene, jenož někotre wokomiki same. Tuž bu wone wot rubježnikow kradnjene. Knjez běše w cuzym kraju we wójnje. Žałosće a zrudoby dla njemóžach tam wjacy wostać, njemóžach dléje widźeć, kak so knjeni rudźi, a ćeknych do hór. Tu sym nětko w samoće žiwa a prošu wšědnje Boha, zo chcył mi miłosćiwy być a njezbožo, kotrež sym skućiła, zas dobre sčinić, dźěćatko zas namakać dać a njesměrnu žałosć maćerje do radosće přemjenić.“

Putnik praješe z hnutym hłosom: „Ja mam za to, zo je Bóh twoju próstwu wusłyšał.“ A wućahnywši medaljon Bohusławkoweje maćerje, kotryž bě sebi tohodla sobu wzał, zo by so za njej lóžo doprašowało, pokaza jón prajo: „Znaješ tutón wobraz?“

Holčo zawoła z postróženjom a z radosću wótře: „Mój Bożo, to dźěn je hrabinka z Dubowina, mać kradnjenoho dźěśća!“

Na to přiběža też Bohusławk, hladaše na pastyŕku, a hnuty přez jeje sylzy rjekny: „Čohodla dha płakaš — što ći je? Sy traš hłódna? Hlej, tu maš khlěba a dwě jabłucy, jěz!“

Methodij pak dźeše k holcy: „Hlej, tónle hólčec je tamne dźěćo, kotrež bu tebi kradnjene.“

Holcy bu při tym, jako by so jej z radosću a ze stróżelemi wutroba puknyć chcyła. Padny na kolena a rucy pozběhnywši zawoła: „O miłosćiwy a dobry Bożo, ty sy moju modlitwu wusłyšał, kotruž wodnjo a w nocy k tebi sćelech. Ach, wzmi nětk też miłosćiwje mój wutrobny dźak, kotryž mi móžno njeje ze słowami wuprajić.“

Na to wokošowaše Bohusławka z horcymi sylzyami. „Mój najlubši Bohusławko, takle je će nam Bóh zas daril. Ale sy dha woprawdźe tón, abo dźije so mi jenož? Haj, ty to woprawdźe sy; přetož sy twojomu nanej tak podobny, kaž jena rosowa kapka druhej. Ach, kak budźe so twoja mać wjeselić! Budź wšak ty też wjesoły a raduj so; přetož nětk pójdźemy k twojomu nanej a k twojej maćeri.“

Methodij wutrě sebi sylzu z wočow a praješe: „Tebi budź dźak a khwała, dobroćiwy Bożo! Twoja ruka je widźomnje z tymle dźěśćom; ty přeměni sylzy zrudoby, kotrež tale wboha holčka bjez přestaća płakaše, do sylzow radosće. Ty dariš staršimaj jeju lubowane dźěćo znowa. Ty žohnuješ moje prěnje kročele a zalutuješ mi staromu mužej dalše doprašowanja. Twoja dobroćiwosć a smilnosć budź wěčnje khwalena!“

Na to dźěše Methodij z Bohusławkom a Marhatu do něhdźe poł hodźiny zdalenoho domu bura. „Je to mój nan, to moja mać?“ wopraša so Bohusławk, jako jich bur a burowka přećelnje powitaštaj, a słyšawši, zo to njejstaj, bě zrudny. „Wonaj staj tak přećelnaj“, praji wón; „mój nan a moja mać njemóžetaj přećelnišej być; bych tu rady při nimaj wostał.“

Hdyž běchu so trósku posylnili, nastajichu so na dalši puć. Tamny młodźenc, kiž bě Bohusławka namakał, burowy syn, jich přewodźeše. Na wječor přińdźechu z horow won do runiny, hdźež so Bohusławk nad tak wjele wsami z jich wulkimi khěžemi dodźiwać njemóžeše. Nazajtra rano při switanju jědźechu dale, a nadźijachu so, zo budźa za tři dny w Dubowinje.

(Pokročowanjo.)

někotrych lět sem skoro ničo njewidźi, je pak duchownje ćim hibićiwiša a znaje hišće mnohe dobre serbske hrónčka z młodostnych lět. Daj Bóh we swojej miłosći dobrymaj a pobožnymaj serbskimaj Čochec mandźelskimaj hišće rjany a pokoja-połny žiwjeński wječor!

Z Brěmjenja. Jutrownu póndźelu woswjećitaj knjez Jakub Lehmann a joho mandźelska Hana rodź. Wjerabic z Łupoje swój sleborny kwas. Pjeć synow a dwě dźowcy wjesela so z nimi na tutym dnju. — „Kat. Posoł“ přeje swojimaj swěrnymaj čitarjomaj wjele zboža!

Z Njebjelčic. Jutry wutoru popołdnju budźe w našej wosadźe swjate firmowanjo. 1/24 hodź. přijědźe knjez biskop pod přewodom knjeza šolastika Hejduški a budźe před cyrkwju powitany. Potom swjate wobrjady firmowanja z prědowanjom. Na 60 dźěći dóstanje swjate firmowanjo. Njech Duch swjaty so bohaće na młodych křesćanow wulinje.

Z Njebjelčic. Zańdźenu póndźelu bu tu swjatočnje pokhowany daloko a šěroko znaty naš prjedawši dołholětny kantor a spěwar Michał Woch z Njebjelčic. Na 43 lět je swój hłós w cyrkwi k česći Božej zanošował a křižeńske prócesijóny wodźił. Sam běše na 60 razow sobu jěchał. Wot lońšeje meje nětko khorješe, hdyž běše joho Boža ručka zajała, tak, zo na nohu nastupić njemóžeše. Tak hinješe nětko hewak přecy strowy a sylny človjek, kiž wjele dźěłaše a spěwaše, dóniž joho smjerć njewumoži w 83. lěće žiwjenja. Hišće na khorym łožu spěwaše swoje kěrluše často, hišće w nocy. K dźakej za joho swěrnu službu přinjesechu jomu spěwarjo Njebjelčanskoho khóra pod nawjedowanjom knjeza kantora Renarja rjane zastawničko při kašću a při rowje. Jutrowničku budźe nětko w njebjesach swoje kěrluše spěwać, kiž je tak horliwje k česći horjestanjenoho tudy na zemi zanošował. — Bóh daj jomu wěčny wotpočink!

R. i. p.

Posledni puć swěrnoho służownika Knjeza.

Zańdźenu sobotu smy smjertne powostanki njeboh knjeza fararja Jurja Križanka, kiž bě srjedu 6. apryla z časnosće wotešoł, na historiskim Mikławšku w Budyšinje pokhowali. W staršiskim domje na Židowje, Pod hrodom 47, hdźež běše swój žiwjenjoběh započał, je jón po nimale 70 lětnym zemskim pućowanju dokónčił. Na wšě 38 lět je přikładnje a połnoho žohnowanja we winicy Knjeza skutkował, naposled we Wotrowje, hdźež so dobre płody joho horliwoho skutkowanja za Božu česć a spomoženjo njesmjertnych dušow wšudźe jewjachu. Dla słabosće wočow, kiž z lětami dźeń a bóle přiběraše, dyrbješe dočasnje na wuměnk hić, je pak swój dóńt z podaćom do Božeje wole sćerpnje njesł. Pod tajkimi wobstojnosćemi je wuměnk na 8 lět wužiwał, wobhladniwje zastarany wot lubych přiwuznych. Runje Wotrowska wosada je zemrětomu swěrne a dźakne wopomnjeće wopokazała, štož so w jara bohatym přewodźenju pokaza. Nimale z kóždoho statoka běše jedyn, też wjacy wosadnych přikhwatali, zo bychu něhdušomu dušepastyrjej poslednu česć wopokazali.

Ćěło zemrětoho bu dźeń do pohrjeba do kapały na Mikławšku přewjezene a na mary stajene. Swjatočny kondukt wukonješe knjez farař Šprencl z assistencu kk. kapłanow, zesylnjeny mužski kwartett zaspěwa štyrihłósnje „Jesus, dulcis memoria“ wot knjeza Englera. Po krótkim puću k rowej, w njeposrědnej blizkosći kapały, hdźež hižo črjódka duchownych bratrow wotpočuje, zanjese so wjacyhłósne „Miserere“, a při rowje „O bone Jesu“ wot Palestriny. Na podłožku słowow Introita 4. njedź. posta, „Wjesel so Jerusalemje“, rěčeše knjez farař Šprencl khutne słowa k přewodźerstwu. Pokaza w jadriwych słowach, zo je to był posledni Introitus zemrětoho, tak rjec Introitus wo žiwjenju a smjerći duchownoho. A potom narěžny hišće raz dźěłapołne a njesprócniwe žiwjenjo zemrětoho, kiž 1892 na dnju Bjezhrěšnoho Podjeća najzbóžnišeje knježny w Budyšskej tachantskej cyrkwi, potajkim we swojej domiznje, z druhimi šesćimi kandidatami měšnisku swjećiznu dósta, z kotrychž je hižo wjetši dźěl na prawdźe Božej. Wón je słódke brěmjo Knjeza na so wzał, ale też wšědnje začuwał wěrnosć modlitwy: „Daj mi nosyć manipel (ručnicu) w sylzach a bolosćach, zo bych w radosći dóstał myto prócowanjow.“ Njedźiwajo swojeje khorowatosće na wotpočinku měješe tola wjeselo, nimale hač do poslednjeje hodźiny wšědnje swjećić wopor Božeje mšě při domjacym wołtařku. Dale spominaše knjez farař na joho wobšěrne dnšepastyrstwo a płódne spisowaćelstwo, też na dźěławosć na polu łužiskich předstawiznow a pódnych namakankow, z kotrychž bě sebi na farskim stetoku po času wědomostnje zarjadowany muzej wutworił. (Tutón namaka so nětko w Kamjeńskim Lessingowym muzeju.) Ze zhromadnym paćerjom skónči knjez farař swoju narěč.

Nawjazujo na nju wěnowaše knj. farař Just swojomu předkhadnikej w maćerščinje słowa nutrnoho dźaka a připóznaća. Hdyž Wotrowsku wosadu přewza, nadeńdźe wšudźe wuspěšne skutkowanjo njebjećičkoho w cyrkwi, šuli a cyłej wosadźe za spomoženjo dušow. Wosebje wuzběhny joho prócowanjo wo natwarjenjo nowoho wobšěrnišoho Božoho domu, za čož běše hižo bohate srědki nahromadźił. Štož bě so w inflaciji hišće zdźeržało, nałoži so na powjetšenjo wosadneje cyrkwje, štož je zemrěty hišće dožiwił a tak z najmjeńša zdźěła swój zdobny wotpohlad wuwjedźeny widźał.

Skónčnje zanjesechu jomu joho lubi prjedawši wosadni serbski kěrluš „Spi dha, luby bratře, spi“, kiž je něhdy sam husto zaspěwał.

Mjez mnohimi žarowacymi wopokazachu jomu 21 duchowni bratřa z Łužicy a dale poslednje česće, mjez nimi dwaj, kotrajž běštaj z nim na měšnika wuswjećenaj, mjenujcy kk. konsistorialny prezes Rotha a arcyměšnik Bodenburg z Drježdźan. Też tachantscy knježa běchu połnoličbnje na přewodźenjo přišli. „Kat. Bjesada“ w Kukowje, kotrejež čestny prezes njebjećički běše, počesći joho z khorhowju. Swjatočny pohrjeb skónči so z Requiem w Serbskej cyrkwi, kotrež měješe też knjez farař Šprencl. — R. i. p.

Wina.

Hdyž hózdź so ryješe do nohow, ruki,
a zakorjeni w twjerdym drjewje so,
hdyž přeradźachu wutłe zwuki,
zo kříž nětk powyšeny jo,
hdyž słónčko swoju jasnosć zwuhaša,
tu padźe kapka hnady na čoło Hadama.

A płód čežki njeseny bu k rowu;
tam na dźeń třeći čakaše.
A znowa bědźi so z naturu,
roztorhny jeje wěčne zakonje.
Tu wina Hadamowa rozpadny,
a zaprahnjene žórło hnady znowa wuprasny.

(Z hry „Khrystus — Mesias“) P. K.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Bamž je znatomu němskomu wědomostnikej a slědźerjej, prelatej Józefej Wilpertej w Romje, titul „excellenca“ spožčił. Prelat Wilpert je hižo dekan Japoštołskich protonotarow a docpě ze swojim

monumentalnym dźěłom wo rysowanjach romskich katakombow (podzemskich khódbow) swětowu sławu. Potom sćěhowachu dalše wulkotne wědomostne dźěła wo molowanjach a mosaikach romskich basilikow (wuznamnych cyrkwjow) a dr. Nimo toho wozjewi wón wšelake wědomostne nastawki a wuslědki swojich slědźenjow. Hačrunje hižo we 80. lěće žiwjenja stoji, dźěła wón hišće na wjetšim wědomostnym dźěle.

W Romje woswjeći swój prěni wopor Božeje mšě domoródny khinski měšnik Jan Baptist Shin z japoštołskeje prefektury Tingschow. Nowowuswjećeny měšnik je najprjedy studował we swojej dominje w Amoy, pozdźišo w měšniskim seminaru w Hongkongu a skónčnje w bamžowskim seminaru „De propaganda fide" w Romje.

Prelat Emilio Guano měješe skónc měrca na štyrjoch dnjach we wulkej awli statneje juristiskeje fakulty w Romje přihotowace přednoški na jutrowne swjate woprawjenjo za studentow wšěch fakultow, a na sćěhowacej njedźeli swjećeše kardinal Pizzardo w kapali universitnoho města Božu mšu a wudźěli studentam swjate woprawjenjo.

Z japoštołskim pismom wot 14. sept. 1937 postaji Swj. Wótc, zo ma so lěta 1940 w Romje wobšěrna wustajeńca domoródnoho křesćanskoho wumělstwa wšitkich misijónskich krajow a Cyrkwje narańšoho rita (wobrjada) zarjadować. W samsnym lěće wotměje so powšitkowna swětowa wustajeńca w Romje, kotruž zawěsće zajimcy ze wšěch móžnych krajow swěta wopytaja. Ćile změja přileżnosć, wumělske wupłodki misijónskich krajow a ludow wohladać, kotrež su so na ludowym a kulturnym zakładźe domoródnych splahow zhotowiłe. Bamž je we swojim pismje nadawk a zaměr tuteje ważneje a wulkeje wustajeńcy bliže rozpisał.

Němska. W Eichstättu zemrě na swjedźenju swj. Józefa profesor dr. theol. **Franc Xaver Wutz.** Wón bě profesor bohosłowstwa na filosofiskej-theologiskej wysokej šuli Eichstättskeje diecezy, sławny znajeŕ a wuložowaŕ Staroho Zakonja a bibliskich wědomosćow docyła. Z nim je jedna najwuznamniša wosoba z rjadu znamjenitych profesorow tuteje wysokeje šule a zdobom jedna hwězda prěnjeje rjadownje na wobzoru wědomosćow so pominyła. Zemrěty bě hakle 56 lět stary.

Belgiska. Kral Leopold Belgiski je kapłanej socialnych institucijow: Holländisch-Limburg — monsgr. Poels, komanděrski křiž krónskoho rjadu krala Leopolda III. spožčił.

Někotre swójby z něhdušoho wójnskoho pasma Ypern su za znowanatwarjenu katedralu w Ypernje tři nowe wokna nawdałe, kotrež tŕoch swjatych wojakow wobrazuja, mjenujcy swjatoho Měrćina, swjatoho Mauricia a swj. Michała. Sobotu 21. meje maja so wokna poswjećić. Dalše wokno bu wot Jendźelskeje darjene, tak mjenowane różowe wokno.

Jendźelska — kak tam katolska wěra postupuje! Při składnosći 50lětnoho měšniskoho jubileja bu biskop Amigo Southwarkski wot Swj. Wótca k arcybiskopskej dostojnosći pozběhnjeny. Hdyž biskop Amigo w lěće 1904 zarjadnistwo diecezy Southwark přewza, měješe tuta 221 swětnych a 184 rjadnych měšnikow, 282 cyrkwjow a kapałow. Nětkole ma dieceza 405 swětnych a 268 rjadnych měšnikow, 434 cyrkwjow a kapałow. W ludowych elementarnych šulach bywa 39564 dźěći wukubłanych, w srjedźnych, powołanskich a druhich šulach 13191 dźěći. Dieceza ma 153 klóštrow a 420 karitativnych wustawow. Ličba katolikow wučini 190000 dušow.

Afrika. W jenym misijónskim afrikanskim časopisu běše tole čitać: Na misijónsku staciju „Bělych Wótcow" přińdże junu wosobna knjeni a prošeše, zo by směła ze superiorom (wyššim) porěčeć. Wona wukhwalowaše rjanosć joho rjadniskeje drasty a prašeše so joho, hač njeby jeje synej tajki woblek za kukleńkowe reje požčił! Superior to zdwórliwje wotpokaza a rozestaji jej, zo so njesmě duchowny woblek za někajke dyrdomdejske zababjenjo trjebać. Knjeni pak nochcyše so hišće spokojić. Hač traš njeby wón jej někajki wobraz požčił, měnješe wona dale, po kotrymž by mohła tajki woblek zešić. Wyšši wotpokaza to ze samsneje přičiny. „Mi so zda", poskorži nětko knjeni, „zo sym někajki zmylk činiła, zo sym z tajkej prózstwu sem přišła." — „Knjeni", wotmołwi wyšši, „ja sym zbožowny, zo wy skónčnje něšto prajiće, w čimž smoj mój přezjene". — Woblek „Bělych Wótcow" je woprawdźe pyšny. Wón podoba so woblekej Arabow w połnócnej Africy, hdźež „Běli Wótcojo" swoje misijónske dźěło wukonjeja. Woblek wobstoji z běleje tuniki, z běłoho płašća z čerwjenej kapucu. Wokoło šije noša čorno-běły różowc, kiž so mohamedanskomu „tisbiha" poboda, šnórje z parlow, po kotrejž mohamedanojo mjena Boże naličowachu. Założeŕ „Bělych Wótcow", kardinal Lavigerie, je sebi přał, zo misijonarojo njebychu jenož běžnje arabscy rěčeli, ale też žiwi byli, jědli a pili a so drasćili, kaž človjekojo, ke kotrymž jich wón pósła. Kardinal Lavigerie, najhorliwiši wojowaŕ přećiwo njewólnistwu, běše biskop w Nancy w Francózskej, prjedy hač so za arcybiskopa w Alžiru w Africy pomjenowa. Joho předkhadnik na biskopskim stole w Nancy bu w Parizu za čas tamnišoho zběžka 1871 wotprawjeny. Tón biskop, kiž bě joho na měšnika wuswjećił, bu wot wotpadnjenoho měšnika skóncowany. Prelat, kiž joho za dechanta postaji, bu 1848 na barikadach w Parizu zatřěleny. Kardinal Lavigerie a joho duchowni synojo su ze swojej zahoritosću za wěru a Cyrkej z pomocu Božeje hnady, ze swojim nadčłowjeskim *prócowanjom, sebjezaprěwanjom a martraŕstwom* wulkotne wuspěchi na misijónskim polu dócpěli.

Kónc małoho różka wuswjeći Dr. Boeck, japoštołski vikar w Kongu, pjećoch **domoródnych na měšnikow,** prěnich domoródnych měšnikow w japoštołskim vikariaće Lisala Kongo. W lěće 1922 běchu tući wot P. Vandeputte, założerja małoho seminara w Nowym-Antwerpenje w Kongu, swoju prěnju wučbu we łaćonskej rěči dóstali. 1928 poča wón jich we filosofiji rozwučować. Po dokónčenju tutych studijow we wulkim seminarje w Kabwe studowachu woni 5 lět bohosłowstwo. 1937 wróćichu so woni do Lisala, zo bychu so na měšnistwo přihotowali. Woni su potajkim 16 lět na studije nałožili. Mjez pjećimi nowymi měšnikami staj bratraj ze swójby, kotrejež sobustawy su so wšitcy Božej służbje poswjećili.

Khina. Za nowoho japoštołskoho vikara za Ankwo w Khinje pomjenowa bamž khinskoho měšnika **G. B. Wang**-a. Domoródny khinski biskop, monsignore Souen, jedyn z prěnich khinskich biskopow, kotrychž bamž Pius XI. sam w Romje wuswjeći, wudźěli nětko nowopomjenowanomu japoštołskomu vikarej Wang-ej biskopsku swjećiznu. Swjatočnosć wotmě so politiskich wobstojnosćow dla w Pekingu.

Kedźbu! Kedźbu!

Woteběrański pjenjez za „Katolski Posoł" płaći
lětnje 4.40
štwórćlětnje 1.10

NB. Na čišćanych kwitowankach (blokach) je so zmylk stał: Ma rěkać štwórćlětnje hr. **1.10**
a nic hr. 1.15

Prosymy našich dowěrnikow, zo bychu to wobkedźbowali a zmylk porjedźili. Woteběrański pjenjez móže so wězo też hnydom na **cyłe lěto** zapłaćić, kaž su to hižo mnozy činili.

Lětny přinošk za towaŕstwo swj. Cyrilla a Methoda wučinja **60** pjenježkow — štwórćlětnje **15** pjenježkow.

Prócesijón do Filipowa 30. apryla

nic 1. meje kaž hewak!

Rano w 5 hodź. Boža mša w Khróśćicach, potom woteńdźemy. Njech sebi kóždy wot wjesnjanosty wupokaz sobu přinjese. Móža so, kaž hewak, 10 hriwnow pjenjez přez mjezu sobu wzać. 1. meje budźe w Filipowje hnadowna kapała po ponowjenju znowa swjećena kaž też mała studnja před cyrkwju.

Kokla, wjednik prócesijóna.

Należnośće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 336.—344. z Wudworja: Jurij Hanski, Mikł. Hrjehork, Jakub Biesold, Jurij Nowak, Mikławš Handrik, Mikławš Lipič, Jakub Čóška, Madlena Koklina, Jurij Lajder; 345. 346. z Khróśćic: Jakub Hojer, Hana Waldźina; 347.—353. z Kozarc: Hana Henčlowa, Bohuměr Hórbank, Jakub Lajder, Hańža Lipičowa, Pawoł Khěžka, Jurij Matek, Hańža zwud. Serbinowa; 354. z Hórkow: Mikławš Rab; 355. ze Zejic: Jurij Špitank; 356.—372. z Khróśćic: Michał Bjeńš, Mikławš Brěžan, Hańža Brěžanec, Mikławš Čórlich, kantor Grofa, Pětr Hoza, Hana Kronsowa, Mikławš Krons, Jakub Křižank, Hańža Křižankec, Hańža Mrózowa, Pětr Symank, Maks Šefrich, Mikławš Šlosař, Jan Wjesela, Jan Wićaz, Richard Völkel; 373. z Oederana: wuč. Jurij Kubaš; 374. z Budyšina: Marja Lasmanowa.

Sobustawy na lěto 1937.

Čo. 1082. z K.: J. H.; 1083. z K.: J. K.; 1084. z K.: J. J.; 1085. z K.: M. Č.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Jutrownička, 17. apryla 1938:
Boža mša str. 220; Gloria; modlitwa kaž w „Misalu“; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 223.

Jutrowna póndźela, 18. apryla 1938:
Boža mša str. 224; Gloria; modlitwa kaž w „Misalu“; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 223.

Młode jutry, 24. apryla 1938:
Boža mša str. 231; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Fidelisu ze Sigmaringen str. 448 pod 2); Credo; Praefacija jutrowna str. 223.

Swjedźeń swj. Marka, 25. apryla 1938:
Boža mša str. 510; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. z křižowych dnjow str. 252; Credo; Praefacija japoštołow str. 481.

Listowanjo. Knj. dr. H. w K.: Rozprawu w přichodnym čisle woćišćimy.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Dary k zelenomu štwórtkej
Woblečki k připinanju, holčace ječki a klejdźiki, pola ječki z čapku atd.
Otto Osswald
w Budyšinje, Kamjeńtna hasa 7.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung Dresden A. 1 — Mathildenstraße 19.

K jutram: Wične toše a bastowe měški
Hižo 60 lět we wobsedźeństwje swójby!
T. Albert, *Lawske hrjebje*

Bože martry a swěčniki
šalki z napismom k wopomnjeću na swj. wopra-wjenjo / **swjećatka / krepjawki, wobłuki** k zaškleńcowanju wobrazow + twarsku škleńcu.
Wilhelm
Serbska dr. 16
groćana škleńca, zahrodniska škleńca

K swj. firmowanju:
Tkaniny
za šórcuchi rubišća a jaki
we wołmje a židźe poskića we wulkim wubjerku a tunjo
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin - Seminarska dróha 2

Wóskowane - deki škit. sćěnow
we wšěch wulkosćach w rjanych mustrach.
Kurt Erler **w Budyšinje** Žitne wiki 28

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Juria Nitsche
Bohata dróha 8

Za swjedźeńske dary
dobre Solingske worclowe twory z wotrjadnoho wobkhoda
J. Hampel
w Budyšinje, Kotołska hasa 11
— **Točeŕnja** —

Dary
k zelenomu štwórtkej a k firmowanju
namakaće we wulkim wubjerku
we wotrjadnym wobkhodźe za časniki, złote a sleborne wěcy
Johannes **Redl**
w Kamjencu
Herrenstr. 4, An den Fleischhallen

Linoleum stragula přěstrjeńc (Läufer)
Friedrich Bubach w Budyšinje
rózk Kronpryncowoho mosta / Lawskeje hasy

Blidowe graty,
nože, widličky, łžicy worcl., chrom a bjez zerzawjenja. Nowočasne mustry z dobr. drjewa a roha. Graty za sad, dźěćace graty, chrom. łžicy, tortowe zběhaki, cokowe kléšće, worclowe twory wšěch družin kupujeće derje a tunjo we
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutŕk. Lawska hasa 6

Müllerec *konditarńja*
w Budyšinje, na póstowym naměšće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Dobre rjane kachle a kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

K swjatomu firmowanju!

Časniki wšěch družin a płaćiznow na ruku a dybzačne we chrom, doublé, slěbru a złotu za hólcy a holcy, dale **rjećazki, křižiki** atd. — Jako wosebje krasny dar

slěborne rózarije, slěbro a alpacca, překrasne a tola nic drohe, hižo za 1,50, 2.— hač do 9.— hr. a mnoho druhich wěcow. **Mam cyle wosebje wulki wubjerk!** Twory su woprawdźe dobre a tunje. Přińdźe, sće lubje witani.

Waš časnikař w Dobrošicach

K jutram!

Kašměrowe khuty
— wokněškate, klockate a mustrowane —
Fale z wumělskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Jutrowne kěrluše za křižerjow su w Donnerhakec čišćerni dóstać za **25 pj.**

Dary k jutram, k swj. woprawjenju a firmowanju we wulkim wubjerku

Dombuchhandlung M. Dilger

w Budyšinje při Mjasowych jětkach 5. Dalokoreč̌ak 3422

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Nowe židy a muslinowe fale, najlěpše čistožidźane damasèje za pjezle, **čorne nahłowjace banty**

we wšěch šěrokosćach a płaćiznach jako

dary k swj. woprawjenju a firmowanju

poskića

Alphons Schaubeil

w Budyšinje. Bohata hasa.

Dom z wulkim specialnym wotdźělom za serbske drasty.

Bóh luby Knjez wotwoła po dlěšej khorosći swojoho swěrnoho służownika, mojoho mandźelskoho, našoho nana, přichodnoho nana a dźěda

Michała Wocha z Njebjelčic,

bywšoho kantora w domje Božim,

w 83. lěće žiwjenja do wěčnosće. Zańdźenu póndźelu smy joho swjatočnje pokhowali. Wróćiwši so wot joho rowa wuprajamy wšitkim, kotřiž su joho na pustym wječoru wopytali a tak bohaće k rowu přewodźeli, wosebje tež Njebjelčanskim spěwarjam za rjane zastaničko naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W Njebjelčicach a Lipsku, na dnju pohrjeba, 11. apryla 1938.

W mjenje zawostajenych:
Mandźelska Hańža a dźěći.

Za wšitku našomu lubomu zemrětomu,

wysokodostojnomu knjezej fararjej n. w.

Jurijej Křižankej,

wopokazanu lubosć a nam wopokazane dźělbraćo

dźakujemy so wšitkim z wutroby.

Wosebity dźak zawdawamy wysokodostojnomu knjezej tachantej Hartmanej a knjezej fararjej Šprenclej za wšu wopokazanu lubosć a prócu, wysokodostojnym knježim duchownym, wjeledostojnomu knjezej fararjej Justej, Wotrowskej wosadźe a Kukowskomu „Katolskomu Kasinej" za modlitwu a k-rowu-přewodźenjo.

W **Budyšinje,** 12. apryla 1938. **Zrudźeni přiwuzni.**

Wupjerki?

Haj — ale dobre!
Poslešća 13,60 15,40 17,80
Wupjerkowe zbytki.
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, Jerjowa hasa 3

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Libjatka

rostu lěpje, a so njekusaja, też **pjerka** so rjeńšo wuwiwaja, hdyž z časom **dr. Roeberowy „Krieschelpulver"** do picy dóstanu.

Drogownja Dr. Roeber
na Bohatej hasy 27

Zjawny dźak

swj. Antonijej a Wšitkim Swjatym za wusłyšanu prósstwu!

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

17. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 23. apryla 1938.	76. lětnik.

Naša wěra — naše dobyćo.

Dwanaćelětna druhowěriwa holca wukhodźowaše so ze swojej maćerju a maćeŕnej přećelku. Wotrosćenej sebi powědaštej, kak wjele ma jimaj derje znata žónska ćeŕpjeć. Mandźelskoho a dwě dźěšći bě hižo přez smjerć zhubiła. Před krótkim bě nětko samo posledni syn wumrěł. Samalutka tu nětko stoješe, khuduška wudowa. „Njerozemju docyła“, praji mać, „kak móže človjek to wšitko znjesć“. „Haj wšak“, wotmołwi tamna, „tale žona je katolska. Ći katolscy zamoža wšitko přez jich wěru!“ Tele poslednje słowa spomjatkowa sebi młoda holca derje. Hdyž pozdźišo na wyššu šulu khodźeše a po dołhim pruhowanju namaka wěrnosć — swjatu wěru — našu wěru, přez cyle swoje žiwjenjo spózna: kajka móc tola je zakhowana w našej wěrje.

Młode jutry! Naše dźěći su k prěnjej swjatej spowědźi a k prěnjomu swjatomu woprawjenju pobyłe. K prěnjomu razej su k Jězusej přistupiłe. Haj! Naš knjez biskop je w našich serbskich wosadach wudźělił swjate firmowanjo. Radostne to podawki za lubych staršich, za naš cyły lud. Nětk maće, lube dźěći, pokazać, kajka móc je zakhowana w našej swjatej wěrje. A wosebje, wy firmowani, pokažće, zo je Duch Swjaty k wam přišoł. W stach młodych dušow je w tutych dnjach začahnył swjatosćeŕ človjeskich wutrobow. Ze swojimi sedm darami je přišoł kóždomu, też nam. Tuž pokažmy tola to cyłomu swětej. Duch Swjaty je nam dał dar sylnosće.

Wšudźom we swěće dožiwiš: Štóž něšto dokonja — toho swět připóznawa. Tón je nahladny človjek. Runje tak je to też z twojej nabožinu, z twojej katolskej wěru. To ničo druhe njeŕeka hač: křesćano, njech sy młody abo stary, pokazaj, zo maš we swojej swjatej wěrje mocy za swoje wšědne žiwjenjo. W twojim cyłym wšědnym žiwjenju ma so tale móc pokazać. Pokaž, zo sy wojak Jězusowoho wójska. Do prědka za njoho. Hańbować so nihdy njetrjebaš. Tón, za kotrohož dźěłaš a wojuješ, je Bóh sam. Wón zaspěwa prěnje: Alleluja! Sym ze smjerće stanył!

Što je twój prěni nadawk? Spóznawaj přecy khmańšo a lěpje swoju swjatu wěru. Dźensa dyrbiš swoju wěru woprawdźe znać. Kak dha chceš hewak swoju wěc zastupować? Tuž poskaj rad na prědowanja. Njezakomdź ženje njedźelske prědowanja. Khodź pak też rad na křesćansku wučbu. Twoja wutroba budź podobna dobrej mjehkej roli, na kotruž Bože słowo, Boža hnada pada. Wěŕ mi, Boža hnada budźe mócnje w tebi skutkować, je-li ty žane zadźewki jej napřećiwo njestaješ. Tuž přinjes wopor twojoho rozoma a přiwozmi radlubje potajnstwa našeje swjateje wěry.

Čohodla pak dyrbju wěrić, štož nihdy dorozemić njemóžu? Čohodla, dokelž nahladnosć Boha Knjeza za to rukuje, zo je to wšo wěrno. Človjek, też najmudriši a najsprawniši, móže so mylić. Bóh pak ženje so mylić njemóže. Praj mi, njeje to něšto rjane a nadobne, tajkomu Knjezej wěrić. Njewidźiš nětko, zo je naša wěra krućišo zwěsćena, hdyž-li človječa wědomosć. Ta jenož twari na spóznaćo znutŕkownych abo zwonkownych winow. Sy-li te zrozemił, prajiš: „Haj, to je wěrno, to spóznaju“. Cyle hinak je při našej wěrje. Tu so wo to njejedna, zo nutŕkowne abo zwonkowne winy spóznaješ, ně, maš swój rozom podćisnyć Bohu Knjezej a jenož prajić: „Rěč, Knježe, twój służownik słyši, wón na twoje słowo praji: Haj, dokelž wě, ty sy najmudriši a samlutki bjezzmylny.“

To je tola woprawdźe něšto wulke a rjekowske. Tuž widźiš: wěriwy človjek je wulki a rjekowski, njewěriwy pak je małki a słabuški. Tón sebi samomu wjacy přiměrja hač Bohu Knjezej. To je woprawdźe błazn. Wuběraj sebi potajkim, što chceš być. To je te rjane: Bóh tebje njenuzuje, cyle swobodnje maš wuznać: swoje „haj“ k potajnosćam Božim. Čiń to stajnje rady a z cyłeje swojeje wutroby.

Što je twój druhi nadawk? Lubuj přecy bóle swoju swjatu wěru. Křesćano! Dźi dele do podzemńskich khódbow abo katakombow, hdźež leža tysacy prěnich křesćanow,

poklakń so tam na swjatej zemi a nawukneš tam lubować swoju swjatu wěru. Wěra stoješe tamnišim křesćanam na prěnim měsće. Ze wšitkimi mocami swojeje wutroby wisachu na njej, tohodla njebojachu so žanych woporow. Woprowachu wšě swoje zemske kubła, samo swoje žiwjenjo. Jene pak lubowachu: swoju swjatu wěru. Hlej, to maš też ty činić. Nimaš so prašeć: „Stanje so mi něšto, hdyž za wěru wustupuju a dźěłam?" Ně! Wěm, komu wěrju; wěm, koho lubuju. Z tajkej krutej wěru běchu napjelnjeni swjeći japoštolio a prěni křesćenjo. Wo tajkej wěrje praji nam swjaty Pawoł: To je naše dobyćo, naša wěra". Tajka wěra, z cyłej dušu wopřimnjena, ma też pola tebje městno namakać. Proš w tutym rjanym jutrownym času husto Boha Knjeza wo tajku wěru. Kak dha chceš někoho lubować, kotrohož docyła njeznaješ? Spóznaj a lubuj swoju wěru. Twoja katolska wěra je najdrohotniši pokład twojoho cyłoho žiwjenja. Ženje, ženje njedaj sebi ju z wutroby wurubić. Dźerž kruće pokład, kotryž maš. Hewak přińdźe druhi a wozmje ći krónu, kotraž bě za tebje přihotowana.

Hdyž budźeš sebi prócu dawać, swoju wěru přecy bóle a dokładnišo spóznać a horcyšo lubować, budźeš we swojim žiwjenju začuć móc, kotraž w njej leži. Twoje wšědne žiwjenjo dóstanje přez to cyle druhi wobraz. Přewinyć budźeš wjele lóže wšě zadźěwki, wjeselo změješ we swojej wutrobje. Tak budźeš so wšědnje Bohu přez swoje žiwjenjo dźakować za pokład swjateje wěry a spóznaješ wěrnosć: Naša wěra — naše dobyćo.

Firmowanja w Serbach.

Baćoń. Jutrownu póndźelu wočakowaše 45 firmujomnych a wosada přikład najdostojnišoho knjeza biskopa. Wosom pyšnych křižerjow bě so hižo k wosadnym mjezam ke Khrósćicam podało.

Wjedro bě zymne a njepřijomne. Sněh zlětowaše we wulkich mjećelach a drobne małe družki a też wulcy, kotřiž běchu z časom přišli, zymu njelubje začuwachu. Z Ralbic běštaj knjez arcyměšnik Žur a joho knjez adjutanta přikhwatałoj k pomocy. Na mjezach bě też tutón raz, kaž hižo při prjedawšich přikhadach knjeza biskopa do Baćonja, powitał knjez Jurij Rebiš z Haslowa, na to pokazujo, zo tutón raz přikhadźa najdostojniši knjez biskop z wječornych kónčin, wot maćerskeje Khrósćanskeje cyrkwje. Knjez biskop přijědźe, přewodźany wot Khrósćanskoho knj. fararja Wjeńki, k nam a tu joho powita naš nowy wjesnjanosta knjez kubleŕ Jurij Kral w mjenje Baćonskeje, nětko rozšěrjeneje gmejny.

Při zastupje do cyrkwje spěwaše khór Ecce sacerdos. Na to bě wopyt kěrchowa. Tu zdobom přesta pola nas tak začuwany njeluby wětr, a też sněhowe mjećele sebi dachu rěčeć, tak zo móžeše wopyt so bjez mylenja wotwić. Haj, naš tola tak rjany kěrchow bě so krasnu, swjatočnu drastu woblekł: konifery a druhe štomy so błyskotachu w slébornej pyše. Do cyrkwje přišedši witaše nětko wosadny knjez farař knjeza biskopa do wosady. Pokaza na to, zo lětuši přikhad knjeza biskopa je runje zjednoćeny ze samym dnjom, na kotrymž před 27 lětami so Baćonska jako farska wosada z wotdźělenjom wot Khrósćic, Radworja a Budyšina swjatočnje wozjewi přez tehdyšoho knj. seniora Jakuba Skalu a zo tehdy dósta swojoho prěnjoho fararja. Knjez farař wupraji hišće, zo wosada wočakuje wot knjeza biskopa tamne hnady, kotreż stanjeny Zbóžnik na tutym dnju dwěmaj do Emausa pućowacymaj wučownikomaj wudźěli: posylnjenjo we wěrje, wjeselo na wěrje, pokojenjo we wěrje a znutřkowne pohłubjenjo wěry a skónči z počahom na mjeno knjeza biskopa ze słowom swj. Ambrozija: „Hdźež Pětr, tam je cyrkej, hdźež cyrkej, tam Khrystus, hdźež Khrystus, tam žana smjerć, ale wěčne žiwjenjo!" Po tym předčita knjez farař na klětcy w serbskej rěči łaćonske modlitwy při wudźělenju swj. firmowanja.

Na to přistupi 45 firmujomnych, mjez nimi dwaj dorosćenaj, ke kehelkam, zo bychu dóstali Ducha Swjatoho. — Wosada spěwaše ze zahorjenjom kěrluše.

Po tym bě krótke pruhowanjo w nabožinje a na to přistupi knjez biskop ke kehelkam, zo by k wosadźe rěčał. Nawjazujo na słowa powitanja, wuwjedowaše jutrowny postrow, kotryž bě jomu knjez farař přiwołał, pokaza na dokonjane 27 lět, kiž woznamjenjeja hižo cyły splah, generaciju, zo móže jena jenička generacija w žiwjenju ludow wšo skazyć, ale też zasy wšo dobre sčinić, ale hłowny wobsah słowow knjeza bě w počahu na wopyt na kěrchowje wotmołwa na prašenjo: što nam dźensa po 27 lětach naši wotemrěći na kěrchowje přiwołaju, što móhli nam nětko we wěčnosći rěčeć wo spowědnym stole, woprawjeńskej ławcy, wo ważnosći Božoho domu, wo modlenju. Knjeza biskopowe słowa běchu jara načasne a ludowej duši zrozemliwe. Małe dźěći na přikład pokaza na dźensniše wotměnjace wjedro a wupraji, zo też w małej duši howri tajke aprylske wjedro, zo je runje swjaty sakrament firmowanja najlěpši srědk, słónčne nabožne, wobstajne a krute wěriwe zmyslenjo a žiwjenjo wupłodźić.

Z khwalbnym spěwom: „Tebje my Boha khwalimy" a ze swjatočnym požohnowanjom skónči so wurjadna swjatočnosć. Knjez biskop rozmowješe so wonka hišće z dźěćimi a z we špaliru stojacymi towarstwami. Na farje přija powitanjo cyrkwinoho předstojićerstwa a druhich tam přitomnych. We 8 hodź. wopušći wosadu a cyrkwine zwony wozjewjachu jomu dźak wosady za wudźělene Bože hnady.

*

Khrósćicy. Dźeń swjateje radosće a wulkich Božich hnadow běše za našu wulku Khrósćičansku wosadu jutrowna póndźela. Na njej wudźěleše naš wyšši pastyŕ, joho excelenca Pětr Legge, w našej farskej cyrkwi sakrament Ducha Swjatoho, swjate firmowanjo. Zelene wěncy a pletwy pyšachu wjes a dom Boži. We swjedźeńskich drastach khwatachu dźěći ze swojimi kmótami a kmótrami do cyrkwje. Mjez tym jěchaše na 30 křižerjow do Zejic, hdźež knjez bur Pawoł Grofa na mjezach wosady wysokoho hosća při prěnich čestnych wrotach powita. Radostnje klinčachu mjedźane zynki našich rjanych zwonow, hdyž knjez biskop srjedź wsy pola Grofic kubła swoje awto wopušći. Tam joho witaše z kwěćelom a serbskej basnju družka Marja Bizoltec z Wudworja. W mjenje cyrkwinskoho předstojićerstwa poréča tam wutrobne powitanske słowa bywši knjez wjesnjanosta Jakub Kokla. Nětko poda so dołhi prócesijón, wobstojacy z družkow, deputacijow wosadnych towarstwow, ministrantow a duchownych do cyrkwje. Po puću spěwachu so łaćonske psalmy a serbski „Magnifikat". Čah ćehnješe wokoło kěrchowa. Knjez biskop krjepješe rowčki ze swjećenej wodu. Kóždy měšniski row dósta přez njoho wosebite žohnowanjo.

W cyrkwi, kotraž běše přepjelnjena, zaklinča swjatočne „Ecce sacerdos magnus" a wuspěwachu so předpisane liturgiske modlitwy. Knjez biskop poda so k trónej. Nětko witaše joho wosadny knjez farař Wjeńka z krótkej wutrobnej narěču złožujo ju na dźeńske swjate sćenjo wo wučownikomaj we Emmausu. Móže wyššomu pastyrjej dopokazać, zo we swojej wosadźe je hišće žiwa sylna kruta wěra do Boha Knjeza a tohodla też lubosć k swjatej Cyrkwi. Pobožnje spěwaše potom wosada serbske kěrluše na mjelčacej biskopskej Božej mši. Po njej poprědowa knjez kapłan Horjeń z krótka wo wulkich potajnosćach swjatoho sakramenta firmowanja a skónči z modlitwu wo sydom darow Ducha Swjatoho.

Nětko přistupi 182 młodych křesćanow (93 hólcow a 89 holcow) k wołtarjej, hdźež biskop jich čoło žałbuje ze swjatym krizamom jich dušam zašćěpi wostawace znamjo wojowarja Khrystusowoho. Krótke rozwučenjo wo Duchu Swjatym poda potom dźěćom knjez kapłan Špitank. Nětko stupi biskop před wosadu k njej rěčo. Kóždy wěriwy zawěsće začuwaše horcu lubosć, kotraž z kóždoho biskopskoho słowa sapaše. Horcy dźak wupraji wšitkim za wšu jomu a přez to swjatej Cyrkwi Božej wopokazanu lubosć a česć. Wjeseli so, zo tu hišće so nałožuja a kćěja wot

wótcow namrěte, starodawne nałožki a wašnja, pod kotrymiž so khowa hłuboki, dóbry křesćanski duch. Dopokaza ze stawiznow cyrkwinskich a bamžowskich, kak je naša swjata Cyrkej była we wšěch lětstotkach wojowaca, ale też dobywaca Cyrkej. Napominaše wosadu we raznych a jimacych słowach, tola we wichorach dźensnišoho časa kruće stać k swjatej katolskej wěrje, k swjećenym měšnikam swjateje Cyrkwje Khrystusoweje a wosebje też k jeje biskopam.

Po swjatočnym biskopskim a sakramentalnym požohnowanju přewodźachu duchowni a khorhowje w połnym ornaće kročacoho biskopa z Božoho domu na faru. Tam buchu jomu cyrkwinscy předstojićerjo a předsydstwa wosadnych towarstwow předstajeni. Joho excelenca namaka za kóždoho a kóždu přećelne a dźakne słowo.

Hižo we štwórtej hodźinje rozžohnowa so wysoki hósć zasy z Khróšćičanskej wosadu a wotjědźe do susodnoho Baćonja, zo by też tam wudźělał dary Ducha Swjatoho.

*

Njebjelčicy. Jutrowna wutora běše za našu wosadu wuznamny dźeń. Na tutym dnju přijědźe k nam po štyrjoch lětach najdostojniši knjez biskop Mišnjanski, zo by tu swj. sakrament firmowanja wudźělał. Naš Boži dom běše za tutón swjedźeń rjenje wupyšeny. Wot wjerha wysokoho domu Božoho wisaše pletwa z rjanej krónu, kiž běše Pěskowska młodosć zhotowiła. Před cyrkwju stojachu rjane čestne wrota wot Pazličanskeje młodosće plećene a postajene z napismom: „Witajće k nam!“ Před cyrkwju a faru běše Njebjelčanska młodosć pletwy zhotowiła a připrawiła. Tak měješe cyła młodosć na swjedźenju pra[illegible]y podźěl.

Popołdnju 1/2 4 hodź. přijědźe najdost. knjez biskop, přikhadźejo z Różanta, hdźež běše dopołdnja swjatočnu Božu mšu swjećił, a bu na mjezach wosady wot wósm pyšnych jutrownych jěcharjow powitany a k cyrkwi přewodźany, hdźež cyła wosada na wysokoho hosća čakaše. Před wrotami powita joho knjez farař Mič w mjenje wosady ze słowami Khrystusa: „Pokoj budź z Wami!“ Pokaza, kak přikhadźa naslědnik japoštołow, zo by wosadźe pokoj přinjesł, pokoj dźěćom a swójbam, kotryž wone w tutych dnjach nuznje trjebaja.

Potom wjedźeše so wyšši měšnik z kěrlušom do domu Božoho. Na khorje zanjese so „Ecce sacerdos“ wjacyhłósnje wot spěwarjow a dźěći pod nawjedowanjom knjeza kantora Renarja. Na to spěwachu so přisłušne modlitwy. Po tutych měješe knjez farař prědowanjo k firmujomnym, staršim a kmótram, pokazujo na ważne dny naroda, swj. křćeńcy, swj. woprawjenja a swj. firmowanja. Na to wudźěli najd. knjez biskop 58 młodym křesćanam swjaty sakrament. Mjez nimi běše też jedyn wotrosćeny, konvertit. Po swj. firmowanju wotmě so katechesa ze šulskimi dźěćimi.

Nětko stupi najdost. knjez biskop dosrjedź cyrkwje a rěčeše k wosadnym, jich pokojejo a posylnjejo. Pokaza na prěnje časy křesćanstwa a napominaše k sylnosći a zmužitosći we wuznawanju swjateje wěry. Na kóncu běše wustajenjo Najswjećišoho a „Te Deum“ z požohnowanjom.

Potom bu wyšši pastyr wot wosady wjedźeny na faru. Tu poréča ze šulskimi dźěćimi, wosadnej młodosću a mnohimi druhimi. Po puću požohnowa małe dźěći, jim swjaty kříž na čoło sčiniwši. Na farje bu jomu cyrkwinske předstojićerstwo předstajene. Dyrbi so też wosebje wuzběhnyć, zo běchu też někotre šulske holcy a knježny w čestnej družčej drasće přikhwatałe, tola mohła jich ličba hišće wjetša być.

Knjeza biskopa přewodźeše knjez arcyměšnik Žur z Ralbic a k pomocy běštaj knjezaj z Kamjenca přikhwatałoj. Po krótkim wotpočnjenju wotjědźe najdostojniši knjez zasy wróćo do Budyšina. — Tak běše so dźeń při najrjeńšim jutrownym wjedrje pominył. Bóh daj, zo by w prawje bohatej měrje pokoj a měr do wosady začahnył a Duch Swjaty we wutrobach młodych křesćanow a swójbnych so skutkowny wopokazał!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Jutrowničku mějachmy woprawdźite haprlejske wjedro — z časami słónčne, potom zasy dešć a sněholicy. Tola tuta njewěstosć njeběše domjacych a cuzych wottrašiła, sebi zdobny nałožk jutrownoho jěchanja wobhladać. Tysacy přihladowarjow wobstojachu kaž žiwe murje dróhi a Žitne wiki, hdyž so naši 45 křižerjo w 11. hodźinje wot Serbskeje cyrkwje na puć do Radworja nastajichu a mjedźany hłós zwonow jich přewodźeše. Jěchachu, naše pozběhowace jutrowne kěrluše spěwajo, po Kronprycowym mosće přez Mały Wjelkow a Khelno do Radworja. Po puću mějachu najrjeńše wjedro. Na dompuću přez Nowe Boranecy, Lubochow a Ćichońcy překwapichu křižerjow sněhowe mjećele. Njedźiwajo toho klinčeše wjesołe „halleluja“ z jich ertow, hdyž po Garbařskej hasy přez Zwěrjeńc (Zwinger) na Mikławšk ćehnjechu a před joho wrotami wotpusken paćerje spěwachu. Po dwojim wobjěchanju tachantskeej cyrkwje poda so prócesijón přez Mjasowe a Hłowne torhošćo a Bohatu dróhu zasy k Serbskej cyrkwi, hdźež so po wobjěchanju rozpušći w dźakownej mysli, zo je z tutym rjanym nałožkom Božej česći a khwalbje našoho mjena přinošował. Wšo so stawaše na dostojne wašnjo, bjeze wšoho njezboža. Křižerjo pokhadźachu z města a z wokolnych wsow. Dwaj křižerjej, mjenujcy Michał Lisnar, Pod hrodom 58, a Michał Cyž, Bratrowska hasa 1, móžeštaj lětsa swój 25lětny jěchařski jubilej woswjećić. Bohužel je so to přisłušnej stronje zamjelčało, hewak njeby so ważny wotrězk w našim cyrkwinskim žiwjenju tak ćiše wotbył. Wězo njejstaj 25 króć z Budyšskim prócesijónom sobujěchałoj, tón dźě hakle wot lěta 1928 wobstoji. Knjez korčmař Jurij Wrobl ze Židowa je wot spočatka hižo z kantorom tudomnych křižerjow. Je woprawdźe něšto pozběhowace, hdyž serbscy ratarjo a dźěłaćerjo ze swojim najswěrnišim towaršom we wšědnym dźěle, z hordym brunakom, čornakom a šumjelom, přez Božu stwórbu ćahnu a z jutrownym kěrlušom a pobožnym paćerjom khwala z rowa stanjenoho Zbóžnika w Božej stwórbje a na swoju rolu a polo sej wuprošuja Bože žohnowanjo. Wone zawěsće njewuwostanje, hdyž z poniżnej wutrobu a z krutej dowěru wo nje so prosy. Też hišće na tutym městnje wutrobny dźak za lubosć a naloženu prócu wšitkim našim křižerjam!

Z Khróšćic. Zeleny štwórtk dósta w našej cyrkwi wosebity swjatočny raz. Stupi dźěn tu 62 dźěći k prěnjomu swjatomu woprawjenju — z Khróšćičanskeje, Worklečanskeje a Bóšićanskeje šule. W dostojnym ćahu podachu so dźěći wot farskoho domu do cyrkwje, na čole ministrantojo a knjez farař. Rjenje přewodźachu jich z mócnym zwukom naše zwony. Přihladowacy kemšerjo dopomnichu so při tym pohnući wšće też na swoje prěnje swjate woprawjenjo. O kak hnadowpołny, zbožowny je tutón „zeleny štwórtk“ za dźěći, staršich, za cyłu wosadu. We swojej naréči rozłoži knjez farař ważnosć tutoho prěnjowoprawjeńskoho dnja. Zhromadnje wuspěwachu dźěći před woprowanjom kěrluš a kročachu potom k woporej. Bórzy klinkaše k swj. woprawjenju a dźěći přistupichu we wosebitym rjedźe k Blidu Božomu. Też starši a přiwuzni so wobdźělichu. — Njech tutón dźeń wšitkim w dobrym pomjatku wostanje!

Z Ralbic. Našich křižerjow naličichmy lětsa jenož 85, Kulowskich 126. Wobaj prócesijónaj staj po ličbje khětro wosłabnyłoj. Tola pak jara dostojnje k česći Božej jěchachu. Mjez křižerjemi běštaj dwaj, kiž lětsa k 25. razej jěchaštaj: Jurij Möller a Pawoł Cyž z Nowoslic. Wosadny knjez farař jimaj wjele zboža přeješe a přispomni, zo by też naša młodosć jutrowne jěchanjo jako nabožny nałožk w česći měła, kotryž je wot swojich wótcow namrěła. Też w Kulowskim křižerskim prócesijónje běchu mnozy, kiž k 25. razej sobujěchachu.

Z Różanta. Pjatk swjećeše knjez Michał Kral ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Wjeńkec při dobrej strowoće swój sleborny kwas. Dołhe lěta staj w Smjerdźacej w klóštr-

skim hrodže bydliłoj. Hakle loni staj sebi w Róžeńće kněžku natwariłoj. Wobaj staj w bohabojosći stajnje k Cyrkwi stałoj a wosadnomu fararjej japoštołscy rad k pomocy byłoj. Přejemy jimaj wjele zboža a Božoho žohnowanja za přichod! — Njedźelu 24. apryla swjeći knj. Michał Schäfer ze swojej mandźelskej swój złoty kwas. Buštaj w Njebjelčicach wěrowanaj, dokelž njewjesta w złotej pyše je rodźena Wjeńkec ze Serbskic Pazlic. Hač do lěta 1908 staj w Šunowje na swojej kněžcy bydliłoj, doniž Jakubašec kubło w Róžeńće njepřewzaštaj, kotrež staj swojej dźowcy Mariji, ženjenej z Pawołom Wowčeńkom, přewostajiłoj. Jeju druha dźowka Madlena, ženjena z Leńšom z Njebjelčic, hospodari w Serb. Pazlicach na prjedawšim Wjeńkec kuble, z kotrohož mać wukhadźa. Nawoženja a njewjesta we złotej pyše drje staj ćělnje khětro kipraj, ale mataj hišće žiwoho, čerstwoho ducha. Knjez Michał Schäfer je jara wustojny pčołar. — Přejemy też jimaj wutrobnje wjele zboža! Bóh zdźerž a žohnuj jeju hišće dołho a mytuj jimaj z njebjeskej krónu, štož staj tu dobroho činiłoj!

Z Njebjelčic. Po zwučenym wašnju wotmě so też lětsa zasy křižeński prócesijón. Při rjanym ale zymnym wjedrje hromadźachu so naši křižerjo připołdnju 1/21 hodź. wokoło cyrkwje a po požohnowanju koni wotjěchachu do Wotrowa. Běše jich 32 porow. Po něšporje přijěchachu Wotrowscy křižerjo — 27 porow — a spěwachu na kěrchowje přisłušne paćerje a kěrluše. Też spominachu na prjedawšoho kantora a dołholětnoho wjednika křižeńskoho prócesijóna, před krótkim zemrětoho Michała Wocha. Wječor 1/26 hodź. wróćichu so naši křižerjo domoj. Po skónčacym wobkhadźe postrowi knjez farař hišće dweju Pěskečanskeju jubilarow, kotrajž lětsa 25. króć sobu jěchaštaj, a přeješe jimaj zbožo a też junu złoty jubilej jěchanja. Běštaj to kk.: měsćanosta Kral a bur Mikławš Mjechela. Tak je so też lětsa wobkhad stał k česći Stanjenoho a so bjeze wšoho njezboža pominył.

Z Kulowa. Zeleny štwórtk wječor zaswěći so w kóždym katolskim domje před wołtarkom wolijowa lampka k žiwomu wopomnjeću Jězusowoho hórkoho ćerpjenja. Runje tak też při swjatych křižach a swjećatkach před khěžemi, we wsy, na hasach a wonka na polach. Po wječornej pobožnosći zestupa so wjele ludu k prócesijónej a němske póstne kěrluše spěwajo a so modlo ćehnje k swjatym křižam a na pohrjebnišćo. Tosame činja też serbske knježny w měsće a na wsach, kiž po starodawnym pobožnym wašnju hižo přez cyły póstny čas a też po jutrach zhromadnje w kapałcy abo pola swj. křiža serbske kěrluše spěwaja. — Wulki pjatk wječor widźimy z kóždeje wsy wosebje serbske knježny w bělych rubiškach kěrluše spěwajo do cyrkwje přićahnyć k Božomu rowej. Hdyž su so pobožnje modliłe, wróćeja so knježny z dalšich wsow zasy spěwajo domoj; knježny z Kulowca pak spěwaja při Božim rowje so wotměnjejo z němskimi hač do połnocy. Serbske knježny z Kulowa wot połnocy hač do ranja 6 hodź. so wotměnjejo z němskej kongregaciju pobožne česćowanjo při Božim rowje wukonjeja. — Jutrownu sobotu wotměwaja Kulowske serbske a němske tesame pobožne česćowanjo při Božim rowje. Hižo wot wječora přikhwataja wěriwi ze wsow zasy do cyrkwje. — W nocy 12 hodź. woswjeći so hordozne horjestaćo. Jutrowne alleluja so mócnje a radosćiwje zanjese. We swjatočnym wobkhadźe z Najswjećišim po cyrkwi dawa so stanjenomu Zbóžnikej česćownosć a khwalba.

— Jutrowničku rano přihotowachu so naši křižerjo na swój křižeński prócesijón. Běše drje khětro zyma, tola to njewottraši pobožnoho křižerja, kiž za Božu česć też rad wopor přinjese. W rjanym porjedźe wotjěchachu, zo bychu susodnej wosadźe, lubym Ralbičanam, postrow w Knjezu a wjesołu powěsć wo Khrystusowym horjestaću přinjesli. Bě jich 64 porow. Škoda, zo wot někotrych lět sem ličba křižerjow přecy mjeńša počinać bywa! Na čim to zależi? Štyrjo naši křižerjo buchu ze slěbornym wěnčkom debjeni. Připołdnju přijěchachu Ralbičanscy křižerjo k nam. Jich pobožne, horliwe spěwanjo a dobre zadźerženjo so nam rjenje spodoba. Wječor 1/27 hodź. so naši křižerjo zasy zbožownje wróćichu. Potom hasnu so lampki při swjatych křižach a w domach, kotrež buchu Zeleny štwórtk zaswěćene.

— Jutrowničku nas jara překwapi a wulcy zwjeseli krasny nowy přestrěw (Teppich) před wulkim wołtarjom našeje farskeje cyrkwje. Bóh njech bohaće mytuje a žohnuje nadobnomu dobroćerjej!

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powědančko wot Khrystofa Šmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.

Pokročowanjo.) XII.

Njenadźity wopyt.

Prěni dźeń přińdźechu khětry kruch puća dale. Wjezenjo so Bohusławkej lubješe, a na městačkach, hrodach a wsach, kotrež běchu wšudźe wokoło widźeć, měješe wulku radosć. Tak husto hač zasy hród něhdźe na hórcy wuhlada, so prašeše, hač to njeje Dubowin.

Na druhi dźeń wječor přińdźechu do hustoho lěsa. Tu běchu puće tak hubjene, zo lědma dale přińdźechu. Też zběhny so žałosny wětr a dešćik so tak rjec liješe. Mjez tym bu nóc a tajka ćma, zo dyrbjachu w korčmje, kotraž bě rubježnikow dla jara wuwołana, wostać. Jako běchu powječerjeli, podachu so k měrej, zo bychu rano zasy dale jěć móhli. Mučni dosć też wšitcy bórzy wusnychu, jenož Methodij, kiž bě Bohusławka k sebi do komorki wzał, klečeše hač do połnocy při blidku, na kotrymž swěčka stoješe a joho knihe ležachu, a modleše so.

Tu sta so nadobo před khěžu wulka hara; wótre mužske hłosy běchu syšeć. Ćepješe so z mocu do duri a wokeńcow. Wšitcy we domje buchu ze spanja wubudźeni a jara zastróženi. Putnik wustupi ze swojeje komorki. Marhata přiběža jomu napřećo a žałosćeše: „Ach, mój Božo, to su rubježnicy, chcedźa nam Bohusławka zasy wzać!“ Methodij poruči jej, zo by změrom była, a dźěše dele. Też korčmař a joho ludźo so bojachu a njezwěrichu sebi durje wotewrić. Tola ći wonka hišće bóle zakhadźachu a hrožachu, zo durje rozbija, jeli so jim njewotewri.

Methodij rjekny: „Durje nas njemóža škitać; Bóh pak budźe naš zakitař a wobwarnowař; w joho mocy smy wšitcy. Spytajmy, hač so z tutymi ludźimi na dobre wašnjo jednać njehodźi.“

Wón wotewri durje; štyrjo sylni, wobrónjeni mužojo walichu so do khěže, jedyn z palacej smólnicu w rucy. „Dyrbimy wšě jstwy a komory wašoho domu přehladać“, praješe jedyn z nich, „přetož naš knjez přijědźe hnydom za nami z wjele ludźimi, a wšo dyrbi jomu po joho woli přihotowane być!“

Methodij so wopraša, štó dha jich knjez je? Jich wotmołwa přiwjedźe joho do wulkoho spodźiwanja a njenadźiteje radosće; přetož bě to hrabja Drohoměr z Dubowina, Bohusławkowy nan. Ćile joho służownicy počachu dale powědać, zo je wón we wójnje ćežko ranjeny był a zasy wuhojeny sobu dale wojował. Prajachu, zo je nětko wójny kónc a zo je hrabja ze swojimi zbytnymi ludźimi, kotřiž njejsu w bitwach přećiwo Turkam padnyli, na dompuću.

Tuta powěsć napjelni wšitkich z wjesołosću. Wšitcy chcychu khrobłym wojakam posłužować. Tuči pak buchu prawje přećelniwi a zamołwjachu swoje prjedawše zakhadźenjo z hroznym wjedrom. W tajkim njelubym wjedrje, měnjachu, njesmě so wojakej za zło wzać, hdyž w nocy rad dołho před durjemi njestoji. Też powědachu, zo běchu so w lěsu zabłudźili a zo tute twarjenjo njebychu namakali, hdyž njebychu swěcu we woknje widźeli.

To, zo bě jich swěčka, při kotrejž so Methodij tak pozdźe hišće modleše, sem dowjedła, pohnu mócnje wutrobu pobožnoho a bohabojaznoho putnika, kiž we wšěm Božu ruku a předwidźiwosć česćowaše; a wón praji też za tute zbožo Bohu wutrobny dźak. (Pokročowanjo.)

List z Bärensteina.

Jutry 1938.

Luby Pósle!

Zawěsće su też lětsa wjedro po bołmončcy dźěłali, hdyž so jutry bližachu. Bołmončku mějachmy tajki sněh, zo sej na wobkhad zwonka cyrkwje njezwěrichmy. Ja praju: njezwěrichmy. Dotal jón mjenujcy docyła naša wosada wokoło cyrkwje na bołmončku wotměła njeje, ale wosadni su jenož z cyrkwje wustupili a zasy do njeje zastupili. A tuž njebě radźomne, docyła k prěnjomu razej w snězy hač do kulkow wokoło cyrkwje hić. To by so najprjedy cyły puć wusypać dyrbjał. Tuž smy so hižo na „běłe“ jutry přihotowali. Swj. Pětr drje je jako dobry hospodař w martrownym tydźenju sněh zasy z našich honow trochu wumjetł. Ja praju: trochu, přetož cyle wšak so też do jutrownički zhubił njebě. Na swjedźenju samym wšak so zasy nowy saješe a wječor běše zemja zasy běła posypana. Běłe jutry a při tym zymne, njelubozne. Tola to nam njezadźěwa, horjestaco dostojnje woswjećić.

Jutrownu sobotu wječor zeńdźe so wosada w cyrkwičcy k horjestaću. Boži row z wulkim křižom kedźbnosć kemšerjow wubudźi. Wobkhad wotmě so po cyrkwi. Baldachin so tón raz prěni raz wužiwaše. Ministranći jón njesechu. Njebě to lohki nadawk za małych pachołow. Mějachu dźěn w jich srjedźiznje „wysokoho“ knjeza. Joho hłowa běše do „njebjes“ zawalena, byrnjež woni na pokiw žerdki wyše zběhali. Tola što wo to, hdyž so nas „njebjesa“ dótkaja. Su dźěn tak ćežke, zo ani hobr je wuzběhyć njemóže. A to dyrbi sebi „najwyšši“ farař lubić dać, hdyž do njebjes storka.

Jutrowńčku smy zasy wobkhad měli kaž w Serbach, haj, kaž tam. Tón dotal w našej cyrkwi njeznajachu. Tola štož sy jako hólčec nazhonił, to je ći do krewje přešło a to móže też dotalne wašnjo přełamać. Wotměchmy naš jutrowny wobkhad po krjepjeńcy. Wzachmy jutownu swěcu sobu. Najstarši hólčk ju njeseše. Dyrbiš z młodosću započeć. Ta je hnydom zwólniwa. Bože horjestaco wšak sobu njenjesechmy, dokelž je nimamy. Tuž wzachmy pisane khorhojčki sobu. Dźěći je njesechu. To jich jimaše. To mějachu nadawk. Smědźachu sobu pomhać, Kralej hołdować. Na Božej mši dyrbja dźěn potom mjelčeć. Khór spěwa swoju missu. Hudźba sobu hudźi a mały ludźik njemóže swoje „hosanna“ sobu zanjesć. Tuž njeběchu tola prózdni. Na cyłej Božej mši stoještaj małej khorhojnikaj ze swojim znamjenjom před kehelkami. Wonaj też sobu česć dawaštaj kaž tamni na khórje: česć Kralej, Dobyćerjej.

Po kemšach je nas swětowy powětr, lěpje prajene radio, překwapił. Z Roma so přenjese swjatoprajenjo. Na Božej mši, kotryž jedyn kardinal swjećeše, wobdźěli so też Swjaty Wótc. Hač sy w Bärensteinje na Božej mši hač w Romje, wopor je samy, rěč je ta sama. To kóždy rozemi. Rěčnicy w mnohich jazykach cyłu swjatočnosć wozjewjachu. To kóždomu njerozemiš. Tola słowa maćerje Cyrkwje du k wutrobje. Wosebje hnujace wšak běše, hdyž po dokonjanej Božej mši (běše to po jenej) Swjaty Wótc z Pětroweje wulkocyrkwje urbi et orbi — městej a swětej — požohnowanjo wudźěli. Kóžde słowčko běše jomu zrozemić. Lud jomu přijuskaše. Italska młodosć spěwaše. To běchu swjatočne wokomiki. Mějach při sebi hosća, kiž běše před lětami awdiencu pola Swjatoho Wótca měł. Z kóždym, mi hósć rjekny, je wón popowědał.

Dalšu powěsć sym z nowiny našeje gmejny dóstał. Jutrowne čisło měješe přiłohu z wobrazami. Kak so dźiwach, hdyž w njej křižeri wuhladach. A hdyž sebi jón bliže wobhladuju, su mi to znaći. Wobraz předstaja Kulowskich křižeri, hdyž zady Ralbičanskeje cyrkwje přez wrota pola Čoškec bróžnje jěchaja. Tón bleček dźěn też znaju. Tam sym też druhdy stał a křižerjow wobdźiwał. Tuž so wězo też na serbskich křižerjow dopomnju, kak woni dźensa horjestaco khwala.

W Serbach wotměje so w jutrownym tydźenju we wšěch wosadach swjate firmowanjo. To su wurjadne dny wosebje za firmowanych. Přeju Wam wšěm, kiž Ducha swjatoho dóstanjeće, pokoj Boži, móc z wysokosće, zo byšće zbožownje dale pućowali k dobromu kóncej a jónu dobyli krónu wěčnoho žiwjenja. W našej susodnej wosadze, we Weiperće, kotraž wšak hižo we Češkosłowakskej leži, budźe w juniju swjate firmowanjo. Wudźeleć budźe je Pražski kardinal. Hižo 10 lět tam žane firmowanjo měli njejsu. A Weipertska wosada ma na 10000 duši. Tuž móžeće sebi myslić, zo tam wjele młodych tutón sakrament dóstanje.

Alleluja! Jutry su. Bórzy so zas' pominu!
Něšto pak nam wostanje. **Jězus dale kraluje!**

Wjele dobroh' amerikanski wuj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Jendźelska. Na hłownej skhadźowancy katolskich studentow w Leeds bu wobzamknjene, wšěch katolskich studentow jendźelskoho kralestwa w jenym narodnym zwjazku zjednoćić. Tajki zwjazk by wokoło 4 tysac sobustawow ličił. Nadźijeja so, zo zamóža přez zjednoćenjo wšěch katolskich akademiskich mocow materialistiskomu duchej, kiž so na jendźelskich universitach přecy dale rozšěrja, napřećiwodźěłać.

Rektor jeneje anglikanskeje cyrkwje w Londonje pisaše w jenym pastyrskim lisće: „Anglikanska cyrkej dyrbjała na farske šule samsnu horliwosć nałožować kaž katolska Cyrkej. Wliw katolskich farskich šulow traje čas žiwjenja. Młode duše dóstanu tam začišće kaž wósk a wobkhowaja sebi je kaž marmor.“ — Měšćanosta města Liverpool je arcybiskopa tuteje diecejzy a 180 měšnikow k powitanju na radnej khěži přeprosył.

Wuheńska. Bamžowy legat na Swětowym eucharistiskim kongresu budźe z hosćom wuheńskoho knježerja, admirala Horthy w kralowskim palasće w Budapesće. W tutym domje budźe 6 kardinalow bydlić.

Mandźelska wuheńskoho knježerja je so přez radio na wuheński lud wobroćiła a jón prosyła, zo tola při swjatočnosćach eucharistiskoho kongresa a 900 lětnoho jubileja swjatoho Šćěpana, prěnjoho wuheńskoho krala, njeby na khudych pozabył a za nich mały wopor přinjesł. Jeli bychu so zamožići na jeničkim dnju z jednorym wobjedom spokojili, bychu so móhli z tym dócpětym nalutowanjom khudźi přez wšitke swjatočne dny zastarać. Wjesele bychu so móhli na wšitkich swjatočnosćach wobdźělić. Na kóncu swojeje rěče namołwješe mandźelska admirala wšitke žónske Wuheńskeje, zo bychu na dnjach swjatočnosćow narodne drasty nosyłe.

Do Serbow.

Kaž kóždolětnje, tak poskića so też lětsa skadnosć, z póstowym awtom dojěć do hnadownoho města Filipowa. Mnozy, kotříž tam w zańdźenych lětach w běhu měsaca meje pobychu, witaja tule składnosć, na tak přijomne wašnjo za jedyn dźeń tute hnadowne městno maćerje Božeje wopytać móc. Jězba płaći za wosobu 3.— hr. Poskićamy tu porjad dnjow, na kotrychž awto z Khróšćic rano wokoło 4 hodź. wotjědźe a wječor po mejskim nyšporje (na swjatych dnjach hižo wokoło 5 hodź.) so zasy domoj wróći. Zarjadnistwo prosy, zo by so z časom přizjewił, štóž chce so wobdźělić. Přizjewić móžeš so pola Čornakec na pósće w Khróšćicach. Za sćěhowace dny je jězba postajena: njedźelu 1. meje — njedźelu 8. meje — njedźelu 15. meje — njedźelu 22. meje — štwórtk 26. meje (Bože stpěćo) a njedźelu 29. meje.

Za wuživarjow serbskoho misala.

Młode jutry, 24. apryla 1938:

Boža mša str. 231; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Fidelisu ze Sigmaringen str. 448 pod 2); Credo; Praefacija jutrowna str. 223.

Swjedźeń swj. Marka, 25. apryla 1938:

Boža mša str. 510; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. z křižowych dnjow str. 252; Credo; Praefacija japoštołow str. 481.

2. njedź. po jutr., 1. meje 1938 (Swjedźeń swj. jap. Filipa a Jakuba):

Boža mša str. 513; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. z njedźele str. 234; Credo; Praefacija japoštołow str. 481; poslednje sćenjo z njedźele str. 236.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 375. z Nowoslic: Mikławš Domaška; 376. 377. z Koslowa: Jurij Kórjeńk, Jurij Budař; 378. z Konjec: Michał Janca; 379. ze Šunowa: Mikławš Hrjehoř; 380.—382. z Ralbic: šulski wjednik Bjarnat Rachela, Hańža zwud. Brězanowa, Mikławš Grofa; 383. ze Šěrachowa: wučeř Filip Jakubaš; 384. z Budyšina: Madlena Hiccyna.

Rjane toški za žony
(wot 1.– hač 28.– hr.)
přecy pola **T. Albert,** *Lawske hrjebje*

Wjetšu žiwnosć
kupić abo wotnajeć pyta **młody katolski Serb.** Poskić. njech so zapodaja na čo. 444 w našej čišćefni před šulefskimi wrotami.

Młoda kruwa
ze štwórtym čelećom je na předań **w Jasenicy čo. 22.**

Wupjerki?
Haj — ale dobre!
Poslešća 13,60 15,40 17,80
Wupjerkowe zbytki.
A. Kasper nasl.
w Budyšinje, Jerjowa hasa 3

Wóskowane - deki škit. scěnow
we wšěch wulkosćach w rjanych mustrach.
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Blidowe graty,
nože, widličky, łžicy worcl., chrom a bjez zerzawjenja. Nowočasne mustry z dobr. drjewa a roha. Graty za sad, dźěćace graty, chrom. łžicy, tortowe zběhaki, cokorowe klěšće, worclowe twory wšěch družin kupujeće derje a tunjo we
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Za swjedźeńske dary
dobre Solingske worclowe twory z wotrjadnoho wobkhoda
J. Hampel
w Budyšinje, Kotołska hasa 11
— **Točeńja** —

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Linoleum stragula přěstrjeńc (Läufer)
Friedrich Bubach w Budyšinje
rózk Kronpryncowoho mosta / Lawskeje hasy

Pórclin
złota kromka, kwětki, němske róže, winowe łopjena, blidne, kofejowe a čajowe servisy / Rosenthal-pórclin Bleikristall, kristal. škleńč. twory, kowowe, emaillowe, železowe twory. Kofejowe młyny, mjasowe wjelki — drjewjane, korbowe, šćětk. twory. Wulki wuběrk!
Kóždy kupjeny kruch so wumění!
Tunje płaćizny!
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Za naše Serbowki:

Kašměrowe khuty
— woknješkate, klockate a mustrowane —
Fale z wumělskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Štož trjebaće na železowych připrawach a gratach do domu, do dwora, do zahrody, na pastwišća atd., namakaće pola nas we wulkim wubjerku!
Dobre rjane kachle a kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Pawoł Wagner
wystojny na hojenjo (Heilpraktiker)
Dalokorečak čo. 457 **w Biskopicach** **Fabrikgasse 5**
Rěčne hodźiny: Wutoru, srjedu, štwórtk 9—12 hodź. pjatk 5—7 hodź.; sobotu 2—6 hodź.
Hewak jenož na doprjedne přizjewjenjo. Wopyty do domu też zwonka města. Hojenjo wšěch khorosćow z wuwzaćom spłažnych khorosćow.

Bohu lubomu Knjezej je so spodobało, Zeleny štwórtk moju lubu mandželsku a našu swěrnu mać

Madlenu Młynkowu

rodź. Wjeńkec

w starobje 65 lět z tuteje časnosće wotwołać. — Wšěm, kotřiž su ju na khorołožu wopytowali, na pustych wječorach za nju so modlili a ju k rowu přewodźeli, wosebje Wićazec swójbje za wjezenjo k rowu, kaž też knj. kantorej Jurkej za spěwanjo a nošerjam wuprajamy naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W **Różeńće, Budyšinje, Wudworju** a **Smječkecach,** na dnju pohrjeba.

Jakub Młynk a dźěći.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, přichodneje maćerje, wowki a ćety,

Khaty zwud. Franccyneje

rodź. Kubańkec,

kotruž Bóh po dlěšim ćerpjenju wjacy króć ze swjatymi sakramentami domawobstaranu we 89. lěće jeje žiwjenja do wěčneje domizny wotwoła, wuprajamy wšitkim, kotřiž su jej kajkužkuli lubosć wopokazali, na pustym wječoru so za nju modlili a ju k rowu přewodźeli, wosebje knjezej fararjej Nowakej za domawobstaranja naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W **Khelnje,** na dnju pohrjeba, 18. 4. 38.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

18. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 30. apryla 1938.	76. lětnik.

Budź powitana Kralowna meje!

„Chcemy jenej knježnje spěwać“, „Hwězda jasna, knježna krasna“, „Budź powitana, maćeŕ miłosće“ a wšě te druhe krasne kěrluše zaklinčeja nětkle w meji zasy dźeń wotednja w našich Božich domach a přizamkuja so k česćowanju, kotrež kralowna meje na cyłym katolskim swěće dóstawa. Při tym spohladuje kóždy wěriwy křesćan na knježniski a žónski ideal maćerje Božeje.

„Strowa sy Marija“, tak strowja Bóh tón Knjez sam přez swojoho jandźela najčisćišu knježnu. — Štož knježnistwje nutŕkownu hódnosć dawa, to njewobstoji w tym, zo njeje knježna zwjazana na muža, ale w tym, zo je knježna swobodna za Boha. — Knježniske powołanjo je Boži hłós: „Nic sebje samoho pytać, też nic za so druhoho človjeka pytać, ale njeposrjednje Boha pytać.“ — W knježnistwje dari so človjek Bohu tak wosobinscy a nutrnje, zo žana druha lubosć pódla toho wobsteješ̌ć njemóže. — To wobkruća nam najzbóžniša knježna ze słowami: „Hlej, ja sym służownica Knjeza, mi so stań po twojim słowje“. — Tak rěči też swjata Hańža, 13lětne njewinowate dźěćo, k človjekej, kotryž chce ju zawjesć: „Preč wote mnje, zawjedniko! Hižo dawno sym jenomu wyššomu slubjena. Swoje znamjo napisa mi wón na čoło, zo njebych žanoho druhoho ćeŕpjeła, kotryž chcył mje lubować. Jomu jenož dźeržu krutu swěru... Swět a wšě wjeselo zeńskoho žiwjenja sym zacpiła, z lubosće k swojomu Knjezej Jězusej Khrystusej. Joho widźach, do njoho wěrjach, joho lubuju.“ (Brevir.)

Knježnistwo pak njezacpiwa mandźelstwo, kotrež dźěn je po wěrje a wučbje swjateje Cyrkwje sakrament. Swjaty Pawoł pisa w 1. lisće na Korintskich: „Muž zaběra so z tym, štož je žonine; žona, štož je mužowe; knježna pak mysli na to, štož je bójske.“ — Knježnistwo nima mjeńše winowatosće hač mandźelstwo. — Winowatosće napřećo Bohu su runje tak ćežke a husto dosć wobćežniše. Přetož knježnisći człowjek njebydli dźěn jenož za ćichimi klóštrskimi murjemi, ně, ma wonka we swěće wjele ćežšo, hdyž chce swoje žiwjenjo po hesle: „Wšo jenož za Boha“ zarjadować. Bohu dźak pak mamy hišće přecy ludźi, kotŕiž to zamóža. Ale tak myslić, tak žiwy być, tak jednać, k tomu słuša zmužite zmyslenjo a pomoc Božeje hnady.

„Witaj morja hwězda, mócna maćeŕ Boža, přecy čista knježna, zbóžna njebjes porta.“ — Kak husto spěwa so w rjanej meji też tutón kěrluš k česći maćeŕstwa swjateje Marije. Haj, Marija je zdobom mać Boža a naša mać. — Što wopŕija tola słowo „mać“? Lubosć, kotraž lubosći Božej je najbliższa, dokelž je cyle njesebična, dokelž chce jenož dawać, haj sama so darić. „Sym służownica Knjeza“; kak klinči to poniżnje, a je tola tak wulcy myslene. Praji z tym, zo chce woprować swoje cyłe žiwjenjo po Božej woli we służbje swojoho Syna. A tak służi wona jomu wot žłobika w Bethlehemje hač do hodźiny pod křižom na Golgoće. Jeje žiwjenjo bě jenož służba a wopor; a tola běše mać Boža. Boha je porodźiła, jomu swěru z maćeŕskej lubosću służiła a přez to maćeŕstwej wosebitu hódnosć zasłużiła. — „Žohnowany je płód twojoho žiwota.“ Tute słowo płaći přez mać Božu kóždomu čistomu maćeŕstwej; wottud padaja jasne zerja česćownosće na kóždu mać.

Před něšto njedźelemi widźachmy wobraz bolosćiweje maćerje. Dóńt maćerje Božeje běše, po křižowym puću jeje bójskomu synej sćěhować a dźělbrać na wšěmi hórkosćemi, přez kotrež je Khrystus nas wumožił. Wot tutoho časa je swjata Marija też naša mać, je wućek hrěšnikow, tróštaŕnica zrudnych a wšěch ze zeńskim horjom wobćeženych.

Tak zjednoća swjata Marija knježnistwo a maćeŕstwo. Zdobom pak namołwja nas, přez swój přikład, woboje we nas zjednoćeć. Sy-li knježna, potrjebuješ duchownoho maćeŕstwa, lubosće, kotraž pomha a daruje, kotraž ma zrozemjenjo też za tych, kiž nam hewak najbliżši njejsu. — Woporniwje zmysleny a zwólniwy napřećiwo Bohu, dyrbiš tutu woporniwosć we wutrobje nosyć napřećiwo bliższomu,

napřećiwo khudomu a khoromu, napřećiwo wšěm, kotřiž twoju pomoc potrjebuja — tak, kaž to napołoža měšnikej joho swjate powołanjo. Dobroćiwosć, kotruž bližšomu wopokazaš, čini twoje žiwjenjo bohate. To je maćerska lubosć, kajkuž nas wuči mać Boža.

Sy-li pak w mandźelstwje žiwy, wukń wot swjateje Marije so po woli Božej wobknježeć. Haj hišće wjacy: prócuj so wo najrjeńšu stronu knježnistwa, so Bohu cyle darić! Tak staj swoje mandźelstwo cyle do Božeje służby, zo by byłe swjate, zo by mohł stajnje zhladować na swoje dźěći jako na wosebity dar Boži, kotryž je ći Bóh tón Knjez spožčił, zo by sobuskutkował na rozšěrjenju Božoho kralestwa na zemi.

K tebi pak, meje kralowna, swjata Marija, njech klinči dale naš prósty kěrluš:

„Z hwězdnoh' tróna dele widźiš horja wjele; mócna njebjes kralowna, pomhaj z nuzy, z njezboža.“ B. Š.

Młode jutry w Radworju.

1. Swjate woprawjenjo. Minjene Młode jutry dóstachu dźěći našeje wosady na dopołdnišich kemšach we 8 hodźinach prěnje swjate woprawjenjo. K prěnjomu razej zhromadźichu so dźěći lětsa — bě jich 29 — w sotrowni, zo bychu přewodźane wot knjeza fararja z cyrkwinskimi khorhowjemi a zwonjenjom wšěch zwonow do cyrkwje wjedźene byłe. Po swjatym sćenju bě prědowanjo, poćahowace so na wulku swjatočnosć. Hišće raz dopomni knjez farař na ważnosć tuteje hodźiny a napominaše wosebje staršich z cyłej raznosću, so starać za swoje dźěći, nic jenož za jich ćěło, ale też za dušu. Pola wołtarja wobnowichu dźěći swój křćeński slub a dóstachu pozdźišo najswjećiši sakrament při wołtarju. Swjatočnosć wotmě so dostojnje a zawostaji wěsće we wutrobach młodostnych a też dorosćenych hłuboki zaćišć.

2. Firmowanjo. Młode jutry popołdnju dožiwi naša wosada druhi pozběhowacy a nadobny swjedźeń, hdyž do našeje wosady Joho excelenca najdostojniši knjez biskop přijědže, zo by swjaty sakrament firmowanja wudźělił. Zastupjerjo našeje wosady, 10 křižerjo, běchu Joho excelency do Khasowa napřećo jěchali. Pod rjanymi čestnymi wrotami, kotrež běchu Khasowćenjo zhotowili, postrowi knj. biskopa knjez bur Šołta-Bronječanski na dostojne wašnjo. Před cyrkwju čakaše nimale cyła wosada na wysokoho hosća. Tu postrowi knjeza biskopa naš wjesnjanosta knj. Brankačk a přeješe, zo by swjaty sakrament firmowanja we wutrobach našich dźěći dobre płody přinjesł. Naš nowy cyrkwinski khór zanjese při zastupje do cyrkwje „Ecce sacerdos magnus“. Po dokonjanych liturgiskich modlitwach Joho excelencu wosadny knjez farař postrowi pokazujo, zo k nam přikhadźa jako naslědnik japoštołow, jako biskop, t. r. jako strażnik, kotryž ma nadawk wot Boha wołać, škitać, wojować. Swjaty sakrament dósta 93 mlodych křesćanow, to su tři šulske lětniki. Też 2 holčcy buštej firmowanej, kotrejž běštej rano prěnje swjate woprawjenjo dóstałoj. Po pruhowanju dźěći sćěhowaše biskopowe prědowanjo, w kotrymž so wšitkim z cyłeje wutroby dźakowaše. Napominaše, kruće stać we wěrje a njekhabłać. Tomu so přizamkny „Tebje my Boha khwalimy“. Z požohnowanjom so swjatočnosć skónči. Tu zaspěwa cyrkwinski khór pod wustojnym wjednistwom knj. wyššoho wučerja Słodeńka Krawcowe „Tantum ergo“, kotrež je so wšěm jara lubiło. Puć hač k farje bě wobrubjeny ze syłami wěriwych, wulkich a małych, kotrymž wysoki hósć požohnowanjo wudźěleše. — Hdyž bě knjez biskop też hišće sotry wopytał, wotjědže po 8 hodź. přewodźany wot zwukow našich zwonow.

3. Nyšpor za dźěći. Srjedu popołdnju dźěchu naši šulscy nowačcy prěni raz do šule. Najprjedy pak zastachu maćerje ze swojimi dźěćimi pola cyrkwje, zo bychu sebi pola bóžskoho Zbóžnika požohnowanjo wuprosyłe. Po słowach knjeza fararja, napominacych k swěrje we wukubłanju, přizamkny so litanija a požohnowanjo z Najswjećišim.

Tak njech Bóh Knjez žohnuje prěnjo-swjatowoprawjeńske dźěći, firmowanych a też šulskich nowačkow ze swojim njebjeskim žohnowanjom!

*

Z Ralbic. Běła njedźela, wopomnjeński dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja, bu za 255 dźěći našeje wosady też dźeń swjatoho firmowanja. Při njenadźicy rjanym wjedrje witachu 14 naši křižerjo při spočatku lěsa k Rakecam najdostojnišoho knjeza biskopa Pětra Legge. Knjez Dźisławk-Šunowski witaše wysokoho hosća do wosady. W 9 hodź. přizjewjachu zwony přikhad knjeza biskopa. 5 duchowni, nimo wosadneju duchowneju knjez Dr. Soppa, knjez farař Wjenka a knjez P. Dominik, powitachu knjeza biskopa před wrotami. Toni Čornakec z Konjec ze 45 sobudružkami witaše z pěsnju a kwěćelom joho, kiž přikhadźa, zo by ze swojej japoštołskej mocu wudospołnił hnady swjateje křćeńcy. W procesijónje sćěhowachu wosadni najd. knjeza biskopa po kěrchowje, kiž rowy našich zemrětych žohnowaše, do swjatočnje wypyšeneje cyrkwje. Tu powita joho derje přednjesene 4hłósne Ecce sacerdos. Po dokonjanych modlitwach přistupi knjez biskop k wołtarjej. Wosada swjećeše ze swojim pastyrjom zhromadnje wopor Božeje mšě ze spěwom a modlitwami našoho rjanoho misala. Po Božej mši rozjasni krótka narěč ważnosć hodźiny firmowanja. Knjez biskop přistupiwši k wołtarjej, prošeše, nade wšěch rucy wupřestrěwši, wo Ducha Swjatoho z joho 7 darami. Po dwu přistupichu firmujomni k wołtarjej, zo bychu přez ruku biskopa byli žałbowani k wojowarjam Božim. Požohnowanjo biskopa skónči skutk wulkoho Sakramenta. Potom namołwješe biskop, so dźakujo najprjedy za počesćenjo we słowje a wupyšenju domu Božoho, ze zahorjacymi słowami k sćěhowanju našich wótcow we wěrje a lubosći k Cyrkwi. Słowa, kiž z wutroby přińdźechu, też k wutrobam rěčachu. Po swjatočnym „Te Deum“ a požohnowanju wopušći knjez biskop cyrkej a poda so, přewodźany wot cyłeje wosady, na faru. — Popołdnju w 3 hodź. rozžohnowa so wot zasy zhromadźeneje wosady před faru z krótkimi słowami a biskopskim požohnowanjom. — Běła njedźela 1938 wostanje za wosadu dźeń rjanoho dopomnjeća.

*

Biskopski wopyt we Worklecach.

Popołdnju 24. apryla přijědže najdostojniši knjez biskop Mišnjanski z Wotrowa do Worklec. Tu so jomu poskići wobraz wosebitoho razu. Předměstno kapale, kotruž chcyše wón najprjedy wopytać, běše napjelnjene z dźěćacymi wózyčkami. Maćerje běchu swoje najmjeńše přinjesłe, zo by je biskop žohnował. A wón to hnydom činješe. Wšitke dóstachu křižik, jene po druhim, a maćerje dyrbjachu něštožkuli wo žiwjenju swojich lubuškow powědać. Hdyž běchu wšitke žohnowanjo dóstałe, žohnowaše biskop wjetše dźěći, kotrež we wulkej ličbje při durjach kapałki na njoho čakachu. Też wone dóstachu wšitke křižik. Potom podachu so wšitcy do kapale. Po krótkej modlitwje při wołtarju wobroći so biskop k přitomnym a wupraji swoje wjeselo nad tym, štož běchu Worklečenjo jomu přihotowali. Potom rěčeše w jasnych słowach wo biskopskim, měšniskim a staršiskim žohnowanju. Dźěćom přikaza, zo bychu sebi wot staršeju prawje husto žohnowanjo wuprosyłe. Za staršich modleše so potom zhromadnje z dźěćimi „Wótče naš“. Skónčnje wudźěli knjez biskop wot wołtarja hišće junu swjatočne biskopske požohnowanjo. Nětko poda so wysoki hósć do khorownje, hdźež dlěši čas přebywaše. Wopyta tam wšitkich khorych, kóždoho wosebje tróštujo a žohnujo. Wokoło 6 hodź. nastaji so wyšši pastyŕ na dompuć. Wšitcy, kiž su joho přećelne a lubosćiwe wašnjo zeznali a nazhonili, budźa swojomu knjezej biskopej zawěśće dźakownu wutrobu wobkhować a joho biskopske skutkowanjo we pobožnej modlitwje Bohu lubomu Knjezej poručeć.

*

Z Róžanta. Jutrownu wutoru wopyta našu hnadownu cyrkej, do kotrejež běchu k prěnjomu razej w tutym lěće serbske prócesijóny přikhwatałe, naš najdostojniši knjez biskop Pětr Mišnjanski. Při wrotach wočakowaše joho črjódka duchownych, ministrantojo a zastupnicy towarstwow. Z krótkimi wutrobnymi słowami powita knjez propst pater Romuald wyššoho pastyrja na hnadowne městno. Čah poda so do swjatnicy, kiž běše z pobožnymi putnikami napjelnjena. Kapłan P. Dominik prědowaše wo Maćeri Božej jako pomocnicy křesćanow. Přinjese zajimawe podawki z našoho časa, kak je tež runje na našim serbskim hnadownym městnje Mać Boža swojich česćowarjow na spodźiwne wašnjo wusłyšowała. Nětko swjećeše najdostojniši knjez wulku pontifikalnu Božu mšu, na kotrejž jomu knježa duchowni: arcyměšnik Žur, kapłanaj P. Józef a Šołta assistowachu. Lud mócnje naše rjane jutrowne kěrluše zanošowaše. Knjez biskop so nad tajkim raznym ludowym spěwom ćiše wjeseleše, kaž je so pozdźišo wuznał. Po dokónčenym swjatym woporje stupi biskop ke kehelkam a prědowaše. Rozłoži, we čim wobstoji wěrne česćowanjo Maćerje Božeje. Nic jenož we tym, zo k jeje česći tu zahorite kěrluše a modlitwy spěwamy, štož je wězo tež jara wužitne a tróštne. Ale křesćan dyrbi derje zrozemić, tež swój žiwjeński kříž po přikładze Bolosćiweje Maćerje sćerpnje haj zwólniwje a rady njesć. Wšak wěmy, žo staj Zbóžnik a tež joho swjata mać jenož na bolostnym puću křižowym dóšłoj k zbožownej jutrowničcy, k zbóžnomu překrasnjenju. — Po swjatočnym sakramentalnym požohnowanju kročeše wyšši pastyŕ w połnym ornaće žohnujo přez cyrkej na faru, po puću přecy zasy najmjeńše dźěći k sebi wołajo a přećelnje z nimi so rozmołwjejo. — Popołdnju w štwórtej hodźinje wopušći ważeny hósć pod zwukami zwonow hnadowne městno a poda so do Njebjelčic, hdźež joho wosada k swjatomu firmowanju wjesele wočakowaše.

Z Łužicy a Serbow.

Z Pozdec. Zańdźeny tydźeń swjećeštaj tu Jurij Mikel a joho mandźelska Hańža rodź. Winarjec swój słěborny kwas w kole swojich tŕoch dźěći a bližšich přiwuznych a lubych přećelow. Mikel je znaty po Serbach jako herc na serbskich swjedźenjach w prjedawšich časach we swojich młódšich lětach. Wróćiwši so z wójny běše dohladowaŕ statneje dróhi, a wot něšto časa je jomu puć mjez Khrósćicami a Haslowom k dohladowanju přepodaty. Miklec mandźelskaj staj swěrnaj sobustawaj tow. ss. Cyrilla a Methoda. Přejemy jimaj wjele zboža do dalšeje doby žiwjeńskoho puća!

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 4. meje 1938, pop. w 2 hodź. w Khrósćicach a 1/24 hodź. we Worklecach.

Z Njebjelčic. Běła njedźela běše ważny dźeń za našu wosadu. Jědnaće młodych křesćanow přistupi k blidej Knjeza a běchu hosćo bóžskoho Zbóžnika. Rano 3/48 hodź. buchu dźěći do domu Božoho wjedźene, kotryž je hišće rjenje wudebjeny. Po swjatym sćenju stupi knjez faraŕ Mič na klětku a rěčeše dźěćom wo jich zbožu, a wobroći so tež na staršich a přitomnych. Na to stupichu dźěći k dupje, kotraž rjenje wudebjena srjedź wołtaŕnišća stoješe. Na knihu ruku położiwši wuznachu dźěći „Ja wěrju“ a wobnowichu křćeńske sluby. Potom spěwachu zhromadnje „Wótče naš“ a „Wěru“. K woporu dźěchu ze zaswěćenej swěčku. Před swjatym woprawjenjom stupichu k wołtaŕnym skhodźeńkam a dóstachu tam khlěb jandźelow. Wosadni bjerjechu na swjatočnosći horcy podźěl a spěwachu přisłušne kěrluše. Z „Te Deum“ a požohnowanjom so swjatočnosć skónči. — Bóh zdźerž młodych křesćanow we swjatej wěrje a posylń jich často z njebjeskej jědźu w jich zeńskim kročenju. Tak su so lětuše jutrowne swjatočnosće rjenje pominyłe a su zawěšće wosadźe měr a pokoj Horjestanjenoho přinjesłe.

Z Jitka. Na swjedźenju swjatoho Jurja zawda Paškec mać swětej „božemje“, zo by po ćežkim ćerpjenju nastupiła puć do swojeje wěrneje domizny. Bohate wobdźělenjo při pohrjebje bě z dopokazom, kak sebi ju wosadni ważachu. Mnohi dobry skutk je ju po puću do wěčnosće přewodźał a jej wěšće wěčnu dań přinjesł. Njebočička měješe tež přecy wotewrjenu ruku a wutrobu za dom Boži. Zrudźene wutroby žarowacych zawostajenych njech so tróštuja ze spóznaćom wole Božeje a njech so wjesela na zasywidźenjo we njebjesach. Bóh daj drohej zemrětej wěčny wotpočink!

Z Drježdźan. Za nowoho fararja a propsta Drježdźanskeje dwórskeje a propstowskeje cyrkwje bu wot najdost. knjeza biskopa powołany wysokodostojny knjez Wylem

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powědančko wot Khrystofa Šmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.

Pokročowanjo.) XIII.

Radosć dobroho nana.

Mjez tym přińdźe tež hrabja, rjany, wulki, nadobny muž, přistojny a přećelniwy. Putnika wza wón hnydom sobu do swojeje jstwy, kazaše jomu, zo by so z nim k blidu synył, da sebi blešu wina přinjesć, nala Methodijej prěnju škleńcu, piješe po ryćerśku na joho strowjo, štož dyrbješe tež putnik činić.

„Budźće mi wutrobnje witany, česćedostojny wótče!“ započa hrabja. „O kak je mi to lubo, zo sym po dołhim w tajkim wjedrje pod tŕěchu a do ćopłeje jstwy přišoł! Tola wjele lubšo mi hišće je, zo sym was, pobožny a sprawny wótče, tu nadešoł; přetož wam mózu wšitko, štož mam na wutrobje, z dowěrnosću zdźělić. Wšitcy moji ludźo su wjesołeje a radostneje mysle, dokelž so po wjele krawnych dobytych bitwach zasy domoj wróćeja. Jenož ja, jich knjez a wjednik — a tak je to we tutym swěće husto — ja sam mjez nimi sym zrudny a styskniwy. Mam wulku starosć, hač ma so doma wšitko tak, kaž być dyrbjało. Moja mandźelska drje je strowa; tola što je so z mojim jeničkim synkom stało, to njewěm. Moja mandźelska njepisaše mi hižo dołhi čas ničo wěste wo nim, a we swojim poslednim lisće hakle spomni, zo drje joho na tutym swěće wjacy njewohladam. — Wy sće z wjele ryćerjemi znaty, přetož běšće dźěn něhdy tež wutrobity wojak. Wy sće runje na kraju a sće drje daloko wokoło pobył. Prajće wšak mi, njewěsće ničo, što w Dubowinje činja? Jeli mi ničo dobre powědać nimaće, tak mje znajmjeńša tróštujće.“

Methodij wotmołwi z najwjeselšim wobličom: „Mózu wam to najlěpše zdźělić. Waš synk je strowy a najlubozniši hólčec, kajkohož čas žiwjenja hišće widźał njejsym.“

„Wy joho znajeće?“ so hrabja spěšnje wopraša.

„Ach, jara derje; tola je so z wašim synkom něštožkuli stało, mjez tym hač běšće we wójnje.“

A nětko powědaše putnik, štož wo Bohusławku wědźeše, a k wobkrućenju pokaza jomu knjeniny wobraz.

„Haj, to wona je, moja mandźelska“, praji hrabja, „jako bych ju žiwu widźał. Je snadź nětko tež hišće tak rjana? Ach, wboha žona je wjele, wjele wućerpjeła! — Tola hdźe je nětkle hólčec?“

„Tu we domje“, wotmołwi Methodij.

„Tu we domje?“ zawoła hrabja nahle stanywši. „A čohodla mi to hnydom njepraješće? Dowjedźće mje na měsće k njomu!“

Methodij wza swěčku z blida a hrabja dźěše za nim do komorki, hdźež Bohusławk spaše. Hólčec posměwkowaše so w spanju tak luboznje kaž njewinosć, a bě tak krasny kaž jandźel. Hrabja njemóžeše so dosć na nim nahladać, sylzy stupichu jomu do wočow a wón praješe: „O mój Božo, jako na wójnu ćahnych, bě wón hišće płakace dźěćo, a nětko je hižo tak lubozny hólčec! O ty moja dobra, luba mandźelska, nětko hakle rozemju twojim listam. Dźakuju so ći za twoju starosćiwosć wo mje, z kotrejž sy mi njesměrnu žałosć a zrudobu zalutowała. — Bohusławko,

Beier, dotalny farař swj. Jurijoweje wosady w Lipsku-Gohlisu. Wón je so 27. januara 1889 w Drježdźanach narodźił. 14. augusta 1913 bu w swj. Pětrowej wulkocyrkwi w Budyšinje na měšnika wuswjećeny. Pobywši krótki čas z kapłanom při Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach, přesydli so 1. septembra 1914 do Lipska, hdźež je jako zastupowacy wojeński farař a zdobom jako dušepastyř katolskich studowacych jara spomožnje skutkował. 1927 přewza farař Beier faru k swj. Jurjej w Lipsku-Gohlisu. Nětko je dowěra wyšš. pastyrja wulcyzasłužbnoho měšnika powołała na ważne městno — na prěnju a najwjetšu faru hłownoho města Sakskeje. Daj Bóh zbožo!

List do Bärensteina.

We Wotrowje, 26. 4. 1938.

Luby wujo amerikanski!

Znajmjeńša jenoho z Wašich tak wjele wujkow a ćetkow počina swědomjo hrjebać. Po prawom 'žno mi wone dawno porokuje: „Wuj tak husto a přecy tak lubje z Ameriki pisa, a ženje pak jomu nichtó w „Pósle“ njewotmołwja.“ Tuž chcu to ja nětko wobstarać. Skónčnje mam tež prěni winowatosć k tomu: běch tola ja tón, kiž Was za našoho wuja pomjenowa. Wěm tež, zo by někotryžkuli Wam rad wotmołwił, dokelž ludźo radźi Waše listy čitaju, tola — kaž to sam wěsće — naši ludźo so radšo rólnoho gratu hač někajkoho pisanskoho pjera přimaju.

Tuž, luby wujo, wzmiće najprjedy naš horcy dźak za Waše tak častne a zajimawe dopisowanjo w „Pósle“. Nětko pak słyšće něšto z toho, štož smy tu we Wotrowje nažiwili.

Najnowiši podawk, kiž je cyłu našu wosadu hłuboko jimał, bě wudźělenjo swjatoho firmowanja pjatk, 22. apryla, přez najdostojnišoho knjeza biskopa. 31 holčkow a 39 hólčkow dósta tutón swjaty sakrament, skoro same dźěći wot 1.—7. šulskoho lěta, jenož jena wotrosćena wosoba bě pódla. Tež Wašej krejnej ćetcy ze Žuric běštej mjez firmowanymi. — Něšto do 9 hodźin dojědźe knjez biskop hač k mjezam Wotrowskeje wosady. Při Jaworskim puću powita joho 8 hospodarjow z Wotrowa na křižeńskich konjoch, knjez wjesnjanosta P. Rychtař poréča při tym postrowjace słowa. Na to přewodźichu Joho hač na hórku před Wotrowom, hdźež bě gmejna pola Brodlec swj. křiža wulke čestne wrota postajiła. Tu čakachu wosadni we wulkej ličbje, předewšěm wšitke naše dźěći, cyrkwinske předstojićerstwo a wosadny duchowny, přewodźany wot knj. kapł. Špitanka-Khrósćanskoho, na swojoho biskopa. Hólčk a holčka powitaštej z krótkej narěču wjeledostojnoho knjeza. We swjatočnym ćahu kročachmy potom, na čole naši wósmjo křižerjo, do wsy a na kěrchow. Wosadni zanjesechu tu kěrluš za wotemrětych, knjez biskop pokrjepješe rowčki ze swjećenej wodu. Tež Wašimaj tu wotpočowacymaj staršimaj płaćeše joho a naš wšitkich paćeŕ. Ćehnjechmy drje mjez rowami, tola wšě kćějachu, rjenje wobsadźene z kwětkami, w nalětnjej pyši, jako bychu prajić chcyłe: tu w rowach njeje smjerć, wšitcy tu jenož spja, zo bychu junu wotućili a postanyli k žiwjenju we wěčnosći.

Přišedši wokoło cyrkwje hač na puć, přitowaršichu so k našim firmujomnym jich kmótřa, tak zo nětko kmót a mótk, kmótra a mótka ćehnjechmy do domu Božoho. Tón bě Wotrowska młodosć bohaće a wustojnje z pletwami, wołtarje někotre žónske krasnje ze štomikami a kwětkami wudebiłe. Swjatočnje pišćele zahrachu, wosada zastaji kěrluš k česći swj. Bena, swojoho a cyrkwinoho patrona, potom wosadny duchowny najd. knjeza powita: witaše joho předewšěm jako naslědnika swjatych japoštołow, kotromuž te samsne słowa płaća, kiž je Jězus junu jim prajił: Kaž je Wótc mje pósłał, tak sćelu ja Was.“ Po wuspěwanju liturgiskich modlitwow swjećeše knjez biskop mjelčacu Božu mšu; při njej jomu knjez kapłan Špitank asistowaše. Wosada spěwaše kěrluše we serbskej rěči. Na to sćěhowaše wudźělenjo swj. firmowanja. Při tym pokaza so z nowa, kak derje je, zo smy sebi našu cyrkej powjetšili a na boku wukhod přihotowali. Tak wotmě so přistup a wotkhad firmowanskich a jich kmótow w najrjeńšim porjedźe: po hascy horje k wołtarjej, wot tam do kapale a přez nju won a z wěžnymi durjemi zasy nutř. Tam wostachu kmótřa zady we ławkach, dźěći dźěchu do prědka, hdźež so po wuspěwanju zhromadnych modlitwow katechesa wukonja. Dźěći dźěłachu k wjeselu wšitkich žiwje sobu. We swojej nětko sćěhowacej rěči napominaše knjez biskop wosadnych, zo njebychu swoju wěru jenož we starych wašnjach a nawučenjach zwonkownje pokazowali, ale předewšim z njej so znutřkownje tworili po Jězusu, tak zo bychu wěrni sćěhowarjo swojoho Bóžskoho mištra byli. — Ze swjatočnym kěrlušom: „Tebje Boha khwalimy“ a z požohnowanjom skónči so cyrkwinska swjatočnosć. Na to přewodźichu wěriwi knjeza biskopa na faru: tam předstaji knjez farař knjezej biskopej wotpósłanstwo wosadneje młodosće a cyrkwine předstojićerstwo. Młodostnych knjez biskop wutrobnje napominaše, zo bychu byli stajnje z dobrym příkładom za wšu druhu młodosć a ju tak sobu wukubłowali po našej swjatej wěrje k dobrym křesćanam a hódnym človjekam; knjezow z předstojićerstwa, zo bychu stajnje stali swěru k swojomu fararjej. W na poł 12 hodź. bě so swjatočnosć skónčiła, w 16 hodź. wopušći knjez biskop zasy Wotrow.

Tak wotmě so knjeza biskopowy wopyt z wulkej radosću, kiž bě při małym so stał z wulkej zrudobu za cyłu wosadu a cyłe biskopstwo. Hdyž mjenujcy křižerjo na mjezach najdostojnišoho knjeza postrowjachu, a wón mjez konje stupi, zo by so jěcharjam za přećelne powitanjo podźakował, poskoči njejabcy jedyn kóń tak, zo ze zadkom k wjeledostojnomu hosćej stoješe, a wudyri z mocu do zady. Ze spěšnosću, kajkuž nichtó sebi wočakował njeby, wobwjertny so knjez biskop, tak zo drje kóń joho kruće niže žołdka kopny, sam pak so hrózbnomu njezbožu wuwiny: stork při tym jenož liwu ruku trochu zrani a někak dych wotrazy. Při spěšnym wuwinjenju prasny najdostojniši knjez z prawym łochćom mócnje do blizkoho štoma. Nichtó njeje sebi myslił, zo je kóń woprawdźe tak kruće trjechił, a to ćim mjenje, hdyž tola knjez biskop před wjesku zasy z awta wustupi a potom swoje swjate dźěło w cyrkwi dokonja. Wězo je to jenož z krutej wolu wukonjeć mohł.

---

luby Bohusławko“, zawoła wón potom, a přimny hólčka za ruku, joho wokošejo, „wotuć, hlej, twój nan tu je!“

Jako bě so hólčec po khwili ze spara wubudźił a k sebi přišoł, rjekny połny radosće: „Ty sy mój prawy nan?“ a poča so přećelniwje na njoho směwać. „Budź mi powitany, mój najlubši nano! Je dha moja mać tež sobu?“

Hrabja wza hólčeca za rucy a płakaše radostne sylzy, prajiwši: „Boža mócna a dobroćiwa ruka je će spodźiwnje wumožiła, lube dźěćo. Njemóžu so Bohu za to dosć dźakować.“

„Ja tež nic“, rjekny Bohusławk. „O kak dobry je tónle naš Bóh, kiž je takle lubosćiwy a přećelny k nam, kiž nam tak wulke radosće wobradźa!“

Hrabja měješe nad mudrymi prašenjemi a wotmołwami hólčeca njewurjeknitu radosć. „Methodijo“, dźeše wón, „kajki dźak sym wam winojty! Hdy bych wam wšě swoje kubła a wobsedźeństwa dać chcył, by to hišće mało było za tu wučbu, kotruž je hólčec wot was dóstał.“

Mjez tym bě tež Marhata do komory přišła, a wosta bojaznje nazdala stojo. Hrabja jej přećelniwje ruku poskićiwši praji, zo so ničoho bojeć njetrjeba. „Tola rubježnicy dyrbja“, rjekny rozhněwany, „za swoje njekhmaństwa kruće khostani być!“ Wón přikaza hišće samsnu nóc swojim najkhroblišim wojakam, zo bychu rubježnikow w jich khowancy njenadźicy nadpadnyli, zajeli a do Dubowina přiwjedli. Na to rozmołwješe so zasy ze swojim synkom, a njeby traš cyłu nóc ani wóčka zańdźelił, njeby-li Methodij joho napominał prajo, zo je tola kóždomu khwilka pospanja trěbna, jeli chcedźa-li jutře čerstwi do Dubowina dojěć.

(Pokročowanjo.)

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac meju:

Mjezynarodny eucharistiski kongres w Budapesće.

Wuheńske hłowne město, cyła Wuheńska, haj katolscy křesćenjo cyłoho swěta hotuja so na 34. mjezynarodny kongres, kotryž budźe wot 22. hač 25. meje w Budapesće. Po 14 lětach budźe tutón zjězd k česći Najswjećišoho Sakramenta prěni raz zasy w Europje. Posledni eucharistiski kongres w Europje bě 1924 w Amsterdamje.

Poslednjej kongresaj: w lěće 1934 w Buenos Aires w Južnej Americy a w februaru 1937 w Manili w Rańšej Aziji běštej z mócnym wuznaćom swjateje wěry a wuskutkowaštej so na cyłe staty, knježeństwa a ludy, haj cyłe kontinenty. Na tychle zjězdach swjata Cyrkej nochce pokazać swoju zeńsku zwonkownu móc ani swoju duchownu móc. Wona chce jeno Jězusej w Najswjećišim Sakramenće česć a lubosć pokazać. Wona chce dosćčinić a prosyć. Štož wona hewak wšědnje čini, to chce wona kóždej dwě lěće před swětowej zjawnosću we wobłuku swětowoho kongresa pokazać. Mjezynarodny raz zjězda so po wudospołnjenju dźeń a bóle jewja. Radijo a druhe techniske nowotnosće přewinjeja dalokosće, zbližeja človjekow, zalutuja čas. Njech su hižo na městnje zjězda samoho wšitke ludy a narody zemje we wjele nadobnišej ličbje zastupjene, hač běše to w starych časach mózno, tak zamóže so dźensa přez radijo kóždy, tež najzdaleniši křesćan, na zjězdźe wobdźělić. Bamžowski legat drje zastupuje Swjatoho Wótca na tajkim zjězdźe, tola je Swjaty Wótc přez radijo tež mohł rjec sam na kongresu a zamóže wosobinscy ke kongresej poréčeć.

Tutón kongres je nabožny. Žro a zaměr eucharistiskoho kongresa je, zo wšitke narody zemje jenohłósnje pozběhnu swój hłós a sławja Boha Knjeza přez Jězusa Khrystusa, kiž je wumožnik, kral a sudnik swěta. Wšitke narody zdobom so modla a proša Boha: „Přińdź k nam Twoje kralestwo!“ To je kralestwo Khrystusowe. To je swjata Cyrkej. „A Twoja wola so stań kaž na njebju tak też na zemi!“ To je wola Boža, kiž so nam jewja we Jězusowej wučbje a Jězusowym zakonju. „Česć Bohu a pokoj človjekam!“ Česć zjězd Bohu dawa, kotruž swět Bohu často zapowědźa. Pokoj cyłomu swětej zjězd wuprošuje, tón pokoj, kotryž swět podarmo po ćmě pyta, dokež swětło njepřijima, kotrež je Khrystus. Swjatočnosće eucharistiskoho kongresa su jako pyramida, kotrejež zakład je šěroki kaž swět a kotrejež wjeršk saha hač k njebjesam.

Tón raz wuzwoli so za mjezynarodny eucharistiski zjězd Wuheńska, kotraž swjeći lětsa 900. smjertniny swojoho swjatoho założerja, swj. Šćěpana Wuheńscy biskopja su přikładne křesćanske žiwjenjo tutoho swjatoho krala a joho zasłužby wo rozšěrjenjo křesćanstwa we zhromadnym pastyrskim lisće wopisali. Hižo loni su wuheńscy katolikojo pod nawjedowanjom kardinala Seredy, wuheńskoho primasa, z přihotami započeli. Njespokojichu so z jenož techniskim přihotowanjom. Dokelž je kongres nabožny, sta so wulke duchowne přihotowanjo: w kóždej wosadźe wotmě so třidnjowska pobožnosć z prědowanjemi a ze zhromadnym swjatym woprawjenjom wšěch wosadnych. W městach, wosebje w Budapesće samym, běchu hišće też přihotowanske pobožnosće za wšelke stawy a powołanja. W jenym měsće bě triduum, na kotrymž so 1500 železnicarjow wobdźěli. Wšitke wyšnosće zmóžnichu zastojnikam a přistajenym wobdźělenjo. Wopyt kongresa budźe wulki. Z Ameriki sameje je so 40000 wobdźělnikow přizjewiło.

Wuheński kardinal-primas je prajił, zo chce Wuheńska we wšej česnosći a najebać ćežkich pruhowanjow drohe zawostajeństwo swj. Šćěpana, swojoho prěnjoho krala, wobkhować, pokoj Khrystusowy ze swojim zjězdom sebi wuprosyć, hrěchi bjezbóžnych a pohanow dosćčinić. K tomu přeprošuje cyły swět. A to też tutón kraj smě: přetož Wuheńska je hišće křesćanska. Jej je króna swj. Šćěpana nic jenož namjo najwyšseje swětneje dostojnosće, ale też nabožny zymbol.

Wuheńska přeprošuje na swětowy eucharistiski kongres. Wobdźělmy so na nim w duchu. Modlmy so w tym měsacu, zo bychu wšitke přihoty dosahace byłe, zo by kongres so poradźił přez zastupnu prózstwu meje kralowny.

Hdyž njedźelu na to na doprašowanjo z Ralbic, hdźež knjez biskop runje firmowaše, zhonichmy, zo kopnjenjo žanych złych sćěhwkow mělo njeje, bě nam zasy lóžo. — Bohu budź dźak! (Přichodnje kónc.)

Kak sněhowka k trójcy swojoho kćenja přińdźe.

Do swojich mjehkich moškowych kóžkow zawalene khowachu so te małe njedočakliwe cyblki a koruški sněhowkow a fijałkow, jatronkow a primulow pod wjerchom zemje; tu wotpočowachu wone ze swojimi blědozelenymi sukničkami a njestarachu so ničo wo zymu, kotraž nad jich hłowčkami knježeše. Wone drěmachu, a drěmajo srěbachu mjezhu ze swojich cyblkow a koruškow, napojachu so a rosćechu zwaha. Naćahowachu a přećahowachu so — a wusunychu hłowčku ze swojoho łóžka. Hladachu na so, wutrěwachu sebi wóčka a přiwołachu sebi „dobre ranjo“. Běše hišće wšo ćěmno wokoło nich, zo móžachu lědma so spóznać, ale to čujachu, zo dyrbi nětko bórzy switać za nje ranjo — běchu so mjenujcy wuspałe.

„Haj, haj“, měnješe jatronka, „ležimy tu jako wulke potajnstwo. Kóžde lěto widźa človjekojo, kak skhadźamy, rosćemy, kćějemy, wjadnjemy, so minjemy, zo bychmy we nowym lěće zasy přišłe. Kóždolětnje widźa to človjekojo a tola wostanjemy my jim wulke potajnstwo. Woni maja to za něšto cyle wšědne — a tola njebudźa ze wšej swojej wědomosću móc tajne mocy dowuslědźić, kiž je Stworićeŕ do nas zapołożił.“

To bě dobra, mudra rěč małeje jatronki była, a wšitke druhe wobdźiwachu z wulkimaj wočomaj a wočinjenymaj hubomaj jeje mudrosć. „Wulke potajnstwo smy my?“ prašeše so maznje sněhowka. „Što dha to je — potajnstwo?“ — „To mózu ći wujasnić“, praji fijałka, „to, štož njemóžeš dorozemić, to je potajnstwo. Naš Stworićeŕ je potajnstwo: jedyn Bóh — tři wosoby!“

Sněhowka womjelkny a přemyslowaše. Haj, to bě woprawdźe potajnstwo, to wona njedorozemi, njedopózna. A ćiše so nětko modleše: „Mój Stworićerjo, modlu so k tebi w twojim potajnstwje!“ Tu bě jej, jako by so jeje něšto zwaha dótknyło; to bě bjez dwěla ruka Boha stworićerja; a wona pozaby na wšitke swoje towařski a słuchaše na ducha, kiž jej do wucha šukotaše: „Za tule wěriwu modlitwu chcu će ja mytować, moja kwětka. Wšitko na tebi dyrbi na trójku mojoho potajnstwa dopominać, a jako prěnja dyrbiš twjerdu zemju přełamać a swětej potajnstwo joho Boha do duše zwonić.“

A wot toho wokomika rosćeše sněhowka spěšnišo hač wšitke druhe, přełama zmjerzłu skoru zemje a wuhlada ze spodźiwanjom swjatu trójku trójcy na swojim nježnym bělym kćenju.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Jutry w Romje. Jutrowničku je w cyrkwi swjatoho Pětra najstarši kardinal Granito Pignatelli di Belmonte swjatočnu Božu mšu swjećił. Swjaty

Wótc je so ze wšitkimi w Romje bydlacymi kardinalemi a biskopami na njej wobdźělił. Bazilika běše wulkotnje wupyšena a wobswětlena. Bamž je na tutym dnju tšoch nowych swjatych k česći wołtarjow pozběhnył. Su to: Handrij Bobola, pólski martraŕ z rjadu jezuitow; Jan Leonardi, założeŕ zjednoćeństwa za swětnych měšnikow wot Maćerje Božeje a Salvatore da Horta.

2. apryla je kardinal Verde, předsyda kongregacije ritow, swój 50lětny měšniski jubilej swjećił. Při tutej składnosći je so jomu Swjaty Wótc za wšě za swjatu Cyrkej Božu a wosebje za přihotowanja na swjatoprajenja wukonjane dźěła z wosebitym rukopisom dźakował. Kardinal Verde přisłuša wot lěta 1925 swjatomu kolegijej.

Němska. Dieceza Passawska w Bajeŕskej woswjeći 5. meje 900lětne wopomnjećo smjerće swj. Godeharda. Wón je jedyn z najwjetšich swjatych, kotřiž su z Passawskeje diecezy wušli. Zwoprědka bě z abtom w domizniskim klóštrje Niederalteich, pozdźišo z biskopom w Hildesheimje. Prezes bajeŕskeje kongregacije benediktinow, abt Sigisbert Mitterer z klóštra Schäftlarn, změje 5. meje w Niederalteichu pontifikalnu Božu mšu a prědowanjo, njedźelu 8. meje swjatočne Bože służby diecezanski biskop Simon Konrad.

Dr. Józef Damian Šmitt, biskop Fuldy, je 22. apryla swoje 80. žiwjeńske lěto dokónčił. Najdostojniši jubilar stoji w 56. měšniskim a 31. biskopskim lěće. Wón dósta swoje bohosłowske wukubłanjo w kolegiju Germaniku w Romje, hdźež bu też na měšnika wuswjećeny. Wón je dźensa senior němskich biskopow.

Runje druhim pósłanstwam je też nunciatura we Winje zběhnjena. Arcybiskop Dr. Cicognani, 82. Winski nuncius, je Win hižo wopuścił.

Při pohrjebje njedawno zemrětoho Mnichowskoho diecezanskoho prezesa katolskich dźěłaćeŕskich towaŕstwow, monsignore Dr. Lohr, bu wozjewjene, zo je zemrěty we poslednich hodźinach žiwjenja prajił: „Praj našim lubym dźěłaćerjam a dźěłaćeŕkam, zo jim słušeja poslednje mysle, moje poslednje modlitwy, poslednje zdychowanja mojeje wutroby. Praj jim, zo dyrbja swěrni zwostać we zhromadźeństwu Wumožnika."

W St. Andrä w Steinbachu při jězorje Atter wisy najstaršiši zwón Němsko-Rakuskeje. Wón bu laty w lěće 911. Hdyž sobustaw wosady zemrěje, potom so tutón zwónčk zwoni. Kelko křesćanam drje je hižo tutón zwónčk zazwonił k wěčnomu wotpočinkej?

Litwa. Statny pohrjeb za duchownoho. 19. małoho rózka je we Kownje w Litwje jara widźany sobustaw tamnišoho kathedralnoho kapitla, prelat Alexander Dambrauskas w starobje 78 lět zemrěł. Stat přewza joho pohrjeb. Joho smjerć zbudźi po cyłym kraju žarowanjo. Zasłužby zemrětoho měšnika wo wěru, kulturu a wótčinu běchu powšitkownje znate a připóznate. Přikładny měšnik, kiž žohnowane dopomnjeco po sebi zawostaji, běše z nim z časnosće wotešoł. Při joho smjerći česćowachu joho też tamne nowiny, kotrež přećiwo Cyrkwi njejsu runje přećelniwje zastajene, a po cyłym měsće Kowno zmahowachu so žarowanske khorhowje. President republiki wotpósła wosebitoho zastupjerja k pohrjebnym swjatočnosćam, na kotrychž so nimo litwinskich biskopow też někotři ministrojo wobdźělichu. Dambrauskas bu w rownišću kathedrale pokhowany. Pozdźišo postaji so jomu při zwonkownej sćěnje pomnik. Zemrěty bě wulcy wobdarjeny człowjek, muž z wobšěrnej zdźěłanosću, spisowaćel, basnik, bohowučenc, matematik, rěčespytnik a běše zdobom president katolskeje akademije wědomosćow. Litwinska universita bě joho dla wosebitych zasłužbow wo wědomosće wjacy króć wuznamjeniła.

Rumunska. W Rumunskej so katolikojo stajnje rozmnožeja. Po poslednim ličenju wučini tam ličba katolikow 36000. To je cyrkwinsku wyšnosć pohnuło, tam 34 nowych farow a twar 20 nowych cyrkwjow wobzamknyć. Za čas, w kotrymž so tutón wulkotny wotmysł přewjedźe, maja nabožne srjedźišća (centrale) pobrachowace cyrkwje narunać. Wjacy hač 50 tajkich městnosćow bu z pomocu Katolskoho Skutka hižo założenych.

Iriska počesći swojoho swj. patrona Patricia. Na dnju swjatoho Patricia su Irojo w małej wjescy Saul na horje Slieva Patrik 37 stopow wysoku postawu swojoho swj. patrona, swj. Patricia, poswjećili. W 5. lětstotku přistaji wón tu, a to cyle blizko wsy, w kotrejž je nětko joho postawa postajena a doby lud za křesćanstwo, ani zo by so jenički nasylny skutk stał abo kapka krewje přelała. Na horje Slieve Patrik je wón prěnje Bože służby wotměł; njedaloko wot toho, w tehdyšim hłownym měsće Iriskeje Armagh, założi wón cyrkwinsku centralu, kotraž bu bórzy z duchownym srjedźišćom cyłeje nawječorneje Europy. W zemi, na kotruž joho noha najprjedy stupi, je wón też swój posledni wotpočink namakał.

Amerika. Amerikanski měšnik P. Frederik Siedenburg S. J., dekan university Detroit a znamjenity znaŕ towaŕšnostnych wědomosćow, je njedawno so z pućowanja po sowjetskej Ruskej wrócił. Joho nazhonjenja wón nětko wopisuje pod titulom: „Ja sym sowjety widźał". Wón so nastaji na tute pućowanjo jako sobustaw pućowanskoho towaŕstwa amerikanskich slědźerjow, kotřiž so ze socialnymi prašenjemi zaběraja. Pućowaše jako laik předrasćeny, w módrym wobleku, z khornarjom, grawatu a pućowaŕskej měcu. Kóžde ranjo je pater Siedenburg we swojej jstwi w hotelu Božu mšu swjećił. Wot Swjatoho Wótca, kotromuž na wutrobje leżeše, zo by też w čeŕwjenej Ruskej wopor Božeje mšě so přinošował, běše wón wosebitu, jara zrědka so spožčacu dowolnosć dóstał, Božu mšu bjez měšniskich drastow swjećić. Joho misale wobstoješe z někotrych, njewjazanych, dosć wopřimanych łopjenow, kotrež Božu mšu wo najzbóžnišej knježnje a wo zemrětych wopřiješe. Mały škleńčany nopach służeše jako keluch Na blidźe swojeje jstwy přestrě wón běły rub a połoži na njón powostanku martrarja. Hdyž běchu wěriwi, kotrymž bě so Boža mša skradźu wozjewiła, so zhromadźili, buchu durje zamknjene a zapowšene. Najstrašniše stacije tutoho zwažliwoho pućowanja běchu *cłownje. Mała bleška z winom, ćeńke běłe khlěbički (woblatka)* a běły rub běchu tola z lohka mohłe podhlad zbudźić. Ale ani junu cłownicy w tym ničo napadne njenamakachu. Na domojpuću čisny pater Siedenburg škleńcu, kotraž bě jomu jako keluch służiła, do morja, zo njeby so žanomu druhomu zaměrej wjacy trjebała. Na strachowpołnym pućowanju přewodźachu joho modlitwy amerikanskeje katolskeje młodosće, kotraž so porjadnje a zhromadnje za njoho modleše. We swojich zapiskach wopisuje pater Siedenburg žiwje a dokładnje nětčišu Rusku bjezbóžnych. Wón pisa: „Nabožina je w Ruskej dźensa zlemjena, znajmjeńša za nětčišu khwilu. Sym pak přeswědčeny, zo wona junu zasy woživi, a to spěšnje a z wotmachom. Žadyn kraj njemóže dołho bjez Boha žiwy być."

Kaž kóžde lěto tak też lětsa pojědže prócesijón do **Warthy** a **Wamborjec** (Albendorf) z omnibusom. Prošu, so po možnosći z časom přijzewić, zo njebychu kaž druhe lěto někotři wróćo wostać dyrbjeli. dźeń wotjězda so hišće wozjewi. — Přijzewić maš so jenož pola wjednika Jana Hajncy, Nowydwór (Neuhof) Bischofswerda-Land.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

2. njedź. po jutr., 1. meje 1938 (Swjedźeń swj. jap. Filipa a Jakuba):

Boža mša str. 513; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. z njedźele str. 234; Credo; Praefacija japoštołow str. 481; posl. sćenjo z njedźele str. 236.

Namakanjo swj. křiža, 3. meje 1938:

Boža mša str. 516; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. wo swjatych martrarjach str. 451; Credo; Praefacija wo swj. křižu str. 148.

3. njedźela po jutrach, 8. meje 1938:

Boža mša str. 241; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. ze swjedźenja zjewjenja swj. Michała str. 563, 3. oktawy swj. Józefa str. 506; Credo; Praefacija jutrowna str. 223; poslednje sćenjo ze swjedźenja swjatoho Michała str. 553.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 385. z Haslowa: Pawoł Vicki; 386. z Pozdec: Jurij Mikel; 387. z Roudnicy: propst Wjacsł. Kotrch; 388. z Budyšina: Hańža zwud. Jenichowa.

Sobustawy na lěto 1937.

Čo. 1086. 1087. z R.: J. Z., M. G.; čo. 1088. z K.: M. Č.; čo. 1089. z Ł.: J. H.

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

Za naše Serbowki:

Kašměrowe khuty
— woknješkate, klockate a mustrowane —
Fale z wumělskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Blidowe graty,
nože, widličky, łžicy worcl., chrom a bjez zerzawjenja. Nowočasne mustry z dobr. drjewa a roha. Graty za sad, dźěćace graty, chrom. łžicy, tortowe zběhaki, cokorowe kléšče, worclowe twory wšěch družin kupujeće derje a tunjo we

Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Za swjedźeńske dary
dobre Solingske worclowe twory z wotrjadnoho wobkhoda

J. Hampel
w Budyšinje, Kotołska hasa 11
— **Točeŕnja** —

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja

Wšě železne připrawy, graty
do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane

kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Schauseil *w Budyšinje*
poskića Wam krasne nowe tkaniny za fale, rubiška a khuty a čorny nahłowjacy bant we wulkim wubjerku. Tež so trodle za rubiška na přeću na kóždu barbu najspěšnišo přebarbja.

Swojim česćenym hosćom a znatym wozjewjam, zo sym ***sobotu, 30. apryla***

hosćeńc
„K zelenej jědli"
(„Grüne Tanne")
w Budyšinje, na Hornčeŕskej hasy 24

přewzał. Po znatym wašnju posłužu wšěm swojim lubym hosćom najlěpje. Zdobom poručam swoje přijomne ***přenocowanske jstwy.***

Za dotalnu swěru wšěm wutrobny dźak a prošu swojich lubych Serbow wo dalši přećelny wopyt.

Jurij Robl *a mandźelska.*

Wóskowane - deki škit. sćěnow
we wšěch wulkosćach w rjanych mustrach.
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Pórclin
złota kromka, kwětki, němske róže, winowe łopjena, blidne, kofejowe a čajowe servisy / Rosenthal-pórclin Bleikristall, kristal. škleńč. twory, kowowe, emaillowe, železowe twory. Kofejowe młyny, mjasowe wjelki — drjewjane, korbowe, šćětk. twory. Wulki wuběrk! **Kóždy kupjeny kruch so wuměni!** Tunje płaćizny!

Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Warnuju kóždoho,
njewěrnosće wo mni dale rozšěrjeć; přetož přećiwo kóždomu bjez wuwzaća sudniscy zakroču.
M. Weclich w Małych Pazlicach.

Zjawny dźak
Rožeńčanskej Maćeri Božej za wusłyšanu próstwu!

Wróćiwši so wot rowa mojeje droheje mandźelskeje, našeje starosćiweje maćerje a wowki

Hańže Pašcyneje
rodź. **Šwejdźic,**

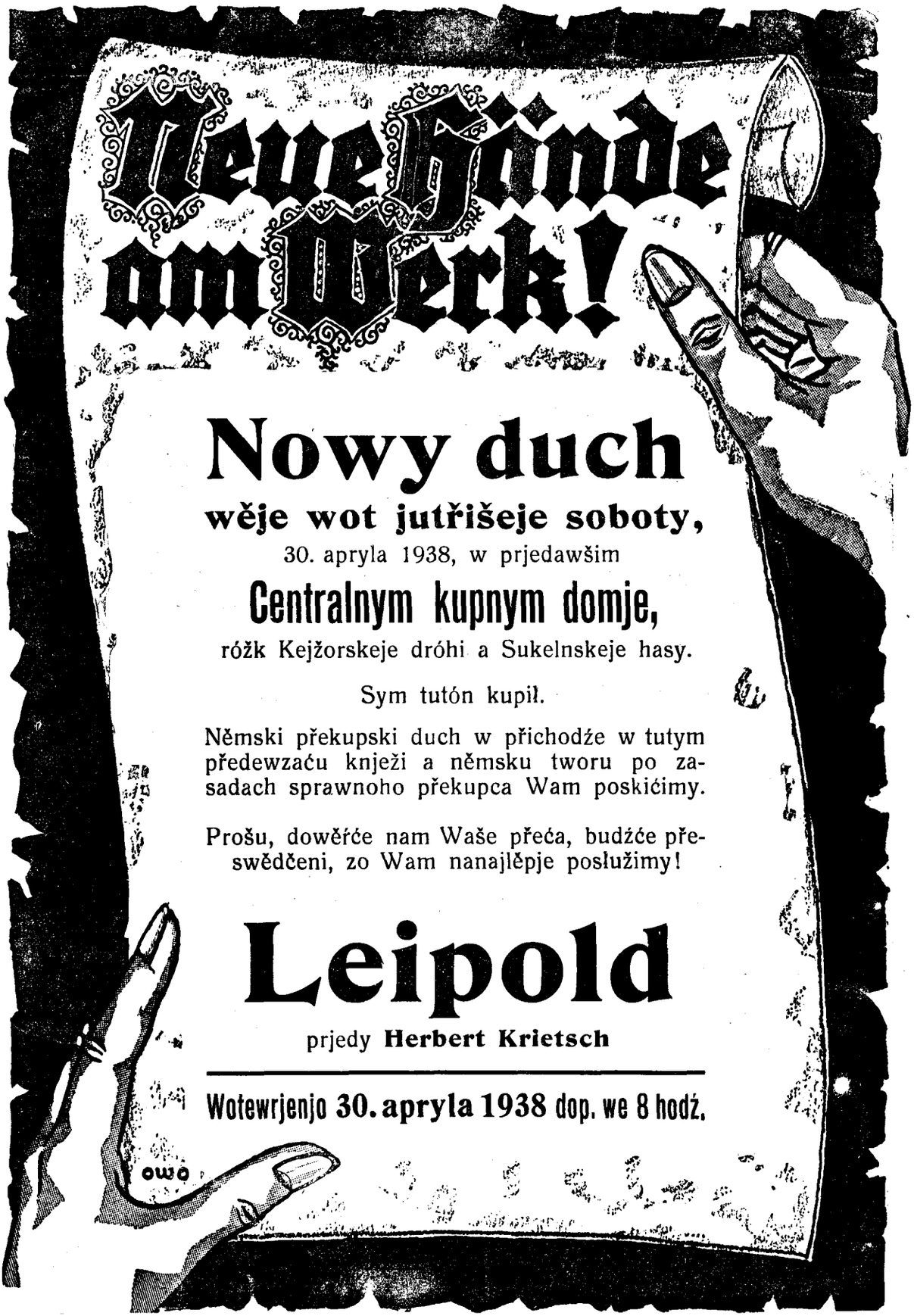
kotruž Bóh luby Knjez zańdźenu sobotu, 23. apryla, po dołhej, jara sćerpnje znjesenej khorosći z tuteje časnosće do wěčnosće wotwoła, wuprajamy wšitkim, Jitkowskim a Ralbičanskim wjesnjanam, kotřiž su jej kajkuźkuli lubosć wopokazali, w bohatej ličbje na pustych wječorach so za nju modlili a ju k rowu přewodźeli, naš **najwutrobniši dźak.**

Wutrobny dźak wuprajamy knjezej arcyměšnikej Žurej a wosebity dźak knjezej kapłanej Šołće za nimale wšědne domawobstaranjo a tróštowace słowa w jeje čežkej khorosći. Tohorunja dźakujemy so wutrobnje nošerjam. Wšitkim zapłać Bóh tón Knjez!

W **Ralbicach,** na dnju pohrjeba, 26. 4. 1938.

Pětr Paška
w mjenje wšěch zawostajenych.

Dušu zemrěteje poručamy do dalšich modlitwow wěriwych!
Ty pak, droha maći, wotpočuj w měrje!

Nowy duch

wěje wot jutřišeje soboty,

30. apryla 1938, w prjedawšim

Centralnym kupnym domje,

rózk Kejžorskeje dróhi a Sukelnskeje hasy.

Sym tutón kupił.

Němski překupski duch w přichodźe w tutym předewzaću knježi a němsku tworu po zasadach sprawnoho překupca Wam poskićimy.

Prošu, dowěrće nam Waše přeća, budźće přeswědčeni, zo Wam nanajlěpje posłužimy!

Leipold

prjedy **Herbert Krietsch**

Wotewrjenjo 30. apryla 1938 dop. we 8 hodź.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja při jimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

19. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 7. meje 1938.	76. lětnik.

Živjenjo — mała khwilka.

Najwjetši pokład, kiž tu na zemi mamy, je swjatosćaca hnada. W swjatej křćeńcy je Bóh tón Knjez našu dušu z njej wudebił a tak nas powołał k přeznaturskomu njebjeskomu živjenju, zo bychmy jomu spodobne skutki činili. Nadawk, kiž mamy na zemi dopjelnić, je tón, zo tónle wosobny dar wukhowamy a hišće bóle rozmnožamy z tym, zo płody njesemy a dobre skutki dokonjamy. Čas našoho živjenja je jenož mała khwilka, spěšnje so minje a tola wot njeje nimo měry wjele wotwisuje, pak wěčna zbóžnosć pak wěčna zahuba.

Što je někajka wěc winojta, po tym měrimy, k čomu so nałožić hodźi. K čomu pak trjebamy čas? K wšomu. Hdy by tebi někhtó najlěpše jědźe na blido stajił, ty pak žanoho časa k jědźi njeměł, što bychu ći pomhałe? Hdy by něhdźe wulki pokład zakhowany wědźał, ale ty časa njeměł, jón wuryć; abo hdy by jene dźěło znał, kiž by ći wjele tysacow přinjesło, ty pak žanoho časa k tomu njenamakał, tele dźěło wuwjesć, što maš z toho? Čas je podłoha wšěch hnadow a zasłužbow a wšoho skutkowanja.

Njeręču tu wo tym, zo móžemy z časom časne kubła dobyć. Štóž na př. je nětkle khudy, a ma čas a jón pilnje nałožuje, móže so wobohaćić. Štóž je nětkle njewědomny, móže sebi po času najwjetšu wědomosć nahromadźić. Jendźelčenjo maja přisłowo, zo su čas pjenjezy. Haj ja praju: čas je hišće wjacy hač pjenjezy. Přetož štóž ma čas, móže sebi pjenjezy dobyć; ale nic nawopak: štóž ma pjenjezy, njemóže sebi z nimi časa kupić. Mrějacy milijonar njemóže sebi ze swojimi wulkimi pokładami živjenjo ani wo dźeń podlěšić. Haj, ze wšěmi pjenjezami swěta njemóžeš sebi ani minuty časa kupić.

K čomu móžemy tutu mału khwilku našoho ziwjenja trjebać? Praju, za čas móžemy sebi cyłu wěčnosć kupić. Štóž tutón krótki zemski čas derje nałožuje, dobudźe z tym nic traš jenož někotre lětka, też nic lětstotki abo lěttysacy, ale cyłu wěčnosć zboža, zbóžnosće a krasnosće. Ale štóž tónle čas živjenja zakomdźi, njezhubi jeno tule cyłu wěčnu zbóžnosć, ale wón padnje do bjezskónčneje hobrskeje zahuby.

Haj, luby čitarjo, čas ma něšto surowe rěkać. Hdyž běchu w kupjelach, hdźež mnozy bohaći a wosobni ludźo w lěće přebywaja, hišće hazardne hry, kaž rěkachu, dowolene, sta so tu a tam, zo někotryžkuli zanorjeny hračk na jenu hru z khartami abo z kóstkami wulku hromadu pjenjez, samo druhdy swoje cyłe zamoženjo zastaji. Jeli doby, běše dwójcy tak bohaty kaž prjedy, bohaty dosć, zo móžeše swoje cyłe živjenjo z lohka živy być a přečinjeć. Jeli pak přěhra, běše prošeř a wza sebi, štož so bohužel husto sta, živjenjo. Zyma mje woběhuje, hdyž sebi pomyslu, kak wjele tu wot jeneje hry, wot jenoho ćisnjenja kóstkow wotwisowaše. Tola njewotwisuje wot nałoženja małeje khwilki našoho živjenja, haj často jenoho wokomika wjele wjacy dyžli pjenjezy a kubło, strowota a živjenjo? Wot njoho wotwisuje wěčne njewuprajne wjeselo a radosć — abo wěčna ćwěla a hańba.

Pokutny mordař na křižu, swjaty Dismas, je poslednju hodźinku swojoho živjenja, kotruž je jomu Bóh darił, k želnosći a k pokuće wužił — a wón je nětko za cyłu wěčnosć wumoženy, zbožowny. Mordař pak na lěwicy tónle drohotny čas njeje wutrjebał — a je za cyłu wěčnosć zatamany, zhubjeny. Čas je potajkim tak wjele winojty kaž Bóh sam. Přetož štóž čas derje nałožuje, smě Boha přecy widźeć, přecy při nim być, joho přecy wobsedźeć. Štóž pak čas derje njenałožuje, tón zhubi Boha, dźěli so wot njoho a předa so djabołej. Jj.

Lauretanska litanija.

Přez cyłe lěto spěwamy tule litaniju a w rjanej meji a w měsacu oktobru spěwamy ju wšědnje. Wona wobstoji dźensa z 48 khwalbnych postrowjenjow z přihódnymi prózstwami. Z wjetšoho dźěła su tele postrowjenja jasne a zrozemliwe. Hdyž spěwamy „Swjata Boža rodźićerka“ abo „Swjata knježna wšěch knježnow“, dha to kóžde dźěćo rozemi. Nic tak jasne pak su tak mjenowane bibliske postrowjenja, kaž „Špihelo sprawnosće“, „Stole mudrosće“, „Davidowa wěža“, „Helfantno-zubjana wěža“. Kak możemy mać Božu „Davidowu wěžu“ mjenować a česćić? To njeje tak lohcy zrozemić. Wěm derje, zo so tele postrowjenja druhdy na klětcy rozpominaja, ale runje tak lohcy so zabudu. Štož wucho słyši, so lohcy zapomni, štož wóčko čorne na běłym widźi, so krućišo do wutroby zaćišći a, je-li so hdy zabyło, może so kóždy čas wobnowić, trjeba so jenož „Posoł“ přečitać; wězo dyrbi so „Posoł“ khwilu khować.

Před wjele lětami běch junu w Radworju na swjedźenju swjateje Marije kemši. Na prědowanju rozpominaše knjez faraf Jakub Nowak, kiž je nas před někotrymi měsacami wopušćił, jara wobšěrnje tute bibliske postrowjenja. Wot toho dnja je mje stajnje myslička přewodźała, kak rjenje by było, hdy by nam něchtó tele rozpominanja w „Posole“ přinjesł; wšitko sebi człowjek tola spomjatkować njemóže. 30 lět dołho sym čakał, ale nichtón so njeje na to dopomnił. Dlěje čakać pak njemóžu, přetož

„wječor je blizko a słónčko je nizko,
a dyrbju, ach dyrbju nětk domoj jěć.“

Tohodla sym so rozsudźił, tele rozpominanja sam napisać, tak derje hač budźe mi to możno. Je-li pak něštožkuli njedospołne, tak prošu wo přećelne porjedźenjo.

Najprjedy pak chcu hišće něšto wo nastaću Lauretanskeje litanije spomnić.

Lauretanska abo loretanska rěka wona tohodla, dokelž je w městačku Loreto w Hornjej Italskej nastała. Znata je rjana legenda, kotraž nam powěda, zo su jandźeljo domčk swjateje swójby w Nacareće přez morjo do Loreta přenjesli. Hač su to runje jandźeljo byli abo pobožni italscy putnikojo, kiž w srjedźnym wěku husto do swjatoho kraja putnikowachu, drje so dźensa cyle wěsće wjacy dopokazać njehodźi. Njemóžne wšak njeje, zo su italscy překupcy abo ryćerjo domčk swjateje swójby w Nacareće pokupili, jón zwottorhali, sobu do Italskeje přiwjezli a tu w Loreće znowa natwarili. Njech je to jene abo druhe prawo, wěste je, zo je so domčk swjateje swójby w Nacareće před něhdźe 600 lětami do Loreta přenjesł. W lěće 1895 bu tohodla w Loreće 600-lětny jubilej jara swjatočnje woswjećeny. Bórzy potom putnikowachu črjódy italskoho luda do Loreta, zo bychu tam we swojich horjach a nuzach mać Božu wo pomoc prosyli. Znate je też, zo italski lud swoje prózstwy najradšo wótře rozpomina. Štož wutroba začuwa, to móže kóždy człowjek słyšeć. Jedyn spěwaše wótře „Najčisćiša maćeř, proš Boha za nas“, druhi „Mócna knježna, proš Boha za nas“, třeći „Wućeko hrěšnikow, proš Boha za nas“. Tute postrowjenja abo prózstwy je duchowna wyšnosć hromadźiła a rjadowała, wšelake prózstwy, wosebje naše bibliske, też sama přidała — a tak je Lauretanska litanija po času nastała. Wona njeběše wot zpočatka tak dołha kaž ju dźensa spěwamy. W běhu lětstotkow je so ličba prózstwow powyšiła. Za naš čas su štyri tajke prózstwy nastałe. We swětowej wójnje nasta „Kralowna měra“, něšto lět prjedy „Maćeř dobreje rady“. W lěće 1883 je bamž Leo XIII. přidał „Kralowna najswjećišoho rózarija“ a w lěće 1854 bamž Pius IX. „Kralowna bjez herbskoho hrěcha podjata“.

Nětko přińdźemy k našomu předmjetej, k rozpominanju tak mjenowanych bibliskich narěčow. Wšo hromadźe je jich 13. Wone so započinaju ze „Špihelo sprawnosće“ a skónča so ze „Jutrna hwězda“. Dokelž je łaćonska rěč zawěsće originalna za tule litaniju, chcu kóždy króć też łaćonski wuraz do spinkow přistajić.

1. **Špihelo sprawnosće** *(speculum justitiae).* Hdyž do špihela pohladaš, wuhladaš tam swoje wobličo na włósku podobne. Kóžda faldka, kóždy čorny blečk, kóžda włóska so w špihelu zasy pokaza. Špihel je potajkim reflex abo wotbłyšć wěcy abo wosoby. Człowjek je wotbłyšć Boži. Najdospołniši wotbłyšć Boha Wótca je joho jednorodźeny Syn. Mjez człowjekami je najdospołniša mać Boža. Je stare nazhonjenjo, zo dwaj człowjekaj, kiž staj dołhi čas we wěrnej lubosći hromadźe žiwaj kaž mać a dźěćo abo kaž dwaj swěrnej přećelej, so přecy bóle jedyn druhomu runataj. Jeju hłós, jeju rěč, jeju rukopis, wosebje pak jeju dušine dary a khmanosće so přecy bóle bliža. Nětko je mać Boža přez 30 lět ze swojim Synom žiwa była. Jeje Syn je njeskónčnje dospołny, najswjećiši. Mać Boža je hižo we swojim podjeću njewoblakowana, je cyły čas, kiž je ze swojim Synom přeżiwiła, we dospołnosći přiběrała, je potajkim mjez człowjekami najdostojniši wotbłyšć sprawnosće. Słowčko „sprawnosć“ woznamjenja w swjatym pismje wjacy, hač my dźensa pod tutym słowom zrozemimy. Sprawny muž je tón, kiž je we swojich rěčach a skutkach spušćomny, bjeze wšoho falša a poroka. W swjatym pismje je sprawnosć najwyšša dospołnosć we wšitkich počinkach: we wěrje, nadźiji a lubosći, we mudrosći a wědomosći, we bohabojosći a póćiwosći. Hdyž my mać Božu jako špihel sprawnosće česćimy, dha rěka to tak wjele: Marija je mjez człowjekami najdospołniši wotbłyšć Boži, wotbłyšć wšěch počinkow, je mjez człowjekami najsprawniša, najdostojniša, najswjećiša.

2. **Stole mudrosće** *(sedes sapientiae).* Zo bychmy tule prózstwu prawje zrozemili, dyrbimy so raz na khwilku do staroho testamenta podać. W knizy kralow so powěda: Kral Salomon daše sebi z helfantnoho zuba trón (stoł) wudźełać a wobda jón z lutym złotom. Z tymle trónom přiruna swjata Cyrkej mać Božu a mjenuje ju stoł mudrosće. Salomon běše po swědčenju swjatoho pisma najmudriši wšitkich kralow, tohodla je wón předznamjo Jězusa, kiž je najwjetša mudrosć wot wšoho spočatka. Tak spěwamy w druhej litaniji: „Wutroba Jězusowa, we kotrejž su wšitke pokłady mudrosće a wědomosće“. Tuta ze słowom Božim bytnje zjednoćena wěčna mudrosć je w klinje knježny Marije swoje bydło měła, je jako dźěćo na jeje rukomaj wotpočowała, a tohodla mjenuje a česćuje so mać Boža „Stoł mudrosće“. Salomon běše sebi swoju njewšědnu mudrosć wot Boha wuprosył; podobnje je mać Boža přez swój nutrny paćeř, přez swoju ponižnosć a čistosć njeskónčnu mudrosć z njebjes sebi do swojoho swjatoho žiwota sćahnyła. Swjata Marija mjenuje so „Stoł mudrosće“ też tohodla, dokelž nas wona tu prawu mudrosć wuči. W knizy kralow čitamy: Kralowna ze Saba bě wo Salomonowej mudrości słyšała a přińdźe z wulkim přewodom do Jeruzalema, zo by tam joho mudrosć słyšała a wot njoho wuknyła. Tak zjewi nam też mać Boža swoju mudrosć, hdyž ju poniżnje wo to prosymy. Wona sama praji: „Zbóžny tón człowjek, kiž mje słyši.“ Tohodla prošmy Mariju we wšitkich nuzach a bědach wo jeje radu; wona dźěn je stoł mudrosće a maćeř dobreje rady!

(Pokročowanjo.)

Swjaty křiž.

Swjećachmy wutoru swjedźeń: „Namakanja swjatoho křiža“. Naše serbske misale k tutomu dnjej praji: „Ze znamjenjom křiža na wójskowych khorhowjach přewiny kěžor Konstantin swojoho přećiwnika Maxenca. Joho mać, swjata Helena, kotraž po tym dobyću hižo 63lětna křesćanstwo přiwza, da na Golgoće za Jězusowym křižom ryć. Jako tři křiže a martrařski grat namakachu, spóznachu křiž našoho wumoženja na tym, zo bu z joho dótknjenjom khora žónska nadobo wustrowjena. To sta so w lěće 326.

Dźěl swjatoho křiža dari Helena swojomu synej do Konstantinopla, dźěl do Roma, dźěl wosta w Jeruzalemje. Z česćownosću ke swj. křižej křižowanjo w cyłym kěžorstwje zakazachu. Křiž doby a hišće dobywa! Kruški swjatoho křiža su rozšěrjene po cyłym swěće.

Křiž je złota kniha we wšěch rěčach swěta, je pomnik čłowjeskeje złósće, ale tež štom žiwjenja, je znamjo našeje wěry a nadźije, je klětka njeskónčneje lubosće Božeje, je wołtař Božoho a našoho wopora, je w našimaj wuměracymaj a morwymaj rukomaj kluč do wrótkow njebjeskoho raja.“

Naši biskopojo nětko našu młodosć přeprošuja, na swjedźenju swj. Trojicy, to je 12. junija, swoju wěru do swjatoho křiža wuznać. Tuž, luby młodźenco, luba knježna, wobdźěl so na tutym dnju na wšěch postajenych pobožnosćach tutoho dnja młodosće. Dźensa hižo was wšitkich přeprošamy.

Wšo hižo rjaduja tak, zo žadyn zadźěwk njebudźe, kiž bu was wot jeneje tuteje pobožnosće wotdźeržować mohł. Rano abo dopołdnja budźe zhromadne swjate woprawjenjo a popołdnju zhromadne wuznaćo k swjatomu křižej z wosebitej pobožnosću. Mějće so po słowach swjatoho Pawoła z lista na Galatskich 6, 14, kotrež swjata Cyrkej jako Introitus na swjedźenju „Namakanja swjatoho křiža“ trjeba: „My pak mamy so hordźeć w křižu našoho Knjeza Jězusa Khrystusa, w kotrymž je naše spomoženjo, žiwjenjo a z-mortwych-stać, přez kotryž smy wumoženi a wukupjeni, alleluja, alleluja.“

Znaješ tola tež modlitwu, kiž sy hižo jako małe dźěćo wuknył. Modl so ju wšědnje:

„Swjaty křižo, moje zbožo,
Khrystusowe smjertne łožo,
Tebje nutrnje česćuju,
Z wutroby će lubuju.
Škituj mje na smjertnym łožu,
Zo ja přińdu k wěčnom' zbožu!“

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróšćic. Štwórtk před tydźenjom so naše lubuški prěni króć do šule přijachu. Bě to běhanjo a wobstaranjo! A skónčnje dyrbjachu hižo rano we 8 hodź. w šuli, haj samo w 7 hodź. w kemšach być! Za tutych 35 nowačkow so wosebita Boža mša wotmě. Knjez farař rozłoži staršim, kajke winowatosće maja woni a jich dźěći za wěru a nabožinu dopjelnić. Na kóncu wudźěli so swjate požohnowanjo. W šuli běchu mjez tym rjanej dudkowej štomaj (Tütenbäume) připrawili, kiž pod zakrywom na małych čakaštej. Wulke dźěći někotre spěwy rjenje zanjesechu, małe pak rejwachu a předstajachu žortniwu hru mjez zaječkami a palčikami. Bě to wjeselo! Tež do dźěćaceje skupiny so wabješe. Šulski wjednik a rjadowny wučeŕ staršim a dźěćom nowy šulski porjad trochu wujasništaj. A skónčnje dósta kóžde dźěćo swoju rjanu ćežku dudku — někotre běchu přejara napjelnjene — do ručkow. Tuž wšitkim wjele zboža a Božoho žohnowanja na šulski puć!

Z Marijineje Hwězdy. Hišće nam „Posoł“ ničo rozprawjał njeje, zo je najdostojniši knjez biskop w jutrownym tydźenju tež w klóštrskej cyrkwi firmował. Wón wudźěleše tónle nadobny sakrament Ducha Swjatoho štwórtk 21. apryla, na swjedźenju nowoho swjatoho Němskeje, swj. Konrada z Parzham-a. W mjenje 9 křižerjow, kiž w Swinařni najdostojnišoho hósća wočakowachu, powita joho knjez bur Mikł. Smoła ze Swinařnje. Před wrotami klóštrskeje cyrkwje běchu so klóštrscy duchowni a w mjenje wosadnych duchownych Khróšćičanski knjez kapłan zhromadźili, kaž też zastupnicy towařstwow ze swojimi khorhowjemi, němske a serbske družki. Šulska holčka Marhata Rabec z Kukowa powita knjeza biskopa z krasnej němskej basnju a z rjanym kwěćelom. — Po wuspěwanych liturgiskich modlitwach

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powědančko wot Khrystofa Śmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.

Pokročowanjo.) XIV.

Zwjeselena mać.

Dobra, bohabojazna knjeni bydleše mjez tym na swojim hrodźe w Dubowinje połna zrudoby a struchłosće. Słyšawši powěsće, zo je wójny kónc a zo je hižo měr, nadźiješe so swojoho luboho mandźelskoho bórzy zasy wohladać. Tola na to pomysliwši da so do płakanja. „Ach mój luby Božo“, dźeše wona, „ja sym tola prawje njezbožowna! Štož je kóždomu k wjeselu, je mi k njewurjeknitej zrudobje. Kóžda khuda žona najnižšoho panika wjeseli so na přikhad swojoho muža — a ja sebi njemóžu na přikhad swojoho mandźelskoho bjez stracha a bojosće pomyslić. Ach, kajka žałosć a zrudoba joho tu wočakuje! O, kak jomu jenož žałosne njezbožo z dźěsćom k wědźenju dam! Ach, za naju njebudźe drje tu na swěće žaneje wjesołeje hodźiny wjacy!“

Hrabincy so stajnje njewurjekniwje styskaše; njeměješe nihdźe žanoho měra, khodźeše z jeneje jstwy do druheje, pak do kapałki, pak zasy do zahrody. Hdźežkuli dźěše a běše, modleše so we wutrobje k Bohu; přetož jenički tróšt, jeničke spokojenjo namaka hišće w modlenju a nadźiji, zo Bóh sam wšě čłowječe należnosće wodźi a husto najhórše horjo do najwjetšeje a najbožownišeje radosće přeměnja.

„O dobroćiwy Božo!“ zdychny knjeni, hdyž bě jónu zasy w najdalšim kućiku wulkeje zahrody hórke sylzy płakała, „smil so nade mnu, smil so nad mojim mandźelskim! Sčiń kónc tomule mojomu žałosnomu ćerpjenju — jenož tebi samomu je to możno! O daj, zo by naju zasywidźenjo wjesołe a radostne było! Ty sy z najmudrišich wotpohladanjow nana, mać a synka rozdźělił — o daruj namaj naju lube dźěćatko znowa, a daj, zo bychmy so wšitcy tři zasy widźeli! Ty sy hižo wjele tysac sylzow zetrěł a zrudobu do radosće přewobroćił. O ty najmiłosćiwši a najdobroćiwši Božo, smil so też nade mnu! O luby njebjeski Wótče! Hačrunje hrěšna, sym tola přecy twoja dźowka, a směm tebje swojoho Wótca mjenować, kaž je to twój Syn sam wučił a přikazał. Ach, ty mje wěsće bóle lubuješ, dyžli ja swoje dźěćo. O Knježe, njebjeski Wótče! Słyš, wusłyš mje, njezastorč swoje dźěćo, swoju dźowku, kotraž žanoho wućeka nima, khiba jenož tebje!“

Hdyž so knjeni hišće modleše, zasłyša někajki ropot. Hłowu pozběhnywši, widźeše Marhatu po łucy runje na rózk, hdźež sedźeše, přińć. Hdyž knjeni jeje wjesołe wobličo wuhlada, zbudźi to nowu nadźiju w jeje wutrobje.

„Ach, najlubša, najdobroćiwiša knjeni“, započa Marhata, přinjesu wam najwjeselšu powěsć wo wašim lubym Bohusławku. Wón je žiwy a — bórzy joho wohladaće.“

Nětko přińdźe też Methodij, zo by knjeni na přikhad synka a mandźelskoho přihotował. Knjeni běše połna radosće, a mysleše sebi, zo mandźelskoho a synka hakle za někotre dny wohlada, a wjedźeše putnika do tamneje jstwički, hdźež běše něhdy z Bohusławkom bydliła.

Jako durje wotewri, hlej, tu stupi jej mandźelski ze synkom na rukomaj napřećo.

„O mój najlubši Drohoměro — mój luby Bohusławko!“ to běchu je słowa, z kotrymiž mandźelskomu wokoło šije

swjećeše najdostojniši knjez mjelčacu Božu mšu. Přitomni duchowni jomu assistowachu. Klóštrske knježny spěwachu přiměrjene kěrluše. Po dokónčenym swjatym woporje rozłoži knjez kapłan P. Wilibrord OSB. firmujomnym a wšitkim přitomnym hłuboki zmysł tuteje hnadowneje hodźiny. Potom přistupi 139 dźěći, a to 73 hólcow a 66 holcow k wołtarjej a dóstachu přez swjaty sakrament bohate hnady Ducha Swjatoho. — Hdyž běše biskop tute swjate dźěło wukonjał, stupi do srjedź cyrkwje a prědowaše. So wšitkim za wšu lubosć a přiwisnosć k swjatej Cyrkwi dźakujo sławješe swjatoho bratra Konrada z Parzham-a, kiž je jako jednory wrótnik w sławnym klóštrje Altötting 41 lět dołho poniżnje swojomu njebjeskomu Knjezej służił a z tym sebi zasłużił krasnu krónu njebjesku. Swjatki lěta 1934 je joho naš swjaty wótc Pius XI. swjatočnje do Swjatych katolskeje Cyrkwje přiwzał. Što trjeba runje naš čas nuznišo, hač muži, kiž po přikładze swjatoho Konrada poniżnje swoje winowatosće we kajkimžkuli swojim powołanju wukonjeja? Před Bohom je to cyle wšo jene, kajke zastojnstwo štó na zemi ma, kajke dźěło wukonja, hdyž jenož so wšitko stawa Božej česći. Dobry přikład je wosebje w dźensnišim času najlěpša bróń swjateje wěry. — Po wuspěwanju khwalbnoho kěrluša a wudźělenju eucharistiskoho požohnowanja kročeše knjez biskop w swjatočnym ćahu žohnujo do „hornjoho dwora“. Tam předstajichu so jomu předsydy klóštrskich towarstwow, rjemjeslnicy, kasino, dźěłaćerske towarstwo a kongregacija knježnow. — Štwórtk popołdnju wotmě so w klóštrje duchowna konferenca wšěch duchownych Kamjenskoho wokrjesa w přitomnosći knjeza biskopa. Na wječor zawdachu klóštrske zwony wyššomu pastyrjej dźakne „Božemje“.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 13. meje 1938, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 11. meje 1938, pop. w 2 hodź. w Konjecach, 1/24 hodź. w Smjerdźacej.

Ze Zdźěrje. Młode jutry na dopołdnišich Božich służbach přistupi w našim domje Božim 15 móličkich k prěnjomu razej k blidu Božomu. Ze zaswěćenej a rjenje wupyšenej swěčku w rucy buchu z farskoho domu do cyrkwje wjedźeni. Prědowanjo po swjatym sćenju bě w serbskej a němskej rěči, kaž sebi to diaspora žada. K tomu přizamkny so runje tak wobnowjenjo křćeńskoho sluba. Z prěnjowoprawjeńskimi dósta też nahladna ličba swójbnych najswjećiši sakrament. Po wobzamknjenju hnujaceje swjatočnosće z „Te Deum“ buchu móličcy na farje pohosćeni. Křesćanska skutkowna lubosć, tale sobu najmócniša pomocnica našeje khudeje diaspory, běše skoro wšitke tute dźěći woprawdźe pyšnje a zdźěla dospołnje do woprawdźe njewjesćinskeje drasty za luboho Jězusa zdrasćiła. Njech je tutym wobhnadźenym móličkim tónle dźeń hnady z najbohatšim žohnowanjom! — Smy so też 4. póstnu njedźelu na podobne swjatočne wašnjo w domje Božim z tamnymi rozžohnowali, kotřiž po dokonjanych šulskich lětach nětko do žiwjeńskoho powołanja stupichu. Běše jich 14 młodostnych, kotřiž běchu po 6 šulach wosady rozbrójeni swój šulski čas dokonjeli. Njedźiwajo toho pak, hačrunjež bydla někotři hač do 10 km wot farskeje cyrkwje, njepobrachowaše ani jenički z tutych młodostnych na 4 dnjach před wotpušćenjom při khutnych přednoškach w cyrkwi, zo bychu so sylnili w Khrystusu za swjatu wěru w dalšim žiwjenju. Wěsće budźe z nimi wosebita hnada Boža za tule woporniwosć.

— Zda so skoro kaž wosebita hnada być, hdyž póndźelu po młodych jutrach zhonichmy, zo je wosrjedź nocy do wěčnosće wotešła Hana Šeferowa ze Zdźěrje. Njebočička pokhadźeše z Khrósćic. Bě dźowka njeboh Jakuba Kokle, bratra našoho bywšoho zapósłanca njeboh Michała Kokle. Bě so ze swojim mandźelskim, kotryž tehdy w Khrósćicach służeše, zeznała a tak tu do diaspory zaćahnyła. Tola do krewje zaščěpjeny duch wěriwoho a skutkownoho křesćanstwa a swjateje swěry k jeje cyrkwi njeje ju ženje wopušćił, je jej dał mnohe ćeže a hórkosće žiwjenja w krutej dowěrje na Boha znjesć. Tak też poslednju hórkosć ćežkoho khorołoža wot zańdźeneje nazymy sem. Hana Šeferowa běše stajnje při wšěch Božich służbach a cyrkwinskich swjatočnosćach, hdyž jej to domjace poměry někak zmóžnichu, poslednje žiwjeńske lěta pak wšědnje, a skoro porjadnje k swjatomu woprawjenju. Jeje ćiche wašnjo a přećelniwosć bě wotbłyšć znutřkownoho měra. Tak je Khrystus, po tym, hač bě bohate hnady wudźělił tym móličkim, swoju swěrnu służownicu zwołał k wěčnym wjeselam.

---

padny. Radostne sylzy płakajo wokošowaše pak swoje lube dźěćo, pak luboho mandźelskoho. „Nětko chcu rad wumrěć“, praji skónčnje, „hdyž sym tohole zboža dočakała. O kak spodźiwnje wě Bóh wšitko wjesć! Skerje běch so smjerće nadźała, hač tajkeje radosće. Budźich ze strachom třepotała, hdy bych ći, mój najlubši mandźelski, bjez našoho luboho Bohusławka napřećo stupić a će powitać dyrbjała — a mjez tym přinjeseš joho ty sam w prěnim wokomiknjenju naju zasywidźenja na rukomaj mi napřećo! — O Božo, swoje žiwe dny njemóžu so ći dosć dźakować, zo sy tele žałosne njezbožo do tajkeje radosće přeměnił! Čas žiwjenja chcu so w kóždym horju tebi dowěrić; přetož ty wjedźeš wšitko tak, zo je k našomu lěpšomu a naposledku k našej radości. — O mój luby Bohusławko, kajki sy ty hižo lubozny a pěkny hólčec! O mój luby mandźelski, kak zbožowne zasywidźenjo je nam Bóh přihotował! Wón bě nas rozdźělił, nětk nas na spodźiwne wašnjo zasy hromadu dowjedźe. Jomu budź česć, khwała a dźak!“

Wšitcy płakachu sylzy radosće. — Hdyž bě prěnja a najwjetša radosć so trochu minyła, poča Bohusławk maćeri powědać, što je so wšo z nim stało, a to na tajke wašnjo, zo dyrbješe wona pak płakać, pak so posměwać. Najrjeńšo wopisowaše wón, kak jomu w tym wokomiku běše, hdyž přez rozpuknjenu skału do wulkoho swěta pod rjane, módre njebjo wustupi. Hišće z wjetšej zahoritosću a wutrobnišim pohnućom powědaše wón, wo tamnej khwilcy, hdyž jomu pobožny putnik prěni raz wo Bohu powědaše a joho wšohomócnosć, najwjetšu mudrosć a lubosć na wšěch stworjenych wěcach pokazowaše. Tak dołho hač tole powědaše, stojachu jomu swětłe sylzy we wočomaj.

„Woprawdźe“, rjekny hrabja, „skoro bych sebi přał, zo běch we swojich dźěćacych lětach też w tajkim bydlenju pod zemju woćehnjeny był. My smy hižo wot małosće zwuknyli, wšě tele rjane skutki Boże wšědnje bjeze wšeje kedźbnosće widźeć. O, hdy bychmy my tele Boże skutki a stworjenja też tak kaž Bohusławk zdobom a hižo při dospołnišim rozomje wuhladali — kak by nam tu k wutrobje było! O ty dobry a wulki Božo! Kak bychmy so nad twojej wšohomócnosću dźiwali, twoju mudrosć khwalili, nad twojej dobroćiwosću a miłosću so radowali!“

Pobožna a bohabojazna knjeni praješe: „Kaž běše Bohusławkej, jako ze swojoho podzemskoho wobydlenja na Božu krasnu zemju wustupi, tak budźe też nam nětdy, hdyž z tohole časnoho žiwjenja do njebjes zastupimy. Kaž běchu Bohusławkowe hrajki — mjenujcy tamne molowane różički, wowcki a štomiki, na kotrychž měješe tola wulke wjeselo, tak drje su też wšě widźomne rjanosće a wšě wjesela tutoho swěta lědma někajki sćin krasnosćow a rjanosćow w njebjesach. Też tale radosć tu na swěće, kotruž mamy při zasywidźenju swojich najlubšich po dołhim času dźělenja, też tale wulka radosć je přecy hišće něšto małe přećiwo tej radości, kotruž změjemy nětdy w njebjesach při zasywidźenju swojich lubych. A tola sym ja w tymle wokomiku našoho zasywidźenja tak zbožowna, jako bych woprawdźe hižo w njebjesach była.“

Skónčnje Methodij hišće přistaji: „Wučba a wěrnosć, kotruž we wšěm, štož je so tu stało, zjawnje widźimy, je ta: Boža wšohomócnosć, mudrosć a dobroćiwosć je na njebju a na zemi tak zjawna a wulka, zo móže ju też rozom dźěsća spóznać.“ (Přichodnje kónc.)

Z Kulowa. (Młode jutry, prěnje swjate woprawjenjo našich lubych dźěći.) Prěnjo-woprawjeńske dźěći zhromadźichu so před dopołdnišimi wulkimi kemšemi w šuli. Wot tam ćehnjechu, swěčku w rucy, w rjanym rjedźe, pod přewodom hudźby kěrluš spěwajo, we swjatočnym prócesijónje do cyrkwje, na čole kk. duchownaj a ministrantojo z khorhowjemi. Cyrkwinske zwony z mócnym zwukom jich rjenje přewodźachu. To pak běše dołhi ćah, z města a ze wsow wšo hromadźe 118 prěnjo-woprawjeńskich dźěći; ze serbskeje wučby bě jich 31. Dom Boži bě za tutu wurjadnu swjatočnosć najkrasnišo wudebjeny a wulki wołtař błyšćeše so wšón w jasnym wobswětlenju. W cyrkwi so woprawjeńske swěčki na blidźe zestajachu a zaswěćichu. Dźěći so zhromadnje pomodlichu, a na to měješe knj. kapłan krótke prědowanjo. Na wulkej spěwanej Božej mši, kiž knjez farař swjećeše, so dźěći zhromadnje modlachu Božu mšu z němskoho misala, měšnikej ławconscy wotmołwjejo. Wotměnjejo hrajachu pišćele a hudźba, krasnje klinčeše zhromadne spěwanjo kěrlušow. Po swjatym sćenju poréča knjez farař k dźěćom a jich staršim ze zahoritymi słowami Na to wobnowichu dźěći swój křćeński slub. Swjaty wokomik so přibliži a dźěći kročachu w dobrym rjedźe pobožnje k blidu Božomu. To běše hnujacy napohlad. Jězus, bójski přećel dźěći, zastupi prěni raz do tak mnohich njewinowatych dźěćacych wutrobow. Potom też starši, přiwuzni a mnozy druzy ludźo swjate woprawjenjo dóstachu. Po Božej mši buchu dźěći zasy z cyrkwje wjedźene. — Popołdnju w 2 hodź. wobdźělichu so prěnjo-woprawjeńske dźěći zasy na nyšporje. Najprjedy dźeržeše knjez farař krótku křesćansku wučbu. Po swjatym sakramentalnym požohnowanju dźěše prócesijón wokoło města. Dźěći prědku w ćahu, rjenje zestupane, też mužojo a žony, w rjadach po šesćich. Tak je nětko w prócesijónach rjany porjad, kiž dobry zaćišć čini. — Po nyšporje buchu dźěći fotografowane, kóždy dóstanje swjećatko za wopomnjeńku na tutón najrjeńši dźeń swojoho žiwjenja. — Popołdnju w 5 hodź. běše w katolskej towaršowni za prěnjo-woprawjeńske dźěći mała swjatočnosć. Knjez kapłan pokazowaše jim film a druhe rjane wěcy. Potom so rozžohnowachu a dźěchu wjesele domoj. — Póndźelu rano 1/4 7 hodź., na swjatoho Marka, přińdźechu dźěći nimale połnoličbnje zasy na Božu mšu a k swjatomu woprawjenju, na to dyrbjachu hnydom do šule. Po Božej mši na swj. Marka dźěše prócesijón wokoło polow; najebać dešćikowoho wjedra so mnozy na prócesijónje wobdźělichu.

— Na swjatoho Marka je w Sulšecach wulki lubjeny swjaty dźeń. Hižo jara zahe rano du Sulšečenjo w prócesijónje so modlo a kěrluše spěwajo wokoło polow, so Bohu dźakujo a prošo wo zdźerženjo a žohnowanjo pólnych płodow. Dopołdnja měješe knjez farař w Sulšowskej rumnej rjanej kapałcy spěwanu Božu mšu a prědowanjo. Wšitcy wjesnjenjo so na swjatočnych Božich służbach wobdźělichu a horliwje kěrluše spěwachu. Popołdnju běše swjatočny nyšpor, křesćanska wučba, litanije, a spěwachu so wjacore modlitwy a kěrluše. Sulšowska kapałka je krasnje ponowjena a rjenje wupyšena, ma też cyłe nowe wobswětlenjo. Tak je woprawdźe najrjeńša wot wšitkich druhich kapałkow našeje wosady. Bohu słuša wšitka česć a khwalba, česć też Sulšečanam za wšě tute dźěła a wopory. Też někotre druhe wsy maja na swjatoho Marka swjaty dźeń a rano wokoło polow du, zo by Bóh luby Knjez jich domy, skót a pola žohnował a zdźeržał.

— Žańdźenu njedźelu zaklinčachu hižo na rańšej Božej mši rjenje dwojohłósne serbske kěrluše, spěwane wot spěwnoho wotrjada serbskeje marijanskeje kongregacije knjeżnow, pod nawjedowanjom knjeza organista Pawoła Paški. Na dopołdnišej wulkej Božej mši, kiž so na měnjenjo serbskeje kongregacije za žiwych a wotemrětych sobustawow dźeržeše, dźěchu sodalki maćerje Božeje połnoličbnje zhromadnje k swjatomu woprawjenju. Před Božej mšu, hdyž je wobkhad wokoło cyrkwje wonka, zanjese spěwny khór horliwje serbski jutrowny kěrluš: „Khwała budź Bohu wěčnomu". Sylny měšany khór (Bratrowstwo a knježny kongregacije) na Božej mši krasnje spěwaše z přewodom piščelow, štyrihłósnje: „O Božo, w prochu ležimy". Po Božej mši, při sakramentalnym požohnowanju, spěwaše so łaćonske „Tantum ergo" po cyle nowym hłosu a „Wy Boži jandźeljo". Kak rjenje klinča k česći Božej naše rjane serbske kěrluše, njech so też přecy prawje horliwje a pobožnje spěwaju. Na nyšporje dźeržeše so před krasnje wupyšenym mejskim wołtarjom prěnja mejska pobožnosć k česći Marije, meje kralowny. Po swjatym požohnowanju spěwachmy rózarije a kěsluš. W 3 hodź. wotmě maćerne towarstwo swoju měsačnu zhromadźiznu.

— Bělu njedźelu, 24. apryla, woswjećištaj mandźelskaj kobelef knj. August Kuschel a joho mandźelska Rosalija rodź. Markec swój złoty kwas. Rano 1/2 8 hodź. běše za złoteju jubilarow cyrkwinska swjatočnosć: prědowanjo, požohnowanjo, předpisane modlitwy. Knjez farař přepoda jubilaromaj knižku wot najdostojnišoho knjeza biskopa k wopomnjeću na tutón dźeń a wupraji zdobom jimaj w joho mjenje wutrobne zbožopřeću. Na to sćěhowaše za njeju Boža mša, na kotrejž jubilaraj, jeju přiwuzni a přećeljo k swjatomu woprawjenju přistupichu. Mandźelskaj złotaj jubilaraj staj powšitkownje čělnje a duchownje hišće strowaj a čerstwaj. Kóždy ranjo dźetaj do cyrkwje na Božu mšu. Samoj dźěći njeměještaj, staj pak 4 khudym syrotam z přećelstwa staršiske městno zastupiłoj a je ze wšej lubosću woćahnyłoj. So wě, zo też tući na jeju złotym jubileju z dźakownej lubosću so wobdźělichu. Mnohe zbožopřeća a rjane dary so złotymaj jubilaromaj z blizka a daloka připósłachu a wěnowachu. Bóh zdźerž jeju hišće prawje dołho stroweju a spožč jimaj rjany wječor žiwjenja a bohate myto w njebjesach.

List do Bärensteina.

(Skónčenjo.)

To bě poslednja wulka swjatočnosć, kotruž tu mějachmy. Prjedy njeje, 4. njedźelu posta, běchmy woswjećili prěnje swjate woprawjenjo za 16 dźěći. 4 z nich běchu z 1. šulskoho lěta, tamne z 2, dwě ze 4. Wašej ćetcy Marka a Hańžka běštej mjez nimi. Zawěsće stej Wam wonej to hižo zdźěliłoj, snadź też swjatočnosć wopisałoj, abo wopisać dałoj. Běchmy lětsa dźěći prjedy k prěnjomu swjatomu woprawjenju wzali, dokelž měješe swjate firmowanjo najprjedy bołmončku być, wólbow dla pak je so potom na pozdźišo wotstorčiło!

A hišće jenu swjatočnosć chcemy naspomnić, dokelž je so našim ludźom jara spodobała. To bě swjatočnosć za 18 dźěći, kotrež běchu do jutrow šulu wukhodźiłe. Njedźelu do prěnjoho swjatoho woprawjenja na dopołdnišich kemšach so wotmě. Dupu běchmy sebi před kehelki stajili, někotre wotkhadźace holcy běchu ju rjenje ze zelenymi pletwami wudebiłe: wokoło njeje so po prěnim swj. sćenju ćile 18 młodostni zestupachu, a hdyž bě najprjedy duchowny k nim na zakładźe słowow: „Jedyn je waš mištr, Jězus Khrystus" k wopominanju sobu do žiwjenja poréčał, wobnowichu, w rukach dźeržo swěčku, kotruž běchu junu při swojim prěnim swjatym woprawjenju sobu měli, křćeński slub. — Bóh daj, zo ženje njezabudu, što su tu kaž z přisahu swojomu bóžskomu Knjezej přilubili! —

Žiwjenjo ženje njewostawa stojo: jeni du, druzy přikhadźeju. A tak požohnowa wosadny duchowny minjenu srjedu w cyrkwi druhu črjódku, kotraž so, přewodźena wot swojich maćeri, nastaji prěni króć do šule. Wšo hromadźe bě jich 19 dźěći; 15 budźa khodźić do Wotrowskeje šule, 3 do Porchowa, 1 do Halštrowa: wšitke pak změja zhromadnu šulu za žiwjenjo a wěčnosć we wosadnym domje Božim. — Bóh daj, zo bychu přecy hłubšo a hłubšo so wukubłowałe za Boha a joho wěrnosće, kaž też we wěcach, kotrež su trěbne za tute zemske žiwjenjo!

Tak, luby wujo w „dalokej" Americy, sym Wam rozprawjał wo nabožnym žiwjenju našeje wosady, z kotrejež

sće też Wy wušoł, na kotruž rady spominawaće, a kotraž też na Was rady mysli. To pokaza mjez druhim też tole: Hdyž Młode jutry do kapale zastupich, 'žno tam naš Wam też derje znaty kěbětař na mnje čakaše. Lědom běchmoj so postrowiłoj, žno wón dźeše: „Knjez farař, sće hižo „Posoł" čitał? Amerikanski wuj trjeba postawu Božoho horjestaća." „A Wy měniće", padnych jomu do rěči, „zo mamy jomu našu dać, kotraž je na łubi na wumjenk stajena?" — „Haj, to chcych prajić", bě wotmołwa. — Hnydom sym Wam, kaž hižo wšće, ju poskićił.

Nětko pak chcu Wam też hišće něšto druhe zdźělić, štož njeje runje nabožnoho razu.

Hdyž zasy junu do Wotrowa přińdźeće — přińdźće bórzy — Wotrow lědom spóznajeće. Hdyž wot Bležic do wsy pojědźeće, wuhladaće tam tři nowe khěžčički. W dwěmaj stej sebi młodej mandźelstwje swoje hněžko přihotowałoj, do prěnjeje jene wo mały kusk starše so přesydliło. A na přosadkach so hižo měri, a mištr hižo narysy přihotuje: tam maju so po času stajić 3 druhe domske, jene hižo hnydom po Swjatkach. — Derje tola, zo smy sebi před krótkimi lětami našu cyrkej powjetšili! Abo je to wina, zo so tu nětko tak twari? Snadź su sebi wědomi: Wokoło cyrkwje sy blizko swojomu Zbóžnikej.

Nětko pak, drohi wujo, chcu list skónčić. Mje boli ruka wot pisanja, Wam pak mohło wočomaj zeškodźeć, hdyž byšće předołho čitać dyrbjał. Naspomnić jenož hišće chcu, zo po dołhim a krutym wojowanju ze zymu a sněhom a mócnymi zmjerzkami so naléčo tola skónčnje předobywa do našoho kraja: štomy zakćěwaju, ptački fifola a spěwaju, na polach so pilnje dźěła, łuki a sywy so hižo zelenja. A zasy móžemy wjesele spěwać:

Lute dobre spodobanjo
naléčo nam přinjese.
Wšitko žada žohnowanjo,
hewak płodow njenjese.
Nětk so płodźi wša natura.
To je radosć kóždoh' bura,
hdyž wón widźi na zemi,
zo so wšitko zeleni.

Přećelnje strowja Was

jedyn Wašich wujkow we Wotrowje.

Katolska Cyrkej w swěće.

Swjatočnosć swjatoprajenja w Romje.

Na lětušej Jutrowničcy je so we hłownym měsće křesćanstwa zasy jedyn z tych cyrkwinskich swjedźenjow wotměł, kotrychž zwonkowny błyšć a nutřkowny wobsah na wšitkich wobdźělnikow njezapomnity začišć zawostaja. Ze swjedźenjom horjestaća našoho Zbóžnika běše druhi swjedźeński podawk zjednoćeny: přiwzaćo jenoho křesćanskoho martrarja a dweju wuznawarjow do zapiska swjatych, mjenujcy zbóžnoho Handrija Bobole (1591—1657) z rjadu jezuwitow, kiž bu wot šismatiskich kozakow w blizkosći pólskoho města Pinsk na surowe wašnjo k smjerći martrowany; zbóžnoho Jana Leonardi z města Lucca (1541—1609); zbóžnoho Salvatore da Horta (1520—1567) z Kataloniskeje, kiž běše bratr z rjadu franciskanow. Kaž přecy při swjatoprajenjach błyšćeše so też tón raz swjatoho Pětrowa cyrkej we morju swětła, a we swojich wulkich rumnosćach ćišćeše so po tysacach ličaca syła ludźi ze wšěch ludow. Hdyž Swjaty Wótc, přewodźany wot 28 kardinalow a 80 arcybiskopow, biskopow a abtow, do swjatoho Pětroweje cyrkwje zaćahny, hołdowachu syły ludu widźomnomu naměstnikej Jězusa Khrystusa z kiwanjom a wyskanjom.

Nětko započa so ritus swjatoprajenja z litaniju k wšěm swjatym a z modlitwu k Swjatomu Duchej. Potom zaklinčachu wuznamne słowa, z kotrymiž sekretar brevow sćěhowacu kanonizaciju přizjewja: „Słyšće nětko z wotewrjenej wutrobu a z poniženym zmyslenjom słowa Pětra, kiž přez Piusa rěči! Z njebjeskich wyšinow přikhadźace nadzemske swětło napjelnja a wobswětla dušu najwyššoho pastyrja. Raduja so njebjeske khóry, raduja so Španiska, Pólska a Italska nad nowym swětłom swjatosće, kotrež je so na nich wulinyło; wyska wojowaca Cyrkej, kotraž móže so w tak ćežkich časach tak mócnych zastupnikow pola tróna Božoho zwjeselić." Potom rěči bamž, mjez tym zo wšitcy kardinalojo a biskopja so pozběhnu, w połnomocy swojoho zastojnstwa słowa swjatoprajenja „k česći swjateje a njerozdźělneje Trojicy, k sławje katolskeje wěry, a křesćanskeje nabožiny, w mjenje našoho Knjeza Jězusa Khrystusa, swjateju japoštołow Pětra a Pawoła a w Našim samsnym mjenje." Nětko zaspěwa Swjaty Wótc swjatočne Te Deum. Mócnje klinča zynki tutoho sławnoho dźaknoho kěrluša přez rumne khódby Pětroweje cyrkwje.

Po dokónčenym kěrlušu přečita sekretar brevow w mjenje bamža homiliju (to rěka krótke prědowanjo) k česći nowych swjatych, z kotrejež tute hłowne myslički podawamy: „Wěrimy, zo je nam Boža Předwidźiwosć w tutych třoch swjatych wopokaz wosebiteje dobroćiwosće podała. W času, w kotrymž bywaja ludy z telko strachami domapytane a zamylene, dawaja woni Cyrkwi nadźiju na zbožowniše dny. Nadźijamy so, zo jedyn z nich, sława Pólskeje, kotryž na hranicy mjez rańšim a wječornym krajom krónu martrarstwa dócpě, přez swoju zastupnu prózstwu wočakowane zjednoćenjo narańšeje z wječornej cyrkwju wuprosy; druhi přez wróćenjo měra a přezjednosće w katolskej Španiskej nowe rozkćěnjo křesćanskeje wěry wuprosy a třeći za katolske misijóny, kotrež je wón tak spěchował, dalše zbožowne wuspěchi wuskutkuje."

Nětko swjećeše dekan swjatoho kolegija, kardinal Granito Pignatelli di Belmonte, wulku pontifikalnu Božu mšu. Po dokónčenych Božich służbach tłóčachu so syły ludu z cyrkwje won na rumne naměstno Pětrowe, hdźež běchu so hižo črjódy wěriwych zhromadźiłe a bamžowske požohnowanjo wočakowachu. Hdyž so Pius XI. ze swojej třojej bamžowskej krónu (tiaru) pyšeny, w logiji nad hłownymi wrotami Pětroweje cyrkwje pokaza, wospjetowachu so zahorite hołdowanja wěriwych. Nadobo pak nasta swjata ćišina. Najwyšši pastyr Cyrkwje pozběhny swoju prawicu a wudźěli urbi et orbi japoštołske požohnowanjo (to woznamjenja městej Romej a cyłomu swětej). Přez wótřeréčaki móžachu wšitcy přitomni słowa žohnowanja Swjatoho Wótca zrozemić. Hišće někotre mjeńšiny zhladowaše bamž na wyskacy lud přecy swoju prawicu k žohnowanju pozběhujo.

Krasny wobraz poskićeše wječor Jutrownički wobswětlenjo swjatoho Pětroweje cyrkwje. Kaž wot kuzłoprućika dótknjene zabłysknychu so wječor we 8 hodź. cyłe rynki swětleškow započejo wot křiża na mócnej kupoli Pětroweje cyrkwje hač dele k třěše. Samo wulke stołpy na Pětrowym naměstnje, po twarskim mištrje kolonady Berninija mjenowane, běchu wobswětlene. Wjele tysacow běchu so zasy zhromadźili a tutón wulkotny napohlad wobdźiwachu.

*

Italska počesći měšniskoho rjeka. Italske knježeństwo je wobzamkło, nowy podmórski čołm po dominikanu kapłanu Reginaldo Guilliani pomjenować, kiž je we habešskej wójnje pola Tembien-a rjekowskeje smjerće za swoju wótčinu wumrěł.

Češka. Pražski arcybiskop, kardinal Kaspar, je so wosebje na bohatych swojoho biskopstwa wobroćił a jich napominał, při twarjenju cyrkwjow w předměstach sobuskutkować. Z wobžarowanjom praji, zo so mjez dobroćerjemi mało zamožitych ludźi namaka. W poslednim času nastate cyrkwje su nimale jenož z pjenježkow mjenje wobsedźacych a khudych so natwariłe, mjez tym zo dyrbi arcybiskopstwo nimale swoje cyłe dokhody za twar a zdźerženjo swojich cyrkwjow wužić. Wukaz skónči ze słowami: „Hdyž bychu so pjenjezy zamožitych z modlitwami khudych zjednoćiłe, bychu wšě naše předměsta bórzy nowe cyrkwje měłe."

Ruska. Prawosławny arcybiskop Sibiriskeje, Mejodji, kiž bu w oktobru 1937 zajaty, bu nětko k smjerći wotsudźeny a hnydom wotprawjeny, dokelž běše w lisće na jenoho japanskoho měšnika zrudny dóńt cyrkwjow wopisował.

Centralna rada sowjetskich bjezbóžnikow je wobzamkła, zo ma so w Moskwje wulka ćišćeŕnja připrawić, w kotrejž budźa so wšitke bjezbóžne spisy cyłoho swěta w přichodźe ćišćeć. To so wobzamknu ćežow dla, kiž so we mnohich krajach w ćišćenju bjezbóžnych spisow činja, zdźěła ze strony wobsedźerjow ćišćeŕnjow. Tuta ćišćeŕnja budźe z wosebitymi pismikami wuhotowana, tak zo budźe móžno, kóždy text w 45 rěčach ćišćeć. Wudawki za to staja so snadź na 11,6 milijónow rublow.

Kak człowjek „Wótče naš“ nawukny.

Běše něhdy rólnik; wón měješe wjele polow a łukow. A stajnje hišće rosćeše joho wobsedźeństwo. Hdźež ptački su, tam hišće ptački přilětuja, tute prajidmo so też nad nim dopjelni. Bratŕa joho nana zemrěchu wšitcy bjez herbow, a też ze strony joho žony připadny joho zahonam kopica kórcow. Cyły dźeń, wot ranja hač do wječora, móžeše wón po swojich honach khodźić ani zo by trjebał hdy na cuze stupić. Hdyž tak też junu po swojich honach kročeše, zetka joho knjez farař, a hdyž běštaj wo tym a tamnym sebi powědałoj, wopraša so joho duchowny knjez, hač też pilnje swój „Wótće naš“ spěwa, kaž so to słuša. Rólnik wotmołwi, zo drje je za čas młodosće chcył tutón paćeŕ nawuknyć, ale zo njeje ženje prawje časa k tomu namakał, a nětko je to přepozdźe, wón sebi to njemóže wjacy spomjatkować; ma tola tak wjele na swój mětk a statk myslić, zo druhe wěcy wjacy do hłowy njeńdu. To wězo fararja njezwjeseli, prašeše pak so dale přećelnje a mile, hač móže pisać a čitać. „Ně“, wotmołwi rólnik, nan joho njeje do šule słał. Běše to w času, hdźež móžeše człowjek ze šule wostać, ani zo by něchtón so za tym prašał. „Kak pak sebi to spomjatkujeće, hdyž žita a pjenjezy wupožčujeće?“ prašeše so farař dale. Rólnik so posmĕwkny. „To bych špatnje hospodaril“, praji wón, „hdyž bych jenož jenoho z pomjatka pušćił. Tu mózu so na swoju hłowu spušćeć.“ „Tak, tak“, měnješe farař, a „dobry wječor“ jomu prajiwši woteńdźe.

Nazajtra přińdźe khudy muž k rólnikej a praji: „Knjez farař je mje pósłał k wam, zo byšće mi tola dwaj měchaj žita požčił hač do žnjow.“ Rólnik zwoli rady do toho a wopraša so, prjedy hač tamón ze swojim žitom woteńdźe, jenož hišće: „Kak dha ty rěkaš?“ „Wótče naš“, wotmołwi muž. „A z přimjenom?“ „Kiž sy w njebjesach.“

Něšto dnjow pozdźišo přińdźe druhi, kiž so mjenowaše „Swjatosćene budź twoje mjeno“, a z přimjenom: Přińdź k nam twoje kralestwo“. Tomu požči rólnik też dwaj měchaj. Bórzy dóńdźe třeći, tón rěkaše: „Twoja wola so stań“, a z přimjenom „Kaž w njebjesach, tak też na zemi“. A tak to dźěše dale hač do „Amen“.

Farař a rólnik so zasy junu zetkaštaj, a zasy prašeše so farař, kak so to z tym „Wótče našom“ nětko ma. „Ach, duchowny knježe, wy tola wěsće, kak to z mojej hłowu stoji; njecha ničo wjacy do njeje“, wotmołwi rólnik.

Nětko so farař wopraša, hač njeje tym khudym ludźom, kotrychž je k njomu pósłał, žito wupožčił. Rólnik praji, zo je to wězo činił. „A kak dha rěkaja waši dołžnicy?“ wopraša so farař. Prěni rěkaše: Wótče naš, kiž sy w njebjesach; druhi: swjatosćene budź twoje mjeno; třeći: přińdź k nam twoje kralestwo — a tak dale hač do Amen.

Tu praji duchowny knjez: „Mjenujće tola nětko junu wšitkich swojich dołžnikow za sobu!“ A rólnik praji cyły „Wótče naš“ za sobu!

Nětko so farař posmĕwkowaše, a hdyž so rólnik wopraša, čohodla so tak ćiše wjeseli, wotmołwi jomu farař, zo dźěn je tola cyły „Wótče naš“ nawuknył, je tola cyle derje a zlohka jomu do hłowy šło. Hdyž rólnik to zasłyša, zadźiwa so a wjeseleše so jara. Wupožčene žito pak njeżadaše wróćo při sebi mysło: Skónčnje tola kóždy człowjek na někajke wašnjo z kmótrom pobudźe! (Po Simrocku, 1864)

Kaž kóžde lěto tak też lětsa pojědźe prócesijón do **Warthy** a **Wamborjec** (Albendorf) z omnibusom. Prošu, so po móžnosći z časom přizjewić, zo njebychu kaž druhe lěto někotři wróćo wostać dyrbjeli. Dźeń wotjězda so hišće wozjewi. — Přizjewić maš so jenož pola wjednika Jana Hajncy, Nowydwór (Neuhof) Bischofswerda-Land.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 389. z Poděbrada: prof. Jindrich Pokorny; 390. 392. z Kulowa: Khata Balantowa, Jan Kostorz, Michał Möller; 393. ze Salowa: Pětr Brězan; 394. z Budyšina: Khata Kochec.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

3. njedźela po jutrach, 8. meje 1938:

Boža mša str. 241; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. ze swjedźenja zjewjenja swj. Michała str. 563, 3. oktavy swj. Józefa str. 506; Credo; Praefacija jutrowna str. 223; poslednje sćenjo ze swjedźenja swjatoho Michała str. 553.

4. njedźela po jutrach, 15. meje 1938:

Boža mša str. 135; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Janu Baptisće de la Salle str. 457; Credo; Praefacija jutrowna str. 223.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za apryl.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Mĕsačna srjedźizna	Přeměn važenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přibĕrk w gr. 1	Přibĕrk w gr. 2	Přibĕrk w gr. 3	Wotbĕrk w gr. 1	Wotbĕrk w gr. 2	Wotbĕrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	—4	+16	+5,5	—	650	450	300	1500	650	1,700	18	5	ze štom. kćenja	

D. A. 1600 (Versand etwa 1550).
Schriftwalter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein E. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.

Wšě ćišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec ćišćeŕnja

Pórclin
złota kromka, kwětki, němske róže, winowe łopjena, blidne, kofejowe a čajowe servisy / Rosenthal-pórclin Bleikristall, kristal. škleńč. twory, kowowe, emaillowe, železowe twory. Kofejowe młyny, mjasowe wjelki — drjewjane, korbowe, šćětk. twory. Wulki wubĕrk!
Kóždy kupjeny kruch so wumĕni!
Tunje płaćizny!

Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutŕk. Lawska hasa 6

20 trjebanych
mužacych-, žonjacych- a dźěćacych **kolesow,** někotre hišće nimale nowe, 1 trjebany **přiwěšak** za kolesa ma na předań

J. Schieback
Mužakowska dróha 4.

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wubĕrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Müllerec *konditarnja*
w Budyšinje,
na póstowym naměšće.
dobre jenož poskića.
W rjanej jich kofejownji
pěknje so ći posedźi.

Za naše Serbowki:

Kašměrowe khuty
— woknješkate, klockate a mustrowane —
Fale z wumělskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola

Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Schauseil *w Budyšinje*

poskića Wam krasne nowe tkaniny za fale, rubiška a khuty a čorny nahłowjacy bant we wulkim wubjerku. Tež so trodle za rubiška na přećo na kóždu barbu najspěšnišo přebarbja.

K dnjej maćerje!

Toški za wopyty / měsćanske toški z „Reiß"-zapinadłom a přimadłom / **nakupne toški** z kože a łykna . . . a k tomu **móšničky** we wšelakich načasnych wuwjedźenjach

T. Albert w Budyšinje, Lawske hrjebje

Telefon 3078 — Hižo 60 lět we swójbnym wobsedźeństwje

Wše železne připrawy, graty

do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane

kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Wóskowane - deki škit. sćěnow
we wšěch wulkosćach
w rjanych mustrach.
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Džak

Róžeńčanskej swj. maćeri Božej
za wusłyšanu prośtwu!

Blidowe graty,
nože, widličky, łžicy worcl., chrom a bjez zerzawjenja. Nowočasne mustry z dobr. drjewa a roha. Graty za sad, dźěćace graty, chrom. łžicy, tortowe zběhaki, cokorowe klěšće, worclowe twory wšěch družin kupujeće derje a tunjo we

Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Bydlenjo w Boranecach

w nowym dworje so hnydom přenaja.

Za swjedźeńske dary

dobre Solingske worclowe twory z wotrjadnoho wobkhoda

J. Hampel

w Budyšinje, Kotołska hasa 11
— **Točeŕnja** —

Wróćiwši so wot rowa mojeje droheje mandźelskeje, našeje starosćiweje maćerje a wowki

Hany Šeferoweje

rodź. **Koklic,**

kotruž Bóh luby Knjez póndźelu, 25. jutrownika, po dołhej, jara sćerpnje znjesenej khorosći z tuteje časnosće do wěčnosće wotwoła, wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju na jeje jara čežkim khorołožu wopytowali a jej kajkužkuli lubosć wopokazali, w tak bohatej ličbje na pustych wječorach za nju so modlili a ju k rowu přewodźeli, wosebje tež kantorej za wšu prócu a lubosć na pustym wječoru, kaž tež nošerjam naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W **Zdźěri,** na dnju pohrjeba, 29. 4. 1938.

Jan Šefer a dźěći.

Dušu zemrěteje poručamy do dalšich modlitwow wěriwych!
Ty pak, droha maći, wotpočuj w měrje!

Ze wšěmi swj. sakramentami domawobstaranoho je Bóh luby Knjez mojoho swěrnoho mandźelskoho, našoho luboho nana, dźěda a wuja

Michała Schäfera,

wuměnkarja w Róžeńće,

w starobje 76 lět do wěčnosće wotwołał po tym hač bě hišće tři dny prjedy swój złoty kwas woswjećił. Za wšu lubosć a dobrotu, kiž su jomu mnozy bohaće za čas žiwjenja w čežkej bolostnej khorosći wopokazali, za paćeŕ na pustych wječorach a bohate k-rowu-přewodźenjo, wosebje wjeledost. knjezej fararjej Wjeńcy kaž tež nošerjam wuprajamy

nutrny dźak a „Zapłać Bóh"!

Joho dušu poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych!

W **Ralbicach** a **Serbskich Pazlicach,**
na dnju pohrjeba, 2. meje 1938.

Zrudźeni žarowacy zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa mojoho dobroho syna, starosćiwoho mandźelskoho, našoho luboho nana, dźěda, bratra a wuja

Jakuba Čornaka

ze Šunowa,

kotrohož je Bóh w 54. žiwjeńskim lěće po dołhej, čežkej khorosći derje přihotowanoho srjedu, 27. 4. 1938, do wěčneje domizny wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su jomu za čas žiwjenja, na pustym wječoru a wosebje při khowanju woporniwu lubosć na kajkežkuli wašnjo wopokazali,

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh"!

Poručamy dušu našoho luboho zemrětoho do pobožnych modlitwow wěriwych!

W Šunowje, Ralbicach, Nowoslicach, Worklecach, Dobrošicach a Trupinje, na dnju pohrjeba, 30. 4. 1938.

Hłuboko žarowacy přiwuzni.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorečak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

20. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **14. meje 1938.** | **76. lětnik.**

(Pokročowanjo.)

Lauretanska litanija.

3. **Wina našeje radosće** *(causa nostrae laetitiae).* Radosć njeje swětne wjeselo, ale dušine; je z pokojom wutroby zjednoćene. Naša prěnjotna a najwjetša radosć je Jězus sam. Wón je nas přez swoju smjerć na křižu wot herbskoho hrěcha wumožił a nam wrota njebjes zasy wotewril. Mać Boža pak je Zbóžnika we swojim klinje nosyła a joho porodźiła, je potajkim jako mać Boža wina našeje radosće. Swjata Cyrkej spěwa na swjedźenju Marijinoho poroda takle: Twój porod, o swjata knježna, je cyłomu swětej radosć přinjesł, přetož z Tebje je wušło słónco sprawnosće, Khrystus, naš Bóh, kiž je nam žohnowanjo a wěčne žiwjenjo daril. Kak so wšitko wjeseli a raduje, hdyž po dołhej zymje prěnje kwětki zakćěwaja. My je witamy jako posoły so bližacoho naléća. Podobnje tymle prěnim kwětkam wozjewi so mać Boža po dołhej ćěmnej ćmi pohanstwa jako předposoł našoho Zbóžnika. Tohodla je so też najrjeńši měsac cyłoho lěta česći maćerje Bożeje wěnował. Marija pak je też wina našeje radosće, dokelž je wona naša luba maćeŕ. Što móže nam rjeńšu radosć dawać, tak dobru a luboznu maćeŕ wobsedźeć! Wona dźěn je nam jako mać Zbóžnika wšitko zasy wróćiła, štož běše nam přez našu prěnju mać zhubjene.

4. **Duchowne sudobjo** *(vas spirituale).*

5. **Česćowne sudobjo** *(vas honorabile).*

6. **Wosobne sudobjo pobožnosće** *(vas insigne devotionis).*

Tele tři postrowjenja móžemy hromadźe rozpominać; mać Boža so w kóždym postrowjenju „sudobjo“ mjenuje. Sudobjo njeje ničo hač čisty, swjaty žiwot knježny Marije. Wona bě wot spočatka swojoho žiwjenja žiwy templ Ducha Swjatoho, tohodla mjenuje so wona duchowne sudobjo. Žadyn, też nic najmjeńši hrěch ju njeje posłabił. Wona bě wot swojoho podjeća njezranjena, njeposłabjena knježna a je čista knježna wostała hač do smjerće.

Česćowne sudobjo mjenuje so mać Boža, dokelž běše mjeze wšitkimi žónskimi wuzwolena, mać Boža być. Najswjećiše sudobjo, kotrež tu na zemi mamy a we kotrymž so najswjećiše ćěło a najswjećiša krej našoho Zbóžnika khowatej, je tabernakl na našich wołtarjach a we tutym monstranca a keluch. Marija je tajki złoćany tabernakl; wona dźěn je našoho Zbóžnika we swojim najčisćišim žiwoće, na swojimaj swjatymaj rukomaj a na swojej lubosće połnej wutrobje nosyła. „Zbóžny tón žiwot, kiž je Tebje nosył“, tak strowi žónska we swjatym pismje Zbóžnika.

Wosobne sudobjo pobožnosće — *vas insigne devotionis.* Łaćonske słowo „devotio“ woznamjenja wjele wjacy, kaž naše serbske słowo „pobožnosć“. „Devotio“ je dospołne poddaćo do Bożeje wole. Swjata Marija bě wot młodosće cyle do Bożeje wole poddata. Lědma tři lěta stara přińdźe do templa w Jeruzalemje, zo by tam jenož Bohu służiła, a zwosta tam hač do 13. lěta. Hdyž jandźel Boži k njej přińdźe a jej poselstwo přinjese, zo je Bóh ju za mać Syna Božoho wuzwolił, dha wona jomu wotmołwi: „Sym służownica Knjeza, mi so stań po twojim słowje“. Wot toho wokomika zastupi Marija do najpotajnišoho zwiska ke swjatej Trojicy. Bóh Wótc škitaše ju jako swoju wuzwolenu dźowku, Bóh Syn lubowaše ju jako swoju lubu mać, a Bóh Duch Swjaty debješe ju ze wšitkimi hnadami jako swoju njewjestu Tak běše mać Boža woprawdźe wosobne sudobjo pobožnosće. Kak radostny, dźakowny a nadźije połny běše jeje paćeŕ při wopyće ćety Hilžbjety! „Njech wulkosći moja duša Knjeza a mój duch so zraduje w Bohu, mojim Zbóžniku. Wot nětka budźa mje zbóžnu prajić wšitke narody.“

7. **Potajna róža** *(rosa mystica).* Róža je mjeze wšitkimi kwětkami w přirodźe najrjeńša kwětka. Tohodla je wona też najkrasniša podobizna nježneje postawy maćerje Bożeje. Stołpik, z kotrohož róža wurosće, je połny ćerni, róža sama pak nima žanych ćerni. Narodny registr sćenika Mateja nam wšitkich prjedownikow knježny Marije wot Abrahama sem mjenuje; wšitcy, mužojo a žónske, běchu hrěšnicy, někotři wulcy hrěšnicy; Marija bu jenička přez hnadu Božu před kóždym hrěchom, też před herbskim hrěchom zakhowana, bě róža bjez ćerni. Tola kaž je wokoło róže wšo połno ćerni, tak je też žiwjenjo maćerje Bożeje jara ćernjojte. Bórzy po narodźe Jězusa dyrbješe ze swjatym Józefom a Jězus-dźěćatkom do dalokoho cuzoho kraja, do Egiptowskeje, ćěkać. To běše jara wobćežny a strašny puć. Hdyž běše Jězus 12 lět stary, pućowaštaj

Józef a Marija z nim do Jeruzalema. Tu běše so jimaj Jězus zhubił. Tři dny dołho pytaštaj wonaj połnaj stracha a bolosće Jězusa. A hdyž bu Jězus zasudźeny, šwikany, z ćernjemi krónowany a skónčnje křižowany, tehdom stoješe mać Boża połna horja a stysknosće pod křižom.

Słała maćeŕ bolosćiwa
pódla křiža sylzosćiwa,
hdyž syn Boži wisaše.

Jeje dušu zarudźenu,
zdych'wacu a zastruchlenu
wótry mječ tam přešoł je.

Ćernje róžu samu škitaja; tak škitachu ćerpjenja mać Božu před kóždym, też najmjeńšim hrěchom a skrućichu ju we wšitkich počinkach. Rany, přez ćernje nabite, najlěpje žija, hdyž je z brěšku róžowych łopjenow mačeš. Tak so nam hrěchi spušća přez pobožny paćeŕ swjateje Marije, maćerje miłosće, a ćerpjenja so wolóža přez jeje maćerny tróšt. Rjane zelene łopjena na kóždej róži su znamjo nadźije. Mać Boża je žiwjenjo, słódkosć a naša nadźija w žiwjenju a smjerći.

Róža wuznamjenja so mjeze wšitkimi kwětkami přez rjany zróst a přez luboznu wóń. Hižo jeje pupk je nadobny a lubozny, a hdyž je wona wukćěła, jej žana kwětka runja njeje, a tohodla je wona najkrasniša podobizna maćerje Božeje, kiž je mjeze wšitkimi žónskimi najkrasniša. Najrjeńše su běłe a krejčeŕwjene róže. Běła barba je znamjo knježniskeje čistoty, čeŕwjena znamjo lubosće, lubosće k Bohu a k bližšomu. Kotra žónska móže so z maćerju Božej jenož z nazdala runać na pócćiwosći a lubosći napřećo Bohu a bližšomu?

Róža je pycha kóždeje zahrody. Z njej debi so wjeŕchowka a khuda pastyŕka. Mać Boża je dejmant wšitkich človjekow, je přikład za starych a młodych, za bohatych a khudych.

Potajna róža je Marija tohodla, dokelž je wona našimaj wočomaj njewidźomna, potajna. Bóh je ju z ćełom a z dušu z tuteje časnosće k sebi wzał do swojoho njebjeskoho kralestwa. Nam su pohrjebnišća nimale wšitkich wulkich swjatych znate, row maćerje Božeje bychmy podarmo pytali.

(Pokročowanjo.)

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop Pětr Legge je zańdźenu wutoru nowopomjenowanoho fararja a probsta dwórskeje a probstowskeje cyrkwje w Drježdźanach, wysokodostojnoho knjeza Wilema Beiera, přijał, joho do nowoho zastojnstwa installěrował a jomu přisahu na nowe zastojnstwo wotewzał. Swjatočnje zapokazany budźe nowy probst přez najdostojnišoho knjeza biskopa njedźelu 22. meje w Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach.

— Přichodnu njedźelu budźe najdostojniši knjez biskop w Heidenawje swjaty sakrament firmowanja wudźěleć. Při tutej přiležnosći wuswjeći wón zdobom minoristu Lubczyka z Lipska na subdiakona. Popołdnju w 4 hodź. woswjeći najdost. knj. biskop zwony noweje Heidenawskeje cyrkwje.

Z Radworja. (Wósmdźesatknik.) W susodnym Khelnje woswjeći tule sobotu, 14. meje, Jan Krawc, pjekarski mištr na wotp., swoje wósmdźesaćiny. Što z nas njeby znał Krawcec dźěda, starca z połnej běłej brodu, přećelnoho a powědatoho človjeka? Što njeje wšitko w tutych 80 lětach dožiwił dobroho a złoho a tola je kóždy křižik znjesł, kaž je Bóh luby Knjez jón jomu napołožił. Joho nan Pětr bu rodź. w Ćěchorjecach, nawukny krawstwo a we wjetšej starobje zemrě w Dźěžnikecach. Tam so dźensniši wósmdźesatknik narodźi. Joho mać bě rodźena Marja Wóčkec z Dźěžnikec. Wumrě w lěće 1901 w Khelnje w starobje 77 lět. Běchu doma 6 dźěći: 4 holcy a 2 hólcaj. Jena sotra wumrě 7 lět stara na sćěhwkach stróželow, dokelž běše přez njekedźbnosć swojomu bratrej Janej dwaj kónčkaj porsta wotrubła. Šulu wukhodźiwši nawukny młody pachoł pjekarstwo, dźěše won do cuzby, a hdyž so zasy wróći, bu z Klóštrskim pjekarjom (1881—88). W Radworju so zezna ze swojej pozdźišej mandźelskej Selmu Tereziju Lorencec rodź. z Kamjenca. Kak so to sta, to sebi daj radšo wot wósmdźesatnika sam powědać! To hišće derje wě! Woženi so z njej 4. septembra 1888, kiž bě po jenej ćeće herbowała w Khelnje rjane pjekarstwo, kotrež jenož njenawjedowaše, ale bě tam sama hižo z pjekarjom. 10. decembra 1916 wumrě njesprócniwa mandźelska a mać wosom dźěći: 4 hólcy a 4 holcy. Tři joho dźěći jomu dźensa tu na zemi zbožo přeja. Tamni hižo do wěčnosće woteńdźechu. Syn Jan je w dalokej cuzbje. Dźowka Hańža bu z klóštrskej knježnu Benediktu w Marijinym Dole a dźowka Rejza so woženi z pjekarskim mištrom Fr. Winarjom, kiž je pjekarnju přewzał. Jeju štyri dźěći tohorunja swojomu dźědej zbožo přeja. Dźowka Marja dźěše tohorunja do klóštra (Waldsassen) a tam po nimale 10 lětach zemrě. Krawcec nan pak ma hišće sotru Rozaliju w našim klóštrje Marijinej Hwězdźe a rady ju tam wopyta. — Přejemy wósmdźesatnikej, zo mohł hišće prawje dołho khodźić dźeń wote dnja kemšacu šćežku dele do Radworja w čiłosći a strowoći! To daj Bóh!

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 17. meje, popołdnju w 2 hodź. w Sernjanach, 1/44 hodźin w Pěskecach a 3/44 hodź. w Małych Pazlicach.

Z Kukowa. Kóždu druhu njedźelu měsaca zhromadźuje so pola Natušec w Kukowje rjana čŕjódka serbskich katolskich muži ze swojim prezesom, knj. kapłanom Horjenjom z Khróšćic k pilnomu dźěłu. Zańdźenu njedźelu pak wuleća sebi při rjanym mejskim wjedrje „Katolske Kasino“ do susodnoho Wotrowa. Tam wotmě so zhromadźizna we Juršec hosćeńcu. Bohužel běše tón raz trochu słabje wopytana. Předsyda towarstwa, knjez Jurij Šajba z Kukowa, spominaše po powitanskich słowach na bywšoho duchownoho prezesa, w měrcu w Budyšinje zemrětoho wysokodostojnoho knjeza fararja Jurja Křižanka. Jako bywši Wotrowski farař je wón našomu towarstwu był přez dołhe lěta z najwopornišim dobroćerjom. Při kóždym samo najhroznišim wjedrje je přišoł z Wotrowa do Kukowa na zhromadźiznu. Njeličomne zajimawe přednoški je tam poskićił. Towarstwo je so też na joho pohrjebje w Budyšinje z khorhowju wobdźěliło. Přitomni wuspěwachu za dušu njebočičkoho w dźakownosći ćichi „Wótče naš“. Njech wostanje duch njeboh knjeza fararja stajnje žiwy w Kukowskim „Kasinje!“ Nětko jimaše so słowa Wotrowski knjez farař Mikławš Just. Poskići nam zajimawy, jara praktiski a powučacy přednošk. Wón rozłoži, kak ma katolski muž a nan młodostnym a dźěćom přecy najlěpši přikład dawać. Něštožkuli móhli naši mužojo n. př. we swojim zwonkownym zadźerženju w Božim domje porjedźić, hdy bychu stajnje wědomi byli, kak dźěći a młodźina staršich ludźi wobkedźbuja. Bože martry při našich domach a polach a kěrchowach dyrbjałe też zwonkownje tajke być, zo hódnje křižowanoho Zbóžnika woznamjenjeja a nic, zo druhich, wosebje druhowěriwych, pohóršuja. Też zrozemjenjo za liturgiske sobuswjećenjo Božeje mšě mohło pola našich muži stajnje rosć. Tohodla njech so naše rjane serbske misale pilnje kupuje! Přitomni su zawěšće myslički přednoška knjeza fararja Justa z dźakownosću přijeli. Njech so nětko też we žiwjenju wuskutkuja! — Po zhromadźiznje wopytachu Klóštrscy hosćo rjany mejski nyšpor we Wotrowskej cyrkwi, při kotrymž wosebje dźěći rjenje a žiwje spěwachu. Towarstwo wobstoji hižo z časow kulturnoho wojowanja w zańdźenym lětstotku. Kóždy začuwa, kak nuznje też runje w dźensnišim času potrjebamy skrućenjo we swojej wěrje. Te so nam tu na wšelakore wašnja podawa.

Z Kukowa. W našim cyrkwinskim a wosadnym žiwjenju hraja hotowanče wulku rólu. Štóha by hewak naše njewjesty do rjanoho kroja z krasnej bortu zdrasćił, hdyž chcedźa před wołtař stupić a swojomu wuzwolenomu wěčnu lubosć a swěru slubić! Z tutym wosebitym „rjemjesłom“

je so tudomna wudowa Antonija Lipertowa nimale 50 lět zaběrała, dóniž khorowatosće a wysokeje staroby dla — je hižo w 78. lěće žiwjeńskim — so joho wzdać njedyrbješe. Njeboh Mildnańka, kiž je prjedy w Klóštrskej wokolinje te same wukonjała, je našu jubilarku namołwjała, zo by po njej hotowanjo njewjestow a družkow přewzała. K tomu pak je šwalčiska wušiknosć a wěste nazhonjenjo trěbne. Tuž je šwalčistwo pola Rjekec staruški w Swinańni nawuknyła, hdźež so Lipertoweje staršej w lěće 1861 z Halštrowa přesydlištaj. Jeje nan Schönfeld pokhadźeše ze samsneje wsy w Čechach kaž něhduši klóštrski probst Kryzostomus, mjenujcy z Noweje Wjeski pola Lobendawa, a wotnaja sebi Swinjarčansku korčmu. W tutych dołhich lětach je Lipertowa nimale 500 njewjestow zhotowała, prěnja běše Konječanska Lebzyna. Ani jeneje serbskeje wosady njeje, hdźež njeby swoje dźěło wukonjała, tež w němskich kónčinach, na př. w Drježdźanach, Žitawje a druhdźe. Samo do Čech wjedźeše ju tute dźěło, hdyž wěsty Najč z Krjepjec w Fugawje ze swojej njewjestu z Nowoho Dwora do swjatoho mandźelstwa stupi. K tomu přińdźe hišće na 2000 družkow, kotrež je naša jubilarka z wušiknej ruku při wšelakich cyrkwinskich a wosadnych swjatočnosćach zdrasćiła. Před nimale 50 lětami njebě lohko, k někajkej borće přińć, k tomu běchu wurjadne pjenježne srědki trěbne, dokelž tajka njewjesta w borće běše a je hišće droha. K wudospołnjenju jeje žiwjeńskoho wobraza chcemy hišće dodać, zo so 1887 z tehdomnišim listynošerjom Lipertom woženi a so na statok wuda, hdźež hišće dźensa bydli. Tak móže lětsa zdobom tež swój złoty wjesny jubilej swjećić. Njech su wuwołanej hotowanči hišće mnohe lěta wotpočinka popřate! Jeje nastupnica je Marja Kralowa w Jaworje, kotraž nětko wěcywustojnje njewjesty a družki hotuje.

Z Ralbic. Křižowy tydźeń póndźelu, to je lětsa 23. meje, póńdźe prócesijón po zwučenym wašnju zasy do Klóštra, ale woteńdźe hižo **w 5 hodź. z Ralbic,** 3/4 6 hodź. přez Róžant do Klóštra, hdźež budźe 1/2 8 hodź. próstwowa Boža mša ze serbskim prědowanjom. — Wobdźělmy so bohaće, mamy wjele prosyć! Bóh žohnuje!

Z Jawory. (Jubilej w Rjedźic domje.) W tutych dnjach — a to 13. meje — dopjelnichu so 25 lět, zo je krawski mištr Jan Rjeda tu samostatnje swoje krawčistwo započał. Jubilar je woprawdźe mištr swojoho rjemjesła a tak znaty po cyłych Serbach a w dalšich kónčinach. Narodźiwši so 2. pražnika 1889 we Wotrowje, hdźež ludowu šulu wukhodźi a potom štyri lěta pokročnu wučbu w Pančicach wopyta, nawukny swoje rjemjesło pola njeboh mištra Bjenady w Kukowje a wosta jomu hišće 5 lět z pomocnikom. Potom poda so na rjemjesłne pućowanjo do Drježdźan, pozdźišo dale do zapadneje Němskeje, hdźež wosebje w Bonje nad Rhynom trajace dźěło namaka a při tym Khelno, Koblenc, Trier a druhe nahladne města wopyta a z dalšej Porhynskej so zezna. Po lětach widźimy joho zasy w sakskej stolicy, dóniž so wospjet do Serbow njewróći. Tu woženi so 26. wulkoho róžka 1914 z Hańžu rodź. Lipičec z Małych Pazlic, a tak kiwa jimaj w přichodnym lěće sleborny mandźelski jubilej. 1915 wołaše joho swětowa wójna do pola, hdźež je 3 lěta dołho swojoho muža stał a zbožownje z njeje so nawróćił. Runje w najcežšim hospodarskim času, mjenujcy 1928, zmuži so na nowotwar nětčišoho rjanoho statoka, kiž je deba cyłeje wjeski — prjedy bydleše swójba 15 lět pola Kralec. W běžnym měsacu lětni so tež runje k 25. razej, zo naš jubilar přisłuša k spěwnomu towarstwu „Lipa Serbska“ w Pančicach, kotrohož wobhladniwy pokładnik hižo wjacy lět je, 9 lět nawjeduje tež wjesnu póstu a stara so wo roznošowanjo našoho „Posoła“ we wsy. Wšelake firmy, z kotrymiž jubilar 25 lět dźěła, su joho z wosebitymi darami počesćiłe. Rjedźic swójba, žohnowana ze štyrjomi dźěćimi, stoji swěru k swojomu rodej; w njej knježi dobry křesćanski duch. Njech su jej, wosebje pak jubilarej, dalše lěta Božoho žohnowanja w čiłosći a strowosći spožčene! Tež na tutym městnje hišće wjele zboža do přichoda!

Ze Šěrachowa. Sobotu 7. meje woswjeći tu justicny rada Michał Cyž swoje wósmdźesaćiny při poměrnje dobrej ćělnej strowosći a duchownej čiłosći. Mnoho zbožopřećow dósta so jomu ze strony swójbnych, přiwuznych a přećelow. Tež němski minister Dr. Frank je bywšomu dołholětnomu rěčnikej a notarej, kiž nětko swój wotpočink w Šěrachowje wuživa, k wósmdźesaćinam zbožopřeća pósłał. Towarstwo ss. Cyrilla a Methoda přeje tohorunja swojomu swěrnomu dołholětnomu sobustawej a pilnomu sobudźěłaćerjej wjele zboža a Božoho žohnowanja na dalši puć žiwjenja!

Z Pěrny. Tudyši wysokodostojny knjez farař Ludwig de Lasalle bu wot najdostojnišoho knjeza biskopa wuznamjenjeny z titulom: Duchowny rada. Wuznamjenjeny dźěła hižo nimale 5 lětdźesatkow pospochi njewustawajcy w dušepastyrstwje; narodźi so 4. aug. 1863 w Naumburgu nad Solawu; stoji potajkim w 75. lěće žiwjenja. Skutkowaše najprjedy jako kapłan w Lipsku, potom jako farař w Gerje, Cwikawje a skónčnje wot lěta 1903 jako farař w Pěrnje. Dźiwajo na swoju wysoku starobu poda so w bližšim času na wotpočink.

W Greicu je najdostojniši knjez biskop njedźelu 8. meje nowu cyrkej Jězusoweje Wutroby poswjećił. Wosadni a tež wěrybratřa z wokolnosće wobdźělichu so we sylnej ličbje

Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał.

Powědančko wot Khrystofa Šmida, do serbšćiny přełožił J. Buk.

(Skónčenjo.)

XV.

Mytowanjo a khostanjo.

Za někotre dny přiwjedźechu ći wot hrabje wupósłani wojacy rubježnikow, kotrychž běchu w jich khowancy wuzběhnyli, po dwu hromadźe zezamkanych do Dubowina. Wóz połny křinjow z drohotnymi rubjenymi wěcami přijědźe za nimi. Horjeka na wozu sedźeše stara cyganka. Zhubjenoho hólca njeběchu rubježnicy hakle pytali; přetož želesne durje běchu zamknjene, a khód, přez kotryž bě Bohusławk ćeknył, bě jim njeznaty. Njeběchu sebi ženje do njoho zwěrili, dokelž móžeše so kóždy wokomik zasypnyć. Tuž sebi myslachu, zo je hólc něhdźe w zapadnjenym khodźe žiwy zasypany.

Rubježnicy so tohodla njemało dźiwachu, hdyž při swojim přikhadźe do Dubowina Bohusławka pódla swojoho nana stojacoho wuhladachu, a njemóžachu za tym přińć, kak je wón přez zamknjene durje won přišoł. „Měnjachmy“, bórbotaše najstarši mjez nimi, „zo žadyn človjek na swěće lesniši a khrobliši njeje, dyžli my, a tu smy nětko wot dźěsća zjebani, přeradźeni a do putow zamknjeni. Nětko pak tola spóznawam, štož prjedy ženje wěrić njechach, zo — hdyž je paduch zrały dosć, dosćěhnje joh' khromy běrc.“ Najstarši z tamnych hercow, kiž běchu tehdom w hrodźe piskali, praješe: „Smy tehdom hólčka tohodla rubili, zo by nam jónu k wumoženju z jastwa dopomhał; tola nětko nas runje do jastwa přinjese. O kak wěrne je přisłowo, zo, štóž złe skutki wobeńdźe, sebje samoh' wojebje.“

Młodźenc pak, kiž bě Bohusławkej přecy jara přećelny a dobroćiwy był a kiž tež tak zasakłeje wutroby njebě kaž ći druzy, rjekny: „To je Bóh sam tak chcył, zo by hólčec ćeknył. Ja sym wjesoły, zo je wón hišće žiwy, hačrunje budźe to tež moja smjerć. Bóh wopokazuje tu swoju móc a sprawnosć, kotraž njewinowatoho wumoži, winowatoho pak khosta. Tu dopjelni so nad nami, štož je mi moja mać tak husto prajiła: A byrnjež so złóstnik štó wě kak hłuboko do zemje skhował, tola joho tež tam sprawnosć Boža dosahnje a zasłużenoho khostanja so njezminje.“

Hdyž Bohusławk młodźenca mjez druhimi rubježnikami w putach wuhlada, běše jomu joho jara žel, a wón prošeše swojoho nana, zo by so tola tomule wbohomu človjekej,

na žadnej swjatočnosći. Wyšši pastyŕ woswjećiwši Božu mšu zahe rano w starej kapali započa w 7 hodź. ze swjećenjom, kotrež hač do ½11 hodź. traješe. Po dokonjanym woswjećenju měješe knjez faraŕ Riering z Falkensteina swjatočnu Božu mšu z assistencu. — Popołdnju wudźěli potom knjez biskop w nowowoswjećenej cyrkwi swjaty sakrament firmowanja 76 firmujomnym. — Wosebitu wjesołosć wopokaza najdostojniši knjez wosadźe, zo jej krasnu, wot Bonifacijowoho towaŕstwa darjenu monstrancu přepoda, namołwješe pak tež wosadu, zo by horliwje swj. Bonifacijowe towaŕstwo podpjerała, kotromuž je tak wulki džak dołžna.

List z Bärensteina.

W meji 1938.

Luby Wotrowski wujko!

Twojej listaj w „Pósle“ čitawši sym so jara nad tajkim dokładnym dopisom zwjeselił. Sy mi telko powěsćow z wosadnoho „naléća“ podał! Wjele Twojich rynčkow je mje na wšelake podawki prjedawšich lět dopomniło. Tuž so Ći jara wutrobnje džakuju, zo sy amerikanskomu wujej telko časa wěnował. Wězo to joho tež wjeseli, hdyž jomu tež druhdy něchtó na joho dopisy wotmołwi. To drje so kóždomu tak póndźe, kiž listy pisa. Hdyž sy někomu — chcemy rjec — na dźesać listow napisał, potom so zwjeseliš, hdyž ći tamny tež wotmołwu napiše. Amerikanski wuj njesmě so hóršić. Wón njeje podarmo pisał. Wón je dóstał wotmołwu, kotraž jomu zasy pjero do ruki tłóči. Tola snadź Tebi Twoje dopisowanjo tola pře ćežko padnyło njeje. Pola Was je so telko w poslednišim času podało, zo je Ći to tak do pjera jenož běžało kaž mojedla, nó, kaž woda na młynske koło. Njemóžu a njecham so dale z jednotliwymi powěsćemi zaběrać. Přeju jenož: Njech wšón tutón nalětni wusyw Twojeje wosady rjenje zeskhadźa. Njech rjane płody přinjese. Njech so nad nimi tež njebjeski hospodaŕ zwjeseli. K někotrym Twojim listowym přispomnjenjam mi słowčko dowol.

Ty sy Twojomu listej nimoměry zbožowny wotmach dał. Bych to přirunał ze studentskim časom. Hdyž ći póst po dlěšim čakanju skónčnje list wot domu přinjese, bě to wulke wjeselo. Hdyž pak z njoho potom tež hišće zhoniš, zo je paket wot domu po puću, dha je kermuša hotowa. To hakle potom listej wěstu ważnosć da, kotraž so wopisać njehodźi. Tak je to z Twojim listom, luby wujko Wotrowski! Twój list je wulcy zajimawy. A rady sym jón čitał. Štož pak Ty na kóncu tak pódla přispomniš, to je wosebje zajimawe. Žo je mjenujcy paket po puću do Bärensteina abo znajmjeńša přihotowany. A zawěsće to z nim překhwatane njeje. Tuta wěc, kaž to z lista zhonju, je so na njedźeli přemysliła a to samo młode jutry. Wotrowski kěbětaŕ je wěc započał a Wotrowski knjez faraŕ je ju w kapali swjatočnje skhwalił. To je zawěsće w prawych kolijach! Amerikanski wuj so hižo dźensa wutrobnje za poskićeny dar z Wotrowskoho „wumjeńka“ jara dźakuje a „Zapłać Bóh“ wupraja. Wón ma jenož jenu starosć, kak by česćehódna wěc zbožownje do joho „Ameriki“ přišła. Tu potom w našej cyrkwi ma hižo městno přihotowane a móže kóždy dźeń je nastupić.

Dokelž runje na naš wołtaŕ myslu, dyrbju Ći też něšto z našoho wosadnoho „naléća“ rozprawić. W naléću stare zańdźe, nowe nastanje. To jutry najlěpje nazhonich. Mój zwónk běše z joho mandźelskej popołdnju po zwučenym wašnju cyrkej za swjedźeń rjedźił. Postawy a wšu pychu běše, kaž so słuša, rjenje wótrěł. Při tym je so małe njezbožo stało. Boža martra na tabernaklu na wołtarju stojaca měješe hižo dlěši čas ranu, to rěka, běše nałamana. Při trěću je so nětko — to móže so wšudźe stać — cyle złamała. Zwónk mi trochu zraženy powěsć přinjese, što je so stało. Tak wot jutrow sem naša cyrkej wjacy wołtaŕnu Božu martru nima. Stoji drje tam nětkle jena na wołtarju. Je pożčena. Je pak za cyrkej přemała. A Boža martra je tola za cyrkej jara ważna. Tuž za nas jutry z tajkim wjeselom njeběchu kaž pola Was we Wotrowje. Njepišu Ći, luby wujko, tole, zo bych so někak pola Tebje na swojoho zwónka hóršił. Sym na njoho runje tak hordy kaž Ty na swojoho kěbětarja. Ale mój sej tola rozemimoj. Mój chcemoj sej tola wěrnosć pisać a tuž sym Ći swoju wutrobu trochu wutŕasł. K tomu su tu tola listy na swěće, zo do nich wšo napisaš, štož će wjeseli abo boli. Tuž ničo za zło!

Ty sy na kóncu swojoho lista nalětne hrónčko přidał. Sy tak Twojim lubym rynčkam kwěćel přityknył. Maš prawje! Wotrowske hona so zawěsće zelenja a zahrody w kćěwje rjenje wonjeja. Tuž je lohko, kwětki do rjanoho wěnčka zwić. Tola też w našej „Americy“ so naléćo bliži. Ptački tu hižo rjenje spěwaja. Łuki drje su hišće šěre. Sněh pak je roztał. Tuž Ći njemóžu tak połnje wonjacy kwěćel pósłać. Dawam Ći, kajkiž jón mam. Přijimaj jón z lubosću.

Lute dobre spodobanjo z Wotrowa list přinjese;
zo tam něhdy horjestaćo na wumjenk so donjese.
„Pój!“ je zawołał kěbětaŕ, „Prawje maš!“ je dodał faraŕ.
A k nam přińdźe do dźěła horjestaćo z Wotrowa.

Wjele dobroh' Twój amerikanski wuj.

Mać, dźěćo a Boža mać.

Wjele dobrych muži je na wjeršku swojeje sławy wuznało, zo maju so za swoju nabožnu mysl swojej maćeri dźakować, dokelž wona je jich na klinje kołsajcy prěnje wučiła wo Bohu Knjezu, wo Božim Synu, wo Božej maćeri,

---

kiž je jomu tak wjele dobroho wopokazał, ničo njestało. Hrabja jomu znapřećiwi, zo nětkle runje ničo přilubić njemóže, zo pak chce młodźencej tak miły być kaž móžno.

Hdyž so při nětko sćěhowacym přesłyšowanju pokaza, zo tónle młodźenc hišće žanu krej přelał njeje a zo je wjele bóle jako służownik był dyžli rubježnik, njebu wón drje k smjerći wotsudźeny, ale tola k jastwu na čas žiwjenja. Hrabja pak też tute khostanjo pomjeńši a postaji, zo by wón tak dołho, hač njebudźe dospołne wopokazma wěrnoho połěpšenja dawać, do łóžšoho jastwa přišoł, potom pak so swojimaj staršimaj zasy wróćić směł. „Hlej“, rjekny hrabja jomu, hdyž joho wotwjedźechu, „kaž ničo zle njekhostane njewostanje, tak też wšo dobre swoje myto dóstanje. Za pomjeńšenjo twojoho khostanja maš so twojej přećelniwosći a dobroćiwosći napřećo mojomu synej dźakować. Hlej, to, štož sy ty mojomu dźěsću dobroho činił, chcu ja tebi a twojimaj staršimaj wotrunać. Zadźerž so jenož derje, zo mohł će bórzy k nimaj pósłać.“

Tamni druzy rubježnicy buchu wšitcy k smjerći wotsudźeni a dóstachu bórzy swoje myto, kotrež běchu sebi ze swojimi krawnymi njeskutkami zasłužili. Cyganka přińdźe na čas žiwjenja do ćežkoho jastwa. Kradnjene a rubjene wěcy buchu, tak daloko hač bě móžno, wróćene, a za to, štož wyše wosta, da hrabja dom za wudowy a syroty natwarić.

Marhata stupi znowa do knjenineje służby a měješe nětko po dołhej zrudobje zasy wjesołe dny. Zahrodny hólčec Jurij bě swojeje lohkomyslnosće a njerodnosće dla hižo dawno z dwora wuhnaty. Wón bě so pódla też wopiłstwu a druhim njekhmanstwam nakhilił a tohodla bórzy we swojich najrjeńšich lětach wumrě. Młody pastyŕ z hór wróći so bohaće wobdarjeny zasy k swojimaj staršimaj.

Zestarjenoho, česćehódnoho putnika chcyše hrabja we swojim hrodźe zdźeržeć. Wón tam też někotry čas wosta; tola poča so jomu po lubej samoće bórzy styskać, a wotmysli sebi kruće, so zasy do swojoho samotnoho domčka wróćić. Hdyž w hrodźe božemje praji, běchu wšitcy jara zrudni, najbóle pak Bohusławk, kiž joho pušćić njechaše. Wšitcy přewodźachu pobožnoho starca hač k wrotam. Tu sydny so wón do woza, pohlada na wšěch hišće junu a praji: „Budźće tu w Božim mjenje, měrje a pokoju hromadźe žiwi. W njebjesach so něhdy zasy wohladamy!“

swj. Marcy, wo jandźelu pěstonje a swjatych Božich, wona je jim ručcy stykowała, wona je jim prawičku wodźiła k swjatomu křižikej na čołko, hubku a wutrobičku, wona je so z nimi po kuskach prěnje modlitwički pomałku, sćerpnje, pobožnje modliła. A tule dobru wolu křesćanskeje maćerje Duch Swjaty ze swojej pomocu (hnadu) podpěra, posylnja, žohnuje. Nichtó na swěće tež njemóže tak rjenje dźěsću ducha nabožnosće zešćěpjować kaž joho mać, dokelž wobě stej sebi nanajbližšej, zwjazanej z najwjetšej lubosću. To je wola Boža. Njech to žana z našich maćeri nihdy njezabudźe! Bóh jej dźěćo dowěrja, wona nawodźej je k Bohu! Za Boha smy stworjeni, joho wolu mamy činić jako joho dźěći a z nim mamy so po smjerći radować bjez kónca. To je zmysł wšoho žiwjenja!

Pobožne přeća dobreje maćerje a modlitwy za jeje dźěći su spodźiwnje zamožne, wuspěšne. Swjata Mechtylda wohlada z Božej wolu w zbožnym wutorhnjenju w njebjesach holčičku, kotraž bě w šestym lěće wumrěła, srjedź swjatych klóštyrskich knježnow sedźacu. Swjaty Mechtylda njemóžeše so donadźiwać, a Bóh sam jej tohodla zjewi, zo je wone dźěćo tule krasnosć dóstało, na próstwu swojeje maćerje, kotraž bě je hižo do naroda Bohu a knježnistwu poswjećiła. Chce-li mać swoje dźěći časnje a wěčnje wozbožić, njech je swjatej Mari, maćeri Božej, poswjeći, potajkim je cyle jej dowěri, přepoda a je tak za Marine dźěći sčini. Tule radu je najzbóžniša knježna, kralowna meje, sama swjatej Brigiće dała prajo: „Čiń, zo bychu twoje dźěći też moje byłe!“

Kak móže mać swjatej Mari swjećić? Mać so z dźěsćom (pod wutrobu, na rukomaj abo za ruku) před wołtař maćerje Božeje poklaknywši prosy ju, zo by dźěćo na ćěle a duši škitała a do swojich dźěći přijała. Zdobom jej slubi, zo chce je po Božich kaznjach swědomiće kubłać a wučić a jomu też zahe dźěsćowsku lubosć k njej zašćěpić. K tomu móže tule modlitwu wužić: — Swjata knježna, maći Boža, pohlej na mnje, klečam; zhladuj na mać, maći zboža, wusłyš próstwu wutrobnu! Ty wot Boha wuzwolena za mać Syna Božoho, wot Boha sy powyšena za mać ludu wšitkoho. Bohu dźak, zo tebje mamy, maći luba njebjeska; k tebi dźě so wućěkamy, zo by nam tu pomhała. Ja mać tebi poswjećuju, maći, swoje dźěćo tu; twój škit na nje naprošuju, ja je dopasć njemóžu. Přiwozmi sej je za swoje tak kaž Jana pod křižom; wěm dźě, zo so dźěćo twoje wěsće namka k tebi dom. Njedaj swětej nad nim dobyć. čistu zdźerž jom wutrobu; daj jom zbožownje tu dobyć, daŕ je Synej swojomu! Zo by ćežko njezhrěšiło, prjedy wzmi je ze swěta; daj, zo by z jandźelemi cćiło (česćiło) Khrysta, dźěći přećela. —

Ma-li, da mać na dnju poswjećenja někajku jałmožnu, njech je khudym, njech k druhomu pobožnomu zaměrej. Kěžorka Marja Tereza awstriska zwoprowa za kóžde swoje dźěćo dźěćatko ze samoho slěbra. Dźěćo, maćeri Božej poručene a poswjećene, nazhoni wěsće we swojim žiwjenju jeje pomoc; swjata Marja dźě je pomocnica křesćijanow.

Tak bě něhdy mać na porodźe swojoho hólčka najzbóžnišej knježnje poswjećiła. Hólčec wotrosće, ale dźesać, dwaceći lět a dléje wjedźeše žiwjenjo w ćežkich hrěchach. Tři lěta do joho smjerće zjewi so jomu mać Boža prajo, zo by so skónčnje nakazał, dokelž je jej po narodźe wot maćerje poswjećeny. Muž wostaji so rozkaty k pokuće a wumrě zbóžnje. Zbóžna Katyrna Emmerichec běše při wuměracym, a wot njeje tón přikład wěmy.

Zahe, najzažo, haj do naroda měła mać swoje dźěćo Maćeri Božej poswjećić. Přetož Bohu so spodoba tajka lubosć k njomu a joho stworjenju. Hižo w Starym Zakonju čitamy wo proféće Izajasu (49, 1) tute zbóžne słowa: „Hižo do naroda powoła mje Knjez; hišće běch w klinje maćerje, wón spominaše na moje mjeno.“ W žiwjenjach wšelakich swjatych čitamy wo tajkich pobožnych maćerjach. Mać z prawej lubosću k swojomu dźěsću wopokaza jomu tule wulku dobrotu, a wone budźe za to žohnować, khwalić swoju dobru maćeŕ. Maćerje, tak swoje dźěći lubujće!

Rudźany.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. W cyrkwi swj. Ignacija w Romje bu nowopomjenowany arcybiskop za Genuwu, kardinal Pietro Boetto na biskopa wuswjećeny. Po swjećiznje bu nowowuswjećeny arcybiskop we Vatikanje ze zastupjerjemi měšćanskich wyšnosćow z Genuwy a druhimi Genuwanami, kotřiž běchu při konsekraciji přitomni byli, wot Swjatoho Wótca w audiency přijaty. Arcybiskop kardinal Boetto přečita adresu na Swjatoho Wótca, na kotruž tutón z bamžowskoho tróna wotmołwi pokazujo wosebje na stawizniske zwiski Genuwy k romskej maćeŕnej Cyrkwi.

Kralowscy karabinieri kasarny Podgora w Romje su **zhromadne jutrowne woprawjenjo** z Božej mšu na dworje swojeje kasarny woswjećili. W přitomnosći komandanta brigady a mnohich oficěrow so na pólnym wołtarju Boža mša čitaše; mjez tym wudźělachu wojeŕski biskop a dwaj wojeŕskaj duchownaj swjate woprawjenjo wojakam. Čestny bataillon, 600 muži sylny, běše při tutej swjatočnosći napřeco wołtarjej so zestupał.

500 dźěłaćeriow a přistajenych techniskich a hospodarskich wobkhodow Vatikana woswjeći w farskej cyrkwi Vatikana k swjatej Hanie po třidnjowskej přihotowanskej pobožnosći swoje **jutrowne woprawjenjo.**

Bamž přija w poslednich dnach 1125 nowozwěrowanych porow we wosebitej audiency we Vatikanje, kotrychž z wótcowskimi słowami postrowi. We swojej naréči praji wón, zo je tale hodźina a napohlad tak mnohich katolskich mandźelskich wosebity tróšt za njoho, kiž kaž balsam joho často z tak ćežkimi starosćemi wobćeženu wutrobu pokoja. Podawši wšitkim ruku a přepodawši kóždomu porej wopomnjeńku, wudźěli wón wšitkim swoje požohnowanjo. Z krótka před tym bě Swjaty Wótc w audiency 2000 a potom 600 nowozwěrowanych porow přijał.

1. meje wopušći Pius XI., kaž dotal, Rom, a poda so na swoje lěćne sydło Castel Gandolfo, zo by tu w Albanskich horach w tych horcych měsacach bydlił.

Do Serbow.

Kaž kóždolětnje, tak poskića so też lětsa składnosć, z póstowym awtom dojěć na hnadowne městno Filipow. Mnozy, kotřiž tam w zańdźenych lětach w běhu měsaca meje pobuchu, witaja tule składnosć, na tak přijomne wašnjo za jedyn dźeń tute hnadowne městno maćerje Božeje wopytać móc. Jězba płaći za wosobu 3 hr. Awto wotjědže z Khrósćic rano wokoło 4 hodź. a wróći so wječor po mejskim nĕšporje. Přizjewić móžeš so pola Čornakec na pósće w Khrósćicach. Dalše jězby wotměja so hišće: njedźelu 15 meje, njedźelu 22. meje, štwórtk 26. meje (Bože stpěćo) a njedźelu 29. meje.

Na wšelake naprašowanja chcu zdźělić, zo so pasijónske hry w Hornim Ammergawje hakle w lěće **1940** wotměwaju. So wě, zo sebi je wobhladamy, a tuž njech zajimcy hižo na to lutuja. Při tutej přileżnosći wopytamy też druhe sławne městno Alt-Ötting w Bajeŕskej a dalše rjane krajiny južneje Němskeje. J. Słodeńk.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

4. njedźela po jutrach, 15. meje 1938:
Boža mša str. 135; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Janu Baptišće de la Salle str. 457; Credo; Praefacija jutrowna str. 223.

5. njedźela po jutrach, 22. meje 1938:
Boža mša str. 248; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. a 3. str. 235; Credo; Praefacija jutrowna str. 223.

Verantwortlicher Schriftwalter nnd Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1938: 1650. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

● **Barby - laki** ●
barbjeńče
we wulkim wubjerku
drogownja dr. Roeber
● na Bohatej hasy 27 ●
Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Židźane tkaniny

k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane – we wšelakich płaćiznach.

Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Na dnju

25lětnoho wobstaća

mojoho wobkhoda **dźakuju so nanajwutrobnišo** wšitkim, kotřiž mje hižo lěta dołho ze skazankami podjeraja a wěsće mi w dalšim swěru wobkhowaja. Najhorcyši dźak pak słuša Bohu lubomu Knjezej za stajnu strowotu a widźomne žohnowanjo, wo čož joho dale prošu. Bóh žohnuj čestne rjemjesło!

W **Jaworje** pola Kamjenca, 13. rožownika 1938.

Jan Rjeda, krawski mištr.

Naléćo!

Nětkle kupujeće pola

Oskar Hirche
w Kamjencu

W **Jitku** so **bydlenjo** — 3 jstwy — přenaja. Dalše zhoniš w Ralbicach čo. 6.

Lubijske zwónkowstwo (pódlanska służba) ma so znowa wobsadźić. Přihodźi so za krawca abo šewca bjez dźěći, też za wuměnkarjow. Pisomne zamołwjenjo z farskim wobswědčenjom njech so pósćele na

Kat. cyrkwinske předstojićerstwo:
P. Šołta, arcm.

Zjawny dźak

Pražskomu Jězusdźěćatkej, swjatej Mariji, swj. Józefej a swj. Antonijej

za dóstatu strowotu!

Najlěpše wupjerki
we wšelakich šěrach, blidowe šaty ⁘ kuchińske šaty ⁘ tkaniny za špórtowe a nadkošle + mako-šaty

poruča płaćizny hódno

Hilger Lotzestr. 20 I

Za polo a zahrodu:

Wjelkowe graty, krjepjawy, barbjene a cynkowane, kosy, serpy, brusy
a trěbne dźěle,

łopaće a wjele druhoho

kupujeće najlěpje pola

Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr. 70

Gardiny

kupujeće stajnje płaćizny hódno pola

Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Służownu holcu,

15—18 lět staru, k 1. junijej pyta pjekarski mištr

Pawoł Bělk w Radworju.

Dopomńće so na Königa,

hdyž trjebaće **přistojacu drastu,** tam kupujeće nic jenož **jara derje** ale też **płaćiznyhódno.** Najwjetši wubjerk we rjanych

žonjacych mantlach a kostumach!

Wosebne woblečenja a mantle za knjezow we **najnowšich** mustrach a při znatym dobrym stojenju. K **wěrowanju** kupiće swój **suknjany woblek jara přihódnje** pola

König, Budyšin
Žitna hasa 2/4

Wšě železne připrawy, graty

do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane

kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Ze wšěmi swjatymi sakramentami domawobstaranu je Bóh luby Knjez póndźelu, 9. meje, moju lubu mandźelsku, našu dobru mać, wowku a ćetu

Marju Glawšowu rodź. Pawlušec
z Różanta

w starobje 72 lět po dołhej, ćežkej khorosći do wěčnosće wotwołał. — Wšěm, kotřiž su j j za čas žiwjenja dobrotu a lubosć wopokazali, na pustym wječoru za nju so modlili a ju bohaće k rowu přewodźeli, wosebje też nošerjam, wuprajamy

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Dušu zemrěteje poručamy do dalšich modlitwow wěriwych!

W **Różeńće** a **Ralbicach,** na dnju pohrjeba, 12. meje 1938.

Zrudźeni žarowacy zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, sotry, wowki a ćety

Hany zwud. Pjetašoweje
z Hory,

kotruž Bóh po krótkej ćežkej khorosći w 64. lěće žiwjenja do wěčneje domizny wotwoła, wuprajamy wšitkim, kotřiž za jeje khudu dušu na pustych wječorach so modlachu a jeje ćěło k rowej přewodźachu, wosebje přećelam a nošerjam

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Na Horje, w Hórkach, Zejicach, Worklecach a Dalicach,
na dnju pohrjeba, 5. meje 1938.

Hłuboko žarowacy přiwuzni.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; 'postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

21. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 21. meje 1938.	76. lětnik.

(Pokročowanjo.)

Lauretanska litanija.

8. **Davidowa wěža** *(turris Davidica).* Swj. Marija so mjenuje a česći jako Davidowa wěža. Při tutym pomjenowanju njesměmy sebi cyrkwinu wěžu předstajeć, ale wěžu jako twjerdźiznu. Jeruzalem běše, kaž we starych časach nimale wšě města kołwokoło z wysokej sylnej murju wobdaty. We tutej muri natwari kral David z ćežkich, twjerdych kamjenjow sylnu, njepowalnu wěžu. Tuta wěža běše tak wulka, zo měješe cyłe wobydlerstwo Jeruzalema we njej ruma, tak kruta, zo žadyn njepřećel ju přemóc njemóžeše. Tajka kruta, njepowalna wěža je mać Boža přećiwo wšěm wabjenjam a spytowanjam našich njepřećelow. Kaž tuta wěža Davidowa wšě khěže a palasty města Jeruzalema přesahaše, tak přesaha mać Boža na dostojnosći a swjatosći wšitke narody. Čim wyšša wěža je, ćim hłubši dyrbi jeje podtwar, jeje fundament być. Mać Boža, kiž běše tak dospołna a swjata, běše runje tak ponižna. „Hlej, sym służownica Knjeza“, wotmołwi wona jandźelej, kiž běše jej wjesołe poselstwo přinjesł, zo je Bóh ju za mać Syna Božoho wuzwolił. Kaž Davidowa wěža přez cyłu wokolnosć k njebju sahaše, tak zhladuje mać Boža na tutu zemju a jeje dźěći, kiž wućek pola njeje pytaju.

9. **Helfantno=zubjana wěža** *(turris eburnea).* Tute pomjenowanjo złožuje so na khwalbny kěrluš nawoženje ke swojej njewjesće we swjatym pismje. Nawoženja mysli tu na dom z helfantnoho zuba, kiž bě kral Achab (3. Kral. 22, 39) natwarił. Bohaći židźa twarjachu sebi wysoke k njebju sahace palasty z helfantnoho zuba, kiž so złotomu runaše. Tónle zub je tak swěćaty a běleje barby, zo jón lědma alabaster přetrjechi. Kajki wobkuzłacy napohlad měješe tajki twar! Bě runja najrjeńšomu twarej z čistoho běłoho marmora. Tohodla je „helfantno-zubjana wěža“ dobre přirunanjo z krasnosću maćerje Božeje. Jeje čistosći a swjatosći so žadyn jandźel a žadyn swjaty runać njemóže. Hłowna samotnosć helfantnoho zuba je joho krutosć a dźerżliwosć. Lětsacy wón wostanje jenajki, ničo njemóže jón rozdrjebić. Marija je cyłe žiwjenjo hač do kónca we hnadźe Božej přetrała, žane zło ju njeje zlemiło, wona je kruta, njepowalna wěža wostała.

10. **Złoćany domje** *(domus aurea).* Kral Salomon natwari w Jeruzalemje na horje Moria kralej wšitkich kralow swjatnicu, kiž njeměješe žanoho runjeća. We 3. knizy kralow so tónle templ wobšěrnje wopisuje. Wšitko so we nim błyšćeše wot lutoho złota. Ničo njebě we tutej swjatnicy, štož njebě ze złotom wukładźene było. Z dobrym prawom móžeše so prajić, zo je tale swjatnica złoćany dom. Podobnje mjenuje swjata Cyrkej mać Božu „złoćany dom, domus aurea“. Mać Boža běše žiwy templ Boži, bydło Najwyššoho. Wumjelcy cyłoho swěta su na templu Salomona twarili a jón debili na wšě możne wašnjo. Najswjećiša Trojica je mać Božu wot započatka jeje žiwjenja wudebiła ze wšitkimi hnadami.

Hdyž bu tónle templ Salomona dotwarjeny, so wón z njewšědnej pychu a česću poswjeći. Skónčnje padny woheń z njebjes, a Bóh sam zestupi we štałtnosći mróčele do tuteje swjatnicy. Podobnje bu Marija wot prěnjoho swojoho podjeća přez swjatosćacu hnadu Božu poswjećena. Při podjeću Syna Božoho bliżeše so Bóh sam z ćełom a z dušu maćeri Božej a bydleše we jeje swjatym žiwoće. Jeruzalemski templ běše woprawdźita swjatnica Boža, česćomna cyłomu izraelskomu ludej. Mać Boža bě wuzwolena před cyłym swětom a před wšitkimi narodami.

Woznamjenita samotnosć tuteje Salomonoweje swjatnicy běše złoto, z kotrymž so wona znutřka a zwonka zyboleše. Wobkuzłacy běše napohlad tuteje swjatnicy we swětle Božoho słónca. Złoto njezerzawi ženje, mać Boža je njezranjena wostała před kóždym hrěchom. Wona je tež za nas złoćany dom, kotryž najrjeńši pokład we sebi khowa, to je Jězus, naš Zbóžnik a Wumožnik.

Po swjećiznje templa zjewi so Bóh w nocy Salomonej a praji jomu: „Mojej woči budźetej stajnje wotewrjenej a mojej wuši posłuchatej na paćeŕ toho, kiž na tutym městnje so modli“. Čim bóle płaći to wo swjatej Mariji. Bóh budźe naš paćeŕ zawěsće wuslyšeć, hdyž my před tutej swjatnicu maćerje Božeje na kolena padnjemy a ju w našich nuzach a běd̄nosćach wo jeje pomoc prosymy.

11. **Kašćo sluba** *(foederis arca).* Ze wšitkich postrowjenjow k česći maćerje Božeje je tute jene z najrjeńšich. Tónle kašć sluba běše najdróżši a najswjećiši pokład židowskoho luda. Wón běše z najlěpšoho akacijowoho drjewa připrawjeny, znutřka a zwonka sylnje pozłoćany, joho wěko bě ze samoho złota. Na wěku dwaj złotej

kerubimaj. We nim běštej zakhowanej tamnej dwě zakońskej tafli, kotrejž běše Bóh sam ze swojej ruku napisał, dale sudobjo z mana a kij wyššoho měšnika Aarona. Tónle kašć sluba so najprjedy we stanje sluba (Stiftshütte), pozdźišo we Jeruzalemskim templu khowaše. Při zničenju tohole templa (w lěće 70 po Khr.) bu wón přez profetu Jeremiasa wukhowany a we prózdnjeńcy hory Nebo zapołoženy. Nad tutym kašću bě Bóh na spodźiwne wašnjo pod štaltnosću mróčele přitomny.

Mać Boža so we swjatym pismje kašć sluba mjenuje a česći, wona dźěn je bydło našoho Zbóžnika a Wumožnika a trón wšitkich hnadow Božich.

We kašću sluba khowaštej so tamnej dwě zakońskej tafli, na kotrejž běše Bóh sam 10 Božich kaznjow napisał, jej Mójzesej přepodał a jomu poručił, tutej tafli do kašća sluba zapołožić. We Mariji bydleše Jězus, założeŕ nowoho zakonja a zakonjedawaŕ sam.

We kašću sluba khowaše so kćějacy kij Aarona, znamjo to najwyššoho, najswjećišoho wyššoho měšnika Khrystusa, kiž je w žiwoće maćerje Božeje človjesku naturu na so wzał. Dale khowaše so we kašću sluba sudobjo, napjelnjene z mana, tamnej spodźiwnej jědźu, z kotrejž Bóh izraelski lud w pusćinje syćeše. We Mariji bydleše Jězus, kiž wo sebi samym praji: „Sym žiwy khlěb, kotryž je z njebjes přišoł".

Kašć sluba bě z běłoho akacijowoho jara krutoho a zdźeržliwoho drjewa wudźěłany. Wón je znamjo maćerje Božeje, jeje knježniskeje čistoty. Jeje ćěło njeje ženje w rowje tlało, wona bu bórzy po smjerći z ćělom a z dušu do njebjes přiwzata. Złoto, z kotrymž bu kašć sluba z nutŕka a z wonka wobdaty, dopomina nas na wulke počinki swjateje Marije, na jeje čistu dušu, na jeje njewuprajnu lubosć k Bohu a človjekam.

Dwaj kerubimaj na wěku kašća sluba woznamjenjetej mać Božu jako kralownu jandźelow.

Kašć sluba běše za italski lud stajnje njewučerpajomne žórło Božoho žohnowanja, Božeje předwidźomnosće. Žohnowanjo ale też pokleće wukhadźeše z tutoho kašća, za tym hač běše izraelski lud bojabojazny abo njepobožny, bjezbóžny. Podobnje škituje nas mać Boža před našimi njepřećelemi. Pod jeje wjedźenjom kročimy my bjeze wšeje škody přez tute žiwjenjo połne stracha a struchłosće. Pod jeje škitom ćehnjemy my wjesele a dobyćerćy skónčnje do njebjeskoho kralestwa, kaž junu židowski lud do kraja Kanaan.

12. **Njebjeske wrota** *(janua coeli)*. Na prěnim měsće je Jězus sam nam přez swoju smjerć na křižu njebjeske wrota wotewrił. Přez hrěch prěnjeju staršeju běchu tute wrota za nas zawrjene. Na druhim měsće pak je mać Boža, kiž sebi tele khwalbne postrowjenjo zasłuži. Wona dźěn je nam Jězusa porodźiła a tak sobuskutkowała k našomu wumoženju, wina našeje radosće była. Swjaty Antonius praji we swojich knihach: „Mać Boža so jako njebjeske wrota česćuje, dokelž wšě pokłady Božich hnadow přez nju z njebjes na zemju stupaja a kóždy človjek, kiž chce z tuteje zemskeje nizkosće do njebjes přińć, tule hnadu přez mać Božu dóstanje, wosebje přez pomoc, kotruž wona mrějacym poskića. Za nas khudych hrěšnikow je tute khwalbne postrowjenjo „njebjeske wrota" wulki tróšt a nadźija we smjertnej hodźinje. (Pokročowanjo.)

Z Łužicy a Serbow.

Z Ralbic. Póndźelu, 23. meje, woteńdźe naš prócesijón hižo w **5 hodź.** z Ralbic, wokoło 3/46 hodźin póńdźe přez Róžant. Do Klóštra přišedši budźe hnydom 1/28 hodź. próstwowa Boža mša ze serbskim prědowanjom. Delanski prócesijón woteńdźe w 10 hodź. z Klóštrskeje cyrkwje zasy domoj.

Z Ralbic. 20. róžownika 1913 dopołdnja w 10 hodź. stojachu w Ralbičanskej cyrkwi zdobom 4 pory před wěrowanskim wołtarjom, štož dźensa po 25 lětach rady wopominamy, dokelž tŕo swjeća nětko sleborny kwas a to su: 1. Jakub Kocor, žiwnosćeŕ w Jitku, ze swojej mandźelskej Madlenu rodź. Šejdźic z Trupina; 2. Jurij Matik, ratař w Smjerdźacej, ze swojej mandźelskej Marju rodź. Bjedrichec ze Smjerdźaceje a 3. Mikławš Glawš, listynošeŕ na wotp. w Kukowje, ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Lubkec ze Sernjan. Michał Bjarš, žiwnosćeŕ z Łazka, je hižo w lěće 1919 wumrěł, zawostajiwši swoju mandźelsku Hanu rodź. Wjeńkec z Róžanta a 3 dźěći. Młoda wudowa je so bórzy zasy woženiła z Michałom Žofku z Hrańcy. — Jakub Kocor běše so na Šejdźic abo też mjenowanu Šeibic žiwnosć w Trupinje dawał. Hdyž pak bě nan 2. febr. 1926 w Jitku wumrěł, je so do Jitka sćahnył přewzawši nanowe ratařstwo. Z mandźelstwa wukhadźatej dwě dźěśći, kiž doma staršimaj we ratařstwje pomhatej. Mandźelskaj w slěbornej pyše wjeselitaj so dobreje strowoty a wužiwataj wšě Bože dary z bohabojosću a česćownosću, dźěłataj rady sobu we wosadźe po katolsko-křesćanskich zasadach. Wjele zboža! — Jurij Matik je ze Smječkec přišoł a dźěła ze swojej mandźelskej na Bjedrichec abo Hopelic statoku w Smjerdźacej. Bóh je jeju mandźelstwo ze štyrjomi dźěćimi žohnował. Nan je často khorowaty, samo ćežko khory był. Nětko pak so wobaj dobreje strowoty wjeselitaj. Też jimaj přejemy wjele zboža a Božoho žohnowanja na mnohe lěta! — Mikławšej Glawšej, našomu něhdušomu Róžeńčanskomu listynošerjej, a joho mandźelskej Hańži w Kukowje přiwołamy k slěbornomu kwasej z Delan nutrne zbožopřeća. Bóh zdźerž a žohnuj jeju z jeju dźěćimi hišće mnohe lěta!

Z Ralbic. Loni pisaše „Posoł" wo někotrych sydomdźesatnikach z Ralbičanskeje wosady. Dźensa je jedyn z nich wotešoł do wěčneje domizny: bur Mikławš Ćemjera z Ralbic. Mnohe lěta, wosebje we wójnskim času, je był z wjesnjanostu a so derje staraŕ wo swoju Ralbičansku gmejnu. Też je był z předsydu „stareje" Ralbičanskeje gmejny, kotraž je so loni w zymje hakle rozwjazała, hdyž je so při hromadukładźenju polow wobsedźeństwo mjez burami rozdźěliło a kóždomu jednotliwcej so přidźěliło. Wot februara 1920 sem je był ze sobustawom cyrkwinskoho wuběrka a je so derje a woporniwje staraŕ za swoju wosadnu cyrkej. Njebo Ćemjera bě dobry a jednoty bur, kiž je so stajnje po hesle měŕ: „Woči k njebju, rucy k dźěłu!" Dźěławy dźeń je pilnje kemši khodźił, njedźelu a swjate dny běše k Božim službam z časom na swojim městnje. Wón běše jednory, dobry katolski serbski bur, kiž haješe dobre wašnja našich wótcow, kiž w křižikach a zrudobach swój tróšt a pomoc na Božich službach pytaše. Prěnju njedźelu měsaca widźachmy joho stajnje na rańšich mjez mužemi při swj. woprawjenju. Też wopytowaše jako „Bjesadnik" swěrnje měsačne zhromadźizny. Wulke zasłužby pak ma Mikławš Ćemjera wo nowozarjadowanjo Ralbičanskeje Raiffeisenskeje pokładnicy; je był dołhe lěta jeje předsyda a so staraŕ, zo je so tute ratařske towařstwo z dobrym wuspěchom dale wuwiło. Wón je so za to staraŕ, zo stej so tudomne burske towařstwo a Raiffeisenska pokładnica zjednoćiłoj. Wosrjedź wsy je skład za burske twory natwariŕ, kiž pak njedosaha, tak zo dyrbja wjacy starych hródźow a kólnjow k zaměstnjenju a khowanju tworow wupomhać. Bóh mytuj jomu joho njesebične dźěło z wěčnym wjeselom! Dźak, kotryž njeje tu dóstaŕ, njech jomu Bóh ćim nadobnišo wudźěła. Kajkeje wulkeje lubosće a připóznaća njebočički daloko a šěroko wužiwaše, swědčeše bohate wobdźělenjo při joho khowanju pjatk dopołdnja na Ralbičanskim kěrchowje. — Bóh daj jomu wěčny wotpočink a wěčne swětło swěć jomu!

Z Kulowa. (Lětuše pućowanjo Kulowskoho towařstwa maćerjow.) Srjedu, 11. meje, po rańšej Božej mši wuspěwachmy najprjedy w farskej cyrkwi liturgiske pućowanske modlenjo. Na torhošću hižo čakachu 4 wulke awta za 140 wobdźělnikow. Wokoło 3/47 hodź. wotjědźechmy; naš puć wjedźeše nas přez Wósleńk, Kamjenc, Biskopicy do Stołpina. Po dokładnym wobladanju a po fotografowanju

při hłubokej studni nastajichmy so na puć do Neustadta, 2. stacija. Naš luby krajan knjez farař Grofa dźeržeše nam rjanu pobožnosć z jara časej přiměrjenym prědowanjom. Grofic mać a wustojna hospoza Marja (sotra knjeza fararja) so za naše ćělne derjemećo z dobrym kofejom a tykancom nanajlěpje postaraštej. Samo torty, za maćefny dźeń přihotowane, su woprowali. Nochcechmy hospodliwy farski dom tak spěšnje wopušćić. Tola „železny" komandant hladaše kruće na dypkowne wotjědźenjo. Wokoło 2 hodź. běchmy w Neugersdorfje a wokoło 1/24 hodź. před hnadownej cyrkwju w Filipowje. Z fotografowanjom před portalom so znowa přeswědčichmy, zo žana wowcka njepobrachowaše. Wječor wobdźělichmy so na rjanej mejskej pobožnosći. Potom dźěše kóždy na wotpočink do swojoho „hotela". Na druhi dźeń rano zahe witachmy z nowymi mocami a z nowej lubosću hnadowne město. 1/27 hodź. swjećachmy swjatočnje zhromadnu Božu mšu w hnadownej kapałcy. Božu mšu měješe naš wosadny knjez farař Kral. We 8 hodź. putnikowachmy do susodnoho Rumburga. Po puću so modlachmy a spěwachmy. W Rumburgu wopytachmy swjaty skhód a Loreto-kapałku. Po rjanej pobožnosći zasy khwatachmy pěši do Filipowa. Rozžohnowace pobožnosće dźeržachmy w kapałcy swj. Franciska, we wulkej cyrkwi a skónčnje w hnadownej kapałcy. Běchmy woprawdźe kaž dźěći při maćeri. To zwosta naše žiwe wopomnjećo. W 1/23 hodź. wotjědźechmy wot Neugersdorfa přez Žitawu do Marijinoho Doła. Tam wobhladachmy sebi rjany klóštr a park, wjeledost. knjez probst nas wjedźeše. W cyrkwi wuspěwachmy někotre kěrluše a modlitwy. Duchowne sotry, někotre su Serbowki, nas lubje powitachu; wosebje naša luba krajanka, duchowna knježna rodźena Madlena Hančec z Brěžkow, so nad našim wopytom wulcy zwjeseli. Też małe šulefki (pensionarki), kiž su z Kulowa, wjesele přiběžachu, swojich znatych z domizny postrowić. Na to dźěše jězba do Budyšina. 1/28 hodź. wobdźělichmy so na mejskej pobožnosći w Serbskej cyrkwi. Potom wotjědźechmy a wječor wokoło 10 hodź. běchmy zasy wšitcy zbožownje doma w Kulowje. Našomu wjeledost. knjezej fararjej, „železnomu komandantej," słuša zawěsće najwutrobniši dźak a „zapłać Bóh". Tohorunja też wutrobny dźak knjeni Domašcynej, kotraž je wšitko tak derje zarjadować a wobstarać pomhała.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Hižo dlěši čas wotměwaja katolscy mužojo a młodźency w jenej cyrkwi w Mnichowje **w nocy k prěnjomu pjatkej měsaca modleŕske hodźiny.** Nětko so při tym też wopor Božeje mšě swjeći a swjate woprawjenjo wudźěla. Na poslednim prěnim pjatku přińdźe tam też Mnichowski kardinal Michał Faulhaber ze swojim sekretarom, wobdźěli so na modlenju a swjećeše w nocy w 1 hodźinje k prěnjomu razej při tutej składnosći w cyle přepjelnjenej cyrkwi Božu mšu.

Jutrownu póndźelu běše w kapucinskim klóštrje Waghäusel pola Bruchsala **žadna primica.** Nowoměšnik wukhadźa ze swójby Herbott w Knittelsheimje (w Pfalcy), kotrejež 8 dźěći su z wuwzaćom jenoho wšitcy do jenoho rjadu zastupili. Skónčnje staj też hišće nan a mać w starych lětach do klóštra zastupiłoj. Při primicy najmłódšoho syna běchu wšitcy zasy hromadźe, mjez nimi dwaj misijonaraj z Ameriki. Mać je před dwěmaj lětomaj jako dominikanka zemrěła.

W Bytomju (Beuthen) w Hornjej Ślezskej wotmě so wulki pjatk při wječornych směrkach **pokutny prócesijón katolskich muži a młodźencow.** Woni so we swojich farskich cyrkwjach zhromadźichu a ćehnjechu potom — po ličbje 5—6000 — mjelčo a z nahej hłowu na Moltkowe naměstno. Tam wotpołožichu woni po prědowanju jenoho franciskana katolske wěrywuznaćo.

W lěće 1937 je so w Němskej 1 076 000 exemplarow Swjatoho Pisma rozpředało. To je 178 000 exempl. wjacy hač w zańdźenym lěće.

Zemrěł je Beuronski benediktin P. Coelestin Baur, kiž bě derje znaty jako sławny ludowy prědar a wjednik exercicijow.

Po zjednoćenju Rakuskeje z Němskej dósta katolska Cyrkej w Němskej nowe cyrkwinske provincy: Win a Solnohród (Salzburg) z wjacy hač 6 milijónami katolikow. Z něhdźe 74 milijónow wobydleri Wulkoněmskeje přisłuša 27 milijónow katolskomu wuznaću. To su 36 procentow cyłoho wobydlerstwa. Rozdźěleja so na wosm cyrkwinskich provincow: do Wina ze sufraganskimaj biskopstwomaj Linc a St. Pölten; Solnohród ze sufraganskimaj biskopstwomaj Gurk-Klagenfurt a Seckau-Graz. Na čole Winskoho arcybiskopstwa stoji kardinal a arcybiskop Theodor Innitzer; Solnohródske arcybiskopstwo nawjeduje arcybiskop Sigismund Waitz. Solnohródski arcybiskop ma stary titul: primas Němskeje. Wjećharcybiskop Sekawy je Ferdinand Pawlikowski, wjećhbiskop Gurka je Adam Hefter, biskop Linca je Józef Maria Gföllner, biskop St. Pöltena Michał Memelauer. Najznaćiše klóštry we Rakuskej su: St. Florian, Klosterneuburg, Heiligenkreuz, Mödling, Melk, Kremsmünster a St. Paul w Korutanskej. We Winje wobstoji fara za katolikow grekskoho rita. Po statisticy z lěta 1930

Legenda wo maćeri Božej.

Štó je hdy hižo widźał a něšto słyšał wo krasnym hrodźe při brjozy rěki Nogaty? Hród natwarichu před wjele lětstotkami němscy rjadnikojo. Tući přisłušachu jenomu ryćerskomu rjadej, kotrohož założeŕ bě syn wulkoho němskoho kejžora Rotbarta. Bamž w Romje bě dowolnosć dał, zo smědźeše so rjad założić a spožči jomu też wšelake swobody a předprawa.

Tući pobožni rjadnikojo a ryćerjo němskoho rjadu přińdźechu po mnohich lětach też do wokoliny nad Nogatu. Tam bydleše njeskludźeny, swobodu lubowacy lud, kotryž bě nimoměry hordy a pyšniwy a so kruće hišće pohanstwa dźeržeše. Nětko přeješe sebi Swjaty Wótc a też kejžor, zo bychu rjadnikojo tutón lud za křesćanstwo dobyli a jón tak wotdźeržowali wot nadpadow do němskoho kraja. Dokelž pak běše tutón zmužniwy lud jara ćežko přewinyć, haj docyła skoro možno njebě, nad nim dobyć, natwarichu rjadnikojo rjany, kruty a wulki hród, a dachu jomu mjeno „Marijiny hród".

A čohodla dósta hród tute mjeno?

Tući rjadnikojo mějachu wosebitu česćownosć k najzbožnišej knježnje Mariji a tohodla wuzwolichu sebi ju za patronku a zakitaŕku swojoho rjadu. Rjadnikojo běchu sebi też přeli, zo by zhladowała z hrodu daloko do kraja wulka postawa maćerje Božeje, zo by so pućowaŕ a cuzbnik wokřewił a zwjeselił nad luboznym swjećećom. Tohodla powołachu rjadnicy pobožnoho wumělca k sebi, kiž bě jara wušikny, a prajachu jomu: „Mištrje, dyrbiš nam zhotowić rjanu wulku postawu Našeje Lubeje Knjenje. Budźeli wobraz rjany a wulki, dóstanješ też rjane myto, a byrnjež dyrbjeli postawu ze złotom ći wotwažić."

Ale wumělc běše jara pobožny a wotmołwi tuž: „Postawu Našeje Lubeje Knjenje chcu wam rad zhotowić, tak rjanu, kaž budźe to po mojich čłowjeskich mocach možno — ale pjenjezy njedyrbiće mi za nju lubić, jenož časa dosć dyrbiće mi wostajić, kelkož k tomu trjebam, zo bych wobraz tajki zhotowił, kajkiž by so mi też samomu lubił, a byrnjež też trjebał mnohe lěta."

Rjadnikojo so z tym spokojichu, a mištr wróći so do swojoho domu. Njezapoča pak hnydom z dźěłom, ale padny na swojej koleni a modleše so wjele dnjow za sobu. Prošeše mać Božu, zo by jomu pokazała, kajki by zhotowił jeje wobraz. A wěsće drje je mać Boža wusłyšała joho horcu próstwu; přetož po wjele dnjach stany mištr a bě wulcy zwjeseleny a spokojeny. Praji sebi, zo nětko wě, kajki ma

liča rjady a kongregacije w Rakuskej 2453 měšnikow, 771 klerikow a 1306 bratrow.

Danska. „Katolski lětopis za Dansku“ wozjewja tute ličby: Japoštołski vikariat Danska, kotrejež biskop je belgiski premonstrantenski pater Brems, wopřija 25 tysac katolikow. Z tutych słušeja 8300 do pjeć farow w Kopenhagenje. 91 měšnikow tam stutkuje, z nich pak su jenož 14, kotřiž z Danskeje wukhadźeja. W Kopenhagenje maja katolikojo 5 ludowych šulow a 4 srjedźne šule. W cyłku wopřija Japoštołski vikariat Danska 26 farow, kiž maja wšitke swoje wosebite šule a młodostne towarstwa. Vikariat Island ma 316 katolikow, 6 měšnikow, 40 knježnow, 2 šuli a 3 khorownje.

Francózska. Ze statistiki zhonimy, zo je w francózskej koloniji Madagaskar w podslednich 10 lětach katolske wobydlerstwo wot 160 tysac duši na 590 tysac **zrostło.** W poslednim lěće bu tam 28 tysac dźěći a 8500 dorosćenych wukřćenych.

Pariska universita La Sorbonne je khinskomu jezuitej patrej Chang Cheng-Ming po 7 lětnych studijach w Francózskej titul doktora spožčiła.

Nižozemska. W Notre-Dame-kathedrali w Antwerpenje zhromadźi so Jutrowničku cyła garnisona k jutrownej Božej mši. Srjedźna łódź a też dźěl nabočnych łódźi bě z wojakami wobsadźeny. Oficěrojo, mjez nimi komandeur 2. armejskoho korpsa, běchu prědku w kórje městno dóstali. Wječor wotmě so dźiwadłowe předwjedźenjo za wojerstwo, při kotrymž wojerski duchowny wo jutrownych winowatosćach rěčeše.

Přihoty za 12 stow lětny smjertny dźeń swj. Wilibrorda, 7. novembra 1939, su so započałe. Utrecht budźe srjedźišćo swjatočnosćow. Tu założi swjaty hłownu cyrkej, a tu budźe wustajeńca wěcow, kiž z joho žiwjenjom a skutkom zwisuja, zarjadowana.

Zjednoćene staty Ameriki. Amerikanskej stataj Oregon a Washington stej z přihotami k woswjećenju stołětnoho wopomnjeća katolskeje Cyrkwje započałoj, kotrež hišće lětsa so wotměje. Sto lět je zašło, zo patraj Norbert Blauchet a Modeste Domers do Fort-Bancouver-a (we staće Washington) po dołhim pućowanju přez Kanadu dócpěštaj. W staće Oregon bydlachu francózscy kanadźenjo, 1836 bu tu jena katolska cyrkej natwarjena. 1838 daštaj so mjenowanaj misijonaraj do misijónskoho dźěła a położištaj z tym zakład k rozwiću katolskeje Cyrkwje, kotraž je wot toho lěta bjez přetorhnjenja w tutymaj statomaj postupowała.

Japanska. W Japanskej su so němscy jezuića za ważne předewzaćo rozsudźili. 1. apryla su blizko města Kobe katolske gymnasium wotewrili za katolsku młodosć. Mějachu, prjedy hač so jim tutón skutk poradźi, wulke zadźewki přewinyć. W měsće Kobe su twarske městna předrohe, dokelž je nimo měry sylnje wobydlene. Kultusowe ministerstwo so też dliješe z přizwolenjom, dokelž so boješe, zo mohła z tym ličba zdźěłanych w Japanskej, z kotrychž su mnozy bjez zastojnstwa, hišće postupić. Ale němscy jezuića njedachu so wottrašić. W jenej drjewjanej khěži su mjeztymnje prěnjej dwě rjadowni zarjadowali. Jezuića ličachu z 120 přizjewjenjemi; tu khwilu zamołwi so 500 šulerjow. Japanska ma dotal 111 870 katolikow. Jich ličba so w poslednich 10 lětach jenož wo 24 289 rozmnoži. Tu je twjerda rola. Zo by ju z lěpšim wuspěchom wobdźěłać mohła, dyrbi Cyrkej so prócować, zo by worštu zdźěłanych dobyła. Z toho je widźeć, zo ma nowy wustaw ważny nadawk w Japanskej dokonjeć.

Khina. Francózske łódźne towarstwo je observatoriu (wobkedźbowarni wjedra) w Siccawei pola Šangaja, kotrež jezuića nawjeduja, złotu medalju spožčiło jako připóznaćo za wulke zasłužby, kotrež je sebi tuta wobkedźbowarnja wo łódźnistwo w Čichim Oceanu dobyła. Wobkedźbowarnja je ze swojimi nimo měry wěstymi přizjewjenjemi wjedra, kotrež wšědnje wupósćeła, tysacam łódźnikow a na morju pućowacych žiwjenjo wukhowała. Hižo něhdźe 50 lět wukonjeja tu wótcojo jezuića tule službu a su za tón čas hižo něhdźe tysac króć warnowali před hrožacym taifunom, strašnym wichorom.

Awstraliska. Němsku misijónsku staciju w rańšej Nowo-Guineji wopyta njedawno generalny městodźeržićel Awstraliskeje Lord Gowrie. Swjedźeńscy bu wot misijonarow, klóštrskich bratrow a sotrow přijaty. Městodźeržićel a joho přewod wobdźiwachu rumnu cyrkej w Aleksihafenje, kotruž su rjadniscy bratřa ze Steyla z pomocu domorodnych kanakow natwarili. Ze zajimom wobhladachu sebi wysocy hosćo dźěłarnje, hdźež so młodźi čornuchojo we wšěch rjemjesłach wuwučuja. Biskop Wolf pokaza we swojej narěči, kak žohnowane je dźěło němskich paterow było a kak je ličba křćenych mócnje zrostła. Z přezjednym sobudźěłom misijóna a politiskoho zarjadnistwa je so cyła krajina kulturelnje widźomnje pozběhnyła. Městodźeržićel wupraji swoje připóznaćo a swoju dźakownosć w mjenje jendźelskoho krala, kotrohož w tutych kóncach zemje zastupuje, za wšě dokonjane dźěło, kotrež je so jenož dócpěć hodźało z njesměrnej wosobinskej woporniwosću misijonarow.

---

wobraz zhotowić, a nichtón njemóže jomu to wjacy wzać z wutroby.

Nětko pytaše mištr po cyłym kraju za kamjenjom, najdrohotnišim a najrjeńšim, kajkiž by so hodźał namakać. Potom da so do dźěła, a popra sebi lědma trochu wotpočinka. Swoje dźěło zjednoćeše ze stajnej modlitwu a wón šeptaše wjele stow razow wob dźeń při sebi:

„Słódka maćef miłosćiwa, njech mje wodźi twoja ruka,
zo by, maćef, wobraz zdobny twój był junu też hnadowny!“

A hlej, po někotrych měsacach hižo bě widźeć, kajki wobraz budźe. Mać Boža w dołhim płašću, z rjanymi dołhimi włosami, z krónu na hłowje a na lěwej rucy Jězusdźěćatko. A zasy po wjacorych měsacach — kajka krasnosć! Kak rjenje bě wudypany połměsac, kiž bě położeny k jeje nohomaj! Wjesele dźěłaše mištr dale a so modleše:

„O ty maćef Zbóžnikowa, pohlej na nas z twojoh' tróna,
Hdyž twój lud će nadběhuje, hdyž je nuza wulka, hrózbna!“

Za něhdźe dwě lěće přińdźe wyšši tamnoho hrodu k mištrej a přeješe sebi, zo směł pohladać, kak daloko ze swojim dźěłom je. Kak spodźiwaše so rjadnik nad rjanym płašćom, nad krasnymi dołhimi włosami, kotrež so kudźerjachu tak něžnje dele po dołhim płašću!

„Luby mištrje“, khwaleše rjadnik, „dźěłaj a spěwaj tak dale, přecy dale! Twój skutk budźe wulkotny, kiž budź khwalić swojoho mištra!“

„Ach ně, ně, hnadny knježe, mje njedyrbi wón khwalić, ně, nihdy a ženje nic, ale našu najzbóžnišu knježnu Mariju!“

A wón dźěłaše dale a spěwaše:

„O ty, maćef bolosćiwa,
Sylzy ronjo spody křiža,
Na kotrymž twój Syn tam wisa,
Zo by wotmył hrěchi swěta.
Smil, o smil so, maći luba'
Hdyž će twoje dźěći proša
Wo trósť, pomoc a dosć škita
W běnych khwilach na tom swěće.
Prósťwu Synej zapodaj,
Twoje dźěći wukhowaj!“

A hdyž chcyše potom započeć wudypować wobličo knježny Marije a Jězus-dźěćatka, potom bu joho modlitwa hišće horcyša a nutrniša, a tohodla přizamkny wón k swojim modlitwam:

Hwězda jasna, knježna krasna,
Mjeze wšěmi přelubozna,
Pomhaj twojom česćowarjej,
Kiž chce stajić pomnik krasny
Ludej twojom', na wšě časy,
Pućowarjej, drohowarjej!

(Přichodnje kónc.)

Porjedźenjo.

Do modlitwy w poslednim čisle na stronje 141 su so někotre zmylki zahnězdźiłe. Tuž ju hišće raz woćišćujemy:

Swjata knježna, maći Boža, pohlej na mnje klečacu; zhladuj na mać, maći zboža, wusłyš próstwu wutrobnu!

Ty wot Boha wuzwolena za mać Syna Božoho, wot Boha sy powyšena za mać ludu wšitkoho.

Bohu dźak, zo tebje mamy, maći luba njebjeska; k tebi dźě so wućěkamy, zo by nam tu pomhała.

Ja mać tebi poswjećuju, maći, swoje dźěćo tu; twój škit na nje naprošuju, ja je dopasć njemóžu.

Přiwozmi sej je za swoje tak, kaž Jana pod křižom; wěm dźě, zo so dźěćo twoje wěsće namka k tebi dom.

Njedaj swětej nad nim dobyć, čistu zdźerž jom wutrobu; daj jom zbožownje tu pobyć, daś je Synej swojomu!

Zo by ćežko njezhrěšiło, prjedy wzmi je ze swěta; proš, zo njeby zapomniło Khrysta, dźěći přećela!

Jězby do Filipowa wotměja so hišće: Njedźelu 22. meje, štwórtk 26. meje (Bože stpěćo) a njedźelu 29. meje. Přizjewić možeš so pola Čornakec na pósće w Khróśćicach.

Prócesijón do Krupki. **Pjatk, 3. junija,** rano w 5 hodź. we Wotrowje Boža mša. W 6 hodź. woteńdźemy. Poswačimy w Pěrnje („Blauer Hecht") a přenocujemy w Berggießhüblu („Goldner Stern"). Rano w 6 hodź. tam Boža mša a 1/28 hodź. woteńdźemy. Njech sebi kóždy wot wjesnjanosty wobydleńske wuswědčenjo (Einwohner-Meldeschein) sobu přinjese. Hač do 10 hr. pjenjez smě kóždy přez mjezu sobu wzać.

M. Kokla w Nowej Wjescy.

Wutoru 21. junija pojědźe prócesijón z omnibuzom do **Stróže** (Wartha) a **Wamborjec** (Albendorfa). Štóž chce sobu jěć, njech so hač do swjatkow zamołwi jenož pola podpisanoho. Jězba płaći 14 hr. a ma so hnydom zapłaćić. Wotjězd 1/25 hodź. wot Khróśćic přez Pančicy, Zejicy do Budyšina, hdźež budźe w Serbskej cyrkwi Boža mša. Jězba traje štyri dny.

Jan Hajna w Nowym Dworje (Neuhof, Bischofswerda-Land).

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 395. z Drježdźan: Hańža Wjeršec; 396. z Budyšina: Mikławš Mjechela; 397.—400. z Njebjelčic: Hana Hejduščyna, Marja Kubašowa, Jakub Pjetaš, Mikławš Pječak.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

5. njedźela po jutrach, 22. meje 1938:
Boža mša str. 248; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. a 3. str. 235; Credo; Praefacija jutrowna str. 223.

Křižowe (próstwowe) dny, 23., 24, 25. meje 1938:
Boža mša str. 252; bjez Gloria; modlitwy (3) kaž w Misalu naspomnjene; bjez Credo; Praefacija jutrowna str. 223.

Božoho stpěća, 26. meje 1938:
Boža mša str. 255; Gloria; modlitwa swjedźenja; Credo; Praefacija str. 258.

6. njedźela po jutrach, 29. meje 1938:
Boža mša str. 259; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatej Mariji Madlenje de Pazzis str. 467; 3. wo Božim stpěću str. 255; Credo; Praefacija Božoho stpěća str. 258.

Gummi za kolesa

groćane balonowe deki 26×2.00		wot 2.60
wulst „ „ 26×2.00+1½		wot 2.60
połbalon „ „		wot 2.60
druhe wulkosće wulstowych dekow		wot 1.60

Kolesowe wobswětlenja **Připrawy za kolesa**
za wšelake płaćizny pola

G. Thomas **Budyšin**
Kamjeńtna hasa 16

K hermankej kupujeće płaćiznyhódno a derje
kammgarnowe woblečenja
športowe woblečenja, woblečenja za pachołow, mantle, loden- a dešćowe mantle, woblečenja za dźěći, janker- a płatowe jaki pola
Hermann Müller
w Kamjencu krawski mištr **Pfortenstr. 1**
Płat za dobry woblek z česanoho předźena kupiće sebi pola **Müllera.**

Kofry z howjazeje kože, vulkanfiber. hartplatte, kofferplatte, cord a duck — wot **0.45** hač do **71.**— hr.
T. Albert, Lawske hrjebje 10

Najlěpše wupjerki
we wšelakich šěrach,
blidowe šaty ⁘ kuchińske šaty ⁘ tkaniny za špórtowe a nadkošle + mako-šaty
poruča płaćizny hódno
Hilger Lotzestr. 20 I

Wšě symjenja
na polo a zahrodu
w znatej khmanosći
kupujeće jenož
we powołanskim wotrjedźe
Martin Noack
w Kamjencu
Wojerowska dróha 1
Wopytajće nas hermank!

Barby
firnis-laki
barbiče
sykace připrawy
walcy
Wotrjadna drogownja
Rudolf Hilscher
w Kamjencu
Budyšska dróha 52

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěśćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung: Breslau 1, Domplatz 11/12.

K hermankej
namakaće krasny wuběrk
drasty a tkaninow
wšěch družin pola
C.F.Gierisch
w Kamjencu na torhošću

K hermankej
poručam
mužace-, žonjace-, dźěćace woblečenja - drastrowe a wołmjane twory we wulkim wubjerku
Reinhardt Löffler
mějićel Max Heil
w Kamjencu, Budyšska dróha 62

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1938: 1650. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Štóž něšto tunjo kupić chce,
njech do khlamow k nam pohladnje!

Športske woblečenja	28.—	36.—	42.—	60.—
Woblečenja na dróhu	35.—	43.—	54.—	65.—
Jankery ze zelenym kornarjom	8.—	12.—	14.—	17.—
Gumijowe mantle	13.—	16.—	18.—	21.—
Žonjace mantle	14.—	19.—	26.—	36.—
Žonjace gumijowe mantle	14.—	18.—	22.—	24.—
Žonjace ječki	8.—	11.—	14.—	21.—
Lodowe mantle	26.—	28.—	32.—	40.—

Prjedy hač kupiće, wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Rudolf Mrstny
w Kamjencu (Zady radnicy)

Wšě železne připrawy, graty
do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane
kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki
„Złota hwězda".

Židźane tkaniny
k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

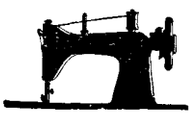
Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.
Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.
To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

K swjatkam
poruča nahłowjacy, wokoło pasa a družći bant we 50 lět znatej dobrej kajkosći.
Židźane fale, rubiška, trodle, canki, wušiwanja, wobsadki, knefle, kaž tež wšě druhe wěcy za serbske drasćenjo.
Za mužow:
nadkošle, grawaty, spódnje kholowy, slě, pasy, zoki.
Za žony a dźěći:
spódnje šaty, nohajcy, zočki dypsačne rubiška a druhe jara płaćiznyhódno we wulkim wubjerku pola
Arno Kube w Budyšinje
Serbske posłužowanjo Kejžorska dróha 12
Njedźelu 29. meje wotewrjene!

Gardiny
Kurt Erler w Budyšinje
Žitne wiki 28

we wulkim wubjerku
we wšěch płaćiznach
wot **42.**— hr.
Najlěpše kajkosće we wšelakich wuwjedźenjach.
Připóznate dobre a tunje.

Wosebite poskićenjo, zapušćomna w dubowym drjewje jenož **127.**— hr.
Za najlěpšu kajkosć a wuwjedźenjo rukuje kóždy čas waš
wotrjadny wobkhod
Oskar Hirche
w Kamjencu
Hłowne zastupjerstwo Neumannowych mašinow.
Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dróha 70

Pytam hnydom sprawnu, spušćomnu 16—20 lět staru
holcu
do wobkhoda a korčmy.
Monika Wrobłowa w Smječkecach.

Murjerjow a dźěłaćerjow
za krajno-sydleńske twary na ryćeŕkuble w Jědlicy (mzdowa klasa 7) hnydom pyta
twarski mištr
Franc Br. Mirisch
w Halštrowje.

Zjawny dźak
Róženčanskej swj. maćeri Božej
za pomoc z wulkeje nuzy!

Póndźelu wječor je Bóh luby Knjez mojoho dobroho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana, dźěda a wuja

Mikławša Ćemjeru,
bura w Ralbicach,

w 71. žiwjeńskim lěće, časćišo ze swjatymi sakramentami posylnjenoho, do wěčneje domizny wotwołał. Wšitkim, kotřiž su jomu lubosć a dobroćiwosć za čas žiwjenja, wosebje na khorołožu, wopokazali, na pustych wječorach so za njoho modlili a joho bohaće k rowu přewodźeli, wosebje knježim duchownym, „Kat. Bjesadźe", Ralbičanskej nalutowarni, kaž tež nošerjam wuprajamy

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Poručamy joho dušu do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Ralbicach, Nowej Wjescy, Kulowje, Zejicach a Pančicach,
na dnju pohrjeba, 20. meje 1938.

Hłuboko žarowacy zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

22. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 28. meje 1938.** | **76. lětnik.**

(Skónčenjo.)

Lauretanska litanija.

13. **Jutrna hwězda** *(stella matutina)*. Hdyž my rano zahe do słónca skhadźenja při jasnym njebju k ranju pohladamy a potom so k wječoru wobroćimy, tak widźimy tam runje słóncu napřećo rjenje swěćatu hwězdu, kiž so jutrna abo rańša hwězda mjenuje. Z dobrym prawom so mać Boża „jutrna hwězda“ mjenuje a česći. Tale rańša hwězda, tež jutrnička abo zernička mjenowana, prjedy słónca swěći a připowědźa nam nowy dźeń. Kak raduje so człowjek, wosebje khorowaty a wobćeženy, hdyž po dołhej, stysknej nocy rańšu hwězdu wuhlada, kiž jomu praja, zo dołho wjacy trać njebudźe hač do słónčka skhadźenja. Nóc, čěmna nóc běše na zemi štyri tysac lět dołho, nóc pohanstwa ze wšěmi njekazanstwami a přiwěrkami — tu zjewi so nadobo Khrystus, swěta swětło a słónco sprawnosće.

Kaž rańša hwězda prjedy słónca swěći, tak je so Marija prjedy Khrystusa pokazała a joho přikhad přizjewiła. Při jeje wozjewjenju wyskachu sprawni na zemi a w předheli. Kolebka přichodneje maćerje Božeje praji jim, zo Zbóžnik wjacy zdaleny njeje, ale bórzy na swět přińdźe.

„O swjata nóc, o Boža móc,
ta ćma wša zańdźe, so na zemi jasni,
wšitko so wjeseli hromadźe tu.“

Rańša hwězda přetrjechi na wulkosći a swětle wšě druhe hwězdy, nima pak swoje swětło wot sebje sameje, ale wot słónca. Podobnje přetrjechi mać Boža na dostojnosći a swjatosći wšěch jandźelow a swjatych, nima pak tule wulku dostojnosć wot sebje sameje, ale ma ju wot Boha.

Tak khětře hač słónco zeskhadźa a zemju wobswěća, zblědnje rańša hwězda a zhubi so. Tak khětře pak hač słónčko so khowa a dźeń ke kóncej běži, rańša hwězda, kiž nětko wječorna hwězda rěka, zasy přikhadźa a swoje miłe swětło na zemju sćele. Tak so tež mać Boža mohł rjec zhubi a my ničo wjacy wo njej njesłyšimy, tak dołho hač jeje Syn jako wučeŕ a předaŕ skutkuje. Tak khětře hač bě wón swój skutk dokonjał, zjewi so mać Boža zasy, na křižowym puću a pódla křiža swojoho Syna. A hišće dźensniši dźeń swěći so Marija na njebju swjateje Cyrkwje jako přećelna rańša hwězda, a jeje swětło njezańdźe hač do kónca swěta. Hdźežkuli so mjeno swjateje Marije česći, tam zeskhadźa, runja rańšej hwězdźe, dźeń swětła a hnady Božeje, tam cofa ćma błuda a hrěcha. To płaći za wšitke kraje a ludy kaž tež za jednotliwoho człowjeka. Hdźež mać Boža přez hrěchi zakhmurjenu, přez zrudobu a starosć zamućenu, přez wabjenja a spytowanja zaćěmnjenu człowjesku wutrobu rozswěći, tam tłócha ćma a stysknosć, tam přikhadźa měr a pokoj a nowe žiwjenjo. A hdyž wječor žiwjenja so bliži, swěći nam Marija jako přećelna wječorna hwězda a wołóża nam smjertny stysk a zrudobu. —

Dalše postrowjenja abo narěče: „strowjo khorych“, „wućeko hrěšnikow“, tróšťarnica zrudnych“, pomocnica křesćanow“ su jasne a zrozemliwe. Wulki dźěl z nas wšitkich, kiž my „Kat. Posoł“ rad čitamy, je wěrnosć tutych próstwow nad sobu dožiwił a nazhonił. Tak daloko rozpominanjo bibliskich próstwow.

Nětko hišće krótke přispomnjenjo a mały podawk z młodych lět:

Spěwamy w započatku tuteje litanije: „Najšwarniša maćeŕ — *mater purissima*“ a „najčisćiša maćeŕ — *mater castissima*“. Kak je so „mater purissima“ do „najšwarniša maćeŕ“ a „mater castissima“ do „najčisćiša maćeŕ“ přełožić mohło, je mi njejasne. „Mater purissima“ je najčisćiša maćer a ničo druhe, a „mater castissima“ je najpóćiwiša maćer, ſeuſchejte Mutter, a ničo druhe. Słowo „šwarny“ dźensa zmysł čistosće wjacy nima, dr. Pfuhl přełoži je do: ſauber, nett, hübſch. Mi je derje znate, zo lětstotki stare wašnja so ćežko porjedźeja. Tola njemóžne to njeje, hdyž by duchowna wyšnosć to postajiła. Na gymnaziju by so nas profesor fysiki druhdy prašał: „Kotra rěč je najrjeńša a najpřihódniša za spěw?“ My šulerjo bychmy wšelake rěče mjenowali. Wón pak by z hłowu wił; skónčnje by so jedyn pokazał a prajił: „Italska rěć je najrjeńša.“ „To so samo rozemi, italska abo łaćonska stej najrjeńšej za spěw, wobej stej jara bohatej na samozynkach.“

Zo měješe wón prawje, sym často hišće nazhonił. W Prazy na Hradčinje běše jara rjana kapała. Tak dołho hač bě wudowa kejžora Ferdinanda, kotraž na Hradčinje bydleše, žiwa, běchu w tutej kapali kóždu njedźelu a swjaty dźeń jara swjatočne kemše. Na Božej mši spěwachu sobustawy němskoho a češkoho dźiwadła jara wustojnje znaty kěrluš „Tu leži před Twojej majestosću“. Druhdy bě

w tutej kapali popołdnju abo wječor też nyšpor, a potom spěwachu ći sami spěwarjo lauretansku litaniju we łaćonskej rěči. Hišće dźensa klinča mi zwuki „mater purissima", „virgo prudentissima", „turris Davidica", „foederis arca" we wušomaj, kaž by to wčera było, a tola je so mjez tym 60 lět minyło.

Wjele lět pozdźišo běch ze swojim přećelom w Tirolskej a Hornjej Italskej na prózdninach. Jědźechmoj wot Innsbrucka přez Brenner hač do Franzenfeste, wot tam jenu staciju hač do Pusterthala a potom kročachmoj pěši přez Mizurinu do Kortina d'Ampezzo. Mizurina je znata wjeska z jara rjanym jězorom, nic přejara šěrokim ale jara dołhim, tak zo wot jenoho kónca hač k druhomu lědma widźiš. Kołwokoło je rjany zeleny lěs a zady lěsa sněhběłe horiska. Na jenym kóncu, k wječoru, je mały hosćeńc Albergo di Misurina, a na druhim wulkotny wosobny hotel. Nětčiša italska kralowna a kejžorka je tam husto měsacy dołho přebywała. Mój přenocowachmoj w małym hosćeńcu, naju móšeń njedosahaše za wulki pyšny hotel. Rano zahe pućowachmoj do Kortina d'Ampezzo, dobre tři hodźiny daloko. To běše krasne, njezapomnite pućowanjo. Njebjo tak jasne, žana mróčałka na njebju, powětr ćeńki a lohki, a w rjanym lěsu přewodźachu naju ptačatka ze swojim rańšim kěrlušom. Tak přińdźechmoj za tři hodźiny do Kortina d'Ampezzo. Běše runje njedźela a wjele ludu khwataše na dopołdnišu Božu mšu. Kortina je jene z najrjeńšich městačkow w Horn. Italskej. W lěće je wšo přepjelnjene z cuzymi, kiž tam wokřewjenjo a strowotu pytaja. Je drje tam w lěće jara ćopło, tola wysoke hory kołwokoło su dobry regulator, zo słónco přejara njesmudźi. Po wobjedźe dundachmoj po hasach, zo bychmoj sebi městačko trochu bliže wobhladałoj. Naju puć wjedźeše nimo jeneje cyrkwje. Durje běchu wotewrjene a krasny spěw klinčeše hač na hasu. Zastupichmoj do tuteje krasneje cyrkwje, běše so runje nyšpor započał. Na khorje spěwachu lauretansku litaniju w italskej rěči tak krasnje, zo so dodźiwać njemóžachmoj. Hdy by woči zańdźelił, by sebi prajił, to njejsu človjeske hłosy, kiž tam na khorje spěwaju, to su jandźeljo. Hdyž bě nyšpor nimo, a mój zasy wonka na hasy, móžachmoj so přeswědčić, zo njeběchu jandźeljo, ale čerstwa italska młodosć, 10—12lětni pacholjo a też někotři starši ći spěwarjo. Ja pak dyrbjach so zasy na našoho profesora fysiki dopomnić, wón měješe prawje: italska rěč je za spěw jena z najrjeńšich.

Tu chcu přispomnić, zo je też naša rěč za spěw derje přihódna. Štóž je na našich nazymskich koncertach knjeza kantora Hanku rjany ludowy spěw:

„Přadła je Marja kudźałku,
kudźałku židźanu;
prěnju je nitku dopřadła,
kudźałku dopřadła" —

spěwać słyšał, tón budźe mi cyle wěsće přihłosować.

Běše 1/24 hodźin, hdyž běše nyšpor nimo; za mału hodźinku dźěše póstowy omnibus do Innichena w Pusterthalu. Mějachmoj hišće časa dosć, z dobrej khwilu šalku kofeja w bliźkim hosćeńcu wupić. To stawa so w Kortinje wšitko na hasach. Hasy a pobočne šćežki su jara šěroke, tam stoja blida a stólčki, wobdate wot rjanych štomikow a palmow. W Innichenje přebywaše kejžor Bjedrich III. tři měsacy dołho, zo by tam we swojej ćežkej khorosći wołóženjo pytał. Ze železnicu jědźechmoj staciju dale do Niederndorfa, hdźež w hosćeńcu maćerje Emmy dobru hospodu namakachmoj. Na druhi dźeń rano so dźělichmoj. Mój towařš dźěše na prawo, dokelž chcyše hišće wulkoho Venedigera wopytać. Ja dźěch na lěwy bok, dokelž dyrbjach domoj khwatać. Ze spěšnikom přejědźech Innsbruck, Mnichow a Drježdźany; za Biskopicami běch zasy we rjanej Łužicy. *M. C.*

Z Łužicy a Serbow.

Ze Serbow. Kaž drje je powšitkownje po Serbach znate, podachu so po něčim před lětami někotre serbske holcy do Nižozemskeje (Hollandskeje), hdźež nětko jako duchowne knježny spomožnje skutkuja. Jako prěnja je so na puć nastajiła sotra Petronella, rodźena Hana Cyžec ze Žuric, kiž je hižo před wokoło 37 lětami serbsku domiznu wopušć ła. Něšto lět pozdźišo je tam jeje křćeńska mótka Hana Kralec z Kašec, kotraž so dźensa z klóštrskim mjenom sotra Khrystina mjenuje, za njej přišła. Tuta woswjeći lětsa 4. meje na swjedźenju swjateje maćerje Moniki, swój 25lětny profesny jubilej. K tutomu swjedźenjej bě so też črjódka serbskich krajanow a krajankow na daloki puć podała. Mjez 7 serbskimi gratulantami, kiž jej we klóštrje wóršulkow wot Jězusoweje wutroby we Grubbenvorst-u wosobinscy zbožo přejachu, běštaj też jeje bratraj Michał Kral z Wotrowa a Jan Kral z Kukowa. Jubilarka narodźi so we novembru 1889 w Kašecach. Do klóštra wóršulkow zastupi lěta 1910 a wotpołoži swjatočne sluby 4. meje 1913. Wóršulki w Grubbenvorst-u maja wulku ludowu a też wyššu holćacu šulu z internatom. Sotrow je tam přez 80 a to nimo nižozemskich też mnohe z Němskeje. Też naše serbske krajanki su tam derje nižozemsku rěč nawukłe, při tym pak swoju maćeřnu rěč njezabuchu, a rady so we njej ze swojimi přiwuznymi, kiž tam k nim na wopyt přińdu, rozmołwjeja. Podawamy tu mjena serbskich knježnow, kiž we nižozemskich klóštrach skutkuja: Petronella, rodź. Hana Cyžec ze Žuric; Hańža a Marja Matekec z Worklec; Khrystina, rodź. Hana Kralec z Kašec; Imelda, rodź. Šwejdźic z Rěbic; Brigitta, rodź. Koplanskec z Róžanta; Madlena, rodź. Wincarjec z Worklec; Gertrudis, rodź. Kralec ze Sernjan; Hańža, rodź. Cyžec ze Žuric; Innocentia, Khrescentia a Hilžbjeta, rodź. Šnajderec (Špitankec) z Wotrowa; Franciska, rodź. Lebzec z Nowoslic; Luitgardis, rodź. Cyžec z Nowoslic; w Hoorstu skutkujetej dwě sotře Nukec ze Smjerdźacej a jena Šěrakec ze Žuric. Hakle w poslednich zastupištej dwě kandidatcy Marja Wojnarec a Madlena Dyrlichec z Noweje Wjeski. — Přejemy wšitkim tutym serbskim knježnam w dalokej cuzbje, wosebje pak česćenej jubilarcy bohate Bože žohnowanjo w ćežkim ale rjanym powołanju, kotrež sebi wuzwolichu. Zawěsće tam na domiznu njezabudu, wosebje też nic we pobožnej modlitwje před swojim Bohom!

Z Kukowa. Wjeselo a radosć knježeše zańdźenu njedźelu a póndźelu w Glawšec hospodliwym domje a cyły „kinkbark" so z mandźelskimaj radowaše, hdyž tola swjećeštaj swój sleborny mandźelski jubilej. „Posoł" hižo před tydźenjom naspomni, zo běše 20. meja 1913 ważny dźeń za Ralbičansku wosadu, hdyž w samej hodźinje hnydom štyri pory k wołtarjej stupichu, zo bychu dóstali swjaty sakrament a sebi wěčnu swěru slubili. Mjez nimi běštaj też našej jubilaraj Mikł. Glawš a joho starosćiwa mandźelska Hańža rodź. Lubkec ze Sernjan. Tak měješe tehdomniši knjez farař rucy a hłowu połnu, a tuž bjez dźiwa, zo bě so našu jubilarku zabył woprašeć, hač chce swojoho Mikławša za mandźelskoho měć. Njedźiwajo toho pak je wšitko swěru dźeržała, štož je před wołtarjom swojomu mandźelskomu swjatočnje a zjawnje slubiła, a tak staj zbožownje tutón ważny wotrězk žiwjenja dócpěłoj. Jubilar je rodźeny Kukowčan, hdźež 10. januara 1880 na swět přińdźe. Šulu wukhodźiwši ćehnješe potom k buram na službu. Hižo z 19 lětami zastupi do wojakow a to do train-bataillona w Drježdźanach, hdźež je dwě lěće dołho służił. Potom dósta dźěło na póšće, najprjedy w Pančicach a pozdźišo w Róžeńće, hdež so ze swojej nětko slěbornej njewjestu k prěnjomu razej w žiwjenju zetka a zezna. Tuta narodźi so 19. augusta 1889 w Sernjanach. Najprjedy bydleštaj w Róžeńće, z wotkal jubilar na połdra lěta swoju póstowu službu w Pančicach wukonješe, doniž so skónčnje w lěće 1924 do Kukowa njesćehnještaj, hdźež běštaj sej mjez tym statok natwariłoj, w kotrymž dźensa hišće bydlitaj a swój rjany jubilej woswjećištaj. Z nimaj zradowachu so jich dźěći — jene bě hižo w młódšich lětach lětach zemrěło —, dalši přiwuzni a też susodźa, mohł rjec nimale cyła wjes.

A darow běštaj dóstałoj, skoro kaž na zelenym kwasu, mnohich ertnych a pisomnych zbožopřećow. Ze wšoho rěči njewšědna lubosć a česćownosć, kotrejež st j sej jubilaraj přez swoje přećelniwe a dobroćiwe wašnjo w połnej měrje nadobyłoj. — Tak kročtaj njemylenaj dale po puću do złotoho jubileja, a Bóh žohnuj Waju dalši přichod a něhdy zbožny wukónc! Też na tutym městnje dołholětnymaj čitarjomaj „Kat. Posoła“ wjele zboža!

Z Ralbic. Knjez Jurij Šwejda je 25 lět z našim zwónkom, kaž nam to njedźelu knjez farař wozjewl. Wutoru 17. meje 1913 je prěni raz zwonił, po tym hač bě naš prjedawši zwónk Mikławš Brojeŕ 16. meje swojej woči začinił k wěčnomu wotpočinkej. Jurij Šwejda je so 20. nov. 1874 w Ralbicach narodźił. Šulu wukhodźiwši je w Kamjencu pola Herinka šewcowstwo nawuknył. Je potom doma w Ralbicach pola swojoho nana pilnje šewcował, ale je też kóždomu rady a spěšnje posłužował ze wšelakimi wobstaranjemi. Kóždy wědźeše, hdźe „Kowcec“ Jurij bydli, zo by jomu swoje starosće donjesł. Też dźensa hišće je kóždomu k woli. W lěće 1921, 4. julija, je so z wudowu Madlenu Šołćinej rodź. Prócec z Trupina woženił, kotraž je jomu hižo 19. nov. 1934 wumrěła. Dźakujemy so našomu pilnomu zwónkej za joho horliwe dźěło, kotrež přecy z jenajkej wjesołosću a dypkownosću dopjelnja a přejemy, zo by Bóh joho hišće dale z krutej strowotu žohnował, a mohł tu hišće mnohe lěta zwónčić k Božej česći, k swojomu spomoženju a wosadze k wjeselu!

Z Kulowa. Štwórtk 19. meje wuleća sebi 35 sobustawow serbskeje Marijanskeje kongregacije ze swojim knjezom prezesom a knjezom organistu Pašku do diaspory. Dla pohrjeba Křižankec (Jurkec) wowki z Němcow móžachmy hakle w 9 hodź. z Kulowa wotjěć. Tola wšak je dźeń dołhi a při tym też najrjeńše wjedro k wjesołomu wulětej. We wulkim awće bě lute wyskanjo a wjeselo a spěwanjo. Rjane ludowe spěwy klinčachu po puću do Hródka, hdźež prěni raz zastachmy. Tam wobhladachmy sebi pohrjebnišćo a Jurjowu horu, z kotrejež je krasny wuhlad do wokoliny. Na kamjeńtnych skhodźeńkach buchmy potom fotografowane. Na to dźěchmy do farskeje cyrkwje swj. Bena. Hdyž běchmy kěrluš wuspěwali, rozestaja nam tamniši knjez farař najwažniše ze stawiznow cyrkwje a fary Hródkowskeje. To bě jara zajimawe. 1/412 hodź. dźěše naša jězba wjesele dale do Mužakowa. Naš luby krajan knjez farař Šołta-Mužakowski hižo na nas čakaše a nas hnydom při awće lubje powita. Kak so wón wutrobnje radowaše, hdyž z telko hortow a wutrobow zasłyša prastary nadobny postrow: „Budź khwaleny Jězus Khrystus!“ Hdyž běchmy zasy najprjedy w cyrkwi Boha luboho Knjeza a swjatu Mariju postrowili, dźěchmy do luboho farskoho domu. Sylna wóń dobroho bunacoho kofeja nam hižo napřećo sapaše. Z jara wulkej přećelniwosću witaše nas też hospoza a nam lubje posłužowaše. W towarstwowej jstwi smy so při dobrym kofeju a wjesołej zabawje rjenje wokřewili. Potom nastajichmy so na puć do Mužakowskoho parka. Knjez farař bě nam z wjednikom po parku. Je woprawdźe wulkotny a widźenja hódny; wulke wšelakore hobrske štomy, wjele stow lět stare. Widźachmy hobrski dub samo přez tysac lět stary; tón ma tak tołsty zdonk, zo dyrbja 6—7 wosobow sebi rucy zawdać, jeli chcedźa joho zdonk wopřimnyć. W parku buchmy na třoch městnach fotografowane, jedyn raz też pod hobrskim dubom. Fotografować mjenujcy naš knjez farař wulkotnje dokonja. Nimoměry žortniwy bě napohlad, hdyž buštaj „Hadam a Jěva“ pod „štomom žiwjenja“ fotografowanaj. Dobre tři hodźiny su trěbne k wobkhodźenju a wobhladanju cyłoho parka; štóž tam prěni króć sam přińdźe, by drje so tam zabłudźił. Nó, my móžachmy bjez starosće być, wšak mějachmy třoch wustojnych wjednikow sobu! Po dobrych třoch hodźinach přińdźechmy z parka won a nětko sebi město wobhladachmy. W 6 hodź. wotmě knjez farař Šołta w cyrkwi serbsku Marijansku pobožnosć z požohnowanjom. W krótkej naréči rozprawješe wo stawiznach Mužakowskeje cyrkwje a wo žiwjenju a nabožnej nuzy w diasporje. Nětko wopušćichmy hospodliwy farski dom. Knjez farař Šołta přewodźeše nas hač k awtej, hdźež so z nim lubje rozžohnowachmy, potom wotjědźechmy. Po 7 hodź. běchmy w Běłej Wodźe, hdźež před kat. cyrkwju zastachmy; tam běše we 8 hodź. mejska pobožnosć, na kotrejž so też wobdźělichmy. Spěwachmy tam kěrluš: „O Marija, moja radosć“. Po nyšporje nas tamni katolikojo před cyrkwju jara přećelnje strowjachu a našu rjanu serbsku drastu wobdźiwachu a sebi ju wobhladowachu. 3/49 hodź. nastajichmy so zasy na dompuć. We Łazu před Handrija Zejlerjowym pomnikom pozastachmy a w awće sedźo wuspěwachmy Zejlerjowu krasnu pěseń: „Ha widźu-li ptačata čahnyć“. Kak swjatočnje klinčeše to we wječornej ćišinje! Wjesele spěwajo přijědźechmy wokoło 10 hodź. do Kulowa. Holcy z dalšich wsow dojědźechu z kolesami domoj. Wšitkim je so wulkotnje spodobało; tajki rjany wulět wostanje nam stajnje w dopomnjeću.

Legenda wo maćeri Božej.

(Skónčenjo.)

A z hišće wjele wjetšej zahorjenosću a pobožnosću dypaše do kamjenja. Kak nježnje a ćiše klepaše ze swojim klepakom do płócka! Ćiše so modleše a zańdźeli też husto swojej woči, zo by zhladował ze swojim duchownym wóčkom na lubozny wobraz maćerje Božeje. A hdyž bě khwilku takle při sebi rozmyslował, rozjasni so joho wóčko, kaž by rozsłětliwa je jasna słónčna pruha, a wón klepaše z radostnej wutrobu dale a so modleše:

„Knježna smilna, dobroćiwa, wjedź nas wěsće,
Hdźež nam kiwa zbožnosć syta raja wěčnoh!
Nawjeduj nas w strażowanju, w modlenju a wojowanju.
Začěr wot nas wšitke błudy! Hnady połnje na nas zliwaj,
Jako zakitarka strażuj Cyrkej, kraj naš, wšón naš też lud.“

A zasy běše so wjacy hač lěto minyło, a tamny rjadnik přińdźe zasy a chcyše widźeć wobraz maćerje Božeje. Mištr dowjedźe joho do jstwy. „Ow!“ zawoła tutón rjadnik a potom njepraji ani słowčka wjacy, hladaše a hladaše na krasny wobraz, na lubozne dźěćatko a mać Božu, nimo měry nadobnu a dostojnu — a tola bě tak zbožnje zhladować do jeje miłeju wočow, na běłu liliju, kotruž w rucy dźeržeše. A rjadnik zhladowaše přecy hišće němje, zwjeze so na swojej koleni, modleše so wótře a cyle pomałku „Strowa sy Marija“.

Potom stany rjadnik a dźeše: „Luby mištrje, ty sy wulkotny skutk wukonjał, njech ći mać Boża tysacorje mytuje! Tola nětko praj, hdy móžemy tutón wulkotny wobraz stajić na swoje městno?“

Nimale nastróžany a třepotacy dźeše tutón wulki mištr: „O, hnadny knježe! Tutón wobraz njeje dołho hišće hotowy. O, hdy bych mohł jón tak wudospołnić, kaž bych to dyrbjał, a kajkiž jón we swojej duši widźu! Ale to by trało hišće jara dołho.“

Rjadnik tomu zrozemi a praji přećelnje: „Wzmi sebi časa, kaž dołho trjebaš“.

A mištr dypaše a klepaše dale, mysleše husto při sebi, pozańdźeli dys a dys swojej woči a potom dźěłaše zasy dale a modleše so k tomu:

„Knježna, čistych knježnow maćeŕ,
Hlej, ja khwatam pod twój skhow,
Z dowěru ći scelu paćeŕ,
Wumož z nuzy hrěšnikow!“

Hišće měsacy, haj hišće lěta dołho dźěłaše tutón pobožny wumělc na postawje. Zešedźiła bě dawno joho hłowa a joho broda, a wobličo bě cyle zmorščene. A přecy bóle modleše so mištr, přecy hłubje zanuri so do swojich myslow, a přecy husćišo pozańdźeli swojej mučnej wóčcy. A nětko skónčnje zawyska wón z radosću: „Nětko je dokonjane!“ poklakny so a zanjese radostnje: „Strowa sy Marija!“

K do=njebjes=spěću.

Aeterne rex altissime.

O Kralo wěčny najwyšši,
kiž wěriwych sej wukupi,
smjerć přewinjena přinjese
Ći dobyćo najsławniše.

Ty nad hwězdy so powyši
z tej mocu, kiž nad wěcami
maš nad wšimi sam wot Wótca,
nic wot swojoho čłowjestwa.

Tak troja stwórba swětowa,
ta njebjes, zemje, podzemja
so Tebi klaka poddata
a za Boha Če wuznawa.

To widźicy rža jandźeljo,
kak zbóžnje smjertnym stanje so:
Za mjaso — Mjaso pokući;
Bóh knježi, Bóh — syn čłowječi.

Ty budź nam radosć na zemi
a w raju myto po smjerći,
kiž cyły swět sam w mocy maš
a swětnu radosć přesahaš.

4. swětowy dźeń khorych za misijóny.

Namołwjenjo našim khorym.

K štwórtomu razej wobroća so bamž, wy lubi khori, z tym namołwjenjom na was. Wón was prosy, zo byšće **swjatkowničku** Bohu swoje modlitwy a ćerpjenja za katolske misijóny woprowali. Budźeće so jomu zapowěsć móc, hdyž was namołwja, na tajkele wašnjo swoju woporniwosć wopokazać, swoju přiwisnosć ke Cyrkwi a misijonaram wobswědčić?

Wo čo so jedna?

Wo cyle jednoru wěc, kotraž ničo na zwonkownym porjedźe wašoho žiwjenja njepřeměni. Tale misijónska njedźela njeje někajki nowy skutk, ke kotromuž by měł přistupić. Tu so njejedna wo rozmnoženjo „dnjow khorych“, na kotrychž so wšitcy khori, kotřiž su khorosće dla na dom sputani, do domu Božoho přiwjeduja, abo so doma woprawjeja. Dźeń khorych za misijóny maš tež rozeznawać wot swětoweje misijónskeje njedźele, na kotrejž so spěchuje a so modli wo rozšěrjenjo swjateje wěry.

Ně, swětowy dźeń khorych za misijóny je jenož a jeničcy dźeń woprowanja čělnych ćerpjenjow za misijóny, kotryž je Swjaty Wótc sam zawjedł. — By jara rjenje było, hdyž by so w khorownjach a strowjeńjach, hdźež wosebity duchowny skutkuje, tež wosebita swjatočnosć ze zhromadnym swj. woprawjenjom zarjadować hodźała.

Čomu tale njedźela modlenja?

K lěpšomu misijónow a wašomu tróštej.

K lěpšomu misijónow: Tute potrjebuja wosebje podpjeru modlenja. Přetož modlitwa dócpěje tu hnadu, bjez kotrejež je wšitke japoštołske dźěło podarmo. Kotra modlitwa pak by skutkowniša była dyžli modlitwa khoroho, kiž swoje ćerpjenja z ćerpjenjemi Khrystusowymi zjednoćuje?

K wašomu tróštej: Jene z najćežšich pruhowanjow za khoroho je, zo je po zdaću k bjezdźěłosći zasudźeny. Khorosć znjemóžni woprawdźe, jeli je ćežša a dlěje traje, khoromu zwučeny porjad joho žiwjenja. Dźěła a z tym zasłužby njemóže hladać. Wosamoćenosć, dźělenjo wot přiwuznych, nanuzowane wotpočowanjo ćěsni dušu khoroho. Bamž pak dopomina was, wy lubi khori, na to, zo ma ćerpjenjo wosebite městno, městno prěnjeje rjadownje w katolskim japoštołstwu. Hdyž japoštołojo w runinje wojuja, modliće so wy na horje. A za dobyćo maja so dźakować zwjazkej wašeje modlitwy a swojeje dźěławosće.

Khori, činće po namołwjenju bamžowskim! Njech swjatkowničku promjo wašich woporow a wašich modlitwow wot wšěch kóncow zemje k njebju sapa, zo by wot Božeje miłosće spomoženjo wašim pohanskim bratram wuskutkowało.

Na předwječoru swjedźenja najzbóžnišeje knježny Marije poklakny so mištr před wobrazom a modleše so tak z cyłeje wutroby, haj modleše so bjez přestaća, přetož dźensa dyrbješe so postajić wobraz do cyrkwje. Potom njesłuša wón wjacy jomu, potom słuša wón cyłomu ludej. Tu bu tutón dobry mištr nadobo tak zarudźeny, zarudźeny hač do duše, dokelž dyrbješe so dźělić wot jomu tak luboho wobraza. Běše jomu tola tak luby, dokelž bě telko dołhich lět na nim dźěłał, a dokelž bě wón tak rjany a so wobrazej tak cyle runaše, kiž bě žiwy w joho duši.

Kak hordoznje a majestotnje stoješe tuta miła, lubozna, njebjeska mać před nim na małym wołtařku joho jstwy. Dokoławokoło stojachu, zakćěwachu a pisanjachu so róže, swěčki wusywachu swoje miłe swětło, a mištr so modleše. Přecy nutrnišo so wón modleše, zo by tutón wobraz był wšitkim, kotřiž so před nim modla, žórło hnadow, kaž tež za njoho.

Tohodha modli so wón bjez přestaća:

„O, ty, maćeř Zbóžnikowa, pohlej na nas z twojoh' tróna,
Hdyž lud twój tebje nadběha, hdyž je nuza nanajwjetša!“
Poskić ludej twoju ruku, škitaj jón we swěta horju,
Zo by něhdy w njebja raju, khwalił tebje wěčnje krasnu.
O Marija, o Marija, o Marija, twój lud wusłyš!“

Što tu? Mać Boża kiwa z ruku dobroho mištra, a wón zhladuje ze sylzojtymaj wočomaj na jeje luby wobraz. Mać Boża kiwa a posměwkuje so na njoho, hlada na njoho tak njeskónčnje mile a słódcy. Mištr płaka z radosću a zběha swojej zmoršćenej rucy k maćeri Božej a wón zdychuje hišće junu:

„O zo twój wobraz maćeř by,
Junu so stał też hnadowny!“

Hišće posměwkuje so mać Boża na swojoho wotročka. Zbóžnosć błyšći so z jeje wobliča. Nětko je dokonjane. Pomałku zwjeze so tutón dobry mištr, rucy stej spadłej, wóčko so zlemiło. Joho hłowa je zlehnjena na podnožk wobraza maćerje Božeje — tak namakachu joho wječor mortwoho před tej, ke kotrejž je wěnował cyłe swoje žiwjenjo. Za njoho běše wona žórło hnadow, nětko bě wón wěčnje zbóžny při nej.

Mać Boża zhladowaše pak nětko z cyrkwičky dele na swój lud a žohnowaše jón.

Wobraz sta pak so tež woprawdźe hnadowny, kaž bě wuprosył sebi to pobožny mištr wot swojeje Knjenje. Pobožni putnikarjo pućowachu we wulkich syłach k maćeri Božej a wuskoržowachu jej wšě swoje starosće a horja. A nichtó, kiž bě prosył ju dowěrliwje, njeje prosył podarmo.

Tež my dyrbimy mać Božu tak česćować kaž tutón wumělc a nosyć we wutrobje lubozny wobraz maćerje Božeje, zo by tež mać Boża była za nas žórło hnadow, a my so móhli potom junu w zbóžnej wěčnosći z njej radować.

Z časopisa „Monika“. m. a.

Modlitwa
khorych na jich misijónskim dnju.

„Knježe Jězuso, kiž sy rodźał přez swojoho japoštoła mi zjewić, zo te khude človjeske ćerpjenjo bě trěbne k dowutworjenju twojoho duchownoho ćěła, kiž je Cyrkej, ja wopruju ze wšitkimi swojimi khorymi bratrami tu na zemi ćerpjenja tohole dnja po měnjenju Swjatoho Wótca za postup misijónow a jich rozkćěw.

Wuliń, prošu Će, nade wšitkich pohanow swoju hnadu, zo by jich duše Twojomu swětłu wotewriła, a póśćel jim mnohich japoštołow.

Spožč też, prošu Će, našim misijonaram trěbne mocy za jich ćežke japoštołstwo a wšitkim wěriwym křesćanam žadosć, zo bychu z dale a sylnišim woporniwym zmyslenjom k swjatomu skutkej wumoženja swěta sobuskutkowali.“

Na Mikławšku.

Na tute swjate a znate městno wšak husto přińdźemy, hdyž drohich zemrětych k poslednjomu wotpočinkej přewodźamy abo jich tu wopytamy. Widźimy rozpadanu cyrkej, wo kotrejž wěmy, zo bu za čas třicećilětneje wójny přez Šwejdow wobškodźena a zo je we swojich rozpadankach so tajka zdźeržała hač do našich časow. Městnosć, hdźež nětko powostanki stoja, so jara derje za Boži dom hodźeše, haj njemóžeše khmańša być. Z ćežka rozpadana cyrkej ze staršich časow tak hłubokoho zaćišća na wopytowarja zawostaji, hač tute rozpadanki. Tola so tutón zastarski zjeŵ trochu zhubja přez kapału, kiž so w nowišim času na Mikławšku natwari. Mnozy wšak wo Mikławšku wjele njewěda, a tuž budže wěsće witane, wo cyrkwi a kěrchowje něšto nadrobniše zhonić.

Wutwar cyrkwje k swj. Mikławšej saha do prěnjoho lětdźesatka 15. stoleća, w kotrymž času Budyšscy rjemjeslnicy — z wuwzaćom rěznikow — ke swojej škodźe a přećiwo privilegej krala Wjacsława z lěta 1391 ze zemjanow wobstojacu měšćansku radu z namocu wućěrichu (5. meje 1405) a ze swojeje srjedźizny nowu wutworichu.

Před tutu radu abo jeje sud přińdźe 8. smažnika 1407 w lěće 1405 wuhnaty měšćanski radnik Herman nad Wunjowom, přewodźany wot kanonikow Hendricha Freiberga a Jana Reichenbacha, a dari w přitomnosći cyłeje rady swoju zahrodu abo winicu cyrkwi swj. Pětra, w blizkosći wrotow pódla hrodu a k prawicy šćežki ležaceje, kiž na Židow dele wjedźeše. Zdobom postaji, zo ma so tuta zahroda na kěrchow wutwarić. Přez dobrowólne dary nasta tu bórzy kapała, kiž bu swjatomu Mikławšej a swjatej Borborje poswjećena.

Tola 1441 wotpali so lědy dotwarjena kapała. Tehdom mějachu měšćenjo wotewrjenu ruku za cyrkwinske należnosće a woprowachu rad a wjele tak, zo móžeše so kapała we wjetšich rozměrach natwarić a běše 1444 tak daloko hotowa, zo móžeše farař při cyrkwi k Našeje Lubeje Knjenje, Šiman Joda, sobotu před njedźelu Jubilate-nyšpornu pobožnosć a na sćěhowacej njedźeli wulku Božu mšu pro passione Domini swjećić a procesijón wotměć. Po swjatočnosći wuhotowa farař Šiman Joda z wjesołosću nad poradźenym skutkom swjedźeńsku hosćinu, na kotrejž so wšitcy duchowni tachantskeje cyrkwje, Ješko z Koldic ze swojej dwórskej čeledźu, měšćanosta Domaš Sommerfeld, kaž też radnicy Hrehoř Scheufler a Hendrich Langhempel wobdźělichu.

Přez posrědkowanjo fararja Šimana Joda wotkaza joho přiwuzny, Pawoł Richard z Łukowa w Delnjej Łužicy, wjetši pjenjez za Pětrowu (tachantsku) cyrkej, kotrohož dań dyrbješe so k wotměwanju kanoniskich dźeńskich časow pro passione Domini (wo ćerpjenju Knjeza) służić. Tute wotkazanjo wuskutkowa so za kapału k swj. Mikławšej. W njej bu šěść nowych wołtarjow natwarjenych a runje telko kapłanow tachantskeje cyrkwje za wołtarnikow (altaristow) postajenych.

Tući wołtarnicy dyrbjachu z přidźělenymaj, hižo prjedy při kapałcy k swj. Mikławšej zastupowacymaj měšnikomaj, wosebite duchowne bratrowstwo tworić. Tući běchu pječa jako měšnicy w zhromadźeństwje a po wěstym rjedže žiwi, ale rjadne klóštrske sluby njewotpołožichu. Za bydlenjo służišćej małej twarjeni w blizkosći kapałki, z wječora na kamjeńtnym wustupu kěrchowa. Prjedy bydleštaj w nimaj vikaraj tachantskeje cyrkwje Pětr Bronich a Mikławš Bergow, kotrajž měještaj wołtarnu službu w kapałcy na Mikławšku wukonjeć. Jenu z tuteju khěžow dohladowaše jedyn ze srjedźizny wołtarnikow wuzwoleny pracentor, to je zaspěwar, druhu pak senior.

Na swjedźenju swjatoho Servacija 1460 wotměwaše so k prěnjomu razej prócesijón z Najswjećišim w kapałcy na Mikławšku a 1476 też po měšće. W tutym lěće postara so měšćanska rada wo nutřkowne dowutworjenjo kapałki. Zo mohłe prócesijóny swój wobkhad mjez cyrkwičku a zwonkownymi murjemi měšćanskoho wobtwjerdźenja wukonjeć, běše murja k ranju, k sewjeru a k wječoru přełamana.

Po wustawnym zawjedźenju passionskich Božich służbow a prócesijóna z Najswjećišim přikhwatachu mnozy wěriwi z blizka a z daloka do kapałki na Mikławšku, wosebje wjele Serbow, kotřiž běchu so hač dotal bóle ke Franciskanam dźerželi, dokelž so w jich cyrkwi serbski předowaše.

Po zawjedźenju reformacije zastachu Bože służby w kapali na Mikławšku a buchu cyle hinak zarjadowane. Přestupej k evangelskej cyrkwi, ke kotrejž běchu so zwjetša němscy wobydlerjo Budyšina přiwobroćili, chcychu pola Serbow z tym zadźěwać, zo dyrbješe w lěće 1527 z nowych powołanych prědarjow jedyn w kapali na Mikławšku serbski předować. Wo tehdomnišich cyrkwinskich wobstejnosćach powěda nam krónika tachanta Vicki, zo su rada a měšćanscy wobydlerjo w advenće 1525 „cyrkej k swj. Mikławšej a zdobom też tachantsku nadpadnyli, wurubili a nimo druhich debjenkow, kaž swjećata a khorhowje atd. też wulku jutrownu swěcu wzali, kotraž běše 15 łohći wysoka a muž tołsta.“

(Pokročowanjo.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Castel Gandolfo. Wšědne dźěło Swjatoho Wótca. Kaž smy hižo pisali, je so Swjaty Wótc lětsa 30. apryla z Vatikana do swojeje lěćneje rezidency Castel Gandolfo podał. Wokřewjenjo, kiž tam pyta, njewobstoji w tym, zo so wón tam nakhwilnje nadawkow swojoho wysokoho zastojnstwa zdaluje, ale jenož we wužiwanju čerstwoho, strowoho hórskoho powětra, kiž joho strowoće jara tyje. Dźeńsky porjad je samsny kaž we Vatikanje. Dopołdnjo je wupjelnjene z awdijencami. W prěnich popołdnišich hodźinach pyta bamž při kóždym wjedrje wočerstwjenjo so wukhodźejo we swojim wokoło hrodu ležacym parku. Z njoho poskića so Swjatomu Wótcej krasne přecy so wotměnjace panorama albanskich horow, kiž su najbóle z kastanijowymi štomami posadźane. Srjedź tutych horow leži w dolinje albanski jězor ze swojej módrej wodu. Je znate, kak jara lubuje runje Pius XI. Božu přirodu a wosebje hory, hdyž je tola we młodych lětach swoje prózdniny husto we wysokich alpach přeživił. Hdyž so Swjaty Wótc ze swojich zahrodow wróći, da so wón zasy do pilnoho dźěła.

12. meje swjećeše **bamž swoje mjeniny,** dokelž rěka ze swojim křeńskim mjenom Achilles. Njeličomne zbožopřeća buchu jomu na tym dnju pisomnje a ertnje wuprajene. Też měšćanosta Castela Gandolfo jomu wosobinscy zbožo přeješe we mjenje městačka, kotrež so tak zbožowne čuje, zo naměstnik Khrystusowy mjez nim přebywa. We farskej cyrkwi bu Boža mša za bamža swjećena, a wječor tutoho dnja zhromadźi so bamžowski dwór k swjatočnomu „Te Deum“.

Křesćanske służenjo. Před krótkim je Swjaty Wótc syłu francózskoho „towarstwa křesćanskich służownych“ w awdijency přijał. W jenej narěči wón tele myslički wuwi: „Mjeno, kiž su sebi dałe, klinči jara pokornje. Ale we woprawdźitosći je to tola čestne mjeno; přetož też naš Knjez a Zbóžnik njeje po swědčenju swojich wučownikow wustupował jako jedyn, kiž chce posłužowany być ale jako jedyn, kiž chcyše sam druhim służić. A swojim wučownikam wón praješe: „Čińće tohorunja!“ Wón da jim kaznju, nic z tymi dźeržeć, kiž chcedźa sebi posłužować dać, ale z tymi, kiž chcedźa sami służić. Po tutej kazni maja so joho dźowki.“ Prěni a najswjatočniši titul, kotryž bamž, naměstnik Jězusa Khrystusa, nosy, je tón jenoho „służownika służownikow Božich“. Za njoho je to wulke wjeselo, zo móže je we wótcowskim domje powitać. Wón so wjeseli, zo so prócuja, swoje powołanjo swjatosćić. Wón žohnuje je a wšitkich, kiž so samsnoho mjena khwala a so ze samsnym prócowanjom zaběraja.

(20 nowych cyrkwjow za Wěčne Město.) We hłownym měsće katolskoho křesćanstwa, w kotrymž so telko dopomnjeńkow na prěnje lětstotki křesćanstwa a wosebje też domy Boże namakaja, w kotrychž su so prěni křesćenjo hižo před połdra lěttysacami modlili a woprowali, su w běhu poslednich lět mnohe nowe cyrkwje nastałe. Twar tutych nowych swjatnicow bě nuzny. Město Rom je so na swojim wobydleństwje nimoměry rozšěriło. W poslednich lětach bu wosebje k wječoru, na stronje k morjej, a też k połdnju wjele twarjene. Hdźež běchu njedawno hišće zahrody a winicy, tam pozběhuja so dźensa wysoke twarjenja, kotrež su zwjetša wobydlene wot dźełaćeńskich swójbow. Město Rom je so w poslednich 25 lětach wo něhdźe 700 000 wobydlerjow přisporiło. Ličba wobydleństwa so kóždolětnje přez nazbytk porodow a přez připućowanjo wo 35 000 rozmnoži. 34 nowych farow bu hižo założenych a 36 cyrkwjow nowonatwarjenych abo wuporjedźenych — ale wone njedosahaja. Hišće zwostanje 20 sylnje wobydlenych wokrjesow, kotrež žadyn dom Boži nimaja. Generalny vikar města Roma je so na Romskich katolikow z wukazom wobroćił, w kotrymž wón mjez druhim takle praji: „Hdźež šule, naměstna za čełozwučowanjo, wustawy za čełne wukubłanjo, strowotne připrawy a wiki nastawaja, tam też cyrkej njesmě pobrachować. Přetož wona je dom Boži, zakład měšćanskoho žiwjenja, žórło a škit pócćiwoho žiwjenja.“ Wukaz so wobroća na katolikow, zo bychu sobuskutkowali, sobu so modlili a też pjenježne srědki hromadźili a składowali. Dale tam rěka: „Mjez tym zo město Rom bywa přecy rjeńše přez swoje drohe naměstna, přez swoje nowe abo ponowjene pomniki, chcemy tomu přinošować, zo bywa wone přecy swjećiše z tym, zo damy kóždomu wokrjesej swoju cyrkej a trěbnych měšnikow, kiž maja być ludej wučerjo wěrnosće, přikłady křesćanskich a krajnych počinkow a służownicy měra a lubosće!“

Němska. W rańšej Africy woswjeći němski misijónski biskop Domaš Spreiter swjedźeń złotoho profesnoho rjadniskoho jubileja. Z 50 lět swojoho rjadniskoho žiwjenja je wón 37 w służbje misijónow přeżiwił.

Za abta znatoho benediktinskoho klóštra Admont bu wot wjerchbiskopa Sekawy dotalny administrator klóštra, Dr. Bonifacius Zölß, poswjećeny. Swjedźeń so wotmě we přitomnosći abtow Kremsmünstera, Lambacha, St. Lambrechta a Sekawy. Město wosebitych přeprošenjow bu 50 khudych přeprošenych, kotrychž běše měšćanosta wupytał. Khudźi buchu kaž druzy hosćo poćeženi.

W Freiburgu w Breisgawje zemrě senior arcybiskopskoho tachantskoho kapitla, tachantski knjez prelat Dr. Fridolin Weiß, we starobje 67 lět. Zemrěty je sebi wulke zasłuży dobył přez wukubłanjo młodych duchownych. Tohodla spožči jomu Freiburgska universita titul čestnoho doktora.

50 lět abt na wulkim St. Bjarnaće. Abt klóštrskoho hosćeńca na wulkim swjatym Bjarnaće w Alpach, monsignore Theofil Bourgeois, je njedawno złoty jubilej swojeje wólby za abta woswjećić mohł. Hakle 33 lět stary běše wón mitru a kij dóstał a dźensa hišće nawjeduje wón z młodostnej mocu zhromadźeństwo 54 mnichow a 10 bratow swojoho klóštra. Přez wuwićo nowočasneje techniki njeje dźensa překročenjo Alpow wjacy z telko strachami zjednoćene kaž we prjedawšich časach, hdźež tući mniša mnohim pućowarjam žiwjenjo wukhowachu. Tola hospodliwosć je tutym mnicham też dźensa hišće ze swjatej winowatosću. Wona pak so na prěnim městnje khudym přiwobroća. Wyše toho skutkuja woni spomožnje jako dušipastyrjo w mnohich farach wokolnosće.

Španiska. Oficielna statistika nam wozjewja ličby we Španiskej zamordowanych měšnikow a sobustawow **mužskich** rjadow. Je to wšo hromadźe 1379. Na jednotliwe rjady a kongregacije so wone takle rozdźěleja: měšnicy wot swjateje wutroby Marije 237; křesćanscy bratřa 143; maristojo 109; franciskanojo 104; jezuića 100; awgustinojo 93; kapucinojo 89; salezianojo 67; benediktinojo 58; vincentinojo 56; bratřa wot swj. Jana z Boha 42; karmelitojo 78; dominikanojo 33; trinitarojo 24; redemptoristojo 19; wótcojo swjateje swójby 16; bratřa Našeje Lubeje Knjenje wot Mjłosće 16; misijonarojo Jězusoweje Wutroby 10; druzy 102. K tomu přińdu hišće tysacy swětnych duchownych a sobustawow žónskich rjadow.

Pólska. 2. junija pojědźe wosebity ćah z Waršawy do Roma, zo by relikwije lětsa jutry swjatoprajenoho pólskoho martrarja Handrija Bobole do Pólskeje přiwjezł. Z tutym ćahom pojědu pólscy putnikojo, kiž chcedźa smjertne powostanki swjatoho krajana do domizny přewodźeć. Wóz tutoho ćaha budźe jako kapała připrawjeny, a za přiwzaćo relikwijow je sleborny kašć postajeny.

Ruska. Ruski biskop Antoni Preshewalski, kiž bu z druhimi měšnikami před sudnistwom w Archangelsku pječa statej njepřećelskeje propagandy dla k smjerći wotsudźeny, bu nětko ze swojimi sobubratrami wotprawjeny.

*

Z misijónow lodoweje połnócneje Kanady přikhadźeja powěsće, zo tam lětadła misijónaram dale a lěpšu służbu wopokazuja. Před krótkim proseše misijónar z rjadu oblatow w Copperminje biskopa Breyrata telegrafiscy wo pomoc za swojich Eskimow, kotřiž su w straše, z hłodom wumrěć. Bjez dlijenja nastaji so lětadło „Santa Maria“ na puć. Zbožownje dócpě tam lětadło a wbozy wuhłódnjeni Eskimojo buchu z cyrobiznami zastarani. Nuza běše hižo tak wulka była, zo běchu sebi z rjemjenjow psyčich gratow někajku jušku wuwarili. Z Coppermina dyrbjachu so potom hnydom někotři khori do khorownje přewjesć. Na tutym lećenju dyrbješe lětaŕ Bisson wosrjedź lodoweje krajiny k zemi přistajić, dokelž motor wjacy dźěłać nochcyše. Při temperaturje niže 50 stopnjow zapowě też radio-aparat swoju służbu. Na zbožo pytny jene lětadło lětarskoho towarstwa Mackenzie-Airways signale znjezbožených a wukhowa jich. Lětadło „Santa Maria“ so zwuporjedźa a čini swoju służbu dale w misijónskim dźěle.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

6. njedźela po jutrach, 29. meje 1938:

Boža mša str. 259; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatej Mariji Madlenje de Pazzis str. 467; 3 wo Božim stpěću str. 255; Credo; Praefacija Božoho stpěća str. 258.

Prócesijón do Krupki.

Pjatk, 3. junija, rano w 5 hodź. we Wotrowje Boža mša. W 6 hodź. woteńdźemy. Poswačimy w Pěrnje („Blauer Hecht“) a přenocujemy w Berggießhüblu („Goldener Stern“). Rano w 6 hodź. tam Boža mša a ½8 hodź. woteńdźemy. Njech sebi kóždy wot wjesnjanosty wobydleńske wuswědčenjo (Einwohner-Meldeschein) sobu přinjese. Hač do 10 hr. pjenjez smě kóždy přez mjezu sobu wzać.

M. Kokla w Nowej Wjescy.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 401. z Koslowa: Jan Domaška; 402. 403. z Ralbic: Michał Šrajbar, Jurij Domaška; 404. z Konjec: Jan Hadank; 405. 406. ze Słon. Boršće: Jan Kětan, Michał Winkler; 407. z Rachlowa: Marja Młodźinkec; 408. z Pančic: Hana Brylowa; 409.—413. z Kukowa: Jan Kral, Pětr Čóška, Mikławš Budar, Józef Měto, Marja Čochec; 414.—418. z Jawory: Hańža Krawčikowa, Michał Bjedrich, Marja Čórlichowa, Arnošt Šołta, Michał Budar; 419.—431. z Miłoćic: Jan Rjenč, Jan Kokla Michał Šiman, Jurij Pjetaš, Jurij Pól, Jan Šworca, Pětr Nowotny, Jakub Wornač, Michał Šěrak, Jan Hanto, Mikławš Šworca, Jurij Šlosar, Madl. Fulkec; 432.—435. z Wětenčy: Jurij Mička, Michał Hejduška, Mikławš Delan, Jurij Wićaz.

Sobustawy na lěto 1937.

Čo. 1091.: P. C. z N.; 1092.: M. K. z Š.; 1093.: J. L. z K.; 1094.: M. B. z K.; 1095.: B. N. z K.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hedduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1938: 1650. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

K swjatkam krasnu **tošku** za žony wot **1.**— hač do **28.**–
T. Albert, Lawske hrjebje 10

Pawoł Wagner
wustojny na hojenjo (Heilpraktiker)
Dalokoročak čo. 457 **w Biskopicach** **Fabrikgasse 5**
Rěčne hodźiny: Wutoru, srjedu, štwórtk 9—12 hodź. pjatk 5—7 hodź.; sobotu 2—6 hodź.
Hewak jenož na doprjedne přizjewjenjo. Wopyty do domu też zwonka města. Hojenjo wšěch khorosćow z wuwzaćom spłažnych khorosćow.

Gummi za kolesa
grońane balonowe deki	26×2.00	wot 2.60
wulst „	„ 26×2.00+1½	wot 2.60
połbalon „	„	wot 2.60
druhe wulkosće wulstowych dekow		wot 1.60

Kolesowe wobswětlenja za wšelake płaćizny **Připrawy za kolesa** pola
G. Thomas **Budyšin** Kamjeńtna hasa 16

Müllerec *konditarnja*
w Budyšinje, na póstowym naměsće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejownji pěknje so ći posedźi.

Wšě železne připrawy, graty
do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane
kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Knježkec *konditarnja*
Garbarska hasa 3 — Dalokor. 2216
poruča za swjedźeńske přileżnosće swoje pisane platy, torty, tykancy, lód atd. — — Wosebite wudźełki a wulki wubjerk we **poprjancach** a **mjedowych tykancach.** Dypkowne připósłanjo.
Při rjanym wjedrje přijomne přebywanjo na našej tšešnej zahrodźe.

Najlěpše wupjerki
we wšelakich šěrach, blidowe šaty ⁘ kuchińske šaty ⁘ tkaniny za športowe a nadkošle + mako-šaty
poruča płaćizny hódno
Hilger Lotzestr. 20 I

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej 125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Barby - laki barbjeńče
we wulkim wubjerku
drogownja dr. Roeber
na Bohatej hasy 27

Wšě čišćerske wěcy wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja

Rjane stupnje
za žony
mužow
a dźěći
Sommer
Serbske hrjebje 8

Jědźeće najlěpje,
hdyž k wikowarjej dóńdźeće a sebi koleso

wobhladaće, kiž chceće kupić. – Mam kolesa wot znatych twornjow za woprawdźe přijomne płaćizny. Pola mje so wam derje zaradźi a dóstanjeće přijomne wuměnjenja.
Oskar Hirche
Kamjenc
Założene 1880
Dalokoročak 774

Židźany bant
čorny — moreejowy bant - běły a róžowy we wšelakich šěrjach pola
Hilger
nasl. E. Wilček
Seminarska hasa 2

K swjatkam!
Wosebne žonjace drasty · młodostne žonjace mantle mužace Sacco woblečenja · mužace športowe woblečenja
Pućowanska drasta za žony, mužow a dźěći we wulkim wubjerku
Njedźelu wotewrjene!
Dom za woblečenja
Hellwig & Schönbohm
w Budyšinje

Židźane tkaniny

k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.

Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Kładźeće ważnosć

na kajkosć, na dobre sedźenjo a dźěło,
lubujeće Wy wulki wubjerk a nizke płaćizny — potom kupujće tež Wy Wašu drastu stajnje we znatym **wotrjadnym domje**

König w Budyšinje, Žitna dróha 2/4

- **Elegantne športske woblečenja — mantle — suknjane woblečenja** k wěrowanju
- **žonjace kostumy a mantle**

kupiće nětkle k swjatkam jara płaćiznyhódno pola

König, Žitna hasa 2/4

Njedźelu 28. meje je wotewrjene!

Wšitcy ke Königej!!!

● Pórclin ●

Kwětki, złota kroma, němska róža, winowe łopjena, „Rosenthal-Maria-Weiß"-hromadźace mustry, krute běłe domjace sudobja, pórclin do korčmy, běłe šalki po 10 pj., kofejowa nadoba za 6 wosobow wot 4,50 hr. Wosebje bohaty wubjerk w blidowych nadobach, 21 třělbny wot 8.75 hr.

Hausbedarf

Max Pfuhl **Znutřkowna lawska hasa 6**

Njezapomńće dźensa njedźelu k wotewrjenomu dnjej

Oskar Butter nasl.

w Budyšinje, Žitne wiki

wopytać.

Dom za dary a domjacu nadobu.

Kosy

najlěpšeje kajkosće, w kóždej płaćiznje,

brusy, kosyšća a škitaki

Alfred Jannasch

Železowe twory / Serbske hrjebje 2

Wotewrjena njedźela

přinjese Wam

přijomnu přileżnosć

k nakupowanju pola

Hilger

nasl. E. Wilček

Seminarska hasa 2

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Rjane přihódne dary

kupujeće přecy pola

Alfred Beitel

w Kamjencu

Budyšska dróha 70.

Domjaca a kuchińska nadoba, šklenca a pórclin.

Zjawny dźak

Najswjećišej Wutrobje Jězusowej, Róžeńčanskej maćeri Božej a swj. Antonijej za wusłyšanu prózstwu!

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Gardiny

Kurt Erler **w Budyšinje** Žitne wiki 28

Wobkuzłace nowosće

we lohkich lětnych črijach — to je nětkle naš poražak.

My je wjedźemy we znatym wulkim wubjerku a płaćizny hódno.

Też wy dyrbjeli k nowej drasće abo k nowomu woblekej por tutych rjanych Wegener-črijow nosyć.

Prošu wopytajće nas dźensa abo jutře k wotewrjenej njedźeli.

SCHUH **Wegener**

Budyšin **Bohata hasa**

Wróćiwši so wot rowa našeje njezapomniteje lubeje a dobreje dźowki a sotry

čestneje knježny

Marije Kórjeńkec

ze Sernjan,

kotruž je Bóh njedźelu w jeje 17. žiwjeńskim lěće nam přezahe wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su jej lubosć a dobrotu wopokazowali, na pustych wječorach so za jeje dušu wjele modlili a ju bohaće k rowu přewodźeli, wosebje wysokodostojnomu knjezej kapłanej Šołće za tróšne słowa při rowje, młodości a nošerjam

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W **Sernjanach,** na dnju pohrjeba, 25. meje 1938.

Hłuboko zrudźenej žarowacej staršej.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorečak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

23. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **4. junija 1938.** | **76. lětnik.**

Swjaty Ducho!

Swjaty Ducho, Božo naš,
kiž nam kóžde zbožo daš,
swjatu hnadu rozmnožuj,
našu dušu wozbožuj!

Swjaty Ducho, tróštarjo,
wšitkich hnadow dawarjo,
tróštuj nas też w ćefpjenju,
spožč nam sylnosć w žiwjenju!

Swjaty Ducho, škitarjo,
cyrkej nawjedowarjo,
škituj nas před njewěru,
zwarnuj nas před njeswěru!

Swjaty Ducho, wodźerjo,
dobrych myslow splodźerjo,
daj nam stajnu rozomnosć,
daj nam prawu wědomosć!

Swjaty Ducho, wučerjo,
wšitkich dušow slědźerjo,
wuč nas wšitke wěrnosće,
spožč nam hnadu zbóžnosće!

Swjaty Ducho, zbudźerjo,
wšitkich ludow wodźerjo,
wšitkich nas zdźerž nabožnych,
wšitkich nas zdźerž křesćanskich!

jhj.

Khwała Duchej Swjatomu.

Swjatki staroho zakonja dopominachu Židow na zjewjenjo Bože na horje Sinai, hdźež Bóh swojomu ludej dźesać Božich kazni da. Swjatki nowoho zakonja zjewi so zasy Bóh a zestupi na japoštołow we štałtnosći wóhniwych jazykow. Duch Swjaty jich znutřkownje wobnowi, rozswětli a posylni. Buchu nowi człowjekojo. W połnej jasnosći spóznachu nětko wučbu Khrystusowu: Njebě přišoł, zo by swětne mócnarstwo założił a swojich přiwisnikow ze zemskimi kubłami a česćemi wobohaćił. Joho nadawk bě, swět ze swojim ćerpjenjom wumóžić a přez swjatu cyrkej hnady Bože wšěm człowjekam podawać. Tutón skutk Zbóžnikowy mějachu japoštołojo dale wjesć. Mějachu stupać do kročeli wohanjenoho, wusměšenoho a křižowanoho syna Božoho. Woprawdźe dóńt, kotryž so naturskomu człowjekej přećiwja. Duch swětła a mocy přewobroći jich wutroby. Čohož so prjedy bojachu a před čim třepotachu, to nětko wobjimachu ze znutřkownej radosću. Khrystusa křižowanoho prědować a z nim křižowani być, to spóznachu nětko jako wolu Jězusowu.

Duch Swjaty bě wutroby japoštołow rozswětlił, wobnowił a wulcy wobohaćił.

Samsne hnady podawa też nam, jeli wo nje prosymy a so na joho přikhad přihotujemy.

Lědma je człowjek na swět stupił, Boža miłosć joho hižo wobdawa. Z herbskim hrěchom je duša nowonarodźenoho dźěśća wobćežena. Stoji pod knježstwom djabola, Bóh nima podźěła ze swojej swjatosću na tajkim człowjeku. Wobraz bóžski je zwohidźeny. Bóh njespóznawa wjacy swoju prěnjotnu krasnosć na swojim stworjenju a tuž njemóže měć spodobanja nad nim. A hlej! We swjatej křćeńcy so wulki dźiw stanje. Bóh dobudźe sebi zasy njesmjertnu dušu, na kotruž z wěčnosće z bóžskej lubosću spomina. Přez móc a lubosć Ducha Swjatoho stupi duša zasy do zwiska ze swojim Bohom, hdyž woda křćeńska so na čoło wulinje a w mjenje Najswjećišeje Trojicy człowjek so wukřćije. Móc djabola je zlemjena. Hrěch je wotewzaty, a duša bywa wupyšena z najrjeńšej krasnosću njebjeskej. Wšohomócny a tři króć swjaty Bóh so sam skhila k dźěśću a přijima je z njewuprajomnej radosću za swoje.

Što je tutón dźiw wuskutkował? Što człowjeka wumohł z putow djabowych a zasy Bohu wróćił? Swjaty Duch! Jasnje to Jězus praji, hdyž rjeknje: „Štóž so z wody a ze Swjatoho Ducha znowa njenarodźi, njemóže zastupić do kralestwa Božoho."

Człowjek je wot swojoho stworićela wotwisny. Ničo bjez njoho njezamóže. W ćělnym a też w přeznaturskim žiwjenju. Zo by sebi tola toho stajnje wědomy był! Boža wšohomóc joho zdźeržuje, zo njeby zasy do ničoty zapadnył. Boža dobroćiwosć joho podpjeruje, zo by dušinych strachow so zminył. A tych je wjele. Surowi njepřećeljo chcedźa jomu kralowsku dostojnosć dźěći Božich z duše wudrěć. Ke złomu nakhilene mjaso, Bohu wocuzbnjeny swět a djabeł prócuja so njewustawajcy, człowjekej zeškodźeć. Hdźe je mócny přećel, kotryž człowjeka wjedźe po strašnym puću? Hdźe wobhladniwy škitař, zo by joho wukhował před wšěm njezbožom? Bóh sam, wěčna lubosć so poskića, człowjekej k pomocy być. Zo by jenož wón tuteje mócneje ruki so přimnył! So zwjazował ze Wšohomócnym w stajnej, dowěrliwej modlitwje. To je kruta zepjera, kotraž człowjeka pře wšě strachi přewjedźe. Tohodla njezakomdź ženje so modlić rano a wječor. Wobhladuj to za najwažniše cyłoho dnja; za najwjetšu česć, zo směš z njebjeskim Wótcom wobkhadźeć. Pobožnje a z cyłej dowěru poruč so ze swojimi do rukow Božich, wědźo, zo ani włóska bjez joho wole ći njewupadnje. Tajka dowěrliwa modlitwa wotwěra nam wutrobu Božu. Z njeje wuliwa so spodźiwna móc a radosć do wašeje duše. Sylnosć, nadźija a pokoj napjelnjeja ju: počinki Ducha lubosće, kotryž z njewuprajomnym žałośćenjom za nas prosy.

Přewulka je człowjeska přinarodźena khiprosć. Hač do žra je nakažena natura z herbskim hrěchom. Dźěći Jěwine khabłamy, padamy do bahna swojich słabosćow a njedostatkow. Kaž nas tu smjertne ćěło wobdawa, stajnje a wšudźom, tak přewodźa nas na wšěch pućach hrěšna nakhilnosć a słabosć. Z mnohim hrěchom smy wobraz Boži w nas womazali, haj tute přeznaturske žiwjenjo we sebi samo podusyli. Što je za nami šoł, zo by zabłudźene wowcki do stadła wróćił, zo by prěnjotnu krasnosć duše nam zasy spožčił? To bě dobry pastyř: Jězus Khrystus. Wón je we swojej cyrkwi so postaral, zo hrěšny człowjek móže kóždoho hrěcha wotbyć, kotryž je po křćeńcy skućił. Přez Ducha Swjatoho so to stawa, kotryž měšnikej móc dawa, zo by wotwjazował wot kóždoho přestupjenja. Hdyž Khrystus tutón sakrament (spowědź) pokuty założi, nadychny japoštołow prajo: „Wzmiće Ducha Swjatoho. Kotrymž hrěchi wodaće, tym su wodate, a kotrymž je zdźeržiće, tym su zdźeržane. Přez hnadu Ducha Swjatoho so hrěchi spušćeja. Kajki dźak smy dołžni tutej bóžskej wosobje, kotraž nas z połnosću swojich hnadow wobohaća!

Kaž njeličomne stwjelćka zeleneje trawički, łopješka a kwětki zemju naléto pyša, bjez toho zo by człowjek tuteje rjanosće dosć kedźbu měł, tak je też z hnadami Ducha Swjatoho. Telko jich je, zo je wón zanjerodźa. Zo samo najwjetše dopokazy Božeje miłosće sebi njeważi: Dźěćo Bože je, wšědnje dóstawa pomoc njebjesku z dobrej modlitwu, a jeli jónu zhrěši, bywa zasy wučišćeny a přiwzaty jako přećel Boži. Wopomń to człowjeko! Zawdawaj hódny dźak Najswjećišej Trojicy a Swjatomu Duchej. Znajmjeńša jónu njech so wob dźeń dźakny pačeŕ k njebjesam z horliweje, nutrneje wutroby znošuje: Česć budź Bohu Wótcej a Synej a Duchej Swjatomu. *k. g.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. We swjatkownym tydźenju budźe najdost. knjez biskop Pětr Legge we wosadach arcměšniskoho wokrjesa Gery w Durinskej swjaty sakrament firmowanja wudźěleć. Porjad je takle postajeny: Swjatkowničku w Gerje we 8 hodź: Boža mša a firmowanjo; w Rosicach w 17 hodź. pobožnosć z naréču. Swjatkownu póndźelu w Šleicu w 9 hodź. Boža mša a firmowanjo; w Zeulenrodźe w 16 hodź. pobožnosć z naréču; w Triebesu we 18 hodź. wopyt z naréču. Swjatkownu wutoru w Eisenbergu we 8½ hodź. Boža mša a firmowanjo; w Kali w 16 hodź. wopyt z naréču; w Stadtrodźe w 17½ hodź. wopyt z naréču; w Hermsdorfje w 18½ hodź. wopyt z naréču. Srjedu w Altenburgu w 9 hodź. Boža mša z naréču; w Gösnicach w 11½ hodź. wopyt; w Smilnej 12¼ hodź. wopyt z naréču; w Trjebjenje-Serbicach w 19 hodź. wopyt z naréču; w Altenburgu w 20½ hodź. prědowanjo. Štwórtk w Gerje 6½ hodź. Boža mša. Njedźelu 12. junija w Klingenthalu w 9 hodź. Boža mša a firmowanjo.

Z Khelna p. Radworja. Lětsa je runje 50 lět, zo bu naša wjeska z wulkim wohenjom domapytana. Nimale cyły statok kublerja Jakuba Měrćinka so wotpali — domske, hródźe a bróžnja sypnychu so do popjeła. Nimo cyłeje domjaceje nadoby a mnoho gratu a připrawow zniči so 200 kórcow žita, 30 kórcow muki, přez 50 kop słomy a 6 swini. Přez woheń nastaty wětřik přenjese škrě na susodny Franckec statok, kiž běše hišće ze słomu kryty, a spali so domske a bróžnja a też nimale cyła nadoba. Dokelž běchu ludźo zwjetša w Radworju ke mši, njemóžeše so skoro ničo wukhować. W měsacu meji 1888 běchu wjacore wohnje w našej Łužicy, tak też w Minakale a

Njezdašecach, hdźež też wjele škody načinichu. Kak su wone nastałe, njehodźeše so dospołnje wuslědźić.

Z Dobrošic. Zańdźenu sobotu dopołdnja zemrě we swojim nowym statoku naš wjesnjan Jurij Mič. Zemrěty běše daloko a šěroko znaty po kraju a měsće. Čežka njezahojomna khorosć běše joho mocy zlemiła a joho na khore łožo sputała. Prjedy strowy a sylny človjek dyrbješe so tak smjerći podćisnyć, hačrunjež běše hakle 57 lět stary. Nazymu lońšoho lěta dyrbjachu jomu wóčko wotewzać a sćěhwki tuteje khorosće přimachu přecy dale, tak zo so k jutram na khorołožo lehny. Pytaše najprjedy wustrowjenjo w khorowni we Worklecach, potom wróći so zasy domoj a dźěše też na krótki čas do khorownje do Budyšina. Tola khorosć hladajcy přiběraše a lěkarska pomoc běše přesłaba. Tak wumoži joho smjerć wot joho ćerpjenjow. Joho žortniwu powahu a wobhladniwosć sebi wšitcy ważachu. Tak bu jara ważeny a česćeny. To pokaza so wosebje też na dnjach pustoho wječora a na dnju pohrjeba. Po syłach přikhadźachu ze wšěch wsow a wosadow joho přećeljo a a znaći, zo bychu wot njoho božemje wzali a za joho khudu dušu so pomodlili. A tajku sylu přewodźerjow, kaž běše so při joho rowje zešło, hnydom na Khrósćanskim kěrchowje njewuhladaš. Před wójnu běše lěta dołho měsćanosta a staraše so za lěpše našeje wsy. Hakle před 4 lětami běše sebi rjane nowe domske natwarił a měnješe tam junu derjezasłuženy wumjeńk wnžiwać. Tola Bóh běše hinak wobzamknył a joho do wěčnosće na wotpočink powołał. Njech je jomu ródna zemja lohka! R. i. p.

Z Khrósćic. Pućowanske zaradźenjo za maćerjo wotměje so srjedu, 8. junija 1938, pop. w 2 hodź. w Khrósćicach; 1/4 4 hodź. we Worklecach.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu 10. junija 1938, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Kamjenca. Na poslednim dnju mejskoho měsaca bu w Kamjencu najstarša wosoba katolskeje wosady swjatočnje pokhowana. Stoješe w 91. lěće žiwjenja. Bě to wudowa Antonija Mališekowa z Kamjenca, kiž bě zemrěła na sćěhwkach staroby we swjatym Jurjowym domje. Nětko su najstarše wosoby we wosadźe z lěta 1848 wudowc Stelzer, z lěta 1850 wudowa Korjeńkowa we Wysokej, z lěta 1851 wudowje Hermanowa a Burghardtowa, z lěta 1852 wudowc Nowak, z lěta 1853 wudowa Ryćerjowa a z lěta 1854 knježna Tichy, mjez nimi tři wosoby, kiž so narodźichu w Serbach.

Próstwy wo sydom darow Ducha Swjatoho.

Přińdź, Ducho mudrosće! Nawuč moju wutrobu sebi ważić a lubować njebjeske kubła a pokaž mi puć, po kotrymž je dócpěju. Wótče naš.

Přińdź, Ducho rozoma! Rozswěć moju mysl, zo potajnosće našoho spomoženja zeznaju a zapřijmu a tebje z Wótcom a Synom póznać sebi zasłužu. Wótče naš.

Přińdź, Ducho rady! Podpěraj mje we wšěch předewzaćach toho žiwjenja, nakhilej mój rozom k dobromu a wot złoho wottrašej a dowjedź mje po puću twojich kazni k wěčnomu žiwjenju. Wótče naš.

Přińdź, Ducho mocy! Wobsylń moju wutrobu w přećiwnosćach a wšěch strachach, daj mi mužnosć přećiwo wšěm nadpěranjam njepřećelow, zo by mje žana zła móc wot Boha njedźěliła. Wótče naš.

Přińdź, Ducho wědomosće! Daj mi wšě zakhodne a prózdne kubła toho swěta zacpěwać a je jenož k twojej česći a k swojomu spomoženju wužić. Wótče naš.

Přińdź, Ducho pobožnosće! Pohonjej moju wutrobu k wěrnej pobožnosći a k swjatomu lubowanju Boha, njech joho pokornje pytajo a wěrnje lubujo samoho něhdy nańdu. Wótče naš.

Přińdź, Ducho bojosće Božeje! Wuwjazaj ze swojej bojosću moje ćělne nawalnosće, zo bych tebje Boha Knjeza nastajnosći před wočomaj měł(a) a wšoho so hladał(a), štož by so twojimaj najčisćišimaj wočomaj njespodobało. Wótče naš.

V Póšli swojoho ducha, a budźeja strowjeni.

R A wobnowiš wobličo zemje.

Modlmy so. Prosymy će, Knježe, zlij dobroćiwy do našich mysli Ducha Swjatoho; z joho mudrosću smy stworjeni a z joho předwidźiwosću smy nawodźani. Daj nam Ducha Swjatoho přez našoho Knjeza. Amen.

„Prawoho ducha wobnow we mni.“

(Ps. 50, 12.)

Krasne swjatkowne ranjo. Złote pruhi jasnoho słónca překrasnjachu wjeŕski horow a wobswětlachu doły. Duch pokoja, duch radosće, čisty kaž njebjeska módrina, so po rjanym swěće rozlěhowaše. Kaž khwalby kěrluš to klinčeše z kóždoho štoma, z kóždoho keŕčka krasneje knježeje zahrody:

„Přińdź, Božo Swjaty Ducho, k nam,
Ze swojej hnadu napjelń sam
Wšěm wěrnym ludźom wutrobu,
W nich zapal lubosć horjacu!“

Ćiše wotewrichu so škleńčane durje, kotrež z knježoho hrodu do zahrody wjedźechu. Młody měšnik wustupi. Wokomik kaž zadźiwany pozasta, potom rucy wupřestrěwši šepny: „O kak krasnje tu je!“

Tu před nim leže rjana, luba, błyšćata domizna, joho ródny dom, wot kotrohož bě tak dołho zdaleny był.

Hród baróna z Dubow na hórcy stoješe, při kotrejž deleka šěroka rěka běžeše. Jeje žołmy so we słóncu zybolachu kaž sleborne. Po brjohomaj běchu wsy a hrody rozestajane, štož z Dubowskoho hrodu lubozny napohlad poskićeše. Z cyrkwinych wěžow njeseše so swjatočne zwonjenjo, wutrobu wokřewjace, mysl k pobožnej modlitwje pohnuwace.

Hnuty młody měšnik rucy stykny, sylzy so jomu ronjachu: „To je domizna, krasny krušk zemje, hdźež so narodźich, hdźež lubaj staršej moju młodosć žohnowaštaj. A nětko, hdyž sym so Bohu Knjezej poswjećił, sym zastorčeny, wuhnaty z domizny, a za dołho ju widźał njejsym. Skradźu dyrbjach přińć w nocy, zo bych mać a wótcowski dom wohladał. A nanej — na woči přińć njesměm; dokelž sym zničił cyłu joho nadźiju, kotruž bě na mnje jako jeničkoho a poslednjoho potomnika założił. Wodaća wjacy njedóstanu.“

Hórcy płakajo młody měšnik swoje wobličo z rukomaj přikry.

Tu začu, kak so jomu ruka na ramjo położi. Starša knjeni, zróstna a nadobna, kotrejež włosy so hižo bělachu, bě přistupiła, ani zo by to pytnył.

Wón so postróži . . . „Maći!“ —

„Njestróžej so, Franco, ja sym. Myslach drje sej, zo tu sy. Tola njepłakaj, moje dźěćo, nadźijejmy so, zo nan budźe skoro hinašeje mysle.“

„Ja mam mało nadźije. Doniž jomu njesměm na woči přińć, njewoda mi też. Ja drje budu dźens wječor zasy dyrbjeć zrudnje wotsal ćahnyć na dołhe lěta. A tola, kak rady chcył ćahnyć, kak rady a wjesele swoje powołanjo dopjelnić, by jeno nan mje chcył ze swojim požohnowanjom wozbožić.“

„Měj dowěru, moje dźěćo, Bóh wšak to dokonja“, pokoješe joho mać. „Nan chce dźensa rjany dźeń wužić a so na stole dać dele do wjesneje cyrkwje dowjezć, zo by na wulkich kemšach přitomny był. Ja ći to prajach, zo trjebaj njeby njejapcy nanej do puća přišoł. Tola ty budźeš nětko też dyrbjeć do cyrkwje hić, zo by Božu mšu měł.“

Powěsć maćerna měšnika z wjesołosću napjelni. Z błyšćacym wóčkom praji: „Haj, maći, pójdu do cyrkwje. Njech Duch Swjaty přińdźe k nam wšitkim! Dźens!“

* * *

Pomału służownik stoł, w kotrymž stary knjez z Dubow sedźeše, po rjanym puću dale do wsy wjeze še. Po boku stoła dźěše knjeni baróna.

Na Mikławšku.

(Skóńčenjo.)

Z přeměnjenjom Božich służbow je po zdaću też służba wołtafnikow w kapali na Mikławšku zastała. Tamne na kěrchowje stejace duchowne kněže wuži měšćanska rada, z dowolnosću tachantstwa, k wukhowanju za khorych na mór.

W samsnym času so sta, zo bu kapała na Mikławšku k farskej cyrkwi za Serbow pozběhnjena a farskimi prawami wuhotowana. Po tak mjenowanym „pišćelowym wuměnjenju“ wot 17. meje 1583 mjez měšćanskej radu a tachantstwom dyrbješe cyrkej na Mikławšku za tych, kotřiž so k njej w spowědźi a swjatym woprawjenju dźeržachu, za farsku cyrkej płaćić. Za křćenja bě wosrjedź cyrkwje dupa připrawjena. W cyrkwi je pječa naposled dźesać wołtarjow było. Robotny abo wulki wołtař, nad kotrymž křiž a postawje wobeju rubježnikow wisachu, bu 1601 ponowjeny.

Bože służby w cyrkwi k swjatomu Mikławšej so dale tak wotměwachu, dóniž měšćanska rada evangelskim Serbam, byrnjež do tuteje wosady zafarowani njebyli, 1. póžnjeńca 1619 přez archidiakona Gomenera k prěnjomu razej w Mikławškowej cyrkwi w jich maćerńej rěči předować njedaše.

Kaž je ze stawiznow tachantskeje cyrkwje znate, přepoloži tachant Widerinus z Ottersbacha po zběžku w Pětrowej cyrkwi, 27. žnjeńca 1619, a hdyž khór w tutej cyrkwi 18. meje 1620 na měšćansku radu so wotstupi, katolske Bože służby Pětroweje wosady na prěnim dnju swjatkow 1620 do cyrkwje k swjatomu Mikławšej. Někotre dny pozdźišo zemrě tutón tachant „dla wulkoho horja, kiž bě za čas přetrać dyrbjał“ a bu w Mikławšowej cyrkwi pokhowany.

Jenož někotre njedźele móžachu so Bože służby w tutej cyrkwi wotměwać. 9. póžnjeńca 1920 započa so wobleńnjenjo města Budyšina přez kurwěrcha Jana Jurja I. Tehdomniši nawjednik wójska w měśće, guvernĕr Dick, daše hišće na samym dnju třěchu Mikławšoweje cyrkwje wotkryć, zo by na cyrkwinskim wjelbje jenu bateriju postajił. Pozdźišo rozbichu a spalichu najeći wojacy khóry, wołtarje a swjećata, wotewrichu row hakle před někotrymi tydźenjemi w cyrkwi pokhowanoho tachanta a wurubichu ćěło. Też w lěće 1614 natwarjena wěža so do popjeła sypny, zwony so wotewzachu a cyła cyrkej bu dospołnje zapusćena a zničena.

Wot toho časa njewołachu zwony swjatoho Mikławša wěriwych wjacy k Božim służbam. Tute buchu za katolskich Serbow najprjedy do diakonatskoho domu a pozdźišo, hdyž bu třěcha cyrkwje Našeje Lubeje Knjenje trochu zwuporjedźena, do tuteje přepołožene.

Po wulkim měšćanskim wóhnju 2. meje 1634 wotmysli tachantstwo, cyrkej na Mikławšku zasy wutwarić. Měšćanska rada bě na próstwu tachanta Kattmanna z Maurugka trěbne twarske drjewo hižo nawozyć dała. Prjedy pak hač z twarom započachu, přićahnychu 1639 Šwejdojo a wutrjebachu nawožene drjewo při woblehnjenju města k wutwarjenju wobtwjerdźenjow. Hdyž bě tute woblehnjenjo so skóńčiło a tachantstwo wospjet na zwuporjedźenjo cyrkwje sebi mysleše, pokaza so, zo je wutwar z wjetšimi wudawkami zjednoćeny, hač 1634 wotpaleneje cyrkwje Našeje Lubeje Knjenje. Tachantstwo, kiž bě přez dołhu wójnu wulkeje materielneje škody poćerpiło, wobzamkny nětko, cyrkej Našeje Lubeje Knjenje znowa natwarić, Boži dom na Mikławšku pak we swojich rozpadankach ležo wostajić. Wot lěta 1745 wutrjeba so znutřkowna rumnosć rozpadaneje cyrkwje a wokolna ležomnosć za kěrchow, a mnozy su za tón čas tu posledni wotpočink namakali.

Mikławšk.

Tam na skale stoja rozwaliny;
wětr dźe přez jich wokna gotiske.
Šprewja šumi, kak přez wóhniske
dźiwje mocy stara cyrkeŵ zhiny.

W nowej cyrkwi wosrjedź tej' ruiny
Bóh zas bydło ma romantiske,
a kaž něhdy, nětk też měšniske
prosy słowo za wodaće winy.

Sprócni pućowarjo w tej ruinje
bydla a kaž dźěći dremace
ćiše na maćerńym sonja klinje.

A te staroswjate rozpadanki
stražuja kaž duchi škitace
morwych křesćijanow powostanki.

Stary knjez z Dubow běše po cyłym swojim zwonkownym jara wosobny knjez. Joho postawa, joho drasta, wšo na „rěznoho“ officéra pokazowaše. Wjacy lět hižo joho drjenjo čwělowaše, a te bě z létami tak spřiběrało, zo móžeše lědma někotre kročele postupić; tuž by też jara zrědka z domu a ze jstwy přišoł. Jenož druhdy da so wot służownika po knježej zahrodźe wozyć.

W młodych létach bě jara wustojny a widźany officěr był. Tohodla by też přecy powědał: „Knježa z Dubow su wšitcy officérja byli a su Bohu a swojomu kralej swěrnje służili. Tak ma też wostać.“

Ze swojej mandźelskej běše jara přezjene a zbožownje žiwy. Jeničkoho syna bě jimaj Bóh wobradźił. Zo běše tón joho cyła radosć a pycha, njebě dźiwa. „To je moja krej a moja kósć, tón ma kaž wšitcy z Dubow officěr być,“ by hordźe prajił.

Mały Franc rosćeše a přibywaše, zo bě radosć hladać; běše pěkne a posłušne dźěćo, lubowany a hajeny wot wšitkich. Lědma bě na šulu zrały, chcyše nan joho hižo do kadettow dać. Tola mać so tomu kruće staješe. Wona swojoho syna k tomu njeda. Skóńčnje Franc na gymnazij do bližšoho města přińdźe, wosta pak doma a jenož kóždy dźeń rano tam jězdźeše a wječor zasy dom. Dale a jasnišo pak so pokaza, zo hólčec so za officéra njehodźeše. Wuknyć, „w knihach ležeć“, běše joho cyłe žiwjenjo, a hdyž bě na prózdninach, móžachu joho nimale přecy pola staroho knjeza fararja, joho wótcowskoho přećela, namakać.

To so nanej njelubješe.

„Hólče, ty budźeš tola hišće officěr.“

Čas zańdźe. Franc maturku (poslednje pruwowanjo) z wulkim wuznamjenjenjom wobsta. Hordźe nan wuswědčenjo wobhladawši rjekny: „Nětko hnydom do wójska zastupiš!“

Tola tu hewak tak posłušny syn nanej prěnju zrudobu přihotowa, ćim wjetšu, dokelž jomu cyłu hordu nadźiju zniči. Syn wuzna, zo ženje a nihdy wojak njebudźe, ale — měšnik.

Štó mohł wopisać, što nětko sćěhowaše! Stary knjez hrožeše, prošeše, tola wšo podarmo. Franc při swojim wosta, čujo jasnje powołanjo Bože. Nanowy hněw žanych mjezow njeznaješe, a hdyž bě wšitke joho prócowanjo podarmo, zastorči syna, njedźiwajo na horce prózdwy mandźelskeje; wupokaza joho z domu a zakaza jomu, so domoj wróćić.

Tak bě Franc do Rakuskeje šoł, hdźež z podpjeru přećelstwa swoje najnutrniše žadanjo dócpě a měšnisku swjećiznu dósta. Wótcny dom jomu wosta zamknjeny, nan so naprosyć njeda, a nětko bě syn po mnohich létach na prózdwy maćerje skradźu domoj přišoł, ani zo by nan što wědźał. Hakle jedyn dźeń we swojim wótcnym domje přebywaše.

* * *

Stoł ze starym barónom bě służownik cyle blizko ke klětcy dowjezł. Wottudy móžeše barón też najlěpje k wołtarjej widźeć. Joho mandźelska pódla njoho w knježej ławcy klečeše.

Wulka Boža mša so z wustajenjom Božoho Ćěła započa. Hdyž měšnik k wołtarjej stupi, so knjeni barónowa njemało stróži. To dźěn bě jeje Franc! Bě sej mysliła, zo je swoju Božu mšu hižo prjedy wotměł. Knihi jej w rukomaj třepotachu a wutroba jej pukotaše.

Boža mša pokračowaše hač do sćenja. Jónu so barón służownika wopraša, štó tón cuzy duchowny je, kiž tak

Dale strona 162.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac junij:

Zo by so mjez dźěłaćerjemi dokładne dušepastyrstwo dokonjało.

Naš Knjez Jězus njeje rozdźěla znał mjez človjekami po rjedźe a stawje. Jězus so njeje prašał: „Sy bohaty abo khudy, wysoki abo nizki, wučeny abo dźěłaćeŕ?“ Ně, wón je so prašał: „Přijimaš ponižnje wjesołe poselstwo? Wěriš? Lubuješ mje? Sy hotowy, zastupić do kralestwa Božoho a za nje skutkować a ćerpjeć?“ A směmy-li prajić, zo je Jězus wěstych človjekow wuznamjenjał a radšo měł hač druhich, potom běchu to ći jednori človjekojo a mali dźěłaćerjo. Tych je Jězus k sebi sćahnył. Z tymi je so spřećelał.

Njebě Jězus sam wotrostł jako „syn ćesle w Nazareće“? Njebě sam z rukomaj dźěłał, zo by sej zasłužił wšědny khlěb? A wěsće njeje jenož rjemjeslniske dźěło wukonjał, ale kaž to tehdy wonka na kraju z wašnjom bě a dźensa husto hišće je, je pódla toho ratarske dźěło wukonjał. Rjemjeslnik wonka na kraju dźěn měješe a ma zwjetša kusk zahrodki a pola. Jězus potajkim słušeše do stawa rjemjeslniskich a ratarskich dźěłaćerjow. A prěni, kotřiž nowonarodźenoho Jězuska w Bethlehemje wopytachu a wohladachu, to běchu khudźi ratarscy pastyrjo. Pozdźišo je Jězus najradšo prostym a sprawnym galilejskim rybakam a ratarjam prědował. Z nimi je so zabawjał. Z nimi jědźeše a piješe. To bě tak nadpadne, zo farizejowje joho jěrje porokujo mjenowachu „přećela hrěšnikow a cłownikow“. Jězus pak wosta runje tymle swojim přećelam swěrny. Z jich rjadow wuzwoli sej prěnich najbližšich sobudźěłaćerjow.

Čohodla lubowaše Jězus khudych a jednorych nadewšo? To přeradźi nam swjaty sćenik Matej (9, 36): „Hdyž pak čŕjódy widźeše, běše jich jomu žel, dokelž běchu ćwělowane a rozpjeršene, jako wowcy, kotrež pastyrja nimaja.“ Wulcy a zamožići wšak sej pomhać wědźa. Ći wšak lohko pomocnikow a přećelow namakaju, njech też nic přecy najswěrnišich. Druha wina bě: Jězus widźeše, zo běchu prosći khudźi dźěłaćerjo wotewrjeni a ponižni, zwólniwi a tohodla hódni Božoho kralestwa. Móc a bohatstwo pak čini człowjeka lohko hordoho a nadutoho. Pola sebjewědomych farizejow Jězus wučownikow a přećelow pytać njetrjebaše. Ći Jězusa njezrozemichu. Prosty dźěłaćeŕ mysli často jasnišo a rozomnišo dyžli „wučeny“. Joho wola je sprawniša a zmužniša. Hdyž so Jězus přiwobroći wosebje dźěłaćerjam, dopjelni z tym wolu njebjeskoho Wótca a wěšćenjo Staroho Zakonja. Psalmista spěwa w 72. psalmje, zo Messias budźe „pomhać synam potrěbnych“. „Służić budźa jomu wšitke narody zemje, dokelž wuswobodźi khudoho wot mócnoho, a wbohoho, kiž nima pomocnika. Smili so nad potrěbnym a njemějacym, a wupomha dušam hubjenych. Z lichownistwa a njeprawosće wukupi jich duše a čestne budźe jich mjeno před nim.“

Je to potajkim cyle měnjenjo Jězusoweje wutroby, kotruž w tymle měsacu česćimy, hdyž nas Swjaty Wótc prosy so modlić wo dušepastyrstwo mjez dźěłaćerjemi. Bóh zbudź swjatej Cyrkwi dušepastyrjow, kiž poskaja wjesele na napominanjo wulkoho bamža dźěłaćerjow, na Leona XIII., kiž rjekny: „Dźiće k dźěłaćerjam, wosebje ke khudym dźěłaćerjam a docyła ke khudym!“ Podobnje poruča też swjaty wótc Pius XI., wulki wojowaŕ přećiwo bjezbóžnistwu: „Njech měšnicy wjetši a lěpši dźěl swojich mocow a dźěłow nałožuja na dušepastyrstwo mjez dźěłaćerjemi, zo bychu jich za Khrystusa a kralestwo Bože dobyli.“ Wón jim slubi, zo budźa žně bohate.

Dušepastyrstwo pak njeje jenož dźěło měšnikow, ale też lajikow, wosebje w dźensišim spěšnym času. Modlmy so tuž, zo bychu mjez dźěłaćerjemi samymi, nutŕka we twornjach a městach kaž wonka na kraju, wšudźe postanyli japoštoljo, kiž towaršam z dobrym słowom a žiwym přikładom pokazuja puć ke Khrystusej. We sławnym wokolniku „Quadragesimo anno“ praji Pius XI.: „Prěni a najbližši japoštoljo dźěłaćerjow dyrbja dźěłaćerjo sami być.“

Krasny přikład namakamy w Belgiskej w tak mjenowanej JOC, w křesćanskej dźěłaćerskej młodźinje, kiž so prócuje wotestatych towaršow k wěrje a křesćanskomu žiwjenju wróćić.

Bjezbóžnicy wudawaja so jako wulcy přećeljo dźěłaćerjow a spytuja jich wot Boha a Khrystusa wotwobroćić. Ćim bóle modlmy so, zo by dušepastyrstwo mjez wohroženymi dźěłaćerjemi dźeń a dokładniše być mohło, a zo bychu dźěłaćerjo spóznali swojoho wěrnoho a jeničkoho Zbóžnika: Jězusa Khrystusa.

Katolska Cyrkej w swěće.

Castel Gandolfo. Swjaty wótc Pius XI. 81 lět stary. Wutoru 31. meje je Swjaty Wótc swoje 81. žiwjeńske lěto dokónčił. Wón je starši a tola stoji z joho strowotu lětsa lěpje hač w zańdźenym lěće. Też zwonkowny swět móže so wo tym přeswědčić, zo tomu tak je. Njezańdźe tola dnja, na kotrymž so njeby wo přijeću wěriwych ze wšěch powołanjow a ludow wozjewjało, kotrychž wón wšitkich z jenajkej lubosću „we wótcowskim domje“ postrowja. Za kóždu čŕjódku ludźi namaka wón přećelne słowa. Druhi raz zasy widźimy bamža na cyrkwinskich swjedźenjach we cyrkwi swjatoho Pětra so wobdźěleć, kotrež su husto z wulkimi ćělnymi strapacijemi za njoho zjednoćene. Abo wón so wobdźěla na ważnych posedźenjach kongregacijow, kotrež sebi połnu kedźbliwosć wot njoho žadaja.

„Měr Khrystusowy w kralestwja Khrystusowym“. To je deviza, pod kotruž je Pius XI. swój pontifikat stajił. Kralestwo Khrystusowe dyrbi so mjez ludami na zemi přecy dale a bóle wutwarjeć. Tola hdyž pohladnješ do dźensišoho swěta, widźiš, zo je woprawdźitosć hišće daloko wot tutoho ideala zdalena.

W zańdźenym žiwjeńskim lěće je Swjaty Wótc so husćišo wuprajił, kak jara joho krejpřeleco a ničenja w Španiskej a Rańšej Aziskej kaž też napjatosće mjez ludami rudźa. Bamž, kotryž je swjedźeń Khrysta Krala założił, chce, zo by człowjestwo swoje należnosće po zasadach rjadowało, kotrež su kralestwej Khrystusowomu přiměrjene. Ale srědki, kiž móže wón k dócpěću tutoho zaměra wužiwać, su jenož te swjatoho sćenja: napominanjo a powučenjo. Bamž ma we swěće jenož telko wliwa, kaž so jomu wot tych dobrowólnje poskića, kiž maja so pak za pak přećiwo Khrystusej rozsudźić.

To płaći też wo nabožnych abo bjezbóžnych hibanjach našoho časa. Pius XI. je wjacy hač junu wo tym rěčał, kak wulku starosć jomu w tym nastupanju swět čini. Wón pak je też — a to runje w poslednich njedźelach — wo swojej njepowalnej dowěrje na Boha rěčał. Nic človjekojo ze swojej husto dosć złej wolu, ale Bóh w njebjesach změje poslednje słowo.

Z wulkim tróštom wosrjedź wšoho zrudnoho, štož bamž dźensa we swěće nazhonja, je jomu rozkćěwanjo misijónow w pohanskich krajach. Pia XI. mjenujemy z dobrym prawom bamža misijónow. Lěta, w kotrychž wón cyrkej Khrystusowu wodźi, su bohate na nowych a płódnych misijónskich předewzaćach. W někotrych misijónskich krajinach je zajim za Khrystusa tak sylny, zo tam nimaja dosć katechetow a měšnikow. Też w dokonjanym lěće je kongregacija propagandy cyły rjad biskopskich sydłow we misijónskich krajinach z domorodnymi měšnikami wobsadźić mohła. W tym leži też rukowanjo, zo změja wone wobstaćo.

Pódla misijónow płaći wosebita starosć Swjatoho Wótca wot Roma dźělenej, starosławnej narańšej Cyrkwi. Zo by so tuta dale a bóle zasy romskej Cyrkwi zbližiła, so wot bamža wšitko móžne do skutka staja, štož so zawěsće we přichodnych lětdźesatkach wuskutkuje.

81. narodniny Swjatoho Wótca su za wšěch swěrnych synow a za wšě swěrne dźowki swjateje Cyrkwje z přičinu, z poddatosću a swěru na česćehódnoho Wótca zhladować, kiž dźensa na stole swj. Pětra sedźi, a jomu prajić: **Swjaty Wótče! W tebi widźimy naměstnika Khrystusowoho na zemi. Na twoje słowo słuchamy. Nawjeduj nas!**

Z Vatikana. Dotal bě Vatikan jenož přez diplomatiskoho społnomócnika pola Frankowoho knježeństwa w Španiskej zastupjeny. Nětko je bamž arcybiskopa Gaetano Cigognani za **japoštołskoho nuncija** při knježeństwje w Salamancy pomjenował a z tym woprawdźitu japoštołsku nunciaturu w nacionalnej Španiskej zarjadował. Za diplomatiskoho zastupjerja Španiskeje při Swjatym Stole bu pomjenowany hrabja José Maria de Yanguas y Messia.

Z krajiny Španiskich Baskow bu wot komunistow **12000 dźěći wotwjedźenych.** Prócowanjam Swjatoho Wótca, kiž k tutomu zaměrej wosebity sekretariat założi, je so poradźiło, 5000 dźěći hižo zasy do domizny dowjesć; dalše 1000 dźěći budźe bórzy sćěhować. Wo zbytnych je znajmjeńša nětko znate, hdźe w Francózskej, Belgiskej a Jendźelskej přebywaja. Po skónčenju wobydleńskeje wójny w Španiskej budźa so móc bórzy a spěšnje do domizny přewjesć.

Po poslednich wobličenjach **wučinja ličba wšěch katolikow** po cyłym swěće **400 milijónow.** Ličba grjekso-katolskich 165 milijónow, evangelskich 208 milijónow, druhich křesćanow 14 milijónow.

Němska. Wjeleréčna wosada. Cyrkwinski časopis za Hildesheimsku diecezu podawa tule rozprawu: Ze wšěch krajinow a provincow wulkoho němskoho kraja su dźěłaćerjo, inženěrojo a twarcy do Brunswikskoho kraja přišli, kiž su w Hermann-Göring-dźěłańnjach dźěło a zasłužbu namakali. A tak so zetkuja njedźelu rano při Božej mši Šlezscy, Rhynscy Bajerjo, Westfalojo, ludźo z Pfalcy a prjedawšeje Rakuskeje. K tutym přidružuja so nětko też hišće ze wsow Italčenjo, pólscy a češcy ratańscy dźěłaćerjo. Mnozy katolikojo bydlachu dotal sami w tej abo tamnej wsy, zdaleni wot katolskeje farskeje cyrkwje. K farskej wosadźe Wolfenbüttel słuša něhdźe 80 wsow we wokrjesu wot 25 kilometrow. W Italskej by to tak nimale biskopstwo było. Tutón wokrjes, kotryž z nastawacymi wulkimi dźěłaćeńnjemi w srjedźišću natwarnoho dźěła našoho wjednika stoji, pak ma jenož jenu farsku cyrkej a jenu mału filialnu kapału. Tak bywa za swěrnoho katolika njedźelu rano puć kemši daloki a wobćežny. Ale tute wopory so rady přinjesu, zdalenosće njejsu jim ze zadźewkom. Tak přikhadźeja njedźelu wob njedźelu młodźi a stari, njedźiwajo zymy a dešća, wjele kilometrow daloko budź pěši budź z kolesom do domu Božoho, na Božu mšu.

Zjednoćene Staty Ameriki. Jendźelski měšnik wotewri posedźenjo parlamenta we Washingtonje z modlitwu. Jendźelski měšnik, kiž po Zjednoćenych

---

rjenje spěwa. Służownik pak z ramjenjomaj sćeže, też joho njeznaješe.

Sćenjo wuspěwawši młody měšnik ryzwo wotpołoži a na klětku stupi. Čitaše epistolu a swjate sćenjo wo přikhadźe Ducha Swjatoho, potom prědowaše. Kak nutrnje, horliwje, ze zapalom wědźeše rěčeć!

„Swjatki swjećimy; na tym dnju přińdźe Swjaty Duch, zo by japoštołow rozswěćił a wšěm človjekam přez nich rozswětlenjo a hnadu spožčił, zo bychu do Zbóžnika wěrili a po joho wučbje živi byli . . . Njech też do wutrobow wšitkich křesćanow, was wšitkich, na dźensišim dnju přińdźe Duch Swjaty, njech pokoja wšitkich zrudnych, njech rozswětluje wšitkich błudźacych, njech posylnja wšitkich njedowěriwych, njech hoji wšitke rany, njech změruje wšitkich hněwnych a hidźacych. Njech Duch Swjaty wosebje też tym pokojenjo a pomoc wobradźi, kotřiž joho mjena dla přesćěhanjo ćerpja, kotřiž zdaleni wot domizny Knjezej służa. Njech posylnja tych, kotřiž su nana a mać a wšitko wopušćili, zo bychu joho khwalbu prědowali. We wšitkich človjekow wutrobach njech knježi Duch Swjaty, Duch lubosće, Duch pokoja . . .“

Ćiše tu stary barón sedźeše. Čim dlěje a kedźbliwišo na tule rěč, tónle hłós posłuchaše, ćim njeměrniša bu joho wutroba, bu jomu někak ćěsno. Nětk pohlada horje na klětku, na prědarja, jeju woči so zetkaštej — nan bě syna spóznał.

Nimale so jomu zecny, cyle woblědły so znak zwjeze. Třepotajo jomu mandźelska pomhać pytaše. Służownik chcyše stoł z cyrkwje wjezć, tola barón tomu wobaraše. Pomału so zasy pozběhny.

Młody měšnik doprědowawši zasy při wołtarju stoješe. Ćiše stary barón sedźeše ze styknjenymaj rukomaj a njewotwobroći wóčka wot swojoho syna, kiž bě runje „Credo“ zanjesł.

Barón hłowu pokhili. Kak jomu tola wšo k wutrobje dźěše, njemóžeše so sylzam wobróć, po licomaj so jomu kulachu.

Boža mša bě na kóncu, měšnik požohnowanjo wudźěli a wumodliwši so poslednje sćenjo zanjese „Te Deum“. Barón so při požohnowanju z Božim Ćełom nutrnje na wutrobu biješe, potom z radosćiwym wóčkom so zruna. Swoju třepotacu mandźelsku za ruku přimnywši praji: „Dowjezće mje won, ale do fararjec zahrody!“

* * *

W farskej zahrodźe, blizko při cyrkwi pod kćějacymi štomami barón sedźeše. Barónku za ruku dźeržeše a ju njepušći. Służownika bě do kapale pósłał, tón runje zasy přińdźe a za nim — młody měšnik.

Z cyłej mocu barón hladaše so zběhnyć.

„Franco“, wjesele zawoła, tola hižo bě joho syn joho wobjał a ćiše zasy do stoła sadźił. Potom so před nim poklaknywši swoju hłowu nanej na klin połoži.

„Nano, luby nano!“ płačo zawoła.

Stary barón wobě rucy synej na hłowu połoži. „Pój, maći“, praji k swojej mandźelskej, „požohnujmoj swoje dźěćo! Wón je woprawski a ryzy knjez z Dubow a prawy officěr najwyššoho Knjeza. Kak sym tola tak dołho mohł woči začinjenej měć; tola Bohu dźak, druhi duch je mje nětko napjelnił.“

„Haj“, praji stary farař přistupiwši, „duch lubosće a pokoja, Swjaty Duch, kotrohož Bóh też dźensa hišće posyła wšěm, kotřiž joho přijimaju.“ K. P. 1901.

Na swjatkowničku.

Ducho Swjaty, wukhadźacy
Wot Wótca a wot Syna,
Z njebjes dešćo wokřewjacy,
Mačej hona čłowjestwa!
Wutroby su twjerda smaha,
Wuskhłe su a njeplódne.
Za tobu wša rola žada,
Žně chce njesć rad duchowne.

Ducho Boži, njewidźany
Pósle Khrysta Zbóžnika,
Z njebjes dar sy dušam słany,
Kiž sej tebje wuproša.
Njech je žel ći toho luda,
Přińdź jom' hnadnje z pomocu,
Zo so zbudźić zemja khuda
K žiwjenju da nowomu.

Ducho světła, zaćěř mroki
Naše duše kryjace,
Wutuŕ hrěcha strašne kłoki
Te njech su nam nješkódne,
Rozswěć wšitkich powołanych
Ze swojimi darami!
K prawej pokuće sćiń khmanych,
kiž su swój hrěch póznali!

Ducho wěry, ja će prošu,
Dźerž mje k wěrje do Khrysta;
Joho swjate rany košu,
Njech jom' słužu do kónca!
Z wěru spožč mi wobnowjenjo
Dotalnoho žiwjenja;
Njech mi dušu debi rjenje
Krej a prawda Khrystowa!

Ducho trósta, w twojej mocy
Słabosće so njestróžu,
Jasne su mi bědne nocy,
Hdyž ty pjelniš wutrobu.
Ty mje přecy prawje wodźiš:
Z błuda k prawdźe, k modlitwje.
Po pućikach Božich khodźiš
Zo mnu, trósće w zrudobje.

Ducho měra, pokoj, zbožo
Do duše mi wuliwaš;
Přez tebje sym dźěćo Bože,
Złomu duchej wobaraš.
Ducho Swjaty, miłosćiwy,
Zdźerž mi sylnu nadźiju,
Zo mi dariš, Božo žiwy,
Widźeć Swjatu Trojicu!

Statach pućowaše přednoški tu a tam dźeržo, měješe też někotre póstne prědowanja w New-Yorku. Wón bu přeprošeny, zo by posedźenjo sejma we Washingtonje z modlitwu wotewrił — a potom bě přitomny při posedźenju.

Brazilska česći měšnika. Knježeństwo Brazilskeje přihotuje wudaće noweje znamki, na kotrejž je franciskanski wótc Fr. Pelheta zwobrazowany. Wón je we Brazilskej plahowanjo kofeja zawjedł a z tym brazilijanskomu narodej žórło joho přichodnoho bohatstwa wotewrił. Kofej bě so w francózsko-Guineji, nad atlantiskim brjozy južneje Ameriki, k prěnjomu razej jako napoj wupruhował. Wótc Pelheta, kiž bě připadnje přitomny, wopta, a jomu tak zasłodźa, zo hnydom něšto bunow do swojeje brazilijanskeje domizny sobuwza. Prěnje pospyty z kofejowej rostlinu, we Brazilskej hač dotal njeznatej, so drje w połnócnej Brazilskej njeporadźichu — ale mějachu nawopak w južno-brazilskej tajki njenadźity a (spěšny) rychły wuspěch, zo běchu w běhu krótkoho časa wulke přestrjenje kraja z kofejowymi plantažemi wobsadźane. Dźensa wunjesu kofejowe žně w Brazilskej 77 milijónow měchow, to rěka dwě třećinje swětowoho wupłóda.

Z Khiny. Katolska univerzita w Pekingu, kotruž misijonarojo ze Steyla nawjeduja, měješe w studijowym lěće 1937: 1050 nowopřijewjenjow. Imatrikulowanych (zapisanych) studentow běše 810. To su te najwyšše ličby, kotrež je univerzita dotal dócpěła za čas swojoho 12lětnoho wobstaća. W lěće 1937 móžeše univerzita wjetšu susodnu ležomnosć přikupić, kotraž jednomu z kejžorskich pryncow słušeše, tak zo ma nětko móžnosć, nuzne nowotwary za wšelake wědomostne wotrjady wuwjesć, kaž też športownišća a hrajišća za studentow připrawić. Kollegium profesorow bu wudospołnjene z třomi misijonarami ze Steyla a třomi wukrajnymi wuznamnymi wědomostnikami. Rjany wuspěch dócpě loni wustajeńca khinsko-křesćanskoho wumělstwa. 17 najlěpšich wobrazow bu loni na Parizsku wustajeńcu pósłanych. 33 wobrazow na eucharistiski kongres do Budapesta. Nowe šulske lěto móžeše so njedźiwajo wójnskich njeměrow mjez Khinu a Japanskej z 583 zapisanymi studowacymi wotewrić, mjez tym zo zamóchu wot 15 wysokich šulow Pekingskich jenož tři swoje wrota wotewrić.

Swjate Pismo a Swjaty Duch.

Swjaty Klimant, japoštołski wučobnik, mjenuje wusłowa Swjatoho Pisma „słowa Swjatoho Ducha".

Swjaty Irenej pisa: „Swjate pisma su słowa Bože a wukhadźeju wot Swjatoho Ducha".

Swjaty Hrjehor (Neocesarejski) wuči takle: „Přez jazyk profetow a japoštołow rěči naš Knjez. Hdźežkuli so evangelij a japoštołski spis čita, njekedźbuj na čitarja, ale na Ducha Swjatoho z njebjes rěčacoho."

Cyrkwina zhromadźizna w Florencu wozjewi: „Romska Cyrkej wuzna jenoho a toho samoho Boha za zakładnika Staroho a Nowoho Zakonja, dokelž su swjeći wobeju zakonjow z tym samsnym Duchom Swjatym pohnući rěčeli."

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 436.—440. ze Zdźerje: Jan Šmarander, Jan Šefer, wučeŕ Jan Měškank, Hańža Markowa, Mikławš Kilan; 441. z Nowoho Łuśa: Cyril Mikan; 442.—446. z Pozdec: Herta Smolina, Pawoł Wels, Michał Krawc, Jakub Čemjera, Jakub Handrik; 447.—448. z Čornec: Pětr Just, Michał Rjenč; 449. z Dobrošic: Pawoł Šołta; 450. ze Sernjan: Jurij Šołta; 451. z Hrańcy: Jurij Čornak; 452.—454. z Pančic: Mikławš Běmak, Jurij Hejduška, Jan Pawlik; 455. z Hatow: Pětr Bódlink; 456. ze Serbskich Pazlic: Jan Kmječ.

Sobustawy na lěto 1937.

Čo. 1096.: J. H. z P.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Swjatkowničku, 5. junija 1938:
Boža mša str. 304; Gloria; Credo; Praefacija str. 307.

Swjatkownu póndźelu, 6. junija 1938:
Boža mša str. 308; Gloria; Credo; Praefacija str. 307.

Njedźela Najswjećišeje Trojicy, 12. junija 1938:
Boža mša str. 315; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja; 2. z njedźele (str. 316 pod 2); Credo; Praefacija str. 317; Poslednje sćenjo z njedźele str. 318.

Pčołafske towafstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowafnje za apryl.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	—0	+26	+13	1300	6700	1400	900	2150	3500	+2900	28	11	ze šiom. kćenja	44,5

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1938: 1650. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja

● **Barby - laki** ●
barbjeńče
we wulkim wubjerku
drogownja dr. Roeber
● na Bohatej hasy 27 ●

Palenc ltr. **2.— 2.40 2.75**
Likěry
wulki wuběrk, ltr. **3.60**
Paleny kofej
125 gr **50, 60, 70 pj.**
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Stahl Koch-u.Brat-Geschirre

Alfred Beitel
Kamjenc, Budyšska dróha 70

Kupuj we wotrjadnym domje
šijace mašiny
kolesa
pisanske mašiny
we wšelakich wuwjedženjach
we wšelakich płaćiznach
Oskar Hirche
w Kamjencu
Dalokoreč̌ak 774
Założene 1880
Wotrjadna dźěłarnja —
służba na woteběrarstwje

Patentrolowy
wolijowane sukno k wotmyću
we wšěch šěrokosćach.
Kurt Erler w **Budyšinje**
Žitne wiki 28

Hornjo-Bajerske
wisate naliki
štk. po 60 pj. poruča
Rauchfuss
Budyšin
Žitne wiki 9 Telefon 2096
Wikowarnja symjenjow

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Swjatki . . . z nowej **ručnej tošku**
wot **T. Albert,** Lawske hrjebje 10

Gummi za kolesa
groćane balonowe deki 26×2.00 wot **2.60**
wulst „ „ 26×2.00+1½ wot **2.60**
połbalon „ „ wot **2.60**
druhe wulkosće wulstowych dekow wot **1.60**
Kolesowe wobswětlenja **Připrawy za kolesa**
za wšelake płaćizny pola
G. Thomas **Budyšin**
Kamjeńtna hasa 16

Wšě železne připrawy, graty
do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane
kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki
„Złota hwězda".

Kedźbu! **Jězba do Stróže** (Wartha) **a Wamborjec** (Albendorf).
Dla sylnoho wobdźělenja pojědźetej dwaj awtobusaj. Někotre městna su hišče swobodne. Kóždy wobdźělnik ma so hač do swjatkowneje wutory pola podpisanoho přizjewić a jězbu zapłaćić. — Wotjězd 21. 6. rano ⅛5 hodź. wot Khróšćic přez Pančicy do Budyšina.
Jan Hajna w Nowym Dworje (Neuhof, Bischofswerda-Land).

Dobry tykanc
tórty, pisane platy poruča
Knježkec *konditarnja*
Garbarska hasa 3 **Telefon 2216**
Do domu podawanjo z dypkom

Židźane tkaniny k falam a rubiškam smuhate a mustrowane
Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.

Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.
To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Bohu Knjezej je so spodobało, sobotu tydźenja po dlěšej ćežkej khorosći, domawobstaranoho ze swjatymi sakramentami, w 58. lěće žiwjenja, našoho lubowanoho mandźelskoho, nana, bratra a přichodnoho nana

Jurja Miča
z Dobrošic

do swojeje njebjeskeje wótčiny wotwołać.

Zańdźenu wutoru smy joho smjertne powostanki w Khróšćicach swjatočnje pokhowali. Nětko pak wuprajamy wšitkim, kotřiž su joho w khorosći, wosebje pak na pustym wječoru tak bohaće wopytowali a so za joho khudu dušu modlili, potom pak też tym, kotřiž su joho w tak přezměrnej ličbje k rowu přewodźeli, mjez nimi też knježim duchownym, wosebje knjezej fararjej Wjeńcy za časćiše domawobstaranjo a jimace słowa při rowje

naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh"!

To wšitko je nas we wulkej zrudobje jara tróštowało. Dušu zemrětoho poručamy pobožnym modlitwam wěriwych.

W Dobrošicach, Njebjelčicach a Ralbicach
na dnju pohrjeba 31. meje 1938.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

24. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **11. junija 1938.** | **76. lětnik.**

Khwalena budź najswjećiša Trojica!

Kóždy raz, hdyž so „Posoł“ jako nowy lětnik na swój puć do Serbow nastaja, strowja jich ze starym, dobrym postrowom „Budź khwaleny Jězus Khrystus“. Je to starodawne wašnjo, pola nas takle mjez sobu so strowić. Ale njesmě to jenož z nawučenja so stać, tón postrow dyrbi nas stajnje k dźakej a česćownosći napřeco našomu Wumóžnikej nawjedować.

Dźensiši postrow najswjećišeje Trojicy ma nas dopominać, čohodla je naš znaty postrow tak rjany a z wotkel ma naše křesćanske zmyslenjo swój zapožatk.

Najswjećiša Trojica je dźě najhłubša potajnosć křesćanstwa, je žórło joho hnadow a wěrnosćow. Z wěru do trojeničkoho Boha rozeznawa so křesćanska wěra wot wšitkich druhich swětanahladow a nabožinstwow.

Štó Bóh je, wěmy hakle wot toho časa, hač je nam Bóh potajnosć swojoho třiwosobinskoho žiwjenja zjewił. Človjeski rozom, ani najwótriši, njeby nihdy na tak hłuboke a potajne wěrnosće přišoł. Bóh sam je přišoł a nas na prakorjeń bóžskoho žiwjenja pokazał, nas k njewusaknjwomu kužołej dowjedł, z kotrohož bóžske žiwjenjo, joho njewuprajna lubosć, na nas so wuliwa, z tym, zo Bóh Wótc so na swojoho Syna podawa a w Duchu Swjatym swoje bóžske žiwjenjo w nas přecy wudospołnja.

Wot toho časa znajemy potajne žiwjenjo Wótca, kiž z cyłej swojej lubosću swojomu synej ze wšěm, štož wobsedźa, so wudawa a tak we nim, w tutym wotbłyšćatym wobrazu, swoje byćo a žiwjenjo wuraznja a wupraja. Słowo, podoba, wotbłyšć Wótca. to je Syn Boži. Tole je stajny hordozny wysk Wótca: „Mój syn sy ty, dźensa sym će spłodźił (Hebr. 1. 5). Lubosć je wuraz a potajnosć Wótca, lubosć, kiž mjez Wótcom a Synom so stajnje hori a kiž w Duchu Swjatym k swojomu wukhadej wozbožejo so wróća. Štožkuli Wótc Synej wudźěla, dóstawa tutón w Duchu Swjatym zasy, kiž je wosobinska lubosć. Stajnje rosć, stajnje so horić, stajnje so druhomu podawać a tola ženje so dospołnje wudać, to je zbóžnosć bóžskoho žiwjenja. Wótc a Syn a Duch Swjaty, to je njeskónčna bytosć Boža. Tohodla sebi poniżnje dźensa přiwołamy: Khwalena budź najswjećiša Trojica!

Hłuboko so nad tutej potajnosću dźiwamy, kotruž ženje dorozemić a dospołnje zapřimnyć njemóžemy. Tohodla so z česćownosću před njej kłonimy spóznawajcy swoju nizkosć a hinitosć. Z tym, zo je nam Bóh tutu hłuboku wěrnosć zjewił, chcyše nam pokazać swoju dobroćiwosć a hnadu, chcyše nas přewzać do potajnosće swojeje lubosće, chcyše nam sohudźělić zbóžnosć swojeho bóžskoho žiwjenja. Štó njeby tohodla tutón hordozny wotmysł Boži khwalić chcył? „Khwalena budź najswjećiša Trojica, dokelž je smilnosć nad nami činiła.“

Bóh je nas wot wšoho spočatka z wuzkoho a ćělnoho dóńta našoho žiwjenja pozběhnył a do hnadownoho wliwa swojoho bóžskoho žiwjenja přesadźił, sčiniwši nas k dźěćom Božim. Kaž mjez Wótcom a Synom a Duchom Swjatym stajnje wozbožace žiwjenjo lubosće mjez sobu so jewja, tak dyrbi človjek, kiž ma njesmjertnu dušu, přeznaturske žiwjenjo wot Boha přecy znowa dostawać. Bóžske žiwjenjo dyrbi nimo toho samo też na stwórbu powšitkownje, štož bu stworjene, po něčim so wuliwać a tutu bóžskej naturje přidružić. Wot toho wokomika žórli so we nas bóžske žiwjenjo. A tak rěči Bóh w nas, a tuta rěč wudźěla nam zdobom bóžske žiwjenjo. Hlejće, Boža lubosć je woprawdźe wulinjena do našich wutrobow a skutkuje w nas duch dźěćatstwa Božoho, zo w nim wołamy: „Abba, Wótče“. Nětko je nam bóžske žiwjenjo w cyłej hłubokosći wotewrjene, móžemy skhodźeńk po skhodźeńku postupować w hnadźe a rjanosći dźěći Božich. Njejsmy dźě nětko wjacy jenož putnicy a cuzbnicy, kiž dostawaju, štož druzy nam runje připadnje přićisnu, ale Boži přećeljo a joho podružnicy, kiž dostawaja po prawidłach lubosće a přećelstwa. „Naše žiwjenjo je dźě z Khrystusom w Bohu

zakhowane." Tuž junu Boha tak dopóznajemy, kaž smy nětkle wot njoho dopóznaći, přetož dostanjemy wot njoho wjetše dopóznaćo. A runje tak budźemy junu Boha lubować, kaž smy nětkle wot njoho lubowani, dokelž lubujemy nic ze swojeje zamóžnosće, ale z joho lubosću, kiž so do nas wuliwa.

Nětko zrozemimy też, čohodla Jězus swojich japoštołow wjacy wotročkow njemjenowaše, ale swojich přećelow. Běchu jomu po zmyslenju, wobhnadźenju a skutkowanju přikhileni a z njoho cyle žiwi. Tak móžeše swj. Pawoł pisać: „Sym žiwy, tola nic ja, ale Khrystus we mni". A tuž móžemy też my ze swjatym japoštołom lubosće, swjatym Janom, z wjesołosću wuznawać, zo njerěkamy jenož dźěći Bože ale zo to smy; přetož hdyž smy w swjatosćacej hnadže, smy z Bohom žiwi a Bóh bydli we nas. Z toho pak spóznawamy ważnu kaznju, zo bywamy dospołni kaž naš Wótc w njebjesach dospołny je. Naša zamóžnosć pokhadźa wot trojjeničkoho Boha. Na to njesměmy ženje zabyć. Wěrna dźakownosć potajkim naš hnuje k časćišomu wuznawanju: „Khwalena budź najswjećiša Trojica!"

Tuž njebudź, luby čitarjo, wobožny, hdyž Cyrkej přecy a zasy tebje na tutu ważnu dostojnosć dopomina a w tutym hnadownym přećelstwje Božim tebje zdźeržeć a spěchować chce. To so samo wot so rozemi! Hdyž sebi swjaty kříž činiš započinajo so modlić, dopomń so też, zo chceš twoje modlenjo w mjenje najswjećišeje Trojicy dokonjeć, dokelž w tutym potajnym zwisku rosće we tebi bóžske žiwjenjo a wěrna dospołnosć. Dale pak skónč twój pačeŕ z „Česć budź Bohu Wótcej a Synej a Duchej Swjatomu . . . " zo by twoje poslednje zdychnjenjo na zemi było a započatk khwalby trojjeničkoho Boha w njebjesach.

Na rjanym swjedźenju swjateje Trojicy chcemy před tutym potajnym žiwjenjom Božim z česćownosću so kłonić a do kěrluša sobuzapřimnyć, z kotrymž Cyrkej dźensa Božu mšu započina: „Khwalena budź najswjećiša Trojica a njedźělomna Jednota. Dźakujmy so jej, dokelž je smilnosć nad nami činiła." Tak budźe też naš znaty postrow dobry a spomožny wuraz dźaka a wuznaća, dokelž Khrystus je nam na křižu tute bóžske žiwjenjo zasłužił.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W našej katolskej wosadźe znaty měšćan krawski mištr Jan Spychała, bydlacy na Drjewowych wikach čo. 15, swjeći přichodnu póndźelu — 13. smažnika — swoje sedmdźesatniny a to w njewšědnej čiłosći a strowosći. Joho kolebka stoješe w něhdušim Póznańskim wokrjesu, w nětčišej Pólskej, hdźež so w městačku Obornik 1868 narodźi. Tu přežiwi swoje dźěćace lěta, khodźeše do šule a nawukny swoje čestne rjemjesło, mjenujcy krawčistwo. Po dokonjanym pomocnym pruhowanju ćehnješe joho won do swěta, a na swojim pućowanju do srjedźneje Němskeje přińdźe też do Budyšina, hdźež so jomu lubješe. Namaka tu też bórzy dźěło pola krawskoho mištra Česle (Zimmermann) na Kamjeńtnej drózy, dóniž so skónčnje samostatny njesčini a swoje mištrske pruhowanjo njewotpołoži z tym wuměnjenjom, zo smědźeše też wučobnikow přiwzać. Jako wustojny spěwar namaka bórzy puć do spěwnoho khóra tachantskeje cyrkwje a je dźensa hišće z joho horliwym sobustawom a to najstarši. Tu woženi so z Jadwigu Hustigec, kiž pak 1922 zemrě. Z tutoho mandźelstwa wuńdźe 6 dźěći, dwě stej zemrětoj a štyri móža lubomu nanej k joho wurjadnomu dnjej zbožo přeć a so z nim wjeselić, zo Boh luby Knjez jomu spožči čiłosće, zo móže dźensa hišće jehłu wjesć, kaž něhdy před 50 lětami. Tute 4 dźěći su rozbrójene po cyłej Němskej — w Koburku, Stuttgarće, Hanoveru a w Delnich Kundrašecach p. Lubija — a su nanowa radosć, zo tak derje a sprawnje přez žiwjenjo du. Wosrjedź swojoho skutkowanja w Budyšinje poda so na lěto do Drježdźan, zo by tu wosebje přirězowanjo a šićo wojeńskeje drasty nawuknył. Při swojim wudowstwje zezna so bliže ze swojej nětčišej mandźelskej Hanu rodź. Krawcec ze Zejic, kotraž w znatej Špenkec korčmje służeše. Před 13 lětami zwjazaštaj mandźelstwo a Bóh žohnowaše je z dźowčičku, kiž je nětko wjeselo swojeju staršeju. Tak přejemy našomu jubilarej, kiž móže na dołhe dźěła, prócy a wuspěcha połne žiwjenjo zhladować, też dalše Bože žohnowanjo, dóniž njekiwa něhdy myto njebjeske we wěčnosći!

Z Worklec. Swjatkownu póndźelu swjećeše tu Wincarec mać swoje 80. narodniny po přetratych ćežach žiwjenja ćělnje a duchownje strowa a spokojna w kole swojich lubych přiwuznych, kotřiž běchu samo z dala na jeje žadny dźeń přikhwatali. Wšitcy z nich, kaž też wjele znatych, přejachu jubilarcy z małymi darami a nutrnymi słowami wjele zboža do dalšoho zbožownoho wječora žiwjeńskoho. Ze swojim mandźelskim, před poł lětom w 84. žiwjeńskim lěće zemrětym najstaršim brašku, je wona po Serbach jako wustojna kuchařka přez poł lětstotka kwasy zarjadowała a wariła a nimo toho też při křćiznach, pohrjebach, kermušach a kermuškach a mnohich druhich swjedźenjach za wokřewjenjo a spokojenjo hłódnych a khłóšćiwych žołdkow so starała; w tym běše jara wušikna a běše wšudźom tohodla a też jeje stajnje přećelnoho a sprawnoho wašnja dla witana a česćena. Jeje wobhladniwosć běše wšěm wulkim nadawkam, wosebje w prjedawšich časach, hdyž bě wjacy stow hosći druhdy na kwas prošenych, zrosćena. Hižo přihoty a swjedźenje same žadachu dny a nocy napinacoho dźěła a stajnoho njeměrnoho žiwjenja a tola je ju Bóh žohnował z čŕjódku strowych dźěći, z kotrychž su 4 hišće žiwe. Nětko je jej popřate bjez starosće wróćo zhladować na dołhe žiwjenjo wobšěrnoho dźěła. „Katolski Posoł", kotryž swěrnje čita nimale wot započatka joho wobstaća, přeje jubilarcy wjele zboža!

Z Ralbic. Njedźelu 12. junija budźe 50 lět, zo sebi Michał Šěn (mjenowany Šipšik) a Marja rodź. Wokec z Konjec ruku k zhromadnomu žiwjenju w Ralbičanskej cyrkwi zawdaštaj. Tak swjećitaj nětko złoty kwas. Přejemy jimaj wjele zboža a Bóh wolóž jimaj ćežu staroby! Nawoženja we złotej pyše je jara khipry. Je loni w decembru swoje wósmdźesaćiny swjećił.

Ze Šunowa. Też w našej wsy mamy slinjawy a pokhromy dla, hdyž je do někotrych statokow zaćahnyła, so wšěch zhromadnych zeńdźenjow zdalować a njemóžemy do wosadnoho Božoho domu hić. Za to je nam wosadny knjez farař w našej kapałcy, hdźež mamy kóždy tydźeń w šulskim času Božu służbu, nětko na prěnim a druhim dnju Swjatkow Božu mšu a nyšpor z Božim požohnowanjom z Najswjećišim zmóžnił; jenož za našich wjesnjanow, druhim njeje přistup dowoleny. — Wša tuta wobhladniwosć pak njedosaha, hdyž ludźo też w kóždym druhim nastupanju njechaja wšitke předpisma a wukazy dopjelnjeć a wšu wobhladniwosć nałožować, kotřiž maja skót w statoku abo hižo khorosć w hródźi. Tu je kruta disciplina nuzna.

— Pjatk 3. junija swjećeštaj Mikławš Rjelka, khěžkař a dźěłaćeŕ w Šunowje, a joho mandźelska Khata rodźena Krawcec ze Smjerdźaceje čiłaj a strowaj swój sleborny kwas. Z tutoho mandźelstwa su 3 dźěći žiwe: Marja, Hańža a Jan. Jeju najstarši syn Jurij je we swojim 11. žiwjeńskim lěće wumrěł. Přejemy jimaj wjele zboža a Božoho žohnowanja za dalši rjany přichod!

Z Konjec. Dokelž stej tu slinjawa a pokhroma sylnje wudyriłoj, hižo w 16 statokach, běše radźomne, zo za wšě wobydleństwo zakazachu, so na wšěm, hdźež so ludźo hromadźa, wobdźělić, a tuž też do Ralbic kemši wjacy njemóža po zwučenym wašnju khodźić. Po wjacorym přeću a namjetowanju wosadnej duchownaj zmóžništaj, zo mějachu, kotřiž njejsu wot złeje khorosće domapytani we swojim skoće, na prěnim a druhim dnju Swjatkow Božu mšu słyšeć. Dokelž pak ma w njej jenož něšto wosobow městna, běchu ludźo wonka před kapałku zhromadźeni, a naše pobožne kěrluše klinčachu daloko přez naše žohnowane Delanske

hona, kotrež nětkle w nalětnjej pyše stoja. Bože žita so hižo rjenje próša. Po sćenju stupi měšnik na skhodźeńk do zakhodnych duri a prědowaše wjesnym do Božeje stwórby won nutrne słowa — a bě to wobraz bibliskoho časa, kaž je něhdy naš Zbóžnik po kraju khodźił a k ludej rěčał. Wuznamny je lětuši swjedźeń swjatkow, dokelž je to prěni raz, zo je so w Konjecach swjećił wopor Božeje mšě. — W Ralbicach su Khrósćanscy knježa duchowni dobroćiwje wupomhali; njedźelu knj. kapłan Špitank a póndźelu knjez farař Wjeńka. Jimaj wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!“ Hač na dalše budźa Bože służby na njedźelach a swjatych dnjach też w Konjecach a w Šunowje. W Ralbicach budźe so na Bože Ćěło swjatočny wobkhad wotměwać, mjez tym zo budźemy so my doma z Božej mšu spokojić dyrbjeć. Bóh dał, zo by so tale khorosć mjez skotom bórzy zhubiła a wšitke druhe wjeski pak před njej wukhowane wostałe. Lubi katolscy Serbja, spominajće na nas we swojich modlitwach!

Z Kamjenca. Ćopłota žada swoje wopory mjez starymi ludźimi. Jenož štyri dny běše Hana zwud. Korjeńkowa rodź. Mjechelic najstarša wosoba žónskoho splaha we našej wosadźe. Swjatkownu sobotu bu hižo w Njedźichowje pokhowana. Stoješe w 88. lěće žiwjenja. W Pěskecach bě so 3. septembra 1850 narodźiła. Bydleše lěta dołho jako wudowa zady Wysokeje w lěsach na starej hajnkowni „Otterschütz“, kiž je ze zbytkom prastareje wsy na mjezach Sakskeje a Pruskeje. Je přeživiła swojeju bratrow, njeboh' Jakuba Mjechelu we Łuzču a njeboh' Michała Mjechelu w Pěskecach. Njechaše wjacy z lěsow do serbskeje domizny, też nic po smjerći — chcyše wotpočować na stronje hižo lěta dołho zemrětoho mandźelskoho na kěrchowje w Njedźichowje. R. i. p.

— We swjatym Jurjowym domje zemrě štwórtk rano 1/21 hodźin na sćěhwkach staroby w 92. lěće žiwjenja veteran 1870/71 Hermann Ullrich, kiž bě přišoł 1933 z Kinsbórka k nam. Wón bě so narodźił 25. junija 1846 w Kamjenicach a budźe póndźelu w Drježdźanach na wojeńskim kěrchowje pokhowany.

Do Serbow. Zwiski do Sakskeje Świcy buchu přez lěćny železniski porjad polěpšene. Hdyž też mnozy radšo z awtom sebi wuleća, tak bywa železnica hišće lubša, dokelž je jězba tuńša. Nimo njedźelnišoho ćaha, kiž rano 6.74 hodź. z Budyšina jědźe a wječor 22.41 hodź. so do Budyšina zasy wróći, mamy hišće dwaj ćahaj, kiž bjez přestupjenja direktnje do Šandawy kóždy dźeń jězdźitej a to rano 8.08 hodź. z Budyšina a 18.57 hodź. Runje tak jězdźitej dwaj ćahaj wšědnje ze Šandawy do Budyšina a to rano 5.22 hodź., kiž je 7.54 hodź. w Budyšinje, a druhi ćah 17.09 hodź., kiž je hižo 17.49 w Budyšinje. Přileżnosć k Božim służbam maš w Nowym Měsće w 7 a 9 hodź., w Sebnicach 7 a 9 hodź., w Šandawje w kapali pola wěže z jězdźadłom. W Šandawje je porjad trochu wotměnjaty, dokelž ma farař też do Königsteina jězdźić; w Zebnicach su porjadne Bože służby, jenož na Bože Ćěło wurjadny porjad w 6 a 7.30, w Nowym Měsće su też porjadne Bože służby, jenož poslednju njedźelu je jena Boža mša a to we 8 hodź., druha je w Stołpinje w 10 hodź.

Kantor Pawoł Grofa z Khrósćic †

Druhi dźeń Swjatkow rozšěri so po Khrósćičanskej wosadźe a po cyłych katolskich Serbach nimo měry zrudźaca powěsć, zo je kantor Pawoł Grofa njebohi. Też w samych Khrósćicach běše to wurjadne překwapjenjo. Wšitcy, kiž běchu druhi swjaty dźeń na rańšich, hladachu nastróžani na so, hdyž farař po prěnim swjatym sćenju wot kehelkow wozjewješe: wčora wječor je so zbóžnje ze swěta minył, swojeje staroby 56 lět, naš dołholětny kantor Pawoł Grofa... Wšitcy derje wědźachu, zo běše njebohi 1. meje na swjatočnym mejskim nyšporje posledni króć spěwy zanošował, dokelž joho hišće samsny dźeń předrěwk žiły na nozy na khore łožo sputa. Ale nichtó njeby myslił, zo wulki sylny muž, kiž so njepowalnemu dubej runaše, zasakłej khorości podleži. Hakle Swjatkowničku popołdnju nahły rozpad ćělnych mocow smjertny strach připowědźeše. Knjez kapłan dr. Horjeń wudźěli khoromu hnydom wšě swjate sakramenty mrějacych. A potom so lěkař a Worklečanska Boromejka hodźiny dołho wo wukhowanjo žiwjenja prócowaštaj. Wša pomoc běše podarmo. W nocy w 11 hodźinach naš kantor wudycha.

Njeboh knjez Grofa je skoro 28 lět w Khrósćičanskim Božim domje spěwy zanošował. Nichtó so tomu lěpje njepřihodźeše, dokelž běše Bóh luby Knjez jomu tola darił dobru musikalnu słyšnosć a rjany mjehki a tola też sylny hłós. K tymle přirodnym daram přidružichu so pola knjeza Grofy wšě dušine wosebitosće, kiž so žadaja wot cyrkwinskoho zastojnika: lubosć k wěcy, swědomitosć, dypkownosć, sprawna pobožnosć a stajna zwólniwosć. Hdyžkuli sebi cyrkwine zaiimy spěw žadachu, skutkowaše njebohi kantor Grofa rady sobu: při wěrowanjach, pohrjebach, swjećenju swjatych křižow, při wšitkich wosebitych składnosćach a wšěch wosadnych zarjadowanjach. Spěwarske towarstwo „Jednota“ je dołholětnoho wustojnoho předsydu zhubiła. Njebohi knjez kantor Grofa běše też nimo měry pilny ratař, kiž měješe swój rjany statok na Khrósćičanskej horje stajnje w přikładnym rjedźe. Zawostaji wudowu Madlenu rodź. Krawcec z Khrósćic a dźowku Hańžu Cyžowu w Khrósćicach.

Swjatočne khowanjo běše štwórtk we 8 hodźinach. Knjez farař Wjeńka wukonješe z assistencu kk. kapłanow dr. Horjenja a Špitanka swjate służby, a wěnowaše zemrětomu při rowje čestne a dźakowne słowa. „Jednota“ spěwaše dostojnje pod nawjedowanjom knjeza kantora Lipiča rjanej spěwaj: „Spij dha, luby bratře . . .“ a „Nětk kónc je wšeje prócy, nětk wotpočink mam tu . . .“ Ličba přewodźerjow, też z druhich serbskich wosadow, běše jara wulka. A wšitcy dźěchu domoj z přeswědčenjom, zo kantor Grofa hišće z rowa nam spěwa: „Ja žiwy sym nětk w njebjesach, hdźež sym w lutych radosćach; tón kříž je prječ, wšě ćerpjenjo; nětk mam te wěčne žiwjenjo.“ R. i. p! -a.

List z Bärensteina.

Swjatki 1938.

Luby Pósle!

Štóž chce prawy křesćan być,
dobroh' přećela ma měć.
Přećel jomu najlěpši
Jězus je na Božej mši!

Po tutych słowach mějachu so naše dźěći, hdyž na zašłych dnjach k prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupichu. Telko wšak kaž mějach we swojim času w Ralbicach na swjate woprawjenjo přihotować, tu w mojej diasporje nimam. Móžu to lěpje přirunać z prěnim swjatym woprawjenjom serbskich dźěći w Budyšinje. Tam njebě črjódka tak wulka, a tu běše też jenož horstka dźěći, zo móžeš je na rukomaj wotličić. K tomu hišće přińdźe, zo mam tute dźěći tak rozbrójene, zo mam 4 króć swjate woprawjenjo. 3 su dotal nimo. Přichodnu njedźelu budźe poslednje. To je tak podobne kaž w Serbach z kermušemi. Te też měsac abo hišće dlěje traja. Ja pak swjatowoprawjeńske dny ženje z kermušnymi wuměnić njebych chcył. Běchu radostne a pozběhowace. Wjedro wšak z nami přecy derje njeměnješe. Tola smy dotal znajmjeńša suchi do cyrkwje a z cyrkwje ćahnyć móhli. Tuž chcemy sebi hišće jónu tute swjatočnosće w duchu wobhladać.

Pojědźemy najprjedy do městačka Jöhstadt. Leži na 8 km wot Bärensteina. Ma katolsku kapałku a najwyšši zwón cyłoho biskopstwa. Tam bě na Bože spěćo prěnje swjate woprawjenjo. Mějach tam 5 dźěći, tři holcy a dwaj hólcaj. Dźěći su wokoło 9 lět stare. Do kemši zhromadźichu so w bydlenju pódla kapałki. Wottam wjedźechu

K swjedźenjej našeje młodosće
12. junija 1938.

Ow, křižo, dale kruće stój!

Hdyž Jězus Khrystus mrěješe
křiž jako łožo měješe.
To twjerde smjertne lěhwo bě.
Swět z Bohom zakhadźeše zlě . . .

Knjez na křižu, hlej, hrěšnika,
'šće mrějo wza sej do raja.
Ow, kajka človječa je złósć!
A kajka bě Boža miłosć!

Sam posłušny hač do smjerće
dokonja Zbóžnik na drjewje.
Hdyž joho krej křiž mačeše,
wón nas wot hrěchow myješe.

Kak swjate znamjo křiž nam je!
Budź, znamjo, lubje strowjene!
Bóh Syn Će ćerpjo woswjeći.
Budź khwalene nam na zemi!

Dźens młodosć w Twojim znamjenju
so skhadźuje na swjedźenju.
A z čistych horcych wutrobow
zaklinči w khórje swjaty spěw:

Ow, křižo, dale kruće stój!
A nad nami so pozběhuj!
Nic mortwi, žiwi, žiwi smy,
hdyž w Twojim błyšću kročimy.

A žana ćma a žana nóc
Ći zeškodźeć njebudźe móc.
Ty našoh' zboža zawdawk sy:
Zo wěčnu krasnosć widźimy.

M. C.

---

so pod zwukami hižo mjenowanoho zwona do kapałki. Starši a też kmótřa je přewodźachu. Wołtař pyšachu wonjate róžički. Měšnik běše w lěpšim ryzwje. Bě sebi je z farskeje cyrkwje sobu wzał. Najebać tutych porjeńšenjow wosta wšak swjatočnosć pokorna kaž w diasporje. Jena mać mi po kemšach rjekny, zo je jako dźěćo w krasnej cyrkwi k swjatomu woprawjenju šła. Tola njech smy so jenož z jenym zwonom a jednorym a k tomu trochu nazymnjenym harmonijom spokojić dyrbjeli, ja so prašam, je něhdźe štó Božu mšu dźeržał, kotraž by wjacy winojta była hač bě naša? Popołdnju wopytach dźěći doma. Wzach sebi też wopomnjeńki sobu, wobraz předstajacy měšnika wudźělacoho 5 dźěćom, třom holcam a dwěmaj hólcomaj, swjate woprawjenjo. To skoro fotograf njeby lěpje dokonjał hač tutón čišćany wobraz to pokazowaše. Pola hólcow njemějach žane zbožo. Jedyn bě sebi runje wušoł. Jenož dźěda doma trjechich. Druhoho hólčeca widźach wonka na hasy. Hladaše cyle přećelnje. Dyrbješe so z mojim strowjenjom z kolesa spokojić. Wot holcow móžach dwě z wuspěchom wopytać. Jena — Hana — měješe tu žadny wopyt, kmótru a čety z Fuldy. Běchu k ważnomu dnjej z daloka přijěłe. Dźiwachu so, zo sebi tu kóžde dźěćo swoju swěčku sobu domoj wozmje. W Fuldźe so swěčka cyrkwi woteda. Polak ma prajenjo: Kóždy kraj swój zwyčaj, to rěka: Kóždy kraj ma swoje wašnjo. Druha holčka — Ingeborg — běše doma. Jeje swěčka ležeše na blidku. Pódla ležeštej dwě kartcy ze zbožopřejacym strowjenjom wot znatych. Tutej holčcy běch na předwječoru swjatoho woprawjenja pod wuměnjenjom swjatu křćeńcu wudźělił. Nastajich so khwatajcy na dompuć k mejskomu nyšporu. Ducy po hustym lěsu zetkach dweju młodźencow. Woprašach so jeju, hač njejsu mejske brunki widźeć. Tola to dyrbjach nazhonić, zo sym w „zwěrinje“ tola sam khmańšo wobhonjeny. Mejske brunki naši hólcy njeznaja khiba šoklodźane. Haj, Ty luby přećelo přirody! Mejske brunki a baćony tu njepytaj! Te maja w Serbach.

Njedźelu do swjatkow je w Budyšinje po zwučenym wašnju prěnje swjate woprawjenjo. Posoł drje wo tym lětsa ničo rozprawjał njeje. Tuž je to wšo po swojim rjedźe było. Na tutej njedźeli běše naša prěnja swjatowoprawjeńska swjatočnosć w Češkim Hammerje. Tuž chcemy so tam podać. Wjes Hammer ma dwaj dźělej, jedyn w Sakskej, druhi w Češkej ležacy. W sakskim je wjetšina evangelskoho wuznaća, w ćeškim pak wjetšina katolska. Katolske dźěći w Sakskim Hammerje a też druzy katolikojo słušeja do Bärensteinskeje katolskeje wosady. Maja wšak też na 8 km puća. Tohodla wotměwachu so za katolskich w Sakskim Hammerje z wotprědka Boże służby w šuli w Češkim Hammerje, kotrež też tamni katolikojo sobu wopytowachu. Před třomi lětami je so nětko też z pomocu katolikow w Sakskej w Češkim Hammerje kapała natwariła. W njej ma na wěstych dnjach też Bärensteinski katolski faraŕ Boże służby, zo bychu joho wosadni też přileżnosć měli na Božu mšu přińć. Kapałka nima stajnoho duchownoho. Tola khowa so w njej Najswjećiše. Je wot mjezow jenož na 100 m zdalena. Moji starši sebi přejachu, zo bych za dźěći prěnje swjate woprawjenjo w kapałcy dźeržał. Su tam doma. A stare přisłowo: doma, doma rjenje je, też za prěnje swjate woprawjenjo płaći. Z dowolnosću namjeznych wyšnosćow wzachmy sebi naše swěčki sobu. Do cyrkwje ćehnjechmy z domu napřećo kapałki. Jedyn hólčec njeseše wulku Božu martru ze šule. Wona wisa w tej jstwi, hdźež su so prjedy Boże służby wotměwałe. Tu mějach jenož horstku dźěći, lěpje prajene, dźećelowe łopješko, mjenujcy tři, dwaj hólcaj, jenu holcu. Jedyn je hišće młody. Dócpěje hakle swoje 7. žiwjeńske lěto. Na kemšach hudźeše jena swójba z češkoho Hammera. Nan piskaše z jenym synom na huslach a druhi syn piskaše harmonium. Naše kěrluše, kiž běchmy na nabožnej wučbje wuknyli, njemóžachmy spěwać, dokelž so tu za mjezami njespěwaja. Jedyn kěrluš po wotpołoženju křćeńskich slubow smy bjez přewoda spěwali. Skónčacy khwalospěw: „Tebje my Boha khwalimy“ wšak też naši susodźa znaja a tuž móžachmy jón přezjednje spěwać. Dźakowni za wopokazanu hospodliwosć w Božim domje wróćichmy so zasy přez mjezu domoj do swojoho kraja.

Farska cyrkej swjatoho Bonifacija w Bärensteinje bě sej swoje prěnje swjate woprawjenjo za swjatkowničku skhowała. Běše to za nju zdobom swjedźeń patrona, swjatoho Bonifacija. Tu bě 6 dźěći, tři hólcy a runje telko holcow, k blidu Božomu přihotowanych. Wot hólcow dwaj pilnje k wołtarjej służitaj. Bohužel njeběše wot jenoho nan přitomny, dokelž w Drježdźanach w khorowni přebywa. Woprawjeńske kemše běchu derje wopytane. Dźěći so na Božej mši zhromadnje modlachu. Popołdnju wotmě so dźakprajaca pobožnosć. Dokelž běše swjedźeń swjatoho Bonifacija, kotrohož wobraz mamy nad wołtarjom, wotměchmy pobožnosć k česći našomu mócnomu patrónej a wulkomu japoštołej Němskeje. Zdobom spominachmy w dźakownosći na towaŕstwo swjatoho Bonifacija w Paderbornje, kotrež bě nam też lětsa pomoc poskićiło. Po wudźělenju wopomnjeńkow wostachmy hišće w towaŕšowni hromadźe bjesadujcy a posłuchajcy na spěw a hraće dźěći. Dźěchmy pak też pri krasnym słónču won na našu zahrodu a dachmy so fotografować. Tak miny so překhětře swjatkownička. Napisachmy hišće postrow do Brazilskeje, prjedawšomu dušepastyrjej. A dalši postrow dósta spomnjeny khory nan małoho ministranta. Njeje pak bohužel naš dopis wjacy čitał. Hižo nazajtra dóńdźe po-

wěsć, zo je w khorowni wudychał. Nětko budźe so mały syn z čistej wutrobu za khudu dušu njebočičkoho nana modlić. — Přichodnu njedźelu budźe poslednje prěnjoswjatowoprawjenjo w najwyšsim městačku stareje Němskeje, Oberwiesenthal.

Pod křižom na wołtarju
njebjes kral ma hosćinu.
A jědź joho kralowska
słódka je a njebjeska!

Z přećelnym postrowom sym Twój
amerikanski wuj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Vatikana. We wosebitej swjatočnej awdijency přija Swjaty Wótc Pius XI. skupinu wučenych, kotřiž běchu so na mjezynarodnym kongresu za chemiju w Romje wobdźělili. W hołdowańskej adresy, kotraž so při tutej składnosći přečita, buchu zasłužby Swjatoho Wótca wo wědomosće wosebje wuzběhnjene. We swojej wotmołwje praji Swjaty Wótc, zo mohło so napadne zdać, zo zastupjerjo jeneje swobodneje wědomosće k bamžej, zastupjerjej dogmatiskoho nabožnistwa, t. r. nabožnistwa z krutymi wěrnosćemi, přikhadźeja. Ale, praji bamž, štož nas dźěli, njeje tak hłuboke, kaž so zda, dokelž też žana wědomosć bjez předpodłožkow, potajkim bjez dogmow, we wěstym zmysłu wobstać njemóže. Runje tak njeje też wědomosće, jeli tute mjeno zasłužuje, kotraž njeby měła swoje potajnstwa. Po dalšich wuwjedźenjach požohnowa bamž wobdźělnikow kongresa z cyłoho swěta z hnutym hłosom.

Z Roma. Jena z wulkich nowych dróhow města Roma bu wot guverněra hłownoho města po přikładnym katoliku, zastupowarju křesćansko-socialneje ideje w Italskej, universitnym profesoru Giuseppe Toniolo (1845—1920) pomjenowana.

Castel Gandolfo. Němscy putnicy pola Swjatoho Wótca. Na dnju před Božim Stpěćom přija Swjaty Wótc Pius XI. němskich putnikow z Frankowskeje w awdijency. Wón poréča k nim w němskej réči. Wupraji, zo napjelnja joho z wjeselom, jich pola sebje widźeć. Jich wopyt je z dopokazom, zo su dobri Němcy a zdobom dobri katolikojo. Žohnowaše jich a cyłu Němsku, — Němsku, kotruž z cyłeje wutroby lubuje a za kotruž so wšědnje modli.

Němska. W měsće Landshut w Bajerskej wotmě so misijón za młodźinu, tydźeń za žónsku a tydźeń za mužsku młodźinu, ze wšědnej rańšej Božej mšu a wšědnym wječornym předowanjom. Při skónčnej swjatočnosći w cyrkwi swj. Měrćina předowase biskop Buchberger-Regensburgski před 2000 připosłucharjemi.

Arcybiskopski ordinariat we Wrócsławju je wulki „atlas Wrótsławskoho arcybiskopstwa“ wudał, na kotrymž su mjezy wšitkich farow, kuratijow a archipresbyteratow kaž też stojnišćo cyrkwjow, kapałow a rjadownych wustawow atd. zdypkliwje woznamjenene.

Wrótsławska cyrkwinska nowina pisa wo wulkotnym putnikowanju młodźencow do hnadownoho městna Wartha. Šěsć wosebitych ćahow z Wrótsławja, Nowoměsta, Lěhnicy a Nisy a mnohe wulke omnibusy z Delnjeje a Hornjeje Ślezskeje přiwjezechu wjacy hač 15 tysac młodych človjekow k hnadownej Maćeri Božej. Někotři dyrbjachu hižo w nocy 2 hodźin wotjěć, zo bychu w prawym času do Warthy dojěli. Husto bě jězba z wjetšimi pjenježnymi woporami zjednoćena. Generalny vikar z Wrótsławja swjećeše wulku pontifikalnu Božu mšu a dźeržeše też swjedźeńske předowanjo. Popołdnju ćehnjechu młodźeńcy so modlo a Marijine kěrluše spěwajo w swjatočnym prócesijónje přez město na „rózarijowu horu“ a wječor zaso w sakramentalnym prócesijónje dele do farskeje cyrkwje. — Na samsnej njedźeli putnikowachu 2000 hnježnow z Kladskeje krajiny do hnadownoho městna Wamborjec.

Katolscy mužojo z Freiburga w Breisgawje putnikowachu, kaž kóždolětnje, do Kirchhofena, mužojo z Karlsruhe k Maćeri Božej w Moosbronu. Wulke žónske putnikowanja so wotměchu k Maćeri wot stajneje pomocy w Hofheimje w Taunusu a k hnadownej kapałcy w Bramusrath-u w Aachenskim biskopstwje.

Katolikojo Bajerskeje putnikowachu k Swjatomu Křižej w klóštrje Scheyeru (w Hornjej Bajerskej). Swjećacy biskop dr. Schauer z Mnichowa swjećeše wosrjedź 12 tysac putnikarjow pontifikalne kemše. Křiž bu we wulkim ćahu přez hasy njeseny, mjez tym zo so wjedrowe požohnowanje wudźělowaše. Tysacy dźěchu na to do domu Božoho k napołoženju křiža. To je ceremonija, z kotrejž putnik tak rjec swjaty křiž přiwozmje ke křižnomu ćahej za Khrystusa.

Katolikojo Eifelskeje krajiny zhromadźichu so při rowje zbóžnoho Hermana Józefa w Steinfeldźe. Swjećacy biskop dr. Sträter z Aachena swjećeše pontifikalnu Božu mšu. W swjedźeńskim předowanju zdźěli wón, zo maja njedawno započate prócowanja k swjatoprajenju zbóžnoho Hermana Jóžefa dobre wuhlady na wuspěch, dokelž je Swjaty Wótc wosobinscy wěc do rukow wzał.

Při składnosći 900lětnoho smjertnoho dnja swjatoho Godeharda wotmě so też w Hildesheimje swjedźeński tydźeń k česći tutoho swjatoho. Na nim wobdźělichu so nimo Hildesheimskoho biskopa też biskopja z Osnabrücka, Padeborna a Münstera, kaž też biskop-koadjutor z Fuldy. Swjaty Godehard běše 16 lět z biskopom w Hildesheimje a je dźensa diecezanski patrón biskopstwa.

W jenej Mnichowskej khorowni zemrě w 63. žiwjeńskim lěće swětasławny Anton Lang. Wón je w lětach 1900, 1910 a 1922 při znatych pasijónskich hrach w Oberamergawje Khrystusa předstajał.

Z Jendźelskeje. „Mała kwětka“ mjez 1200 rózemi. We swojim jendźelskim sydle Grange-sur-Sands su Běli Wótcojo (misijonski rjad) njedawno 11 stopow wysoku postawu swjateje Terezki z Lisieux, patronki misijonow, poswjećili. Postawa stoji na sydom stopow wysokej podnožcy a pokazuje Swjatu, stojacu na zemskej kuli, na kotrejž je Afrika w čornym marmjelu widźeć. Kołowokoło postawy je 1200 rózowych štomikow nasadźanych. 24 najžadnišich rózow, kotrež postawje najbliže stoja, woznamjenja žiwjeńske lěta Swjateje. Jedyn rózowy štomik bu wot priorki klóštra z Lisieux pósłany. Při poswjećenju přińdźechu ludźo po stach ze wšěch dźělow kraja, dokelž bě so powěsć roznjesła, zo je „Mała kwětka“ w tutym rózowym haju woprawdźe wobhladanja hódna“. Měšnicy tutoho seminara su tele 1200 rózow z pomocu swojich 50 šulerjow nasadźeli.

Amerika. Kak w Zjednoćenych Statach (USA) Ameriki katolikojo přiběraju. Po najnowišej statisticy za katolikow Zjednoćenych statow Ameriki naličichu też tam z wobzamknjenjom Alaski a Hawai-kupow 21450000 katolikow. To su 492000 wjacy hač w lěće 1936 a 4 milijónow wjacy hač před 20 lětami. W lěće 1937 buchu w USA tři nowe arcydiecezy a pjeć nowych diecezow zarjadowanych. Wšo hromadźe je tam nětkle 19 arcybiskopstwow a 93 biskopstwow. Ke katolskej cyrkwi přistupiło je w lěće 1937 62696 wosobow, 634 wjacy hač 1936. Tři města Zjednoćenych Statow maja wjacy hač milijón katolikow. Su to města Boston z 1164000 katolikami, Chikago z 159000 katolikami a Newyork z wokoło milijónom katolikow. — Ze Chikaga so powě, zo bu tam njedawno w jenej jeničkej farje na samsnym dnju 120 dorosćenych do katolskeje cyrkwje přiwzatych. Wšo hromadźe liči tuta fara w poslednich 16 lětach 2550 konvertitow.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A.: 1. Vj. 1938: 1650. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Za wuživarjow serbskoho misala.

Njedźela Najswjećišeje Trojicy, 12. junija 1938:

Boža mša str. 315; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja; 2. z njedźele (str. 316 pod 2); Credo; Praefacija str. 317; Poslednje sćenjo z njedźele str. 318.

Božoho Ćěła, 16. junija 1938:

Boža mša str. 325; Gloria; modlitwa swjedźenja; Gloria; Praefacija str. 329.

Druha njedźela po swjatkach, 19. junija 1938:

Boža mša str. 341; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. oktawy str. 325 pod 2), 3. wo swjatej Julianje str. 467, 4. wo ss. Gervaisu a Protasiu str. 451; Credo; Praefacija str. 329 pod 7).

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Müllerec konditarnja
w Budyšinje, na póstowym naměšće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejownі pěknje so ći posedźi.

Wšě železne připrawy, graty
do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane
kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Služobnu holcu
pyta hnydom
Ryćeŕkubło we Worklecach.

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Palenc ltr. 2.— 2.40 2.75
Likěry
wulki wuběrk, ltr. 3.60
Paleny kofej
125 gr 50, 60, 70 pj.
přecy čerstwy wot
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Gumi zakolesa
wobswětlenja za kolesa
we wšelakich płaćiznach a připrawy za kolesa poruča
G. Thomas
w Budyšinje
Kamjeńtna hasa 16

Patentrolowy
wolijowane sukno k wotmyću
we wšěch šěrokosćach.
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Židźane tkaniny k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.
Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holćace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.
To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

„Mała konditarnja"
Kneschke na Garbařskej hasy 3
poruča swoje dobre **pjećwa, tórty** a **lód**
Při rjanym wjedrje přijomne přebywanjo na třešnej zahrodźe.

Po Božej swjatej woli zemrě nam swjatkowničku wječor přezahe a tola derje přihotowany dóstawši swjate sakramenty po krótkej ćežkej khorosći w 56. lěće žiwjenja mój horcolubowany mandźelski, naš starosćiwy nan, dźěd, přichodny nan, bratr wuj a swak

Pawoł Grofa
z Khrósćic.

Za wopytowanja pustoho wječora a jara bohate přewodźenjo k rowej, wosebje tež knježim duchownym a předewšěm knjezej fararjej Wjeńcy, kaž nošerjam, susodam, spěwařskomu towarstwu „Jednoće", tež za wěncowu pychu wuprajamy wšitkim
horce „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W **Khrósćicach,** na dnju pohrjeba, 9. junija 1938.

W mjenje wšěch hłubokozrudźenych zawostajenych
Madlena zwud. Grofina.

Po Božej njewuslědźomnej radźe je so swjatkowničku wječor w 11 hodź.

knjez kantor Pawoł Grofa I,
ratař w Khrósćicach,

we swojich najlěpšich lětach do njebjeskoho templa Ducha Swjatoho nastajił.

Cyła Khrósćičanska wosada žaruje při marach tohole wubjernoho muža. Nimale 28 lět je z njewšědnej lubosću a swědomitosću a z pobožnej wutrobu při woporje Božeje mše, na nyšporach, při rowach, nabožnych wobkhadach, prócesijónach a wšěch cyrkwinych zarjadowanjach zahoriće serbske kěrluše a spěwy zanošował.

Wosada so jomu wutrobnje do rowa dźakuje a lubi do najdalšich časow zastupne próstwy, zo by njezapomnity kantor nětko w njebjesach dale zanošował Božej česći.

„Spij dha luby bratře, spij w swojim rowje w dobrym měrje!"

W **Khrósćicach,** na dnju pohrjeba, 9. junija 1938.

W mjenje cyłeje wosady:
Jan Wjeńka, farař.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

25. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **18. junija 1938.** | **76. lětnik.**

Na Bože Ćěło.

1. Swjedźenjej swjatomu druža so wjesela.
Wšitcy njech z wutrobu wyskajcy spěwaja.
Stare njech wotstupi, njech so nět wobnowja
wutroby, słowa a počinki.

2. Wječeŕ so poslednja spomina z radosću,
na kotrejž Khrystus da po starym zakonju
bratram te jehnjatko, kaž wótcy činjachu,
a khlěba bjez kisa pšeńčnoho.

3. Jako pak předznamne jehnjo bě zjědźene,
ćěło bu Knjezowe wučomcam podate
wot njoho kóždomu jako wšěm cyličke.
Wuznawamy to z hordosću.

4. Živnosć tak khabłacym ze swojim Ćěłom da,
napoj pak zrudźenym z Krewju sam wotkaza rěčo:
Kelch wzmiće tu, moju krej podawa;
wšitcy z njoho pijće ju.

5. Takle Knjez założi wysoke potajnstwo
a jomu postaji za służbu měšnistwo lutke,
zo živiło z nim so
a wot njoho živnosć by wěriwym dawało.

6. Jandźelski khlěb so sta z khlěbom tu človjekam.
Njebjeski khlěb też da kónc wšitkim znamjenjam.
Kajka wěc spodźiwna:
Khudy tu wotročk sam Knjeza ponižny požiwa.

7. Jenoho w Trojicy Boha Će prosymy:
Wopytaj tak nas Ty, kaž Tebje česćimy.
Po swojich pućikach wjedź nas, hdźež spěchamy:
k swětłu swojomu w njebjesach! Amen.

Njedźelu swjećeše Cyrkej najhłubše potajnstwo našeje wěry, dźensa wobroća naše mysle k druhej potajnosći, też tak hłubokej, k přitomnosći Jězusowej pod podobomaj khlěba a wina. Při kóždym přežohnowanju swjata Cyrkej na nju pokazuje ze słowomaj: Potajnstwo wěry. Róčny dźeń założenja Najswjećišoho Sakramenta je wšak Zeleny štwórtk; tola tón dźeń je Cyrkej skoro cyle z ćeŕpjenjom našoho Zbóžnika zajata a njemóže so žarujo rozradować nad założenjom tejele swjatosće. Bamž Hórban IV. postaji tohodla w lěće 1264 za cyłu Cyrkej, zo ma so wopomnjećo toho radostnoho wotkazanja štwórtk po swjatej Trojicy swjećić.

Sakrament wołtarja je ze žórłom a symbolom (znamjenjom) wšeje jednoty w Cyrkwi, kotraž je potajne ćěło Khrystusowe. W Najswjećišim Sakramenće zjednoćuje so Zbóžnik (Bóh-človjek) z nami a my z nim. W tymle sakramenće zjednoća so človjestwo při kwasnej hosćinje Božoho jehnjeća a woptawa tu hižo něžne a słódke stowaršenjo w lubosći Božej, w kotrejž budźemy w njebjesach wěčnje živi. Kaž khlěb, wutworjeny z muki mnohich rozmlětych zornjatkow, a wino, wutołčene z mnohich winowych jahodkow, so na słowo měšnika cyle do Ćěła a Krewje Khrystusoweje přewobroćitej, tak přeje sebi też Khrystus, zo bychmy też my z nim byli jene potajne

ćěło, kotrohož hłowa je wón a stawy my; lubosć, bójski počink, tute ćěło a stawy zwjazuje.

Tule jednotu wěriwych jewi cyłomu swětej też wobkhad z Božim Ćěłom, kotrež tón dźeń a něhdźežkuli přez cyłu oktavu wotměwaju. Wšitcy so tu združujemy khwalić Zbóžnika, kiž naše duše žiwi ze sobu samym. Tónle wobkhad je triumf (dobyćerski ćah) wočłowječenoho Boha, kiž so poniżny pod wobličwom khlěba khowa. Hordy tón dźiw wotpokazuje, ale štóž wěri, byrnjež njewidźał, budźe zbóžny. Z wobkhadom chcedźa swěrni katolikojo někak narunać wšě křiwdy, kotrež zli ludźo Jězusej w Najswjećišim načinjeja; z lubosću hidu, z dźakom njedźak, z wuznaćom zaprěćo, z khwalenjom hanjenjo bjezbóžnych wotprošujmy. Stójmy kaž jedyn muž za Khrystusa! Tu je najrjeńše zhromadźeństwo! „Móžu z cyłej wěstosću prajić, zo maju w kóždej katolskej cyrkwi bohaći a khudźi, wučeni a njewučeni, dźěłodawarjo a dźěłobračcy, běli a pisaneje kože ludźo swoje městna při wšěch róznosćach, kotrež je Bóh sčinił abo kotrež też bohatstwo, wědomosć a stojnišćo w swěće zawjedźechu. Při Božim blidźe su wšitcy runi, přetož tworja jednu duchownu swójbu. Žadyn katolik přećiwo tomu njeprotestuje, přetož wě, zo ta runosć a te zbliženjo stej skutk Khrystusa Knjeza samoho."

*

Wudebjena wjes je cyła z mejkami a pletwami, kaž by witać krala chcyła z khorhowjemi, z kwětkami. — Zwony zazwoniłe su. Kěrluš klinči w mócnych zwukach; z cyrkwje z khorhowjemi du, wšelcy maju swěcy w rukach. — Knjez pod njebjesami pak z Božim Ćěłom dźe w monstrancy, družki před nim sćelu mak, róże, zwónčki, kostrijancy. — Radosć wšitke duše hnuje; słónčny je a krasny dźeń. Swojich swěrnych wopytuje dušow kral a nawožeń. — Takle Jězus přez wjes kroči, dom a dušu žohnuje a wšě k sebi wabi woči . . . Lubosć we wsy kraluje.

Ze serbskoho misala.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróśćic. Kaž młodostni we wšěch katolskich wosadach Němskeje wuzna też naša młoda wosada, młodźency a knježny, zańdźenu njedźelu swjatočnje swoju katolsku wěru. Wosadny knjez farař bě wjacy króć z klětki wuznam tutoho dnja rozestajał, kotryž stoješe lětsa pod hesłom: W křižu spomoženjo! Joho přećo, zo bychu tola wšitcy młodostni na tutym dnju swoje zjawne wuznaćo wotpołožili, so rjenje dopjelni. Na druhich rańšich bě so mužska na jenej a žónska młodosć na druhej stronje do prědknych ławkow zesydała; při tym čitaše zdźěła Božu mšu z duchownym sobu, zdźěła spěwaše Božej mši přiměrjene serbske kěrluše přewodźane wot pišćeli. Po swjatym sćenju poréča młodźinje knj. kapłan Špitank. Zhromadnje přistupi młodźina k blidu Božomu a swjećeše potom z měšnikom Božu mšu dale. Z kěrlušom „Swěru Kralej přisahajmy" so rańše Boże służby skónčichu. Swjatočny nyšpor, wjeřšk a mócny wukónc wuznawanskoho dnja, bě popołdnju w 3 hodź. Skoro cyła młodźina — 224 młodźencow a 357 knježnow — bě na popołdnišu swjatočnosć přikhwatała. Pod nawjedowanjom zanošerja młodźencow spěwachu so k tomu wosebiće postajene modlitwy a kěrluše. Mócnje klinčeše po rumnej cyrkwi wuznaćo k swj. křižej: Křižo Wumožnika, strowjamy će! Znamjo spomoženja, štomje žiwjenja, česćujemy će! W zahorjenych słowach namołwješe wosadny knjez farař młodosć, ze swjatym křižom swoju wěru do Křižowanoho stajnje wuznawać, ze swjatym křižom so wobarać, zo by z nim też dobyła. Bóh dał, zo by hłuboki zaćišć prědowanja so njezhubił, ale dale skutkował! Rjany běše zaćišć, hdyž po požohnowanju wulka syła młodostnych k woporu kročeše. Z kěrlušom „Tebje my Boha khwalimy" so pozběhowaca swjatočnosć skónči. — Njech symješka Božoho słowa, wusyte na tutym dnju do wutrobow telko młodostnych, tam rjenje zeskhadźeja, rostu a bohaty płód přinjesu!

Z Kulowa. Pjatk, 10. junija, swjećeštaj žiwnosćeŕ Jan Kostorž a joho mandźelska Marja rodź. Franckec swój sležborny kwas. Pjatk rano swjećeše so za sležborneju jubilarow swjatočna spěwana Boża mša. Knjez Jan Kostorž narodźi so 29. januara 1872 w Kulowje. Šulu wukhodźiwši nawukny ćěslistwo. Hižo pola joho staršeju běše „Katolski Posoł" stajnje z domom, a tak je to wostało hač do dźensnišoho dnja. Kostoržec mandźelskej staj dołholětnaj sobustawaj towarstwa swj. Cyrilla a Methoda. Wobaj rady a pilnje „Posoł" čitataj, wón je jeju dobry tydźeński přećel, na žadyn pad njebyštaj jón wjacy parować chcyłoj. „Posoł" słuša do jeju domu kaž wšědny khlěb. Naš sležborny nawoženja běše sobuzałožeŕ spěwn. towarstwa „Bratowstwo" w Kulowje před 40 lětami a z joho prěnim předsydu. Wjacy lět je ze swojim bratrom Mikławšom, kiž běše w Hósku woženjeny (wobaj dobraj a wustojnaj spěwarjej), w cyrkwi a při prócesijonach k česći Božej kěrluše zanošował. Wonaj staj w ľéće 1895 jako prěnjej započałoj kěrluše po nětčišim nowym hłosu a notach spěwać a to po přeću tehdomnišoho knj. fararja Krawzy a knj. kapłana Šołty, pozdźišoho fararja. Wulku prócu staj bratraj při tym nałožowałoj a kruće wojować dyrbjałoj; wjele zadźewkow dyrbještaj přewinyć. Wonaj pak njebojaznje dale spěwaštaj z přewodom pišćelow z k. wučerjom a cyrkwinym kantorom Tilšom a pozdźišo z k. kantorom Grögerom. Też druhich po nowym hłosu wuwučowachu. Jan Kostorž je jako młodźenc ze swojej maćerju, kotraž běše wudowa, dołhe lěta sam hospodarił. Hakle 1913 je so z Marju Franckec woženił. Tuta běše dobra, póćiwa knježna, ćicha, jednora a zlutniwa, z kotrejž je nětko hižo 25 lět w zbožownym mandźelstwje žiwy. Dokelž běštaj wobaj hižo při lětach, měještaj wulku wjesołosć, hdyž jimaj Bóh luby Knjez lubješe dźěćatko. Tola wón běše hinak wobzamknył; horco wočakowane dźěćatko dźěše po ćežkim porodźe, dóstawši swjatu křćeńcu, hnydom k Božim jandźelkam do njebjeskoho raja. Tak dyrbještaj staršej swój prěni wójnski wopor přinjesć; dalše dźěćatka jimaj njeběchu wjacy spožčene. Tak samoj dale dźěłataj na swojim hospodarstwje hač do starych dnjow, přecy spokojnje a měrnje, z pobožnej myslu a z cyłej dowěru na Boha luboho Knjeza. Swoje ratarstwo a statok mataj w dobrym rjedźe. Přecy zasy staj twariłoj a wuporjedźałoj, tak zo so jeju statok na Kóčinjanskej hasy błyšći zwonka a znutřka we nowym kwasnym wodźewje. Najrjeńše pak je tam k wjetšej česći Božej krasnje ponowjeny swjaty kříž před khěžu. Też ćerpjenja a křižiki njeběchu jimaj zalutowane. Hakle před tydźenjom měještaj trósku njezboža z tym, zo so při wotjědźenju z pola kruwje splóšištej, při čimž so Kostoržec mandźelskaj na rukomaj a nohomaj trochu wobškodźištaj. Staj nětko hižo při lětach a mocy wězo woteběraja. Njedźiwajo toho swjećeštaj z wjesołej a dźakownej wutrobu napřećo Bohu lubomu Knjezej swój sležborny kwas. Tuž zeńdźechu so zańdźenu njedźelu přećeljo a dobri znaći k wjesołej kwasnej hosćinje w hospodliwym Kostoržec domje. Mnohe pisomne a ertne zbožopřeća z blizka a z daloka kaž też mnohe dary wěnowachu so sležbornymaj mandźelskimaj. Tak z Trachenberga wot knjeza kapłana Grofy, kiž je z Kostoržec přećelstwa, dale wot duchowneje knježny z Berlina, kotraž je přiwuzna sležborneje njewjesty, z Budyšina, z Drježdźan a ze Zhorjelca atd. Też duchowne sotry našoho wustawa pósłachu jimaj róże, swjećeny Agnus Dei a rózarije. — Njech Bóh spožči sležbornymaj jubilaromaj strowosć a čiłosć hišće mnohe lěta a něhdy wěčnu krónu a wjesołosć w njebjesach!

Z Pěrny. Duchowny rada farař de Lasalle je staroby dla so swojoho fararstwa k 30. junijej t. l. dobrowólnje wzdał. Za nowoho fararja w Pěrnje je najdostojniši knjez biskop wysokodost knjeza **dr. Bena Šołtu** z Markranstädta pola Lipska pomjenował. Farař Beno Šołta narodźi so 16. oktobra 1891 w Radworju jako syn Pětra Šołty, cyrkwinskoho wučerja w Radworju. Na měšnika bu wuswjećeny 12. augusta 1916. Swoje prěnje zastojnstwo dósta jako kapłan při cyrkwi Najswj. Trojicy w Lipsku, wot lěta 1919—1926 skutkowaše při farskej cyrkwi w Lipsku-Lindenawje. Wot 1926 hač do nětka bě z fararjom w Markranstädtu. Pěrnjanska fara je jena z najwobšěrnišich sakskich katolskich wosadow. Do njeje słušatej mjez druhimi też Berggießhübel a Gottleuba. — Nowomu Pěrnjanskomu knj. fararjej wuprajamy k nastupjenju joho zastojnstwa wutrobne „Daj Bóh zbožo!“

List z Bärensteina.

W juniju 1938.

Luby Pósle!

Jenož jónu Swjatki su
w krasnym młódnym naléću.
Nad honami čerstwy dych.
A we nami Swjaty Duch!

Swjaty Wótc je naměstnik Khrystusowy. Jězus pak je prajił: „Pójće wšitcy ke mni, kotřiž sće wobćeženi; ja was wokřewju; też naš bamž mysli kaž Jězus, hdyž wón khorych napomina, zo bychu swoje ćerpjenja zwólniwje z ruki Božeje brali a je za rozšěrjenjo swjateje wěry mjez pohanami woprowali. Cyrkej swjatoho Bonifacija w Bärensteinje chcyše swoje wrota jónu tutym našim bědnym wotewrić. Swjatki zdachu so k tomu wosebje přihódne dźiwajo na měnjenjo Swjatoho Wótca. Mějachu też hišće druhu winu. Wokoło swjatkow je wjedro ćopliše, cyrkej njetrjeba so wjacy tepić. Khory a stary človjek njetrjeba so bojeć, zo so zazymni. A dale myslachmy też na wuhotowanjo Božich służbow. Swjatkowničku stoji cyrkej w čerstwej pyše. Je wurjedźena a wudebjena. A hdyž chcychmy sebi našich khorych a staruškich do njeje přeprosyć, potom dyrbješe dom Boži wupyšeny być za žadny wopyt. Potajkim wo dom Boži so dale starać njetrjebachmy. Wjacy měješe so wobmyslić, kak zamóža naši veteranojo a khori do cyrkwje přińć. Tola też tu so pomoc namaka. Dwaj wobsedźerjej awta z wosady běštaj zwólniwaj, ludźi přiwožować. Dale sebi hišće třećoho najachmy. Potajkim tři wozy běchu přihotowane. Tola khory trjeba někoho k pomocy. Dyrbi někoho měć, kiž jomu rady służbu wopokaza. Muž a žona, wobaj w sanitetnej służbje wuwučenaj, so rady za wobstaranjo našich khorych poskićištaj. Z jednotliwymi khorymi běchmy čas wučinili, w kotrymž dyrbja přihotowani być.

Kemše běchu na swjatkowničku dopołdnja w 10 hodź., wosebje jako kemše za khorych a starych, wozjewjene. Lědy běchu prěnje kemše, na kotrychž běchu naše dźěći k prěnjomu swjatomu woprawjenju šle, dokónčene, přiwjeze prěnje awto hižo prěnjoho hósća. Hnydom so zasy zhubi do druhoho kónca po dalšich wosadnych. Jednotliwe wozy mějachu wjacy króć jěć. Zdźěla wobsedźerjej samoj wóz wjedźeštaj. W 10 hodź. běchu wšitcy zajimcy w Božim domje. Najstarši wot přiwjezenych běše 84 lět. Docyła najstarša wosoba w starobje 87 lět běše přiběžała. Tak nětko sedźachu naši česćehónni stari a khori ludźo w prědnich ławkach tam, hdźež hewak naše dźěći sydaja. Jedyn bě so swoju suknju, snadź wěrowansku, woblekł. Někotři wšak hižo dlěje wjacy w Božim domje byli njeběchu. A wšitcy swjećachu zasy Božu mšu sobu. Po kemšach dyrbješe kóždy sćerpnje dočakać, dóniž na njoho rjad njepřińdže. Tola před cyrkwju so rady čakase. Wšak Bože słónčko tak ćople wohrjewaše, zo so našim starym a khorym wutroba wša směješe. Też wosadni su so nad žadnym wopytom zwjeselili.

Njedźelu po swjatkach běše w Oberwiesenthalu prěnje swjate woprawjenjo tamnišich dźěći. Korčmarska žurla, něhdy kino, służi tam za Bože służby. Ludźo tam při blidach na kemšach sydaja. Też woprawjeńska ławka je małe blidko. Wołtař a kapala dyrbi so stajnje natwarić. Druhdy móžemy to hižo sobotu wječor sčinić. Husto pak hakle njedźelu rano. Tón raz mějachmy rum hakle wot njedźele ranja swobodne. Sobotu wječor mějachu tam hišće wulětnicy hosćinu. Kemše mamy w Oberwiesenthalu měsačnje jónu. Na harmoniju piska nam jedyn skótny lěkař. W tajkej wokolinje smy tam naš žadny dźeń měli. Dźěći su so w pódlanskej korčmarskej jstwi zestupałe. Wot tam je jich duchowny hnydym do wjetšeje žurle kemšam dowjedł. Swěčki móžachu sebi dźěći před sobu na blido położić. Wšak dźěn za blidami sedźachu. Wšo hromadźe

Běła kwětka.

Powědančko wot P. Gerharda Hubera OFM.

I.

Poslednje nazymske słónčne pruhi lěhachu so na přirodu, ale blěda módrina njebjes připowědowaše hižo so bližacu zymu. Hač na někotre čerwjeno-žołte zbytki běše lisćo hižo ze štomow zwotpadało, a samo chrysanthemy, kotrychž kćenjo drje hišće swoju krasnosć pokazowaše, mějachu hižo łopješka šěre a zeskhnyte. Běchu podobne młodym człowjeskim dźěćom, kiž so we młodych lětach hižo ze smjerću bědźa, kotrymž pak je dźělenjo wot swěta tak nimo měry ćežke. Tohodla běše też napohlad tutych kwětkow skerje struchły dyžli zwjeselacy.

Na wuběžku horow, tam, hdźež dwě dźiwjej rěčcy swoje wody do jenoho rěčnišća mjetatej, leżeše městačko, na kotrohož čistych domčkach běše widźeć, zo hišće tu dołho njestoji. Tsugaru, najsewjerniša provinca Japanskeje, so hakle počinaše wuwiwać pod pilnymi rukami přićahowarjow, kotřiž z přeludnjenych južnych stronow so dobywachu do pralěsow, zo bychu sebi tu nowu domiznu připrawjeli.

Trochu z boka městačka zhladowaše z hórki kruće wobtwjerdźeny hród. Běše to sydlišćo wićaza, kotryž měješe w mjenje knježeństwa w Marioku tutu krajinu škitać a wobknježić. Sylna murja z mócnych kamjeniskow wobdawaše twarjenjo, tak zo běše jenož třećha přez murju widźeć. Na stronje, kiž k městu zhladowaše, běchu wulke wrota. Zwjetša stojachu tute šěroko wotewrjene, dokelž wot njepřećelow a zwadow tu w sewjeru wjele njewědźachu, a bóle jako stražnikaj domu dyžli wojeńskej straži stoještaj tu přecy dwaj wojakaj a paseštaj dołhu khwilu.

Běše hižo nimale pózdnje popołdnjo a kurjawa počinaše při rěčcy wustupować, tu přińdže z hrodu młody wyšk a da wojakomaj někajki rozkaz, na čož so tutaj hnydom po wojeńsku k postrowej zrunaštaj.

Dwě młodej holcy, snadź 18lětnej, wustupištej z hrodu. Běše to dźowka wićaza a O Ren, dźowka bohatoho překupca z městačka. Jeje nan běše muž wosebneje, ryćerskeje powahi a tohodla powšitkownje česćeny a ważeny. To drje běše też přičina, zo bu runje joho dźowka jako jenička towaršska za wosebnu zemjansku knježničku wuzwolena. Wona běše, kaž hižo jeje mjeno „lotosowa kwětka“ wupraji, wobkuzłaceje rjanosće.

„O Ren, wodaj mi, zo tebje dźensa tak dołho zadźeržach. Je hižo pozdźe, tuž spěchuj so, zo do nocy hišće domoj dóńdźeš, hewak“ — šibale porst hrožo pozběhny — „změje nan starosće wo swoju lubu lotosowu kwětku.“

O Ren so wusmja a zdwórliwje so pokłoniwši praji: „Snadź mějach hižo prjedy woteńć, dokelž lotosowa kwětka łopješka zamka prjedy hač so słónco khowa. Měj so rjenje, jutře přińdu zasy.“

běše 6 prěnjowoprawjeńskich. Wjacyhósny spěw z přewodom huslow swjatočnosć porjeńši. Wšo hromadźe so na 40 swjatych woprawjeni naliči. Jenomu Berlinskomu hosćej, kiž nětkle w městačku na dowolu přebywa, bě so jara lubiło. Wón je sebi myslił, hdyž je so do Oberwiesenthala zamołwił, zo su tam porjadnje katolske kemše. To wšak jomu nětko prawje njebě, zo njemóže tam porjadnje kemši khodźić. Wón pak chce ze swojej mandźelskej do Bärensteina přijěć a tak też w prózdninach Bohu česć dawać. To je za Oberwiesenthalskich katolikow stajnje wopornjwe njedźelske dźěło, kiž jim po kemšach do rukow hlada: Swjećatko ze sćěny wzać. Wołtarny natwar zrumować. Kapalu ze spowědnym stołom wottorhać. Blida a stólcy zasy do swojoho rjadu zestajeć. A wšitko zasy dele do pincy znosyć, hdźež tute wěcy čakaja, dóniž zasy měsac wokoło njeje.

My wšitcy Boži hosćo smy,
hdyž k blidej Božom' stupimy.
Tuž khwal sej tajku hosćinu,
kiž dawa Bóh Knjez kóždomu.

Postrow amerikanski wuj.

Młodostna rjekowka Najswjećišoho Sakramenta.

We Bretoniji, francózskej provincy při połnócnym morju, po kotrejž junu pućowach, stoji na nahłej skale, na kotrejž so mórske žołmy do jeśća rozražuja, wulki železny kříž. Dyrbi hižo jara stary być, přetož joho tafličk je zezerzawiła, a napismo na njej lědma wjacy čitać. Ale wobydlerjo wokoliny pyša jón tydźeń wob tydźeń z čerstwym wěncom kćějatoho hozowca, pobrjožnoho wowsa a pobrjóžnych nalikow.

Kříž, kiž tak khutnje do morja hlada, zbudźi mój zajim. So překhodźujo naprašowach so junu za nim pola někotrych rybarjow, kotříž runje w blizkosći swoje čołmy na wujězd připrawjachu. Wotmołwichu mi, zo je tu po wulkej francózskej rovoluciji postajeny.

„A k čejomu wopomnjeću je tu postajeny? Njewěsće to wjacy?“ slědźach dale.

„Što by to njewědźał? Kóžde dźěćo we wokolinje hač do 10 mil wě, zo bu kříž k česći młodeje holcy postajeny, kotraž hižo, njedocpěwši ani 15 lět, swoje žiwjenjo za česć Najswjećišoho Sakramenta da.“

„Johanna Marija Kerduc rěkaše ta młoda martrafka“, přispomni druhi rybař.

„Tu je wona potajkim zemrěła?“ prašach so dale.

„Haj, to rěka: tu ćisnychu ju do morja. A morjo ma jeje ćěło dźensa hišće, je-li je njeje něhdźe na cuzy brjóh ćisnyło. Namakali znajmjeńša njejsu je nihdźe.“ A hdyž běchu to prajili, stupichu rybarjo do swojich čołmow a wotjědźechu postrowiwši z krótka na morjo.

Ja pak rozmyslowach, štož běchu mi prajili. Přerady běch hišće wjacy wo małej Johannje Mariji słyšał. A tu přińdźe mi myslička, zo drje najlěpje wšo zhonju we wsy, kotraž bě najbliža w tutej rozsahłej, pěskojčnej holi.

Tam nadeńdźech staru Bretonku, kiž mi stawiznu Johanny Marije Kerducec powědaše, tak, kaž bě ju wot swojeje maćerje słyšała. A tak powědam ju też ja zasy. —

Skónc 18. stoleća podeńdźe Francózsku ćežke horjo. Wulka revolucija bě w njezbožownym kraju wudyriła. Krej běžeše z rěkami. Kralej a kralownje wotćachu hłowu; měšnicy buchu tohorunja wotprawjeni abo z kraja wuhnaći. Bože służby buchu pod najćežšimi khostanjemi zakazane — cyrkwje zawrjene, je-li nic zničene. To bě surowy regiment, kotryž běchu mužojo revolucije wunamakali.

Też we Bretoniji buchu mnohe wukazy wozjewjene. Tola Bretonojo běchu přecy pobožny lud byli, kotryž so kruće swojeje wěry dźeržeše. Dokelž so Bože służby njemóžachu zjawnje wotměwać, zarjadowachu sebi je tajnje. Někotrym měšnikam bě so poradźiło, smjerći abo wuhnanstwu wućeknyć. Ći pućowachu nětko njedźiwajo strachow předrasćeni po kraju a wudźělachu swěrnym katolikam swjate sakramenty. A běchuli cyrkwje zawrjene a wołtarje wonječesćene abo zničene, zeńdźechu so měšnicy a wěriwi w nocy w zamknjenej ruminosći, abo rybarjo dowjezechu jich ze swojimi čołmami na morjo, a tam swjećeše měšnik wopor Božeje mšě a wudźěli jim swjate woprawjenjo. Ženje njeje Najswjećiši Sakrament we Bretoniji bóle lubowany a ćesćeny był dyžli w tamnych ćežkich časach.

We wjescy, wo kotrejž prjedy poréčach, skhadźowachu so katolikojo pola wudowy Kerducoweje, pobožneje, bohabojazneje wudowy. W jenym do sćěny zatwarjenym khamoru

---

Hišće junu so před hrodowskej knježničku pokłoniwši khwataše k městu. Jeje towařška hladaše hišće khwilku za njej, potom wróći so, sebi někajku pěsničku zynčo, do hrodu, wyška a wojakaj zkrótka strowjo.

Młody wyšk zhladowaše zamysleny za O Ren; wojakaj mjelčo na so mikotaštaj, kaž byštaj chcyłoj prajić: tu so jedyn pali!

O Ren spěchaše khwatajo k městačku. W dole, hdźež móst přez rěčku wjedźe, wustupi nadobo někajka postawa z ćěmnych wjerbow a zastupi jej puć.

„O Ren?“

Holca so stróžiwši so někotre kročele wróćo zmota.

Mjelčicy wosta postawa srjedź puća stojo. Ale přez wšu ćěmnotu a kurjawu běše ju O Ren spóznała. Běše to młody bonca (měšnik pohanskich přibohow) z wulkoho pohanskoho templa w městačku, kiž ju hižo dawno přeséhaše kaž škraholc kurjatko.

Pomału wačeše so bliže k njej, a před njej zastawši hlada požadliwje na nju a šukoce: „Nó?“

„Wostaj mje“, prosy O Ren strachoćiwje.

„Kak husto dyrbju hišće tute „wostaj mje“ słyšeć? Hdy póńdźeš skónčnje bjez wobaranja ze mnu?“ zawoła bonca a hrabny ju za ruku.

O Ren storhny ze swojoho paska mječik a dźeržeše jón před so prajo w najwjetšim rozhorjenju, skoro womorje blizko: „Pak ty — pak ja!“

Z lěwej ruku wupřimny bonca spěšnje jeje ruku, tak zo wona z bolosću zawoła a mječik puści. Bonca staji nohu na njón a dźeše: „Zmijica ty mała! Měniš, zo mi hišće wućekneš? Wěz, zo sy we mojej mocy. Twoje žiwjenjo a te twojoho nana leži we mojej rucy.“ A k jeje wuchej so skhiliwši zasyča: „Twój nan je křesćan!“

„To njeje wěrno!“ znapřećiwi O Ren zastrašena, derje wědźo, zo samo hižo podhlad křesćanstwa wjedźeše před kata.

„To njeje wěrno!“ zawoła hišće junu.

„Rěč mjelčo, jeli zo so sama njechaš přeradźić. Twój nan je křesćan; wěm to hižo dawno; twojedla pak sym joho hač dotal přelutował. Twojedla chcu joho też dale přelutować.“ A O Ren kručišo přimnywši jej z horcym dychom mjezwoči sapny: „Jeli zo ty chceš!“

„Pušć mje!“ zareji O Ren a spyta so jomu wutorhnyć.

W tym wokomiku dósta bonca wot zady morsk přez hłowu, zo so motaše a so bjez mała zwjeze. Jena ruka přimny joho za ramjo a storhny joho nazad. Přesłapjeny wudźěraše bonca do rozzłobjeneju wočow wyška hrodowskeje straže.

„Psyčisko mazane“, zareji oficěr, „hišće junu spytaj ruku na tutu holcu złožić!“

Ze zacpěćom storči boncu wot so, tak zo tutón skoro přez wobłoženjo do rěki padny. Z rukomaj so wobłoženja přimajo zruna so na druhim boku puća a zareji njemdrje:

khowaše měšnik Najswjećiše, jeli by je dyrbjał nadobo ke khoromu abo mrějacomu njesć.

Vater le Prieur — tak rěkaše duchowny — běše wobhonjerjam rovolucijonarow zbožownje wućeknył. Wobydlerjo wjeski a wokoliny joho kryjachu, hospodowachu joho po rjedźe — a wón zastawaše njebojo so wo swoju hłowu swoje zastojnstwo, swjećeše Božu mšu, słyšeše spowědź a wopytowaše khorych. Měšnik a joho stadło běchu zbožowni we swojim ćichim měrje. Bohužel njedyrbješe pak tón dołho trać.

Wjesnjanosta, kiž po francózsku „maire“ rěka, zhoni wo wěcy; dokelž chcyše knježeŕstwu revolucionarow k woli być, přeradźi, hdyž junu skupina zběžkańskich wojakow přez wjes ćehnješe, jich oficěrej wšitko. A hnydom zaměrichu so wojacy na domčk wudowy Kerducoweje.

Wjes bě nimale bjez ludźi. Mužojo běchu na morjo wujěli ryby łójić, žony dźěłachu na polach. Jenož někotři wobstarni a słabe dźěći wobstražowachu domčki. Vater le Prieur běše sebi do wokoliny wušoł, zo by też druhim wjeskam měšnisku służbu wopokazał.

Też wudowa Kerducowa njebě doma. Běše deleka při mórskim brjozy a płataše tam rybańske syće. Swoje młódše dźěći bě sobu wzała. Te hrajkachu sebi w jeje blizkosći. Jenož jeje najstarša dźowka Johanna Marija bě wostała doma, zo by domjace dźěła wobstarała. (Pokročowanjo.)

Misijóny a křesćanska lubosć.

Hdyž strašna wójna mjez Japanskej a Khinu wudyri, wuda japoštołski delegat w Pekingu hesło, zo bychu so wšitke misijóny do służby křesćanskeje lubosće stajiłe. Je znate, kak su misijonarojo njesebičnje po tutym heslu so měli. Zastupjeŕ Swjatoho Wótca w Khinje napisa njedawno „Propagandźe“ (kongregacija za rozšěrjenjo swjateje wěry) do Roma: „Wosrjedź wójnskoho howrjenja činju wšo móžne, zo bych misijóny za pomocne skutki zahorjał, bychuli też srědki byłe njedosahace. Wobžaruju, zo njemóžu Wam sam wo rjekowskej zmužitosći a njewustawacej horliwosći měšnikow, sotrow a wěriwych rozprawjeć, kotřiž skoro dźiwy na polu křesćanskeje lubosće skutkuja. Mam krasne dopokazy a swědčenja za to w rukomaj.“

Też ze strony Khinjanow je so tute spomožne skutkowanjo připóznało. Njedawno dyrbješe so wojeński lacaret Kaifeng w provincy Honan, kiž bě w twarje tamnišoho wulkoho měšniskoho seminara zaměstnjeny, hłubje do kraja přepołožić, dokelž so bitwa dale bliżeše. Před wotpućowanjom přepodachu nětko ranjeni a dalši wojeński personal hospitala misijonaram wulki slěborny škit a pismo ze słowami připóznaća za katolsku Cyrkej. Kóždomu misijonarej připinychu w přitomnosći wšitkich wyšnosćow na wutrobno slěbornu medaliju, kotraž měješe napismo: „Česć tym, kotřiž su ze swojim dźěłom zasłużby sebi dobyli“.

W Tungtschou, w provincy Šensi, hdźež italscy franciskanojo swoje městnosće za ranjenych a khorych přewostajichu a wothladanju ćerpjacych so cyle wěnowachu, wupraji štab diwizije swój wosebity dźak za wšo, štož bě katolska Cyrkej za wojakow činiła. Zdobom wupraji komanděr diwizije přećo, zo by tuta pomoc też za přichod zwěsćena była.

Japoštołskaj vikaraj w Hanyang a Wutschang zdźělištaj we swojej rozprawje do Roma, zo su so we wójnskim pasmje a etapje wšitke domy a wustawy hojenju ranjenych a ćěkancow přewostajiłe. Samo cyrkwje su do hospitalow přetworjene, a srjedźne šule su swoje wrota ćěkancam wotewrile, kotřiž tu nimo ćehnjechu abo wostachu. „Wšitko je z ranjenymi a ćěkancami přepjelnjene, samo prjedawše hródźe“, tak rozprawjeja biskopja, kotřiž wo pjenjezy a lěkowanske srědki proša a su hižo susodne domy misijónskich stacijow najeli. Wšitke srědki so za wukonjenjo skutkow křesćanskeje lubosće nałožuja. Tu płaći jenož jene prawidło: Wšudźom a wšo, štož so daruje, dawa so tam, hdźež wójna najsurowišo howri a su potrěbnosće najwjetše. Kóžda z tŕoch misijónskich stacijow podpjera 5—10000 ćěkancow a wothladuje 500—2000 ranjenych. Wšitkim bjez rozdźěła su wrota wotewrjene, budź khudym abo bohatym, budź zdźěłanym abo njezdźěłanym. Słoma k lěhwej a rajs a jahły k nasyćenju su dotal dosahałe. Khori a słabi dóstachu łožo, drastu, wothladanjo a lěkarstwo. Wosebje staraja so misijonarojo a sotry wo ranjenych, budź wo ćežkoranjenych w hospitalach, budź wo tajkich, kotřiž nakhwilnje do wojeńskich lěkarnjow abo tak mjenowacych lětacych lacaretow při brjohach rěkow a železničnych stacijow přikhadźeja. Młodostni mužojo katolskoho lajiskoho japoštołstwa, něhdźe na 200, stoja w bitwi-

---

„To wotpłaći so z krewju!“ Kaž liška zhubi so na to w ćemnych wjerbach.

Oficěr wosta před holcu stojo. Tuta zapłaka a praji: „Yoshitaka, prošu, dźi też ty, dyrbju domoj.“

„O Ren, je tebje tónle njeplech skřiwdźił?“

„Wón budźe so wjećić ze łžu, kotraž mojomu nanej smjerć přinjese.“

„Kak to?“

„Wón praji, zo je mój nan křesćan.“

Wyšk so zatorhny. Wohladowaše so zwědawje na wšě strony, stupi bliže před holcu a zašepta: „O Ren!“

Tola kaž by jomu nahle myslička přišła, praji nimale kruće: „Dźi domoj; budźe derje, hdyž twojomu nanej wšo wupowědaš, štož je so stało.“

„Dźakuju so tebi“, wotmołwi O Ren, pokłoni so před oficěrom a běžeše, doniž njebě k prěnim domčkam města doběžała.

Wyšk postupi někotre kročele k wjerbam a słuchaše do čišiny. Zdaše so, jako by chcył boncej sćěhować, potom pak dyri z pjasću do powětra a zabórča: „A myslach sebi, zo wona wšitko wě!“

Khwatajo wróći so do hrodu.

II.

Stary służownik Shoroku powěšeše runje papjerjanu latarnju před khěžu, jako O Ren bjez dycha přiběža, suny służownika na stronu a khwataše do domu.

Trochu zamjerzany hladaše Shoroku za njej a bórčeše: „Praju dźěn přecy: Stary knjez zapleńčuje holcu. Wobkhad z wosebnej knježničku z hrodu też k jeje lěpšomu njebudźe. Jej pobrachuje mać; mužojo njemóža holcy woćahnyć.“

Ani zo by někoho postrowiła, khwataše O Ren po skhodźe horje do swojeje jstwički, zwjeze so do koleń a z rukomaj mjezwočo zakrywajo poča hórcy płakać. Njepytny ani, zo służownik na podnozy duri ćepješe a ju trójcy prošeše. zo by k wječeri přišła. „Twjerda hłowa!“ bórčeše a zasuny durje.

Po khwilcy so zasy durje mjelčo wotewrichu. Wulki, zróstny snadź 50lětny muž zastupi a zhladowaše khwilku ze starosćiwym wurazom na płakacu holcu. Bě to Jwai Riichi, jeje nan. Durje za sobu zawrěwši stupi k dźowcy a rjekny mjelčo k njej: „O Ren!“

Hišće bóle poča holčo płakać. Nan so k njej pokhili, połoži jej ruku na ramjo a wopraša so starosćiwje: „O Ren, što je z tobu?“

Holca njewotmołwi.

„Dźěćo, ženje hišće njewidźach tebje takle płakać. Zamóžeš ty swojomu nanej, kiž tebje nade wšo lubuje, starosć swojeje wutroby zamjelčeć?“

O Ren wza rucy wot wobliča a hladaše na nana z wupłakanymaj, zastróženymaj wočomaj a wopraša so: „Nano, je wěrno, zo sy ty křesćan?“

skim pasmje tohole wokrjesa (Wuban), zo bychu prěnju pomoc ranjenym poskićili a jich wotwjezli. Młodostni, studenći a žónske so we spěšnych kurzach we sanitetnej službje wuwučuja. Też składy za cyrobizny a magaciny su we misijónskich stacijach zarjadowałe. Sotry a jich škitancy wotewrichu dźěłańje k zhotowjenju drastow a přikrywow za ranjenych a ćěkancow. Misijóny w Honkou rozesłachu lěkarstwa a zawjazki w hódnosći někotrych tysac dolarow. Pomocne pjenjezy, kotrež bamž pósła, buchu mjeze wšitkimi misijónami rozdźělene. „Mócna syła ćerpjacych" tak prajeja biskopja, „přikhadźa k misijónam, syła, kotraž stajnje jenak sylna a bolosćiwa nimo ćehnje, ale też přecy z tajkej sćerpnosću, kotruž žadyn druhi lud zemje njezwjedźe; wón wostawa stajnje podaty, dobroćiwy a měrniwy, samo w najćežšich hodźinach — tutón khinski lud."

Propagandne běro khinskoho knježerstwa wuda před krótkim w jendźelskej rěči spis pod napismom: „Skutkowanjo katolskeje Cyrkwje w ćežkoćerpjacej Khinje". Tutón spis njebu na někajki nastork misijónow wudaty. Tute so zadźiwachu, dokelž njeběchu so nadźałe, zo so skutki křesćanskeje lubosće, wot Cyrkwje wukonjane, ze strony knježerstwa zapisuja. Hišće bóle so dźiwachu, zo buchu tute dokonjenja wozjewjene. Spis wopisuje nimale dospołnje pomocne skutki misijónow w jednotliwych ćežkopruhowanych krajinach. Wón jedna wo katolsko-khinskim komiteju za ranjenych a ćěkancow, wo materielnych podpjerach ze strony misijónow, wo hospitalach, lacaretach, organisacijach wothladowarjow khorych atd.

Po zdaću měri so spis na wukraj; by so mohł jako hoły propagandny spis wobhladować. Tola to je wěste, zo je sebi Cyrkej ze swojim dobroćelstwom w tutej wójnje najwjetšu česćownosć wobeju wojowaceju stronow dobyła. Přetož też we wokrjesu, wot Japanow wobsadźenym, pomha so kóždomu bjez rozdźěla, budź Japanej budź Khinjanej. Tak stoji katolska Cyrkej Khiny, mjez tym zo na swojim wobsedźeństwje njesměrnu škodu přez wójnske njeměry ćerpi, njeroztřasena a cyle swobodna wosrjedź ćežkich wojowanjow. Runjež-li w jeje rjadach dotal hišće mnozy wukrajnicy, biskopja a měšnicy, stoja, njeje žane cuzym njepřećelske hibanjo přećiwo njej so pozběhnyło, kaž někdy, hdyž dyrbješe so hišće cyle na europske protektoraty (škit europskich mócnarstwow) zepjerać. Nasylnosće podrjadcowanych instancow drje su so stale přećiwo misijonaram a też přećiwo domorodnym měšnikam a žadachu sebi někotre smjertne wopory. Ale wyšše komanda a wobsadźeńske wyšnosće su w kóždym tajkim padźe zapřimłe a so pola wjednikow misijónskich stacijow wuzamołwiłe. Cyrkej doby ze swojej skutkownej lubosću k bližšomu w tutych časach nuzy sympatije zdźěłanych a jednoroho luda w dotal njedócpětej měrje. A hdyž smě so dźensa w misijónskich šulach Khiny wot wjele lět sem zakazane rozwučenjo w nabožnistwje zasy wudźěleć, maja misijóny so za tutón wulki wuspěch jeničcy swojomu karitativnomu skutkowanju dźakować. We hamtskim wozjewjenju nastupajo zasywudźělenjo nabožneje wučby rěka jara jasnje: „Po cyłym kraju su misijonarojo wšudźom, hdźež bě pomoc trěbna, ze wšěmi mocami pomhali. Też kritikarjo ze zańdźenosće su so nětko pod začišćom jich skutkow nakazali. Waše dźěło a waše zmyslenjo, z kotrohož wone wuńdźe, je też wěrne wobličo křesćanstwa wotkryło. Płody wašoho skutkowanja waži sebi knježerstwo a lud tak wysoko, zo naš Generalisimus so za přeměnjenjo zakonja zastaja, kiž dotal porjadnu nabožnu wučbu na křesćanskich šulach zakazowaše. W přichodźe smědźa so nabožne předmjety na připušćenych misijónskich šulach swobodnje wučić."

Katolska Cyrkej w swěće.

Wuherska. (Nowy wuherski ministerski predsyda započa swoju prěnju rěč z modlitwu.) Nowy wuherski ministerski předsyda D. Imredy, kiž je přikładny katolik, měješe njedawno swoju prěnju zjawnu rěč w sejmowni. Započa ju z modlitwu. „Naše knježerstwo", tak praji wón, „započina nětko swoje dźěło, swoje wojowanjo wo moraliske a hospodarske derjemćo našoho kraja, a kaž naši prjedownicy, prjedy hač bitwu započachu, so na Boha wobroćichu, tak wobroćam so też ja nětkole na Wšohomócnoho a prošu joho, zo by nam dał njepředobytnu wolu, swjatu rozsudźitosć a swěrnu lubosć k wótčinje, zo bychmy naš nadawk k wuspěšnomu kóncej dowjedli: Spožč tejle komorje ducha Twojeje mudrosće, zo by wojowanjo wjedła z duchownymi brónjemi wuherskich idealow a přecy prawy puć do přichoda namakała, a spožč kóždomu Wuherjej rozswětlenjo, zo by ideale wuherskeje sprawnosće spóznał a jim służił." Po tutej modlitwje dźeše dale: W žiwjenju jednotliwca dyrbi ćěło duši poddate być; tak dyrbi w žiwje-

---

Jwai Riichi zblědny a mjelčeše. Skónčcnje wopraša so z mučnym posměwkom, za kotrymž chcyše widźomnje swoje stróżele zakhować: „Štó dha je to prajił?"

Nětko wupowěda holca zetkanjo z boncu, a kak je ju wyšk Yoshitaka wumożił.

Ze zawrěnymaj wočomaj a zamknjenymaj hubomaj připosłuchaše nan.

„Nanko, je to wěrno? Praj mi!"

Dźowka přimny nana z woběmaj rukomaj a zary swoje porsty do joho drasty. Nan so něžnje z jeje třepotaceju rukow wuswobodźi a dźěše durje zawrěć. Wróćiwši a do najzdalenišoho kućika so posydniwši praji mjelčo: „O Ren, pój ke mni!"

O Ren so na kolenomaj k njomu suwaše. Wón położi prawicu na jeje tył, z lěwej stłóči jeje hłowu na swoje wutrobno. Swoje prawe lico jej na čoło położiwši započa ważnje a njebojaznje k njej rěčeć:

„O Ren, moje lube dźěćo, jónu dyrbiš tola wšo zhonić. Prošu, budź měrna a zmužita, hdyž wuznaćo twojoho nana słyšiš. Hižo dołho hrjeba mje swědomjo, zo tebi hišće ženje wo tym ničo njeprajich, k čomuž mějach tebje wućahnyć. Wot dźěćacych dnjow hižo wěrju do jenoho, wěrnoho Boha, stworićerja njebjes a zemje, přez kotrohož mamy wšitcy swoje žiwjenjo a kotromuž służić dyrbimy. Wěrju do Jězusa Khrystusa, kotryž je přišoł na swět, zo by přez swoje ćerpjenjo a smjerć nas wšitkich wot hrěcha wumożił. Wěm też, zo w žanym druhim bohu njeje spomoženjo, hač w Jězusu Khrystusu. Tule wěru su w našim kraju jako złóstnistwo woznamjenili, a tysacy su za nju hižo swoje žiwjenjo woprowali. A nětko chcu ći wuznać, štož ty nihdy hišće njewědźeše: Ty sy dźěćo ryćerja z nahladneje zemjanskeje swójby. Tehdom, hdyž so ty narodźi, započa so přesćěhanjo křesćanstwa. Twoja mać je při twojim porodźe wumrěła. A dokelž swoju wěru njechach zaprěć, ćeknych z tobu z města Kyoto, hdźež mějach swoje wobsedźeństwa, do tutych hór, kiž běchu tehdom hišće nimale njewobsydlene. Jenož naš swěrny służownik Shoroku, twoja pěstońca a jedyn ryćeŕ ze swojim šěsćlětnym synkom mje přewodźachu. Tutón hólčk je — wyšk Yoshitaka, kotryž tebje z ruki boncy wuswobodźi. Naš służownik, wyšk Yoshitaka a ja — smy jeničcy křesćenjo, kiž wo sebi wědźa. Ale možno, zo su tu też hišće druzy; kóždy dźěn so boji, swoju wěru wuznać. Wodaj mi, lube dźěćo, wulki hrěch, zo tebje hač dotal za wěrnoho Boha njewoćahnych. Moja lubosć k tebi běše njeprawa; wotdźeržowach tebje wot Boha, dokelž so bojach, zo móhli mje junu wot tebje dźělić. Njech mi Bóh tutón hrěch woda! O Ren, chceš ty twojomu nanej měr wutroby wróćić, kotryž wón hač dotal dla swojoho zakomdźenja namakać njemożeše?" (Pokročowanjo.)

nju naroda duša nad ćěłom knježić. Kaž w žiwjenju człowjeka, tak móže tež w žiwjenju naroda konflikt mjez ćěłom a dušu nastać, ale dobywać ma stajnje duša naroda.

Nižozemska. W Amsterdamje bu w tychle dnjach wustajeńca wobrazow młodoho bratra z rjadu swj. Benedikta Franca Mes wotewrjena. Zjawnosć joho wupłody přecy z wjetšim zajimom sćěhuje. Joho maja za najwurjadnišoho hollandskoho molerja nětčišoho časa. 1892 w Haarlemje rodźeny, bu hižo zahe k sobustawej hollandskeje akademije pomjenowany a bu bórzy z wjednikom hollandskoho modernoho wumělstwa. Při studowanju wumělstwa wumělcow Van Goghsa a Ozanna bu wón sebi swojoho nabožnoho powołanja wědomy a prošeše wo přiwzaćo do klóštra benediktinow w Dosterhout jako bratr. Tu wumolowa wón kapałku z wobrazami, kiž powšitkowny zajim a wobdźiwanjo zbudźichu. 1924 přesydli so wón do swj. Pawoł ho klóštra w połnócnej Francózskej, hdźež wón swoje wumělstwo dale wukonješe. Wšitke joho dźěła, kotrež su na wustajeńcy widźeć, předstajeja nabožne předmjety. Dla bohatosće na barbach a jich techniskoho wuwjedźenja su wone so stałe ze sensaciju w nižozemskich wumělskich worštach.

Francózska. Na dompuću z městačka Lisieux, hdźež je swjata Terezka wumrěła, bu awto z putnikami při křižnym puću wot ćaha železnicy hrabnjene. 9 putnikarjow bu morjenych a 10 ćežko zranjenych. Mjez mortwymi stej dwě holčcy wot 10 a 12 lět, mjez zranjenymi dwaj měšnikaj.

Jendźelska. Boža mša na njewšědnym městnje wotmě so njedawno w měsće Rottingham. Před někotrymi lětami bě tu katolik w staciji podzemskeje železnicy kofejownju wotewrił a městnosć za kapału připrawił, zo bychu dźěłaćerjo a přistajeni, kotřiž dyrbja zahe na swoje dźěło jěć, tu přileżnosć měli, Božu mšu słyšeć. Nětko je so tuta myslička woprawdźe do skutka stajiła. Městnosć bu wot wobkhodnoho towarstwa přewzata pod wuměnjenjom, zo smě so jenož jako kapała trjebać. Biskop sam měješe w tutej podzemskej kapali prěnju Božu mšu.

Nacionalna Španiska. (Jendźelska zastara španiskich wojakow z różowcami.) Kaž je znate, je nacionalna Španiska před krótkim katolikow Jendźelskeje prosyła, zo bychu španiskich wojakow z różowcami a křižemi wobdarili, dokelž w Španiskej njeje możnosće, wšitku potrjebu w tutym nastupanju spokojić. Tuta prózstwa je so hnydom a zwólniwje dopjelniła. Hač dotal je katolska Jendźelska tele wěcy podała: 3000 różowcow, 3500 medaljow, 8000 swjećatkow, 300 křižikow a mnohe druhe nabožne wěcy. Sekretar španiskeje Falange Espagnola Tradicionalista je jendźelskim katolikam w mjenje španiskich wojowarjow swój dźak wuprajił.

Portugalska. Přez 500 000 wosobow je so lětsa při wulkim putnikowanju k swjatnicy Našeje Lubeje Knjenje w Fatimje wobdźěliło. Putnicy buchu nawjedowani wot swojich biskopow. Po połnócnym modlenju swjećeše arcybiskop z Braga Božu mšu. Hač ke skhadźenju słónčka wudźělachu měšnicy swjate woprawjenjo. Tute putnikowanjo je so wotměwało z dźakownosće za wukhowanjo Portugalskeje před bjezbóžnym komunismom. Mócny prócesijón bu zarjadowany w přikładnym porjedźe. Hižo wot předwječora běchu wšitke hasy z wěriwymi napjelnjene, kotřiž hodźiny dołho so modlo tam wutrachu. Najwjacy z nich přětrachu cyłu nóc hač k rańšim Božim służbam, modlachu so ćiše abo spěwachu khórale, ani zo so wot městna hibnychu. „Katolski skutk" běše organizaciju a wjednistwo ceremonijow přewzał a so za dosahace wótřeréčaki postarał, zo bychu też dale stojacy wšitko zrozemić a so wobdźělić móhli. Na nócnym modlenju je so też kardinal-patriarch wobdźělił, tohorunja wšitcy biskopja. Při hłownej ceremoniji dopołdnja běše portugalski kolonialny minister přitomny. Kardinal prědowaše a poswjeći Portugalsku znowa wutrobje swjateje Marije.

Zjednoćene Staty Ameriki. (Pózdnje připóznaćo.) Neutralna „Newyork Journal and Amerika", kotraž wótre a konsekwentne wojowanjo přećiwo komunismej wjedźe, wozjewi w tychle dnjach nastawk, kotryž bu před 50 lětami pisany. Spisaćel tohole nastawka bě 21lětny student Manhattanskoho seminara a rěkaše Patt. J. Hayes. To je nětčiši arcybiskop Newyorkski, kardinal Hayes. Tutón nastawk pokazuje hižo na to, zo je so „strašne zmyslenjo we wěstych worštach Zjednoćenych Statow zahnězdźiło, kotrež swobodu znjewužiwa a tutomu słowu wopačny zmysł dawa". Na kóncu rěka: „Naša statna wustawa přizwoluje kóždomu staćanej telko swobody, kaž so to z derjemćom cyłoho luda znjese. Štóž tohodla k anarchiji, socialismej abo komunismej šćuwa, zasłuża sebi, zo knježeństwo kruće přećiwo njomu zakroči."

Jězba do Warthy a Albendorfa.

Wotjědźemy wutoru, 21. junija, rano 1/25 hodźin wot Khróšćic přez Pančicy do Budyšina, hdźež budźe w 6 hodź. Boža mša w Serbskej cyrkwi. Potom hnydom wotjědźemy. So prosy, zo bychu so wšitcy z dypkom w Khróšćicach, Pančicach abo w Budyšinje zešli. Čakać njemóžemy, dokelž je čas přiměrjeny. Jan Hajna.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 457. ze Šěrachowa: just. rada Michał Cyž; 458. z Ćemjerc; Pawoł Rječka; 459. z Małsec: Jan Šustyr; 460.—472. z Radworja: Jakub Šimon, Marja Ryćerjowa, Mikławš Rajniš, Marja Šipšikowa, Mikławš Paška, Michał Klimant, Jurij Wićaz, Jan Měšef, Jurij Brankačk, Hana Brankačkowa, Jakub Kašpor, Hańža Šołćina, Mikławš Šmitk, Hana Pawlušowa; 473. z Kamjenjeje: Michał Winař; 474. z Radworja: Jakub Rječka (młynski); 475. ze Stróžišća: Jakub Rjeda; 476. 477. z Lutowča: Jurij Delan, Hańža Fórmanec; 478. z Boranec: Rudolf Wićaz; 479. 480. z Bronja: Michał Kopr, Franc Šołta; 481. z Drježdźan: Marja Žurec: 482. z Wrótsławja: Albert Mět; 483. z Jitka: Pětr Paška; 484. z Ralbic: Michał Rachel.

Sobustawy na lěto 1937.

1097.: J. Š. z M.; 1098.: J. Š. z R.; 1099.: J. K. z R.; 1100.: P. B. z R.; 1101.: J. K. z R.; 1102.: M. W. z K.; 1103.: R. W. z B.; 1104.: M. K. z B.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Druha njedźela po swjatkach, 19. junija 1938:

Boža mša str. 341; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo Božim Ćěle str. 325 pod 2), 3. wo swjatej Julianje str. 467, 4. wo swjatym Benje str. 454 pod 2), 5. wo ss. Gervasiu a Protasiu str. 451; Credo; Praefacija str. 329 pod 8).

Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje, pjatk, 24. junija 1938:

Boža mša str. 346.

Třeća njedźela po swjatkach, 26. junija 1938:

Boža mša str. 349; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo ss. Janu a Pawlu str. 451, 3. wo Najswj. Wutrobje Jězusowej str. 346, 4. wo swj. Janu křćeniku str. 524; Credo; Praefacija str. 348 pod 8).

Katolski Serbo! Čitaj naše rjane serbske knihe a spisy!

Hdyž so dešćuje . . . podawamy Wam naš dobry tykanc, sadowe torty, pisane platy

Je rjane wjedro . . . potom wopytajće nas prošu w našej před prochom škitanej

třěšnej zahrodźe

Lód a pjećwa při wubjernym filtrowanym kofeju.

„Mała konditarńja“ **Kneschke**

Garbarska hasa 3 **Dalokorečak 2216**

Rhabarber — spargel — truskalcy — wišnje zeleninu atd.

zawarjeć z **„Original=Weck“**

Oskar Butter nasl.

domjaca a kuchinska nadoba — škleńca — porclin — worclowe twory

w Budyšinje **Žitne wiki 2**

Revelation=Nievoll

kofry

14 raz so přestaja / pokažka kóždy čas bjez nučenja

Samopředawarńja

T. Albert

w Budyšinje

Lawske hrjebje 10

Gummi za kolesa

groćane balonowe deki	26×2.00	wot 2.60
wulst „	„ 26×2.00+1½	wot 2.60
połbalon „	„	wot 2.60
druhe wulkosće wulstowych dekow		wot 1.60

Kolesowe wobswětlenja **Připrawy za kolesa**

za wšelake płaćizny pola

G. Thomas **Budyšin** Kamjeńtna hasa 16

Wšě železne připrawy, graty

do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane

kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Pawoł Wagner

wustojny na hojenjo (Heilpraktiker)

Dalokorečak čo. 457 **w Biskopicach** **Fabrik=gasse 5**

Rěčne hodźiny: Wutoru, srjedu, štwórtk 9—12 hodź. pjatk 5—7 hodź.; sobotu 2—6 hodź.

Hewak jenož na doprjedne přizjewjenjo. Wopyty do domu tež zwonka města. Hojenjo wšěch khorosćow z wuwzaćom spłažnych khorosćow.

Židźane tkaniny

k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije

pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.

Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Gumi zakolesa

wobswětlenja za kolesa

we wšelakich płaćiznach a připrawy za kolesa poruča

G. Thomas

w Budyšinje

Kamjeńtna hasa 16

Kwasne dary,

złota kromka, kwětki, němske róže, winowe łopjena, blidne, kofejowe a čajowe servisy / **Rosenthal**-porclin Bleikristall, kristal. škleńč. twory, kowowe, emaillowe, železowe twory. Kofejowe młyny, mjas we wjelki — drjewjane-korbowe-šćětk. twory. Wulki wuběrk! Žane nućenjo ke kupjenju! **Kóždy kupjeny kruch so wuměni!** Tunje płaćizny!

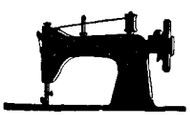
Hausbedarf

Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Kupuj

we wotrjadnym domje!

poskića Wam w bohatym wubjerku, a su ze wšěmi techniskimi nowosćemi wuhotowane,

wotrjadny dom

Oskar Hirche

Kamjenc

Założene 1880

Dalokorečak 774

Wulke składy drastow a tkaninow,

kupujeće derje pola

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje

přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije

Katholische Volkshilfe

Bezirksleitung: Breslau 1, Domplatz 11/12.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

26. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 25. junija 1938. | 76. lětnik.

Mužojo a Jězusowa wutroba.

Běše w Limpias w Španiskej. Prošeŕ khodźeše po prošenju a dósta jenož snadnu podpjeru. Z wćipnosću zastupi do sławnoho domu Božoho, hdźež so dźiwy činjacy kříž česćowaše. Do ławki so sydnywši rozpominaše Křižowanoho. Skoržeše jomu swoju nuzu. Njespokojny ze swojim wosudom započinaše samo sakrować. Haj, we swojim hněwje wza kusk khlěba a chcyše jón Křižowanomu do wobliča čisnyć. We samsnym wokomiku so kaž mortwy zwjeze. Donjesechu joho z domu Božoho. Hdyž z womory wotući, běše joho mjezwočo kaž překrasnjene. Hněw běše so pominył a fałdy z mjezwoča so zhubiłe. Hdyž so joho prašachu, što je so jomu stało, wón wotmołwi: „Na mojim prošeŕskim puću mějach dźensa mało wuspěcha. Ćujach so hłódny a wopušćeny. Zo bych w Božim domje wokhłódnjenjo pytał, tam zastupich a chcych so na Křižowanym wjećić. We wokomiku, hdyž chcych jomu w hněwje kusk khlěba do wobliča čisnyć, pokhili so Zbóžnik z kříža ke mni a košeše mje na čoło."

Hdyž njeby w žiwjenju Zbóžnika dźiwow było, kiž bychu nam rěčałe wo joho bóžstwje, tak rěča joho słowa a skutki wo tym, zo je wón Bóh. Kóžda strona swjatoho sćenja wozjewja nam miłosć a smilnosć Syna Božoho. Tohodla činimy prawje, hdyž w měsacu juniju khwatamy k Jězusowej wutrobje, kiž je bytnje zjednoćena z lubosću Božej.

Ze žiwjenja zbóžneje Herty so powěda, zo so jej wučownik lubosće, swjaty Jan, zjewi. Swjata so japoštoła wopraša, čohodla njeje ničo we swojim sćenju napisał wo lubości bóžskeje wutroby, hdyž je ju tola bić słyšał při poslednjej wječeri w Jeruzalemje, hdyž při joho wutrobje wotpočowaše. Swjaty Jan na to wotmołwi: „Běch powołany, słowa njestworjenoho Słowa wozjewić." Štož pak lubosć joho bóžskeje wutroby nastupa, je Zbóžnik sebi samomu zakhował, lubosć swojeje wutroby swětej we najwjetšim času rozpada sobuzdźělić. Z tym drje je swj. Jan na česćowanjo Jězusoweje wutroby pokazał, a Zbóžnik chce runje w nětčišich časach, hdźež widźimy, kak póćiwosć a nabožina hinje, człowjekow přez pobožnosć k swojej swjatej wutrobje na so putać.

A zwotkel přińdźe, zo nabožnosć a póćiwosć hinje? Z toho, zo lubosć k Bohu wjacy so njepali w człowjeskich wutrobach, a Boha njelubuja tohodla dosć, dokelž sebi joho lubosć k człowjekam přemało waža. Tu chce Bóh přez pobožnosć k Jězusowej wutrobje swjaty woheń zapalić we zymnych wutrobach — a zawěrno, štó mohł też lubosć Zbóžnikoweje wutroby wopominać, ani zo njeby sam wot mocy joho bóžskeje wutroby ćehnjeny był?

My modlimy so Bóh-człowjekej, Jězusej Khrystusej, hdyž prajimy: „Mój Knježe a mój Božo!" My modlimy so k joho swjatej krewi a ranam; tu njedyrbjeli też swoje kolena kłonić před wutrobu Bóh-człowjeka, kiž je z joho bóžstwom bytnje zjednoćena a wóhnišćo Božeje lubosće?! Njedyrbjeli tutu wutrobu wosebje česćować, dokelž je kóžda kapka krewje z njeje njeskónčneje hódnosće? Njedyrbjeli so tutej wutrobje wosebje we lubości modlić, kiž je tola kužoł wšeje lubosće Khrystusoweje? Zwotkel wukhadźeja tamne zbóžne słowa, kiž kóždu wutrobu hrěšnika z radosću napjelnjeja: „Njejsym přišoł pytać sprawnych, ale zhubjenych"? Zwotkel wukhadźeja tamne słowa k Mariji Madlenje: „Jej so wjele wodawa, dokelž je wjele lubowała"? Zwotkel přińdźe tamne słowo k mandźelstwołamarcy a słowo k pokutnomu mordarjej na křižu? Wšitke přińdu z bóžskeje wutroby Jězusoweje. Też tamne słowa: „Pójće wšitcy ke mni, kiž sće sprócni a wobćeženi, chcu was wokřewić." Tola jenož z wutroby Jězusoweje, kiž je za nas hórku bjeztróstnosć ćerpjeła. Zwotkel lubosć Najswjećišoho sakramenta, zwotkel wodaco hrěchow? Wšitko dyrbimy počahować na wutrobu našoho Knjeza.

Tu njemóžemy na tym dwělować, zo prawu pobožnosć k Jězusowej najswjećišej wutrobje pěstujemy. Wosebje pak njesměd́ža mužojo tutu pobožnosć jenož žonam přewostajić. Też woni dyrbja ju prawje hajić, dokelž dyrbi runje wutroba muža so sylna a wulka činić při wutrobje Khrystusa Krala. A jeli je štó pokazany na miłosćiwu wutrobu Jězusowu, potom su to mužojo, zo bychu sylni byli we wojowanju za Khrystusa a joho swjatu Cyrkej.

W tutym měsacu Jězusoweje wutroby dyrbimy často puć namakać k přećelej mužskoho splaha a runja swjatomu Pětrej tamne słowa wěry prajić: „Ty sy syn žiwoho Boha, ty maš słowa wěčnoho žiwjenja.“ Ze swjatym Pětrom pak chcemy też hórke sylzy płakać, hdyž smy tutu wutrobu skřiwdźili z ćežkej winu a też swojomu Zbóžnikej našu swěru wuznać ze słowami: „Ty wěš, Knježe, zo će lubuju.“

Bóžski Zbóžnik pak sebi też žada lubosć we skutkach. „Nic ći pónd́ža do njebjes, kiž praja: Knježe, Knježe, ale kiž wolu mojoho Wótca činja.“ Lubosć k Jězusowej wutrobje budże nas namołwjeć Bože kaznje swědomiće dźeržeć. K tomu pak budźemy też rosć we lubości Božej. Lubozne powědančko nam powěda, kak bratr Agid k swjatomu Bonaventurje přińdże a so joho prašeše, kak móže dospołny być. „Wy Bohawučeni a měšnicy“, tak praji jednory bratr, móżeće lohcy za dospołnosću so prócować. Kak pak dyrbimy my wšědni bratřa a njewučeni človjekojo so swjeći činić?“ Na to mołmołwi swjaty Bonaventura: „Lubuj jenož Boha a dospołny a swjaty budźeš, lubuj Boha a sy wjetši hač wšitcy wučeni.“ Hdyž to jednory bratr słyšeše, běše cyle wozboženy a we prawej franciskanskej radości wołaše po klóštrskich khódbach: Lubujće a sće dospołni, lubujće Boha a budźeće swjeći. Wón běžeše samo k wrotam klóštra, wočini je šěroko a wołaše samo do města: „Lubujće jenož Boha a sće dospołni, lubujće Boha a budźeće swjeći, lubujće Boha a sće wjetši dyžli wšitcy wučeni.“

Runje ćiche a stajne česćowanjo Jězusoweje najswjećišeje wutroby zamóže we našich dušach woheń lubosće k Bohu zažehlić. Tak dołho hač pak lubosć k Bohu našu dušu wupjelnja, budźemy wosrjedź strachow złoho swěta Zbóžnikej swěrni, a hdyž junu naša smjertna hodźina bije, njetrjeba so duša bojeć wěčnoho sudnika.

Tu rěka nětko, tutu lubosć ke Khrystusej jako wěčne swětło we našej duši pěstować, wosebje přez prawe nabožne žiwjenjo, přez pilne wopytowanjo Božich służbow a časćiše dóstawanjo swjatoho woprawjenja, přez to, zo dźeržimy prěni pjatk měsaca, přez žiwjenjo, hdźež Khrystusa sćěhujemy.

Hdyž to měsac Jězusoweje wutroby pola mužow dócpěje, potom budże jim też česćowanjo wutroby Jězusoweje jako najlubša pobožnosć, potom njemóže nas wokomik nabojeć, hdźež naša wutroba přestanje bić, ale nas napjelni ze zbóžnej nadźiju, zo my přez Jězusowu wutrobu dócpějemy k wutrobje Božej we wěčnosći. č.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Přichodnu póndźelu móže bywši šewski mištr Pawoł Kremer, bydlacy na Lubijskej drózy 12, swoje wosmdźesaćiny woswjećić. Jubilar pokhadźa z Hornjeje Šlezskeje, hdźež so we wjescy Wjerzbl narodźi. Wjesnu šulu wukhodźiwši nawukny swoje rjemjesło a poda so pozdźišo na pućowanjo po Němskej. Najprjedy namaka dźěło w Grotkawje, potom we Wrótsławju a skónčnje w Budyšinje, hdźež so 1884 zasydli a tu druhu domiznu namaka. Tu zezna so ze swojej nětčišej mandźelskej Hanu rodź. Lindnarjec z Taušec we Wrótsławskim wokrjesu. Jeje bratr Józef bě ju namołwjał, zo by do Budyšina na służbu přićahnyła, hdźež bě so w Kolpingowym domje z Pawołom Kremerom zeznał, joho jako dźěławoho a nabožnoho towarša spóznał, a tohodla bě joho za mandźelskoho swojeje sotry wuzwolił. Wona při tym bóle pasivnu rólu hraješe, njeje pak so ženje swojoho předewzaća kała, dokelž namaka w nim woprawdźe česćehódnoho, sprócniwoho a swěrnoho towarša. Hdyž bě so woženił, zwěsći sej samostatny wobkhód. Zwoprědka bydleštej na Kamjeńtnej drózy, pozdźišo na Šilerowej a nětko na Lubijskej drózy, hdźež we swojim statoku wječor žiwjeński wužiwataj. Staj sebi jón při njewšědnej dźěławosći a zlutniwosći přez swoje swěrne dźěło kupić mohłoj. Před lětomaj je so jubilar wěstych wobstojnosćow dla swojoho rjemjesła wzdał; njekhodźi pak prózdny, ale dźěła nimale wšědnje we swojej zahrodże při Wuričanskim puću. A wona stoji w 79. lěće žiwjeńskim, zastawa domjacnosć njedźiwajo hubjeneje nohi, na kotruž hižo na wšě 20 lět ćerpi. Jubilar je jara česćena wosoba, wukonja swěrnje swoje nabožne winowatosće a je přeswědčeny křesćan. Z mandźelstwa wuńdźeštej dwě dźěšći, syn je wuwołany lěkař, a dźowka je z wobsedźerjom twornje w Eitorfje pola Khelna nad Rhynom woženjena. Wobaj přikhwataštaj z cuzby, zo byštaj lubomu nanej ertnje swoje zbožopřeća wuprajiłoj, k čomuž so też přizamknjemy.

Z Drježdźan. Za naslědnika knjeza probsta Wylema Beyera w Lipsku-Gohlisu je najdost. knjez biskop wysokodostojnoho knjeza Bena Wjasławka, fararja w Drježdźanach-Bjedrichowym měsće, pomjenował. Knjez farař Wjacsławk je so 23. sept. 1898 we Łazku narodźił. Na měšnika bu wuswjećeny 22. julija 1923. Najprjedy skutkowaše jako kapłan w Khróśćicach a to hač do lěta 1929. Wot toho časa hač do lěta 1932 bě z kapłanom při tachantskej cyrkwi w Budyšinje. Wot 1932 hač dotal zastawaše faru w Drježdźanach-Bjedrichowym měsće. Přejemy wysokodostojnomu knjezej fararjej prawje bohate Boże žohnowanjo do nowoho zastojnstwa!

List z Bärensteina.

Mjez Božim Ćełom 1938.

Luby Pósle!

Wosada swjatoho Bonifacija dócpě wjeřšk swojoho nabožnoho žiwjenja zašłu njedźelu, hdyž swój swjatočny wobkhad z Božim Synom wotmě. To běše nadobne hołdowanjo najswjećišomu sakramentej, krasne wuznaćo do žiwoho Boha a mócny wothłós jednoty wutrobow a dušow. Wšitko je sebi amerikanski wuj wobhladał, derje wobkedźbował a tuž to staromu přećelej, kaž je to „Katolski Posoł“, rady napiše.

Bärensteinska cyrkej swj. Bonifacija stoji na wysokim městnje. Nimo njeje wjedże zjawna dróha wot Annaberga do Oberwiesenthala. Štóž tu přijědże, pozastanje abo pojědże pomałšo, zo by při cyrkwi krasny wuhlad trochu wobdźiwał. W prědku widźi domy a khěže budź před hranicu budź za mjezami. Dale zady móže wobdźiwać wjeřški rudnych horow. Tajka wokolina je hižo samo na sebi za cyrkej, mohł rjec „město na horje“, pyšna. Wot starodawna sem je so też wobkhad na Boże Ćełło zjawnje wotměwał. Dokoła wokoło cyrkwje běchu hewak tři wołtarki zestajene. Wobkhad móžeše so bjez wulkich zadźěwkow wotměwać. Jedyn Boži stan wšak dyrbješe so małoho a wobmjezowanoho ruma dla cyle při drozy stajeć, štož swjatočnosći njetyješe. Lětsa je so nětko tutomu njedostatkej wotpomhać hodźało. Wobkhad je so po rjanym dołhim puću mohł wuwić. Při tym njeje nihdźe mjezy cyrkwineje ležomnosće trjebał překročić. Tuta ležomnosć pódla cyrkwje je so we swojim času kupiła za natwarjomnu nowu faru. Dokelž pak so poradźi před nješto lětami napřeco cyrkwi

ležacu kněžu kupić, njetrjebaše so wjacy fara twarić. Ležomnosć wužiwaše so jako polo. Hdyž so loni nowy faraŕ w cyrkwi zapokaza, rosćeše na polu wows a też neple so tam zelenjachu. Něhdy běše ležomnosć swětnym zaměram służiła. Bärenstein měješe tam swoje hermanki. Tehdy so wě hišće katolska cyrkej njestoješe. Lětsa w naléću, hdyž słónčko zymski sněh škrěješe a taješe, zmuži so črjódka muži, zo by wobličo pola přeměniła. Štož kamjentne polo wunjese, bě snadne. Joho napohlad a joho wužitk dyrbješe so polěpšić. W běhu poslednich tydźeni a měsacow je so na tutym polu wjele dźěłało, po swjatoku a wo dnjo. Mužojo a žony, dźěći a młodosć su pomhali. Puće su so po ležomnosći we wulkim třiróžku, na dwaj metraj šěroke, wutwariłe. Dokelž je polo wisate, dyrbješe so też wjele zemje nawozyć. Cyłe městno je wobsadźene ze sadowymi štomami. Też něšto topołow a kastanijow je dóstało. Z jeneje darjeneje wulkeje runeje brězy je so kříž wudźěłał a je tam srjedź pola stajeny. Na dnju zhromadnoho wuznaća našeje młodosće je był kříž swjatočnje poswjećeny. Cyłe městno je dóstało mjeno: Bonifacijowe městno. To chce hižo prajić, zo ma wosadźe, potajkim nabožnym zaměram służić. A wosebje je so při tym mysliło na swjedźeń Božoho Ćěła.

Tak je Bärensteinska wosada swój zjawny wobkhad na njedźeli mjez Božim Ćělom na nowym Bonifacijowym naměšće swjećiła. Skoro so zdaše, zo mohło nam njelube wjedro cyłe naše wjeselo zahnać. Hišće sobotu dopołdnja so dešćowaše kaž w cyłym tydźenju. Štyri wołtaŕki mějachu so stajić. Dwaj z nich měješej cyle nowe městno dóstać. To dyrbješe so wjele wobmyślić. Sobotu popołdnju w dwěmaj započa stary veteran wosady wołtaŕki twarić. Joho syn njemóžeše jomu pomhać, dokelž bě na dźěle. Po něčim přińdźechu hišće druzy pomocnicy. Tajke něšto so tola roznjese kaž pěrjo w powětře. Hišće dyrbješe so trawa wotsyc. Njeje po zdaću lětsa jara žadna, hewak drje by zajimcow lěpje namakała. Tola trawu móžachmy też na puće wužić. Dešćik bě je derje namačał a naša zemja je k tomu tučna. Ta so ći jenož tak na črije nalěpi. Prěni wołtaŕk dósta swoje městno zady cyrkwje kaž přecy, hdźež maja zwónkec hewak swoje drjewo. Tola brězy wšitko rjenje zawodźěwaja, štož njesmě do woči kałać. Ćežšo běše, druhi stan stajić deleka na nowym městnje při wulkej wólši. Na jeje runy zdónk měješe so sćěna za swjećo powěsnyć, a wołtaŕne blido dyrbješe cyle kumštnu pychu dóstać. Wjele starosće činješe nam třeći Boži stan trochu wyše hač druhi krasnje w zelenej kěrčinje stojacy. Natwar wołtarja njebě tak lohki. Za to pak běše to najrjeńši wołtaŕk z wulkej postawu Jězusoweje wutroby. Štwórty a posledni kaž přecy při cyrkwinym winje — tola dźiwim bohužel — wobstarachu pilne rucy našich žonow. Tuž so też na nim bórzy šwarnje dźěłaše. Wječor přiwjeze awto na třiceći brězow a k tomu bukowe hałzy posrědkowane přez hajnistwo. A hdyž so potom wujasnjeć započa, njechachu so dobrowólni dźěłaćerjo wjacy změrować. Hižo bě so ćma na Bonifacijowe městno lehnyła a přecy hišće so na nim klepaše, wjazaše, nošeše a běhaše.

Hdyž zahe rano wokoło pjećich prěni k dokónčnomu dźěłu na Bonifacijowe naměstno přińdźechu, běše drje khłódno. Tola njebjo běše jasne kaž wóčko dźěsća na prěnjowoprawjeńskim dnju. Bože słónčko swěćeše zasy, haj zasy po dołhim času prěni króć. To běše wjeselo kaž do kwasa. Naše žony nošachu wěcy za wuhotowanjo wołtarjow. Kładźechu wodźeća. Kryjachu podłohi. Stajachu kwěćele a swěčki. Hišće mějachmy nadosć běłoho a čerwjenoho bozu. Naše tak mjenowane pumpuróže nam hišće njechachu wjeselo sčinić a nam rjenje zakćěć. Jenož někotre zažne dachu so widźeć. Prěni wołtaŕ měješe na zadnej sćěnje rjane swjećo: Jězus na wolijowej horje, słušace młodej swójbje. Druhi stan měješe podobny wobraz. Třeći z wulkej postawu Jězusoweje wutroby na powyšenym městnje běše wosebita deba. Susodny kowaŕ běše jón wumělscy připrawił. Sylne, z ruku kowane, swěčniki swědčachu wo wulkim joho zajimje. Posledni běše maćeri Božej poswjećeny. Hdyž so wosadni na dopołdniše kemše cyrkwičcy bližachu, strowjachu jich khorhowje w powětře a brězy a stany. Nic jenož z Bärensteina, też z wonkownych stacijow, z Jöhstadta a samo z Oberwiesenthala, běchu dźěći a stari přišli. Samo susodna wosada Annaberg běše ze starcom zastupjena, kiž běše so rano w 4 hodź. na puć pěši nastajił, 76 létny. Wězo běchu też hosćo ze susodnoho Weiperta we wulkej ličbje přišlii Cyrkej bě nabita połna.

Hnydom po kemšach zestaja so procesijón po zwučenym wašnju. Prěnjowoprawjeńscy lětušoho swjatoho woprawjenja njesechu swoje swěčki sobu. Tohorunja dźěchu sobustawy cyrkwinoho předsydstwa ze swěčku. Hólcy mějachu módre šerpy kaž je to tu z wašnjom. Też różowe wěnčki njesechu

Běła kwětka.

Powědančko wot P. Gerharda Hubera OFM.

(Pokročowanjo.)

Holca wuswobodźi so z nanowoho wobjeća, a z wulkimaj wočomaj na njoho zhladujo šeptaše: „Ale što dha mam činić?“

„Dyrbiš wěru twojoho nana přiwzać.“

„Hdyž pak měła tohodla wumrěć?“

„Dźěćo, naše prawe žiwjenjo njeje tudy na zemi. Smy tu jenož kaž za přihotowanjo. We našim smjertnym ćěle bydli njesmjertna duša. Wona je te drohotniše, za čož mamy so najprjedy starać. Hdyž wona při našej smjerći z našoho ćěła wustupi, zjewi so před Bohom, wot kotrohož je wušła, zo by z joho ruki dóstała wěčne myto abo khostanjo. Mamy so tu na swěće jeničcy wo to prócować, zo bychmy jónu wěčnu zbóžnosć dóstali. Někotre lěta wjacy abo mjenje tu na zemi je pódlanska wěc. Su tola w přirunanju z wěčnosću jenož kaž błysk w ćmowej nocy pornjo słónčnej jasnosći wodnjo. Jenož jene wuměnjenjo je Bóh postajił, zo bychmy wěčnu zbóžnosć dócpěli: Wěrić do jenorodźenoho Syna Jězusa Khrystusa, kotrohož je wón k našomu rozwučenju a wumoženju na swět pósłał. Tohodla je tuta wěra za nas tak ważna a drohotna, zo za ničo na swěće ju zaměnić njedyrbimy. Wona je najdrohotniši pokład njebjeski, kotryž na zemi wobsedźimy. Za tute dopóznaćo damy my křesćenjo z wjesołosću krej a žiwjenjo, dokelž wěmy, zo naše zasudźene a čwilowane ćěło njeje někak hanibne, ale kaž na bitwišću rozdrjene znamjo dobyća, před kotrymž Boži jandźeljo z česćownosću stoja.“

Swjaty woheń žehleše so při tutych słowach we wutrobje nana. A tuta žałosć wustupowaše też na joho lica a sapaše jomu we wočomaj, kotrejž kaž do dalokich swětow zhladowaštej.

Ze zadźiwanjom wobkedźbowaše holca tute přeměnjenjo we wašnju swojoho nana. A hdyž wón mjelčeše kaž mučny pućowaŕ po dołhim drohowanju, woči zańdźeliwši, joho za přimnywši zawoła: „Nano!“

Jwai Riichi zhladowaše dołho a něžnje na nju. O Ren khwilku tute pohladnjenjo znjese, potom pak połoži swoju hłowu nanej na wutrobnjo a zajakota: „O nano, sym tebi pohladała hač do wutroby. Daj mi być, štož ty sy!“

Nan połoži rucy jej na hłowu a rjekny z radosću: „Moja dźowka, měj dźak; nětko mam měr!“

„Što pak mam činić, zo bych była kaž ty?“

„Dyrbiš wěrić a so křćić dać.“

Přecy hišće hłowu zlehnywši na wutrobnjo nana rjekny mjelčo ze sylzojtymaj wočomaj: „Wěrju wšitko, štož we twojej wutrobje je žiwe.“

„O Ren, wěriš ty do jenoho, wěrnoho Boha, stworićerja njebjes a zemje?“

„Ja wěrju.“

so po zwučenym wašnju sobu. „Njebjesa“ njesć mějachu mužojo z wonkownych stacijow. Při jednotliwych stanach spěwachu so wotměnjejo z cyrkwinym khórom předpisane modlitwy. Swjate sćenja běrjechu so z Pražskeje agendy. Su krótše a swjedźenjej přiměrjene. Ducy k wołtařkam spěwaše so z přewodom hudźby, bjez kotrejež so tutón wobkhad myslić njehodźi, kěrluš: „Ow jandźeljo, k nam khwatajće!“ Namaka so jenož w najnowišim Laudate. Tu je dosć derje znaty. Před wołtařkom Jězusoweje wutroby předčita duchowny też němski swjate sćenjo a wšitcy modlachu so zhromadnje za lud a kraj a wšě swójby. Dołhomu nabožnomu wobkhadej přihladowachu mnozy na drózy a druhdźe nic bjez pobožnoho zajima. Z khwalbnym kěrlušom skónči so swjatočnosć w cyrkwi. Časnik pokazowaše na jědnaćich. Wšitcy běchu wo tym přeswědčeni, zo běše wobkhad pozběhowacy był. Zawěsće je nam też z njebjes Boži škit wuprosyć pomhał. Bože słónčko je nas rjenje wohrjewało. Swěčki so wjerćachu a kapachu. A my smy so poćili. K lětu, dali Bóh, na městnje hišće to a tamne porjedźimy.

Cyrkwička stóji na horje!
Boži dom w diasporje.
Při njej kćeje běły bóz.
Słyši dźensa dźiwny hłós:

Jandźeljo, ow khwatajće!
Bohu służić pomhajće!
Dźens ma z ludom Bóh sam kwas.
Na zemi to žadny čas!

Postrow sćele ći amerikanski wuj.

Što je nawučił ptački spěwać?

Zeńdźech sebi z ranja w meji do lěsa, pozastach tam zeprěwši so wo stary jawor. Lisćo na štomach poča so hakle runje wuwiwać z prěnich pupkow. Słónco móžeše swěćić hišće ze swojimi pruhami na młódnozelenu trawu, na běłe podleški a módre fijałki — a wone swěćeše tak jasnje, tak mócnje, zo wšitka rosa so błyskotaše w joho swětłu.

A nade mnu na hałozach a hałžkach, tam běše wam piskanjo a hwizdanjo, cyrčenjo a kerkanjo, jusk a wysk, směch a radowanjo a mjez tym wšěm słódkich želnych hłosow, zo wšón přemóženy zawrěch woči a připosłuchach jako we snje wobkuzłacej tutej hudźbje.

„O ty mój Božo!“ zawołach, „kak krasny je tola twój swět“. Dźěch dale po krasnym lěsu, a hdźež kročach, wšudźom kukachu na mnje wćipnje čorne wóčka a strowjachu mje słódke hłosy. Pozastach při małym ptačku:

„Z wotkel maš, prošu će, luby ptačatko, swój krasny spěw? Wutroba mi jenož tak z radosću skače!“

„Knjezyko“, zašćebota ptačatko, „to je mje nawučił mój nank!“

Nank ptačatka sedźeše pódla na hałzy a wusłyšawši naju rozmołwu kiwny přihłosujo z hłowčku a zafifoli: „Haj, ja sym to nawučił“.

„A štó tebje?“

„Mje zasy mój nank — tomu wšak je hižo dołho — dołho!“

„A twojoho nanka — štó je toho nawučił?“

„Dźěd — tomu je hižo wěčnosć. Dale nichtó njepomina.“

Pódla sedźeše na štomje stary, šedźiwy wroblik, khutnje, měrnje hłowčku wěšejo. Při poslednich słowach ptačkowych pak zakłoni ju k našej stronje kaž ćežkosłyšacy čłowjek to čini a rozpřestrěwši křidła z radosću, wotewri swój wotrjebany pysk a praji z dybawym hłosom: „To njeje wěrno, zo dale nichtó njepomina! Ty sy přecy spěšny ze swojej hubu. Ja pominam a wěm, kak je to było na spočatku. Posłuchajće, zo byšće to wědźeli!“

A wroblik wótrě sebi wo křidleško swój pysk kaž někotryžkuli rěčnik, prjedy hač započina, sebi wutrěje z rubiškom hubu, a da so do powědanja.

„Hdyž Bóh tón Knjez stwori tutón swět, škrěčachu ze spočatka wšitke ptački, kaž kóždy to móžeše, kaž bě jim pysk narostł. Lětachu tam a sem, skakachu po hałozach, radowachu so — jich wołanjo a piskanjo pak bě bjez rjanosće a nježnosće. Khwalachu drje Boha, zo je je sadźił do krasnoho swěta — tuta khwalba pak njebě rjana a hłósna a njelubješe so Bohu. Bóh tón Knjez sebi pomysli: „Nawuču je spěwać“ — a štož sebi wotmysli, to też wuwjedźe. — Jenoho krasnoho ranja słyšachu ptački z doła wot trawnika sem něšto tak słódkoho, zo jich dych wuwosta. Njewědźachu, što by to było? Pohladachu dele a wuhladachu tam tšoch jandźelkow, a ći hudźachu tak słódcy tak

---

„Wěriš ty do joho jenorodźenoho Syna Jězusa Khrystusa, kotryž je na tutu zemju přišoł, ćerpjeł a wumrěł, zo by nas wumóžił wot hrěcha?“

„Ja wěrju.“

„Wěriš ty do Ducha Swjatoho, Ducha lubosće a hnady, kotryž wukhadźa wot Wótca a Syna, zo by nas swjatosćił?“

„Ja to njerozemju, ale wěrju to, dokelž to ty rozemiš a wěriš!“

„O Ren, wobžaruješ ty wšitko, z čimž sy hdy přećiwo kazni Božej a joho lubosći so přešła?“

„Ja to wobžaruju a chcu přez wěru wšitko dobre činić.“

„O Ren, chceš ty přez swjatu křćeńcu dźěćo Bože a herba wěčnoho žiwjenja so stać?“

„Ja to chcu.“

Nan stany, wza mału čajowu šalku a liny něšto wody z khany do njeje, poklakny so před O Ren, wućeže małe rubješko ze swojoho pasa, położi je na kolenje a praji: „Nakhil hłowu nad mój klin.“

Holca zwólniwje tak sčini. Nan wuliny wodu přez jeje čoło a praji z ćichim hnutym hłosom: „Marja, ja křćiju tebje w mjenje Wótca a Syna a Ducha Swjatoho.“

Na to wutrě skedźbnje wšitke kapki z jeje włosow a čoła, położi rubješko na bok, pozběhny swoju dźowku, wokoši ju na čoło a praji z pohnutym hłosom: „Nětko sy dźěćo Bože a maš prawo na njebjesku zbóžnosć. Pas so, zo wo ničo na swěće tute dźěćatstwo njezhubiš.“

„Slubju ći to, nano, a byrnjež dyrbjała z tobu do smjerće hić!“

Znowa wokoši nan jeje čoło.

„Dźěćo, dźakuju so tebi. Budź hódna česće, kotruž je ći Bóh wopokazał.“

Potom wza barbjeńč a tušku a napisa z wulkimi pismikami na kruch papjery: „Přińdź hnydom ke mni!“

Wón zawali papjeru na dołhu šlebjerdu, sčini wosrjedźa suk a zaplacny dwójcy z rukomaj.

Stary służownik Shoroku zastupi a klakny so na prozy duri a so wopraša: „Je mje mój knjez wołał?“

„Shoroku, donjes tole do hrodu a přepodaj to wyšej Yoshitakej.“

„Pospěcham so.“

Hdyž bě służownik durje za sobu zawrjeł, pokhodźi Jwai Riichi khwilku z dołhimi kročelemi rozhorjeny po jstwě horje a dele, skónčnje pozasta před O Ren a dźeše: „Sćěhuj mje!“

Wón wjedźeše ju přez ćmowe składownišća. Holca dźeržeše so z lěwej ruku joho pasa a prawu dźeržeše škitajo a masajo před so. W najzdalenišim kóncu twarjenja wotzamkny durje, wotewri je a zastupi z dźowku do ćmowoho, struchłoho ruma, durje zasy zawrějo. Z jenoho khamora wza papjerjanu latarnju, dyri sebi woheń a zaswěći kónčk swěčki w latarni. Wot swojich dźěćacych dnjow njebě O Ren do tuteje komorki wjacy přišła. Tu běše něhdy jeje stara pěstońca bydliła; po jeje smjerći stoješe wona prózdna,

něžnje, tak mile, zo hišće nichtó tajkeje hudźby wusłyšał njebě, a też ženje njewusłyši, khiba zo zastupi do raja, zwotkelž běchu tŕo jandźelkojo přilećeli. Wšón lěs woćichny ze zadźiwanjom a posłuchaše skedźbliwje.

Jandźelkojo dohrachu a wołachu na ptački: „Njebojće so a přilećće bliže. Jeli so wam to lubi, nawučimy was też spěwać!"

Sroka so šamawje wusmja a praji pokornomu sołobikej: „Leć tam ty šěry a wukń, zo by něšto nawuknył. Ja tym tŕom njewěrju: łža" — a wotleća.

Ćichi, prosty sołobik, zacpěwany tehdy mjez ptačkami, přileća a sydny so přitulnje jenomu jandźelkej na ramjo. Druhe ptački přilećachu za nim. Tón so sydny bliže — tamón z nazdala — někotre wostachu na štomach, kaž so jim to spodobaše. A jandźelki počachu spěwać, zo daloko a šěroko wšón lěs klinčeše tak luboznje a krasnje, zo ćichi, khutny lěs njebě wjacy spóznać.

Pisana škrěkawa, hordy bažant a krasny papagaj (papuš) prajichu: „K čomu trjebamy my spěw?" a wotlećachu.

Wróbl dohladawši so na čerwjene wišnje w blizkosći a zabywši na spěw, doleća sebi na nje; z nim wotleća wjacy ptačkow. A tu nětko widźiće: Ptački, kotrež wotlećachu, njenawuknychu spěwać. Kotrež pak posłuchachu, spěwachu wot toho časa tak krasnje, zo wšón lěs klinči. A pokorny, swěrny sołobik, kotryž słowam bě wěrił a najbliže so posydnył, spěwa nětko tak słódcy kaž žadyn druhi ptačk. Nawukny najwjacy z raja. Štóž z nas tam junu dóńdźe a zasłyši jandźelkow spěwać, spóznaje, zo ręču wěrnosć. Ale wy młodźi njewěriće starym."

Wroblk zatŕase hłowčku, skłoni ju a ponuri so dale do rozpominanja.

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Vatikana. Kaž smy hižo před dlěšim časom pisali, bě wotpohladane, powostanki lětušu jutrowničku swjatoprajenoho pólskoho jezuita, martrarja Handrija Bobole, kotrež běchu dotal w měsće Romje, do Waršawy přewjezć. Před tŕomi njedźelemi je so tuta myslička nětko też wuwjedła. K tomu zaměrej bě sylna skupina pólskich putnikarjow do Roma z wosebitym ćahom přijěła. Wot sławneje cyrkwje jezuitow „Gesu", kotraž też powostanki swjatoho Ignacija z Loyola khowa, buchu powostanki pólskoho martrarja po hłownych dróhach wěčnoho města na dwórnišćo přewjezene. Dźesaćo kardinalojo běchu so zešli, zo bychu liturgiskim swjatočnosćam při rozžohnowanju swjatych relikwijow z městom Romom přitomni byli. Prócesijón, kotryž so po skónčenju swjatočnosćow po hasach města Roma — po bokach stojachu syły luda — hibaše, dźěše też po sławnej drózy „Via della Impero." Dwaj wotrjadaj „metropolitanow" kročeše na čole ćaha, kotřiž mortwomu, swjatomu sobuměšćanej čestny přewod wopokazowachu. We wulkej mnohosći wobdźěli so duchownstwo města Roma při tutym přewjezenju. Prědku kročachu alumnojo a studenći wustawa „Collegium Germanicum" we swojich čerwjenych klerikach. Wosebje sylnje wobdźělichu so też duchowni orientalskoho wobrjada, kotřiž ze swojimi barbojtymi drastami swjatočnosćam wosebity błyšć zawdachu. Nimo toho wobdźělichu so pólscy putnikarjo ze swojimi khorhowjemi a khorhowčkami. Zbytki swjatoho martrarja buchu we drohotnym kašću na z kwětkami bohaće wupyšenym wozu na dwórnišćo dowjezene. Přistup, kotryž je za italskoho krala a kěžora Etiopiskeje postajeny, bu za tutón ćah wotewrjeny. Pólscy putnikarjo zastupichu do swojoho ćaha, kotromuž bě wóz připinjeny, do kapale přetworjeny. Do njeje stajichu swjate powostanki. Wotrjad wojakow wopokazowaše wojerske česće, putnikarjo a wěriwi spěwachu wótře a mócnje „Te Deum" a „Magnifikat" — tu nastaji so ćah na swoju jězbu do Pólskeje. Z tym přewjezenjom dopjelni so slubjenjo, kotrež bě něhdy Pius XI. maršalej Pólskeje, Piłsudskomu, dał, zo po swjatoprajenju powostanki Handrija Bobole so do Waršawy přewjezu, zo bychu tam na dale stajnje wotpočowałe.

Swjaty Wótc přeje sebi, zo bychu wyšepastyrske městna w misijónach so po móžnosći z domoródnymi duchownymi wobsadźałe. Tak bu njedawno hakle hižo tŕeći anamitiski biskop wuswjećeny. Nowy wyšši pastyr ręka Ngo dinh Thuc. Wón pokhadźa z jeneje prěnich swójbow kraja Anama. Swoje studije je w Romje a Francózskej wukonjał. Joho bratr bě gouverněr jeneje provincy, druhi joho bratr z ministrom w Indokhinje.

Němska. Japoštołski nuncius je so ze swojoho romskoho pućowanja wróćił a je wjednistwo Berlinskeje nunciatury zasy přewzał.

Nan wućeže z khamora korb, wza z njoho někotre ćěmne, jednore žónske drasty, połoži je před holcu a rjekny: „Wobleč so tutu drastu; přińdu hnydom zasy wróćo."

To klinčeše skoro kaž přikaz. O Ren njezamóh so ani za zmysłom tutoho přikaza woprašeć, dokelž bě nan hižo durje za sobu začinił a joho kročele wuklinčachu we składownišću.

Hišće ženje njebě jej nan něšto přikazał, štož by ju bolało. Tuta myslička ju pokoješe, a tuž počinaše so bjez komdźenja přewoblekać. Wotpołoži swoju drohotnu pisanu drastu a zwobleka so ćěmnu jednoru swojeje něhdušeje pěstońče. Potom čakaše a posłuchaše na kóždy ropot we składownišću. Ale hakle snadź za hodźinu přibližowachu so kročele. Nan wotewři durje a wopraša so skoro kruće: „Sy hotowa?"

„Haj", wotmołwi O Ren mjelčo a zhladowaše zadźiwana do struchłoho wobliča nana.

„O Ren, njeprašej so za ničim; čiń, štož sebi twój nan wot tebje žada. Ty wěš, zo chcu jenož twoje lěpše. Je derje, zo wot tudy woteńdźeš; dokelž strachuju so wo tebje. Bonca budźe so nad tobu wjećić. Yoshitaka njech tebje do hór přewodźa. Tam budźeš bydlić pola drje khudeje, ale dobreje křesćanskeje swójby, a wostanješ tam, doniž će zasy njewotwołam. Prošu — njerěč ničo! Wěš, zo by kóžde słowo a porok bolało moju wutrobu. Sćěhuj mje mjelčicy!"

Nan wza dźowku za ruku a wjedźeše ju přez ćmowy skład won do dwora. Tam stoješe pod nizkej jědlu zababjena postawa. Běše to Yoshitaka. Nan předstaji jomu swoju dźowku a zašepta jenož: „Prošu, přewodź ju derje!"

Khwatajcy so wotsali.

Hdyž O Ren zadźiwana na zababjenu postawu pohlada, praješe tuta: „Sym Yoshitaka. Wzmi tele rubiško a zawal swoju hłowu do njoho."

Wona to sčini a wón jej při tym pomhaše.

„Chcemoj nětko hić, dokelž puć je daloki. Yoshitaka kročeše a O Ren sćěhowaše joho zwólniwje do ćmoweje, mhłohojteje nocy.

III.

Měsac běše so minył, zo bě holca ćeknyła. Běše wječor pozdźe. Zymny lodźany wětr honješe so po hasach městačka a torhaše njemdrje za durje a wokna. Jenož hdys a hdys klepotachu por drjewjancow po hasy. Ćežke ze železom wobbite wrota wobkhoda Jwai Riichi běchu hižo zasunjene a wot nutŕka zatykane. Wokoło wohnišća, kiž bě z jeničkoho wulkoho kamjenja wurubane, wohrěwachu sebi sedm přistajenych mjezwočo a rucy na žahłym drjewowym wuhle. Słabe swětleško latarńčki měšeše so z čerwjenym wotbłyšćom wohnja a dawaše wulkej rumnosći, napjelnjenej z kašćemi, polcami a sudami skoro bojazny napohlad.

Młodźi pacholjo wokoło wohnja njerěčachu skoro ničo. Běchu drje mučni, jenož druhdy wottŕasny so jedyn a skoržeše: „Hu, kak zyma!"

22. meje buchu powostanki dostojneje, 1923 zemrěteje sotry Marije Fidelis Weiß z rownišća klóštra franciškankow na Reutbergu we Hornjej Bajeńskej do klóštrskeje cyrkwje přenjesene. Při tym bu wozjewjene, zo su přihotowanske přepytowanja k procesej zbóžnoprajenja přez duchowne sudnistwo w Mnichowje dokónčene, tak zo móže so nětko z procesom w Romje pokročować.

W lěće 1940 budźa w Hornim Ammergawje swětasławne pasijónske hry zasy předwjedźene. Jako přihotowanjo na nje budźa tam lětsa w lěće tak mjenowanu „mórsku hru“ wot Leo Weismantela předstajeć. Tuta hra jedna wo tym, kak su pasijónske hry ze sluba w lěće 1633, w kotrymž tam žałostny mór zakhadźeše, so započałe.

Na swojim wobsedźeństwje Hohnaschau w Chiemgawje zemrě nahladny bajerski konvertita Theodor swobodny knjez z Cramer-Klett, bywši knježeński rada bajeńskeje krony. Wón je přez mnohe nastawki we katolskich nowinach wustupował a so wuznamjenjał přez swoje socialne-karitativne zmyslenjo a skutkowanjo. Starej benediktinskej klóštraj Ettal a Plankstetten matej swoje znowawožiwjenjo so jomu dźakować.

Francózska. Trapistojo noša so z mysličku, we Tybarrine w Sewjernej Africy wulki klóštr założić, kiž dyrbi 40 milow wot Alžira zdaleny być. Klóštr změje městna za 30 mnichow, mjez nimi 15 měšnikow. Też prior nowoho klóštra je hižo postajeny, 32 lětny mnich. Mniša budźa klóštr sami twarić. Woni maja wotmysł, so z plahowanjom sadowych štomow zaběrać. To budźe prěni klóštr trapistow w Algeriskej wot časa, hač buchu mniša přez nabožinje njepřećiwne zakonje w lěće 1904 z tuteje kolonije wuhnaći.

Nižozemńska. W Nižozemńskej je hibanjo nastało, kiž ma zaměr, Božu martru we zjawnych twarjenjach zasy zawjesć. Z dobrym wuspěchom tam dźěłaja. Tak bu n. př. we Wouw Boža martra we žurli radnicy znowa připrawjena a zdobom wobzamknjene, zo ma so we přichodźe kóžde posedźenjo z modlitwu započeć.

Sławny prócesijón, kiž so w Amsterdamje kóždolětnje jenož wot muži wotměwa, ličeše lětsa runje junu telko wobdźělnikow kaž loni, mjenujcy 40000.

Katolske misijóny w nižozemńskej Indiskej su widźomnje postupowałe. W létach 1934—1937 postupi ličba katolikow wot 160000 na 493932. W zańdźenym lěće bu 15287 dorosćenych a 26712 dźěći wukřćenych.

Jendźelska. 9. julija, na swjedźenju swjateju John Fisher a Thomas More, kardinal Hinsley we Westminsterkathedrali 45 měšnikow za misijóny wuswjeći. To budźe najwjetša měšniska swjećizna wot časow reformacije sem. 19 měšnikow bu hižo njedawno wuswjećenych.

Češka. Runje wuńdźe konfesionelna statistika wobydlerstwa Češkeje. Po njej su w tutym kraju: 10800000 katolikow łaćenskoho wobrjada; 500000 katolikow grjekskoho wobrjada; 146000 prawosławnych; 20000 starokatolikow (Alt-Katholiken); 800000 protestantow nacionalneje cyrkwje; 290000 protestantow tak mjenowanych „češkich bratrow“; 130000 němsko-evangelskich křesćanow; 390000 sobustawow evangelskeje-słowakskeje cyrkwje Augsburgskeje konfesije; 200000 sobustawow reforměrowaneje cyrkwje we Słowakskej a Karpatach; 10000 metodistow; 10000 baptistow; 357000 židow a 855000 bjez kóždoho wěrywuznaća.

Njewěš ničo nowoho,

štož mohło też „Katolski Posoł“ a joho čitarjow zajimować? Napisaj nam tola! Njeboj so, njeměł-li traš najlěpšu serbsku ruku. Radlubje Twój dopis wudospołnimy a joho zmylki, dyrbjał-li tajke měć, wotstronimy. Ty sam změješ wulke wjeselo a bohaty dobytk z dopisowanja. Njechaš-li špatny prawopis nałožować, napisaj nam němski. Ale něšto pisać dyrbjał, z wotkel hewak „Katolski Posoł“ dyrbjał powěsće dóstawać, jeli nic wot swojich přećelow a čitarjow.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

D.-A. 1. Vj. 1938: 1650. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Hdyž pak so stary służownik Shoroku z wulkej blešu k nim přibliži, buchu hnydom živiši.

„Pst, změrom!“ napominaše jich so smějo. „Mištr wam tole sćele, zo byšće lěpje spali a přikrywy was derje wohrěwałe.“

„To pak budźe nam też tyć, hewak dyrbjeli so hač do poł nocy do ramjenjow bić, zo bychmy so někak zhrěli.

Žadosćiwje dźeržachu jomu swoje čajowe nopaški napřećo, zo by jim nalał.

„Pój, wujko, srěbń też junu“, zawoła rozwólny pachoł a poskićeše staromu służownikej swój nopašk.

„Ně, ně, ja to wjacy njeznjesu, zawjerći mi hłowu“, wobaraše so starc, tola wšo podarmo; hižo běchu jomu blešu wzali a do ruki šalku stłóčili a nalachu jomu.

Jena ničo nješkodźi, dwě zaćeritej wobuzu a třeća dawa nalětne začućo, tak zo maš padace sněžki za wišnjowe kćenjo.“

A bórzy běchu starca tak zaslepili, zo buchu z třoch sedm šalkow. Joho mjezwočo paleše a dobroćiwej wóčcy so swětleštej. Wotrě sebi z ruku čoło a měnješe ćicho: „Je tola čopło dźensa wječor.“

Wšitcy so wótře smějachu. Jedyn sćahny joho za rukawu a wopraša so mjelčo: „Praj mi jenož, wujko, hdźe dha tči poprawom naša knježnička? Je so tak bjez slěda zhubiła, kaž by so do myšaceje dźěrki přepadnyła.“

Starc zapřimny jomu hubu a šeptaše mjelčo: „Pst, njeprašej so, kak mohł ja to wědźeć?“

„Ale ty tola hewak wšitko wěš, što so w domje stawa.“

„Snadź je jako njewjesta do jenoho ryćerskoho hrodu zaćahnyła.“

To nam njenaměčiš; potom by so to wjeselšo wotmělo.“

„Snano — snano —.“

Hižo njemóžeše stary dale rěčeć, dokelž so wótře do wrotow zadumpa.

„He, što dyrbjał nětkle hišće přińć?“ zabórča jedyn z pachołow.

Shoroku, kotremuž bě palenc hłowu zamućił, zawoła wótře: „Dźensa so ničo njepředawa; přińdź jutře zasy!“

„To bě jenož wichor“, měnješe druhi, „při tajkimle wjedrje nichtón njepřińdźe.“

Zasy zakłapa so na wrota a hłós zawoła: „Prošu, wotewrić, mam ważnu należnosć!“

Stary służownik stany pomałku, njeńdźeše pak wotewrić, ale zawoła z wótrym wopiłym hłosom: „Tu nima dźensa wječor nichtón z wuwzaćom lěkarja abo wohnjoweje wobory něšto wjacy wobstarać.

Młódši pacholjo smějachu so z cyłej šiju.

„Shoroku!“ zaklinča nadobo hłós domjacoho knjeza.

Wšitcy poskočichu a zhladowachu zastróženi na swojoho knjeza.

„Shoroku, je to wašnjo, hosćej wotmołwić? Hnydom wotewriš wrota!“

„Prošu wo wodaćo, hnydom wotewrju.“

(Pokročowanjo.)

Přepołoženjo wobkhoda

Česćenomu wobydleŕstwu Budyšina a wokolnosće wozjewjam, zo mój wobkhod ze Sukelnskeje drohi 13 na **Sukelnsku drohu 10 znapřeća** přepoł ožu.

Prošu, dowěŕće mi Waše přeća też dale, budu so stajnje prócować, Wam też dale nanajlěpje posłužować!

Maks Herde

Tute poskićenjo je překwapjace!

Košlowe suknjo	wot	0,39	Linon, 80 cm šěroki	wot	0,49
Makowe suknjo	wot	0,59	Ceŕěr za špórtske košle	wot	0,39
Panama, njebělene	wot	0,49	Panama, rózowy, za d asty		0,59
Hłowaki, kopšiwina, šite		0,75	Hłowaki, linon, šite		0,79
Hłowaki, pisane, šite		0,95	Hłowaki, smuhaty satin, šite		0,98
Hłowaki, damastowe, šite		1,50	Hłowakowe wupjerki, šite		1,95
Poćehnjenjo za spódnje poslešćo, kopšiwina, šite		2,95	Poslešćowe poćehnjenjo, linon, šite		3,95
Cychi, pisane, šite		4,95	Poslešćowe poćehnjenjo, smuhaty satin		4,95
Cychi, damastowe		5,95	Poslešćowe poćehnjenjo, kopšiwina, dwójne		4,95
Cychi, pisane, 2 šěri		4,95	Poslešćowe poćehnjenja, smuhaty satin, dwójne		5,95
Cychi, damastowe, 2 šěri		7,95	Wupjerk, zwjeŕšne poslešćo, šite		6,95
Frotěrowe trěnja, wulkosć 38/800		0,39	Stro otne płachty		2,75
Blidowe přikrywy, běłe, wulkosć 104/110		1,25	Damastowe blidowe přikrywy. 130/160		2,95

Póndźelu, 27. junija, je mój wobkhod zawrjeny dla přepołoženja wobkhoda!

Žonjace bluzy, panama, dołhe rukawy		0,98	Žonjace bluzy, Interlock, bjez rukawow		1,25
Žonjace bluzy, charmeus, bjez rukawow		1,95	Žonjace pulowry	wot	2,50
Žonjace bluzy, jenobarbne	wot	3,95	Žonjace kostumowe suknje	wot	3,95
Žnojace mantle	wot	9,95	Žonjace kostumy	wot	12,95
Žonjace komplett-jaki	wot	14,95	Žonjace kompletty	wot	18,95
Žonjace mantle	wot	19,95	Žonjace mantle, W. Georgett		19,95
Žonjace mantle, garbardine	wot	25,—	Žonjace trikotowe drasty	wot	1,95
Žonjace drasty, wumělska žida	wot	4,95	Žonjace drasty z Zell-wołmy	wot	6,95
Žonjace drasty, taffet	wot	9,95	Žonjace drasty, marocain	wot	9,95
Crep, běły, za drasty	wot	0,48	Marocain, za drasty	wot	0,95
Flamenga, módry	wot	1,45	Bemberg Lavabel, počišćany, 2 wuběrk		1,35
Bemberg Lavabel, za šaty		1,35	Mattcrep, počišćany, 2. wuběrk		1,35
Crep, satin, počišćany, 2. wuběrk		1,45	Taffet, złoto-čišć	wot	1,95
Taffet Jaquard		2,25	Ramona, za drasty		2,50
Cordoba, čorny, za drasty		2,50	Crep, wumělska žida, za drasty		0,48
Žonjace nohajcy, błukožidźane, 2. wuběrk		0,59	Žonjace kolenace nohajcy, 2. wuběrk		0,59
Žonjace kolenace nohajcy, přeražene		0,59	Žonjace kolenace nohajcy, běłe, přeražene		0,39
Zočki, běłe, z kromku, 3/5		0,29	Zočki, běłe, z kromku, 6/10		0,39
Žonjace zočki		0,39	Dźěćace špórtske nohajcy		0,49
Polo-bluzy, wšelake wulkosće		0,59	Mužace polo-košle, bjez rukawow		0,95
Mužace polo-košle, dołhi rukaw		1,25	Mužace košle, smuhate, do dźěła		1,95
Mužace kónc-tydźeńske košle	wot	2,50	Pachołace košle, charm. 2/12		1,75
Mužace košle, charmeus		3 95	Žonjace princess-suknje, charm., 2. wuběrk		0,95
Žonjace košlo-kholowy, Interlock		0,95	Žonjace trikotowe košulki, 2. wuběrk		0,69
Žonjace šlipfry, charmeus		0,59	Žonjace košulki, wumělska žida	wot	0,69
Dźěćace košlki, trikot, wulkosć 40		0,29	wulkosć 50 . 0,39 wulkosć 60 . 0,49		

Wotewrjenjo

wutoru 28. junija 1938, dopołdnja we 8 hodź.

w Budyšinje Sukelnska droha 10 **Maks Herde** w Budyšinje Sukelnska droha 10

Zapis našich nabožnych knihi:

Wosadnik, z pyš. złotym rězkom	9,50	Nowy Zakoń (Łužčanski a Hórnik) wjazany	5,—	Pobožnosć na swj. skhodźe	—,20
Wosadnik, z pyš. čerwj. rězkom	9,—	njewjazany	3,—	Novena k swjatymaj Antonijej a Franciskusej	—,40
Wosadnik, ze złotym rězkom	7,—	Jandźel pěston (M. Žur)	1,—	Novena k swj. Judźe Tadejej	—,15
Wosadnik, z čeŕwj. rězkom	4,—	Dobry křesćan „ čeŕwj.	1,25	Perikopy, zwj.	4,—
Pój, Knježe Jězuso! (J. Skala) čeŕwj. 1,75 złoty	2,50	złot.	1,75	Pobožnosć Maćeri Dobreje Rady	—,10
Kročenjo za Khrystusom (J. Libš) čeŕwj. 1,75 złoty	2,50	Kěrluše „Pobožn. Wosad.“, wjaz.	2,—	Spowědny špihel za dźěći	—,10
		Jutrowne kěrluše za křižerjow	—,30	Swjećatko s. swójby z modlitwu	1,—

Tute knihe su dóstać w Donnerhakec knihićišćeŕni

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Třeća njedźela po swjatkach, 26. junija 1938:

Boža mša str. 349; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo ss. Janu a Pawlu str. 451, 3. wo Najswj. Wutrobje Jězusowej str. 346, 4. wo swj. Janu křćeniku str. 524; Credo; Praefacija str. 348 pod 8).

Swj. japoštołow Pětra a Pawoła, 29. junija:

Boža mša str. 529; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. wo najswj. Wutrobje Jězusowej str. 346; Credo; Praefacija str. 48.

4. njedźela po swjatkach, 3. julija 1938:

Boža mša str. 353; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. wo swjatym Leonje str. 454, 3. wo swjatymaj japoštołomaj Pětru a Pawołu str. 529; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 485.—495. ze Smječkec: Pawoł Cyž, Jakub Šustyr, Jan Fichta, Pětr Krawc, Pawoł Šěrak, Jurij Šimon, Pawoł Hanski, Jurij Pětrka, Jan Šustyr, Jurij Domš, Michał Štraws; 496.—504. z Jaseńcy: Hendrich Šefer, Jurij Wjesela, Mikławš Kral, Jan Paška, Mikławš Sołta, Pětr Swejda, Jan Rynč, Mikławš Just, Madlena zwud. Nowakowa; 505.—508. z Hórkow: Mikławš Hejduška (Hórban), Mikławš Hejduška (Jurask), Jakub Kubańka, Jurij Paška; 509.—512. z Nuknic: Jurij Donat, Jurij Hanski, Jakub Kral, Jan Smoła; 513.—515. z Worklec: Hana zwud. Wincarjowa, Mikławš Kósk, Jurij Rjeda; 516. ze Stareje Cyhelnicy: Madlena zwud. Hilina; 517. z Łuzća: Jan Rjeda; 518. ze Zejic: Jakub Krawčik; 519.—522. z Khróšćic: Jurij Donat, Pawoł Pjetaš, Pawoł Hórbank, Jurij Wjeńka; 523. z Noweje Wjeski: Jakub Herman; 524. z Libonja: Jakub Donat; 525.—527. z Čěškec: Hańža Wjacsławkowa, Mikławš Buk, Jurij Hicka; 528.—532. z Haslowa: Jurij Bermich, Jakub Měrćink, Pawoł Zopa, Jurij Zynda, Jan Kubańka; 533.—535. z Wutołčic: Jurij Šrama, Pawoł Nuk, Hańža Čemjerka; 536.—538. z Banec: Jurij Cyž, Hańža Forchowa, Michał Zynda; 539.—542. z Nowoho Łuzća: Jan Pětrka, Jakub Šejda, Jurij Zynda, Marja Weidlichowa; 543. z Baćonja: Jakub Pjech; 544. z Dobrošic: Michał Handrik; 545. z Budyšina: Madlena Bokowa.

Jako rjany dar za wšě składnosće poručamy:

„Misale“

— Bože mšě w serbskej rěči —

(přełožił M. Nawka).

Wužiwajće tutón krasny dar,

w jasnej, dobrej, kóždomu zrozemliwej rěči přihotowany.

Tutu rjanu knihu dóstanješ:

z čerwjenym rězkom	za hr.	4,—
ze złotym rězkom	za hr.	5,—
„ „ „ pyšnje wjazanu	za hr.	7,50
ze złotym rězkom z kěrlušemi	za hr.	7,50
z čerwjenym rězkom z kěrlušemi	za hr.	6,—
z „ „ z modlitwami	za hr.	6,—

Bohu lubomu Knjezej je so spodobało, srjedu, 15. junija, dop. w 9 hodź. našu lubu mać, wowku a přichodnu mać

Marju zwud. Leimerowu rodź. Brězanec

w Budyšinje,

ze wšěmi swj. sakramentami domawobstaranu, we wysokej starobje 79 lět a 4 měsacy do wěčneje domizny wotwołać. Wšěm, kotřiž su jej w žiwjenju lubosć a dobrotu wopokazali, na pustym wječoru za nju so modlili, ju k rowu přewodźeli, wosebje knj. kapł. Andrickomu, wuprajamy z tutym naš

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh“!

Dušu zemrěteje poručamy pobožnym modlitwam wěriwych!

W Budyšinje, Drježdźanach a Nowej Jaseńcy,
na dnju pohrjeba, 18. junija 1938.

Zrudźeni zawostajeni.

Židźane tkaniny k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije

pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.

Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holćace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

K njedźelskomu kofejej!

Dobry tykanc, pisane platy płaćiznyhódno

z „małeje konditarnje“ **Kneschke**

Garbarska hasa 3 **Telefon 2216**

Do domu podawanjo z dypkom

Wšě železne připrawy, graty

do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane

kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“

wuprajamy z tutym wšitkim, kiž su so za našu lubu, njezapomnitu mać a wowku

Marju Larasowu rodź. Justec

z Noweje Jaseńcy

na pustych wječorach modlili a ju też w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli. Wosebity dźak też z tutym wuprajamy wysokodostojnomu knjezej klóštrskomu propstej, Khróšćičanskim knježim duchownym, kaž też nošerjam.

W Nowej Jaseńcy, Łuzću a Budyšinje, 21. 6. 38.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreczak 3895. Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

27. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 2. julija 1938.	76. lětnik.

Spěwaj a dźěłaj!

„K čomu paćerje spěwać? Je tola podarmo!“ rěčeše muž na jězbje ze železnicu.

A muž, jomu napřećo sedźo, přihłosowaše: „Njepomha tola ničo! Kaž ćah ćěri, běži tež naš čas. To ani Bóh pomhać njemóže.“

„Hdyž jenož „spěwaj a dźěłaj“ słyšu, je mi złě.“

Tu měšeše so młody muž do jeju rěčow. Z cunim hłosom, skoro z napinanjom rěčo zhladowaše runje won, kaž by chcył cyły ćah přewidźeć.

„Snadź chcyłoj knjezaj něšto słyšeć, štož so runje k „spěwaj a dźěłaj“ derje hodźi. Je to woprawdźity podawk z mojoho žiwjenja, za čož bluzna na mojim čole swědči a moje włosy, kotrež su mi z mojimi hakle dwaceći lětami cyle zešědźiłe . . . .

Cyły tydźeń łažach z mojim wjednikom w Tirolskej po horach. Hišće chcych na strašnu horu. Mój wjednik drje wotradźowaše wot tajkeje zwažliwosće, ale skónčnje njechaše tola słabušk rěkać. Tuž zwoli do toho, a tak zwažichmoj so na horu. Běchmoj hižo khětro wysoko zlězłoj. Dźensa hišće njewěm, kak so njezbožo sta. Nadobo wótry zakřik z dweju hortow, hrózbny pad, potom wulke bolosće.

Hdyž zasy k sebi přińdźech, ležach na snězy w rozdrjeńcy hłuboko deleka. Při mni leżeše wjednik z rozbitym nopom, z kotrohož wóčcy wohidnje wisaštej. A tak, kaž běch z nim z powjazom zwjazany, sćahny mje tež do smjerće. Přetož tu dyrbjach njesmilnje zahinyć, mjez tym zo pódla mje človjek stłaje. Pomocy njemóžach z najbližšeje wsy wočakować, dokelž nochcychmoj so tam wróćić. A žaneje móžnosće, po runych, wysokich skalnych sćěnach někak wulězć! Wołach, cychnowach, žałosćach we swojim hłubokim jastwje!

Hdyž so zasy trochu změrowach, přerěznych powjaz, kotryž mje z morwym wjazaše. Potom přepytach naju nakhribjetnikaj, zo bych wědźał, kelko dnjow mohł hišće so zežiwić. Tola to bě jara mało.

Haj, něšto hišće namakach pola morwoho: modleńsku knižku! Na prózdne strony knižki napisach tomu, kiž snadź mje hakle po lětach připadnje namaka, kak je so njezbožo stało, moje mjeno, městno a čas njezboža.

Potom pak počach w knižcy čitać, kotraž wobstoješe bóle z wutorhanych łopjenow. A nětko něšto dožiwich! Najprjedy płakach, potom pak styknych swojej krawjacej rucy a so modlach. Toła wo wumoženjo njeprošach, přetož te bě njemóžne, ale wo zbóžnu smjertnu hodźinu.

Tak bě mi modleńska knižka z wulkim tróštom! Prěnje dny zańdźechu z modlenjom, hačrunje so prjedy ženje modlił njejsym. Nětko tak prawje spóznach, kajki njesměrny tróšt a pokoj paćeŕ spožči.

Ze sněhom spokojich lačnosć. Khlěb a połć pak lutowach. Dny zańdźechu; ćěło poča tłać a zajědojćeše powětr přecy bóle. Kak zhladowach žadosćiwje horje, hdźež bě jenož někotre metry wyše mje kamjeń, kotryž bě kaž ze sćěny wurostł.

Po někotrych dnjach so mi z wulkim napinanjom poradźi, mału podłohu na kamjenju docpěć, zo njebych trjebał při ćěle deleka wostać.

Rano běch posledni kusčičk ze zněhom namačenoho khlěba spóžerał. Zymica stupaše mi hižo do wočow. Tola srěbach znajmjeńša zasy trochu čerstwy powětr. Wšón zbožowny a spokojeny čitach z łopjenow roztorhaneje modleńskeje knižki, hdyž — hdyž mi nadobo wětr łopjena z rukow wutorhny a z nimi po škałobiznje horje ćěrješe. Wótře płakach w mojim zadwělowanju, hdyž tak mój jenički a posledni tróšt zhubich. Jenož w modlenju z tuteje knižki přetrach moje žałosne žiwe pohrjebanjo cyły tydźeń, jenož paćeŕ pomhaše mi surowe nocy přetrać, a tutón jenički tróšt

bu mi hišće wzaty. Z wulkej prócu zlězech zasy do zajědojćenoho rowa k morwomu, zo bych z nim wumrěł.

Hdyž po dołhim, krutym sparu wotućich, běch — wumoženy.

Tamne łopieno, na kotrež běch cyły podawk naju znjezboženja napisał, namaka dźěćo při cyrkwi blizkeje wjeski, hdźež bě je wětr donjesł. Tak přińdźe pomoc. Za dwaj dnaj běch ze žiwoho rowa wumoženy.

Bě to dźiw Boži? Newěm. Mi pak spodźiwne podeńdźenjo poda tute powučenjo za čas žiwjenja: Spěwaj swój paćeŕ a dźěłaj z Božej hnadu!" — —

Spodźiwny a tola wěrny podawk, kak Bóh na spodźiwne wašnjo pobožny paćeŕ w najwjetšej nuzy prošacoho człowjeka wusłyša. Tu dopjelnja so słowa swjatoho pisma, kotrež też nas wšitkich napominaju: „Prošće a wam budźe date; pytajće a namakaće; klapajće a wam budźe wotewrjene." (Luk. 11. 9.) Naš paćeŕ njeje zawěsće ženje podarmo, byrnjež jón Bóh też přecy tak niewusłyšał a njedopjelnił, kaž sebi to runje přejemy a wočakujemy. Tola nic jenož w nuzy a horju, při domapytanju a njezbožu dyrbimy so modlić, ale też wšědnje mamy z paćerjom na Boha spominać, docyła swoje žiwjenjo, dźěło a prócowanjo stajnje Bohu poswjećeć, přetož swjaty Hawštyn nas wuči: Štóž wě so prawje modlić, wě też prawje žiwy być." Tuž prócujmy so a dźěłajmy też we swojim powołanju za wšědny khlěb, ale njezabudźmy při tym ženje na naše skónčne powołanjo k wěčnej zbóžnosći w njebjesach!

„Spěwaj a dźěłaj" je wulki nadawk našoho cyłoho žiwjenja. Ani „spěwaj" ani „dźěłaj" same za so bjez druhoho njedopjelnja naš nadawk, ale jeničcy, hdyž so „spěwaj a dźěłaj zjednoća k Božej česći a k spomoženju człowjeka. Tak stajmy prawje do skutka woprawdźe rjane, wulkotne hesło: „Spěwaj a dźěłaj!"

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Štwórtk dopołdnja mjerwješe so z njeličomnymi žarowacymi na našim starosławnym Mikławšku. Z města, ze wsow běchu přećeljo a znaći přikhwatali, zo bychu njeboh Hańži Hokowej poslednju česć wopokazali. Čežka khorosć sputa ju na khorołožo a zhórši so tak, zo dyrbješe do khorownje. Po nimale štyrjoch njedźelach wumoži ju Knjez nad žiwjenjom a smjerću z tuteje zemskeje časnosće a wza ju do lěpšoho swěta, hdźež žaneje nuzy a hubjeństwa wjacy njeje. Nimo měry bohate wobdźělenjo na póstwječoru a na pohrjebnym dnju budźe wšće přiwuznym z wulkim tróštom a spokojenjom. Pohrjebnu swjatočnosć nawjedowaše knjez kapł. Andŕicki z assistencu kk. fararja Lejmana a kapłana Hórnika. Joho tróštowaca naréč w serbskej a němskej rěči złožowaše so na słowa swj. Pawoła: „Bóh je swěrny, kotryž njepřipušći, zo byšće spytowani byli bóle, dyžli znjesć móžeće" je wšće była balzam za zrudźene wutroby přiwuznych, z kotrychž je zhubił mandźelski swěrnu towaršku žiwjenja a tři dźěći starosćiwu mać, kiž je po člowjeskej mysli hišće přezahe wotešła z tuteje časnosće. Mužski kwartet spěwaše posmjertnej kěrlušej w maćerńej rěči jako posledni harmoniski postrow zemrětej do rowa. Pohrjebnej swjatočnosći přizamkny so posmjertna Boža mša w farskej cyrkwi, kiž běše też derje wopytana. — Přichodnu wutoru budźeše mohła 28lětny mandźelski zwjazk swjećić. 17 lět je na nětčišim korčmarstwje ze swojim mandźelskim wobhladniwje hospodariła, hdyž běštaj so z prjedawšeje Halbic kofejownje na tutón statok sćahnyłoj, hdźež prjedy Maršnerecy hospodarichu. Zemrěta, rodźena Měrćinkec z Hory, docpě starobu 60 lět a běše swojoho wotewrjenoho a sprawnoho wašnja dla jara lubowana. Njech je jej swjata zemja na Mikławšku lohka, hdźež je sama mnohich k poslednjomu wotpočinkej přewodźała. Bóh daj jej wěčny wotpočink!

Z Khrósćic. Zaradźenja za maćerje w Khrósćicach, Worklecach a Pančicach w juliju wupadnje.

Z Njebjelčic. (Zapozdźene.) Wuznawanski dźeń wotmě so w našej wosadźe też lětsa swjatočnje. Na dopołdnišich Božich służbach běše so młodosć w prědknych ławkach zesydała. Zhromadnje so modlachu Božu mšu wo Najswj. Trojicy. Knjez farař rěčeše k młodźinje, kak ma swj. kříž za Křižowanym njesć a wuznać swoju wěru. Na 140 młodostnych přistupi k swjatomu woprawjenju. Popołdnju po nyšporje, w 3 hodź., zeńdźe so młodźina zasy k wosebitej swjatočnosći. Spěwachu zhromadnje nyšpornu pobožnosć. Jako swjedźeński prědar běše přišoł knjez kapłan Šołta z Ralbic. Wón wědźeše młodosć zahorić za wuznaćo ke křižej Khrystusowomu. Na kóncu swjatočnosće spěwaše so „Te Deum" a wudźěli so požohnowanjo. Nadźijomnje přinjese wuznawanski dźeń bohate płody našej młodosći!

Z Pěskec. (Swjate křiže.) Před krótkim dósta naša wjes 2 nowej swjatej křižaj. Do swjatkow postaji ratar Michał Hanski před swojim statokom nowy drjewjany swjaty kříž, kotryž debi rjana wumjełska Boža martra z Hornjoho Amergawa. Swjatki póndźelu woswjeći tutón swjaty kříž wosadny knjez farař. K swjatočnosći běše so wulka syła wjesnych zešła. Po swjećiznje dopomni knjez farař na to, kak je kříž wuznawanske a spóznawanske znamjo, z kotrohož spomoženjo přikhadźuje. Modlitwy a kěrluš skóńčichu swjatočnosć. — Na Boże Čěło bu tu druhi swjaty kříž poswjećeny. Na swojim polu a pućiku ke statokej postajištaj Korjenkec mandźelskej rjany nowy kamjeńtny swjaty kříž. Zelezna Boža martra a postawy jón debja. Wón steji na druhim kóncu wsy a rěči k nimokročacym jasnu rěč. Też tutón bu pod wobdźělenjom wjesnjanow poswjećeny. Prědowanjo wo žohnowanju swjatoho křiža dźeržeše so přitomnym a kěrluše so znošowachu k česći Křižowanoho. Tak tu stejitej swjatej křižaj a debitej wjes a swědčitej wo duchu nabožnosće swójbow, kotrejž jej postajichu k česći Božej. Druhe swjate křiže pak so zawěsće w běhu lěta ponowja.

Z Ralbic. Naša wosadna młodosć ma tónle tydźeń nuzne, dokelž chce domojwitać swojoho lubowanoho nowoměšnika, wjeledostojnoho knjeza Michała Žura, kotryž ma nětko klóštrske mjeno P. Beno. 1932 maturu złožiwši studowaše dwě lěće filosofiju w Fuldźe a 1934 zastupi do klóstra w Oseku. W Litoměricach studowaše bohosłowstwo a lětsa naléto złoži klóštrske swjatočne sluby. Tak změje nětko naš klóštr zasy jenoho serbskoho duchownoho. Jako prěnje zastojnstwo je jomu hižo kapłanstwo w tudomnym klóštrje připokazane. Tak nětko so nan a joho bratraj a sotry wjesela, swojoho syna a bratra jako měšnika měć. Wšitcy su mnohe wopory rad přinjesli, zo bychu swojomu bratrej drohe a čežke studije zmóžnili. Joho dobra mać, kotraž je hižo 21. febr. 1934 wumrěła, budźe so we wěčnosći najbóle wjeselić, dokelž runje mać je jomu najwjacy ze swojim paćerjom pomhała, zo je skhodźeńk měšnistwa docpěł. Tak přejemy našomu młodomu nowoměšnikej z wutroby wjele zboža a witamy joho radostnje domoj a wjeselimy so na joho primicu, kotruž budźe jutře njedźelu, 3. julija, w farskej cyrkwi w Ralbicach swjećić.

Ze Smjerdźaceje. Pjatk mjez Božim Čěłom swjećeše tu ratař Mikławš Kućank ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Frenclec swój słěborny kwas. — Wjele zboža a Božoho žohnowanja na mnohe lěta!

Z Hóska. Pjatk 24. junija, na swjedźenju Wutroby Jězusoweje, swjećeštaj česćenaj Graupnerec mandźelskaj w Hósku swój złoty mandźelski jubilej. Rano na wulkej Božej mši přistupištaj mandźelskaj jubilaraj k blidu Knjezowomu a z nimaj też šwarna ličba dźěći a wnučkow. Po Božej mši wukonješe wosadny knjez farař předpisane cyrkwine wobrjady, modlitwy a požohnowanjo; wón přepoda jubilaromaj wot najd. knjeza kardinala, eminency Dr. Bertrama, čestny diplom a knižku, biskopski postrow z požohnowanjom. Wšitko sta so na jara swjatočne wašnjo. Hdyž potom na kóncu z dźakom napřeco Bohu wot wšěch přitomnych z přewodom piščelow so mócnje spěwaše: „Te Deum", „Tebje my Boha khwalimy", dha běše to woprawdźe

hnujace. Jubilar, knjez Emil Graupner, narodźi so w sakskim Altenburgu a je nětko 75 lět stary. Jubilarka je rodźena Kata Reicheltec, pokhadźa z dobreje, derje znateje Reicheltec swójby w Kulowje, jeje žiwjeńskich lět je nětko 69. Před 50 lětami buštaj wonaj w dwórskej cyrkwi (Hofkirche) w Drježdźanach wěrowanaj. Něšto lět přebywaštaj w Drježdźanach, hdźež měješe knjez Graupner jako wučeny murjer (Maurer) dźěło na twarach. Tam so jimaj prěnje tři dźěći narodźichu. Potom wućahny swójba po dalokej jězbje přez morjo do Ameriki, hdźež mějachu wuja. Tola po 6 lětach wróćichu so zasy do swojeje wótčiny. W Americy je so swójba wo 2 dźěsći powjetšiła. Tu staj sebi potom w Hósku žiwnosć kupiłoj, kotruž staj hač do starych lět ze swojimi pilnje wobdźěłałoj. Nan je přecy na muleŕstwo khodźił, kaž dołho jomu mocy dowolachu a pódla hišće ratařske dźěło wobstaraŕ. Bóh luby Knjez je mandźelskimaj hišće dalše 3 dźěći wobradźił. Šěsć dźěći je hišće žiwych, 2 synaj a 4 dźowki, 2 stej móličkej wumrěłoj. Naš jubilar njebě wot naroda katolski; při jeju slěbornym kwasu wróći so do swjateje katolskeje Cyrkwje. Wón je dobry katolski křesćan, swěrny starosćiwy nan, strózwy, jednory a zlutniwy hospodaŕ, je swojej swójbje přecy był z najlěpšim příkładom. A Graupnerec mać je tež wosebje dobra, pobožna, pilna, woporniwa mać a mandźelska. Wonaj staj swoje dźěći derje wukubłałoj, k dobrym křesćanam a khmanym človjekam, wšitke su woženjene a w dobrym katolskim mandźelstwje žiwe. Staj jara waženaj a lubowanaj wot swojich dźěći a bohateje čŕjódki wnučkow. Wšitcy wjesela so ze staršimaj a wopokazuja jimaj wjele lubosće. Při dźowcy, kotraž je na jeju statoku w Hósku woženjena, wuživataj nětko derje zasłużeny wotpočink. Mandźelskej jubilaraj staj tež wot wjesnjanow a cyłeje wokoliny waženej a česćenej, mnohe zbožopřeća, pisomnje a ertne, z blizka kaž z daloka, a bohate dary, kiž so jubilaromaj při jeju tak žadnym złotym swjedźenju wěnowachu, su z najrjeńšim dopokazom za to. Njedźelu potom swjećeštaj w kole wšěch swojich lubych dźěći, wnučkow a přiwuznych wjesołu złotu kwasnu hosćinu, pola kotrejž so tež wosadnej knjezaj duchownaj wobdźělištaj. Njech Bóh luby Knjez złotymaj jubilaromaj spožči hišće čiłosć a strowosć na dalše lěta, zbožowny wječork žiwjenja a něhdy wěčny zbožowny kwas w njebjeskej domiznje.

Z Hirschfeldy. Zańdźenu njedźelu, 26. junija, bu tu w lěće 1835 k česći swjatoho Konrada z Parzhama natwarjena cyrkej přez najdostojnišoho knjeza biskopa exc. Pětra Legge swjatočnje poswjećena. Po dotwarjenju bu tehdom jenož přez tehdyšoho arcyměšnika Kielmana z Grunawy benedicěrowana. Při joho přikhadźe postrowi najdostojnišoho knjeza dźěćo z přiměrjenym hrónčkom, a hdyž bě cyrkwinski khór ze spěwom joho powitał, postrowi joho wosadny faraŕ, duchowny rada Grohmann ze Seitendorfa, z krótkej wutrobnej narěču. Ke swjatočnosćam běchu přikhwatali wysokodost. kk.: propst Rafael z Marijinoho Doła, faraŕ Winkler ze Zhorjelca, faraŕ dr. Schwarzbach z Rychnowa, kapłanaj Steiner a Hipp, farski vikar Pfistershammer z Nowoho Gersdorfa, kiž bě jako prjedawši Seitendorfski kapłan na wutwarje wosady w Hirschfeldźe wuspěšnje sobudźěłał. Po dokonjanej swjećiznje měješe knjez faraŕ Grohmann wulku Božu mšu. We swojim prědowanju namołwješe najdostojniši knjez biskop wosadnych, zo bychu zmysł a wuznam swjećacych modlitwow prawje derje zapřijeli a po jich prótstwach a napominanjach so měli. Ze swjatočnym „Te Deum“ so swjatočnosć skónči. Wječor měješe najdost. knjez biskop w Seitendorfje hišće pobožnosć z prědowanjom.

Młodostna rjekowka Najswjećišoho Sakramenta.

(Pokročowanjo z čisła 25 a skónčenjo.)

Štyrnaćelětna holčka widźeše z małym wokněškom, kak wojacy na jich dom so měrja, a zblědny. Hnydom bě jej jasne, što „módrych“ — tak mjenowachu kraloswěrni francózojo zběžkańskich wojakow — sem wjedźe. A zastróžena pohlada na tajny, do sćeny zatwarjeny khamor, w kotrymž so Najswjećiše khowaše. Potom pomasa sebi za šiju, na kotrejž mały klučik ke khamorej, na šnuru připinjeny, khowaše.

Vater le Prieur sam bě jón jej dowěriŕ.

„Ze swojej krewju a swojim žiwjenjom chcu jón škitać“, tak bě wona jomu do ruki slubiła. A dobroćiwy, wobstarny měšnik wědźeše derje, zo móže so na mudru zmužitu holčku cyle a dospołnje spušćeć.

We hłowje Johany Marije honješe myslička mysličku. Što měješe činić? Kak bě jenož mohła Najswjećiši Sakrament škitać před křiwdźenjemi, kotrež bychu so přećiwo njomu

Běła kwětka.

Powědančko wot P. Gerharda Hubera OFM.

(Pokročowanjo.)

Zahańbjeny motaše so Shoroku k wrotam, wotsuny ryhel a wotewri: „Prošu, zastupće.“

Ale nichtón njebě k widźenju, jenož daloka čorna nóc leżeše wonka.

„Běše to tola jenož wichor“, bórčeše starc, zawali so kručišo do mantla a pohladny z wrotami won. W tym wokomiku hrabny joho ruka a storhny joho na hasu. Zastróženy zareji starc, tola wichor poddusy joho hłós.

We wrotach pokaza so strażniski zastojnik a zawoła do rumnosće: „Změrom! Kóžda hara a přećiwjenjo je k wašej škodźe!“

Šěsć abo sydom zastojnikow tłóčeše so za nim. Zastróženi ćišćachu so překupscy pomocnicy do najdalšoho kućika. Jwai Riichi sam pak wobkhowa měr. Stupi njestrachoćiwje zastojnikam napřećo a wopraša so z lohkim porokom: „Što wjedźe was w nocy tu sem? Kajki podhlad wobstoji přećiwo mojomu domej?“

„Hm, ty sy potajkim Jwai Riichi? Ty drje sam najlěpje wěš, kak sy přećiwo krajnomu zakonjej žiwy!“

„Maš mi najprjedy rozjasnić, z kajkim prawom měr mojoho domu kazyš!“

„Njeręč! Mamy poručnosć knježefstwa. Dowjedź nas do twojoho składownišća! A jeli so spječuješ, budźemy z namocu přepytować.“

Riichi so smějkotaše.

Jeli zo maš dwěle na mojich tworach, sym hnydom zwólniwy, ći wšitke předpołožić.“

„Twoje twory nas nětkle mjenje zajimuja. Ale mysliš snadź, zo knježefstwu w Marioka njeje znate, zo we twojim domje khowaš wobraz žónskeje z dźěśćom?“

„Što?“ wjazorješe překupc zastróženy, a motykowaše so někotre kročele nazad. Ale hižo přimnychu joho sylne rucy za ramjenja a zadźeržachu joho.

Wjednik stupi blizko k njomu, hladaše jomu kruće do wočow a zareji: „Sy křesćan a tohodla złóstnik přećiwo zakonjej!“

Jwai Riichi zblědny kaž ćěło.

Rozhorjeny ćišćeše so stary służownik Shoroku přez zastojnikow, stupi so pódla swojoho knjeza a z rukomaj mjetajo praji: „Knježa zastojnicy, posłuchajće prošu na mnje. Wy so myliće! Mój knjez česćuje jenož wobraz; wy činiće jomu křiwdu . . .“

Dale njepřińdźe — wyšk dyri jomu z pjasću mjezwoći a zareji na njoho: „Mjelč, z tobu nimam jednać!“

K wojakam so wobroćiwši poruči: „Cyły dom dokładnje přepytać!“

Wojacy storčichu staroho służownika na bok a spytachu so do domu dobyć. Riichi pak zastupi jim puć a zawoła: „Nic dale!“

Z tajkej krutosću a dostojnosću to zawoła, zo wojacy tola pozastachu. So k wjednikej wobroćiwši praji dale: „Njećerpju na žadyn pad, zo so twoji zastojnicy do mojoho

bjez dwěla stałe, jeli bychu hrubi, wěrjenjepřećelni človjekojo khowanku wuslědźili?

Vater le Prier běše drje jej dowolił, haj poručił, we wokomiku stracha swjate wobłatka wužić. Ale wona chcyše so toho wostajić, tak dołho hač bě to někak móžno. Nimo toho njebě nětkle ani časa wjacy k tomu měła, dokelž běchu wojacy hižo cyle blizko.

Johana Marija so tu spěšnje rozsudźi k zmužitej kročeli. Wona ćěrješe runu smuhu z domčka k morjej dele, cyle blizko nimo wojakow, njeběžeše pak k městnu, hdźež jeje lubi přebywachu, ale wobroći so na druhu stronu, na samotnu, do morja wustupowacu skału, hdźež bě sebi wěsta, zo nikoho ze wsy njezetyka. Přetož njechaše, zo by hišće jedyn druhi človjek do zahuby storhnjeny był, kotraž na nju čakaše.

Holčka bě cyle prawje mysliła. Hdyž wojacy ju běžeć widźachu a po krótkim přepytowanju spóznachu, zo je domčk prózdny, sebi prajichu, zo je Johana Najswjećiši Sakrament před nimi wukhować chcyła, a dźěchu runu sćežku za njej. Johana Marija měješe spěšne nóžki — ale wojacy też. Cyle wujachlena wosta na kromje skały stojo a ćisny z poslednjej mocu klučik daloko do morja — potom přewostaji so swojomu wosudej, swojich přesćěharjow wočakujo. Ći walichu so na njemócne dźěćo kaž rubježne zwěrjata.

„Što sy tu do morja ćisła? Wuznaj so, njekničomna!“ tak rejachu na nju. Johana Marija mjelčeše.

Wojacy njeběchu zdalenosće dla rozeznać móhli, što bě do žołmow ćisła. Měnjachu, zo je jim to, štož z tajkej dźiwjej žadosću pytachu, na tajke wašnjo wutorhnyła — a nětko njeznaješe jich njemdrosć žanych mjezow wjacy. Ze zwěrječej hrubosću běchu hižo so z mysličku nosyli, zo budźa móc Najswjećiši Sakrament wonječesćić a zwohidźić. A nětko bě jim tute wjeselo skažene, skažene samo přez dźěćo, přez słabu holčku. Přepytachu drastu Johany Marije njenamakachu pak ničo. Chcychu wot njeje wědźeć městno, hdźež so měšnik khowa a mjena swěrnych katolikow. Tola wona też nětko němа wosta. Tu pjerjechu do njeje kaž bychu młóćcy młóćili — a krej wuliny so jej z huby a nosa — wona pak so njehibny. „Wótče, wodaj jim, dokelž njewědźa, sto činja“, tak zdaše so jeje k njebju złožene wóčko modlić.

Jeje wobstajne mjelčenjo roznjemdri wojakow hišće bóle. Jedyn z najhrubišich hrabny ju ze swojej pjasću za ramjo a zawoła: „Jeli ta mała khodojta nas ani wotmołwy hódnych nima, budźe najlěpje, zo ju pósćelemy za jeje přibohom. Dele z njej do morja, tam njech so stanje zdobom z předmjetom swojoho přibóžstwa ze žratwu rybow! Dajće sebi słodźeć tutu pječeńku, wy wobydlerjo morja!“ A mjez tym zo druzy z dźiwjosću rejachu, ćisny wón holčku do pěnjacoho so morja.

Hišće junu wunuri so Johana Marija mjez wótrymi skaliskami. Jeje mordarjam so zezda, jako by sebi činiła křiž, a słowa dobychu so k jich wušom: „Mój Jězuso, za tebje, za tebje! Budź mi smilny sudnik a pokojej moju mać!“ Potom so ponuri a nichtó njeje wjacy ju widźał. Štyrnaćelětna holčka bě za česć swojoho Zbóžnika do smjerće šła.

Hrubych wojakow woběža zyma. Z njezwučenej khutnosću wopušćichu skału. Nizke směchi, z kotrymiž hewak po puću so zabawjachu, běchu za tutón dźeń womjelkłe. Ćehnjechu bjez dlijenja dale. Dyrbjachu so po krutym rozkazu měć a njemóžachu z tym swój čas brójić, zo bychu za Vaterom le Prieur a joho swěrnymi wowckami slědźili. Něšto dnjow pozdźišo běchu, měšnik a wěriwi, zasy so zešli w dobrej jstwi wudowy Kerducoweje a swjećachu Božu mšu po mortwych za Johanu Mariju. Wšitcy cyle hnući — prědku před blidom, kotrež jako wołtař służeše, klečeše mać. Bě čorna zhotowana, bretoniska křidłojta měca wobrubješe jeje blěde mjezwočo z wupłakanymaj wočomaj. Běše pak měrna a Bohu poddata. Bohu Knjezej běše swoju krawjacu maćeńsku wutrobu k woporej přinjesła, runje tak zwólniwje, kaž bě jeje dźěćo swoje žiwjenjo Jomu woprowało.

Hdyž pak běchu wjednikam revolucije samym też hłowy wotćeli, hdyž bě Napoleon I. na trón Francózskeje stupił a do kraja zasy porjad so wróćił, hdyž bě wukonjenjo nabožnistwa zasy dowolene a měšnicy zasy bjez zadźewkow swoju swjatu službu činjachu, tu składowachu Bretonojo w našej wjescy za jedyn křiž. A tutón postajichu woni na samotnej skali při morju, kotraž běše martraństwo a smjerć Johany Marije Kerducec widźała. — Tak hordźi běchu woni na młodu martrańku Najswjećišoho Sakramenta, kiž bě z jich srjedźizny wušła.

---

domu dobudu. Snadź je tebi znate, zo mam prawo k tomu. A jeli maš ty wyšši rozkaz, tu něšto pytać, chcu tebje wjesć — ale tebje samoho.“

Tute z měrnej, železnej rozsudnosću wuprajene słowa činjachu widźomny zaćišć na wyška. Wón khwilku přemyslowaše a rjekny potom ćiše: „Wjedź mje!“

Jwai Riichi, kotryž běše nětko swój měr a dostojnosć zasy namakał, zhladowaše někotre wokomiki kruće a wužadajo wyškej do wočow a rjekny: „Sćěhuj mje!“

IV.

Jwai Riichi wodźeše wyška po cyłym składźe. Do wšěch kućikow a rózkow swěćeše zastojnik, wšě kašće, sudy a sćěny wobklepowaše ze swojim tesakom. Mjelčicy přihladowaše Riichi tutomu dźěłu a pokaza druhdy na jedyn kašć abo sud, kiž bě wón přehladał. Wón njeposkići so ani, zo by jomu swěćił. Potom dowjedźe joho do prěnjoho poskhoda horje. Wotewri durje do jeneje stwy a prošeše zastojnika, zo by zastupił. Tutón wobswěćowaše sćěny a dźiwaše so nad tak krasnje wuhotowanej stwě, kotraž wo wulkim bohatstwje wobsedźerja swědčeše. Khwilu stoješe zastojnik mjelčicy wosrjedź stwy. Tuta wosebnosć, kotraž by za knježićerja hódna była, bě joho widźomnje zatrašiła. Skónčnje započa też tu sćěny wobklepować. Nadobo pozasta we swojim dźěle, wobhladny so na překupca, kotryž bě w durjach pozastał, a rjekny ze skoro sobuželnej přećelnosću: „Jwaisano, wodaj, zo dyrbjach so takle z namocu do twojoho domu dobyć. Ale ty znaješ surowje krute zakonje přećiwo křesćanam, a kóždy, kiž so dospołnje wot wšoho podhlada wučisćić njemóže, je zhubjeny. Nětko pak něchtó w měsće wobkruća, zo ty njejsy jenož křesćan, ale zo ty też jenu drohoćlnku tuteje wěry we domje khowaš? Je to wěrno?“

Jwai Riichi zhladowaše k zemi.

„Njewotmołwiš mi?“

„Přemysluju, štó by mje toho wobskoržić mohł.“

„To je pódlanske; na kóždy pad tu wobskórźba je.“

„A ja bych ći mohł rozjasnić, čohodla tu wona je, snadź by ty potom wotešoł.“

„Lěpje pak by było, hdy by mi ty na čestne słowo wobkrućił, zo njejsy křesćan, potom bych hnydom wotešoł, a ty by był wumoženy.“ — Riichi mjelčeše.

„Njezamóžeš to? Pokaž mi přiboha twojoho domu; to mi dosaha!“

Přecy hišće stoješe Riichi zhlapujo před so. Wutrobnjo so jomu zběhaše a hubje so mjelčo pohibowaštej. Kruće joho zastojnik wobkedźbowaše. Tola njeměješe tute łakanjo ničoho złóstnoho na sebi, wjele bóle žedźeše za někajkim dopokazom, z kotrymž mohł so překupc wusprawnosćić. Tola ničo, khiba mały znutřkowny njeměr přeradźi mysle tutoho spodźiwnoho muža. Hdy by jenož rjekł, zo je wobskórźba wopačna, zo je to zmylka abo něšto podobne — ale žadyn slěd tajkeje myslički njebě k wobkedźbowanju.

Nadobo pozběhny Riichi hłowu, jako by z někajkim rozsudom hotowy był, pohlada kruće na zastojnika a rjekny z hłosom, kiž skoro kaž rozkaz klinčeše: „Sćěhuj mje!“

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac julij:

Zo by so zažne swjate woprawjenjo dźěći spěchowało.

I. W lěće 1910 je swjaty wótc Pius X. sławny dekret wo zažnym swjatym woprawjenju dźěći wudał. W nim postaja bamž: „Staroba rozeznawanja za spowědź kaž też za swjate woprawjenjo je ta, w kotrejž dźěćo rozmysleć počina, to rěka něhdźe sedme lěto, pak prjedy pak też pozdźišo. Z toho časa so počina winowatosć, wobě kazni kóždolětneje spowědźe a woprawjenja dopjelnić.“ Mnohim křesćanam, duchownym a staršim, zdaše so tele njesłyšane žadanjo Pia X. přehnate. Ćeže a zadźěwki wšak běchu też wulke. Starodawne wašnja nadobo přeměnić, stare předsudki, zdźěla mylne, wotstronić. Komu też by so to přez nóc poradźiło? So rozemi, zo je woprawjeńska wučba a swjatočnosć prěnjoho swjatoho woprawjenja móličkich hinaša hdyžli pola 13 a 14lětnych. Někotryžkuli křesćan pomału mysli, nowe mysle pomału zapřija, a pomału posłucha. Před někotrymi lětami je horliwy spěchowaŕ zažnoho swjatoho woprawjenja nazhonjenja při přewjedźenju bamžowskoho dekreta po cyłym swěće w knižcy wozjewił. Tale knižka najlěpje wšitke wobmyslenja wotstronja a pokazuje na rjane płody, kotrež wšudźe tam zrawja, hdźež so zažne swjate woprawjenjo posłušnje a zmužiće a horliwje po zasadach swjateje Cyrkwje přewjeduje.

II. Prěni rjany płód zažnoho swjatoho woprawjenja je tón, zo dźěći lóže swoju prěnju njeskaženosć a njewinowatosć wobkhowaja. To je jena z najwažnišich winow, na kotrež so Swjaty Wótc při swojim žadanju zepjera. Hdyž so dźěćo zahe z Jězusom, žórłom žiwjenja, zjednoćuje, zamóže wone rosć we swjatości a póćiwosći. Njezhubi tak lohko swoju njewinowatosć, kotraž je telko stracham wustajena. Jězus je najsylniša pomoc k dobromu žiwjenju. Hižo zahe dyrbi Khrystus Kral we wutrobach móličkich swój trón postajić, zo by tam Knjez był a dźěćo škitał před škódnikami. Słónčko hnady dyrbi zahe a dźeń a jasnišo a horcyšo swěćić, zo bychu rjane różički dobrych počinkow zakćěłe a płody z časom přinjesłe. Zahe tuž njech staršej dźěći rozwučataj abo měšnikej připósćełataj. Rjany a khwalobny nałožk je so w našich serbskich wosadach kaž w Ralbicach a druhdźe wuwił: Dźěći du po prěnim abo druhim šulskim lěće bělu njedźelu k prěnjomu swjatomu woprawjenju, kóžde móličke přewodźane wot maćerje w běłej płachćičcy a wot nana. Zdobom du pak też wjetše dźěći 3. a 4. šulskoho lěta, kotrež hižo dotal pilnje k swjatomu woprawjenju khodźachu, samo zhromadnje ze zaswěćenej swěčku, zo bychu křćeński slub wobnowiłe.

III. Druhi rjany płód zažnoho swjatoho woprawjenja je tón: Horliwe prěnjowoprawjeńske dźěći samo su, wot staršich, wučerjow a duchownych prawje nawjedowane, z najžiwišim přikładom za časćiše swjate woprawjenjo. Jenož z dźěćimi přewinjemy błud zašłych časow, błud jansenisma, kiž měni, zo směš jenož potom k blidej Božomu přistupić, hdyž sy toho hódny a dostojny, hdyž sy jara dušny a pobožny, a zo smě so to jenož zrědka, takle kóžde 3 a 4 měsacy, raz stać. Ow, tónle jansenistiski błud je zasudźeny wot bamža. Štóž jón dale wuči, so myli. Wosebje, hdyž su wěriwi raz spóznali, zo swjate woprawjenjo njeje někajka pobožnosć, ale hosćina, kiž słuša k woporej Božeje mšě, potom so žadanja Swjatoho Wótca dopjelnja. Z Ugandy nam powědaja misijonarojo, zo tam samo dźěćom wopyt Božeje mšě bjez dóstaća swjatoho woprawjenja njeje dospołny. Njeznaja tam Božu mšu bjez dóstaća swjatoho woprawjenja. A wěrno je: Jenož w Khrystusu žiwe a w Duchu Swjatym sylne swójby a wosady nadpady złoho ducha wotraža a strachi časa přewinu. Časćiše swjate woprawjenjo je płód zažnoho, hdyž sebi młodźi a stari mjez sobu dobry přikład dawaja.

IV. Třeći płód zažnoho swjatoho woprawjenja so pokaže w krajach, hdźež so dekret Swjatoho Wótca posłušnje wobkedźbuje: Ličba duchownych powołanjow rosće. W dušach njewinowatych móličkich skutkuje Jězus runjewon dźiwy: Zbudźuje lubosć a wopornu mysl. W Francózskej su wosady, z kotrychž lětdźesatki ani jedyn duchowny wušoł njeje. Ze zawjedźenjom zažnoho swjatoho woprawjenja wosady znowa wožiwichu. Tšoch, haj štyrjoch pachołow móžachu hižo někotre wosady na šule pósłać. Kak wuspěšnje so zažne swjate woprawjenjo na duchowne powołanja wuskutkuje, wuči nas jasny přikład katolskeje Hollandskeje. Před 10 lětami hižo wuzna hollandski duchowny: „Ze zažnym swjatym woprawjenjom je nowe žiwjenjo zakćěło. Nabožne woćehnjenjo so polěpši a pohłubši. Dźeń a wjacy duchownych powołanjow mamy.“ Njeje duchowna nuza też našoho ludźika wulka? Wyššich šulerjow wšak mamy. Pjenježne zadźěwki najhórše njejsu. Nuza je ta, zo nimamy dosć powołanjow, dosć dobrych a wobdarjenych, pobožnych a woporniwych pachołow.

Njedyrbjeli my w tymle měsacu po měnjenju Swjatoho Wótca horliwje so modlić, zo by so we wšitkich našich wosadach a swójbach zažne swjate woprawjenjo swědomiće předwjedło? Zo bychu starši spóznali a posłušnje wobkedźbowali žadanja Cyrkwje. Zo bychu starši w mocy a hnadźe swjatoho sakramenta mandźelstwa jako prěni dušipastyrjo swoje dźěći dowjedli k žórłu žiwjenja, k Jězusej, kiž je rjekł: „Dajće dźěćatka ke mni přińć, přetož tajkich je njebjeske kralestwo“. Njeje to ta starosć našich staršich, zo bychu naše dźěći žiwe byłe a rostłe ćělnje a dušinje, zo bychu přiběrałe na mudrosći a starobje a hnadźe pola Boha a čłowjekow.

Dowjedźe zastojnika do składownje wróćo, suny někotre kašće na bok a wuzběhny wjacy deskow z podłohi. Skhód k potajnej pinčnej rumnosći so pokaza. Riichi wza wyškej latarnju z ruki a kročeše po skhodźe dele. Hdyž widźeše, zo so tutón dliji, jomu sćěhować, wobroći so a rjekny: „Njeboj so!“

Tutón porok zastojnika trochu zamjerza, a spěšnje kročeše za nim do pincy, ducy pak skradžu swój tesak wućahnywši.

Překupc wotamkny čežke dubowe durje a zastupi do małeje ćmoweje rumnosće, wobswěćowaše najprjedy sćěny, a potom pozběhny latarnju na wjerch a praji: „Widźiš něšto?“

Katolska Cyrkej w swěće.

Castel Gandolfo. Germanikojo pola bamža Pia XI. 15. junija je swjaty wótc Pius XI. we Castel Gandolfo 29 alumnow němskoho měšniskoho wustawa w Romje, Kolegija Germanika, w awdijency přijał. Tuči so lětsa w lěće do Němskeje wróća. Wón poréča k nim jara wutrobnje; spomni, zo so w Romje germanikojo „či čerwjeni" mjenuja, dokelž w čerwjenych klerikach khodźa, ale tuči čerwjeni njejsu strašni, ale woni su služownikojo měra a lubosće. Woni su w Romje nic jenož na swojim swjatosćenju a wukubłanju dźełali, ale su też mjez Romskim wobydlerstwom ważne katechetiske dźěło wukonjeli. Domjace diecezy, do kotrychž so woni nětko wróća, wočakuja wot nich płody hnady, kaž Boża přiroda za wokrewjacym dešćikom žedźi. Požohnowanjo, kotrež wón jim wudźěla, njech jim swěru, wutrajnosć a zmužitosć w japoštolskim dźěle a wosebje też ducha wěrneje poddatosće napřećo Swjatomu Stołej spožči!

Wědomosć a nabožina.

Kaž so přecy zasy zwěsćić hodźi, přiwobroćeja a přiznawaja so stajnje šěrše koła k nahladej, zo wědomosć a nabožina na žadyn pad njejstej sebi přećiwnej. W francózskim wědomostnym swěće so to runje nětkle zasy w třoch padach wobkruči. Akademija pismoslěda a rjaneje literatury je měšnika Breuila, profesora při francózskim instituće, za sobustawa pomjenowała. Měšnik Breuil ma jako prastawiznik we wědomostnym swěće wurjadnu nahladnosć. Je cyły swět přepućował, nimo druhoho też prastawizniske prózdnjeńcy w Španiskej a w Dordogni (w južnofrancózskej) přeslědźił, je wuslědy patera Teilhardta de Chardin w Khinje wudospołnił a človjeske zbytki w Saccapastina, połnócnje wot Roma, wuslědźił. Za wšitke prastawizniske wuslědźenja poslednich lět je so wón zajimował, a skoro w kóždym padźe su joho wo joho wěcywustojne posudźenja prosyli. We wustawje Boulevarda St. Marcel w Parizu su sćěny z tymi hobrskimi skalnymi rysowanjemi wupyšene, kotrež je wón z mištrskej wustojnosću ze sćěnow prózdnjeńcow Masa Azile abo Altariry wotewzał.

Druhe wuznamjenjenjo je so dóstało kanonikej Carpentierej, profesorej katolskich fakultow w Lile. Jomu bu nadawk daty za francózsku encyklopaediju prarostlinstwo wobdźěłać, t. r. stawizny rostlinow w běhu zemjepisnych dobow, a nětčiši staw tuteje wědomosće.

Skónčnje je we zjawnosći kaž we wšěm wučenym swěće a nowinarstwje kniha njewšědnu skedźbliwosć zbudźiła, kotruž je P. M. Perier, katolik, spisał wo pokhadźe družinow. Wón mjenuje swoju knihu: „Pokhad człowjeka a katolske dogma" a chce dopokazać, zo wučba katolskeje Cyrkwje njeje z někajkim zadźěwkom za woprawnjene žadanja wědomostnikow a zo wona njeje přećiwna wěcownje dopokazanym jich spóznaćam. Wěcowneje woprawdźitosće so wona njetrjeba bojeć, ale wona dyrbi nabožno-nahladne wobkručowanja wotpokazać, kotrež někotři bjez prawa z nich sćěhuja.

Ze žiwjenja jenoho laika-japoštoła dźensnišoho časa.

We Jendźelskej woswjeći tak mjenowane „Katolske wuznawarske towarstwo", dźeń swojoho założenja. Tute towarstwo bu wot jenoho Londonskoho sudnika założene, kiž přikładne žiwjenjo modernoho japoštoła wjedźeže. Lister Drummond, tak rěka, přestupi z 19 lětami ke katolskej Cyrkwi. „Wjele doslědnoho myslenja a hišće wjacy modlenja je mje na tutón puć dowjedło", tak wuzna wón junu. Njebě wot toho časa katolskoho skutka, kotryž wón njebě podpjerał. We towarstwach katolskich wojakow a namórnikow, wšudźom bě wón znata wosoba. Joho žadosć dźěše za tym, zo by Jendźelska so wróćiła do Cyrkwje a stajnje zaběraše so wón z mysličku, kak by sam mohł přinošować k dócpěću toho zaměra. Jomu bě derje wědome, zo, hdyž putniske ćahi po dróhach Londona ćehnjechu, wulke syły njewěriwych so hromadźachu a z česćownym mjelčenjom jim přihladowachu. Też bě wobkedźbował, zo wěsći nadrózni katolscy rěčnicy stajnje mnohich přisłucharjow namakachu, kotřiž z wulkoho dźěła njeběchu katolikojo. Wo tym so wón přeswědči z prašenjemi, kotrež na připosłucharjow staješe a też ze swobodneje rozmołwy, kotraž so zwjetša přednoškej přizamkny. Rozsudźi so, też tak činić. Wot swojoho sudniskoho powołanja sem wobsedźeše wón wulku zrěčniwosć a wědźeše człowjekow posudźować. Tale joho wobdarjenosć zamó, zo joho přednoškam na zjawnych naměstach Londona mnozy připosłucharjo ze wšěch worštow a swěta-

---

Rumnosć běše dospołnje prózdna a njeda so też zhudać, k čomu měła służić.

Dwělujo pohladny zastojnik na překupca a wopraša so: „Čohodla dowjedźeš mje tu?"

„Čohodla přińdźe ty do mojoho domu?"

Zastojnik, kiž sebi njemóžeše spodźiwne zadźerženjo překupca wujasnić, połoži jomu ruku na ramjo a rjekny cyle mjelčo: „Twoju křesćansku drohoćinku pytać sym póslany. Daj mi twoje čestne słowo, zo tajku drohoćinku njewobsedźiš, a chcu to wyšnosći wozjewić. To snadź dosaha, zo by so wusprawnosćił."

Riichi sadźi latarnju na zemju, tak zo jeje swětłosć na narańšu stronu padaše. Na to wobroći so k wyškej a praji: „Wěš, zo sym ryćeŕ, kotryž je swój mječ stajnje z česću nosył!"

Na to stupi k sćěnje na nawječornej stronje, zjědźe z ruku po njej, a hlej, sćěna so wočini a běše widźeć mały wukut, w kotrymž na židźanym pucawku dwaj mječej leżeštej. Riichi wza jej do ruki a lubosćiwje na njej hladajo, tykny jej do swojoho pasa. Nimowólnje pozběhny zastojnik swój tesak. Riichi to widźawši so posměwkny a dźeše: „Nimam wotpohlad, mojej mječej trjebać, ale słuša to k tomu, hdyž chcu moje potajnstwo tebi zjewić, zo tebi dopokazam, zo mam też prawo jej nosyć. A hišće jene dyrbiš zhonić: Sym křesćan, za kotrohož pak je hišće wjetša njećesć, swojomu Bohu přez łžu swěru łamać. Hdy bych był njedočink kaž tamny bonca, kotryž chcyše, dokelž měješe pozdaćo wo mojim potajnstwje, sebi njewinosć mojoho dźěsća wunuzować — woprawdźe běch měł dosć srědkow, tebje a joho woněmić. Ale zo bych tebi a wšitkim wobydlerjam tutoho kraja pokazał, zo křesćan njeje zwólniwy dla pjenjez abo hrěcha sebi někotre krótke lěta žiwjenja wukupić, chcu do smjerće hić."

Spěšnje so zawróći, dźěše do kućika, hdźež rańša a sewjerna sćěna so zetkatej, wusadźi cyłu rańšu sćěnu kaž wulke durje a składźe ju na štyri dźěle hromadu. Krasny wobraz maćerje Božeje, w nježnych barbach na najlěpši płat namolowany a do wobłuka z drohotnoho drjewa spinjeny, so pokaza. Riichi stupi so z boka, zo by połne swětło na zemi stejaceje latarnje na wobraz padnyło. Potom stupi so swjatočnje před wobraz, pokłoni so z hłubokej česćownosću před swjećećom a k zadźiwanomu zastojnikej so wobroćiwši praji: „Tu je moje potajstwo; čiń nětko ze mnu, kaž tebi njesprawny zakoń poruča!"

Riichi posydny so z khribjetom k wobrazej wobroćeny na zemju a położi mječej na kolena. Kaž sprostnjeny zhladowaše zastojnik na wobraz. Cunje posměwkowanjo a miłe pohladowanjo wočow tuteje žónskeje, kiž lubozne dźěćatko na rukomaj dźeržeše, běše joho wobkuzłało. Skónčnje skłoni zrudnje hłowu, zawrě woči a rjekny z lědma zrozemliwym hłosom: „Richi, wěm, zo we cyłej wokolinje njeje nichtón bóle česćeny a ważeny hač ty. Kóždy khwali twoju swěru, sprawnosć a pomocnu ruku. Tola naš surowy zakoń njeznaje smilnosće. Wodaj mi." (Pokročowanjo.)

nahladow připosłuchachu. Ale z tym so hišće njespokoji. Bě wjele wo stawiznach putniskich ćahow ze starych časow čitał. Junu sčini wón tole: Samlutki dźěše wón wokoło připołdnja, za čas najsylnišoho wobkhoda, puć jendźelskich martrarjow z Newgate do Tyburn-a różowc so modlo! Něšto dnow pozdźišo nadeńdźe wón mjez swojimi přećelemi a přiwisnikami črjódku młodych ludźi, kotřiž so poskićichu, joho přikład sćěhować. — To bě założenjo „Katolskoho wěrywuznawarskoho towarstwa“, kotrehož skutkowanjo jeničcy w tym wobstoji, swoju katolsku wěru zjawnje a swobodnje wuznawać, hdyž so składnosć k tomu woskića. Kóždolětny putniski ćah z Newgate do Tyburna je nětko powšitkownje znate wuznaćo, na kotrymž so tysacy wobdźěleja. Lister Drummond słušeše tež do założerjow katolskoho towarstwa wěrnosće a zawjedźe w Jendźelskej „čerwjenu mšu“, z kotrejž so sudniske lěto kóždolětnje wotewrja. Hesło wot njoho założenoho towarstwa rěka: „Za Boha, Našu Lubu Knjeni a wěru“.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

4. njedźela po swjatkach, 3. julija 1938:
Boža mša str. 353; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. wo swjatym Leonje str. 454, 3. wo swjatymaj japoštołomaj Pětru a Pawołu str. 529; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

5. njedźela po swjatkach, 10. julija 1938:
Boža mša str. 358; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo ss. sedmich bratrach str. 451, 3. str. 353 pod 2): Přede wšěmi strachami; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 546. 547. z Njebjelčic: Marja Rješcyna, Mikławš Pjech; 548. z Budyšina: Jan Brusk; 549. z Kukowa: Hana Lubcyna; 550. ze Smječkec: Madlena Hančikec.

Na lěto 1937:

1105.: P. C. ze S.; 1106.: J. H. z W.; 1107.: M. N. z W.; 1108.: J. P. z B.; 1109.: P. Z. z H.; 1110.: J. Z. z H.; 1111.: M. H. z S.

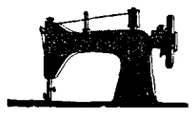
Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1938: 1650. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Wše železne připrawy, graty
do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane
kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda“.

Za Waše lěčne pućowanjo:
Kofry
we wšelakich wulkosćach — we wšelakich płaćiznach
Samopředawarnja
T. Albert
w Budyšinje
Lawske hrjebje 10

Katolski Serbo! Čitaj naše rjane serbske knihe a spisy!

Šwalče
kupujće we wotrjadnym wobkhodže

Wupruhowane mocy Was wuwuča
Wupruhowane mocy Was nawjeduja
Wotrjadny dom
Oskar Hirche
Kamjenc
Założene 1880
Dalokorečak 774

Wot dźensnišoho stoji zasy nowy transport
seelandskich ostfrieskich koni do dźěła
w jenajkich dwojicach, tež jednotliwe konje płaćizny hódno pod dobrymi wuměnjenjemi na předań
Moritz Wobst G. m. b. H. w Budyšinje
Dalokorečak 3065 a 3066

„Mała konditarnja“
Kneschke na Garbarskej hasy 3
poruča swoje dobre **pječwa, tórty a lód**
Při rjanym wjedrje přijomne přebywanjo na třešnej zahrodźe.

Nawěštki
w „Kat. Posole“ maja
stajnje wuspěcha!
Moja dotalna służownа so woženi. Tohodla pytam spuščomnu pilnu a ze wšěm domjacym dźěłom znatu **holcu.**
Marja zwud. Eiseltowa w Rożeńće.
(Rosenthal über Kamenz Sa.)

Müllerec konditarnja
w Budyšinje, na póstowym naměšće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Židźane tkaniny k falam a rubiškam smuhate a mustrowane
Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.
Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Pórclin

Kwětki, złota kroma, němska róža, winowe łopjena, „Rosenthal-Maria-Weiß“-hromadźace mustry, krute běłe domjace sudobja, pórclin do korčmy, běłe šalki po 10 pj., kofejowa nadoba za 6 wosobow wot 4,50 hr. Wosebje bohaty wuběrk w blidowych nadobach, 21 dźělbny, wot 8,75 hr.

Hausbedarf

Max Pfuhl, Znutřkowna lawska hasa 6

Lěćne jopy, jaki, kholowy k płokanju, **lohke košle**

Předawam nětko też **čorny židźany bant**

Reinhardt Löffler

měj. Max Heil ***w Kamjencu*** *Budyšska droha*

Wóčny lěkař dr. Rězak zapućował.

Ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće přihotowany, zemrě po krótkej ćežkej khorosći, swojeje staroby 35 lět, mój luby mandźelski, naš syn, swak a wuj

Jan Wróbl

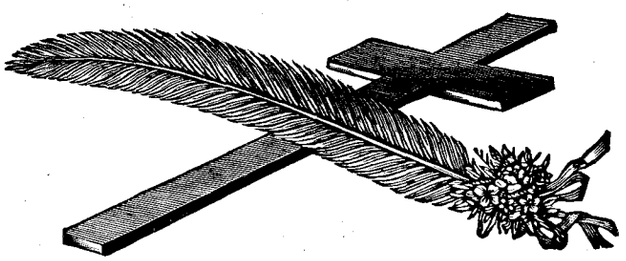
korčmař w Smječkecach.

Tuto wozjewjamy přećelam a znatym. Póstwječor wotměwa so we Worklečanskej hali. — Pohrjeb budźe póndźelu 4. julija w Khrósćicach.

W Smječkecach, 39. julija 1938.

We hłubokej zrudobje:

Monika Wróblowa
rodź. Kórjeńkec.

Njedźelu 26. junija, wječor po 10. hodźinje, wotwoła Knjez nad žiwjenjom a smjerću moju drohu mandźelsku, našu starosćiwu mać

Hańžu Hokowu rodź. Měrćinkec

z Budyšina

w starobje 60 lět, po ćežkej khorosći, na puć do wěčnosće derje přihotowanu. Wšitkim, kiž su so za našu lubu zemrětu při póstwječorje modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wšěm znatym a přećelam za wšu wopokazanu lubosć wuprajamy

wutrobny dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W **Budyšinje,** na dnju pohrjeba, 30. 6. 1938.

We hłubokej zrudobje:

Michał Hoka a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorečak 3895. Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

28. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. julija 1938.** | **76. lětnik.**

Što je měšnik?

Z tutym prašenjom dyrbimy so w času, w kotrymž so wjele hidy přećiwo měšnikam wusywa, zaběrać. Měšnik dyrbi so rozsudźić, hač chce duchownu drastu so wuslec a zabyć, zo je biskop swjećace rucy na joho hłowu położił, abo hač chce so hišće nutrnišo a swěrnišo swojomu powołanju wěnować. A wěriwy lud dyrbi sebi rozmyslić, hač chce liwcy a zymnje, połny njedowěry přećiwo měšnikam stać abo hač chce so hišće nutrnišo z měšnikom zjednoćić, tak nutrnje, zo sebi praji: „Štóž was hidźi, tež nas hidźi; štóž was směši, tež nas směši; štóž sebi was waži a česćuje, ma tež lud a wótčinu zańć."

Što je měšnik? Naš mištr Jězus wotmołwi: „Kaž je mje Wótc pósłał, tak sćelu ja was." Měšnik je posoł Khrystusowy, kiž ma Khrystusowe posrědnistwo dale wjesć. Swjaty Pawoł, najhorliwiši wučownik Khrystusowy, praji: „Měšnik je z človjekow wzaty, bywa postajeny za človjekow." (Hebr. 5, 1.)

1. Měšnik je z človjekow wzaty.

Wón je wot Khrystusa powołany. „Nichtón njebjerje sebi dostojnosć, ale kotryž je wot Boha powołany, jako Aaron." (Hebr. 5, 4.) A w lisće na Romskich (9, 16) praji wón: „Njeleži na tym, kotryž chce, ani na tym, kotryž běži, ale na Bohu, kotryž so smiluje." Hdyž so raz nowoměšnika woprašamy, kak je k dostojnosći měšnistwa přišoł, drje móže na dobreju, bohabojazneju staršeju pokazać, na dobrych wučerjow, na wopory, kiž su wšitcy přinjesli a tež wón sam, ale budże nam prajić: „Z Božej hnadu sym, štož sym." A runje ta myslička, zo Bóh powoła na měšnistwo, dawa měšnikej tež móc a sylnosć w ćežkich, wichorojtych časach. Dokelž wěmy: „Swěrny je Bóh, kotryž nas powoła, kotryž tež njepřipušći, zo bychmy spytowani byli bóle, dyžli znjesć możemy."

Měšnik je z človjekow wzaty. Nic ze zhromadźeństwa swjatych abo jandźelow, ale z khudych, hrěšnych človjekow. Čohodla? Zo bychmy dowěru k njomu měli. Měšnik znaje wšě človjeske słabosće, tuž ma tež z nimi sobučućo. Swjaty Pawoł praji: „Nimamy měšnika, kotryž by njemohł sobućerpjeć z našimi słabosćemi, ale spytowanoho we wšěm runja nam." (Hebr. 4, 15) Měšnik je wurostł z ludu, kiž znaje swój lud ze wšěmi swojimi wašnjemi a nałožkami. Lubuje swój lud a stoji k swojej wótčinje. Kaž Khrystusej swěru dźerži, tak tež posłucha na joho słowo: „Daj kejžorej, štož je kejžorowe, a Bohu, štož je Bože." Ma so po prikładźe Jězusowym, kiž je swój lud lubował kaž nichtón druhi, kiž wo swój lud płakaše, za kotryž je wumrěł. „Wjetšu lubosć nichtón nima, hač tón, kiž swoje žiwjenjo da za swojich přećelow." Haj, z ludu je měšnik wzaty, tohodla so z nim zwjazany čuje.

Měšnik je z človjekow wzaty, je pozběhnjeny nad človjekami. Swj. Pawoł praji: „Wuslečće so staroho človjeka z joho skutkami a woblečće so nowoho, toho, kotryž so wobnowja k spóznaću po wobrazu toho, kotryž je joho stworił." (Kol. 3, 9.) Měšnik dyrbi w pócćiwym žiwjenju wyšše človjekow stać. Dostojnosć a nadobnosć měšnika je swjaty wótc Pius XI. we wokolniku „Wo katolskim měšnistwje" wopisał: „Stajnje je človjestwo potrěbnosć za měšnikami mělo, t. r. za človjekami, kotřiž so dospołnje Bohu poswjeća a su hotowi, posrědkować mjez Bohom a človjekami. Maja nadawk, so modlić a woprować, Boha jako najwyššoho Knjeza a Stworićerja připóznać, jomu so dźakować, joho wujednać. Hdźež je nabožina, hdźež su wołtarje, tam je měšnikow, kotrymž so česćownosć wopokazuje."

Z krótkimi słowami wupraja swjaty Pawoł dostojnosć měšnikow: „Tak měj nas za służownikow Khrystusowych a jako wudźělerjow potajnosćow Božich." Měšnik je powołany, Jězusowy skutk wumoženja dale wjesć, swět wobnowić a přetworić, jón swjatosćić. Haj, měšnik je woprawdźe „druhi Khrystus".

Wěriwy křesćan raz swojomu fararjej rjekny: „Knjez farař, njetrjebaće měšnikow škitać, to my katolscy laikojo wobstaramy“. Njedawno powědaše mać swojomu fararjej: „Před něšto časom smy so před swojej dźowku jara hańbowali. Běchmy na duchownych swarjeli.“ Dźowka nam wotmołwi: „Nano, maći, duchowni, kotrychž ja znaju, njejsu tajcy.“

Nic swarjeć na swojich duchownych, lěpje je, za nich so modlić a woprować, zo bychu z Božej hnadu lěpje a swěrnišo swoje winowatosće dopjelnić zamóhli. Měšnik je z človiekow wzaty.

2. A bywa postajeny za človiekow.

Njeje postajeny sam za sebje. Tuž měšnik cyłe swoje mocy wopruje za druhich. Hdyž měšnikowa mzda so přikrótši a wón za swoje dźěło ničo wjacy njedóstanje, so wón tola dale stara za duše. Hladaj do Ruskeje. Tam měšnicy ani khlěboweje znamki wjacy njedóstanu. Tam žno bu 4000 měšnikow morjenych. Po najnowšej statisticy je tam hišće wokoło 2000 měšnikow, a wot tutych dźěl w khłostarnjach a lěhwach. Dopomnimy na Mexiko. W Španiskej bu w poslednim lěće 17000 měšnikow morjenych. A tola wostanu w bolšewiskich krajinach hišće měšnicy. W Madriće je hišće 30 jezuitow. Haj měšnik njehlada na so, ale ma so po słowje japoštoła: Měšnik bywa postajeny za človjekow a to cyle a dospołnje.

Tohodla měšnik při swjećiznje subdiakonata slubi, knježnisku čistotu wobkhować, zo by jako nježenjeny swobodny wot swójbnych starosćow, cyle a dospołnje so mohł starać za wulku swójbu človjestwa. Někotři praja, mjasnu požadliwosć njemóžeš podtłóćić. Ale stawizny dopokazuja, zo to móžno je. Měšnicy wuča nas, zo je móžno knježnisku čistotu wobkhować. Woni z najrjeńšim přikładom wopokazaja z tym ludej najlěpšu służbu.

Někotři praja: Njetrjebamy měšnikow, dokelž njetrjebamy posrědnikow, rjadujemy swoje należnosće z Bohom sami. Tola tu zabywamy, zo ma knjez prawo postajeć, kak ma służownik z knjezom wobkhadźować. Potajkim to Bóh postaja, kak mamy z nim swoje należnosće rjadować. Bóh pak postaja druhe puće. Naš Zbóžnik praji k swojim wučownikam: „Dźiće do cyłoho swěta a wučće jich wšitko dźeržeć. Kotrymž wy hrěchi wodawaće, tym su wodate. Štožkuli wy na zemi zwjazaće, to budže też zwjazane t. r. płaćić w njebjesach.“ Jězus je założił najswjećiši sakrament woltarja prajo swojim wučownikam: „Čińće to k mojomu wopomnjeću“. W joho mjenje dyrbja so khori ze swjatym wolijom žałbować. Štóž potajkim wo měšniku ničo wědźeć njecha, štóž joho zacpěwa a zastorkuje, tón po słowach Jězusowych nima podźěla na Božich hnadach. Puć do njebjes dźe jenož z měšnikom. Štóž měšnika wotpokazuje, njemóže swój wěčny zaměr dócpěć. Dokelž měšnik je postajeny za človjekow, jich należnosće z Bohom rjadować. Wón je z Božimi mocami wuhotowany, človjekow na puću Jězusowym wjesć. Tuž so jomu dowěrjamy, sebi joho ważimy a česćujemy. -b -r.

Z Łužicy a Serbow.

Z Różanta. Naša hnadowna cyrkej je zasy za wšěch ludźi wotewrjena. Nichtó so wjacy njetrjeba bojeć do našeje wjeski přińć. Khorosć mjez skotom je bohudźak so zhubiła.

Ze Smječkec. Zasakła khorosć je sebi z našeje wjeski młody žiwjeński wopor žadała. Štwórtk 30. junija zemrě naš dalokoznaty hosćencař Jan Wróbl po jenož krótkej, ale ćežkej khorosći, hakle we 36. lěće žiwjenja. Wón bě rodźeny z Pěskec, hdźež hišće lubej staršej wo njoho žarujetaj. Ze swojej młodej mandźelskej Moniku, rodźenej Kórjenkec z Njebjelčic, je jenož 4 lěta w zbožownym mandźelstwje žiwy był. Nimo měry bohate wobdźělenjo při khowanju zańdźenu póndźelu na Khrósćičanskim kěrchowje pokaza, kak mnozy ze zrudźenymi zawostajenymi sobučuja. Knjez farař Wjeńka poměča při rowje tróštne słowa, złožujo so na Swjate Pismo: „Přišła je moja hodźina, w kotrejž mam swět wopušćić“. Knjez bur a wjesnjanosta Pawoł Cyž ze Smječkec wupraji zemrětomu dźak za ćiche woporniwe dźěło w gmejnskej radźe. Kamjenski póstny hamt pósła rjany wěnc, dokelž je zemrěty 7 lět swědomiće póstowu staciju w Smječkecach zastarał. W mjenje Kolpingoweje swójby położi lubomu towaršej kwětkowy dźak na zažny row knjez pjekařski mištr Pawoł Šołta z klóštra Marijineje Hwězdy. Też wjele druhich krasnych wěncow pyši hórku, pod kotrejž nětko wotpočuja zemske powostanki hač k dnjej zbóžnoho horjestaća. Bóh daj joho duši wěčny wotpočink, zrudnym zawostajenym pak cyrobu njebjeskoho tróšta!

Z Worklec. 30. junija wopušćichu sotry z rjadu swj. Korle Borromejskoho, kiž běchu wot lěta 1900 w našej khorowni pospochi skutkowałe, našu domiznu. Je tu stajnje 5 tychle sotrow było, poslednjej dwě lěće pak 6. Do ródnoho domu rjadu w Trebnicy, z wotkelž běchu přišle, su so zasy wróćiłe. Kelko khorych a bědnych su sotry w běhu 38 lět zastarałe, njemóžemy prajić. Wěmy pak, zo naši krajenjo z wosebitej lubosću do Worklečanskeje khorownje k lěkowanju dźěchu, dokelž buchu tam woprawdźe derje zastarani. Wot lěta 1923 přikhadźachu, wosebje z pomocu Caritas-zwjazka, też mnozy wokřewjenja potrěbni do Worklec. Za nich su so před 15 lětami nad starymi kólnjemi rjane rumnosće a jstwički natwariłe. Sotry z rjadu Korle Borromejskoho běchu tohorunja, dalokož běše jim móžno, stajnje k wobkhadnomu khorownistwu zwólniwe. Njebohaj knjezaj fararjaj Bjedrich a Nowak přebywaštaj we Worklečankhorowni hač do smjerće na wotpočinku. Też knjezaj kanonikaj Wornař a Hicka a hrodowny knjez kapłan Papež tam zemrěchu. Borromejki Worklečansku kapału stajnje rjenje debjachu a starachu so za bohudostojne ryzwa. Knježna Marta Gojowy-jec z Drježdźan běše jim wot lěta 1923 z najswěrnišej pomocnicu. Je so ze sotrami nětko do Trebnicy přesydliła a zastupi borzy do jich rjadu. Sotra Adalricha, rodźena Fórmanec z Lutowča, je so wjele lět w kuchini za ćelne derjemšćo cyłeje khorownje starała. Poslednja wyšša běše sotra Hilarija Mikula. Nětko je 6 sotrow z rjadu „Božeje Předwidźiwosće“ z Münstera přišło. Wuprajamy njezapomnitym Borromejkam za wšitku woporniwosć najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez“ a nowym sotram přejemy Božu hnadu a bohate žohnowanjo za ćežke dźěło, kiž su přewzałe. —a.

Ze Šunowa. Njedźelu mějachmy zasy po dołhich njedźelach w našej kapałcy Božu mšu. Skótneje khorosće dla do cyrkwje khodźić njesmědźachmy, a też w našej kapałcy so žana Boža mša swjećić njesmědźeše. Tuž witachmy z wulkim: „Zapłać Bóh tón Knjez!“, hdyž naš knjez kapłan Jurij Šołta nam 1/26 hodź. rańše a w 7 hodź. druhe kemše swjećeše. — Skótna khorosć je z našeje wsy so Bohu dźak zminyła a so nadźijamy, zo so wjacy njewróći. Hdyž też w susodnych Konjecach so khorosć pominje, štož budže za dwě njedźeli, jeli so wjacy ničo njepřida, budźemy wjesele a dźaknje zasy do swojeje wosadneje farskeje cyrkwje khwatać, za čimž tak nutrnje žadamy.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje w Konjecach, Ralbicach a Smjerdźacej w měsacu juliju wupadnje.

Ze Šulšec. Wobžarujomne njezbožo sta so zańdźenu wutoru popołdnju w našej wjescy. Awto, kiž runje přez wjes jědźeše, přejědźe a mori 4lětnu dźowčičku bura Jana Matejški w Šulšecach. Wbohe dźěćo je sebi najskerje na puć zaběžało, hdyž awto přijědźe, kiž potom khětře dosć zastać njemóžeše. Bóh luby Knjez njech tróštuje jara zrudźeneju Matejškec staršeju, kotrajž staj drje z wjetšej črjódku dźěći žohnowanaj, tola pak nad tajkim nahłym smjertnym zniezboženjom swojoho lubuška hłuboko zrudźenaj. Jeju dźowčička so nětko raduje při Božich jandźelkach w njebjeskim raju. To njech je staršimaj a přiwuznym z najlěpšim tróštom a nadźiju na zbóžne zasywidźenjo.

Primica w Ralbicach.

Wurjadny krasny dźeń běše minjena njedźela za Ralbičansku wosadu. Na swjedźenju domapytanja swj. Marije, hdyž hewak prócesijóny z našich wosadow do Różanta khwataja, štož so lětsa skótneje khorosće dla stać njemóžeše, běše Bóh luby Knjez našu zemju z płódnym dešćom napojił a wokřewjena přiroda dychaše čisty, čerstwy powětr a też słónčko zasy mile swěćeše. Ralbičanska farska cyrkej běše z pletwami a mejkami najrjeńšo kaž njewjesta wupyšena a wulki woltař so w najčisćišich bělych barbach różowych zyboleše. 18 swěčkow z myrtowym kwěćelom a bělym bančikom wupyšenych so rjenje frinkoleše.

We 8 hodź. zazwonichu naše zwony w mócnych zwukach a witachu nowoswjećenoho měšnika, wjeledostojnoho knjeza P. Bena Žura O. Cist. do cyrkwje. 18 družkow a mnozy wosadni z přitomnymi kk. duchownymi běchu so do staršiskoho domu knjeza primicianty podali. Tam poréča wosadny knjez farař słowa radosće knjezej primiciantej, joho nanej, bratrej, sotram a přećelam, spominajo też na joho njebohu mać, kotraž je jomu předewšěm wulku hnadu měšnistwa wuprosyła. Wupraji pak też prostwu, zo bychu dale podpjerali swojoho syna a bratra w měšnistwje z paćerjom a dobrym, bohabojaznym přikładnym cyrkwinskim žiwjenjom. Dóstawši wot swojoho nana staršiske a wot swojoho fararja jako duchownoho wótca měšniske požohnowanjo, nastaji so prócesijón do cyrkwje. Puć bě z brězyčkami rjenje wobstajany. Prědku cyrkwinske khorhowje, za nimi družki, ministrantojo ze 4 małymi khorhowčkami, kotrež mějachu znamjenja měšnistwa a Najswjećišoho sakramenta, dwě małej družcy: Marka Wjeńkec z Worklec a Marka Žurec z Ralbic z krónu a myrtowym wěnčkom, a dwě serbskej družcy z liliju. Za nimi dźěchu měšnicy z wjeledostojnym knjezom primiciantom; nan, přećelstwo, kmótřa a spěwarjo so přizamknychu. Kěrluš „O Jězusowa wutroba“ so po puću spěwaše.

Před cyrkwju čakachu deputacije towarstwow: Ralbičanscy młodźency, Klóštrska Marijanska kongregacija, Klóštrscy rjemjeslnicy z khorhowjemi, a wjedźechu prócesijón do cyrkwje. Při zastupje do cyrkwje spěwachu měšnicy psalm 83: „Kak lubozne su twoje wobydlenja, o Knježe; moja duša žada za twojimi předdworami“. Přisłušne modlitwy so přizamknychu.

Wosadny knjez farař rozłoži we swojim swjedźeńskim prědowanju „Što je měšnik?“ na zakładźe słowa swj. Pawoła: Měšnik je z człowjekow wzaty, bywa postajeny za człowjekow. (Hebr. 5, 1.): Naš primiciant drje je wjele woporow přinjesł, hižo zo khorosć dlěši čas joho domapytaše. Staršiski dom a mnozy přećeljo su pjenjezy woprowali a też wosada je joho z pjenježnymi srědkami podpjerała. Wšitcy su so wjele modlili a swjatu mać Božu wo pomoc prosyli; ale wjeledostojny knjez primiciant sebi sam praji: „Z Božej hnadu sym, štož sym.“ Khrystus sam sebi měšnikow z człowjekow powoła, zo by přez nich skutk wumoženja dale dokonjał a człowjekow swjatosćił. Hdyž je měšnik za wozboženjo człowjekow postajeny, dyrbimy my człowjekojo sami najwjetši zajim měć, sebi měšnikow ważić a z česćownosću słowo Bože słyšeć a sakramenty dóstawać, hdyž je měšnik jako Božu hnadu nam poskića. Dokelž přez měšnikow wjedźe puć k zbóžnosći. Štóž měšnikow wotpokaza, njemóže swój wěčny zaměr docpěć. Předař poruči so ze swojej wosadu do nětko sćěhowacoho prěnjoho wopora Božeje mšě nowoměšnika. Namołwješe knjeza primiciantu, wosebje dźaknje spominać na swojeju lubeju staršeju a dobroćerjow kaž też sam sebje woprować ze wšěm, štož je a ma, swojomu Mištrej a Knjezej jako joho służownik a wudźělef potajnosćow Božich.

Při swjatočnej prěnjej Božej mši assistowachu wjeledostojnomu knjezej P. Benej Žurej kk.: propst P. Romuald jako paranymfa, kapłanaj Šołta a Špitank jako diakon a subdiakon. Wosada spěwaše serbske kěrluše, a cyrkwiny khór pod wustojnym wjednistwom knjeza Pawoła Šołty z Khrósćic přednjese 4 hłósny kěrluš: „Hlej, měšnik Knjeza, wutroba“, a po přežohnowanju 5 hłósny khór: „O Božo, smil so nade mnu“. Z „Te Deum“ a požohnowanjom so dopołdniša swjatočnosć skónči. Po kemšach wudźěleše knjez P. Beno Žur nowoměšniske požohnowanjo.

W staršiskim domje zhromadźichu so mnozy přeprošeni přećeljo a dobroćerjo ke kwasnej hosćinje, při kotrejž družki rjane, duchownomu kwasej přiměrjene basnje we wjazanej rěči derje a wustojnje přednjesechu. Braška so w mjenje staršeju wšěm dobroćerjam dźakowaše a na kóncu knjez nowoměšnik sam dźakne słowa wupraji.

Po wobjedźe khodźachu jeni po kofeju a druzy khwatachu do cyrkwje k wěčnomu modlenju, dokelž na prěnjej kwartalnej njedźeli je w Ralbicach wot časow njeboh knjeza far. Bjedricha sem Najswjećiše k česći Jězusoweje wutroby wustajene, zo by so bóžskej wutrobje Jězusowej wotprošowało za wšitke křiwdy a njećesće. W 5 hodź. běše skónčacy nyšpor z prědowanjom, na kotrymž so wšitcy kwasni hosćo w swjatočnych kwasnych drastach a też druzy wosadni wobdźělichu. Knjez kapłan dr. Horjeń prědowaše wo měšniku, kiž wopruje a žohnuje. Joho słowa na připosłucharjow hłuboki začišć zawostajichu.

Běła kwětka.

Powědančko wot P. Gerharda Hubera OFM.

(Pokročowanjo.)

Riichi pokłoni so před zastojnikom prajo: „Dźakuju so za twoju khwalbu a sobučućo. Tola chcešli na mnje posłuchać, dam ći hišće jene wujasnjenjo, z kotrohož móžeš posudźić, zo hinak njemóžach kaž dotal.“

„Rěč!“

„Nichtó w tutej krajinje njewě, zo ja z jeneje z najnahladnišich zemjanskich swójbow pokhadźam. Hižo mój nan běše křesćan a je mje wot młodosće we tutej wěrje wočahnył. Hdyž wón wumrě, běše křesćanstwo hišće swobodne w tutym kraju. Při joho smjertnym łožu sym jomu do ruki slubił, Khrystusej stajnje swěru dźeržeć, a jako swoje najdróžše zawostajeństwo dowěri mi tutón wobraz, kotryž bě stajnje lubował a w česći měł. Hačrunje też po swojim swědomju njebych nihdy mojomu Bohu so njeswěrny stał, njebych to też mohł z česćownosće přećiwo mojimaj staršimaj, kotrejuž wola dźěn je w tutym kraju swjaty zakoń za dźěćo. Hdyž chce nětko z hidy wudaty zakoń nas křesćanow jako złóstnikow wuwołać, chcemy my přez swoje žiwjenjo a krej swětej dopokazać, na kotrej stronje je swěra a wěrnosć a na kotrej łža a złóstnistwo.“

Riichi stany a stupi so před zastojnika, położi swojej rucy na křiž a poda je jomu prajo: „Zwjazaj mje nětko, sym twój jaty.“

Ze sylzojtymaj wočomaj wućahny zastojnik powjaz a wobwij z nim zlohka rucy tutoho zmužitoho człowjeka a wjazorješe při tym: „Wodaj mi, sym před zakonjom runje tak bjezmócny kaž ty.“

Ani zo by hišće jónu ze swojimi ludźimi poréčał, dźěše Riichi do zajeća. Wyšk a dwaj stražnikaj joho přewodźachu, mjez tym zo dyrbjachu tamni wšitke wukhody wobstražować hač do ranja.

Hdyž rano po wobraz maćerje Božeje přińdźechu, bě so tutón zhubił; namakachu tam jenož hišće wobłuk, z kotrohož bě swjećeco wurězane. Też Riichowej mječej běštej prječ. Wšitke pytanjo a slědźenjo wosta bjez wuspěcha.

V.

Hižo dwaj dnaj a dwě nocy padaše bjez přestaća sněh, cyłu krajinu pod so pohrjebajo. Ani najmjeńši wětřičk njezaduny, zo by šěre njebjo roztorhnył.

Daloko w horach, snadź pjeć hodźin wot městačka zdalenych, hdźež skalnjate wuběžki přikhad skoro znjemóžnichu, leže wuhlefnja, ze štomowych zdonkow hromadźe zestajana a z tołstej syćiznowej třěchu pokryta. Blizko

Radostny swjedźeń to běše za wosadu, hdyž też wopominachmy, zo je Bóh we swojej miłosći nam zasy młodoho měšnika z našeje wosady dał. Štó z našeje wosady budże přichodny nowoměšnik?

Wysokod. knjez P. Beno Žur narodźi so 11. sept. 1911 w Ralbicach jako 5. dźěćo a 1. hólc z druhoho mandźelstwa Michała Žura a Hańže rodź. Čornakec z Koslowa a dósta w swjatej křćeńcy mjeno Michał. Z tutoho druhoho mandźelstwa wuńdźe 8 dźěći, dwě stej bórzy wumrěloj. Z prěnjoho mandźelstwa běštej dwě dźěśći, jene je wumrěło. Tute bohaće z dźěćimi žohnowane mandźelstwo je zasy z dopokazom, zo na wjeledźěćnych swójbach wosebje wulke Bože žohnowanjo wotpočuje. Nan a mać, wobaj jara bohabojaznaj, rady w Božim domje Bohu służeštaj. Mać je hižo 21. febr. 1934 wumrěła. Zo by Michał Žur swoje studije započinać a přewjesć mohł, su jomu mnozy dobroćerjo z wosady a přećelstwa zmóžnili. Z pjenjezami a modlitwami su młodoho studowacoho přecy a stajnje podpjerali, a naš młodźenc Michał je swojomu prěnjomu předewzaću, jónu być měšnik w Jězusowej winicy, swěrny wostał, dokelž so njeboješe woporow, přewinjenja a sebjezapřéća a posłuchaše stajnje na hłós tych, kiž z nim derje měnjachu. Ženje so spomožnym napominanjam přećiwjał njeje. Tak je so dopjelniła joho žadosć, zo bu na měšnika wuswjećeny a to na swjedźenju ss. japoštołow Pětra a Pawoła w Litoměricach ze 26 druhimi kandidatami wot tamnišoho knjeza biskopa. — Přejemy jomu wjele zboža a wulku Božu hnadu k joho měšniskomu skutkowanju!

Sydmdypkate Bože słónčko.

Na woknowej descy našeje jstwy stoja přez cyłe lěto kwětki. Hdyž naléco počina zemju rozhrěwać, wurostu łopješka a po nich tworja so bórzy pupki. Swěći li słónčko wosebje ćople, pukaja so pupki a kćenja rozwijeja so we wšej pisanosći, posměwaja so přećelnje na nas a wokřewjeja nas ze swojej wónju. Kwětki pak njespokojeja so jenož ze jstwinym powětrom, ně, wone žadaja też za miłym dychom naléća a ćopłoho léća.

Hdyž bě nětko wokno wotewrjene, zleća junu bručk do jstwy a wotpočny sebi wot swojoho zlěta. Běše jara mučny a bórzy sebi wusny. Na wječor wotući zwěrjatko zasy — ale, běda, wokno bě hižo zawrjene, a tak přenocowaše bručk na łopješkach kwětkow.

Na ranjo dohlada so mała Wórša, kak so zwěrjatko po woknowej škleńcy překhodźowaše; pytaše sebi wupuć do swobody.

„Maći“, zawoła Wóršulka, „hlej jenož toho rjanoho bručka!“

Spěšnje přiběža Hanka a z wjesołosću wuwoła: „Maći! Bože słónčko je na našim woknje“. Mać wotewri zwaha wokno, a Bože słónčko wuleća.

„Haj, dźěći, wěsće dha też, kak so to z tym sydmdypkatym Božim słónčkom ma?“

„Ně, maći.“

„Tak chcu wam to powědać.“

A mać powědaše:

Hdyž bě luby Zbóžnik na křižu wumrěł, dźěše Boža luba mać ze swjatej Mariju Madlenu a hišće druhimaj žónskimaj z hory Golgota do Jeruzalema dele. Też wučownik Jan přewodźeše swjate žónske. A Jan dźeržeše we swojimaj rukomaj to poslednje a jeničke, štož wot Zbóžnika hišće mějachu, joho swjaty płašć. Tón bě sebi z mnohimi próstwami wot wojakow wuprosył. Tutón swjaty płašć lubuje mać Boža jara, dokelž je jón sama z jenoho krucha — bjez šowa — natkała. Wšitku swoju lubosć ke swjatomu Synej je do swojoho płašća sobu zatkała.

Hdyž běchu nětko swjate žónske do jstwički zastupiłe, kotruž bě Jan we swojim domje maćeri Božej z wjesołosću k bydlenju přewostajił, zwjeze so luba mać Boža, kotrejež wutroba z bolosće nade wšěm, štož běchu jeje dźěśću činili, krawješe, bjezmócna na stólčk. Jan połoži swjaty płašć na jeje klin. Sylzy kapachu z jeje wupłakaneju wočow na płašć jeje lubowanoho Syna. Zwaha, pobožnje jědźeše ze swojej ruku po swjatym wodźewje. Na šijinym wurězku pak jeje ruka nadobo pozasta. Tu mać Boža njedźiwajo swojeje wulkeje bolosće so posměwkny. Ze šijinoho wurězka wuléze małe zwěrjatko, zaléze sebi na ruku swjateje Marije a wosta na zwjeršnej jeje rucy ležo. Tola spěšnje pominy so posměwk z jeje wobliča, hdyž so dohlada, zo je zwěrjatko wšě čerwjene, čerwjene wot krewje, krewje jeje dźěśća. Hdyž běchu wojacy swjaty płašć na zemju ćisli a za kóstkami přimachu, zo bychu wo njón losowali, zleća bručk z blizkoho keŕka na swjaty płašć, a kapki krewje Zbóžnikoweje wobarbichu joho krejčerwjenoho.

Swjaty Jan, kiž pódla maćerje Božeje stoješe, wuwoła: „Hlejće jenož to małe zwěrjatko na rucy maćerje Božeje!“

Žónske přistupichu bliže a wobhladowachu je z wulkimi wočimi.

Marija nakhili trochu hłowu, tak zo jeje ćopły dych z lohka bručka so podótka.

„Zwěrjatko“, praji potom, „ty sy swój bručkowy kabaćik ze swjatej krewju mojoho luboho dźěśća wupyšił. Nětko wotpočuješ też na mni, kotraž sym wšitku joho bolosć

---

pódla trochu do hory zaryta bě palerńja. Wobstarny muž wuhrjebowaše šćěpy drjewa ze sněha a nakładowaše je pod třěchu palerńje.

„Nano, přestań wšak dźěłać, hižo so ćmi.“

Mała świžna žónska, kotraž by so lěpje do měšćanskoho domu přihodźała hač do tuteje dźiwiny, běše to we durjach jětki stojo zawołała.

„Sym hnydom hotowy“, wotmołwi muž, zjědźe někotre razy z nohu do sněha, a hdyž tam žane drjewo wjacy njenamaka, wotklepa sebi sněh wot kholowow a dźěše k domčkej. Žónska stoješe hišće w durjach a zašepta mjelčo, prjedy hač jomu zastupić da: „Dźensa je patoržica.“

„Wěm to. Drjewo za Bože dźěćo leži hižo tydźeń w kólni přihotowane.“

„Njechamy někotre jědlowe hałžki wotłamać?“

„Ně, wostaj to, žane zwonkowne znamjo! Dosaha, hdyž naše wutroby přihotujemy.“

„O, hdy budźa za nas časy zasy lěpše?“ zažałosći žona a zastupi do kněžki.

Muž wotpołoži rubišćo, kotrež měješe wokoło hłowy zwite, a zwotklepa sebi sněh z ramjenjow. We durjach stojo zhladowaše dołho po dolinje dele, hačrunje padacoho sněha dla ani dźesać stopow daloko widźeć njebě, a do kněže stupajo při sebi bórbotaše: „Hač je to zabył?“

Wón zasuny durje za sobu.

Před wóhnišćom jeničkeje rumnosće sedźeše O Ren a měšeše pilnje w hornyku, kiž so na wóhnju warješe.

Žona klakny so pódla O Ren a podawaše jej nopašk ze selu a rjekny posměwkujo so z porokom: „Dźěćo, mi so zda, zo sy też sól zabyła.“

Skoro zastróžena pohladny O Ren, kaž by w sonjenju zamylena była.

„Ach haj“, praji wuskotnje. „Moja wutroba njeje dźensa někak při mni doma.“

„Ale što budże naš hósć prajić, hdyž jomu jěść njebudźeš dobre dosć přihotować?“

„Přińdże dha hósć?“ wopraša so O Ren trochu zastróžena a trochu zadźiwana.

A znowa so dobroćiwje posměwkujo rjekny ważnje: „Yoshitaka přińdże, zo by z nami hody swjećił.“

O Ren so začerwjeni a měšeše pilnišo we swojim horncu. Hdyž widźeše, zo chce žona woteńć, wopraša so trochu rozhorjena: „A čohodla njepřińdże mój nan?“

Žona so zastróži a sylzy stupichu jej do wočow. Ćiše zjědźe z ruku přez holcyne ramjo: „Dźěćo, dźensa je jenož duša twojoho nana tu. Wona so modli a swjeći z nami.“

(Pokročowanjo.)

sobućerpjeła." Lědma bě swjata mać takle poréčała, tu rozdźěli so na khribjeće bručka krej a — spodźiwnje — tu zjewi so sedm čornych dypkow.

„Hlejće", wuwoła Madlena, „zwěrjatko je wobarbjene z krewju našoho Zbóžnika a nětko ma na swojim khribjeće też hišće sydm znamjenjow sydmich bolosćow našeje lubeje maćerje."

Pomałku stany mać Boža, wotewri wokno a sadźi bručka skedźbliwje na bozowy keřčk, kotryž swoje kćějate hałžki lubej maćeri Božej napřeco zběhaše. (Po H. L. Radku.)

Kak měšnik Twoje zbožo chce!

Hlej, dźěćo słabe, njekřćene,
je w křćeńcy znowa rodźene.
To jandźeljo so wjesela,
Duch Swjaty stupi do templa!

Khlěb njebjeski je dušow jědź,
tón dyrbiš k swojom' zbožu měć.
Přez słowo swjate měšnika
so stanje ćěło Zbóžnika.

Swój ćežki kříž njesć khory ma,
hdźe jenož pomoc namaka?
Njech wonka ćma a zyma zlě,
knjez jstwičku khoroh' derje wě.

Kak wbohi khudy hrěšnik je,
hdyž čert joh' ćehnje k zahubje.
Što pomha nětko človjekej?
Što wozmje wopor djabołej?

Hdyž njewjesta a nawožeń
kwas swjećitaj, o krasny dźeń!
dha wobwitej stej prawicy
ze běłej stołu w swjatnicy.

O, Knježe, sćel nam měšnikow!
Ty wumoži naš sylzow doł
a přela za lud swoju krej!
Daj swjaty woheń měšnikej! M. C.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. W Castel Gandolfo wotměwaše so prócesijón na Boże Ćěło z wosebitej swjatočnosću. Cyłe město pisanješe so z khorhowjemi. Nad zastupom do bamžowskoho hrodu zmahowaše so bamžowska khorhoj a z balkona wisaše drohotny přestrjeńc. Swjaty Wótc dla słabosće njemóžeše so sam na liturgiskich swjatočnosćach wobdźělić. Najswjećiše njeseše w prócesijónje wjednik bamžowskeje hwězdarnje we Castel Gandolfo, jezuita pater Stein. Na prócesijónje wobdźělichu so bamžowscy zarjadnicy a zastojnicy, bamžowske wojerstwo a cyłe wobydlerstwo města ze swojim měšćanostu.

W Romje bu swjedźeń Božoho Ćěła wotewrjeny z nócnej stražu w cyrkwi Dominikanow „Maria sopra Minerva". W nocy 1/2 11 hodź. wotewri japoštołski nuncius při Quirinalu titularny arcybiskop Borgongini Duca, swjatočnosć před Najswjećišim. Na zažnym ranju měješe potom krasne prědowanjo k česći Najswjećišoho sakramenta před wulkej mnohosću přitomnoho ludu. Při Božej mši, kotruž na to swjećeše, kaž też we wšěch druhich cyrkwjach města, dźěše jara wjele ludu k swjatomu woprawjenju. Pontifikalnu Božu mšu w 10 hodź. swjećeše kardinal Eugen Pisserant, kotryž też při prócesijónje Najswjećiše njeseše. — Wulkotny přemóžacy prócesijón přez město Rom wotměwaše so hakle štwórtk wječor přez dróhu mjez baziliku swjatoho Jana we Lateranje a cyrkwju Santa Croce. Na tři hodźiny dołho traješe tutón ćah, hač so zasy wróći do Lateranskeje baziliki. Njepřewidźomne syły ludu, nic wćipnych, ale wěriwych křesćanow, wobrubjachu cyły puć, po kotrymž so Najswjećiše njeseše a z wołanjom „Viva Gesu" witachu a postrowjachu Zbóžnika. Runje tak njepřewidne syły přewodźachu Najswjećiše we prócesijónje. Wšě fary města Roma běchu zastupjene, towarstwa z khorhowjemi, klóštry wšěch ritow, duchownstwo cyłoho města, bamžowska garda, italske wojerstwo wobdźěli so na tutym hołdowanskim ćahu. Při nawróćenju do Lateranskeje baziliki padachu hižo směrki a statysacy so modlacych ludźi pjelnjachu wulke naměstno, hdyž kardinalvikar města Roma, Marchetti Selvaggiani, Najswjećiše na wołtař legije baziliki njeseše. Statysacy poklaknychu so a zaspěwachu „Tantum ergo", kaž šumjace morjo klinčeše spěw k wječornomu njebju. Potom nasta ćišina. Swjate woblatko žohnowaše Romski lud a tysacy wšěch ludow a jazykow, kiž tu so modlo klečachu a swojomu Bohu hołdowachu.

Němska. Při swojej jězbie z Roma do Berlina poby japoštołski nuncius Orsenigo w Fuldźe. Při tutej składnosći přepoda wón biskopej-koadjutorej dr. Dietzej wot Swj. Wótca samoho podpisany dekret, w kotrymž je Swj. Wótc biskopa-koadjutora k japoštołskomu visitatorej wšěch němskich seminarow a rjadniskich wyššich šulow pomjenował.

Administrator za Aachenske biskopstwo. Za bamžowskoho administratora Aachenskoho biskopstwa bu swjećacy biskop dr. Sträter pomjenowany. Zwonjenjo ze wšěch cyrkwjow města Aachena wozjewješe w připołdnišej hodźinje tutu powěsć. Dr. Hermann Józef Sträter stoji w 72. žiwjeńskim lěće a je wot 9. julija 1922 swjećacy biskop w Aachenje. Rodźeny lěta 1866 w domje Drimborn w Aachen-Forstu, wěnowaše so wón po wopyće Aachenskoho gymnasija wyššim studijam na universiće w Freiburgu w Br. a w Bonje. Po 20 lětnym skutkowanju jako faraf a pozdźišo też jako tachant w Krefeldźe wróći so dr. Sträter do swojoho wótcnoho města Aachena jako propst a swjećacy biskop Kölna ze sydłom w Aachenje. Po znowazałoženju Aachenskoho biskopstwa pomjenowa joho nětko zemrěty biskop dr. Józef Vogt 25. junija 1931 za swojoho generalnoho vikara. W dźakownym dopomnjeću stoji hišće bjezbojazne zadźerženjo, kotrež biskop we wichorojtych dnjach separatistow pokaza, hdyž wón zastupnikam wobsadźenja wuzna, zo chce Aachen němske město wostać a njecha wo wotdźělenju ničo wědźeć.

Francózska. Cyrkwička při najwyššej drózy Europy. Při Col d' Iséran-pasu we Alpach, při najwyššej drózy cyłeje Europy, ma so kapała postajić. W juliju zańdźenoho lěta wotewri so droha a ma jara žiwy awtowy wobkhod. Zo by so pućowacym móžnosć dała, niedźelsku Božu mšu słyšeć, ma so tuta kapała postajić. Kóžde lěto dyrbi so potom putnikowanjo k Našej Lubej Knjeni Iseranskej zarjadować. Francózski klub alpinistow a klub turistow staj swoje přizwolenjo k tomu dałoj. Biskop přisłušneje diecejzy je hromadźenjo darow za tutón twar zarjadował.

Belgiska. Kral Leopold přija w privatnej awdiency kardinala z Rocy a přepoda jomu wulkokříž Leopoldowoho rjadu.

Španiska. W Španiskej je so před krótkim zapisk duchownych a rjadnikow zestajał, kotřiž su při wobydlerskej wójnje martrarskeje smjerće wumrěli. Znajmjeńša 8000 mužskich a žónskich rjadnikow, swětnych duchownych, kanonikow a praelatow su čerwjeni morili. Dospołnu lisćinu morjenych woporow njeje nětkle hišće móžno zestajeć, wjele rjadnikow je so bjez sleda zhubiło, wo wjele nimaja wěstosć wo jich dońće, wjele je so jich z transportami jatych wotwjezło, tola nichtó wo nimi abo jich ćělach ničo wjacy zhonił a widźał njeje. Liča z tym, zo su franciskanojo znajmjeńša 250 a dominikanojo 200 sobustawow zhubili, też 10 španiskich biskopow bu zamordowanych.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

5. njedźela po swjatkach, 10. julija 1938:

Boža mša str. 358; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo ss. sedmich bratrach str. 451, 3. str. 353 pod 2): Přede wšěmi strachami; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 552. ze Serbskich Pazlic: Jurij Wróbl; 553. z Koćiny: Marja Jóršowa; 554. z Hóska: Madl. Wawrijec; 555. 556. z Łazka: Pětr Šołta, Bjarnat Brojeŕ; 557. z Ralbic: Jakub Mróz; 558. 559. z Konjec: Pawoł Wjacsławk, Mikławš Henč; 560. z Różanta: Mikławš Temmer.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Ke kofejej a čajej pisane platy jenak woblubjene

z *Knježkec* *konditařnje*

Garbařska hasa 3 Dalokoročak 2216

Wobkedźbujće našu rjanu tšěšnu zahrodu k přijomnomu přebywanju.

Spušćomnu nic přemłodu
domjacu holcu
k 15. julijej abo k 1. aug. pyta
kofejownja w Serb. domje
w Budyšinje

Krepjawy
wšelake wulk. na składže, kupanske, płokanske wanje dźěćace kupanske wanje zawarjeńske aparaty, cynk. bowy za smjeće tunjo pola
„Hausbedarf"
M. Pfuhl, Znutřk. Lawska dr. 6

Rjane přihódne dary
kupujeće přecy pola
Alfred Beitel
w Kamjencu
Budyšska dróha 70.
Domjaca a kuchińska nadoba, skleńca a pórclin.

Poručam swój wulki skład
wołmy
za kóždy zaměr. Namakaće pola mje najlěpše kajkosće k přiměrjenym płaćiznam.
Hanni Thiele
Budyšin — Žitne wiki 15
w domje fary Našeje Lubeje Knjenje.

Židźane tkaniny k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane – we wšelakich płaćiznach.
Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, kneflе, nahłowj. bant, canki za rubiška.
To wšitko dóstanjeće płaćizny hódny a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Za Waše lěćne pućowanjo:
Kofry
we wšelakich wulkosćach — we wšelakich płaćiznach
Samopředawarnjaj
T. Albert
w Budyšinje
Lawske hrjebje 10

Wšě železne připrawy, graty
do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane
kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Sobotu, 2. julija, wječor we 8 hodź. wotwoła Knjez nad žiwjenjom a smjerću moju lubowanu mandźelsku, našu starosćiwu mać a wowku

Marju Bukowu rodź. Jórdanec

z Ćěškec

w starobje 74 lět po dlěšej ćežkej khorosći na puć do wěčnosće derje přihotowanu. Wšitkim, kiž su so za našu lubu zemrětu při póstwječorje modlili a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźeli

wutrobny dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W Ćěškecach, Hněwsecach, Boranecach, Kamjencu, Njebjelčicach a Koslowje, na dnju pohrjeba, 6. 7. 1938.

We hłubokej zrudobje:
Mikławš Buk a dźěći.

Wróćiwši so wot rowa mojoho luboho mandźelskoho, našoho syna, bratra, swaka a wuja

Jana Wróbla,

hosćeńcarja w Smječkecach,

wuprajamy wšitkim, kotřiž su jomu w žiwjenju na kajkežkuli wašnjo lubosć wopokazali, na pustych wječorach za joho khudu dušu so modlili a joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje knjezej. fararjej Wjeńcy za joho wulku nałoženu prócu při joho khorosći a joho hnujace a tróštowace słowa při rowje, knjezej kapł. Andrickomu w Budyšinje za domawobstaranjo a kk. kapłanomaj Šołće w Ralbicach a Špitankej w Khrósćicach kaž tež nošerjam

wutrobny dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W Smječkecach, Pěskecach, Budyšinje a Nowej Wjescy, na dnju pohrjeba, 4. julija 1938.

Zrudźeni zawostajeni.

Dušu zemrětoho poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych!

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

29. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 16. julija 1938.	76. lětnik.

Bóh a hrěšnik.

W 15. stawje swojoho sćenja podawa nam swj. Lukaš rjane Jězusowe přirunanja. W nich Jězus pismawučenych a farizejow a nas wšitkich powuča, što naš miłosćiwy Bóh luby Knjez měni wo hrěšnym człowjeku.

Słyš prěnje přirunanjo: wo zhubjenej a zasy namakanej wowcy! Něchtón ma sto wowcow. Jenu z nich zhubi. Wón wostaji tamne 99 w pusćinje a khodźi za tej zhubjenej, hač ju namaka. A hdyž je ju namakał, położi ju na swoje ramjenja a wjeseli so. Domoj přišedši zwoła přećelow a susodow: „Wjeselće so ze mnu; přetož namakach swoju wowcu, kotraž bě zhubjena.“ Kajke wjeselo! A tajke wjeselo budźe w njebjesach nad jenym hrěšnikom, kiž čini pokutu! Wone budźe wjetše hač wjeselo nad 99 sprawnymi, kotřiž pokuty njetrjebaja. Boža miłosć a dobroćiwosć je wjetša hač sebi człowjek myslić zamóže. Bóh njezastorči nihdy hrěšnika, jeli so nakaza, hrěch zapokući, dalšich hrěchow so zdaluje. A njech je so bóle zaběžał. Bóh nochce joho smjerć a zahubu. Bóh čaka, Bóh pyta swoje zhubjene stworjenjo. Hidź a zasudźuj hrěch! Ale njehidź a njezasudźej hrěšnika. Pomhaj joho pytać a nawróćić. Njeswař na njoho, ale modl so za njoho. A popřej jomu słowčko. Napominaj. A hdyž so nawróći, změješ tež ty podźěla na wulkim wjeselu w njebjesach!

Słyš druhe přirunanjo: wo zhubjenej drachmje! Žónska ma dźesać drachmow. Jenu je zhubiła. Jena drachma wšak wučinja jenož 87 pjenježkow. Ale hdyž je to dźesatk zamoženja khudźinki, je to bolostna škoda. Žónska zaswěći sebi swěcu. Wumjeće dom. Pyta pilnje, časa a prócy njehladajo, hač swój pjenjez namaka. Wulcy zwjeselena zwoła přećelnicy a susodźiny. „Wjeselće so ze mnu; přetož namakach drachmu, kotruž běch zhubiła!“ A Syn Boži přida: „Tak, praju wam, budźe wjeselo před jandźelemi Božimi nad hrěšnikom, kiž pokutu čini.“

Čohodla je wjeselo tak wulke? Dokelž Bóh Knjez swoje stworjenja lubo ma a jich najlěpše chce. Předewšim křćenoho człowjeka lubuje jakož nan swoje dźěćo. Ze starosćiwej lubosću Bóh pyta hrěšnika. A štó njeby so wjeselił, hdyž je zhubjenoho lubuška po bolostnym dołhim pytanju namakał? Wšitcy jandźeljo a swjeći w njebjesach maja podźěla na tymle wjeselu. A też ty, hdyž sy z lubosće k Bohu a k bližšomu khodźił za zhubjenym hrěšnikom a joho k měšnikej, do cyrkwje, k Jězusej, k Bohu wróćił. A sy-li ty sam z hrěchom so zabłudźił a wot Boha Knjeza so wotsalił, potom daj so namakać. Přijimaj hnadu Božu, doniž so ći poskića! Přetož što budźe Bóh sprawny činić z hrěšnikom, kiž so namakać njeda? Kiž ćěka před Božej lubosću a hnadu? Kajke zamołwjenjo bjerje człowjek na so, kiž drje je šoł puć hrěcha, ale nochce wróćo hić puć pokuty! Tón rani Božu lubosć, znjewužiwa Božu miłosć a wužaduje Božu sprawnosć.

Słyš třeće přirunanjo: wo zhubjenym synu! Młódši syn rjeknje nanej: „Daj mi dźěl zamoženja, kotryž mi słuša!“ Syn zebjerje wšitko a wućehnje do dalokoho kraja. Tam khodźi po hrěšnych pućach. Rozmjece swoje zamoženjo z njekhmanym žiwjenjom. W kraju nastanje wulki hłód. Syn počina tradać. Swinje pasy. Z łušćinami so nasyća. Skónčnje sebi rozmysli. Spóznaje hrěchi. Wón so zebjerje a želnosćiwje wróći so k swojomu nanej. Nan je z miłosću hnuty. Přiběži synej napřećo. Kajke wjeselo! „Chcemy jěść a so wjeselić. Přetož tónle mój syn bě mortwy a je wožiwił. Wón bě zhubjeny a bu namakany!“ To je parla Jězusowych přirunanjow. Wona pokaže nam přewulku lubosć k hrěšnikam w najrjeńšim swětle. Puć do hrěcha je hordoba, je njespokojnosć, je přewulka žadosć za přewulkej swobodu. Syn woteńdźe ze staršiskoho domu. Zdobom spušći wšě zwiski z Bohom. Wón nakhili so k zemskim žadosćam a starosćam. Nahrabnosć a zła požadliwosć joho zmota. Kónc tohole puća je dušina ćěsnosć, husto dosć też ćělna běda a zahuba. Ale Bóh miłosćiwy rozswětla zhubjenoho syna. Da jomu spóznać zhubjene zbožo hnady a namakane njezbožo hrěcha. Swědomjo joho woła. Hnada Boža ćěri hrěšnika k Bohu wróćo. Rad hrěšnik pokutu přijima. Bjerje wjacy pokuty na so, hač jomu Bóh přez měšnika napołoža. Kajku miłosć tola wopokazuje Bóh swojomu zhubjenomu synej! Kak so nad želnosćiwym synom raduje! Wróć so k swojomu Bohu! Z dowěru a ze želnosću! Bóh wjesele přijima želniwoho hrěšnika.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu srjedu zemrě nahle po jenolětnym zbožownym mandźelstwje Hana Šližowa rodź. Brojerec z Bóšic p. Njeswačidła, mandźelska Pawoła Michała Šliža na Židowje. Njeboha stoješe w kćějacej starobje 26 lět a porodźi zańdźenu sobotu dźowčičku. Po porodźe přidruži so strašna khorosć, kiž wjedźeše k tak zažnej smjerći. Dźensa, sobotu, dopołdnja pokhowachmy drohu njebočičku młodu mać na našim Mikławšku. Dźens popołdnju budźe jeje dźowčička w Serbskej Cyrkwi křćena. Bóh Knjez tróštuj zrudźenych zawostajenych!

— Swój sleborny kwas woswjeći wčera, pjatk, studijny rada dr. Herman Róla ze swojej mandźelskej Hilžbjetu rodź. Förstered. Jubilar pokhadźa z Wostrowca a běše lětdźesatki z wučerjom na katolskim seminaru. Nětkole hišće dale skutkuje na měšćanskej wyššej šuli. Joho mandźelska je dźowka znatoho njeboho profesora dr. Hermana Förstera, bywšoho wučerja na Budyšskim katolskim seminaru.

— Zańdźeny štwórtk, 14. julija, swjećeše wudowa Hana Šwonowa rodź. Hickec z Čornoho Hodlerja swoje 80. narodniny. Hižo 38 lět bydli w Budyšinje. Jeje mandźelski zemrě lěta 1916. Na wšě 16 lět je w kasarnach porjadnje płokała. Přejemy jej hišće wjele zbožownych lět! Bóh daj jej móc a sylnosć, zo mohła starobu derje znjesć!

Z Khróšćic. Dźensa, sobotu, woswjeći naš wjesnjan Jakub Wićaz čiły a strowy swoje 70. narodniny. Wón narodźi so 16. julija 1868 w Radworju. 20 lět dołho běše ze swojej nětko njebohej mandźelskej Madlenu rodź. Šandźic w Drježdźanach žiwy. Hakle w pozdźišich lětach je so do swojeje domizny wróćił. Nětko přeżiwja lěta wotpočinka tu pola swojoho syna Maksa, kiž ma tyšerju. Dźaknje budź spomnjene, zo knjez jubilar tež rad w cyrkwinskej służbje wupomha. Tež „Posoł" přeje swojomu swěrnomu čitarjej wjele zboža a Božoho žohnowanja!

Z Jasenicy. Jena z najstaršich wosobow našeje wjeski, Madlena zwud. Nowakowa, docpě zańdźeny štwórtk žohnowanu starobu 80 lět. Při poměrnje dobrej ćělnej a wosebje duchownej strowosći móžeše Nowakec wowka tónle dźeń w kole swojich lubych přiwuznych woswjećić. Wona doběži sebi hišće wjesele kóždu njedźelu a swjaty dźeń na Boże służby do wosadneje farskeje cyrkwje w Khróšćicach. Jeje mandźelski Jakub, kiž běše wušikny tyšer, je hižo lěta 1908 do wěčnosće wotešoł. Syn Jurij wumrě rjekowskeje smjerće we swětowej wójnje, syn Józef pak je w Radworju ženjeny. Naša jubilarka wužiwa nětko swój derje zasłużeny wuměnk tudy pola swojeje dźowki Hańže. Mnohim gratulantam, kiž Nowakec wowcy tele dny zbožo přeja, přitowarši so też „Posoł", kiž je pola Nowakec-Bartec hižo mnohe lěta z najlěpšim přećelom. Bóh luby Knjez spožč našej jubilarcy dale wjesoły a bjezstarostny wječork žiwjenja a něhdy krónu njebjesku!

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje w Sernjanach, Pěskecach a Małych Pazlicach skónjeje khorosće dla wupadnje.

Ze Žuric. Sobotu 2. julija złoži na universiće w Kralowcu z dobrym wuspěchom swoje referendarske pruhowanjo knjez Pawoł Cyž ze Žuric, syn našeje Wotrowskeje wosady. Přejemy młodomu knjezej referendarej a Cyžec swójbje z wutroby zbožo a Boże žohnowanjo za dalši přichod!

Z Pazlic. Zańdźenu njedźelu swjećeštaj swój 25lětny mandźelski jubilej ratar Jurij Šenkaŕ a joho mandźelska Marja rodź. Bartec. Jurij Šenkaŕ pokhadźa z Jasenicy. Z mandźelstwa wuńdźe 4 dźěći: 3 hólcy a 1 holca. Přećeljo a znaći běchu so zešli a swoje zbožopřeća wuprajili.

Z Wotrowa. Na dźensnišim dnju lětni so runje k 25. razej, zo staj daloko přez naše wjesne hranicy znataj mandźelskaj, pjekarski mištr Pawoł Bulank a joho česćena mandźelska Hana rodź. Ryćeric z Wotrowa, před wołtarjom we wjesnej cyrkwičcy sebi rucy zawdałoj k wěčnej swěrje a lubosći. Při tym njebě dołhoho rozmyslenja a čakanja, byrnjež so wo ważnu kročel žiwjeńsku jednało. Na předwječoru swj. Trojicy widźeštaj a zeznaštaj so k prěnjomu razej pola jubilaroweje sotry we Wotrowje, a hižo běše joho rozsud hotowy: tu abo žanu druhu. A woprawdźe: „Za pjeć njedźel běše kwas", kaž tak rjenje w narodnej pěsni ŕeka. To njeběše žana překhwatana wěc; jeju zbožowne a přikładne mandźelstwo je z najlěpšim dopokazom. Jubilarcyneje kolebka stoješe w samsnym statoku, w kotrymž dźensa hišće bydlitaj. Tola joho zwonkowny napohlad je so w běhu lět khětro přeměnił. Hižo do kwasa dachu so pilne rucy do dźěła, špěšnje natwari so nowa pjekarnja (kiž so 1919 hišće dale wutwari), a ke kermuši (3. njedźelu oktobra) pječechu we njej hižo tykancy. Domske so też powjetši. Tola hižo za lětko so młode mandźelstwo přetorhny. Swětowa wójna wołaše jubilara do boja a hnydom prěnje dny (2. 8. 14) dyrbješe do pola, hdźež wšudźe swojoho muža staješe. Běše hakle 1912 z wojakow so wróćił. Hižo w nazymniku 1914 bu ranjeny a lěkowaše so w Hamburgu. 1915 ćehnješe wospjet do pola a je tam nimale hač do kónca wostał. Za čas wójny prócowaše so młoda mandźelska, pjekarnju z podjeru pomocnika dale wjesć, a hdyž toho njeměješe, susod sobu zapřimny. Pódla toho staraše so wobhladniwje wo dom a polo. Po skónčenju wójny započinaše so nowe žiwjenjo, kiž je so dale zbožownje hač k jubilejej wuwiło. Z mandźelstwa wuńdźe 10 dźěći, 3 su w młódšich lětach wumrěle a zbywace 7, w starobje wot 6—22 lět, su nětko wjeselo staršeju a raduja so z nimaj na jeju čestnym dnju. Najstarši je nanowe rjemjesło nastupił a służi tukhwilu we wojerstwje. Naš jubilar je też wumělc w swojim rjemjesle. Wotrowska poliwanka („Eischecke") je wuwołana, štož je so z wysokeje strony wobkrućiło. Byrnjež w pjekarstwje a ratarstwje dźěła nadosć było, přidruži so hišće dalše z kupjenjom wjesnoho młyna w lěće 1933. Pódla wšoho wza sebi hišće časa, so też wo gmejnske należnosće starać, hdyž lěta dołho w jeje radźe sydaše a sobu radźeše. Přez swoje wobšěrne poćahi k rjemjesłu a ratarstwu je w tutych a dalšich kruhach jara znata wosoba, a jubilaraj staj swojoho přećelnoho a šćedriwoho wašnja dla wšudźom widźanaj, žortna mysl rad w nimaj hraje a přez wšelake njeluboznosće a hórkosće žiwjenja dopomha. Tak njech zbožownje dale ćeče na puću k złotomu jubilejej. Też „Posoł" přeje swojimaj dołholětnymaj swěrnymaj čitarjomaj k ważnomu swjedźenjej najlěpše za čas a wěčnosć!

Z Kulowa. (Złoty kwas.) Na 50 lět zhromadnoho mandźelskoho žiwjenja móžeštaj zańdźenu njedźelu, 10. 7., knjez Jan Mučišk a joho mandźelska Marja, rodźena Kubašec, wróćo hladać. W swjedźeńskim ćahu ćehnještaj złotaj jubilaraj z dźěćimi, wnučkami a bližšimi přiwuznymi dopołdnja w 9 hodź. do cyrkwje. Prědku dźěštej małej družcy z kwěćelom: Marka a Leńka Mučiškec z Rachlowa, jubilaroweju wnučcy. Před hłownym wołtarjom běchu za nich stólčki přihotowane. Knjez farař swjećeše swjatočnu Božu mšu za jubilaraj. Z nimaj přistupichu wšitcy swójbni přiwuzni k blidu Božomu. Cyrkwiny khór spěwaše łačonsku missu. W swojim prědowanju rozłoži knjez farař, kak ma so 50lětny mandźelski jubilej wosebje z nutrnym dźakom napřećo Bohu swjećić, kiž je złotaj jubilaraj w jeju dołhim zhromadnym žiwjenju tak widźomnje žohnował na duši a ćele, na jeju dźěćoch a wobsedźeństwje a jimaj strowosć a čerstwosć spožčił hač do dźensnišoho dnja. Za wšě derjeměco kaž też za křižiki a ćerpjenja chcyłoj so dźensa Bohu horco dźakować. Cyła w cyrkwi přitomna wosada jako jena wulka swójba njech so z jubilaromaj wjeseli a Bohu dźakuje. Knjez farař też wuzběhny, kak naš jubilar dźerži rjany porjad wonka wokoło našeje ponowjeneje farskeje cyrkwje kaž też na pohrjebnišću sobu pomha, tak zo je wšitko w dobrym porjedźe. A to čini Mučiškec nan cyle njesebičnje hižo wjacy lět. Po prědowanju přistupištaj jubilaraj k wołtarjej. Knjez farař zanjese: „Wulcy khwali moja duša Knjeza." Po dźaknym woporje a paćerju přepoda jimaj wot najdostojnišoho knjeza kardinala česny dar a biskopski postrow z požohnowanjom. Zhromadny kěrluš

„Tebje my Boha khwalimy“ wurjadnje rjanu swjatočnosć skónči. — Knjez Jan Mučišk narodźi so we Wojerjecach. Prjedy hač so w swjatym mandźelstwje z Marju Kubašec z Němcow zwjaza, bu wón wot njeboh knjeza fararja Krawzy w Kulowje do katolskeje Cyrkwje přiwzaty. Młodaj mandźelskaj staj sebi w Rachlowje mjeńšu žiwnosć kupiłoj, kotruž staj z Božej pomocu wobdźěłałoj a powjetšiłoj. Připódla je jubilar na dźěło jězdźił hač do wobstarnych lět. Ze zbožownoho mandźelstwa wuńdźe 8 dźěći, tři synojo a tři dźowki su hišće žiwe; wšitcy su woženjeni. 20 wnučkow přeješe lubomu dźědej a wowcy z wutroby zbožo. Na staršiskej žiwnosći w Rachlowje je najstarši syn Michał hižo tójšto lět z wobsedźerjom. Jubilaraj pak staj so hižo před 10 lětami do Kulowa přesydliłoj a sebi na Hóskowskej drózy na tak mjenowanym „Sommerfeld“ khěžu natwariłoj. Jubilar je 79 lět stary. Jubilarka je 70 lět stara. Wobaj staj hišće čiłaj a strowaj. Wojerowski krajny rada přepoda jubilaromaj statny kwasny dar; zdobom też měšćanosta zbožopřeća měšćanskeje gmejny wupraji.

Z Pěrna. Zańdźenu njedźelu bu naš nowy knjez farař dr. Beno Šołta swjatočnje zapokazany. Wosada běše so na tutón dźeń hódnje přihotowała. Cyrkej běchu rjenje wupyšili. Dopołdnja ½10 hodźin čehnješe dołhi čah šulskich dźěći — holcy w krasnych běłych drastach — z česćehódnymi šěrymi sotrami, knježa duchowni: arcyměšnik Neumann z Heidenawy a propst W. Beyer z Drježdźan z nowym knjezom fararjom, cyrkwine předstojićerstwo, přiwuzni knjeza fararja, zastupjerjo z Markranstädta, hdźež je knjez farař Beno Šołta 12 lět skutkował, a wulka syła wosadnych do cyrkwje. Při cyrkwinych durjach přednjese mała družka jasnje a njebojaznje powitace hrónčko. Zwony zwonjachu, pišćele klinčachu a nowy knjez farař přistupi z přewodom k wołtarjej. Cyrkej běše přepjelnjena z pobožnymi wěriwymi, mnozy dyrbjachu stać. Ze swjatočnym „Alleluja“ postrowi Pěrnjanska „Caecilia“ pod nawjedom knj. kantora Zabiša swojoho nowoho pastyrja. Knjez arcyměšnik zanjese próstwu k Duchej swjatomu. Sćěhowachu wobrjady zapokazanja. Nětko měješe knjez arcyměšnik předowanjo, złožujo so na biskopski dekret dla postajenja nowoho dušepastyrja a na swjedźeńske swjate sćenjo wo dobrym pastyrju. Z wulkej kedźbnosću sćěhowachu přitomni. Na to wudźěli nowy knjez farař wosadnym prěnje swjate požohnowanjo; potom zwobleka so swjedźeńsku drastu a swjećeše prěnju swjatočnu Božu mšu za wosadnych. Knježa duchowni jomu assistowachu a cyrkwiny khór spěwaše wustojnje 4hłósnu missu wot Pembawera. Wjele wěriwych přistupi k blidu Božomu. Na kóncu běše hišće „Te Deum“ a požohnowanjo z Najswjećišim.

Wobnowjenjo swj. křižow w Khrósćičanskej wosadźe.

Zwjeselace znamjo nabožnoho žiwjenja w Khrósćičanskej wosadźe je kedźbnosć, kotraž so pola nas zjawnym swjatym křižam wěnuje. Štóž na naš kěrchow přińdźe — wězo žiwy — bórzy spóznaje, zo je so tu w poslednim času na rowach a pomnikach wo wjele polěpšiło a porjeńšiło. Tohorunja dopokazuja swjate křiže při pućach a statokach — mjenujemy předewšěm Smječkecy a Khrósćicy — zo bohudźak pola katolskich Serbow lubosć ke křižowanomu Zbóžnikej přiběra, hdyž tola wšědnje čitamy, zo mnozy človjekojo zakładne wučby křesćanskeje wěry přimaja a přeja.

Někotři wosadni dachu sebi wot wosadnoho knjeza fararja swjaty křiž po dospołnym wobnowjenju znowa woswjećić. Prěnja tajka swjatočnosć běše lětsa na Boże stpěćo pola Wincarjec-Młynkec w Jasenicy. Swjaty křiž je stajił léta 1911 † žiwnosćeŕ Pětr Křižank, kiž je 1913 w Khrósćicach zemrěł. Křiž je 4 metry wysoki, a Boža martra je jedyn a poł metra wulka. Nad Božej martru kraluje Bóh Wótc wyšše mróčeli, zemju žohnujo, a deleka hromadźa jandźel do kelucha kapki krewje, kiž so z Khrystusoweje wutroby ronja. Swjaty křiž je knjez Michał Wincaŕ, kiž z Radworja wukhadźa a kiž je Křižankec statok we swojim času kupił, sam wobnowił. Boža martra bu znowa wobarbjena wot knjeza Michała Jeńča-Khrósćičanskoho.

Druha swjatočnosć běše njedźelu 29. meje we Wudworju. Tam buchu zdobom tři swjate křiže swjećene. Najprjedy tón pola Nowakec kubła. Njeboh' Mikławš Dučman, prjedawši wobsedźeŕ Nowakec wićežnoho kubła, je křiž léta 1860 postajił. Je 4 metry wysoki. Zdonk je z kamjenja (zornowca), wšo druhe late železo. Boža martra je debjena z dobyćowej waju, z keluchom a z dwěmaj jandźelomaj. Žónska postawa, z křižom w rucy, dawa Khrystusowu krej kapać do kelucha. Rjana železna zahrodka na kamjeńtnym podłožku wobdawa, škita a debi z krasnymi kwětkami swjaty křiž. Pozłoćenjo je knjez Jeńč-Khrósćičanski a wobnowjenjo železa knjez kowařski mištr Hoza-Khrósćičanski wobstaraŕ. Naš prastary postrow „Budź khwaleny Jězus Khrystus“ na křižu powuča a namołwja nimokročacych, zo bychu wěru do Khrystusowoho wumoženja też wšudźe

Běła kwětka.

Powědančko wot P. Gerharda Hubera OFM.

(Pokročowanjo.)

Žona wědźeše wo zajeću Riichija, tola běše to hač dotal holcy zatajiła.

„Wěm, zo je joho duša tu“, praji O Ren, „sym ju widźała. W zańdźenej nocy widźach w sonje hłowu swojoho nana. Jenož joho hłowu. A joho wóčcy zhladowaštej na mnje tak dźiwnje a khutnje a joho huba běše tajka čerwjena, jakož by krawiła. A hdyž wotućich, widźach jasnje tutu hłowu a tutej khutnej wóčcy. Přecy zhladowaštej na mnje. Ćeta, njewěš, što ma to woznamjenić?“

Khětře stany žona a praji kaž bjezdźak: „Dočakń, dyrbju swěcu zaswěćić, je tu nimale ćma.“

Muž, kiž při wohnju sedźo so wohrěwaše, postany.

„Žona, zaswěć mi swěcu, dyrbju drje jomu napřeco hić.“

Wonka w předkhěži šukotaštaj sebi něšto a na to wopušći muž dom.

Traješe to dźensa nimale dołho, prjedy hač měješe žona mału wolijowu lampu zaswěćenu. A też potom hišće měješe w předkhěži něšto za dźěło, hačrunje tam ničo k rjadowanju njenamaka, dokelž O Ren stajnje w domje wšitko w najlěpšim porjedźe dźeržeše. Haj, holcy so samej zezda, kaž by ju mjelčo płakać słyšała.

Tu wotewrichu so durje a wuhleŕ zawoła: „Wón dźe!“

Spěšnišo biješe holcy wutroba a też rucy dźěłaštej pilnišo dale. A tola hišće słyšeše, kak žona mužej wonka zašukota: „Praj jomu, zo by tola mjelčał.“

O Ren spózna, zo jomu něšto potajetaj. Tola prjedy hač zamó sebi dale myslić, zasłyša w předkhěži znaty jasny hłós wyška: „Khrystus je so nam dźensa narodźił.“

„Pójmy k njomu so pomodlić!“ wotmołwištaj staraj.

O Ren wza hornyk z wóhnišća a staji jón pódla na desku. Spěšnje swoju drastu zrjadowawši sydny so před pjecakom.

Wyšk wotklepa sebi wonka sněh wot drasty, potom wotewrichu so durje a Yoshitaka zastupi. Wosta khwilku při durjach stojo, wutrě sebi woči a lica a rozhladowaše so nětko po słabje wobswětlenym rumje. O Ren pokłoni so před nim z holčacej nježnosću a postrowi joho: „Kak wjeselu so, Yoshitaka, zo sy přišoł!“

„Ah, O Ren“, rjekny wyšk překhwapjeny, poklaknywši pokhili hłowu před holcu a zhladowaše jej z wuzkotnym posměwkom do woči prajo: „O Ren, njejsmój so dołho widźałoj, kak so ći dźe?“

„Dźakuju so. Što čini mój nan? Njejsy mi postrowa wot njoho přinjesł?“

Tu zastupi wuhleŕ a joho žona; poklaknywši pokłoništaj so před hosćom, a muž rjekny: „Budź nam lubje witany!

zjawnje wuznawali. Tónle křiž je woprawdźe nadobna deba za rjany Nowakec statok.

Druhi swjaty křiž je wjesny a stoji při Khrósćičanskim puću pola Šworcec, hdźež šćežka do Worklec wjedźe. Je podobny kaž Nowakec, drje nic cyle tak nahladny, ale dostojny a ma napismo: „Hdyž ćěsni tebje zrudoba, dha pohladaj nož na mnje; hlej překłóta je wutroba, twoja też traš za mnje?"

Třeći křiž stoji wosrjedź wsy, je tchorunja wjesny a je krasny wupyš za Wudwoŕ. Stoji na kamjeńtnej podłozy, je štyri a poł metra wysoki a ma horjeka rjany blachowy wobłuk. Też Boža martra je z drjewa. Křiž bu hižo bórzy po wójnje wot knjezow kublerjow † Jakuba Žurika a Jurja Lajdera wobnowjeny. Wjetša zahrodka, kiž je ze sprócniwje dźěłanym płotom wobhrodźena a přikładnje z cyblu, truskalcami, kałom, morcheju, solotwju, neplemi a kórkami nasadźena, wobdawa swjaty křiž. Płót a nasadźenjo ze zeleninu je knjez Domška-Wudworjanski sam připrawił. Štóž z Khrósćic do kupjele jědźe, njech pola tohole swjatoho křiža pozastanje a sebi zahrodku z pyšnymi pućikami mjez rjadkami wobhlada.

Skónčnje bu Swjatkownička we Worklecach pola Jana Lehmanec-Wićazec swójby křiž swjećeny, kiž je wot 1877 runje 60 lět dołho při pólnym puću wosrjedź Khrósćic a Worklec stał a Wjacsławkec-Wóskec swójbje w Khrósćicach słušał. Knjez Jan Lehmann-Wićac-Worklečanski je jón wot knjeza Jakuba Šmidla w Nowej Wjescy dospołnje ponowić dał. Ma nowu desćičku, na kotrejž stoja słowa: „O mój Jězu lubowany, za mnje sy ty křižowany; daj přez twoju swjatu krej zbóžnu smjerć mi hrěšnikej!"

Wšudźe běše so při swjećenju swjatych křižow skoro cyła wjes zešła, a samo ze susodnych wsow běchu ludźo přikhwatali. Pobožnje so modlachu, a we Wudworju spěwachmy, we swjatočnym prócesijónje wot křiža ke křižej kročicy, bolosćiwe rózarije. Knjez farař Wjeńka při swjatych křižach wo Khrystusowym ćerpjenju poręča a pohonješe wosadnych k česćowanju pomnikow Jězusowoho wumoženja. Spěwy nawjedowaše naměstny kantor knjez Jan Skala-Khrósćičanski. W samsnej hodźinje, hdyž so pola třećoho Wudworjanskoho křiža modlachmy, dósta w Khrósćicach naš knjez kantor Grofa swjate sakramenty mrějacych na posledni puć, kotryž hišće samsny dźeń nastupi. Njebohi knjez kantor běše stajnje radlubje sobu šoł a zahoriće zaspěwał, hdyžkuli a hdźežkuli mějachu so křiže swjećić.

Njech też wšitcy druzy wosadni bórzy swoje křiže, hdyž je trjeba, ponowjeja a zjawnosći nabožne křesćanske zmyslenjo katolskich Serbow na dostojne wašnjo předstajeja. „Štóž mje wuznawa před človjekami, toho budu też ja wuznać před swojim Wótcom, kiž je w njebjesach." -a.

List z Bärensteina.

W juliju 1938.

Luby Pósle!

Z blizka a z daloka přikhadźeja do našich hór hosćo. Też amerikanski wuj je mohł wšelakich hosći powitać. Jeni přijědźechu z kolesom z pruskeje nižiny. Druzy wulećachu sebi po synowych žnjach ze swojim wozom do khłódnišich hór w našej „Americy". Cyle mudrje wšak činjachu tamni, kiž sebi „bus" wuzwolichu. W nim so rjenje bjesaduje. Něšto wosebite pak dyrbimy sebi wo tamnym hosću prajić, kotryž z ćahom přijědźe. Je to tak žadny hósć a nimo toho je joho zadźerženjo pola nas tak spodźiwne było, zo je to tintu a papjeru hódne.

Z amerikanskim wujom bydli też pólcaj sobu w domje. Tón jomu jenoho dnja praješe, zo je při swojej słužbje na dwórnišću widźał, zo je tam korb z kurymi dóšoł. Woprawdźe dósta amerikanski wuj do domu přiwjezeny korb, w kotrymž so kury a też honač namakachu. Tući hosćo njeběchu njeprošeni, ale běchu so připowědźili. Jako postrow z domizny mějachu čerstwe jejko w korbje znjesene. Přińdźechu wšak też do prawoho kraja. Słušeja mjenujcy do družiny amerikanskich Leghorn. Potajkim z Ameriki pokhadźeja a do „Ameriki" zasy přińdźechu. Zo njebychu so hosćo z druhimi změšeli, dóstachu čerwjene rynki na nohi přičinjene. Tak so nětko wokoło cyrkwje a też na dalšim polu kóždy dźeń črjódka tutych amerikanskich hosći překhodźowaše. Honač zanjese wonkach porjadnje swój rańši kěrluš, hdyž bě nutŕkach Boža mša. Hewak wšak so wo swoje stadło mało staraše. Běhaše a dundaše a njechaše so na nowu domiznu prawje zwučić. Jenoho dnja, na jenej soboće w meji, so naš honač zhubi bjez toho, zo bě něšto wo sebi zawostajił. Rjany to hósć!

Pytachmy w susodnych zahrodach, prašachmy so pola susodow. Podarmo! Kury khodźachu same. Jim bě po zdaću bjez honača lubšo. Zańdźechu dny a tydźenje. Wo honaču so wjacy njepowědaše. Tu nadobo so pokaza, zo bě honač tola hišće žiwy, a to nic předaloko wot nas. Naša zwónkowa bě so nimo ducy blizko hranicy w jenym dworje na běłoho honača dohladała. A hdyž bě so wo njoho

---

Wjeselimy so, zo so njejsy sněhej wottrašić dał a sy tola přišoł; bjez tebje bychmy hišće bóle wosamoćeni hody swjećili."

„Sy zawěsće prawje mučny", rěčeše žona, a k O Ren so wobroćiwši praji: „Přihotuj hosćej hnydom horcy čaj!"

„Pój, zhrěj so", namołwješe muž hosća a kiwny jomu, zo by so k wóhnišću posydnył.

„Dźakuju so, njeje mi zyma", wobaraše so tutón, a kaž přemyslujo so za čoło přimnywši sćahny wulki wačok, kiž bě sobu přinjesł, k sebi a połoži lěwu ruku na njón.

Hdyž O Ren čaj hosćej přinjese a joho z posměwkom namołwješe, zo by jón pił, pohladny tutón z tak njewuprajnje zrudnymaj wočomaj na nju, zo wona zblědny a zastrožena zawoła: „Što z tobu je?"

„O Ren, pój tu na moju stronu, hdźež mam wačok ležo!"

Holca posłuchaše. Rucy połoži třepotajo na swojej koleni a wóčcy zhladowaštej wočakujo jomu do wobliča.

Tutón pak njepohladny wjacy na nju.

„O Ren, wočiń wačok. W nim su někotre wěcy twojoho nana."

Spěšnje přimnyštej jeje rucy za wačokom. Ale hnydom zasy sćahny jej wróćo, połoži jej na wutrobno a pohladny strachoćiwje na wyška.

„Wočiń 'nož, jónu dyrbiš to tola widźeć!" namołwješe wyšk, na nju ani njepohladnywši.

Holca wotwaleše z třepotacymi porstami čorne rubiško, kotrež běše wokoło kašćika z najdrohotnišoho cedrowohó drjewa wobwite, wotewri wěko kašćika, a před njej ležeštej mječej a płatowa tobołka. O Ren zhladowaše jenož do kašćika, njedótkny pak so ničoho. Yoshitaka wza płatowu tobołku, stupi so wosrjedź jstwy pozběhny rucy a daše płatej rozběhnyć.

Wobraz maćerje Božeje z dźěśćom!

„O kak krasne!" zašepny žona, a styknywši rucy so poklakny. „Před tym budźemy Božu nóc swjećić."

Pomału, z pobožnej swjatočnosću zawali wyšk wobraz zasy hromadźe a połoži jón do kašćika.

„O Ren, znaješ tute swjećatko?"

„Ně, widźu je k prěnjomu razej."

„Ty dyrbiš je za twojoho nana wukhować. Je to stare dźědźinstwo twojoho domu!"

„A tej mječaj?"

„Też tutej! Twój nan je jej něhdy nosył."

„Ale — je dha mój nan morwy?" zawoła holca a přimny sebi z woběmaj rukomaj za hłowu.

Wyšk womjelkny; běše jomu, kaž chcyło so jomu wutrobno puknyć. (Pokročowanjo.)

zajimowała, bě zhoniła, zo jim honač njesłuša. Bě so jim přidał. Běchu joho z miłosće přiwzali. Mějachu sami jenu kokoš. Něhdy běchu 4 konje, wjacy kruwow a wjele kur měli. Wot tutoho cyłoho zamoženja bě jim hišće jenička kokoš zbyła. Honača běchu sebi wzali, dokelž napřećny susod wo njoho njerodźeše. Njeprošeny hósć dyrbješe sebi lubić dać, zo tam z wodu za nim lijachu. Přez puć k susodźicom njebě daloko a wyše toho mějachu tam kokošku. Tuž bě bjesada. Honač zadźerženše so tam jara přistojnje. W nocy njekhodźeše sobu do kurjeńca, ale sydaše wonka w dworje na kotole. Rano zahe so z kokošku pěknje překhodźowaše hač k samym mjezam. Tola dale njeńdźeštej derje wědźo, zo je bjez wupokaza zakazane, mjezu přestupić. Joho nowe „knježstwo“ měješe hosća jara zańć, hačrunjež ze swojim zažnym spěwanjom wšitkich we wokolinje budźeše. Tola čefwjena rynka na nozy, tak měnjachu, bě zawěsće česćace znamjo. Najskerje bě honač, tak sebi myslachu, nihdźe wysoku premiju dóstał. Joho cyłe zadźerženjo wšak też wo wěstej dostojnosći swědčeše. Zo wšak może so też najwjetši njedočink kaž wosobny knjezyk počinjeć, na to sebi nichtó tak lohko njepomysli! Jedyn muž w domje wšak měnješe: chcemy joho tola zarězać! Tola to hospoza njepřida, hačrunjež njebě ničo zhonić mohła, komu by honač słušeć mohł. Štó by sebi też na to pomyslić mohł, zo so tak daloko wot swojoho domu wotsali. A wulka droha ze sylnym wobkhadom dyrbi so překročić. Wjacy hač pjeć njedźeli je honač na tutym cyle samowólnym „dowolu“ přebywał. Potom je so wrócił kaž zhubjeny syn! Wězo njeje so wosebje powitał. Nadźijomnje budźe jomu tutón wulět dobra wučba za přichod. Potom so jomu wšitko woda.

Njełaž druhom' do kału,
Ale dźerž so k swojomu!

Z tym so stawizna wo žadnym hosću skónča. A z tym też swój list, wšitkich přećelow kur a honačow strowjo skónča

amerikanski wuj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Rozprawy wo wuznawanju katolskeje němskeje młodźiny k swjatomu křižej na swjedźenju Najswjećišeje Trojicy a wo wobdźělenju na wobkhadach na Bože Ćěło wobswědčeja nam jenohłósnje wulke wobdźělenjo a wjesołu zahoritosć.

3. junija zemrě w Gdansku znaty němski duchowny pater Otto Cohausz w starobje 66 lět. Joho domizna běše Westfalska, hdźež je so w lěće 1872 narodźił. Z 22 lětami zastupi do rjadu jezuitow. W lěće 1905 bu na měšnika wuswjećeny. Wot nětka skutkowaše horliwje jako předar, rěčnik a spisowaćel. Też mnohe exercicije je nawjedował. Wšelakore nabožne knihe je spisał. Městna joho žohnowanoho měšniskoho skutkowanja běchu wosebje: Berlin, Wrótsław, Oppeln a Gdansk. W Berlinje bě lěta dołho z tachantskim předarjom w kathedrali swj. Jadwigi.

W Kölnje nad Rhynom swjećachu wot 23.—26. junija 550lětny jubilej wobstaća tamnišeje university. Bamž Urban VI. je tutu wysoku šulu w lěće 1388 założił. Wona bě wosebje we srjedźnym wěku stolica katolskoho duchownoho žiwjenja, předewšim šolaštiskeje filosofije.

26. junija woswjeći abt klóštra Maria-Laach, Dr. Ildefons Herwegen, w kole swojich benediktinskich mnichow swój 25lětny abtowski jubilej. 26. junija 1913 bu jako 39lětny benediktin jenohłósnje za abta wuzwoleny. Sławny Trierski biskop Korum je joho do zastojnstwa zapokazał. Abt Herwegen ma jara wulke zasłužby wo woživjenjo liturgiskoho žiwjenja a modlenja mjez němskim ludom. Wjele je studował wo kulturje srjedźnoho wěka. Žiwje so wobdźěla na wšitkich prašenjach duchownoho wědomostnoho žiwjenja němskoho katolicisma.

Ermlandski biskop Kaller přinjese při składnosći předowanja putnikam we Glotawje wutrobne postrowy a wótcowske přeća Swjatoho Wótca duchownym a ludej. Swjaty Wótc je spomnił, zo maja so tute postrowy kóždomu jednotliwcej přinjesć; dokelž kóždy jednotliwc je joho wutrobje blizko.

Gdanski biskop, Eduard hrabja O' Rourke, je so swojoho wysokoho zastojnstwa wzdał. Swjaty Wótc je tomu přizwolił a wotkhadźacoho biskopa za titularnoho biskopa pomjenował. Jako joho naslědnika je bamž dotalnoho fararja při katedrali w Oliva, Dr. Korlu Maria Splett, syna rektora ludoweje šule w Gdansku, pomjenował.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

6. njedźela po swjatkach, 17. julija 1938:
Boža mša str. 361; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Aleksiju str. 457, 3. „Přede wšěmi strachami ...“ str. 353: Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

7. njedźela po swjatkach, 24. julija 1938:
Boža mša str. 364; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Khrystinje str. 463, 3. „Přede wšěmi strachami ...“ str. 353; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 561. z Budyšina: Jurij Hicka; 562.—578. z Hórkow: Hańža Čornakowa, Jan Hejduška, Mikławš Hicka, Marja Hrjehorkowa, Hana Khěžcyna, Michał Khěžka, Jan Jenich, Jakub Šewc, Józef Pan, Jakub Pětrka, Jan Matješk, Jurij Mögl, Jakub Nowak, Marja Šmitowa, Michał Jenka, Bjarnat Wawrij, Michał Weclich; 579.—591. z Noweje Wjeski: Marja Pětrcyna, Jan Kilank, Marja Čemjerowa, Jurij Suchi, Michał Herlich, Hańža Kobalcec, Arnošt Lorenc, Michał Lorenc, Jakub Koch, Jurij Klimant, Jurij Kórjeńk, Jan Kubaš, Jan Brojeŕ; 592. z Hatow: Pawoł Lipert; 593.—598 z Worklec: Jakub Brankačk, Pawoł Ela, Michał Wawrik, Jurij Krawc, Mikławš Dźisławk, Jan Opic; 599.—606. z Łuzća: Jan Bjarš, Jakub Brojeŕ, Marja Dórnikowa, Jakub Lěsnaŕ, Jakub Mikela, Hana Ryćerjowa, Pawoł Salm, Franc Wićaz; 607.—610, z Prawočic: Jurij Wałda, Marja Wićazowa, Jakub Zopa, Pawoł Šewčik; 611. 612. z Łuha: Handrij Cyž, Hańža Suchowa; 613. z Hory: Jan Pjetaš; 614. ze Smječkec: Hana Šimanowa; 615.—620. ze Stareje Cyhelnicy: Mikł. Młynk, Jakub Šewc, Marja Šołćina, Jan Weidlich, Józef Wjeńka, Hana Włóskec; 621.—642. z Khróšćic: wučeŕ Měrćin Čornak, Marta Čornakowa, Michał Kokla, Jakub Šołta, Korla Völkel, Marja Diznarec, čeledź na farskim kuble, Jakub Česla, Hańža Čunkowa, Jurij Nowak, Marja Nowakec, Hana Bizoltec, Jan Delenk, Jakub Kmječ, Franc Natuš, Mikławš Šiman, Pawoł Šibak, Jurij Skala, Michał Šołta, Michał Šram, Michał Rjelka, Jakub Weidlich.

Na lěto 1937:

1112.: J. M. z K.; 1113.: M. H. z K.; 1114.: M. K. z Š.; 1115.: R. U. z B.; 1116.: J. Š. z Kh.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za junij.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kotča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	8	28	17,5	5800	2750	12500	2550	2400	2950	13,250	27	17	akacije kostranc	54,3

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Hdyž do **Budyšina,** potom też

k Schauseilej

na Bohatej drózy

k tomu wulkomu wosebitomu wobkhodej ze serbskim posłužowanjom.

— Módne twory — tkaniny —

Wšitko za serbske drasćenjo k tunim płaćiznam — nowe mustry za khuty, wołmjane a židźane — čorny bant.

Židźane tkaniny

k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane — we wšelakich płačiznach.

Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.

To wšitko dóstanjeće płačiznyhódny a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Wšě železne připrawy, graty

do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane

kuchińske kachle

poskića we wulkim wuběrku

železowy dwór

w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Za Waše lěčne pućowanjo:
šatowe tobołki
měški za šwam
drastowe powěšadła
pućowanske črije
pućowanske pucawki
sakowe nakhribjetniki

T. Albert
Lawske hrjebje 10

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dróha 70

Njedźelu, 10. julija, dopołdnja wotwoła Knjez nad žiwjenjom a smjerću mojoho luboho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana, dźěda a přichodnoho nana

Mikławša Pětřku z Krepjec

w starobje 77 lět 6 měsacow po krótkej, čežkej khorosći, na puć do wěčnosće derje přihotowanoho. Wšěm, kotřiž su jomu w žiwjenju lubosć a dobrotu wopokazali, na pustym wječoru za njoho so modlili, joho k rowu přewodźeli, wosebje knjezej fararjej Justej, wuprajamy z tutym naš

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh"!

Dušu zemrětoho poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych!

W Krepjecach, Wotrowje a Nowym Łuzcu,
na dnju pohrjeba, 13. julija 1938.

Zrudźeni zawostajeni.

Wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Dóstawši swjaty sakrament měšniskeje swjećizny a woswjećiwši swój prěni wopor Božeje mšě mam za swoju winowatosć, dźakujo spominać na wšěch, kotřiž su za čas mojoho přihotowanja na swjate powołanjo dźělbrali na mojim prócowanju a mi pomhali mój zaměr dócpěć. Dźakuju so wšěm, kiž su sobu přinošowali, swjedźeń mojeje primicy hódnje a swjatočnje wuhotować. Dźakuju so za wšu pisnje, ertnje a w darach wopokazanu lubosć. Boha Knjeza budu při swjatym woporje prosyć, zo chcył wšu tu lubosć bohaće mytować.

*W **Ralbicach**, w juliju 1938.*

***P. Beno Žur**, O. Cist.,*
nowoměšnik.

Šklenčy k zawarjowanju
1/4 1/2 3/4 1 1 1/2 2 ltr.
24 28 30 33 35 38 pj.
dosp. z la-rynčku a dźeržak. Jednotl. wěčka, dźeržaki a gumije / zawarj. aparaty, hornčy k nakładowanju.
„Hausbedarf" M. Pfuhl, Znutř. Lawska dr.

Krepjawy / cynkowe bowy
wšelake wulk. na składze, kupanske, płokanske wanje dźěćace kupanske wanje zawarjeńske aparaty, cynk. bowy za smjeće tunjo pola
„Hausbedarf"
M. Pfuhl, Znutřk. Lawska dr. 6

Spušćomna

domjaca holca

přez 20 lět stara, kiž ma lubosć k dźěćom, so do lěkafskoho domu pyta. Dobre wobkhadźowanjo a dobra mzda.

Dr. Sabisch, Badearzt,
Augustusbad
b Dresden über Radeberg.

Zjawny dźak

za wusłyšanu próstwu
ss. Symanej a Judże Tadejej!

W nadawku předawam derje zdźeržane trjebane **khamory, vertika, komody** a **łožo** z matracu

Th. A. Wällnitz nasl.
w Budyšinje
Sukelnska dróha 13 — Dalokoreček 3605

Zjawny dźak

swj. Mariji, swj. Józefej a swj. Antonijej
za wusłyšanu próstwu.

Pjatk 8. julija wotwoła Bóh luby Knjez naju poslednjoho lubowanoho synka

Bena Sopu

w starobje 10 lět 5 měsacow po krótkej čežkej korosći do rjeńšeje wěčnosće. Zańdźenu póndźelu smy joho na Baćońskim kěrchowje pokhowali. Wšitkim, kotřiž su joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje pak knjezej fararjej Delanej za joho tróštowace słowa, kaž też knjezej wučerjej a šulskim dźěćom a nošerjam wuprajamoj

wutrobny dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez"!

W **Haslowje,** na dnju pohrjeba,
11. julija 1938.

Hłuboko zrudźenaj žarowacej staršej.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

30. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 23. julija 1938.	76. lětnik.

Prošu . . . skutki, płody!

Wšudźe na zemi je křesćanstwo dźensa žiwe mjez človjestwom, kotrež sej wosebite wupruhowanjo wot křesćanow žada. Stajnje namakaja so ludźo, kotřiž křesćanskoho sobučłowjeka z wótrymaj wóčkomaj wobkedźbuja. Wšudźe su, kiž kóždu słabosć a prostotu, kotruž na křesćanstwu po prawdźe abo po njeprawdźe widźa, wohańbuja a do cyłoho swěta trubja. Wšudźe su sudźerjo, kiž praja: „Hdyž chceće křesćenjo być, dyrbiće hišće to a tamne činić, tomu a tamnomu zadźewać, za to a tamne dosć sylni być atd.“ Porokow a žadanjow telko, kaž by so z mróčelow kidało.

Čile sudźerjo njejsu nanihdy w tym, štož wustajeja, přecy přezjeni. Často dosć su sebi runu měru napřećiwni. Hdyž smy jenomu přezastarscy, smy druhomu z přewjele nowotami wobćeženi. Jenomu smy přewuzkeje wutroby, a druhi praji, zo mamy swědomjo šěroke kaž wrota do knježoho dwora. Jenomu smy překrući a druhomu předobroćiwi. Jenomu smy přewjele po duši a tamnomu přejara po swěće. Najebać toho njesměmy prajić, zo maja we wšim wopaki. Hdyž na přikład wjacy křesćanskich płodow žadaja a nam z Knjezowym słowom „na płodach jich spóznajeće“ na kožu lězu, potom maja prawje, potom maja přecy a kóždy čas prawje.

Njepraju, zo je to za nas wosebje přihódne postajenjo. Na žane wašnjo nic. Tola, hdźe buchu nam wot bóžskoho założerja Cyrkwje přihódne časy lubjene? Hdźe? Štóž je so potajkim něčoho druhoho, bóle powólnoho za křesćanstwo nadźijał, je wostrózbnjeny. Snadź zo sej potom zastej zwonka Cyrkwje wuzwoli a potom wot tam jara wótře wot křesćanow runje to žada, štož běše jomu samomu přejara njeskładne, pře čož radšo Cyrkej wopušći. Zasy njepraju, zo su wšitcy sudźerjo křesćanstwa teleje družiny. A hdyž bychu to byli, njeměli so my prašeć: „Štó sy ty, zo . . . ?“ Nawopak dyrbjeli my we wšej ponižnosći překusać: „Ma prawje abo nima prawje?“

Běchu časy, kotrež běchu za křesćanow spomožniše; časy, hdyž běše wšo bjez dwěla hišće křešćanske; časy, hdyž jedyn swětny wjerch na powěsć, zo chcyše něchtó z cyrkwje wustupić, jara přesłapjeny a šćipaty so wopraša: „Hdźe dha chce to nětko zastupić?“ Běchu to časy, we kotrychž kóždy njezmysłnosć začuwaše, bližšoho, nic sebje samoho, na wutrobu bić a jomu porokować: „Twoja wina, twoja najwjetša wina“, hdyž pola křesćanow wšo prawje njebě. Tehdom kóždy wědźeše, zo běše też, hdyž běše tola sam křesćan, joho nadawk, po swojim dźěle so starać, zo wšitko zasy do porjada přińdźe.

Tute časy su nimo. Nětko je tu čas, w kotrymž so wot wšitkich, kiž so ke křesćanstwu wuznawaja, wuraznišo widźomne płody wěry žadaja. Njechamy pak so naspłóšić a njedajmy sej narěčeć, zo je křesćanstwo dźensa bjeze wšěch płodow. Ně, tak tomu nihdy njeje. Swěra, sprawnosć, wěrnosćiwosć, lubosć ke bližšomu, woporniwosć, sćerpnosć a čistota, wšo wěcy, bjez kotrychž by človjestwo zahinyło, wone so swětej — směmy to hordźi prajić — w prěnim rjedźe a w najwjetšim wuměrje přecy hišće wot přeswědčenych křesćanow poskićeja.

„Haj, ale su pak też njewěriwi, kiž nimaja njedostatk na tychle počinkach!“ Bohu dźak, zo tomu tak je. Je to dopokaz, zo je hišće křesćanske namrěwstwo w jich krewi žiwe. Njeje tola móžno, zo ludej, kiž je tysac lět dołho křesćanski był, křesćanske čućo a křesćanske posudźenjo njebyštej přirodźenej byłoj a zo njebyštej też po rozkhadźe wot potajnoho Khrystusowoho ćěła, kotrež je Cyrkej, hišće dołho dale skutkowałoj. Hdyž je haluza wot štoma wotrězana, móže w naléću hišće jónu wubiwać z pomocu wutka, kotryž ma haluza wot štoma.

Najebać toho mamy sej stajnje spřitomnić Khrystusowe słowa, zo dyrbimy, też hdyž smy wšitke winowatosće dopjelnili, wuznawać: „Smy njewužitni wotročcy.“ Ale njejsmy wšo dopjelnili, ani jednotliwi, ani powšitkownosć.

Žadyn njeje, kiž njeby wjacy činić mohł, žadyn, kiž njeby hišće swěrniši, sćerpniwiši, měrniši, wěrnosćiwiši a wopórniwiši być mohł. A to nic jeničcy tohodla, zo přećiwnik njeby přičiny a prawa měł prajić: „Hlejće, njejsu tajcy, kajcyž maja być!“ Wšo dobre, štož by so jenož z tejele přičiny wukonjało, by było někajka družina športa. Štož so stawa, nima so z česćelakomnosće, ale z lubosće stawać, hdyž nima być zniły płód.

Ně, runje dźensa mamy cyle druhu přičinu. Swět stoji při kromje hłubiny. Móže so wot hłubiny wotstorčić jeničcy z hobrskim napinanjom woporniweje mocy. A k tomule woporej a k telej mocy dyrbimy my křesćenjo zwólniwi być.

Wjele człowjekow to začuwa. Wjele jich to też chce. Njehodźi so prěć, zo khutnosć w křesćanstwje přiběra. Bohu dźak! To nas wjeseli. Křesćenjo so něčohožkuli zasy přimaja, čohož su so dołho zdalowali. To wabi pódla być a sobu přimać. Smy dosć pódla? Hdźež so zasy cyła khutnosć domoj namaka, njetrjebamy so wo płody strachować. —a.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Jutře njedźelu wudźěli najdostojniši knjez biskop štyrjom diakonam měšnisku swjećiznu. Su to wjeledost. kk.: Mikławš Lok z Kamjenicy, Jurij Reichelt z Drježdźan, hrabja Adam Clemens Schall-Riaucour z Huski a Bruno Scheffel z Budyšina. Přichodnu njedźelu, 31. julija, woswjeći knjez Bruno Scheffel w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje swoju primicu. Knjez hrabja Schall-Riaucour změje njedźelu 7. aug. w swojej farskej cyrkwi w Budyšinje hłowne Bože służby.

— Swój sćěborny kwas woswjeći pjatk tydźenja, 15. julija, knjez Jurij Rjeda (rodź. z Kašec) ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Šipšikec z Hórkow, sotru našoho njezapomnitoho stajeńskoho mištra Jakuba Šipšika. Přejemy jimaj wutrobne „Daj Bóh zbožo!“

Z Haslowa. Na 25 lět zhromadnoho mandźelskoho žiwjenja móžeštaj knjez Jan Kubańka a joho mandźelska Hańža rodź. Bjaršec wróćo hladać. Pjekarski mištr Jan Kubańka přesydli so lětsa naléto z Radworja do Haslowa. Po swětowej wójnje běštaj sebi Kubańkec mandźelskaj w Radworju rjanu pjekarnju natwariłoj. Też „Posoł“ přeje swojimaj dołholětnymaj čitarjomaj k ważnomu swjedźenjej najlěpše za čas a wěčnosć!

Z Marijineje Hwězdy. Před krótkim je naš dotalny kapłan, knjez pater Willibrord z rjadu benediktinow, kiž je tu poł lěta kapłanił, naš klóštr zasy wopušćił a so do Grüssawy w Šlezskej wróćił. Zańdźeny tydźeń nastupi nětko wjeledostojny knjez nowoměšnik pater Beno Žur, rodźeny z Ralbic, swoje prěnje duchowne zastojnstwo w našim klóštrje. Witamy wutrobnje młodoho měšnika a přejemy jomu, zo by joho dušepastyrske skutkowanjo wot Boha Knjeza bohate žohnowanjo dóstało!

Z Wotrowa. Sćěborny kwas našoho pjekarskoho mištra Bulanka a joho mandźelskeje je so woprawdźe k wosadnomu swjedźenjej wurostł. A hdyž tute rjadki pisam, kwasuja wjeseli hosćo wěsće hišće w hospodliwym domje. Kaž staj česćenaj jubilaraj swój zhromadny zeński puć w Božim mjenje nastupiłoj, tak staj też wurjadny swjedźeński dźeń započałoj. Njedźelu rano běše za njeju swjatočna Boža mša a póndźelu za Ryćeric a Bulankec swójbu. Njedźelu widźachmy přitulny statok połny wjesołych hosći, zwjetša swójbnych, přiwuznych a někotrych bliższich přećelow. Jedyn z nich wěnowaše hnydom na dworje pod hołym njebjom w přitomnosći mnohich kwasarjow swjedźeńske słowa a to tak žortniwje, zo so cyły dwór ze směchami třaseše. Spominaše na zašłe časy, hdyž sej „statok zboža“ twarještaj. Tamne sta ertnych a pisomnych zbožopřećow a darow su woprawdźe wotbłyšć słowa swj. pisma: „Štóž lubosć syje — lubosć žněje“. Jedyn překlepany wjesnjan běše hnydom ze železnej karu róže a kwětki na swjedźeń přiwjezł, z kotrejž budźe jubilar nětko wěsće „bohatstwa hromadu wozyć“. Při wječornej hosćinje poréča wosadny knjez farař a přeješe sćěbornomu nawoženi a njewjesće dalšoho zboža za čas a wěčnosć. Póndźelu zhromadźi so rjana ličba kolegow w kwasnym domje, a dalše dny zeńdźechu so wjesnjenjo a znaći z bliższeje a dalšeje wokoliny, a tak dźěše to cylički tydźeń, hórje hač w prjedawšim času, hdyž so „jenož“ tři dny pospochi kwasowaše. Hdyž zasy měrniše hodźinki do statoka začahnu, potom hakle budźetaj jubilaraj dospołnje widźeć, kelko lubosće a česćownosće je so jimaj w tychle dnjach stało. Tuž hišće junu: Na mnohe lěta!

Z pola. „Dźewjaty dźeń lipa kóč, žnjeńcy kosu klepajće.“ Tutón dźeń wšak je nimo, dokelž su lětsa žně trošku pozdźišo. W běhu tydźenja je so na wšelakich polach zasykowało, a nětko mamy wšudźom dospołne žně. Na

Běła kwětka.

Powědančko wot P. Gerharda Hubera OFM.

(Pokročowanjo.)

„Wón je mortwy!“ zawoła O Ren znowa a zwjeze so nad kašćikom.

Wyšk pozběhny ju, połoži jeje hłowu na swój klin a lěwu ruku na jeje ramjenjo, skhili so k njej a zašepta jej do wucha: „O Ren, moja luba, dobra O Ren, znjes to jako zmužita dźowka zmužitoho zemjana. Wčera je twój nan jako martraf do njebjes domoj šoł. Wjesoły je swoju hłowu za swjatu wěru katej podał.“

O Ren so zhraba. Blědej kaž sćěna běštej jeje licy a woči wudźeraštej do dala.

„Nětkle widźu joho hłowu zasy. Wona mi přikiwa a mje woła.“

Poskoči. „Přińdu hižo.“ A rozsudźena wopraša so wyška: „Hdźe je joho hłowa?“

„Kaž je wašnjo w tutym kraju“, wotmołwi zćicha.

„Před gmejnskej khěžu na descy hańby?“

„Haj.“

„Ja po nju póńdu.“

Wyšk poskoči a ju wopřimny z woběmaj rukomaj.

„O Ren, to je błaznosć, to je twoja smjerć.“

Wona spytowaše so wuwinyć a wołaše: „Što je nětko hišće wo to?“

„O Ren“, zawoła też wyšk a zadwělujo ju třaseše.

Wona so postróži při tutym zawołanju, zhladowaše jomu dołho hłuboko do wočow, padny jomu na wutrobnjo a započa zadwělujo płakać. Cyłe jeje čěło třaseše so pod nawalom tuteje njewočakowaneje zrudoby. Twjerdźe dźeržeše ju wyšk we rukomaj, a hdyž jeje płakanjo počinaše wustawać, přimny ju pod brodu, zběže jeje wobličo k sebi a zašukota jej do wušow: „O Ren, rozemiš mi?“

„Yoshitaka!“ zajakota jenož.

„A tola, O Ren, njebychmoj też mój hotowaj byłoj, za Boha wšitko — wšitko woprować?“

Zasy skhowa swoje wobličo na joho wutrobnju, a z jeje płakanja bě mjelčo słyšeć „haj“.

„Nětko je wšitko derje, O Ren. Mamoj swojoho martrarja w njebjesach, kiž so za naju modli a naju žohnuje,“

Ćiše wuwiny wyšk swojej rucy wot holcy a posydny so k njej, wona pak połoži kaž mučna hłowu na joho ramjenjo.

Měrnje běštaj starej człowjekaj při wóhnjom sedźo płakałoj. Nětko pokłoni so žona před wyškom a z napinanjom rjekny: „Dźakujemy so tebi; hdyž nas ty njeby pokojał, by drje so nam wutroba zlemiła.“

Mjelčo jědźachu nětko jednoru hodownu pojědź, a samo O Ren wopta na přiměčowanjo Yoshitaka něšto mało. Na to modlachu so zhromadnje różowc, a starc přednjese hodowne swjate sćenjo, kiž móžeše z hłowy, běše dźěn lěta dołho katechet pola franciskanow był.

zralych honach błyšća so kosy w słóncu a mašiny ridruja. Žohnowany čas nětko za ratarja, ale też najbohatši na dźěle! Wosamoćene stoja statoki, dokelž wšo, štož ma rucy, dźe won do pola. Doma wostanu zwjetša jenož stari a khipri, kiž stražuja statok, podpjerani wot swěrnoho psa. Tak bórzy hač dźeń swita a skót w hródźach a khlěwach je zastarany, khwataja wšitcy won do ćežkoho dźěła. Wot ranja hač do pózdnoho wječora brinča kosy, byrnjež bóle napinało a pót so z čoła ronił. Wězo, žně přinjesu burej najwjacy dźěła, ale wón raduje so nad nimi, widźi tola nětko płód swojoho napinacoho dźěła. Kak dołho je dyrbjał čakać na tutón dźeń, cyłu zymu a naléćo! Nětko tu je ze wšej prócu a starosću. Kak husto je přez tutu rolu šoł při hnojenju, woranju, włóčenju a wusywanju! Kak je so strachował wo njezrały płód! Při kóždej hrimacej mróčeli je bojaznje k njebju hladał; mjeńše a wjetše zliwki hrožachu ze zničenjom dźěła jenoho lěta. Nětko je tuta lemjaca starosć nimo. Bohate su lětsa žně. Na ničo njetrjebamy skoržić, khiba na wows, kiž suchoty dla dozrawja. Woprawdźe, ratař je mjeze wšěmi stawami z dźěłom a ze starosćemi najbóle poćeženy, ma pak wšu přičinu, w tutych dnjach so radować a dźaknje k njebju zhladować, hdyž je Bóh nam nětko też dołho wočakowany dešć pósłał. Tuž rad dźakny paćeŕ a kěrluš zaspěwamy!

Swjata Hana, mać najčisćišeje knježny Marije.

W měsacu juliju předstaja nam swjata Cyrkej jenu wulku swjatu: mać maćerje našoho Zbóžnika, tutu wulku mać a wukubłarku, swj. Hanu. Wosebje předstaja ju swjata Cyrkej našim maćerjam za přikład, zo bychu byłe tute runje tak swědomite a dobre wukubłarki swojich dźěći, kaž běše to swj. Hana.

Swj. Hana je mać maćerje našoho Zbóžnika, a tak je wona też cyle blizko při Jězusu. Běše dźěn to hižo tu na swěće. Kak wuzko zjednoćena je tola mać z dźěśćom swojeje dźowki! Njewidźi wona w tutym dźěśću dźěl swojoho samsnoho mjasa a krewje? Kak husto so stawa, zo ma mać wo dźěćo swojeje dźowki runje tak wulku starosć, kaž by była joho samsna mać. A běše to pola swj. Hany hinak? Tu njejednaše so jenož wo wšědne dźěćo. Jeje dźowka bě najčisćiša knježna. Bjez herbskoho hrěcha podjata. Tak wuči nas to swjata Cyrkej.

A hišće druhe wuči nas swjata Cyrkej wo dźowcy swj. Hany. Tuta běše čista knježna, dokelž Marija njebě womazana ze žanym hrěchom. A hdyž je swj. Hana mać tuteje čisteje knježny a maćerje Božeje, tak běše wona hižo tu na zemi najbližša Jězusej, a tohodla je wona też cyle wěsće w njebjesach cyle blizko při joho trónje. Přez nju dósta dźěn naš Zbóžnik swoju mać.

Hižo w starym času zhladowachu bohabojazne žónske z česćownosću na swj. Hanu, dokelž widźachu we njej spočatk swojoho wumoženja. Přetož na jeje dźěśću so dopjelni: „Knježna budźe podjeć syna, a joho mjeno budźe rěkać Emanuel.“ Lětsysacy su žedźiłe za nim a kóžda by so wjeseliła, być z maćerju Wumožnika.

A swj. Hana směd̀źeše być nětko posrědnica tutoho wulkoho skutka. Lěta dołho bě žedźiła podarmo za maćerskej dostojnosću. Lěta dołho prosyła w horcej modlitwje. A nětko běše so dopjelniło jeje přeco na tak krasne wašnjo, zo jej zawidźachu skoro wšitke žónske a maćerje tute jeje maćerske zbožo.

Nětko jenož hišće někotre lětka — što běchu to porunjo zašłym štyri tysac lětam žadosćiwoho čakanja — a wěriwi tamnoho časa wyskachu z radosću:

Zešła je krasna róža z čestnoho korjenja,
Kaž nam ći stari praja: z Jesse je spłodźena;
Ta kwětk je přinjesła srjedź zymy při połnocy,
A młódna wostała.

Njeběše to wosebita a swjata radosć, widźeć tute dźěćo, Mariju, tutu luboznu kwětku so wuwiwać? Ale też swjata Hana dopjelni swěru swoju winowatosć. Wona wučeše Mariju so modlić psalmy a khodźeše z njej do templa. Tak bě dała jej najrjeńši přikład do žiwjenja.

A też dźensa je to nimo měry ważne, nawučić swoje dźěći k porjadnym paćerjam a Božim službam. Drje njemóže być kóžda mać tak wobhnadźena kaž swj. Hana, ale horda smě kóžda być na swoju maćersku dostojnosć. Ale kóžda mać, kotrejž je Bóh dowěrił tutón drohotny dar, dyrbi być sebi stajnje wědoma wšěch tych winowatosćow, kotrež zdobom jako mać přewozmje. Wot Boha je dóstała mać swoje dźěćo, a Bohu dyrbi je wona zasy wróćić. Haj, Bóh budźe na kóždy pad zasy wužadać wot kóždeje maćerje tutón joho dar, jeje dźěćo. Mać je prěnja wukubłarka a škitarka swojoho dźěśća. Přez mać dósta dźěćo žiwjenjo.

O Ren njeręčeše tutón wječor ani słowčka wjacy, tola wosta stajnje na stronje Yoshitaka. Skónčnje wućahny žona z truhi při sćěnje pucawk a wołmjany přikryw, położi jón na słomjeńc a rjekny k holcy: „O Ren, wotpočń nětko trochu, my budźemy Božu nóc stražować.“

Holca lehny so na pucawk a da so zawodźeć.

Tamni tři zesydachu so při wohnju a stary katechet powědaše, kak běchu něhdy, hdyž bě katolska wěra w Japanskej hišće swobodna, swjatočnje narod Knjeza swjećili. Ale Yoshitaka bě to hižo wjele króć wot njoho słyšał; starc to jenož powědaše, zo by mysle wot toho wotwobroćił, čohož běše wutroba tak połna. A hdyž skónčnje womjelkny, počachu wšitcy tři drěmać.

Hdyž žona wotući, běše wolijowa lampka hasnyła; dźiwaše so, běše dźěn tola hišće wolija we njej, zaswěći tuž łučlanu třěsku, zo by lampku zasy do porjada stajiła. Tu pak so dohlada, zo O Ren wjacy we jstwi njeje; poswěći do předkhěže a widźeše, zo jeje rubiško a sandale pobrachuja. Khětře zawoła starca: „Nano, nano, O Ren je prječ!“

Też wyšk wotući a zawoła: „Što je? što je z O Ren?“

„Je prječ!“

Wyšk hrabny mječaj, kotrejž bě při sebi położił, tykny jej do pasa a khwataše k durjam. So hišće wohladnywši pokaza na kašćik a rjekny: „Skhowajće to derje, zo jón nichtón njenamaka!“ Hłowu sebi do rubiška zawaliwši běžeše won do nocy.

Přecy saješe so hišće sněh. Yoshitaka so skhiliwši spózna jenož hišće słabje stupy nohow. Holca dyrbješe hižo dlěžši čas wotsal być.

„Nětko čini tu błudnosć tola“, bórbotaše rozhorjeny a khwataše dele do doła.

VI.

Bjez přestaća běžeše O Ren přez hłuboki sněh, padny a zasy so pozběhny; zabłudźi so wot puća a masaše so přez brjohi zasy na njón wróćo; wosta w njemocy ležo, ale přecy zasy ćerješe ju potajna móc doprědka; nječuješe zymu, we njej paleše so wšo kaž we wóhnju. Njehladaše ani na prawo ani na lěwo. Jenož jenička myslička dźěłaše w jeje hłowje: hłowa nana dyrbi dele z deski hańby! Njech so potom z njej stanje štož chce.

A sněh padaše bjez přestaća jako by so cyłe njebjo na zemju pušćiło.

Runje kročeše O Ren přez móst před městom, hdyž bě ju tehdom bonca nadpadnył. Dopomni so na to a zakusny ze zubami. Tu zarža bluki zynk templowoho zwona; bě potajkim rano w šesćich.

O Ren zamjezowa swój stup a dźěše kedźbnišo. Hižo běše swojomu zaměrej cyle blizko. Tamle znapřeća gmejnska khěža hižo stoji.

Pod jědlu pozasta. Běchu hač k gmejnskej khěži jenož hišće něhdźe 50 kročel, to wědźeše derje. A wosrjedźa tam běše deska hańby!

Pod maćernej wutrobu srěba dźěćo hižo to do so, štož snadź we swojim pozdźišim žiwjenju junu budźe.

Tohodla je swjata winowatosć kóždeje maćerje, kotraž nosy tutón drohotny dar wot Boha pod swojej wutrobu, tute nastawace žiwjenjo, zo poswjeći je Bohu a je žiwa po přikładźe swjateje Hany.

Mać dyrbi być kruteje wěry kaž też kruteje wole, potom budźe wona też stajnje namakać to prawe za swoje dźěćo, za swoje powołanjo. Wosebje dyrbi mać lubować modlitwu, potom budźe też cyle wěsće jeje dźěćo žiwe po jeje přikładźe.

Swjata Hana wučeše Mariju też so modlić. We jeje domčku bydleše Bóh Knjez sam. A we domje, we kotrymž Bóh bydli — w tym domje je też žohnowanjo Boże! Z kajkim spodobanjom zhladuje Bóh na tajki domčk, z kotrohož žórli so stajnje česć Boža, we kotrymž stykuja so rucy rano a wječor k pobožnomu paćerjej! Jara wjele zaleži na našich maćerjach, hač su jich domčki swjatnicy Boże abo nic.

Njech naše maćerje, wosebje naše młode maćerje, so zasy bóle dowěrjeja k swjatej Hanje a ju proša wo jeje zastupnu próstwu we swojich ćežkich winowatosćach, wosebje wo dobre wukubłanjo dźěći. Naše dźěći budźa jónu naš přichod.

Ty pak, swjata Hana, maći swjateje Marije, spominaj na swojim swjedźenju na naše zemske maćerje a wuproš jim wšitkim tutu wulku hnadu, kotruž trjeba kóžda mać we wukubłanju dźěći. A też my budźemy na tutym dnju tebje prosyć z cyłej wutrobu:

Swjata Hana, z twojej dźowku
Znaješ wšitku našu nuzu.
Njech ruka twoja maćerska
Nas wodźi, škita, přewodźa.
Hač přibliži so hodźina,
Hdyž twoja dźowka, maćeŕ Boža,
Nas dowjedźe před swojoh' Syna
Do wěčnoho kralestwa. m. a.

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Roma. Romski kolosej je zasy městno bohasłužby! Za křesćanski Rom běše njedźela po Božim spěću ważny spomnjenjahódny dźeń. Přetož wot tutoho dnja swjeći so zasy porjadnje kóždu njedźelu a swjaty dźeń Boža mša we koloseju, tamnym hobrskim pomniku z časa prěnich Romskich kejžorow, w kotrymž je telko martrarjow za Khrystusa swoje žiwjenjo dało. — Hdyž bu Rom w lěće 1870 z nawalom Piemontesow wzaty, zapadny też kolosej profanaciji t. r. wón zhubi nabožny raz. Wot starych časow sem tam stojacy křiž dyrbješe so wotstronić. Hač do lěta 1890 bu drje hišće w jenej kapałcy Boža mša swjećena, ale cyrkwi napřećiwne zakonje, kiž buchu tehdom wudate, też to znjemóžnichu, a kapała bu zamknjena. Po něčim pak njezapomnite swjate tradicije koloseja zasy počinachu wožiwjeć. Wosebite zasłužby ma při tym tak mjenowane „Koło swjatoho Pětra". Tute zjednoćeństwo zmóžni, zo so tam na Wulkim Pjatku křižowy puć spěwaše. 18. meje lěta 1926 so srjedź areny wulki swjaty křiž znowa postaji. To sta so z wulkej swjatočnosću w přitomnosći italskeje kralowny. Jubilejskoho lěta 1925 dla wotměwachu so w přichodnych tŕoch lětach w kapałcy Boże służby. Tola potom to też zasy přesta. Skónčnje nětko „Koło swjatoho Pětra" franciskanski rjad, kiž je sebi wot 700 lět sem wo swjedźenje w koloseju wulke zasłužby dobył, přeprosy, so za to postarać, zo by so zasy porjadnje na wšitkich njedźelach a swjatych dnjach w kapali koloseja Boža mša swjećiła. Tak tam nětko lětsa 29. meje generalny prokurator franciskanskoho rjadu, P. Fortunatus Scipioni, prěnju Božu mšu woswjeći.

Wopytowarjam swj. Pětroweje cyrkwje w Romje je też prastara postawa z bronzy znata, kiž woznamjenja swj. Pětra sedźacoho. Je wašnjo, zo wšitcy putnikarjo, kiž tam z cyłoho swěta přińdu, česćownje joho nohu koša. Z wotkel přińdźe tutón nałožk? Po runje wudatej knizy jenoho italskoho wučeńca, kotraž žiwjenjo kardinala Cesara Baronija wopisuje, je to tutón był, kiž je z tym započał. Wón běše žiwy w lětach 1538—1607. To běše čas, hdyž so přećiwo bamžowstwu najwótrišo wojowaše. Kardinal dźěše wšědnje do cyrkwje a pokloni swoju hłowu nad nohu postawy swj. Pětra. Z tym chcyše swoju česćownosć a poddatosć napřeco bamžej wopokazać. Tutón nałožk kardinala njewosta njeznaty. Bórzy to mnozy druzy po nim činjachu, kiž chcychu z tym tohorunja prěnjomu bamžej a joho naslědnikam swoju česćownosć wopokazać. Tak nasta tutón pobožny nałožk, kiž bu mjez tym wot wjele milijonow katolikow přewzaty.

W kóždym lěće spominaja katolikojo města Roma pod wjednistwom „towarstwa česćowarjow swjatych martrarjow" (Collegium Cultorum Martyrum) po swjedźenju ss. Pětra a Pawoła na tych, kotřiž w Romje jako prěnički křesćanstwa w surowym přesćěhanju pod kejžorom Nerom krej a žiwjenjo za swoju wěru do Khrystusa woprowachu. Na samsnym městnje, hdźež so to sta, pozběhuje so dźensa najwjetša swjatnica cyłoho křesćanstwa a cyle blizko němska narodna cyrkej. W poslednišej so kóžde lěto tuta wopomnjeńska přecy znowa wutroby jimaca swjatočnosć wotměwa. Tute lěto dopomni profesor Martire w němskej cyrkwi „Anima" zhromadźenych na tamne starodawne časy, w kotrychž katolske ludy wokoło rowa wjerćha japoštołow swoje narodne swjatnicy natwarichu, a wosebity postrow pósła wón „sławnomu němskomu ludej", w kotrohož swjatnicy so kóždolětnje wopomnjeću prěnich martrarjow woswjeći. Po swjatočnosći w cyrkwi zestupa so prócesijón, na kotrymž so też kardinal Pizzardo wobdźěli. W prócesijónje njeseše so też Najswjećiše. Mnohe smólnicy wobswětlachu drohi. Bě to pohnuwace wopomnjeću na tamne žiwe smólnicy, hdyž so jónu w zahrodach kejžora Nera křesćenjo žiwi spalichu.

Němska. Něhdźe 12000 muži z arcybiskopstwa Wrótsławskoho putnikowaše njedawno při dešćikowym wjedrje na hnadowne městno Stróžu (Wartha). Arcybiskop kardinal Bertram prědowaše wo nabožnej hódnosći swjateje eucharistije za křesćanske žiwjenjo takle: „Z tutoho sakramenta wukhadźowaca móc k wojowanju posylnja we nas spóznaću, zo wojowanjo wšitkich časow přećiwo Khrystusej so stawa po samsnych wěščenjach, kiž też tak tróštne slubjenja wopřijeja; tohodla čini nas tale

Słuchaše, hač by stražnikow stup zasłyšała, ale wšudźe bě wulka ćišina, jenož sněh mjelčo padaše na jědlu. Z nazdala mikotaše swětło latarnje před gmejnskej khěžu.

O Ren zwjaza sebi rubiško kručišo wokoło hłowy, tykny kóncy dołhich rukawow do paska a kaž dźiwja kóčka stupaše skedźbnje a pomału doprědka přez sněh. Nětko stoješe před desku a zhladowaše horje. Pod sněhowym přikrywom widźeše jenož powočinjenu hubu, z kotrejež běše rěčka krewje běžała, runje tak kaž běše wosnje nanowu hłowu widźała. Na cyłym ćele zatřepota a z pjasćomaj stłóči sebi kruće na woči. Wutroba zdaše so jej zastać. Tola hnydom so zasy zhraba. Kaž błysk zjědźeštej jeje rucy horje a wuzběhnyštej hłowu z deski.

W tutym wokomiku wotewrichu so durje gmejnskeje khěže a stražnik wustupi.

Kruće stłóči O Ren zymnu hłowu na wutrobnjo a wosta mjelčo stojo.

Stražnik wótře zywajo bórbotaše něšto kaž „Přecy so hišće sněhuje" a čampaše zasy do khěže.

O Ren wućahny židźane rubiško a zawali hłowu do njoho. Hišće junu pohlada na gmejnsku khěžu, potom běšeše tak khětře hač ju mučnej nozy njeseštej. Ale lědma běše něhdźe 20 kročel běžała, wotewrichu so durje wospjet a holca zasłyša: „Tamle toja něchtó běži!"

Za khwilku, hdyž běše runje před hłownym zakhodom templa, słyšeše haru a wołanjo: „Oj, hłowjacy rubježnicy!"

(Přichodnje kónc.)

móc njebojaznych, dawa nam dowěru, zo stracham bjez strachoćiwoho přehnaća a we přisłušnym posudźowanju wot Boha posylnjeneje samsneje mocy do woči hladamy. Z tuteje mocy přińdźe skónčnje tež wjele radosće, dokelž časy wojowanja cyrkwje nadobne a we měrje sylne karaktery k wupruhowanju swojeje sněry a zmužitosće wjedu."

Francózska. W Reimsu je so 9. a 10. julija we swětowej wójnje jara wobškodźena a nětko po 20 lětach wulkotnje zwuporjedźena swětasławna kathedrala znowa poswjećiła. Swjaty Wótc je k tomu wosebitoho legata, kardinala Suharda, Reimskoho arcybiskopa, pomjenował. Na swjatočnej pontifikalnej Božej mši so na 50 kardinalow, arcybiskopow a biskopow wobdźěli. Jako zastupjeŕ francózskoho knježeństwa běše president republiki, Lebrun, přitomny, dale tež wysocy zastupnicy wyšnosćow a diplomatojo. Swjedźeńske prědowanjo měješe dominikan pater Gillet.

Nižozemska. Mjezynarodne běro katolskoho radija zeńdźe so wot 6.—10. augusta w Amsterdamje. Hesło kongresa rěka: „Katolska mysl, katolske žiwjenjo w radiju". Budźe so rěčeć wo sćěhowacych prašenjach: Kak dźěłaja katolikojo w radiju? Kak dyrbja swoje mocy zhromadźować? Kak móže so jich zhromadne dźěło rozšěrić? — Přichodny tajki kongres budźe w lěće 1940. Sobustawy zeńdu so přichodne lěto w Parizu.

Pólska. Wróćiwši so ze swětowoho eucharistiskoho kongresa w Budapešće woswjeći primas Pólskeje, kardinal Hlond, we wuheńskej wsy Dorog woltaŕ, kiž je cyły z wuhla natwarjeny a na 60 stopow wysoki. Wosada ma 25000 dušow a wobstoji nimale cyle z hewjerjow.

Mexiko. Arcybiskop Martinez z Mexika je proces zbóžnoprajenja mexikanskoho měšnika patera Pro započał. Tutón měšnik bu w lěće 1927 wot mexikanskich mócnarjow wotprawjeny, dokelž je, kaž so wopačnje wudawaše, „spytał expresidentu Alvara Obregona zamordować." Rucy wupřestrjenej kaž kříž, zawoła z hłosom: „Njech je žiwy Khrystus" a na to wumrě. Joho wotprawjenjo bu po přikazu knježeństwa fotografowane, a wobraz k „wottrašowanju" wupowěšeny. Ale tutón wobraz služeše k tomu, sławu tutoho martrarja po cyłym swěće roznjesć. Pater Miguel Augustin Pro, sobustaw rjadu towaŕstwa Jězusowoho, bu 36 lět stary. Wón běše syn zamožitoho hórniskoho wobsedźerja. Po wudyrjenju přesćěhanja katolikow bu joho zamoženjo ćazane. Wón sam ćekny do Kaliforniskeje, hdźež so tři lěta dołho klasiskim studijam wěnowaše. Potom poda so do Europy, hdźež filosofiju a bohosłowstwo studowaše. Krótko po měšniskej swjećiznje skhorje a lěkowaše so w Francózskej. Tam dosta powołanjo do Mexika, hdźež so też hnydom poda. Tu so wěnowaše wo dnjo a w nocy mjelčo dušepastyŕstwu přesćěhowanych katolikow. Wyšnosći a policiji bě jako strašny njepřećel znaty. W novembru 1927 bu na wuprajenja muža, kiž bě mordaŕstwo na presidentu Obregona skućił, ze swojim bratrom Humbertom a jenym lajikom zajaty a wotprawjeny.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

7. njedźela po swjatkach, 24. julija 1938:

Boža mša str. 364; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Khrystinje str. 463, 3. „Přede wšěmi strachami . . ." str. 353; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 643.—652. z Baćonja: Marja Domašcyna, Pawoł Handrik, Jurij Kral, Pawoł Mawć, Jakub Měrćink, Jurij Knebl, Jan Smoła, Hendrich Wilhelm, Mikławš Cyž, wučeŕ, Jurij Delan, bur; 653. z Now. Łuźca: Pětr Šołta; 654. z Pozdec: Jan Kilank; 655. z Prěčec: Madl. Šramina; 656. 657. z Haslowa: Jurij Libš, Mikławš Dubaw; 658. z Hory: Pawoł Česla; 659. 660. z Różanta: Pětr Ditrich, Pětr Madleńca; 661. ze Sernjan: Michał Kokla.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hednschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Pytam **spušćomnu holcu** za mój dom 3 wosoby, wšo nowočasne připrawy. Kóždu njedź. ma swobodnu a kóždytřeći tydźeń jedyn wšědny dźeń.

Fr. E. Strötzel,
Dresden-A. 20, Herkulesstr. 14, I.

Też mały nawěšk ma wuspěcha!

Pórclin
Nowočasne formy w jědźn. servisach, kofej. sudobjach, blidnych připrawach, hromadźacych mustrach, vasy a šale
„Hausbedarf" M. Pfuhl, Znutř. Lawska dr.

Gardiny
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Připrawy
za
polo a žahrodu (wjelki)
poruča
Alfred Beitel
w Kamjencu
Budyšska droha 70

K njedźelskomu kofejej!
Dobry tykanc, pisane platy płaćiznyhódno
z „małeje konditaŕnje" **Kneschke**
Garbaŕska hasa 3 **Telefon 2216**
Do domu podawanjo z dypkom

Při lěčnym skónčacym předawanju
wot 25. julija hač do 6. aug. 1938
njezapomńće nas wopytać k tunjomu nakupjenju!
Reinhardt Löffler
mějićel: Max Heil
w Kamjencu, Budyšska dróha 62.

Wšě železne připrawy, graty
do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane
kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje **Jan Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Za čas předawanja kónc lěća **wot 25. julija hač do 6. augusta**
kupujeće płaćiznyhódno a derje
mužace mantle, woblečenja, košle, kłobuki atd.
pola **Richarda Nebela**
w Budyšinje / Bohata hasa 13

Wopytajće lěćne skónčace předawanjo pola

Sukelnska dr. 10 Max Herde w Budyšinje Sukelnska dr. 10

Płaćizny rěča

na tutych dnjach — wot póndźele 25. julija hač do soboty 6. augusta 1938

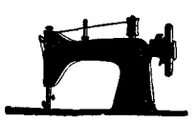
Marocain, 100 šěr. za wobleč.	wot 0,95	Žonjace wobleč. dźěł. žida wlk. 50/52	4,95	Žonjace nohajcy, dźěł. žida	wot 0,49
Bemberg, Lavabel, za wobl. 2. wubj.	0,95	Žonjace woblečenja, taffet čorny	wot 8,95	Žonj. kolen. nohajcy, 2. wubj.	wot 0,49
Crepe Georgette, dźěł. žida	wot 0,75	Žonjace mantle	wot 9,95	Žonjace nohajcy, dźěł. žida plattir.	0,88
Crepe de Chine, za woblečenja	wot 0,95	Žonjace kostumy	14,95	Dźěč. princes-suknje, charm. wlk. 50	0,58
Bemberg, dźěł. žida 2. wubj.	0,48	Žonjace woblečenja, k wušiwanju	1,95	Dźěčace princes-suknje wulk 60	0,78
Smuhi k bluzam, wšelake barby	0,58	Dźěčace drasty, rips bruny wulk. 45	0,38	Dźěč. princes-suknje, cephir 45/50	0,38
Schotty, dźěł. žida	0,48	Dźěčace drasty, rips bruny wulk. 55	0,58	Dźěč. princes-suknje, cephir 70/90	0,58
Voile, pisane 120 šěroke	0,48	Dźěčace drasty, dirndl, 65/70	1,95	Holčace šlipfry, charmeus 28/30	0,29
Crepe satin, 95 cm šěr.	1,25	Dźěčace drasty, dirndl, 85/100	2,95	Holčace šlipfry, charmeus wulk. 40	0,58
Dźěłana žida, čornoběła mustr.	0,59	Žonj. kupanske wobleč. wlk. 42/48	0,49	Žonjace šlipfry, charm. wulk. 42/48	0,88
Foulardin-satin, čorny, běły	0,58	Mužace polo-košle dołhi rukaw	wot 0,98	Žonjace košlokholowy, charm.	wot 0,95
Holč. bluzy, panama wulk. 1, 2, 3 w.	0,89	Mužace kónc-tydźeńske košle	wot 2,75	Žonjace košulki, dźěł. žida	wot 0,68
Žonjace bluzy, interlock dźěł. žida	0,98	Muž. košlokholowy, charm. wlk. 4/6	2,95	Žonjace košulki, charmeus	wot 0,95
Žonjace bluzy, interlock naškropj.	1,95	Pachol. špórtske wobleč., wlk. 45/60	1,25	Holčace polo-suknički	wot 0,39
Žonjace Charmeuse wobleč., 42/26	3,95	Mužace podkošle, dźěł. žida bjez ruk.	0,68	Žonj. pobrjožne wobleč. wšel. wulk.	2,95
Mattcrepp, 95 šěr. za wobleč.	wot 0,95	Žonjacy drastny mattcrepp	wot 5,95	Žonjace nohajcy. mattseide 2. wubj.	0,49
Crepe, za woblečenja a bluzy	wot 0,48	Žonjace komplett-jaki marocain	4,95	Žonjace kol. nohajcy, přeł. 2. wubj.	0,49
žomjaty crepe, z dźěł. židy	wot 0,95	Žonjace mantle, georgette	wot 19,95	Mužace zoki, dźěł. žida	wot 0,39
Berkencrepe, dźěł. žida 2. wubj.	wot 0,95	Holčace woblečenja, k wušiwanju	0,95	Dźěč. princes-suknje, charm. wlk. 55	0,68
dźěłana žida, wulkoróžata	wot 0,38	Dźěč. drasćički, cephir jedn. wulk.	0,48	Dźěč. princ.-suknje, charm. w. 70/90	0,88
Flamenga, dźěł. žida	wot 0,95	Dźěč. drasćički, bruny rips wulk. 50	0,48	Dźěč. princes-suknje, cephir 55/65	0,48
Helvetia-žida, 2. wubjerk	wot 0,58	Dźěč. drasćički, bruny rips wulk. 60	0,68	Dźěčace princes-šlipfry, mał. wulk.	0,48
Dźěłana žida, 120 šěr.	wot 0,58	Dźěčace dirndl-drasćički, wlk. 75/80	2,50	Holčace sakowe šlipfry, wulk. 40	0,49
Crepe dźěł. žida	wot 0,59	Dźěč. kupanske drasty, wlk. 28, 30	0,39	Žonjace šlipfry, dźěł. žida	wot 0,69
Cephir, smuhaty	wot 0,38	Žonjace rukajcy, běłe a pisane	0,25	Žonjace šlipfry, interlock	wot 0,88
Panama, mustr. z dźěł. židu	0,58	Mužace dźěł. košle, smuhate	wot 1,95	Žonjace košlokholowy, interlock	0,95
Žonjace bluzy, panama dołh. ruk.	0,98	Mužace košlokholowy interlak 4/6	2.95	Žonjace košulki, interlock	wot 0,88
Žonjace bluzy, charmeuse, 42/48	1,95	Mužace košle, charm. dołh. ruk.	wot 3,95	Dźěčace powětr. wobleč. ze šlipfrom	0,68
Žonjace trikot drasty	1,95	Hólčace pullovry, trikot bjez ruk.	0,69	Žonj. přibrjož. kholowy, wšel. wulk.	1,45
Žonjace woblečenja, dźěł. žida	4,95	Holčace pullovry, bjez ruk. wšel. wlk.	0,79	Žonj. princ.-suknje, charm. 2. wubj.	0,95

Wutrjebajće prošu zniženjo płaćiznow we lěćnym skónčacym předawanju pola

w Budyšinje Sukelnska dróha 10 Max Herde w Budyšinje Sukelnska dróha 10

Kupuj

we wotrjadnym wobkhodźe

a kupiš derje a płaćizny hódno!

Maš swój wobkhod we swojim měsće!

Wotrjadny dom

Oskar Hirche

Kamjenc

Założene 1880

Dalokorčak 774

Mało słowow

ale važne też za Was:

Kónc lěćnoho předawanja

we stupnjach

wot 25. julija hač do 6. augusta 1938

pola

Oskar Hering

w Kamjencu

Předawanjo kónc lěća
25. 7. — 6. 8. 1938.

Rubiška
fale, khuty

Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Předawanjo kónc lěća 25.7.—6.8.38

Dźěćace suknički
wulkosć 50—90 . . . wot —.**50** hr.
Dźěćace pulowry
bjez rukawow . . . wot —.**95** hr.
Matrozske woblečenja
běłe a z kadet. płatu . wot **2.95** hr.
Dźěćace kholowy (k płokanju)
smuhojte, we wšěch wulkosćach
Hólče šport. bluzy tunjo

Kupańske wěcy
Kupańske woblečenja wot —.**50** hr.
Kupańske měcy . . wot —.**15** hr.
Kupańske trěnja, dobre
Kupańske rubiška, rjane barby
kupańske pjezlki . wot —.**95** hr.
Kłobuki — čapki — měcy
wot —.**50** hr.

Leopold Posner Bohata hasa

Štóž chce lutować, kupuje nětko drastu
w staroznatym wotrjadnym wobkhodźe

König w Budyšinje

Mamy
lěćne skóńčne předawanjo
wot 25. 7. hač 6. 8. 1938 **a wurumujemy lěćne składy** po sylnje zniženych płaćiznach
Žonjace mantle, kostumy
Mužace wobleki a mantle
kupujeće **nětko jara přihódnje pola nas.**
Někotre žonjace mantle, kotrež su so wróćopołožiłe **nětko hižo wot 3,— hr.**
Pón dźelu, 25. julija, wšitcy k firmje

König na Žitnej hasy 2/4

Cyle wurjadny wužitk

poskićamy našim woteběrarjam při
lěćnym skóńčacym předawanju
wot 25. julija hač do 6. augusta 1938

Přez hromadźepołoženjo našeju wobkhodow namakaće pola nas najwjetši wubjerk hódnostnych črijow za płaćizny, kiž so niže myslić njehodźa.

Chcemy wšitke twory z přewzatoho staroho składu dospołnje wuprózdnić a tohodla smy tak wuwzaćnje tuni.

Hdźež so hódnostne črije wjedu, so tež jenož tajke předawaja.

Prošu, přeswědče so wo našej dokonjanosći.

Naše wokna praja Wam wšo!

SCHUH **Wegener**

Budyšin Bohata dróha

Wubjerny wosebity wobkhód

● **Lěćne skóńčace předawanjo** ●
wot 25. 7. hač do 6. 8. 1938
podawa Wam
nimoměry dobru składnosć k tunjomu nakupjenju!

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Lěćne skóńčace předawanjo
wot 25. julija hač do 6. augusta 1938

Gardiny
Kumštne garnitury = Madras-garnitury
Čisćane tkaniny = Wupyšeńske tkaniny
kupujeće derje a płaćiznyhódno pola

Friedrich Bubach w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa / Při krónprincowym mosće

Wróćiwši so wot rowa mojeje njezapomniteje mandźelskeje, našeje lubeje maćerje, dźowki a sotry

Hany Śližoweje rodź. Brojerjec
z Budyšina,

kotruž je Bóh srjedu, 13. julija, w 26. lěće žiwjenja nam přezahe do wěčnosće wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su jej kajkuškuli lubosć a dobrotu wopokazali, za nju na póstwječorach so modlili a ju k rowu přewodźeli, wosebje knjezej kapłanej Andrickomu za joho tróštowace słowa při rowje

naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh!"

W **Budyšinje,** na dnju pohrjeba,
16. julija 1938.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Předawanjo kónc lěča
wot 25. julija hač do 6. augusta 1938

Alphons **Schawseil**

w Budyšinje — Bohata dróha

Wo wjele poniżene płaćizny — nizke kaž přecy.

Wulki podawk! — Přińdźće po móžnosći bórzy!

Z howjazeje kože, vulkanfiber,
Kofry **T. Albert**
Hartplatte, Kofferplatte, **w Budyšinje**
Cord a Duck — wot 0,45 hač 82.— hr. Lawske hrjebje 10

Lěćne skónčace předawanjo

wot 25. julija hač do 6. aug. 1938.

Znate dobre twory po wjele potuńšenych płaćiznach!

Žonjace štrykowane drasty, wołma		15,75	10,90	9,75	6,90
Žonjaca dirndl-drasta		6,25	5,90	4,50	3,50
Žonjace charmeuse-drasty		7,90	6,90	5,90	5,50	4,90
Žonjace pulovry, 1/4 rukaw		4,25	3,75	3,25	2,50	1,95
Žonjace štrykow. jaki, dołhi rukaw		8,25	7,90	7,25	6,25	4,90
Žonjace bluzy, dźěłana žida		4,25	3,60	2,75	2,25	1,75
Žonjace polo-bluzy		1,75	1,50	1,30	1,10	0,95
Holčace pulovry, 1/4 rukaw		3,50	2,95	2,50	2,10
Žonjaca spódnja drasta, charmeuse		2,50	1,95	1,50	1,25
Žonjace šlipfry, charmeuse		1,40	1,15	0,95	0,80
Žonjace košle, dźěłana žida		1,95	1,60	1,30
Žonjace košlo-kholowy, dźěłana žida		2,25	1,95	1,25	1,10
Žonjace rukajcy		0,95	0,85	0,75	0,65	0,50
Žonjace nohajcy, dźěłana žida		1,35	1,10	0,95	0,75	0,65
Žonjace zočki z pisanej kromku		0,60
Kupanske wobleki, wołma	4,50	3,75	3,25	2,90	1,90	0,95
Přibrjožne wobleki		4,90	3,75	2,50	1,75	1,25
Płokanske kłobuki za dźěći		0,95	0,75	0,60	0,50	0,25
Muslin k płokanju		0,75	0,70	0,60	0,50	0,40
Dźěłana žida, pisana mustrowana		0,95	0,80	0,70	0,65	0,50
Wołmjany muslin		1,35	1,20	0,95	0,90
Němski muslin		1,20	0,95	0,90	0,80	0,75
Indanthren-tkaniny		0,95	0,80	0,70	0,65	0,50
Selenic		0,95	0,90	0,70	0,60
Mattcrep a Maroc		1,90	1,75	1,60	1,50	1,25
Taffet, jenobarbny a mustrowany		1,60	1,25	0,95
Nadkošle		4,50	4,25	3,75	3,25	2,95
Bemberg-nadkošle		6,75	5,90	4,90
Charmeuse-košle, so njestupjace		6,50	6,25	5,75
Športske košle	4,50	3,75	2,85	2,40	1,95	1,75
Polo-košle, jenobarbne a mustrowane		2,10	1,80	1,70	1,30
Samowjazaki	2,75	2,25	1,50	1,25	1,10	0,95	0,75	0,60
Pullundry	4,50	3,90	3,25	2,75	2,25	1,90
Športske lacy, wołma	7,25	6,90	5,90	5,25	4,75	4,25
Soki, rjenje mustrowane		0,90	0,80	0,65	0,50

Dźěl poskićenjow je wustajeny w našich woknach

Otto Hauffe

Mała płaćizna je rozrisowaca!

Tu dopokaza so z nowa

zamóžnosć

dobre a rjane — za mały pjenjez podawać!

Tohodla wužiće lěćne skónčne předawanjo pola

Johs. Schaaf

Bohata dróha 20 / Dźiwadłowa hasa 1
Kotołska hasa

Dobre a přihódne

wobućo

ma we wulkim wuběrku

W. Sommer w Budyšinje Serbske hrjebje

Kachlestajenjo

kaž też přestajenjo, wuporjedźenjo a mjećenjo wobstara

Viktor Schlecht

kachlestajeński mištr

w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

31. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 30. julija 1938.	76. lětnik.

Swjaty Ignacijus Lojolski.

(Swjedźeń 31. julija.)

„Mužojo činja stawizny!“ Jeli je na tutym słowje něšto wěrne, potom płaći wone zawěsće wo swjatym Ignaciju, kotrohož swjata Cyrkej na dźensnišej njedźeli woswjeći. Jedyn Napoleon w knježstwu ducha, je wón najwjetšu bitwu našoho wěka bił, a to bjez sebićnosće a bjez mnohich zemskich srědkow, jenož na wěčnoho Boha so zepjerajo. We swojich młodych lětach je drje też přez nižiny tutoho žiwjenja kročił, chcyše žiwjenjo wužiwać jako zmužity wojak. Z 30 lětami běše hižo za stotnika pomjenowany a we swojej česćelakomnosći mysleše na hišće dalše postupy. Tu pak přibliži so rozsudna hodźina joho žiwjenja. Na murjach španiskeje twjerdźizny Pampelona rozrazy francózska kartačowa kula jomu nohu a zniči tak joho wojeńske žiwjenjo.

Što pomhaše jomu, zo Francózojo před swojim zmužitym njepřećelom zalutěrowachu, hdyž joho na nosydłach do doła njesechu? Što pomhaše jomu, zo sebi wot lěkarjow swoju ranjenu nohu hišće junu złamać a zasy zrunać da, dokelž njechaše ju krótšu měć hač tamnu? Wón bě a wosta bědnik. Rjany són bě wusonjeny. Zo by na swoje hubjeństwo skěrje a lěpje zabył, pytaše młody oficěr knihe z ryćerskimi romanami. Ale podarmo přepyta joho bratr cyły hród; ničo tajkoho so tam njenamaka. Mjelčo boješe so, hdyž bratrej skónčnje nabožnej knizy přinjese: Legendu wo swjatych a „Žiwjenjo Khrystusowe“. Dźiwaše so, zo Ignacijus je jomu hnydom před nohi njećisny. Tola tón njeběše wumysleny. Dokelž druheje maćizny njeměješe, poča čitać. Wo swjatych njeměješe hač dotal prawoho předstajenja. A mało so njepostróži, hdyž we nich namaka njeznate, hobrske wójstwo wojowarjow, kotřiž njebojaznje přez lětstotki za khorhowju Khrystusowej kroča. Hdyž tutón dołhi, dołhi ćah nimo njoho ćehnješe, začu Ignacijus palacu hańbu we sebi. Nětko nadobo widźeše, zo joho dotalne žiwjenjo žanoho krošika winojte njeběše. Nětko namaka też móc, so cyle wot swojich česćelakomnych nadźijow wotsalić. To boleše; přetož Ignacijus běše z ćełom a dušu wojak był. Ale wón chcyše sprawny wostać napřećo sebi samomu. We bjezsparnych nocach, we mnohich dwělowanjach a spytowanjach zezrawi we samotnym młodym mužu wotmysł, wšitke mosty za sobu wottorhać a dalše žiwjenjo jenož do służby Božeje stajić.

Na horje Montserrat wučisći swoju dušu po swojim wustrowjenju přez dobru generalnu spowědź wot wšitkich hrěchow zańdźenosće, zwobleka so putnisku drastu, powěsny swój oficěrski mječ na swj. Marijiny wołtař a stražowaše před wobrazom Maćerje Božeje, dóniž nowe ranjo njezaswita. W tutych dnjach, hdyž joho wutroba wyskaše dla wulkeje Božeje miłosće, hdyž pak wón też płakaše přez zhubjene lěta młodosće, přiwiny so wón ćežkim pokutnym skutkam. Chcyše pućować do Jeruzalema. Tola Bóh wjedźeše joho do samotnosće Manreza, ćicheje wot wysokich horow wobdateje wjeski. Tam je činił prěnje wulke exercicije. Wjele dyrbješe tam dušinje ćerpjeć. Tam skónčnje dósta wotmołwu na najwažniše prašenja čłowjeskoho žiwjenja: „Zwotkel je čłowjek? — Kajki zmysł a zaměr ma čłowjeske žiwjenjo?“ Tu spózna dale, zo su na zemi milijóny čłowjekow, kiž Boha Knjeza pak docyła njeznaja, pak připóznać nochcedźa. Kralestwo Boże w swěće, za kotrež je Zkóžnik swěta swoju krej přelał, njeje dawno hišće dokónčene. Jasnje wón spózna: „Ja dyrbju nowe provincy, haj po móžnosći cyły swět za Cyrkej Božu a z tym za Boha dobyć“.

We swojej knižcy exercicijow je Ignacijus swoje spóznaća w Manreza za wšě časy zapisał. Kaž běchu wone joho přeměniłe a skrućiłe, tak dyrbjachu wone w běhu lětstotkow też druhich posylnjeć. Hdźe pak běchu tući druzy? Hišće stoješe cyle sam. A samlutki pućowaše nětko do Roma a do Jeruzalema, žiwješe so jenož wot jałmožnow, klečeše

při swjatych městnach křesćanstwa a wróći so z nowym nazhonjenjom: Štóž chce za kralestwo Khrystusowe dźěłać, trjeba wjacy hač čistu wutrobu a pobožnosć; wón dyrbi sylniši, mudriši, zmužićiši być hač njepřećel, dyrbi člowjekow měć, kiž sebje samych swjatosćeja a też njepřestawajcy za khorhoj Khrystusowu wojuja a tón dyrbi skónčnje měšnisku swjećiznu a pósłanjo měć. To běchu tři wěcy, kiž sebi njemóžeš w krótkich měsacach a samo nic w lětach, ale w lětdźesatkach připrawić.

Ignacijus njezhubi žanoho časa. Zhromadnje z njezrawej młodźinu nawukny dorosćeny muž w Barcelonje łaćonsku rěč, dźěše potom na wysoke šule do Alcala a Salamanca, da so, cyle khudy, na univerziće w Parizu zapisać a doby w kolegiju swjateje Borbory prěnich towaršow: pobožnoho a wučenoho Pětra Fabera, a hordoho, česćelakomnoho Franca Xavera. Hišće štyrjo druzy studenća so jim přizamknychu. Zhromadnje wotpołožichu na swjedźenju Marijinoho Do-njebjes-wzaća lěta 1534 w kapali swj. Dionyzija na Montmartre slub, do Jeruzalema ćahnyć, abo je-li to njemóžne, so bamžej přewostajić. Z Venediga chcychu naléto 1537 přewjezenjo spytać. Z tutym slubjenjom dźělachu so ći šesćo wot swojoho wjednika.

Hdyž so zasy w tutym měsće zetkachu, běchu Turkojo wšě přistawy Małeje Aziskeje zawrěli. Bě snadź to pokiw z njebjes, so tutoho počinanja wostajić? Ignacijus dźěše nětko do Roma, mjez tym zo towaršam přikaza, na univerzitach Hornjeje Italskeje nowych wučownikow najeć a za léto za nim přińć. Před bamžom Pawołom III. přednjese swoje dalokosahace naćiski. Swjaty Wótc drje je runje njewotpokaza, njespózna pak też, kajku ważnosć wone po Božej předwidźiwosći za cyłu swjatu Cyrkej dóstać dyrbjachu. Tola kollegium kardinalow so mócnje spjećowaše a nochcyše přidać, zo so tajki nowy rjad, kaž měješe jón Ignacijus wotmysleny, założi. Podarmo pokaza swjaty na nowy slub, kotryž swojich towaršow k posłušnosći bjez wuměnjenja napřećo kóždomu bamžowskomu wukazej wjazaše. Tři léta traješe, dóniž bamž nowy rjad jezuitow, abo „towarstwa Jězusowoho" skónčnje njewobkrući. Nětko, hdyž běše Ignacijus swój prěni wulki zaměr dócpěł, chcyše wón ćiše wróćostupić a druhomu wjednistwo nowoho rjadu přewostajić. Joho spowědnik dyrbješe jomu kruće poručić, jenohłósnu wólbu tamnych přiwzać.

Štož běše swjaty dotal w swojich „duchownych zwučowanjach" za woćehnjenjo jednotliwcow zapołožił, to přenjese wón nětko w swojich „konstitucijach" na žiwjenjo zhromadnosće. Lědma założeny, měješe nowy rjad też hižo swoju wustawu. Wona je po prawym nowy rjad hakle k tomu sčiniła, štož dyrbješe wón po woli założerja, bywšoho oficéra, być, mjenujcy: „acies ordinata" t. r. přecy hotowe wójsko. Wšitko běše w tutej wustawje postajene: studije, wašnjo dźěłanja, swojorazne wjednistwo, dołholětne dokładne wukubłanjo, wupruhowanjo a woprawdźenjo. Młodych nowicow do tutoho swěta zawjesć, je Ignacijus sam přewzał. Wón njechaše žanoho njehódnoho w swojim rjedźe ćerpjeć. Wón rozemješe tak prawje zasadnu krutosć z miłosćiwej lubosću zjednoćić. Kóždy w joho šuli to začuwaše. Z joho wóhniwym duchom napjelnjeni dźěchu woni potom won do žiwjenja na předstraže, kiž wón jim připokaza. Wupósła jenych do italskich městow, druhich z tamneje strony Alpow do Portugalskeje, Španiskeje, Francózskeje, Iriskeje, Pólskeje a Němskeje. Jich hesło njerěkaše: nadpad, ale wobnowjenjo. Woni mějachu nadawk, we zanjerodźenym ludźe herbstwo katolskeje wěry zasy wobnowić. Woni dyrbjachu přez exercicije duchownych a zdźěłanych laikow z njewědomosće a liwkosće wutohrnyć. Z nutřka, potajkim přez spěšniši wobtok krewje nabožnoho žiwjenja, dyrbješe Cyrkej rany wuhojić, kiž běchu jej nabite.

Hišće palachu tute rany. Nimale połojcu běše Cyrkej w Němskej zhubiła. Štóž pak wě, kak jara Ignacijus Cyrkej lubowaše, a kak wobknježeše ideja wo kralestwje Božim joho cyłe zmyslenjo, tón zrozemi, čohodla je wón swojoho prěnjoho towarša Fabera a po nim Pětra Kanizija a mnohich druhich do Němskeje pósłał. Štož so njemóžne zdaše, woni dócpěchu. Woni zawrěchu strach dalšoho rozšěrjenja błudneje wěry. Faber a Kanizijus staj wšudźe: při wjerchowskich dworach, na kejžorstwowych sejmach, na univerzitach. Wozmu wučbu při wyššich šulach do rukow, wuča na wysokich šulach, wudźěluja dźěćom wučbu katechisma, předuja jednoromu ludej. W Romje je Ignacijus założił wustaw za němskich bohosłowcow: Collegium Germanicum. Z tutoho dóstachu w Němskej přecy nowy dorost pobožnych a wučenych měšnikow. W samsnym času wojowaše druhi towarš swjatoho Ignacija, Franc Xaver, při brjohach Japanskeje a Khiny přećiwo lěttysacy staromu česćowanju pohanskich přibohow. A hdyž bu tutón před dokónčenym žiwjeńskim skutkom wot Boha wotwołany, stojachu hižo druzy hotowi, do joho stopow stupać. Wupósłanjo swjatoho Franca Xaverskoho woznamjenja nowy započatk katolskich misijónow mjez pohanami w Braziliskej, při rěcy Kongo a w dalokim ranju; wone je žohnowane přez martrafsku krej najswěrnišich wučownikow.

Tak přezměrne dócpě khipriwy, přecy wot khorosće domapytany muž přez hnadu Božu a přez dospołne zasadźenjo swojeje wosoby. Wulka ličba joho listow dawa nam někak spóznać, kak je joho rjad jezuitow nastał a so wuwił. Při joho smjerći, 31. julija léta 1556, liče rjad hižo přez tysac sobustawow w 12 prowincach. — A dźeńsa, po 400 lětach, ma rjad jezuitow wokoło 23 tysac sobustawow, mjez nimi přez 10 tysac měšnikow. Tu womjelknje wšitka člowjeska khwalba před wyskacym dźaknym kěrlušom Bohu Knjezej, kiž je wulki we swojich swjatych.

(Swobodnje přełożene po knizy: Hümmeler „Helden und Heilige".)

pń.

Měšniska swjećizna w tachantskej cyrkwi w Budyšinje.

Zańdźena njedźela běše zasy raz wurjadny dźeń nic jenož za našu wosadu, ale za cyłe Mišnjanske biskopstwo. Móžeše tola najdost. knjez biskop štyrjom młodym diakonam a to kk.: Brunej Šeflej z Budyšina, Clemensej Adamej hrabje ze Schall-Riaucour z Huski, Mikławšej Locy z Kamjenic a Jurjej Reicheltej z Drježdźan swjaty sakrament měšniskeje swjećizny wudźělić, na kotryž su so kandidaća a jich swójbni dawno wjeselili a na ważny dźeń so přihotowali. Hdyž w dźewjećich knjez biskop w swjedźeńskim ćahu k wołtarjej dóńdźe, běše cyrkej hižo z pobožnymi wěriwymi hač na poslednje městno połna. Też z dalšich kónčin našeje diecejzy běchu wěriwi přikhwatali, z Kamjenicy hnydom wulkaj awtobusaj, tohorunja mnozy swójbni a přiwuzni kandidatow. Też tajcy njeběchu dalokoho puća a prócy lutowali, kotřiž chcychu raz swědkojo tutych rjanych wobrjadow być, kotrež so wokoło měšniskeje swjećizny pletu. Wšitko činješe na přitomnych najhłubšoho začišća.

Po wuspěwanju zhromadnoho kěrluša „Dom w swjatočnosći hlada" započinaše so biskopska Boža mša. Po Graduale přizamknychu so wobrjady swjatoho sakramenta, kotrohož ritus je jara nadobny a hłubokoho zmysła. Při spěwanju litanije k Wšěm Swjatym leža kandidaća na wočomaj wupřestrjeni před wołtarnymi skhodźeńkami. Najważniše cyłoho wobrjada je napołoženjo rukow. Z tym chce biskop wobkrućić, zo swjedźeńska móc, kiž sam wobsedźi, na nich přeńdźe. Wšitcy přitomni duchowni napołoža jim tohorunja rucy. Tuta jednora ale pozběhowaca ceremonija bjez paćerja a spěwa słuša k bytosći swj. sakramenta. Měšniska swjećizna wopřija wulkej samotnosći, mjenujcy wopor Božeje mšě a wodawanjo hrěchow. Biskop sćehnje štolu z prawoho ramjenja, křižuje ju nad wutrobnom a napołoži hišće styknjenu měšnisku drastu. Potom žałbuje wuswjećomnym rucy z katechumenskim wolijom a da jim patenu z woblatkom a keluch z wodu a winom do rukow. Woni wopruja biskopej zaswěćenu swěčku. Skónčnje rozłoži měšnisku drastu, a z tym su swjećeni połni duchowni. Po swjećiznje slubja biskopej do rukow posłušnosć.

Po biskopskim požohnowanju poręča najwyšši dušepastyr k wuswjećenym, jich staršim a přiwuznym a cyłej wosadźe. Wupraji swoju radosć, zo su lětsa 13 młodych duchownych z našeje diaspory wušli, 9 wěnuja so swětnomu duchownstwu a 4 budźa rjadnicy. Hewak so husto praji, zo je dźěło w diasporje bjeznadźite. Tu pak mohło so rjec: Hišće stawaju so znamjenja a dźiwy. Předstaji wěriwym, kak ćežke duchowne powołanjo je, wobsteji zwjetša jenož z woporow, a namołwješe wěriwych, Boha wo wěrnych a dobrych duchownych prosyć. Joho jadriwe słowa budźa hišće dołho we wutrobach přitomnych klinčeć. Pozběhowaca swjatočnosć skónči so ze zhromadnym kěrlušom: „Tebje my Boha khwalimy“. Po wotkhadźe biskopa wudźělachu wuswjećeni měšniske požohnowanjo.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop spožči knjezomaj fararjomaj H. Gruhlej w Königshainje a W. Rudolfej w Engelsdorfje p. Lipska titul „duchowny rada“. Dale pomjenowa najdost. knjez biskop k 1. aug. t. l. knjeza farskoho vikara Kašpora Rieringa w Falkenhainje za fararja w Klingenthalu, a knjeza kapłana F. Remy-a w Gerje za fararja w Markranstädće.

— Wysokodostojny knjez regens měšniskoho seminara w Smochćicach, Hain, bu za čestnoho tachantskoho knjeza — kanonika — pomjenowany. To je prěni raz, zo bu po zasypostajenju Mišnjanskoho biskopstwa (26. junija 1921) hódnosć čestnoho kanonika spožčena. — Posledni čestny tachantski knjez (pomjenowany 1920) běše praelat Franc Müller, kotryž 22. julija 1934, 58 lět stary, w Šěrachowje zemrě. Před 20 lětami, 1918, mjenuje krónika 7 čestnych kanonikow. Běchu to sćěhowacy knježa: praelat Jurij Kummer, dr. theol. Filip Rězak w Drježdźanach, far. A. Rönsch we Wostrowcu, dr. theol. Anselm Rotzinger w Prazy, direkt. Jakub Nowak w Budyšinje, vik. rada Eberh. Klein w Drježdźanach a farař Julius Junge w Grunawje.

Ze Šěrachowa. Jutře njedźelu wudźěli najdostojniši knjez biskop w našej farskej cyrkwi tšom diakonam měšnisku swjećiznu. Su to knježa: Pawoł Jenichen, Beno Löbmann a Alfred Maršner, potajkim wšitcy tšo synojo našeje wosady. Cyła wosada so na tutón wurjadny a žadny swjedźeń wjeseli a je so hódnje na njón přihotowała.

— Wot 23.—30. julija wotmě tu franciskan P. Dominicus z Wrótsławja za wosadnych nabožny tydźeń.

Z Hórkow. Pjatk, 22. julija, sta so w Hórčanskich skałach jara wobžarujomne njezbožo. Sylnoho dešćika dla běchu na tutym dnju rano něhdźe hodźinu pozdźišo z dźěłom započeli. Lědma běchu khwilu podźěłali, tu pušći so njenadźicy něšto kamjeni z wysokeje sćěny a padny do hłubiny. Młody, 26lětny dźěłaćeŕ Jurij Hejduška z Hórkow, syn Mikławša Hejduški, žiwnosćerja w Hórkach, a Marje rodź. Kuškec, bu tak njezbožownje na hłowje ranjeny, zo hnydom wudycha. Někotrym sobudźěłaćerjam, kotřiž z njezbožanym we hłubinje hromadźe dźěłachu, poradźi so w poslednim wokomiku, na bok skočić, tak zo podobnomu wosudej zbožownje wućeknychu. Telefoniscy hnydom přiwołany duchowny, knjez kapłan dr. Horjeń z Khrósćic, wudźěli znjezbožanomu hišće poslednje Bože wolijowanjo. Tute njezbožo je wulku zrudobu do Hejduškec (Juraskec) swójby přinjesło. Jenički syn bu z nim swójbje nahle a njewočakowanje rubjeny. Móžemy zrozemić zrudobu a styskniwosć zestarjeneju staršeju, kotrajž w strowym, zróstnym młodźencu widźeštaj a wočakowaštaj podpjeru za swoje stare dny; móžemy zrozemić zrudobu a styskniwosć sotrow, kotrejž stej ze zemrětym zhubiłoj swojoho stajnje přećelniwoho, dobroćiwoho bratra. Powšitkowne sobužarowanjo a dźěłbraćo přiwobroća so ćežko pruhowanej swójbje. To pokaza so wosebje při swjatočnym pohrjebje, kotryž so póndźelu, 25. julija, na Khrósćičanskim kěrchowje wotmě. Syła přewodźerjow, kajkuž drje je Khrósćičanski kěrchow zrědka hdy widźał, přewodźeše zemrětoho młodźenca k poslednjomu wotpočinkej. Dźěłaćerstwo skałow, firmje Halbach słušacych, wobdźěli so zhromadnje a docyłnje při khowanju. Na 200 muži, tak sylne je tute dźěłaćerstwo, wopokaza znjezbožanemu towaršej poslednju česć. K rowu njesechu joho sobustawy dźěłaćerskoho wotrjada we swojich pyšnych uniformach. W Hórkach drje njebě doma, z kotrohož njebě znajmjeńša jena wosoba tak nahle wotwołanoho wjesnjana na poslednim joho puću přewodźała. Kak je Hórčanska młodźina zemrětoho towarša zańč měła, pokaza so na hnujace wašnjo při khowanju. Běše rjanu zelenu krónu nawić dała a guirlandu sama jara wustojnje nawiła — z guirlandu kročachu knježny po bokomaj kašća, krónu njesechu za kašćom. Pohrjebne swjatočnosće wukonješe wysokod. knjez farař Wjeńka z assistencu wysokod. kk. kapł. dr. Horjenja a Špitanka. Swoju wopomnjeńsku rěč złoži wón na słowa swjatoho pisma: „Njech su wopasane waše ledźby a mějće swěcy zaswěćene w rukomaj a budźće podobni čakacym na swojoho Knjeza.“ Wułožujo tute słowa pokaza na njewěstosć smjerće, kotraž přikhadźa

Běła kwětka.

Powědančko wot P. Gerharda Hubera OFM.

(Skónčenjo.)

Nětko njebě za wbohu holcu hinaša móžnosć, hač do templa wućeknyć a tam so něhdźe skhować. Wona běžeše po skhodźe horje, potorha za wrota, a hlej, tute so wotewrichu, templ běše hižo wotamknjeny. Mjelčo zawrě durje za sobu. Před postawu přiboha buddhy swěčachu so šěsć swěčkow a wobswětlachu rumnosć.

Přemyslujo wosta holca při wrotach stojo; wšitko běše jej tu cuze, dokelž ženje njebě hišće w tutym templu była. Wona wobhladowaše so za přihódnej khowanku. Tola nihdźe žanu njewidźeše. By snadź za buddhowu postawu zalězła? Njebě tuta postawa, kotrejež podłoha běše na lotosowu kwětku podobna, wulka dosć, ju zakryć? Strachowaše so tuteje wohidneje postawy bjez wočow! A hdyž bojazliwje po skhodźeńkach postupowaše — tu wustupi nadobo z pobočnymi durjemi bonca, jeje njepřećel a nanowy přeradnik.

O Ren zastróžena pozasta.

Bonca přistupowaše pomału k njej, zhladowaše kruće na nju a rjekny: „Što sy? Što tu pytaš?“

O Ren mjelčeše a zhladowaše wótrje na njoho. Wobličo měješe cyle zakryte, jenož jeje čornej woči běštej widźeć. Hišće junu wopraša so bonca hněwny: „Što tu chceš?“

A hdyž hišće njewotmołwi, hrabny ju za rukawu a sćahny ju hač k postawje buddhy, hdźež so na swěčniku swěčki swěćachu.

O Ren wotwij pomału rubiško wot hłowy a čisny je boncej k nohomaj. Tón zastróženy wróćo stupi, hdyž wuhlada błêde wobličo ze sprostnjenymaj wočomaj.

„O Ren .... što pytaš tu?“

„Škit“, rjekny mjelčo.

„Što tebje přesćěha?“

„Ty!“

„O Ren, to njeje wěrno!“

Pomału wotzběhny O Ren rubiško wot hłowy swojoho nana.

„Aahh!“ zastona bonca, zblědny a stupi wróćo, zo skoro swěčnik powali.

O Ren, hłowu z woběmaj rukomaj pozběhujo, stupaše wužadujo na njoho. W kolenomaj třepotajo wuhibowaše so bonca a stonaše nastajnje: „Wostaj mje — wostaj mje!“

Ale přecy dale sćěhowaše joho a kročel za kročelu ćěrješe joho přez cyłu khódbu hač zasy k woltarjej wróćo. Tu hrabny wón swěčnik a biješe kaž błudny do wulkoho modleńskoho zwona, zo přez cyły templ rżeše.

Dwaj służownikaj přiběžeštaj.

často kaž paduch, kaž rubježnik we wokomiku, hdźež ju človjek ani njewočakuje; napominaše, zo bychmy tola přecy přihotowani byli na wotpućowanjo z tutoho swěta: swoje ledźby měli wopasane — a swěcy zaswěćene měli we swomaj rukomaj: w hnadźe Božej žiwi a z dobrymi skutkami wuhotowani byli. Kajki trošt za zawostajenych, hdyž móža sebi prajić, zo nahle zemrěty je khodźił po puću Božich kazni a křesćanskich winowatosćow! Potom poréča hišće w němskej réči dźiwajo na wšelakich přewodźerjow, kiž serbskeje réče mócni njeběchu. Joho rjane a hłuboko přemyslene słowa su zawěsće pokojałe wutroby zrudźenych zawostajenych a natwariłe a pozbudźiłe wšitkich přitomnych přewodźerjow. Z kěrlušomaj: „Budź powitana kralowna" a „Spi dha, luby bratře, spi" spěwachu přewodźerjo zhromadnje posledni postrow lubomu zemrětomu do joho přezažnoho rowa. Po dokonjenju cyrkwinskich wobrjadow přistupichu k rowej krasne wěncy zemrětomu wěnujo kk.: Hehl, wobkhodny wjednik skałow, firmje Halbach słušacych, wobkhodny dowěrnik Hadank, zastupjeŕ dźěłaćeŕskeje fronty Paulusch a młodźenc Skala, a wopominachu swěru, pilnosć a towaršnosć zemrětoho dźěłaćerja a młodźenca z rjanymi słowami. Z Božej mšu po mortwych skónči so pohrjebna swjatočnosć. — Bóh luby Knjez daj zemrětomu wěčny wotpočink a pokojej wutroby zawostajenych!

Z Khrósćic. Na swjedźenju swj. Marije Madleny woswjeći wšudźe znaty „Zwónkec Jakub" swoje Abrahaminy. Tu so pokaza, zo sebi Khrósćičanska wosada swojoho dołholětnoho zwónka wulcy waži. Ze wšěch stron přikhadźachu zbožopřeća a rjane dary. Też „Posoł" so tutym přizamknje, hdyž swojomu pilnomu čitarjej přiwoła: „Na mnohe zbožowne léta!"

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 3. augusta, popołd. w 2 hodź. w Khrósćicach, a 1/24 hodź. we Worklecach.

Z Łuzća. 15. julija woswjeći tu Jakub Lěsnaŕ, rodź. z Hórkow, ze swojej mandźelskej Marju, rodź. Mjechelic, 25lětny mandźelski jubilej. Ze 6 dźěćimi je Bóh luby Knjez jeju mandźelstwo žohnował. Přejemy jimaj wutrobne „Daj Bóh zbožo" za dalši přichod!

Z Kukowa. Hižo wjacy króć je nam „Posoł" rozprawjał wo ważnych podeńdźenjach w cyłej klóštrskej wokolinje znateje wosoby: knjeza Michała Šołty (Cyža) z Kukowa. Česćehódny starc woswjeći na swjedźenju swj. Marije Madleny čiły a strowy swoje wósmdźesaćiny. Narodźi so w Nowym Dworje. Joho dołhe žiwjenjo běše połne pilnoho dźěła z mnohimi domapytanjemi. Dwě swojej mandźelskej běše k rowu přewodźał a też nadźijepołny, 19lětny syn Jan zemrě jomu léta 1918. Ze swojej třećej mandźelskej Marju rodź. Rachelec z Nowych Bóšic móžeše loni sléborny kwas woswjećić. Naš jubilar je wjele a rad pućował; je widźał mjez dr. wěčne město Rom, bě husto na hnadownych městnach Filipowje, Krupcy, Wamborjecach a Stróži. Rad w nabožnych towaŕstwach sobuskutkuje. Kukowske „Kasino" sebi joho waži jako dołholětnoho swědomitoho khorhojnika. Loni je 50. króć z jutrownymi křižerjemi jěchał. Ze swojim jasnym, sylnym hłosom, kiž je hač do wysokeje staroby wobkhował, přihodźi so najlěpje za kantorstwo. — Přejemy česćenomu jubilarej dalšu strowotu a Božu hnadu, rjany wječork žiwjeński a nětdy wěčnu krónu njebjesku!

Z Kulowa. Naš wjednik a kancler Adolf Hitler je za 1. junija 1938 rodźeneju dwójnikow (8. a 9. dźěćo) sedłarja Jana Grofy a joho mandźelskeje Khaty rodź. Graupnerec w Kulowje čestne kmótřistwo přewzał a jimaj nahladny kmótřinski dar připósłał.

— Pokhromy dla so w Kulowje 1. augusta hermank njewotměwa.

K čomu měšnikow?

Rozeznawamy powšitkowne a wosebite měšnistwo. Do powšitkownoho měšnistwa słušeja wšitcy křesćenjo. Jich powołanjo stanje so přez swj. křćeńcu. Wosebite měšnistwo mjenuje so tamny staw, kiž je přez měšnisku swjećiznu poswjećeny. To su swjećeni měšnicy. Wěriwy křesćan zméje pódla přećelow we swěće też swojich njepřećelow. A měšnik tute nazhonjenjo ze swojim křesćanskim sobubratrom dźěli. Ći jeni strowja měšnika z Hosanna, druzy wołaja: preč z nim! Jeni widźa w měšniku dobroćela človjekow, druzy mjenuja joho škódnika luda. Tak je to było wčera, tak je też dźensa a tak to też jutře budźe. „Su-li mje přesćěhali, budźa też Was přesćěhać!" tak je prajił Knjez. Prašamy so, k čomu su tu měšnicy? K čomu jich widźimy na našich pućach we wsach a městach? Trjeba naš čas měšnikow? — Wotmołwjamy:

1. Měšnicy njejsu woleni, ale su pósłani. Žadyn měšnik so njewoli. Žana ludowa zhromadźizna njeje měšnikow wolíła. Knjez je jich pósłał. Zbóžnik je stupił mjez rybakow a je Symanej rjekł: „Pój a sćěhuj mje!" Knjez je šoł mjez człownikow a je sebi swojoho měšnika wupytał. Tak je to

---

„Na stražu, na stražu!" reješe bonca. „Tale žónska mje skóncuje!"

O Ren wosta před postawu přiboha stojo, woči złożenej na templowy wukhód. Měješe napohlad kaž bytosć z druhoho swěta.

A přecy hišće biješe bonca do zwona.

O Ren njehibny so wjacy, stoješe a zhladowaše na templowe wrota. A hdyž so tute wotewrichu a měsćanska straža so nutř wali, złoži woči na nanowu hłowu a praji z cunim hłosom: „Nano, nětko sy wjećeny! Nětko přińdu też ja!"

Woči na hłowu złożenej stoješe kaž morwa. A tak přemožacy běše to napohlad při prěnich rańšich zerjach, kiž runje přez wokna padachu, zo stražnicy překhwapjeni we wrotach zastachu a kaž zakuzłani na nju zhladowachu. A bonca biješe přecy hišće na hižo rozpuknjeny zwón. Wonka harowaše lud a tłóčeše so do templa, ale kóždy zwuk hnydom womjelkny, hdyž woči so k wołtarjej pozběhnychu a widźachu tam O Ren z blědej hłowu swojoho nana na wutrobnju pod postawu přiboha buddhy.

Přecy hišće rozbity swěčnik we rukomaj dźeržo ćerješe bonca po wołtaŕnym skhodźe dele, hrabny stražniskoho wyššoho za wutrobnjo a zareji na njoho: „Što tu stojo wudźeraš? Wotstroń mi tutu błudnu!"

Tutón wotrazy ruku boncy, storči joho wot so a zareji jomu do mjezwoča: „Ně! — Ty — ty psyče!"

Bjez dycha a wujachleny dobywaše so muž přez lud. Před wołtarjom pozasta a zhladowaše horje. Potom storhny čorne rubiško, z kotrymž měješe hłowu a mjezwočo zawalene, a čisny je wot so. Bě to Yoshitaka.

„Ah!" zastona bonca a stłóči so mjelčo wotsal. Nichtón njebě to kedźbu měł, dokelž wšěch putaše podawizna před wołtarjom.

Yoshitaka stupaše pomału po skhodźeńkach horje a rjekny mjelčo z porokom: „O Ren, čohodla sy to činiła!"

Tu wotući wona ze swojoho pohłušenja, pozběhny wobličo, posměwkny so a rjekny z rozsudnym hłosom: „Njejsy mi sam prajił, zo mamy za Boha wšitko — wšitko woprować! Hdyž wumru — wumru jenož, dokelž sym křesćanka. Njeje tomu tak?"

Yoshitaka pokhili zrudnje hłowu a njewědźeše, što wotmołwić.

Tu zašwórča někajke hwizdanjo přez čišinu.

O Ren zakřikny a zwjezy so nazad do so palacych swěčkow. Kłok bě jej wutrobu překłoł.

Yoshitaka storhny ju horje a dźeržeše ju khwilku we rukomaj, potom połoži ju na zemju — dźeržeše přecy hišće nanowu hłowu k sebi spjatu — poklakny so při njej, sčini znamjo swjatoho křiža a modleše so.

było tehdy a tak je też dźensa. Raz zakłapa Bóh do kněžki dźěłaćerja, raz do burskoho statoka abo też do kralowskoho domu a powoła swojich měšnikow do čestneje straže měšnistwa. „Nic wy sće mje wuzwolili ale ja sym was wuzwolił!“ Nad žiwjenjom Zbóžnikowym stoja słowa napisane: Ja sym přišoł pytać a zbóžne sčinić, štož bě zhubjene! Tute hesło płomjeni so też nad starodawnym stawom katolskoho měšnistwa! Joho błyšć je stajnje runja rańšim zerjam připowědźił kóždomu ludej zróst a zbožo.

2. Štóž je khmany za měšnistwo, dóstanje swjećiznu. Biskop joho rucy žałbuje. Wonej matej njebjeske dary ludej wudźěleć. Što wšitko tutej swjećenej rucy zamóžetej! Słabe a hrěšne stworjenjo je človjek, hdyž so narodźi. Bóh so joho dótknje. Stanje so to při swjatej křćeńcy přez rucy měšnikowej. Měšnik położi swoju ruku na dźěćo. Woda a słowa swjateje křćeńcy su rjosa a słónčna pruha za nowe žiwjenjo. Nowe symješko je położene do role křesćanskeje swójby. Młody křesćan rosće runja štomej stojacomu při wodźe. Joho korjenje bjeru cyrobu z potajnoho Ćěła Zbóžnikowoho. Měšnik je přihotuje a je wudźěla lačnomu putnikej. „Ćěło našoho Knjeza Jězusa Khrystusa přewodźej twoju dušu k wěčnomu žiwjenju!“ Přińdu mrózy a wichory! Přińdu žołmy hrěcha a pjeru do wojowarja. Nabija jomu rany. Zasy bliži so měšnik jako miłosćiwy samaritan. Hojić a lěkować je joho nadawk. W sakramenće pokuty je hospoda za hrěšnika wotewrjena. Rucy měšnikowej wobjimatej khudoho kaž bohatoho. „Dźi we měrje! Pokoj budź z Tobu!“ tak spěwaja jandźeljo. Hela mjelči. Khorhoje dobyća zmahuja so nad městom templa swjatoho Ducha. Kak hakle so tuta radosć dwoji a množi, hdyž stej dwě wutrobje zwěncowanej we lubosći! Hdyž so płomjo swěry před woltarjom žohnuje přez měšnika! Štož je Bóh zjednoćił, njech človjek njerozdźěli! Stola měšnikowa a prawicy zwěrowaneju stej přećelstwo zwjazałoj. A lubosć njepřestanje. Dny su dobre a złe. Do duri kłapa jandźel smjerće. „Podaj zličbowanjo!“ Khrystus woła! Ćehń, duša, do wěčneje domizny! Měšnik stoji při mrějacym husto dosć jako posledni służownik. Wón je hišće zaswěćił hwězdu nadźije do zbóžnoho horjestaća. Smjerć je žiwjenjo wuhasnyła. Praj, stej rucy měšnikowej podarmo swjećenej? Je joho hort podarmo prosył? Ně!

3. Njech je měšnik też dóstał znamjo swojoho wuzwolenja přez wšohomóc Božu, wěrno wostanje, zo je też wón z procha tuteje zemje wzaty. „Proch sy a do procha so zasy wróćiš!“ W tutym znamjenju swjeći też měšnik kóžde lěto popjelnu srjedu. Proch sam na sebi njeje ničo winojty. Tola w rucy Božej je też proch wužitny grat. Jězus je z prochom slepe woči wuhojił. Wón bjerje z procha zemje sebi swjećenych stražnikow, zo bychu swětej swětło wukhowali. „Dźiće a wučće wšitke ludy!“

4. Najrjeńša wotmołwa, wothłós našich wutrobow budźe to, zo so za swojich měšnikow modlimy. Naš paćeŕ jich ponjese kaž žołma čołmik k přistawej njese. Što wo to, hdyž też wichor so zběha. Što wo to, hdyž skaliska hroža. Hdyž jenož wjednik na čołmje puć a strachi spóznaje! „Ty sy Pětr, to rěka skała. Na tule skału natwarju swoju cyrkej a mocy hele ju njepřemóža. Štožkuli zwjazaš na zemi, budźe też zwjazane w njebjesach. Štožkuli wotwjazaš na zemi, budźe też wotwjazane w njebjesach!“ „Přińdź, Knježe, swojim měšnikam na pomoc!“

–ž.

Pjerščeń.

Młody bur, kotromuž tak prawje k zbožu njeńdźeše, wotpočowaše někotre wokomiki na płuzy sedźo. Tu přińdźe khodojta nimo prajo: „Što so prócuješ a tola k ničomu njepřińdźeš? Dźi dwaj dnjej dołho stajnje runje won, dóniž njepřińdźeš k wulkej jědli, kotraž sama w lěsu stoji. Hdyž ju powališ, namakaš wulke zbožo.“

Bur nastaji so hnydom na puć. Za dwaj dnjej dóńdźe woprawdźe k jědli. Poča ju pušćeć. Hdyž padny, wuleća z wjerška hnězdo z dwěmaj jejkomaj. A hdyž so rozbištej, wuležе z jenoho młody worjoł a z druhoho pjeršćeń. Worjoł hladajcy rosćeše a praji: „Sy mje wumožił. K dźakej wzmi sebi pjeršćeń. To pak je kuzłarski pjeršćeń. Hdyž jón na porsće wjerćo někajke přećo wuprajiš, so ći wšo cyle wěšće dopjelni. Ale jenož jeničke přećo směš wuprajić. Tohodla překładź sebi derje, što sebi přeješ, zo njetrjebał so potom kać a mjerzać.

Ducy domoj přińdźe burik nawječor do wulkoho města. Tu nadeńdźe złótnikarja. Pokaza jomu pjeršćeń so prašejo, kelko je hódny. Złótnikaŕ znapřećiwi: „Ničo!“ Bur pak směja powědaše, zo je to kuzłarski pjeršćeń a wjacy hódny hač wšitke, kotrež předawa. Złótnikaŕ pak bě njekhmany človjek. Prošeše bura, zo by pola njoho přenocował; a hdyž bur spaše, sćahny jomu pjeršćeń z porsta a tykny cyle jednory na njón.

Tak ruče hač bur nazajtra woteńdźe, zamkny so złótnikaŕ samlutki do jstwy, stupi do srjedźa prajicy: „Chcu hnydom sto tysac toleri!“

Z ludu zawoła nadobo něchtó z wótrym hłosom: „To je bonca skućił!“

Tutón hłós rozwjaza nadobo kuzło; wšitcy tłóčachu so z templa a pytachu za boncu, zo bychu joho linchowali.

Nawjedowaŕ straže rjekny swojim zastojnikam: „Směće joho škitać — jeli zo chceće.“

Pomału wopušćichu templ a dźěchu domoj.

Wyšk pak stupi k Yoshitakej, stoješe kaž před swojim najwyššim předstajenym a šeptaše z widźomnej napjatosću: „Yoshitako, mam z tobu rěčeć!“

Yoshitako, měnjo, zo chce joho zajeć, poskići jomu rucy, khutnje prajo: „Sym přihotowany.“

„Ně, nihdy wjacy“, wobaraše zastojnik. „Ale chcu tebje prosyć, zo by mje nawučił, što mam činić, zo bych so też křesćan stał.“

„Najebać zakonja?“ prašeše so Yoshitaka zadźiwany.

„Najebać zakonja — zo bych też swój dźěl k tomu přinjesł, zo nabožina tajkich rjekow so njeby zhubiła w našim kraju.“

„Deo gratias!“ zdychny Yoshitaka z dźakneje wutroby. Na holcyne ćěło pokazawši wopraša so: „Chceš mi pomhać?“

„Hdźe z njej?“

„Do hrodu.“

„To so njehodźi, bychmy hrodowoho knjeza do wulkich njeluboznosćow přinjesli.“

„Ale hdźe hewak z njej?“

„Wostajmy ćěło nětkle ležo. Bonca je ćeknył a wot ludźi so jeje nichtón njedótknje. Prošu, přewodź mje do mojoho domu. Pósćelu mojich zastojnikow po mortwu. To je najlěpši puć.“

„Dźakuju so tebi“, wotmołwi Yoshitaka, poklakny so hišće junu, zawrě jeje połwotewrjenej wóčcy, sčini z prawicu kříž na jeje čoło a zašepta: „Spi derje, O Ren! Knjez daj ći wěčny wotpočink!“

Swój płašć na nju położiwši wobroći so khwatnje k wukhodej templa. Wyšk joho sćěhowaše. Njestaraštaj so wo haru a wołanjo ludu wokoło templa, kročeštaj mjelčicy přez cyłe město, hdźež trochu skhowany wosrjedź zahrody dom wyška stoješe.

Tutón poskići jomu před zastupom ze studnički wodu, zo by sebi rucy wumył.

W měsće počachu nadobo z krótkimi zwukami k wóhnjej zwonić. A hdyž so mužaj wohladnyštaj, widźeštaj templ w płomjenjach stojo.

„Je přepozdźe“, zažałosći Yoshitaka a dyri z nohu wo zemju, tak zo sněh wokoło zlětowaše.

Wyšk położi jomu ruku na ramjo a rjekny: „Njeje tak najlěpje?“

Yoshitaka pokhili zrudnje hłowu a zašepta: „A dźensa su hody!“ — —

Lědoma bě to wuprajił, sypachu so tolerje z hromadami na njoho. Wołaše drje wo pomoc, tola prjedy hač k durjam dóńdźe, zwjeze so pod tolerjemi pohrjebany mortwy. Ćeža toleri přełama wšo hač do pincy, hdźež złótnikarja susodźa namakachu měnjo: „To je tola njezbožo, hdyž tajke zbožo přińdźe". — — —

Mjez tym dóńdźe też bur domoj a pokaza swojej žonje pjeršćeń: „Nětko namaj ničo wjacy pobrachować njemóže, ale chcemoj sebi derje překłasć, što sebi přejemoj".

Žona pak wědźeše rady: „Što měniš, hdyž sebi hišće něšto pola přejemoj? Zahon, kotryž do našich polow sahuje, chcemoj sebi přeć!"

„To by cyle rjenje było", wotmołwi muž, „ale hdyž cyłe lěto pilnje dźěłamoj, móžemy sebi jón też kupić."

Tak prócowaštaj so cyłe lěto pilnje a hlej, žně njeběchu hišće ženje tak bohate a žohnowane. Móžeštaj sebi za to zahon derje přikupić.

Žona pak měnješe, zo by derje było, hdyž byštaj sebi kruwu a konja přałoj. „Žona", praji muž, „čohodla dyrbjałoj sebi tajkele maličkosće dla wulke zbožo skazyć? Konja a kruwu sebi tak też kupimoj." A woprawdźe za lětko měještaj konja a kruwu.

Wjesoły rjekny muž: „Zasy lětko smój sebi přeco zalutowałoj a tola wšo dóstałoj, štož sebi přejachmoj. Kajke zbožo tola mamoj!"

Ale žona namołwješe joho často khutnje, tola skónčnje někajke přeco wuprajić. „Njewěm docyła", rěčeše mjerzaca, „prjedy sy stajnje skoržił a sebi wšo możne přał, a nětko, hdyž możeš wšo měć, štož cheš, sy ze wšěm spokojom a mjez tym najrjeńše lěta zańdu."

„Njeleż mi stajnje we wušomaj", znapřećiwi bur, „smój hišće młodaj a žiwjenjo je dołhe. Jeničke přeco směm dźěn rjec a to je bórzy hotowe. Pobrachuje namaj něšto? Potajkim budź rozomna. Mjez tym możeš sebi překładować, što mohłoj sebi přeć."

Z tym bě wěc zasy wotbyta. A woprawdźe bě, kaž by pjeršćeń wulke žohnowanjo a zbožo do domu přinjesł. A z małoho burika bu wulki bur.

Tak zańdźechu lěta. Tam a sem, hdyž běštaj cyle samoj, dopomni drje žona swojoho muža hišće na pjeršćeń. Dokelž pak kóždy króć wotmołwi, zo šće ma to časa dosć, wulke přeco wuprajić, spominaše porědko na to, haj, dóniž so skoro docyła wjacy wo tym njeréčeše.

Třiceći, štyrceći lět so miny a bur a joho žona zestarištaj, tola přeco so njewupraji.

Tu spožči jimaj Bóh hnadu a daše wobeju w jenej nocy hromadźe zbóžnje wumrjeć.

Dźěći a dźěćidźěći stojachu płakajo při zemrětymaj. A hdyž chcyše jedyn z nich pjeršćeń z porsta sćanhnyć a jón skhować, praji najstarši syn: „Dajće nanej joho pjeršćeń sobu do rowa. Je swoje žiwe dny wosebite potajnstwo z pjeršćenjom měł. To drje je luba wopomnjeńka. A też mać wobhladowaše sebi často pjeršćeń. Snadź je jón we swojich młodych lětach nanej dariła."

Tak pokhowachu staroho bura z pjeršćenjom, kotryž dyrbješe kuzłarski pjeršćeń być a tola njebě, ale telko zboža a žohnowanja do domu přinjese, kaž móže sebi człowjek jenož přeć, dokelž bur a burowka njespušćeštaj so na wulke zbožo, kotrež tola ženje njepřińdźe, ale dźěłaštaj a prócowaštaj so swoje žiwe dny, štož Bóh jimaj žohnowaše z wulkim zbožom! jhj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Castel Gandolfo. Wjacy hač 100 lěkarjow, mjez nimi profesorojo Kralowskeje university a hłowni lěkarjo Romskich khorownjow, kotříž běchu so na swj. exercicijach wobdźělili, buchu 25. junija wot swjatoho wótca Pia XI. w awdiency přijeći. W swojej narěči wupraji Swjaty Wótc swoje wjeselo nad tym, zo móže telko sobustawow lěkarskoho stawa pola sebje postrowić a namaka słowa připóznaća za nich, zo njejsu za nuzne měli, na znate napominanjo: „Lěkarjo, lěkuj sebje samoho!" čakać, ale zo su ze swojeje initiativy tute duchowne zwučowanja sobučinili. Bamž potom dale wuwjedźe, zo ma žiwjenjo lěkarja wěstu podobnosć ze žiwjenjom martrarja. Hdyž so pola nich też wo krawne swědčenjo wo wěrnosć njejedna, tak tola druhdy wo jara bolostny wopor za spomoženjo bližšoho. Wón sam je zmužitych lěkarjow zeznał, kotříž wosebje w starobje ćežu zamołwjenja hłuboko začuwachu, hdyž buchu wołani, pod wulkimi prócami sobučłowjekej w joho bolosćach pomhać. Khori, kotrymž pomhać su woni powołani, budźa jich spomožacu pomoc čim bóle žačuwać, ćim hłubšo budźa woni sami wo duchownych lěkowanskich mocach přewzaći, wo kotrež su so nětkle dobrowólnje prócowali. Hdyž je wón, takle bamž pokročowaše, žiwjenjo lěkarja z martrarstwom přirunał, njeńini wón na žadyn pad ze začućom sobuželnosće, ně nawopak ze začućom wobdźiwanja a samo zawisće, dokelž je dobročinjenjo stajnje něšto wulke a sławne. Krawne swědčenjo za prawdu je přecy najnadobniši skutk, kotryž je człowjekej spožčeny. Tola też woprowanjo sebje samoho pola lěkarja je něšto wulke. Wón zawidźa jim pak też hišće z druheje přičiny: pomoc, kotruž woni khorym přinjesu, dopomni joho na jene bójske slubjenjo. We swjatym sćenju rěka, zo jónu bóžski sudnik tym na swojej prawicy stojacym praji: „Běch khory, a sće mje wopytali", a Khrystus sam je tute słowo tak wujasnił, zo wšitko, štož so najkhudšim swojich bratrow stawa, so jomu samomu stawa. Z wótcowskeje wutroby přeješe jim Swjaty Wótc zbožo, zo so na tak hódne wašnjo na tónle přichod přihotuja, kotryž při wrotach wěčnoho žiwjenja leži. Joho žohnowanjo płaćeše lěkarjam, kotříž su swoje žiwjenjo wědomosći a lubosći bližšomu, prawdźe a dobromu poswjećili. Wón wudźěli pak też khorym žohnowanjo, kotříž budźeja jich pomoc trjebać.

Němska. Biskop Godehard Macheus-Hildesheimski rěčeše na kóncu swjedźeńskoho tydźenja k česći swjatoho Godeharda, kotryž bě tysacy wěriwych do biskopskoho města dowjedł, wo dźensnišich nadawkach swojoho diasporabiskopstwa. Wón přiruna čas, w kotrymž bě swjaty žiwy, z dźensnišim časom. Też ja sam, praji biskop, dyrbju dźensa zasy być z „twarskim mištrom". Přetož Hildesheimska diecejza njesměrnje rosće. Po dźesać tysacach wěriwych připućuja tam a stajeja dušepastyrske dźěło před nowe nadawki. Nic jenož nowe cyrkwje maja so postajić, też nowe fary dyrbja so tam założeć. Drje žane druhe biskopstwo w Němskej njeje před tak ćežke nowe nadawki stajene. Wón jako biskop je derje dowidźi. K prěnjomu razej rěčeše wón wo tym před zjawnosću a napominaše kóždoho jednotliwca k pomocy. Hdyž bě biskop skončił, njebě žana wutroba w kathedrali, kiž njeby pohnuta była před tutym napohladom w dźěle a prócy bjez kónca. — Hdyž so biskop potom do swojoho bydlenja wróći, přihotowa lud jomu zahorite wopokazy lubosće a swěry. Z wokna dele poréča wón swojim dijecezanam hišće junu a skónči takle: „Skónču tutón swjedźenj, kaž tele swjedźenje přecy skónčam. Służimy Bohu a służimy ludej. Służimy Cyrkwi a służimy statej. Hdyž so Bohu a Cyrkwi z cyłeje wutroby poddamy, měnimy, zo z tym też swojomu ludej a swojej wótčinje najlěpje służimy."

Franciskanski pater Dr. Expeditus Schmidt woswjeći 3. julija swoje 70. narodniny. Wón ma wulke zasłužby wo němsku katolsku literaturu.

Kölnjanski měšniski seminar woswjeći na ss. Pětra a Pawoła jubilej 200lětnoho wobstaća. W lěće 1929 přećahny seminar ze staroho twarjenja při hłownym dwórnišću do nowoho, do Bensberga pola Kölna. Mjenuje so dźensa „Canisianum".

Hižo 6 lět dołho wotměwaja w Kölnje w dominikanskej cyrkwi katolscy mužojo nócne modlenjo. Při tutej składnosći přińdźe tam započatk měsaca Jězusoweje wutroby srjedź połnocy Kölnjanski kardinal a swjećeše Božu mšu. We swojim prědowanju spomni kardinal, zo je Khrystus sam přikład k nócnomu modlenju dawał.

W domje exercicijow w Ohrbecku zhromadźichu so 65 maćerjow Osnabrückskeje diecejzy, kiž maja syna za měšnika, a činjachu tam exercicije. Při skóńčenju wobdźěli so też jich biskop Dr. Berning.

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćeni: Jurij Bosćij, m. s. Pawoła Šołty, murjerja w Njebjelčicach; Marja Hilžbjeta, m. dź. Michała Šołty, khěžkarja w Pěskecach; Marja Rozalija, m. dź. Pawoła Haški w Pazlicach; Pawoł Józef, m. s. Michała Rješki, ratarja w Pěskecach; Beno Józef, m. s. Jurja Cyža, ratarja w Pazlicach; Beno Jan, njem. s. Marje Měškankec w Pěskecach; Pawoł Gerhard, m. s. Jana Pjetaša, ratarja w Pěskecach; Gerhard, m. s. Jana Mjechele, hosćeńcarja w Pěskecach; Jurij Joachim, m. s. Pawoła Bulanka, dźěłaćerja w Pazlicach; Lucija Hilžbjeta, m. dź. Jurija Lehmana, dźěłaćerja w Njebjelčicach; Rozalija, njem. dź Marje Kubašec, służowneje w Njebjelčicach; Jurij Mikławš, m. s. Mikławša Marka, dźěłać. w Pěskecach; Beno, m. s. Mikławša Buka, dźěłać. w Pěskecach; Manfred Jan, njem. s. Hańže Kmječec, służowneje w Njebječicach.

Wěrowani: Stanisław Skibinski, dźěłać. w Njebjelčicach, a Madl. Libšec, khěžkańka w Njebjelčicach; Beno Wrobl, bur w Khrósćicach, a Hana Krawčikec, hosp. pomocnica w Pazlicach; Emil Jan Hauptman, dźěłaćeŕ w Kulowje, a Hana Kubašec, służowna w Pazlicach.

Zemrěći: 31. 12. 1937: Marja Lebzyna, wuměnkańka w Serbskich Pazlicach, 74 l. 6 m. 3 d; 13. 2. 1938: Madlena zwud. Šołćina w Pěskecach, 76 l. 8 m. 28 d.; 3. 3. Hana Kubowa, mandź. Jakuba Kuby w Pěskecach, 41 l. 11 m. 5 d.; 8. 4. Michał Woch, wuměnkaŕ w Njebjelčicach, 82 l. 8 m. 3 d.; 18. 4. Pawoł Gerhard, m. s. Jana Pjetaša, ratarja w Pěskecach, 15 d.; 14. 5. Pětr Rocho, wuměnkaŕ w Pazlicach, 77 l. 11 m. 7 d.

Dokelž chcychu wšelacy nazymu do Wamborjec (Albendorf) jěć, zarjaduje so jězba wot 6.—9. septembra, jeli zo so trěbna ličba wobdźělnikow zamołwi. Dźeń swj. Marijinoho naroda (8. sept.) je tam sobu najwjetši swjedźeń cyłoho lěta, hdźež so wjele putnikarjow z tukraja a wukraja zeńdźe. Prěni dźeń pojědźemy hač do Stróže (Wartha). Na dompuću wopytamy też słwny klóštr Grisaw. Zajimcy chcyli so na farach abo pola podpisanoho hač do 15. augusta zamołwić. Štóž chce wosebite nóclěhwo měć, njech to naspomni.

Zdobom chcu wozjewić, zo hry, kotrež so tukhwilu w Hornim Amergawje wotměwaju, njejsu tamne swětasławne, ale jenož wěste předhry. Te předstajeja so hakle w lěće 1940.

J. Słodeńk w Budyšinje, Lubijska dr. 13.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Wšě železne připrawy, graty
do domu, dwora, zahrody, na pastwišća atd., rjane
kuchińske kachle
poskića we wulkim wuběrku
železowy dwór
w Budyšinje Jan **Miessner** Žitne wiki „Złota hwězda".

Do přichoda w dobrym měrje, hdyž swójbu zastarał sy derje
přez wšěm wužitne zawěsćeńske zjednoćeństwo na akcije
Katholische Volkshilfe
Bezirksleitung: Breslau 1, Domplatz 11/12.

Dźěławu, sprawnu holcu,
kiž móže też warić a je hižo dlěši čas we służbje była, pyta
kupny dom
Bulang w Kulowje.

Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dróha 70

Krjepjawy / cynkowe bowy
wšelake wulk. na składze, kupanske, płokanske wanje dźěćace kupanske wanje zawarjeńske aparaty, cynk. bowy za smjeće tunjo pola
„Hausbedarf"
M. Pfuhl, Znutřk. Lawska dr. 6

Gardiny
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Někotre wróćostajene

nowohódne,
z dźěła železny podstawk,
jara přijomnje na předań
Wosebity wobkhod
Oskar Hirche
Kamjenc
Założene 1880
Dalokoreč̌ak 774

König
poskića nam we
lěćnym skóńčacym předawanju wot 25. julja hač do 6. aug.
najnižše płaćizny za
žonjace mantle kompletya kostumy mužace woblečenja a slipony
Štóž chce lutować, kupuje nětkle pola
König
Žitna hasa 2/4

Gumij za kolesa
deki wot 1.60 - **hadźicy** wot 0.85
wobswětlenja za kolesa
we wšěch płaćiznach
wšě přisłušne dźěle ke kolesam
pola
G. Thomas
Budyšin, Kamjeńtna dróha 16

Motorske kolesa
Kolesa dobrych znamkow
Žimace mašiny
Pisanske mašiny
Wobswětlenja
Narunanja a přisłušne dźěle
Paul Gräfe
w Kamjencu
blizko katolskeje cyrkwje

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja

„Mała konditaŕnja"
Kneschke **na Garbaŕskej hasy 3**
poruča swoje dobre **pjećwa, tórty a lód**
Při rjanym wjedrje přijomne přebywanjo na tŕěšnej zahrodźe.

Toški za město — z dźeržadłom a torhadłom — **njeparujomne za pućowanjo!**
T. Albert, Lawske hrjebje 10

K hermankej

kupujeće přihódne dary we wulkim wubjerku pola nas!

Dale nahłowjace, wokołopasace banty, družče banty, běłe rubiška a canki, bělu židu za fale we wšelakich kajkosćach, kaž tež wšu druhu potrjebu za **serbsku drastu** hižo 50 lět w znatej kajkosći a płaćiznyhódno pola

ARNO KUBE

Serbske posłužowanjo. — Na Kěžorskej drózy 12

Předawanjo kónc lěća

wot 25. julija hač do 6. augusta 1938

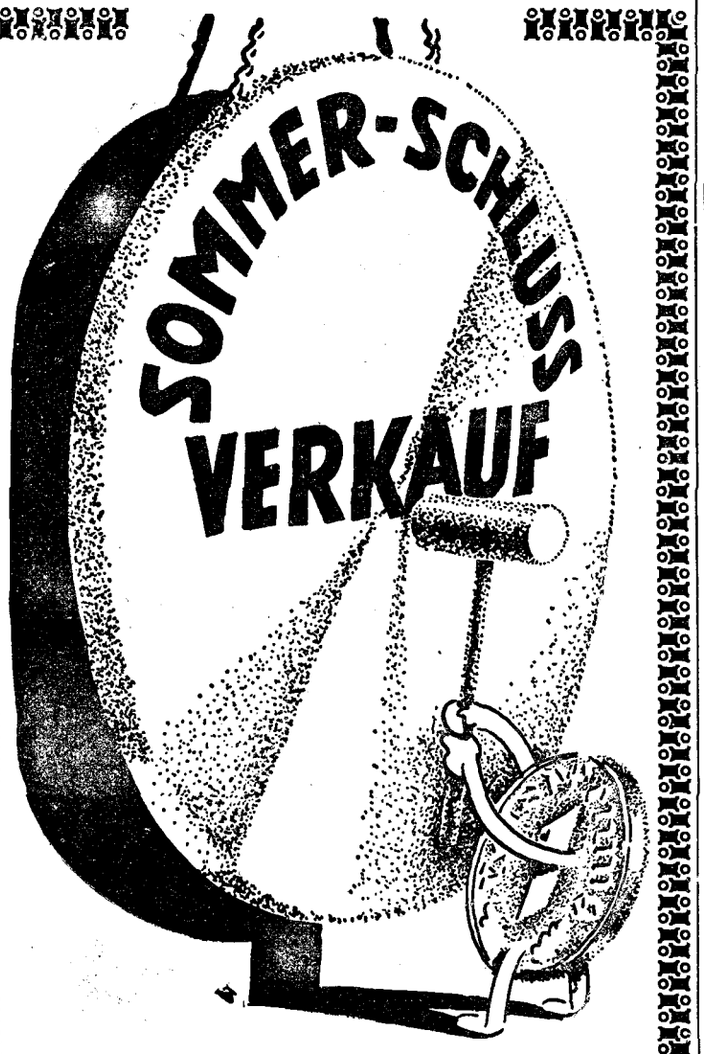
Alphons **Schawseil**

w Budyšinje — Bohata dróha

Za serbsku drastu wjele wěcow

jara we płaćiznje zniženych.

Hermansku njedźelu, 7. 8. 1938, je naš wobkhod wotewrjeny!

Mała płaćizna je rozrisowaca!

Tu dopokaza so znowa zamóžnosć, dobre a rjane za mały pjenjez podawać! — Wobkedźbujće, prošu, naše poskićenja lěćnoho skónčnoho předawanja wot 25. julija hač do 6. augusta w našich wukładnych woknach!

Johs. Schaef

Bohata dróha 20 / Dźiwadłowa hasa 1
Kotołska hasa

Přińdźeće sobotu 6. abo njedźelu 7. aug do Budyšina

na hermank,

kupujeće přihódnje,
derje a tunjo

drastu

za žony, mužow a dźěći.

Zapřimńće tutu přileżnosć, je jara přihódna.

Franc Mrstny

Budyšin — Bohata hasa 4

Wóčny lěkař dr. Rězak so wróćił!

Bohu wšohomócnomu je so w joho njewuslědźomnej radźe spodobało, našoho luboho syna, bratra a swaka

Jurja Hejdušku w Hórkach,

w joho 27. žiwjeńskim lěće, njenadźicy z tutoho swěta wotwołać.

Póndźelu, 25. julija, smy joho smjertne powostanki na Khróšćičanskim kěrchowje swjatočnje swjatej zemi přepodali.

Za wšitku našomu lubomu zemrětomu wopokazanu lubosć, za nimo měry bohate wopytowanjo pustoho wječora a runje tajke wobdźělenjo na pohrjebnej swjatočnosći, za wšitku wěncowu pychu wuprajamy swój

najnutrniši dźak a „Zapłać Bóh“!

Wosebje dźakujemy so wysokod. knj. fararjej Wjeńcy a wšitkim druhim přitomnym duchownym, wjednistwu a cyłomu dźěłaćerstwu Halbachec skałow, nošerjam a cyłej młodosći.

Wšitke tute wopokazma lubosće a přećelniwosće su nam z wosebitym tróšton byłe w našej wulkej zrudobje.

Prosymy za našoho zemrětoho wo dalše spominanjo w pobožnych paćerjach.

W **Hórkach,** na dnju pohrjeba, 25. julija 1938.

Hłuhokozrudźenej staršej a sotře.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreczak 3895. Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

32. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **6. augusta 1938.** | **76. lětnik.**

„Zo by też ty spóznało, . . .“ (Luk. 19, 42.)

W tamnym času, hdyž Jězus so přibližowaše Jeruzalemej, wuhladawši město, zapłaka nad nim, prajo: „Zo by też ty spóznało, a to na tymle twojim dnju, što je k twojomu pokoju; ale nětko je to zakhowane před twojimaj wočomaj. Dokelž dny přińdu na tebje; a twoji njepřećeljo wobdadźa će z nasypom, a woblehnu tebje; a wobćěsnja tebje ze wšěch stron; a k zemi poraža tebje a twoje dźěći, kotrež su w tebi, a njewostaja w tebi kamjeń na kamjenju; dokelž njespózna dźeń swojoho wopytanja.“ Tute sady Swjatoho Pisma po Lukašu słyšimy jutře na 9. njedźeli po Swjatkach.

Jimacy podawk tu widźimy: Bě na dnju prěnjeje bołmončki. Z črjódami bě Zbóžnik z Jericha do města Jeruzalema so nastajił. Hdyž přińdu w swjatočnym ćahu na wolijowu horu, widźa krasne město Jeruzalem před sobu. Zawěrno! Kóžde wóčko so radowaše, tule rjanosć widźo. Njewšědny to napohlad! Wulke a rjane město kóždoho zwjeseleše, wosebje pak templ, hordosć kóždoho Izraelita.

A Zbóžnik! Wón płaka. Sylzy widźimy w Božim wobliču. Jena po druhej kula so z joho swjatoho wóčka.

Haj! Čohodla tute sylzy? Wuzwolenomu městu hrožeše zaćisnjenjo, „dokelž njespózna dźeń swojoho wopytanja“. Dobrotu po dobroće je wón tutomu městej wopokazował. A tola wša próca a wšě dźěła podarmo! „Kaž pata swoje kurjata hromadźi, sym ja z tobu činił, ty pak nochcyše.“ Tutón njedźak boli też Zbóžnika. Tak jara boleše to joho, zo zapłaka. Zbóžnik měješe sobuželnosć ze swjatym městom a ze wšitkimi, kotřiž njespóznachu dźeń swojoho wopytanja, dźeń Božeje hnady a smilnosće.

Jeruzalem bě zacpěł na dnju prěnjeje bołmončki Božu smilnosć, tohodla ma nazhonić Božu sprawnosć. A surowje zapřimny sprawny Bóh. Tysacy a statysacow mortwych, ranjenych a jatych, dokelž Jeruzalem wotpokaza swojoho wumožerja, swojoho Wumožnika.

Abraham prošeše Knjeza za Sodomu, zo by nad njej smilnosć wopokazał, dóniž Knjez skónčnje njerjekny: „Jelizo w Sodomje dźesać sprawnych nadeńdu, njezahubju město jich dla.“ Ani dźesać pak njenadeńdźe. Tuž daše Bóh na Sodomu a Gomorrhu šwabl a woheń padać. Woheń zniči bjezbóžnej měšće. Wšitcy wobydlerjo zahinychu. Cyła krajina bu zapusćena, dokelž njespóznaštej dźeń swojoho wopytanja, dźeń Božeje hnady.

Bohaty młodźenc we swjatym sćenju zasłyša Knjezowe słowa: „Chceš-li dospołny być, dźi, předaj, štož maš, a rozdawaj khudym a změješ pokład w njebjesach; a přińdź a sćěhuj mje.“ Młodźenc pak te słowo wusłyšawši, woteńdźe zrudny, dokelž měješe wjele kubłow. Wón njespózna dźeń swojoho wopytanja.

Přeradnik Judaš zasłyša lubozne słowa swojoho Mištra we wolijowej zahrodźe: „Přećelo, na čo sy přišoł?“ Ale wón njespózna dźeń swojoho wopytanja.

Rubježnik, kiž bu k lěwicy Jězusa na horje Kalvarija křižowany, dósta hodźinu hnady, ale wón njespózna dźeń swojoho wopytanja.

Wšitcy zaćisnjeni we heli mějachu hodźinu hnady w swojim žiwjenju: napominanjo a wotradźenjo dobrych přećelow, wopyt měšnika při khorołožu . . . ale woni njespóznachu dźeń swojoho wopytanja.

Dźeń swojoho wopytanja pak spóznachu wobydlerjo města Ninive. Hdyž bě Elizeus wumrěł, poruči Bóh Jonasej: „Stań a dźi do Ninive a prěduj tam pokutu, přetož złósć joho wobydlerjow je jara wulka“. Nuzowany poda so do Ninive a připowě: „Hišće štyrceći dnjow, a Ninive budźe zahubjene“. Kral a lud posłuchaštaj na joho hłós: Woblečechu so pokutnu drastu, posćachu so a prošachu Knjeza wo smilnosć. Knjez so nad nimi smili a nješčini, kaž bě hrozył. Ninive spózna dźeń swojoho wopytanja.

Cłownik Levi (japoštoł Matej) wusłyšawši Knjezowe słowa: „Sćěhuj mje!“ hnydom stanywši sćěhowaše joho.

Hdyž Jězus cłownika Zacheja na štomje wuhlada, rjekny k njomu: „Zachejo, zestup spěšnje, dokelž dźensa dyrbju w twojim domje wostać.“ Tak wón spěšnje zestupi a přija joho z wjesołosću. Zachejus spózna dźeń Božeje hnady.

Hrěšnica Marija Madlena spózna dźeń swojoho wopytanja w Symanowym domje. Tu bě za nju započatk k swjatomu žiwjenju pokutnicy.

Rubježnik, kiž bu k prawicy Jězusa křižowany, spózna dźeń swojoho wopytanja. Na prózstwu: „Knježe, dopomń so na mnje, hdyž přińdźeš do swojoho kralestwa,“ dósta smilnosć Božu přez słowa Knjezowe: „Zawěrno, hišće dźensa budźeš ze mnu w paradizu“.

Swjaty Pawoł spózna dźeń swojoho wopytanja před městom Damaskom, hdyž nahle joho swětło z njebjes wobswětli. Třepotajo a postróżeny rjekny wón: „Knježe, što chceš, zo bych sčinił?“ A wón sčini, štož Knjez jomu poruči.

Luby čitarjo! Rozpominaj hišće junu tute podawki ze Swjatoho Pisma. A potom hladaj do sebje. Dobrotow a hnadow je ći Zbóžnik nadosć poskićał — dołhu strowotu, stajnu wjesołosć, dobrych towaršow, hnadnu smjerć twojoho dźěsća, twojeje mandźelskeje, twojoho bratra. Sy ty spóznał tutón dźeń swojoho wopytanja? Tutón pokiw Božeje ruki? Abo sy ty kaž Jeruzalem njedźakowny? Jeli by to woprawdźe tak było, wobroć so! Budź dźakowny! Skutkuj sobu z hnadu, kotruž sy dóstał, haj, wšědnje znowa dóstawaš! Njezamkń swoju wutrobu Božej hnadźe, ale měj ju stajnje wotewrjenu, „zo by też ty spóznał, a to na tymle twojim dnju, što je k twojomu pokoju“. *nk.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. 6. augusta je 70 lět zašło, zo je so njezapomnity Wotrowski farař † Jurij Křižank w Budyšinje narodźił. Dołhe lěta je we Wotrowskej wosadźe ze wšej swěru dušepastyrstwo wukonjał a přebywaše naposledk na wotpočinku we swojim staršiskim domje w Budyšinje. 6. apryla t. l. je na prawdu Božu wotešoł. Joho něhduši wosadni budźa zawěsće na njoho na joho 70. narodnym dnju z pobožnym paćerjom spominać.

Z Budyšina. Wysokodostojny knjez farař Hugo Gruhl w Königshainje je khorowatosće dla swoje farske zastojnstwo złožił a so k 1. augustej na wotpočink podał. Za fararja w Königshainje bu dotalny farař w Klingenthalu, knj. Pawoł Löbmann, pomjenowany. Dale dósta knj. farski vikar Franc Engel we Waldheimje, po wotkhadźe knj. fararja Wjacsławka do Lipska, farske městno Drježdźanskeje wosady swjatoho Michała.

Z Njebjelčic. Spodźiwne wjedźenjo Bože je, zo bratr a sotra skoro we samsnej hodźinje zemrěštaj. To dyrbjachmy zańdźenu wutoru nazhonić. W nocy 12 hodź. zemrě w starobje 77 lět wuměnkař Mikławš Šwejda z Njebjelčic. W času njeboh knjeza fararja Kubaša běše tu dołholětny zwónk při našim domje Božim. Wjele a daloko jězdźeše na kolesu. Kóždolětnje swjećeše swjatki we Krupcy a dwójcy za lěto poby we Filipowje. Też hewak běše sprawna a dobra duša, wot wjesnjanow ważeny. — W samsnej nocy, jenož 2 hodźinje pozdźišo, zemrě joho sotra Hana Šwejdźic z Pazlic. Tuta běše nježenjena wostała a dócpě starobu skoro 80 lět. Poslednje lěta běše na stawy zlemjena a dyrbješe we łožu přebywać. Tak budźetaj bratr a sotra na samsnym dnju, pjatk, do jenoho rowa khowanaj. Bóh daj jimaj wěčny wotpočink! R. i. p.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 12. aug. 1938, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Pěrny. Swoje 75. narodniny swjećeše 4. augusta wysokodostojny knjez duchowny rada na wotpočinku Ludwig de Lasalle. Je so 1863 w Naumburgu nad Solawu narodźił a skutkowaše po dóstaću swjećizny w Lipsku, Gerje, Cwikawje a skónčnje hač do julija 1938 w Pěrnje. Mnohim našim putnikarjam do Krupki je přećelny knjez wosobinscy znaty. — W Plawnje swjećeše 3. augusta knjez farař Pawoł Kurca swoje 60. narodniny. Narodźiwši so we Wostrowcu, dósta w lěće 1903 měšnisku swjećiznu. Wot lěta 1922 skutkuje jako farař w Plawnje we Vogtlandskej.

Farař Jurij Delan 60 lět.

Baćonski knjez farař Jurij Delan swjeći dźensnišu sobotu swoje šěsćdźesaćiny. To je wěsće tak wuznamny dźeń, na kotrymž nic jenož wón sam a joho přiwuzni a duchowni sobubratřa na njoho spominaju, ale cyła Baćonska wosada, haj wšě naše katolske wosady. Nic naposled też „Katolski Posoł“, w kotrymž je telko z joho wustojnoho pjera wozjewjene bywało a zawěsće też hišće budźe.

6. augusta 1878 narodźi so Jurij jako najstarši syn Michała Delana, kublerja a korčmarja w Časecach a Marje rodź. Schoenec. Swoje dźěćace lěta pak přeżiwi we Wětenicy, hdźež běštaj so staršej bórzy na namrěte staršiske kubło přesydliłoj. Wopytawši ludowu šulu w Njebjelčicach a Kukowje a tachantsku w Budyšinje poda so, swoje měšniske powołanjo spóznawši, na gymnazialne studije do Prahi a bohosłowske do Mohuča a Wrótsławja. 23. junija 1902 dósta we Wrótsławju měšnisku swjećiznu, a dźeń pozdźišo, na swj. Jana, swjećeše w klóštrskej cyrkwi w Marijnej Hwězdźe swój prěni wopor Božeje mšě. Prěnje lěta měšnistwa wjedźechu joho do Šěrachowa a do Khrósćic, bórzy přińdźe do Budyšina, z wotkelž so zaso do Khrósćic wróći. Na swj. Michała 1910 přińdźe za fararja do Baćonja, hdźež nětko hižo same 28 lět najspomožnišo skutkuje.

Po cyłych Serbach je jako wustojny prědar a rěčnik znaty a ważeny. Wě pak też jara wustojnje a žiwje pjero wodźić. Nic jenož we wědomostnym „Časopisu M. S.“ a we „Łužicy“ namakaju so joho nastawki, wosebje wě wón ludowje pisać a kaž zrědka hdy něchtón rěči wón k ludowej duši, wo čimž swědča skoro wšě „Krajany“ poslednich 25 lět a runje tak, haj, wosebje pak „Katolski Posoł“ sam. Što je to tola wšo rjanoho do njoho zapisał! Nimo cyłeje sywy druhich nastawkow je wosebje lěta dołho zawodne nastawki do „Kat. Posoła“ pisał po wašnju znatoho němskoho fararja a spisowaćela Mohra: Woprawdźite parle našoho pismowstwa, połne mysli a ducha a pozběhnjenja. Kak bychmy tehdom za „Kat. Posołom“ hrabali! Škoda, zo su tute kužoły trochu zaprahnyłe. Snadź pak tola z čim wjetšej mocu bórzy zasy wužórla! W tutym zmysłu přeje „Kat. Posoł“ swojomu wulcyważenomu spisowaćelej a sobudźěłaćerjej hišće mnohe žohnowane lěta!

Mohuč před 40 lětami.

Mohuč (Mainz) nad wuliwom Mohana do Rhyna naši prjedawši wjeseli Pražcy studenća, wosebje z lěta 1898, derje znaja. We spomnjenym lěće nastachu njeměry we „Złotej Prazy“; universita bu na njewěste časy zawrjena. Štyrjo bohosłowcy poslednjoho lětnika buchu 5. januara do Mohuča pósłani, zo bychu w tamnišim měšniskim seminaru swoje studije dokónčili; mějachu dźěn hižo w augusće měšnisku swjećiznu dóstać a bórzy w domiznje duchowne zastojnstwo nastupić.

Lětsa po dołhich lětach chcychmoj mój zbywacaj (kapłan Ghezzi wumrě hižo zahe w Drježdźanach a praelat Müller před něšto lětami w Šěrachowje) hišće junu swój

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac august:

Modlmy so za šulske dźěći.

Hdyž sy sej štomik do zahrody sadźił, dyrbiš jón prěni čas derje wothladać a škitać před škódnikami, njewjedrom a wichorom. Hakle pozdźišo, hdyž je so do zemje derje zakorjenił, směš jón dać swobodnje rosć.

Človjek je kaž štomik. Młody človjek je kaž słaba rostlinka. Wón dyrbi so hajić a pěstować, woćahnyć a wukubłać. Nic jenož někotre njedźele abo měsacy, ně, dołhe lěta. Pomału rosće a wuwiwa so človjeske ćěło. Kelko prócy a dźěła, kelko starosće wo wšědny khlěb a drastu mataj staršej, prjedy hač je dźěćo wotrostło a samostatne. Kelko škita a straže je trěbne, zo by človjeske ćěło wućekło wšěm škódnikam. Kak hórko so wjeći, hdyž je škit młodoho človjeka njedosahacy był! Někotryžkuli je tohodla čas žiwjenja kipry a hubjeny. Hišće wjacy wukubłanja a wothladanja žada sej duša dźěsća, zo bychu so jeje khmanosće a mocy prawje wuwiłe. Kak hakle dyrbi so žiwjenjo hnady, kiž je so we swjatej křćeńcy do duše dźěsća wulinyło, pěstować a hladać a množić, zo njeby zasy wusaknyło, ale było dźeń a bohatše.

Kak pak staraja so mnozy starši wo swoje dźěći? Mnozy činja, jako měło dźěćo jenož ćěła. Prócuja so wo joho ćělne derjemćo a strowotu, wo jěsć a pić a drastu. Mnozy starši staraja so wo swoje małuške wulkotnje. Ale čim starše dźěćo bywa, čim bóle přewostajeja woćehnjenjo druhim, jako njeměli wjacy zamołwjenja. Prajeja: „Bohudźak, nětko khodźi dźěćo do šule. Tam wone wšo derje nawuknje. Za to šula je. Wuknjenjo njeje naša starosć. A dźěćo khodźi k měšnikej do nabožneje wučby. Derje, derje, tuž tež wo tym ani słowčka wjacy trěbnoho njeje. Wšako měšnik zamołwja.“

A tola trjeba wotrosćace dźěćo krutoho woćehnjenja a dohlada ze strony staršeju, zo by wone wšo dobre, štož je w šuli nawukło, doma do žiwoho skutka stajiło. Dźěćo wuknje na přikład w nabožnej wučbje, zo dyrbja so wšitcy swójbni wšědnje doma zhromadnje modlić a často k swj. sakramentam hić. Tak nas swjata wěra wuči. A čini so to? Jenoho dnja so Jurk nana wopraša: „Nano, čohodla jenož so dźěći zhromadnje modla?“ A Hanka so maćerje prašeše: „Maći, njepotrjebaju tež dorosćeni wšědny khlěb duše?“ Njejsu tajkele prašenja móličkich z hórkej wobškórźbu staršich? Čohodla so druhdy horliwosć móličkich w dobrym tak spěšnje pominje? Dokelž njeje přikłada staršich! Druhdy stawaja so ze strony dorosćenych strašne zmylki we wukubłanju. Druhdy hrěšne zanjechanja. Druhdy su dźěći stracham a škódnikam wustajene, kotrež starši wotwobarać njezamóža.

Kak zamóžemy mnohe zmylki a zanjechanja dobročinić? Z paćerjom. Wołajmy w tymle měsacu zhromadnje Božu hnadu a žohnowanjo na naše dźěći! Modlmy so horliwje za naše swójby, staršich a dźěći! Zo by wukubłanjo, wosebje nabožne, było dosahace a dospołne. Zo bychu naše dźěći byłe wěriwe a póćciwe a Jězusej swěrne, kotryž je něhdy maćerje z dźěćimi lubje přijał a žohnował.

---

wopor Božeje mšě swjećić na samsnym měsće, hdźež jón prěni raz při měšniskej swjećiznje z † knjezom biskopom Haffnerom swjećachmoj. Chcychmoj sebi tež hišće junu wulkotny Mohučski dom a tamne rjane cyrkwje wobhladać, hdźež smy tehdom psalěrowali a spěwali; seminarske jstwy a jstwički, hdźež smy bydlili, studowali a w horcym poće swojoho wobliča so na pruhowanja přihotowali, kotrež dyrbjachmy w najkrótšim času po nowym wašnju złožić.

Nadeńdźechmoj hišće jenož jenoho z našich něhdyšich profesorow, kapitulara dr. Schmidta, a ze znatych sobustudowacych, seminarskoho regensa dr. Thomina a profesora n. w. Faustmana. Ducy do Mohuča dojědźechmoj hišće prjedy do wsy Seckmauern, prastareje wsy z 1000 wobydlerjemi, w něžnym Odenwaldže, hdźež jenički z nami něhdy w Mohuču wuswjećeny bohosłowc, farař Korla Brunnengräber, hižo lětdźesatki swěrnje swoje duchowne wowcki pase. Tu běše hišće za Khrystusowe časy Lucius Flavius Seccanus z wyškom tamneje XXII. legije, kotraž dyrbješe při Jězusowym křižowanju sobuskutkować a so w Jeruzalemje zjawnje ke Khrystusowej wučbje wuzna; tohodla bu ke khostanju k Mohanej (Mainej) přesadźena. Tu natwarichu Romjenjo wšelake wobtwjerdźenja ze sylnymi murjemi. „Muri Seccani“ so mjenowachu. Wot toho wotłožuja wobydlerjo prastareje wjeski mjeno: Seck-mauern. Naš towarš ma awto, kotrež we swojej diasporje nuznje trjeba, a tuž mějachmoj přiležnosć, sebi rjany, wot mnohich basnikow wulcy wukhwaleny „Odenwald“ a joho wokolinu z wurjadnje rjanymi cyrkwjemi bliže wobladać. — Dojědźechmy sebi do Miltenberga nad Mohanom (hdźež maja 62 sakscy wojeńscy dobrowólnicy, kiž so při přewjezenju přez Mohan 1814 podnurichu, přihódny pomnik), dale do Amorbacha, Hardheima a Walldüren, posledniše městačko je znate hnadowne městno, hdźež so Jězusowa krej wosebje česćuje; wuhladachmy na spomnjenych městnach wulkotne cyrkwje w romaniskim, gotiskim, rainesanc- a rokoko-stilu.

Tohorunja tež podobnje wukhwaleny „Spessart“ ze samokhodom našoho přećela wopytachmoj. We spessartskej wjescy Leidersbach dopokaza farař Fäth mojimaj lubymaj towaršomaj, kotrajž hišće tak prawje do ważnosće radija njewěrještaj, što tuta nowočasna móc zamóže, hdyž zasłyšachmy najnowiše, wulcy překhwapjace nowinki z Frankobroda.

We lubych, žiwych rozmołwjenjach a wopominanjach ze zašłych časow so pola našoho swěrnoho towarša dny kaž hodźinki pominychu a wutrobnje zawdachmy sebi rucy k rozžohnowanju na zasywidźenjo — njewěste pak hdźe a hdy!

Pjatk 8. julija dojědźechmoj přez Frankobrod do Mohuča. Frankobrod ma nimo druhich cyrkwjow cyle modernje twarjenu cyrkej „Kralowny měra“ hakle z powójnskich lět, natwarjenu wot žónskich towarstwow Němskeje, a starosławny „dom“, lěta 852 wot Mohučskoho arcybiskopa Rhabana Maura swjećeny. Zo so z prěnišej, w nowočasnym stilu natwarjenej cyrkwju jako z twarom samym wšitcy njemóža spřećelić, je lohko zrozemić.

Stary, nimale ćemny dom bu lěta 1250 z nowa wutwarjeny. Mjenuje so tež „dom němskich kejžorow“, kotřiž buchu hač do lěta 1792 tu krónowani. W nim namaka so woprawdźite starodawne wumjetstwo našich prjedownikow, kajkež so, štož žiwe a syte barby woknow a wšelakich wobrazow nastupa, zdźěla wjacy njedocpěje.

Za $^3/_4$ hodźiny železničneje jězby běchmoj we „Złotym Mohuču“. „Złoty“ so Mohuč mjenuje a móžemoj přidać, zo hač do dźensnišoho dnja naju myslički a dopomnjeńki

pozłoćuje, wosebje dopomnjeńki na wuznamnych muži: biskopa Haffnera a našich wubjernych profesorow, Holzhammera, Hundhausena, Beckera, Bendixa, Brücka, pozdźišoho Mohučskoho biskopa a našoho spirituala a sławnoho sociologa patera Pescha SJ.

Něhdyši assistenta we měšniskim seminaru a nětčiši kapitular dr. Schmidt naju hižo pjatk popołdnju w seminaru wočakowaše a přeprosy naju, zo bychmoj sobotu připołdnju joho hosćaj byłoj. Při tym poskići namaj rjane hodźinki lubeje zabawy a wjeselšich dopomnjeńkow na zašłe — haj zašłe časy. Pokazowaše so při wšěm, zo je so nam tehdy w Mohučskim seminaru derje lubiło, a zo běchu też z nami spokojom, zo mějachmy mjez přećelnymi towaršemi mnoho přećelow, a zo mějachu nas Saksow też wšudźe lubje zańć. Staruški a přećelnje wo naju starosćiwy kapitular, kiž je z knjezom duch. radu Grohmanom-Seitendorfskim hromadźe w seminaru studował, njechaše so wot naju dźělić; Bóh wě, hdy a hač so zasy wohladamy.

Popołdnju chcyše naš něhdyši swěrny towaš a nětčiši duchowny rada a profesor n. w. Faustmann z namaj zańdźene, rjeńše časy wopominać. Bydli w nowej, jasnej kněži, na hórcy pola cyrkwje swj. Šćěpana stojacej. Z wotewrjenoho wokna mějachmy wobšěrny napohlad na město a wóčko wokřewjacy wuhlad na lěsaty Taunus.

Tu namaj profesor Faustmann, kiž je też jako spisowaćel a basnik derje znaty, dokładnišo přimjeno „złotoho“ Mohuča rozłoži: Hdyž Bože słónčko wječor w domčk dźe a swoje złoto-žołte pruhi z purpurom wobrubjene na Mohuč wuliwa, potom zyboleja a błyskotaja so kněže a wěže, jako bychu pozłoćane byłe, jako bychu z ryzy złota wurostłe; to je — tak dźeše — naš „złoty“ Mohuč.

Meminisse juvat! Haj, słódke wjesela, hódne pomnjeńki z młódšich, studentskich lět seminarskoho žiwjenja zasy wožiwichu a mjez tym zestarjeni hólcy zasy womłodźichu!

Na njedźelu bě nas regens seminara dr. Thomin, naš něhdy młódši towaš, k swjedźeńskomu wobjedej přeprosył. Rano mějachmoj wobaj w seminarskej cyrkwi swj. Hawštyna, na samsnym městnje, hdźež namaj 13. augusta před 40 lětami naslědnik japoštołow w swjatym sakramenće měšnistwa rucy napołoži a požałbowa za swjećenjo Božeje mšě, za wudźělenjo swjatych sakramentow, za měšniske dźěło w Jězusowej winicy, Božu mšu. Bě mi, jako by mać Boža, kiž so w tutej cyrkwi w hnadownym swjećeću z lěta 1793 wosebiće česćuje, próstwu na měšnika wospjetowała:

Moje dźěćatko ći dowěrju,
Měj je w česći, wobkhowaj je swěru!

A móžachmoj kralownje měšnikow wotmołwić:

Hač dotal smoj je lubowałoj,
Při Božej mši je strażowałoj,
Hač k smjerći wobkhowamoj swěru!

Dopołdnja podachmoj so do biskopskeje wulkocyrkwje. Bohosłowcy runje „terc“ spěwachu a ćehnjechu potom w dołhim ćahu ze swěčkami po cyrkwi. Na to měješe kapitular dr. Schmidt wulku Božu mšu z assistencu. Na sćěhowacej Božej mši měješe spiritual seminara prědowanjo, w kóždym kućiku wulkeje kathedrale derje zrozemliwe — rěčeše přez wótřeréčak — wo přewinjenju njepočinkow a wo pokročowanju w póćiwosći pod hesłom: Ja dyrbju, ja chcu, ja mózu.

Připołdnju zjednoći nas přećelna hosćina z profesorami a bohosłowcami w seminaru. Knjez regens jimaše so słowa, naju přećelnje postrowiwši a spominaše nježnje-humoristiscy na zašłe časy, hdyž w młódšich lětach hromadźe studowachmy a so w jědźeńni wokřewjachmy, přeješe Bože žohnowanjo we wšěm a strowosć kaž dotal, tak hišće na dalše časy. Knjez kapitular J. Hejduška dźakowaše so z přećelnymi słowami za lube powitanjo. Spominaše na lěto 1898, kak buchmy tehdom ze „Złoteje Prahi“ do „Złotoho Mohuča“ pósłani, kak so zwoprědka z njeznatymi wobstojnosćemi bědźachmy a skónčnje njerad nam luby Mohuč zasy wopušćichmy.

Napadna bě wulka ličba studentow bohosłowstwa, za naše časy na 60, nětkole přez 100, a mjez nimi jedyn šěsćdźesatknik z běłej hłowu, prjedawši wyšši gymnasialny wučeŕ. Pola knjeza regensa, abo kaž bě nam prjedy běžniše, pola knjeza „reksa“, z joho profesorami woptachmy potom hišće słódny kofej a dobru krjepku rhynskoho wina. Skónčnje pokazachu namaj naše něhdyše studowanske komorki, kotrež

Krótke zbožo.

Běše krasny lětni wječor. Cyły luby dźeń bě słónčko z płomjenitym, sapacym wóčkom zhladowało na płódne hona, hdźež so dźensa z ludźimi wšo mjerwješe. Dołho so po zdaću ani njehibaše, ale přihladowaše wjesele pilnomu dźěłu, a pod joho wohniwym wóčkom zrawješe hladajcy žito hač tak kłóski pikotachu. Bože słónčko běše so tak prawje zahladało do tutych pilnych žnjeńcarjow, syckow a woteběrańkow, hrajkaše sebi z jich rubiškami, skakaše jim po šórcuchach, staješe so na słomjane kłobuki syckow a košeše čerwjene różički, kotrež běchu jim woteběrańki na nje přitykałe.

Tola nětko dyrbješe lube słónčko wotsal domoj; bě so khětro zakomdźiło. Z dołhimi kročelemi khwataše do Božoho domčka tam za módrymi horami; khwataše kaž dźěćo, za kotrymž dawno hižo luba maćerka hlada, jomu wječeŕ přihotowawši a mjehke łóžko pósławši. Jenož tam na hustym čornym lěsu na horach so hišće jónu čapny, zo by trósku wodychnyło. Bě so ducy po krajinje khětro wuběžało a wustało. Tu so hišće junu rozhladowaše po spokojnej krajinje a čerwjenješe so kaž mjezwočo sprócniwych žnjeńcarjow, kotřiž so spěwajo wróćachu do swojich ćichich wjeskow. A wjesoła pruha zabłyskny so a kukaše skradźu přez wjeński štomow kaž słaba swěca we wokeńcowych škałbach. Hišće raz wotewri swoje jasne wóčko, kotrež hižo ćěmne mróčałki kaž čorne mikawčki zasłonjachu a posłuchaše na zynki, kotrež so znošowachu po wječornych ćichich honach.

Tola nadobo wšo wućichny. Na wěži zazwoni swjaty wječor. Wšitcy sćežechu sebi słomjane kłobuki a styknywši mozlojtej rucy šeptachu „jandźelske powitanjo“. Kurwoty lećachu škřěčo do blizkich keŕkow, a škórcy šćebotachu na wysokich topołach při rěčcy, kiž tu wjerćeše Młynkec młynske koło. Też młyn hišće njeměješe swjatoka, ale klepotaše njewustawajcy njedźiwajo na swjaty wječor.

Poslednje kosy wućichnychu w žitach a woteběrańki tykachu sebi serpy za wuwjazowak. Jenož tu a tam hišće někotři pilnje popowachu abo nakładowachu žitne snopy na rjeblowane wozy, zo njebychu prózdni domoj jěli. Z łukow wustupowaše hižo šěra kurjawa so po nich rozlěhujo kaž mróčel. Tu a tam lećeše hišće świtka čornych wrónow krakajo do lěsa, kotryž hižo husta ćěmnosć zawaleše do swojoho khłódnoho płašća. Jenož wječorne njebjo so hišće čerwjenješe a dychaše žehliwy dym nad čornymi zakurjenymi horami do wječornych mróčałkow. Ale też tuta čerwjenina njemóžeše ćěmnosć zahnać, kotraž wšudźom swoje ćmowe sćiny sćeleše. W našej wjescy wotućachu w přitulnych statokach po něčim swěcy a mikotachu so we wokneškach kaž wćipne holcy za wokeńcami.

Też pola Młynkec so dźensa wšudźom swěćeše, a samo po Młynkec Jurjowej komorcy khodźeše so ze swěcu, kiž wot wokneška k wokneška spěšnje skakaše a ze žehliwym wokom do khamora kukaše slědźo za Jurjowej swjatočnej drastu. Što pak so Jurij dźensa hišće na nóc tak rjany hotuje do swojeje „lindr drasty“ a so wupikuje kaž na žentwu? Joho wjesołe, jasne wóčko wšak a směwacej čerwjenej licy přeradźatej wjesołu mysl, kiž joho młodostnu wutrobu pozběhuje.

wšak też hdys a hdys k wjesołomu rozmołwjenju ze sobustudentami wužichmy, doniž nowy assistenta dr. Schmidt našej rozmołwje mjezu njestaji.

Khódby, hdźež mějachmy naše jstwički, mějachu wšelake přimjena. Naju jstwička, kotruž z njebo Fr. Müllerom wobydlach a kotrejž běchu starosćiwi towaršojo přimjeno „Müller & Co." dali, běše na khódbje mjenowanej „Beckerei", dokelž tam prof. dr. Becker bydleše.

Po tym so dźakownje a přećelnje z přećelemi rozžohnowachmoj, sebi slubjo na strowe a wjesołe zasywidźenjo . . . haj, ale hdy a hač?!

Nazajtra, póndźelu rano, wotwjeze naju pyšna rhynska łódź do němskoho Roma — do Khelna. Wjedro běše, kaž běchmoj hižo zwučenaj, zasy rjane, woprawdźe kanoniske, t. r. wobstajnje rjane za pućowanjo.

„Złotomu Mohučej" nětko poslednje Božemje prajachmoj a na zasywidźenjo — hdy a hač?! Arcym. P. Šołta.

Stawizna woswjećenja Božoho Ćěła w Španiskej.

Před něšto časom přińdźe general Franko ze swojim wójskom přez wjes Daroca, kiž při drózy mjez Saragossu a Teruelom leži. General Franko je dobry znajeŕ stawiznow, tuž powědaše wukrajnym nowinarjam stawiznu wjeski Daroca, kiž je ze swjedźenjom Božoho Ćěła zwjazana.

Běše to w srjedźnym wěku, hdyž wojowanjo Španičanow z Maurami wokoło města Valencije howrješe. Aragonojo běchu so pola wsy Daroca zjednoćili a chcychu nadpad na Maurow přihotować. Před nadpadom chcychu křesćanscy wojacy woporej Božeje mšě přitomni być a swjate woprawjenjo dóstać. Tu we wokomiku, hdyž chcyše měšnik runje swjate woprawjenjo wudźělić, nawalichu so njepřećeljo njenadźicy do wsy, a strašne wutřěle lětachu hač na cyrkwine naměstno. Wojacy wostajiwši wšoho za brónjemi hrabachu a so na njepřećela walichu. Měšnik, kotryž běše sam wróćo wostał, wza swjate woblatka a zawali je do běłoho rubička a skhowa je w jenej prózdnjeńcy mjez kamjenjemi. Wojowanjo skónči z dobyćom Aragonow, kotřiž z dźakownosću, zo bě Bóh jich brónje wjedł, za swjatym woprawjenjom žadachu. Ale swjate woblatka tu njeběchu. Při powšitkownym rozhorjenju njebě sebi měšnik městno spomjatkował, hdźež bě je skhował. Wšě pytanjo bě podarmo, ani wón, ani wojacy njemóžachu městno namakać.

Kěrluš wo swjatym Benje.

1. Khwalće Boha Stworićela
Saksonscy a wyskajće!
Wam dźě škitarja wón pósła.
Baworscy, so přidružće,
Wy dźě škitarjowe ćěło
W swjatej cyrkwi škitaće.

2. Swjaty Beno, khorhojniko
Mišnjanskoho biskopstwa,
Horliwje sy šěrił wěru
W tutych kóncach bjez mječa.
A tak našich wótcow serbskich
Dobył sy za Khrystusa.

3. Kaž dub kruty njepohnuty
Wichoram so wusměwa,
Tak też twoja swěra k bamžej
Nihdy njej' so zatřasła,
Byrnjež samo kěžor hrozył;
Radšo ty so wuhnać da.

4. Tola Bóh sam po złych lětach
Pokoj krajam wobradźi.
A ty njeznaty so wróći
Do Mišnja, hdźež wotewri
Na rybje Bóh ludźom woči;
Haj, tón dźiw wšěch zwjeseli.

5. Minychu so sta lět płódnych,
Swět twój twar ći powróći.
Potomnistwo njedźakowne
Wot tebje so wobroći.
Před njemdrymi wukhowachu
Do Mnichowa ćěło ći.

6. Po stach lět pak znowa stany
Z prócha twoje biskopstwo,
A nas črjódku swěrnych zaso
Pod twoje da škitafstwo.
Nět njech rosće, štož sy wusył,
K česći Boha našoho!

7. Z Kralom njebjes njech nas, Beno,
Twoja swěra spřećeli!
Wuproš swěru swojim wowckam,
Pastyrjo najswěrniši,
Zo bychmy po twojich stopach
Boži raj sej dobyli!

27. 4. 38. Ludmił.

A čohodla by so też njeradował, wšak běštaj jomu dźensa staršej přizwoliłoj, zo smě swoju ruku z wěčnym slubom zwjazać z Mockec Hańžcynej, kotraž bě jomu była tak dołho zapowědźena! Doběža na horniu łubju po sedło, a hižo bě z nim zas dele, w konjeńcu. Brunak so dźiwajo na njoho hladaše, hdyž joho poča hišće z wječora sedłać, a njerodźeše ani wo rjanu wuzdu, kotruž jomu Jurij přez wuši sćahny; běše wšak přejara zwuknył porjadej a chcyše w prawym času swój swjatok měć. Hačrunje běše cyłe popołdnjo prózdny w konjeńcu stał, stupaše tola jenož pomału kaž zaspany za Jurjom z hródže won. Jurij skoči do sedła, šlipny ze šwupičku do konja; kóń zahrjehota, wohladny so hišće za konjeńcom, hdźež njebě tak khětře swój wows dokusać mohł, a ćerješe ze šěroko wotewrjenymi wrotami z dwora.

Młynkec nan stoješe wuslěkany na khěžnym prozy, přiwołajo hišće Jurjej „Wjele zboža!", a też Młynkowa wusłyšawši konja zarjehotać wuběža wostajiwši wšoho z dójnej dóńčku z hródže. Ale Jurij bě hižo z dwora, a jenož joho „Daj tomu Bóh!" zaklinča k jeje wušomaj. Hišće khwilku za nim hladaštaj.

A Młynkec Jurij bě też hólc za tym, zo smědźachu sebi na njoho něšto być zdać. Rjany strowy pachoł, dołhi, šwižny kaž jědła a sylny kaž Samson. Też we wsy ludźo ducy po puću zastawši hladachu za Młynkec přećelnym Jurjom, kiž runy kaž swěčka na konju sedźeše a kóždomu zdwórliwy postrow přikiwaše. Samo při khłódnej studni za wsu wońchny žiwy šwapot wjesnych holcow, kotrež běchu sebi tu po wodu a zdobom na wječornu bjesadu přišłe, a jich jasne, čorne zernički kukachu skradźu přez zelene wjeŕški, čistu studničku wobrubjace, do joho rjanoho, čerstwoho wobliča. Wšak měješe joho kóždy we wsy rady joho ćichoho, přećelnoho wašnja dla. Wšěm běše k woli, hdźež jenož móžeše. Jědźeše-li do města, wza kóždoho šědźiwoho starca, kotrohož na puću přesćahny, kóždu potulenu wowku, kiž so z ćežkim korbom do města wlećeše, sobu na wóz. Kóždy wočakny, čapnywši so na brjóžk, słyšeše li Młynkec wóz ridrować, přetož bě wěsty, zo změje Jurij za njoho hišće městačka na wozu. Hdyž pak so wječor z pola dom nastaješe, bjerješe khěžkarjam za wutrobne „Zapłać Bóh luby Knjez" stajnje fóru žita abo podobne sobu domoj, a sprócni roboćenjo njetrjebachu sebi hišće hač do slepeje ćmy swój samsny khuduški Boži dar po karkach domoj wozyć. Tajkej njesebićnej lubosći wšitcy derje rozemjachu, a po cyłej wokolinje khwaleše so Jurjowa dobroćiwa wutroba.

Samo swětły měsačk dobywaše so z čorneje mróčałki, kiž joho miłe wóčko z čornym šlewjerjom zakrywaše, a přewodźeše pózdnjoho jěcharja na joho puću. Ze swojim nježnym slěbornym hortom košeše jomu nadobne čoło, kiž bě dźensa jasne kaž njebjes krasny lazur. Njeličomne hwězdźički frinkotachu na módrym njebju a zhladowachu kaž wóčka jandźelow na zemju. Wšitko bě ćicho. Jenož w rěčcy šćebotachu hišće kački a podnurjowachu swoje somoćane šije a plačite pyski do wody, jako bychu łójiłe złoćane hwězdźički, kotrež tu swoje błyšćate mjezwoča na dnje kupachu. Tu a tam ćěrichu hišće dźěći črjódu hus domoj, hač do pyska napasenych, zo so jim horleško jenož tak kolebaše.

Nadobo, hdyž hižo běchu wšu nadźiju spušćili, dohladachu so na spodźiwnu swětłosć mjez kamjenjemi, a hdyž so přibližichu, namakachu tam wołtarny rubičk, do kotrohož bě měšnik woblatka zawalił. Woblatka pak běchu so zhubiłe! Na běłym rubičku pak běchu jich slědy w krejčerwjenej barbje widźeć. Dźiw „Božoho Čěła“ bě so stał!

Hdyž tehdyši kral Jakub wo tym zhoni, přikaza, zo ma so tutón rubičk na wšě časy zakhować. Nětko pak nasta zwada mjez wojakami, kiž běchu swědcy tutoho dźiwa byli. Či, kotřiž běchu z Daroca, měnjachu, zo je jich wjes prawa khowanka za rubičk. Druzy zasy běchu měnjenja, zo tajka wjeska njeje přihodne městno za khowanjo tajkeje drohoćinki. Na radu krala buchu tři Aragonojo postajeni, losować. Dwaj losaj padnyštaj na Darocu. Tola druha strona wosta při swojim wudawanju, zo tajka wjeska njezamóže tajki pokład prawje wukhować. Tuž bu zasy druhi wupuć namjetowany. Dachu z wukraja běłoho mula přińć, kotryž njeznaješe krajinu, zwjazachu jomu rubičk na khribjet a přewostajichu skoćeću, prawy puć namakać. Mul dźěše přez cyłu wjes a na druhej stronje wuńdźe ze wsy, nadobo so poklakny a zwjeze so mortwy. Tak bu zwada wujasnjena a rubičk wosta w Daroca. Jónu za lěto, na swjedźenju Božoho Čěła, so pokład zjawnje wustaja.

Cyrkej a měr mjez ludami.

Francózskaj jezuitaj staj zasłužbne dźěło přewzałoj, dokumenty hromadźić, w kotrychž je wučba poslednich bamžow wo zakładach měrnoho zhromadnoho žiwjenja ludow zapołożena. Štož su Leo XIII, Pius X., Benedikt XV. a Pius XI. k tutomu předmjetej prajili, to je po času a składnosći wšelakore, ale wučba je přecy a wšudźe samsna. Wona je zawdata wot maćerskeje starosće Cyrkwje, spranosć za wobknježacu móc mjez ludami pozběhnyć, mjezsobnomu dorozemjenju a měrnomu, zhromadnomu dźěłu służić.

Spomnjena kniha njeje jenož za prawnikow a politikarjow ze zajimom, ale tež za apologetow, kotřiž móža z njeje maćiznu čerpać, zo bychu dopokazali, kak je so Cyrkej stajnje prócowała, rozkory zadźěwać a sćěhwki nastatych rozkorow wołóžić.

Z časa Leona XIII. namaka so w tutym składźe dokumentariski material wo bamžowskim jednanju w němsko-španiskej rozkorje dla karolinskich kupow, wo zajimje bamža na měrowych konferencach w Haagu a w Burowej wójnje, dale wjacy narěčow, w kotrychž wón zasadu zastupuje, mjezynarodne poćahi po předpismach křesćanskeje přikaznje póćiwosće zarjadować. — W prěnim kołopisu Pia XI. rěka: W Bohu samym leži rukowanjo za měr. Wot tuteje zasady je so bamž w rozkorach swojoho časa wodźić dał (w rusko-japanskej wójnje, w rozkorje mjez Boliviskej a Braziliskej, w poćahach mjez Pólskej a Ruskej). — Wosebje wobšěrna je maćizna z časa Benedikta XV., do kotrohož pontifikata swětowa wójna padny. Joho encykliki a listy su njezachodne stawizniske swědčenja za joho w mućenjach powójnskoho časa dopokazany rozhlad. — Tež bamž Pius XI. je při wšelakich składnosćach khutnje na to pokazał, kak nuzne za spomoženjo ludow a zdźerženjo měra je wobkedźbowanjo zasadow sprawnosće a lubosće.

Tak wopřija tuta kniha bohatu maćiznu křesćanskeje wučby wo wulkich problemach, z kotrymiž so w našim času zaběramy.

Katolska Cyrkej w swěće.

Francózska. W měsće Nicca je so z přihotowanjom na přichodny eucharistiski kongres započało. Čas bu postajeny wot 4.—9. septembra lěta 1940. Biskop Niccy, Rémond, je hnydom po swojim nawróće z Budapesta organizatorski komitej za eucharistiske kongresy přeprosył, joho w septembru wopytać, zo bychu tam za swjedźeń a konferency so přihodźace městna wupruhowali a lokalnych organizatorow wuzwolili. Nicca je jako městno kongresa wosebje přihódne, dokelž při morju leži a wulke łódźe budźa so sobu za hotele trjebać móc. Tež hłowny wołtaf so při brjozy morja postaji. Nowa awtowa droha a nowy móst so natwarja.

Francózska je nowej zajimawej znamcy wudała. Prěnja płaći 3 franki a pokazuje bamžowski palast w Avignonje.

A zasy bě swjata ćišina kołwokoło. Jenož rěčka pluskotaše bórbotajo po hładkich běłych kamuškach, a stare wjerby zatřepotachu, jako bychu so nastróžałe konjacoho dupota, a mućachu ze swojimi dołhimi hałzami slěbornu rěčku, kiž so tu přez zahony wiješe. Z polow a łukow stupaše lubozna wóń, a Jurij a brunačk ju srěbaštaj do so kaž balzam.

Jurij pak na wšo to njekedźbowaše; posłuchaše na luboznu, něžnu, ale zrudnušku pěseń sołobika, kotryž tu w ćichej nocy zybolatym hwězdam skoržeše, zo bě jomu žehliwy błysk luby statok, staru lipu, na kotrejž z wječora tak rady přebywaše, rozpačił, wobodrěł a wopalił, tak zo jenož hišće prózdne hałzy hrózbnje do powětra wudźerachu. A tute zrudne hłosy klinčachu jomu we wušomaj kaž žałosćace płački wboheje syrotki na rowje lubeju staršeju. Běše jomu zdobom tak ćežko a dźiwny ból česnješe a spinaše joho wutrobu. Sołobikowa něžna pěseń klińčeše jomu kaž posmjertny kěrluš nad rowom joho młodoho zboža. Ale hižo zhubjachu so tute jimace zynki jomu z wušow, njemóžachu wjacy dosćahnyć so zdalowacoho jěcharja. Brunačk wšak spěšnje wustupowaše słyšo w blizkej wsy psy šćowkać, kotrež stražujo po burskich dworach hanjachu. Jurjej wujasni so trochu pokhmurjene mjezwočo zasy, hdyž zhladowaše k małej ze słomu krytej khěžcy na hórcy, kotrejež běłe sćěny za starej lipu, kiž před khěžu stoješe, přećelnje kukachu. Tam so hišće we woknach swěćeše, tam hišće njeběchu lehnyć. We wsy pak bě hižo wšitko woćichło. Ludźo sebi tu njeswěćachu; wšak bě wožně a kóždy dźěše sprócny do łoža.

Njebě nihdźe ani žiweje duše wjacy, khiba tam w małej khěžcy na hórcy skónc wsy. Tam sebi hišće njemyslachu na wotpočink, hačrunjež běchu wodnjo ćežko dźěłali. Na roboće wšak njemóža dźěłaćerjo lěnjoho pasć. To dźe do skoka cyły luby dźeń, rano zahe hač do slepeje ćmy. Po swjatoku, hdyž druzy domoj khwatachu, běštaj Mockec nan a Hańža — tak jim rěkachu — hišće na pólko dóšłoj; Hańža bě sebi karu sobu wzała, a hdyž běštaj Bože žito posykłoj a spopowałoj, nasyče nan hišće karu dźećela, zo by k wječornišomu a jutřišomu dosahało.

Jenož Mockec mać njebě so před wječorom na polu pokazała, za to pak wonješe dźensa ćim rjeńšo wokoło Mockec domskoho a samo wječor hišće zběhaše so z wuhenja běły kur, hačrunjež tola Moccyna hewak wožně wječor njetepješe. Njewječerjachu dźěn ničoho ćopłoho, zo bychu drjewo lutowali; nadrjebichu sebi khlěba do zymnoho mloka abo spokojichu so z warjenymi sušeńkami, sadowej muku atd. Tuž bě bjez dźiwa, zo běchu ludźo so dźiwali, hdyž tu wšitko za plincami wonješe, wšak sebi tola hewak plincowu kermušku njehotowachu. Też Mockec kruwomaj so plincow zechce a přesćěhaštej njesćerpliwje wo wječerjeć. Ale nichtón njechaše přińć. Moccynej hladaše hišće druhe, nuzniše dźěło do rukow. Tuž dyrbještej kruwičcy rad abo njerad na Hańžu dočakać. Skónčnje běše před dwórčkom słyšeć Mockec stara kara, kotrejež dodźerżany rjap pod njewšědnej ćežu wšón pikotaše, a skiwlo mlěješe kolesko w drobnym pěsku na dworje. Hańža so khětro zepjeraše njedźiwajo toho, zo ju druhdy strašnje w boku kłó, a so pyrješe kaž róža.

(Pokročowanjo.)

Tutón palast, kiž běše za bamžow wot Clemensa V. hač do Hrjehora XI. wěsty čas „Vatikan“ a 40 lět dołho w rukach napřećiwnych bamžow, wosta też pozdźišo wobsedźeństwo Cyrkwje, dóniž w času francózskeje revolucije statej njepřipadny.

W Metzu su nowoho biskopa, monsignora Heintza, swjatočnje inthronizowali. Zwony wšěch cyrkwjow města při tym zwonjachu. Měsćanske wyšnosće, wšě katolske towarstwa a zwjazk wójnskich wojowarjow so z khorhowjemi wobdźělichu, nimo toho też wojerstwo.

Amerika. We wěstej amerikanskej nowinje wozjewi njedawno profesor university w Yale, William Lyon Phelps, artikel z napismom: „Nabožina w domje“. We wulkim nowinarstwje stawa so nětkole napřećiwjenjo z pjera presidenty sudnistwa za młodźinu Neuyorka, John Warren Hill. Wón praji, zo w Neuyorku samym 70 procentow ze 6000 młodostnych złostnikow, kiž kóžde lěto před joho sudnistwo přińdu, z bjezbóžneje wokolnosće wukhadźeja. „Tysacy młodych čłowjekow w Neuyorku a druhich amerikanskich wulkoměstach“, tak wón praji, „móhli so před złostniskim žiwjenjom wukhować přez nabožne woćehnjenjo. Nabožina je zakładna za młodźinu jako fundament a žro pócćiwosće a přichoda jako połnoprawnych amerikanskich stačanow. Jako jurista, kiž dyrbi kóžde lěto nad tysacami złostniskich hólcow a holcow rozsudźować, sym ja z profesorom Phelps přezjene, zo je nabožina nuznosć za derjemšćo amerikanskeje młodźiny. Tola njedosaha, dźěći do cyrkwje słać. Też starši dyrbja wěriwi a přeswědčeni kemšerjo być; přetož dźěćo sćěhuje na kóždy pad přikład nana a maćerje. Cyrkwje w Americy su dźensa najsylniše twjerdźizny přećiwo bjezzakońtwu a poskaženju.“

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 662.—693. z Radwonja: Pawoł Bělk, Jakub Běrk, Hańža Bětcyna, Mikławš Bjeńš, Hańža Brankačkec, Jakub Brycka, Mikławš Brycka, Jakub Čornak, Pawoł Delan, wuč., Jan Gliklich, dźěł., Mikławš Grubert, Mikławš Grubert (młynski), Pawoł Hančik, Michał Knobloch, Madlena Kurjec, Jan Liška, Handrij Merkulow, Mikławš Mička, Mikławš Pawluš, Józef Pjetaš, Ema Rječcyna, Marja Šenkowa, Jurij Šnajder, Pawoł Smoła, Jan Smoła, Jan Šołta, Hana Šejdźic, Michał Šćapan, Jurij Winar, Pětr Włóski, Mikławš Winar, Madlena Seligarka; 694. 695. z Radwořskoho Haja: Michał Běmak, Mikławš Swejda; 696.—699. z Bronja: Hana Filipowa, Hańža Gliklichowa, Jan Handrik, Mikł. Paul; 700.—704. z Boranec: Jurij Buš, Madlena Čórlichowa, Hańža Bušic, Jan Kasper, Jakub Wowčerk; 705.—708. z Čornoho Hodlerja: Jan Bělk, Mikławš Mička, Jakub Šołta, Jan Wjerš; 709.—716. z Kamjenjeje: Beno Čemjera, Jurij Handrik, Jan Knobloch, Mikławš Kopr, Marja Rynčowa, Pawoł Šipšik, Jan Šrama, Michał Žur; 717. z Lutowča: Jurij Wjerab; 718. 719. z Měrkowa: Madlena Grofina, Jan Pjetaš; 720. z Khelna: Jurij Buk; 721.—723. z Wětenčy: Marja Bjedrichec, Marja Zahonowa, Mikławš Khola; 724. z Pančic: Herta Symankowa; 725. z Jawory: Jan Młynk; 726. z Bělšec: Madlena Rězakowa; 727. z Budestec: Hana Zarjenkec.

Prócesijón do Wölmsdorfa. Njedźelu, 14. augusta, rano 1/2 6 hodź. Boža mša w Khróśćicach. 3/4 7 hodź. woteńdźemy. Njech sebi kóždy wobdźěleŕ wot swojoho měsćanosty wupokaz wobstara! Na mjezach maja so hišće 50 pj. za wosebity wupokaz płaćić. **Jurij Šołta w Pěskecach,** wjednik.

K tydźenišomu wozjewjenju chcu hišće přidać, zo so jězba na 15 hr. staji, njech so 5 hr. napłaća. Awtobus přijědźe po potrěbnosći do Khróśćic a Pančic, po puću móža wobdźělnicy přistupić. Čas so hišće wozjewi. Knjezow fararjow prošu, zo bychu mi ličbu wobdźělnikow hač do 17. 8. zdźělili. J. Słodeńk.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Toški za město — z dźeržadłom a torhadłom — **njeparujomne za pućowanjo!**
T. Albert, Lawske hrjebje 10

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Sprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za julij.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošefske dny	Z wotkel noša	Dešćowa mnohosć
210	11	31	19,3	5650	4900	1400	2500	1750	1250	5,250	30	8	z lipy	50,0

Müllerec konditarnja
w Budyšinje, na póstowym naměšće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejownі pěknje so ći posedźi.

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Krjepjawy / cynkowe bowy wšelake wulk. na składze, kupanske, płokanske wanje dźěćace kupanske wanje zawarjeńske aparaty, cynk. bowy za smjeće tunjo pola
„Hausbedarf“
M. Pfuhl, Znutřk. Lawska dr. 6

Gumij za kolesa
deki wot 1.60 - **hadźicy** wot 0.85
wobswětlenja za kolesa
we wšěch płaćiznach
wšě přisłušne dźěle ke kolesam
pola
G. Thomas
Budyšin, Kamjeńtna dróha 16

Pytam 14—16lětnu pilnu a spušćomnu **holcu** do domjacnosće k dwěmaj dźěsćomaj. Wučeŕ **Rachel** w **Ralbicach.**

Živnosć,
12 kórcow wulka, so khorosće dla hnydom přenaja abo předa. Wosebje rjana ležomnosć.
Vogt, Neu-Callenberg 86
pola Šěrachowa.

Gardiny
Kurt Erler w Budyšinje Žitne wiki 28

Naše
léćne skónčace předawanjo
25. 7. hač do 6. 8.
poskića wam přijomnu přileżnosć k nakupjenju hotoweje drasty.
Wjele we płaćiznje poniżene su:
žonjace léćne woblečenja
žonjace léćne mantle
Hellwig & Schönbohm
rjadny wobkhod we hotowej drasće za žony, mužow a dźěći
Hermanksku njedźelu wotewrjene!

Ke kofejej a čajej pisane platy jenak woblubjene
z *Knježkec* konditarnje
Garbarska hasa 3 Dalokoreńčak 2216
Wobkedźbujće našu rjanu tšěšnu zahrodu k přijomnomu přebywanju.

K hermankej wopytajće prošu **Maksa Herdu** **w Budyšinje** nětko Sukelnska dróha 10

Mužace šport. wobleki z jenym porom kholowow	25,—	Mužace šport. wobleki z dwěmaj poromaj kholowow	29,95
Muž. kholowy, knikerb., wot	4,95	Mužace jaki (janker) wot	6,95
Muž. mantle, šěro-nazeleń	25,—	Hólčace športske wobleki	8,95
Žonjace bluzy, interlok, wumělska žida	0,98	Žonjace bluzy, charmeus	1,50
Žonjace trikot. drasty wot	1,95	Žonjace drasty, w. žida wot	4,95
Žonjace čorne kompl.-jaki	4,95	Žonjace mantle „	9,95
Žonjace mantle, georgete	19,95	Žonjace kostumy „	14,95
Módročišć. drasta do dźěła	4,95	Dźěćace sukničky, bruny rips wulkosć 45	0,38
Dźěćace sukničky, bruny rips wulkosć 50	0,48	wulkosć 55	0,58
wulkosć 60	0,68	Holčace dirndl-drasty wot	1,95
Holčace polo-sukničky wot	0,39	Holčace polo-bluzy wot	0,39
Žonjace nohajcy, w. žida wot	0,49	Žonjace nohajcy, błuka žida 2. wuběrk	0,49
Žonjace kolenace nohajcy 2. wuběrk wot	0,49	Žonjace nohajcy, w. žida, plat.	0,88
Mužace zoki, wum. žida wot	0,39	Holčace šlipfry, charmeus wulkosć 30	0,29
Holčace šlipfry, interlok wulkosć 34/38	0,49	Dźěćace prynces-sukničky charmeus, wulkosć 50	0,58
Holčace košle, interlok wulkosć 34/38	0,49	Žonjace prynces-suknje charmeus, 2. wuběrk	0,95
Žonjace košlo-khol., interl.	0,95	Žonjace košlički, w. žida wot	0,69
Žonjace šlipfry, w. žida wot	0,69	Muž. kónc-tydźeń. košle wot	2,75

K hermankej Waše nakupjenjo pola

Oskar Butter nasl.

Škleńcu — Pórclin — Domjacu nadobu — **„Weck“-předawarnja**

Budyšin — Žitne wiki 2

■ Hermansku njedźelu wotewrjene ■

K hermankej ●

a poslednjomu dnjej

skóńčacoho lěćnoho předawanja

so zawěsće płaći mje wopytać a so **z drastu** za žony a muži wobstarać.

Možeće

woblečenja a mantle

k woprawdźe tunim płaćiznam kupić.

Karl König

Budyšin :: Žitna hasa 2/4

Hotowe a narysowane

kofejowe přikrywy

kaž też cyle lubozne

wušiwane šórcuški

kupujeće we wulkim wubjerku

we wotrjadnym wobkhodźe

Hanni Thiele

Budyšin — Žitne wiki 15

w domje fary Našeje Lubeje Knjenje.

Nowe kolesa!

Wot najjednorišoho hač do najwosobnišoho wuwjedźenja, někotre hišće z čerwjenym gumijom; też dźěćace kolesa we wšelakich wulkosćach, kupujeće płaćiznyhódno, po přeću też na podźělne płaćenjo pola

J. Sibaka, **Mužakowska dróha 4.**

NB.: Trjebene kolesa bjeru sobu do płaćenja!

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Po dołhej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći zemrě wutoru rano w Budyšskej khorowni, tam a prjedy hižo doma wjacy króć ze swjatymi sakramentami wobstarany, mój drohi mandźelski, naš horcolubowany nan, bratr, wuj, swak a dźěd,

Jurij Pjech, bywši kubleŕ w Khanecach,

swojeje staroby 65 lět a 5 měsacow. Minjeny pjatk smy joho ćělne powostanki na Khrósćičanskim kěrchowje w Čórlichec rowniśću k poslednjomu zeńskomu wotpočinkej pokhowali.

Wróćiwši so wot joho nam hišće přezažnoho rowa wuprajamy wšitkim, kotřiž su na pustych wječorach za joho dušu so modlili, w tak wulkej ličbje joho ćělo k rowu přewodźeli, wosebje też nošerjam, z krótka wšitkim, kotřiž su jomu na někajke wašnjo swoju lubosć wopokazali,

nutrny dźak a „Zapłać Bóh“!

W **Khanecach,** 5. augusta 1938.

W mjenje zrudźenych zawostajenych:

Hana zwud. Pjechowa,
rodź. Kralec z Miłoćic.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorěčak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

33. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **13. augusta 1938.** | **76. lětnik.**

„Dźens Marija z časa dźe.“

Dźens Marija z časa dźe, * z toho swěta ze žadosću * tam, hdźež wěčnje wostanje, * wobdarjena z wjesołosću. * Jězus dźe ji napřećo, trón ji přihotował jo.

Tak, lubi čitarjo, budźemy přichodnu póndźelu zasy z radosću spěwać. Swjećimy tola na tym dnju radostny podawk w žiwjenju najzbóžnišeje knježny a maćerje Božeje, wopominamy tola na tym dnju jeje wotkhad z tuteje časnosće, dźeń jeje rozžohnowanja ze swětom.

Wróćmy so w duchu do prěnjoho křesćanskoho lětstotka a stupmy w duchu k smjertnomu łožu najzbóžnišeje knježny!

Kajka zbóžna smjerć! Kajki tróštny wotkhad z toho swěta! Kajki słódki wječor žiwjenja! Marija, mać Boža, je naturskeje smjerće wumrěła. To je powšitkowne přeswědčenjo cyrkwinskich wótcow a bohawučenych, to je přeswědčenjo swjateje Cyrkwje, kajkež so hižo w najstaršich liturgiskich modlitwach rańšoho a wječornoho kraja wupraja. Tak rěka hižo w jara starej, ze 7. abo 8. lětstotka, pokhadźacej modlitwje: „Swjata Boharodźićerka je na dźensnišim dnju ćělneje smjerće wumrěła“. A hišće dźensa modli so měšnik w ćichej modlitwje (sekreće) na swjedźenju do-njebjes-wzaća swjateje Marije: „Wěmy, zo je Marija po naturje mjasa zemrěła“.

Wo smjerći prajamy, zo je hórka. Hdyž bě też swjata Marija zakonjej smjerće podćisnjena, tak tola njeměješe smjerć za nju někajkich strašnosćow a hórkosćow. Jeje wotkhad z toho swěta rozswětleše njebjeske swětło a zerja zbóžneje wěčnosće jón překrasnjowachu. Čoho bě so też měła najzbóžniša knježna strachować, hdyž so tola jeje duše ženje njebě hrěch, ani najmjeńši hrěch, dótknył? Čohodla bě so měła bojeć bóžskoho sudnika, kotrohož je tola jako mać něhdy na swojimaj rukomaj nosyła?

Też z ćělnej khorosću so bědźić njeměješe. Ju ćehnješe z toho swěta jeničcy žadosć, žadosć „rozwjazana a z Khrystusom być“. Tale žadosć žehleše so w jeje wutrobje wot toho dnja, zo bě jeje Syn stupił do njebjes. Njech so też swj. Jan z najněžnišej lubosću wo nju staraše, Syna Božoho njemóžeše jej narunać. A dokelž też ze žanej nitku swojeje wutroby na časnych kubłach njewisaše, ani na wjeselach a česćach, njewjazaše ju ničo na tutu zemju. Bjeze wšeje hórkosće a ćeže dźěleše so wona wot njeje žadajo jeničcy za rjeńšim swětom. Tale styskniwosć a lubosćiwa žadosć za njebjesami wuwjedźe jeje dušu z putow ćěła bjeze wšeje bolosće a ćěsnosće.

Što móžemy sebi rjeńšoho myslić, lubi čitarjo, hač tajkule smjerć, hač wumrěć z lubosće k Bohu, ze žadosće za nim.

Bě to, jako by so zrawy, złotožołty płód, wot miłoho wětřika pohibany, ze štoma pušćił. Bě to, jako by swěca, kotraž so we służbje Wšohomócnoho wučerpa, ćiše hasnyła. Kaž woruch, na žehliwym wuhlu so rozpaliwši, w mróčałkach k njebju stupa, tak pozběhny so jeje bjezhrěšna duša do njebjeskoho raja.

Kajka měrniwa, zbóžna smjerć! Marija běše na Golgoće pod křižom swojoho bóžskoho Syna hórkosć smjerće do syta začuła; za to smědźeše nětko we hodźinje swojeje smjerće hižo płody smjerće swojoho Syna na křižu wužiwać; jeje wumrěćo — to běše ćiche, zbóžne wusnjenjo w Knjezu! To njeběše smjerć, ale spočatk nowoho žiwjenja; nic smjertny dźeń, ale narodny dźeń za njebjesa! Bjez dźiwa, zo Cyrkej dźensa swoje dźěći k swjatej wjesołości namołwja: „Radujmy so wšitcy w Knjezu swjećicy swjedźeń k česći najzbóžnišeje knježny Marije; jandźeljo wjesela so jeje do-njebjes-wzaća a khwala Syna Božoho!“ *(Introitus — přistup.)*

Hdyž bě mać Boža wudychała, je jeje duša njeposrědnje k Bohu šła a Bože wobličo wuhladała. Što pak je so z jeje ćěłom stało? Swjata Marija je wumrěła, kaž je też jeje bóžski Syn wumrěł; jeje ćěło bu pokhowane, kaž bu też

ćěło jeje bóžskoho Syna do rowa położene. Jeje ćěło bu do rowa położene, traš, zo by tam rozpadło, tłało a zničene było? Nihdy nic. My dźěći katolskeje Cyrkwje smy přeswědčeni, zo ćěło najzbóžnišeje knježny bórzy po jeje smjerći wšohomócny Bóh zasy k žiwjenju zbudźi, z překrasnjenej jeje dušu zjednoći a do njebjes přiwza.

To je wučba katolskeje Cyrkwje, to je wěra katolskeje Cyrkwje stajnje była. Za to swědča nam cyrkwinske podawizny, prastare cyrkwinske modlitwy, swjedźeń do-njebjeswzaća najzbóžnišeje knježny samón. Tón je najstarši ze wšitkich swjedźenjow najzbóžnišeje knježny a bu na mnohich městnach rańšoho a wječornoho kraja hižo w 6 stoléće po Khrystusu swjećeny.

Tale wěra katolskeje Cyrkwje, zo bu mać Boža bórzy po swojej smjerći też ze swojim ćěłom do njebjes wzata, je zawěrno woprawnjena. Jězus Khrystus, wšohomócny Syn Boži, móžeše ćěło swojeje maćerje k žiwjenju zbudźić. Wón dźěn je swoje samsne ćěło zbudźił a wón zbudźi, tak wěrimy a nadźijamy so wšitcy, ćěła wšitkich wumoženych, kotřiž su we swjatosćacej hnadze wumrěli, junu na sudnym dnju. A njebě to też zdobne, zo wón jako dźakowny Syn česćehódne ćěło swojeje maćerje dočasa z rowa zbudźi a do njebjes přiwza?

Wězo je tute dočasne přiwzaćo swj. Marije do njebjes wosebite wobhnadźenjo, wuwzaćo z powšitkownje płaćacoho zakonja. Ale njeje Marija dźiwajo na jeje maćeřsku dostojnosć hišće wjetše wobhnadźenja a wuznamjenjenja nazhoniła? Dopomń so, luby čitarjo, jenož na jeje bjezhrěšne podjećo a jeje stajne, njezranjene knježnistwo před, we a po porodze jeje bóžskoho Syna. Přiwzaćo najzbóžnišeje knježny do njebjes też po ćěle je mohł rjec wobzamknjenjo wobhnadźenjow a dźiwow, kotrež je Bóh w žiwjenju najzbóžnišeje knježny skutkował, wosebje krónowanjo wěrnosće wo bjezhrěšnym jeje podjeću. Kaž bu Marija přez swoje njewoblakowane podjećo prěnja po duši wumožena, tak bu wona přez dočasne přiwzaćo do njebjes prěnja po ćěle wumožena. We swojim bjezhrěšnym podjeću je wona swoje prěnje, a we swojim do-njebjes-wzaću swoje poslednje a dokónčne dobyćo nad helskim hadom dobyła. Zdobom bu wona z tymle wobhnadźenjom swojomu bóžskomu Synej na cyle wosebite wašnjo podobna.

Tak wěrimy z połnym prawom, zo je najzbóžniša knježna a mać Boža Marija z ćěłom a dušu do njebjes wzata a my so wjeselimy tuteje wěry a nadobneje wučby. Wjeselmy a radujmy so z najzbóžnišej knježnu, zo je wona tak zbóžneje smjerće wumrěła a tak zahe płody wumoženja, překrasnjenjo swojoho ćěła a swojeje duše, směła nazhonić. A zawěsće skhadźa na dźensnišim swjedźenju też w nas horce přeću, zo bychmy junu móhli tak měrnje a zbóžnje wumrěć, a hnydom z dušu a na sudnym dnju też ze swojim ćěłom do njebjes přiwzaći być. Wo tym prosymy a prošmy stajnje prawje pobožnje w próstwje: „Swjata Marija, maćeř Boža, proš za nas hrěšnikow nětk a w hodźinje našeje smjerće". Wo to prosymy a prošmy prawje pobožnje, hdyž spěwamy hrónčko k česći do-njebjes-wzaća swjateje Marije:

Kotraž zamóžeš tam wjele, * pohladaj też na
nas dele, * a proš za nas hrěšnikow * nětk a
we hodźinje smjertnej, * hdyž nam naš čas
tudy wuńdźe, * pomhaj tehdy z stysknosćow.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Póndźelu, 15. augusta, na dnju swj. Marije do-njebjes-wzaća, změje dušowpastyř za Polakow w Pětrowskej cyrkwi w Budyšinje dopołdnja 1/2 11 hodź. Božu mšu z pólskim prědowanjom a zhromadnym swj. woprawjenjom. Přileżnosć k swjatej spowědźi je njedźelu a póndźelu rano wot 7 hodź. w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje, a póndźelu wot 9 hodź. w Pětrowej cyrkwi.

Z Wotrowa. K noticcy z Budyšina w poslednim Pósle: Hač je so štó z wosadnych na to dopomnił, zo by zemrěty knjez farař Křižank 6. t. m. swoje 70. narodniny swjećił, by-li hišće mjez nami był, nam nje je znate. To pak je wěste, zo rad na njoho spominamy w paćerjach, přetož husćišo so stawa, zo knjez farař Božu mšu z klětki wozjewja, kotruž je zasy něchtó wosadny za swojoho něhdyšoho dołholětnoho dušepastyrja woprował. Předewšim pak smy sebi na njoho myslili njedźelu, hdyž Porciunkulski wotpusk spěwachmy. Hižo na rańšach, hdyž něhdźe 350 ludźi k blidu Božomu přistupi, napominaše nas při prědowanju knjez farař, zo by tola kóždy, njech dźěćo, njech wotrosćeny, też jedyn wotpusk za swojohó prjedawšoho duchownoho so modlił, kotromuž nima so jenož swojeje duše dla wjele dźakować, ale z wulkoho dźěła też to, zo smy sebi naš dom Boži powjetšić móhli. To je zawěsće też kóždy dopjelnił, cyle wěsće pak ći, kotřiž běchu na nyšporje přitomni. Zhromadnje smy, přeměniwši trósku porjad nyšpora, zjawnje za njebоćičkoho wotpusk so modlili. — Njech wotpočuje w Knjezu!

Z Drježdžan. Njedźelu, 31. julija, zemrě w Drježdźanach naš krajan knjez Michał Lehmann (Wićaz), cłowny assistent na wotp., rodźeny z Pazlic. Zemrěty je dołhe lěta był sobustaw našoho towarstwa a swěrny čitař „Katolskoho Posoła". Je wopokazował runjewon hnujacu přiwisnosć našomu towarstwu a joho časopisej. R. i. p.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

Z njedawno wuswjećenych młodych měšnikow buchu k 16. augustej t. l. přistajeni: Pawoł Jänichen, nowoměšnik ze Šěrachowa, jako kapłan do Mišna; Mikławš Lok, nowoměšnik z Kamjenicy, jako kapłan do Šěrachowa; Jurij Reichelt, nowoměšnik z Drježdźan, jako druhi kapłan do Wostrowca; Adam hrabja Schall-Riaucour, nowoměšnik z Huski, jako kapłan do Kamjenicy při cyrkwi swj. Jana Nep.; Bruno Scheffel, nowoměšnik z Budyšina, jako kapłan do Drježdźanskeje propstownje; Beno Löbmann, nowoměšnik ze Šěrachowa, jako kapłan do Žitawy; Alfred Marschner, nowoměšnik ze Šěrachowa, jako kapłan do Wolešnicy w Rudnych horach. — Zwjeselace je, zo je lětsa 13 młodych měšnikow z Mišnjanskeje diecejzy wušło, štož też najdostojniši knjez biskop we swojej krótkej narěči na dnju wuswjećenja ze sćěhowacymi słowami wuzběhny: „Wot 400 lět sem je to prěni króć, zo móže Mišnjanska diecejza 13 młodych měšnikow do Knjezoweje winicy pósłać, kotřiž su so wšitcy w diasporje našoho biskopstwa narodźili a tu wotrostli. Tale hnady połna a radostna hodźina njech je nam a wšěm katolskim krajinam z dopokazom, zo diaspora njeje bjeznadźijny wosud, ale zo směmy so złožować po biskopskim hesle a wěrić „přećiwo wšěm nadźijam do nadźije" — a zo chcemy wjesele a zmužiće z hłubokej dowěru w dźěle pokročować na bójskim kralestwje dušow."

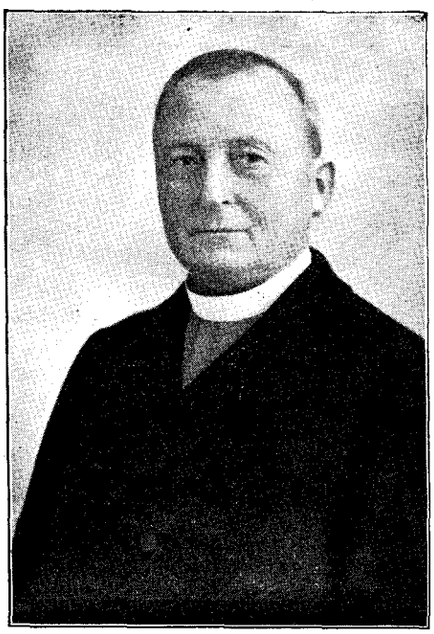
Daloki puć kemši.

Ći, kotřiž maja daloki a wobćežny puć kemši, njech so tróštuja nad sćěhowacym přikładom. Běše něhdy muž, kiž měješe daloko po wodu khodźić, štož běše jomu jara wobćežne. Jenoho dnja praješe při sebi: „Čohodla dyrbjał so tak čwělować? Chcu moju khěžku wopušćić a sebi tu při studni nowu natwarić." Ducy domoj do swojoho přećahowanja zamysleny, zasłyša nadobo někoho zady sebje přińć. Wón so wobroći a wuhlada, zo jomu rjany młodźenc kročel za kročelu sćěhowaše. Putnik so spodźiwajo wopraša, štó wón je, a što ma tu w samotnej pusćinje pytać? Młodźenc přećelnje wotmołwi: „Sym jandźel z njebjes a liču twoje stopy, zo bychu tebi jónu zapłaćene byłe." Na to so zhubi. Putnik spózna, zo je daloki puć za njoho zasłužbny. Wot nětka njeda sebi wobćeženoho khodźenja k studni žel być. Z toho móžemy sebi też my tróštnu wučbu wzać, zo budźe wšěm tym, kotřiž maja daloki puć kemši, a tola pilnje přikhadźeja, kóždy stop a stup za myto přiličeny.

Kanonik Jurij Hejduška

40 lět měšnik.

Dźensa, sobotu 13. augusta 1938, je tomu runje 40 lět, zo je wysokodostojny knjez can. capit. a ordinariatski rada Jurij Hejduška w Mohuču měšnisku swjećiznu dóstał. To je wulcy wuznamny dźeń za njoho samoho kaž za cyłe naše Mišnjanske biskopstwo, w kotrymž wón dźěn na wuznamnym měsće wulcy spomožnje sobuskutkuje. Też naše towarstwo swj. Cyrilla a Methoda, kotrohož hłowny předsyda wón wot 16. junija 1933 sem je, a naš „Katolski Posoł", kotryž wón tak skedźbliwje a wustojnje wot lěta 1931 rediguje, jomu k tutomu žadnomu jubilejej z cyłeje wutroby zbožo přejetaj, zdobom jomu wzdawši najhorcyši dźak za wšě joho swěrne a njesebične dźěło a skutkowanjo. Njech je Bóh tón Knjez tu na zemi nadobnje žohnuje a tam we wěčnosći zbóžnje mytuje!

Po cyłym biskopstwje je naš wysokodostojny jubilar swojoho miłoho wašnja dla a dla stajnje rozhladniweje rady derje znaty a wulcy widźany. Pokhadźa z Khrósćičanskeje wosady. Na Młynkec kuble w Hórkach je swoje młode lěta přeživił. Je so 19. apryla 1874 jako syn kublerja Jakuba Hejduški a joho mandźelskeje Khaty rodź. Kućankec narodźił. Dokelž staršej wurjadnu wobdarjenosć swojoho synka bórzy spóznaštaj, pósłaštaj joho na tachantsku šulu a dale na wučefsku praeparandu do Budyšina. Što je rjeńše hač měšniske powołanjo! Tuž zastupi też Hejduškec Jurij do serbskoho seminara w Prazy a studowaše jako khowanc tohosamoho, kaž běše to stajnje wašnjo, na němskim statnym wyššim gymnaziju Małeje Strony a na bohosłowskej fakulće němskeje Karlo-Ferdinandoweje university w Prazy. Poslednje lěto bohosłowstwa dostudowa w duchownym seminaru w Mohuču. Tu dósta 13. augusta 1898 měšnisku swjećiznu a njedźelu 28. augusta swjećeše prěni wopor Božeje mšě we swojej domjacej cyrkwi w Khrósćicach.

Swoje měšniske skutkowanjo započa we swojej domiznje, w Khrósćicach. Tu běše z młodym knjezom hač do jutrow 1900. Tři lěta běše potom kapłan w Seitendorfje a lěto katecheta w Budyšinje. W horcym lěće 1904 poda so do Reichenawa, hdźež běše hač do lěta 1912 z fararjom. Wot tudy powoła joho duchowna wyšnosć na wuznamnu faru N. L. Knjenje do Budyšina za fararja. Z wulkej horliwosću a wuspěšnosću je kaž wšudźe druhdźe też tu dźěłał a skutkował, dóniž so při nowozarjadowanju dušepastyrstwa w Budyšinje w nowozałoženym Mišnjanskim biskopstwje za fararja tachantskeje cyrkwje w Budyšinje njepostaji, kotrež zastojnstwo je hač do naléća 1934 wukonjał. W lěće 1925 wuznamjeni joho duchowna wyšnosć powoławši joho do kapitla swj. Pětra, zo by sebi zwěsćiła joho měrnu, wobhladniwu radu. Jako dobry filologa a znajeŕ słowjanskich rěči wuwučuje w biskopskim seminaru w Smochćicach w serbšćinje. Dokelž so też w ratarstwje derje wustoji, je dołhe lěta rozměrne hospodarstwo w Smochćicach kaž też tachantske wobsedźeństwa dohladował.

Jara wuznamnje a wuspěšnje je naš jubilar stajnje też w pismowstwje dźěłał. Kelko je pisał wosebje do našoho „Kat. Posoła." Wot lěta 1931 je wón joho hłowny a zamołwity redaktor. Kelko to dźěła, kajka to rozhladniwosć a rozsudnosć! Kak wobhladniwje a wuspěšnje je naš časopis stajnje wobstaral! Za naše wosadne Bože służby je 4. wudaćo našeje najwažnišeje nabožneje knihi „Pobožny Wosadnik" wobstaral. Jako předsyda našoho nabožnoho towarstwa swj. Cyrilla a Methoda ma wón wuznamny nadawk za cyłe naše nabožne žiwjenjo.

40 lět měšnik! 40 lět w njesprócniwym dźěle w Knjezowej winicy! Kajke to wuznamne, žohnowane skutkowanjo! Tuž njech tajki wurjadny wopomnjeński dźeń so njeminje bjez horceje prózstwy z dźakownych wutrobow: Bóh zdźerž nam dołhe lěta hišće našoho měšniskoho jubilara we strowosći a čiłosći, zo by na wuznamnym městnje žohnowanja połnje skutkował k Božej česći a k spomoženju njesmjertnych duši!

C.

Krótke zbožo.

(Pokročowanjo.)

Połny měsačk spohladowaše z njebja, na kotrymž bě so wšo rozjasniło, a swěćeše na jeje jasne čoło a začerwjenjenej ličcy, hdźež horcy pót skhadźeše; pak smykaše so zasy po jeje serpiku, kiž jej zady za wuwjazowakom tčeše, pak skakaše na nanowej kosy, kotraž so jomu na na ramjenju kolebaše, nad Hańžinej hłowu, kaž kosa njesmilneje smjerće, kotraž tu z hrubej ruku porubuje młodych kaž starych. Haj, štó by sebi na to jenož zwažił pomyslić, zo snadź też tutu rjanu kwětku posyče, młódnu jeje hłójčku do khłódnoho rowa skłoni, zo čorne jeje zernički, kotrež dźensa tak wjesele do swěta hladachu, hasnu w smjertnej strašnej ćmi!

Nichtó njesłyšeše, kak smjerć hižo sebi swoju kosu na nju klepa, najmjenje Hańža sama, kotraž bě runje dźensa z najrjeńšej nadźiju cyła wožiwjena a wjesoła — wšak wočakowaše Młynkec Jurja, swojoho nawoženju, kiž chcyše jej swoju ruku ze slubom zawdać na wěčne. Běše dźěn přecy dźěława a měješe wosebity spěch do dźěła, štož bě wosebje dopomhało, zo běštej Młynkec staršej nětk skónčnje zwoliłoj. — Tola dźensa jej dźěło hišće bóle hač hewak wot rukow dźěše. Narěza sebi na rězaku dźećela, wurjedźi kruwomaj korta a nasypa jimaj. Na to hrabny dójny stólčk a dójnu dóńčku a poča dejić. Kruwje wšak dźensa z lohka mloko dawaštej, wšak bě jimaj też Hańža přidała a z womješkom khětro połěpšiła.

Druhdy Hańža pozasta a posłuchaše hač nichtó njeńdźe. Ale wšo bě ćicho. Jenož łastojčki ze swojoho hnězdźeška na sćěnje kukajcy šeptachu sebi mjelčo, kaž bychu njechałe Hańžu mylić w jeje myslach. Druhdy też łastojčcy z ćicha po hródźi nimo latarnje přelećeštej, zo byštej hišće swojim młodźatam někajku mušku popadnyłoj, wšak derje wědźeštej, zo su dźěći stajnje hłódne. Ale jeju starosć wo Hańžu bě njetrjebawša, wona dźěn njeměješe khwile, so z luboznymi myslemi dołho nasadźować. Bě jenož wjesoła, zo kruwomaj dźećel tak derje słodźi, a zo z nim po hródźi tak njebrojitej

Arcyměšnik Pawoł Šołta

40 lět měšnik.

Z wulkim zajimom smy w poslednim čisle „Katolskoho Posoła“ čitali nastawk „Mohuč před 40 lětami“. A štó je tutón Mohuč a zdobom swoje tamniše lube potajnosće tak žiwje a zajimawje rozpisał? Podpismo to přeradźi: Arcyměšnik P. Šołta. Joho wšak „Posoł“ dawno ą derje znaje a też wšitcy joho čitarjo. Kak husto je wón toła hižo do „K. P.“ pisał, kelko rjanych a zajimawych nastawkow! Kak wjele je naš jubilař pućował! A stajnje a stajnje by zasy swoje pućowanja wopisował a też w „Posole“ wozjewił! Ma jara wobwrótne a žortniwe, haj samo šibałe pjero. A jara běžnje su joho nastawki pisane a kak rad je kóždy čita! Podawaja zdobom husto dosć stawizny a wašnja wobydlerjow a krajow. Wosebje lubuje a wopisuje swjate městna, kaž Rom, swjatoho Pětrowu cyrkej, Jeruzalem a Swjaty kraj. Někotre su samo w brožurkach wušłe, kaž „Częstochowa“ we němskej a serbskej rěči, „Prěki po Mazurskim kraju“. Wosebje swoju domiznu lubuje a jeje podeńdźenja. Wo tym swědči „Wotrow, serbske Troja“.

Naš jubilar pokhadźa z Wotrowa. Při samym Wotrowskim Božim domje, tam pola Mrózkec je joho kolebka stała. Tam so 6. meje 1875 jako najmłódši syn klamarja Mikławša Šołty a joho mandźelskeje Marje rodź. Cyžec-Wjacsławkec z Kašec narodźi. Wšitke jich dźěći běchu wosebje wobdarjene. Najstarši Pětr studowaše w Budyšinje na wučerstwo a bu potom dołholětny wučeŕ a kantor w Radworju. Michał přewza doma klamarstwo, woženi so z Khatu Žurec z Njebjelčic, Jan studowaše ratarstwo a bě dołholětny ratarski inspektor w klóštrje Marijinym Dole, Mikławš nawukny časnikarstwo a je dołhe lětdźesatki hižo w Serajewje jako złótnikaŕ a časnikaŕ, Hańža wuda so na Ferdinanda Welsa, překupca w Kulowje, Madlena zastupi do klóštra Wóršulkow w Lubodole a Hana woženi so po zemrěću Jurja Šustra, hosćeńcarja a pozdźišoho piwopředawarja w Budyšinje, z Jurjom Hawšom, pozdźišim piwarcom w klóštrje Marijnej Hwězdźe. Najmłódši, Pawoł, dźěše tohorunja na studije, a to do Budyšina a Prahi a na kóncu do Mohuča, měšniski staw sebi wuzwoliwši. Runje dźensa, sobotu, před 40 lětami, 13. aug. 1898, dósta we wulkodomje w Mohuču měšnisku swjećiznu a na Bartromja, 24. augusta 1898, swjećeše swoje prěničku — primicu — we Wotrowskim Božim domje.

Jenož někotre njedźele skutkowaše w Radworju, potom wjedźeše joho zastojnska służba trójcy do Žitawy, dale do Seitendorfa, Wostrowca, Lubija a Budyšina. Lěta 1906 přińdźe do Hajnic, hdźež nětko 12 lět spomožnje skutkowaše, najprjedy jako expositus a wot 1908 jako faraŕ, dóniž joho duchowna wyšnosć 1918 jako fararja do Lubija njepósła. — Dwaceći lět je tu swoje mocy wěnował swojomu swjatomu měšniskomu powołanju. Duchowna wyšnosć joho ćiche a swěrne skutkowanjo připóznawši, postaji joho w lěće 1923 za arcyměšnika Lubijskoho wobwoda.

Čiły a strowy swjeći najdostojniši knjez arcyměšnik Šołta cyle wurjadnje wjacore jubileje: 40 lět je měšnik, 30 lět faraŕ, 25. lěto wukonja připódla wojeńsku duchownu służbu, 20 lět skutkuje na městnje a 15 lět je wón arcyměšnik.

Njech Bóh tón Knjez tak mnohokróćnoho jubilara hišće dołhe lěta w tajkej strowosći a młódnosći zdźerži, zo by hišće wjele skutkował w Knjezowej winicy! C.

---

kaž hewak. Hańža bě kruwje podojiła, wulki połny mlóčnik za to swědčeše, zo bě Hańža kruwomaj wumjeni čisće wuprózdniła. Za to pak jimaj też nětko z čorbasa načerpa dóńcy pića a popjerješe je z womješkom. To wšak kruwje hnydom pytnyštej a dźaknje lizaštej jej ruku ze swojim škropawym jazykom. Jeju přećelnje na Hańžu zhladowacej woči móžeštej jenož trochu wuprajić, štož jich němy jazyk njedokonja, zo też skoćo sebi waži a derje znaje swojich dobroćerjow. Lubje tuleštej so k Hańži, hdyž jimaj wona pod brodu drapaše a přećelnje powědaše. Rozemjachu wšak sebi derje, a kruwomaj so to tak lubješe, zo běštej swojoho słódnoho pića zabyłoj; tola Hańža so dopomni a donjese mloko do pincy. Ducy z pincy założi z dobom do bróžnički po wokleṕ słomy, rozrěza ju, zruna kruwomaj hnój a zasławši jimaj słomu, tykny hišće łónčko dźećela za reble. Přidawaše rady, wšak by mać stajnje powědała: „Kajkež maš kruwy, tajka sy hospoza“.

Nětk hakle bě Hańža w hródźi hotowa. Přizačiniwši hródźine durje wza sebi hišće trawjacu kosu a doběža do zahrody k rańšomu něšto trawy nasyc. Doliwać dźensa njetrjebaše, bě to nan za nju sčinił, kiž runje zahrodku wokrjepiwši z krjepjacej kanu w rucy do dwora zastupi.

„Nó, Hańža, njeje dha hišće přecy swjatok? Myslu, zo smój so nadźěłałoj, pój jenož nutř, wšak móžeš jutře rano nasyc“, rjekny nan.

„Ale, luby nano, štož je hotowe, je hotowe, nětko z wječora so tak derje syče, hdyž je tajka rjana rjosa, wšak sebi ducy něšto rjabow sćahnu.“ To prajiwši běžeše spěšnje bosy, kajkaž běše, do zahrody.

„Tak jenož běž, luba Hańža“, bórbotaše nan a powědaše sebi mjelčo sam při sebi: „To je tola woprawdźe Božidar, tajkele dźěćo; wot ranja hač do wječora prócuje so kaž sprócna pčołka, žanoho dźěła so njestróži, a hdźež jenož móže, ći hišće k woli čini, při wšěm tym stajnje wjesoła a přećelna, spěwa sebi hišće rjanu pěsničku, kaž škowrončk na polu . . . To mi woprawdźe wutroba wjeselšo bije, pohladam-li jenož do twojoho luboznoho wobliča, a kóžde dźěło je mi słódše, dopomnju-li so, zo so jenož za swoju dušnu Hańžu prócuju a poću. Budźe so mi po tebi styskać, luba Hańža, hdyž so mi wudaš. To budźe potom pola nas wšo wosamoćene, njewjesołe, kaž we łastojčim hnězdźe, hdyž su młodźata wulětałe. Bóh luby Knjez budźe tebje žohnować, pěkne dźěćo, w twojim nowym powołanju, wšak sy naju stajnje tak posłuchała a tak pobožna była. A też mój tebje požohnujemoj, póńdźeš-li za swojim nawoženju, za šwarnym tebje hódnym Młynkec Jurjom, na

ěpši, zbožowniši přichod do bohatoho młyna." Tu nan pozběže swoju ruku, kaž by ju chcył położić žohnujo Hańži na hłowu . . . Tu hakle so dohlada, zo wjacy před nim njestoji.

Při měsačkowym miłym swětle bě Hańža trawy nasykła: nětk bě skónčnje też za nju swjatok. Tola nutř hić jej hišće možno njebě. Jeje wutroba bě dźensa tak połna; z mocu ju ćehnješe, při luboznym ćichim wječoru mać Božu w Różeńće z pobožnej modlitwu postrowić. Tuž poklakny so pod starej krušwinu a jeje mysle donjesechu ju tam do zdaleneje ćicheje swjatnicy. Měješe dźěn wšu přičinu, mać Božu wo zastupnu próstwu na tutym ważnym rozpuću žiwjenja prosyć, kotryž ju wjedźeše z wjesołoho raja bjezstarostneje młodosće do swjatoho a ważnoho powołanja, mandźelstwa. A sylza we wóčku přeradźeše, zo njebě lohke tute rozsudźenjo za cyłe žiwjenjo.

Tola čerstwy wječorny wětřik, kiž jeje horce čoło khłódźeše, wotnjese tute zrudne myslički — wotnjese pak zdobom też jeje hewak tak krutu strowotu. Pót a wětr wšak so derje njeznjesetej. Bě jej někak dźiwnje, před wočomaj so jej poča pisanić a hłowa wjerćeć.

Tola Hańža njebě holca za tym, zo by so wo tajke móličkosće starała, wšak běše zwučena, přewostajić wšo Božej njewuslědźitej radźe. W horcej modlitwje srěbaše njebjesku radosć do so, a jeje paćeř postupowaše z jeje knježniskeje wutroby po złotych skhodźeńkach měsačkowych swětłych pruhow, kotrež so přez štomowe huste lisćo dobywachu a do jeje styknjeneju rukow kaž złoty bančik plećechu, horje k njebjesam. Kaž błyšćate dejmanty wurosćechu z jeje porstow różowcowe paćerki a suwachu so kaž drohotne parle po zelenym bančiku: Překrasny to wobraz so modlaceje knježny. Bě bjez dźiwa, zo samo ćichi pastyř na njebju trochu pozasta a joho złote wowcki, jasne hwězdźički, jej lubje přikiwowachu, bě bjez dźiwa, zo tam za starej wulkej wjerbu młody jězdny zasta a ani wóčka z njeje njewotwobroći. Radosć so w joho wočomaj zabłyskny a spěšnišo pukotaše joho młoda wutroba, a też wón zepja swojej rucy w dźaknej modlitwje. Měješe wšak wšu přičinu Bohu so dźakować, zo smědźeše tohole jandźela w człowječim ćěle mjenować swoju wuzwolenu njewjestu.

Wona pak njebě słyšała brunačkowy dupot, njebě začuła płomjo horceje lubosće, sapace z młodźencoweje čisteje wutroby, njebě widźała wóhniweju zerničkow, kotrejž na nju pod hustym šlewjerjom čornych mikawčkow zhladowaštej. Jenož jeju modlitwje so njewidźomnje zjednoćištej a stupaštej w sněhbělej mróčalcy, kotraž nad nimaj přeleća, do njebjeskoho raja, před trón Boži.

Ćiše dojěcha Jurij do dwora. Ruče skoči z konja, spušći wuzdu a dźěše do zahrody. Brunačka wšak móžeše samoho wostajić, tón so bórzy spokojnje paseše na zelenym brjóžku pod wrótkami, šćipajo młódnu trawičku. Jurjowe piskate dołhe škórnje běchu w mjehkej trawje wotmjelknyłe. Nichtó joho njepytny, khiba Mockec kóčka, kiž tu ze žehliwymaj wočomaj na myš łakaše, a sleborny měsačk na njebju. Hižo stoješe Jurij cyle blizko při Hańži. Wokomik pozasta, lubosćiwje na nju hladajo, kaž by so łačił, jeje so dótknyć. Ale Hańža też nětko hišće joho njepytny. Čerstwe sylzy běchu kaž šlewjeř w jeje mikawčkach natkałe.

Hišće kročel a z waha połoži jej Jurij swoju mozlojtu ruku na hłowu . . .

Ale hišće druha ruka sahaše w tym samym wokomiku za Hańžu, kaž by zawidźała Jurjej tajku njewjestu. Bě to strašna „Boža ručka". Bjez dźiwa, zo wboha Hańža wša zatřepota po cyłym ćěle, kaž běła lilija w jězoru, hdyž so ptačatko na jeje něžnu hłóčku synje. Pod tutej ćežu potkny so hewak kruta holca, pokłoni so k zemi a zwjeze so kaž zwjadła kwětka. Wboha njepytny, kak ju nawoženjowa ruka wobja. Sylniša Boža ručka bě ju zajała do swojich lodowych naruči, a nahłe stróženjo zahaći jeje krej.

Kak so Jurij stróži, widźo Hańžu padać! Tola pokoji so, zo je to jenož womora, kiž bě Hańžu hrabnyła. Lubosćiwje přitłóči ju k swojej pukotacej wutrobje, a kaž by ju tutón pukot wožiwił, wotewri wona swoje wulke čorne wóčko a pohlada jomu do wočow. Tola jeje wóčko nawoženju njepózna a ćežcy skłoni so jeje hłowa na Jurjowu wutrobu, kaž zwjadła róža.

Tu zaja Jurjowu dušu strach a bojosć. Kaješe so nětko toho, zo běše Hańžu, chcywši ju wjesele překwapić, tak hroznje nastróžał. Z třepotacej ruku mačeše čerstwu wodu na jeje čoło, na kotrymž zymny pót kaž pomjedź přećepaše. Haj wbohi, wón sebi hišće njemysleše, zo tuta pomjedź zniči tutu krasnu kwětku, zo je to zrudny smjertny pót.

Přecy so hišće nadźiješe, zo ju bórzy womora wopušći. Trochu drje ju zasy khłódna woda wožiwi. Spěšnišo zasy biješe jeje wutroba, samo přez zblědnjene lička dobywaše so słaba čerwjenosć; tola njeběše to wjacy tamne strowe, młódne wobličo, njeběchu to lubozne zerja wotućaceje duše, ale poslednje pruhi mrějacoho słónčnoho žiwjenja; běchu to smjertne róže, kotrež běchu jej na licomaj zakćěłe. — Runje hišće tak slěbrojasny měsačk płačo zhladowaše z ćmoweje mróčałki, kotraž bě joho swětło zaćěmniła.

Jurij smjertny strach swojeje njewjesty spóznawši bolostnje zažałosći: „Hańža, luba Hańža, što je ći tola zwadźiło? Njeznaješ mje wjacy?"

„Sy to ty, luby Jurjo?" šepny Hańža, „ja će wjacy njewidźu — mi je kaž by mi smjerć z kosćacej ruku do wutroby kłapała — — połož mje tu do zeleneje trawy — njemóžu stojo wutrać tu na žehliwym róženju — pali mje smjerć do nohow — ale nic tam do jědojtych hadow, kotrež w trawje syča a z wóhniwymi jazykami za mnu sahaju."

(Pokročowanjo.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. W Berlinje bu wot lěta 1890 na 150 nowych katolskich cyrkwjow a kapałow natwarjenych; wot tutych w lěće 1937 štyri a lětsa tohorunja štyri.

Putniski tydźeń k česći swj. Kiliana we Würzburgu je so derje poradźił. Do złoteje putniskeje knihi je so 686 gmejnow zapisało. Cyły tydźeń, wot 8.—15. julija, měješe tamniši biskop wšědnje jene předowanjo a wosebitu narěč jednotliwym putniskim procesijónam.

Dominikanki w Ludwigshafenje a Speyeru su so za misijónstwo rozsudźiłe, dokelž dyrbjachu w šulach swoje dźěło złožić. 22 sotrow wěnuje so japoštołskomu dźěłu w Peru w Južnej Americy. W Juliaka započachu we wysokosći 3800 metrow z twarom jeneje šule z internatom. W měsće Albancay započinaja ze założenjom wyššeje šule za holcy. Němske sotry wužiwaja w tutym kraju, kiž so husto runa pusćinje, lětadła. W Braziliskej přewzachu sotry khorownju, šulu za šićo a internat za studowace holcy.

Swjećizna nowopomjenowanoho biskopa w Gdansku, msgr. Splett, wotměje so hišće tónle měsac w Olivje. Swjećić budże japoštołski nuncius Pólskeje, Cortesi, a assistować biskop Kaller-Ermlandski a msgr. Doncinik z Pelplina, kiž běše z wučerjom nowoho biskopa.

50. posmjertniny sławnoho němskoho bohosłowca Maćija Józefa Šeebena woswjeći 20. julija w Kölnje zwjazk katolskich akademikow. Pater Anselm OSB. rěčeše wo Šeebenu a wo nowej bohosłowskej wědomosći.

W městačku Marienstatt (Westerwald) stoji 700lětny ćernik w klóštrskej zahrodźe při kapali swj. Hany. W jutrownym tydźenju 1936 běše wón zmjerznył. Lětsa je z joho korjenja zasy sydm nowych hałžkow wurostło.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

10. njedźela po swjatkach, 14. augusta 1938:
Boža mša str. 374; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Eusebiju str. 457, 3. „Přede wšěmi strachami ...“ str. 353; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

Do=njebjes=wzaća swj. Marije, 15. augusta 1938:
Boža mša str. 546; Gloria; Credo; Praefacija wo najzbóžnišej knježnje str. 10.

11. njedźela po swjatkach, 21. augusta 1938:
Boža mša str. 377; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Johanje wudowje str. 473, 3. wo oktawje do-njebjes-wzaća str. 546; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 729. z Różanta: Michał Kral; 730. z Hrańcy: Mikławš Lebza; 731. z Pěskec: Mikławš Bělk; 732. ze Smjerdźaceje Michał Nuk.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Njedźelu, 31. julija, zemrě derje wobstarany, často swjate sakramenty dóstawši, po dlěšej khorosći w starobje 72 lět, mój luby bratr a naš wuj

Michał Lehmann,

cłowny assistent n. w.

Srjedu, 3. augusta, smy joho ćěło pokhowali na znutřkownym katolskim kěrchowje. Wšitkim, kotřiž su jomu poslednju česć wopokazali, wuprajamy:

Zapłać Bóh!

W Drježdźanach a Pazlicach.

We hłubokej zrudobje:
Hana, sotra, a wšitcy přiwuzni.

Zańdźenu wutoru w nocy zemrěštaj skoro w samsnym času naš luby mandźelski, nan, přichodny nan a dźěd

Mikławš Šwejda

z Njebjelčic

w 77. lěće žiwjenja, a joho sotra

Hana Šwejdźic

ze Serbskich Pazlic

we 80. lěće. Pjatk smy jeju ćěle do zhromadnoho rowa swjatočnje pokhowali.

Wuprajamy nětko wšitkim, kotřiž su jeju na pustym wječoru bohaće wopytowali a w tak rjanej ličbje k rowu přewodźeli, naš

najhorcyši dźak a „Zapłać Bóh“!

Wotemrětymaj pak daj Bóh wěčny wotpočink!

W Njebjelčicach a Pazlicach,
na dnju pohrjeba, 5. aug. 1938.

Hłubokozrudźenej
Šwejdźic a Brankačkec swójbje.

Dźak.

Při składnosći naju slěbornoho kwasa je so namaj telko skedźbnosće wěnowało, zo je njemóžno, kóždomu jednotliwcej so dźakować. Tohodla wuprajamoj z tutym naju **horcy dźak** wšěm lubym přećelam a popřewaćelam, kotřiž su naju z telko zbožopřećemi a z tak mnohimi darami překwapili. Njech Bóh wšu lubosć a swěru mytuje!

We **Wotrowje,** w augusće 1938.

Pawoł Bulank a mandźelska.

K njedźelskomu kofejej!

Dobry tykanc, pisane platy płaćiznyhódno

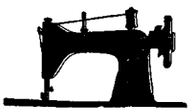
z „małeje konditarnje“ **Kneschke**

Garbarska hasa 3 **Telefon 2216**

Do domu podawanjo z dypkom

Chceš-li kupić tunjo a derje, kupuj jenož

we wotrjadnym wobkhodźe!

Oskar Hirche

Kamjenc

Założene 1880
Dalokorečak 774

15 trjebanych mužacych a žonjacych kolesow

někotre hišće kaž nowe, ma na předań

J. Schieback

Mužakowska dróha 4.

Krjepjawy / cynkowe bowy

wšelake wulk. na składze, kupanske, płokanske wanje dźěćace kupanske wanje zawarjeńske aparaty, cynk. bowy za smjeće tunjo pola

„Hausbedarf“

M. Pfuhl, Znutřk. Lawska dr. 6

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Pjatk, 5. augusta, wotwoła Bóh luby Knjez našu lubowanu dźowčičku a sotřičku

Antoniju Budarjec

w starobje 11 lět a 6 měsacow po krótkej, ćežkej khorosći ze swjatymi sakramentami domawobstaranu do rjeńseje wěčnosće. Zańdźenu póndźelu smy ju na Khrósćičanskim kěrchowje pokhowali. Wšitkim, kotřiž su so za nju na pustym wječoru modlili a w tak bohatej ličbje ju k rowu přewodźeli, wosebje pak knjezej P. Benej za domawobstaranjo, knjezej kapłanej dr. Horjenjej za joho hnujace a tróštowace słowa při rowje, knj. burej Ćórlichej za k rowuwjezenjo, nošerjam a klóštrskim šulskim towarškam za jich rjany spěw při rowje wuprajamy z tutym naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W **Jaworje,** na dnju pohrjeba,
8. augusta 1938.

Hłubokozrudźenaj staršej,
sotry a bratr.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoréčak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

34. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 20. augusta 1938.** | **76. lětnik.**

Deo soli gloria!

Wěš, što to rěka? — To je nadawk a wobsah twojoho žiwjenja a zawdak wěčneje zbóžnosće.

Štó z nas njeje hižo junu pobył w Božim domje klóštra Marijineje Hwězdy! — Kóždy drje je žno tam posedźał a so modlił. Při tym pak je też so wobhladował a najbóle drje zhladował na postawy, kotrež wysoko horjeka na prawym boku stoja, a na wjerch, hdźež jandźel při jandźelu so znošuje. Je ći tam, jako by widźał njebjo wotewrjene a khóry zbóžnych před trónom Božim, kotrež jomu hołdujcy spěwaju njebjeski kěrluš: „Swjaty, swjaty, swjaty budź khwaleny Bóh z wěčnej česću". Štóž pak je hdy do wobnowjenja cyrkwje sedźał pod khórom, tón je tam wohladał na wjerše: „Deo soli gloria". — Bohu samomu budź česć a khwała! —

Česć a khwała so tam dawa Bohu Wjeršnomu. Lědom, zo je jutrnica so pokazała na njebju, žno tam knježny zanošuja: „Knježe, wotewri mojej hubje a mój hort budźe wozjewjeć twoju khwalbu. — Pójće, spěwajmy Knjezej, wyskajmy Bohu, našomu spomožnikej. — Překhwatajmy khwalicy Joho wobličo a z psalmami wyskajmy Jomu." A potom sćěhuje psalm po psalmje, hdźež so wukhwaluje Boža wulkosć a krasnosć, móc a lubosć, swěra a sprawnosć. Tola knježnam njedosaha khwalba, kotrež same Bohu dawaju. A tak napominaju njebjo a zemju, wšón widźomny swět, zo by też wón hołdował „Kralej wěkow, njesmjertnomu, njewidźomnomu" (I. Tim. 1, 17). Z psalmistom spěwaju: „Khwalće Knjeza z njebjes sem, khwalće Joho we wysokosćach. Khwalće Joho wšitcy joho jandźeljo, khwalće Joho wšitke joho wójska. Khwaltej Joho słónco a měsac, khwalće Joho wšitke hwězdy a swětło, a wšitke wody, kotrež su nad njebjom. — Khwalće Knjeza wot zemje sem: Zmije a wšitke bjezdna. Woheń, krupy, sněh, lód, wichor, kotrež wukonjeju Joho słowo. Hory a wšě hórki, sadowe štomy a wšě cedry, dźiwja zwěrina a wšitkón skót, hadźina a křidłata ptačina — kralojo zemscy a wšitke ludy, wjerchojo a wšitcy sudnicy zemje, młodźency a knježny, starcy a młódši njech khwala mjeno Knjezowe." (Psalm 148.)

Takle a podobnje, spěwajcy a rěčicy, wukhwaluja knježny swojoho Boha wjacy króć wodnjo a w nocy. A hdyž njespěwaju z hortom, dha z rukami, z cyłym ćěłom słuža swojomu Bohu a dawaju też tak jomu česć a khwalu.

Podobnje pak khwali też kóždy druhi človjek swojoho Boha, jeli do njoho wěri. K joho česći napina swoje mocy ćěła a duše, wěnuje jomu swój rozom a swoju wutrobu, wopruje jomu swój čas wot ranja hač do wječora, też swój spar a nócny wotpočink. Kaž tamne knježny, kaž wša swjata Cyrkej we brevěrje hižo z ranja zahe so modla: „Knježe, wotewri mojej hubje a mój hort budźe wozjewjeć twoju khwalbu" tak też wěriwy človjek, hdyž stawa a so nastaja k dźěłu, při sebi praja: „Knježe, wšitko, štož budu dźensa činić a myslić a rěčeć, štož budu ćerpjeć a so wjeselić, to poswjećam hižo nětko Twojej česći". Tak potom khwali cyły dźeń swojoho Boha, njekhwali jenož z jazykom, ale ze wšěm, štož je a ma a čini. — Abo nječiniš tak? — Potom by był podobny tamnomu mužej, wo kotrymž stawizny powědaju, zo 70 lět dołho słužeše ze wšěmi swojimi mocami swojomu zemskomu wjerchej a hakle, hdyž mrěješe, póčna spominać, zo njeje ničo dźěłał za swojoho Boha. Želnosćiwy poruči, zo ma so na joho rowny pomnik napisać: „Tónle muž služeše swojomu zemskomu knjezej. Wón woteńdźe ze swěta, njespóznawši w prawym času, k čomu bě na swět přišoł".

Tola tajki Ty njejsy. Ale nětko snadź njewopominaš při wšej khwalbje, kotruž Bohu dawaš. Woprawdźe a we wěrnosći snadź so někotromužkuli zeńdźe, kaž wěstomu hólčecej z tamnym napismom pod cyrkwinym khórom we klóštrje Marijineje Hwězdy. Hakle pozdźe, snadź ženje prawje njezapřimneš, abo njewobkedźbuješ, što rěka tamne soli.

Hdyžkuli hólčec, pod khórom sedźo, tamne słowa čitaše, dha sebi hłowu łamaše, što tola tele hrónčko praja. Serbscy drje rozemješe, nic pak łaćonscy. Bórzy drje zapřimny, što rěka: Deo gloria. Wšak słyšeše kóždu njedźelu na Božej mši duchownoho spěwać: „gloria in excelsis Deo" abo knježny na duchowne: „Ite missa est", wotmołwjeć: „Deo gratias" a z knižkow, w kotrychž měješe přełožk, spózna, zo to rěka: Bohu česć a khwalba. Što pak ma te soli rěkać, za tym njepřińdźe. Hakle po dołhich lětach, hdyž na studijach łaćonšćinu wuknješe, dorozemi, zo soli rěka samomu. Nětk wědźeše zmysł tamnoho hrónčka: Bohu samomu budź česć a khwalba.

Takle, luby čitarjo, dźe drje so skoro kóždomu človjekej. Zo ma Boha khwalić tu za žiwjenjo, to wě jich najwjacy ludźi, sami pohanojo. Zo pak Bohu samomu, nic też nikomu druhomu, předewšim też nic sebi, to často njewopomina, abo hakle pozdźe za tym přińdźe, kak ma to činić, čoho předewšim so wostajić. Při wšěm, štož Bohu k česći maš mysle činić a ćerpjeć, so měša wjele sebičnosće, liwkosće, duchowneje a dušineje khiprosće. Njepokazuje Jězus na to, hdyž rěči wo dobrych, samo na sebi bohuspodobnych skutkach farizejow? Dokelž při wšěm dobrym, štož činjachu, khwalbu pola ludźi hladachu, dha — tak měni Jězus — su swoju mzdu hižo dóstali. Skutki, kotrež su dokonjeli, nima Bóh wjacy mytować, njepřijima je potajkim jako tajke, kotrež su za njoho a k joho česći dokonjane.

Chceš-li docyła nawuknyć, kak maš we wšěm a ze wšěm Bohu samomu česć dawać, móžeš to jeničcy wot Jězusa nawuknyć. Z cyłym swojim žiwjenjom će wón tule zasadnu wěrnosć wuči. Tohodla dźěn bě wón přišoł na swět, abo, kaž swjaty japoštoł praja: „Sebje samoho poda za nas, zo by nas wukupił wot wšeje njesprawnosće a wučisćił sebi spodobny lud, horliwy w dobrych skutkach". (Na Tita, 2, 15.) Tuž hižo při joho narodże jandźelow syły spěwachu: nětko „česć budź we wysokosćach". Hdyž Jězus po zemi khodźeše, lud wučeše, jomu dobroty wopokazowaše, a tón tohodla jomu přiwisowaše a na swojoho krala chcyše joho powyšić, wón měnješe: „Ja njepytam swojeje česće — ale česću swojoho Wótca" (Jan 8, 49, 50). A hdyž ze swěta dźěše, móžeše prajić: „Wótče, sym Tebje překrasnjał na zemi". My trjebamy potajkim jenož joho žiwjenjo wopominać; słowa, kotrež je rěčał, zmyslenjo, kotrež je při wšěch swojich skutkach a rěčach měł, rozpominać, předewšim też při joho ćerpjenju, potom dopóznajemy derje, što rěka, Bohu samomu maš dawać česć a khwalbu, być potajkim joho wěrny, woprawdźity służownik. Hdyž budźeš dźěłać a wotpočować, hdyž budźeš spěwać a mjelčec, ćerpjeć a so radować, hdyž budźeš sam ze sobu abo mjez druhimi: Spominanjo na Jězusowe žiwjenjo twoje zmyslenjo wutwori na to, zo budźeš wodnjo a w nocy, cyły a wšón spěwać Bohu samomu česć a khwalbu. t.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. 13. augusta 1898, potajkim před 40 lětami, dósta knj. kanonik Jurij Hejduška měšnisku swjećiznu. Zańdźenu sobotu woswjeći knjez jubilar tutón ważny wopomnjeński dźeń w tachantskej cyrkwi ze swjatočnym woporom Božeje mšě pod assistencu knjezow tachant. vikarow dr. A. Wolffa a dr. J. Hötzela. Mnozy wosadni a też druzy ze susodnych wosadow běchu přikhwatali na tule wurjadnu swjatočnosć. Wołtař běše krasnje wudebjeny z kwětkami a zelenymi rostlinami. Wobnowjene pišćele zaklinčachu mócnje a roznjesechu radosć po wulkim domje a do wutrobow wěriwych. Po cyrkwinskich swjatočnosćach khwatachu mnozy na scholastikat, zo bychu knjezej jubilarej wuprajili wutrobne „Daj Bóh zbožo!" a hišće wutrobniše „Zapłać Bóh!"

Z Budyšina. W Pětrowej cyrkwi běchu zańdźenu póndźelu prěni króć Bože służby za pólskich ratarskich dźěłaćerjow, kotřiž su w lětnym času w tudomnej wokolinje zaměstnjeni. Něhdźe 200 Polakow běše na Božej służbje přitomnych. Prědowanjo měješe knjez farař Chilomer z Póznanja.

Z Ralbic. Zańdźenu sobotu, 13. aug., běše 35 lět, zo naš wysokodostojny knjez farař, arcyměšnik Jakub Žur, w Knjezowej winicy spomožnje skutkuje, a to 21 lět w našej wosadźe. 13. augusta 1903 dósta w Mohuču měšnisku swjećiznu. Swoju primicu woswjeći w swojej wosadnej farskej cyrkwi w Njebjelčicach. Jako kapłan běše najprjedy k wupomocy w Khróśćicach; po swojim dalšim skutkowanju w Ralbicach wot 1903—08 bu za tachantskoho vikara a kapłana do Budyšina powołany (1909—10), hdźež bě tutón čas też z redaktorom našoho „Posoła". Wot 1910 běše jako farař w Kamjencu a wróći so 1922 k nam do Ralbic. Lěto pozdźišo bu z dostojnosću arcyměšnika wuznamjanjeny. — Bóh luby Knjez nam hišće mnohe lěta našoho knjeza fararja strowoho zdźerž, zo by mohł dale za dušow zbožo prawje spomožnje dźěłać a spěwać. Też „Katolski Posoł" přeje swojomu něhdušomu redaktorej wutrobne „Daj Bóh zbožo!"

40lětny měšniski jubilej w Lubiju.

We swojim poslednim čisle je nam „K. P." rjenje wopisował žiwjenjoběh wysokodostojnoho jubilara, knjeza arcyměšnika a fararja w Lubiju, Pawoła Šołty. Tuž njech nam dźensa něšto přeradźi, kak je naš luby, ważeny jubilar swoje wjacore jubileje zańdźenu njedźelu wosrjedź swojeje wosady woswjećił.

Njedźelu dopołdnja krótko do 1/2 10 hodź. běchu so na Lubijskej farje někotři knježa duchowni, cyrkwinske předstojićerstwo, wotrjady cyrkw. towarstwow a ministrantojo zhromadźili. Knjez jubilar wuspěwa někotre přihódne modlitwy. Wosadna knježna přednjese dołhu baseń, kotraž swědčeše wo horcej dźakownosći Lubijskeje wosady napřeco swojomu dołholětnomu swěrnomu dušepastyrjej. W swjatočnym ćahu wjedźechmy potom knjeza arcyměšnika do rjenje z kwětkami a pletwami wupyšenoho domu Božoho, hdźež wosada w bohatej ličbje čakaše.

Před hłownym wołtarjom, kiž bě krasnje wupyšeny, so dalše liturgiske modlitwy wuspěwachu. Nětko stupi na klětku swjedźeński prědar z přećelstwa jubilara, wysokod. knjez farař Jan Cyž z Hajnic. Na spočatku spomni wón, kak wuznamne je tute lěto za knjeza jubilara. 40 lět je měšnik, 30 lět farař, 25. lěto wukonja připódla wojeńsku duchownu służbu, 20 lět skutkuje w Lubiju a 15 lět je arcyměšnik. „Tak měj nas človjek za służownikow Khrystusowych a wudźělerjow potajnosćow Božich." Na zakładźe tutych słowow swjatoho Pawoła rozjasni swjedźeński prědar krasne a dźensnišomu času přiměrjene myslički wo katolskim měšnistwje. Jako służownik Khrystusa, wočłowječenoho Syna Božoho, ma katolski měšnik krasny ale hobrski žiwjeński nadawk, jako duchowny wučeř a liturga žiwjenjo Bože njesmjertnym človjeskim dušam posrědkować. To wón wosebje dokonja přez wudźělenjo swjatych sakramentow a přez swjećenjo wopora Nowoho Zakonja, přez Božu mšu. — Tute prědowanjo přinjese zawěsće swoje płody w přichodźe.

Na to sćěhowaše swjatočna jubilejna Boža mša. Jako paranymf služeše knjezej jubilarej wysokodostojny knjez kanonik Jurij Hejduška z Budyšina, joho přećel hižo wot studentskich lět, kiž bu z nim před 40 lětami zhromadnje na měšnika wuswjećeny. Jako diakona a subdiakona bě sebi přeprosył tohorunja duchowneju knjezow ze swojoho přećelstwa: knjeza fararja Dr. Bena Šołtu z Pěrny a knj. kapłana Dr. Pawoła Horjenja z Khrósćic. Cyrkwiny khór „Cecilija“ spěwaše wubjernje łaćonsku misu „Salve Regina“ pod nawjedowanjom knjeza kantora Mannheima. Někotři wojacy ju z violinami a samo posawnami přewodźachu. Ze swjatočnym „Te Deum“ a sakramentalnym požohnowanjom skónči so krótko do dwanaćich pozběhowaca Boža służba, kajkuž ju zawěsće wosebje w diasporje husto njedoživja. Zasy wróći so knjez jubilar w ćahu na faru, hdźež hišće mnozy gratulantojo ze zbožopřećemi a rjanymi darami přikhadźachu, mjez nimi tež wyšši komanděr Lubijskoho wojerstwa. Docyła běše wojerstwo při swjatočnosći derje zastupjene.

Přichodnu srjedu, na swjedźenju swjatoho japoštoła Bartromja, chce wysokodostojny knjez jubilar we swojej ródnej wjescy Wotrowje jubilej ze swjatočnymi Božimi służbami doswjećić.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— (Primica w Budyšinje.) W rjenje wupyšenej cyrkwi „Našeje Lubeje Knjenje“ swjećeše nowoměšnik Bruno Scheffel 31. julija swój prěni wopor Božeje mšě. Mjez tym zo bě nowoměšnik hrabja Schall Riaucour swoju primicu hižo 28. julija w domjacej hrodowskej kapali w Huscy woswjećił, měješe za tydźeń, 7. augusta, tohorunja swjatočnu primicu we wosadnej cyrkwi. Wobě primicy běštej wosebity podawk w cyrkwinskim žiwjenju Budyšskeje wosady. Wosadni so tež w jara bohatej ličbje na woběmaj swjatočnosćomaj wobdźělichu. Cyrkwinski khór pod nawjedowanjom knjeza kantora Šołty spěwaše jara wustojnje štyrihłósnu missu w as-dur wot C. A. Leitnera z přewodom orchestra. Na kóncu Božeje mšě zanjesechu wosadni swjatočne „Te Deum“. — Njech stej tutej dnaj z wosebitym žohnowanjom za Budyšsku wosadu!

— Swój 25lětny měšniski jubilej swjećachu 14. augusta kk.: propst W. Beier w Drježdźanach, farař J. Rönsch w Lipsku-Konjecach a farař Leo Nadler w Drježdźanach. Knjez farař Nadler drje je mnohim w Budyšinje hišće derje znaty; přińdźe nazymu 1913 jako nowoswjećeny měšnik do Budyšina a bu tu z katechetu. Je hišće mnohim šulerjam tachantskeje šule w dobrym wopomnjeću. Zdobom měješe dušepastyrstwo w Biskopicach zastarać. Wot 1914—1918 běše jako wojerski farař we wójnje; joho zastupowaše wosebje w Biskopicach tehdomniši knjez scholastik Mikławš Žur. Po wójnje, wot 6. jan. 1919, skutkowaše zasy jako katecheta w Budyšinje. 15. jan. 1923 bu za fararja w Drježdźanach-Striesnje postajeny, hdźež hišće dźensa spomožnje skutkuje.

— Najdostojniši knjez biskop pósła dotalnoho knjeza kapł. Otu w Šěrachowje jako farskoho vikara do Hubertusburga, knjeza kapł. Beisera w Wólšnicach jako farskoho vikara do Falkensteina a knjeza kapł. Šwemera w Žitawje jako farskoho vikara do Waldheima.

— Njedźelu 28. augusta budźa w cyrkwi swj. Klemensa w Berlinje 12 přisłušnikojo jezuitskoho rjadu k měšnikam wuswjećeni. Mjez nimi pokhadźatej dwaj z Mišnjanskeje diecejzy, a to naš krajan Gerard Andricki z Radworja a Pawoł Franc Saft z Drježdźan. Wobaj změjetaj njedźelu 4. sept. w domjacej wosadźe swoju primicu. Naspomnjenja hódne je, zo wobaj pokhadźataj z wučerskich swójbow.

— (Tśoja primica w Šěrachowje.) Cyle njewšědny wuznam měješe njedźela 7. augusta za Šěrachowsku wosadu. Tśo synojo tuteje wosady, nowoměšnicy Jänchen, Löbmann a Marschner, chcychu na tymle dnju k woltarjej přistupić, zo bychu tam swój prěni wopor Božeje mšě woswjećili. Na jasnym njedźelskim ranju hibachu so tři ćahi do cyrkwje a přewodźachu primiciantow ze staršiskich domow. Při cyrkwinskim skhodźe so zjednoćichu, hdźež

Krótke zbožo.

(Skónčenjo)

Jurjej bu styskno při Hańžinych błudnych słowach. Lědma ju dodźerža we swojimaj sylnymaj rukomaj. Smjerć nastróżeny a na cyłym ćele třepotajo khwataše ze swojej snadź hižo mrějacej njewjestu do dwora. Swěrny brunak wostajiwši dźećel w kólni přiběža hrjehotajo za nim, kaž by zrozemił Jurjowu bolosć. Tola Jurij na njoho njepohladny ale khwataše do khěže, do jstwy.

O wboha maći, što na tebje čaka! Twoja lubozna jstwička, kotruž sy dźens tak rjenje wupyšiła, přewobroći so bórzy do smjertneje komorki!

Runje njese zbožownje so posměwajo rjanu kanu, kotruž bě k swojomu kwasej dóstała, z kofejom a talef z plincami na blido, hdyž Jurij z na poł mortwej Hańžu zastupi jako njewinowaty mordař jeje lubeje dźowki. Jeje wjesoły posměwk zhiny hnydom na licomaj. Kaž Lotowa žona wosta sprostnjena stojo, a kana a plincy so jej z rukow wusunychu. Też nan na najstwje, kiž tam runje Hańžinu pomoc, hórko zasłužene pjenjezy liče še, zasłyša haru, a kaž by so ničoho dobroho njenadźał, wostajiwši wšoho přiběža dele.

Tu nětko leže še joho Hańža, kotraž běše hišće před krótkim wjesele spěwała „Dobry wječor, maćerka . . .“ bléda kaž ćěło a tak ćežcy zdychujo! Hrózbnje běchu so tute hrónčka na njej dopjelniłe. Leže še tu kaž mrějaca. Što bě so tola z joho lubej dźowku nadobo stało? Nichtón to njewědźeše, khiba Jurij, kiž kaž skamjenjeny před Hańžinym łožom stoješe z ćěsnje zawrjenym ertom.

Stary Mock zwoprědka ani njechaše swojimaj wočomaj wěrić, a hdyž so skónčnje wo zrudnej woprawdźitosći přeswědči, bě dźiwa dosć, zo hnydom do womory njepadźe — bě wšak hižo přewjele tu na zemi wustał. Tola tu njebě komdźenja, to spózna. Ruče so zhrabawši wobleče so a běžeše na faru po knjeza. Njepřihotowana njesmědźeše Hańža do tamnoho swěta zastupić. To bě jomu najbóle na starosći. Tam chcyše ju něhdy zasy widźeć, by-li Boža wola była, ju wotwołać do zbóžneje wěčnosće.

Też Jurij njewutra tu w ćěsnej jstwičcy, hdźež kóžde Hańžine zdychnjenjo jomu nowu ranu do wutroby biješe. Kaž bjez myslow dźěše ze jstwy na dwór, sydny so na konja, kiž jomu napřećo přiběža, zary jomu wotrohi njesmilnje do bjedrow, zo bolostnje zahrjehota, a kaž wichor ćérješe prječ — wotsal wot tuteje khěžki, kotraž khowaše prjedy joho najwjetše zbožo a nětko joho najhórše njezbožo, zo by so ženje wjacy do njeje njenawrócił. Kaž by so jomu smjerć lěpiła na pjaty, tak jěchaše w dźiwim skoku prječ wot tutoho městna; kóždy wětřik, kiž w škałbach a wjerškach skiwleše, zbudźowaše w joho wušomaj Hańžine bolostne stonanjo. Hańži po lěkarja jěchaše — sam sebi pak do ćěmnoho klina smjerće.

Pola Mockec w Hańžinej nizkej jstwičcy pak zaswěćachu mjez tym dwě wóskowej swěčcy na blidku, z čistym běłym rubom wodźetym, a štož wonej njezamóžeštej rozjasnić, to wupjelnješe měsačk, kiž z wotewrjenym wokneškom zrudnje zhladowaše do sněhběłoho wobliča smjerći so přibližowacej holički, kaž by so njemohł nahladać do mhłowoho wóčka, kotrež bě před krótkim hišće tak jasnje so zybolało. Kaž hordozna krasna borta rosćechu złote joho pruhi wokoło jeje čornych somoćanych pletwow a krjepki smjertnoho potu frinkotachu so jej na čole kaž dejmanty. Haj, njebjeska to borta za Jězusowu wuzwolenu

jich cyrkwinski khór z krasnym „Jubilate Deo“ postrowi. Boži dom bě hač na poslednje městničko wobsadźeny. Po zhromadnym spěwje „Veni creator“ měješe benediktinski pater Pietschmann, pokhadźacy ze Šěrachowa, prědowanjo. Na zakładźe evangelija wo Jězusowym překrasnjenju rozłoži wěriwym nadobnosć měšniskoho powołanja. Na to přistupichu nowoměšnicy k třom wołtarjam a swjećachu tam swój prěni wopor Božeje mšě. Primiciantojo mějachu tři jenajke keluchi, a při přežohnowanju njezaklinča jenož jedyn zwónčk, ale tři zwónčki nadobo. Swjate woprawjenjo dóstachu starši a přiwuzni při wołtarju primicianty. Na kóncu primicnych Božich mšow zjednoćichu so wšitcy tři nowoměšnicy před hłownym wołtarjom a wosada spěwaše swjatočne „Te Deum“. — Tónle wurjadny dźeń zwostanje wšěm wosadnym w trajnym wopomnjeću a je ze swědčenjom za to, zo je w Šěrachowskej wosadźe hišće hłuboki nabožny duch žiwy.

— Z Königshaina. Njedawno pisachmy, zo je so wysokodostojny knjez duchowny rada Gruhl k 1. augustej t. l. khorowatosće dla na wotpočink podał. Knjez faraf Gruhl je rodźeny w Budyšinje jako syn tehdyšoho tachantskoho šosarja K. Gruhla, kotryž je mnohim Budyšskim wobydlerjam hišće w dobrym wopomnjeću. Dwanaće lět je faraf Gruhl w Königshainje spomožnje skutkował. Kelko připóznaća a lubosće je sej při tym nadobył, dopokaza hnujaca rozžohnowanska swjatočnosć tamnišeje wosady ze swojim dušepastyrjom. Wšě stawy wosady so při tym wobdźělichu. W narěčach wuprajowaše so jomu připóznaćo a dźak. Wotkhadźacy faraf napominaše swoju wosadu, zo by Bohu na wšě časy swěru wobkhowała, a dźakowaše so z hnujacymi słowami za wšu jomu wopokazanu lubosć a přikhilnosć.

Tak horce njejědźa, kaž do šklě kidaja.

*

Štóž chce měć, ma so drěć.

*

Jejko do horšće date, je wjacy hač polubjena kokoš.

Wo mojej knihowni.

Njeje to hordosć, „knihownju“ mjenować mały kućik w mojim bydlenju, kućik, lědma 170 cm dołhi a 150 cm šěroki? Khiba zo joho wysokosć — 350 cm — mjeno „knihownja“ dowola? Přetož tak wysoke rumy so dźensa wjacy za človjeske bydła z wuwzaćom palastow a vilow njetwarja. Mam potajkim něšto wosebite; a kóždy dźeń do mojeje knihownje zastupuju — a to wjele króć wob dźeń — přetož človjek tola wšo we hłowje měć njemóže; k čomu mamy dźě knihow? A ja mam jich we swojej knihowni 250. Ow, hdy bych te wšě we hłowje měć dyrbjał! Wboha hłowa! Ličba 250 traš tola też zamołwja moju hordosć, w kotrejž mjenowany kućik mojoho wulkoho a wysokoho měšćanskoho bydła „moju knihownju“ mjenuju. Znajach a znaju šulske knihownje a też wšelake privatne, kotrež ličbu 250 njedósćahnu abo tola njepřetrjechja. Potajkim wostanu při swojej „knihowni“. So samo rozemi, zo dyrbju so z mojej knihownju skkować do najhłubšeje hłubiny, hdyž na našu Lipsčansku „němsku knihownju“ sebi pomyslu. Kotra knihownja na swěće liči 1 000 000 knihow? So samo rozemi, zo sym jako stary Lipsčan — (1. winowca budźe 45 lět, zo sym lubu serbsku domiznu wopušćił a so w Lipsku zasydlił) — hordy na našu Lipsčansku „němsku knihownju“. Hordy sym pak też najebać jeje móličkosće na swoju knihowničku, a byrnjež mje tohodla wusměšeli. A čohodla směm hordy na nju być? Dowol mi, luby čitarjo, zo so, prjedy hač wotmołwju, ze stólčka za pisomnym blidom pozběhnu a we swojej knihowni 6 abo 8 knihow znajmjeńša zwonka pomajkam! — — So stało, a nětk dale pisam a tebi moje pře wšo lubowane knihe skónčnje w duchu předstajam; a zawěsće moju hordosć nad mojej knihownju zrozemiš a sobu začuješ.

A nětk słyš a sudź sam: Prěnje městno w mojej knihowni ma kniha, kotruž mjenuju krónu a debu cyłeje knihownje. Dołhi titul podam, zo bych jeje sławnu starobu bjez wjele słowow dopokazał, w originalu. Réka takle:

---

njewjestu, kotraž so hotowaše na wjesoły kwas do njebjeskoho raja, hdźež najkrasniši, najlubozniši nawoženja, Syn Boži sam na nju čakaše. Hižo ju wužohnowaše z wótcnoho domu a rozžohnowaše z lubymaj staršimaj kaž Boži braška česćowny měšniski šěduiwc, z kotrohož běłymi włosami miły wječorny wětřik hraješe, hdys a hdys z wotewrjenym woknješkom do jstwički zaduwši. Ale stary knjez faraf na to njekedźbowaše; nutrnje so modlo poskićeše njewjesće Božej khlěb wěčnoho žiwjenja jako cyrobu na tamny puć, kotryž wjedźe z tutoho sylzojtoho dola do njebjeskoho raja.

Hańža bě zasy nabyła dospołnoho sebjewědomja; jeje duch bě so na khwilu wujasnił kaž njebjo po ćežkim njewjedrje. Swjaty pokoj, ćicha zbožownosć a kruta dowěra spinaše so kaž nadzemska tučel nad čistym njebjom jeje knježniskeje duše. Posmjertne modlitwy, kotrež so tu wokoło jeje łoža šeptachu, bolostne sylzy, kotrež so staršimaj z wupłakaneju wočow kulachu kaž parle z roztorhnjenoho bańcika: ničo jej njemóžeše mućić zbožny měr, kiž ze swojimi khłódnymi křidleškami kaž jandźel-pěston zlětowaše nad jeje wokrasnjenym wobličom. Wona njespłakny ani njezažałosći samo nic tehdom, hdyž jej smjerć wóčko łamaše a jeje wutroba so pukaše kaž lód na rěcy w nalětnim ćopłym słóncu, hdyž so rudźacej staršej poslednje wokošenjo stłóčištaj na jeje blěde čoło, hdyž knjez faraf, kaž bě ju něhdy w šuli wučił z njewučenej ručku so pokřižować, jej nětko posledni króć sam sčini znamjo swjatoho křiža na čiste knježniske čoło, zo by ju Bóh luby Knjez hnydom za swoju wuzwolenu spóznał: Hańža ani sylzy njewuroni. Bě so hižo wotrjekła a sprosćiła procha tuteje zemje . . .

Hižo porědšo biješe jeje wutroba. Dych bu přecy krótši, krej w žiłach so haćeše, ćełło poča studnyć a zymny pót wobja ju do smjertneje hrózbneje kupjele. Hišće junu wotewri Hańža swoje wóčko nad bjezdnom wěčnosće, kaž słónčko, hdyž so podnurja za módrymi horami. „Jězuso — hižo du — božemje, luba maći — luby nano . . .“, to prajiwši pozběže so wupřestrějo rucy, kaž by chcyła někoho wobjimać — a mortwa zwjeze so wróćo do zahłkow. —

W tej samej hodźinje w zdalenym ćmowym lěsu něšto strašnje zawrjeskota, tak zo so dźiwje hołbje, kotrež we wjeršach šmrjókow ćiše drěmachu, wustróžane wulećachu, a čorne hawrony wubudźene strachoćiwje krakajo wyše kamjeńtnoho mosta, kiž so nad skałojtej hłubinu spinaše, zlětowachu a bojaznje pjerchotachu. A zasy zhladowaše połny měsačk přez zelene wjerški, zhladowaše tu do ćěsneje wudrjeńcy; joho pruhi pijachu čerwjenu krej, kiž so tam liješe z rozpačeneje młodźencoweje hłowy. A čiste žołmički lěsneje rěčki, kotraž tu we hłubinje pluskotaše, mačachu a wopłokowachu hrózbnu ranu.

Běše to Młynkec njezbožowny Jurij, kiž tu ležeše — mortwy! Brunak bě so jomu splóšił, jako so w blizkosći nahle wutrěli, runje hdyž jomu Jurij nadobo do mjehkich bjedrow wótre wotrohi zakłó. Kóń, kiž bě runje na wysokim mosće, spinacym so nad skalnatej hłubinu, cyle zamyleny a zatrašeny z njewočakanym wrjeskotom a z kłóćom wotrohow nahle zeskoči a funkny wysoko ze zadnimaj nohomaj. Wbohi Jurij pak do swojich ćwilowacych mysli wšón podnurjeny, njebě na to přihotowany, wuleća ze sedła a přez wobłoženjo do hłubokoho bjezdna, hdźež so na wótrej skale rozmjeće.

Nichtó nježeleše tu při joho smjerći, khiba swěrny brunak, kiž zrudnje hrjehotajo po mosće z prózdnym sedłom

Jézußowa Wincza
habé
Wutżbé- ha Modlitwow-Kńihi
Za téch horńo-Wużiskich Khatolskich Serbow
wo kotrech ßu k Namakańu
Rańsche, Wetżorne, ke Mscham, k Spowedźi,
k bożomu Blidu, ha na Néschporach,
teiż na wschitke wróćzne Tżaßé, na te swáte dné teje
Maczeře Bożeje, téch S. S. Japoschtowow, ha druhich
Swatéch, kotreż w naschim Serbskim Kraju po tém Rjadże
toho czéwoho Léta swećzene, ha pobożńe wobondżene
budża; Wo schelakich Należnosźiach, za Strowéch ha
Khoréch, za Żiwéch ha Wotemŕetéch jara wużitne
Modlitŵe, ha Litańije;
Do schtéřoch dźélow dźélene, ha zteje předawscheje
stareje Winczé Jézußoweje, kaiż z druhich schelakich
pobożnéch Kńihow romadu zbérane, ha na ßerbsku Réćź
pżewożene; z jeneju trébneju Předéréćżu, ha na Kónczu
stajeném Pokazuwańom wobstarane; k kotrémż te téch
staréch ha ńékotréch nowéch Kherluschow—Knihi hiscże
swuscheju.
Superiorum permissu & Voluntate.
w Budeschińe pola Augusta Heinricha Winkleŕa cźischcźane
w Lětu 1785.

Kak wjele nam tónle dołhi titul powěda! Zjewi nam wšo, štož w tutych „Wutżbé ha Modlitwow-kńihi“ namakamy a to na přez 800 stronach. Z takle tołstymi knihami su naši pobožni prjedownicy kemši khodźili! A my we wulkim měsće tykamy naše kemšace knihe najradšo do zaka abo do „toše“; haj, mnohi z cyła žane sobu njebjeru.

Nic jenož wysoka staroba a wulki wobsah tutu modleŕsku a powučacu knihu wuznamjenitej; hišće třeći wosebity wuznam ma so wuzběhnyć, mjenujcy jara spodźiwny a rjany wobraz na napřećiwnej stronje titula. Wobraz zasłuži, zo sebi jón dokładnje wobhladamy. Što widźimy? Wulku, wysoku winicu (horu z winownikom kołowokoło wobsadźenu), na kotrejž so pjeńk na pjeńk pleće. Na horje stoji cyrkej, kołowokoło z twarjenjemi wobdata. Na cyrkwju dele hlada Boże wóčko z njebjeskich pruhow, kotreż we mróčelach so zhubjuja. W dolinje pod horu stoja winični dźełaćerjo w drasće 18. lětstotka (w połdołhim kabaće, we połdołhich kholowach, w dołhich nohajcach, w nizkich črijach a na hłowje wulku čapku). Srjedźa mjez nimi stoji naš Zbóžnik Jézus Khrystus a najima jich k dźełu do swojeje winicy z tym, zo jim ruku zawdawa. Pod tutym wubjernym a zajimawym wobrazom stoja słowa: „Wón z Dźéwaćżeremi pżez jene pżindźe wo Krosch na Dżeń.“ (Math. 20 v. 2.) A horka wyše wobraza stoja słowa: „Déź Wetżor bó — dósta kójźdé swój Krosch.“ (Math. 20. 8. 9. v.) Twarski stil cyrkwje je jednory, podobny Różeńčanskej cyrkwi. A też twarjenja kołowokoło cyrkwje, kotreż so k njej tuleja.

Skónčnje njech so hišće wuzběhnje, zo ma titul knihi dwoju barbu: čornu a čeŕwjenu; štož dyrbješe so wuzběhnyć, kaž:

Jézußowa Wincza,
Wutżbé- ha Modlitwow-Kńihi,
Rańsche, Wetżorne, ke Mscham, k Spowedźi,
k bożomu Blidu, ha na Néschporach,
Modlitŵe, ha Litańije,

to je z čeŕwjenej barbu ćišćane a wšo druhe z čornej.

Wudawaŕ knihi je + M. J. Wawda, kanonikus pola swj. Pětra. Wudate su w Budyšinje 24. měrca 1785.

Kniha mjenuje so dźensa hišće „Stare Wawdowe“ (knihe).

Approbacija abo dowolnosć duchowneje wyšnosće je we łaćonskej rěči napisana a ma so takle: „Liber hic, Jézußowa Wincza, pro populo Sorabo Superioris Lusatiae Catholico, denuo, ut tersior prodiret, conscriptus, atque in

---

hanješe, a pluskotaca wodźička, kotraž tu sobuželnje krawe sylzy płakaše a styskńje stonaše, kaž swěrna njewjesta na khłódnym rowje nawoženje. Lubosćiwje košachu sleborne žołmički joho krawe čoło a trějachu sebi swoje z joho krewju sčeŕwjenjene horćiki kaž w židźanym rubišku w Jurjowych włosach, tak kaž wjesołe dźěćatka khłóšćiwši mjelčo maćerje we słódnych jeje prusyncach sebi w módrych falkach přeradne hubki khowaju.

W njebjesach pak zatřase Bóh luby Knjez na swojim złotym stole ze swojej błyšćatej hłowu a dwě so zybolacej hwězdźičcy jomu wupadźeštej z krasneje krony a lećeštej dele na zemju, kaž Božej jandźelkaj, jena do čornoho lěsa na Jurjowe khłódne smjertne łožo, tamna k Mockec njebohej Hańži. Dwě nowej hwězdźe pak hnydom zasy wurosćeštej w Božej krónje a kćéještej na módrym njebju. Běštej to Jurjowa a Hańžina čistej duši. Ze złotym wokńeškom zhladowaštej dele na zemju, hdźež jeju mortwej ćěle wotpočowaštej, Jurjowe hišće we khłódnej rěčnej hłubinje, Hańžine pak w rukomaj ćěłoweje žony, kotraž je woblekaše rjanu družču drastu. Tajka bě sebi Hańža přecy přała před sudny stoł stupić. A jeje poslednja wola so też dopjelni. —

Moccyna njepřestawajcy płačo klečeše nazajtra w běłym rubišku před wulkim wołtarjom swojeje wosadneje cyrkwje, w rucy zaswěćenu swěčku dźeržo; hdys a hdys jeje žołte płomješko zaškrjebota, hdyž hórka sylza do njoho kapny.

Też Mock běše w kemšach, z čornym rubiškom wokoło šije. Ach, dźensa njespěwaše sobu kěrluše, ale klečeše tu, swoju šedźiwu hłowu do rukow zaprětu, kaž by jomu była přećežka.

Hižo běchu so kemše dawno započałe. Tu hišće přiběža Młynkowa jachło kemši z wupłakanymaj wočomaj w běłej wulkej płachće a poklakny so k Moccynej ke kehelkam. Što měješe to rěkać? Swoje žiwe dny njebě hišće Młynkowa kemši takle skomdźiła. Wšitcy ludźo wćipnje na nju hladachu, sebi šeptajo: „Bóh wě, štó je tola wumrěł, zo tu Moccyna a Młynkowa běłej wodźetej klečitej.“

Haj, woni njeběchu widźeli, kak běchu pobožni kemšerjo ducy na rańše Młynkec brunaka, při skalnatej hłubinje błudźacoho, popadnyli, při tym so na Jurjowe mortwe ćěło dohladali a z hłubiny wućahnyli. Přiwjazawši je na prózdne sedło a ćichi paćeŕ šeptajo běchu je po pólnych pućikach do zdalenoho młyna dowjezli. — Młyn dźensa mjelčeše, stare topoły nad nim pak struchle šumjachu, a wulka lipa płačo ze zelenej hłowu wiješe.

Po kemšach pak zazwoni skoržo smjertny zwónčk na wěži, roznošujo bolostnu powěsć po pobožnej wosadźe, a wobstarny knjez faraŕ dźensa po překrasnym prědowanju na podłožku słowow: „Zbóžni, kotřiž w Bohu, swojim Zbóžniku wumru“ wozjewi z třepotacym hłosom wosadnym, zo staj dźensa w nocy zbóžnje w Knjezu, swojim Zbóžniku, zemrěłoj najlěpšej joho wowcy, Mockec Hańža a Młynkec Jurij. A jenohłósnje zběhny so po cyłej cyrkwi próstwa: „Božo, daj jimaj wěčny wotpočink a wěčne swětło swěć jimaj“. Po kemšach pak bě z mnohich hortow słyšeć sobuželne słowo: „Teju je tola wěčna škoda“.

Před wječorom wjezechu po wsy dwaj brunej kašćej z běłym křižom na wěku, jedyn do Mockec dwórčka, druhi ze wsy do zdalenoho młyna.

Do prěnišoho kašća położichu Mockec njebohu Hańžu jako rjanu družku w běłym šórcuše z čeŕwjenym rózatym bantom wokoło pasa; jeje čorne włosy zakrywaše družči bant, na šiji a wutrobnju zybolachu so rynki najrjeńšich paćeŕkow.

multis auctus, in pium usum praedicti populi prelo Subjici potest."

Budissae, die 19. Augusti 1785.

Jo'es Josephus Schüller de Ehrenthal,
Ep'us Danab.
A.E E.M.p.Utr. Lus. Prael. E. Decanus.

To rěka serbscy: „Tale kniha: Jězußowa Wincza, za serbski katolski lud Hornjeje Łužicy znowa, zo by hišće khmańša wušła, spisana a w mnohim rozmnožena, smě so k pobožnomu wužiwanju čišćeć."

Wjele mohło so hišće prajić wo rěči tuteje knihi, wo jeje prawopisu a wosebje wo wulkej prócy, kotruž je wudawaŕ, njeboh „knjez Wawda" z tutym hobrskim dźěłom dopokazał. Zapłać jomu Bóh tutón dopokaz swjateje pobožnosće a lubosće k joho lubym krajanam! Njezabudź ženje, luby drohi katolski ludo, na swojoho njeboh „knjeza Wawdu", kotryž je tebi tajke drohe „paćeŕske" zawostajił! Njech ma je kóždy w najwjetšej česći, kotryž ma zbožo, zo je wobsedźi; a njech też druhdy za njeboh „knjeza W." tu abo tamnu modlitwu z nich Bohu wopruje! A dale ma naš katolski lud wšu přičinu, prócu a dźěło tajkoho horliwoho a woporniwoho muža připóznawać, kotryž je we časach, hdyž měješe so naša rěč jako pisomna rěč hakle tworić a wuknyć, tajki wulkotny skutk nabožnoho raza započał a dokonjał. W kóždej knihowni dyrbja „stare Wawdowe" čestne městno měć, też w mojej knihowni!

(Pokročowanjo.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Vatikana. Swjaty Wótc prócuje so přecy a zasy znowa, zo by Rusku za swjatu Cyrkej a wěru wróćo dobył. W měsacu decembru wupućuje belgiski jezuit Frederick Wilcook wot ruskoho kollega w Namurje w Belgiskej do Shangaja w Khinje, zo by tam kolleg za ruskich hólčatow wotewrił po wašnju belgiskoho kollega. Ležomnosć je hižo za tutón zaměr zwěsćena, a 50 hólčatow je hižo přizjewjenych. Dokelž nětkle w měsće Shangaju wulka syła ćěkancow přebywa, njebě možno dotal, přihódny dom kupić. Tutón kolleg budźe štwórty, kiž ma tajkomu zaměrej służić. We wšitkich tychle wustawach wuwučuja so młodźi ludźo w byzantinskim-słowjanskim wobrjedźe na měšnikow, kotřiž su za Rusku postajeni. W Shangaju je 50000 Běłorusow, mjez nimi něhdźe 500 katolikow. Je to najwjetša ruska-katolska wosada na swěće. Jich farska cyrkej stoji na starym tenisowym hrajišću. Šulow dotal njemějachu; hakle w januaru wotewrichu iriske knježny pensionat za holcy. Ruske kollegije, kajkiž so nětkle w Shangaju přihotuje, wobstoja hižo w Namurje w Belgiskej, w Romje a Mandźurskej.

Pjatk před tydźenjom telegrafowaše minister zwonkownych należnosćow Argentinskeje republiki, Dr. José Cantillo, na Swjatoho Wótca, zo bu měrowe wučinjenjo mjez statomaj Boliviskej a Paraguayom podpisane. Zo je so skónčnje stara zwada mjez tutymaj statomaj wujednała, je wosebita zasłužba bamžowskoho nuncija. Bamž daše hnydom přez swojoho statnoho sekretara kardinala Pacellija wróćo telegrafować, zo joho tuta powěsć jara wozboža.

Katolska Cyrkej a katolski skutk. Před 200 alumnami kollegija Urbanum, w kotrymž so přichodni misijónarojo wukubłuja, je Swjaty Wótc 28. julija rěčał wo wuzkim zwisku, kiž wobstoji mjez katolskim skutkom a katolskej Cyrkwju. Pius XI. so takle wupraji: „Katolski skutk je katolske žiwjenjo. Tohodla je to zernička we wóčku bamžowym, tohodla nosy jón wón we swojej wutrobje. Woprawdźe je katolski skutk a katolske žiwjenjo jene a tesame; přetož što by było žiwjenjo bjez skutka? Katolscy žiwy być, rěka: žiwjenjo skutkowneje lubosće, žiwjenjo pócćiwosće a posłušnosće napřećo Božim kaznjam wjesć. Tohodla je tajke žiwjenjo we Bohu. — Njehodźi so, zo katolski skutk wobhladuja jako wěc, kiž sama za so wobstoji, jako bě měł wosebitu wučbu a wosebite „Credo". Katolski skutk je w katolskej Cyrkwi, haj bamž dowěri sej prajić: katolski skutk **je** katolska Cyrkej, dokelž njeje ničo druhe hač katolske žiwjenjo. A katolska Cyrkej to je, kiž ma nadawk, žiwjenjo katolscy wutworić. Tohodla by katolski skutk zwonka Cyrkwje, dźěleny wot njeje, njebył

Tu nětko leżeše Jurjowa njewjesta, we styknjenymaj rukomaj dźeržo swój tak lubowany różowc, ze zawrjenymaj wóčkomaj, kaž bě ju tam Jurij widźał na zahrodźe pod hałzojtej krušwinu. Ale nětko ju njewidźeše, też sam widźeć njeběše w žarowanskej pyše čestnoho młodźenca; wón leżeše we wuzkim kašću z wěkom zawodźetym. Běłe rubiško běchu jomu na rozraženu hłowu położili; te so spinaše kaž móst nad krawnej šěrokej błuznu a z wutroby žórleše so różowy kužoł a mačeše běłe smjertne woblečenjo, kotrež joho rozmjećene wutrobno krywaše.

Z wječora pak skhadźowachu so ludźo z črjódami w čornej žarowanskej drasće, kaž pola Mockec, tak też pola Młynkec, na póstwječor. Kóždy chcyše za jeju dušu hišće wuspěwać před jeju kašćom pobožny paćeŕ, zo njemóžeše kněža a jstwa ani wšitkich wopřijeć. Hišće wonka před kněžu klečachu pobožni. Mockec Hańžu chcychu wšitcy hišće jónu widźeć, bě dźěn to překrasny, hnujacy wobraz tuta mortwa družka, woplećena kołwokoło z wonjacymi pisanymi kwětkami a wokoło čoła z krasnym rućanym wěncom, kotrež běchu jej wjesne knježny nawiłe. Jurjowe krawne wobličo pak čłowječe wóčko wjacy njewohlada. Bě dźěn to był přezrudny napohlad. Tu swěćeše so wulka žołta swěčka nad joho woprostnjenymaj nohomaj a Boža martra pozběhowaše so nad joho hłowu, kaž młódny štom zbóžneje nadźije. Kóždy wokrjepi kašć ze swjećenej wodu, kotraž w nopašku na wěku stoješe a njeličomne kapki, z kotrymiž bě kašć cyły pokrjepjeny, zjewjachu, kak wšitkim joho zrudna smjerć sobuželnu sylzu wutłóći z dźaknoho wóčka. A wječor zanjesechu wjesni zrudne posmjertne kěrluše a jich struchłe zynki so po ćichej nocy rozlěhowachu. Hakle we poł nocy woćichnychu hnujace hłosy, zo bychu hišće dwójcy zaklinčałe nad Hańžinym a Jurjowym kašćom.

Hdyž bě po tamnej wosudnej nocy třeći króć Bože słónčko zakročiło na njebjo a młody dźeń so rozjasnił, dha zazwonichu na wěži ze wšěmi zwonami, a dwaj kašćej bližeštej so k ćichomu wosadnomu kěrchowej. Za kašćomaj dźěchu Jurjowi a Hańžini krejni přećeljo, žónske w běłych wulkich płachtach a njeličomna syła wosadnych. Knjez faraŕ přińdźe jimaj napřećo, a šulska młodosć zanjese dušu jimacy kěrluš: „Runje w mojich młodych lětach, ja tu ležu na tych marach" a wótře zapłaknychu wšitcy słyšo tute nježne dźěćace hłosy. Koho njedyrbjałoj tutej tak zrudnej a nahłej smjerći jimać? Horce pobožne modlitwy stupachu sobu do zhromadnoho rowa, kotryž wobě ćěle jimaše do swojoho khłódnoho klina a hruzlki zemje, kotraž bě jej spłodźiła, zawodźechu z jenym šěrym płašćom wobeju.

Ze zhromadnoho rowa pak wurosćechu lubozne kwětki a ćopłe lětne słónčko wotewri jim wonjace hubki. Kóždu lubu njedźelku popołdnju krjepještej dwě maćeri we žarowanskej drasće row, kiž jimaj krywaše najdrohotniši pokład, kotryž bě jimaj Bóh wobradźił. A hdyž zasy zaswita lubozny swjedźeń swjateje Marije a ludźo z prócesijónom khwatachu do lubowanoho Różanta, njewuhlada tam mjez pobožnymi putnikarjemi mać Boža wjacy čestneju Młynkec Jurja a Mockec Hańžu, ale družka, žarowaca w zelenych bantach wokoło pasa a hłowy, klečeše před jeje woltarjom, dwě swěčcy k jeje česći swěćo za Hańžinu a Jurjowu dušu.

J. H.

ničo, bjez kóždoho byća. Tohodla wobkedźbujće tole: Jeli katolski skutk zwisk z katolskej hěrarchiju zhubi, hdyž wón wjacy na jeje wukazy njedźiwa, potom zhubi wón swoju woprawnjenosć byća. Na tym so njehodźi na žadyn pad dwělować."

Pius XI. wo hódnosći dźěła za póćiwosć. Při składnosći awdijency, kotruž Swjaty Wótc njedawno putnikam z dźěłaćerskoho stawa pod wjednistwom biskopa z Termi wudźěli, rěčeše wón k nim wo hódnosći dźěła za póćiwosć. Wone drje njeje, kaž so druhdy praji, same zawjeselenjo, ale hdyž so wone w křesćanskim duchu wukonja, potom je wone něšto wulke, wjacy hač něšto, štož člowjeka mučnoho abo bjezlóštnoho čini. Jeli pak bywa wone dokonjane z přeznaturskich přičinow, potom je wone něšto nadobne, wysoke, na kotrymž žohnowanjo wotpočuje; přetož tajke dźěło pola Boha wjele płaći. Dźensa so husto zabudźe, zo je Bóh dźěło wězo jako khostanjo za hrěch, ale tež — a to wot wšoho započatka — za srědk znowawotkhorjenja, horjestaća a postupa na puću póćiwosće postajił. Wón je samo, hdyž je k člowjekam přišoł, swoje městno mjez dźěłaćerjemi wuzwolił. Wón sam je dźěłał, zo by jim tróšt a rozwučowanjo poskićił, wón je jim wšitko dobre slubił. Tohodla napominaše Swjaty Wótc swojich lubowanych pola sebje zhromadźenych synow, zo bychu swoje dźěło stajnje we swětle Khrystusowym wobhladowali. Potom změje wone za nich přećelny napohlad; wone budźe za nich dopokaz lubosće Božeje k člowjekam, žórło najrjeńšich zapłaćenjow, kotrež je Bóh tym zakhował, kotříž w přezjednosći z joho wolu a w dźěsćowskej poddatosći napřeco njomu dźěłaja z mysličku, to činić, štož je Bohu spodobne, a štož je wón přikazał a dowolił.

Němska. Profesor Bartmann w Paderbornje njeboh! Póndźelu 1. augusta zemrě w Paderbornje nahle w cyłej Němskej znaty a ważeny profesor bohosłowstwa Dr. Bjarnat Bartmann. Lětdźesatki dołho je wón na Paderbornskej bohosłowskej akademiji dogmatiku wuwučował. Něšto dnjow před swojej smjerću je 80. semester swojoho žohnowanoho duchownoho wukubłowanja dokónčił. Dócpě starobu 78 lět. Zemrěty bu po cyłej Němskej znaty přez swoje płódne spisowaćelske dźěła. Je napisał wobšěrnu dogmatiku a mnohe druhe nabožno-wědomostne knihe. Kaž zrědka žadyn wučeny je Bartmann rozemił, swoju bohatu wědomosć do służby powučenja katolskoho ludu stajić. Přecy je wučeny akademiski profesor też dušepastyŕ wostał.

W Freiburgskej biskopskej kathedrali dósta njedawno 49 młodych diakonow swjaty sakrament měšniskeje swjećizny. Při tym prědowaše arcybiskop Dr. Gröber, kak ma měšnik za měr dźěłać. „My smy swěrni Němcy a smy hotowi, kubła a krej za němsku česć, za němski lud a za němsku wótčinu woprować. Naša lubosć k wótčinje je zakorjenjena před wěčnym sudnikom. Nowoměšnicy dyrbja po słowje Zbóžnikowym wo prawdźe swědčenjo dawać a ludej křesćansku wěrnosć posrědkować. To je jich spomožne a zasłužbne dźěło za měr w służbje luda a Cyrkwje."

Prěnju njedźelu augusta běše 25 lět, zo je znaty franciskanski pater Ortsiefer tachantski prědaŕ na klětcy swětasławnoho Kölnjanskoho doma.

Wulkotna fasada abtowskeje cyrkwje w Grissawje, kotraž je jena z najrjeńšich barokskich cyrkwjow w Šlezskej, budźe z pomocu provincialnoho konservatora, Dr. Grundmana, wobnowjena. Wudawki su wobličene na 100000 hriwnow.

Wuheńska natwari k česći swojoho swjatoho krala Šćěpana wopomnjeńsku wěžu. K wopomnjeću na jubilejum swjatoho Šćěpana postaji so na wjeńšku hórki „Sombo" we hrabinstwje Vespzrem „swjatoho Šćěpanowa wěža". Arcywójwoda Franc Józef ju poswjeći, wuheńske knježeństwo budźe přez kultusowoho ministra zastupjene. Hórka „Sombo" służeše kralej Šćěpanej a joho wójsku jako wobkedźbowańja, hdyž pohanscy barbarojo křesćansku Wuheńsku nadpadnychu. Kóždolětnje so na tutej hórcy woheń wotpaluje k znamjenju, zo duch swj. krala Šćěpana wuheński lud a joho wěru wobstražuje.

Francózska poswjeći so znowa maćeri Božej. W měsće Boulogne wobnowi Francózska njedawno slub, z kotrymž kral Ludwik XIII. swój kraj před 300 lětami maćeri Božej poswjeći. Slub započina z tymile słowami: „Smy wozjewili a wozjewjamy z tutym, zo, hdyž swjatu a hordoznu knježnu Mariju za wosebitu škitaŕku našoho kraja pomjenujemy, so samych, naš stat, našu Cyrkej a našich poddanow jej poswjećamy . . ." Srjedźišćo jubilejnych swjatočnosćow, na kotrychž so cyła Francózska wobdźěli, běše Boulogne, hdźež so nimo bamžowskoho legata kardinala Liénarta a bamžowskoho nuncija 40 kardinalow, arcybiskopow a biskopow, zastupjerjo knježeństwa, statnych a měsćanskich wyšnosćow, wojeństwa wšěch brónjow a 300000 wosobow zeńdźechu. 62 wosebitych ćahow běše trěbnych, zo by so tuta syła ludźi do jubilejnoho města dowjezła. We wulkim prócesijónje, kotryž běše z wjeŕškom swjatočnosćow, poskići skupina katolskich frontskich wojowarjow wosebje hnujacy wobraz, kotříž wšitcy wulke běłe wěncy njesechu k wopomnjeću a česći znatych a njeznatych rjekow swětoweje wójny.

Z misijónow. Němski misijonar wopor swojoho powołanja. Znowa přikhadźa z Khiny bolostna powěść, zo bu tam němski misijonar, franciskanski pater Silvester Padberg, wopor swojoho japoštołskoho dźěła. Pater Padberg pućowaše do Makiachaitsa, hdźež chcyše 50 nowowukŕćenych wopytać. Tu bu wot banditow napadnjeny a zamordowany. Pater Padberg běše hakle 32 lět stary. Wot lěta 1932 dźěłaše wón w khinskich misijónach.

Romska kathedrala swjatoho Pawoła wohrožena.

Mnohim Romskim putnikarjam ze swjatoho lěta 1925 je kathedrala swj. Pawoła w Romje znata. Čas a wjedra su na njej telko škody načiniłe, zo je sławna kathedrala khutnje wohrožena. Wosebje jara škodowała je cyrkwina wěža, kotraž 1823 při wulkim wohnju stojo wosta, mjez tym zo so tehdy cyła basilika wotpali. Wěža pokazuje strašne rozpuklizny a wšelake druhe njelube škody. Po dokładnym wobhladanju su dyrbjeli wěžu podpŕeć, zo by so njezasypnyła.

Basilika swj. Pawoła bu lěta 386 wot bamžow Theodosia a Valentiniana II. założena. Je potajkim jena z najstaršich katolskich cyrkwjow. W běhu lětstotkow bu wězo wjacy króć porjedźena a porjeńšena, dóniž ju lěta 1823 wulki woheń njezniči. Zwońca (campanila) a khóry so tehdom wukhowachu. Skoro cyle po swojej zakładnej formje a wuhotowanju bu kathedrala za nimale tři lětdźesatki znowa natwarjena a w lěće 1854 poswjećena. Basilika je 129 metrow dołha, 60 metr. šěroka a 23 metr. wysoka, pornjo prjedawšomu twarej ma nětko bohaće wupyšeny kaščikaty wjerch. Na něhdźe 80 stołpach ze simplonskoho granita ćežki twar wotpočuje.

Basilika stoji w blizkosći městna, hdźež so swjataj japoštołaj Pětr a Pawoł na swojim poslednim puću rozžohnowaštaj.

Dwě žonje při jenej nješći wušnej njejstej.

*

Štož chce so zadźerać, to so zahe šepjeri.

*

Žahalca za młode wožaha.

*

Pawčinu wotnjesć a pawka wostajić.

*

Slub ma hubu, dar ma ruku.

*

Hdyž slubiwši njedaš, sej wot česće předaš.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Swj. Bartromja, jap., 24. augusta 1938:
Boža mša str. 549; Gloria; Credo; Praefacija wo swjatych japoštołach str. 481.

12. njedźela po swjatkach, 28. augusta 1938:
Boža mša str. 381; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Augustinje str. 454, 3. wo swjatym Hermeće str. 448; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 733. z Dobrošic: Pawoł Mič; 734. z Třoch Kěžow: Jakub Kěžka; 735. ze Sernjan: Pawoł Matka; 736. z Budyšina: Pawoł Hendrich; 737. z Oederana: farar Mikławš Młynk; 738. z Trachenberga (w Šlez.): sotra M. Adalricha; 739. ze Šulšec: Michał Brězan; 740.—758. z Worklec: Józef Bjedrich, Jurij Bjeńš, Pawoł Wróbl, Mikławš Brězan, Pětr Čornak, Mikławš Krječmar, Jan Bik, Jurij Opic, Pawoł Kocor, Mikławš Kilank, Michał Kubaš, Michał Žofka, Jakub Ridl, Jurij Kocor, Marja Kuščyna, Franc Rynč, Jurij Brězan, Marja Bětcyna, Michał Rynč; 759. 760. z Hory: Hana zwud. Bermichowa, Jan Šewc; 761. z Jasenicy: Madlena zwud. Cóščyna; 762. z Now. Jasenicy: Mikławš Młynk; 763. z Hory: Mikławš Měrćink; 764. z Drježdźan: Hańža Kmječec; 765. z Budyšina: Madlena Kubicowa.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Wulke składy drastow a tkaninow.

Kupujće tež wob čas **Kamjenskeje Boršće** pola

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Wulki skład dobreje po nowej młódže zhotowjeneje drasty.

Kosmičkate mantle, mantle pře deščik, športske woblečenja, čemne wobleki do towaršnosće, jednotl. kholowy wšěch družin, dźěłanska drasta

Hermann Müller

krawski mištr **Kamjenc** **Pfortenstr. 1**

Tam dóstanjeće tež dobru drastu a mantl po měrje zešitu z wulkoho składu tkaninow najlěpšeje kajkosće. Pola Müllera so Wam přecy wěcywustojnje zaradźi a płaćiznyhódno posłuži.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Štwórtk, 11. augusta, zemrě tudy swojeje dobroćiweje powahi dla znaty a ważeny

knjez Mikławš Rjenč,

narodźeny 25. aug. 1865 w Nowym Bronju, a bu 15. t. m. na tudomnym wosadnym kěrchowje k poslednjomu wotpočinkej pokhowany. Wšitkim, kotřiž su jomu za čas žiwjenja lubosć a dobrotu wopokazali a joho k rowu přewodźeli, njech je tu **wutrobne „Zapłać Bóh“** wuprajene.

W Radworju, 15. augusta 1938. W mjenje žarowacych:
Klimantec swójba.

„Mała konditarnja“

Kneschke **na Garbarskej hasy 3**

poruča swoje dobre **pječwa, tórty a lód**

Při rjanym wjedrje přijomne přebywanjo na třěšnej zahrodźe.

Gumij za kolesa

mantle wot 1,60 — hadźicy wot 0,85
wobswětlenja za kolesa
we wšěch płaćiznach,
wšě přisłušne dźěle
ke kolesam pola

G. Thomas

Budyšin, Kamjeńtna droha 16.

Alfred Beitel

w Kamjencu, Budyšska dróha 70

Motorske kolesa
Kolesa dobrych znamkow
Žimace mašiny
Pisanske mašiny
Wobswětlenja
Narunanja a přisłušne dźěle

Paul Gräfe

w Kamjencu

blizko katolskeje cyrkwje

Dokelž so moja dotalna domjaca holca woženi, kotraž pola mje 10 lět służeše (nětko knjeni Brojerowa we Wudworju), pytam druhu **wustojnu, přećelnu holcu,** nic młódšu hač 20 lět do trajneje służby. Dobre wobkhadźowanjo. Hłowne wuměnjenjo: přistojne zadźerženjo.

Frau Oberpostrat **Metzner,**
Dresden-A. 16, Fürstenstr. 3.

Krjepjawy / cynkowe bowy
wšelake wulk. na składze, kupanske, płokanske wanje dźěćace kupanske wanje zawarjeńske aparaty, cynk. bowy za smjeće tunjo pola

„Hausbedarf“

M. Pfuhl, Znutřk. Lawska dr. 6

5 trjebanych žonjacych jězdnych kolesow,
6 trjebanych mužacych jězdnych kolesow
ma na předań

J. Schieback

Mužakowska dróha 4.

Kachlestajenjo

kaž tež **přestajenjo, wuporjedźenjo** a **mjećenjo** wobstara

Viktor Schlecht

kachlestajeński mištr
w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533

Čitajće naše rjane knihe a spisy!

Wróćiwši so wot rowa našoho lubowanoho synka a bratřika

Pawoła Pětra,

kotrohož Bóh luby Knjez hižo w 7. lěće žiwjenja k sebi wza, wuprajamy wšěm, kiž su so za joho dušu na pustych wječorach modlili a joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje wysokodost. kk. P. Dominikej a fararjej Cyžej-Bärensteinskomu za domawobstaranjo a přihotowanjo za prěnje swjate woprawjenjo na smjertnym łožu, dale knjezej wučerjej Šołće za k-rowu-přewodźenjo ze šulskimi dźěćimi a za bohatu wěncowu pychu naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh“!

W **Różeńće,** 18. augusta 1938.

Zrudźenaj staršej:
Pětr Mikela a mandźelska Marja.

Kak dźělenjo nas mohło zrudźić
We zachodnym tym přebytku?
Smjerć k žiwjenju nam dyrbi służić
A krónu podać njebjesku.
Haj, z kóždej sylzu dźělenja
Kěž w njebju róža wjesela.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazańki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

35. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **27. augusta 1938.** | **76. lětnik.**

Tři róže.

Mjez kćějatej, šwižno stołpikatej, z jazyčkojtymi, młódnczelenymi łopješkami wudebjenej rezedu stoja přede mnu we módrej vazy tři překrasne, blědočerwjene róže, haj žiwe róže we tajkej nježnosći a čistej swěćatej młódnosći, zo mi je, jakož bychu wone dychałe, wužórlałe swjatosć a wotwodźewałe mojomu wóčku wšitku luboznosć Bóžskeje stworićelskeje dobroćiwosće, wotkrywowałe joho najhłubše nutriny, njesměrnu joho lubosć a miłosć.

A wón tutych różow je tak wopojaca, słódka a njenadpadowaca kaž ronjenjo ćichoho paćerja, kaž přiwěw z dalokich njebjeskich łučinow.

Hižo třeći dźeń tu na nje hladam a njemóžu so nahladać. Začuwam, zo z nich Bóh ke mni rěči z połnosće njebjeskeje krasnosće, přetož wot tutych różow wěje ke mni tajke hłuboke wozboženjo, zo stajnje wo to dyrkotam, zo so tuta krasa pozhubiła njeby. Wěm, zo budźe so mi po nich styskać, hdyž so tuta nježna krasnosć pozhubjować póčnje. Dźensa stojach před nimi a bě mi, jako dyrbjał Boha prosyć, zo by mi tute róže młódne zdźeržał, jako měł prosyć wo to we połnej dźakownosći k mojomu Bohu, dokelž so mi zdawa, zo wón přez nje ke mni powěda, zo mi wón z nimi swoje poselstwo sćele, zo by mi prajił, kak blizko wón při mni stoji a zo njebych do bědnych hronow zapadnył, ale so jomu napřećiwo wjeselił.

A tute róže njezhubjeja na swojej młódnosći a hladaja na mnje, jakož chcyłe mi prajić: hladaj, jenož hladaj do syteje wole, twoje hladanjo dawa nam wjeselo, wobkhowa nam našu młódnosć, naše dušine dychanjo a podlěšuje nam naše, ach tak krótke žiwjeńčko. Njewotwobroć twoje wóčko wot nas a my budźemy žiwe a budźemy so z tobu žiwjenja wjeselić. My stojimy we Božej służbje a wuliwamy wozboženjo na človjekow, kotřiž so we dźakownosći swojomu stworićelej horja a joho z tajkej čistej wutrobu lubuja, kaž jim čistosć našich barbow so napřećiwo smějka.

O, wy róže, wostańće žiwe Boha dla a swěćće dale na mnje, zo moja duša zejhrawać njepřestanje a zo moja dźakownosć k Bohu žanych mjezow njedosćehnje.

* * *

O, wy róže, wy sće mje nućiłe, tole napisać, o mějće dźak, a wjeselće so ze mnu, zo njejsće podarmo žiwe byłe, hdyž tola waš puć póńdźeće, kotryž budu też sam za wami slědować!

Bóh nas tak jara lubuje, zo je nas zakhodnych sčinił za tutón swět! — Was a mje! —

Nětk móžu zasy płakać! — Z radosće płakać! Za.

Dobrowólnicy do prědka!

Ja čuju so jako přistajeńc Boži, tohodla mi njezaleži, zo ja joho stajnje z prózstwami nadběhuju, ale wjele bóle mi přistoji, zo ja za njoho dźěłam we skutku a nic jenož to, štož je mi napołożene za njoho dźěłać, ale też to, štož móžu jomu z wočow wothladać. Božej woči stajnje na mnje zhladujetej a mje k skutkam pohonjatej, a ja słyšu joho hłós: dobrowólnicy do prědka!

Čim mjenje ludźi pak joho hłós słyši a čim mjenje so jich ke skutkej za njoho storhnyć da, ćim bóle dyrbju so zhrabać a so k njomu do prědka tłóčić, zo by skutk trał a Boža wola so dopjelniła. To smě sebi Bóh wot swojoho přistajeńca žadać, hdyž chce tutón sebi swoje prawo na mzdu za swoje dźěło wobkhować.

Dobrowólnicy Boži njedźěłaja pak jenož za swoje myto, ale też za to, zo by Boža wola też přejimała tych, kotřiž Bohu zdaleni stoja a joho hłós njesłyša. Tući dyrbja so sobustorhnyć. A woni so storhnu. Dobrowólnicy maja tu móc k tomu. Nichtón so tutej skutkowacej mocy wuwinyć njemóže.

Tuž, dobrowólnicy, do prědka we służbje Knjeza njebjes a zemje, zo by Bože kralestwo přiběrało a zo by so stała Boža wola — wumoženjo cyłoho človjestwa. Za.

Z Łužicy a Serbow.

Z Wotrowa. Zańdźenu srjedu, na swjedźenju swjatoho Bartromja, woswjeći też we swojej ródnej wjescy knj. arcyměšnik Pawoł Šołta swój 40lětny měšniski jubilej. Runje kaž před 40 lětami. Zwony zwonja, wěriwi khwataja do Božoho domu, cyrkwine durje su z krasnymi pletwami debjene, w swjatočnym ćahu přewodźeja Mrózkec knjeza — měšnika — jubilara pod nawjedom wosadnoho knjeza fararja Mikł. Justa — před 40 lětami kanonika Jakuba Hermana — mnozy knježa duchowni, najbližše krejne přećelstwo, do wosadneje swjatnicy swjatoho Bena. Dwě družcy njesetej krónu a wěnčk. Pišćele zaklinča a witaja z radostnymi hłosami jubilara — wosadnoho syna, kotryž tak horco swój Wotrow, swój staršiski dom lubuje. — **Před 40 lětami,** na dnju primicy jubilara, sćěhowaše nětko swjedźeńske prědowanjo knjeza can. cap. cant. Jurja Łužcanskoho, w kotrymž po słowach Zbóžnika: „Nic wy mje njewuzwolišće, ale ja was wuzwolich a postajich was, zo byšće šli a płód njesli," wułoži potajnstwo Najswjećišoho Sakramenta a joho służownika, pokazujo, kak je měšnik w swjatej służbje zastupnik Khrystusowy, najzbóžnišeje knježny a křesćanskoho ludu. Před primicnej Božej mšu zanjese knjez primiciant „Veni creator spiritus", štož šulske dźěći łaćonski pod nawjedom knjeza kantora Rězaka dale spěwachu. Na to sćěhowaše Boža mša, při kotrejž kk. kapłan Šołta z Kulowa a nowoměšnik J. Hejduška z Hórkow posłužowaštaj a jako paranymf knj. scholastikus J. Skala. — — Zańdźenu srjedu, 24. 8. 1938, służachu při jubilejnej Božej mši sćěhowacy kk.: jako paranymf praelat propst J. Stranc z Lipska, jako diakon arcyměšnik J. Žur z Ralbic a jako subdiakon farař Michał Kětan ze Zebnic. Wosadni spěwachu kaž před 40 lětami naše rjane kěrluše. Swjatočne „Te Deum" a sakramentalne požohnowanjo wobzamkny swjatočnosć. Na jubilarnym swjedźenju wobdźělichu so 17 duchowni — mjez nimi bě 5 knježich duchownych z Wotrowskeje wosady. Tak njech wuliwa so dale z rukow knjeza jubilara hišće mnohe lěta bohate žohnowanjo na Cyrkej a wótčinu w joho duchownskim skutkowanju!

Wysokodostojnomu knjezej jubilarej
arcyměšnikej Pawołej Šołće
přednjesła Hanka Weclichec z Wotrowa.

Sy w Božej swjatej winicy,
Lět štyrceći ty dźěłał
A sył, a kěrluš někotry
We prócy, křižu spěwał.
Bóh žohnuj syw a syjerja,
Wón bě twój hród a nadźija.

Ty pak měj přichod dowěrny,
Zo Bóh će dale powjedźe
A dopjelnić chce sluby,
Zo ći, kiž wučby přijachu
Też hwězdow jasnosć dóstanu;
A kiž sy ty wjedł k prawdosći,
Tam budźa we wěčnej krasnosći. J. Rychtař.

Z Rachlowa p. Kubšic. Wčera woswjeći wyšši wučeŕ na wotp. Korla Bohuměr Šěca w njewšědnej čiłosći a strowosći swoje wosmdźesaćiny. Daloko a šěroko po Łužicy znaty wučeŕ je sławny přirodospytnik. Wosebje wustoji so na znajomnosć překasancow (insektow) a rostlinow. Najradšo zaběraše so z mjetelemi a z mjetelčkami a je tajkich w sakskej Hornjej Łužicy na wšě 1840 družinow wuslědźił. Njeznaje tesame nic jenož po mjenje, ale też po jich biologiji (wašnju zeźiwjenja). Wo nich je wjacore knihi wudał, tohorunja je čestny sobustaw wědomostnych towarstwow. Mjez našim ludom znata je joho kniha: „Človjek a přiroda" w dwěmaj zwjazkomaj. Jubilar narodźi so w Klukšu 26. žnjeńca 1858 jako syn wojnarja a ratarja Šěcy. Po wopyće wjesneje šule poda so na wučeŕski seminar do Budyšina. Wot jutrow 1877 hač 1920 skutkowaše na našej ludowej šuli, hdźež měješe zdźěła hač do 140 dźěći w třoch rjadownjach rozwučować. K tomu přidruži so hišće hólča pokročna šula. 1879 natwari so nowa šula, stara pokhadźeše z lěta 1828. W lěće 1881 woženi so z burskej dźowku Hanu Albertec ze wsy, z kotrohož mandźelstwa 6 dźěći wuńdźe, tři synojo so tohorunja wučeŕstwu wěnowachu. 1936 zemrě jomu droha mandźelska, runje na joho narodninach. Njech je česćenomu jubilarej spožčene, hišće dołho wječor žiwjeński měrnje wužiwać!

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Exercicije za zwóńkow. Wot 12. septembra wječor hač do 16. sept. rano budźa w domje Hoheneichen-Hosterwitz p. Drježdźan exercicije za zwóńhow. Mužojo, kotřiž su w służbje domu Božoho a wołtarja, dyrbja sebi tutu khwilu wodychnjenja popřeć a nowy pohoń za swoje swjate nadawki dóstać. Dojěć móže so tam wot Drježdźanskoho hłownoho dwórnišća z awtobuzom C hač do Loświcy, potom z čaru 18 hač do Keppschloß-a, a wot tam pjeć mjeńšinow pěši po pućiku nimo kěrchowa.

— Wosada swj. Jurja w Lipsku ma zasy fararja. Wjele njedźel bě katolska wosada w Lipsku-Gohlisu wosyroćena. Dołhe lěta bě tu skutkował propst Beier. Zašłu njedźelu dósta nětko wosada swojoho nowoho dušepastyrja. Praelat Jakub Stranc přepoda z krótkej naręču wosadu nowomu fararjej Benej Wjacsławkej, rodź. z Łazka, kotryž bě hač dotal z fararjom w Drježdźanach-Bjedrichowym měsće. Po přepodaću cyrkwinskich kluču a přečitanju biskopskoho zapokazańskoho pisma měješe praelat Stranc swjatočne prědowanjo. W jara žiwych wobrazach wědźeše zańdźenosć Gohliskeje wosady wěriwym před woči stajić. Nowy wotrězk so nětko započina. Nowy farař znaje wopory a ćeže swojich přichodnych nadawkow. Wón je zwólniwy, je na so wzać. Wosada njech joho w tutych nadawkach podpjera a njech jomu wuprosy žohnowanjo pola Boha. Nowomu fararjej pak přeješe mnoho lět zbožownoho skutkowanja. Wutrobitosć, z kotrejž bu knjez farař Wjacsławk do wosady swjatoho Jurja witany, njech je dobre předznamjo za joho dušepastyŕske dźěło.

Před 50 lětami.

Rjany dźeń bě ze 26. augustom 1888 za Radwořsku wosadu zaswitał. Z nowa wuporjedźena a cyle přetwarjena cyrkej k swjatomu křižej dyrbješe so na tymle dnju z nowa poswjećić. Khorhowje na wěži křižneje cyrkwje připowědowachu hižo wot ranja zahe tutu wjesołosć. Też wjes bě so woblekła swjatočnu drastu, wjacy khěžow bě tu tohorunja z khorhowjemi wupyšenych a tři čestne wrota, tak rjane kaž bě je dobra wola dokonjała, stojachu tu přede wsu, před křižnej a před farskej cyrkwju. — Rano w 9 hodź. přijěde hnadny knjez biskop, přewodźany wot kk. seniora Kućanka a direktora Löbmanna, do Radworja. Hdyž bě so hnadny knjez biskop pola Khelna wot čŕjódki jězdnych (9 koni), nawjedowanych wot Radwořskoho Mišnarja, jako na mjezach tudomneje wosady, přećelnje powitał, bu wón, přijěwši před wjes Radwoŕ, tu pod prěnimi čestnymi wrotami powitany wot farskoho administratora knjeza Mikł. Žura, kotryž wysokodostojnomu knjezej biskopej wjesołosć cyłeje wosady nad joho přikhadom wozjewi, spomniwši też na łońšu wjesołosć při swjatym firmowanju; tola hdyž bě łońša wjesołosć — wjesołosć žiwych za žiwych, je lětuša tak rjec wjesołosć žiwych za morwych; dokelž tymle we Knjezu wotemrjetym ma so zasy wróćić jich swjatnica (křižna cyrkej je też sobu pohrjebna cyrkej), a wopor Božeje mšě, kiž so tu hižo někotre lěta wjacy woprował njebě, ma so nětko zasy časćišo wotměwć we jich srjedźiznje. Na lubozne podźakowanjo najdostojnišoho knjeza ćehnješe so ze swjatočnym ćahom a ze zwonjenjom wšěch zwonow na swjaty křiž. Swjatočny prócesijón wotewrichu cyrkwinske khorhowje ze swjatym křižom, potom sćěhowachu šulske dźěći Radwořskeje a Zdźěrjanskeje šule, na to Radwořske wojeŕske

towařstwo pod nawjedowanjom swojoho předsydy knjeza Jurja Běrka z Khelna; jomu přizamkny so kasino; po nim ćehnješe rjana syła serbskich družkow we swojich čestnych drastach, najprjedy wulke, kotrychž bě 14, a potom małe, kotrychž bě 33, z kotrychž też někotre róže sćelechu; na to sćěhowachu kk. duchowni z hnadnym knjezom biskopom, kotrychž bišće sobustawy wojeńskoho towařstwa ze spalěrom wobdawachu; a jich sćěhowaše skónčnje wulka mnohosć wosadnych. — Hdyž bě ćah hač k swjatomu křižej přišoł, započachu so hnydom ceremonije benedikcije, kotruž najdostojniši knjez biskop sam dokonješe. Po benedikciji napjelni lud hnydom cyrkej, kotraž pak jeno na 300 ludźi hromadźe wopřija, tak zo dyrbješe wjetši dźěl wonkach wostać. Najdostojniši knjez stupi zasy k woltarjej a rěčeše tu wutrobu hnujace słowa k wosadnym; pokazujo na stawizny cyrkwje k swjatomu křižej, kak so tu w nowej krasnosći pozběhuje tónle 500lětny swědk katolskeje wěry a dobreje swěry našich prjedownikow a kak wón też nas napomina, sebi tónle pokład swjateje wěry važić a za nju wojować; pokazujo, kak budźe tele swjate městno městačko tróšta a pokoja srjedźa mjez tymi, kotrychž je smjerć nam rubiła; a napominajo, zo by tónle radostny dźeń też njebył bjez płodow za nas, zo bychmy tu zasy wobnowili swoje dobre předewzaća a tak swěrni wostali hač do kónca. — Po prědowanju hnadnoho knjeza biskopa měješe knjez senior Kućank swjatočnu Božu mšu pod assistencu kk. Löbmanna a Žura. Po dokonjanych dopołdnišich Božich službach w křižnej cyrkwi ćehnješe swjatočny ćah do farskeje cyrkwje, hdźež po wuspěwanju tři króć Swjaty hnadny knjez z najswjećišim sakramentom požohnowanjo wudźěli, na čož so zasy z prócesijónom dowjedźe na faru. — Popołdniše Bože służby započachu so $^1/_2$3 hodź. w křižnej cyrkwi; k nim so najdostojniši knjez biskop zasy wot cyłoho swjatočnoho ćaha dowjedźe. Najprjedy měješe knjez senior Kućank swjatočny łaćonski nyšpor pod assistencu hižo spomnjeneju knjezow. Po skónčenju nyšpora zanjese wysokodostojny knjez biskop woblečeny čorne pluviale a bělu mitru modlitwy po morwych, započejo z psalmom „De profundis“, a dźěše potom z prócesijónom po kěrchowje, hdźež so wšě modlitwy na te wašnjo dokonjachu, kaž je pola biskopskeje visitacije cyrkwinske wašnjo. Na to so prócesijón zasy do farskeje cyrkwje poda, hdźež so Najswjećiše w monstrancy wustaji a swjatočne „Te Deum“ wot knjeza biskopa zanjese; biskopske požohnowanjo skónči rjanu swjatočnosć za našu Radwofsku wosadu. Po skónčenju swjatočnosće popowěda najdostojniši knjez biskop přećelnje z družkami a zawostaji kóždej małe wopomnjeńčko na rjany dźeń. Wječor we sedmej hodźinje wopušći hnadny knjez pod zwonjenjom zwonow zasy Radwoř.

List z Bärensteina.

21. žnjeńca 1938.

Luby Pósle!

Sta pak so, zo Jězus Pětra a Jakuba a Jana sobu wzawši na horu dóńdźe, zo by so modlił. A sta so, zo Pětr k Jězusej dźeše: „Mištrje, dobro je nam tudy być; tuž sćińmy tři stany, tebi jedyn, Mójzesej jedyn a Eliasej jedyn.“ (Luk. 9, 28. 33.)

28. žnjeńca budźe so nětko zasy tamny dźeń wopominać, na kotrymž je naša cyrkej swj. Bonifacia biskopsku swjećiznu dóstała. Najdostojniši knjez tachant Skala je ju poswjećił. Stoji wot wšěch cyrkwjow našoho biskopstwa najwyše. Tři najwyšše hory Rudnych horow — Bärenstein, Fichtelberg, Keilberg — ju wobdawaja wot juha a połnocy. Skała ju njese. W dole běži rěčka, hranica, dźělaca Němsku a Češkosłowaksku. Tehdy, hdyž běchu cyrkej dotwarili, běše wokoło cyrkwje prózdne. Dźensa rostu tam štomy a kefki a na cyrkwi pleće so hač pod třěchu horje dźiwje wino. Tehdy před něhdźe 20 lětami běše na drózy hišće měrno. Štó też wjele do tutych hór přijědźe! Dźensa — štó by přeličił njeličomne wozy a kolesa, kotrež tu nimo šwórča, wrjeskotaja, hrimotaja!

Tuta cyrkej służi něhdźe tysac a pjeć stam wěriwych jako farska cyrkej. Wot nich bydli jenož 600 w Bärensteinje samym; wjetša połojca je zdalena 8, 10 haj 15 km.

Zo je cyrkej swjatomu Bonifaciej poswjećena, ma swoju winu. Wón je mjenujcy pjenjezy za twar wobstaral, t. r. towařstwo swj. Bonifacia w Paderbornje je nahladny pjenjez za twar dało, a tak je cyrkej joho mjeno dóstała. Zawěšće je swjaty patrón swoju swjatnicu w běhu lět škitał. Horliwa, njech też mała wosada je so po něčim na cyrkej zwjazała. Mjez wosadnymi su stari sobuzałožerjo. Rady hišće spominaja na twar, kak su ryć započeli atd. Derje wědźa, štó je w cyrkwi prěni křćeny, štó prěni wěrowany.

Nad twarom njeje so jenož jeje patrón, swj. Bonifacius, zwjeselił, ale też swjaty Pětr. Wón běše rybak był, je potajkim při wodźe, na jězorje swoju domiznu měł. Jako japoštoł pak njeje wjacy na wuzke mjezy zwjazany był. Joho Knjez a Mištr je joho sobu wzał do wsow a městow. Też na hory je ze swojim Mištrom khodźił. A na jenej horje je to było, na horje Tabor, na kotrejž je swjaty Pětr tamne słowa wuprasnył: „Mištrje, dobro je nam tudy być; tuž sćińmy tři stany, tebi jedyn, Mójzesej jedyn a Eliasej jedyn.“ Swjaty Pětr je też nam pomhał našu cyrkej twarić. Dołho je trało, prjedy hač je so k nam do wotležanych hór namakał. Tola štó też to před 20 lětami Rudne hory wopytowaše! Do wójny je so wjele cyrkwjow w Rudnych horach natwariło. Trjebamy pokazać na Marienberg, Aue a dr. Tola swjaty Pětr měješe w delnich kónčinach telko starosćow, zo dale horje postupić njemóžeše. Hakle hdyž běchu „delni“ tak trochu zastarani, móžeše sej puć „na horu“ dowolić. Tehdy je wón wosrjedź našoho města wulke polo widźał, twarske polo za nowu katolsku cyrkej. Wulki a krasny blak! Tehdy je swjaty Pětr zawołał kaž něhdy na Taborje: „Mištrje, tudy je dobro być; tuž sćińmy tři stany!“ A hnydom so započa z prěnim stanom, dokelž swj. Bonifacius pjenjezy wobstara. Něšto pozdźišo sćěhowaše druhi stan, kapałka w Jöhstadtu. K tomu je swjaty Józef dopomhał. Wona běše něhdy hródź. To staj sebi swjaty Józef a swjaty Pětr zawěšće doréčałoj, zo je też hródź přihódny stan na horje modlenja. Třeći stan so hišće twari, to rěka, wón so twari a zasy wottorha, kaž so to za stan słuša. To je swjaty Pětr derje wědźał, zo su w nuzy stany na horach wulkotna wěc, nic jenož na Taborje, ale też pod šmrěkowcom. W Oberwiesenthalu nimamy ani cyrkwje ani kapałki. Ale hospoda tam je a rum tam za nas też maja. Tam sej swój stan natwarimy.

Tak smy swjatomu Pětrej dźakowni, hdyž je nam muži pósłał, kotřiž nam cyrkej stajić pomhachu. Mnozy z nich su hižo na prawdu Božu wotešli. Na nich budźemy też spominać, hdyž „kermušu“ swjećimy.

Našu kermušu swjećimy hišće ze stojacym žitom, zelenym wowsom a kćějacymi neplemi. Swj. Pětr to wědźeć njemóžeše, zo smy tu hišće khětro zady. Hdyž wón tehdy skónc augusta swojich zastupjerjow do Bärensteina na swjećiznu wotpósła, duješe wokoło Budyšina wětřik přez šćerniščo. Swjaty Pětr je w dolinje při jězorje žiwy był. Tam je dobro! Hona zelene kaž w meji a tola kermuša!

Přećelnje strowja amerikanski wuj.

W mojej knihowni.

Kak rady su naši katolscy Serbja „Jězusowu Winicu“ wužiwali, spóznajemy z toho, zo bě hižo w lěće 1807, potajkim za nimale 20 lět nowy wudawk třěbny. Zdobom je to dopokaz, kak nuzne bě zcyła wudaćo tutych paćerjacych knihi, a kak wulku duchownu dobrotu je njeboh knjez Walda z wudaćom „Jězusoweje Winicy“ katolskomu ludej wopokazał. Jomu khuduški pomnik dźaka z tutym nastawkom stajić, też moje pjero mje wabješe. Wobsah tutoho druhoho wudawka „Wawdowych“ je wjele słabši hač wobsah prěnjoho; liči jenož 342 sronow, potajkim hišće nic połojcu prěnjoho. Druhi rozdźěl mjez prěnim a druhim

wudawkom wobstoji we tym, zo w druhim wudawku pódla modlitwow też mnoho kěrlušow so namaka, a to na 140 stronach, přełożene z łaćanskoho a wjele z nich też z němskoho teksta.

W rěči a prawopisu so ničo přeměniło njeje, wšo je hišće při starym wostało. Jenož spodźiwna wosebitosć so we prawopisu pokazuje: W cyłej knizy je město pismika „j“ pismik „y“ trjebany.

Titul knihi je zasy dołhi a rěka takle:

Wincza Jézusowa
To Yo
Te Nowe Paćefacze ha Kheŕluschacze Knihi,
wo kotréchž ßu knamakańu
Pobożne Ranische, Wetźornische, Kemschacze, Spoyedne,
ha druhe Strowém ha Khorém yara wuźitne Paćere,
Modlitbé ha Litaniye, Zewschimi Staremi ha Nowemi
Kheŕluschemi, kaž su tesame wo téch S. S. Róćznéch
ha druhich Tźasach pźez te czéwo léto ßpéewane.
Hako też ta czéwa Kżescźiyanska Wucźwa zkrótkim
Rozwutźeńom ha Pokazarom schitkich Paćerow,
Khérluschow, wopomneczow, ha poredźenech Zmolkow,
na kotrem wopenu wone stoya.
Za schitkich swoyu Zbożnoscź pótaczech Serbow won date.
Wotém Létu toho Kńeza 1807.

Titulnoho wobraza „Nowa Jězusowa Winca“ nima; też mjeno wudawarja a ćišćeŕnje so njenamaka.

Tuta „Nowa Winca“ poruno „Starym Wawdowym“ w mojej knihowni dowola trochu přirunanja kaž dźowka poruno maćeri. A tutón wobraz porodźi přećo: Pobožna mać woćehnje pobožnu dźowku! Bóh dał, zo by so tute přećo też přecy dopjelniło k česći Božej a k spomoženju našoho luda! To je moje stajne zdychowančko, tak husto hač pohladam na „Staru“ a „Nowu Jězusowu Winicu“ we mojej knihowni.

Měšniski swjedźeń.

W južnej Tirolskej leži wysoko při kromje centralnych alpow wjeska Taufers, poslednja stacija hórskeje železnicy, kotraž z Bruneka k połnocy do alpow wjedźe. Do wosady Taufers słušeja tři wjeski a wjele jednotliwych burskich statokow. Wosada liči 2500 dušow. Tam běše lětsa 10. a 11. julija žadny swjedźeń.

Před 25 lětami běše w Taufersu troja primica była. Tři synojo wosady běchu tam swój prěni swjaty wopor Bohu Knjezej přinjesli. Nětko potajkim bě troji sleborny měšniski jubilej. Zdobom pak přistupichu zasy tři synojo wosady po dołhim wuspěšnym studiju a woporniwym přihotowanju prěni raz k wołtarjej Božomu. Najdostojniši knjez biskop Dr. Jan Geisler z Brixena běše so rozsudźił, tŕom Tauferskim kandidatam we wosadnej cyrkwi wosrjedź zbožownych wosadnych měšnisku swjećiznu wudźělić, zo by tak wosadu wuznamjenił a počesćił. To sta so 10. julija lětsa. Wulke syły wěriwych z blizkeje a dalokeje hórskeje wokoliny běchu so zešłe, zo bychu swědkojo byli swjatoho podawka, kajkiž jón starodawna gotiska farska cyrkej w Taufersu hišće wohladała njebě. Přez wótřeréčaki zamóžachu też mnozy wěriwi, kiž w cyrkwi městna namakali njeběchu, swjatočnosć sćěhować a wšitko słyšeć.

Nazajtra pónźelu, 11. julija, bě primica tŕoch nowoměšnikow a zdobom sekundica tŕoch měšniskich jubilarow, kotřiž su 25 lět we winicy Knjezowej spomožnje skutkowali. Knjez biskop sam měješe swjedźeńske prědowanjo, nowe wulke wuznamjenjenjo wosady. Potom přistupi 6 měšnikow k 6 wołtarjam, kotrež farska cyrkej ma. Prěni nowoměšnik přistupi k wulkomu wołtarjej, tamnaj k pobočnymaj wołtarjomaj. Tŕo jubilarojo swjećachu zdobom na zbytnych wołtarjach Božu mšu. Jedyn z nowoměšnikow wudźěli při tej składnosći swojej najmłódšej sotřičcy, 6lětnej Priscy, prěnje swjate woprawjenjo. Po zhromadnym swjatym woprawjenju wosadnych a po dokonjanym swjatym woporje ćehnješe swjedźeński procesijón z Najswjećišim přez pola a hona Tauferskeje wosady. Móžemy sebi myslić, kak horliwje a hordźe su Tauferscy burja a z nimi cyła młodźina a dźěćina kěrluš „Tebje my Boha khwalimy“ zanjesli a kak su dale spěwali swoje khwalbne kěrluše, ze šumjatym přewodom trubow, trompetow a posaunow wosadnych hudźbnikow. A mjedźane zwuki cyrkwinych zwonow připowědowachu Božej stwórbje wjeselo, kotrež je Bóh Knjez spožčił wosadźe, a mócne třělenjo donjese tutu radosć daloko a wysoko hač do poslednich kućikow hobrskich alpow. Runjež dźěławy dźeń, wšudźe dźěło wotpočowaše. Wšo dźěn běše w Taufersu zhromadźene k dźaknej Božej służbje. Haj, samo duchowni, kotřiž su z wosady wušli a nětko w diecejzy a zwonka njeje skutkuja, běchu přikhwatali. Bě jich 17.

Prašeš so, kak je móžno, zo tale khuduška, mała hórska wosadka tajkele Bože žohnowanjo dóstawa? Haj, tu je katolska wěra ž i w a, tu je křesćanska póćiwosć z domom. To je wosada, kiž Boha hódnje česćuje w paćerju a woporje, spěwajo a dźěłajo. Štóž přez tele tři wjeski pućuje, dźiwa so nic jenož nad ćichim, pilnym a dźěławym, skromnym a spokojnym ludźikom, ale też nad strowym swójbnym žiwjenjom. To maš tam swójby z 8 hač 10 dźěćimi, strowymi a čerwjenoličkatymi. A wšitcy će pobožnje strowja z wjesołym „Budź khwaleny Jězus Khrystus!“

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Swjaty Wótc je 15. julija 350 dźěći z 200 italskich diecejzow přijał, kotrež běchu so na wubědźowanskim dźěle: „bamž a dźěći“ wobdźěliłe. 24 z nich, kotrež běchu jako dobyćerjo z njoho wušle, dóstachu jako wuznamjenjenjo wot Swjatoho Wótca swjećeny křižik „małych wuwołarjow bamža“. Dźěći běchu Swjatomu Wótcej přez swojich wjednikow adresu, z kotrejž jomu swoju poddatosć wuprajeja, Pětrowy pjenježk, wobraz maćerje Božeje z dźěćatkom a zběrku nastawkow wo katechismusowych prašenjach, kotrež běchu so při tutym wubědźowanju po cyłej Italskej pisałe, přepodałe. Bamž poréča k dźěćom a praji, zo drje móže bjeze wšeje přehnatosće wuznać, zo je tuta awdienca, jeli nic najrjeńša, tak tola jena z najrjeńšich kotruž wotměwa; wóčku Wótca njemóže so rjeńši wobraz poskićić dyžli napohlad tutych dźěći w jich młodostnej starobje; woprawdźe wšitko so hodźi wočakować wot jich žiwjenja, kotrež je tak rjany spočatk mělo; wone su zastupjerjo wulkeje syły młodych človjekow, kotřiž so wosebje z nabožnymi prašenjemi, potajkim z najwyššim, štož na polu wědomosće znajemy, zaběraja; wšitke wědomosće su wulke a nadobne, dokelž so wo srjódku wěrnosće prócuja, ale za nabožnu wučbu je Bóh, stworićeŕ wšoho wulkoho a rjanoho, sam předmjet studijow; žohnowanjo, kotrež wón jim wudźěla, płaći wosebje też jich staršim, přetož hdyž smě tutoho napohlada derje woćehnjenych dźěći so wjeselić, ma so dźakować jich staršim; wšitkim pak, kotřiž su tu přitomni, dźěćom a jich wjednikam, praja wón: „Dale tak kaž dotal!“ Hdyž bě Swjaty Wótc dźěći požohnował, hołdowachu wone jomu wyskajo.

(Japanscy šćežkarjo (Pfadfinder) pola Swj. Wótca.) 7. augusta je bamž Pus XI. w Castel Gandolfo čŕjódu japanskich šćežkarjow přijał. Jedyn z nich, kiž běše katolik, poda Swjatomu Wótcej adresu poddatosće. Bamž přeprosy młodych človjekow, zo bychu při swojim wopyće w Milanje też Ambrozijansku knihownju wopytali. Tam najrjeńše japanske dokumenty nadeńdu, kotrymž je bamž sam swoje městna připokazał. Nimo toho móžachu wšak też we vatikanskej knihowni drohotne dokumenty ze swojeje domizny wobdźiwać. Dale praješe bamž, zo šćežkarjow z Japanskeje wosebje wita, dokelž su młodźi a maja swój cyły přichod

hišće před sobu. Wón wočakuje mnoho wot Japanskeje a jeje wjelestronskeje kultury, wosebje to, zo Japanska za wěrny měr a za rozšěrjenjo nabožiny a wědomosće dźěła. Z bamžowskim žohnowanjom wopuščichu młodźi Japanojo Swjatoho Wótca.

Němska. **Nižoněmska provinca jezuitskoho rjada ze sydłom w Kelnje nad Rhynom dósta nowoho provinciala (wyššoho): P. Božidara Wulfa.** P. Wulf ma dobre mjeno mjez němskimi wědomostnikami. Lěta dołho je wón wyššu přirodowědu wučił na filosofisko-theologiskim wustawje Ignacijowoho kollega we Valkenburgu. Mjez wotrjadnikami tejele wědomosće je sebi wón čestne mjeno dobył z konstrukciju tak mjenowanoho Wulfowoho elektrometra, kotryž so wulkotnje přihodźi za měrjenjo radija a swětłowych promjeni. Nimo toho je wón wudał wjacore přirodowědne spisy, też často wědomostne přednoški dźeržał w kole zwjazka akademikow. P. Wulf je cyłu swětowu wójnu jako dobrowólnik njedźiwajo swojeje staroby sobu činił.

Belgiska. W tutym lěće móže Namurski biskop, msgr. Heylen, w cyrkwinskich stawiznach žadny jubilej woswjećić. 40 lět hižo je wón z biskopom w Namurje. To je najdlěši episkopat w Belgiskej wot lěta 1830. W tutym času su wot něhdźe 50 belgiskich biskopow jenož 11 swój 25lětny jubilej woswjećić móhli.

Nižozemska. Kóždołětnje wotměwa so tu ceremonija „wupućowanjo misijónarow wot Božoho słowa". Lětsa je tam 76 měšnikow a 20 bratrow z ruki swojoho biskopa misijónski kříž dóstało. To je najwjetša ličba wot założenja kongregacije w lěće 1795. Tuta ceremonija je so před 50 lětami zawjedła. Wona wobstoji ze swjatočnych kemšow, kotrež jedyn ze so rozžohnowacych misijónarow w přitomnosći biskopa dźerži. Hdyž su misijónske kříže wot biskopa rozdźělene, přizamknje so hosćina, kotruž so rozžohnowacy misijonarojo za swojich přiwuznych a přećelow wuhotuja. W tutym lěće zhromadźi so 300 hosći.

Francózska. **Francózska akademija wuznamjeni mjez druhimi při lětušim rozdźělenju premijow też wjacorych katolskich laikow a měšnikow.** Francózski spisowaćel romanow Jean de La Varende dósta za swój prěnički roman „Le Centaure de Dieu", premiju we wysokosći 10000 frankow. Premija 20000 frankow připózna so też w Němskej znatomu basnikej Franç is Jammes; wulka stawizniska premija, kotraž bu hakle lětsa na 18000 frankow powyšena, připadny farskomu duchownomu w Theziru, měšnikej J. Brugonette, za 3. zwjazk joho stawizniskoho dźěła: „Francózscy duchowni a rowjeniske (tučasne) žiwjenjo".

Francózske knježeństwo je primasa Afriki a arcybiskopa w Karthagu, Msgr. Lemaitre, při składnosći joho złotoho měšniskoho jubileja, za komanděra čestneje legije pomjenowało. Swjaty Wótc pósła jubilarej wosebity zbožopřejacy list. Joho spodźiwne wustrowjenjo přez posrědkowanjo maleje Bernadette Soubirous je sobu k swjatoprajenju tuteje ratafskeje holčki přinošowało.

Španiska. **General Franko wuznamjeni italskoho arcybiskopa Antoniutti-a z wulkokřižom rjadu Izabele.** Arcybiskop Antoniutti měješe nadawk, do wukraja wotwjedźene španiske dźěći do wótcnoho kraja zasy přewjesć.

Njedawno je general Franko wulkomysłny wukaz wudał, zo ma so rjadej jezuitow wšitke wobsedźeństwo wróćić, kotrež bě čerwjene knježeństwo zebrało. Tak připokaza so też rjadej njedawno pod wšitkimi zakońskimi formalitami zasy narodne městno swj. Ignacija, Santa Casa.

Ruska. **Wuznamna wosoba, kotraž wobstojnosće we sowjetskej Ruskej derje znaje, wozjewja w jenej Londonskej nowinje zajimawe powěsće wo znowawoživjenju wěry w Ruskej, kotrež wona „spodźiwne" mjenuje.** Pisa so w njej mjez druhim: „Nowe wojowanjo bjezbóžnikow přećiwo přiwisnikam wšitkich wěrywuznaćow, wosebje prawosławnym, po ličbje najsylnišim, je swój wjeršk dostupiło ze zajećom mnohich prjedawšich dostojnikow Cyrkwje pod wudawanjom, zo su „agenći fašisma" a „zapřisahancy přećiwo revoluciji". Bu też wukaz wudaty, zo ma so stara prawosławna cyrkej w Moskwje zwottorhać, kotraž je pod mjenom: „Dorogomilovsky Sabor" znata. Wona stoji na kromje noweje wulkeje aleje, kotraž bu po woli knježeństwa założena a do južnowukhodnych předměstow Moskwy wjedźe, hdźež maja Stalin, maršal Worošilow a druzy wysocy statni zastojnicy swoje vile. Drohu, kotraž je najwulkotniša z ruskich drohow, wobstražuja wodnjo a w nocy straže, kotrež su kóžde 300 metrow postajene. Po tutej drózy jězdźa ruscy mócnarjo we swojich wulkich awtach do swojich vilow. Njedźiwajo wulkeje spěšnosće, z kotrejž jězdźa, su tući a jich přewodnicy derje pytnyli, zo na swjatych dnjach tysacy muži a žonow po samsnej drózy k „Dorogomilovskomu Saborej" pućuja. Tute wobkedźbowanjo bu z nastorkom, zo so wukaz wuda: „Cyrkej ma so zwottorhać!" Kóždy Jendźelčan, kiž je w poslednim času w Moskwje přebywał, móže wobkručić, zo ličba wěriwych, kotřiž Bože służby wopytuja, stajnje rosće. Na wulkich swjedźenjach njemóža syły wěriwych w „starej kathedrali" městna namakać a zestupuja so tohodla na wšitkich susodnych drohach. Napadna je wulka ličba młodostnych, kotřiž so ani wot sibiriskeje zymy ani wot sebje sylnišoho dešća njedadźa wottrašić. Hdyž nětko so „Dorogomilovsky Sabor" zwottorhuje, wopytuja wěriwi, sylnišo dyžli hdy, „Kselokhovskaju", jeničku wulku cyrkej, kotraž je hišće wotewrjena. Před revoluciji bě w Moskwje 450 cyrkwjow a kapałow. Něhdźe 20 je hišće za Bože służby wotewrjenych. Wšitke druhe su zwottorhane abo do wikowańnjow, składow, hródźow a garažow přetworjene. 10. julija je česćehódny metropolit Sergius posledni raz w „Kselokhovskaji" wopor Božeje mšě swjećił. Wot toho časa njewě nichtó, što je so z nim stało.

Aziska. Z Kantona so wozjewja, zo su tam při lětańskim nadpadźe też bomby do tamnišeje francózskeje kathedrale zrazyłe. Wšo hromadźe bu přez 100 wosobow morjenych a 200 zranjenych. Kathedrala leži w dźěle, kiž je sylnje wobydleny. Wokoło 100 ludźi bě so do znutřkownoho domu Božoho wućeknyło, 39 buchu morjeni, 50 ranjeni. Mjez woporami su najbóle žony a dźěći. W kathedrali wosta jenož hłowny wołtař njewobškodźeny. Wšitko druhe leži w rozpadankach, też drohotne wokna a drohotna postawa Maćerje Božeje. Biskop, kiž w pódlanskim běrowje dźěłaše a je hižo 40 lět w misijónach, bě jara zraženy. Wón so wupraji, zo njedźiwajcy stracha krajinu Kanton wopuščić njecha. Pod rozpadankami kathedrale chce wuček za wobydlerjow wutwarić.

Wjeseli ludźo wobeńdu wjacy hłuposćow dyžli zrudni; zrudni pak wobeńdu ćim wjetše. Kleist.

Tři poslednje přeća španiskoho martrarja.

Z cyłoho rjadu měšnikow, kotřiž w Španiskej matrańskeje smjerće wumrěchu, dyrbi so jedyn z najwuznamnišich wuzběhnyć, mjenujcy Don Llado, kanonikus we Vich pola Barcelony. Hižo za čas młodosće bě Don Llado wulki česćowar swjateje Marije. Pozdźišo buchu joho hłubokozačute prědowanja wo najzbóžnišej knježnje w cyłej Katalonskej znate. Tohodla je zrozemić, zo joho bolšewikojo hnydom při spočatku měsćanskeje wójny zajachu a k smjerći zasudźichu. Jich přesćěhanja a hrubosće wón ze znatym přećelnym posměwkom wotpłaći. Tuž jedyn z katow so spodźiwajo wurazy: „Tón pak tola też ani kuska hrozy njeznaje!"

Na to šedźiwy měšnik z jednorymi słowami znapřećiwi: „Ow, sym tak zbožowny, wam wudaty być. Wobstajnje prošach luboho Boha wo tŕoju hnadu. Z prěnja chcu moju dušu wumožić, štož je mi w tymle wokomiku tak kaž wěste. Dale prošach Boha wo hnadu, martrańskeje smjerće wumrěć směć. Kaž pak mi runje zdźělišće, maće wotpohlad, mje

morić. Ničo njeje mi lubšo, dyžli krej přeleć za Zbóžnika. A moje horce přećo by było — to sebi wuprosych za třeću hnadu — zo by moja smjerć jenu jeničku dušu z wašeje srjedźizny před zahubu wumožiła."

Ze spodźiwnym pohnućom bě šedźiwc swoje poslednje słowa wuprajił. Nadobo přińdźe hibanjo do rjada biezdźaknje wokołostojacych katow. Jedyn z nich bě swoju třělbu wot so čisnył a padźe měšnikej k nohomaj z wuznaćom: „Też ja chcu za Khrystusa wumrěć!"

Njesmilnje storčichu čerwjeni katojo swojoho towarša k scénje. Zbromadny wutrěl wuhasny wobeju žiwjenjo. Don Llado-ej bě so też třeća prózstwa widźomnje dopjelniła.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

12. njedźela po swjatkach, 28. augusta 1938:

Boža mša str. 381; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Augustinje str. 454, 3. wo swjatym Hermeće str. 448; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

13. njedźela po swjatkach, 4. septembra 1938:

Boža mša str. 385; Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356; abo wo

Swjatych jandźelach pěstonach:

Boža mša str. 552; Gloria; Credo; 1. modlitwa swjedźenja, 2. wo njedźeli str. 385; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356; posled. sćenjo wo njedźeli str. 387 pod 5).

Dokelž njeje so trěbna ličba wobdźělnikow zamołwiła, wupadnje jězba do Wamborjec. Słodeńk.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

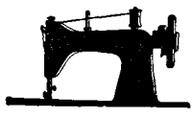
Wotewrjenjo
nazymskeje saisony
w nowym črijowym domje
SCHUH Wegener
nětko Bohata hasa 15.
W tutych nowočasnych wobkhodnych rumach je wšitko za Waše wosobinske přeća přihotowane. Naš wubjerk w „Salamander"-črijach je prěnjotnje cyle wulkotnje zarjadowany a wobhladanja hódny.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 766. z Budyšina: Jakub Šajba; 767.—786. ze Serbskich Pazlic: Pawoł Lebza, Michał Hórnik, Jan Kral, Pětr Krawčik, Józef Ledźbor, Jakub Lukaš, Madlena Leńšowa, Jurij Šenkař, Jurij Cyž (čo. 14), Marja Cyžowa, Jurij Cyž (čo. 1), Mikławš Šewc, Michał Smoła, Jurij Šwejda, Hańža Wjacsławkowa, Jurij Wjeńka, Michał Wjeńka, Pawoł Rynč, Madl. Libušowa, Lejna Nowakowa; 787.—790. ze Swinarnje: Jurij Paška, Jan Hicka, Jan Mikel, Madlena Bjaršec; 791. 792. z Rančic: Mikł. Kokla, Pětr Kórjeńk; 793. z Kukowa: Marja Bjaršowa; 794. z Němcow: Jan Šimon; 795. z Njebjelčic: Hana Bernardowa.

Ke kofejej a čajej pisane platy jenak woblubjene
z *Knježkec* *konditarnje*
Garbarska hasa 3 Dalokoreč̌ak 2216
Wobkedźbujće našu rjanu tšešnu zahrodu k přijomnomu přebywanju.

Kupuj
wewotrjadnym wobkhodźe
a budźeš stajnje spokojom

Oskar Hirche
Kamjenc
Założene 1880
Dalokoreč̌ak 774

Pytam k 1. 9. sprawnu **domjacu holcu,** kiž ma lubosć k dźěćom, 16–18 lět staru.
Wučeŕ Martin Lamm
w Kulowie.

Sylna katolska **holca,** kotraž je šule swobodna, swěrna a sprawna, so w małej domjacnosći do trajaceje służby pyta. Dobra mzda. Poskićenja po możnosći z wobrazom.
Reschke, Leipzig-N. 22
Hallische Straße 80

Kachlestajenjo
kaž też přestajenjo, wuporjedźenjo a *mjećenjo* wobstara
Viktor Schlecht
kachlestajeński mištr
w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533

Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dróha 70

W žohnowanej starobje 85 lět a 5 měsacow je Bóh luby Knjez srjedu, 17. žnjeńca, moju swěrnu mandźelsku, našu dobru mać, přichodnu mać, wowku a prawowku

Hańžu Forchowu rodź. Deleńkec
z Noweje Wjeski

derje přihotowanu do lěpšeje wěčnosće wotwołał.

Džakujemy so wšitkim, kotřiž za lubu zemrětu na pustych wječorach so modlachu, jeje čěło k rowej přewodźachu, też nošerjam z wutrobnym

„Zapłać Bóh tón Knjez!"

Wosebity džak słuša knj. fararjej Wjeńcy za tróšne słowa při rowje a kk. kapłanomaj za časćiše domawobstaranjo.

W **Nowej Wjescy, Smječkecach** a **Drježdźanach,** na dnju pohrjeba, 21. žnjeńca 1938.

W mjenje zrudźenych zawostajenych:
Swójbje Forchec a Lorencec.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

36. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 3. septembra 1938.	76. lětnik.

Bur a jandźel.

Bur znaje Božu přirodu. Je doma we swěće žiwjenja. Rola, zemja, hory, haty, štomy, płody, wšitko, haj woprawdźe wšitko ma za njoho žiwjenjo. Joho zmysł wosrjedź tuteje přirody, joho dźěło abo lěpje, joho sobuskutkowanjo z přirodu dawa jomu jasnje zhladować do wšoho žiwjenja wokoło so.

Tohodla je jomu też znaty porjad w přirodźe. Wón wě, zo su wšelake kralestwa, kralestwo rostlinow, ale też kralestwo zwěrjatow. Čłowjek přesahuje wšitke tute kralestwa, wón sebi je rozmysluje, haj ma samo wěste nadknježstwo nad nimi. A wón zhladuje k hwězdam njebja a mysli: Zwotkel je swět, je nimo nas hišće druhi, kotryž tole wšo stwori? Wón widźi dźiwy přirody, widźi dźiw čłowjeka. A tak su joho mysle wulke, haj přez měru wulke a wěrne wo tym, kotryž wšo stwori.

Ale z tym njeje dowučerpane wšě joho dopóznaćo. Blizko stoji jomu hišće druhi swět. Wot čłowjeka njewjedu kralestwa jenož do doliny a do šěrokosće, też wyše njoho su hišće mócnarstwa, tróny, mocy a knježstwa, kotrež su syslniše dyžli čłowjek a tola też podćisnjene tomu, kotryž wšo stwori. Přecy wšak njemysli jasnje wo tychle mocach, su jomu druhdy blizko a přemócne, hač zo zamohł ze swojimi myslemi jich wobraz zapřimnyć. Potom su jomu njewšědnje ćěmne a jasne, tola hrózbne mocy, kotrymž njeje čłowjek zrosćeny.

Tak powěda burej joho zmysł za woprawdźitosći wo raju, kotryž mjez čłowjekom a Bohom hišće leži. Joho wobydlerjo nimaja mjasa a krewje, su mudrosće duchojo, kotryž čłowječi rozom dowuzhudać njezamóže. Woni wobdawaja čłowjeka.

Hižo to je zajimawe. Też w žiwjenju Jězusowym su tući duchojo wokoło njoho, jasni a ćěmni. Jasni w Betlehemje, při přizjewjenju, při horjestaću a do-njebjes-spěću. Ćěmnje pak a zawjednje bliži so spytowaŕ. Wón wotwjedźe samo, njech też na krótki čas jenož, knjeza hač na wjeŕšk templa, dóniž po přewinjenju jasni jandźeljo njepřińdu a jomu słuža.

Tola hižo stawizny stworjenja swěta rěča wo jandźelach. Wěsće běchu woni w paradizu přećeljo a towaršojo čłowjeka, potom pak přińdźe zawjednik a přinjese bědu, hubjeństwo, smjerć. Na mjezach paradiza pak stoji jandźel z mječom. Cyła móc a wysokosć jandźela bliža so nam, hdyžkuli pismo wo nich rěči. Bur začuwa jich wysokosć, dokelž wě wo swojim wobmjezowanju; wón ma hišće zmysł za město, hdźež Bóh kralestwo założi.

So wě, ze swojeje přez herbski hrěch nakaženeje natury njezamóže sebi tute kralestwo předstajić, móže so před tutej nowej a cuzej woprawdźitosću jenož z hrózbu napjelnić. Tola wěra pokaže jomu cyły wobraz. Tón, kiž je pola Wótca a kiž ma wědomosć Wótcowu, je nam też wo tym rěčał.

Jandźeljo widźa stajnje wobličo Wótca. Jich służba je, Bohu so modlić. We zjewjenju Jězusa Khrystusa so nam trón Boži wopisuje. Před trónom Božim — Bóh sam je runja kóždomu wěrnomu knježićerjej njewidźomny — sapa sydom faklow, a před nimi wupřestrěwa so njesměrne krystalowe morjo njebjeskoho oceana. Trón stoji na štyrjoch žiwjatach, wokoło njoho sedźi 24 měšnikow. Bjez přetorhnjenja rěča štyri žiwjata: „Swjaty, swjaty, swjaty je Knjez, wšohomócny Bóh, kiž bě, kiž je a kiž přińdźe“. Do tuteje khwalby zanošuja ći měšnicy Bohu khwalbu a česć a dźak.

Tu pokazuje so nam jasnje nadawk jandźelow, zdobom pak też při zrjadowanju čłowjekow k jich nadawkej, kaž tohorunja hotowosć jandźelow za nadawk čłowjekow. Ze Zjewjenja je tole jasne: Jandźeljo a čłowjekojo maju zhromadny nadawk: Khwalbu a dźak, dokelž Bóh stwori jich k swojim překrasnjenju. Zjewjenjo pak praji nam hišće

wjacy, mjenujcy pokazuje na zhromadnosć. Abo njenadpadnje to, zo žiwjata zanošuja: „Swjaty ... kiž přińdźe?“ Bychmy wočakowali, zo rěka „kiž budźe“. Dokelž pak praja „kiž přińdźe“, njeje tu druha wotmołwa móžna, khiba „kiž přińdźe wot zemje“. Tole wobkruća tež wołanjo měšnikow, kotřiž Bohu dawaja khwalbu a česć a dźak. Za čo pak dźak? Za to, zo Bóh na zemju přińdźe a ju do swojoho knalestwa powoła.

Tak zjednoćujetej so służba jandźelow a dźakprajenjo človjekow. Naša Boža służba na zemi ma swój směr w Božej służbje w njebjesach. Chcemy-li hódnosć našeje Božeje służby zapřimnyć, dyrbimy sebi wědomi być, zo je zaměstnjena do służby Božeje před trónom Najwyššoho w njebjesach.

Běše-li tež něhdy město Boże za človjekow na zemi templ w Jeruzalemje, hdźež so Bóh wozjewi, bu tola přez wočlowječenjo templ wstronu stajeny. Nětko je naš wobkhad w njebjesach (Phil. 3, 20) tam, hdźež Khrystus je, w kotrymž połnosć bójstwa bydleše (Jan 1, 14). Tohodla dodawa Cyrkej na Božej mši k swjaty-prajenju jandźelow: „Khwaleny budź, kiž přikhadźa w mjenje Knjeza“. Přecy pak wostawa jedyn Knjez a jene žiwjenjo zakład za jandźelow a človjekow.

Z tuteje zhromadnosće zaměra sleduje starosćiwosć, tola nic jenož w zmysłu njeposrědnoho modlenja Bohu. Bóh wě, zo my pomoc trjebamy přecy a wšudźe. Tohodla sćele nam jandźelow k służbje za ćěło a dušu. Tobias, wićniwy při haće Bethesda, a druzy móhli nam wo tym powědać; tež Daniel a swj. Pětr, kotrejuž jandźel před smjerću wukhowa, a Elias, kiž měješe žiwjenjo syte, dóniž jandźel joho z khlěbom njeposylni.

A tak wuproša nam Cyrkej přecy znowa škit jandźelow. Kóždy raz, hdyž měšnik do domu zastupi a jón žohnuje, abo hdyž na njedźelach před hłownej Božej mšu z krjepjawku po cyrkwi kroči, prosy jandźela Božoho zo by nas wučisćał, nas zapłomjenił z płomjenjom wěrneje lubosće k Bohu a nas podpjerał do wšoho čestnoho. Njeje žohnowanja, lědy hdy wudźělenjo swjatych sakramentow, hdyž njeby so dopomniło na Božich jandźelow.

Njedyrbi pak jenož ta mała hodźinka w cyrkwi, ale naše žiwjenjo dyrbi stajnje Boža służba być. Wšě mysle, wšě naše prócy, modlenjo a staranjo, wšo, z woporom Jehnjeća zjednoćene, ma so přecy znowa před Boha njesć. Rucy jandźelow dyrbja tole přijimać a kaž w złotych sudobjach Bohu poskićić. Potom je pobožnosć a žiwjenjo mjez nami a Bohom.

So wě, złych jandźelow, kotřiž służbu wupowědźa, a tež nas chcedźa jomu njeposłušnych měć, tych mamy so zdalować. Woni chcedźa wšak swoje samsne njezbožo tež na nas zwaleć.

Nam pak dyrbjało wšo na tym zależeć, zo dobrych jandźelow lubujemy a česćimy. Runje jako hrěšnicy dyrbjeli so dźeržeć k tutym swjatym ducham, zo nas wuča swjatu a čistu służbu Bohu za naše cyłe žiwjenjo. Přecy stojimy dźěn k ducham, pak k djabołskim, kotryž tež Jězusa spytowaše, pak k dobrym, kotřiž te třikróćne „swjaty“ spěwaja. Z tutymi dobrymi chcemy swjećić pobožnje swjaty wopor našoho žiwjenja, kotryž zasadźujemy do wopora Jehnjeća, kotrež je so za nas Wótcej podało za wšu wěčnosć. k.

Z Łužicy a Serbow.

Z Ratarjec. Jena z najstaršich wosobow Budyšskeje wosady, Marja zwud. Kralowa, je zańdźeny štwórtk, 1. sept., w starobje 85 lět wumrěła. Wona bě sobuzałožeŕka našeje „Jednoty“ a zdobom jena z najswěrnišich čitarjow „Kat. Posoła“.

Z Róžanta. Přichodny štwórtk, 8. septembra, na dnju swj. Marije naroda, je za naše hnadowne městno wurjadny dźeń. Wšě prócesijóny z wokolnych wosadow — a lětsa tež Budyšski — so na tymle dnju wočakuja. Dopołdnja w 9 hodź. změje najd. knjez biskop pontifikalnu Božu mšu z prědowanjom. Popołdnju w 2 hodź. je Marijanska pobožnosć. — Sobotu, 10. sept., přińdźe do Róžanta Šěrachowski prócesijón, a njedźelu 11. sept. budźe na hnadowne městno putnikowanjo rjemjeslnikow z cyłeje Sakskeje a susodnych pruskich wosadow. Rano we 8 hodź. přińdźe prócesijón z Kamjenca, a popołdnju wulki prócesijón ze wšelakich pruskich wosadow.

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 7. septembra, pop. w 2 hodź. w Khróšćicach, a 1/4 4 hodź. we Worklecach.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 9. sept. 1938, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Lubhosća. Zańdźenu póndźelu dopołdnja wokoło 11 hodź. nadobo sirena k wohenjej trubješe. Na knježim dworje w Lubhosću paleše so wulka nowa bróžeń, w kotrejž běše na 200 fórow žita. Hačrunje běchu wohnjowe wobory z Kulowa, Wóslinka a druhe bórzy k pomocy, so bróžeń tola za krótki čas do čista spali. Wobsedźeŕ knježoho dwora chcyše hišće tutón tydźeń swoje domkhowane žně młóćić. Nětko je bohužel wšo zničene — wulka škoda! Wulka masivna bróžeń bu hakle před něšto lětami nowa natwarjena, hdyž bě so tohorunja po žnjach wotpaliła. Kak je woheń nastał, njeje dotal hišće wujasnjene.

Dobry pastyŕ.

Před wjele, wjele lětami přińdźe do jeneje wosady njedaloko Pariza nowy faraŕ. Bě dołhi, šwižny muž, měješe wojeŕske zadźerženjo, wótre wóčko a wuhločorne włosy. Bě w swojim času pod Don Karlom w Španiskej służił, a dokelž bě wjacy króć ranjeny był, běše z wójska wustupił a domiznu wopušćił; zastupi do ćichoho wójska, kotrež wojuje za krasnišu a wěčnu domiznu, za njebjesa. Z cyłej dušu a z cyłej mocu, kotraž bě khoromu ćěłej zwostała, woprowaše so swojomu nowomu powołanju.

Prěni čas drje so jomu styskaše, a zrudnje zhladowaše tam, hdźež leži wot Boha žohnowana ale wot wójskow zapusćena Španiska, joho krasna domizna; abo sydaše z nakhilenej hłowu, jako by posłuchał, hač njezasłyši hrimot kanonow swojoho krala Don Karla. Na to by sebi husto z rukomaj blěde wobličo zawodźewał, wutroba so jomu horješe, a hłuboko by zdychnył.

Hdyž pak by swjaty dźeń na klětku stupił, zhubi so wšitka bolosć a zrudoba, wón zruna so, pozběže hłowu a biješe a wojowaše z błyskami prawdy a wěrnosće. Woči so jomu płomjenješej, włosy zmahowachu w žiwej zahorjenosći kaž čorne mróčele wokoło běłoho čoła — a wěriwi sedźachu kaž zakuzłani, kaž bjez dycha, kóžde wóčko wisaše z dźěsćowskej podatosću na joho erće. Ducy domoj njemudrowachu, njesudźachu — woni wěrjachu, a widźawši knjeza fararja, joho z česćownosću strowjachu.

Za krótki čas bě wón dźěćom nan, dorosćenym přikład, njezbožownym tróšt, słabym podpjera, khudym dobroćeŕ, khorym jandźel a wšěm druhim přećel.

Płomjo hraba na wšě strony wokoło so a zapali wšo, štož njeje kamjeń abo morwa zemja. Tak też faraŕ horjo so z lubosću k Bohu a bližšomu swoju cyłu wosadu z tymle swjatym wohnjom zahori. Tajki zbožowny wuspěch wjeseleše a wozboži joho dušu tak, zo zaby na swoju krasnu Španisku a jeje do njebjes sahace hory, na jeje čiste rěki, na jeje rosmarinowe a oleandrowe haje a pomerancowe lěsy, na jeje wěčnje miłe słónčko a majestotne morjo, haj zo zaby też na wójnu za prawdu a prawo pod Karlowej khorhowju a zo nadeńdźe we swojej farje nowu wótčinu a nowe, dźakowniše bitwišćo.

Běše spokojny, haj zbožowny — jenož něšto joho mjerzaše.

Zwonka wsy stoješe na wulkej zahrodźe dwór. Tu bydleše wobstarny muž, nježenjeńc, kotryž bě so dołhe lěta po swěće wokoło ćahał a naposledku pola wojakow służił,

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Swjatočna hodźina za młodźinu w Drježdźanskej dwórskej cyrkwi. Zańdźenu njedźelu wječor bě w dwórskej cyrkwi swjatočna hodźina za katolsku młodźinu. Hižo wonka před cyrkwju běchu so wulke syły luda zhromadźiłe a wočakowachu wysokodostojnoho knjeza biskopa, kiž wječor w 7 hodź. z přewodom knjeza propsta Bajera přijědźe. Před hłownym portalom bě duchownstwo dwórskeje cyrkwje zhromadźene, kotrež knjeza biskopa po zwučenym wašnju swjatočnje do cyrkwje přewodźeše. Před wołtarjom klečo modleše so knjez biskop ze zhromadźenej młodźinu nyšpornu pobožnosć. Potom stupi w połnym ornaće na klětku, zo by młodźinje wo nadobnych nadawkach měšnistwa poréčał. Wuzběhny wosebje swoju radosć nad tym, zo je Mišnjanska dieceza w tutym lěće 14 nowoměšnikow — z kotrychž je jedyn we wukraju wuswjećeny — do Knjezoweje winicy pósłała. Tajki zwjeselacy zjeŵ je so wot 400 lět sem zasy prěni króć mohł zapisać. Dale pokaza na poselstwo swjatoho wótca Pia XI., kiž je při nastupje swojoho wysokoho zastojnstwa wudał, zo je jedyn z našich najważnišich nadawkow, swětej dać nadobnych a swjatych měšnikow. Prěni Wótče-naš po tutym měnjenju spěwaše knjez biskop zhromadnje z cyłej wosadu. Po požohnowanju z Najswjećišim skónči so požběhowaca swjatočna hodźina, kotraž pola wobdźělnikow najhłubši zaćišć zawostaji.

— Exercicije za zwóńkow. Kaž hižo zańdźeny tydźeń naspomnichmy, budźa w domje Hoheneichen-Hosterwitz pola Drježdźan exercicije za zwóńkow. Započnu so 12. sept. wječor a skónča so 16. sept. rano. Dojěć móže so tam wot Drježdźanskoho hłown. dwórnišća z awtobuzom C hač do Lošwicy, potom z čaru 18 hač do Keppschloß-a, a wot tam pjeć mjeńšinow pěši po puću nimo kěrchowa.

— Wudźělenja swjatoho firmowanja w Drježdźanskim arcybiskopskim wokrjesu. W času wot 11. hač do 18. septembra wudźěluje najdostojniši knjez biskop Mišnjanski w Drježdźanskim archipresbyteratu swjaty sakrament firmowanja: njedźelu, 11. sept., dop. 1/4 10 hodź. w Drježdźanach-Kotta; pop. w 3 hodź. w Drježdźanach-Pišnje; wječor w 7 hodź. swjatočna hodźina za žony a holcy w Dwórskej cyrkwi. Póndźelu, 12. sept., dop. w 9 hodź. firmowanjo w Drježdźanach-Plawnje; pop. w 5 hodź. w Drježdźanach-Janowym Měsće. Wutoru, 13. sept., dop. w 9 hodź. w Drježdźanach-Bjedrichowym Měsće; pop. w 5 hodź. w Drježdźanach-Nowym Měsće. Srjedu, 14. sept., dop. w 9 hodź. w Drježdźanach-Čachwicach; pop. w 6 hodź. w Kinsburku. Štwórtk, 15. sept., dop. w 10 hodź. duchownska konferenca w Drježdźanach na Hrodowskej hasy 32; pop. w 5 hodź. firmowanjo w Drježdźanach-Löbtawje. Pjatk, 16. sept., dop. w 9 hodź. w swj. Marijinej kapali w Drježdźanach; pop. w 6 hodź. w Radebeulu. Njedźelu, 18. sept., dop. w 9 hodź. w Drježdźanach-Strehlenje (we zwučowańni); pop. w 3 hodź. w Drježdźanskej Dwórskej cyrkwi; wječor w 7 hodź. swjatočna hodźina za mužow a młodźency, tohorunja w Dwórskej cyrkwi.

— Zapokazanjo noweju fararjow. Njedźelu, 21. augusta, bu knjez farař Riering w cyrkwi swjatoho Różowca w Klingenthalu do tamnišeje wosady zapokazany. — Tohorunja bu njedźelu, 28. augusta, knjez farski administrator Otto, něhduši kapłan w Kamjenicy a Šěrachowje, za fararja w Hubertusburgu zapokazany.

Swjećizna w Berlinje.

Naš luby Radworčan Gerard Andricki, kiž je sobustaw rjadu SJ., bu 28. žnjeńca w Berlinje w cyrkwi swj. Klemensa z jědnaćemi sobubratrami na měšnika wuswjećeny. To bě wulki swjedźeń — a tuž bjez dźiwa, zo so na tajkim wulkim dnju při swjatočnosćach měšniskeje swjećizny też wosadni sobu wobdźěla.

Njedźelu rano zahe, do 1/2 4 hodźin, smy so zmužita horstka wot 27 wosobow do awta zesydeli, a kaž z wětřikom so do Berlina smyknychmy. Ći, kiž su sebi hišće myslili, trošku wotpočnyć — buchu zjebani, nawopak: su dospołnje wotućili. Naš wšěch bě tajka wěsta napjatosć wobjała dla wšoho toho, štož tu dožiwichmy a štož hišće dožiwić smědźachmy.

Z dypkom 1/2 8 hodźin do Berlina k cyrkwi swjatoho Klemensa dojědźechmy. Dźiwna to wěcka. Hladachmy a pytachmy dom Boži — ale njewidźachmy jón! Buchmy přez wrota do rumnoho dwora dowjedźeni, hdźež rjana cyrkwička stoješe. Tu bě žiwjenjo! Ludźi tak, zo so dodźiwać njemóžachmy. Wšitcy pak běchu rozradowani, wočakujo přikhad wysokodostojnoho knjeza biskopa. Cyrkej bě přepjelnjena — městna wšě rozdźělene, bohudźak też někotre za nas.

Z dypkom 8 hodźin pišćele swjatočnje zaklinčachu a mócnje cyrkwiny khór „Ecce sacerdos — Hlejće, měšnik“ zaspěwa. W krasnym ćahu ćehnjechu młodźi rjadnicy SJ. w přewodźe małych družkow, potom duchowni a na kóncu wysokod. knjez biskop dr. hrabja z Preysing do cyrkwje. Hnydom so biskopske kemše započachu, na kotrychž buchu młodźi mužojo z rjadu SJ. na měšnika wuswjećeni. Hnujacy

---

dóniž so tu njezasydli, zo by swoje stary dny měrnje a ćiše přeživił.

Zwudowjena sotra jomu hospodarješe.

Tónle človjek bě fararjej z winu někotreje zakrasneje ćežkeje hodźinki. Bě drje změrniwy a dobroćiwy — ale nichtón njebě joho hišće w cyrkwi widźał, ćim mjenje w spowědnym stole. Haj, druhdy samo swjate wěcy zjawnje wusměšowaše. Wot toho časa, hač bě tu nowy knjez farař přićahnył, bjerješe drje so kapitan z tajkimi rěčemi na kedźbu z česćownosće před duchownym, kotrohož měješe z cyłeje wutroby zańć, swoje nahlady wo wěrje pak njepřeměni, runjeż by knjez farař husćišo wot nazdala z nim wo tym rěčeć počał. Wón wosta twjerdy a zymny kaž kamjeń. A to fararja boleše. Jomu bě žel tuteje hewak tak dobreje duše.

Hewak bé farař spokojom, a dźěłaše kaž pilny zahrodnik pěstujo a wothladujo kóždu jednotliwu kwětku.

Nic pak dołho.

Wola bě wězo kruta, ale ćěło bě khore a słabe. Stare rany znowa wudyrichu a přetrjebachu joho mocy. Hdyž bě so zasy naléćo přibližiło a wšo so zazeleniło, wožiwiło a rozkćěło, hinješe a wjadnješe farař cyle a hotowaše so do rowa.

Za něšto dnjow da sebi tyšerja zawołać. Tutón zastupi prajicy: „Što byšće rady, dostojny knježe?“

Farař sedźeše słaby we swojim stole. Bě zrudnje na njoho hladać. Čorne połne włosy wodźewachu wysoke čoło; wulkej swětłej woči zyboleštej so pod hustymi wobwočemi — mjezwočo pak bě spadnjene a blěde kaž smjerć. Poda tyšerjej suchu, blědu ruku a so posměwkujo prašeše so: „Luby mištrje, maće žanu dubowu desku k rucy?“

„Mam. Što chceće měć?“

Farař stany z wulkej prócu a stupi so k sćěnje, a pozběhnywši ruku nad hłowu woznamjeni bleček na sćěnje. „Tu sčińće smužku, luby mištrje, a wuměrće wysokosć.“

Tyšeŕ wosta so postróžiwši stojo: „Dostojny knježe, njechaće tola — —?“

„Wuměrće wysokosć!“

Tyšeŕ wućeže měru a měrješe. „Jedyn meter a 87 centimetrow.

„Tak, derje — wudźěłajće mi tak wulki kašć. Móže też dlěžši być — na dwaj metraj.“

„Ale, dostojny knježe —!

„Nó haj haj! Abo njewidźiće, zo sym hižo dokonjał, wšak drje do časa, ale tola dokonjał? Dyrbju so wo poslednje łožo postarać.“

to wokomik, hdyž před swjećiznu ći, kotřiž swjećizny dóstanu, před Bohom na swojim wobliču leža a syła wěriwych w litaniji Wšěch swjatych Boha prosy, zo by tutych přiwzał, zo by tutych žohnował, zo by tutych swjatosćił, a woni so tak stali z hódnymi měšnikami našoho Boha Knjeza, kiž je njebjo a zemju a wšo stworił. Po tym buchu młodźi rjadnicy na měšnika wuswjećeni. Smy derje widźeli, kak knjez biskop swojej rucy nakładuje, kak drasći, kak žałbuje młodoho měšnika. Hnadowpołna bě to hodźina! My wšitcy začuchmy, zo tu woprawdźe před nami na wołtarju Jězus Khrystus stoji a sebi swojich měšnikow z ludu wuzwola a poswjeća.

Po swjećiznach a biskopskich kemšach k nam Radworčanam nětk młodoměšnik přikhwata a nas postrowi — potom nam swoje prěnje měšniske požohnowanjo wudźěleše. To bě za nas wulka radosć — Bóh nas přez młodoho měšnika žohnowaše! Dźak a khwała Bohu!

Młodoměšnik potom ze swojimi přiwuznymi a z cyłymi rjadowymi sobubratrami Boha khwalo za wulke dary swjedźeń přeživi, mjez tym zo my Radworčenjo so zasy do našoho awta zesydachmy a so na dompuć podachmy. Tola najprjedy sebi hišće stolicu našoho kraja tróšku wobhladachmy. Mjez druhim jědźechmy k biskopskej kathedrali, poswjećenej swjatej Jadwidzy. Krasny to twar zwonka, a hišće krasniši wudebjeny znutřka. Rjane Bože domy smy hižo widźeli, ale tajke hišće nic! W tutej cyrkwi je też naš něhduši wysokod. knjez biskop Dr. Schreiber pohrjebany: smy też k joho kašćej w podzemńskej khódbje, kotraž bě wumělscy z kamuškami wudebjena, přistupili, a na njoho z „Wótče-našom“ spominali. — Z wječorom so nastajichmy na puć a spokojni a rozradowani so wróćichmy w pózdnjej nocy domoj.

Za njedźelu (4. póžnjeńca) přihotujemy so na prěni swjatočny wopor Božeje mšě nowoho měšnika we wosadnej cyrkwi w Radworju.

Prawe wašnjo, Božu mšu słyšeć.

Chcu wam na třoch, ze Swjatoho Pisma wzatych přikładach pokazać, kak móžeće Božu mšu z wužitkom słyšeć.

Prěni přikład je cłownik, wo kotrymž sćenik Lukaš (18, 10—14) nam takle powěda: Dwaj człowjekaj zeńdźeštaj do templa, zo byštaj so modliłoj, jedyn farisej a druhi cłownik. Farisej stojo z boka modleše so takle: „Božo, dźakuju so Tebi, zo njejsym jako druzy człowjekojo, rubježnicy, njesprawni, mandźelstwołamarjo, abo też kaž tónle cłownik. Posću so dwójcy za tydźeń a dawam dźesatk wot wšoho, štož mam.“

Cłownik pak nazdala stojo nochcyše ani swojej woči k njebju pozběhnyć, ale biješe so na swoje wutrobno prajo: „Božo, smilny budź mi hrěšnikej“.

Ow, moji lubi bratřa, hdy bychu tola křesćenjo našoho časa tu hnadu měli, swjatomu woporej Božeje mšě přitomni

Za młodoměšnika.

1. Žohnuj, dobry pastyrjo,
Měšnika tu młodoho*)
Ty sy joho wuzwolił,
Za pastyrja postajił
Stadłu swojomu,
K zbožu našomu.

2. Njech po twojej wutrobje
W radosći a zrudobje
Twari twoje kraleŝtwo,
Zo by wbohe człowjestwo
Dóšło k žiwjenju,
K swětłu wěčnomu!

3. Za nas Wótcej wopruje
Njech twój wopor njekrawnje.
Štož ty zasłužił sy sam,
To na twojim městnje nam
Wón njech wudźěla,
Z tym nas poswjeća!

4. Hdy by jomu křiwdźiła
Hłuposć, hida człowječa,
Wšo njech njese tak kaž ty;
My pak joho škitajmy!
Z nim će khwalimy
W swjatej Trojicy!

*) abo: swojoho, našoho.

Rudźany.

Tyšerjej wuronichu so sylzy; dźěše zrudny domoj.

Farař pisaše wo młódšoho pomocnoho měšnika. Tón přińdźe. Farař předstaji joho wosadnym a rozžohnowa so z nimi wot wołtarja.

A hdyž hižo wša štomowina kćěješe, jabłoń a krušwina, leżeše knjez farař we łožu a kapłan dźěše z Najswjećišim na faru, za nim zwóńk ze zwóńčkom. Fara bě z ludźimi kaž woblehnjena. Wšo klečeše a płakaše, jako by wšěch zhromadny nan mrěł.

Farař leżeše ćiše a modleše so. Hdyž bě ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje wobstarany, wohladny so za kašćom, kotryž běchu jomu zdobom z běłym kitlom na joho přikaznju do jstwy přinjesli a rjekny zwaha: „Nunc dimittis servum tuum, Domine!“ (Nětk pušćiš swojoho służownika, Knježe!)

Tón Knjez pak joho hišće njepušći, dokelž joho hodźina hišće njebě přišła.

Wječor so přibliži, hwěžki skhadźachu, klakanjo biješe. Farař leżeše jenak změrom a modleše so wobstajnje. Bě w połnocy. Nadobo přiwrjeskota wóz a před faru zasta. Służowna wotewri durje. Do jstwy stupi kapitanowa sotra cyła wupłakana a padny při fararjowym łožu na kolenje. Farař poskići ji ruku a wopraša so: „Čohodla płačeš?“

„Ach, dostojny knježe! Mój bratr je nahle skhorjeł. Je na smjerć khory, a nichtón tu njeje, kiž by namołwjał, so domawobstarać dać, khiba wy — a wy — mój Božo! Wy sće sam —.“

Njedoréča. Położi čoło na łožo a płakaše hórcy.

Farař pozběhny styknjenej rucy a rjekny: „Wšak je tu młody knjez!“

Kapitanowa sotra wiješe z hłowu: „Toho wón njeznaje a njebudźe joho posłuchać — by traš joho wotpokazał.“

Farař pohladny na Božu martru na sćěnje a dźeše: „Mištrje, jenož hišće tule nóc!“ a na to wobroći so k służownej a praji: „Zawołaj knjeza kapłana!“

Młody knjez přińdźe. „Dźiće do cyrkwje a přinjesće Najswjećiše, pojědźemoj hromadźe khoroho domawobstarać“, praji kapłanej, a służownej přikaza: „Zwoblekaj mje!“

Wobaj so postróžištaj. „Čińtaj, kaž sym prajił!“ přikaza farař skoro kruće. „Mje wola winowatosć.“

Kapłan a służowna posłuchaštaj. Farař tak rjec woživi. Khore, mrějace čełło posłuchaše sylnomu duchej.

Fararja sadźichu do woza a kapłan z Najswjećim sydny so k njomu. Běše krasna mjejska nóc. Wysoko na njebju swěćeše so „kosa“. Farař hladaše žadosćiwje na nju a dźeše: „Hišće so njekhowa, hišće to wuwjedu.“

być ze samsnymi začućemi želnosće a rozkatosće, kotrež wutrobu clownika přejimachu, kak bohate hnady, kak drohotne dary bychu tola dóstali! Hdyž bychmy na Božej mši tak so modlili, kaž clownik, bychmy z połnosću njebjeskich darow wobdarjeni Boži dom wopušćili, kaž so pčoła wot swojoho wuléta do kwětkojtych honow połna słódkoho mjedu wróća.

*

Druhi přikład dawa nam pokutny mordař na křižu. Tón nam pokazuje, kak mamy so na Božej mši a wosebje při swjatym přežohnowanju zadźeržeć. Mjez tym zo wšitcy druzy, kotřiž běchu swědkojo woporneje smjerće Jězusa Khrystusa na křižu, joho hanjachu a směšachu, khwaleše wón joho, swědčeše za joho njewinosć a wuznawaše joho bóžstwo. Njetrjebamy so nad napadnym přemjenjenjom zmyslenja z Khrystusom křižowanoho złóstnika dźiwać. Wón so nakaza při napohladźe na křižu mrějacoho Syna Božoho. By traš wobraza było, kotryž by bóle hnujacy mohł być? A my bychmy jón wšědnje widźeć móhli, hdy bychmy wěry měli. Kak drohotne wokomiki hnady a smilnosće! A nam so wone wšědnje poskićeja na Božej mši při přežohnowanju. Ow, moji lubi bratřa, hdy bychmy we wokomiku přežohnowanja zbožo a tu hnadu měli, zo by živa wěra nas wožiwjała, by jenička Boža mša dosahała, nas ze wšěch hrěchow wuswobodźić, puta starych njepočinkow rozłamać a z nas wěrnych pokutnikow, to réka dospołnych křesćanow, sčinić!

*

Třeći přikład dawa nam stotnik we swjatym sćenju. Tón nam pokazuje, kak mamy so při woprawjenju měšnika zadźeržeć. Přikład tutoho muža je tak rjany a wobdźiwanja hódny, zo ma naša mać, swjata Cyrkej, po zdaću swoje spodobanjo nad tym, jón nam wšědnje před woči stajeć, na kóždej Božej mši.

„Knježe, njejsym hódny, zo zastupiš pod moju třěchu, ale praj jenož słowo, a moja duša budźe wustrowjena." (Mat. 8, 8.)

Ow, hdyž by Bóh luby Knjez w nas samsnu ponižnosć, samsne dopóznaco našeje ničomnosće wohladał, kak rady a kak hnadownje by wón do našich wutrobow zastupił! Kak wjele sylnosće a zmužitosće k předobyću njepřećelow našoho wozbóžnosćenja by nam wón spožčił? Chcemy my dokładne přeměnjenjo našoho zmyslenja a polěpšenjo našoho živjenja dócpěć, t. r. hrěcha so wostajić a k Bohu so wróćić? Słyšmy tola někotre Bože mšě na tele měnjenjo a směmy wěsći być, zo budźe, jeli to z pobožnosću činimy, nam dobroćiwy Bóh pomhać, z hubjeństwa hrěcha so wuswobodźić. Kak mnohe njezbožowne duše bychu jara spěšnje ze swojich hrěchow wuswobodźene byłe, bychu-li te zbožo měłe, Božu mšu z dobrej zmyslenosću słyšeć.

Swj. Jan Vianney.

Katolska Cyrkej w swěće.

Nižozemska. W Rotterdamje wumrě 73 lět stary hollandski swětosławny „radio-měšnik" pater L. H. Perguin, president hollandskeje radiosłužby. Hnydom po wunamakanju radia bě pater Perguin spóznał, kak budźe móžno z tutym techniskim wudobyćom katolskej wěcy służić. Hižo léta 1925 bu na joho posrědkowanjo prěni raz Boža mša přez škričkańnju přenjesena. Někotre měsacy pozdźišo wuda wón prěnje čisło swojoho „Katolskoho radio-wjednika", a w meji 1926 započa wón z organizowanjom „katolskoho radiowoho towarstwa", kotrohož předsyda wón bu. Po woli nižozemskich biskopow wzda so P. Perguin swojoho farskoho zastojnstwa, zo by so jenož hišće „katolskomu radiu" wěnował. P. Perguin je so w Haagu narodźił, bu tam pola dominikanow wukubłany. 1891 bu na měšnika wuswjećeny. Nimo radia je sebi też wulke zasłužby wo katolske nowinarstwo dobył. Wšelakore wuznamjenjenja běchu so jomu spožčiłe kaž: oficerski křiž rjadu Oranien-Nasawskoho, oficerski křiž belgiskoho krónskoho rjadu a wuhelskej medaliji „Pro Deo" a „Patria".

Jendźelska. M. Guy Weitz, wot léta 1917 sem organist při cyrkwi Jezuitow w Londonje, bu za profesora za pišćele a klavěr při jenym Londonskim konservatoriju (wučeńnja hudźby) pomjenowany. M. Weitz je 1909 w Parizu promowěrował a bu za officéra akademije pomjenowany. W Jendźelskej bě z hudźbnym wučerjom dźěći wójwodki z Bordeaux, sotry zemrětoho belgiskoho krala Alberta. Belgiski kral wuznamjeni joho z krónskim rjadom. Jako organist cyrkwje Jezuitow doby sebi wón swětowu sławu ze swojimi koncertami, kotrež často škričkańnje přenjesechu. Je też sam składby zhotowił. W Jendźelskej maja joho za organista ze swětowym mjenom.

Hrožace přesćěhanjo Cyrkwje też w Kolumbiskej? Wulka južnoamerikanska republika Kolumbia płaceše hač dotal jako přikładny stat. Poćahi mjez Cyrkwju a statom běchu woprawdźe přikładne. Nadobo je so stojnišćo přeměniło. Hdyž před někotrymi létami liberalni na městno konservativnych, kotřiž běchu nimale 50 lět pospochi tam knježili, ke knježeństwu přińdźechu, zdaše so zwoprědka, jako by so mało přeměniło. Tola w poslednich létach so radikalne woršty dźeń a bóle předobychu. Sindikalistiske hibanjo, kotrež zjawnje za komunismus wustupuje, so po-

---

Hdyž do dwora přijědźechu, dowjedźechu fararja ke khoromu. Před nim dźěše młody knjez z Najswjećišim.

Kapitan zwónčk wusłyšawši so zatorhny, a młodoho knjeza wuhladawši, zawoła nahle: „Što chceće pola mje? Štó je was wołał?" Durje pak wotewrichu so dale a na dweju mužow zeprjeny zastupi mrějacy dušepastyř. Kapitan so postróži a hladaše na fararja. Tón stupi k łožu a da jomu ruku.

„Što was ke mni wjedźe, dostojny knježe?" praji kapitan skoro so hańbujo."

„Přećelo, sym słyšał, zo dyrbiš skoro ze swěta", rjekny přećelnje farař. „Też ja sym w mrěču. Njechaš hić, kaž dobry přećel, ze mnu jedyn puć, puć pokuty?"

Kapitan lehny so na hłowak a kiwny přitomnym, zo bychu so wotsalili. Zwostaštaj z fararjom dołho samoj, a hdyž skónčnje na date znamjo tamni zasy zastupichu, widźachu kapitana w sylzach a fararja z jasnym wobličom.

Kapłan wudźěli kapitanej najswjećiši sakrament a poslednje Bože wolijowanjo. Na to wza farař khoroho za ruku a hladaštaj sebi dołho do wočow, dóniž kapitan, wot rjekowskeje lubosće mrějacoho pastyrja přewinjeny, sčini, štož hišće ženje činił njebě — wokoši fararjej ruku. Farař pak joho na čoło wokošiwši praji: „Na zasywidźenjo!"

Hdyž joho zasy do woza dowjedźechu, zwjeze so cyle wosłabnjeny hromadźe. K njebju pohladawši widźeše „kosu" k wječoru.

„Běše najwjetši čas", praji kapłanej, „hlejće, „kosa" so hižo khowa — a mje też za tři dny pokhowaja."

Rańši wětřik zadu, škowrončki znošowachu so spěwajo do powětra a młody dźeń switaše. Přijědźechu k farje. Donjesechu rjekowskoho knjeza do łoža. Wón pohladnywši na kašć praji: „Wotewŕće wokno a zaswěćće swěčki — a wy, knježe bratře, spěwajće paćerje mrějacych."

Kapłan započa spěwać a farař ze styknjenymaj rukomaj ležo modleše so mjelčo za nim. Rańši wětřik zaduwaše do jstwy a njeseše sobu wóń tysacorych kwětkow a pěsnje tysacorych ptačkow.

Nadobo zabłyskny so cyrkwina wěža z prěnjej pruhu skhadźacoho słónčka, blěda pruha přeleća też wobličo česćehódnoho pastyrja. Młody knjez na kolenje padnywši praji: „Proficiscere anima Christiana de hoc mundo!" (Puću, křesćanska duša, z tutoho swěta!)

Zwónčk zaklinka; po cyłej wosadźe činjachu sebi ludźo znamjo swjatoho křiža. Njeboh fararjowe wobličo so posměwaše kaž młody mejski dźeń.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac september:

Zo bychmy swjaty wopor žiwje sobuswjećili na njedźelach a swjatych dnjach.

I.

Su křesćenjo, kotřiž jenož tohodla swjate dny a njedźelu kemši du, dokelž Cyrkej jim to kaza a jich wjaza pod ćežkim hrěchom. „Čohodla kemši du? Dokelž dyrbju!“ Druzy pak khodźa kemši jenož tohodla, dokelž su so na to zwučili. To je tak z wašnjom, to słuša do njedźelnoho programa. „Što sej hewak chcu? Po kemšach so ze znatymi zetkam.“ A čohodla so někotři wotwlakuja wot Božeje mšě? Čohodla bywa jim puć do domu Božoho tak ćežki? Jena wina je zawěsće ta: Boža mša je jim wostudła. Njewědźa, što započeć, khiba poł hodźiny sedźeć a zywać, trjebaj sej kusk drěmnyć, jeli susod dowoli, abo zady stać a hladać, trjebaj kusk poskać, jeli je što nowe abo zajimawe z klětki słyšeć.

II.

Što pak ma wěriwy křesćan při Božej mši činić? Stać a hladać a poskać? Haj, ale to njedosaha. Wón ma sobu spěwać, sobu swjećić, sobu woprować. Boža mša je zhromadny wopor. K Božej mši słuša měšnik a wosada. Hdyž w farskej cyrkwi měšnik swjeći swjaty wopor při wołtarju, słuša k tomu sobu woprowaca wosada. Nic jenož Khrystus — hłowa, ale wšitke joho stawy — cyłe Khrystusowe ćěło wopruje so Bohu Wótcej na Božej mši. A njejsy ty přez swjatu křćeńcu staw Jězusowoho ćěła? Njejsy ty při swjatym firmowanju w hnadźe Ducha Swjatoho dóstał nowoho podźěła na powšitkownym měšnistwje Khrystusowym, zo by ze swjećenym měšnikom Bohu Knjezej spodobny wopor přinošał? Znajmjeńša swjaty dźeń a njedźelu, na dnju Knjezowym, na kotrymž so na jutrowny sakrament swjateje křćeńcy, wosebje při krjepjeńcy dopominamy, mamy zhromadnje z Khrystusom so Bohu woprować. Po móžnosći w farskej cyrkwi, do kotrejež słušamy a w kotrejž mamy swoje městno. Hdyž je woprowaca wosada před Bohom jako kwěćel wonjatych rózičkow, chce traš štó potom być kaž zwjadła kwětka w rjanym kwěćelu?

III.

W času ćežkich přesćěhanjow pod romskim surowcom Dioklecianom stojachu w měsće Karthago křesćenjo před pohanskim bohotom. Što běchu skućili? Božu mšu běchu swjećili! Hdyž běchu katojo wobskorženoho měšnika wotsudźenoho wotwjedli, stupi wěriwy křesćan doprědka wuznajo: „Ja sym na wšěm wina. W mojim domje je so Boža służba wotměła.“ „Čohodla sy to dowolił?“ wopraša so njemdry sudnik. „Dokelž su to moji bratřa a njemóžach jich wotdźeržeć“, znapřećiwi wuznawař. „Ty to dyrbješe! To sej žada zakoń. To je twoja winowatosć!“ zakhadźeše sudnik dale. „Ně, to njemóžach, to njesmědźach; přetož my křesćenjo bjez Božeje mšě žiwi być njemóžemy.“ To bě poslednje słowo njebojaznoho rjeka. A tomu tak je! Boža mša je znamjo křesćanskoho žiwjenja. Hišće wjacy. Wona je žórło, z kotrohož so nam žiwjeńske mocy wuliwaja a wšo druhe, štož ke křesćanskomu žiwjenju trjebamy: tróšt a wjeselo. Hdyž swět nam wšědnje wótře do wušow trubi swoje zemske poselstwo, trjebamy wjesołe poselstwo Boże, kotrež so nam poskića w lekciji a evangeliju. Tu čerpamy powučenjo we wěrnosćach wěry, zo bychmy wědźeli, kak mamy we swěće po křesćansku žiwi być. Hewak zahinjemy w próše tejele zemje. Na Božej mši so zjednoćamy z woprowacym so Jězusom, zo bychmy zamóhli po spóznatej wěrje žiwi być. To wužaduje sebi wšědnje wopory. A te zmužnje přinjesemy w mocy woprowacoho wyššoho měšnika Jězusa.

Boža mša je też wóhnišćo bratrowskeje lubosće za nas křesćanow. Prěni křesćenjo „zwostawachu we wučbje japoštołow, w zhromadnistwje łamanja khlěba a w modlitwach“ (Jap. sk. 2, 42). Paćeř, powučenjo a wopor, potajkim Boža mša, kaž so wona dźensa hišće swjeći, wjazaše prěnich křesćanow nic jenož z Bohom Knjezom, ale też mjez sobu do bratrowstwa. A njech mějachu wojować a ćerpjeć wěry dla — při wołtarju Božim nasyćachu so z khlěbom sylnych a napjelnjachu so z bratrowskej lubosću. A to čini jich krutych a zmužitych, wjesołych a wutrajnych w bědźenjach a ćerpjenjach žiwjenja. A njetrjebamy to też my?

IV.

Zo pak bychmy na tychle hnadach Božeje mšě nadobnoho podźěła měli, dyrbimy ju žiwje sobuswjećić. Što to rěka? To rěka nic jeno ćělnje přitomny być. Nic z „Wosadnika“ někajke modlitwy a litanije sam za sebje spěwać. To čiń po kemšach, po nyšporje abo hewak w ćichej hodźincy, hdyž Jězusa w tabernaklu wopytaš. Na zhromadnej Božej służby so prócuj ze wšej mocu, z wosadnymi prawje rjenje zhromadny spěw Bohu Knjezej zanošować. W zastawkach rozpominaj spěwane myslički abo čitaj z 1. dźěla přisłušne modlitwy Božeje mšě. Rjeńšo a dospołnišo wězo je, hdyž maš swoje „serbske misale“ z rjanymi kěrlušemi, kaž je je naša čišćeńja w jenym rjanym zwjazku wudała. Z njoho modl so w přestawkach mjez kěrlušemi w lubej maćerščinje, štož měšnik, štož swjata Cyrkej, štož Jězus ze swojimi stawami so modli njebjeskomu Wótcej. A njespěwaj wšitke modlitwy, kotrež so měšnik modli, ale jeno někotre. Ale te pobožnje rozpominajo. Na to Bóh hlada. Nic na to, kelko rjadkow a wotrězkow sy po hońtwjersku přeležał. A to najhłowniše? To njeje nihdy z hortom plapotać a hołe słowa šlapać, ale z cyłej wutrobu swoje mysle a začuća zjednoćić z měšnikowymi. Při „Confiteor“ wuznaj želnje a pokornje swoje hrěchi. W „Kyrie eleison“ proš Boha z adventskej žadosću wo hnadu a smilnosć. W „Gloria“ składuj Bohu česć a dźak. W „Oraciji“ wupraj Bohu swoje próstwy, měnjenjo Swjatoho Wótca, należnosće swjateje Cyrkwje. Potom słyš, što ma nětko Bóh tebi prajić w lekciji a swjatym sćenju. Po tymle přihoće wotmołw na Boże zjewjenjo z krutym: „Credo, ja wěrju!“ Nětko dźeš k woporu. Mały wopork do móšničky budź ći wuraz znutřkownoho zmyslenja: zjednoć wšě swoje wobćežnosće a ćerpjenja z ćerpjacym, so woprowacym Jězusom. We swjatym přežohnowanju wopruj so z Jězusom njebjeskomu Wótcej. Kaž z khlěba a wina so stanje Jězusowe mjaso a krej, nam najdrohotniši Boži dar, tak stanje so też naš khuduški dar k spomoženju duše. We swjatym woprawjenju so z Jězusom zjednoćamy nic jeno „duchownje“, ale wěrnje. Znajmjeńša kóždu njedźelu. A je-li to z woporom zwjazane, nó derje, potom hakle je to prawje. Potom hakle budźe ći Boža mša to, štož wona je: spomožny wopor. Potom hakle dopjelniš Jězusowy testament a horce přećo swjatoho wótca Pia X Potom hakle budźeš cyły křesćan kaž tammy martrař z Karthaga. A budźeš spóznać a wuznać dyrbjeć: „My křesćenjo bjez Božeje mšě žiwi być njemóžemy“.

Modlmy so na měnjenjo Swjatoho Wótca, modlmy so, zo by so naše rjane Misale prawje šěroko rozšěriło, wěriwi we nim so modlili, z njoho powučenjo čerpali, swjaty wopor prawje žiwje sobuswjećili. Potom čerpamy z kužoła Božoho wodu žiwjenja, kiž woživja a posylnja cyłoho człowjeka. A nihdy njezahinjemy w hrěše, ale budźemy žiwi w hnadźe, jako bratřa a sotry w Khrystusu.

sylni a doby wliw na knježeŕstwo same. Započatk lěta wobstoješe strach, zo so tam komunistiske knježeŕstwo wutwori. Położenjo je ćim strašniše, dokelž su katolikojo přez dołhi měr jara mało na wojowanjo zwučeni. Najwjacy woči před hrožacym strachom začinjeja a nochcedźa do khutnosće hodźiny wěrić.

Křiže při južnoamerikanskich dróhach. Hinak Braziliska! Katolski zwjazk dźěłaćerjow je tam namjetował, zo so při wulkich nowych awtowych dróhach Braziliskeje swjate křiže postaja. Na wšitkich hłownych městach tutych drohow budźa wone stać a tukrajnych kaž cuzych na to dopominać, zo je Braziliska katolski kraj, kotryž so swojeje wěry do Wumožnika swěta kruće dźerži.

Mexiko. Kongres Khrysta Krala w Mexiku! Přesćěhanja Cyrkwje maja najhusćišo sćěhwki, kotrež su tomu, štož mějachu přesćěharjo wotmyslene, runje napřećiwne; woprawdźe wěriwi křesćenjo njedadźa so wot Cyrkwje wottorhnyć, ale přizamknu so jej ćim nutrnišo. Tak běše to też w Mexiku, hdźež drje je přesćěhanjo nětkle runje trochu pozastało. Dopokaz za to běše kongres Khrysta Krala, kiž je so njedawno we hłownym měsće Mexika wotměł. Hačrunjež dyrbjachu wobdźělnicy kongresa z wulkimi ćežemi a zadźěwkami ličić, je so tola hobrska syła katolikow na nim wobdźěliła. Prócesijón na kóncu kongresa běše wulkotne wěrywuznaćo.

Khina. W Hsuchowfu woswjeći francózski měšnik-misijónar Pater de Geloes zćicha swoje 80narodniny w połnej ćělnej a dušinej čiłosći a strowosći. Joho žiwjenjoběh njeje cyle wšědny. Zwoprědka bě wuběhowanski jěchał a najlěpši jokay Francózskeje. Dołhe lěta bě wón ze stajnym dobyćerjom na wšěch mjezynarodnych wuběhowanišćach. Junu kopny joho kóń a zrani joho na hłowje. Bě tehdy 40 lět stary a 10 lět hižo z jokayom. Tutón podawk bu z měznikom na joho žiwjeńskim puću. Jomu njebě lohko, so wuběhowanja wzdać. Hišće junu syny so na swojoho lubowanoho konja, zo by publiku, kotrež jomu stajnje přiwyskaše, božemje zawdał. Ale kóń so zakopny, padny a Pawoł de Geloes so zasy zrani. Krótko po tym zastupi wón do towarstwa Jezuitow. Dźesać lět pozdźišo bu na měšnika wuswjećeny. Wot toho časa je wón jako „Lo Shu Shen Fu“, přećel ludu, mjez najkhudšimi z khudych w Khinje žiwy. Dźensa hišće wón jěcha! Je-li rubježnik konja abo swinjo z joho wosady pokradnył, skoči wón na swojoho sněhběłoho konja a ćěri za rubježnikom, zo by jomu joho wurubk zasy wotewzał. Rubježnicy maja před nim surowy respekt.

Njezabudź.

Bur Michula bě sebi nowy rězak kupił. Pohonč Józef dyrbješe po njón do města dojěć. Bě to dobry pachoł, tónle Józef; hdźež bě joho rano stajił, tam by zawěsće wječor hišće stał; wokoło njełažeše, nikomu ničo złe nješčini, smjerć rady kurješe, běše njelepy a njezdźěłany a na kuble mějachu joho bóle ze smilnosće hač pilnoho dźěła dla. Njeboješe so dźěła, ně, by so změrom pódla njoho lehnyć a derje pospać mohł. Najradšo dundaše wokoło woza konje pohonjejo: hy, hyjo, hyste.

„Józefje, pojědźeš na dwórnišćo“, praji hospodaŕ, „a přiwjezeš nowy rězak“.

„Derje“, wotmołwi pohonč z hłowu wijo.

„Na tónle list rězak w składnišću dóstanješ. Ale do šesćich hodźin dyrbiš tam być, pozdźišo ći jón dali njebychu. Dźěłaćerjam na dwórnišću něšto na piwo daš, a tak ći z nim na wóz dopomhaja.“

„Derje“, wotmołwi zasy přeswědčujo Józef.

„Na wóz daš słomu, zo by so rězak nihdźe njewobškodźił, wzmi dwě woklepje. Ale njezabudź!“

„Derje“, wotmołwi Józef.

„Praju ći, hólče, zo zabyć njesměš!“

„Derje — ně, ně, njezabudu“, lubješe pohonč a hnydom poča so na puć hotować. List a pjenjezy tykny do lacoweje kapsy. Potom wućeže wóz, namaza, wza słomu a přahaše.

„Nó, tak hyje —“

„Józefko“, zawoła hospoza wuběžo z khěže. Kup mi tola w měsće za dwacyći pjenježkow čornych nići a za dzesać pjenježkow nalikow.“

„Derje.“

„Ale njezabudź.“

„Derje, potajkim nići a naliki.“

„Haj, ale wěsće.“

Józef poča dale jěć. Bě hižo we wrotach, tu wuleća w skoku dźowka Marja:

„Józefko, Józefko, kup mi tam łohć tajkele šnórki. Tu maš kusk sobu a pjenjezy. Ja ći za to konjom wody nanošu.“

„Derje“ — ale to Józef hižo bórčeše. Měješe wopradźe dosć. Za sebje kupi sebi tobak, kotryž je w měsće lěpši dyžli wonka, za bura ma wobstarać rězak, za burowku niće a naliki, za dźowku šnórki. To je přewjele. Kotry človjek móže tola to wšo w pomjatku zdźeržeć. Pola Józefa bě to hinak, zo zabył njeby, wospjetowaše přecy te wěcy porjadu, zamyli so a zawoła wótře na podbsobnoho —„niće“.

Do města přijědźe jara mučny a zaspany. Běše dźě cyły puć na wozu sedźo spał a so jara mučny wuspał.

Najprjedy zasta před tobakskimi klamami, nakupi tobaka na cyły tydźeń, natyka sebi dymku a bafaše, zo bě cyły w mróčelach zawaleny. Wobstara potom te druhe wěcy.

Cyle roznjemdrjeny drapaše so z wječora domoj. Konjom da wolnosć, sam kurješe tak dołho, hač so jomu woči samoj zańdźelištej a dymka z hubo wupadźe.

Doma čakaše njesćerpnje Michula. Wjeseleše so na nowu mašinu a bě wćipny, kak pohonč wšo přewjedźe. Zo so jara na njoho spušćeć njemóže, to dawno wědźeše.

Po khwili bě wrjeskot na puću słyšeć. Před samym dworom Józef wotući a mócnje zaprasny. —

„Dołho sy tam był“, spominaše Michula, „wjezeš?“

„Wjezu“, wotmołwi Józef skočo z woza.

Też hospoza a dźowka přiběžeštej. „Sy zabył?“

„Njejsym. Tu su niće, a tu za dźesać nalikow.“

„A hdźe mam ja swoje?“ praša so Marja.

„Tule w tym pakeće.“

Marja nuchaše a wrjesny mjerzaca paket wróćo do woza: „To dźě je tobak“.

„A tak! Tule su šnórki!“

„Hlejmy“, khwaleše dźowka, „naš Jozef dźensa ničo zabył njeje.“

Michula bě mjez tym k wozej přistupił a hrabaše we słomje; skoči na koleso a pytaše a pytaše; skónčnje so stróžejo poča wołać:

„Pohončo, hdźe maš tón rězak?“

A pohončej bu, jako by błysk do njoho dyrił. Pomasawši do kapsy, wućeže woprawdźe hišće aviso a rjekny:

„Dundyr njechał, na rězak sym cyle zabył. Hdyž pak ma človjek telko starosćow, tule niće, naliki, tamle šnórki.“

Hospodaŕ njewědźeše, ma-li so smjeć abo swarjeć. —

A kaž by ničo njebyło, poča Józef we słomje ryć. Dźowka přińdźe runje ducy k studni nimo a wołaše:

„Józefje, ty wěsće nowy rězak we słomje pytaš?“

„Čerchmanta rězak, dymku sym zhubił. Rězak je derje skhowany na dwórnišću, ale fajfku dyrbju sebi namakać.“

A Józef pytaše pilnje, hač ju namaka. Ale husto joho norjachu a „njezabudź“ za nim wołachu.

Katolske rańše zerja nad Skandinaviskej?

Ważne skandinaviske knihowe wudaća poslednjoho časa dawaja spóznać, kak so katolskej wěrje napřećiwne předsudki dale a bóle zhubjuja. W Danskej njeje Jörgensowy

skutk podarmo był. Před krótkim zemrěty protestantski duchowny Kund Muller běše katolicismej hižo jara blizko přišoł; wón stoješe hižo na brjozy Cyrkwje. Druhi evangelski duchowny, znaty basnik Kaj Munk, je njedawno wo katolskej Cyrkwi rjadki napisał, kiž jasnje spóznać dawaja, kak woprawdźita sympatija za katolicismus mjez danskimi zdźěłanymi ludźimi nastawa. Munk so hižo zjawnje praša, hač so Danska zasy ke katolicismej njewróći. Helge Rode widźi hižo Cyrkej blizkoho přichoda, kotraž po přikładźe bamžow srjedźnoho wěka z mócnej ruku socialne prašenjo našoho časa rozrisuje.

Žiwjenjo je krótke a joho puć z wobćežnosćemi a zadźěwkami posyty. Zwužuj wšě joho wokomiknjenja, dóniž so trjebać hodźa; přińdźe nóc, hdyž nichtó skutkować njemóže. Zb. Ludwik z Granada.

Štóž je jenož sam za so žiwy a druhich zanjerodźa, tón je na swěće wyše a do našoho splaha niesłuša. S. Khrysostom.

Puć do njebjes je nahły a škropawy; skerje tam dóńdźeš, hdyž wšo zacpěješ a wot so čisnješ, hač hdyž so z mnohim wobćežiš. S. Bernard.

Što pomha, hdyž katolscy wěriš, ale sy pohanscy žiwy. S. Pětr Damiani.

Prócesijón nazymu wěstych winow dla do Krupki njepóndźe. Wjednik prócesijóna.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 796. 797. ze Sulšec: Jurij Čornak, Jan Knebl; 798. z Baćonja: Mikławš Smoła; 799. 800. z Łahowa: Jakub Nawka, Michał Domaška; 801. 802. z Haslowa: Jurij Leńš, Jurij Měrćink; 803. z Łuzća: Pětr Liška; 804. z Róžanta: Madlena Žurowa; 805. ze Smjerdźaceje: Pětr Jenka; 806. 807. z Dobrošic: Jan Žur, Hańža Jancowa; 808. z Klostergraba: pater Alfons Mornstein; 809. z Ratarjec: Michał Handrik; 810. z Miłkec: Franc Kocor.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

13. njedźela po swjatkach, 4. septembra 1938:
Boža mša str. 385; Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356; abo wo

Naroda najzb. knježny Marije, 8. septembra.
Boža mša str. 555; Gloria; Credo; Praefacija str. 10.

14. njedźela po swjatkach, 11. sept. 1938:
Boža mša str. 388; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. martr. Proće a Hyacinthu str. 451, 3. „Přede wšěmi strachami . . .“ str. 353; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Swj. Marije mjena, 12. sept.: Boža mša str. 476; Gloria; Credo.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hednschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Z. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Motorske kolesa
Kolesa dobrych znamkow
Žimace mašiny
Pisanske mašiny
Wobswětlenja
Narunanja a přisłušne dźěle

Paul Gräfe
w Kamjencu
blizko katolskeje cyrkwje

K 1. oktobrej abo pozdźišo (1.1.39) pytam **pohonča,** kotryž móže też připuščaka (Hengsta) wobstarać.
M. Šołta w Njebjelčicach.

8 trjebanych mužacych kolesow
5 žonjacych kolesow
1 hólčace a 1 holčace koleso
preda **J. Schieback**
w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4

Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dróha 70

Wutrobny dźak

Wotrowskej wosadźe za lube přeća a dary k mojomu měšniskomu jubilejej, za wěncy-wića a wupyšenjo cyrkwje, wosadnomu knjezej fararjej Justej za přewostajenjo rumnosćow, najdostojnišomu knjezej propstej praelatej J. Štrancej, knjezej arcyměšnikej J. Žurej a knjezej fararjej M. Kětanej za swjatočnu assistencu, knjezej wyššomu wučerjej kantorej J. Šołće za přewod cyrkwinskich spěwow, družkam a posłužowarkam a Mrózkec swójbje za wšu prócu!

W **Lubiju,** w augusće 1938. **Arcyměšnik Pawoł Šołta.**

Knježkec *konditarnja*

Garbarska hasa 3 — Dalokor. 2216

poruča za swjedźeńske přileżnosće swoje pisane platy, torty, tykancy, lód atd. — — Wosebite wudźełki a wulki wubjerk we **poprjancach** a **mjedowych tykancach.** Dypkowne připósłanjo.

Při rjanym wjedrje přijomne přebywanjo na našej tšešnej zahrodźe.

Wulke składy drastow a tkaninow.

Kupujće też wob čas **Kamjenskeje Boršće** pola

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Müllerec *konditarnja*

w Budyšinje, na póstowym naměsće.

dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

Město khartkow.

Z tutym wuprajamoj wšěm, kotřiž su naju při přileżnosći naju kwasa z tak wulkej syłu pisomnych a ertnych zbožopřećow, kwětkow, a darow zwjeselili,

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Žuricach, 30. augusta 1938.

Jurij Cyž
a mandźelska.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěšťki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

37. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **10. septembra 1938.** | **76. lětnik.**

Mjeniny Božeje Maćerje.

Jutře je swjedźeń swjateje Marije; wopominamy jeje swjate mjeno. Bamž Innocenz XI. (1676—1689) je jón postajił. Z radosću so přiwza wot křesćanskoho swěta. Tute mjeno je wšědnje w horće njeličomnych wěriwych, kotřiž z česćomnosću jomu hołduja. Žane mjeno nimo najswjećišoho mjena Jězus wěriwi tak njesławja a nječesća kaž mjeno Božeje maćerje. Joho česćowanjo też křesćana najbóle pokoja a posylnja.

Sy hižo nóc na khorołožu přeživił? Samlutki, wopušćeny, w hórkim palacym bolu! Čorna nóc će wobjimaše a jeje čišina će šerješe. Čežke mysle dobywachu so ći do wutroby. Kak bě to styskno! Časnik ćepješe. Zasy je so hodźina pominyła. Kročel bliže k jasnomu swětłu. Njebě to kaž škrička nadźije a wołóženja, kotraž w duši so zažehli? Haj, jasny, swětły dźeń přinjese nowu nadźiju, wotměnjenjo a rozpjeršenjo. Tuta nadźija bě kaž hwězdźička, kotraž so w struchłej nocy zyboleše.

Tajki bě dóńt człowjestwa. Wusputane do zwjazkow rozwólnosćow a njekhmanstwow bě ćežko khore na duši. Nóc njewěry a njeswěry rozlěhowaše so samo nad wuzwolenym ludom. Časnik Boži wozjewješe po lětstotkach, zo nóc žedźenja so pominuje, zo čas přilubjenja so přibliža. Žónska měješe přińć na zemju, kotraž hadej hłowu roztepce. Ta nadźija na tutu sylnu žonu, kotraž wumoženjo přinjese, bě stajnje žiwa w židowskim ludźe. Čim bóle so człowjeska njemóc a hrěšniwosć jewješe, ćim bóle žedźachu ludy za rańšej hwězdu.

Hlej njebjesa so wotewrja a jandźel Boži wozjewi mjeno tuteje hwězdy ju postrowjejo: Strowa sy, Marija! Njebjescy wjeřchojo, swjeći jandźeljo, so spodźiwaja. Z česćownosću a radosću roni so z jich horta: Marija, jeničcy wuzwolena; Marija, mać Boža!

Wona so Božej woli podćisny jako służownica Knjeza. Ze swojej pócćiwosću, posłušnosću a ponižnosću zbudźi spodobanjo Najswjećišeje Trojicy. Marija, jutrna hwězda, kotraž pokazuje na přikhad Khrystusowy.

Marija woznamjenja přilubjenjo a zdobom dopjelnjenjo Božich potajnosćow. Wona je mócna knježna, kotraž djaboła předoby; z jeje klina wuńdźe njebjeski rjek, kotromuž kóžde koleno so zhibuje, słónco jasnosće a sprawnosće, kotrež rozehna wšón błud a njewěrnosć człowjekam dobreje wole. Marija je kaž tučel, kotraž zwjazuje njebjo a zemju. Njesměrne bjezdno bě so zawrěło. Bóh stupi přez čistu knježnu na swět, zo by hrěšniwe człowjestwo wujednał z njebjeskim Wótcom. Tuž so na Mariji dopjelni słowo: Hlej knježna podejmje a porodźi syna a joho mjeno budźe Emmanuel t. r. Bóh je z nami. Přez Mariju je Bóh zasy mjez nami a wšo, štož je joho, je zdobom też naše; wón dźěn je naš bratr. Marija je nam syna Božoho dariła, bjez kotrohož njeje žanoho pokoja a spomoženja za čas a wěčnosć.

Sćěhowacy podawk pokazuje, kak Marija nad człowjekom strażuje, kotryž ju česći. Běše před něšto lětdźesatkami we wěstym měsće Bajerskeje. Tu zasłyša jedyn z kapłanow farskeje cyrkwje mócne dumpanjo do wokna a hłós: „Prošu, dźiće khoroho domawobstarać, kotryž bydli w čisle 46 . . . hasy. Měšnik poda so hnydom do blizkeje cyrkwje po najswjećiši sakrament. Před domom Božim čakaše na njoho cyle zastarscy zdrasćena knjeni. Ta joho wjedźeše. Dešćik so dźěše. Přińdźeštaj k woznamjenjenomu domej. Knjeni pokaza na durje, stupi na stronu a pominy so z joho wočow. Khěža běše zawrjena a tuž duchowny wjacy króć zaklinka. Wobstarny muž pohladny z wokna a so prašeše: „Knježe, što sebi přejeće?“ Kapłan rjekny: „W tutym domje ma so khory wobstarać. Chcu to činić a mam Božoho syna při sebi.“ „Wy so myliće,“ znapřećiwi starc, „tu njeje nichtó khory. Wotzamknu pak khěžu, zo byšće tu wočakał hač so zasy wuwjedri.“ Šedźiwc durje wotewriwši

joho přija. Měšnik położi Najswjećiše na blido w dobrej jstwi mjez zaswěćenymaj swěčkomaj a dźěše do lěhańje, hdźež starušk, dokelž spać njemóžeše, pózdnju hodźinu hišće čitaše. Na sćěnje wisaše swjećo Božeje maćerje. Před nim swěćeše so swěca. Na prašenjo dźeše starušk: „Moja mać česćowaše jara nutrnje mać Božu a swěćeše stajnje swěcu před jeje swjećećom. Prjedy hač wumrě, dyrbjach jej slubić, zo so wo to postaram, zo lampka ženje njehasnje. To sym też swěru dopjeinił. Tu, a z tym pokaza z ruku na wobraz, móžeće moju mać widźeć. Dach jón něšto časa do jeje smjerće zhotowić." Měšnikej so zecny hladajo na wobraz. Běše to samsna knjeni, kotraž běše joho zawołała a jomu puć pokazała. Starc wopraša so nutŕkowny njeměr duchownoho pytnywši wo pričinu. Tón nětko powědaše, što běše nažiwił. Podawk muža nanajhłubšo pohnu: „To je pokiw Boži," dźeše nětko k njomu. „Najswjećiše sym sobu přinjesł, je po połnocy a sće nać wutroby. Wuspowědajće so swojich hrěchow a dóstanjeće swjate woprawjenjo." Starc so zwotprědka spjećowaše, skónčnje pak do toho zwoli a dósta swjate sakramenty z wulkej pobožnosću. Dopołdnja zhoni duchowny cyły nastróžany, zo su staruška rano we łožu mortwoho namakali. Mać Boža bě so nanajlěpje za njoho postarała.

Swjaty Bjarnat praja: „Wočakuje-li štó někajku hnadu, spomoženjo za swoju dušu, njech wě, zo móže sebi je wot Božeje maćerje wuprosyć." Njech je nam swjate mjeno Marija lube a drohe. Česćuj mać Božu tutón tydźeń z wosebitej pobožnosću. Pomodli so jene „Strowa sy Marija" z rańšeje abo wječorneje modlitwy pobožnje a cyle pomału, słowo po słowje. Wutroba pytnje móc a pokoj tajkoho paćerja. k. g.

Hdyž byšće tysac króć za dźeń padali, dyrbjeli z njesměrnej dowěru na Božu miłosć tysac króć zasy stawać.
Ludwik z Granada.

Hdyž cyłe Swjate Pismo přeńdźeće, namakaće, zo su wšitcy słužownicy Boži puć zrudoby hić měli. S. Antonin.

Z Łužicy a Serbow.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 14. sept. 1938, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach, 1/4 4 hodź. w Ralbicach a w 4 hodź. w Smjerdźacej.

Z Kulowa. Póndźelu, 5. septembra, zemrě po krótkej ćežkej khorosći derje přihotowany na puć do wěčnosće knjez konrektor a prjedawši kantor (na wotpočinku) Oskar Gregor w Kulowje. Zemrěty bě přez 40 lět z wučerjom na tudomnej měšćanskej šuli. Dołhe lěta je wón też jako wustojny kantor z wulkim wuspěchom tudy skutkował. Hakle před dwěmaj lětomaj je so na wotpočink podał. Naše spěwne towarstwo „Bratrowstwo" je njeboh knjez konrektor wjele lět dołho we wuwučowanju cyrkwinoho a ludowoho spěwa za towarstwowe swjedźenje jara horliwje nawjedował jako joho zasłužbny dirigenta. We prjedawšich lětach je knjez konrektor na měsačnych pobožnosćach našeje marijanskeje kongregacije na piščelach hrał a spěwny wotrjad je wón na wšě 12 lět we cyrkwinym spěwje rady a pilnje wuwučował. Na piščelach so wón wupokaza jako woprawdźity mištr; wón móžeše najrjeńšo hrać! Hačrunjež bě na wotpočinku, je tola kóždu njedźelu z wuwzaćom měsačneje njedźele na rańšich kemšach za wosadu naše rjane kěrluše na piščelach přewodźał; hišće před dwěmaj njedźelomaj je to k poslednjomu razej činił, potom běchu joho ćělne mocy zlemjene. „Bratrowstwo" a cyła wosada je lubomu zemrětomu dźakowne a jomu dobre wopomnjenjo zakhowa. Wón bě dobry katolski wučeŕ, jara sympatiski, sprawny luby człowjek, wot swojich šulerjow a towaršow ze swětoweje wójny, haj wot wšitkich jara lubowany a ważeny. Joho swójbnym a přiwuznym so ze wšěch stron wutrobne dźěłbraćo wopokazuje. Njech wotpočuje w měrje!

Z Kulowa. Štwórtk, 8. septembra, na swjedźenju Marije naroda, woswjeći bywši murjeŕ knjez Franc Pietschmann w Kulowje swoje 92. narodniny. Jubilar je při tutej wysokej starobje ćělnje a duchownje hišće kruty a čerstwy, kóžde rano dźe hišće do cyrkwje na Božu mšu. Česćehódny starc je najstarša wosoba našoho města. Pola swojoho młódšoho syna wužiwa měrny wječor žiwjenja. Šwarna čŕjódka dźěći a wnučkow budźa jomu na joho čestnym dnju wutrobne zbožopřeća wuprajeć. Bóh zdźerž česćenoho starca dale strowoho a čerstwoho!

Lubujće swojoho njepřećela.

Wjesne powědančko ze zańdźenych časow.

I.

Swjaty wječor běše hižo dawno wotzwoniło, w ćichim měrje leži wjeska, kotrejež wobydlerjo kruće spja; wšudźe je tołsta ćma, jenož na kóncu wjeski zyboli so tak pozdźe hišće swěca z wokna. Dźěłachu snadź tam hišće pilni hospodarjo? Sedźi snadź tam při dźěle starosćiwa mać z njewustawacej pilnosću so za swoje dźěćo prócujo? Abo je so tam njezbožo a khudoba zasydliła, płodźo khorosć drohoho nana abo lubeje maćerki, zo ju nětk posłušne dźěćo wothladuje, snadź poslednju lubosć na tutym swěće wopokazujo? Ně! Njestona tam styskniwy khory na swojim lěhwje — tola kruty křižik je Bóh wobydlerjam tamnoho domu pósłał, kruty to křižik, hdyž człowjek, kiž so zda ze swětnymi bohatstwami nadosć zastarany być, tute nahle zhubi a to nic ze swojej winu. Leži dźěn to w człowjeskej naturje, zo so prjedy wo swětne stara hač wo bóžske, a zhubiwši bohatstwa, skorži wo nje prjedy hač na Boha pomysli. Haj, tajkomu, kiž ženje zrudobow, tola też wjeselow khudoby woptał njeje, zda so tutón křižik přewulki, zo so njetrjebawši wot žałosće přewinyć da.

Haj, zrudoba bě też tamnych wobydlerjow přewzała, kotrymž bě Bóh z najwjetšoho bohatstwa do khudoby přińć dał. Runja z wichorom złamanomu štomej sedźi sprócny hospodaŕ za blidom, na kotrymž so mała wolijowa lampka miškori; ćicho je wo jstwě, jenož při durjach wisacy časnik tika njestarajo so wo swětnu nuzu změrom dale, hewak so ničo njehibnje, jenož hospodarjej wudrěje so hdys a hdys bolostne žałosćenjo ze zrudneje wutroby.

Mitaš — tak wón rěkaše — běše drje muž sylneje postawy, tola wšědne starosće běchu jomu włosy hižo zahe zešěriłe; wón běše něhdźe 60 lět stary. Před někotrymi lětami běše hišće najbohatši bur we wsy — a što bě nětko? Pohladaj do wulkoho wopisma, kiž před nim na blidźe leži, a widźiš njezbožo wbohoho człowjeka: Dyrbi swoje kubło předać, na kotrymž je telko lět dźěłał, tak mnohu krjepku potu rozlał — a kajke ma nětk myto za to? Čeknyć dyrbi ze swojoho statoka, hdźež joho nan a dźěd wumrěštaj; wopuśćić dyrbi swój dom, hdźež so jomu ani blečka wjacy njepopřeje, zo mohł w měrje zańdźelić swojej woči na wěčne! Tola njeběše sam wina na swojim njezbožu. Ně. Z lubosću k swojomu bratrej, kiž bě w měśe z překupcom zastaji swoje kubło za njoho dobro prajiwši; ale też to joho njemóžeše zdźeržeć: bórzy sčini bankrot a z tym sćahny też swojoho bratra do najwjetšeje khudoby. Mitaš drje njebě sebje samoho dla zrudny, běše dźěn toho měnjenja, zo joho Bóh bórzy z tutoho hubjeństwa wumóže, tola joho syn, kiž běše něhdźe 20 lět stary a měješe potajkim hišće dołhe lěta před sobu, činješe jomu wulku starosć.

Dołho tak sedźeše kaž bjez čuća, tu poča časnik bić a wubudźi joho z ćežkich myslow. Na swojoho syna so wobroćiwši, kiž zady njoho w kućiku sedźeše, wopraša so: „Michale, tak njechaše Šołta wo mni ničo wědźeć?"

Dźeń wuznaća młodźiny Ralbičanskeje wosady.

Zańdźenu njedźelu we 8 hodź. wołachu zwony Ralbičanskeje cyrkwje młodźinu do wosadnoho domu Božoho. Bě to dźeń wuznaća. Na swjatu Trojicu, tutón wot našich biskopow postajeny dźeń, njemóžachmy swjeććić. Pokhroma mjez skotom bě ze zadźewkom. — Zo młodźina ważnosć tutoho dnja přecy bóle spóznawa, dopokazuje kóždolětne přiběrace wobdźělenjo. Jednotliwcy su jenož hišće, kiž so na tajkim dnju nječu ja zwjazani z wosadnej młodźinu. Běše pozběhowacy napohlad, hdyž přez połtřeća sta młodźencow a knježnow k wopru a potom zhromadnje k swjatomu woprawjenju přistupi. Božu mšu swjećachu zhromadnje z měšnikom po našim rjanym misalu. Prědowanjo wosadnoho knjeza fararja rozjasni zmysł Božeje mšě jako njekrawne wobnowjenjo wopora na Kalvariji.

A zasy wołachu $^{3}/_{4}2$ hodź. zwony młodźinu. Ze wšěch stron přikhadźachu młodźency a knježny z přiwuznymi k hodźinje wuznaća. Cuzy njemóžachu sebi rozjasnić, što so w Delanach stawa, k čomu běchu we wsach, na honach a při pućach swjate kříže nanajrjeńšo wupyšene. Knježny a dźěći běchu z pletwami, wěncami a kwětkami swjate kříže wudebiłe. Do cyrkwje zastupiwši poskići so wosadnym napohlad rjanoho, połštwórta metrow wysokoho swjatoho kříža. Na prěkušu čitaš we wulkich pismikach hesło hodźiny wuznaća: „W křižu spomoženjo“. Młodźency sami zhotowichu swjaty kříž. Po swjatoku su sprócnje dźěłali na tutym pomniku dnja wuznaća 1938. Jedyn z młodźencow dari k tomu dubowe drjewo. Swjaty kříž bě při swjatočnosći srjedźa před kehelkami wobdaty z różowej pychu a mjez swěčkami postajeny. Bjez dźiwa, zo so młodźina z tak žiwym wurazom před cyłej wosadu wuzna swjatomu křižej, znamjenju křesćanstwa. Strowjachu a česćowachu kříž, wuznachu zwólniwosć, njesć swój kříž za Khrystom Kralom, dokelž w křižu jeničcy je spomoženjo.

Swjedźeńske prědowanjo měješe knj. kapłan Dr. Horjeń-Khrósćičanski. Namołwješe młodźinu ke křižej so wuznać; pokaza, kak ma młodźenc a knježna so wobarać z křižom přećiwo hrěchej a ćeži žiwjenja; slubi tajkej młodźinje dobyćo w křižu. Słowa z wutroby pokhadźace też k wutrobam rěčachu.

Po nyšporje młodźencojo woswjećeny swjaty kříž we swjatočnym prócesijónje z přewodom cyłeje wosady won njesechu na fararjec hona při Łaskowskim puću, bolosćiwy różowc so modlo. Wosadny knjez farař woznamjeni swjaty kříž jako pomnik wosadneje młodźiny z lěta 1938 za cyły přichod. Tak so młodźina wuznawa swjatomu křižej před cyłej zjawnosću.

Zhromadnje wróćichmy so do domu Božoho. Kěrluše klinčachu mócnje po honach. Młodosć wuwoła z tym do swěta, zo so wuznawa křižej, zo škita znamjo křesćanstwa.

Stary swěčnik a ministrant.

Běše junu z wječora, a nazajtra měješe naš Franc prěni raz k wołtarjej służić. Štyrjo běchmy po ličbje — zesydachmy so wokoło nana a słuchachmy z wulkej napjatosću, što nam popowěda:

Dołho hižo to je, něhdźe traš 30 lět, tu běch też tajki mały pachoł kaž nětkle naš Franc. Běch hižo lěto dołho z ministrantom z hišće šesćimi druhimi hólčkami. Činjachmy rady a zwólniwje wšitko, štož naše zastojnstwo žadaše. Tola něšto nam pobrachowaše: pobožnosć, kotraž so wosebje za służownika Božoho słuša. Modlitwy při wołtarnych skhodźeńkach spěwachmy, zo wšo wrjeskotaše, ani w „Konfiteor“ njewjaznychmy, činjachmy wšitke pohiby cyle korektnje, běchmy z dypkom a spušćomni — tola wšudźom pobrachowaše pobožnosć. Činjachmy to wšitko, dokelž běchmy ministrantojo. To wědźeše też wobstarny knjez farař. Často nam praji, zo dyrbjeli pobožniši při Božich służbach być! —

Junu popołdnju mějach našoho duchownoho ke khoromu přewodźeć a w cyrkwi khwilu čakać. Njemějach ničo za dźěło a tu přińdźechu mi na mysle napominanja dobroho měšnika: Tu bydli Bóh luby Knjez; spomjatkujće sebi to derje, hólčata! Tak bě husto k nam rěčał. Myslach při sebi, hladach wokoło so, nichtó njebě w cyrkwi. A tola zdaše so mi wšo nadobo žiwe być. Widźach, jako bychu ławki wot prědka hač do zady z modlerjemi byłe wobsadźene, a běše mi, jako bychu swěčki na wołtarju, kónčki a różički gotiskich wurězowanjow žiwe byłe, jako bychu dychałe a rucy stykowałe a so modliłe kaž człowjekojo.

Ja widźach wšitko z hłubokej pobožnosću, běły rubik na kehelkach, dupu, wšitke te postawy swjatych, wšitko a naposled też tón stary swěčnik. Tutón sebi bliže wob-

Dalše hl. str. 264.

„Ně, nano, zamołwješe so z tym, zo ma sam w hospodarstwje wjele płaćić, a tak nam ničo požčić njemóže“, wotmołwi Michał.

„Ach, móžach sebi to hnydom myslić“, dźeše Mitaš, „wšako wot tamnoho časa, hdyž so polow dla rozkorichmoj, ženje mój přećel njebě, byrnjež jomu žaneje křiwdy nječinił — tola njecham na njoho swarjeć, wšako wón wina na mojim njezbožu njeje. Z khudym wšak so kóždy njerady přećeli, to hišće nadosć nazhonimoj. Tola dowěrmoj so Bohu, wón też mi někajki blečk poskići, hdźež budu móc w měrje wusnyć.“

„Njeréč tola takle, luby nano!“ rjekny Michał zrudny. „Ty hišće njewumrěš, ně, njesměš wumrěć! Chcu za tebje dźěłać, zo mohł će ze wšěm zastarać; wšak mam sylne stawy, a Bóh luby Knjez budźe zawěsće moju prócu žohnować a tebje hišće na mnohe lěta zdźeržeć.“

„Luby syno,“ znapřećiwi bur, „mje wšak też bórzy tam dowjezu, hdźež twoja dobra maćerka hižo spi — budź ji Bóh hnadny! Budźe to za tebje lěpje, njetrjebaš so tak drěć a naposledku swoju strowotu woprować. Widźo pak, zo zo jomu z tym jenož zrudobu přihotuje, přesta wo tym powědać, ale wopraša so jenož hišće: „Što pak chceš nětko započeć?“

„Dawno hižo sym z tym přezjene“, wotmołwi Michał, „přistaju so pola Pjacy, kiž pohonča trjeba; sym hižo z nim rěčał a wón je mi też slubił, zo mje přiwozmje. Tebi pak chce Zarjeńk mału stwičku wotstupić, hdźež móžeš w měrje žiwy być; zapłaću jomu to wot mojeje mzdy.“

„Ach, tónle Zarjeńk je tola dobroćiwa duša“, dźeše Mitaš, „mysli sebi, zo dyrbi mi hnydom pomhać, dokelž sym jomu něhdy něšto wosrjedkow zworał; Bóh joho za to žohnuj! Tola to pak so njehodźi, zo so jomu na šiju powsnu; wón dźěn ma sam starosćow dosć, zo by so ze swojej swójbu zežiwił; budźemoj so dyrbjeć druhdźe wuhladować, něhdźe so tola někajki kućik za mnje namaka.“

„Nano, dyrbiš so z tym spokojić; zćežka će něchtó druhi přiwozmje!“

„Maš prawje. Bohaty ma přecy přećelow, z khudym pak so nichtón njepřećeli. Tola njech je; njewopušći-li naju přećel w njebjesach, njebudźemoj ženje škodować. Tola, je hižo pozdźe, dźemoj nětko do łoža wuspěwawši nutrny paćeř wo Božu pomoc.“

Wobaj so poklaknyštaj, a bohuspodobny paćeř stupaše k njebju. Wuspěwawši stany Mitaš, bě wšón wjesoły; přetož měr jomu zasy we wutrobje skhadźeše, měr, kotryž so jenož sprawnomu jewi. So lehnywši zdychny hišće: „Božo, dźakuju so Tebi za křižik; přetož nětko hakle spóznawam Twoju dobroćiwosć a lubosć.“ Potom zańdźeli woči a bórzy přewza joho měrny spar. Michał hišće dołho njewusny, předźeše myslički, kak a što by najlěpše započał, tola skónčnje też jomu woči spadnyštej.

Ze switanjom bě nowinka hižo po cyłej wsy wokoło, zo dyrbi Mitaš kubło předać; haj, někotři drje joho ze słowami wobžarowachu, tola wutroba nječu ješe, štož jazyk rěčeše, tola znajmjeńša tajachu so ze swojej nječu ćiwosću. Šołta pak, wjesnjanosta a Mitašowy susod, so runje nad

Prěni swjatočny wopor Božeje mšě młodoměšnika.

Zašłu njedźelu je wysokodostojny młodoměšnik Gerard Andricki z nami swój prěni swjatočny wopor Božeje mšě we swojej lubej domiznje woswjećił. To bě wulki swjedźeń za našu Radwořsku wosadu. Tuž tež bjez dźiwa, zo smy so na tutón swjedźeń derje přihotowali, wosebje pak na te wašnjo, zo smy Boži dom derje wurjedźili wot wšoho prócha a zo smy jón wupyšili z różičkami a pletwami. Před woltarjom smy wulkej pletwje powěsnyli, mjez kotrymajž smy mócne znamjo swjatoho kříža z bělych róži naplećene powyšili. Tak smy Boži dom krasnje wudebili za wysoku swjatočnosć — a to bě tež prawje tak. Dokelž Boži dom, cyrkej, je tola te městno, hdźež so wulki skutk stanje na Božej mši, zo Bóh luby Knjez, stworićeŕ njebjes a zemje, swój trón postaji ze swojej cyłej majestosću a my so před nim kłonimy, — zo wumóžnik Jězus Khrystus swój krawny křižny wopor na njekrawne wašnjo wobnowja a tak so za nas swojomu Bohu Wótcej wopruje za naše njeličomne hrěchi a přestupjenja, — zo Duch Swjaty nas wšitkich wobjima ze swojej bóžskej lubosću a nas tu ze zemje wuzběhnje a nad zemju pozběhnje cyle blizko k Bohu trojednomu. — Tole wšitko so stanje w Božim domje, hdyž měšnik swjeći Božu mšu. Pod začišćom tuteje mysle smy pyšili dom Boži, a žane dźěło nam njebě přewobćežne.

Njedźelu rano do 8 hodź. přińdźe wysokodostojny wosadny knjez farař J. Nowak we swjedźeńskim ćahu do ródnoho domu młodoměšnika k wužohnowanju. Pod mjedźanym zwukom zwonow a pod swjatočnym zynkom hudźby ćehnješe młodoměšnik k Božomu domej přewodźany wot cyrkwinskich towarstwow, swjedźeńskich družkow, hólčkow a duchowneje assistency, swojich swójbnych a cyłeje wosady.

Přišedši do cyrkwje wuspěwachu wšitcy khwalbny a prózdny kěrluš k Duchej swjatomu. Potom prědowaše k wulkomu swjedźenjej bratr młodoho měšnika, wysokodostojny knjez kapłan Jan Andricki z Budyšina. Rozpominajo swjedźeń Jandźelow pěstonow přirunowaše měšnika z jandźelom pěstonom: Kaž ma jandźel Boži njewidźomnu službu Božu wukonjeć, tak ma měšnik widźomnje Bohu służić při woltarju, — kaž ma jandźel pěston potajnje a z ćicha ludźi rozjasnjeć a powučeć wo Božich kaznjach a žadanjach, tak ma měšnik zjawnje a z wohnjom Bože kaznje a Bože žadanja człowjekam rozestajeć, — a kaž ma jandźel Boži ludźi přez tute žiwjenjo do njebjes wjesć, tak ma tež měšnik człowjestwo posylnjować a nawjedować po zemskim puću do njebjes k Bohu. A z prózdnu, zo by młodoměšnik tajki prawy měšnik a jandźel Boži był swojomu ludej přez wurjadne dušepastyrske dźěło jako misijonar, wuklinča swjedźeńske prědowanjo.

Po prědowanju přistupi potom młodoměšnik k prěnjomu swjatočnomu woporej Božeje mšě pod nawjednistwom paranympfa wysokodostojnoho knjeza fararja J. Nowaka a pod assistencu swojoho bratra wysokodostojnoho knjeza kapłana a joho něhdušoho sobušulerja wysokodost. knjeza kapłana dr. Pawoła Horjenja. Na khorje spěwaše swjatočnu łaćonsku Božu mšu wot Gollera Radwořski cyrkw. khór pod nawjednistwom knj. kantora Andrickoho. Při woprowanju spěwaše khór „Budź powitana kralowna“ a při skónčnym měšnisk. požohnowanju „Požohnuj nas z wyšiny“ a potom tež nowy štyrihł. kěrluš młodoměšnikej, a před najswjećišim požohnowanjom spěwaše krasne Krawcowe „Pange lingua“.

Pozběhowaca bě to Boža służba a swjaty to wopor, kajkiž Radwoŕ dołho wjacy na tak swjatočne wašnjo Bohu swjećił njebě. Swjata ćišina wobjimaše wšitkich k najhłubšomu počesćowanju Boha Knjeza, hdyž při přežohnowanju bytostnje na słowo młodoměšnika z njebjes Bóh luby Knjez mjez swój zhromadźeny katolski lud zestupi a tónle swjaty wopor swojoho ludu přez rucy młodoho měšnika přiwza. „A tak njech je přez Jězusa Khrystusa, našoho Knjeza, přez kotrohož, Božo, to wšitko přecy tworiš, poswjećeš, wožiwješ, žohnuješ a nam wudźěleš, z nim a we nim Tebi Bohu Wótcej wšohomócnomu w jednosći Ducha swjatoho wša česć a khwała wěki na wěki.“

Ze swjatočnym „Tebje my Boha khwalimy“ skónči młodoměšnik a z nim cyła wosada swjatočny wopor Božeje mšě. — Po dokonjanej Božej służbje wudźěleše młodoměšnik prěnjoměšniske požohnowanjo.

W 2 hodź. bě swjedźeński nyšpor, na kotrymž psalmy w maćernej rěči horje k njebjesam postupowachu. Naš młody theologa, bratr primicianty, Alois Andricki, bě wosebite texty k tomu zhotowił a z dorosćenymi a dźěćimi so přihotował z pilnym wučenjom. —

„Božo, wobohać młodoho měšnika ze swojej bóžskej miłosću, zdźerž joho strowoho a daj jomu dołho spomožnje skutkować we swojej winicy!“

Dóstachmy hišće dalši sćěhowacy dopis:

Primica w Radworju.

Wurjadnu njedźelu přeżiwi Radwořska wosada na jandźelow pěstonow, přetož prěni raz, dóniž Radwoŕ stoji, woswjeći tu w swojej ródnej wsy prěnju Božu mšu młodoměšnik z rjadu jezuitow (SJ.), wjeledostojny pater Gerard Andricki.

Jako běchmy tam na rjanym sobotnym wječorje přijěli, tajachu wosadni hólcy čestne wrota před cyrkwju a ródnym domom a wobrjubowachu hłowne durje wobeju domow z pletwami. Woltarniščo cyrkwje bě hižo wěžojće z dubowej plećiznu wuramowane a pod wjerchom jasnješe so wulki kříž ze samych bělych dalijow. Woltař sam steješe w najrjeńšej pyše pisanych rostlinow.

Zaswita njedźelne ranjo, ale mutne z dešćowanjom! Prašachmy so ze styskom: Ma naš swjedźeń rozmokać?

We wosmej hodźinje khwataše lud z deštnikami na wulke kemše. Jako pak zwony z wulkim hłosom wołać počachu, hlejće, mróčele dokapowachu! Wutroba so nam rozwjeseli.

Před ródnym domom zhromadźichu so za cyrkwinymi khorhowjemi wosadne towarstwa, syła małych a wjetšich dužkow (na 36), nimale dwaceći ministrantow a wjele wěriwych. Wjeledostojny knjez faraf Nowak pak z přewodom knjezow kapłanow Dr. Horjenja z Khróśćic a Jana Andrickoho z Budyšina (primicnikowoho bratra) zastupichu do Andrickec bydlenja po młodoho knjeza. Tu pokaza wosadny knjez faraf z krótka na ważnu khwilu cyłoho dnja; młody knjez nastupi nětko – rjekny – w samsnej starobje kaž naš Zbóžnik puć do zjawnosće, a poprosy zbožownoju staršeju, zo byštaj joho tohodla požohnowałoj, štož hnutej sčiništaj.

W dołhim ćahu přewodźachmy wuznamjenjenoho syna wosady po różowej hasy do Božoho domu. Wosadni hercy z přihódnym kěrlušom jasnje cyłej wsy ćah připowědachu. Móličkej družcy z přećelstwa njeseštej krónu a wěnčk. Cyrkej so napjelni. Tu po kěrlušu k Duchej Swjatomu a modlitwach stupi na klětku bratr młodoho knjeza k předowanju. Ze zahorjenosću wobroći so k bratrej při wołtarju, kak widźomnje je joho Bóh přez swojoho jandźela pěstona na wjerśk — k měšnistwu — dowjedł, a k ludej rěčo přiruna měšnika z jandźelom prajo: Měšnik njeje jandźel jako człowjek, přetož też wón je słaby, hrěšny — a to my wšitcy derje wěmy kaž wón sam — ale po swojim powołanju je wón jandźel, to rěka posoł Boži, kiž ma człowjekam Božu wěrnosć wozjewjeć, tu wěčnu njezakhodnu wěrnosć, a měšnik je jandźel pěston, dokelž wjedźe nas po prawym puću, zo bychmy so njezabłudźili po puću do wěčnoho žiwjenja, a skónčnje je měšnik wjacy hač jandźel, dokelž ma móc Boże potajnosće swjećić, hajić a wudźěleć, předewšěm w Božej mši khlěb a wino do Jězusowoho ćěła a krewje požohnować a z nim nas syćić, zo bychmy njewustali a njezawutlili na drózy k wěčnym hórkam. Ważmy sebi wěru a budźmy žiwi po njej!

Potom spoča młodoměšnik z pomocu naspomnjeneju knjezow swjatočnu Božu mšu. Joho nan, jako kantor wosady, nawodźeše na njej cyrkwiny khór, kiž bě z nim Gollerowu štyrihłósnu missu nawuknył; a zapleće do njeje kěrluš za młodoměšnika (žohnuj, dobry pastyrjo) a přida z noweje Božeje mšě w kěrlušach skónčacy khór: „Požohnuj ~~nas z wyšiny~~, swjata Trojica“. Wšo pěknje dźěše. K swjatomu woprawjenju poby nimo přiwuznych syła wosadnych. Boža służba, takle wuhotowana, cyłu wosadu zaja; pobožny człowjek zaby samo, zo město nowych pišćelow jenož Andrickec harmonij sobu dźěłaše. Khwalbny kěrluš a požohnowanjo z Najswjećišim swjatočnosć skónči. — Po Božej mši wudźěleše młody knjez nowoměšniske požohnowanjo bjezmała do 12. hodźiny.

K wobjedu zhromadźi so na starej šuli zasy najbliže přećelstwo a někotři duchowni knježa. Mjez hosćinu małej družcy a młódša sotra (Marta) primicijanta z basnjemi počesćichu. Starši kmót, knjez bur Měrćink z Hrubjelčic, kk. fararjej Wjeńka a Nowak poměčachu pak ważne a žortne słowa. Kaž bě nan hosći powitał, tak syn, nowoměšnik, wobjed ze zahoritym dosłowom wobzamkny prajo, zo Bóh w našich dnjach z wulkim zwonom swój lud do dźěła za njebjeske kralestwo woła.

Swjedźeński nyšpor bě wurjadny z tym, zo so prěni króć psalmy serbski spěwachu a khór loretsku litaniju štyrihłósnje wuspěwa. Po požohnowanju z Najswjećišim młody knjez znowa nowoměšniske požohnowanjo wudźěleše.

Jako so swačina bliže, zaroji so kwasny dom z knježimi duchownymi ze wšěch našich wosadow, přetož woni wšitcy chcychu Andrickec swójbu a jeje młodoměšnika počesćić a zwjeselić. Njebudźemy wšitkich mjenować khiba jenož najdost. knjezow šolastika Hejdušku a propsta P. Romualda. Też fararjec domske z lesću při tym wjele hosći dósta. Krasne hodźinki!

Swjaty wječor wotzwoni, a po wječeri rozjědźechmy so kwasni hosćo wokřeći ćělnje a duchownje do swojich statokow.

Wšitcy pak dźakujemy so Bohu za tón wurjadny dźeń a prošmy joho, zo by był z nami a měšnikami!

Družka z poputnjej potrěbničku.

Štóž so Bohu dowěri,
Časy čiły přeměri.
Kaž mjez dešćom słónčko swěći
Z krasnej Božej tučelu,
Tak nas wjedźe, swoje dźěći,
Njebjeski Wótc za ručku.

Hladajće do žiwjenja!
Bože słowo njeluda.
Horca dopjelni so žadosć
Synej našoh' přećelstwa,
A ta joho swjata radosć
Na nas wšěch so přeliwa.

Njech so w sylzach wusywa,
W radości so póžnywa.
Z Jězuskom naš měšnik młody
Swjeći dźens swój swjaty kwas.
Dźens wón žněje prěnje płody,
Z nimi pohosća też nas.

Doma, doma rjenje je;
Tola dźi, hdźež twój Knjez chce!
Jako posoł Jězusowy
Často budźeš po puću.
Ludźom wšudźe budźeš nowy
Po mjenje a wobliču.

Pućuj z lochkej wutrobu,
Njenoš wjele w brěmješku!
Nihdy pak bjez potrěbničky
Njewujědź sej do swěta!
Žadyn dźeń ći bjez służbičky
Njebudźe ta towařska.

Štóž je sam so wotruhał,
Druhim njej' so truhać dał.
Ze šćernišćom njekhodź kludźom,
Britwički tu maš a wšo.
Hładki zalubiš so wšudźom,
Kóždе ranjo truhaj so!

Njech ći płaća z njedźakom,
Wjesoł' budź a spokojom!
Ze šćětku sej česuj husto
Mučnosć, próch a mjerzanja!
Doniž na hłowje njej pusto,
Česak wjefch ći sporjedźa.

Noš so stajnje z myslička,
Zo smy wšitcy po puću!
Po přikładźe našich swjatych
Překroč, přenjes zachodne!
Spominaj na nas a znatych
Z Božej mšu a w modlitwje!

Bóh po strachach na dróhach
Daj nam bydło w njebjesach!
Horje njech nas wjedźe pućik,
Horje k městu Božomu!
Tam w tym kralestwje je kućik
Přihoť wany kóždomu!

1938. M. N.

hladowach. Prastary bě tón swěčnik. Prjedy drje pozłoćany — ale wot złota njebě wjele wjacy widźeć. Prjedy zawěsće pycha Božoho domu — nětko z módy a khabłaty. Kak njestajnje stojachu swěčki na nim — 24 jich běše — a tu a tam běše so staw z joho mjedźanoho ćěła tež zhubił. Stary swěčnik zdaše so mi kaž česćehódny starc. Běše mi skoro, kaž by ke mni rěčał. A woprawdźe, wón rěčeše ke mni! Najprjedy ćiše, potom pak wótře, napominajo a warnujo kaž dobry nan. — A zaklepane, cyły register hrěchow mi naliči. „Korla, ty wěš, tu bydli Bóh luby Knjez, a ty sy hižo lěto sem joho służownik. Kak sy so zadźerżał tutón čas? —

Tysacy króć sy swoje kolena pozhibował — a tysacy króć špatnje; tysacy króć sy so wobhladował, sto króć powědał, hdźež trjeba njebě; ženje pak njejsy woprawdźe z dobrej pobožnosću k wołtarjej służił. Je to wašnjo za ministranta? Służownik Boži maš być — ale pobožny; kóžda swěčka, kotruž zaswěćiš, dyrbi ći prajić: modl so z pobožnosću! Kóžda woruchowa mróčałka, kotraž k njebju stupa, ma ći prajić: modl so z pobožnosću! Kóždy křiž, kotryž sebi činiš, ma ći prajić: modl so z pobožnosću! Kóžda kapka swjećeneje wody, z kotrejž so wokrjepiš, ma ći prajić: modl so z pobožnosću! Z krótka, hdyžkuli sy tu w cyrkwi, dyrbiš wopomnić: modl so a zadźerž so pobožnje, dokelž tu bydli Bóh luby Knjez!“

Takle bě stary swěčnik khwilu ke mni rěčał. Lědma pytnych, zo wobstarny knjez farař přikhadźa. Kaž pak potom pódla njoho kročach, hdyž wón Božoho Syna ke khoromu njeseše, tu modlach so prěni raz: „Luby Zbóžniko, nětko chcu twój prawy służownik być!“ — Z nowej hordosću nošach wot nětka ministrantowu sukničku. Koždy raz, hdyž do domu Božoho zastupich, dyrbjach ke staromu swěčnikej pohladać, kiž tola wšitko wědźeše a bě wšitko widźał a kiž so zawěsće nětko nad mojej horliwosću wjeseleše. Jenož krótke pohladnjenjo — a wšitke joho wučby běchu mi zasy wědome.

Swjate woprawjenjo.

Swjate woprawjenjo je wšědny khlěb našeje duše. „Naš wšědny khlěb daj nam dźensa“, tak spěwamy we: „Wótče našu“. Wobstojimy z dweju dźělow, z ćěła a duše. Prosymy Boha luboho Knjeza we „Wótče našu“, zo by našomu ćěłu tu wšědnu cyrobu spožčił. A předobroćiwy Bóh wusłyšuje naše nutrne prózstwy, hdyž lěto wob lěto po wusywje žně wobradźa, naše hona z płódnosću žohnuje a we wšej połnosći z maćerskoho klina zemje wurosć dawa, štož k ćělnomu zeživjenju potrjebujemy.

Dyrbimy pak joho tež wo to prosyć, zo by našu njesmjertnu dušu, kotraž je tola njesměrnje drohotniša a važniša dyžli ćěło, z jej tyjacej cyrobu zastaral. Što pak je to do jědźe, kotruž naša duša potrjebuje? Ach, zemja je překhuda a snadna, zo by duši cyrobu poskićała, kotraž by ju nasyćiła, kotraž by ju nasyćić mohła. Čłowjeska duša je za Boha stworjena a hłód za Bohom žerje ju, njesměrna lačnosć za najwyššej zbožownosću. Bóh jeničcy może ju spokojić.

A dobroćiwy Bóh je tež tule prózstwu wusłyšał a tule žadosć spokojił, nade wšitke naše wočakowanjo. Jězus Khrystus, druha bóžska wosoba, njeje to pod swojej dostojnosću měł, z najwyššoho njebjeskoho tróna na našu khudu zemju zestupić a čłowjeske ćěło přiwzać. A tele ćěło ma cyroba našeje duše być, kaž je to bóžski Zbóžnik, hdyž hišće ze swojimi wučownikami na swěće přebywaše, tak jasnje a swjatočnje słubił ze słowami:

„Ja sym khlěb žiwjenja. Waši wótcojo su manna w pusćinje jědli a wumrěli. Tole pak (moje ćěło) je khlěb, kotryž je z njebjes zešoł, zo by, štóž wot njoho jě, njewumrěł. Ja sym žiwy khlěb, kiž je z njebjes zešoł. Štóž wot tutoho khlěba jě, budźe žiwy do wěčnosće; a khlěb, kotryž ja dam, je moje ćěło za žiwjenjo swěta ... Zawěrno, zawěrno prajam wam: Njebudźeće-li mjaso Syna čłowjeka jěsć a joho krej pić, njezmějeće žiwjenjo we sebi. Štóž moje mjaso jě a moju krej pije, ma wěčne žiwjenjo, a ja zbudźu joho na poslednim dnju; přetož moje mjaso je zawěrno jědź a moja krej je zawěrno napoj. Štóž moje mjaso jě a moju krej pije, wostawa we mni a ja we nim. Jako mje žiwy Wótc pósła a ja žiwy sym přez Wótca, tak budźe tež, štóž mje jě, žiwy přeze mnje. Štóž tutón khlěb jě, budźe žiwy do wěčnosće!“ (Jan 6, 48—59.)

Khodźće tohodla k swjatomu woprawjenju, moje dźěći, pójće k Jězusej, z lubosću a dowěru: Dóstawajće joho jako cyrobu duše! Žiwće so wot njoho, zo byšće žiwi byli za njoho. Njeprajće, zo nimaće časa, zo maće přewjele dźěła. Njeje bóžski Wumožnik prajił: „Přińdźće

---

tym wjeseleše: běše dźěn Mitaš joho najwetši njepřećel, kaž praješe, a toho dyrbjał hišće wobžarować? Šołta z najmjeńša mysleše, zo je derje činił, hdyž je so zapowěł, jako Mitašec Michał wčera k njomu přińdźe joho wo pomoc prošo. Dawno hižo bě za někajkej přileżnosću pytał, hdźež mohł jomu tak prawje zehrać — a nětko njedyrbjał so přimać, hdyž jomu dobra přileżnosć do rukow hladaše? Měješe pjenjez dosć, zo mohł Mitašowe kubło kupić — a to bě joho předewzaćo. „Ha, nětko budu so ja tebi wusměwać, kaž so ty prjedy mi směješe, a kubło dyrbi moje być, njech sadźeja, štož chcedźa!“ tak bórbotajo khodźeše po dworje.

Što pak bě wina tajkoho njepřećelstwa? Wot małosće drje běštaj jako susodaj přezjenaj, haj, swěrnišeju přećelow njebě w cyłej wokolnosći nadeńć; tola tu bu Mitaš za wjesnoho starostu wuzwoleny, štož nětko Šołtowu lakomnosć a zawisć zhrjeba, zo přećelstwa korjeń poča khabłać, doniž so skónčnje njewukhabła. Šołtowy nan běše sebi mjenujcy gmejnske pola wotnajał a płaćeše za to mały dawk, štož nětko joho syn zdźerża. Mały dawk swěrnje płaćeše, njewědźeše pak, wo kotre pola so docyła jedna. Při twarjenju nowoho puća pak bě Mitaš jako starosta nuzowany, tamne wotnajate pola wot Šołty zasy wróćo žadać. Šołta pak wotstupi jenož dźěl polow, měnjo, zo su tamne z joho kubła, a tohodla njechaše je wotedać. Njepřezjenosć so dliješe a cyły namjet přińdźe skónčnje před sud, kiž wupraji, zo ma Šołta pak pola wotstupić, pak je zapłaćić. Wón drje nětk zwólniwje posłuchaše, tola wotrjekny so přećelstwa z Mitašom, kiž so podarmo z nim zjednać pytaše. Šołta wosta kruty a šćuwaše tež druhich wjesnjanow, zo bychu jomu starostwo wzali a traš jomu přepodali. Tući dachu so naréčeć a wuzwolichu Šołtu, kiž nětko swoju móc po swojim wašnju nałožowaše.

Bórzy na ranjo přińdźechu mužojo na Mitašowe kubło, zo bychu wšo zazyglowali. Z ćežkej wutrobu jim wón přihladowaše; kładźechu jomu puta w samsnym domje, hdźež bě tsk mnohe wjesołe lěta přeżiwił, hdźež bě po swojim wašnju hospodarił — a nětko jomu wšo zezačinjachu — joho hospodarstwa bě to kónc. Sylzy so jomu ronjachu, hdyž na swojoho syna pohlada, kiž běše něšto dnjow prjedy hišće bohaty nawoženja, a nětko — štó wo njoho rodźeše? Tu pak tež wjacy njemóžeše přebywać, hdźež joho wšo na joho hubjeństwo dopominaše. Zhrabawši swoje zmachi, kotrež běchu jomu wostajili, wopušći ze synom statok swojich wótcow. Z dwora wustupiwši wohladny so hišće raz: „Božemje, luba domizna“, zdychowaše, „božemje na wěčne!“ a hórke sylzy wulachu so jomu z wočow. Potom dźěše so zeprěwawši na ramjo swojoho syna k Zarjeńkej, hdźež wuček namaka jako pola swěrnoho přećela, wopušćeny wot wšitkich.

Za někotre dny předawaše so Mitašec kubło. Sadźachu wšak někotři jara khroble, derje wědźo, zo je Mitaš na dobrych polach tež derje hospodarił, tola Šołta jich njesmilnje honješe — hamork klepny třeći raz — a kubło bě joho. Mitaš pak jomu woda. (Pokročowanjo.)

wšitcy ke mni, kotřiž sće spróni a wobćeženi, pójće ke mni, a ja was wokřewju". Byšće so móhli tak přećelniwomu a lubosćiwomu přeprošenju spjećić?

Njeprajće, zo njejsće dostojni. Wěrno je, wy njejsće dostojni, ale wy potrjebujeće joho. Jeli bě naš Zbóžnik a Knjez na našu dostojnosć hladał, njebě wón ženje swój krasny sakrament lubosće założił; dokelž nichtó njeje joho hódny, ani swjeći, ani jandźeljo, ani arcyjandźeljo, ani wjerchojo njebjes. Ale wón měješe potrěbnosće našeje duše we wóčku, a nam je nuzno, zo joho dóstawamy.

Njeprajće, zo sće hrěšnicy, zo pod přewulkej słabosću a khabłatosću ćerpiće, a zo tohodla sebi njezwěriće, k njomu so bližić. To by runje tak wjele rěkało, jako byšće prajili, zo sće přejara khori a tohodla njechaće lěkarstwa nałožować, ani lěkarja wołać.

*

Bjez swjatoho woprawjenja njeby było zboža na zemi, žiwjenjo njeby było znjesliwe. Hdyž swjate woprawjenjo dóstawamy, tu so nam dóstawa zdobom wjesełe a zbožo.

*

Khlěb dušow khowa so w tabernaklu. Tabernakl je židła křesćanow. Ow, kak rjenje je to, moje dźěći! Hdyž měšnik na Božej mši swjate woblatko zběhnje a je wam pokaza, móžeće woprawdźe prajić: „To je cyroba mojeje duše!" Ow moje dźěći, mamy přewjele zboža! Budźemy to hakle w njebjesach dowidźeć. Swj. Jan Vianney.

Wino same na sebi njeje zło, ale joho njeporjadne wužiwanjo, wopilstwo. Tak też bohatstwo same na sebi njeje zło, ale skuposć a nahramnosć. S. Khrysostom.

Syła w starej zemi.

Francózska mjenuje so z hordosću kraj Najzbóžnišeje knježny. To ma jara konkretny, historiski zmysł. Runje před 300 lětami je so Francózska Maćeri Božej swjatočnje poswjećiła. Tehdom běše kraj politiscy w jara ćežkim a strašnym położenju. Ani kral Ludwig XIII., ani joho politiscy wobhonjeny pomocnik Richelieu, ani joho runje tak mudry kaž pobožny sekretař, sławny pater Józef, „šěra eminenca", njewědźachu wupuća. Tu činjachu woni něšto, štož je we wočach swěta njezrozemliwe. We swjatočnym statnym aktu poswjeći kral Ludwig XIII. francózske kralestwo Maćeri Božej; jako zwonkowne znamjo, zo wot nětka Francózska kralownje njebjes słuša, dyrbješe so na swjedźenju Do-njebjes-wzaća swj. Marije, 15. augusta, we wšitkich farskich wosadach cyłoho kraja swjatočny prócesijón wotměwać, na kotrymž mějachu so civilne a wojerske wyšnosće, gildy a korporacije wobdźělić. — Tónle slub je so swěrnje dźeržał.

Jako dopomnjeco na slub Ludwiga XIII. so lětsa w cyłej Francózskej a też w kolonijach „marijanski jubilej" swjatočnje woswjeći. Wulka ličba nawjedowacych wosobow zjawnoho a duchownoho žiwjenja Francózskeje je 300 lětne wróćenjo tutoho ważnoho podawka wužiła, poswjećenjo wobnowić. Formula poswjećenja, kotraž je we mnohich francózskich nowinach wočišćana, takle rěka: „Njewoblakowana knježna, maćeř sydom bolosćow, z cyłym křesćanskim ludom wěrimy, zo knježiš nad njebjom a zemju. Tohodla prosymy Tebje, dźensa po přikładźe Ludwiga XIII., kotryž knježeřstwo swojoho kralestwa do Twojeju rukow położi, zo by pod Twój škit wzała wšitko, štož je nam wosobinscy dowěrjene. Zjawnje podawamy do Twojeje ruki: našu wosobu, naše swójbne žiwjenjo, naše powołanske, towarstwowe a politiske žiwjenjo.

Naše přećelstwa.
Naše wěčne spomoženjo.
Daj nam Twoje přeća spóznać.

Wuproš nam móc a móžnosć, je dopjelnić a zmužitosć, zahoriće a bjez khabłanja w Twojim mjenje a w mjenje Jězusowym wojować. Wuproš nam, zo bychmy na zemi służownicy Twojoho syna byli, zo bychmy junu městna dóstali w kralestwje joho krasnosće."

Tutón wukaz, kotryž budźe we druhich krajach, hdźež so we hornich worštach francózskoho ludu stajnje žiwa a dźensa z nowej mocu wotućaca wěra prawje njeznaje, lědma za móžny so dźeržeć, ma podpisma cyłoho rynka parlamentarijow, wysokich oficěrow, universitnych profesorow, industrielnych; hižo jene z prěnich wozjewjenjow wukaza měješe mjez druhimi podpisma wot wjacy hač 20 generalow a druhich wysokich oficěrow francózskoho wójska.

Najswjećiše w awtobusu.

Na jenym zastanišću awtoweje linije w Parizu stoji měšnik z Božim Synom na wutrobnu, kotrohož ma k ćežkokhoromu přinjesć. Syła dźěłaćerjow wokoło njoho, kotřiž tohorunja na wóz čakaja. Skónčnje wóz dojědźe — tu pak wołaja z woza: Wšo wobsadźene! Ale měšnik dyrbi tola k swojomu khoromu. Wón wočini trochu swój płašć, khóruch a burza buštej widźeć. „Khory čaka na mnje!" „Přistupće," woła rjadowař; nichtó ničo přećiwo tomu njepraji, ani wonka ani nutřka. Nutřka pak wućichny wša rozmołwa, nowiny buchu zawalene: Bóh je tu. Dźěłaćeř z čerwjenoho kónca města Pariza stany: „Knježe fararjo, syńće so tu do kućika". Potom zasy ćišina. Mužojo přemysluja. Mysla traš na swoje prěnje swjate woprawjenjo — traš na swoje poslednje? Dołho to tak traje — tu je měšnik na swojim zastanišću. Wón strowi z woza wustupujo. „Nimaće so dźakować", praji jedyn z přitomnych, „to bě to najsnadniše, štož móžachmy za was činić."

Jebak a paduch staj z jenoho hnězda.

*

Hdyž k njeskutkam mjelčiš, skućuješ sobu.

*

Štož njewidźu, mje do wočow njekała.

*

Mjenje wětřikow, mjenje hola rosće.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 811. z Paderborna: Michał Rjeda; 812.–814. z Ralbic: Jan Wowčeřk, Jakub Błažik, Jan Weidlich; 815.—818. z Konjec: Pětr Brězan, Mikławš Kurjat, Jakub Hanski; 819. ze Šunowa: Jakub Handrik; 820. z Koslowa: Bjarnat Kmječ; 821. z Ralbic: Jurij Žur (Konjecht); 822. ze Šunowa: Michał Brojeř; 823. z Hrubjelčic: Hana Zibarjowa; 824. z Čemjerc: Jakub Lipič.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

14. njedźela po swjatkach, 11. sept. 1938:
Boža mša str. 388; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. martr. Proće a Hyacinthu str. 451, 3. „Přede wšěmi strachami . . ." str. 353; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Swj. Marije mjena, 12. sept.: Boža mša str. 476; Gloria; Credo.

15. njedźela po swjatkach, 18. septembra 1938:
Boža mša str. 392; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Józefje Kupertinskim str. 457; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

313 kolesow
rozpředach w tutym lěće.
To tola ženje njebych mohł,
Hdyž človjek njebył spokojom!
J. Schieback
w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4
Trjebane kolesa bjeru do płaćenja.
Po přeću podźělne wotpłaćenj.o

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr 3,60
Paleny kofej
125 gr 50 60 70 pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

NSV.-předstajenjo

wutoru, **13. septembra**, wječor 1/49 hodź.
w swjedźeńskej sali „Krony“ w Budyšinje

„Zahrodnikec Maruška“

(Die Blumengretel)

Spěwohra w 3 jednanjach wot Korle Englera.

Zastupne khartki pola Jeremiasa, Kěžorska dróha, a wječor při pokładni hr. 1.25, 1.—, 0.75, 0.50.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

K njedźelskomu kofejej!

Dobry tykanc, pisane platy płaćiznyhódno

z „małeje konditarnje“ **Kneschke**

Garbarska hasa 3 **Telefon 2216**

Do domu podawanjo z dypkom

Alphons **Schaweil**

w Budyšinje, Bohata dróha

znaty wotrjadny wobkhod za serbske drasćenjo wočakuje waš wopyt. — Krasne nowe khuty, fale a rubiška atd. Čorny nahłowjacy bant we wšelakich šěrokosćach a płaćiznach.

Džensa słónco, jutře deščik!
Tohodla poručam **ručne toše** za **„Knirps“**

T. Albert, Lawske hrjebje 10

Piwowe karančki

za hosćency a hotele, sudobjo wšeje družiny: paleńcowe škleńčki, pólki, štomparje, likěrowe škleńčki, winowe škleńcy, romjanske bańki, hrajeńske kharty, pórclin za hotele, blidne graty a łžicy za hosćeńcy, tablety atd. Stajnje wosebite dźěłby. Tunje płaćizny.

„Hausbedarf“ Max Pfuhl **w Budyšinje jenož Znutřkowna Lawska hasa 6**

Wotewrjenjo

nowych

wobkhodnych rumnosćow

Möbel-Bensch

nětko Bohata droha 29

Mjeble w bohatym wuběrku kaž so kóždomu spodobaja

Pólstrowańja a skład kaž hač dotal na Hornčeńskej hasy 15 („Münchner Hof“)

Kněža w Serbskich Pazlicach, ze zahrodu a 1/4 kórca pola, je hnydom na předań! Wšo dalše zhoniš tam čisło **39 c.**

Sprawna, sylna katolska

holca,

kiž je šule swobodna, dóstanje hnydom abo najpozdźišo 15.10. přijomnu trajacu službu. **Dobra mzda a přećelne wobkhadźowanjo.** Poskičenja pod 100 z wobrazom so prosy wotedać w Donnerhakec čišćerni.

Kachlestajenjo

kaž też **přestajenjo, wuporjedźenjo a mjećenjo** wobstara

Viktor Schlecht

kachlestajeński mištr

w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. Tel. 3533

Zjawny dźak

swjatomu Antonijej, Maćeri Božej a swjatej Hanje

za wusłyšanu prósstwu!

Zidźane tkaniny

k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije

pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.

Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Wróćiwši so wot rowa našeje droholubowaneje ćety

Marje zwud. Kraloweje,

wuměnkarki w Ratarjecach,

kotruž je Bóh štwórtk, 1. septembra, w 85. žiwjeńskim lěće do wěčnosće wotwołał, wuprajamy wšěm, kotřiž su jej kajkežkuli dobroty wopokazali, na jeje dušu z paćerjom spominali a ju k rowu přewodźeli, wosebje wysokodostojn. knjezej kapłanej Andrickomu za wjacykróćne domawobstaranjo a knjezej kapłanej Hórnikej za rjane a tróšto-wace słowa při rowje, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh“!

W **Ratarjecach,** na dnju pohrjeba, 4. 9. 1938.

Handrikec swójba.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

38. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 17. septembra 1938. | 76. lětnik.

Swjaty křiž.

Misijónar z Afriki powědaše jónu sćěhowacy podawk ze swojoho misijónskoho žiwjenja: Mějachmy w našej cyrkwičcy woprawdźe rjany „křižowy puć". Włodyk čornuchow, kotryž běše wo nim zasłyšał, přińdźe sebi jón bórzy wobhladać. Před kóždym wobrazom wosta dlěši čas stojo. Widźach, kak hłuboko bě hnuty. Wosebje dołho stoješe rozpominajo a wobdźiwajo před 12. stacijónom. Skónčnje prašeše so: „Štó to je, kotryž tam na křižu wisa?" Powučich joho tak derje hač so to tak z krótka hodźeše, wo Jězusowym ćerpjenju a wo joho wumóženju człowjestwa. Přemóženy přez tajku hobrsku lubosć poča włodyk wótře płakać, wosta rozpominajo hišće dlěši čas před wobrazom křižowanoho Zbóžnika a wokoši skónčnje nutrnje Jězusowe swjate rany.

Dźeń wote dnja khodźimy też my nimo wobraza křižowanoho Wumóžnika. Wopokazujemy jomu přecy prawu lubosć a sobuželnosć? — Swjedźeń „swjatoho křiža", kotryž zańdźeny štwórtk swjećachmy, namołwja nas, ze sobučućiwej wutrobu husćišo na Khrystusowe ćerpjenjo spominać.

Sćěhwki hrěcha, wobraz padnjenoho a hrěšnoho człowjeka widźimy w přirunanju wo miłosćiwym samaritanu. Tamny człowjek, wot rubježnikow napadnjeny, je woprawdźity wobraz padnjenoho człowjestwa. Rubježnicy wuslěkachu, přebichu a wostajichu joho na poł mortwoho ležo. — Tak čini też hrěch z człowjekom. Hdyž hrěch człowjeka napadnje, rubi jomu najprjedy swětło Božeje hnady. Człowjek je potom slepjeny. Njepóznawa, na duši zranjeny, wjacy prawje swoje winowatosće přećiwo Bohu. Přecy dale a bóle so často wotsala wot Boha swojoho Knjeza. We swojej zaslepjenosći podawa so z časom cyle druhim přiboham. — A kaž je to z jednotliwcom, tak je to z cyłym człowjestwom. We swojej nabožnej njewědomosći a njewěrje wotsala so wone tu a tam też dźensa přecy dale wot Boha. — Ale hdyž je rozom zaćěmnjeny, bywa też wola zaslepjena. — Złe požadosće wobknježeja człowjeka; pada z hrěcha do hrěcha. Joho njesmjertna duša je ćežko ranjena, haj husto hižo na poł mortwa.

Tak ćerpješe cyłe człowjestwo před Khrystusom ćežko na sćěhwkach hrěcha; stonaše, žałosćeše a žedźeše za Wumóžnikom.

Bóh dyrbješe sam přińć, zo by człowjestwo wumóžił; tak powšitkowne a wobšěrne běše hubjeństwo na swěće. Tohodla pósła Bóh Wótc swojoho jednorodźenoho syna. Tutón přińdźe jako miłosćiwy samaritan; chcyše zahojić wšě rany ćežko-ćerpjacoho człowjestwa.

Přez swój krawny wopor na křižu je nas wujednał z njebjeskim Wótcom a wotpokućił wšě naše hrěchi. — Hrěšniko, zhladuj k njomu, zo by stajnje nosył krutu wěru a dowěru swojomu Zbóžnikej. — „Swjaty křiž", praji swjaty Hieronymus, „je štom žiwjenja; wón dawa nam khłódk přećiwo wšomu złomu a płody, kotrež nas k dobromu posylnjeja." Kak zbožowny je tola putnik, hdyž pod štomom nadeńdźe škit před palacym słóncom a posylnjenjo za dalši puć.

My putnicy, kotřiž mamy tak dołhe a wobćežne pućowanjo přez cyłe žiwjenjo, bywamy husto mučni a słabi a trjebamy přecy zasy posylnjenjo. Tute pak ćeče nam jenož ze swjatoho křiža. Jězusowe swjate rany bywaja za nas stajny kužoł wšěch Božich hnadow. Tak posylnjeni możemy měć nadźiju, zo po puću Božich kazni kročo dócpějemy wěčnu zbóžnosć.

Ale na kajke wašnjo możemy sebi płody křižowoho wopora dobyć? To je khutne a ważne prašenjo za kóždoho křesćana. Hdyž je nas Jězus też wot wěčneje smjerće a hrěcha wumóžił, hdyž je nas wujednał z njebjeskim Wótcom, a hdyž nam přez swoje wumóženjo też podawa srědki a hnady, kotrež móža nas zwarnować před wěčnym zahubje-

njom, by nam tola było małe pomhane, njebychmy chcyli sobuskutkować z tutymi njezasłuženymi darami. Tohodla je Jězus założił swoju Cyrkej, a w cyrkwi postajił wołtař, na kotrymž ma so stajnje wobnowjeć wopor Nowoho Zakonja; wot tam ćeče Boža hnada stajnje a w nadobnej měrje. Boži dom, w kotrymž knježi znamjo swjatoho křiža, je srjedźišćo křesćanskoho žiwjenja. Tam dóstawaš pokiwy, kak maš žiwy być, kak maš so zadźeržeć w hodźinach žiwjenja; tam zeznaješ puć, kotryž će dowjedźe k Bohu, do wěčnoho Wótcnoho kraja. Tam pak dóstanješ też móc, zo by rady na so wzał wšě křižiki, kotrež w běhu žiwjenja ći napołoża njebjeski Wótc. Dopomń so stajnje na namołwjenjo, kotrež ći Jězus přiwoła: „Chcešli być mój wučownik, wzmi swój křiž na so a sćěhuj mje. š.

Myslički z primicnoho prědowanja.

I. Měšnik — jandźel?

Směmy měšnika přirunać z jandźelom? Njeje měšnik hrěšny, słaby človjek, jandźel pak čisty, mócny duch? Kajki rozdźěl mjez nimaj! My pak sebi prajimy: Kóždy človjek je słaby a hrěšny, potajkim też měšnik.

Zo je hrěšny, měšnik sam najlěpje spóznawa a zjawnje wuznawa, hdyž wšědnje před wołtarjom stojo, želnje a ponižnje wuznawa Bohu Knjezej, jandźelam a swjatym swoju winu, zo by wodaćo dóstał pola Boha a človjekow. A my wodawamy našim měšnikam słabosće, hdyž je Bóh jim wodał, a njebjerjemy pohórška, hdyž widźimy, zo so prócuja, čisći a dospołni być kaž jandźeljo. Ale dospołnje čisći a swjeći budźemy my měšnicy a wěriwi hakle, hdyž budźemy z próšnoho swěta a z čisća won. Tu na zemi wšak płaći: Měšnik — jako človjek — nihdy jandźel! Ale njehladajmy jenož na měšnika jako človjeka. Hlejmy joho wysoke powołanjo a zastojnstwo. Potom směmy rjec:

II. Měšnik kaž jandźel!

Jandźel je posoł Boži. Hižo w Starym Zakonju čitamy, kak jandźeljo nošachu Bože poselstwa z njebjes dele na zemju. Hdyž pak połnosć časa přińdźe, pósła Bóh arcjandźela Gabriela, zo by swjatej Mariji přinjesł wjesołe poselstwo. Jandźeljo připowědźichu pastyrjam na Bethlehemskich honach Jězusowy narod, gloria spěwajo. Jandźel rjekny žónskim, zo je Jězus z mortwych stanył. Jandźelej prajištaj japoštołam, zo je Jězus do njebjes spěł a zo zasy přińdźe. To běchu wurjadne zjewjenja njebjeske. Nětko pak maja japoštoljo a měšnikojo wot Jězusa nadawk, přinjesć človjekam wjesołe poselstwo: Dźiće do cyłoho swěta a prědujće evangelium wšitkomu stworjenju! (Mark. 16, 15.) W dołhich studijach so dźensa měšnik přihotuje, mnoho pruhowanjow dyrbi wobstać, prjedy hač joho biskop wupóśćele jako wučerja a posoła Božoho. A rjadniski měšnik so na to wurjadnje dołho a dokładnje přihotuje, zo by we wurjadnym dušepastyrstwje, w misijónach a exercicijach, dokładny a dospołny posoł Boži był. Měšnik — jandźel — posoł Boži.

A my? Rad a skedźbnje posłuchamy na posołow Božich. Nochcemy nowe, wot človjekow wumyslene poselstwa, ale te stare, wěčnje nowe wjesołe poselstwo Bože, a to njeskažene, bjez přidawkow, kaž je swjata Cyrkej khowa. Tuž dźaknje přijimamy a wjesele witamy nowoměšnika jako posoła Božoho a jomu slubujemy: My budźemy na tebje słuchać!

III. Měšnik kaž jandźel pěston!

Tola jandźeljo njejsu jenož posoljo, kotřiž z njebjes k nam přińdźechu a so zasy wotsalichu. Bóh sčini jich našich pěstonow, poručo: „Hlej, póšlu swojoho jandźela, kiž by před tobu šoł a wobstražował će na puću a dowjedł će na město, kotrež sym ći přihotował.“ (Exod. 23, 20.) Jandźelej wukhowaštaj Lota a joho swójbu ze Sodomy. Jandźel wuwjedźe israelski lud z Egiptowskeje. Jandźel posylni Eliasa na ćěkanju před hrěšnej Jezabel. Arcjandźel Rafael přewodźeše młodoho Tobiasa přez cuze kraje.

Njeje měšnik pastyř — widźomny pěston? Dušepastyř ma swoje wowcki dowjesć na městno, kotrež je jim Bóh přihotował, na wěčnu pastwu. „Pas moje jehnjata!“ přikaza Jězus, dobry pastyř. Měšnik ma wučić nic jenož swjatu wěru, credo, prěni dźěl katechisma, ale też druhi: Bože kaznje. Hišće wjacy! Jězus sej žada: „Wučće jich wšitko dźeržeć, štožkuli sym wam přikazał!“ Měšnik dyrbi so za to postarać, zo so Boža wola woprawdźe wšudźe dopjelnja. Ze słowom a žiwym přikładom žiwjenja je měšnik dušam z wjednikom a pěstonom. Ze wšědnym paćerjom nas přewodźa po cyłym zemskim pućowanju, wot kolebki hač do rowa, zo njebychmy so njezabłudźili po puću do wěčnoho žiwjenja.

Jandźel njezbožownu Hagar, kotraž ze swojim synkom w pusćinje lačnješe, wot hrožaceje smjerće wumóži. Jandźel rjekny ćěkacomu profeće Eliasej w pusćinje: „Stań a pojěz!“ Jandźel posylni ćerpjacoho Jězusa na Wolijowej horje. Tak wudźěluje měšnik człowjekam na pućowanju přez zemsku pusćinu, wosebje wšěm tradacym a ćerpjacym, w Božich potajnosćach, w swjatych sakramentach, móc a hnadu Božu.

A my? Budźmy dźakowni měšnikej, swojomu pastyrjej a pěstonej. Dajmy so wjesć, napominać a warnować. Dowěrmy so jomu kaž wowca pastyrjej. Měšnik chce to najlěpše, njech so druhdy hinak być zdawa. Nic hnydom wšitko złě wukładować, wšitko za zło brać. Jeli přijimamy pomoc, kotruž nam Bóh Knjez poskićuje přez jandźelow a měšnikow, pěstonow a pastyrjow, wućeknjemy złym ducham, kotřiž na nas łakaja, hladajo, kohož bychu pózrěli.

IV. Měšnik wjacy hač jandźel.

Jandźel je posoł a pěston. Što pak je joho najwyšše powołanjo? To je joho służba při trónje Božim. Njeličomne syły zbóžnych kherubimow a serafimow tam spěwaja: „Swjaty, swjaty, swjaty je tón Knjez, Bóh sabaoth, njebjo a zemja stej połnej joho krasnosće.“ (Is. 6, 3.) A wšitcy jandźeljo stojachu wokoło tróna a padźechu před trónom na swoje wobliča a modlachu so k Bohu prajicy: „Amen, khwalba a krasnosć a mudrosć a dźak, česć a móc a sylnosć našomu Bohu wěki na wěki. Amen.“ (Zjew. 7, 11.)

Njewukonja a njenawjeduje měšnik Božu służbu na zemi? Hdyž měšnik z wosadu wukonja najwyššu służbu Božu při swjatym woporje, hdyž zaspěwa spěw jandźelow: Gloria in excelsis — potom khwali Boha Knjeza wosada a z njej njeličomne njewidźomne syły zbóžnych duchow. Hdyž měšnik zaspěwa: Sanctus — swjaty, swjaty, swjaty, z nim napřemo spěwa khór jandźelski. Nastanje ćišina. Štož nětko měšnik čini, žadyn jandźel njedokonja, ale jenož swjećeny měšnik w japoštołskej połnomocy. Jenož japoštołam a jich prawym naslědnikam je Jězus při poslednjej wječeri dał połnomóc a nadawk: „To čińće k mojomu wopomnjeću!“ O njesłyšana wěrnosć: Na słowo měšnika njebjesa so wotewrja. Dźiw Bethlehemski so wobnowja. Syn Boži z njebjes přikhadźa. Krawny skutk Golgothy so wobnowja. Jězus so z měšnikom a wosadu, z ludom Božim wopruje. Tón wulki wopor Nowoho Zakonja so stawa. Wosada na kolenach ćiše so modli. Tu mjelča też jandźeljo, ćiše so modlicy. Bóh Wótc ze spodobanjom z wotewrjenych njebjes dele zhladuje. Bóh rozhněwany je z człowjekami zasy wujednany. Padnjenym jandźelam wodał njeje, hrěšnym człowjekam pak je. Bóh zasy hrěšnikow přijima jako swoje dźěći přez po-

srědnika — přez měšnika. Štož žadyn jandźel nam dać njemóže, to dawa nam měšnik we swjatym woprawjenju: Syna Božoho jako cyrobu dušow, khlěb jandźelow. O wulka potajnosć! O potajna dostojnosć měšnika! Njeje měšnik po swojim wysokim powołanju wjacy hač jandźel?

Ze swjatym Pawołom (Efes. 3, 8—10) praji měšnik: „Mi najmjeńšomu bu data miłosć, mjez pohanami připowědować njewuslědźomne bohatstwo Khrystusowe (wěrnosć a hnadu), a wšitkich rozswětlić, kotre je zarjadowanjo potajnosće zakhowaneje wot wěčnosće w Bohu, kiž je wšitko stworił, zo by so znate sčiniło wjerchowstwam a mocam w njebjesach přez cyrkej wšelakora mudrosć Boža.“ Jandźeljo so dźiwaja nad Božej mudrosću, kiž so jewja w połnomocy měšnika.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu wutoru předstaji so w ponowjenych rumnosćach „Króny“ Korle Englerowa najnowiša spěwohra „Zahrodnikec Maruška“. Wopyt běše jara bohaty a tak wotpadnje wěsće rjana šerpatka za zaměr, mjenujcy NSV, za kotryž so tuta hra k prěnjomu razej předstaji. Spěwało a hrało je so wubjernje, nimale wšitcy solistojo běchu ze spěwnoho wustawa Hilže Zeidlerec w Budyšinje. Mócny přiklesk připosłucharjow běše derje zasłużeny dźak za wulku prócu, kotruž su wšitcy sobuskutkowacy nałožili, wosebje komponista. Hra so po mnohim přeću wěsće wospjetuje.

Ze Sernjan. Pućowanske zaradźenjo za maćerje we Sernjanach—Pěskecach—Mało-Pazlicach wotměje so wutoru, 20. septembra 1938, a to popołdnju w 2 hodź. w Sernjanach, 1/4 4 hodź. w Pěskecach a 3/4 4 hodź. w Mało-Pazlicach.

Z Marijinoho Doła. Swěrny sobustaw našoho towarstwa a zdobom dołholětny čitar „Katolskoho Posoła“ — w poslednich lětach dopisowaše samo do „Kat. Posoła“ — je po dołhej khorosći w khorownі miłosćiwych sotrow we Grunawje zemrěł: knjez Jan Šołta z Wotrowa w starobje 76 lět. Běše dołholětny, swědomity wjednik klóštrskoho kubła w Marijinym Dole. Na stronje swojeje před poł lětom zemrěteje mandźelskeje, Marje rodź. Mikelec, bu zańdźeny štwórtk we Wostrowcu pohrjehany. Z wosebitej lubosću a radosću spominaše a přikhadźeše we swojim žiwjenju do swojoho ródnoho Mrózkec statoka, do swojoho luboho Wotrowa. „Spi dha, luby bratře, spi, w twojim rowje w dobrym měrje!“ — Kaž runje słyšimy, je w Mrózkec statoku we Wotrowje ćiše wudychała Mrózkec mać, Khata zwud. Šołćina, w starobje 81 lět a budźe njedźelu 1/2 9 hodź. khowana.

Z Drježdźan. W Hojbinje (Oybin), hdźež na wočerstwjenju přebywaše, bu nahle přez Božu ručku zajata Hilža Krawcec, bywša lěkarnička w towarstwje Albertinkow, wuznamjenjena přez kralowsku miłosć ze złotym zasłužbnym křižom. Přez 40 lět służeše woporniwje a swěrnje mjenowanomu wustawej. We swojich młodych lětach wustupi husto wuspěšnje jako spěwarka w koncertach našoho studentstwa. Zemrěta dócpě starobu 73 lět. Zawostaji staršeju bratrow: kantora Emila Krawca w Budyšinje a kralowskoho hudźbnoho direktora Bjarnata Krawca we Drježdźanach, wobaj na wotpočinku.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— W Markranstädće swjećeše 11. sept. tamniša katolska wosada złoty jubilej. Swjedźeńsku Božu mšu měješe k. prelat Štranc a swjedźeńske předowanjo k. farar dr. Šołta z Pěrny. Cyrkej bě z wěriwymi přepjelnjena.

— Wudźělenjo swj. firmowanja w Drježdźanach. W Drježdźanskim arcyměšniskim wokrjesu je najdostojniši knjez biskop Mišnjanski swjaty sakrament firmowanja wudźělował. Póndźelu, 12. septembra, bě tónle wurjadny dźeń za cyrkej swj. Pawoła w Drježdźanach-Plawnje. Knjez farar Baensch najdostojnišoho knjeza biskopa powita a na biskopskej Božej mši spěwachu kapalni hólcy Šubertowu missu. 40 wosobow dósta swjate firmowanjo. — Samsny dźeń popoldnju w 5 hodź. bě wudźělenjo swjatoho firmowanja w cyrkwi Jězusoweje wutroby w Janowym měsće. Tu bě so 88 wosadnych k dóstaću swjatoho firmowanja před wołtarjom zestupało. We swojej narěči na wosadu knjez biskop zdźěli, zo je tamnišoho arcyměšnika Bodenburga za čestnoho kapitulara kathedralskoho kapitla w Budyšinje pomjenował. Cyrkwiny khór swjatočnosć porjeńši. — Wutoru, 13. sept., wudźěleše so swjate firmowanjo we wosadźe swj. Michała w Bjedrichowym měsće. Najdostojniši knjez biskop měješe pontifikalnu Božu mšu. — Popołdnju w 5 hodź. bě firmowanjo we wosadźe Drježdźanach-Nowym měsće. Cyrkej bě hač do poslednjoho městna wobsadźena. 131 wosadnych dósta z rukow knjeza biskopa swj. sakrament firmowanja.

Lubujće swojoho njepřećela.

Wjesne powědančko ze zańdźenych časow.

(Pokročowanjo.) II.

Žně su w kraju. Słónco ścele palace pruhi na hižo wusušenu zemju; tola pilny bur njedźiwa horcoty, njedźiwa potu: rano zahe do pola, wječor pozdźe dom — to je joho hesło. Też B—čanscy ludźo su dźensa wšitcy na polach. Tu nakładuja holcy do snopow, kotrež wotročk za nimi wjaza, tam stajeja do popow; polo dale pak přimjetuja snopy pohončej na wóz, kiž so potom z połnym wozom do wsy wróći, zo by Bože žohnowanjo w bróžni skhował. Tužnota přiběra, na wobzorje skhadźeja šěre mróčałki wěšćo ćežke njewjedro. To pohonja ludźi hišće bóle do dźěła, spěšnišo jězdźa domoj a zasy won, so bojo, zo mohło jim njewjedro derje wuskhnyte žita zasy namóčić.

Tu wujědźe ze wsy pohonč pohonjejo rjanej brunačkaj z křudom praskajo do skoka, sylnje konjej zatorhnjetej, a wrjeskotajo dźe won do pola. Ze směwatym wobličom přihladuje młody pohonč na wozu sojo, kak joho lubuškaj zahrabujetej; wšěch druhich přesćahnywši přiwoła kóždomu: „Daj Bóh zbožo!“, na čož so jomu kózdy rad podźakuje. Haj, štó też njeby so nad tajkim wjesołym, pěknym a přećelnym młodźencom zwjeselił, kaž to Mitašec Michał běše! Ze swojej přećelniwosću a njesebičnosću bě sebi wšěch wjesnjanow dobył, tak zo joho wšudźe rad widźachu, byrnjež też khudy čeladnik był; haj, kóždy bur chcyše sebi joho přistajić, tola Michał wosta pola Pjacy, hdźež nětko hižo poł lěta służeše.

Lěpšeje służby pak sebi njemóžeše přeć; Pjaca dźěn lubowaše joho kaž swojoho syna, přepoda jomu hospodarstwo, wědźo, zo pola swojoho nana ničo hubjenoho nawuknył njeje. A njebě so zawěsće mylił: wšudźe bě Michał k dźěłu zwólniwy a zarjadowa wšo tak derje, kaž kóždy stary hospodar; wot ranja hač do wječora dźěłaše z njewustawacej pilnosću, a hdyž ničo za dźěło njebě, přebywaše najradšo w hródźi při swojimaj konjomaj, z kotrymajž běše so hižo dawno spřećelił: jimaj skoržeše swoju zrudobu a wonej joho zasy z wjesołym hrjehotanjom tróštowaštej. Tak miny so jomu čas bjez wulkoho njeměra, jenož mysl na luboho nana, kiž hišće pola Zarjeńka bydleše, napjelni joho čućiwu wutrobu husto ze žałosću, hdyž widźeše joho na stary dźeń z nuzu so bědźić a njemóžeše jomu ze swojej snadnej mzdu wjele pomhać. Potom tróštowaše joho nan: „Michale, něhdy budźe lěpje!“

Bórzy bě Michał na polo dojěł. Widźawši pak, zo joho ludźo na druhim kóncu wjazaja, pozasta khwilku sebi wokolnosć wobhladujo. Tu widźeše na pódlanskim polu Šołtu hospodarić, kotrež běše prjedy Mitašec było. Ach, před lětom běše tu hišće sam dźěłał — a nětko dyrbješe

List z Bärensteina.

Swjedźeń mjena swj. Marije 1938.

Luby Pósle!

Pod 8. t. m. dóstach list wot znateje swójby z Łužicy. Pisachu mi, zo staj hólcaj na strowjenjo do hór do Noweje Wsy pósłanaj. Snadź bych mohł jeju wopytać. Trjebaj bych mohł z nimaj też Božich służbow dla rěčeć. Hólcaj derje znaju. Běch jeju w Budyšinje na prěnje swj. woprawjenjo přihotował. Też mjenowany dom běše mi znaty. Běch tam hižo wospjet hólcow wopytował. Póndźela so za tajke „wuléty" derje hodźi, dokelž žaneje wučby nimam. A dokelž nimo toho też swjedźeń swj. Marije mjena swjećachmy, mje tutón dźeń najbóle wabješe. Mam w Nowej wsy też rozbrójene, jara wosamoćene stadleško, kotrež dys a dys „pasu".

Po puću móžach so přeswědčić, kak žně hinu. Mokre a čorne stoješe žito w popach. Jenož po štyrjoch snopkach běchu hromadu zestajane. Wows zdźěla na zemi ležeše, zdźěla bě na žerdźe składźeny, zo njeby na zemi ležo hnił. W poslednich tydźenjach mějachmy zrědka jedyn dźeń bjez dešćika, a też dźensa so zasy dešćowaše. Zemja bě wša napita. Kak krasny žnjowy čas mějachu to tola létsa we Łužicy!

Dom za dźěći w Nowej Wsy běše při tymle wjedrje połny dźěći. Bratřikaj mje hišće znaještaj. Dwě lěće so wjacy widźeli njeběchmy. Staj wšak khětro blědaj. Tuž budźe jimaj hórski powětr zawěsće derje činić. Jimaj so tu lubi. Jěsć też słodźi. W hribach staj też byłoj. Kemši njebudźetaj móc hić. Bjez dohlada njesmědźa so hólcy wotsalić. Bärenstein a Annaberg stej daloko. Sym jeju požohnował a potom smy so dźělili. Staj mi slubiłoj, zo mje wopytataj, jeli přez lěs a horu k nam přindu.

Po wsy kročo mam w myslach swój plan. Hdźe wšudźe chcu? Prašam so za młodźencom. Zhonju, zo je na dźěle. „To dyrbiće wokoło šesćich přińć; potom budźe wón dom." Nětle je po třoch. Hladam druhe wowcki wopytać, mi hišće cyle njeznate. W domje mi rozjasnjeja, zo wot nich nětkle nichtón doma njeje, su na dźěle. W šestej hodźinje tu budźa. Tuž spytam nětkle hinak. Du k tym, kotrychž hižo znaju, hdźež sym hižo był. Dyrbju nimale přez cyłu wjes. Ducy po puću rěči jedyn muž na mnje, mje z mjenom mjenujo. Ja joho wjacy njeznaju. Jako kapłan w Cwikawje sym joho na joho hospodarstwje w horach zeznał. Wón je nětkole w mojej wosadźe přistajeny jako přehladowar mloka. Joho swójba tu hišće njebydli; w bližšim času pak chce tu přićahnyć, hdyž bydlenjo dóstanje. Moja „wowcka", starša wudowa, je doma, dokelž ma jako wowka k pjatomu razej ważnu službu dopjelnić pola dźowki, z kotrejž hromadźe bydli. Mój list ke kermuši je wona dóstała a chce, kaž je sej to hižo předewzała, njedźelu do Oberwiesenthala kemši přijěć. Jeli byšće poł hodźiny prjedy tu był, byšće knjeni W. zetkał. Je też katolska." Znaju ju jenož po mjenje z mojeje lisćiny. Też na nju sym kaž na 600 wosadnych k našej lětušej kermuši list pisał. Tuž dźensa wudowu wot jeje jandźelskeje służby wotdźeržować njecham. Postrowiwši mać — njedźelniču — a też zbožownoho nana, podam so dale k nowym durjam.

Knjeni W. je mje hižo přez wokno přińć widźała swojej susodźincy prajo: „Nětkle katolski farař ke mni dźe! Dokelž běše potom wonka před durjemi někoho khodźić słyšała, běše na předkhěžu wustupiła. Běch so mjenujcy trochu zaběžał a chcych jedyn skhód wyše. Žona so wjeseleše, zo ju skónčnje něchtó wopyta — prěni króć, zo tam je. A to je 7 lět. Też list je dóstała so wjeselo, zo so też wo nju něchtó postara. Jeje mandźelski drje njeje katolski, tola je jara sprawnje zmysleny. Wona mi wjele dopomnjeńkow z domizny — prjedawšeje Rakuskeje — wukładźe. Moju protyku, kiž běch sej do płašća tyknył, wona přijima. Jeje paćerjace knihe mi pokaza. Jena znata zastupi do jstwy, kotraž je też moja „wowcka". Wona list dóstawši njeje najprjedy wědźała, što ma to rěkać. Rozestajam jej, zo wona to njeje sama była, ale sym jón na 600 ludźi we wosadźe pisał. Nětk je wona spokojena. Protyku chce też měć. Zeznaju też muži. Prěni přińdźe ze swojoho wobkhoda horje. Mamy sej wjele powědać. Druhi přińdźe po žonu — kotraž bě zabyła zasy domoj přińć. Dokelž před kopicu fotografijow sedźach, mje zastupowacy muž za fotografa dźeržeše. Dokelž běše hižo najwjetši čas dale hić, stanych a nastajich so hišće tam, hdźež běch hižo popołdnju podarmo pobył.

Nětkle tola budźa doma, nan a dźowcy. Mać, kaž wědźach, běše zapućowała. Młódša dźowka mi wotewri. Zo jich runje při wječeri mylach, njebě mi a najskerje też jim lubo. Tola što sej chcych. Wona měnješe, zo wšak do cyrkwje tola njepóńdźa. Druha přistupiwši měnješe, zo docyła wědźeli njejsu, zo je w Bärensteinje katolska cyrkej, a potom, do Bärensteina — štó też to tam póńdźe! W měsće, widźiš cyrkej a tuž tam też zastupiš — ale tu, ně! Wobě daštej sej też něšto wote mnje prajić. Jena měnješe, zo dyrbi we wosmich zasy dale. Prošeštej wo wodaco, zo

---

přihladować, kak druzy na nim ćežke kłosy do snopow wjazaja. Hórkosć joho přewza, zo ani Šołtu njepytny, kiž so k njomu bližeše, dóniž skónčnje na njoho njezawoła: „Haj, mój Michale, to su hinaše žně létsa, kajkichž wy za cyłe swoje hospodarstwo tu widźeli njejsće; haj, tak dyrbiš hospodarić, potom sy dobrych žnjow wěsty! Ha, wy ludźo, wy sće też stajnje do česće, wam njech potom nichtón křiwdu nječini; tola kak daloko sće ze swojim hospodarjenjom přišli, to nětko widźiće, myslu, zo je to wašu hordosć trochu pomjeńšiło, abo chce snadź twój nan zasy ze mnu skoržić wo swoje kubło?" To prajiwši dźěše so smějo po polu dele.

Michałej chcyše so zecnyć; takle hišće njebě nichtón wo joho nanje rěčał. Chcyše drje jomu zwoprědka prawje raznje wotmołwić, tola ze zrudobu so jomu słowa w šiji haćachu. Nětko hakle čuješe hórkosć swojoho žiwjenja, nětko zhoni, kak njerady joho a nana widźa, byrnjež to też zwonkownje njepokazali; wonaj dźěn běštaj docyła khudaj. Abo njekedźbowachu snadź na to druzy, štož jenož Šołta, kiž jeju z cyłeje duše hidźeše? Ale ně, wšak so hewak stajnje po Šołće złožuja, to budźa też tu přezjene. „A mi so woni před wočomaj takle lišća", dźeše při sebi, „tola za khribjetom bychu mje ze złymi rěčemi najradšo potepili. O Božo, kruće nas domapytaš!" zdychny skónčnje a sylza swědčo wo lubosći k nanej zyboleše so jomu we wóčku.

Tu zawoła so skónc pola na njoho. So zhrabawši skoči na wóz a jědźeše po polu dele. Mjez tym pak běchu so za horami mróčele nahromadźiłe, jenož cuni wětřik wołožowaše trochu wobćežnu ćopłotu. Michał to pytnywši so postróži a khwataše dojěć. Dele dojěwši rjekny swojim ludźom: „Tuž dha w Božim mjenje započmy! Chcemy pak so spěchować, zo nam dešćik prěni wóz hnydom njenamóči. To budźe ćežke hrimanjo, přińdźe-li k nam; tuž spěšnje do dźěła!"

„Haj, Bóh nas zakitaj před škodu!" wotmołwi Pjaca. „Boži dešćik pak je też dobry, jenož zo so wšo bjeze škody minje; móžemy potom kolij a rěpu do dobreje włóhi syć. Tola nětko khwatajmy, zo hišće dočinimy!"

Hnydom přimjetowachu Michałej ćežke snopy, kotrež wón wobhladniwje na wozu kładźeše, zo so njeby ničo wuroniło.

Bórzy započa Pjaca: „Michale, njeměj mi za złe, zo so će prašam: Što pak měješe ći Šołta prjedy tak nuznje prajić, abo je snadź zasy staroho njepřećelstwa dla na twojoho nana swarjeł?"

„Ach, haj, huntorješe so zasy na njoho, zo njeje khmanje hospodarił", wotmołwi Michał zrudnje.

(Pokročowanjo.)

běštej mje při durjach stojo wostajiłoj. Ja jimaj prajach, zo drje sej nětko wjacy cuzy njebudźemy. Z tym so potom dźělichmy.

Ducy domoj běše zasy dešćik. Hdy by takle bur był a by sej rjekł widźo, kak žně hinu, što mi pomha moje dźěło, k lětu ničo wjacy njewusyju, wšak ničo wo to nimam — bychmy rjekli, tón mudrje nječini. Človjek dyrbi syć a worać, dźěłać a swoju winowatosć dopjelnić, hač ręka bur hač pastyŕ. Wuspěch njeje přecy w joho rucy. Bóh pak njebudźe so jónu prašeć, što sy žnjał, ale što sy wusywał.

Přećelnje strowja amerikanski wuj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Vatikanskoho města. Před 20 lětami wumrě 20. augusta bamž Pius X. Na lětušim wopomnjeńskim dnju joho smjerće přikhadźachu wěriwi k joho rowej we bohaćišej ličbje dyžli hdy, zo bychu so tu modlili. Znamjo za to, zo joho česćowanjo dale a bóle přiběra. Mjez duchownymi, kotřiž blizko joho rowa Božu mšu čitachu, bě też patriarch z Antiochije. Row bě nanajkrasnišo z kwětkami a swěčkami wupyšeny.

Pius XI. a misijóny. Njedźelu 21. augusta wopyta bamž we swojej lětnej rezidency Castel Gandolfo njenadźicy Kollegium Urbanum, kotrež propaganda-kongregaciji podstoji. Kardinal Fumasoni-Biondi, prefekt propagandy, wupraji we swojej powitanskej naręči wjeselo kollegia nad njenadźitym wopytom nastupnika Khrystusowoho. To je podawk, kotryž alumnojo ženje njezabudu. Pius XI. měješe naręč, w kotrejž praji, zo je za njoho zbožowny wokomik, w kotrymž móže prěni króć kollegium we swojej lětnjej rezidency wopytać. Njejedna so wo officielny, ale tak rjec wo swójbny wopyt, tak kaž jedyn nan dom swojich dźěći wopyta. Ale, da-li Bóh, přińdźe wón při jenej druhej přileżnosći we wšej formje zasy na wopyt. Potom pokaza bamž na runje dokónčeny misijónsko-wědomostny tydźeń kollegija, zo by wospjet, kaž hižo při jenej njedawnej přileżnosći, na wysoki nadawk katolskoho misijónara dopomnił.

Swjaty Wótc rěči k němskim putnikarjam. 20. augusta wobdźěli so něhdźe 60 putnikarjow z wječorneje Němskeje zhromadnje z druhimi na audiency pola Pia XI. Wón jich jako prěnich postrowi a požohnowa a wupraji swoje wjeselo nad tym, zo swojoho zhromadnoho duchownoho wótca wopytaja. Z cyłeje wutroby chce jim požohnowanjo wudźělić. Wón wosebje też žohnuje arcybiskopa w Kölnje a wšěch duchownych a wěriwych Němskeje. Woni chcyli wšěm prajić, zo bamž so za cyły němski lud modli.

Němska. (Jubilej putnikowanja.) Tele dny je so 300 lět minyło, zo katolikojo na krasnje ležace hnadowne městno Schönenberg p. Ellwangen putnikuja. K swjedźeńskim putnikowarjam běše wyšši pastyŕ Rottenburgskeje diecejzy swjećacoho biskopa Fischera póstał. Běchu tam też abt Bjarnat Durst z Neresheima a jezuitski pater hrabja z Waldenburg, Zeil, tutón jako zastupjeŕ rjadu, kotromuž swjatozny pater Filip Jeningen přisłušeše. Z prědowanjom, pontifikalnymi kemšemi a procesijónami wot wječora 13. aug. hač k swjedźenjej do-njebjes-wzaća najzbóžnišeje knježny Marije započa so jubilej, při kotrymž nic jenož mać Božu ze Schönenberga njećešachu, ale też luboho patera Filipa Jeningena, kotromuž so přecy bóle a bóle česćownosć wopokazuje.

(Horliwi diaspory-katolikojo.) W Braunslage (w Smolinach) wopyta 24. julija dopołdniše kemše 209 wěriwych a rańše 37, 31. julija pak ličba zrosće na 217 a 41, a na poslednjej njedźeli samo na 235 a 52, hačrunjež ma wjetši dźěl wěriwych hodźiny dołhi wobćežny puć w tamnych horach do cyrkwje. Nětko katolikojo w Braunslage jara wobžaruja, zo su prózdniny tamnoho patera, kotryž posledni čas Boże służby wukonješe, zasy wotběžałe; nimaja tam mjenujcy stajnoho duchownoho. Jim přistojacy farař bydli 25 km daloko a njemóže kóždu njedźelu pola nich Boże służby wotměwać. Nabožna horliwosć tamnych katolikow jewja so w tutej sadźe: „Kak rjenje by tola było, hdy bychmy měli duchownoho, kotryž nam stajnje Boże służby wukonja!“

Nižozemska. (Zetkanjo něhdyšich bamžowych wojakow.) 68 lět je zašło, zo bu małe wójstwo bamža Pia IX. zbite, ale dźensa hišće su někotři bamžowscy cwavojo (infanteristojo) žiwi. W Nižozemskej so woni njedawno zeńdźechu. W Nižozemskej samej su 32 žiwi; wot nich dóstanu 25 pensiju. Też w Vatikanje so njeje na nich zabyło, a kóžde lěto wobdari jich Swjaty Wótc.

Wuheńska česći swojoho swjatoho krala. W prastarym kralowskim měsće Stuhlweißenburg, nětkole swobodne město, wotmě so swjedźeńske posedźenjo wuheńskoho sejma we wobłuku „Swj. Šćěpanowoho tydźenja“ z přileżnosću 900. smjertnoho dnja swjatoho Šćěpana. We swjatočnje wupyšenym měsće zeńdźe so njepřewidźomna syła ludu. Wobrjady wotměchu so pod hołym njebjom we dworje měsćanskeje kněže. Zmysł njewšědnoho swjedźeńskoho posedźenja běše wudaco zakonja, přez kotryž so Šćěpanowy dźeń k narodnomu swjedźenjej pozběhny. Po wuspěwanju wuheńskeje narodneje hymny a po krótkej naręči wuheńskoho ministerskoho předsydy dr. Imrédi přečita so zakoń a so jenohłósnje přija. Potom jón krajny zastaraćel admiral Horthy a ministerski předsyda podpisaštaj. W słowach zakonja su wuzběhnjene „njezapomnite zasłužby“ krala Šćěpana jako „knježića a wulkoho japoštoła wuheńskoho naroda“, kotryž je swojomu ludej „wrota wječorneje civilisacije“ wočinił. Přizamkny so procesijón. Swj. Šćěpanowy tydźeń, w kotrymž bě też swjata króna Wuheńskeje wustajena, skónči so z procesijónom, w kotrymž so „swjata ruka“ krala Šćěpana njeseše.

Jendźelska. Protest přećiwo kongresej bjezbóžnych w Londonje. Tři jendźelske diecejzy, mjez nimi arcydiecejza Westminsterska, zarjaduja po namołwjenju swojich biskopow njedźelu 18. septembra ćichi, pokutny, wotprošny procesijón za kongres bjezbóžnych, kotryž so samsny tydźeń w Londonje wotměwa. Wšitcy katolscy mužojo přez 17 lět so na procesijónje wobdźěla. Budźe to samsny procesijón kaž w lěće 1929 z přileżnosće katolskoho wuswobodźeńskoho jubileja. Procesijón po samym puću powjedźe kaž tehdom. Joho oficielny zmysł je: 1) so modlić wo škit Boži přećiwo zadobywanju materialistiskoho atheisma, a 2) zjawnje pokućić za zjawne křiwdźenja Boha přez bjezbóžnikow. Budźe to ćichi procesijón; bjez kěrlušow, bjez khorhowjow. Duchowni, w njenahladnej wšědnej drasće, budźa mužow swojeje wosady nawjedować. Procesijón njeje jako wužadanjo mysleny a kongres bjezbóžnikow so njenaspomni. Před Westminsterskej kathedralu wudźěli so wobdźělnikam bamžowske požohnowanjo. Na kóždej njedźeli septembra je we wšěch cyrkwjach a kapałach diecejzow Najswjećiše wustajene.

Z Brasiliskeje. Knježeŕstwo Brasiliskeje přihotuje wudaco noweje póstoweje znamki z wobrazom franciskana Franciskusa Palhety. P. Palheta zawjedźe w Brasilskej plahowanjo kofeja a połoži z tym zakład pozdźišomu hospodarskomu rozkćěwej tutoho kraja. Kofej bě so w francózskim Guinea na atlantiskim brjozy połodnišeje Afriki jako napoj wupruhował. P. Palheta, kiž bě přileżnje přitomny, wopta jón; zesłodźa jomu tak derje, zo někotre buny sobu do swojeje brasiliskeje domizny wza. Prěnje pospyty z plahowanjom kofejowych rostlinow w połnócnej Brasiliskej so njeporadźichu — w južnej Brasiliskej pak měješe plahowanjo kofejowych rostlinkow njewšědny wuspěch, tak zo běchu bórzy wulke přestrěnje kraja z kofejowymi štomikami wobsadźene. Dźensa wupłodźuje Brasiliska lětnje 77 milijónow měchow kofeja, to stej dwě třećinje cyłoho swětowoho wupłoda.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 825. 826. z Ralbic: Jakub Kórjeńk, Jurij Zarjeńk; 827. z Łazka: Michał Retig; 828. ze Šunowa: Jakub Mikławšk; 829. 830. z Budyšina: Michał Ela, Jan Hajnca; 831.—842. z Njebjelčic: Jurij Cyž, Mikławš Šołta, Pawoł Šołta, Madlena Šołćina, Jan Renař, Jan Dórnik, Józef Just, Michał Hanski, Jurij Ledźbor, Pawoł Rachel, Jurij Kórjeńk, Jurij Leńš.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

15. njedźela po swjatkach, 18. septembra 1938:
Boža mša str. 392; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Józefje Kupertinskim str. 457; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

Swj. Mateja, japoštoła a sćenika, 21. septemćra 1938:
Boža mša str. 559; Gloria; Credo.

16. njedźela po swjatkach, 25. sept. 1938:
Boža mša str. 396; Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

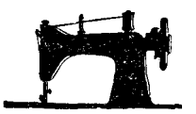
Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hedduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Woprawdźitu radosć
přihotuje derje dźěłany kajkostny
kammgarnowy woblek
wot
Hermann Müller, krawski mištr
Kamjenc Pfortenstr. 1
Bohaty wubjerk w kammgarnowych tkaninach wšěch družin **Wulki skład hotoweje drasty,** wobleki, lodne mantle, jopy, kožane jaki, wobleki na motorske koła, jednotliwe kholowy a dźěłansku drastu atd.

„Mała konditarnja“
Kneschke na Garbařskej hasy 3
poruča swoje dobre **pječwa, tórty** a **lód**
Při rjanym wjedrje přijomne přebywanjo na třěšnej zahrodźe.

König w Budyšinje
poruča Wam **nětko najwjetši wubjerk** w elegantnych
žonjacych a mužacych mantlach!
Kosmičkate mantle za wulkich a małych,
dźěćace mantle, ćopłe pjezle,
suknjane wobleki we wšěch wulkosćach
kupujeće **pola nas jara płaćiznyhódno!**
Dopomńće so hižo nětko na kupowanjo Wašeje **zymnišeje drasty.**
Přińdźće k nam, my Was najlěpje poradźimy!
König / Žitna hasa 2-4
Znaty wotrjadny wobkhod

Alphons **Schawseil**
w Budyšinje, Bohata dróha
znaty wotrjadny wobkhod za serbske drasćenjo wočakuje waš wopyt. — Krasne nowe khuty, fale a rubiška atd. Čorny nabłowjacy bant we wšelakich šěrokosćach a płaćiznach.

Wopomń při kupje!
Tež najlěpša mašina móže so jónu spjećować, tola hdyž

twój wotrjadny wobkhod će zastara, twoja mašina će siajnje zwjesela!
Oskar Hirche
Kamjenc
Założene 1880
Dalokoročak 774

Hilger Lotzestr. 20 I
poruča płaćizny hódno:
Dobre wupjerki, łožace šaty / blidne šaty, kuchińske šaty.
Barchent za košle, khuty, spódnje suknje.
Ćopłe spódnje kholowy.

5 trjebanych mužacych kolesow
5 trjebanych žonjacych kolesow
2 trjebanej holćacej kolesy
1 trjebane hólćace koleso
mjez nimi někotre nimale nowe, ma na předań
Jan Schieback
w Budyšinje, Mužakowska dróha 4

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr **3,60**
Paleny kofej
125 gr **50 60 70** pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Pytam k 1. januarej 1939 spušćomnoho **pohonča,** kiž móže samostatnje dźěłać, a **holcu** do hródže.
Jurij Šołta, skótny lěkař, w Khrósćicach.

15—16lětny
sprawny hólc
do ratarstwa so hnydom pyta. Zamołwi njech so **w Donnerhakec knihićišćerei.**

Za mału (3 wosoby) domjacnosć pytam hnydom abo k 1. okt. **spušćomnu holcu.** Zakońska mzda 25 hr., kasy darmo. Kóžda njedźela swobodna a kóždy 2. tydźeń jedyn dźeń. Poskićenja njech so zapodadźa na
Frau E. Strötzel,
Dresden-A., Herkulesstraße 14, I.

Strowa porjadna
domjaca holca,
jako jenička, po možnosći Serbowka, w starobje 20—30 lět, kotraž so na warjenjo, płokanjo a plotowanjo wustoji, za domjacnosć z 3 dorosć. wosobami so do najrjeńšeje wokoliny Drježdźan k 1. okt. 38 pyta. Poskićenja po možnosći z wobrazom na knjeni **J. Schulze, Dresden-A. 27, Hohenplauen 44.**

Dźělba
zacynk., štyriróžk., sylna
groćana plećeńca
zasy dóšła. Groćane plećeńcy we wšelakich šěrokosćach stajnje na składźe
Alfred Beitel
w Kamjencu
Budyšska droha 70

Nawěštki
w „Kat. Posole“ maja stajnje wuspěcha!

Piwowe karančki
za hosćency a hotele, sudobjo wšeje družiny: paleńcowe škleńčki, pólki, štomparje, likěrowe škleńčki, winowe škleńcy, romjanske bańki, hrajeńske kharty, pórclin za hotele, blidne graty a łžicy za hosćeńcy, tablety atd. Stajnje wosebite dźěłby. Tunje płaćizny.
„Hausbedarf“ Max Pfuhl w Budyšinje jenož Znutřkowna Lawska hasa 6

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorečak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

39. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 24. septembra 1938.	76. lětnik.

Spóznaj sebje!

Hižo w starodawnych pohanskich časach wědźachu ludźo, kak ważne je, sebje spóznać. Prastara mudrosć praji, zo poprawom za człowjeka njeje ničo ćežše, hač sebje prawje a derje spóznać a posudźeć. Tohodla smy też my stajnje napominani, sebje spóznać a sebje pruhować. Tohodla so nam też wšědne přepytowanjo swědomja poruča, zo bychmy woprawdźe dospołni człowjekojo być móhli. Zawěrno njeje za człowjeka tak lohko, znutřkownje sebje samoho jasnje spóznać, sebi wo najposlednišich a najhłubšich winach a přičinach swojoho skutkowanja prawy wobraz činić. Dušiny wobraz, kiž człowjeka sebi cyle podobnoho předstaja, njebarbjeny a njetajeny, tak kaž jón Bože wšitko předobywace wóčko widźi, by drje mnohich człowjekow jara wustróžał a jim so cyle njewěrjomny zdał, zo swój znutřkowny wobraz prawje widźa.

Kelko człowjekow swarja na druhich, šwikaju jich zmylki a hrěchi, ale swoje słabosće a wopačnosće njewidźa a njespóznaju. Štó njemysli při tym na wuběrny přikład wo hrjedźe a třěšcy we swjatym sćenju! Nima prawje, kiž wobkruća: Nichtó njewě telko złoho wo nas, kaž my sami, a tola njemysli nichtó tak derje a kmanje wo nas, kaž my sami.

Kak pak spóznajemy sebje samych? Njedosaha, zo so jenož wobkedźbujemy, ale předewšěm je nuzne, zo raznje jednamy. Spytaj swoje winowatosće cyle dopjelnjeć, hnydom wěš, što na tebi je. Často dosć spóznaješ lěpje na swojej njedospołnosći sebje a swoju cyłu kmanosć. Njedaj so też z khwalenjom najlěpšoho přećela zaslepić. Njech naši přećeljo přecy swoje mysle njetaja a nam też druhdy wěrnosć do wočow rjeknu, woprawdźe sprawni su najbóle naši njepřećeljo, hdyž na nas swarja.

Dale je nuzne, so wšeje nadutosće a dźěćaceje sebjekhwalby wzdać. Tola hodźi so jenož tajki człowjek wot nadutosće a sebjekhwalby wuhojić, kiž móže tak daloko sebje přewinyć, zo swojomu njepřećelej přihłosuje a joho swarjenja kaž hórke lěkarstwo k swojomu polěpšenju zwužiwa. Zo pak smy na prawym puću k polěpšenju, dowidźimy też z toho, zo wjacy złoho a hubjenoho na nas samych kaž na druhich spóznajemy. Kak často hakle spóznajemy, kak hrozne a wohidne su pola sobučłowjekow wěste brachi a słabosće, zo bychmy samsne brachi a słabosće też sami wotpołožili.

Bjezdwělnje přeradźa rjanu zdźěłanosć wutroby a krutosć powahi, štóž dokonja, wšitku winu při sebi pytać a nic wšitku winu na druhich zwotwaleć. Nawopak wšak pokazuje so njezdźěłanosć a njećesanosć, štóž pola druhich stajnje zmylki a brachi pyta a jich wopaki posudźuje. Na žadyn pad njejsmy lěpši a dospołniši, hdyž za zmylkami a słabosćemi druhich slědźimy. Lěpje je, sebje samoho kritizować hač druhich. Přetož sebje stajnje a rozomnje kritizować je tak rjec prěnje wuměnjenjo a wudospołnjenjo našeje powahi a cyłoho człowjeka docyła. Do so hić a druhich jenož wobkedźbować je dobry srědk, sebje lěpje spóznać, kaž też zamóžemy druhich spóznać po swojej wutrobje.

Přecy njesměmy so na to spuščeć, zo naši sobučłowjekojo nas na naše brachi dopominaja. Druhdy nječinja to naši přećeljo, dokelž su dźiwajo na nas přečućiwi a nochcedźa nam złe činić, a často mjelča też njepřećeljo, dokelž so nad našimi zmylkami a brachami wjesela.

Tuž njebudźe człowjek, kiž ze sobu sprawnje měni, sam sebi přejara wěrić, ale budźe wojować přećiwo wopačnosćam, kiž so w nim hibaju. Tajki je sebi w žiwjenju přećel, kiž kaž njepřećel mužnje přećiwo sebi wojuje.

Człowjek, kiž we wěstej měrje sebje derje spózna, njeposudźuje też druhich tak lohko wopaki, ale zrozemi předewšěm też wopačnosćam druhich lěpje. Podarmo njeřeka: Wšitko zrozemić řeka wšitko wodać!

Njesměmy zabyć, sebje často pruhować, přetož wšědny přehlad, što smy dobre abo złe sčinili, dowjedźe nas k prawej swědomitosći. Hdyž sebi cyle człowjescy kaž też wosebje z křesćanskoho stojnišća wobhladujemy, spóznajemy jasnje a krasnje, kak ważny a wulkotny je naš nadawk: Spóznaj sebje!

Kóždom' přińdu starosće!
Kóždy ma też słabosće!
Druhom' winu njedawaj!
Do so stajnje pohladaj!
Pruhuj tuž so zas a zas!
Spóznaj sebje kóždy čas!

Z Łužicy a Serbow.

Z Kamjenjeje p. Radworja. Zańdźenu njedźelu woswjeći bur Mikławš Koper swoje 75. narodniny. Njedźiwajo swojeje staroby je hišće čiły a strowy a wobstaruje swoje dźěło po starej burskej zasadźe „Spěwaj a dźěłaj". Zwólniwje kóždomu poradźuje a je k pomocy, hdźežkuli so jomu składnosć poskića. Tohodla je mjez susodami a znatymi jara woblubowany. Jubilar je też swěrny čitař „Katolskoho Posoła", kotryž jomu tohorunja zbožo přeje.

Z Hórkow. Jutře lětni so runje k pjećdźesatomu razej, zo staj česćehódnaj staruškaj, wumjeńkař Jakub Brusk a joho mandźelska Marja rodź. Šóckec před wołtař Boži w Khrósćičanskej cyrkwi stupiłoj a pod njeboh fararjom Wornarjom rucy sej zawdałoj k mandźelskomu zwjazkej. Tak drohowataj połsta lět zhromadnje po tutym „dole sylzow" a złoty jubilej krónuje nětko wjeřšk žiwjeński. Na wurjadnym swjedźenju bjerje cyła wjes a wokolina wutrobity podźěl, hdyž staj tola česćenaj mandźelskaj wšudźom woblubowanaj. Jubilar pokhadźa ze Šunowa, hdźež so 1856 narodźi. Tu też šulu wukhodźi. Tři lěta služeše w Drježdźanskim grenaděrskim regimenće swěrnje swojomu kralej. Při swojej wysokej starobje — saha dźěn hižo do 83. lěta — je po stawach hišće jara čiły. Njedźelu a swjaty dźeń dojědźe sej na kole do Božoho domu w Khrósćicach a dale. W młódšich lětach wobsedźeše jenu z Hórčanskich skałow a tam přisadźi při njezbožu jene wóčko, přez to też druhe tróšku wosłabi. Też słyšenjo je so wo něšto pohubjeńšiło. Njedźiwajo toho dźěła hišće pilnje na polu a přileżnje w skale, a tute dźěło w Božej stwórbje je joho čerstwoho a młódnoho zdźeržało hač do wysokeje staroby. Rad zažehli sej trubku, kaž nam Zejleŕ we swojej pěsni zaspěwa, zehraje sej swój škoćik a njezacpěwa runje khmjel a ječmjeń. Česćena jubilarka přińdźe na swět na žiwnosći, hdźež jeju syn Jakub ze swojej mandźelskej Marju rodź. Šworcec z Miłoćic hospodari. Kaž je wot małosće dźěło zwučena, tak pomha ze swojimi 75 lětami w domjacnosći, hospodarstwje a samo na polu. Hdyž so z njej w zašłych dnjach zetkach, kopaše a zběraše wjesele neple a daše sej swačinu, na mjezy sedźo, derje słodźeć. A kak jej dźěło z rukow dźe! Je woprawdźe wjeselo, jej přihladować. Też při čiłej rozmołwje njezačuwaš, zo maš žónsku před sobu, kotrejež žiwjenjo hłuboko do wosmoho lětdźesatka saha. Tak ćeče jeju běh žiwjeński w spokojnosći zbožownje dale, derje zastaranaj wot lubych přiwuznych. Z dołhoho mandźelstwa wuńdźe pjeć dźěći, štyrjo synojo a jena dźowka: najstarši syn je z fararjom w Krimičowje, dalši su woženjeni w Njebjelčicach, Budyšinje a tu w Hórkach a budźa z mnohimi wnučkami a přećelemi na ważnym dnju so radować. Też „Posoł" do rjadu gratulantow stupa, hdyž tola jubilaraj jomu swěru dźeržitaj hač do wysokeje staroby. Njech so dalše lěta pominu w měrje a pokoju, doniž něhdy njekiwa palma wěčnoho měra a radosće!

Z Ralbic. Sobotu před swjedźenjom najswj. rózarija póndźe popołdnju w 3 hodź. z Ralbičanskeje cyrkwje prócesijón do Kulowa. Nadźijamy so, zo so česćowarjo kralowny najswj. rózarija bohaće na prócesijónje wobdźěla. Něhdy je tutón prócesijón z Khrósćičanskeje cyrkwje šoł, w času knjeza fararja Bjedricha pak su Ralbičenjo tónle prócesijón přewzali. Wuznajmy so zjawnje k tutej pomocnicy křesćanow, kralownje najswj. rózarija! Wona też nas njewopušći w časach nuzy.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Jubilarojo měšnistwa. Dźensa, 24. septembra, swjeći Lipsčanski arcyměšnik, propst a praelat Jakub Štranc swój 45. měšniski jubilej. Wysokodostojny knjez jubilar je so 28. oktobra 1869 w Žuricach narodźił. Po swojich studijach w Budyšinje, Litoměricach a w Prazy bu wón 24. sept. 1893 w Budyšinje na měšnika wuswjećeny. Swoje prěnje zasłužbnstwo jako dušepastyŕ dósta w farskej cyrkwi Swj. Trojicy w Lipsku, kotruž dźensa sam nawjeduje. Pozdźišo bě hišće z fararjom w Lindenawje a Plagwicach. Po znowapostajenju Mišnjanskoho biskopstwa pomjenowa joho synoda w klóštrje Marijinej Hwězdźe w Lěće 1923 za propsta. W lěće 1931 bu za arcyměšnika Lipsčanskoho cyrkwinskoho wokrjesa postajeny. — Swoje 60. narodniny móžeše wčera, 23. sept., arcyměšnik Jan Kirschenbauer woswjećić. Wot lěta 1909 skutkuje jako faraŕ we Werdawje, hdźež cyrkej swj. Bonifacija natwarić da, jenu z najrjeńšich cyrkwjow našeje diecejzy. W měrcu 1923 bu za arcyměšnika Cwikawskoho archipresbyteriata pomjenowany. — Tohorunja 23. sept. móžeše naš krajan Beno Wjacsławk, faraŕ w Lipsku-Gohlisu, swoje 40lětne narodniny woswjećić. — 19. septembra dokonja arcyměšpik Korla Schindler w Žitawje 35. lěto swojoho měšniskoho skutkowanja. — — Wšěm jubilaram wutrobne zbožopřeco a Boże žohnowanjo za dalše měšniske skutkowanjo!

— Zbožowne dny nabožnoho žiwjenja. Hižo zańdźeny tydźeń wo wudźělenju swjatoho firmowanja we wšelakich Drježdźanskich wosadach rozprawjachmy. Dźensa móžemy k tomu dalše přidać. Srjedu, 14. septembra, wopyta najdostojniši knjez biskop najmłódšu katolsku wosadu we Drježdźanach-Čachwicach. W cyrkwi Swjateje Swójby dósta 30 wosadnych swjaty sakrament firmowanja. — Popołdnju bě w cyrkwi Swjatoho Křiža w Kinsbórku wudźělenjo swj. firmowanja. 43 wosobow, mjez nimi 6 konvertitow, swjaty sakrament z rukow knjeza biskopa dósta. — Štwórtk, 15. septembra, bě firmowanjo w Drježdźanach-Löbtawje. 93 wosobow swjaty sakrament dósta. We swojej powitanskej naréči faraŕ Jakubaš naspomni, zo je to w třojim nastupanju wosebity swjedźeń za wosadu: přez přitomnosć knjeza biskopa, přez wudźělenjo swjatoho firmowanja a přez lětne wopomnjeće położenja zakładnoho kamjenja za wosadnu cyrkej. — Pjatk, 16. septembra, wudźěleše najdostojniši knjez biskop swjate firmowanjo w Striesenje a Radebeulu. W Striesenje běchu so 60 a w Radebeulu 30 wosadnych před wołtarjom zestupali, zo bychu znamjo swjatoho křiža dóstali. — Njedźelu wudźěleše so swjate firmowanjo w Drježdźanach-Strehlenje. 41 firmujomnych sakrament Swjatoho Ducha přiwza. — Dopołdnja 90 wosadnych w Dwórskej cyrkwi swjaty sakrament firmowanja dósta. — A jako wukónc tohole hnady połnoho tydźenja bě swjatočna hodźina za katolskich mužow a młodźencow w Drježdźanskej Dwórskej cyrkwi. We swojej napominacej naréči knjez biskop zasadu wuzběhny, zo ma měšnik być kruty kaž dejmant a miły kaž mać a rozestaji nadawki katolskoho muža a młodźenca w dźensišim swójbnym a zhromadnym žiwjenju. Ze sakramentalnym požohnowanjom so wuznamna swjatočnosć skónči.

Kak přińdźeš doprědka?

W žiwjenju doprědka přińć, je žedźenjo kóždoho človjeka. A derje za človjeka, kiž po hórkim běhu a we wšelakich ćěsnosćach njezadwěluje, ale Bohu so dowěri. Wón sćele słónco a dešć, tróšt a horjo. Čohodla njedyrbjała hodźina hórkosće a tyšnosće zasy nimo hić? Chceš-li zbožownje tu na swěće doprědka kročić, bjez toho, zo swojomu bližšomu hdźe zeškodźiš, měj so takle:

Trjebaj swoje wot Boha darjene mocy, njech su ćělne abo duchowne. Wikuj ze swojim talentom. W poće swojoho wobliča dyrbiš swój khlěb jěsć. Bjez prócy žadyn wuspěch. Pječene kawki njelětaja nikomu do huby a byrnjež ju bóle rozdajał.

Njepřekhwataj sebi ničo. Njebudź nervozny! Hewak měł jutře hišće raz to činić, štož sy z překhwatanjom dźensa zdźěłał. Překładź sebi měrnje, hdyž chceš so z něčim nowym zaběrać. Su ludźo, kotřiž so dźeń wote dnja dřeja, a tola na zelenu hałzu njepřińdu.

Njespytaj wšelake wěcy nadobo. To sebi žada čas, pjenjezy a mocy. A bórzy su rozpjeršene. Njezłožuj so

stajnje po druhim. Hewak so sčiniš wopica. Dobru radu sebi pytać a po njej so měć, je zdobne, a khwalobne wosebje při wěcach, hdźež hišće dosć nazhonjenja nimaš. Štož pak sy jako dobre a prawe spóznał, to spěchuj pilnje a wutrajnje. Wohledź so na ludźace blady. Ći, kotrymž je twoje činjenjo z pohórškom, zawěsće z tobu njeměnja. Kak husto měša so zawisć do mjedowych, lesnych słowow!

Wobdźěłaj swoju rolu, ale do čista! Budź cyły muž we swojim powołanju. Wjertawka so nikomu njelubi. Rěka drje: „Najhłupiši bur ma najwjetše neple".

Čohodla? Dokelž jenu rolu do čista wora, hnoji a włóči. Njeje kaž knot, kiž raz tu, raz tam toči. Wobstajnosć a krutosć přećiwo sebi wjedźe k dobromu kóncej. Budź kaž žehliwa škleńca, kiž wšě pruhi nasrjedź hromadźi, a potom pali.

Njebudź we swěće a doma kožany. Wostudłoho člowjeka nichtón rad nima. Člowjek ma doprědka kročić, stary a nowy čas po přikazni Božej zjednoćeć. Nic dobre wašnja a počinki wot so ćiskać, kaž njemudry swět traš wučj.

Budź porjadny a swědomity, samo při snadnych wěcach. „Karan khodźi k wodźe, doniž wuško njezhubi." Nimaš-li porjad, njećiniš-li sebi swědomjo, njejsy-li sprawny — potom bórzy we wobkhadźe dowěru zhubiš. Zehłarjej po času nichtón wjacy njewěri. „Kak so za nim čorni!" Maja hižo dosć, hdyž hubu wočini.

Přistojnosć a pokornosć stej dobrej počinkaj. Njeponižuj so pak hač do bjezkharakternosće. Stajnje po hubje rěčeć so najwjacy ludźom njelubi. Praj swoje měnjenjo bjeze wšoho wića. To maja mnozy rady. Česća a waža sebi će.

Hdźež maš sam być, njesćel druhoho. Maš-li pak spušćomnoho člowjeka, dha tež jomu dowěř. Zdźerž sebi joho. Nowe khošća mjetu drje lěpje, tola stary wóz khodźi wěsće we swojich kolijach; nowy lóžo z nich wuskoči.

Lutuj w małym! Njesadź swoje zamoženjo na jenu khartu! Někotři ludźo ze swěčku zapalku pytaja. Tola skuposć je khorosć. Skupy so najěšć boji. Khudych hrubje wotpokaza a njeposkići jim ani wody, byrnjež so jomu snadny skutk we wěčnosći tysacorje zarunał.

Njewudaj wjacy, hač zasłužiš. Hewak stajnje nazad dźeš kaž rak a namakaš skónčnje wukhow w „dźěrje" kaž wón. „Wšudźe dołh a prózdne blaki, w korčmje stajnje połne zaki." Při njeporjadnym žiwjenju zhubiš pjenjezy, dobre mjeno, strowotu. Na stary dźeń sy ćělnje a duchownje kipry člowjek. Hłuboko so kajo hladaš do zańdźenosće. A ženje so wjacy njewróći, štož sy lohkomysłnje zabił.

Njećiń so wulcy, hewak će skobaja. We swojej słabości to hišće njepytnješ. Popřej sebi dowolene wjeselo, ale rjadnje! Zarjaduj swoje žiwjenjo tak, zo swědomjo ći njeporokuje. Měj so po křesćanskich zasadach. Tak přińdźeš doprědka!

Wo swjatym pismje.

Što je swjate pismo a kajke ma so wudawać.

„Wjelekróć a wšelako je Bóh něhdy k wótcam rěčał přez profetow; najposledy pak w tutych dnjach je k nam rěčał přez swojoho Syna." (Hebr. 1, 2.) Z tutymi słowami wuči japoštoł Pawoł, zo je dobroćiwy Bóh wot spočatka a wšelako člowjekow rozwučował a jim so wozjewjał. Tak dopominaše wón w paradizu prěnjeju staršeju na poćah, w kotrymž staj wonaj a po nimaj jeju potomnicy k swojomu stworićerjej a k druhim stworjenjam, a wozjewi jimaj swoju wolu z wosebitej kaznju. A hdyž běštaj prěnjej staršej Božu kaznju přestupiwši zhrěšiłoj a prjedawši zwjazk přećelstwa roztorhłoj, připowědaše jimaj ćežke khostanjo, kotrež na njeju a na wšitkich potomnikow přińdźe, slubi pak hnydom přichodnoho Wumóžnika. Wěra do jeničkoho Boha a nadźija na slubjenoho Zbóžnika zdźerža so jenož w pobožnych swójbach patriarchow a w israelskim ludźe z dalšimi zjewjenjemi Božimi, z kotrymiž patriarchowje, jako Noe, Abraham, Izaak, Jakub, Józef, a profetowje, jako

Lubujće swojoho njepřećela.

Wjesne powědančko ze zańdźenych časow.

(Pokročowanjo.)

Pjaca drje so nětko mjerzaše, zo bě Michała znowa na to dopomnił, wědźo, kak joho to kóždy raz zrudźi, hdyž ludźo na joho nana swarja; tuž spyta joho tróštować: „Michale, to so tola tohodla njerudź; wšak dawno wěš, zo Šołta ze wšěmi tak čini, kiž so po nim njezłožuja. Wostaj jomu te wjeselo, njech so huntori tak wjele hač chce, wšak tež ženje ničo wěrno njeje, štož bambori. Twój nan je so zawěsće wo hospodarstwo prócował kaž kóždy druhi, abo hišće lěpje."

Michałej bu lěpje, hdyž swojoho nana takle khwalić słyšeše, tuž joho zrudoba tež bórzy wopušći.

Khwatachu nětko na wóz mjetać; přetož sylny wětřik so poča zběhać a z dalokoho bubota bě spóznać, zo so njewjedro khwatajcy bliži. Lědma pak běchu hotowi, zběhny so sylny wichor wulke mróčele pěska sobu honjo a štomy hač do zemje zhibujo. Njewjedro so hladajcy bližeše, błysk za błyskom předrěwaše čorne mróčele. Tu nahle wočichny wětr a strašna ćišina nasta. Tola hlej! seklaty błysk so zaswěći a z njewuprajnym wrjeskotom zjědźe po blizkim dubje do zemje. Natróženi třepotachu Pjacec ludźo, Michał móžeše lědma konjej dodźeržeć — tola što to? Z pódlanskoho pola wusłyšachu wótry křik a sylne wołanjo. Michał pohladnywši do boka, ćisny wotežku Pjacy do rukow a běžeše přez pola Šołće na pomoc. Konjej běštej so jomu spłóšiłoj a ćerještej k blizkomu hłubokomu dołej, a Šołta sam na wozu, spóznawši swoje njezbožo, poča z cyłej šiju wo pomoc wołać. Šołćic wotročk drje wóz dosćahnywši za wotežku hrabny, tola konjej znowa zatorhnyštej a wotežka so roztorhny. Hižo so wóz ke skale bliži, lědma je pjeć kročeli wot njeje zdaleny a Šołta je zawěsće zhubjeny. Tola ně! Michał dosćehnje wóz, hrabnje konjej za wuzdu, tutej prasnjetej do boka a wóz so zwróći, Šołta padnywši na někotre snopy wosta čiły.

Michał wupřeže hnydom konjej a pytaše třepotateju zwěrjeći změrować. Mjez tym přibližichu so Šołćic ludźo a Michał podawši konjej wotročkej chcyše so wotsalić, dźaka njewočakujo, tola Šołćic Marja přimnywši joho za ruku rjekny: „Měj tola mój wutrobny dźak!" Wón pak na nju pohladny so dźiwajo, kaž by chcył prajić: móžeš dha so ty tež dźakować?

Marja jomu derje zrozemiwši dźeše: „O njezapowjez so mojomu dźakej, to ći ženje njezabudu!"

Michał pak, so bojo, zo snadź je so z joho konjomaj tosame stało, khwataše dale. Hdyž zasy na swoje polo přińdźe, bě tam wšo w dobrym rjedźe a joho ludźo běchu runje žito zasy zwotmjetali a spopowali; přetož deščik zadźewa dalše domojwoženjo. Tuž wróćichu so z prózdnym wozom domoj dźakujo so Bohu, zo je jich před njezbožom zakitał. Na dompuću přesćahnychu Šołtu, kiž pak ani słowčka njepraji, tola Marja na Michała pohladny, kaž by jomu porokowała, zo wo jeje dźak rodźał njeje. Michał drje so tohodla kaješe, tola hdyž so doma zasy do dźěła da, to bórzy zaby.

Po wječeri dźěše Michał k swojomu nanej. Tutón bě hižo zhonił, zo je Šołtu ze smjertnoho stracha wumožił, štož joho jara zwjeseli. Mysleše dźěn, zo so Šołta tola zasy zdobri, druhoho časnoho myta njewočakujo. Hdyž Michał hišće wo tym powědaše, zastupi Šołćic wotročk a přepoda Mitašej mały pakćik prajicy: „Tuto scele ći Šołta za to, zo je joho Michał dźensa wumožił." Michał pakćik do rukl wzawši so postróži a rjekny z hłowu wijo: „Wzmi sej to zasy sobu a praj Šołće mój wutrobny dźak za joho dobru wolu. Njesměm tutych pjenjez brać, je dźěn to winowatosć kóždoho křesćana, zo swojoho sobučłowjeka

Mójzes, Samuel, Elias a druzy swój lud před přibóžstwom pohanstwa zakitachu a we swěrje k wěrnomu Bohu wobkručachu. Tohodla namakamy w mjenje zdźělanym israelskim ludże bohaty pokład swjatych wěrnosćow a mudrych přikaznjow a woprawdże spodźiwnych nabožnych zarjadowanjow, kotrež sebi hinak wujasnić njemóžemy, hač z njeposrědnoho powučenja Božoho.

Najdospołnišo pak je Bóh k človjekam přez swojoho jednorodźenoho Syna Jězusa Khrystusa rěčał a so wozjewił. W nim „bydli cyła połnosć Bóžstwa woprawdże". (Kol. 2, 9.) Wón „je wotbłysć a podobnosć joho byća". (Hebr. 1, 3.) W nim bě widźeć „krasnosć jednorodźenoho wot Wótca, połnoho miłosće a prawdy". (Jan 1, 14.) Wón je wšitko wučił, štož ma človjek wěrić a činić, zo by zbóžny był.

Wěrnosće, kotrež je Bóh wot spočatka přez profětow a najposledy najdospołnišo přez swojoho jednorodźenoho Syna wozjewjał, spóznawamy z dźěla ze Swjatoho Pisma abo biblije, z dźěla z cyrkwinych podawiznow abo tradicije.

Swjate Pismo je zběrka knihow, kotrež su pod pohnuwanjom Ducha Swjatoho pisane a jako słowo Boże wot cyrkwje připóznate. Wone mjenuje so „biblija", to rěka kniha, dokelž je Swjate Pismo mjeze wšěmi knihami najwosobniša a najspomóžniša.

1. Spisy Swjatoho Pisma drje su wot človjekow pisane, ale wobsahuja Bóžsku wědomosć. Proféta Jeremias powěda na spočatku swojeje profětiskeje knihi, kak bu wot Boha pohnuty, zo by swojomu ludej Bože wěrnosće abo prawdy připowědał: „A rjeknych: A, a, a, Knježe Božo, ja njejsym zwučeny rěčeć, dokelž sym jakož dźěćo. A Knjez praji ke mni: Njepraj, sym jakož dźěćo, přetož na čož će pósćelu, pójdźeš, a štož ći poruču, budźeš wozjewjeć." (Jer. 1, 6. 7.) A štož proféta Jeremias wo sebi powěda, to sta so wšitkim spisaćerjam Swjatoho Pisma, wot prěnjoho, kiž nam stworjenjo swěta wopisuje hač do poslednjoho, swjatoho Jana, kiž ze swojim zjewjenjom zběrku knihow Swjatoho Pisma wobzamkny. Na poslednim koncilu w Romje 1870 je swjata Cyrkej znowa jako wěrnosć wěry postajiła, zo su wšitke knihi Swjatoho Pisma pod pohnuwanjom Ducha Swjatoho pisane a zo je Bóh jich spočinał. Duch Swjaty je spisaćerjow pohnuł, zo pisachu, a jich rozswětlił, zo spóznachu, što maju pisać, a jich podpjerał, zo bychu w pisanju njebłudźili. „Ženje njesta so zjewjenjo přez človjesku wolu, ale wot Ducha Swjatoho pohnući su swjeći Boži rěčeli." (2. Pětr. 1, 21.) Dokelž je Swjate Pismo pod pohnuwanjom Ducha Swjatoho, Ducha „wěrnosće" pisane, je joho wobjećo njezmylna wěrnosć Boža, a zakitane před kóždym błudom. (Přichodnje dale.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Swjaty Wótc přecy hišće zahorjeny alpinista.

Njedźiwajo swojeje wosłabjeneje strowoty, njedźiwajo wšitkich starosćow, kotrež swětowe podawki jomu činja, je sebi Swjaty Wótc swój zajim za alpski šport wobkhował. Sobustaw francózskeje akademije wědomosćow, Pawoł Helbronner, poswjeći njedawno bamžej 11. zwjazk swojeje wulkeje knihi: „Geometrikaliske wopisanjo francózskich Alpow". We swojim dźaknym lisće praja bamž: „Mało je tych wědomostnych knihi, kotrež su našu skedźbliwosć tak zbudźiłe kaž tuta. Ze swojich samsnych nazhonjenjow móžemy posudźeć ćežu a prócu, kotruž je tak wobšěrne studium sebi žadało." Potom dźakuje so wědomostnikej, zo je rjanosće přirody wopisał, kotrychž napohlad w človjeskej duši přećo zbudźuje, so do rozpominanja duchownych kubłow ponurić; wón skónča z přećom, zo by wšohomócny Bóh joho žohnował a škitał, kiž Alpy runje tak horliwje lubuje kaž wón sam. Hdyž prěni zwjazk wuńdźe, wuznamjeni bamž spisaćela ze złotej medalju a z namołwjenjom, zo by tola joho wopytał. Zajim Swjatoho Wótca za Alpy wobkruća też francózski wupósłanc pola Vatikana Charles Roux; wón praji, zo Swjaty Wótc, hdyž je so něhdźe poł hodźiny wo politicy

---

z nuzy wumoži, hdyž to zamože, to lubi so Bohu, a wón, kiž wšo človjekej po joho załužbach mytuje, njezabudźe też naju, a to jenož přeju sebi a swojomu synej, nic pak pjenjezy a druhe časne kubła. Tuž praj Šołće wjele dobroh' wote mnje: wutrobnje so nad tym wjeselu, zo je jomu mój syn jomu pomhać mohł." To prajiwši da pjenjezy wotročkej wróćo, kiž so wšón překwapjeny wotsali.

Na to dźeše Mitaš k swojomu synej: „Michale, to pak budźe zasy złě za naju; přetož, kaž Šołtu znaju, budźe to joho mjerzać, zo joho dar zacpěch. Ach, njepřećelstwo mjez namaj so přecy bóle pohóršuje, a ja tomu njemóžu wotpomhać, byrnjež sebi to z wutroby přał. Ale pjenjezy njesmědźach přiwzać, to so njesłuša!"

A Mitaš měješe prawje. Lědma Šołta zhoni, zo je pjenjezy wróćo pósłał, zazłobi so njemdrje na njoho, haj by jomu skoro lubšo było, hdy by z wozom tam do skały padnył, hač zo je joho Michał wumožił. Po cyłym domje khodźeše na njoho swarjo a ze złobami wšo na rubo wobroćejo a wutřase tak swój hněw na njerozomne wěcy. Naposledku stupi do jstwy, hdźež joho žona płokaše, a swarješe dale: „Tón tajki a hinaši prošeŕ chce mje hišće šćěkać? Nó, čakaj jenož, twoju hordosć ći zaćěrju, kaž ju wustojniši lěkaŕ zahnać njemóže; na kolenach 'šće b'dźeš mje prosyć wo kusk suchoho khlěba — mje, kotrohož dar sy dźensa tak hordźe wotpokazał!"

„Ale mužo", přejě joho nastróžana žona, „što dha to tak swariš!"

„Ty tajki a hinaši!" herjekaše Šołta dale, „pokazam ći, štó sy ty a štó sym ja! Ze wsy će wućěrju! Mój Mitašo, ty dyrbiš zhonić, zo 'šće mam ja wjacy mocy hač je tebi lubo!"

„Ale Pětrje, prošu će boždela, što dha tak na Mitaša zakhadźeš? Tón ći tola žaneje křiwdy činił njeje! Lědma je će jich Michał z Božej pomocu wumožił, a nětko by ty joho ze złymi rěčemi najrjadšo potepił; wužiwaj tola rozom a dźakuj so Bohu, zo će njeje we nuzy wopušćił."

„To njedyrbjał so mjerzać", zatorhny Šołta, „hdyž chce sebi tajki a někajki wotlěpjeŕ ze mnu žort zehrać. Pósłach jomu něšto toleŕ pjenjez, myslo, zo to dźakownje přiwozmje, hdyž dyrbi tola skoro wot blida kusać; a nětk mam tu wobradu: pósćele mi pjenjezy wróćo, hordźe wotmołwjo, zo mojeje hnady hladać njetrjeba, kaž by rjekł, zo so jomu tolerje za blidom lahnu. Nó čakaj, ty 'nož mi zasy přińdź!"

„Ale, luby Pětrje", znapřećiwi jomu žona, „njemysl sebi tola hnydom na złe, wšako njewěš, kajke wotpohladanja Mitaš ma, zo je twoje pjenjezy wotpokazał; tola z hordosće to činił njeje, znaju joho wot małosće jako poniženoho človjeka; tuž njećiń tajkeje hary, zjednaj so radšo z nim — njetrjebaš też přecy swojeje hłowy być!"

To pak bě Šołće přewjele; bě sebi stajnje myslił, zo je Mitaš wina na njepřećelstwje, a nětko jomu joho samsna mandźelska porokuje, dokelž so z nim njezjedna! Hněwnje so začeŕwjeniwši zawoła: „Štoha ty rozemiš! Staraj so radšo wo swoje wěcy! Ja sym sam swój knjez a nichtón mi ničo rozkazować nima. Tomu chcył tola pokazać, čeji je, kiž by sebi zwažił, do mojich należnosćow so měšeć!" praji, a zaprasnywši durje dźěše do korčmy, zo by tam mjerzanjo zapił.

Wot toho časa bě ćicho w Šołćic dworje; Šołta sam so po cyłych dnjach na Mitaša tak złobješe, zo jenož to najnuzniše rěčeše; joho swójba pak a čeledź so joho boješe, tak zo ani słowčka wo Mitašu njepikny, wujědźe-li pak někomu njejabcy słowčko, to joho zawěsće mjerzaše; přetož Šołta to wusłyšawši harowaše kaž njemdry po domje. Khodźeše tćź husto do korčmy, štož njepřezjednosć doma hišće pohórši. (Pokročowanjo.)

rozmołwjał, zwjetša potom wo Alpach rěčeć počina. Jomu wosobinscy je so wón wuznał, kak je hordy na to, zo ma mału bibliotheku alpskich knihow — dar z Ameriki, kotryž jomu arcybiskop z Chigago přinjese. Wona je jadro wjetšeje knihownje, kotruž Swjaty Wótc we Vatikanskej knihowni hromadźi.

Mócne přetwarjenja, kotrež su so w poslednim času w blizkosći swjatoho Pětroweje cyrkwje přewjedle, su z přičinu, zo dyrbi so stara swjatnica maćerje Božeje: „Santa Maria delle Grazie“ mjenowana, wottorhać. Wot 500 lět sem putnikowachu wěriwi ze wšěch kóncow Italskeje k tutej swjatnicy. Swjećo maćerje Božeje přinjese z Jeruzalema wěsty klóštrski bratr Ingencio de Rossi, kotryž je při rozraženju łódźe na morju wukhowa. Wosebita kapała bu natwarjena a swjećo w njej postajene. Tute wopokaza so hnydom jako hnadowne, wosebje napřećo bamžej, tak zo so bórzy „madonna bamža“ abo „patronka tych z domu Borgias“ mjenowaše. Nětčiša swjatnica bu za čas bamža Siksta V. natwarjena, w prěnjej połojcy 15. stolěta. Woltař z hnadownym swjećećom bu wot bamža Benedikta XIII. poswjećeny. Bamž Pius X. wopytowaše na swojich wšědnych wukhodźowanjach porjadnje tutu swjatnicu a wopokazowaše hnadownomu swjećeću wosebitu česćownosć. Wobydlerjo města Roma wućěkachu so w kajkejžkuli nuzy abo čěsnosći k swojej lubowanej „madonnje delle Grazie“ — to rěka knjeni hnady. W lěće 1924 bu swjećo w přitomnosći 600 000 wěriwych krónowane.

Nowe wuslědźenja w romskim koloseju. W koloseju, w romskim dźiwadle, hdźež so něhdy wojowanja z dźiwimi zwěrjatami wotměwachu, hdźež buchu też njeličomni křesćanscy martrarjo rubježnym zwěrjatam předćisnjeni, stawaja so hižo dlěši čas wurywanja. Zajimawe namakanki su hižo wuryli a wurywaja so přecy hišće dale. Nětkle buchu wuryte rumnosće gladiatorow, to rěka muži, kotřiž tu z dźiwimi zwěrjatami k zawjeselenju a rozpjeršenju starych Romjanow wojowachu, też jamy, w kotrychž běchu dźiwje zwěrjata zaměstnjene, też wšelake techniske naprawy, kotrež so při předwjedźenjach trjebachu. Tute namakanki pokazuja, zo móžeše so koloseum w tutym nastupanju z našimi nowočasnymi dźiwadłami měrić. W jednej podzemskej khódbje namakachu naprawy, kotrež so při wojowanjach z dźiwimi zwěrjatami nałožowachu: na přikład hobrske stołpy z kótwičkami, na kotrež saki powšachu, kotrež mějachu přihladowarjow před dźiwimi skoćatami škitać. Też wuslědźichu mócne zběhadła a wuzku khódbu wokoło areny (hrajišća), z kotrejež dźiwje zwěrjata do areny puščachu.

Wot dawna sem bě koloseum, kotrohož pódu su njeličeni martrarjo ze swojej krewju poswjećili, městno Božich służbow a pobožnoho česćowanja wěriwych. W lěće 1870 běchu koloseum joho nabožnoho raza a wuznama wuslěkali a też křiž, wot swjatoho Leonarda z Porto Muritio tam postajeny, wotstronili. Po swětowej wójnje přińdźechu skónčnje lěpše časy. 1919 bu křižowy puć w koloseju zarjadowany. 1926 bu křiž w přitomnosći italskeje kralowny zasy wosrjedź dźiwadła postajeny a kapała bolosćiweje maćerje zasy wotewrjena. Njedźelu w oktawje swjedźenja Khrystusowoho do-njebjes-stpěća 1938 započachu so tu zasy Bože służby, kotrež so nětko porjadnje na njedźelach a swjatych dnjach zasy wotměwaja. General-vikar města Roma přepoda starosć wo Bože służby kołu „San Pietro“, kotrež je sebi wo wobnowjenju nabožnoho raza koloseja wulku prócu dawało. Tute koło wuprosy sebi za Bože służby franciskanow, kotřiž su sebi wo zdźerženju nabožnych dopomnjeńkow koloseja wulke zasłužby dobyli.

Organisacija Japoštołstwa je w industrielnych srjedźišćach Neapelskeje diecejzy wulke wuspěchi dócpěła. Dokelž duchowni a laikojo přezjednje sobudźěłachu, hodźachu so w poslednich měsacach we wšěch twornjach nabožne tydźenje za exercicije zarjadować. Dźěłaćerjo woprowachu kóždy dźeń poł hodźiny wot připołdnišeje zastawki, zo bychu přednošk słyšeli. Kardinal Askalesi wobdźěli so wosobinscy na tutych duchownych zwučowanjach. Zhromadne swjate woprawjenjo zjednoći na kóncu wšitkich wobdźělnikow.

Jubilej w klóštru Ettalu. Prěni abt znowazałoženoho klóštra Ettala, Wilibald Wolfsteiner, rodźeny z Mnichowa, woswjeći w Ettalskej bazilicy swoje šěsćdźesatlětne měšniske jubileum. 8. septembra 1878 bu na měšnika wuswjećeny. Njedźiwajo swojich 84 lět je hišće čiły, tak zo móžeše sam swjatočnu pontifikalnu Božu mšu dźeržeć.

Z Wrótsławja. We Wrótsławju zemrě nahle tachant tamnišoho kathedralnoho kapitla, Dr. theol. Pawoł Oppermann, japoštołski protonotar. 40 lět dołho je wón měšniskomu seminarej předstojał, najprjedy jako podregens, potom jako rektor. Wot lěta 1922 sem bě wón ze sobustawom tamnišoho kapitla a je sebi ze swojej dźěławosću w nim wulke zasłužby dobył.

Belgiska. Na universitach studowaca młodosć dari Swjatomu Wótcej keluch. 400 studowacych poda so pod nawjedowanjom swojoho dušepastyrja do Roma, zo bychu Swjatomu Wótcej w Castel Gandolfo keluch přepodali. Keluch je wumělske dźěło złotnikarja města Genta.

Njedawno wopyta arcybiskop z **Quebecka** (w Americy), kardinal Villeneuve, Swjatoho Wótca. Mjez tym je so zasy do Ameriki wróćił. Před swojim wotjězdom z Italskeje měješe narěč, w kotrejž wuzběhny, zo je jara spokojeny wot swojoho pućowanja, a to z dweju přičinow: Z prěnja, dokelž je joho Swjaty Wótc jara přećelniwje a lubosćiwje přijał a z druha počesćenja dla, kotrež je jomu italske knježerstwo při joho wopyće zjawnje wopokazało. Při joho přikhadźe do Neapelskoho wustawa bě joho česna garda italskich wojakow postrowiła. To je jomu dopokaz za to, zo mjez Cyrkwju a italskim statom dospołna přezjednosć a harmonija knježi.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 843. z Ćemjerc: Jan Mjeń; 844.—847. z Radworja: Marja Bětcyna, Marja Grubertowa, Jurij Hančka, Michał Šipšik; 848. 849. z Kamjenjeje Jan Cyž, Jurij Młynk; 850.—856. z Khasowa: Pawoł Hušman, Michał Kubica, Marja Krempkec, Jakub Ryćerja, Mikławš Šliž, Jakub Šenkař, Jan Žur; 857. z Łuha: Šmaranderka; 858. z Łupoje: Jurij Domaška; 859.—861. z Měrkowa: Jakub Brankačk, Jurij Krawc, Jan Cyž; 862. 863. z Khelna: Pawoł Hicka, Jan Kliman; 864. z Dubrjeńka: Marja Hawšowa; 865. z Kulowca: Jan Kubańka; 866. z Němcow: Jurij Hrjehořk; 867. ze Sulšec: Pětr Mark; 868. 869. z Kukowa: Jurij Šajba, Jan Ryćerja; 870. ze Sernjan: Mikł. Rynčka; 871. z Třoch Kněžow: Michał Budař.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

16. njedźela po swjatkach, 25. sept. 1938:
Boža mša str. 396; Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Swj. Michała, 29. sept. 1938: Boža mša str. 563; Gloria; Credo.

Kralowny swjatoho różowca, 2. oktobra 1938:
Boža mša str. 566; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. ze 17. njedź. po swjatkach str. 399, 3. wo swj. jandźelach pěstonach str. 552; Credo; Praefacija wo najzb. knježnje str. 10; poslednje sćenjo njedźele, str. 401.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1938: 1573. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Kachlestajenjo
kaž też přestajenjo, wuporjedźenjo a mjećenjo wobstara
Viktor Schlecht
kachlestajeński mištr
w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533
Wšě čišćerske wěcy wuhotuje derje a spěšnje Donnerhakec čišćerńja

Motorske kolesa
Kolesa dobrych znamkow
Zimace mašiny
Pisanske mašiny
Wobswětlenja
Narunanja a přisłušne dźele
Paul Gräfe
w Kamjencu
blizko katolskeje cyrkwje

Alphons

Schawseil

w Budyšinje, Bohata dróha

znaty wotrjadny wobkhod za serbske drasćenjo wočakuje waš wopyt. — Krasne nowe khuty, fale a rubiška atd. Čorny nahłowjacy bant we wšelakich šěrokosćach a płaćiznach.

Pórclin

Kofej servizy we wos. wulk. wuběrku, 9 dźěl. wot 3,50 hr. Domj. sudobja wšěch druž. Pórclin ze zł. kromu, róžičk. a dr. mustry k přikupowanju

„Hausbedarf" M. Pfuhl, Znutř. Lawska dr.

Ke kermušam

poručam

kofejowe a blidne sudobja

škleńcy, łžicy, graty atd.

w znatym bohatym wubjerku

pola

Alfred Beitel

w Kamjencu, Budyšska dróha 70

Pytamy k 1. januarej 1939 **spušćomnu holcu,** kiž je pokročnu šulu wukhodźiła, do hródźe.

Farske kubło w Khrósćicach.

Pytam k 1. januarej 1939 spušćomnoho **pohonča,** kiž móže samostatnje dźěłać, a **holcu** do hródźe.

Jurij Šołta, skótny lěkař, w Khrósćicach.

Pytam hnydom dla khorosće swojeje žony **staršu žónsku wosobu** do domjacoho dźěła a snadnoho sobuwothladanja khoreje — nic na polo. Po móžnosći tajku, kotraž njeby wosebiteje mzdy hladała.

Ratař Mikławš Khilan w Zdźeri.

Domjacu pomocnicu, kiž so po móžnosći trochu do warjenja wustoji, pyta so hnydom abo pozdźišo za dobru mzdu do hosćeńc. kuchnje, do katolsk. domu.

Fremdenhof „Zum Weber", Kirschau.

Wulke składy drastow a tkaninow.

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Wulkotny wubjerk a rjanosć mojich

žonjacych toškow

we wšelakich fórmach a płaćiznach Was zahori!

T. Albert

w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

9 trjebanych mužacych kolesow
5 trjebanych žonjacych kolesow
1 trjebane hólčace koleso
2 trjebanej holčacej kolesy

někotre z nich kaž nowe, ma na předań

Jan Schieback

w Budyšinje, Mužakowska dróha 4

Hilger Lotzestr. 20 I

poruča płaćizny hódno:

Dobre wupjerki, ložace šaty / blidne šaty, kuchińske šaty.

Barchent za košle, khuty, spódnje suknje.

Ćopłe spódnje kholowy.

Palenc litr 2,— 2,40 2,75

Likěry

wulki wuběrk, litr **3,60**

Paleny kofej

125 gr **50 60 70** pj.

přecy čerstwy pola

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

Zjawny dźak

Róžeńčanskej swjatej Mariji, swj. Mikławšej a swj. Bartholmjej za wusłyšanu próstwu w khorosći!

Ke kofejej a čajej pisane platy jenak woblubjene

z *Knježkec* *konditarnje*

Garbarska hasa 3 Dalokorečak 2216

Wobkedźbujće našu rjanu tšěšnu zahrodu k přijomnomu přebywanju.

Tež mały nawěštk ma wuspěcha!

Zidźane tkaniny

k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije

pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.

Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Naša luba mać a wowka, sotra a ćeta

Kata zwud. Šołćina

rodź. **Žurec**

je po krótkim skhorjenju srjedu, 14. septembra, popołdnju, docpěwši nimale 81 žiwjeńskich lět, měrnje wumrěła. Wona bě derje přihotowana na puć do wěčnosće. Njedźelu 18. sept. smy jeje ćěło swjatej zemi přepodali.

Z wutrobnym

„Zapłać Bóh luby Knjez!"

dźakujemy so wšitkim, kotřiž našej drohej zemrětej kajkužkuli lubosć wopokazowachu, z paćerjom na nju spominachu, na pustych wječorach so modlachu a k rowu přewodźachu.

We **Wotrowje,** 18. 9. 1938.

Swójba Šołćic

w mjenje wšěch přiwuznych.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

40. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **1. oktobra 1938.** | **76. lětnik.**

Kralowna najswjećišoho rózarija, proš za nas!

(Prědowanjo na serbskich kemšach w Drježdźanach.)

Radwoŕska wosada woswjeći dźensa we swojej krasnej cyrkwi swój titularny swjedźeń, dokelž je tutón Boži dom natwarjeny k česći kralowny najswjećišoho rózarija. Wšak swjata Cyrkej tutu prěnju njedźelu a cyły měsac oktober poswjeći tamnej luboznej modlitwje, kotruž je swjaty wótc Dominikus po Božej woli prěni króć spěwał a kotruž rózarije mjenujemy. Tute mjeno pokhadźa z łaćonskoho a woznamjenja róžowc. Kaž su wšelake róže do jenoho wěnca splećene, tak su też tu wšelake mjeńše paćerje do jenoho wobšěrnoho zjednoćene, kotryž dyrbi před Bohom luboznje wonjeć jako róžowa wóń.

A tute duchowne róže woprujemy runje swjatej Mariji, dokelž je też wona „duchowna róža“, kaž ju lauretanska litanija mjenuje. Swjaty Bernard praji: „Jěwa běše ćern, Marija je róža. Jěwa běše ćern, dokelž zrani; Marija je róža, dokelž wšitke rany zahoji. Jěwa běše ćern, kiž wšitkim smjerć přihotowa; Marija je róža, kiž wšitkim zbóžnosć wróći. Marija je běła róža přez swoje knježnistwo a čerwjena róža přez swoju lubosć: běła to je njewinowata na ćěle, čerwjena na duchu; běła přez to, zo póćciwosć wukonješe, čerwjena přez to, zo njepóćciwosće so hańbowaše. Běła z tym, zo požadosće čisćeše, čerwjena, dokelž mjaso křižowaše; běła, dokelž Boha lubowaše, čerwjena, dokelž měješe z bližšim sobuželnosć.“ Dokelž je swjata Marija tajka wulkotna róža, chcemy jej k česći duchowne wěncy wić, to rěka rózarije pilnje a horliwje spěwać.

Chcu dźensa, luby čitarjo, tebi pokazać, kak móžeš cyle přihódnje rózarije při Božej mši spěwać a to krasnosćiwe.

1. Wobej matej wjele samsnych modlitwow. Kaž měšnik Božu mšu, tak započinamy też rózarije z tym spěwać, zo sej křižik sčinimy a prajimy: „W mjenje Wótca a Syna a Ducha Swjatoho!“ Potom spěwa so „wěra“, štož so też při Božej mši stawa, hdyž je „Credo“. Rózarije wobstoja potom ze 6 króćnoho „Wótče-naš“. Tutu modlitwu maš też w Božej mši při „Pater noster“. 53 króć strowimy mać Božu ze swjatym Gabrielom „Strowa sy Marija“. Też Boža mša mjenuje swjatu mać Božu wokoło 8 króć z mjenom a spomina też hewak hišće často we swojich modlitwach na nju. Dale praji so na rózarijach 7 króć „Česć budź Bohu Wótcej a Synej a Duchej Swjatomu“. Te samsne słowa wospjetuja so też při woporje dwójcy. Z druhimi, ale podobnymi słowami mjenuje so najswjećiša Trojica hišće wjele časćišo: 15 króć. Dopomń so jenož na „Kyrie“, „Gloria“ a „Požohnowanjo“. Hdyž při rózarijach spěwamy „Česć budź Bohu . . .“ činimy sebi při tym křiž; wjele husćišo čini měšnik při woporje znamjo swjatoho křiža, wšo hromadźe 45 króć, zdźěla sam sebi, zdźěla na woporne dary abo knihe abo na přitomnych wěriwych. Z toho widźiš, zo wšitke modlitwy a ceremonije rózarijow zasy namakamy při Božej mši, a tohodla měnju, hodźa so wone jara přihódnje při njej spěwać.

2. Hišće wjetšu podobnosć namakaš mjez rózarijemi a Božej mšu přez jenajki zmysł. Při spočatku spěwa měšnik „Confiteor“. Mjez tym spěwaš prěnju štučku „Kotryž je wot smjerće stanył“. Želnosćiwje wuznawaš swoju winu a swoje hrěchi Bohu, zo by je nam wodał a też my wot nich horje stanyli kaž Jězus wot smjerće. Hrěch dźěn je smjerć duše.

Při woprowanju spěwaj druhu pótajnosć „Kiž je do njebjes spěł“. Měšnik pozběhuje woporne dary, woblatko a keluch z winom k njebjesam. Při tym móžeš na to spominać, kak je so Jězus při swojim do-njebjes-stpěću swojomu Wótcej woprował a nam był pola njoho zastupnik, posrědnik a wyšši měšnik.

Před přežohnowanjom so spěwa třeća štučka „Kiž je Swjatoho Ducha pósłał“. Měšnik dary žohnuje ze słowami: „Přińdź swjatosćerjo, wšohomócny wěčny Božo, a požohnuj

tónle wopor, twojomu swjatomu mjenej přihotowany." Móžeš sebi žiwje předstajić, kak Duch Swjaty Syna Božoho z njebjes na wołtař přiwjedźe, kaž je joho swjata Marija přez wobsćěnjenjo Ducha Swjatoho podjała.

Po přežohnowanju so rozpomina „Kotryž je će do njebjes wzał". Hdyž też my hišće do njebjes wzaći njejsmy, su pak tola njebjesa k nam přinjesene. Syn Boži je na wołtarju přitomny. Wo čož joho prosymy, to nam wěsće da, wcsebje naše do-njebjes-stpěćo.

Naposledku hišće rozpominamy „Kotryž je će w njebjesach krónował". Bóh je swoju mać krónował na mać jandźelow a knježnow. Z čistej dušu jako jandźeljo dyrbimy při swjatym woprawjenju tónle njebjeski khlěb wužiwać. Bóh je swoju mać krónował na kralownu patriarchow a profětow, kotřiž Wumóžnika wěšćachu. My smy zbožowniši, njetrjebamy znamjenja. „Wjerchojo a kralojo su sej žadali widźeć, štož wy widźiće, haj wužiwaće, a njejsu widźeli." Bóh je swoju mać krónował na kralownu martrarjow a wuznawarjow. Swjate woprawjenjo čini nas krutych we wěrje a póćiwosći. Bóh je swoju mać skónčnje też krónował na kralownu wšitkich swjatych, mjez kotrychž chcemy też my wšitcy zjednoćeni być. Swjate woprawjenjo je nam za to zawdak, rózarije pak srědk, přez kotryž móžemy sej to wuprosyć a zasłužić. Tohodla spěwaj też lětsa pilnje a pobožnje swój różowc, zo by tu na zemi namakał měr a pokoj a něhdy krónowany był z krónu wěčneje zbóžnosće.

Jj.

Z Łužicy a Serbow.

Z Hórkow. K našej tydźeńskej rozprawje wo złotym kwasu Bruskec mandźelskeju chcemy hišće dodać, zo jubilaraj naš nabožny časopis „Katolski Posoł" runje 50 lět woteběrataj. To je zawěsće też rjany a ważny jubilej. Tuž smědźeše zańdźenu njedźelu mjez rjanej črjódku kwasnych hosći też tónle stary domjacy přećel jako witany hósć za swjedźeńskim blidom sedźeć. Njech tele dobre přećelstwo hišće mnohe zbožowne lěta traje!

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 5. oktobra, popołd. w 2 hodź. w Khróšćicach, a 1/4 4 hodź. we Worklecach.

Z Njebjelčic. Hižo někotre njedźele widźiš wokoło našoho domu Božoho wysoke róšty. Tute sahaja wot zemje hač k třěše a su na 18 metrow wysoke. Pilnje kopaja murjerjo stary wobmjetk dele a wobmjetuja znowa. Też třěchikryjerjo běchu na wysokej třěše widźeć. Delnja kroma bu z nowymi cyhelemi pokryta, też pokazuje so hižo nowa třěšna ryna. Dokelž tajkeje na našej cyrkwi dotal pobrachowaše, dobywaše so mokrota přez murje, tak zo so škody nutřka w domje Božim pokazowachu. Dokelž bě wobmjetk khětro zwotpadał, wobzamkny cyrkwine předstojićerstwo, dom Boži zwonka wobnowić a nowu třěšnu rynu připrawić. Nětčiši rjany nazymski čas k dźěłu wosebje hoji. Budźe wězo hišće khwilu trać, prjedy hač budźe wšitko hotowe. Zawěsće so Boži dom na swj. Měrćina we nowej pyše pokaza a swojich česćowarjow a lubowarjow na kermušu wita. Njech nas Bóh luby Knjez pod škitom swj. Měrćina před wšěmi škodami, khorosćemi a wójnu zakita!

Z Drježdźan. Zańdźenu njedźelu mějachu też naši katolscy krajenjo tu swoje kemše, hdyž běchu tola tydźeń do toho evangelscy krajenjo w Křižnej cyrkwi Bože słowo w maćernej rěči słyšeli. Slěborna kapała w Taschenberg-Palaisu też tón króć katolskim Serbam so přewostaji, kaž to hižo lětdźesatki bywa. Knjez faraf Dr. Jakubaš předowaše w lubej maćernej rěči a rozestaji, kak su modlitwy różowca zjednoćene z Božej mšu. Tohorunja należnje radźeše doma a při dźěle kaž też w cyrkwi pilnje so modlić, štož wjele žohnowanja přinjese. Na tutej Božej mši spominachmy też na našoho luboho krajana, knjeza Wićaza, kiž před krótkim woteńdźe na Božu prawdu. Też na přichodnych Božich służbach budźemy wopominać našich zemrětych wosadnych sobustawow. Přichodna Boža służba katolskich Serbow budźe na prěnjej njedźeli nazymnika, 6. novembra toho lěta, wospjet w Slěbornej kapali w Taschenberg-Palais rano w 8 hodź. Dale so zdźěluje, zo w zymskim času, kaž loni, skoro měsačnje kemše so wotměwaju. Njech naši krajenjo a krajanki też kaž dotal je porjadnje wopytuja a druhich přeproša přińć. Je to nadobny skutk Bohu służić a připomhać twarić kralestwo Bože na zemi. H-n.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Wysokodostojny knjez dr. phil. Hieronymus Spettmann, faraf w Šandowskich kupjelach, je strowotniskich přičin dla swoje farske zastojnstwo złožił. Na joho městno stupi knjez Józef Horstkötter, nětčiši kapłan w Józefinskim wustawje w Drježdźanach. W tymle wustawje nastupi swoje zastojnstwo knjez kapłan Józef Schilli z Banca jako wustawny kapłan.

— Exercicije za měšnikow wotměwaju so wot njedźele 9. oktobra hač do štwórtka 13. oktobra w Grüssawskej abtowni.

Wo swjatym pismje.

Što je swjate pismo a kajke ma so wudawać.

(Pokročowanjo.)

2. Zo by kniha jako k Swjatomu Pismu přisłušaca so ważić mohła, dyrbi wot swjateje Cyrkwje jako słowo Bože připóznata być. Powšitkowna cyrkwina zhromadźizna w Trienće 1545 je we swojim 4. posedźenju kanon abo zapis knihow Swjatoho Pisma postajiła, a to na zakładze stawiznow. Knihi w tutym zapisu stojace su wot najstaršich časow powšitkownje, we wšitkich dźělach swjateje Cyrkwje jako woprawdźite słowo Bože připóznawane; wšitke namakaju so, štož so dopokazać hodźi, w najstaršich přełožkach, a swjeći wótcowje na nje w dopokazanju swojeje wučby so poćahuja. Na wjacore knihi Staroho Zakonja pokazuje też Khrystus a swjeći japoštołowje jako na słowo Bože. Swjata Cyrkej je tónle drohi pokład Božich wěrnosćow swěrnje wukhowała, před skaženjom starosćiwje zakitała a najpilnišo k spomoženju swojich wěriwych nałožowała. Spodźiwne přikłady powědaju so nam z najstaršich časow, kak pobožni křesćenjo, nic jenož duchowni a biskopja, ale też swětni ludźo knihi Swjatoho Pisma sebi ważachu, je kedźbnje čitachu abo sebi čitać dachu. Swjaty Hrjehoř nam powěda, zo sebi swjaty Servulus, kiž khorosće dla dźěłać njemóžeše, z jałmožnu, jomu wot druhich bohatšich podawanej, knihi Swjatoho Pisma kupi, zo by wěrnosće Bože ćim lěpje spóznał. Mjez druhim piše Eusebius wo křesćanskim martrarju Janje, zo měješe wšitke knihi Swjatoho Pisma we swojim pomjatku a cyłe strony tak swěrnje powědaše, jako by je čitał. Haj samo žónske znajachu derje Swjate Pismo. Swjata Paula a jeje dźowka Eustachia wuknještej hebrejscy, zo byštej psalmy w tejle rěči mohłoj spěwać. Swjaty Hieronymus jeju napomina, zo byštej wodnjo a w nocy we Swjatym Pismje čitałoj. Na sławnych cyrkwinych wótcow prěnich lětstotkow njetrjeba so wosebje spominać, dokelž jich wukładowanja Swjatoho Pisma so hišće dźensiši dźeń w cyrkwi nałožuja. Jako w tychle prěnich časach, tak běše też we wšitkich pozdźišich. Swjaty Bonifacius, japoštoł němskoho ludu, nošeše stajnje Swjate Pismo při sebi, też při swojej smjerći je dźeržeše, jako škit je wužiwajo. Swjaty Cyrill, abo z křćeńskim mjenom Konstantin, nadźeše so, zo křesćanska wěra lóže a krućišo mjez słowjanskimi ludami so zakorjeni, hdyž změja Swjate Pismo

też we swojej rěči, a poča tohodla hnydom po přikhadźe do Morawy je přełožować. Prěnja kniha běše evangelium swjatoho Jana. „We spočatku bě Słowo, a Słowo bě pola Boha, a Bóh bě Słowo“, rěkaše prěni do słowjanskeje rěče přełoženy rjadk Swjatoho Pisma. Wo swjatym Antoniju z Paduy praji so, zo móžeše cyłe Swjate Pismo z hłowy, tak zo by, hdyž by so zhubiło, je sam z pomjatka mohł napisać. A we swojim zjawnym žiwjenju nałožuje Cyrkej wšudźom Swjate Pismo. Při woporje Božeje mšě, při wudźělenju swjatych sakramentow, při pohrjebje a wšelakich swjećiznach a požohnowanjach, w měšniskich modlitwach, wosebje pak w prědowanjach a rozwučowanjach, wšudźom maja słowa Swjatoho Pisma najwosobniše městno. Zawěrno katolska Cyrkej a jeničcy wona česći Swjate Pismo dostojnje jako słowo Boże, štož też z tym dopokazuje, zo starosćiwje na to hlada, zo by so wopačnje njezrozemiło a wopačnje njenałožowało.

3. Kóžda kniha, też najwužitniša móže škodźić, hdyž so jeje wobjećo njedorozemi; kóžda, też najjasniša kniha, móže so wšelako wukładować. Tohodla je katolska Cyrkej w nastupanju čitanja Swjatoho Pisma postajiła, zo smě wšědny lud, kotryž je w prěnjotnej abo we łaćonskej rěči čitać njemóže, je jenož čitać w tajkim přełožku, kotryž je z jeje dowolnosću wudaty a z třebnymi přispomnjenjemi wuhotowany. Tute postajenjo kóždy za mudre připóznaje, kotryž rozpomni, zo je Swjate Pismo potajna kniha, w kotrejž je, kaž swjaty Pětr praji: „Něštožkuli ćežcy zrozemić, štož njewučeni a lohkomyslni ludźo k swojomu zahubjenju wukładuja.“ (2. Pětr. 3, 16) Z wopačnoho zrozemjenja a wukładowanja Swjatoho Pisma nastachu dźěn we wšelakich časach błudne wučby, tak zo hižo swjaty Augustin wobkruća: „Z wotkel wukhadźa telko błudnych wučbow, hač z toho, zo Swjate Pismo, kotrež je samo na sebi dobre, tak wopak so zrozemi.“ Haj čłowjeska lohkomyslnosć dosaha, kaž cyrkwine stawizny wuča, hišće dale, a kazy słowo Boże, je samowólnje wopak přełožuju, pak ważne słowa wuwostajejo, pak přistajejo, jenož zo by swoje njeprawe wučby z joho nahladnosću zamołwjała. Mortwy pismik žada šebi k prawomu dorozemjenju žiwe słowo k wukładowanju, a to je swjatu Cyrkej pohnuło, zo postaji, zo smě wot wšědnoho ludu přełožk jenož z jeje dowolnosću wudaty a z přispomnjenjemi wuhotowany so trjebać, tak zo by z tutoho čistoho žórła swjateje wěry nječerpał zahubjenjo, ale słowa wěčnoho žiwjenja.

(Přichodnje dale.)

„Dajće wašomu swětłu swěćić . . .“

Tak napominaše Jězus swojich wučownikow, zo by jich žiwjenjo też přikład za druhich było. A tele swětło błyšćatoho přikłada njech je wosrjedź kóždeje swójby, zo by dźěćom było jako swjate płomjo, tak kaž je to było něhdy w mojim staršiskim domje. Dźensa sym sam dawno swójbny nan a nadźijam so, zo też moji synoja a dźowki sebi swoje swětło zaswěća při płomjenju, kotrež sym přewzał wot swojeju staršeju.

Wjele słowow so pola nas doma při wućehnjenju nječinješe. Hdźe byštej to staršej dyrbjałoj započinać? Běchmy jich tola dźesaćo, sydom hólcow a tři holcy. Staršej měještaj tak połnej rucy dźěła. Ale jene mějachmy stajnje před wočomaj: dobry přikład nana a maćerje. Bě to woprawdźe też najlěpše a najdospołniše wućehnjenjo. Skutkowaše při najmjeńšich a měješe swój dobry wliw też na wulkich, kotřiž myslachu, zo hižo wšitko móža a wućehnjenjo wjacy njepotrjebaja. Praješe pak nan abo mać raz khutne, napominace słowo, potom też njeběše rěčane do prózdnoho, ale bě złoty wotbłyšć jeju přikłada.

Kak mócny bě přikład jeju pobožnosće! Hišće dźensa widźu jeju nakłonjenej postawje při zhromadnym paćerju. Hišće dźensa widźu nana, kak sebi wón česćownje před kóždym swjatym křižom a Božim domom swój kłobuk sćahny. Jako ze swojimi 18 lětami do nabožneje krizy zapadnych, njezdźerža mje ničo druhe tak jara na prawym puću kaž njebojazne nabožne wuznawanjo mojoho nana.

Křesćanske počinki njebuchu pola nas tak jara wučene, ale wjele bóle wukonjane. Sprawnosć bě w našej swójbje něšto cyle zwučene. Njezwěrjachmy sebi, staršeju z někajkej łžu wojebać. Tola też w tym běštaj staršej přikład. Nałožowaštaj stajnje wěrne a sprawne słowa. Haj, wěm so na jedyn pad dopomnić, hdźež mać swojej susodźincy prosće

Lubujće swojoho njepřećela.

Wjesne powědančko ze zańdźenych časow.

(Pokročowanjo.)

III.

Bě po žnjach a burja počachu kolije a rěpu syć. Běše runje rjany sobotny wječor; słónčko bě cyły dźeń z wulkej horcotu swěćiło, tola na wječor so tužnota zhubi, cuni wětřik jenož duješe, sebi z lisćom na štomach hrajkajo. To wuwabi też staroho Mitaša z domu; wzawši kij do ruki, dźěše pomałku do polow, zo by raz wohladał, kak rjenje nalětne žita stoja. Wutroba jomu tak hraješe, hdyž widźeše rjane wowsy a pšeńcy; — běše dźensa wšón rólnik, bě jomu, kaž by měł tuto wšo do swojeje bróžnje khować. Tak ponurjeny bě do swojich mysli, zo ani njepytny čorne mróčele, kiž na njebju skhadźachu; dźěše dale a dale, doniž so skónčnje njepoča překapować. Nětko hakle so dohlada a dokelž bě lohki zhotowany, wobroći so domoj. Tola dešćik joho dosćeže, hdyž do wsy stupaše, wulke krjepy z krupami padachu, zo dyrbješe so do korčmy zastupić, kiž runje z kónc wsy stoješe. Do kněže stupiwši, wusłyša wo jstwje wołanjo a směchi a hdyž durje wočini, wuhlada tam Šołtu z někotrymi towaršemi při paleńcu. Rady budźiše drje so wróćił, tola widźo, zo bě joho Šołta spóznał, zastupi bjez stracha, zo by jomu pokazał, kak mało so joho boji, zo ma čiste swědomjo; tamnych měrnje postrowiwši sydźe so za blido. Šołta wjele na njoho njekedźbowaše a ćěrješe swoje tryski dale, tola joho towaršojo womjelknychu: Běchu so Mitašowoho krutoho pohladnjenja stróžili a we wutrobje napominaše jich potajny hłós, zo bychu pić přestali. Šołta na njoho njekedźbujo zawoła, paleńcowu škleńcu zběhajo: „Hólcy, dha jenož budźće wjeseli a njehladajće kazanja, korčmařka ma hišće wjacy a z mojeje kapsy hišće też młode wuskakałe njejsu. Ja mam, ja mózu dać!“ a wulinywši ju do so, dyri z pjasću wo blido, zo prózdne škleńcy padachu. Tamni pak wostachu změrom, zhladujo na Mitaša, kiž bě so čisće wot nich wotwobroćił. Šołta pytnywši, zo so joho strachuja, wołaše dale: „Ha, štó budźe so tajkoho wotlěpjerja bojeć; tón dyrbi wjesoły być, zo joho ćerpimy a potom chcył nam rozkazować? Ščó wě, hač pak hišće so jomu wo šołćinstwje njedźije; by drje rady zasy ze mnu skoržił, ale na sudnistwje na tajkoho prošerja wjele njeposłuchaja, tón tam nima ničo pytać. Tuž, hólcy, pijće, doniž wam słodźi! Korčmařka, nalij nam prózdne škleńcy!“

Korčmařka bě hnydom tu: Wjedźeše sebi hosći ważić, při kotrychž jej k pjenjezam dźěše. Nowu blešu přinjesywši prašeše so lišćo Šołty: „Wy sće dźensa tak prawje wjesoły, je pak žito w měsće prawje derje šło?“

„To so wě: Dóstach za kórc 6 toleri! To pak bě też moje žito winojte; tak rjanoho lětsa nichtó wo wsy nima, sym pak też hospodarił kaž so słuša, hewak drje mohł też za blidom ze suchej hubu sedźeć kaž tamle Mitaš.“

Tutón pak, kiž stajnje z woknom won hladaše, hač skoro njewopřestanje, zo by mohł korčmu wopuśćić, wobroći so nětk, na njoho sobuželnje hladajo a rjekny: „Pětrje, wostaj so swojeho hněwa, zjednajmoj so! Štož sy tu na mnje prajił, ći z wutrobu wodam, wšako ći paleńc do hłowy stupa, zo njewěš, što rěčiš. Tola prošu će, přestań: Njewěš dźěn, hač snadź so doma někajke njebožo njestanje, mjez tym, zo tu tajku haru ćeriš!“

wěrnosć wuzna, mjez tym zo by jej mohła lohka wuréč wulku njeluboznosć zalutować.

Też lubosć k bližšomu smy doma w skutku nawukli. Mać njeměješe woprawdźe wjele k rozdawanju, ale ženje njedaše prošerjej bjez małoho dara a dobroho słowa woteńć. Z maćefnoho erta njesłyšcchmy też ženje někajkoho přisłodźenja a tuž njemóžachmy sebi přez nju přiswojić njelubosć napřećo našim sobučłowjekam

Přez dobre přikłady w staršiskim domje dóstachmy takrjec přinarodźene nabožne wućehnjenjo. Kaž samo wot so přińdźechmy na prawy žiwjeński puć. A za nas młódšich bě staršiski dobry přikład hišće wudospołnjeny přez přikład staršich bratrow a sotrow. Tak so wšitko zjednoćowaše w nadobnym pobožnym wašnju staršiskoho doma.

Hdyž dźensa na to wšo pomyslu, wěrju skoro, zo bě to w mnohich druhich swójbach runje tak. Tohodla bě naša generacija tak wobstajna a bjez wosebje wobćežnych wućehnjeńskich ćežow wotrostła. Tuž njebych też nětko hišće, hdyž sym hižo zestarjeny, žaneje lěpšeje rady za was, młodych nanow a maćerje wědźał, hač zo byšće byli přikład za waše dźěći! Dajće wašomu swětłu swěćić! J. D.

Spokojnosć.

Drje mało ludźi je spokojom z tym, štož swoje mjenuje. W nas wšitkich drje je přećo zakhowane, přecy wjacy kubłow zboža nadobyć. Smy-li žadane dócpěli, skhadźeja hižo zasy nowe přeća w nas a njedawaja nam nihdy pokoja a měra. My človjekojo wšak njebudźemy ženje spokojeni. A tuta njewužitna hońtwa za zbožom — štož za zbožo mamy — čini nam starosć wšědnoho dnja jenož hišće ćežšu. Přecy a stajnje budźemy podarmo wojować, zbožo sebi wunućić chcyć. Tele spěchanjo, hrabanjo a łójenjo za časnymi kubłami zboža nas wosłabja a zniča, a čini nas, kotřiž móhli derje z małym spokojom być, čas žiwjenja njespokojnych. O, zo bychmy tola póznawać chcyli, zo my človjekojo tudy na zemi njejsmy jeničcy k zbožu so narodźili, ale zo naše puće nas wjedu přez ćerpjenja, křiže a nuzu do wěčnoho paradiza, za kotrymž wšitcy žadamy. Też naš pěsnjeŕ Čišinski praji:

„Štóž być sej wěrny wučownik mój žada,
Wzać na so dyrbi křiž a za mnu hić;
We křižu ćerpjenjow, štóž ze mnu trada,
Tón sławu budźe žnjeć a pokoj pić."

. . . . . Tuž stój; po khwili
Kwas njebjo wuhotuje ći a měr!

Mnohomu je runje njemylene zbožo k njezbožu joho žiwjenja. Wón zhordźi, pozběhuje so nad swojim bližšim, wěri do wšohomocy złotoho a padnje potom hłubšo wróćo, kaž je prjedy stał. Toho, kotrohož je starosć wšědnoho dnja prjedy krućiła, potom najbóle połne wobsydstwo zboža mjehkoho a khabłacoho čini, a wón zhubi jara často też najposlednišu zepjeru pod nohomaj — a podnuri so bjez dwěla wěsće do duchowneje zahuby. Žiwjenjo podawa přikładow dosć a nadosć. Wšědnje móžemy skoro čitać to w dźeńskich nowinach, wosebje w sudniskich rozprawach.

Na dospołne zbožo — kajkež je wočakujemy a wo nim wšědnje sonimy — wšak so njehodźi nihdy myslić! Wěčna požadosć človječa, wjac a přecy wjac dobyć a nahrabać, dyžli hižo ma, je pohonjowaca móc w nas, kotraž nas stajnje z nowa wabi. Haj, hdyž njebychmy jenož přecy dale hladali hač k tym, kotřiž wjac maja, kotřiž wjac su dyžli my, potom bychmy ze swojim wosudom a ze swojim městačkom, hdźež je nas Bóh postajił, ćim lěpje spokojom byli. Stajnje dyrbimy na to spominać a před wočomaj měć, zo su tysacy ludźi, kotrymž so hišće wjele hubjeńšo na swěće dźe hač nam, a kotřiž su tola też přewzaći wot njedopjelnjomnoho přeća, tohorunja tamne wulke zbožo dócpěć.

W žiwjenju wšak je a wostanje njepowalomna wěc, doniž budźa človjekojo na swěće, zo su kubła zboža mjez človjekami njerunje rozdźělene. Tomu, kotryž je nima, zdadźa so być wopřijećo wšoho zboža, a toho, kotryž je ma, njećinja dospołnje zbožownoho.

Najwjetše zbožo za nas človjekow tu na zemi wostanje dušiny měr a strowosć. Jenož w nimaj je prawa spokojnosć.

P. D.

Hdyž pytnješ, zo so swět tebi směje, dokelž sy pobožny, směj so jomu też a wjesel so na tak česćownym poniženjom.

S. Franc ze Sales.

Šołta chcyše prawje kruće wotmołwić, tu so wonka na tři razy sylnje zatrubi, bórzy na to zwonješe so k wohnju, nimo korčmy běžachu někotři mužojo wołajo: „Woheń! Woheń!" Šołta blido, za kotrymž sedźeše, potorhnywši běžeše won a wšitcy druzy za nim po wuhonje dele do wsy. Psy šćowkaja, kruwy a druhi skót hižo po wsy běhajo strašnje ruje, nócny stražnik sylnje trubi a z wěže rozlěhaju so po honach skiwlate zynki zwona — tu zadunje sylnje wětr a mócne płomjo prasnje do powětra, škrě z wětřikom so rozšěrjeja z wulkim, tołstym kurom, zo so njebjo krejčerwjene barbi. Šołta běži w jenym skoku do wsy a za někotre wokomiknjenja stoji při swojim płomjenjacym twarjenju. Bróžeń a domske stej kaž jene płomjo, do kotrohož wjesna sykawa stajnje wodu lije, zo so wulke mróčele škrjow do powětra rozpłuwajo zběhaja. Wokoło wohnja syła ludu z khanami a bowami wodu přinoša. Na hródźe, kotrež hišće so njepala, dźe po rěblu bow za bowom z ruki do ruki, zo by so třěcha z wodu polała. Kóždy so něčoho přima, zo by pomhał woheń hašeć. Kóždy napina wšě swoje mocy a mjez nimi stoji žałosćo Šołćina ze stróželemi wša třepotajo. Tu wuhladawši swojoho muža dźe płačicy k njomu: „Pětrje, Pětrje, hdźe dha sy toła był?"

Tola wón ničo njesłyši, ničo njewotmołwi ze strachom ćežcy dychajo z třepotacymi kolenami, zo skoro padnje — tu dobywa zasy mocy: „Hdźe je Marja?" so rychle praša.

Nichtó jomu njewotmołwi. Božo, snadź je hišće we płomjenjach, snadź so žiwa pali! „Marja, Marja!" zawoła hišće sylnišo, potom khwata k domskomu, njehlada wohnja a kura, jenož spominajo na swoju lubowanu dźowku; hižo chce z durjemi, wokoło kotrychž so wšitko pali, do kněže zastupić — tu storči do muža, kiž z rukomaj žónsku dźerži, póznaje Mitašec Michała ze swojej dźowku Marju. Z woprědka njewědźo, što by prajił, stupi kročel do zady, khwilku na njoho zhladuje — dopomni so na Mitašowe słowa we korčmje: Njewěš, hač so doma někajke njezbožo njestanje — čorna myslička přejědźe joho wutrobu: Mitaš je wo tym wědźał a Michał woheń założił — z hněwom so pyrjo, zo je zasy wón joho dźowku wumóhł, rjekny z wótrym hłosom: „Hrjeba će zle swědomjo? Chceš lohko, mi prjedy twarjenja zapaliwši, nětk zasy dobre činić, zo moju dźowku z wohnja njeseš? Z wočow mi dźi, falšniko! Wěm, zo sy ty, kiž je mi woheń założił." Michał ani słowčka njepikny. Położi Marju, kotraž bě do womory padnyła, Šołće do rukow a zhubi so mjez ludźimi.

Šołta nětko na ničo dale njekedźbowaše dyžli na swoju dźowku, zo by ju z womory wubudźił, joho žona a druhe jomu pomhachu, ju ze zymnej wodu mačejo. Skónčnje wotewri wona woči a rjekny z ćicha: „Nano, maći, dźakujtaj so Mitašec Michałej, dokelž sama njemóžu; mi je tak ćežko wokoło wutroby!"

Wšitcy so wjeselachu, najbóle pak Šołta; měješe dźěn zasy swoju dźowku, kotruž běše hižo za morwu měł. Jenož to joho mjerzaše, zo Marja, lědma z njemocy wotućiwši, hnydom na Michała spominaše.

Mjez tym běchu z pódlanskich wsow ludźo ze sykawami na pomoc přiježli; zhromadnje napinachu swoje mocy, zo so woheń njeby dale rozšěrjał, a bórzy běštej bróžnja a domske podtorhanej a woheń z wodu zalaty. Wokoło połnocy bě zasy měr we wsy. Při wopalnišću strażowachu

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac oktober:

Nowiny, radijo, film.

Hdyž běše Bóh Knjez rjany swět stworił a jón ze zelenymi rostlinami wupyšił a ze wšelakimi zwěrjatami woživił, rjekny wón naposledku: „Sčińmy človjeka po swojim wobrazu a swojej podobnosći. Njech knježi nad rybami w morju, nad ptakami pod njebjom, nad wšěmi zwěrjatami a po wšej zemi!“ Bóh postaji človjeka za knjeza a krala nad Božej stwórbu a poruči jomu, zo by krasny paradiz wobdźěłował a hladał. W kralowskej swobodźe ma človjek stać nad stworjenjemi zemje a je wobknježić. Hdyž človjek bohatstwa zemje za sebje dobywa, hdyž so do potajnosćow zemje zadobywa, wukonja Božu kazniu. Z pilnosću, wědomosću a techniku wukonja človjek Boži skutk dale, wukonja jón Božej česći. Cyła Boža stwórba khwali swojoho Boha stworićerja, wukonjejo Boži zakoń. Štož pak njerozomne stworjenja Bože wukonjeja bjez wědomja a bjez swobodneje wole, to ma rozomny človjek činić wědomnje a dobrowólnje.

Človjek wšak ma swobodnu wolu. Wón zamóže so wšelako rozsudźić, za dobre a za złe. Wón zamóže so wědomnje Bohu napřećiwić. Wón zamóže swoje khmanosće a swoje skutki za wšelake zaměry wužić a znjewužić. Wón zamóže z nimi sebje a druhich wozbožić a tak Boha Knjeza překrasnić. Človjek zamóže pak też wunamakanja a skutki techniki, haj wšitke dobre Bože dary znjewužić ke skutkam hidy a bjezbóžnosće.

Nowiny, radijo a film su wulkotne dary Bože. Ze žiwymi słowami a wobrazami zamóžeš woči a wuši človjekow zajeć a sej podćisnyć. Z tutymi srědkami hodźa so duše človjekow, haj cyłe ludy popadnyć. Něhdźe 150 milijónow človjekow čita wšědnje swoju nowinu. Na 50 milijónow słucha wšědnje na radijo. Wokoło 30 milijónow khodźi wšědnje do filma. Njejsu tele techniske srědki nowoho časa njesłyšana wulkomóc? Što by so přez nje zamohło dobre wuskutkować na swěće? Kak lohko mohł so přez nje Bóh Knjez spóznać a joho dobroty! Kelko mohło so Bohu přez to česće dać! Kelko wjesela a pokoja človjekam! Kak lohko mohła so ćma hrěcha, błuda a njepóćiwosće zahnać! Kak lohko mohło so roznjesć wjesołe poselstwo Bože! Kak lohko so rozpřestrěć kralestwo Bože, kralestwo lubosće na zemi! Kak lohko móhli so człowjekojo zrozemić a zjednać! Njemóhli tele wobkuzłace wupłody noweje techniki rozwjeselić a wozbožić nic jenož jednotliwcow, ale cyłe ludy, haj cyłe człowjestwo skować k wjesołej jednoće a k zbožownej, so lubowacej swójbje?

Modlmy so, zo bychu człowjekojo na swěće tele wurjadne dary Bože jenož k dobromu nałožowali: jenož k česći Božej a k swojomu spomoženju.

---

někotři wjesnjenjo, a Šołćicy běchu so na pódlanske Mitašec kubło sćahnyli.

Nazajtra bě wulke powědanjo wo wsy: někotři měnjachu, zo su Šołćicy sami wina na wohnju, druzy, kiž běchu Šołtu na Mitašec Michała swarjeć słyšeli, měnjachu, zo je woheń zatyknjeny; tomu pak tola nichtón njewěrješe, zo je Michał zapalił. Šołta sebi z wohnja wjele nlesčini; njebě drje nimo skotu ničo wukhował, tola měješe wšitko derje zawěsćene, tak zo wulkeje škody njeměješe. Bě poprawym wjesoły; měješe dźěn nětko winu, so zasy na staroho Mitaša a joho syna huntorić. Tuž też swój podhlad zjawnje wupraji, zo někotři so dźiwajo z hłowu wijachu, njewědźo, za koho zastupić. Haj, hdyž so Michał cyły dźeń njepokaza, počachu sebi to po swojej mysli wukładować: Božo, štó by sebi to wot Michała myslił!“

Wječor so přibliži a z nim přińdźe nowa powěsć. Jedyn wjesnjan, kiž bě štó wě z wotkal njedawno do wsy přićahnył, roćeše so na swoju dušu, zo je Mitašec Michała bróžnju zapaleć widźał; běše joho popadnyć spytał, tola prjedy hač joho dosćahny, bě Michał prječ a bróžeń so hižo paleše. Kaž z wětřikom přeběža tuta nowinka njeměrnu wjes a nichtón wjacy njedwělowaše; samo Pjaca, kiž tola Michała tak derje znaješe, to wěrješe.

Mjez tym bě Michał, kiž dźensa cyły dźeń doma dźěłaše, cyle měrny, njebě ničo zhonił, što sebi ludźo wo nim powědaja, njebě jomu ani tajkeje myslički do hłowy přišło; na Šołtowe słowa bě čisće zabył, dokelž sebi mysleše, zo je to jenož w hněwje prajił. Tu zawoła joho bur do jstwy. Jomu bě to cyle něšto nowe; přetož ženje njebě bur před nim ničo potajnoho měł, tola dźěše z dobrym swědomjom za nim. Pjaca ani słowčka njepraji, wotewri křinju, při sćěnje stojacu, a wzawši z njeje móšničku pjenjez da ju Michałej prajo: „Tu je twoja mzda.“

Michał, njewědźo, što ma to rěkać, so jeje njedótkny; tola Pjaca stłóči móšeń jomu do ruki, chcyše woteńć; tu zhraba so prašejo: „Směm snadź zhonić, čohodla?“

„Štóž ludźom twarjenja zapala“, wotmołwi Pjaca durje wotewrjejo, „tón też wě, čohodla!“

Nětko hakle Michał spózna, što to rěka. Dołho stoješe Michał zamysleny, njewědźo, što započeć; tola tu dlěje wostać njemóžeše, dźěše do swojeje komorki a zhrabawši swoje zmachi so wotsali. Nikoho w domje njezetka, nichtón njepraji jomu přećelne božemje. Ducy k swojomu nanej poča so we nim myslička hibać: „Što nětko započeć? — z čim sebi něšto zasłužić?“

Ach, njemóžeše sebi ničo na to wotmołwić. „Nětko sy khudy kaž prjedy, a hišće khudši! Z čim sebje, z čim nana žežiwić?“ Bě jomu tak zrudno, tak ćežko, zo so jomu sylzy po licomaj ronjachu; što dha móžeše započeć ze swojimi někotrymi slěbornymi! O, to běše ćežki puć, najzrudniši, kajkiž bě hdy k swojomu nanej šoł!

Tola nan, kiž bě hižo tak mnoho w tutym žiwjenju přećerpjeł, joho zasy změrowa; spušćejo so na pomoc Božu tróštowaše joho, zo nowa nadźija we nim zasy skhadźeć počinaše. Zo traš hišće wjetše njezbožo, wjetša zrudoba na njeju čaka, sebi ani nan, ani syn njemysleštaj, měještaj dźěn hišće wšo za hoše blady. Ale hodźinkow je wjele a kóžda přinjese něšto njeluboznoho. Nóc so miny, słónčko zeskhadźa a zasy so khowaše — Michał pak njebě wjacy doma — njezbožo bě na njoho přišło, njezbožo, wjetše hač móžeše je znjesć. Ach, wbohi Michał, wbohi nan! Cyle popołdnjo sedźeše stary Mitaš we swojej stwičcy so njehibnywši, blědy, stuleny, ani sylzy njeměješe, z kotrejž by ćežku, zrudobypołnu wutrobu wołóžił, stajnje před sobu hladajo bórbotaše: „Ach, su joho wotwjedli — wotwjedli! Božo, štó by sebi to myslił! Abo, je snadź tola winowaty, je snadź so dał hněwej předobyć a je zapalił, njewědźo, što čini? Ale ně, ně, to je łža! Hdyž joho wotwjedźechu, pohlada hišće posledni raz na mnje, kaž by chcył prajić: ‚Nano, ty wěš, zo sym njewinowany!‘ Haj, wšitcy su tebje wopušćili, tola twój nan će njemóže, će njecha wopušćić; přede mnu sy čisty, bjez winy. Ty pak, sprawny Božo,

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Vatikanskoho města. Při skóńčenju lětnich přednoškow na katolskej universiće w Milanje rěčeše prof. Giacchi wo wuskutkowanju Lateranskoho zrěčenja a wuzběhny při tym wosebje nawrót Italskeje ke katolskej tradiciji. Wón spomni, zo z tym njeje měnjeny italski lud, kiž ženje njeje Cyrkej wopušćił, ale stat, kiž je pod fašistiskim knježeństwom so ke katolskej tradiciji zasy wróćił, kotraž je tradicija italskoho naroda. Z Lateranskim zrěčenjom wutworjeny system wotpowěduje cyle stawiznam a duchej katolskeje Italskeje. Tutón system złožuje so na tu zasadu, zo stej Cyrkej a stat, kóždy na swojim polu, to najwyšše, a tohodla mjez sobu rozdźělnej; njedźiwajo toho pak je nuzne, zo mjez sobu sobudźěłatej. Tuta wěrna katolska theorija bu wot poslednich bamžow a wot najwjetšich italskich basnikow zastupowana. Dale rozestaja profesor, kak je so zrěčenjo tež w žiwjenju naroda wuskutkowało z tym, zo jednotnosć ducha a idealow wutwori, kotraž Italskej dowola, z nowymi duchownymi a dušinymi kubłami so wobohaćeć.

Swjaty Wótc dósta bróškowu premiju. We Castel Gandolfo wotmě so na předposlednjej njedźeli zajimawy swjedźeń, mjenujcy swjedźeń bróškow, kaž so to kóždolětnje stawa. Wjeršk swjedźenja je rozdźělenjo premijow. Na městnosći před bamžowskej villu stojachu mnohe jětki, na kotrychž běchu krasne čerwjenoličkate płody ze susodnych zahrodow wupołożene. Syła ludu pohibowaše so mjez jětkami, zo by jednoromu wobrjadej poswjećenja bróškow přitomna była. Před tym předwjedźe preměrowanjo płodow ratarski inspektor. Korb z wubranymi płodami bu potom zdobom z připisom měšćanskoho wobydlerstwa, kotrež Swjatomu Wótcej swoju dźakownosć a wjesołosć wupraji, zo je zasy jene lěćo mjez nim přebywał, přepodaty. Swjaty Wótc dar přija a požohnowa lud a joho płódny kraj.

Pius XI. a ratarjo. Njedawno wopyta skupina 150 rólnikow z krajiny Kampagnje, z kotrejež je italske knježerstwo z wotwodźenjom płódny kraj wutworiło, Swjatoho Wótca w Castel Gandolfo. Swjaty Wótc jich wosebje wutrobnje postrowi, dokelž je — tak praji wón — přecy wosebitu přikhilnosć k ratarskomu ludej měł. Rólnikojo wupłodźuja płody tuteje zemje a smědźa so tak mohł rjec za sobudźěłaćerjow Boha stworićerja a rjap cyłoho kraja měć, za kotrohož zeživjenjo so woni staraja. Wón chce jich žohnować, nic jenož tohodla, zo su do tejele krajiny ze swojimi powołanskimi khmanosćemi začahnyli, ale, štož je wjele waźniše, z wěru swojich wótcow a prjedownikow. Tutej wěrje dyrbja přecy swěrni zwostać, dokelž lěpje dyžli štó wědźa, zo je wěra zakład žiwjenja. Rjemjesłowny dźěłaćer by traš na mysličku přińć mohł, zo hamor dosaha, zo by swój wudźěłk zhotowił; rólnik pak wě, zo wša próca ničo abo jenož mało pomha, jeli Bóh luby Knjez swoje słónčko swěćić njeda.

Němska. Wo japoštołstwje pismowstwa wupraji so njedawno biskop hrabja Preysing z Berlina a žadaše žiwy a sylny zajim za cyrkwinsku nowinu diecejzy. Ke kóždej njedźeli do kóždeje katolskeje swójby, do ruki kóždoho katolika cyrkwinska nowina — tak wón praji.

Nowa cyrkej benediktinow w Münsterschwarzachu nad Mohanom bu 11. septembra wot biskopa Ehrenfrieda z Würcburka swjatočnje poswjećena. 18 abtow bě při swjatočnosći přitomnych, dale biskopja ze Speyera, Passawy a Wonsan-a w Koreji. Benediktinojo ze St. Ottilien su zbytki prjedawšeje abtownje w lěće 1913 pokupili. Münsterschwarzach w Delnich Frankach je za čas Karla Wulkoho 815 założeny. W lětstotkach srjedźnoho wěka je wšelake reformy nažiwił, časy kćěwa a časy rozpada. Po 30lětnej wójnje pozběhny so klóštr mócnje. 1743 natwari so tu cyrkej we słohu baroka, kotraž k najwuznamnišim tamnoho časa słušeše. W lětdźesatkach po saekularisaciji bu cyrkej wottorhana. Dźensa je klóštr Münsterschwarzach zasy wosebity rozkćěw dócpěł.

Zjednoćene Staty Ameriki. Pohrjebne swjatočnosće za njeboh kardinala Hayes-a New-Yorkskoho zbudźichu w tutym swětowym měsće njewšědnu skedźbli-

---

njewopušć naju!“ To běchu joho słowa hač do hłubokeje nocy.

Haj, běchu Michała wotwjedli! Na ranjo po wohnju přińdźe pólcaj do wsy, wuwoprašowaše so za wšěm, najbóle Šołtu a tamnoho njeznatoho, potom woteńdźe, zo by na druhi dźeń přišedši wotwjedł Michała do kłódy. Cyła wjes bě kaž splóšena, nichtón njezwěri sebi Michała zakitować abo wobžarować, wšako so nětko zdaše wšo wěste być; někotryžkuli mysleše sebi nětko to najhórše wo nim. Tola Šołta, kiž prjedy najwjetšu haru ćerješe, běše nadobo změrom; we wutrobje sebi porokowaše, zo je so tak daloko přešoł. Poča na zańdźene lěta, kotrež bě z Mitašom jako swojim přećelom přebył, myslić a přecy hłubšo a hłubšo so zamysli. Tola zo by snadź samomu sebi wšu winu dawał, Mitaša wo wodaco prosył a z nim so zjednał, na to bě joho hordosć hišće přewulka. Tak zwosta wšitko při starym.

Něšto časa so miny, ludźo we wsy běchu so zasy změrowali, tu přińdźe ze sudnistwa pismo, kotrež Šołćic ludźi, Mitaša, tamnoho cuzoho wjesnjana a někotrych druhich do města na sudnistwo žadaše. To prasny kaž wohnjowa kula do luda, wšudźom so wo tym rěčeše, jedyn wědźeše to, druhi tamne, to nichtón njemysleše na to, zo je Michał njewinowaty. Jenički človjek pak bě kruće wo tym přeswědčeny — a to bě Šołćic Marja. Wona wědźeše, štó bě woheń założił, běše joho ze samsnymaj wočomaj widźała, tola njebě mohła wotpomhać. Běše do swojeje komorki khwatała, zo by najnuzniše wěcy wurumowała. Ze styskom njewědźo, što započeć, bě sebi přečakała, a prjedy hač so dohlada, bě wobdata z płomjenjemi, z kotrychž ju Michał wumóži. Strašneje khorosće dla, hdźež jeje słabe žiwjeńčko z hrubej smjerću wojowaše, njemóžeše joho před njezbožom, zo joho wotwjedźechu, zakhować: bědźeše so dołhi čas, tola skóńčnje khorosć přewiny, zo móžeše runje dźensa, hdyž wopismo přińdźe, prěni raz zasy z domu wustupić; nětk pak też nikomu słowčka njepraji, zo bychu jeje wuprajenja na sudnistwje lěpje skutkowałe.

Nazajtra runje switaše a Šołćic ludźo so hotowachu do města. Zwoprědka Šołta njechaše Marji sobujěć dać, tola wona sebi njeda rěčeć, z mocu chcyše sobu; tuž jej skóńčnje dowoli. Pohonč zapřeže konjej, Šołta ze žonu so na wóz sydźeštaj, tola Marja z khěže wustupiwši dźěše z dwora. Šołtowa hišće na nju zawoła: „Nó, dźěn tola nětk pój, je wulki čas!“ Ale wona na nju njeposłuchaše a dźěše dale. Za khwilku přińdźe zasy, ale nic sama. Stary Mitaš zepjerajo so na nju dźěše z njej. O kak jara bě so přeměnił, zdaše so dźesać lět starši być! Přećelnje strowjo stupi k wozej a poskići Šołće ruku — a wón jomu swoju da, ničo njewotmołwjejo, wobličo pak wotwobroćeše, kaž by chcył zamjelčeć, zo je jomu nětko žel. Hdyž běchu so na to wšitcy zesydali, zapraska pohonč a wóz wotjědźe. Bě to zrudny puć za Mitaša. Dyrbješe dźěn tak rjec swojoho syna do jastwa přewodźeć; wšako njechaše joho po zdaću nichtó zakitać, nichtó za njoho słowčka prajić, tuž drje bě zrudny kónc tutoho dnja wěsty. Tola hdźež je zrudoba najwjetša, tam je husto radosć najbližša. Njepřijědźe z města wjacy sam, ale Michał bě z nim, bě swobodny, njewinowaty. Marja bě za njoho swědčiła přećiwo tamnomu cuzbnikej, kiž chcyše ze łžemi swoju winu zawodźeć, ale dósta so jomu zasłužene myto, krute jastwo. Z wjesołej wutrobu so Michał Marji dźakowaše, z radosću powitachu joho wjesnjenjo, kajo so, zo su so tak překhwatali, zo joho tak njespráwnje sudźachu.

(Přichodnje kónc.)

wosć. Kardinalojo ze Chikaga, Philadelphije a Quebeka, 56 arcybiskopow a biskopow ze Zjednoćenych Statow, zastupjerjo knježeŕstwa a města a mócna syła ludźi wobdźěli so na requiem w kathedrali swj. Patrika. W susodnych hasach z jara žiwym wobkhadom, wosebje na hasy amerikanskoho financnoho a překupskoho swěta, stojachu ludźo z čŕjódami, kotrymž so z wótřeréčakami pohrjebne wobrjady rozjasnjowachu.

W misijónskim sydlišću Kune w Indiskej, hdźež splah Katkaris bydli, bě hłuboka rozkora nastała, kotraž móžeše złe sćěhwki měć. Tu přińdźe misijonarej bratrej Zimmerej dobre dopomnjećo, zo by rozdwojenych ludźi wot jich zwady wotwobrośił. Katkarisojo na smjerć rady rejuja. Tu praji jim bratr, zo hišće ženje jich rejwać widźał njeje, hač njebychu też junu před nim rejowali. Hnydom běchu k tomu zwólniwi. Na reju sćěhowaše reja a skónčnje njechachu najradšo docyła přestać, doniž bratr kónc njeporuči. Na zwadu pak běchu kaž dźěći při wšěm wjeselu zabyli. Při jenej reji spěwachu Katkarisojo ke swojim pohibam wosebity spěw. Bratr njemóžeše jón zrozemić. Słyšeše jenož słowo: „dev" (Bóh). Hdyž so potom jich wopraša, što su po prawym spěwali, wotmołwichu rejwarjo trochu zadźiwani: „To sy tola sam nas wučił!" Běchu to prěnje słowa biblije: „We spočatku stwori Bóh njebjo a zemju . . ." Tale „reja stworjenja" bu po něčim dale a bóle wudospołnjena a skónči z wuhnaćom človjekow z paradiza . . . Skónčne słowa rěkachu: Satana, kiž prěnjeju človjekow zawjedźe, dyrbjeli zabić! Najprjedy spěwaše to předspěwař — a po nim wospětowachu to wšitcy z pjasćemi hrožo.

Dom kaž twjerdźizna.

Po rjanym lěćnym dnju přińdźech z wječora do wjetšeje wsy Kulowskeje wosady. Ludźo běchu so z polow hižo wrośili, a też bróžnje běchu hižo zawrjene. Jenož tu a tam w hródźach skót dopicowachu. Čichi měr a pokoj so pomału na wjesku lěhaše. Kajke wokřewne začuća su to za njeměrnoho měsćana! Kak rady zjednoćuje so z tajkim wjesnym wječornym měrom!

Wjes ma železnisku staciju, a wottud chcych domoj wotjěć. Ale mam hač do wotjězda hišće pół hodźiny časa. Stacija je skhowana w zelenych štomach jasnikow a wysokich topołow. Na powyšenym brjozy wjesneje rěčki, kotrejež woda tu nimo spěcha, móžeš so njemyleny wukhodźować. Wšudźe je ćicho, khiba zo něhdźe w dalokej runinje lokomotiva zahwizda. Tu a tam so swěca kolesarja mjez polami zamiknje. Horjeka na wysokim ćěmnym njebju so w njesměrnych zdalinach zybola stotore hwězdy. Ow Božo, kak blizko sym tola Twojej wšohomocy! Kak małe a njewažne su wšě moje starosće pornjo wěčnym wodźenjam swětow a časow!

Na tamnej stronje rěčki wupřestrěwa so rjana sadowa zahroda a wosrjedź zahrody stoji porjadne domske. Wokna su nmale wšě wobswětlene. W kuchini su pilne rucy při dźěle a wojstwje haruja a směja so wjesołe dźěći. Durje posleńcy su šěroko wotewrjene. Po zdaću měješe tu wonka hišće něchtó někajke wobstaranja. Domske poprawom moju skedźbnosć wosebiće njeputa. Njeje tomu też žaneje příčiny. Swójbne žiwjenjo kaž wšudźe druhdźe. Tu zasłyšu nadobo hłós wjetšoho dźěśća: „Nano, pój, chcemy wječorne paćerje wuspěwać." Tónle něžny hłós dźěśća — jeneje holčki — moju skedźbnosć na so sputa. Wonka w zahrodźe so nan wotwoła: „Haj, dočakajće, přińdu hnydom!" Krótko na to so posleńcyne durje zawrěchu. Swěcy we wšelakich woknach so wuhasnychu a jenož jene wokno wosta wobswětlene, najskerje w bydleńskej stwi. A přez tele wotewrjene wokno zasłyšach nana z krutym hłosom zakantorić: „Wótče naš, kiž sy w njebjesach . . .", a mjehki hłós maćerje a něžne dźěćace hłosy zapadnychu a zjednoćichu so we wječornym paćerju.

Mjez tym so mój ćah přibližowaše, dyrbjach na staciju. A wotjědźech domoj — do města. Moje mysle pak přecy zasy khwatachu wróćo k tamnomu křesćanskomu domej, hdźež so swójbni po krutym dźěle wšědnoho dnja wječor k zhromadnomu paćerjej zjednoćuja. To je zawěsće dom kaž twjerdźizna. A dźěći z tajkeje swójby móža tróštnje wopušćić w pozdźišich lětach staršiski dom a so podać do šěrokoho swěta — wšudźe budźe jich sćěhować kruty nanowy hłós, kiž so wšědnje jako prěni započa modlić: „Wótče naš, kiž sy w njebjesach . . ."

Cyrkwinske powěsće.

Budestecy-Hajnicy. (3. štwórćlěto.) Křćeni: 17. julija: dźowka pjekarskoho mištra Hermana Feliksa Šefra we Wulkich Debsecach; 20. 7. syn lěkarja dr. med. Jana Konrada Ernsta Wienolda w Budestecach; 24. 7. syn twarskoho dźěłaćerja Waltarja Alfreda Herziga w Budestecach; 31. 7. dźowka stražowoho zastojnika Bjedricha Hermana Waltarja Rejalla w Jiłojcach; 31. 7. syn sedlarja Bruna Kurta Marschnera w Kumwaldźe; 1. augusta: dźowka fabrikskoho dźěłaćerja Rudolfa Józefa Prokesa w Budestecach; 14. 8. dźowka twarskoho dźěłaćerja Ernsta Korle Prochna w Budestecach; 28. 8. dźowka papjernikskoho dźěłaćerja Hermana Sykory w Budestecach; 6. septembra: syn zamkarja Jaroslava Pinkasa w Budestecach. — Wěrowanja: 7. augusta: sedłař Herman Waltař Schneider w Bělšecach z kontoristku Marju Melanju Kralec z Budestec. — Zemrěli su: 12. augusta: elektrikař Alfred Gottstein z Budestec, 45 lět; 14. 8. dohladowař Franc Berger z Budestec, 65 lět; 23. septembra: invalidna rentnařka Hana Swobodźina z Budestec, 65 lět.

Skerje dźesać dušow, kotrež słódkosće hnady wužiwaja, padnje, dyžli jena jenička duša, kiž je w zrudobje. H. Suso.

Zbóžny tón človjek kiž mało rěči; přetož słowa husto přinjesu njezboža, překory a znutřkowny njeměr. H. Suso.

Spóznaćo našich słabosćow nas njedyrbi znjeměrnować, ale dyrbi runje našoho ducha zwjeselić, kiž je tak škitany před sebjelubosću a přehnatej sebjećesću. S. Franc ze Sales.

Čas je jenož krótka khwila. Čas zańdźe kaž błysk. Ćerpjenjo zańdźe z nim; je potajkim jara małe, dokelž tak krótki čas traje. H. Suso.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Kralowny swjatoho różowca, 2. oktobra 1938:
Boža mša str. 566; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. ze 17. njedź. po swjatkach str. 399, 3. wo swj. jandźelach pěstonach str. 552; Credo; Praefacija wo najzb. knježnje str. 10; poslednje sćenjo njedźele, str. 401.

18. njedźela po swjatkach, 9. oktobra 1938:
Boža mša str. 402; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. martr. Dionysiju a towařšach str. 451, 3. „Přede wšěmi strachami . . ." str. 353 pod 2); Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Pórclin
Kofej servizy we wos. wulk. wuběrku, 9 dźěl. wot 3,50 hr. Domj. sudobja wšěch druž. Pórclin ze zł. kromu, różičk. a dr. mustry k přikupowanju
„Hausbedarf" M. Pfuhl, Znutř. Lawska dr.

Nawěštki
w „Kat. Posole" maja
stajnje wuspěcha!

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr 3,60
Paleny kofej
125 gr 50 60 70 pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Džak.

Za wšitku lubosć, kotraž je so namaj při składnosći naju złotoho kwasa z ertnymi a pisomnymi zbožopřećemi a z darami w tak bohatej měrje wopokazała, wuprajamoj swój **najwutrobniši džak.** Wosebje džakujemoj so wysokodostojn. knjezej fararjej Janej Wjeńcy za wutrobne słowa a wšě lubosćiwe sobuskutkowanjo při swjatočnosći w domje Božim.

W **Hórkach**, 25. sept. 1938.

Jakub Brusk
a mandźelska Marja.

Džak.

Za wšitke zbožopřeća a dary při składnosći swojeje měšniskeje swjećizny a primicy džakuju so zdobom w mjenje staršeju z wutrobnym

„Zapłać Bóh luby Knjez!“

Džakuju so wšěm, kiž su sobu přinošowali, swjedźeń hódnje a swjatočnje wuhotować. Wosebity džak wuprajam Radwořskej młodźinje, wšěm spěwarjam a hudźbnikam.

W Radworju, w septembru 1938.

***Gerard Andricki**, nowoměšnik.*

Pěsničky serbskoho luda
w Hornjej a Delnjej Łužicy
wot Leopolda Haupta
a Jana Ernsta Smolerja
wudate w Grymje 1843
so eksemplar kupić pyta. Poskićenja zapodajće pod **W. V.** w Donnerhakec knihićišćerni.

Wšědne potřěbnosće
za domjacnosć
jako dary woblubjene.
Namakaće wulki wubjerk pola
Alfred Beitel
w Kamjencu
Budyšska droha 70

Hilger Lotzestr. 20 I
poruča płaćizny hódno:
Dobre wupjerki, łožace šaty / blidne šaty, kuchińske šaty.
Barchent za košle, khuty, spódnje suknje.
Ćopłe spódnje kholowy.

Pilnu a porjadnu
holcu
za hródź a domjacnosć hnydom pyta **tachantske kubło** na Hornčeńskej hasy 40.

Dwě holcy
do ratarstwa so hnydom pytatej **w Bronju čo. 13**

Pytam k 1. januarej 1939
spušćomnoho pohonča a holcu.
Mikławš Pěčak,
bur w Njebjelčicach.

Za měšćansku domjacnosć pytam pod dobrymi wuměnjenjemi jednoru staršu **wudowu** abo **rentnarku** za
hospozu.
Poskićenja chcyłe so wotedać pod čo. **101** w Donnerhakec ćišćerni.

Načinjenja za wusywy (Saatbeizen)
wšěch připóznatych znamkow
poruča
drogerija dr. Roeber
Bohata dróha 27

Knježkec *konditarnja*
Garbarska hasa 3 — Dalokor. 2216
poruča
za swjedźeńske přileżnosće swoje pisane platy, torty, tykancy, lód atd. — — Wosebite wudźełki a wulki wubjerk we **poprjancach** a **mjedowych tykancach.**
Dypkowne připósłanjo.
Při rjanym wjedrje přijomne přebywanjo na našej třěšnej zahrodźe.

Židźane tkaniny k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.
Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.
To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Rjane žonjace toški za tuni pjenjez!
T. Albert, Lawske hrjebje 10

Alphons
Schawseil
w Budyšinje, Bohata dróha
znaty wotrjadny wobkhod za serbske drasćenjo wočakuje waš wopyt. — Krasne nowe khuty, fale a rubiška atd. Čorny nabłowjacy bant we wšelakich šěrokosćach a płaćiznach.

Po dołhej a ćežkej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći wusny póndźelu, 26. nazymnika, ćiše naš horcolubowany, njezapomnity syn, bratr, swak, wuj, sotrowc a wnuk

Cyrill Słodeńk

w starobje 31 lět a bu na swj. Michała na Mikławšku swjatočnje pokhowany. Za bohate k-rowu-přewodźenjo a druhe wopokazma lubosće, wosebje za tróšne słowa knj. kapłana dr. Hórnika, wuprajamy wšitkim naš

horcy džak a wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!“

Ty pak, luby syno, spi w měrje po tutych zemskich tyšnosćach!

W **Budyšinje, Kamjeńcu** a **Berlinje,**
na dnju pohrjeba, 29. nazymnika 1938.

Hłubokozrudźena Słodeńkec swójba.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorečak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

41. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 8. oktobra 1938. | 76. lětnik.

„Njebja wupowěduja Božu česć a skutki Joho rukow wozjewja firmament."

Nazyma so přiblížuje z khwatkom. Słónco skhadźa rano hižo pozdźišo — a z wječora so khowa z časom. Nóc a ćma dobywatej a dźeń a swětłosć wotstupujetej. Hdyž z wječora hladamy k njebju horje, tu so nam poskića wulkotny wobraz. Hwězdy wustupuja na njebjeskej módrinje jasnišo a wótrišo dyžli hdy.

Luby čitarjo! Pój ze mnu, pozběhńmoj we wječornej ćěmnosći swojej woči k njebju a rozhladujmoj so trósku po firmamenće. Budźeš hladać a hladać a njebudźeš so móc dodźiwać nad dźiwami Božeje mudrosće, kotrež so tebi zjewja.

Jenož kaž žehliwe, we swojim samsnym swětle so kupace dejmanty, kaž złote hozdźiki, zabite do njebjeskoho wjelba, tajke so ći zdadźa być hwězdy na njebju. A we woprawdźitosći su to swěty njesměrneje wulkosće. Naša zemja wopřija wjacy hač billion kubikmetrow. Hwězda „Saturn" pak je sto króć wjetša hač naša zemja. Sto zemskich kulow potajkim by hakle joho wulkosć dosćahnyło. „Jupiter" ze swojim jasnym swětłom, kotrohož móžemy na nócnym njebju wobkedźbować, je 1297 króć tak wulki hač naša zemja. Hišće wjele wjetše su „stojate" hwězdy. Te njemóžemy wjacy měrić po našej zemi — tu trjebamy wjele wjetšu měru: słónco. Słónco je 1 300 000 króć wjetše hač zemja. „Sirius" pak je połtřeća króć, haj po někotrych 12 króć wjetši hač zemja.

Što je tute kolosy, kotrež našomu wóčkej njesměrneje zdalenosće dla jenož jako dypki so zdadźa, na njebjo postajił? — A potom tele ličby! My smy za čas wothódnoćenja pjenjez z wulkimi ličbami, haj samo z milijardami a bilijónami ličili — a smy trochu na wulke ličby zwučeni. Ale što rěkaja tele ličby poruno ličbje hwězdow na njebju? Hdyž by, luby čitarjo, junu na jenej hwězdarni z dalokowidom na njebjo hladał, by so ći zdało, jako by tam najhusćiši sněh padał, jako bychu tam milijóny a milijóny sněhowych mjećelow mjez sobu so měšałe. A kak wjele hwězdow njemóžemy docyła widźeć, samo nic z wobrónjenym wóčkom! „Přelič hwězdy, jeli móžeš" praji Bóh něhdy Abrahamej a tak tež njedźiwajo njeličenych wunamakanjow nam čłowjekam 20. lětstotka.

Što so na tutych njeličenych ćělesach wšo stawa, kajke žehliwe maćizny so w jich znutřkownym płomjenja, kajke smalate wichory na jich wjerchu zakhadźeja, kajke hromady swětła a horcoty wone do swěta mjetaja, štó mohł to wšo wopřimnyć! Horcota słónca je na 5—6 milijónow stupnjow wobličena. Podobna drje budźe tež horcota druhich stojatych hwězdow. Kajka móc je tomu třěbna była, zo móžeše tute ćělesa do tajkeje žehliwosće a horcoty zahnać!

A tele žehliwe kolosy pohibuja so z njesměrnej spěšnosću, wone su wšitke w stajnym harmoniskim hibanju. „Słónco", tute hobrske ćěleso, pohibuje so wšědnje na 8 milijónow kilometrow we swětowej rumnosći; „Arktur„ we sekundźe 674 kilometrow. Štó wjedźe tute njebjeske ćělesa na jich puću? Štó je za tute njeličene hwězdy na lěttysacy doprědka porjad jich drohowanja wumyslił? Njebjeske ćělesa wjerća so wokoło sebje samych a kaž bychu rejku předwjedle, tež wokoło tych druhich. Harmonija tohole pohibowanja złožuje so na wosebite mathematiske zakonje — formule, kotrež zwuhudać drje so čłowjeskomu duchej ženje njeporadźi. Hač dotal so njeje njedźiwajo najdokładnišoho slědźenja wědomostnikow poradźiło, drohu třoch wokoło sebje rejwacych ćělesow wobličić. Tu pak so jedna wo wot so njewotwisne pohibowanjo milijónow a milijónow njebjeskich ćělesow. Štó je tute puće wobličił? Štó zakonje a porjad tohole hibanja dowumyslił? Na to móžemy jenož wotmołwić: Njeskónčna mudrosć Boža. Dopokaz za to swěći wot lěttysacow sem kóždu nóc na našu zemju dele w tej spodźiwnej reji, kotruž hwězdy rejuja na nócnym firmamenće.

A kak daloko su tute žehliwe swěty wot našoho planeta, našeje zemje, zdalene? Tak daloko su zdalene,

zo někotre z nich so zdadźa jenož někajka mhła być. My mjenujemy tohodla tute skupiny hwězdow mhłowiny. Znajemy spěšnosć swětła. Za sekundu přeměri wone 300 000 kilometrow. Njedźiwajo teje spěšnosće trjeba po wobličenju wědomostnika Humboldta swětło 2 milijónaj lět, zo by přestreń přelećało, kotraž nas wot tychle mhłowinow dźěli. A zo by swětło wot zdalenych njebjeskich swěcow naše wóčko dosćahnyć mohło, dyrbješe cyła swětowa rumnosć do wšěch bokow z wosebitym srědkom wupjelnjena być — mjenujemy tutón srědk: **aether = trosć** —; tuta swětło njese. Što trosć je, njewěmy. Ze žanym mikroskopom ju njemóžeš spóznać, ani na chemiskim puću rozjasnić. Tale trosć je něšto hinaše hač maćizna, z kotrejež hewak wěcy wobstoja — a to je derje tak. Hewak by też trosć k maćiznojtym wěcam zhustnyła — a we swětowej rumnosći by nastała njesměrna prózdnota, tak zo njeby někajki zwisk z hwězdami móžny był. Spodźiwne je, zo je tute njesměrne morjo trosće cyle jenak po cyłym swěće rozdźělene. Tute hromady aethera — trosće do njeskónčnych zdalenosćow cyle jenak rozdźělić a pře wšě časy jenak rozdźělene wudźeržeć, tak zo něžne žołmy trosće přecy tesame wostanu, kajki to skutk! Najebać swojeje přelohkeje hibliwosće njebywa trosć někak roztřasena přez hwězdy, kotrež z njesměrnej spěšnosću leća — wona pohibuje so w runej liniji dale. Wšitke aetherowe žołmy, njech pokhadźeja wot sebje zdalenišeje hwězdy abo wot jednoreje zapalki, njech su w hibanju wot lětłysac sem abo runje nětkle zbudźene, wšitke wotpowěduja cyle a dospołnje brónicy (Netzhaut) našoho wóčka. Něžna swětła pruha nam přeradźa, kajke maćizny so tam žehla, zwotkelž wona přikhadźa, přeradźa nam, hač so tute hibaja abo nic.

Kajke dźiwy Božeje mudrosće! Zawěrno, kralowski spěwar psalmow ma prawje, hdyž wyska: „Njebja wozjewjeja česć Božu a skutki Joho rukow wopowěduje firmament.“

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Štwórtk tydźenja pokhowachmy na našim kěrchowje małoho Hančkec Benka z Radworja, nimale třilětnoho hólčka, kotrohož nan je na knježim dworje pohonč. Wšitcy wosadni ze staršimaj sobu žaruja, dokelž bě smjerć ćim bóle wobžarować, zo bě dźěćo wumrěło přez někajke zajědojćenjo, kaž lěkarka praji. Njehodźi pak so prajić, kajke jahody je dźěćo jědło a hdźe. Też joho bratřik a sotřička běštaj skhorjełoj, ale staj so mjez tym zasy zhrabałoj. Kaž so zda, měješe zemrěte dźěćo wosebje słabu wutrobu, tak zo njemóžeše khorosć přětrać.

— (Wyšša sotra khora.) Srjedu tydźenja dyrbješe so naša wyšša sotra Ludwiga do Kulowa do khorownje swjatoho Wójćecha podać, zo by so tam wustrowiła. Kaž słyšimy, so zasy polěpšuje, a nadźijamy so, zo so po Kulowskej kermuši bórzy zasy k nam wróći. Mjez tym wšak matej našej sotře, kiž stej samej, rucy połnej dźěła z wosadnymi khorymi a dźěćimi.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 14. okt. 1938, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Kamjenca. (Cyrkwinske powěsće za sept.) Křćeni: Wórša Šěrakec, dźowka skałarja Józefa Šěraka w Kamjencu; Hana Fischerec, dźowka tkalskoho mištra Franca Fischera w Němsk. Gabloncu. — Z cyrkwje wustupištej dwě wosobje. — Domawobstaranjow dwě. — Wumrěła: Minna zwud. Burghardtowa rodź. Bušec z Kamjenca, 86 lět.

Skutki staršich su knihi, z kotrychž maja dźěći wuknyć.
S. Khrysostomus.

Nowe pišćele w Radworju.

Minjenu njedźelu, prěnju oktobrsku, woswjećichmy pódla statneje domkhowanki hišće dwoji druhi swjedźeń, swjedźeń swjatoho rózowca a swjedźeń poswjećenja našich nowych pišćeli. Dokelž je pola nas na swj. rózowca stajnje wjele spowědnych ludźi, přińdźe kóždolětnje k nam druhi duchowny. Lětsa pomhaše w spowědnym stole naš nowy młody knjez Gerhard Andricki. Kak so wšitcy wjeselachmy, hdyž nam nowowuswjećeny měšnik z našeje wosady też ze swjedźeńskim prědowanjom wutroby pozběže a zahori. Směmy wěsće wot njoho něšto wurjadne wočakować.

Wotpusknych ludźi też lětsa dosahaše, hačrunjež napadny, zo tu lětsa awto z Khróšćanami brachowaše.

Wulki wuznam měješe minjena njedźela přez to, zo buchu naše nowe pišćele poswjećene. Do dopołdnišich kemši dźěše wosadny knjez farař ze 4 hólčkami horje na khór, zo by wuspěwał zhromadnje z knjezom kantorom psalm 150, tutón khwalospěw, w kotrymž su Izraelića namołwjeni, ze wšěmi instrumentami Boha khwalić a česćić. Na to knjez farař pišćele woswjeći a zanjese „Te Deum“. Prěni raz pišćele zaklinčachu a sławjachu Boha Wjeršnoho, ke kotrohož česći su postajene. Na wulkich kemšach přewodźachu pišćele kěrluše našich wosadnych. Mócnje a hordoznje rozlěhachu so zwuki přez rumnu cyrkej a pozběhowachu wutroby z mocu horje k wyšinam. Napadny nam lubozny, jasny zynk, kajkiž pola našich starych njeběchmy zwučeni. Wot swjatkow je firma Eule w Budyšinje pišćele twariła, a myslachmy sebi, hižo prěnju njedźelu septembra — na primicu — je zhotowjene dóstać. Štož bě tehdom njemóžne, je so nětko wěrnosć stała. Z wulkej swědomitosću a wušiknosću su pišćele twarjene a mištrscy intonowane a hłosowane. Naše stare pišćele mějachu 16 registrow, mjez tym zo maja nowe 26. Wot starych pišćeli ničo njewosta, khiba někotre cynowe pišćałki. Wjeselimy so, zo bu tak skónčnje dopjelnjena žadosć mnohich wosadnych, kotřiž přecy bóle spóznawachu njedostatk starych, kotrež snadź běchu jónu sylne dosć za staru cyrkej, ale kotrež njedosahachu a njemóžachu wupjelnić naš wulki nowy dom Boži. Při nowotwarje cyrkwje wšak běchu dosć druhich wuikich wudawkow, tak zo bě tehdom njemóžne, też hišće nowe pišćele stajić. Spominamy w dźakownej lubosći na toho, přez kotrohož wulkomysłne wotkazanjo bu nam nowotwar pišćeli zmóžnjeny: na našoho něhdušoho knjeza fararja Jakuba Nowaka. Póndźelu běchu tohodla wosebje za njoho spěwane kemše, na kotrychž nowe pišćele z wěriwymi Boha za drohoho wotemrětoho prošachu.

Tak njech dopjelnjuja pišćele swój swjaty nadawk: pozběhować wutroby wěriwych horje k njebjesam a jich zahorjeć k spěwej a khwalbje Božej!

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

Dźakny telegram němskich kardinalow na wjednika.

Z přičiny zjednoćenja sudetskich Němcow z němskim statom pósła kardinal Bertram zańdźenu sobotu na wjednika a kanclera sćěhowacy telegram:

„Wulki skutk za zawěsćenjo měra mjez ludami dawa němskomu episkopatej přičinu, zbožopřećo a dźak w mjenje diecejzanow wšitkich němskich diecejzow z najwjetšim počesćowanjom wuprajić a za njedźelu swjatočne zwonjenjo postajić.“

W nadawku kardinalow Němskeje:
arcybiskop kardinal Bertram.

— Dokónčenjo swjatych misijónow w Kamjenicy. Zańdźenu njedźelu dokónčichu so na swjatočne wašnjo 14dnjowske misijóny we wšěch Kamjeničanskich farskich cyrkwjach. Po skónčacym misijónskim prědowanju wob-

nowichu wosadni křćeńske sluby a najdostojniši knjez biskop Mišnjanski we wšěch cyrkwjach poréča a wudźěli bamžowske požohnowanjo. Z „Te deum“ a sakramentalnym požohnowanjom wobzamknychu so hnadypołne dny nabožnoho wobnowjenja.

— W našej farskej cyrkwi swj. Bena w Mišnje bu zańdźenu njedźelu po różowcowej pobožnosći nowy wobraz swjateje Therezije wot Jězus-dźěćatka swjatočnje poswjećeny.

— Biskopske dny we Wolešnicach w Rudnych horach. Wot 1. hač do 3. oktobra přebywaše najd. knjez biskop Mišnjanski we Wolešnicach. Chcyše z tamnišej wosadu w zhromadnym paćerju zjednoćeny być. Sobotu wječor bě žnjowy dźakny swjedźeń we wosadnej cyrkwi. Knjez farař Donat wyššoho pastyrja z wutrobnymi słowami powita a prošeše joho wo słowa trósta a pohonja a wo biskopske požohnowanjo. K prěnjomu razej nětko knjez biskop k wosadźe hórnikow réčeše a wudźěli biskopske požohnowanjo. Njedźelu rano wopyta knjez biskop zwonkownu staciju Hohenstein-Ernstthal. Na pontifikalnej Božej mši předowaše wo wuznamje swjatoho różowca. Popołdnju wopyta najdostojniši knjez biskop Hohendorfsku kapału a Lugawsku wosadu. Póndźelu dopołdnja zhromadźichu so žony, maćerje a dźěći z duchownymi tamnišeje wokoliny k biskopskej Božej mši. Knjez biskop réčeše wo swjatosćenju křesćana ze złoženjom na žiwjeńske přikłady swjatych předkhadnikow. Biskopske dny na wosadnych hłuboki začišć zawostajichu.

Wo swjatym pismje.

Wo najważnišich přełožkach a wudaćach Swjatoho Pisma.

1. Swjate Pismo Staroho Zakonja je hebrejscy spisane, jenož někotre z pózdnišich knihow greksky. Wokoło lěta 245 před Khrystusowym narodom bu prěni króć přełožene a to w Alexandriji do grekskeje réče. W tymle hłownym měsće Egiptowskeje hromadźachu tehdyši kralowje duchowne płody cyłoho zdźěłanoho swěta. Tuž buchu tež spisy Staroho Zakonja, tónle drohi pokład israelskoho ludu, po prócstwje krala Ptolomaea Lagi wot 72 wučenych Židow do grekskeje réče, kotraž so tehdy wot wšitkich zdźěłanych rozemješe, w Alexandriji přełožene. Tutón přełožk mjenuje so alexandriski abo najbóle „Septuaginta“, t. r. sedmdźesat, dokelž běchu [dwaj a] sedmdźesaćo jón dokonjeli. Ma wulku ważnosć, tež swjeći japoštołowje, wosebje spisaćerjo Nowoho Zakonja, jón znajachu a nałožowachu. Pozdźišo bu Stary Zakoń tež wot druhich wučenych wjacy króć do grekskeje réče přełoženy, tola so tute přełožki mjenje waža.

2. W druhim křesćanskim lětstotku bu Swjate Pismo Staroho a Nowoho Zakonja hižo do łaćonskeje réče přełożene; tónle přełožk réka „Itala“. Stary Zakoń bu po grekskim přełožku Septuaginta, nowy po prěnjotnych spisach swjatych japoštołow dokonjany. Dołhi čas trjebaše so Itala jeničcy w křesćanskej cyrkwi, wšudźom, hdźež so łaćonska réč réčeše. Při wotpisowanju pak stawachu so tež při najwjetšej kedźbnosći zmylki, někotři dowolachu sebi tež samowólnje wšelake wěcy přeměnjeć. Tohodla bě w rukopisach wulka wšelakosć. Tuž poruči bamž Damasus swj. Hieronymej, zo by łaćonski přełožk z grekskim přirunał a porjedźił. To je so wot swj. Hieronyma stało. Tola tónle tak porjedźeny łaćonski přełožk njeje so rozšěrjał z wuwzaćom psalmow, haj někotre knihi přełožka su so cyle zhubiłe. Wina na tym bě, zo swjaty Hieronym so sam z tymle porjedźenjom po grekskim přełožku njespokoji, ale z hebrejšćiny Swjate Pismo Staroho Zakonja do łaćonskeje réče znowa přełoži. Wón bě w młodosći hižo hebrejsku réč nawuknył, a zo by kraj a wšitke wobstojenja, na kotrež so Swjate Pismo poćahuje, lěpje spóznał, přesydli so do Bethlehema, a dźěłaše tudy 20 lět na nowym přełožku, kotryž bu lěta 405 dokonjany. Nowy Zakoń bu z Itale wzaty, ale z prěnjotnym grekskim wudaćom kedźbnje přirunany, a po nim porjedźany. Hieronymowy přełožk je tak dospołny, zo lěpšoho łaćonskoho nimamy; powšitkownje bu w běhu lětstotkow wot wšitkich křesćanskich ludow přiwzaty a wot Cyrkwje w jeje wučbje a žiwjenju jako najswěrniši přełožk Swjatoho Pisma trjebany. Ma tohodla tež mjeno: „Vulgata“, to réka powšitkownje rozšěrjena biblija a jako swěrnje přełožena přijata. Cyrkwina zhromadźizna w Trienće je postajiła, zo ma so přełožk „Vulgata“ při zjawnym wučenju k dopokazanju křesćanskich wěrnosćow, při Božich służbach w liturgiskich knihach jeničcy

Lubujće swojoho njepřećela.

Wjesne powědančko ze zańdźenych časow.

(Skónčenjo) IV.

Nazajtra słónčko zeskhadźawši zhladowaše mile do Mitašoweje jstwički, hdźež so hišće ničo njehibaše; wobaj, nan a Michał, hišće kruće spaštaj. O kak słódki bě to měr po zrudnych, bolostnych dnjach! Nahle pak wotućiwši pozběže so Michał we swojim łožu a hłuboko zdychujo hladaše spłóšiwje wokoło, ale hnydom so rozhladawši posměwkowaše so wjesele, zo je zasy doma. Ćežki són bě joho wobdał: sedźeše na twjerdym lěhwje, widźo wokoło so jenož čorne, zymne murje, před sobu tołste dubowe durje z wulkim zamkom — z krótka, zdaše so jomu, kaž by był w jastwje, tu nadobo zaśćerča kluč w zamku — na čož wotući. O kak rjenje bě nětk zasy doma! Wjesele sebi wšo wobhladowaše, pohlada do wokna — tola što to? Wonka před woknom widźeše rjanu ranku z bělych lilijow naplećenu a wosrjedź njeje wulku čerwjenu różu. Zwobleka so, wočini wokno a wza ranku do ruki, tu wupadźe z njeje papjerka. Rychle ju zběže, tu widźeše napisane:

Čista wutroba
Je ta studnička,
Kiž nam dawa móc a sylnosć,
K dobrym skutkam prawu wěrnosć,
A we hórkosći
Dušu wokřewi.

Čista wutroba
Je ta hwězdźička,
Kiž we ćmowej, smjertnej nocy,
Hdyž nam zańdu naše mocy,
Miłu jasnosć da
Na puć do njebja.

Ze spodźiwanjom čitaše Michał tele rjadki, z wjesołosću wobhladowaše sebi rjane lilije. „Što też je je daril?“ so prašeše, ale njemóžeše nikoho zhudać. Też nan wotućiwši njemóžeše so dopomnić, wot koho móhłe być. Tola skónčnje na to zabuštaj, wjeselo so rjanoho zasywidźenja po tak zrudnym njezbožu.

Tak miny so dźeń. Při ćmičcy wustupi Michał z domu, zo by so po polach přešoł. Sebi přemyslujo, što by nětko najlěpše započał, winy so mjez polemi a łukami ke keŕkam, hdźež bě prjedy husto spěwam ptačkow posłuchajo tak rady přebywał. Ke keŕkam docpěwši zasta, tu zasłyša cuni, lubozny hłós přez keŕki, zo wokoło sebje wšo zabu. „To je wona, to je Marja“, rjekny při sebi a kročeše přez młodźinu. Ju překročiwši wuhlada Šołćic Marju hrabajo na łučcy trawu, a zasy wona zaspěwa: „Čista wutroba . . .“ Běchu to same hrónčka, kaž běše je rano na papjercy čitał. O kak joho to zwjeseli! Mjełčo dźěše po łučcy k njej, zo ju njeby mylił, a blizko při njej zasta. Marja bě runje z khribjetom k njomu wobroćena, tak joho njepytny. Hdyž bě dospěwała, přistupi Michał přećelnje strowjo.

Marja so ruče wobroći. „Ach, Michale, to sy ty? Kak sym so će stróžiła!“

„Wodaj mi; njechach će mylić“, zamołwješe so Michał.

„Je dha so ći mój spěw tak jara lubił?“ prašeše so Marja.

„Ow, bě jara rjany. Tola lilije z čerwjenej różu so mi hišće bóle lubjachu“, wotmołwi Michał na nju zhladujo. „Marja, njejsy mi ty nježne kwětki dariła?“

nałožować a zo dyrbja wšitke přełožki, kotrež maja so z dowolnosću cyrkwineje wyšnosće rozšěrjeć, po Vulgaće jako authentiskim abo prawym přełožku dokonjane być. Tohodla je tutón serbski přełožk po rjedźe Vulgaty dźěłany. Rozdźěl mjez Vulgatu a originalom pak je jara snadny a nastupa njewažne słowa.

3. Biblija je do wjacy stow wšelakich rěčow přełożena. Po dokonjenju grekskoho přełožka zhotowichu so aramejski (chaldejski), samaritanski, syriski, arabski a druhe we narańšich krajach. W nawječornych krajach pak su znate: gothiski (w 4. lětstotku), słowjanski (w 9. stotku) wot swj. Cyrilla a Methodija, anglosakski (też w 9.), němski (zdźěla, w 10.), francózski atd. Wot spočatka knihićišćenja (w druhej połojcy 15. st.) wozjewichu so přełožki a nowe wudawki spěšnišo; španiski (1470), italski (1471), francózski (1487), češki (Nowy Zakoń 1475, cyła biblija w Prazy 1488 čišćana), němski (5 wudawkow do lěta 1477, 12 wot 1477—1520) a Lutherowy (1522—34), starosłowjanski (1581) atd.

4. Do našeje hornjołužiskeje rěče přełoži Jurij Hawštyn Swětlik (Swótlik) z Kulowa, farař a kanonik we Radworju (1683—1707) a potom w Budyšinje (1717—1729 senior) najprjedy Nowy Zakoń (dokonjany 1688) a po něčim Stary Zakoń (dokonjany 1707). Tutón přełožk pak njehodźeše so bohužel w čišću wudać, dokelž bě jenož mało Serbow katolskich zwostało. Za lutherskich hornich Serbow wuńdźe Nowy Zakoń 1706 wot Michała Frencela po Lutherowym němskim přełožku zhotowjeny, a 1728 cyła biblija. Do delnjołužiskeje narěče přełoži Nowy Zakoń najprjedy Mikławš Jakubica (1548), kotrohož rukopis so w Berlinje khowa, a čišćany bu přełožk Fabricija lěta 1709; Stary Zakoń wuda Fryco hakle 1796.

W nowišim času je J. Buk dźěł Nowoho Zakonja do čisteje rěče přełožił, kotrohož dźěł (swj. Matej a swj. Marka 1—3, 8) je w Lěče 1862 wudał. Tute wudaće njepoznamjenja parallele a nima přispomnjenja.

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Vatikanskoho města. Ličba kardinalow je na 64 spadnyła. Po zemrěću kardinalow: Serafinia, Hayesa a Laurentia wopřija kollegium kardinałow jenož hišće 64 sobustawow. Mjez nimi su 35 Italčenjo, 29 přisłušeja druhim narodam.

Z Pólskeje. Kardinal Aleksander Kakowski, arcbiskop Waršawski, woswjeći 14. septembra 25lětne biskopske jubileum. Wysoki jubilar móže na wulke wuspěchi we swojim pastyrskim zastojnstwje wróćo hladać. Wón nastupi swoje biskopske zastojnstwo we Waršawje z krótka před swětowej wójnu a wuznamjeni so při kóždej składnosći z wosebitej zmužitosću. Hdyž wójna howrješe wokoło Waršawy, wosta wón na swojim městnje a namołwješe też druhich k zmužitosći a wutrajnosći. Hdyž bu njewotwisnosć Pólskeje zjawnje wuwołana, bu wón za regenta powołany. Za čas swojoho biskopskoho skutkowanja je wón we swojej diecezji 288 we swětowej wójnje zničenych cyrkwjow a kapałow zasy natwarił. Je sebi też wosebitu zasłužbu dobył z tym, zo so we Waršawje wulkotny dom katolikow natwari. Při składnosći nětčišoho joho jubileja kupi duchownstwo arcydiecezje historiski dom we Waršawje a załoži w nim museum za cyrkwinske wumělstwo. Na wotewrjeńskej swjatočnosći wobdźěli so też pólski statny president.

Swoje 50lětne měšniske jubileum woswjeći biskop Szelaczek we Lucku, kiž je sebi wulke zasłužby dobył z tym, zo mnohich katolikow wot prawosławneje cyrkwje wróćo dowjedźe ke katolskej. Za čas joho 13lětnoho biskopskoho skutkowanja nasta 102 nowych farskich wosadow, mjez nimi 18 ze słowjanskim wobrjadom.

A byrnjež wšitko khabłało a padało — kříž wostanje stojo!

Mócny kamjeńtny kříž pozběhowaše so k njebju na małej zelenej hórcy a pod hórku rozlěhowaše so ćichi zeleny dólčk. Kaž hobr stoješe kříž srjedź zelenych polow a łukow. „Mórowy kříž“ abo „jutrowny kříž“ běchu jomu narjekli. Do kamjenja wudypany ličbnik lěta 1620 bě hišće cyle derje spóznać. Wokoło jutrow lěta 1620 běše w tutym małym, ćichim dólčku skónčnje zastał zakhadźeć zły mór. Zo bychu za to dali česć najwyššomu Knjezej, zo je wotewzał wot nich tutón prut Boži, surowy mór, postaji wěriwy

---

„Luby Michale, njesmědźach dha to?“ dźeše wona a hladaše tak prošo na njoho, kaž by chcyła prajić: Wzmi je jako dar lubosće a spominaj druhdy na mnje!

Michał přimny ju wjesele za ruku a rjekny: „Měj dźak, ženje ći to njezabudu!“

Dołho so tak za ruku dźeržo powědaštaj, doniž so we wsy swjaty wječor njezazwoni, štož Marju domoj wołaše. Tuž sebi dobru nóc prajištaj; Marja wobroći so do wsy, Michał pak dźěše dale a přińdźe po šćežcy, kiž do blizkeje wsy wjedźeše, k młynskej rěcy. Wobroći so a dźěše khwilku po brjozy, tu wusłyša za khribjetom styskne wołanjo wo pomoc. Khětře so zawróći a běžeše naspjet, dóniž k ławcy njepřińdźe, kiž prěki přez rěčku ležeše. Běše so tam najskerje něchtó wobsunył a do wody padnył; njewołaše drje so hižo wjacy, słyšeše jenož wosrjedź rěki stonanjo a pluskotanjo. Bjez komdźenja skoči do wody; lědma pak so tepjacoho płowajo dosćeže, so tutón pod wodu zhubi, tola so Michałej poradźi, joho za ruku popadnyć a na brjóh sćahnyć. Trochu wodychnywši poča joho třasć a sudrować, zo by žiwjenjo zasy wubudźił, štož so jomu skónčnje też zbožownje poradźi. Z wulkej wobćežnosću donjese joho do wsy, hdźež hakle spózna, zo je Šołtu wumožił.

* * *

Nazajtra přińdźe Šołta k Mitašej; bě zasy strowy, joho krute stawy běchu za nóc wšo přewinyłe. Mitaš a Michał joho wjesele powitaštaj. Šołta so wšón hańbujo so začerwjeni, zo bě človjekaj tak njesprawnje hanił, kiž běštaj tola stajnje joho přećelej byłoj. „Běše tola prawje njerozomnje“, rjekny, „zo běchmoj tak dołhi čas na so.“

„Pětrje, ja běch twój přećel wot młodosće“, wotmołwi Mitaš, „ženje na to njemyslach, so z tobu rozkorić.“

„Haj, wěm to. Ty běše stajnje mój dobry přećel; ale ja, ja sym tebi tak wjele křiwdy činił, zo so nětko hańbuju. Jakubje, móžeš mi wodać!“

Mitaš ničo njewotmołwi, ale přimny joho za ruku a wóčko so jomu ze sylzami zyboleše. Też Šołta so njemóžeše dale zdźeržeć, bě přećela spóznał, kotrohož tak dołhi čas we swojej hordosći njeznaješe. „Měj dźak, měj dźak!“ běchu joho jeničke słowa.

Potom wobroći so k Michałej. „Też tebje mam wo wodaćo prosyć. Wěm wšak, zo sy mi hižo dawno wodał, ty dobra duša! Tola pój k nam, zo bych ći mytował, štož sy na mni činił. Ale ně, dočakaj khwilku, dóniž doma njepobudu!“

Zawróćiwši so wotewri durje, tu přińdźe Marja, kiž chcyše so Michałej podźakować. „Widźiš, tu hižo dźe!“ rjekny Šołta a dowjedźe ju k Michałej. „Wěm, zo mataj so lubo; ničo njech waju wjacy njedźěli!“

Michał a Marja slubištaj sebi swěru hač do smjerće. Mitaš a Šołta pak jeju žohnowaštaj.

Za někotre njedźele hospodarješe Michał z młodej mandźelskej na prjedawšim nanowym kuble, a bórzy přepoda jomu Šołta też swoje, zo by na wuměnku poslednje lěta měrnje přeživił. Stary Mitaš pak dołho tute zboże wjacy wužiwać njemóžeše: słabnješe, dóniž so skónčnje njelehny, zo njeby wjacy stanył. Husto stoješe Šołta při joho rowje žarujo wo swěrnoho přećela, dóniž też sam joho njesćěhowaše.

ludźik na hórcy wulki kamjeńtny swjaty křiž. Do njoho buchu wudypane słowa:

„A byrnjež wšitko khabłało a padało —
křiž wostanje stojo!"

Na tutej hórcy připrawi sebi junu general z Ziethen, kralowy najlěpši přećel, kaž bě też přećel cyłeje armeje a cyłoho luda, za swój štab swoje lěhwo.

Wot połnocy sem wočakowachu njepřećela. We wjescy stojachu někotre kanóny, kotrež dyrbjachu njepřećela zamylić, a potom chcyše wón, z Ziethen, z lěsa, kaž bě to přecy zwučeny, ze swojej dźiwej jěchańcu na njepřećela so walić a wšitko poteptać, štož so jomu njepodda.

Tak stoješe general z Ziethen před wulkim křižom, wón wotkry swoju hłowu a hladaše khutnje a ćiše na wudypane słowa k nohomaj Zbóžnika:

„A byrnjež wšitko khabłało a padało —
křiž wostanje stojo!"

Ći druzy wyšši joho štaba, kotřiž přez dalokowid zady njoho wokolinu přepytowachu, rěčachu cyle mjelčo mjez sobu, přetož wědźachu derje, zo móže jich hewak tak dobroćiwy a přećelny wyšši surowje so rozhněwać, hdyžkuli sebi něchtó zwaži joho mylić abo směšić, hdyž bě zanurjeny do swojich pobožnych mysli.

Major z Levetzow, dobry wyšk — z Ziethen měješe joho też jara rady — poča rěčeć, dokelž bě spóznał, zo je jim tón křiž na puću, zo poćeža jim wuhlad na njepřećela.

Levetzow stupi před generala a rjekny: „Mój generalo! Tónle křiž dyrbi prječ, wón zadźewa nam wuhlad na njepřećela!"

Z Ziethen kiwny jenož z ruku a pokaza na wudypane słowa. Major čitaše: . . . křiž wostanje stojo! A wón wědźeše, zo je kóžde dalše słowo podarmo a stupi wróćo. Nadobo wozjewi straža, zo je kral ze swojim přewodom po puću.

Před hórku zlěze kral z konja a himpotaše na hórku, přetož měješe surowe bolosće wiće dla, kotraž joho z časami čwělowaše, a postrowi swojoho generala, kotryž jomu napřećo přikhwata.

„Derje, z Ziethen, tute městno je jara derje wuzwolene za bitwu! Tu so hodźi cyła wokolina přewidźeć. A nětko powědaj mi, kak sy wójsko zestajał!"

„Waša majestosć! Moji jěcharjo stoja z prawa a z lěwoho boka wjeski, kanóny srjedźa a z kónca wsy. Damy zbližeć so njepřećelej hač na 700 kročeli, kanóny wutřěla dwójcy a potom wuwalimy so kaž wichor na njepřećela. Wyšk z Lüttichau z prawym křidłom do prědka, ja pak zwinu so z lěwej brigadu k wječoru a padnu ćěkacomu njepřećelej do boka a do kribjeta. Ani myški nam njećeknje, majestosć, ani myški!"

„Derje, jara derje, mój luby!" přihłosowaše kral a stupi někotre kročele do prědka, a tu dyrbješe so tutón stary mužik też hnydom dohladać, zo křiž woprawdźe wuhladej zadźewa. Kiwny jenoho adjudanta: „Spěšnje přiwjedź někotrych sylnych muži a něšto sylnoho gratu, zo tón wulki kamjeń prječ wala!"

Ale tu bě z Ziethen spěšniši: „Z dowolnosću, waša majestosć, křiž wostanje stojo!"

Tamni wyšcy hladachu nastróženi jedyn na druhoho.

Kral pak, kiž drje to dawno wědźeše, zo we wěcach, kotrež běchu křesćanskoho a nabožnoho razu, so z Ziethen jara hubjenje a ćežcy jednaše, bě so tola khětro rozhněwał dla joho njewojeńskoho wašnja a napřećiwjenja dla a wón wotmołwi: „Je z Ziethen z kralom, abo sym to ja hišće?"

„Waša majestosć wězo je z kralom!"

„A štó je wón?"

„Wašeje majestosće general a swěrny służobnik!"

„A štó ma poručeć, z Ziethen? General a swěrny służobnik — abo kral?"

„Kóždy na swojim městnje, waša majestosć!"

„Derje tak, z Ziethen! Hdźež kral stoji, poruča kral! Potajkim — křiž dyrbi prječ!"

Ale z Ziethen zawoła rozhorjeny: „Waša majestosć, křiž wostanje stojo!"

„Z Ziethen!" zawoła kral. Hdyž pak pohlada do rozhorjenoho wobliča swojoho staroho jěcharja, kotromuž bě njeskónčnje wjele dźaka dołžny, podusy swój hněw a prašeše so milišo: „Čohodla dyrbi křiž stojo wostać? Wón tola sam widźi, zo zadźewa wuhladej k njepřećelskej stonje?!"

„Majestosć so praša, čohodla chcu křiž stojo wostajić?"

„Tohodla!" a wón pokaza na wudypane słowa.

Kral stupi někotre kročele bliže a čitaše:

„A byrnjež wšitko khabłało a padałą —
křiž wostanje stojo!"

Potom měnješe wón: „To je jenož duchownje měnjene, z Ziethen, nic pak po słowje zrozemić!"

„Majestosć, mi je to wšo jene! Ja sym wojak a wojować!"

„Z Ziethen, nětkle je wójna! A wójna je hruba a njeznaje žanych słabosćow!"

„Tutón křiž njeje za mnje žana słabosć, majestosć!" — Ziethen wupřestrě wobě rucy swojomu kralej napřećo: „Mój kralo! Ja sym poručnik na tutym polu, tu mam ja poručeć! Jeli pak sebi kral mysli, zo by lěpje było, zo by mi tute prawo z ruki wzał, derje tak, podam so hnydom do toho a wotstupju moje zastojnstwo, přetož sym wojak a wěm posłuchać! Ale tak dołho hač mam ja tu poručeć, wostanje křiž stojo!"

„Z Ziethenje, twoja rěč je zmužita! Je křiž tak ważny?"

„Haj, waša majestosć, jene bóžske znamjo je a budźe mi stajnje swjate! Kak jenož bych mohł skućić tajkule wulku njeprawdu, a to runje we wokomikach, hdyž mam smjerć před wočomaj, jeničcy, zo bych měł trochu lěpši wuhlad! Kak bych mohł ćahnyć z wjesołej nadźiju do boja, hdy by we mojej wutrobje točił porok: Runje sy křiwdźił Boha! Přetož štóž tute Bohu poswjećene pomniki niči, z dobrej wolu niči, tón přepřima so na Bohu samym! Tohodla, prošu wašu majestosć: Wostajće tutón křiž stojo!"

Kralowy hněw bě so dawno hižo pominył. A wón so wjeseleše, hdyž něchtó z joho poddatych swoju wěc, kotruž měješe za prawu, zmužiće zakitowaše, a tak přistupi k swojomu generalej a dźeše: „Bóh wě, z Ziethenje, hač by to žadyn farař lěpje dokonjał, swoju swjatu wěc tak zakitować, kaž ty swój křiž! Derje tak: Křiž wostanje stojo! Snadź sy sebi z tym jenoho nowoho zwjazkarja dobył, što?"

„Nic to, majestosć, ale mojoho staroho Boha tam horjeka, z kotrymž běch stajnje zjednoćeny a też wostanu! Tón budźe zawěsće nam też dźensa pomhać!"

W samsnym wokomiku wuhladachu njepřećela.

Ziethen dźěli so wot swojoho krala. Kóždy bě na swojim městnje, dźěše do prědka.

Wot horjeka, na křiž zhlehnjeny, přihladowaše kral bitwje, a jako widźeše, zo njepřećel khabła, połoži swoju ruku na křiž, kaž by chcył jón wokošić, potom dźeše swojomu adjudantej: „Přečitaj mi hišće junu, što je do kamjenja wudypane!"

A wyšk čitaše wótře:

„A byrnjež wšitko khabłało a padało —
křiž wostanje stojo!"

Kral kiwny a dźeše: „Tón Ziethen! Tón Ziethen!" — A potom wótře a kruće: „Zo sebi ženje nichtó wjacy njezwaži směšić joho pobožne zmyslenjo! Nichtó! Hewak dóstanje sebi mje do włosow! Joho Bóh jomu cyle derje rozemi!!" m. a.

M. K. Böttcher.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 872. z Hněwsec: Mikł. Wels; 873.—875. z Drježdźan: Marja Žurec, Mikławš Kmječ, Hańža Libšec; 876.—886. z Lejna: Michał Eiselt, Jakub Eiselt, Marja Čornakowa, Jan Cyž, Jurij Domaška, Hańža Kněžcyna, Jan Kral, Jakub Krawc, Mikł. Ledźbor, Hana Měškankowa, Madlena Nowakowa; 887. 888. ze Smječkec: Marja Altmanowa, Michał Krawža; 889. ze Zejic: Jan Hórnik; 890. 891. z Wudworja: Pawoł Mróz, Jakub Hajna; 892. z Kozarc: Madlena Bjaršec; 893. ze Słoneje Boršće: Beno Rynč.

Za wuživarjow serbskoho misala.

18. njedźela po swjatkach, 9. oktobra 1938:
Boža mša str. 402; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. martr. Dionysiju a towaršach str. 451, 3. „Přede wšěmi strachami . . .“ str. 353 pod 2); Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

19. njedźela po swjatkach, 16. oktobra 1938:
Boža mša str. 409; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Jadwidzy str. 473 pod 2), 3. „Přede wšěmi strachami . . .“ str. 353; Credo; Praef. wo Najwj. Trojicy str. 356.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Rjanu ćopłu
zwjeršnu a spódnju drastu
— wosebje za wjesnjanow — we wšelakich hódnosćach a płaćiznach.
Přijimuju wupokazy za dźěšćowsku podpjeru,
OTTO OSSWALD
w Budyšinje Kamjeńtna dróha 7

Müllerec *konditarnja*
w Budyšinje, na póstowym naměšće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

K njedźelskomu kofejej!
Dobry tykanc, pisane platy płaćiznyhódno
z „małeje konditarnje“ ***Kneschke***
Garbarska hasa 3 **Telefon 2216**
Do domu podawanjo z dypkom

Jědźne nože, widličky a łžicy
Domjaca a kuchińska nadoba
Skleńca, pórclin, dary atd.
Oskar Butter nasl.
Budyšin — Žitne wiki 2
Dźensa njedźelu wotewrjene

Njedźelu, 9. oktobra, je naš wobkhod wotewrjeny!
Młodostne žonjace mantle
trajne płaty we wšěch modernych formach
19,50 23,50 27,50 29,50 33,— 35,50 37,—
Elegantne žonjace mantle
też we wjetšich šěrach, wurjadnje rjane wuwjedźenja
39,50 46,— 54,— 69,— 78,— 89,— 98,—
Derje sedźace mužace mantle
we wšěch modernych formach, wuwjedźenjach, mustrach a barbach **36,— 44,— 53,— 65,— 72,— 84,— 96,—**
Mužace wobleki, mantle do wjedra, hólčace wobłečenja jara płaćiznyhódno
Samopředawarnja w Budyšinje
Fabrikaty firmy Loden-Frey w Mnichowje
Hellwig & Schönbohm
w Budyšinje, Bohata hasa 19
Znaty dom dobrych kwalitnych tworow!

Tkaniny za khuty, fale a rubiška
wołmjane a židźane, jara tunje na
wotewrjenej njedźeli 9. 10. 1938
Banty we wšěch šěrokosćach
Hilger nasl. **E. Wilček**
Budyšin, Seminarska dróha 2

Spušćomnoho
srěnka
pyta k 1. januarjej 1939 při dobrej mzdźe
bur Krawža w Žuricach

Přećelnu **domjacu holcu,**
kotraž so na warjenjo wustoji, pyta k 1. novembrej 1938
meblowy dom Clemens Schmidt
w Budyšinje, Hrodowe naměsto 2

Dwě holcy
do ratarstwa so k 1. jan. 39 pytatej **w Bronju čo. 13**

Kachlestajenjo
kaž też **přestajenjo, wuporjedźenjo a mjećenjo** wobstara
Viktor Schlecht
kachlestajeński mištr
w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Dobre a přihódne
wobućo
ma we wulkim wuběrku
W. Sommer w Budyšinje Serbske hrjebje

Pórclin
Kofej servizy we wos. wulk. wuběrku, 9 dźěl. wot 3,50 hr.
Domj. sudobja wšěch druž.
Pórclin ze zł. kromu, różičk.
a dr. mustry k přikupowanju
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Emailla
woheń a storčenjo wudźerżace worcl. sudobja, pónowje k praženju, tygle, horncy, bowy — tunjo
„Hausbedarf“ M. Pfuhl, Znutř. Lawska dr.

Hilger Lotzestr. 20 I
poruča płaćizny hódno:
Dobre wupjerki, łožace šaty / blidne šaty, kuchińske šaty.
Barchent za košle, khuty, spódnje suknje.
Ćopłe spódnje kholowy.

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr **3,60**
Paleny kofej
125 gr **50 60 70** pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Dźělbu trjebanych
mužacych, žonjacych a dźěćacych
jězdnych kolesow
ma na předań
Jan Schieback
w Budyšinje, Mužakowska dróha 4

w bohatym wubjerku.
Wosebity wobkhod
Franc Beitel
w Kamjencu, Anger 6

Mužace mantle
wobłečenja, košle, kłobuki atd.
kupujeće derje z wulkoho wubjerka pola
Richarda Nebela
w Budyšinje — Bohata dróha 13

Hermank w Kamjencu 10. okt. 1938

Wobkhody su wotewrjene!

K hermankej

dopominam na swój bohaty skład

mužaceje drasty

a tkaninow wot krucha

Poručam tež zymske mantle za žony, hólcy a holcy, drastu do dźěła, jednotliwe kholowy, wšu druhu potrjebu na čělnych a łožowych šatach, za Serbowki **čorny židźany bant**

Reinhardt Löffler, mějićel **Max Heil**

w Kamjencu :: Budyšska dróha

K hermankej

něšto rjane a dobre z našoho bohatoho wuběrka:

Židźane a wołmjane khuty, fale, suknje, židźany bant a wobsadki, štrykowanu drastu, nohajcy a šaty

Emil Hertwig, w Kamjencu, na torhošću

K hermankej

namakače krasny wuběrk

drasty a tkaninow

wšěch družin pola

C. F. Gierisch

w Kamjencu / Na torhošću

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Rjane přihódne dary

kupujeće přecy pola

Alfred Beitel

w Kamjencu

Budyšska dróha 70

Domjaca a kuchińska nadoba, škleńca, pórclin

Načinjenja za wusywy

(Saatbeizen)

mokre a suche,

husańcowe lěpjowe rynki

hotowe, a **klij** we tyzach

poruča

wotrjadna drogerija

Rudolf Hilscher

w Kamjencu, Budyšska droha 52

Dalokorečak 612

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

K hermankej

kupiće derje a płaćizny hódno

Kamgarnowe woblečenja

športske woblečenja

woblečenja za pachołow

zymske mantle

Loden- a deščikowe mantle

woblečenja za hólcow

Lodowe jopy a jankery

jednotliwe kholowy

pola

Hermann Müller

krawski mištr

w Kamjencu, Pfortenstr. 1

Dobru tkaninu za kamgarnowy woblek kupiće pola Müllera!

Motorske kolesa

Kolesa dobrych znamkow

Zimace mašiny

Pisanske mašiny

Wobswětlenja

Narunanja a přisłušne dźěle

Paul Gräfe

w Kamjencu

blizko katolskeje cyrkwje

Ke Kamjenskomu hermankej

wobkedźbujće moje wulke poskićenjo we

woblekowych
paletowych
ulstrowych
kostumowych
mantlowych

tkaninach

Z rukowanjom čiste česane předźeno za mužow, mustrowane, kaž módre a čorne. Jara płaćizny hódne dobre kajkosće a dołho dźeržace. — Wulki skład!

Tkaninowy dom Körner

w Kamjencu, na Połčniskej drózy 31

Założene 1701. — Staroznate!

K hermankej!

Najlěpši čerstwy wuhoł

(Spickaal),

wšě rybowe konservy,

samosušene jerje, bücklingi a sušene twory

we wotrjadnym wobkhodźe

Paul Werner

prjedy Aug. Fährmann

w Kamjencu

Anger 16, při torhošću

Hermank njedźelu wotewrjene!

Prjedy hač kupujeće, wobhladajće sebi prošu moje 4 wukładne wokna!

Rudolf Mrstny

w Kamjencu, zady radnicy

Žonjace mantle

15,— 22,— 32,— 44,—

Krimmerowe ječki

19,— 22,— 24,— 26,—

Mantle za holcy

8,— 12,— 14,— 18,—

Mantle za mužow

30,— 40,— 50,— 60,—

Mantle za hólcow

7,— 9,— 13,— 16,—

Woblečenja na drohu a za špor

Gumijowe mantle

Rjane wołmjane pulowry
mužace a žonjace pjezlki
rjane ćopłe spódnje kholowy a podkholowčki
krasnu dźěćacu drastu
sukničky a woblečenja

pjenjezhódnje w bohatym wuběrku poskića

Leopold Posner

w Budyšinje, na Bohatej drózy 24

Kłobuki — čapki — měcy

we bohatym wuběrku

Rjane kožuchi

Stare kožuchi rjenje wuporjedźuje a ponowja

KURT RINKE

Kožuchařski mištr **Bohata dróha**

Zymske mantle

za žony, muže, dźěći

we wulkim wuběrku a — a kaž je wam znate — po nizkich płaćiznach poskića

Wilhelm Seifert

Budyšin — Bohata dróha 22

MÖBEL BENSCH

Nadobu we wulkim wubjerku! Něhdźe 50 spanskich a bydleńskich jstwow, něhdźe 30 kuchinow

Dom dobreje nadoby
Dalokorčcak 3152
Bohata hasa 29
Pólstrowańnja na Hornčeńskej hasy 13/15 (Mnichowski Dwór)

So samo rozemi, zo

Schaafa

wopytaće,

hdyž do Budyšina,

na dnju wotewrjeneje njedźele, 9. okt., přińdźeće!

Wotewrjenu njedźelu w Budyšinje pola

Alphons Schauseil

wobkhod z wulkim wotdźělom serbskeje drasty

Črije,
kiž nětkle kóždy trjeba,
ćopłe domjace črije,
krute stupnje na dróhu,
krute stupnje do dźěła
rjane črije do towaršnosće

wšo namakaće derje dźěłane, płaćizny hódne a w bohatym wubjerku pola

SCHUH Wegener

w Budyšinje **Bohata dróha**

Revelation-Nievoll
kofry
14 razow k přestajowanju
Pokazka kóždy čas bjez nućenja!

Předawańnja jenož
T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Nětko na wotewrjenej njedźeli, 9. oktobra

dyrbiće tež Wy na kupowanjo Wašeje **zymskeje drasty** myslić!

Nětko maće pola nas najwjetši wubjerk elegantnych

žonjacych mantlow w kóždej płaćiznje
mužace ulstry a wobleki
dźěćace mantle za kóždu starobu
kosmičkate mantle a jupy

we wšěch wulkosćach a kóždeje płaćizny!
Płaćizny su **jako jara nizke znate!!!**
Wočakujemy Was njedźelu 9. oktobra.

König w Budyšinje

Žitna hasa 2/4

Njedźelu, 9. oktobra, mamy wotewrjene!

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor; can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreczak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

42. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 15. oktobra 1938. | 76. lětnik.

A Bóh pohlada na wšitko, štož bě sčinił, a běše jara dobre.

Před tydźenjom, lubi čitarjo, smy so rozhladowali po njebjeskej módrinje a wobdźiwali swěcy, kotrež je Boža wšohomóc a mudrosć tam postajiła. Ze spěwarjom Staroho Zakonja smy wuwołali: Njebja wopowěduja česć Božu a skutki Joho rukow wozjewja firmament.

Rozhladujmy so dźensa trósku w přirodźe, njeżiwej a żiwej — a budźemy znowa přeswědčeni, kak wěrne su słowa Swjatoho Pisma, kotrež su napisane nad tutym nastawkom: A Bóh pohlada na wšitko, štož bě sčinił, a běše jara dobre.

Też zemja khwali swojoho njeskónčnje mudroho stworićerja. Zemja wjerći so stajnje wokoło swojeje wóski. Z tym so dócpěje, zo dźeń a nóc so stajnje wotměnjatej, čas dźěła a čas wotpočinka. Zemja wjerći so dale kóždolětnje wokoło słónca. Přez to jeničcy so zmóżni wotměnjenjo počasow: naléća, léća, nazymy a zymy. Wóska zemje stoji na šik poruno słóncej. By-li wona runopadnje stała, by słónco přez cyłe lěto na samsnym městnje skhadźało a so khowało. Żenje njeby wone wyše postupiło, zo by nam léćo přinjesło, a żenje njeby hłubje padało, zo by zemi wotpočink zymy wuskutkowało. Bychmy stajnje měli samsny počas. A što by był sćěhwk z toho? Zymne pasmo by z lodom sprostnyło, ćopłe pasmo by horcota wupaliła — a srjedźne pasmo by so tak wutrjebało a wužiło, zo by za něšto lět cyła płódnosć zemje była wučerpana. Wšitke żiwjenjo by zašło — naša zemja by była jenički wulki kěrchow. Dokelž pak zemja křiwje stoji napřećo słóncej, je wšitkim tutym njedostatkam zdobom wotpomhane. Štó je našej zemi jeje hibanjo a stojnišćo připokazał a tele mudre zarjadowanjo wumyslił? Njeskónčna mudrosć Boża!

Kak přiměrjenje je powětr zestajeny! Jedyn dźěl: kislik — štyri dźěle: dusyka. Tute měšenjo je wubjerne. By-li nawopak było, bychmy wšitcy so spalili a wšo z nami. Derje, zo powětr njeje barbojty — hewak njebychmy ničo widźeli; derje, zo je bjez wónje, hewak njebychmy ničo čuchać móhli. Z kóždym zdychnjenjom srěbamy mohł rjec Božu njeskónčnu mudrosć do so.

A kak spodźiwnje ma so to z wodu, kotraž je tak nuznje trěbna našomu żiwjenju? Je z wodźika (Wasserstoff) a kislika (Sauerstoff) zestajena a to w tajkim poměrje, kaž to rostliny, zwěrjata a človjekojo trjebaja. — By-li mjenje wody na zemi było, by přiroda wuskhnyła; by-li wjacy wody było, njebychmy z kurjawow a miholenjow so wušmjatali. — Što stawa so w zymje z wobydlerjemi wodow, hdyž woda zamjerznje? Te bychu dyrbjałe kónc wzać, njeby so też tu Boża mudrosć postarała. Dokelž je lód lóžši dyžli woda, wostawa wón zwjerch. Ćežka woda pak pada na dno — a pod lodowym wjerchom je přecy hišće wody dosć, kotraž njezamjerznje a też zamjerznyć njemóže, dokelž ju lodowy wjerch před dalšim wokhłódnjenjom škita.

A što dha měša te njesměrne wody morjow, zo njebychu do zhnilizny přešle? Měsačk ze swojej přićahowacej mocu wuskutkuje w morju přiliw a wotliw a pohibuje tak mórske wody, kóžde 6 hodźinow za sobu. — Zo woda njeby hniła, trjebaš ju jenož woselić. Sel je dobry srědk přećiwo zhniliznje. Ale hdże by sele nabrał, zo by wulki njesměrny ocean woselił? Sel je w morju była, woda je ju rozwjazała, a wodu a sel měša porjadnje měsačk z přiliwom a wotliwom a nimo njoho wětry a wichory. — Zo njebychu hromady mortwych rybow a druhich tłajatych wěcow někajki mór zawinowałe, za to staraja so milijóny żrawcow a druhich potworow, kotrež w morju pluwaja. — Ale kak přińdże woda zasy na suchi kraj? Słónco swěći na morjo a rozwjazuje wodu do pary. Para je lóžša dyžli powětr a powětr ju zběha horje. Hdyž para wustudnje, twori wona mróčele a z nimi šlewjeŕ přećiwo přesylnomu smaženju słónca. Wětr njese mróčele a ćěri je, doniž swoje wody njewukidaja na našu zemju. Wody wězo njesmědźa

z mróčelow z rękami na našu zemju padać. Tu by wšě žiwjenjo było poplacane a rozmjećene! Tohodla so wody mróčelow do lutych małych krjepow dźěla. Tele krjepy bychu pak, z tak wulkeje wysokosće runje na zemju dele padace, łopjenja a kćenja tola hišće rozbiłe. Tu je k pomocy powětr! Powětr staja so přećiwo padacym krjepam, rozpróša je z dźěla, wotehanja je wot runoho směra a pomjeńšuje spěšnosć jich spadowanja, tak zo też nježnym kćenjam njemóža zeškodźeć. Kak husto je tu morjo hižo płowało wyše nas a njejsmy to dale kedźbu měli — smy so wjeselili nad złotymi mróčelemi a płódnym dešćom, kotryž su nam wobradźałe. A što so stawa při tutym pućowanju wody? Woda so wučisćuje — wostaja sel we morju a bywa słódka, kajkuž žiwe stworjenja potrjebuja. — W zymje dešćuja mróčele sněhowe mjećele, kotrež zemju wodźeja, zo njebychu we njej wotpočowace skhadźiki zmjerzłe. Naléto zeškrěje słónco wšón sněh a powodźa z nim pola a łuki.

Je to wšitko připadne — móžemy wěrić, zo so to jenož z připadom stawa — abo njenuzuje nas strowy rozom sebi prajić, zo dyrbi jena njeskónčna mudrosć tu skutkować a wšitko rjadować?

Pohladajmy też hišće z krótka do woživjeneje stwórby. Jenož někotre přikłady a zasy a wšudźom so zetkaće z njeskónčnej mudrosću Boha stworićerja.

Rostlina ma dwoje korjenje — jene su jeje zepjera — druhe přiwjeduja jej trěbnu cyrobu. Jene su sylne a krute — druhe słabe a ćeńke — ćerjace a srěbace korjenje. Korjenje srěbaja ze zemje tu cyrobu, kajkuž kóžda rostlina za so trjeba — a to w prawym zestajenju a w prawej měrje. A što so stawa z nasrěbanej cyrobu? Jena a tasama cyroba twori tu skoru, tam žro, tu łopjenjo, tam kćenjo a płód. A wo wšěm tym njewě rostlina ničo — wona njeznaje zaměr korjenjow, łopjenjow, kćenjow a płodow. Łopjeno je mohł rjec huba rostliny, z kotrejž wona swoju cyrobu z powětra: wuhlik — bjerje; z łopjenom přetworja rostlina swoju cyrobu — přecyruje ju; łopjeno su płuca, z kotrymiž rostlina dycha. Kóžda rostlina ma swoje wosebite łopjena; swoju wosebitu, jej přiměrjenu a přistojatu drastu. Rostlina nima jenož jene wulke łopjeno. Jene jeničke łopjeno by powětr a swětło wotdźeržowało — wětřik by je rozcychnował a dešć je rozbił. — Tajkim škodam je wotwobarane z tym, zo ma kóžda rostlina mnohe łopjena — bohate lisćo.

A w žiwjenju zwěrjatow — njenadeńdźemy też tu wšudźom čěř, znamjenja a dopokazy Božeje mudrosće? Jenož někotre přikłady njech su tu naspomnjene. Wšelake ryby, kotrež su hewak jenož w morju žiwe, wopušćuja mórske wody a płowaja po rěkach horje, hdyž je čas njerkanja přišoł — namakaja jenož w rěkach přihódne wuměnjenja za wuwićo swojich jejkow. — Jena družina wosow womorja husańcu, do kotrejež swoje jejka sadźa. By-li wosa husańcu cyle moriła, by tuta bórzy stłała a z jejka wulehnjeny čerw njeby měł wjacy zežiwjenja; by-li husańca wostała cyle čiła a młódna, by zawěsće wosyne jejko bórzy zničiła. Tohodla wosa husańcu jenož womorja, zo by bjeze wšoho přećiwjenja žiwu cyrobu podawała. — Pólne myše wukusuja zornjatkam, kotrež su sebi do swojich twarow nanosyle, skhadźiki, zo njebychu w zymje wurostłe. — Rohaty bruk wuhrjeba sebi, hdyž so zadutkuje, dźěru dwójcy tak dołhu kaž je joho ćěło — zo bychu joho rohi městna měłe. — Kak wumělscy a wustojnje twari pčołka swój płast! — Lětstotki dołho je so človjestwo prócowało, wumělstwo lětanja wuslědźić! Hlejmy ptačka, kiž z lohkosću powětr přejězdźuje, kiž je lětał a lětadło zdobom!

Lubi čitarjo! Wšón swět, wša stwórba, mjerwi so z dźiwami Božeje njeskónčneje mudrosće! Wšudźom, hdźež stojimy a kročimy, zetkujemy so ze skutkami Božeje stworićelskeje mudrosće — na polach a łukach, w rěkach a lěsach, w dołach a na horach! Wočinjejmy woči a wobdźiwajmy joho skutki — khwalmy a wuzběhujmy a wuznawajmy stworićela, kiž je wšo z tajkej mudrosću zrjadował.

„Kak spodźiwne su twoje skutki, o Knježe! Wšo sy z mudrosću sčinił."

Z Łužicy a Serbow.

Z **Khrósćic.** Zańdźenu njedźelu swjećeše knjez měšćanosta Jurij Skala ze swojej mandźelskej Marju rodź. Domšec sléborny kwas. Dwě dźowcy a pjeć synow z wjele přiwuznymi a znatymi přejachu jubilaromaj zbožo. Też cyła wjes bjerješe na swjedźenju žiwy podźěl. Staj tola Skalic mandźelskaj powšitkownje dla swojoho přećelnoho wašnja woblubowanaj. Přejemy jimaj też na tutym městnje wjele zboža a Božoho žohnowanja.

Ze **Sernjan.** Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 18. oktobra 1938, popołdnju w 2 hodź. w Sernjanach — 1/4 4 hodź. w Pěskecach — 3/4 4 hodź. w Njebjelčicach we starej šuli.

Z **Worklec.** Kaž kóždołětnje, wotmě so też lětsa na swjedźenju swjatoho Franca Assissiskoho (4. oktobra) we našej kapałcy 13 hodźinska pobožnosć. Knjez farař Wjeńka swjećeše na tutym dopomnjeńskim dnju swjatočnu Božu

Čohodla Pětr Khatu njedósta.

Pětr Nahrabnik, runjež 40 lět stary, bě hišće nježenjeńc. Jenož jena lubosć bě dotal joho wutrobu wohrjewała, lubosć k pjenjezam. Tu nadobo přitowarši so tutej lubości sotřička, lubosć k Wićežkec Khaće. Po prawym wšak njepłaćeše Pětrowa lubosć Khaće, ale wjele bóle rjanomu Wićežkec kubłej, kotrež dyrbješe Khata jako jenička dźowka něhdy herbować. By-li Pětr Wićežkec połne bróžnje a łubje, płódne pola a łuki a šumjace lěsy bjez Khaty dóstać mohł, by wšak holčku, tak nahladna a přistojna hač bě, lohko parował, haj so z njepopřejneje wutroby wjeselił, zo bohatstwa njetrjeba z nikim dźělić. Dokelž pak derje wědźeše, zo so to njehodźi, chcyše sebi Khatu za swoju lubu mandźelsku wuprosyć.

Tak nastaji so jónu z wječora k Wićežkecom. Hdyž do dwora zastupi, holcy runje kruwom dawachu, a Pětr pozasta před hródźnymi durjemi. Aj, to bě skót — wutroba so jomu směješe! Jena kaž druha hładka a swěćata a čista, zo mohł sebi ju do łoža położić. Pětr hladaše a hladaše, zabywši skoro, k čomu bě přišoł.

Tu placny joho něchtó na ramjo: „Dobry wječor, susodźe!"

Bě to Wićežkec mać.

„Ah, wjeršpomazy, Madlena!" wobroći so spěšnje Pětr. „Hdźe dha je Michał?"

„Je z Khatu do wsy šoł. Što dha jomu njeseš?"

„Ach tak, we wsy je! — Nó, chcych wšak z nim wo něčim porěčeć — poprawom je to za tebje runje tak jara kaž za Michała. Ale pójmy do jstwy, kruwy a ćelata to njetrjebaja słyšeć, a służownych też ničo njestara."

We jstwje sydźe so Pětr na posćeń a čapku w rukomaj wjerćo rěčeše wo rjanym a hroznym wjedrje, wo poslednich žnjach, wo neplow-sadźenju, jene do druhoho. Štož pak jomu najbóle na wutrobje leżeše, nochcyše jomu na jazyk, doniž joho Wićežcyna skónčnje sama njepřetorhny: „Ale susodźe, neplow-sadźenja dla drje tola njejsy sem přišoł, — praj jenož nětko bjez dalšoho dlijenja, štož maš na wutrobje!"

„Je wšak něšto cyle wosebite", započa Pětr trochu strachoćiwje. Je tola kusk zrudnje, tak dźeń wote dnja cyle sam a wopušćeny być; čeledźi też njeje přecy prawje k wěrjenju, a hdyž doma njejsy, nimaš nikoho, kiž by jim na porsty hladał. Bych wšak žonu trjebał, ale křesćansku žonu, to je prěnje. Na pjenjezy njetrjebam hladać, sym dźě sebi sam něšto nalutował, hdyž jenož je žona dobra křeskanka. Tuž sym sebi myslił, waša Khata, ta by za mnje prawa była. Je dobra nabožna holca, paćerje spěwa

mšu. Skónčacu pobožnosć z prědowanjom a požohnowanjom měješe knjez faraŕ em. Ridl z Kukowa. — Na tutym swjedźenju spominamy zdobom na tamny krasny dźeń 1. oktobra 1885, hdyž bu tuta kapała swjatočnje wot knjeza biskopa w přitomnosći 18 měšnikow swjećena. Mnozy z Worklec a ze susodnych wsow so hišće žiwje na tutón swjedźeń dopomnja. Kak wustojnje spěwaše hižo tehdom při biskopskej Božej mši Khrósćičanska „Jednota“ łaćonsku missu! Zdobom pak spominamy na tutym swjedźenju na zemrětu nadobnu knjeni hrabinku Mathildu z Hoensbroech, kotraž ma sobu najwjetše zasłužby wo dozałoženju, natwarjenju a wudebjenju kapale, kotraž běše wowka znateje hrabinki Moniki, kotruž je z wosebitej maćerskej mudrosću a lubosću wukubłowała. Krasny a wumělski je twar Worklečanskeje kapale. Kapała je wot Pražskich benediktinow w romanskim stilu wulkotnje wuwjedźena a jara bohaće wudebjena. W cyrkwičcy je najwjetša krasnosć zaměstnjena w kulotwarje abo apsidźe, w kotrejž marmorowy wołtaŕ khětro wysoko stoji, přetož k njomu wjedu štyri skhodźeńki. Pobožni wěriwi njech zastupuja dale kaž hač dotal často a husto do tuteje małeje swjatnicy a njech sebi wuproša wosebje pola Jězus-dźěćatka časne a wosebje wěčne kubła. Škoda wšak, zo je kapała tak jara mała. Kak mohło so k tomu wotpomhać?

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

Biskopski wopyt w Žitawskej wosadźe. Wutoru před tydźenjom wopyta najdostojniši knjez biskop Mišnjanski Žitawsku katolsku wosadu. W samsnym času běchu so tam studentojo Mišnjanskeje diecejzy k theologiskomu skhadźowanju zešli. Knjez biskop měješe rano w 8 hodź. pontifikalnu Božu mšu, na kotrejž studenća khoralnu Božu mšu po benediktinskim wašnju spěwachu. Cyrkej bě njedźiwajo wšědnoho dnja hač do poslednjoho městačka wobsadźena. Wječor wotmě najdostojniši knjez biskop ze swojimi theologami swjatočny pontifikalny nyšpor. Dokelž bě so lětuši swjedźeń towaŕstwa swjateje Hilžbjety na samsnym dnju zarjadował, spěwaše wosada zhromadnje wšelake modlitwy k česći swjateje Hilžbjety. Knjez biskop poréča wo „křesćanskej karitas farskich wosadow w duchu swjateje Hilžbjety“. Wječor w 9 hodź. so pobožnosć ze sakramentalnym požohnowanjom skónči.

Dwě wěcy časy złe činitej: Skaženosć človjekow a jich hubjenstwo. S. Hawštyn.

Baćoń — wjes a cyrkej.

Někotre dopomnjeńki.

Hdyž z Budyšina do Klóštra dźež abo jědźeš, strowi će na poł puća z hórki k prawicy wjes Baćoń ze swojej pyšnej gotiskej cyrkwju. Wjes khila so k połdnju, něhdy pak bóle k połnocy, t. j. k Wutołčicam. Po Božim wohenju lěta 1802 a 1805 buštej Selnakec a Šołčic kuble na južnu stronu wjesnoho puća twarjenej; to dopokazuje tam něhdyša studnja, a w ležomnosćach rěči so hišće dźensa wo Selnakec zahrodźe, hdźež je tola sama łuka.

„Młody pućik.“

Běše před Wotrowskej kermušu (mjez tym pak je so něhdźe 70 lět minyło), a dokelž mějachu dorosćeni čeladni połne rucy dźěła, kazaše nan mi, 8lětnomu pachołej, do Baćonja Roblec wujej a ćeće kermušny tykanc njesć a jeju na kermušu přeprosyć. Zo k ranju wot Zejic, hdźež běch raz pobył, ludźo runje tak kaž my we Wotrowje rěča a bydla, wědźach, ale widźał to njeběch. Korb na khribjeće, tak wulki, zo při kóždym přestupnjenju mi do pjatow storkaše, kiješk, šikwany krótki, z worješiny wurězany, a hubu na prawym blaku, tak nastupich moje prěnje slědźenjo za dotal njeznatej kónčinu ródneje zemje. „W Zejicach budźa ći ludźo puć do Libonja (to je najmjeńša katolska wjes — Pjechec horka a Domanic w dole) pokazać, tam so zasy prašej“, tak powučowaše nan, hdyž z dwora stupach.

Běch před Libonjom. Na dobre zbožo přijědźe tu pohonč. Toho so prašach. Kazaše mi, z nim sobu jěć. „Staj korb na wóz, chcu do Haslowa a pokazam ći najbliži puć do Baćonja.“ Za něhdźe poł hodźiny tu běch, ćežki korb, kiž bě mje dawno hižo znak powalić chcył, bu wuprózdnjeny, moje přeprošowace hrónčko wuprajene — a nětk sedźach kaž wulki muž za blidom mjez Roblec wujom a ćetu, kotraž mje khwaleše, zo sym tak daloki puć dokonjał. Před wotkhadom mi luba ćeta radźeše, po prjedawšim puću so wróćić, kotryž nětko hižo znaju, a nic na „rybjacy puć“ hić, kiž drje je něšto krótši, ale nětkle zwječorka trochu změrkojty, dokelž je hač k Čornečanskim-Nukničanskim mjezam z wysokimi, hustymi keŕkami kaž zaraćeny. Jako „božemje“ dari mi ćeta sleborny kroš. Nětk so wjesoły a wobohaćeny domojwróćich, a hižo so słónco za Halštrowskimi horami khowaše, hdyž po hrodźišću domoj nóžkowach. Njedźelu po kemšach pak skakotach po Słodeńkec muri, doniž sebjewažnje domjacym njepřipowjedźich: „Baćońscy jědu!“

kaž swjata — sym husto na nju kedźbował — a swojoho dźěda je tak rjenje wothladała, hdyž bě khory. To je mje tak hnuło, zo sym husto skoro płakać dyrbjał.“

Při tym bodźeše Pětr z palcom do wóčka, zo by kusk sylzy wumjatł. Wićežcyna bě změrom připosłuchała; hdyž pak Pětr Khaćine křesćanske zmyslenjo tak wuzběhowaše, so tola ćicho posměwkny. Pětr běše wšak jako dźiwnuški „swjaty“ w cyłej wosadźe wuwołany. Njedźelu přikkadźeše zwjetša jako posledni kemši. Na prědowanjo derje kedźbowaše, hdyž knjez faraŕ wozjewi, zo smě so popołdnju dźěłać. Hewak drěmaše, hdyž tam docyła běše, na hornich khórowych skhodźeńkach. Tak bě so jomu raz kłobuk klepotajo po skhodźe dele kulił a po khwili Pětr sam wrjeskotajo za nim přijěł k pohórškej za cyłu wosadu.

Tež njebě njeznate, zo bě Pětr we swojej nahrabnosći hižo wjacy króć khudym jich poslednje z lichownistwom wudrěł a zo so mało wo Bože kaznje staraše, hdyž jenož móžeše pjenjez zasłužić.

Tohodla bě so Wićežcyna k joho „křesćanskej“ rěči mjelčo wusmjała, wotmołwi pak cyle přećelnje: „Ach, tu měsačk skhadźa! To je za nas wulka česć. Ale, luby susodźe, widźiš drje, zo chcemy tež my swoje dźěćo jenož na dobroho křesćanskoho človjeka wudać. Tuž drje mi za złe njezměješ, zo tebje kusk popruhuju.“

Při tym naćahny so Wićežcyna, šibale so posměwajo, na polcu a katechismus w rukomaj poča Pětra pruhować. Tomu pak poča so před wočomaj zelenić a žołćić. Radšo myš z kožu a kosmami požrěć, hač so wuprašować dać! Ale khětře pomysli sebi na rjane kubło a tučne a hładke kruwy, zakusny ze zubami a wočakowaše, so kisale smějo, prěnje prašenjo.

„Kak rěka pjaty artikel japoštołskoho wěrywuznaća?“ započa burowka.

„Pjatom' — pjatom' njedyrbiš w zakazanym času kwasa a kwasnych hosćinow dźeržeć“, wotmołwi Pětr.

„Oho“, zasmja so burowka, „tak spěšnje to njepóńdźe!“ „Kak rěka sedma kaznja Boža?“

„Sedmom' — mandźelstwo!“ přińdźe razna wotmołwa.

„Jenož trochu pomału, to přińdźe hakle naposledku“, dźeše Wićežcyna. „Kak rěkaja wósom zbóžnosćow?“

Hdy by Pětr cyle po swojej wutrobje wotmołwić směł, by drje prajił: „1. Pjenjezy; 2. skót; 3. pola; 4. łuki“ atd. Dokelž pak dyrbješe tola po křesćanskim wotmołwić, rozmyslowaše so khwilku a wurazy skónčnje: „1. hłódnych nasyćeć; 2 lačnych napojeć; 3. — —.“

Burowka poča so z hłosom smjeć. „Luby susodźe! W katechismje z twojim křesćanstwom khětro klaca. Tola

Kemšaca šćežka.

„Dale je kemši a swěrnišo khodźa!“ — tak praji stare přisłowo. Štóž je před 50—60 lětami z Baćonja, Sulšec, z Banec abo Wutołčic, z Čornec, haj samo wot Prěčec a Češkec sobu do Khrósćic kemši khodźił, mi wěrnosć tutoho přisłowa rad wobswědči. Dźěchmy hač k lipkam pola „Třoch hwězdow“. Zo njeby rańša rosa kemšacu drastu zmačała, čisnychu muže škórnje přez ramjo a žony wzachu črije pod pažu. Tak khwatachmy nimo městna, hdźež je něhdy rubježna wjes „Bičowy“ stała — tak so powěda — hač pornjo Prawoćicam, tu dźěchu někotři po Waldźic šćežcy, druzy přez Młynkec dwór nimo jich swjećatka. Tam zetka so naša pobožna črjóda, różowc w prawicy, z Prawočanskimi kemšerjemi. Po „hatkach“ khwatachmy bosy-nozy, na „fararjec brjóžku“ z khwatkom do stupnjow zajěwši — do cyrkwje.

Puć k jězdźenju wjedźeše kaž dźensa, jenož běše na woběmaj stronomaj nizkeje kerčiny zaworany hač k Ryćerjec keŕkam. Napřećo stoješe wulka khójna, kotraž wodnjo a bóle hišće w nocy bojaznych ludźi šerješe. Wšak běše tam něhdy cuzy muž wudychał. Po jězdnym puću jězdźachu naši burja. Pola „Mulerkec“ wupřahachu, to bě stare wašnjo, haj stare prawo. Hanu, kiž sobu posłužowaše, pohonjowaše Michał: „Mějće so kemšam, Baćońscy, Čornečanscy, Libonjanscy, Češkečanscy tu hižo su. Haj wšak, haj, a zawołaj Jakuba, njech doběži do zahrodki: drjewičko a mjetilka w kemšacym wonješku — to zasparnym žonam derje tyje!“ Po kemšach dźěchmy runy puć domoj, mjez tym zo lačne šije někotrych mužskich pola Hórnikec wuško srěbnychu. Bjez kemšow — žana njedźela a žadyn swjaty dźeń!

Doma kiwaše nam jědniwy wobjed, kotryž běchu hospozy abo dźowki přihotowałe, po tym hač běchu njedźiwajo zymy a sněha, ćmy a wětra w Khrósćicach na rańšich pobyłe, štož z česću a khwalbu připóznawamy. -k.

Zhromadne dźěło

katolskich a evangelskich misijonarow w dalokim ranju za křesćansku karitas.

We wójnskich šmjatańcach w dalokim ranju je so křesćanska karitas na wurjadne wašnjo wupruhowała. Wšudźe spytaju katolscy a evangelscy misijonarojo hrózby wójny wosłabjować a zranjenych wojakow wothladować. Jena elzaska nowina powěda nam wo tymle nadobnym skutkowanju sćěhowace: Jena z najkrawnišich bitwow biješe so wokoło města Sutschauwa. Hižo za čas bitwy buchu zranjeni do města Kaifeng wotwjezeni, hdźež je wuznamne misijónske srjedźišćo połnócneje Khiny. Pódla 40 katolskich misijónskich duchownych a sotrow skutkuje tam też pjeć evangelskich nabožnych zjednoćeństwow. Katolikojo a protestantojo namakachu so k wotstronjenju wójnskeje nuzy k zhromadnomu dźěłu. Hižo prěni ćah přiwjeze 1600 zranjenych. Khinska sanitetna służba njeměješe ničo druhe, khibali stare dodźeržane blido. Lěkařske srědki docyła pobrachowachu. Katolske a evangelske misijónstwo tu zhromadnje zapřimny. Za krótku hodźinu stojachu blida za operacije přihotowane. W tworowych železniskich wozach ležachu zranjeni pódla mortwych. Misijonarojo dyrbjachu najprjedy tutych pohrjebać, dokelž khinske wyšnosće njeběchu za to žane přihoty činiłe. W běhu jenoho tydźenja bu 10000 zranjenych přez Kaifengske dwórnišćo přewjezenych. Přecy znowa so při tym křesćanska smilnosć a lubosć k bližšomu jewješe. Misijonarojo ćahi z najnuznišimi srědkami zastarachu. Stajichu tam łoža z porjadnym zawodźećom. Nětko njetrjebachu zranjenych na nahe deski kłasć, kaž to Khinjenjo hač dotal činjachu. Přikład misijónskich ludźi njewosta też na domoródnych bjez zaćišća. Storhnychu so ze swojeje bjezdźakownosće a starachu so sobu wo zranjenych. Njedźiwajo wšěch wójnskich strachow wukonjeja też dźensa hišće wukrajni katolscy misijonarojo swoju służbu. Njeposrědne zhromadne dźěło mjez katolikami a protestantami zawěsće dobry poměr mjez woběmaj spěchuje a budźe so na přichodne misijónske skutkowanjo křesćanskich misijonarow w dalokim ranju spomožnje wuskutkować.

Katolska Cyrkej w swěće.

Castel-Gandolfo. Swjaty Wótc mjez dźěćimi. Črjódka dźěći z Castel-Gandolfa wopyta Swjatoho Wótca. Runje běchu k prěnjomu swjatomu woprawjenju pobyłe a myta dóstałe te, kotrež běchu katechismus najlěpje wukłe. K nim poréča Swjaty Wótc wo nadobnosći najswjećišoho sakramenta a přispomni přećo, zo bychu jim z njoho płody křesćanskoho žiwjenja wurostłe, kotrež Khrystus wot nich wočakuje. Potom rěčeše bamž wo nuznosći, we wučbach katechisma derje so wukubłać, wosebje pak je do skutka stajić. Pius XI. mjenowaše katechismus njepřirunajomnu knihu, z kotrejež móža najbohatše žohnowanja za žiwjenjo wurosć.

Dalše audijency. Při składnosći audijency poréča Swjaty Wótc słowa dźaka někotrym skupinam „katolskoho

---

chcemoj hišće z něčim pospytać, štož w katechismje njestoji. Kak dha swjeći tři kralojo rěkachu?“

Pětrej bě, kaž bychu jomu tysac husańcow po khribjeće łazyłe. Tola na zbožo so dopomni, zo dźě při domyswjećenju duchowny mjena swjatych třoch kralow na durje napisuje, pozběhny woči k jstwinym durjam, a woprawdźe tam stoješe: C + M + B. Pětr drapaše wšě swoje myslički hromadźe, a pomału ale tola wěsće přiwjeze: „Caiphas — Malchus — a Pilatus.“

Wićežcyna bě ze směchami skoro ze stólčka padnyła, nadobo pak zasłyša před khěžu kruty stup.

„Michał dźe“, zawoła burowka a mužej napřećo khwatajo pošukota jomu w khěžnych durjach něšto do wušow. Michał so wusmja — bě zrozemił. Wón měješe hišće bóle za wušomaj hač joho žona. Ludźo měnjachu, zo hubjenje słyši, haj, zo je druhdy kusk dźiwnuški. Wěc pak měješe so takle: Hdyž Michał chcyše, słyšeše kóždе piknjenjo, hdyž pak nochcyše, móžeše jomu z trubami do wušow trubić — bě hłuchi.

„Dobry wječor, susodźe!“ zastupi Michał. „To je mi žadny hósć. Što dha je tebje k nam přiwjedło, Pětrje?“

„Wjeršpomazy“, wotmołwi Pětr. „Njedźiwaj so, sym z wulkej prózstwu přišoł.“

„Słyšu dźens trochu hubjenje“, dźeše Michał. „Rěč prawje wótře. Do jstwy přišoł sy? — To widźu.“

„Ně wšak!“ wołaše Pětr. „Sym přišoł sebi žonu pytać.“

„Što? Konjom sypać dyrbju?“ dźiwaše so Michał. „To pohonč wobstara.“

„Chcu wo wašu dźowku prosyć“, zareji Pětr.

„Našu dźowku dusyć? — Pětrje, to njeći.“

Pětr so pyrješe z napinanjom a hněwanjom, tola pospyta znowa wołajo, zo wokna šćerčachu: „Bych sebi rady Khatu brał!“

„Kharty by hrał?“ prašeše so Michał. „Samoj tola —.“

Pětr złoži wobej rucy k hubje a reješe z cyłej šiju Michałej runje do wušow: „Chcu so rady ženić. Dajće mi wašu Khatu!“

„A—ch t—a—k! — Našu Khatu chceš měć?“ dorozemi Michał skónčnje. „Čohodla dha to hnydom njeprajiš? — — Tola to sy pozdźe přišoł. Sym holcu hižo Kaškec Jakubej slubił. Dźemoj runje wot knjeza fararja, hdźež staj na paćerjach byłoj.“

Pětr hrabny swoju čapku, a čerwjeny kaž honač ćěrješe z dwora, hač so smuha za nim ćehnješe.

Holcy, kotrež běchu na dworje připosłuchałe, smějachu so z hłosom, też Wićežkec nan a mać so směještaj; najbóle pak směješe so Khata, Kaškec Jakubowa njewjesta.

skutka" Italskeje za swěrne dopjelnjenjo winowatosćow, kotrež wone přez přisłušenjo ke „katolskomu skutkej" na so bjeru, ale też za wopory a ćerpjenja, kotrež su z tutymi winowatosćemi druhdy zjednoćene. Wón pokaza na přikład swjatych japoštołow, kiž běchu zbožowni, hdyž smědźachu za swojoho Knjeza a mištra ćerpjeć. Kaž hižo w prjedawšich narěčach da bamž Katolskomu skutkej zmysł „katolskoho žiwjenja" a napominaše jomu přisłušacych, za žiwjenjo Cyrkwje dźěłać a ćerpjeć. Wosebje w hodźinach pruhowanja trjeba Cyrkej přiklady křesćanskeje zmužitosće a křesćanskeje wobstajnosće, a wulke wjeselo je za njoho, wobkručić móc, zo njeje w rjadach Katolskoho skutka ani junu też w najćežšich časach z njeswěru so zetkał.

Druhe thema, wo kotrymž bamž rěčeše, běše křesćanska Karitas. Hdźež wona pobrachuje, tam knježi hubjenstwo a hida, nic jenož mjez jednotliwymi worštami, ale wojowanjo wšitkich napřećo wšitkim. Jeje wukonjenjo mjenowaše wón praxis, w kotrejž móža wšitke zakonje a wšitke měnjenja se najrjeńšo wuskutkować.

Swjaty Wótc je dale přijał 50 alumnow bamžowskoho ruteniskoho kollega pod wjednistwom joho rektora, P. Labaja. Dlěje k nim poměčo napominaše jich, wukubłanjo při rowje wjerha swj. japoštołow a w srjedźišću swětoweje Cyrkwje tak wudospołnjeć, zo móža něhdy dušam, kiž budźa jim pozdźišo dowěrjene, z błyšćatym přikładom być.

W trónowej žórli přija Swjaty Wótc generalny kapitel misijónarow wo najswjećišej wutrobje Jězusowej z joho nowowuzwolenym wyššim P. Khristianom Janssenom.

Wjacy hač 100 měšnikow ze 70 diecejzow Italskeje, kotrež japoštołstwu modlenja přisłušeja, su naměstnikej Khrystusowomu w swjatočnej audijency wšitke modlitwy a pobožne zwučowanja podali, kotrež buchu přez italske sobustawy tutoho zjednoćenja modlenja woprowane. Pius XI. praješe we swojej dźaknej narěči, kak nuzna je modlitwa runje w dźensišich tak nimo měry khutnych časach.

Při audijencach poslednich dnjow je naměstnik Khrystusowy přecy zasy na to pokazał, kak jara joho wótcowska wutroba wo zdźerženjo měra mjez ludami so strachuje. Wón je wěriwych k nutrnej modlitwje napominał a jako Romski biskop za wšitke cyrkwje a kapale swojoho biskopstwa hodźinu modlenja postajił, zo by měr zdźeržany wostał.

Swjaty Wótc je kardinala Karla Salotti-a za naslědnika před někotrymi dnami zemrětoho prefekta kongregacije swjatych wobrjadow pomjenował. Z wuwzaćom někotrych lět je kardinal Salotti stajnje w tutej kongregaciji dźěłał. Joho wulkej dźěławosći so poradźi, mnohe procesy zbožno- a swjatoprajenja k zbožownomu kóncej dowjesć. Po nastupje swojoho zastojnstwa budźe so hnydom ze skóńčacymi přihotami za tři zbožnoprajenja zaběrać, kotrež maja so w novembru hišće přewjesć.

Wupósłanc z dalokoho Ranja hołduje Swjatomu Wótcej. Swjaty Wótc přija njedawno wotpósłanstwo z Mandschukua w rańšej Asiskej, kotrohož wjednik, minister Hsu-Shas-Ching, jako wurjadny pósłanc swojoho kejžora k Swjatomu Wótcej přińdźe. Wosm awtow, kotrež běchu z khorhowjemi bamža a Mandschukua wupyšene, přiwjeze wotpósłanstwo z Roma do Castel Gandolfa. Wotpósłanc přečita hołdowansku adresu na Swjatoho Wótca a přepoda wumělscy zhotowjeny dar swojoho kejžora. Bamž podźakowa so a wupraji swoje wjeselo nad tutym wopytom. Často dopomina so wón na Mandschukuo, tak praji, a sćěhuje z wulkim zajimom postup tohole stawa wulkeje swójby křesćanow. Kejžor smě na joho zwólniwe sobudźěło ličić, jeli sebi přeje poćahi mjez Swjatym Stołom a Mandschukuom dale a bóle zhłubšić a skrućić. Po wudźělenju japoštołskoho požohnowanja přepoda bamž wotpósłancej złotu kopiju bamžowskeje medalje za kejžora. Ministrej Hsu-Shas-Ching spožči wón wulkokřiž swjatoho Hrjehorja.

Biskopstwo Milanske přihotuje so na dalši stołětny wopomnjeński swjedźeń. Při skóńčenju stołětnych wopomnjeńskich swjatočnosćow k česći swjatoho Karla Borromejskoho wozjewi kardinal Schuster, arcbiskop Milanski, zo budźe hižo za 2 lěće, potajkim w lěće 1940, diecejza Milanska dalše stołětne wopomnjeće swjećić móc, mjenujcy šěsnaćestowětny narodny dźeń swjatoho Ambrozija, wulkoho a sławnoho arcbiskopa Milanskoho.

Z Francózskeje. Francózska komora počesći zapósłanca — měšnika. Kanonikus Poliman, kiž je jako zapósłanc jeneje małeje katolskeje wosady sobustaw francózskeje komory, woswjeći před krótkim swoje 25lětne měšniske jubileum. Při tutej přileżnosći so zjawnje pokaza, kak woblubowany je měšniski jubilar mjez swojimi politiskimi kollegami. Wšitcy sebi waža joho wěcownosć a človjesku dobroćiwosć. 300 zapósłancow francózskeje komory, mjez nimi też přećiwnicy z přećiwniskich stronow, so zrěča, zo jomu słěborny kříž darja. Šesćo z nich nastajichu so na puć do joho domizny Dainville w Lothringskej, hdźež bě něhdy swoju prěnju Božu mšu swjećił a nětko też swoju sekundicu wobeńdźe. Běchu přitomni swjatočnej Božej mši a po njej přepodachu jubilarej swój dar. Kanonikus Poliman je we swětowej wójnje jako leutnant służił. Wón je jedyn z tych, kotrež z tak mjenowaneje „třělneje hrjebje bajonetow" žiwi wostachu. Joho towaršojo buchu zwjetša wšitcy žiwi zasypnjeni a kónčki bajonetow pokazowachu jenož hišće, kak je tuta třělna hrjebja něhdy běžała. Tuta je hišće tajka, kajkaž je była.

Z Jendźelskeje. Čichi procesijón mužskich. Kaž hižo so wozjewi, zarjadowa so po namołwjenju kardinala Hinsley, arcbiskopa Westminsterskoho, ćichi procesijón mužskich w Londonje jako protestne wuznaćo přećiwo zjězdej bjezbóžnikow. W jenej poslednišej narěči bě kardinal prajił: „Ja njeprošu katolskich mužow, zo bychu so na tym wobdźělili; ja wočakuju, zo su woni tu." Mnohe dźěłaćerske towarstwa Jendźelskeje běchu so rozsudźiłe, sobotu po swjatoku so hnydom na puć podać, zo bychu na tutej wuznawacej manifestaciji so wobdźělili, a w nocy wot njedźele na póndźelu so wróćić, zo njebychu swoje dźěłowske winowatosće zakomdźili. Tajku wuznamnu manifestaciju njeje Jendźelska wot časow reformacije wjacy widźała. Přez 2 hodźinje traješe ćah po měsće — na 50000 wosobow je so na nim wobdźěliło. 6 kilometrow dołhi běše puć, doniž procesijón ke Westminsterskej kathedrali njepřińdźe, hdźež kardinal wobdźělnikow z Najswjećišim požohnowa. Iriscy putnikarjo dachu zdobom w Lourdesu Božu mšu na dosćčinjenjo swjećić. Přikład katolikow je też pohnuł protestantow k podobnym kročelam. Wjacore protestantske organisacije su podobne protesty zarjadowałe.

Njewočakowany wuspěch kongresa bjezbóžnikow! W Londonje běchu so w zańdźenych dnjach bjezbóžnicy cyłoho swěta k mjezynarodnomu kongresej zhromadźili. Kajki wuspěch wón zmeje? Tak drje prašeja so wšitcy, w kotrychž wutrobach hišće so swěći swětło wěry do wěrnoho wosobinskoho Boha. Tu daj sebi powědać wo jenym wuspěchu, kotryž bjezbóžnicy zawěsće wočakowali njeběchu! „Ćichi procesijón katolskich muži", kiž so njedawno po přeću Westminsterskoho kardinala Hinsley w Londonje samym wotmě, wuwi so tak mócnomu wěrywuznaću, kaž to Jendźelska drje hišće ženje dožiwiła njeje. 50000 wosobow je so při tym wobdźěliło, mjez nimi wjele wójnskich wojowarjow a wjele měšnikow. Přez dwě hodźinje ćehnjechu katolscy mužojo Jendźelskeje, kiž kročachu sedmjo w jenym rynku. W prěnim rynku, hnydom za Božej martru — jeničkim symbołom w tutym „ćichim procesijónje" — kročeše 83lětny hrabja Fitz Allan. Po štyrikróćnym žohnowanju we Westminsterskej kathedrali spěwaše lud: „Bóh žohnuj našoho bamža" a dale „Bóh žohnuj našoho krala". Pódla ćesćehódnoho starca w prěnim rjedźe běchu tři sobustawy parlamenta widźeć, mjez nimi dwaj wysokaj

oficěraj. Swjaty Wótc pósła telegram z přećemi wo měr a nižozemske „hibanjo za Boha“ sympatisowacy telegram.

W samsnym času wotmě njekatolska organizacija „Wojowacych křesćanskich patriotow“ protestnu zhromadźiznu we Westminsteru pod předsydstwom Earl-a z Glasgow, kiž swoju naréč z hołdowanjom na kardinala Hinsley wotewri. Kardinalowy zmužity přikład je tež křesćanskich patriotow pohnuł, na hanjenjo Bože přez bjezbóžnikow ze zjawnym wěrywuznaćom wotmołwić. „My smy tu“, tak praješe hrabja z Glasgow, „zo bychmy našu wěru do křesćanskeje wučby a našu swěru k jeje zasadam a wěrnosćam wuznawali a nadobo naše wobžarowanjo dla wotměwanja kongresa bjezbóžnikow wuprajili.“

W Iriskej, kaž nowiny pisaja, je wotměwanjo kongresa bjezbóžnikow „njewopisomne“ rozhorjenjo wuskutkowało. We wšitkich dźělach kraja buchu protestowace a dosćčinjace skhadźowanja organizowane.

Tež w Brightonje so wotměwacy kongres „katolskoho zjednoćeństwa za prawdu“ stoješe w znamjenju dosćčinjacoho skhadźowanja. Njejendźelske kraje přitowaršichu so tutomu hibanju, tak na přikład Italska, hdźež centralne büro italskoho katolskoho skutka wěcy přiměrjeny wukaz na wěriwych cyłoho swěta wozjewi.

Portugalska dožiwja wulke nabožne znowanarodźenjo. 12. a 13. augusta tutoho lěta běše we sławnym Marijinym hnadownym městnje Fatima prěni narodny kongres katolskeje portugiziskeje młodźiny. Tuta młodźina je hakle wot tšoch lět organizowana a je so mjez tym ke krajnej skupinje wuwiła, kotraž ma wulki wliw. Jedyn z jeje wjednikow, Constantino Varela Cid, je před krótkim zastupnikej jendźelskeje nowiny „Catholic Herald“ w Londonje wo postupje hibanja młodźiny zajimawe zdźělenja činił. Mjez druhim wón praji: „Cyła Portugalska dožiwja w tutych lětach wulke nabožne znowanarodźenjo. Štož naš narodny postup nastupa, dyrbiće so na to dopomnić, zo nad nami knježi muž, kotryž wšědnje k swjatomu woprawjenju khodźi. W Portugalskej knježi swoboda; nimamy začuco, zo smy pod diktaturu žiwi. Salazar je wěstosć přinjesł. Wón je woćehnjenjo tak mócnje spěchował, zo analfabeća (to su ludźo, kiž ani pisać ani čitać njemóža) za někotre lěta wjacy njebudźa. Wón je nowe drohi twarił, njehódne bydlenja wotstronił, z krótka, wón woćehnje nowu generaciju z nowymi idejemi. Dyrbi so wuznać, zo je portugiziska narodnosć najwužšo zjednoćena z nabožinu.“

Njeńdźe wo to, što činimy, tež nic, hač mamy při tym wuspěcha. Bóh našeje dobroty njepotrjeba. Wažne je to, čohodla něšto wukonjamy. Bóh požada našu wutrobu, našu lubowacu posłušnosć. P. Considine S. J.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 894.—897. z Budyšina: Marja Krawcowa, Hana Rjelcyna, Jakub Žur, Hańža Wićazowa.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

19. njedźela po swjatkach, 16. oktobra 1938:

Boža mša str. 409; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Jadwidzy str. 473 pod 2), 3. „Přede wšěmi strachami...“ str. 353; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

20. njedźela po swjatkach, 23. oktobra 1938:

Boža mša str. 412; Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najwj. Trojicy str. 356.

Kožanu drastu T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Židźane tkaniny k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.
Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.
To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Hilger Lotzestr. 20 I
poruča płaćizny hódno:
Dobre wupjerki, łožace šaty / blidne šaty, kuchińske šaty.
Barchent za košle, khuty, spódnje suknje.
Ćopłe spódnje kholowy.

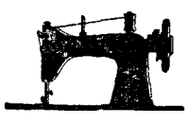
Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr **3,60**
Paleny kofej
125 gr **50 60 70** pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Emailla
woheń a storčenjo wudźeržace worcl. sudobja, pónowje k praženju, tygle, horncy, bowy — tunjo
„Hausbedarf“ M. Pfuhl, Znutř. Lawska dr.

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja

Pórclin
Kofej servizy we wos. wulk. wuběrku, 9 dźěl. wot 3,50 hr.
Domj. sudobja wšěch druž.
Pórclin ze zł. kromu, rózičk.
a dr. mustry k přikupowanju
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Wobroć so na twój
wosebity wobkhod,
hdyž so twoja

spjećuje.
Pola pućowarja pak ju kupił sy, tak nětko sy fón truhnjeny dokelž w powětře wisaš.
Oskar Hirche
Kamjenc
Założene 1880
Dalokorečak 774

Dźowku, kotraž ma swinje sobu wobstarać, a **holcu** do kuchnje pyta k 2. jan. 1939
Delan w Horn. Wunjowje.

Też za mało pjenjez rjane
bydleńske jstwy :: spanske jstwy :: kuchnje
we wulkim wubjerku.
Clemens Schmidt w Budyšinje
Stara znata firma. Přez 70 lět we swójbn. wobsedźeństwje.
Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / hród Ortenburg.
Přiwjezu ze swojim awtom. — — Ręču też serbski. — — Přijimam mandźelske požčonki (Ehestandsdarlehen). — Měsačne wotpłaćowanjo.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

43. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **22. oktobra 1938.** | **76. lětnik.**

Křesćanska swójba a křižik.

Wo jenym mužu powěda so nam tole: Lěta dołho běše khudy a hubjeny. Jónu mysleše při sebi: Hdy by tola křižik mje wopušćił, bych so wěsće na zemi derje měł. Tohodla prošeše Boha luboho Knjeza, zo by jomu křižik wotewzał. Tola Bóh Knjez nochcyše to na žane wašnjo. Khudy pak njepřesta prosyć, doniž jomu Bóh křižik tola njewotewza.

Budźemy snadź sebi myslić, zo bu khudy nětko wěsće zbožowny, zo měješe so nětko rjenje. Ně, tak tomu njebě! Khudomu, kiž bě so stał z bohačkom, zemrě najlubši přećel. Tola naš muž njebě tohodla zrudny! Haj, wón njemóžeše wjacy zrudny być. Sam njemějo wjacy křižika njezamóžeše z druhim sobućerpjeć a njeznaješe sobuželnosće. Bě to rjenje? Susodźa to pytnywši wotsalowachu so dale a bóle wot njoho a nochcychu dlěje być jomu z towaršom. Tak zhubi wšitkich přećelow.

Derje, mysleše při sebi, nimam-li na zemi wjacy přećelow, póńdu sebi tajkich pytać pola jandźelow! Hnydom poda so na puć. Kak rjenje sebi po puću wšitko wumysli! Lědma pak bě jandźelam swoju próstwu přednjesł, zo bychu jomu z towaršom byli, jandźeljo spěšnje ćeknychu prajo: „Tebi nemóžemy nihdy być z towaršom. Sy swój křižik wot so ćisnył! Naš Knjez Jězus je měł swój křiž a też naša luba Knjeni. Ně, twój towaŕš nochce žadyn jandźel być.“ Samo joho jandźel-pěston wotsali so wot njoho prajo: „Twój jandźel-pěston sym był. Njetrjebaš mje tola wjacy!“

To běše tola našomu mužej přewjele. Derje, póńdu dale! Z tutymi słowami dźěše runu měru do hele. Tam hižo wot daloka na njoho wołachu: „Widźiće, tamle dźe muž, kiž budźe nam z towaršom, a my wšitcy jomu! Wón je też swój křižik wot so ćisnył, zo njeby trjebał Bohu posłuchać.“ Hdyž muž tajke powitanjo zasłyša, khwataše tak spěšnje hač móžeše zasy domoj. Prošeše Boha Knjeza na kolenach, zo by jomu tola zasy wróćił stary křižik. Přećelow bě zhubił na zemi a też w njebjesach. Jenož zli duchojo chcychu jomu być z towaršom. Ně, tych naš muž nochcyše. „Daj mi, luby Knježe, mój křižik wróćo; radlubje chcu jón zasy wróćo wzać. Jenož wukhowaj mje před złym djabołom!“ Na samym dnju wróći jomu Bóh Knjez křižik, a wot tutoho dnja njeseše rady křižik, jomu napołożeny wot Božeje lubosće.

*

Křesćanska swójba! Też ty maš swój křižik! A to je twoje zbožo! Njemysl sebi, luby čitarjo, zo je človjek bjez křižika zbožowny a spohojom tu na zemi! Naš Knjez a Zbóžnik je přišoł z křižikom wobćeženy a je swoje žiwjenjo skónčił na křižu. To je nam z dopokazom, zo smě jenož tón prajić, zo je wučownik Jězusowy, kiž ma swój křižik a jón też njese za Zbóžnikom. Wšak Jednorodźeny sam praji: „Štóž njebjerje swój kříž na so a njeńdźe za mnu, njeje mje hódny.“ Na tele słowo, luby čitarjo, so dopomń we swojim wosobinskim a swójbnym žiwjenju. Njeje křesćanskeje swójby bjez křižika. Tohodla njemórkotaj, hdyž na tebje abo na twoju swójbu křižik přińdźe! Praj: Bóh luby Knjez derje ze mnu měni, hdyž mi abo mojim lubym křižik pósćele! Ženje nochcu zadwělować! Ženje nochcu Bohu Knjezej předpisować, kajki křižik ma mi a mojej swójbje napołožić. Wěr mi, Bóh wjele lěpje wě, čohodla tebi a twojej swójbje runje tónle křižik da. Twoja winowatosć je, wot Boha tebi pósłany křižik připóznawać a zmužiće na so wzać. Kóžda swójba ma wot Boha wěsty nadawk připokazany. Kajki, to je za nas tu na zemi potajne. K tutomu nadawkej służi też wěsty křižik.

Tak widźiš, luby čitarjo, zo je naš domjacy křižik něšto swjate a potajne! Praj sebi to často we swojim swójbnym žiwjenju! Njećěkaj před swójbnym křižikom! Nawuč też swoje dźěći křižik na zemi sćerpnje za Jězusom njesć!

Křižik chce tebje a twojich swójbnych bliže k Jězusej dowjesć. Praj sebi často we swojim žiwjenju: „Jenož ta swójba je křesćanska, kotraž ma swój křižik a stajnje stoji k njomu!“ -k.

Z Łužicy a Serbow.

Ze Stareje Cyhelńcy. Hruby skutk je něchtó na kóčcy wobešoł, kiž tam a sem ze susodnoho Kukowa k nam přikhadźeše. Jenoho dnja je drje wzał wrjetl a je kóčku přebił abo je wjetši kamjeń do njeje ćisnył. Při tym je lěwe wóčko přisadźiła, kiž drje je wuběžało; nad nim je wulki bruny trupik nastał, kiž čornu kóčku zwohidźa. Je wěsće wulke bolosće měła. Podawk je so přisłušnej policiji wozjewił.

Z Drježdźan. Njedźelu 6. novembra wotměja so w Tašenbergskej kapali serbske Boże służby. Wšitcy Drježdźanscy Serbja so na nje lubje přeprošuja. Domjacy přiwuzni so proša, zo bychu swojich swójbnych a znatych w Drježdźanach na to skedźbnych činili.

Baćoń — wjes a cyrkej.

Dopomnjeńka na swjatočnosć położenja zakładnoho kamjenja Baćońskeje cyrkwje.

Potom bu we swjatočnym ćahu hnadny knjez biskop přewodźany a přebywaše z druhimi knježimi duchownymi a hosćemi dlěši čas pola kublerja M. Pjecha. Přetož jako by so swjatočnosć sama skazyć a přetorhnyć njedyrbjała, běštej dešćik a hrimanjo čakałoj, doniž njebě skóńčena. Na to pak wudyri ćežke njewjedro, a sylnoho dešćika dla njemóžeše so na domojwrót myslić. Přećelni Baćonjenjo rady hospodu skićachu, a běchu tež wšitke domy z hosćemi přepjelnjene.

Z biskopskej swjatočnosću pak so tež stare wočakowanjo dopjelni. Wšelakim z nas je znate, zo je knježna w klóštrje Marijinej Hwězdźe so kruće a wěsće twarjenja cyrkwje w Baćonju nadźijała. Běše to knježna Michaela Madlena Šołćic z Baćonja (rodź. 23. junija 1790, zadrasćena 6. aug. 1816, profeska wot lěta 1817). Wona je do swojeje smjerće (1845) wšelake cyrkwinske drasty za přichodnu cyrkej z wulkej prócu zhotowiła. k.

Wopisanjo swjatočnosće sameje namakaš w „Kat. Posole“ z lěta 1882 str. 125 sć.

Wo knihach Noweho Zakonja.

Swjate evangelije.

Evangelium je grekske słowo a znamjenja dobre poselstwo, wozbožace wjesołe powěstwo. W starym zakonju, wosebje pola profety Isaiasa namaka so tuto słowo wjacy króć a pokazuje na zbožownosć, kotraž ma z přikhadom Messiasa za člowjestwo so spočeć. Jězus sam počahuje profetiske słowa Is. 61, 1 na so, hdyž při spočatku swojoho wučeństwa w Nazarethskej synagodzy tele słowa přečitawši rjekny: „Knjezowy Duch je nade mnu; tohodla je Knjez mje žałbował, zo bych khudym evangelium prědował, a je mje pósłał, zo bych wustrowił, kotřiž su rozkateje wutroby; a na to přistaji: „Dźens je tuto słowo dopjelnjene před wašimaj wušomaj“. Luk. 4, 18—21. Z tym wobkrući Jězus zmysł słowa „evangelium“, kotrež potajkim znamjenja wjesołe powěstwo wo přikhadźe Messiasa a wo zbožownosći, kotruž cyłe člowjestwo dóstawa z joho wučby, z joho žiwjenja a smjerće, z joho zasłužbow. Też spisaćerjo Noweho Zakonja trjebaju słowo w tom samym zmysłu, n. př. Ef. 6, 15.

Ze wšim prawom nałožuje so słowo w tomle zmysłu, dokelž Khrystus je prawe zbožo člowjestwu přihotował, z Bohom je wujednawši, njebjo wotewriwši a ze swojej wučbu puć k wěčnej wótčinje jomu pokazawši. Wšitke knihi Noweho Zakonja su po prawom evangelie, dokelž wozbožace wučby Jězusowe připowědaju a tak k wěčnej zbóžnosći nas nawjeduja. Tola rěkamy evangelije jeno tamnym kniham Noweho Zokonja, w kotrychž so nam Jězus, Syn Boži, sam předstaja, kak wuči a skutkuje, kak khodźi mjez swojim ludom, wšitkim dobre činjo, kak za našu zbóžnosć ćerpi a na křižu mrěje a tak skutk našoho wumoženja dokonja. Wot najstaršich časow rěkachu tohodla tamne knihi evangelije, kotrež Jězusowe žiwjenjo a skutkowanjo na zemi wobjimuja.

A kak je so stało, zo je to, štož je Knjez ze rtom wučił, so napisało? Kkrystus, zemju wopušćejo, přikaza swojim japoštołam, zo bychu do cyłeho swěta šli (Mat. 28,

Wuznaj, što sy činił!

We ćěmnej ćišinje stoja pobočne wołtarje a prózdnjeńcy wulkeje farskeje cyrkwje swjateje Marije w Gd. Do wysoka sahace stołpy stoja tam so njehibajcy a mjelčicy, jako bychu byłe stołpy wěčnosće.

W tutej swjatnicy wisa na sćěnje wulkotna wumělska postawa z časow, hdyž so we njej wotměwachu hišće katolske Boże służby. Je to Khrystus na křižu z drohotnoho drjewa, we člowjeskej wulkosći, a joho wobličo je tak wěrnje po naturskej woprawdźitosći wurězane, zo kóždy, kiž do tutoho wobliča Khrystusowoho pohlada, bywa hnuty hač k sylzam.

Hižo ze starodawnych časow so powěda, zo zasakli hrěšnicy, kiž pohladachu do tutoho wobliča, swoje hrěchi hórko wobželnosćichu a wšě swoje njeskutki zjawnje wuznachu. Zdaše so, kaž by wukhadźało z tuteje Božeje martry přemožace napominanjo, kotrež rěkaše: Wuznaj, što sy činił!

Před wjacy stow lětami bydleše w Gd. drjeworězbař, kotrohož wumělstwo bě daloko a šěroko znate. Joho postawy, joho wobrazy, budź cyrkwinske, budź swětne rězby, sebi wšudźom jara ważachu, a buchu droho płaćene. Bohaći překupcy a knježa skazachu pola njoho wšelake rězby, zo bychu wupyšili z nimi swoje domy, wosebni zemjenjo dachu sebi wot njoho wurězować wšelaku domjacu nadobu a wopony.

Tak móžeše drje Roman Dworsky — tak rěkaše rězbař — spokojom być ze swojim wumělstwom a dokhodami. Ale wón njebě spokojom ani sam ze sobu, ani ze swojim wumělstwom a bohatstwom. Wón chcyše na swojim wumělskim polu dobyć skhodźeńk, zo nichtón druhi joho njeby přesćahnyć mohł.

Tak dyrbješe jomu joho dźowka stać k podobiznje, zo by wurězał postawu maćerje Božeje; přetož tutón skutk dyrbješe, tak běše sebi to kruće předewzał, być joho najlěpše dźěło, kotrež měješe wosławjeć joho wumělstwo hišće po lětstotkach. Hač běše to z winu, zo bě joho wutroba snadź přeprózdna, bjez nježnych začućow a přikhilnosćow k maćeri Božej, zo by mohł tutu najlubožnišu mjeze wšěmi žónskimi w cyłej jeje luboznosći a dobroćiwosći z twjerdoho drjewa wurězać, abo běštej joho rucy stworjenej jenož za něšto khutniše abo něšto bóle hrube? Z krótka, tutón wobraz so jomu ženje njeporadźi. We swojim hordym zmyslenju začuwaše wón we swojim dźěsću, kotrež njechaše spokojić joho wumělsku žadosć, za kotrejž tradaše z kóždej žilku swojoho ćěła, něšto njepřećelske, něšto sebi cuze.

W tutym času runje sta so, zo prošeše jedyn bohaty překupc, kotryž pak bě wudowc, wo ruku joho dźowki, a tak dowjedźe myslički tutoho česćelakomnoho wumělca do druhich kolijow. Roman Dworski wjeseleše so nimo měry, zo přińdźe joho dźowka do tak wosebneje swójby. Ale też z tym njespokoji wona joho žedźiwosć za česću, přetož

20) a wšomu stworjenju evangelium prědowali. Mark. 16, 15. K tomu wuhotowachu so z mocu njebjes a japoštołowje dźěchu a wučachu wšudźom, a Knjez podpjeraše jich wučenje z dźiwami, a tak bu swjata wučba z rtnym prědowanjom po cyłym swěće rozšěrjena a wšudźom křesćanske wosady założowane, prjedy hač bu słowčko evangelia napisane. Što pak je evangelistow k spisanju evangeliow pohnuło? Na to wotmołwja Lukaš na spočatku swojeho evangelia, kotrež bě tohodla pisał, „zo by joho přećel Theofil wěrnosć słowow spóznał, w kotrychž bu rozwučeny“, t. r. zo by so dopomnił na wučby, kotrež bě ze rtom prědować słyšał, zo by so w nich wobkručił, nic pak, zo by so z pisanym evangeliom hakle wěra do Jězusa započała. Rěčane słowo so pozabywa, napisane zwostawa; tohodla zawostajichu někotři japoštołowje założenym křesćanskim wosadam najwosebnišne wučby a podawki z Jězusoweho žiwjenja napisane, prjedy hač je wopušćichu, zo bychu druhdźe evangelium prědowali. Njenapisachu pak wšitko, štož běchu wučili, ale jeno takrjec wućah z toho, kaž to swjaty Jan wobkruća: „Jězus je hišće wjele druhich znamjenjow před wočomaj swojich wučownikow činił, kotrež njejsu w tutej knizy napisane.“ Jan. 20, 20. Pódla tohole zhromadneho wotpohladanja měješe kóždy evangelista hišće wosebite, kotrež z wobstojenjow wukhadźa, w kotrychž běše žiwy, a na kotrež na swojim měsće spomnimy.

Hnydom při spočatku swjateje Cyrkwje rozšěrjachu so mnohe evangelie, tola jenož štyri je Cyrkej we wšěch časach za prawe, pod pohnuwanjom Swjatoho Ducha napisane, spóznała. To njesta so bjez wosebitoho wjedźenja Božoho. Swjaty Augustin praji, zo je so to stało k znamjenju, zo ma so evangelium do wšitkich štyrjoch rózkow swěta rozšěrjeć. Lěpšu přičinu pak widźi wón z druhimi swjatymi wótcami w starym zakonju w I. stawje profety Ezechiela, w kotrymž krasny wobraz so wozjewjaceje Božeje majestosće so wopisuje, wot štyrjoch cherubimow njeseny, z kotrychž ma kóždy štwore wobličo: człowjeka, lawa, byka a worjoła. Tuto štwore wobličo je znamjo wašnja, na kotrež so Bóh we swojej wšohomocy hižo w starym zakonju wozjewješe jako lubosćiwy, knježacy, smilny a woprawdźe bóžski, dokelž wobličo człowjeka płaćeše za lubosćiwosć, law bě znamjo knježenja, byk woporne skoćo, přez kotrež Bóh so wujedna, a worjoł płaćeše za znamjo bóžskeje mudrosće. Runje tak wozjewja so Bóh w nowym zakonju też w Jězusu, kotrehož žiwjenjo swjate evangelie wopisuja; kaž w Ezechielowym wěšćenju štyrjo cherubimy ze štworym wobličom majestosć Božu takrjec njesu, tak njesu štyrjo evangelistowje w nowym zakonju w Jězusu so wozjewjacu majestosć Božu. Swjeći wótcowje přidźeleju po tamnym starozakońskim wobrazu kóždomu evangelistej jene z tamnych wobličow jako wosebite znamjo, a to Matejej wobličo człowjeka, dokelž swoje evangelium z knihu naroda Jězusoweho spočina a wopisuje, z kajkich prjedownikow je Jězus jako człowjek so narodźił: Markej wobličo lawa, dokelž swoje evangelium z Janowym prědowanjom w pusćinje započina, hdźež lawy přebywaju; Lukašej wobličo byka, dokelž swoje evangelium ze Zachariasowym woporom w templu počina, a Janej wobličo worjoła, dokelž hnydom na spočatku swojoho evangelia worjołej poruno so pozběhuje k bóžstwu Syna Božoho.

Jenohłósnje sudźi so wot najstaršich časow, zo su swjate evangelie po tom rjedźe napisane, w kotrymž nětko w zapisu swjatoho pisma stoja, zo je najprjedy swjaty Matej, po nim swjaty Mark, potom swjaty Lukaš a naposledku swjaty Jan evangelium spisał. Wosebje rěči swjaty Irenaeus takle: „Matej napisa swoje evangelium hebrejscy, hdyž Pětr a Pawoł w Romje prědowaštaj a cyrkej założeštaj; po jeju smjerći napisa Pětrowy tołmač Mark wěcy, kotrež bě wot Pětra słyšał; Lukaš pak, Pawołowy přewodnik, spisa, štož bě Pawoł prědował. Na posledku wuda też Jan w Efesu přebywacy pisomnje evangelium.“ Tón samy rjad mjenujetaj ss. Hieronymus a Augustinus.

Evangelium po swjatym Mateju.

Matej, prěni evangelista, běše Alfejowy syn, w Galileji rodźeny (Mark. 2, 14) a rěkaše Levi (Luk. 5, 25). Jězus powoła joho k japoštotstwu z cłownicy, kotruž měješe při galilejskim morju, w blizkosći Kafarnauma. Levi wopušći swoju dotalnu zasłužbu a bu japoštoł z mjenom Matej, t. r. Božidar, po greksku Theodor. Po powołanju bě wón sedmy japoštoł. Po Jězusowym donjebjesspěću prědowaše z druhimi japoštołami w Judeji, potom poda so do Aethiopije, t. j. afrikskeje krajiny, kotraž při hornim Nilu leži a nětko Nubiska rěka; někotři też praja, zo je w Indiskej Jězusowu wučbu rozšěrjał. Wón wumrě martrafskeje

---

jeje čista, njezranjena wutroba bě napjelnjena z lubosću k jenomu khudomu, rjanomu a nadobnomu młodźencej.

Jan Dombrowsky bě hakle přićahnył před krótkim do Gd. a bě tam hišće mało znaty; přetož bě žiwy cyle sam za so a za swoje małe rjemjesło jako časnikař.

Božena — tak rěkaše dźowka rězbarja — běše joho zeznała, jako daše sebi pola njoho časnik porjedźić; bě jomu při dźěle zhladowała mjelčo do joho rjaneju, čorneju, zdobom zrudneju wočow.

Ach, tutej wóčcy zdaštej so jej być kaž dwě rjanej, njewuměrjomnje hłubokej studničcy, a jeje mała wutroba dyrbi so podnurić do tuteje hłubokosće, cyle hač do dna; a we tutej hłubokosći wuliny so z njeje njezaprahnite žórło lubosće, kotrež njehodźeše so z njeje wjacy wučerpać.

Běštej pak za Boženu joho wóčcy dwě hłubokej studničcy, tak zdaštej so Janej być jeje wóčcy něšto tak słódke, wysoke, štož saha horje k módromu njebju; a joho wutroba pozběhny so k prěnjomu razej kaž škowrončk wyskajo horje k njebjeskej módrinje, w kotrejž widźeše swoju domiznu.

Tak zeznaštej so tutej młodej duši. Jan donjese časnik sam wróco Boženje. A husćišo skhadźowaštaj so wobaj na potajne wašnjo.

Jeje nanej njezwosta to přecy potajne, a joho hněw bu ćim wjetši, hdyž Božena dla tutoho khudaka tamnu žeńtwu z bohatym překupcom wotpokaza.

Zwoprědka chcyše drje zalubowanymaj jeju počahi zakazać, tola tajke dźělenjo njebě jomu dosć wěste. Wón wědźeše, zo móže tajku lubosć jenož smjerć dźělić; a ćěmny, haj woprawdźe djabołski wotpohlad wumysli sebi Dwórski k zničenju tuteje lubosće. Nastork k tomu bě nadawk, kiž bě dóstał wot wosebnoho měsćana: měješe zhotowić we człowjeskej wulkosći křižowanoho Zbóžnika.

Dwórski přewza tutón nadawk z krutym wotpohladom, zo dyrbi tutón joho rězbarski skutk być joho najlěpše dźěło. Chcyše postawu Zbóžnikowu kak wurězać, kaž ju hišće nichtón dokonjał njebě; smjertne bědźenjo chcyše předstajić we woprawdźe žiwym wurazu. K tomu bě trěbny też woprawdźe žiwy człowjek, a tutón człowjek — joho woči so płomjenješej při tutej mysličcy ze žadławej radosću — bě hižo namakany!

W joho domje njebydleše dale nichtó, hač wón sam z Boženu; ale też jeje přitomnosć běše jomu za tute někotre dny wobćežna. Tohodla pósła ju na krótki čas jenej zdalenej ćeće swojeje zemrěteje žony, a to tak spěšnje, zo jej njebě možno, so rozžohnować z jeje lubym. Rězbař pak derje wědźeše, zo Jan wječor na zrěčane městno přińdźe, a potom chcyše swój djabołski wotpohlad wuwjesć.

Jan Dombrowski čakaše wječor při muri zady domu, hdy so duńčka wotewrja zo by swoju lubu, kaž hižo tak husto, wobjał ze swojimaj rukomaj. Bě lědma někotre mjeńšiny čakał, tu wočinichu so duńčka, a město joho lubeje přistupi

smjerće. Prjedy hač swoju domiznu wopušći, napisa swojim krajanam stawiznu Jězusoweho žiwjenja a skutkowanja, a to, kaž so rozemi a kaž najstarši swědcy wobswědčeja, w jich rěči, mjenujcy hebrejscy; tak spisane evangelium so zhubi, hačrunje so w najstaršich časach na nje spomina. Nimale w tom samym času bu tuto evangelium snadź wot Mateja samoho abo wot druhoho japoštoła w grekskej rěči wudate wosebje za křesćanow, kotřiž běchu z pohanstwa so wobroćili a hebrejsku rěč njerozemjachu.

Matej chce w swojim evangeliu dopokazać, zo je w Jězusu Khrystusu tón wot profetow připowědany, wot israelskoho ludu wočakowany „Žałbowany Boži“, wumóžnik swojoho ludu a cyłoho swěta, woprawdźe přišoł a kralestwo Bože na zemi założił, do kotrohož maju wšitcy zastupić. Tohodla pokazuje wón tak husto na stary zakoń.

Evangelium po swjatym Marku.

Mark, dospołnje Jan Mark (Jap. sk. 12, 12) narodźi so w Jeruzalemje. W domje joho maćerje Marije zhromadźowachu so husto swjeći japoštołowje; Pětr je joho w křesćanstwje rozwučował a křćił, dokelž joho swojoho luborwanoho syna mjenuje (1. Pětr. 5, 13). Pozdźišo přewodźeše Pawoła (Jap. sk. 12, 25; 13. 5) a Barnabasa, swojoho krejnoho přećela (Jap. sk. 15, 35—39) na jeju japoštołskim puću; a bě při Pawole w Romje (Kol. 4, 10; 2 Tim. 4, 11) a tu zetka so też zaso z Pětrom, kotryž joho pohnu, zo by evangelium spisał. To je so pod Pětrowym nawjedowanjom stało, tohodla mjenuje so Mark też Pětrowy tołmač. Tuto evangelium je potajkim před Pětrowej smjerću w l. 67 spisane, ale najskerje hakle po joho smjerći wudate.

Swjaty Mark chce w swojim evangeliu wosebje stawiznu Jězusowoho žiwjenja wot spočatka joho zjawnoho skutkowanja hač do wot-mortwych-wstaća podać a pokazuje wosebje na podawki, z kotrychž je Jězus jako Syn Boži spóznać. Hłowny zaměr wupraji w swojim prěnim rjadku: „Spočatk evangelija Jězusa Khrystusa, Syna Božoho“. Na wučbu Jězusowu mjenje dźiwa, dyžli druzy evangelistowje, za to kedźbuje na wobstejnosće podawkow. Z rěče a z wopisanja wšelakich židowskich wobrjadow sudźi so, zo je Mark evangelium romskemu ludej zawostajić chcył, kotryž židowske žiwjenjo njeznaješe. Spisane je Markowe evangelium w grekskej rěči, kotraž so tehdy w Romje powšitkownje trjebaše.

Z pozdźišoho žiwjenja swjatoho Marka njeje wjele wěstoho znate. Wot Pětra bu do Egiptowskeje pósłany, hdźež je Jězusowu wučbu rozšěrjał a martrańskeje smjerće wumrěł. Alexandria, hłowne město, česći joho jako swojoho prěnjoho biskopa.

Evangelium po swjatym Lukašu.

Třeće evangelium a „Japoštołske skutki“ je Lukaš spisał. Kaž Eusebius a Hieronymus spominataj, narodźi so Lukaš w Antiochii, hłownym měsće Syrije, najskerje z pohanskeju staršeju; běše zdźěłany muž, lěkaŕ po swojim powołanju (Kol. 4, 14), a kaž so wot najstaršich časow podawa, też wobrazowaŕ. Hdy a wot koho bu w křesćanskej wěrje rozwučeny, njewě so wěsće; zda so, zo je hižo w Antiochii swjatoho Pawoła spóznał a zo je snadź wot njoho měšnisku swjećiznu dóstał, dokelž Pawoł mjenuje joho swojoho pomocnika (Filem. 24). Pawoła přewodźeše na puću z Troas do Filippi w Macedoniji (Jap. sk. 16, 11), hdźež wosta, mjez tym zo Pawoł do Thessaloniki a do Grekskeje pućowaše (Jap. sk. 17, 1). Hdyž bě Pawoł so wrócił, woteńdźe z nim z Filippi přez Troas a Milet (Jap. sk. 20, 6. 15) do Jeruzalema a njewotdźěli so wot njoho, hdyž bu tón w Jeruzalemje jaty a do Caesareje wjedźeny, hdźež dwě lěće wosta, ani, hdyž bu wot tudy do Roma pósłany, hdźež runje tak dołho přebywaše. (W l. 58—63.) Tu bě Lukaš přećel a dołholětny přewodźeŕ Pawoła a měješe tak najrjeńšu přileżnosć, w křesćanskej wučbje so rozwučić a wobkručić. Po Pawołowej smjerći je Lukaš we wšelakich krajinach křesćanstwo rozšěrjał, jako w Galliji, Dalmaciji a Egiptowskej; wón wumrě 84lětny w Achaji martrańskeje smjerće. Joho ćěło bu w l. 357 do Konstantinopla přenjesene.

Swjaty Lukaš njebě Jězusowy wučownik a swědk podawkow a wučbow, kotrež w evangeliu wopisuje, ale powěda je „wot spočatka wšitko pilnje zhoniwši“ (Luk. 1, 3). Zo je Pawoł, jeli zo nic najprěni, tola najwosebniši wučeŕ był, wěmy z joho žiwjenja; ale też swědči wo tym evangelium, kotrež móže so runje Pawołowe mjenować.

Lukaš chcyše ze swojim evangeliom wosebje swojoho přećela Theofila wo Jězusowym žiwjenju a joho wozbožacej wučbje wot spočatka a po rjedźe, w kotrymž so podawki stachu, powučić a tak docylić „wěcy, kotrež su so mjez nami dokonjałe“, a kotrež běchu druzy powědać

---

k njomu mužski. Jan chcyše ćeknyć, ale Dwórski połoži jomu swojej sylnej rucy na ramjo a rjekny: „Sym na tónle wokomik čakał, zo bych z wami porěčał, dokelž maće mysle, kaž to wěm, być jónu mój přichodny syn. Pójće sobu do mojoho domu; při škleńcy wina, kotrež sym přihotował, so lěpje rozmołwja.“

Z někajkimi njejasnymi začućemi sćěhowaše Jan mužej. Zdaše so jomu to skorc wěrje njepodobne, a tola wozbožowaše joho něšto kaž nadźija. Nutřka hladaše do wšěch rózkow a na kóžde durje, hač njepřińdźe jomu joho Božena napřećo. Njemóžeše dźěn wědźeć, zo je tak daloko wot njoho dźělena.

Běše to wulka rumna stwa, do kotrejež Dworski młodźenca dowjedźe. Zawodźete wobrazy jomu hižo prajachu, zo je to wumělcowa dźěłarnja. Srjedźa stoješe blido ze stólcomaj, dwaj karanaj z winom stoještej na blidźe kaž też dwě škleńcy. Dworski kazaše hosćej so sydnyć a nala jomu škleńcu połnu wina, prajo: „Prjedy hač wo druhich wěcach rěčimoj, prajće mi, młody přećelo, hdźe sće so z Boženu zeznał.“

Wšón začerwjeny powědaše Jan, ani zo we swojej rěči pytny, kak jomu Dworski stajnje znowa wina do škleńcy naliwaše, a to přecy jenož z jenoho karana, mjez tym zo wón też jenož ze swojoho karana piješe. Janej zdaše so to trochu spodźiwne. Bě to někajka ćežka mučnota, kotraž joho pomałku přewza, ani zo by so jeje dowobarać mohł. Joho přewza nadobo někajki njejasny strach. Hakle nětko dohlada so, zo stoji w jenym kuće spodźiwny kruch drjewa, podobny wulkomu hišće njedokonjanomu křižej, kiž hrožeše ze swojeje khowanki ze surowym njezbožom.

Dworski to pytny, zo bě so joho hósć na křiž dohladał. „To je křiž, kotryž dyrbju zhotowić. Trjebam nětko też hišće Božu martru na njón; tamle w rózku stoji hižo na poł zhotowjeny Khrystus.“ Wón pokaza do rózka, a Jan wuhlada woprawdźe wulku do drjewa wudypanu postawu, kotraž bě nimale hotowa, jenož hłowa njebě hišće hotowa; tón kruch drjewa bě hišće njewobdźěłany.

„Ale pijće tola, luby přećelo, pijće, maće mi hišće wjele powědać“, pozbudźowaše Dworski młodźenca. A zasy nala jomu škleńcu połnu, hačrunje njebě to wjacy trěbne; přetož kaž morwa zwjeze so joho ruka, kiž runje za škleńcu přimny; sylnje pohłušeny padny znak ze stólca.

Kelko časa bě mjez tym zašło, jako joho surowa bolosć wubudźi, to Jan njewědźeše. Mysleše najprjedy, zo soni, chcyše stanyć, ale jenož najmjeńše pohibnjenjo praweje ruki načini jomu njewuprajne bolosće. Što je so z nim stało? Wón pytny nětko też, zo je cyle nahi. Su dha joho nadpadnyli, wurubili? Hdźe dha wón je? Cyle wěsće hišće tam, hdźež je sebi wusnył.

Rucy a nozy stej jomu přiwjazanej křižej, kotryž bě prjedy w kuće skhowany widźał. Ale što to? Krej? Njekapa z joho rukow krej dele? Chcyše wołać, ale joho ert bě zespinany z powjazom, tak zo so jomu jenož wutłe zwuki wudobychu. A nětko hakle spózna wón swoje położenjo

spytali (1, 1). Wšelake wot druhich wuwostajene podawki namakamy w Lukašowym evangeliu, n. př. připowědźenje a narod Jana křćenika (1, 5—25; 1, 57—80); připowědźenje, čas a wobstojnosće Jězusowoho naroda (1, 26—38; 2, 1—20); wopyt Marije pola Hilžbjety (1, 39—56); podawki w templu, hdyž bu Jězus na štyrcetym dnju po swojim narodźe Bohu woprowany (2, 22—40) a hdyž jako dwanaćelětny hólčec templ wopyta (2, 41—52). Też někotre powučenja w přirunanjach, kotrež druzy nimaju, čitamy pola Lukaša.

Čas, w kotrymž Lukaš evangelium napisa a wuda, njeda drje so wěsće postajić, tola najskerje sta so to pod dohladom swjatoho Pawoła w Romje, hdyž bě tutón prěni króć tam jaty, potajkim před lětom 63. Japoštołske skutki mjenujcy, kotrež přirunajo z evangeliom wón „druhe słowo“ mjenuje, zdadźa so před skóńčenjom Pawołoweho zajeća w Romje, potajkim před lětom 63 pisane być, dokelž na wumóženje ze zajeća njespominaju, a evangelium dyrbješe jako prěnje słowo hišće prjedy so dokonjeć.

Móc ludu korjeni w joho strowosći.

NSV će woła!

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Vatikana. W běhu měsaca oktobra poswjeći msgr. Pascucci, sekretar romskoho vikariata, tři nowe farske cyrkwje: Cyrkej maćerje Božeje, cyrkej swjateje Lucije a cyrkej swj. Michała. Prěnja stoji w cyle nowym wotdźělu města; domy tohole wotdźěla su po jendźelskim modellu twarjene, kóždy z małej zahrodku wobdaty. Twarił je tute fašistiski wustaw za ludowe domy. Ležomnosć za cyrkej je daril guwernĕr města Roma. Cyrkeŵ wopřija 1600 wosobow. Pódla cyrkwje je připrawjena wulka žurla za farske należnosće z běrowami za křesćansku karitas. Tale fara je 35., kotraž bu po woli Swj. Wótca w předměstach Roma założena.

Kónc septembra bu w Romje „wołtař měra“ poswjećeny. Z tutej swjatočnosću skónči so 2000lětne jubilejum kejžora Augusta. Cyły měsćanski wokrjes pódla dróhi Via Ripetta je sławje tutoho wulkoho kejžora wěnowany. Kejžorowy row je so w joho prěnjotnej podobje zasy wutwaril a cyle zblizka bu „ara pacis“ — wołtař měra zasy postajeny, cyle tak, kajkiž bě jón kejžor Augustus na polu Marsa po swojich dobyćach nad Galliskimi, Germanami a Skytami natwaril.

Němska. W Nymphenburgskej khorowni je pjatk, 7. oktobra, znaty a sławny lětaŕ stotnik n. w. Hermann Köhl, 50 lět stary wumrěł. Köhl hižo něšto měsacow ćežko na jĕrchenje ćerpješe. Pokhowany bu lětaŕ w Pfaffenhofenje, we swojej domiznje. Herm. Köhl narodźi so 15. hapryla 1888 w Nowym Ulmje a bu oficĕr, kaž bě z oficĕrskeje swójby wušoł. Bórzy po wudyrjenju swětoweje wójny bu ranjeny, a tutón podawk měješe wosebity wliw na joho dalši žiwjeński puć. Přiwobroći so lětaŕstwu. Najprjedy służeše jako wobkedźbowaŕ, potom wotpołoži pruhowanjo lětarja a bu bórzy potom z lětarjom při skupinje ćežkich bombowych lětadłow, kotrychž komando wón po powyšenju na dostojnosć stotnika přewza. Za joho zmužitosć před njepřećelom dósta stotnik Köhl najwyšši pruski wojeński rjad: Pour le mérite. Prjedy hižo bě wuznamjenjeny ze železnym křižom I. a II. rjadownje a z druhimi wojeńskimi rjadami. Při jednym napinacym wojowanju w powětře bu wottřĕleny a wot Francózow zajaty. Jomu pak so poradźi, na dźĕłaćerja předrasćeny, přez Šwicu do Němskeje so wróćić. Po skóńčenju wójny bu Köhl wjednik wotdźĕlenja „nócny lět“ pola powětroweje hansy. Swětowu sławu doby sebi Köhl z tym, zo so prěni na zlět wot Europy do Ameriki zwaži. W aprylu lěta 1928 wuwjedźe tutón lět ze swobodnym knjezom z Hünefeldom, kiž je hižo před někotrymi lětami wumrěł, a iriskim majorom Fritzmaurice. Techniska wysoka šula Brunšwigska spožči jomu za tute, za tehdyši čas wulkotne dokonjenjo titul čestnoho doktora. Hermann Köhl je potom wšitke swoje nazhonjenja nałožił při organizowanju němskoho lětaŕstwa. W poslednich lětach wěnowaše wón swoje służby katolskomu lětaŕskomu misionstwu.

---

a cyłu joho hrózbnosć. Rucy a nozy běštej z hozdźemi na křiž přibitej! A widźeše, kak wumĕlc wudypuje z drjewa wobličo Khrystusowe!

Nětko hakle spózna wbohi njezbožowny, kak je přelesćeny a z winom pohłušeny, a skóńčnje přibity na surowe drjewo křiža za popobinu tutomu bjezbóžnomu mužej, zo by dokonjeć mohł skutk swojeje ćesćelakomnosće.

W dźiwim zadwĕlowanju napinaše wšĕ swoje mocy, a joho mysle běchu jenož, so wuswobodźić s ćeknyć. Ale wón njezamóh ćeknyć, jenož joho bolosć so podwoji.

Chcyše swojoho ćwĕlowarja prosyć wo hnadu, ale podarmo: Kaž joho cyłe ćĕło, tak bě też sputany jazyk, a potom — to pytny z hrózbu — njehnuty, bjeze wšoho začuća, stoješe wumĕlc kaž kamjeńtny stołp hladajo na joho bolosće.

O, kak zarywaštej so woči tutoho muža do joho z bolosću roztorhanoho wobliča, wón wokřewješe so na joho z bolosću pukotacej wutrobje, kotraž so bĕdźeše wo swoje młode njewinowate žiwjenjo.

Jenož cyle słabe zwuki wudobychu so hišće z joho sputanoho horta, kiž so zdachu, kaž by k poslednjomu razej mjeno swojeje lubeje zdychnył: Božena! Wbohi njezbožowny pósła też hišće poslednju prósstwu horje k swojomu Bohu, potom skłoni swoju hłowu, a joho wóčcy so zlemištej.

Z wjesołosću wodychujo połoži Dworski swój nóž do boka. Wobhladowaše wot daloka swój skutk a wón bě hordy na swoje dźĕło. — Wšitko bě so jomu derje poradźiło, dopjelnił bě so són joho žiwjenja! Žadyn wumĕlc njezamóže ženje a nihdy něšto tak podobne wukonjeć, to wědźeše wón tak derje kaž štó druhi, dokelž z mortwoho wobraza njeje móžno, žiwy wuraz ćerpjenja tak dospołnje zhotowić kaž z woprawdźitoho žiwoho człowjeka.

Nětko dźĕše zasy k swojomu woporej. Hdźe nětko z nim? Wón ćisny joho w pincy do hłubokeje jamy, hdźež joho nichtó njenamaka.

Jako Božena po někotrych dnjach so domoj wróći, zdźĕli jej jeje nan, zo je, mjez tym zo bě wona pola swojeje ćety, z Janom rĕčał, jomu něšto pjenjez dał a joho k tomu pohnuł, zo by wopuščił tute město. — „A nětko“, dźeše kruće, „drje rozoma nabudźeš, a wozmješ sebi tutoho bohatoho překupca, kiž hižo dołho dosć prosy wo twoju ruku.“

Božena na smjerć zblědny. Běše na nana cyle mĕrnje posłuchała; potom pohlada njebojaznje na njoho. „Sće nimo měry złĕ ze mnu jednał“, rjekny Božena. „Bóh njech wam to woda. Ale hdyž njemóžu być njewjesta toho, kotrohož tu jeničcy lubuju, tak chcu być njewjesta swojoho křižowanoho. — Božemje, nano!“

Kaž by njewjedro do njoho zrazyło, tak přejĕdźechu joho tute słowa. Njewjesta křižowanoho — wĕ snadź wona něšto wo tym? Ale bórzy so zasy zhraba a dźeše: „Njejsym tola někajki błazn.“ Nichtó, khiba wón a tutón drjewjany wobraz, njewĕ wo joho pótajnosći.

Italska. Najwyšši rozkazowaŕ nad italskim lětaŕstwom, general Penna, je zkrótka wósmdnjowske putnikowanjo do Lourdesa nastupił, zhromadnje ze swojej cyłej swójbu. Hdyž bě njedawno ćežcy skhorjeł, bě joho mać slub sčiniła, do Lourdesa putnikować, jeli zasy wotkhori.

Francózska. Po cyłym swěće je znaty jako twarc mnohich nowych cyrkwjow Parizski arcybiskop kardinal Verdier. Hdyž wón swoje wysoke zastojnstwo nastupi, měješe Pariz w znutŕkownym měsće 110 cyrkwjow, we wobměsće 150. Dotal bu 103 nowych cyrkwjow a kapałow natwarjenych, mjez nimi 32 wulkich cyrkwjow. Na prěnim městnje stoji tu cyrkej swj. Odila; wona bu wot swětasławnoho francózskoho publicista a prědarja Pierre L'Eremite natwarjena. Kardinal bě sebi wotmyslił, zasadnje za 10000 katolikow w přerězku cyrkej natwarić. Na twarnišćach dźěła stajnje 1000 dźěłaćerjow. Trěbny kapital bu zwjedźeny zdźěła ze zběrkami, zdźěła z požčonkami, kotrež 20 milijónow frankow wučinjeja. Tute milijóny buchu za štyri hodźiny pisane. Nimo toho wotkazuja so přecy a zasy wulke sumy za tutón nabožny zaměr. Też wosadni so namołwjeja, zo bychu swoju šerpatku k wulkomu skutkej přinošowali. Tak je na přikł. jena jenička wosada, zwjetša z dźěłaćerjow wobstojaca, za tři lěta 350000 frank. woprowała. Mnozy bjezdźěłni wumělcy su z wupyšenjom cyrkwjow dźěło namakali. Kardinal Verdier je sebi z tutym skutkom, kotryž ma nimo spěchowanja nabožnych a cyrkwinskich zajimow też wulku materielnu hódnosć, wulke připóznaćo dobył.

Jendźelska cyrkej je wuznamnoho biskopa zhubiła. Před krótkim wumrě na sćěhwkach zahorjenja płucow biskop Domaš Henshaw Salfordski. Wuhotowany z wulkimi duchownymi darami rozemješe wón derje wobstojnosćam a potrěbnosćam našoho časa. Při zhromadźiznach a wšelakich druhich wustupowanjach bě joho wašnjo, do ludu hić a z kóždym poreč̌eć, kiž jomu napřećo přińdźe, často jako jednory měšnik zdrasćeny. Wón bě wustojny awtowy jězdźeŕ a wjedźeše swój wóz zwjetša sam — jenož nic při swjatočnych składnosćach. W 13 lětach joho biskopstwa rozmnoži so ličba joho měšnikow něhdźe wo 100, a ličba joho cyrkwjow postupi wot 226 na 250.

Iriska. Iriscy biskopja wočakuja nowy rozkćěw wěry. Wot dawna sem je po cyłym swěće znate, zo su Irojo kruteje, hłubokeje wěry. Zo bjez dwěla też w přichodźe to tak wostanje najebać wšěch nowočasnych wohroženjow wěry a nabožiny, staj dwaj irskaj biskopaj zjawnje wobkručiłoj. Při poswjećenju noweje cyrkwje w Armaghu wupraji so biskop z Kilomore takle: „Wotewrjenjo tuteje cyrkwje je jedne z tych mnohich znamjenjow, zo w stawiznach nabožnistwa nowy złoty wěk nastawa. Rozmnoženjo cyrkwjow a nabožnych wustawow po cyłym kraju, pobožnosć, darniwosć a woporniwosć luda wobswědčuja tutón nahlad.“ A při położenju zakładnoho kamjenja w Dublinje praji biskop z Thasos: Sława iriskoho luda je přecy we swěrje napřećo wěrje wobstała, a tak to přecy wostanje. Wšelake zaběranja k wjeselu lubuja Irijo — tak so wo nich khwalbnje praji; ale jich najwjetše wjeselo je, cyrkwje a šule twarić, w kotrychž swoje dźěći k česćownosći před Bohom wukubłuja.“

Človjek by drje najprjedy sebje póznać měł, zo by mudrosće nabył a po njej jednał, tola přikhadźa sebjepóznaćo hakle jara pozdźe — po škodźe. Tola lěpje, zo dźě pozdźe, hač nihdy!

Krótke a mócne prědowanjo.

Hdyž bě knjez ze Cheverus, pozdźiši arcybiskop w Bordeaux, hišće biskop w Montaubanje, so jomu jónu wozjewi, zo je měšćanosta wulkeje gmejny, hewak česćowny muž a dobry křesćan, snadneje winy dla ze swojim fararjom so rozhněwał. Wšitke pospyty fararjowe, zasy so zjednać, běchu podarmo byłe, štož dobromu duchownomu dosć starosće načini. Po někotrym času biskop zhoni, zo je mjenowany měšćanosta do města přišoł, něšto sebi wobstarać, zo pak w krótkim zasy so domoj wróći. Hnydom biskop swoje biskopske wobydlenjo wopušći, zo by joho wopytał. Njenadźity wopyt toho muža njemało překhwata, dokelž čistoho swědomja njeměješe. Běše cyle zamyleny. „Wodajće“, praji jomu biskop, „zo was mylu; sym přišoł, was prosyć, zo byšće mi něšto wašomu knjezej fararjej wobstarał, jeli chceće mi to k woli sčinić.“

„A što by to było, miłosćiwy knježe?“ znapřećiwi měšćanosta.

Přećelnje so smějo přistupi biskop k njomu a wokošeše joho. „To je, štož was prošu, zo byšće swojomu knjezej fararjej sobu wzał.“

Dworski wozjewi bohatomu měšćanej, zo je wobraz hotowy. Wšón zanurjeny do woprawdźe žiwoho wobraza stoješe tutón cyły čas cyle ćiše před nim, potom pak sławješe swojoho mištra bjez kónca. Wjacy hač dwójcy telko, štož bě sebi wučinił, dósta wón za swoje dźěło; a mištra prošeše, zo by był potom přitomny, hdyž budźe wobraz w domje swjateje Marije postajeny a poswjećeny.

Dworski njeda sebi to dwójcy kazać, chcyše tola swoju sławu před cyłym swětom žnjeć.

Dźeń bě postajeny, na kotrymž měješe so kříž postajić. Wjele pobožnoho ludu bě so zešło a wosebje wjele wosobnych měšćanow z Gd.

Dworski, kotrohož sława so daloko a šěroko roznjese, přistupi ke křižej a poklakny so jako prěni před křižom. Cyle wěšće nic z pobožnosće, we woprawdźitosći stłóči joho njenasytna hordosć na kolena.

W njewuprajitej smjertnej bolosći zhladowaše wobličo tutoho křižowanoho na tutoho surowoho złóstnika dele. — Swěčki njeměrnje zlětowachu, a přez to so zdaše być, kaž by so bolostny wuraz we wobliču žiwje přeměnjował a pod surowymi bolosćemi so sćahował. Ale ně, tysacy wóčkow widźachu zdobom: Nakhilena Khrystusowa hłowa powočini swojej hubje, joho hašacej wóčcy běštej złoženej na toho, kotryž bě jej wurězał z drjewa, a cyle pomałku a zrozemliwje a hač do poslednjoho kućika cyrkwje bě to słyšeć, štož wudoby so z tutoho bolostnoho horta: „Wuznaj, što sy činił!“

Hrózba wobja přitomnych. Hrózba wobja pak wosebje toho, kotromuž płaćachu tute słowa. Kaž wobłudnjeny předoby so přez črjódu a ćerješe won. Wón biješe wokoło so a drěješe sebi drastu z ćěła a wołaše swoju winu won do swěta. Z wulkej prócu móžachu joho wusputać a sudnistwu přepodać, ale ničoho jasnoho njebě wot njoho zhonić, joho rozom wosta zaćěmnjeny.

Joho dźowka bě drje jenička, kotraž w samotnej jstwičcy w klóštrje za joho dušu so modleše.

Swjaty kříž wosta pak stojo, hdźež bě postajeny, we domje swjateje Marije w Gd. Woprawdźe wumělski wobraz, w kotrymž zdaše so być woprawdźite naturske žiwjenjo; a tón žiwy, bolostny wuraz we wobliču nuzuje hač do dźensišoho kóždoho wopytowarja k sylzam a k njewšědnej sobuželnosći; a hdyžkuli přistupi tam zasakły hrěšnik, bywa hnuty, zo so nakaza a swoju winu wuznaje.

Přetož też dźensa hišće, hdyž też nic wótře kaž tehdom, napomina tutón hort Knjezowy:

„Wuznaj, što sy činił!“ m. a.

Nětk hakle muž pytny, što biskop poprawom chce, a sylzy jomu do wočow stupichu.

„Rady a to hišće dźensa, najdostojniši knježe, to wobstaram“, wotmołwi měšćanosta, „tajkoho směrca, kaž wašu biskopsku miłosć, hišće čas žiwjenja zeznał njejsym.“

Cyle do tych myslow zanurjeny nastaji so na dompuć, a ani domoj njedošedši, poda so runy puć na faru, zo by swojomu fararjej to, štož bě so stało a štož so jomu kaž són zdaše, wupowědał. Po krótkej a přećelnej rozmołwje prošeše fararja, zo by joho wobjimać a wokošeć směł, kaž bě jomu biskop napołožił. —

Z tym so dołho žadany měr mjez fararjom a měšćanostu zasy założi a wobkrući. Wšitkim k wjeselu a dobromu přikładej potom wobaj, jedyn druhoho podpjerajcy, časne a wěčne zbožo poddatych spěchowaštaj. K. P. 1901.

Nichtó njewě telko špatnoho wo sebi kaž ty sam, a tola njemysli nichtó tak derje wo tebi kaž ty sam. Čomu slepiš so sam? Jednaj po póznaću sebje samoho: porjedźej so!

Dobroćeŕ Rossini.

Rossini, italski komponista, běše žiwy wot 1792 do 1868. Doby sej swětowu sławu ze swojimi operami (spěwanymi hrami); znate su wosebje: „Škrabak ze Siwile“, „Padušna sroka“, Kalif Bagdadski“. Wón spisa też sławne nabožne wěcy (Bože mšě, kantaty, pěseń „Stabat mater“).

Lěta 1833 přebywaše Rossini w Parizu. Tu zetka khuduškoho krajana, kotrohož jako woblubowanoho tenora z Neapela derje znaješe. Tón zaréča na njoho: „Luby přećelo, smil so nade mnu, ja bych so tak rady do Italskeje wróćił, ale nimam ani kroška w kapsy.“

Rossini rjekny: „To ći bjeze wšoho wěrju! A twój hłós?“

„Tón je zhubjeny, preč na wšě časy“, zdychny khudjas.

„Hm, hm . . . Ja wšak bych ći rady pomhał; ale hdyž to ći druzy khudźi Italscy zhonja, kiž so w Parizu žiwja, njezměju tu měrneje hodźinki. Kelko za swoju jězbu trjebaš?“

„Pjeć stow frankow!“

„Na, wohladamoj“, rjekny Rossini, „přińdź jutře rano ke mni do bydła!“ Tak so rozžohnowaštaj. —

Krótko po zetkanju zastupi naš mištr do klamow swojoho nakładnika. (Nakładnik rukopisy kupuje, čišćeć dawa a předawa.) Należnje joho nakładnik prošeše, zo by jomu najradšo hnydom dwanaće romancow (hudźobnych kusow) napisał. Rossini rjekny, zo tu khwilu ničo njepisa ani pisać nochce. Ale nakładnik wotmołwi: „Wam to scyła žana robota njeje; wy trjebaće jeno napisać, štož wam tak připadnje. Ja wam naměšće dwanaće tysac frankow wupłaću.“

„Kup je hotowa“, Rossini wotmołwi a woteńdźe. Hišće na tym samym wječorje napisa tych dwanaće kusow, kiž su wšudźe znate z tytlom „Soirées musicales“, a nazajtre hižo joho khudy přećel Fabiani w póstowej kuči do přistawa Marseille jědźeše. Jako so toho druhi krajan wopraša, wotkel ma pjenjezy na jězbu, wotmołwi něhduši tenor šibale: „Njesměm nikomu rjec, Rossini je mi zakazał.“

Čomu to tu stoji? Najprjedy, zo by zeznał dobroho człowjeka, potom pak, zo by po nim činił. A po nim činiš, hdyž ze swojimi srědkami po możnosći spěchuješ ćělne a duchowne skutki křesćanskeje miłosće.

We wšěch skutkach njech so kóždy praša: By ty tak činił, dyrbjał-li nětkole wumrěć? S. Bernard.

Złoho człowjeka skerje z mjelčenjom dyžli z wotmołwjenjom přewinješ. S. Khrysostomus.

Hnada martrařstwa.

Hdyž farař z Mataro hižo před brónjemi čerwjenych wojakow stoješe, a tući so hižo hotowachu, joho zatřělić, kiwny wón z ruku na wjednika, zo chce hišće junu poręčeć, a rjekny: „Mój bratře, prjedy hač mje moriće, dowolće mi, zo hišće junu swojich přećelow wobjimam.“

Na to přistupi měšnik k wojakam a kóždoho z nich wobjawši rjekny: „Moji bratřa, moja wěra je wěra lubosće a wodaća, tohodla wobjimam was w tutym poslednim wokomiku a zhladuju na was z lubosću. Jeli zo dyrbjało wam pozdźišo swědomjo porokować, zo sće mje morili, potom so dopomńće na to, zo sym was wobjimał a wam wodał. Dźakuju so wam, zo sće mi wulku hnadu martrařstwa wobstarali.“ Potom stupi na swoje městno wróćo a komandowaše: „Sym hotowy, wutřělće!“ Stykny rucy, pohladny k njebju a so modlo za swojich mordarjow padny.

Njewěš ničo nowoho,

štož mohło też „Katolski Posoł“ a joho čitarjow zajimować? Napisaj nam tola! Njeboj so, njemět-li traš najlěpšu serbsku ruku. Radlubje Twój dopis wudospołnimy a joho zmylki, dyrbjał-li tajke měć, wotstronimy. Ty sam změješ wulke wjeselo a bohaty dobytk z dopisowanja. Njechaš-li špatny prawopis nałožować, napisaj nam němski. Ale něšto pisać dyrbjał, z wotkel hewak „Katolski Posoł“ dyrbjał powěšće dóstawać, jeli nic wot swojich přećelow a čitarjow.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

20. njedźela po swjatkach, 23. oktobra 1938:
Boža mša str. 412; Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najwj. Trojicy str. 356.

Swj. Symana a Judy, 28. oktobra 1938:
Boža mša str. 568; Gloria; Credo; Praefacija wo swj. japoštołach str. 481.

21. njedźela po swjatkach, 30. okt. 1938, **swjedźeń Khrysta Krala:**
Boža mša str. 415; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. wo njedźeli str. 420; Credo; poslednje sćenjo z njedźele str. 421.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 898. ze Serbskich Pazlic: Madlena Bělkec; 899. z Budyšina: Mikławš Šustyŕ; 900.—903. z Brěmjenja: Jurij Barš, Jurij Helgest, Pawoł Šołta, Madlena Wićazec; 904. z Dźěchorjec: Jan Rječka.

Jako rjany dar za wšě składnosće poručamy:

„Misale“

— Bože mšě w serbskej rěči —

(přełožił M. Nawka).

Wuživajće tutón krasny dar,
w jasnej, dobrej, kóždomu zrozemliwej rěči přihotowany.

Tutu rjanu knihu dóstanješ:

z čerwjenym rězkom	za hr.	**4,—**
ze złotym rězkom	za hr.	**5,—**
ze złotym rězkom z kěrlušemi	za hr.	**7,50**
z čerwjenym rězkom z kěrlušemi	za hr.	**6,—**
z „ „ z modlitwami	za hr.	**6,—**

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hedtschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Zapis nabožnych knihow

w knihiskładźe towařstwa swj. Cyrilla a Methoda w Budyšinje.

„Missale“, Bože mšě w serb. rěči (přeł. M. Nawka)
z čerwjenym rězkom . . . 4,—
ze złotym rězkom . . . . 5,—
z čerwjenym rězkom z kěrlušemi 6,—
ze złotym rězkom z kěrlušemi 7,50
z čerwj. rězkom z modlitwami 6,—
Wosadnik, z pyš. złotym rězkom 9,50
Wosadnik, z pyš. čerwj. rězkom 8,—
Wosadnik, ze złotym rězkom . 7,—
Wosadnik, z čerwj. rězkom . 4,—
Pój, Knježe Jězuso! (J. Skala) čerwj. 1,75 złoty 2,50
Kročenjo za Khrystusom (J. Libš) čerwj. 1,75 złoty 2,50
Nowy Zakoń (Łužčanski a Hórnik) wjazany 5,—
njewjazany 3,—
Jandźel pěston (M. Žur) . . . 1,—
Dobry křesćan „ čerwj. 1,25 złot. 1,75
Pobožnosć na swj. skhodźe . . —,20
Novena k swjatymaj Antonijej a Franciskusej . . . . . —,40
Novena k swj. Judže Tadejej . —,15
Perikopy, zwj. . . . . 4,—
Pobožnosć Maćeri Dobreje Rady —,10
Spowědny špihel za dźěći . . —,10
Swjećatko s. swójby z modlitwu 1,—
Kěrluše „Pobožn. Wosad.“, wjaz. 2,—
Jutrowne kěrluše za křižerjow —,25
Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš . . . . —,05
Kěrluš na Božej mši . . . . —,01
Boža mša k Jězusowej Wutr. —,10
Žiwjenjo Swjatych (Januar) (J. Libš) . . . . . —,50
Dodawk kěrlušow 0,10
Modlitwa za padnjenych . . . 0,05

Štož serbska žona k drasće trjeba, tež za dźowku a synka, muža —

je na wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje, Bohata dróha 20

Měsćanske toše / wopytowanske toše pastyřske toše / wječorne toški we wšelakich přihódnych płaćiznach

T. Albert

w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Wulke składy drastow a tkaninow.

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Za rjanu dobru serbsku drastu

je so přecy derje starał

Alphons Schauseil

Bohata dróha.

Też čorny ,bant wšěch družin tu je!

Prawu radu

Wam dawa a derje Was posłuži

drogownja

Dr. Roeber

Bohata dróha 27

Hilger Lotzestr. 20 I

poruča płaćizny hódno:

Dobre wupjerki, łožace šaty / blidne šaty, kuchińske šaty.

Barchent za košle, khuty, spódnje suknje.

Ćopłe spódnje kholowy.

Kachlestajenjo

kaž też **přestajenjo, wuporjedźenjo** a **mjećenjo** wobstara

Viktor Schlecht

kachlestajeński mištr

w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533

Palenc litr 2,— 2,40 2,75

Likěry

wulki wuběrk, litr 3,60

Paleny kofej

125 gr 50 60 70 pj.

přecy čerstwy pola

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

Dynamowy 6 Volt 1,8 Watt

3,50 hr. Hačrunje tunje — jara dobre! Lěto rukowanja.

J. Schieback

w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4

Motorske kolesa
Kolesa dobrych znamkow
Žimace mašiny
Pisanske mašiny
Wobswětlenja
Narunanja a přisłušne dźěle

Paul Gräfe

w Kamjencu

blizko katolskeje cyrkwje

DKW-wóz

„Schwebeklasse“, za 4-5 wosobow, derje zdźeržany, so hnydom za hotowe pjenjezy předa. K wobhladanju sobotu wot 3—6 hodźin a njedźelu wot 9—12 hodźin w hotelu „Krónje“ w Budyšinje.

Zjawny dźak

Wólmsdorfskej swjatej Mariji a swjatomu Józefej za wusłyšanu prózstwu!

W krutej wěrje do Zbóžnika zemrě sobotu, 15. 10. 1938, derje přihotowana ze swjatymi sakramentami mrějacych, w žohnowanej starobje 75 lět a 53 dnjow, naša luba mać, přichodna mać, wowka, sotra a četa

Emilija Ernestina zwud. Aksmanowa rodź. Lawkusec

w Khróšćicach.

Zańdźenu srjedu smy jeje čěło na Khróšćičanskim kěrchowje pokhowali. Wšitkim, kotřiž ju na khoro-łožu wopytachu, za jeje dušu na pustych wječorach so modlachu a ju k rowu přewodźachu, wuprajamy

najwutrobniše „Zapłać Bóh“!

W Khróšćicach, Lipsku, Wudworju a Smječkecach, na dnju pohrjeba, 19. okt. 1938.

Zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorečak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

44. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 29. oktobra 1938.** | **76. lětnik.**

Khrystej, kralej krasnosće!

Ze wšitkimi swjatymi a khudymi dušami so zjednoćamy tele dny my wěriwi na zemi. Cyła so radowaca, ćerpjaca a wojowaca Cyrkej hołduje kralej krasnosće. Njeje to kaž žiwe „Te Deum“, žiwy ambrozijanski khwalospěw? „Tebje ta cyła zemja w česći ma. Tebi hlej wšitcy jandźele, njebjesa, wšitke mócnosće, tebi spěwaju Cherubim stajnje a też Serafim: Swjaty, swjaty, haj swjaty jo tón Knjez a wšitkich wójskow Bóh. Njebjo a zemja z twojeju stej, Knježe, połnej krasnosću. Tebje we wěčnej khwalbje ći tón krasny khór japoštołski. Tebi profeći wšitcy tu su swědcy a česć zjewjeju. Te čiste běłe wójsko wšě tych martrarjow też khwali će. Tebje wokoło na zemi ta swjata cyrkej hódnje česći: Ty sam, o Jězu Khryšće, sy: tón kral wěčneje krasnoty“. Swjaty Jan je to widźał w Zjewjenju: „Widźach wulku syłu ze wšitkich narodow a splahow a ludow a rěčow, kotřiž stojachu před trónom a před Jehnjećom woblečeni běłe drasty a mějachu palmy w swojimaj rukomaj a wołachu z wulkim hłosom. A wšitcy jandźeljo stojachu wokoło tróna a padźechu před trónom na swoje wobliča a modlachu so.“ Wšitcy swjeći a jandźeljo česća Khrysta Krala.

A też khude duše, kotrychž wopomnjećo tele dny swjećimy, słušeja do wulkoho wójska Khrysta Krala. Wone drje hišće we wuhnanstwje we želnej, žałej žadosći ćerpjo čakaja — ale jim je wěsty zastup do zhromadźeństwa z Khrystusom Kralom. Wone z nami ćiše zdychuja, hdyž my za nje so modlimy: „Knježe Jězu Khryšće, Kralo krasnosće, wumož duše wšitkich wěriwych njebohich z ćwělow čisća a z hłubokoho bjezdna. Wuswobodź je z lawjaceje klamy, zo by je hłubina njepožrěła, a wone do ćmy njepadłe, ale njech je khorhojnik, swjaty Michał, dowjedźe do swojoho swětła.“

Tak hołduje tele dny w swjatej jednoće cyła Boža stwórba. Runjež hody, Třoch Kralow, bołmončka, jutry, Bože do-njebjes-spěćo, Bože Ćěło, Překrasnjenjo Jězusowe (6. augusta) byłe swjedźenje Khrysta Krala, tak je tola nětčiši Swjaty Wótc hody 1925 postajił wosebity swjedźeń Khrysta Krala: dźeń zjawnoho, zhromadnoho powšitkownoho mócnoho wuznaća, na kotrymž wěriwy swět dawa swědčenjo Khrystej Jězusej, kiž je so kral mjenował před Pilatom, tehdy, hdyž wědźeše, zo budźe tele swědčenjo sebi žadać krawny wopor: nic jeno ćernjowu krónu hańby, ale powyšenjo na křižu.

Hdyž też my so bědźacy a wojowacy křesćenjo na zemi ze wšitkimi so radowacymi swjatymi a jandźelemi smy so tele dny wuznali Khrystej, kralej krasnosće, tak njespěwajmy jeno z jandźelemi a ze swjatymi pěseń khwały njepřestajnje wospjetujcy: Swjaty, swjaty . . ., kaž na Božej mši w prefaciji, ale budź tole wuznaćo zhromadna, jednotna kruta njepřewinjomna wola ke khutnomu skutkej. Jězus drje je přilubił, zo wón kóždoho, kotryž joho wuznaje před člowjekami, też wuznaje před swojim Wótcom, kiž je w njebjesach (Mat. 10, 32), runje tak jasnje pak praji, zo njedosaha rjec: „Knježe, Knježe!“, hdyž so njedopjelnja wola Boža. Jězus njećerpi połojčnosć a njerozsudnosć. „Štóž njeje za mnje, tón je přećiwo mi! Štóž nana a mać bóle lubuje, dyžli mje, njeje mje hódny. Štóž njebjerje swój křiž na so a njeńdźe za mnu, njeje mje hódny. Nichtó njemóže dwěmaj knjezomaj słužić.“ Jězus njećerpi přibóhow!

Tola njestróžmy so. Khrystus njeje kaž druhdy swětni kralojo, kaž něhdy kral Roboam. Tón wusywaše mjez ludom njeměr a rozkoru. Lud bě čežkich dawkow dla njespokojny. Hdyž pak lud joho prošeše, zo by přećežki přah wołožił, wotpokaza jón hordźe a hrubje. Kral krasnosće nam rjekny: „Mój přah je słódki a moje brěmjo je lohke. Pójće ke mni wšitcy, kotřiž sće sprócni a wobćeženi, a ja was wokřewju. „Njech też służba Khrystusowa njeje

bjez wojowanja, běđženja a ranjenja, tak je tola Khrystus kral też miłosćiwy Samaritan, kiž poskića ranjenym wino radosće a wolij sylnosće, a štóž joho mjaso jě a joho krej pije, ma wěčne žiwjenjo. Tón žiwjenjo njezhubi, dóniž wostanje Jězusej swěrny. A njech by raz wojowař Khrystusowy swěru złamał swojomu mištrej, tak tola Jězus jako dobry pastyř zhubjenu wowcku starosćiwje pyta, dóniž ju njenamaka. Žadyn swěrny wojowař Khrystusowy njebudźe zhubjeny.

Haj, bjez dźiwa, zo tajkoho ćichomyslnoho a ponižnoho krala, w kotrymž namakaja wšitcy wotpočink za swoje duše, sej waža a sławja. Njebjo a zemja stej joho krasnosće połnej. Joho sławja krónowani swjeći, kotřiž su derje wojowali hač do kónca. Woni dźěn nětko wěčnje dožiwjeja, štož je Bóh tym přihotował, kotřiž joho lubuja. Joho sławja duše w čisću, kotrež w sylnej nadźiji čakaja, doniž so jim kwasna drasćička njewučisći. Wone dźěn su też byłe swěrne kralej, njech běchu też hišće čakałe na dźeń wěčnoho myta. Z nimi wšitkimi, kotrymž je króna dobyća wěsta, zjednoćamy so my wěriwi.

To je prawe zhromadźeństwo swjatych, kotrež so tele dny jewja: wojowaca, ćerpjaca a so radowaca Cyrkej hołduje Khrystej, kralej krasnosće. Jenož nad nami, kiž smy hišće na zemi, stoji prašeńčko: Hač też to wutrajemy hač do kónca? Ale nam njeje zatrach. Wšako so my modlimy za khude duše. Wone proša za nas. A zbóžni njebjes, kotrychž česćimy a prosymy, zawěsće na nas spominaja. Njeje też jich žadosć a přećo, zo bychmy něhdy přihotowane městna wobsadźiwši we wulkim zjednoćeństwje swjatych mohli wěčnje hołdować kralej krasnosće?

Khryšće, kralo krasnosće, napinajmy wšědnje a wutrajnje wšitke swoje mocy! Dźeržmy so swěru k Tebi a k Twojim pósłam! Daj nam podźěla na kralestwje „prawdy a žiwjenja, kralestwje swjatosće a miłosće, kralestwje sprawnosće, lubosće, měra a pokoja“!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Njedźelu na swjedźenju Khrysta Krala a wutoru na Wšěch Swjatych je w tachantskej cyrkwi pontifikalna Boža mša; srjedu na Wšěch khudych dušow pontifikalne requiem.

Z Khróšćic. Naša kermuša je so zasy junu pominyła. Wjedro mějachmy rjane, a na hosćoch ze wšěch kónčin našoho kraja njeje pobrachowało a tuž zawěsće też nic nikomu na rjanej bjesadźe. Naše dźěći a młodźina mějachu swoje zawjeselenja na wjesnym naměstnje a korčmarjec žurli. — Wosebje rjenje pak smy też w Božim domje „kermušu“ woswjećili, štož je zawěsće najhłowniše. Cyrkej stoješe hišće w pyše wot dźaknoho dnja žnjow. Hłowny wołtař a też wšě druhe wołtařki běchu rjenje wupyšene z poslednimi nazymskimi kwětkami. Hłowne Boże służby swjećeše wosadny knjez farař z assistencu kk. kapłanow. Naši pilni spěwarjo a spěwařki zwjeselichu kemšerjow z łaćonskej missu, kotruž je jich knjez kantor Lipič hižo k lońšej primicy derje nawučił. Samo z husličkami je naš knjez mištr Mencl ze znatej wušiknosću wěste spěwy najlěpje přewodźał. Wšitkim słuša horcy dźak wosady. — Swoje swjedźeńske prědowanjo złožowaše k. kapłan Horjeń na słowa swjedźeńskeje epistle swj. Jana: „A słyšach hłós z tróna, kiž praji: Hlej stan Boži mjez človjekami, a budźe bydlić z nimi.“ Dom Boži so wot biskopa swjatočnje poswjeći z wulkotnymi ceremonijemi. Jako njewjesta so cyrkej pyši z krasnymi njewidźomnymi darami Božich hnadow za swojoho bóžskoho nawoženju, za Khrystusa. A jako duchowna mać Cyrkej wšěm swojim dźěćom swoje bohatstwa přecy zasy znowa wudźěła. Tohodla ważmy sebi swój wosadny dom Boži a wopytujmy jón znajmjeńša nětkole w nazymskim času też na wšědnych, dźěławych dnjach pilniše! — Kermušnu póndźelu spominachu wosadni ze swjatočnym Requiem z Libera a prócesijónom po kěrchowje na swojich lubych zemrětych dušepastyrjow a dobroćerjow Božoho domu.

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 2. nov. 1938, popołdnju w 2 hodź. w Khróšćicach a 1/44 hodź. we Worklecach.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Kluč pola Drježdźan ma wot nětka swoje samsne farske vikarstwo. Hač dotal přisłušeše tute předměsto Drježdźanskej propstowni. Po přeću knjeza biskopa je Kluč wot 1. oktobra sem samostatne katolske dušepastyrstwo dóstał. 16. okt. je Drježdźanski knjez propst nowoho vikara, dotalnoho kapłana Heinena, swjatočnje zapokazał.

— (70 lět katolska cyrkej w Rychnowje.) 6. novembra swjeći katoska wosada w Rychnowje 70lětne wobstaćo swojoho Božoho domu.

— Exercicije za měšnikow wotměja so wot 7. hač do 11. novembra w domje Wysokich Dubow. Přizjewjenja njech so zapodadźa na: Haus Hoheneichen, Hosterwitz bei Dresden.

Symana a Judy.

Na Symana, Judy, prječ mjetamy křudy
A pytamy rukajcy, a kije sej rězamy,
Na Symana, Judy!

Na Symana, Judy, du krupički druhdy,
My tepimy na łucy, a přez jene pasemy —
Na Symana, Judy!

Na Symana, Judy, sněh pada na budy.
A chce-li so nasypać, tuž možemy domoj hnać.
Na Symana, Judy! H. Z.

Na Wšěch Swjatych.

Swjate ścenjo z Božeje mšě a joho wukład.

Wony čas pak Jězus črjódy wuhladawši wuńdźe na horu, a hdyž bě so posydnył, přistupichu k njomu joho wučownicy. A wotewriwši swój hort wučeše jich rěčo: Zbóžni su khudźi w duchu, dokelž jich je njebjeske kralestwo.[1]) Zbóžni su ćichomyslni, dokelž woni zemju wobsydnu.[2]) Zbóžni su, kotřiž so rudźa, dokelž budźa změrnjowani.[3]) Zbóžni su, kotřiž su hłódni a łačni po sprawnosći, dokelž woni budu nasyćeni.[3]) Zbóžni su miłosćiwi, dokelž woni miłosć dóstanu.[5]) Zbóžni, kotřiž su čisteje wutroby, dokelž woni budu Boha widźeć.[6]) Zbóžni su, kiž pokoj činja, dokelž budźeja dźěći Bože rěkać.[7]) Zbóžni su, kotřiž přesćěhanjo ćerpja sprawnosće dla, dokelž jich je njebjeske kralestwo.[8]) Zbóžni sće, hdyž budźeja was hanić a přesćěhać a wšitko złe na was rěčeć łhajcy, mje dla; wjeselće a radujće so, dokelž waše myto je wulke w njebjesach.

Wukład: [1]) Khudźi w duchu, khudźi we zmyslenju su khudźi a też bohaći, kotřiž „njeslakaju“ za pjenjezami atd. (na přikład Job). Khudźi, kiž za bohatstwom du, njejsu khudźi w duchu. Spokojni budźmy a ponižni.

[2]) Ćichomyslni njehłodźa za česću, sławu a mocu, pasu so hněwa, zwady, nahłosće, wjećiwosće abo wotpłaćiwosće atd. Tajcy rjekojo knježa hižo tu na zemi.

[3]) Rudźmy so nad tym, zo njewobknježamy swoje požadosće mjasa w jědźi a piću a spłažnosći! Dobry človjek rudźi so też nad hrěšnym žiwjenjom druhich, dokelž wšitcy smy stawy človjestwa a jako katolscy stawy ćěła Khrystusowoho, swjateje Cyrkwje! Pokutnosć dobywa nam

spokojenjo (změrnowanjo) wot Boha. Modlmy so za (njepokutnych) hrěšnikow, woprujmy za nich!

[4]) Khrystus też rjekny: „Pytajće najprjedy kralestwo Bože a joho sprawnosć, a wšo druhe budźe wam přidate.“ Potajkim hladajmy, zo bychmy před Bohom sprawni, swjeći, bjezhrěšni byli jako joho dźěći. Kaž ćěło syćimy, budź nam duchowna jědź to, štož Jězus praji: „Moja jědź je, wolu toho činić, kiž mje pósła“. Starajmy so wo rozšěrjenjo swjateje Cyrkwje na zemi!

[5]) Miłosćiwi pomhaju potrěbnym z ćělnymi a duchownymi činami křesćanskeje miłosće (karity). Swjaty Jan pisa: „Štóž by měł kubła tohole swěta a by widźał, zo je joho bratr w nuzy, ale by zamknył swoju wutrobu před nim (ničo njedał), kak by zwostała lubosć Boža w nim?“ Starajmy so wo słabych, bědnych, zaslepjenych, njerozwučenych!

[6]) Čłowjek čisteje wutroby zdaluje so wšěch hrěchow nječistoty hižo w myslach, zcyła njewomaza sej wutrobu ze žanym hrěchom, a štožkuli čini, to čini z čistym zamysłom, bjeze wšoho farizejstwa. Njećiń so wulcy!

[7]) Pokoj wukhadźa z porjada, a porjad je tam, hdźež je kóžda wěc na prawym městnje. Tak ma kóždy čłowjek swój rozom, swoju wolu, swoje žadosće podrjadować Bohu, tak maja čłowjekojo mjez sobu po Božich kaznjach žiwi być: muž a žona w sakramentalnym mandźelstwje, dźěći a młodźina w posłušnosći, stańenjo a staty w sprawnosći, znjesliwosći a lubosći. Wujednawajmy njepřećelow, čińmy pokoj! Přetož njeje dosć, zo smy sami w pokoju, starajmy so wo njón też druhdźe! Swj. Pawoł pisa: Wótcej je so zespodobało, zo by přez Jězusa „ze sobu wujednał wšo, pokoj činjo přez krej joho kříža“.

[8]) Čłowjeka, kiž wšě dotalne wučby sćěhuje, póznawaš na tym, zo wón Božeje sprawnosće dla ćerpi. Njehóršo so, njebjerje za zło. Štóž za sprawnosć ćerpjeć njemóže, njeje wuzwoleny. Witaj sebi kóždu křiwdźičku a znjes ju rady; kóždy dźeń hladaj, zo by sebi z tajkimi křižičkami něšto za njebjeske kralestwo zasłužił! Njestrózh pak so ani wjetšoho přesćěhanja! Z našoho „Misala“.

Wo knihach Noweho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

Evangelium po swjatym Janje.

Štwórty evangelista drje so w swojim evangeliu njemjenuje, tola ze wšelakich spomnjenkow móže so wón wěsće spóznać, jako 13, 23 a 19, 26, hdźež so wo nim powěda jako wo tom, kotrehož Knjez wosebje lubuje a wo kotrymž bě powěsć rozšěrjena mjez bratrami, t. j. mjez japoštołami, zo njewumrje. Nic jeno japoštoła mjenuje so evangelista, ale jenoho z třoch, kotrymž Knjez wosebitu dowěru wopokazuje, štož běchu mjenujcy Pětr, Jakub starši, a Jan. Posledni, lubowany wučownik Knjezowy, knježniski Jan je potajkim štwórte evangelium napisał.

Jan a jeho bratr Jakub starši, synaj Zebedeja (Mat. 4, 20) a Salomeje, běštaj rybakaj z Bethsaidy při galilejskim morju. Za swoju młodosć bě Jan wučownik Jana křćenika, a hdyž tutón Jězusa jehnjo Bože mjenowaše, dźěše wot Handrija přewodźany za nim (Jan 1, 35) a přińdźe tak najprěni mjez japoštołami k spóznaću Bóžskeje wěrnosće. Krótki čas wosta hišće při rybafstwje, hač jeho Jězus k Japoštołstwu powoła (Mat. 4, 21). Dla swojeje zahorjenosće za Jězusa dóstaštaj wón a jeho bratr Jakub přimjeno „filii boanerges“, t. r. błyskowaj synaj (Mark. 3, 13). Z Pětrom a Jakubom bě wón při zbudźenju Jairoweje dźowki (Mat. 5, 37); při překrasnjenju na horje Thabor (Mat. 17, 1) a při smjertnym stysku na Wolijowej horje (Mat. 26, 27). Dopokaz wosebiteje lubosće da jemu Knjez z tym, zo jemu při poslednjej wječeri na swoje wutrobno zlehnjenemu wozjewi, štó jeho přeradźi. Jateho Knjeza přewodźeše ke Kaifasej (Jan 18, 15) a k smjerći wotsudźeneho na horu Golgotha, hdźež jomu Jězus z kříža swoju lubowanu mać wotkaza, za kotruž so hač do jeje smjerće w lěće 48 lubosćiwje staraše.

Dary Ducha swjateho dóstawši poswjeći Jan wšitke swoje mocy rozšěrjenju a wobkrućenju křesćanstwa; tohodla měješe najprěni z Pětrom před wysokej radu w Jeruzalemje so zamołwjeć (Jap. sk. 4), bu z druhimi japoštołami šwikany, a hdyž bě Samarija słowo Boże přijała, bu tam z Pětrom pósłany (Jap. sk. 8, 14), zo byštaj křćenym Ducha swjateho wudźěliłoj. Do kotreje krajiny so potom najprjedy poda,

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

W kapali stareje farskeje cyrkwje wisaštej na durjach staroho khamora mjedźany kadnik a stare lane rubišćo na drjewjanym hozdźiku. Towaršnje tu hromadźe wisaštej hižo lěta kaž lubaj staraj znataj. Tola kajka běše mjez nimaj nic jenož přirodźena wšelakosć!

Mjedźany kadnik na swětłych wustojnje plećenych rjećazkach zyboleše a frinkoleše so kaž by runje z ruki swojoho kowarja přišoł. A hdyž Bože słónčko z woknom wćipnje na njón pohlada, počinješe so před joho wočomaj hordźe złoty a zabłyšći so kaž najjasniši špihel. Hólčki, hdyž njeběše hišće čas k woltarjej służić, so w nim pyšnje wobhladowachu a sebi włosy hładźachu, kotrež bě jim wětr ducy po puću njeporjadnje rozcybał. A hdyž jónu za tym přińdźechu, kajki dźiwny špihel to je, mějachu nimo měry wulke wjeselo nad nim. Špihel mjenujcy ze swojimi wuzhibowanymi, wobłukatymi sćěnami tworješe jara dźiwne wobrazy: stłóčene, sćehnjene a směšnje skepsane. „Hladaj 'nož, kajki ty sy! Kaž horbaty palčik; hłowa sedźi tebi kaž kulrěpa, hłuboko mjez ramjenjomaj. Haha!“ — „A ty maš křiwu hubu, tajku wulku hač do wušow!“ — „A ty maš wuwornjeny nós!“ — Jich směchi buchu druhdy tak žiwe, zo so stary zwónk winowaty čuješe, z nahej ruku do jich srjedźizny pomasnyć, hač to skoro kónca njezmějе. Tajki nahły pokiw drje na wokomik šeri, tola njewuwity pomjatk lohkomyslneje młodźiny jón bórzy zasy wottřase a zabudźe. Mjelčo zwónka mějachu hólčiki dale swoje žorty wokoło kadnika, a kóždomu, kotryž nowy do nich zastupi, so tónle směšny špihel hnydom pokazowaše. „Chceš widźeć, kajki sy? Tule hladaj! Hihi!

Pódla kadnika — ow, kajki to rozdźěl! — stare lane rubišćo, kaž by ze starobu a ze sprócnosću wšitke mocy zhubiwši so do hromady sypło. A mazane běše! A brune, zelene, čorne blaki měješe po cyłej swojej dołhosći a šěrokosći! Stare rubišćo so druhdy same před sobu zahańbowa, wosebje hdyž na swoju rjanu zańdźenosć spominaše. „Ow, na čo sym ja tola přišło!“ zašepta sebi skoro zrudnje. Hnydom pak zasy so spokojejcy pomysli: „Mój jejdyrko, kak chce to hinak być! Štóž nastajnosći druhim jenož pót zetrěwa a próch khodźo zběra a brudy a zerzawiznu zahanja, njemóže być sněhběły. Ach, być to dyrbi, hewak so próch zahnězdźi, a brudy a zerzawizna, tónle zły njepřećel wšěch mjedźanych wěcow, so zažeru a njeńdu wjacy prječ. Derje, zo mózu na stary dźeń hišće swoje stawy hibać a z wužitkom być.“

Też mjedźany kadnik měješe druhdy swoje spytowanja, kaž dźěn to je, a bě najradšo zabórčał hněwny: „Njeje tebje hańba, mazucho, tule při mni na hozdźiku? Kajki tola sy! Zaléz tola něhdźe do kuta, hdźež tebje nichtó njewidźi!“ Hižo na jazyku měješe tele słowa a hubu powěšeše, tola prawy wokomik so hišće dopomni: „Njedźak swěta mzda — wšitkim wohidna!“ A sam před sobu so hańbujo požrě te słowa, byrnjež byłe dosć hórke. Joho cyła hordosć, joho čistota a błyšć dźěn běchu ze staroho rubišća; hdy by rubišćo njebyło tak pilne, kajki by wón był? Wone njese joho pót a brudy. Hdyžkuli wón wot woltarja abo z kěrchowa ze służby stupi, cyły započeny —

njewěmy, dokelž w „Japoštołskich skutkach“ so wo nim dale njerěči. Z druhich pismow, jako swj. Ignatia, Irenaea, Eusebia wěmy pak, zo je poslednje lětdźesatki swojeho žiwjenja w Małej Asiji skutkował, křesćanske wosady tam założujo, kotrež z Efasa, hdźež měješe hłowne sydło, wodźeše. Wjacykróć wopokaza swoju křesćansku wobstajnosć hordźinscy w martrach, jemu wot surowych njepřećelow Jězusoweho mjena přihotowanych. Kejžor Nero da jeho w Romje do kótła z warjacym wolijom napjelnjeneho tyknyć, w kotrymž pak spodźiwnje zakitany njezranjeny wosta. Wopomnjeće na tónle podawk swjeći so w swjatej cyrkwi 6. meje z wosebitym swjedźenjom. Pod kejžorom Domitianom bu na kupu Patmos do wuhnanstwa pósłany, hdźež so jemu potajne wěcy, přichodne podawki cyrkwje wot Boha zjewichu, kotrež napisa w knizy „Apokalypsis (Zjewjenje). Pod kejžorom Neronom znowa do Efesa so wróćiwši, wuda Jan evangelium a potom tři listy. Wokoło 100 lět stary wusny w zbóžnej smjerći, lubowany wot swojich wosadnych, kotrychž hač do poslednjeho wokomika napominaše: „Dźěćatka, lubujće so“.“

Hłowne wotpohladanje, z kotrymž Jan evangelium pisaše, mjenuje na kóncu 20, 31: „Tuto pak je pisane, zo byšće wěrili, zo Jězus je Khrystus, Syn Boži a zo byšće wěricy žiwjenje měli w jeho mjenje“. Wšelake błudy, kotrež přejachu, zo je Jězus wěrny Syn Boži, Wótcej we wšim runja, chcyše wotpokazać. Mjez tym zo nam Lukaš Jězusa jako „Syna čłowjeka“ wopisuje, předstaja nam jeho Jan jako „Syna Božeho“; tohodla je spočatk tak potajny a tohodla su tam dołhe rěče a rozwučenja, z kotrymiž Jězus na swoju wosobu, z Wótcom to same byće a tu samu móc mějacu pokazuje. Při tom wuzběhuje Jan, kotryž tři druhe evangelie znaješe, tajke podawki, kotrychž běchu druzy so zminyli, wosebje židowske swjedźenje w Jeruzalemje a štož so tam sta; z cyła, mjez tym zo druzy Jězusowe skutki, najbóle w Galileji dokonjane, wopisuja, spomina Jan wobšěrnišo na Jězusowe wučby, kotrež dawaše w Jeruzalemje. Też čas wšelakich podawkow je wot Jana wěsćišo poznamjenjeny. Druhe za jeho hłowny wotpohlad ważne podawki wón wuwostaja, jako n. př. podawk při Jězusowej křćeńcy (Mat. 3, 13), Jězusowe překrasnjenje (Mat. 17, 1), swědčenje djabliskow, zo je Jězus Swjaty Boži, Syn najwyššeho Boha (Mat. 8, 29; Mark. 5, 7), dokelž tute podawki znajachu jeho čitarjo z druhich evangeliow.

Jan napisa swoje evangelium na próstwu małoasijskich biskopow, jako Klemens Alexandriski spomni, za rozwučenych wěriwych, wosebje za tych, kotřiž běchu z pohanstwa ke křesćanstwu přistupili; tohodla poćahuja so jeho słowa porědko na stary zakoń. Z wužitkom čitać a zrozymić móžachu jeho wučby jeno ći, kotřiž běchu w hłownych wěrnosćach hižo derje rozwučeni. W tychle pak zbudźi Janowe evangelium krutu žiwu dowěru do Jězusa Khrystusa, wočłowječenoho Syna Božeho, a přihotuje jim wěčne žiwjenjo w jeho mjenje.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Po šěsćměsačnym přebywanju w Castel Gandolfo wróći so bamž Pius XI. nětko zasy do swojeje Romskeje residency. Něhdže 29. abo 30. oktobra so z joho nawrótom liči. Njech jomu Bóh dalšu strowosć a čiłosć spožči, zo by swoje wysoke a tola tak ćežke zastojnstwo bjez ćělnych zadźěwkow zastarać mohł!

Z Roma. W němskej narodnej cyrkwi Anima swjećachu njedźelu 9. oktobra dźakne Bože służby za zdźerženjo swětowoho měra a za měrne rozrisowanjo sudetskoněmskoho prašenja. Rektor narodnoho instituta, knjez biskop dr. Hudal, měješe pontifikalnu Božu mšu. Wulka syła katolskich křesćanow němskeje kolonije w Romje bě so w narodnej cyrkwi zhromadźiła. Wosebje sylnje bě też swětne a rjadniske duchownstwo zastupjene. Biskopske předowanjo swědčeše wo nadobnym wótčinskim idealu a hłubokim nabožnym začuwanju.

Němska. Mohučski biskop dr. Stohr woswjeći na njedźeli Khrysta Krala swój 25. lětny měšniski jubilej. Wysokodostojny knjez jubilar narodźi so 13. novembra 1890 w Friedbergu w Hessenskej. W lěće 1913 bu w Mohuču na měšnika wuswjećeny. Po wjacylětnym skutkowanju jako docent na Mohučskim měšniskim seminaru bu knj. dr. Stohr 17. julija 1935 za biskopa postajeny. Biskopsku swjećiznu wudźěli jomu 24. augusta knjez arcybiskop dr. Gröber w Mohučskej kathedralskej cyrkwi.

---

joho służba běše stajnje jara horca — woběžany, z dešćikom zakrjepjeny, ze saznym kurom zakurjeny, zo móžeše lědma z wočow widźeć, da so stare rubišćo hnydom do dźěła a třěješe a myješe, šudrowaše a rjedźeše skoro bjez wodychnjenja; dobywaše so do wšěch joho kućikow a žłobjow a njeda sebi pokoja, doniž njebě kadnik cyle suchi a čisty a błyšćaty hač do posednjeje smužki. Samo zawite bidma joho rjećazkow přehlada starosćiwje zwonka a znutřka. Pódla słyšeše je kadnik často šeptać: „Štož k wołtarjej khodźi, dyrbi być čiste a błyšćate kaž słónčna pruha.“ A na kěrchow, to kadnik sam najlěpje posudźeše, přińdźechu často cuze wótre woči — domjace njejsu tak wótre — a hladachu na wšo, štož tu do służby stupaše. Njeluboznje by so słyšało, hdy by so rjekło: „Na, ći maja też zwónka, kiž prócha a brudow njewidźi.“ Ně, w tym stoješe stare rubišćo cyle na stronje zwónka, hižo z luteje dźakownosće, dokelž bě je něhdy před wohenjom zakitał. To jomu wone ženje njezabudźe. Zwónk wšak je hižo stary; kak dołho budźe trać a wón wotstupi! Zo tola by z česću wotešoł a přecy lubje na njoho spominało: „To běše zwónk!“

Pódla kadnika pak měješe rubišćo hišće wjele druhich wěcow na starosći. Wšědnje podawachu so jomu wjacy króć talerje wołtarnych khankow. Hólčki su hólčki, njech też k wołtarjej służa. Nimaja praweje rozhladniwosće, a přecy jich lohka myslička łoskota a rady wostajeja w talerju wjacy wody stojo dyžli je wužitne. Hdźež pak woda stoji, tam je też hnydom zerzawizna doma.

Też woporna šklička a woporny talef přikhadźeštej k staromu rubišću. „Ach, lube stare rubišćo, wutřej namaj tola wobličo; mój dźěn njemóžemoj sebi samoj pomhać!“ Pjenjezy, kotrež hromadźeštaj, su daloko a šěroko po swěće khodźiłe a runje toho najšpatnišoho sebi nazběrawši k woporu přinjesłe, prócha a brudow. Woporna šklička chcyše so druhdy zamołwjeć: „Ničo za zło, stare rubišćo, zo tak často khodźimoj. Dźensniši dźeń wšak sebi wopory jedyn za druhim na pjaty stupaja.“ — „Ach, to dźěn je tola jara rjenje!“ wobaraše rubišćo. „Wjacy woporow, wjacy lubosće, a přecy rjeńšo je na swěće.“

Hdyž bě to jónu cyrkwina móšnička zawohladała, kak přećelnje rubišćo z nimaj jedna, rjekny sebi hnydom: „To budu ja też.“ A kóždy wulki swjaty dźeń znajmjeńša skoči, prjedy hač swój puć po cyrkwi nastupi, k staromu rubišću prajiwši: „Ach, pohladaj tola junu, kajka sym do wočow, zo njebych ludźom k směchej po cyrkwi khodźiła.“ — „Maš cyle prawje“, wotmołwi rubišćo, „přećelnišo hladaš, a wjacy sebi naprosyš.“ A hnydom wutrě ji čoło jasne a błyšćate. „Nětko dźi w božemje a wjele zboža na puć!“

Před wulkimi swjatymi dnjami zestupachu so poslěbornjene drohotne swěčniki před starym rubišćom na paradu, prjedy hač k wołtarjej dźěchu, ze swojeje hłubokeje khowanki wustupiwši. Hinitosć swěta běše jich ze swojimi zerzawymi dychami hrabła, byrnjež so starosćiwje do hłubokoho khamora khowałe a hišće z tołstym rubom wodźewałe. Rubišćo pak wotmě tutu paradu jara kedźbliwje a přećelnje; běchu dźěn drohotne swěčniki joho prěnje znajomstwo — a štó njezměje swoje prěnički zdobnje zańć!

(Pokročowanjo.)

Kěrluš k Božej mši za wotemrětych.

K dnjej khudych dušow.

O dźeń hněwa, kotryž spali
Swět a bědu na njón zwali.
Wěšćerjo su wěstosć dali.

Hdyž Bóh, kotryž wšitkich ludźi
Jeno po sprawnosći sudźi,
Přińdźe, kajki strach to zbudźi!

Truba trubjo wšitkich zwoła,
Wšitkich zhromadźi z jich rowa
Wokoł' Božoh' sudnoh' stoła.

Swět so dźiwa, smjerć nic mjenje,
Hdyž so človjek z rowa zběhnje,
Zo by słyšał wusudźenje.

Knihi budźa wotewrjane,
Hdźež je wšitko zapisane,
Štož b'dźe sprawnje rozsudźane.

Na sudniskim trónje sedźo
Budźe Khrystus, wšitko wjedźo,
Sprawnje sudźić, złósće wjećo.

Što pak hrěšnik tehdom praji,
Koho nam'ka, kiž joh' haji?
Sprawny lědma strach swój staji.

Kralo w wěčnej majestosći,
Sudź po swojej luboznosći,
Nic po našej hrěšniwosći!

Zbóžnik mój njech wopomina,
Zo sym joho smjerće wina:
Njestorč mje do wěčnoh' sćina!

Pytał sy mje přepinany,
Wumohł sy mje křižowany:
Njech mje zhoja twoje rany!

Sprawny Božo, dyrbiš khostać,
Daj pak, zo mohł nětko dóstać
Smilnosć a we sudźe wobstać!

Božo, stonam wobskorženy,
Čerwjenju so, wohańbjeny:
Prošacom' budź přikhileny!

Marju smilnje wotwjazawši,
Złóstnika też wusłyšawši,
Smil so, hrěch mój wotewzawši!

Paćeŕ mój drje njeje hódny,
Tola sčiń, zo za mnu hłódny
Helski woheń njej' mi škódny!

K wowcam smilnje też mje pósćel,
Wot złych kózłow pak mje wotdźěl,
Na prawicy daj mi podźěl!

Dobri budźa wozboženi,
Zli do hele zastorčeni,
Pušć mje tam, hdźež budźa prěni!

Prošu horco w ponižnosći,
W rozkaću a w želniwosći:
Smjerć daj zbóžnu we lubosći!

Sylzow połny dźeń to budźe,
Hdyž b'dźe človjek stać we sudźe,
Złósćow winowany kruće.

Přelutuj joh', Božo, swěru!
Jězu, smilny nad' wšu měru,
Zbóžnosć daj jom' w wěčnym měru! Amen.

(Z knižki „Kročenjo za Khrystusom“ po přełožku † fararja Jurja Libša.)

Českosłowakska. Njedawno zemrěty wjednik Słowakow, praelat Hlinka, je swoje cyłe zamoženjo syrotowni w Ružemberku wotkazał. We swojim testamenće naspomni, zo znaje wosud wbohich syrotow, dokelž je też sam jako syrota wotrostł.

Prěni słowakski ministerski president Tiso přisłuša duchownskomu stawej. Wón bě dołhe lěta městopředsyda słowakskeje ludoweje strony, mjez tym zo bě pater Hlinka z jeje předsydu. Po smjerći patera Hlinki přewza dr. Tiso stronine wjednistwo. W lěće 1924 bu za fararja w Banovce powołany a pozdźišo dósta też zastojnstwo wokrjesnoho tachanta dowěrjene. Wón stoji dźensa w 51. žiwjeńskim lěće.

Świca. Nowy biskop w St. Gallenu. 20. septembra bu knjez Józef Meile za biskopa w St. Gallenu wuswjećeny. Wón narodźi so 1891 w Mosnangu w Świcy. Biskopsku swjećiznu wudźěli jomu statny sekretar při bamžowskim stole kardinal Pacelli, kiž w tym času na wočešstwjenju w „Stella Maris“ přebywaše. Wósom arcybiskopow, biskopow a abtow běchu přitomnych.

Afrika. 100 lět katolska Cyrkej w połodnišej Africy. Njedawno móžeše katolska Cyrkej w połodnišej Africy swjedźeń 100lětnoho wobstaća swjećić. Na tule wurjadnu swjatočnosć běchu do Kapstadta 24 biskopow, 150 měšnikow a tysacy wěriwych přikhwatali. Njedźiwajcy toho, zo je Kapstadt z wulkoho dźěła z njekatolikami wobydleny, smědźachu wěriwi zjawny prócesijón z Najswjećišim zarjadować. 12000 katolikow so na nim wobdźěli. Japoštołski wotpósłanc njeseše Najswjećiše na wysokim baldachinowym wozu. Němski misijónski biskop Hennemann, kiž w Kapstadće wyšše dušepastyrstwo zastaruje, zdźěli wulkej zhromadźiznje w měšćanskej hali, zo je wot lěta 1934 ličba katolikow w połodnišej Africy wo 109000 dušow přibyła.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 905. z Němcow: Michał Šiman; 906. z Kočiny: Michał Korch; 907. z Kulowa: Michał Ćepic; 908. z Budyšina: Jurij Wóski.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hęduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

21. njedźela po swjatkach, 30. okt. 1938, swjedźeń Khrysta Krala:
Boža mša str. 415; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. wo njedźeli str. 420; Credo; poslednje sćenjo z njedźele str. 421.

Wšěch Swjatych, wutoru, 1. novembra 1938:
Boža mša str. 571; Gloria; Credo; Praefacija str. 280.

Wšěch khudych dušow, srjedu, 2. novembra 1938:
Bože mšě str. 577 atd.

22. njedźela po swjatkach, 6. novembra 1938:
Boža mša str. 424; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo Wšěch Swjatych str. 572; Credo; Praefacija wo Najwj. Trojicy str. 356.

D-J.-zymske służbne bluzy a kholowy
po najnowšich předpismach **T. Albert**
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Štož serbska žona k drasće trjeba,
też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20

Też za mało pjenjez rjane
bydleńske jstwy :: spanske jstwy :: kuchnje
we wulkim wubjerku.
Clemens Schmidt w Budyšinje
Stara znata firma. Přez 70 lět we swójbn. wobsedźeństwje.
Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / hród Ortenburg.
Přiwjezu ze swojim awtom. — — Ręču też serbski. — — Přijimam mandźelske požčonki (Ehestandsdarlehen). — Měsačne wotpłaćowanjo.

Weidlichec kožuchařnja w Halštrowje
poskića najwjetši wuběrk **kožuchow** wšěch družin za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach. — **Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože** we wšelakich hódnosćach a barbach. — **Woprawdźitu skunksowu bramu** 98,— hr. **Športske kožuchi a joppy** za muže cyle po wulkej módźe. Kožuchowe **podšića, khornarje** atd. we wulkim wuběrku.
Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

W běhu poslednjoho lěta smy sta a sta metrow
čornoho nahłowjacoho banta
we wšelakich płaćiznach předali. To dopokazuje, kak dobry a pjenjezhódny naš nahłowjacy bant je.
Kupujće też Wy pola nas!
Schauseil *Bohata dróha*

K njedźelskomu kofejej!
Dobry tykanc, pisane platy płaćizny hódno
z „małeje konditařnje“ **Kneschke**
Garbařska hasa 3 Telefon 2216
Do domu podawanjo z dypkom

Hdźe kupiš hermank, 5. a 6. novembra, swój zymski mantl?
Pola
Franz Mrstny
w Budyšinje, Bohata hasa 4
Mužace mantle 32.— 38.— 42.— 55.— 75.—
Woblečenja za dróhu a šport 38.— 45.— 52.— 58.— 62.—
Zymske joppy a krótke mantle (Stutzer) za wšelake płaćizny — mantle za žony a młode holcy w bohatym wuběrku — mantle za hólcow a holcy w rjanych módnych barbach.

Gumi za jězdne kolesa
wobswětlenja za kolesa
we wulkim wubjerku
připrawy za kolesa
G. Thomas
Budyšin, Kamjeńtna droha 16.

Zjawny dźak
Filipsdorfskej swj. Mariji,
Pražskomu Jězus-dźěćatkej,
swj. Judže Tadejej
a swj. Terejcy z Jězus-dźěćatka
za wusłyšanu prózstwu.

Też mały nawěšk ma wuspěcha!

Kašće za wuhlo
ze a bjez wěčka wot **1,50**
Briketowe nošaki, koksowe sypaki, pinčne łopače, bowy wš. wulk., wuhl. łopatki **0,25**
Domjaca a kuchinska nadoba
wšěch druž., khlěbkrajace mašiny, mjasowe wjelki, truhace mašiny tunjo pola
„Hausbedarf“ M. Pfuhl, Znutř. Lawska dr.

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr **3,60**
Paleny kofej
125 gr **50 60 70** pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Dźowku, kotraž ma swinje sobu wobstarać, a **holcu** do kuchnje pyta k 2. jan. 1939
Delan w Horn. Wunjowje

Wutoru 18. oktobra zemrě nam přezahe po Božej swjatej woli po ćežkej khorosći mój swěrny mandźelski, naš luby nan, syn, bratr
Michał Domaška z Khrósćic
w hakle 27. žiwjeńskim lěće. — Za modlenjo na pustych wječorach a za k rowu-přewodźenjo, wosebje też nošerjam, wuprajamy wšěm přećelam a znatym
wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“!
W Khrósćicach a Baćonju, na dnju khowanja, 22. okt. 1938.
W mjenje wšěch zrudźenych zawostajenych:
Madlena zwud. Domašcyna
rodź. Zarjeńkec a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor; can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorečak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

45. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **5. novembra 1938.** | **76. lětnik.**

Lubosći a bolosći.

Lubozny kraj je kraj při Luganskim jězoru na hranicach šwicarsko-italskich. Je tam kaž w samym paradizu. Ale też tam wukonja smjerć swoje nadknježstwo. Też tam namakaš kěrchowy, kotrež wo tym swědča. Na wrotach jenoho z tamnišich kěrchowow čitach dwě słowje, kotrejž zabyć njemóžu: amori et dolori! to je: lubosći a bolosći. Lubosći a bolosći je postajeny a poswjećeny tutón kěrchow, haj kóždy kěrchow.

Kóždy kěrchow městno lubosće. Lubosć je tute městno woliła. Lubosć je je swjećiła! Lubosć přihotuje lubym zemrětym tu w sćinje Božoho domu poslednju khowanku za čłowjeske mučne zemske stawy, zo bychu po Božej poručnosći přešle ćiše a njenadpadnje do procha, z kotrohož buchu jónu wzate, dóniž jónu znowa po Božej poručnosći njewotuća k nowomu wěčnomu žiwjenju. Lubosć tutón rowčk debi a krjepi a wobstražuje. A lubosć wabi jich sem, stajnje a stajnje zasy, starych a młodych, staršich a dźěći, zo bychu tu spominali na tych, kiž jich wopušćichu, a za nich so tu pomodlili, wosebje pak na dnju a w měsacu khudych dušow. Hlejće, tu je woprawdźe městno lubosći postajene, woprawdźitej, čistej a njesebičnej lubosći. Lubosć, kotraž při rowach zastawa a so modli, je wěrna lubosć, je lubosć z duše k duši, je tamna złota, sylna lubosć, wo kotrejž Swjate Pismo praji: „Sylna kaž smjerć je lubosć, rěki wody ju njewuhašeju! Wobkhowajmy sebi tajku lubosć ke kěrchowej a wšitkim, kotřiž tam ćiše spja. Kóždy kěrchow ma być městno wosebiteje lubosće.

Kóždy kěrchow je městno też bolosće. Hdyž so tam na dnju khudych dušow modlimy w lubosći za swojich, je naša wutroba zdobom też połna bolosće. Pjećora rana so w njej wotewrja. To je rana bolosće nad dźělenjom. Tu stoji při rowje swojeje lubeje mandźelskeje mandźelski. Kak hłuboko začuwa přezažne dźělenjo! Tu stoja drobne dźěćatka před rowom nanka, maćerki. O, kak so jim styska za lubymaj staršimaj! Tu zasy pozastaštaj staršej před małym rowčkom: jeju lubušk je jeju wopušćił. Kak rana dźělenja so tu znowa wotewrja.

A zdobom też druha rana. To je wosebita bolosć, kotraž jim spóznać dawa, što su zhubili. Mać z črjódku dźěćatkow je zhubiła swojoho muža, nana, jeničkoho zastaraćela. Što to rěka? Kak to boli! Tu zasy syrotki zhubichu wobeju staršeju. Što to woznamjenja za nje, hdyž hišće dorosćeny nana a mać tak často dosć hišće trjeba! Abo hdyž starymaj nanej a maćeri woteńdźe jeju jenički syn, jeju zastaraćeŕ a jenička radosć žiwjenja. Što su tola zhubili! Kajka rana so tu stajnje znowa wotewrja. Kajka to stajnje bolosć!

A třeća rana pali zawostajenym we wutrobje. To je starosć wo zemrětoho dušu. Kak je tam přišła do wěčnosće a wobstała před wšohowědomym sprawnym bóžskim sudnikom, hdyž wědźachu wo jeje słabosćach a hrěchach. Snadź zo běchu je sami sobu zawinyli! Kak to žerje, kak to pali nětk a boli, tuta starosć!

A znowa wutroba zaboli, kaž z noweje rany, hdyž mysl hrabnje wutrobu: a ty! Kak daloko maš ty hišće hač sem, kak daloko sy ty wot smjerće? Kóždu hodźinu móže smjerć tebje słapnyć. Słyš, kak to klinči z rowow: memento mori! Spomni na twoju smjerć. Hlej, štož ty dźensa sy, to smy też my jónu byłe, a štož my smy, też ty budźeš, prjedy abo pozdźišo, tola cyle wěsće!

Tu pak wotewri so znowa hórka rana: Što pak by było z tobu, byli w tutej hodźinje hišće dyrbjał woteńć, zemrěć a stupić před Boži sudny stoł? Kak tu strach za dušu hraba. O, zo by to była bolosć nad hrěchami, spomožna hojaca bolosć: prawa želnosć a krute předewzaćo! Woprawdźe městno to bolosćow.

Tuž su tam na wrota swojoho kěrchowa napisali: amori et dolori — lubosći a bolosći! Tola wšak je kěrchow jenož městno, hdźež po smjerći mučne ćěło wotpočuje. Nic jenož sem přikhadźa na dnju khudych dušow wěriwy křesćan, joho mysle a žadosće dźensa dale du: na městno, hdźež je duša wotešła a dóšła, do čisća. A też nad zastupom do čisća čita słowa: amori et dolori — lubosći a bolosći. Čisć městno lubosće! Wěmy tola, zo su w čisću jenož duše, kotrež w hnadźe Božej, w swjatosćacej hnadźe ze swěta wuńdźechu, wo kotrychž płaći słowo swjatoho japoštoła Pawoła: „Lubosć Boža je wulata do našich wutrobow přez Ducha Swjatoho, kotryž we nas bydli". Tute duše Bóh lubuje, su dźěći Bože a też wone Boha z cyłej dušu lubuja.

Jónu je Jězus, naš Knjez a Zbóžnik, na młodźenca luboznje pohladał, kotryž jomu wotmołwi, hdyž bě joho na prašenjo, što ma činić, zo by do njebjes přišoł, na dźesać Bože kaznje pokazał, zo je to wšo wot młodosće wobkedźbował. Z kajkej lubosću je pak wón na tute duše pohladał, kotrež su dokónčnje wšitke Bože kaznje najswěrnišo dopjelniłe! Wón je z cyłej swojej Božej lubosću wobdawa. A też wone, kak wone Boha lubuja! Hižo na zemi su joho lubowałe. Nětk je daloko wot nich wša zeńska hinitosć, kotraž je wabješe na zemi a Božu lubosć słabješe a tupješe a zamućeše. Z čistej lubosću so k Bohu pozběhuja a k njomu žadaja. Hlejće městno wulkeje čisteje bóžskeje lubosće.

Ale zdobom też městno wulkeje bolosće. Runje z tuteje žedźaceje lubosće roni wulka bolosć. Kak rady bychu tola Boha widźałe, při nim byłe, joho wobsedźałe. Tola to hišće njemóža. Su drje wumožene, wukhowane. Tola njejsu hišće cyle hódne wěčneje zbóžnosće. Ničo nječiste njemóže do njebjes zastupić. Maja dźěn hišće małe brachi, njedospołnosće, snadne hrěchi abo časne khostanja wočerpjeć, kotrež njebuchu podnurjene za čas žiwjenja w morju Božeje miłosće, we wumoženskej krwi našoho Knjeza a Zbóžnika. Nětko je nimo za nje dźeń skutkowanja — dźeń Božeje smilnosće — a je nastała nóc, w kotrejž nichtó wjacy skutkować njemóže: čas Božeje sprawnosće. Sami dyrbja tuž wurunać, a wotćerpjeć, štož hišće wosta. A ničo druhe nětk wjacy njemóža hač ćerpjeć, dosćčinić, hač do poslednjoho pjenježka dozapłaćić swój dołh pola Boha a čakać, čakać. Oh, kak to tyši, kak to boli. Woprawdźe městno wulkeje bolosće.

W bolostnym žedźenju za wumoženjom widźa nas, kotrymž hišće njewuhasny dźeń Božeje miłosće. Haj, my móžemy hišće skutkować, čerpać z morja Božeje miłosće za sebje a za druhich, zarunować z njesmjertnej krwju Syna Božoho. A tu wone žałosćicy so na nas wobročeja: „Smilće so nad nami, smilće so nad nami, znajmjeńša wy naši přećeljo!" Tuž słyšmy jich hłós a khwatajmy jim na pomoc. Prošmy za nje wo Božu miłosć, woprujmy jim swjate woprawjenjo, Božu mšu, dospołny wotpusk, swoje dźěło, swoje ćerpjenjo a swój křiž. Zo by tón Knjez to wšo mile přiwzał a jich wumožił! Lubosć a bolosć, też w našej duši zjednoćena, njech za nje prosy: Knježe daj jim wěčny wotpočink a wěčne swětło njech jim swěći! Njech wotpočuja w měrje a pokoju Božim!

Hlejće městno lubosće a bolosće! Po n. Jan Cyž.

Zymski pomocny skutk. — Pastyŕske słowo.

Lubowani wosadni!

Też za zymu lěta 1938/39 je naše knježeństwo wšitkich wobydlerjow namołwjało, za zymski pomocny skutk wšě mocy zastajić. Nic mjenje khutnje a raznje pozběhuju ja dźensa swój hłós a prošu was: „Njewustawajmy dobre činić!" (Gal. 6, 9.) Dokelž hdyž w našich dnach přecy zasy słowo Knjezowe dožiwimy: „Khudych změjeće přecy mjez wami" (Mat. 26, 11), potom dyrbi so też nadźija japoštoła ludow kóždy čas dopjelnić: „Lubosć nihdy njezańdźe" (1. Kor. 13, 8).

Wěmy drje, zo mnozy, kotřiž budźa w přichodnych njedźelach a měsacach wo swoje dary prošeni, maja sami njelohke brěmjo we swojim žiwjenju njesć, a zo bychu swoje swójby wudźerželi, so někotrychžkuli dowolenych wjeselow a wužiwanjow tohole žiwjenja wzdawaja. Ale hnada Boža to je, za kotruž dyrbjeli wěrnje so dźakować, hdyž móžemy hišće druhim dary woprować a njetrjebamy sami miłosće swojich sobučłowjekow hladać. Bóh Knjez je nam zeńske kubła spožčił nic tak jara, zo bychmy je jenož wobsedźeli, ale zo bychmy wyšši nadawk dopjelnjeli a swoju miłosć wupruhowali. Wšitko, štož my wobsedźimy, je mohł rjec wot Boha Knjeza nam dowěrjene wićežne kubło a budźemy dyrbjeć junu zličbowanjo dawać, kak smy z nim nuknicowali. Kak wozbožuje dale wědomjo, zo smy z jałmožnu, kotruž w prawym zmyslenju darichmy, Bohu samomu wopor přinjesli, a zo směmy joho wosebitoho žohnowanja wěsći być. Přiwoła nam tola hižo kniha „Přisłowow" pozbudźowace słowa: „Štóž so nad khudym smiluje, wupožčuje Knjezej na dań; wón jomu to zasy wotruna." (Přisł. 10, 17.)

Skónčnje njech je zkrótka hišće pokazane na stawizniscy wobkručenu wěrnosć, zo we wšěch časach, w kotrychž bě wěra sylna a žiwa, so też skutki miłosće stajnje a rady wukonjachu. Dopominamy jenož na kćějate srjedźowěkowe bratrstwa, kotrež, kaž jich mjeno hižo praja, so k jenej wulkej swójbje združichu a zwjazk lubosće ćim kručišo zwjazachu, čim wjetša běše nuza. Směłe w časach, w kotrychž smy my žiwi, lubosć a ludowa mjezsobnosć mjenje mocy wopokazować?

Woprowane dary njebudźa so nimo toho, kaž je so nam to jasnje wobkručiło, jenož potřebnym swójbam a jednotliwym wosobam přidźělować, ale po přiměrjenym pomerje też miłosćiwym wustawam, kotrež měješe dotal wěriwy lud wosebje na starosći, a kotrež buchu z pomocu podawanych cyrobiznow też w zašłych lětach nuzy wudźeržane. Nimo toho buchu wot wyššoho wjednistwa skutka zymskeje pomocy podrjadowane městna na to pokazane, zo maja so też organizowane mocy křesćanskeje karitas (miłosće) do wšudźom so założujomnych dźěłowych zjednoćeństwow k sobudźěłu a sobuzamołwitosći přiwzać.

Tak hajimy nadźiju, zo wšitcy wěriwi katolikojo kaž w zańdźenosći też w přichodnej zymje swoju wótčinsku a křesćansku winowatosć napřećiwo nuzućerpjacym sobučłowjekam spóznaja a nade wšitkimi potřebnymi so smila; dokelž cyły zakoń dopjelni so z tym jenym słowom, kotrež rěka: „Dyrbiš swojoho bližšoho lubować kaž sebje samoho". (Gal. 5, 16.)

W Budyšinje, w oktobru 1938.

† **Pětr**
biskop Mišnjanski.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróšćic. Wot starodawnych časow sem česćujetaj so jako patrónaj našoho farskoho domu swjataj japoštołaj Syman a Judaš Tadej. Jeju swjedźeń swjeća wosadni jako wulki přikazany swjaty dźeń. Lětsa swjećeše na tutym dnju hłownu Božu mšu wysokodostojny knj. propst pater Romuald Domaška z klóštra Marijineje Hwězdy. Knjezaj kapłanaj assistowaštaj. Jako swjedźeński prědar bě k nam

přikhwatał wysokodostojny knjez farař Jan Cyž z Hajnic-Budestec. Wón předstaji wosadże swjateju patrónow jako horliweju a zmužiteju křesćanow a japoštołow. Rěčeše we krutych a jasnych słowach, kajke **je** a kajke **dyrbjało być** křesćanstwo w našich wosadach. Křesćanski duch je wšak so tu Bohu dźak hišće wukhował. Ale bohužel su też tu tola tajcy, kotřiž njejsu horliwi a zmužići we swojej wěrje. Wšě křesćanske wašnja a počinki so stawaja mjenje abo bóle **po starym zwučenym wašnju.** To ma wězo swoje dobre, ale we wichorojtych časach to njedosaha. Dźensa dyrbi kóždy křesćan korjenje swjateje wěry hłubšo do wutroby zasadźić. Wosebje je to też nadawk našich staršich napřećo swojim dźěćom. Woni su prěni wučerjo runje też na nabožnym polu a to we wučbje katechisma a wosebje přez swój dobry křesćanski příkład. Křesćenjo, kiž su jenož zwonkownje wěriwi, potom bórzy woliwknu a samo wot wěry wotpadnu, hdyž přińdu w žiwjenju do krajinow rozpjeršenosće — diaspory. Mamy bohužel też z našich kónčin dosć tajkich zrudnych příkładow. — Smy knjezej swjedźeńskomu prědarjej dźakowni, zo je nas junu na tute brachi, haj bolostne rany skedźbnych sčinił a nam puće pokazał, kak móhli je w přichodźe dale a bóle zahojić. Jako farař diasporneje wosady je rěčał ze swojoho samsnoho dušepastyrskoho nazhonjenja. Na Božej mši wospjetowaše so łaćonska missa pod wjednistwom knjeza kantora Lipiča. Na swjatočnym nyšporu wobdźěli so też črjódka měšnikow z druhich wokolnych wosadow. — Rjany hnujacy napohlad poskićeše so kóždomu, kiž je na Wšěch Swjatych wječor šoł přez naš wosadny kěrchow. Jara wjele rowčkow bě wupyšenych z rjanej zeleninu a z poslednimi nazymskimi kwětkami. A na mnohich rowčkach běchu dźakowni přiwuzni zaswěćili pisane lampki jako znamjo za to, štož so modlimy na swjedźenju Wšěch khudych duši a w cyłym měsacu novembru wosebje rad a husto: „Knježe, daj našim lubym zemrětym tón wěčny wotpočink a te wěčne swětło njech jim bórzy so zaswěći w zbožnej wěčnosći! Njech tam wotpočuja w Božim swjatym měrje!“

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 11. novembra 1938, pop. w 2 hodź. w młodowni.

Z Njebjelčic. Čas kermušow tu je a wosady swjeća dny swojich cyrkwinskich patrónow. Tak změje też naša wosada njedźelu swoju kermušu a pjatk woswjeći w Serbach ważeny a lubowany swjedźeń swojoho patróna, swjatoho Měrćina. Na tutym dnju přikhadźeja česćowarjo swjatoho Měrćina do joho swjatnicy, našoho domu Božoho. A wosebje změja też lětsa wšu winu k tomu. Je dźěn swjaty Měrćin zakitował před natykowacymi khorosćemi skotu. A lětsa hrožeše w našich wosadach natykowaca khorosć pokhromy. Mnohi ma so swjatomu Měrćinej dźakować, zo wosta před njej zakhowany. Druzy budźa zasy z dźakom na njoho spominać, dokelž khorosć njebu strašna a snadź lohcy skót jenož přeběža. A hdyž wopominamy, kak strašnje pokhroma w druhich kónčinach zakhadźeše, potom móžemy wuznać, zo je pola nas so pomoc a škit swjatoho Měrćina jasnje pokazała. Tak pójdźemy na joho swjedźenju rady do swjatnicy swjatoho Měrćina, zo bychmy so tam modlili a swój dźak wotłožili. Dom Boži budźe nas witać w nowej pyše, kotruž je so woblekł a kotraž jón rjenje debi. Njech je nam też hłuboko zapisane do našich wutrobow: Pódla hnadownych městnow maćerje Božeje mamy wosebite swjatnicy, kaž cyrkej Jězusoweje Wutroby a k nim słuša też Njebjelčanski dom Boži swjatoho Měrćina. Njech Bóh tam wusłyši waše próstwy a należnosće k wašomu lěpšomu a k zbožu wašoho hospodarstwa.

Z Ralbic. 31. oktobra, na poslednim dnju różowcoho měsaca, je Bóh luby Knjez po dlěšej ćežkej khorosći čestnu knježnu Madlenu Brojerec w 30. lěće jeje žiwjenja do wěčneje domizny wotwołał. Jeje nan je we swětowej wójnje padnył, jeje mać pak wumrě 9. apryla 1928, na kotruž hišće rady spominamy, dokelž je přikładnje za porjadne rjedźenjo našeje cyrkwje so starała. Naša zemrěta „Brojerec Lejna“, kaž jej rěkachu, bě wustojna serbska šwalča, bě jeje ćichoho a tola wjesołoho a luboho wašnja dla w kóždym domje witana. Běše dobra towaršska wšěm druhim knježnam we wsy a we wosadźe, hačrunjež so wot swětnoho zawjeselenja jara wróćo dźeržeše. Měješe swoje wjeselo we wopytowanju Božich službow a khodźeše pilnje k swjatym sakramentam, dźeržeše so swěrnje k Marijanskej kongregaciji knježnow. Khuda wona běše, tola swoju jstwičku měješe stajnje čistu a rjanu wuhotowanu; rady a wjesele woprowaše też swój „pjenježk“ za Božu česć a spomoženjo swojeje njesmjertneje duše. Zła khorosć lemješe jeje mocy. K jutram dyrbješe so šića wzdać. Z wulkej sćerpnosću a poddatosću do Božeje wole je swój bolostny křiž njesła. Jeje přećo, mjez swjatymi z dobyćerskej palmu so radować, je na předwječoru před Wšěmi Swjatymi so dopjelniło. —

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

Ćežko na swědomjo bjerješe sebi rubišćo wěčnu lampu. Derje pozłoćena drje njetrjebaše so tak jara zerzawizny bojeć, ale próch so přecy tam syda, hdźež ludźo wšědnje khodźa; próch ze wšelakorym dychom twori njespodobne brudy, hdyž kapka wolija padnje — zwónkej wšak hižo počinaše ruka třepotać — ćim wostudliše. Stare rubišćo bě něhdy z powočinjenymi kapalnymi durjemi prědarja prajić słyšało słowa kralowny ze Saba ke kralej Salomonej: „Zbóžni ći mužojo, zbóžni ći służownicy, kotřiž před twojim trónom stoja wšědnje a słyša twoju mudrosć.“ Tele słowa sebi wone jara rjenje wo wěčnej lampje wułožowaše. Ze swojim žiwym swětłom stoji před trónom najwyššoho Krala zastupujcy wšitke wěriwe duše wodnjo a w nocy a spodźiwa so joho dobroće a dźiwam. Swětło we lampje jako znamjo wěriweje a horceje wutroby a próch a brudy na lampje — to drje wone ženje njeby mohło zapokućić. Tohodla prócowaše so rubišćo, wěčnu lampu čistu zdźeržeć a zahorješe so, hdyžkuli chcyše je mučnota přewinyć, z ćichej nadźiju: „Kapka zboža a zasłužby wěčneje lampy kapnje drje też na mnje, hdyž so prawje staram wo jeje rjany błyšć a hódnu přistojnosć jeje drasty.“

Hdy by so wo dospołnosć jednało, by so hišće na wjele druhich wěcow spominać mělo, kotrež nastajnosći za starym rubišćom wołachu. Kak wobšěrna joho starosć běše, hodźi so z toho lohko dowidźeć, zo samo mjedźane wobrazki zamka kapalnych duri za nim zdychowachu, zo by jim na pomoc skočiło, dokelž chcychu so widźeć dać. Wulkoho dokładnoho wupowědowanja wo sebi pak stare rubišćo ani njerodźi. „Z tym so mało dobroho dobudźe“, tak wone měnješe. To bě něhdy na fararjec kokoši widźało, a přecy wobkhowa to we swojim pomjatku. Wysoko na swojim drjewjanym hozdźiku wisajcy, hdyž měješe prózdnu khwilu, hladaše z woknom do fararjec dwora a z tym so zabawješe. W fararjec dworje so přecy něšto nowoho sta. Tak bě też junu widźało, zo fararjec kokoš dakajcy a haru ćěricy z kurjeńca skoči, hdyž bě jejo znjesła. A po cyłym dworje halekaše dale a do wšěch kutow: „Dak, dak, dak, położich jejko znak!“ Hač sem do kapale běše to cyle derje słyšeć. Z tym stajnym wołanjom pak bu hospoza kedźbliwa, a dokelž runje jejko k poliwcy trjebaše, dźěše do kurjeńca a wza jejko z hnězda. „Tu maš nětko wobradu, haha!“ wusmja so rubšćo. „Hdyž na wječor knjez inšpektor honač přińdźe přehladować, rjeknje: Prózdne hnězdo — kajka to njeroda! Tak to je z tajkim wulkim dopowědowanjom. Wjele wo sebi trubiš a wjele zhubiš.“ A tohodla radšo mjelči wo sebi. —

Swojoho swědomja dla pak smě stare hadrješćo z prawdu prajić: „Cuzych ludźi njekhmanosće nošu. Čohož zaprošenoho, zabrudźenoho so nikomu dótknyć njecha, to dóńdźe so na mnje. Tohodla so nichtó njedźiwaj, zo sym

Štwórtk smy jeje ćělne powostanki do swjećeneje zemje w Ralbicach pokhowali. Wulka syła ludźi, wosebje młodosć, ju přewodźeše. Na jeje pohrjebnej Božej mši dźěchu knježny zhromadnje k swjatomu woprawjenju. Hdyž běchu kěrluš: „Spi dha, luba sotra, spi“ wuspěwali, zanjesechu hišće kěrluš: „Chcemy jenej knježnje spěwać“. Kaž na kwasach so spěwa, dokelž naša njebohićička swjeći kwas ze swojim njebjeskim nawoženju. „Wěčne swětło swěć jej! Wotpočuj w měrje!“

Z Konjec. Zararadźenjo za maćerje wotměje so pónđelu, 7. novembra 1938, pop. w 2 hodź. w Konjecach w šuli, 1/4 4 hodź. w Ralbicach w šuli, w 4 hodź. w Smjerdźacej w Krawcec hosćeńcu.

Z Kulowa. (Młodźina hołduje Khrystej Kralej.) Njedźela Khrysta Krala woswjeći so też w našej wosadźe na wosebite swjatočne wašnjo. Wulki wołtař bu za tutón swjedźeń najkrasnišo wudebjeny z poslednimi nazymskimi kwětkami. Na rańšej Božej mši 1/26 hodź. spěwaše „Bratrowstwo“ serbske kěrluše kaž kóždu njedźelu. W 1/28 hodź. běše zhromadna Boža mša w němskej rěči za muži a młodostnych muži našeje wosady. We srjedźnej łódźi so zesydawši spěwachu zhromadnje z měšnikom Božu mšu wotměnjowacu z kěrlušemi. Na tutej Božej mši přistupichu potom šulske hólcy, młodźency a mužojo w nadobnej ličbje zhromadnje k blidu Knjezowomu. Na to dźěchu też žony a žónska młodźina k swjatomu woprawjenju. — Popołdnju běše potom hołdowanjo a wuznaćo młodźiny Khrystej Kralej a swjatomu křižej. K tutej swjatočnosći bu w připołdnišich hodźinach wysoki křiž, ze zelenymi hałzami wobity, prědku w presbyteriju postajeny. Wokoło křiža swěćachu so mnohe swěčki a róže kćějachu k nohomaj křiža. Křiž je česla knjez Michał Böhmer w Kulowje wudźěłał a připrawił. W 2 hodź. zhromadźi so serbska młodźina, Bratrowstwo, młodźency a knježny w nadobnej ličbje a spěwachu wotměnjejo z měšnikom po koralnym hłosu modlitwy z knižki „Wuznaćo katolskeje młodźiny“ a wjacore kěrluše. Khór (4 knježny) so wosebje wuznamjeni z rjanym čistym hłosom a dobrym wurjekowanjom. Knjez kapłan Šołta z Ralbic wobdźěli so na pobožnosći a měješe nětko prědowanjo. Z wulkej zahoritosću za česć Božu rěčeše z klětki a pokaza na wulki nadawk katolskeje młodźiny: so zjawnje swěru wuznawać ke Khrystusej a křižej, w křižu wojować, w křižu dobywać, Boże kralestwo na zemi twarić a dalšomu přichodej zdźeržeć. Před swjatym požohnowanjom spěwaše so na pišćelach 4 hłósna łaćonska lauretanska litanija, pod wustojnym nawjedowanjom knjeza organista Paški, wulkotnje přednjesena wot měšanoho spěwnoho khóra „Bratrowstwa“. Ze sakramentalnym požohnowanjom a kěrlušom „Tebje my Boha khwalimy“ so swjatočne wuznaćo skónči. — W 5 hodź. popołdnju bě za němsku wosadu swjatočnosć Khrysta Krala. Małe šuleŕki w běłej woprawjeńskej drasće ze zaswěćenej swěčku w rucy zestupachu so wokoło křiža před wulkim wołtarjom. Wołtař swěćeše so krasnje we swětle elektriskich swěcow a mnohich swěčkow. Cyrkej bě hač do poslednjoho kućika z wěriwymi wobsadźena. Też němske prědowanjo měješe knjez kapłan Šołta-Ralbičanski. Joho zahorite słowa činjachu na wěriwych hłuboki zaćišć. Měšnicy a cyła wosada na to z nutrnej pobožnosću so modleše, spěwaše a hołdowaše wěčnomu Kralej. Njech tutón swjedźeń wuznaća a hołdowanja w našej młodźinje we trajacym wopomnjenju wostanje a dobre płody přinjese!

— Swjedźeń Wšěch Swjatych. Z wysokej radosću swjata Cyrkej w dopołdnišich swjatočnych Božich służbach česćuje a sławi Swjatych Božich w njebjesach. Wulke črjódy pobožnych kemšerjow přistupichu k swjatomu woprawjenju. Hižo popołdnju dźerži so nyšpor po mortwych. W čornej barbje, w ćichej khutnosći spomina swjata Cyrkej na wotemrětych, na khude duše w čisću. Po nyšporje je prócesijón, w dobrym rjedźe zestupany dźe dołhi ćah na kěrchow, při rowach swojich lubych zymrětych so wěriwi modla. Najbóle hnujacy pak je napohlad na pohrjebnišću wječor na Wšěch Swjatych. Na z różemi rjenje wupyšenych rowach so skoro wšudźe małe wšelake barbojte lampki a swěčki swěća. Wokoło 3/47 hodź. přićahnu šulske dźěći ze zaswěćenymi swěčkami a faklemi. Při Klečkec kapałcy, kiž je też z lampkami rjenje wobswětlena, zestupaja so dźěći wokoło swjatoho křiža, nawjedowane wot našoho knjeza kapłana, spěwaja kěrluše a modla so za wotemrětych. Hižo k třećemu razej so lětsa tuta dźěćaca pobožnosć na kěrchowje wotměwaše. Při tym přečita knjez kapłan mjena wšěch zemrětych wot loňšoho dnja khudych dušow. Za tutych so tři Wótče-naše zhromadnje wuspěwachu. Na kóncu wuspěwa so jedyn Wótče-naš za toho, kiž budźe najprěni z našeje wosady do wěčnosće wotwołany. Na to ćehnjechu dźěći domoj. Dorosćeni so też we wulkej ličbje wobdźělichu a hišće dleši čas wostachu při rowach swojich

---

kajkež sym.“ Fara, wšelarora a wobšěrna, běše skoro wšědna starosć staroho rubišća. Wone pak ju też wukonješe njesprócniwje a swěrnje, ani zo by moskotajcy zdychło, abo so wobarało abo darmanćka hladało. Štož pak wobaj, stary zwónk abo stara zwónkowa, najbóle na nim sebi ważeštaj a wukhwaleštaj, to bě joho krutosć a wutrajnosć při tak wjelestronskich starosćach a ćežkich, často dosć njedźakownych dźěłach. Woprawdźe, stare rubišćo njeměješe so tu derje na swěće.

„Te něšto znjese, je dźěn tajki stary kruch“, tak wukhwalowaše je zwónk. „Dwaceći nowych hadrješćow so pominu, ani zo by tele lědma nitki zhubiło.“

„Haj, wěrno“, swědčeše jomu joho młódši pomocnik a teptař dujawy za pišćelemi, kotryž rady staroho zwónka na joho smjertnosć dopominaše, dokelž so nadźiješe, zo budźe joho naslědnik. „Te waju wobeju hišće dotraje, zwónko!“

Stare rubišćo na drjewjanym hozdźiku wisajcy słyšeše tu khwalbu kaž ničo z toho, a njemikny ani z nitku. Njehłodźeše wšak za česću, hačrunjež by to mohło. Běše najćichomniši a najpokorniši staw cyłeje kapale. Doprědka so nihdźe njetłóčeše, kaž mojedla tamle při durjach sněhběłe trěnjo, kotrež při kóždym wětřičku, hdyž něchtó zastupi abo wustupi, wosebje hdyž bě kapalne wokno wotewrjene, so naduwajcy wuzběhowaše, kaž by rjekło so podtykujcy: „Tule, trjebaš-li čiste trěnjo!“ A tola móžeše mudriše być. Wšak je wučbu dóstało.“ Ale to dźě tak je: hordosć so ćežko powučić da. Jónu cuzy knjez do kapale přińdźe, a trěnjo njeměješe ničo nuzniše, hač so naduwajcy wuzběhnyć; pódla hrabny so z delnim wuchom zamka a šepny při sebi: Nětko mje wón dyrbi widźeć! Cuzy knjez pak wotewri durje hišće šěršo, a trěnjo wottorhny sebi wobej wuši a padźe, tak dołhe hač běše, do mazaneje łuže, kotruž bě runje hólčk, z karanom wody na prozy so zakopnywši, přihotował. „Wjedrowe činjenjo!“ zaswari zwónk na nje. „Lědma sym će běłe powsnył, a hižo zasy sy do pjecy!“ A zažuwawši je do kule ćisny je do korba, hdyž so šaty do płokanja khowachu. „Bjeŕ sebi z toho wučbu, stare hadrješćo!“ zašepta sebi rubišćo. „Wyšo łazyš — hłubje padneš.“ A měješe so po tym.

Jónu chcyše knjez faraŕ pozłoćenomu keluchej pót zetrěć, a z khwatkom ani bliže njepohladajo naćahny so za starym rubišćom, kotrež runje z dźěła přišowši bě so na blido lehnyło. Rubišćo hnydom pytny, što dyrbi, a khětře hrabny so zamka wulkoho misala na blidźe a so njepušći zdychujo: „Njejsym hódne, njejsym hódne — tak mazane!“ Z tym jeničcy bu knjez faraŕ kedźbliwy, a so dohladawši, pušći je zasy kaž horce železo. „Kóc khort, stare mazane rubišćo“, rjekny sebi porsty trějo. Potom wza běłe trjeńčko a wótrě započeny keluch. Stare rubišćo pak so wjeseleše nad tymle poniženjom a šukotaše sebi: „Tajkele poniženjo je tebi cyle strowe, k čomu tu leźiš na blidźe, hdyž njesłušeš.“

(Pokročowanjo.)

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac november:

Modlmy so za znjezboženych!

Domaš Kempenski piše we swojej knizy: „Kročenjo za Khrystusom“ (I, 23) rozpominajo smjerć: „O błaznje, što sej myslíš na to, zo budźeš dołho žiwy, hdyž žanoho dnja nimaš wěstoho? Kak mnozy su byli wobłudźeni a njenadźicy ze swojoho ćěła wuslečeni? Kak často sy słyšał, zo je so prajiło, zo je tamón padnył přez mječ, tamón so zatepił, tamón z wysoka padnywši sej šiju zwinył, tamón při jědźenju so zadajił, tamón při hraću swój kónc našoł? Druhi je přez woheń, druhi přez bróń, druhi přez mór, druhi přez rubježnikow zahinył; a tak je kónc wšitkich — smjerć, a žiwjenjo človjekow kaž sćin spěšnje nimo khwata.“ By-li tónle pobožny spisowaćel srjedźnoho wěka w našim času žiwy był, by wjele wjac a hinašich přikładow mohł přidać. Kotry dźenik njeby wjedł króniku wo wšědnych njezbožach. Kelko njezbožow stawa so wšědnje při dźěle a we wobkhodźe. Runjež wyšnosć wšě móžne naprawy přikazała, wobkhod wobhladniwje přez zakonje zarjadowała, puće stajnje wuporjedźała, jězdźadła a jich spinadła stražowała. Runjež pominała a warnowała. Runjež prosyła a hrozyła a khłostała. Njespominajmy jenož na smjertnje znjezboženych, kotřiž zdźěla nahłeje a njepředwidźaneje smjerće zemrěchu. Też na ranjenych, kotřiž zdźěla měsacy dołho w khorowni w surowych bolosćach ležachu a nětko čas žiwjenja swoju škodu dale njesu. Spominajmy na přiwuznych a swójbnych, kotřiž z njezboženymi hórko sobu ćerpjo škodu sobu njesu.

K njezbožam ličimy też katastrofy přirody: powodźenja, zemjerjenja, mórske wichory, njezboža we horach abo we podkopkach. A Bóh tón Knjez zamóže hišće hórše njezboža připósłać. Na nje spominamy, hdyž w litaniji Wšěch Swjatych prosymy: „Wot wójny, hłodu a mora wumóž nas, o Knježe!“

Sćěhwki njezboža njejsu jenož złe za ćěło, joho strowotu a derjemćo. Kak často je wohrožena njesmjertna duša! Někotražkuli dyrbi nahle a njepřihotowana stupić před sudny stoł Boži. Njeżadatej sej bratrowska lubosć a sobuželnosć, zo też na tele duše w měsacu khudych dušow spominamy?

Wuprošmy wšěm ćežko znjezboženym, kotřiž maja so dołho mjez žiwjenjom a smjerću wisajo z ćělnymi a dušinymi bolosćemi bědźić, hnadu dospołneje želnosće a dóstaća swjatych sakramentow, kotrež smjertny bój wołóżeja.

Wuprošmy wšěm khiprym a hubjenym, kotřiž maja čas žiwjenja na sćěhwki znjezboženja ćerpjeć, hnadu dospołnoho poddaća do Božeje wole, zo njebychu zadwělowali na Božej miłosći a Boha so njewotrjekli, ale zo by jim křiž ćerpjenja był k spomoženju.

Za sebje samych pak modlmy so w tymle měsacu smjerće: „Wot nahłeje a překhwataceje smjerće wumož nas, o Knježe!“

---

lubych přiwuznych. Při ćichim rjanym wjedrje na miłym wječorje móžachu so lampki a swěčki derje wuswěćić. Bóh daj khudym dušam wěčny wotpočink!

— Wutoru před tydźenjom je „Bratrowstwo“ (měšany spěwny khór) swojomu předsydźe knjezej Jakubej Wroblej w Kulowcu při składnosći joho wěrowanja z knježnu Madl. Wawrijec na wěrowanskej Božej mši z kěrlušemi a solom krasnje spěwało.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Dr. Antonius Hilferich, biskop Limburgski, swjećeše 28. oktobra 40lětny měšniski jubilej. — Też Würzburgski biskop dr. Matej Ehrenfried móžeše na tymle dnju swój 40lětny měšniski jubilej woswjećić.

Na diecezanskim putnikowanju do Dietrichwaldy wobdźěli so lětsa 35000 wosobow. Biskop Kaller předowaše wo nadawkach křesćanskoho człowjeka w swětle eucharistiskich skutkow.

Lětsa móżemy 100lětne narodniny Pětra Pawoła Cahensly-a wopominać. Wón narodźi so 28. okt. 1838 w biskopskim měsće Limburgu. Jako młody překupc zezna so Pětr Cahensly w francózskim mórskim přistawje Le Havre ze wšelakimi njezbožownymi wosudami němskich wupućowarjow. To joho pohnu, zo w 60tych lětach zańdźenoho lětstotka lěto wot lěta na němskich katolskich zhromadźiznach wo móžnych pomocnych srědkach za wupućowarjow rěčeše. Na katolskim kongresu w Mohuču lěta 1871 poradźi so Cahensly-ej, towarstwo swj. Rafaela założić. Tele towarstwo postaji sebi hłowny nadawk, so za němskich wupućowarjow starać. Wot tohole časa hač do swojeje smjerće — Cahensly wumrě hody 1923, 85 lět stary — zastawaše městno generalnoho sekretara a pozdźišo bu z joho předsydu. Hižo w prěnich 50 lětach swojoho wobstaća móżeše towarstwo přez třom milijónam wupućowarjow pomhać. Też we wšelakich druhich krajach zwonka Němskeje je towarstwo swjatoho Rafaela připóznaćo namakało. Hłowne sydło je dźensa w Hamburgu.

Amerika. Eucharistiski kongres w Zjedn. Statach. W druhej połojcy oktobra je so we wulkim překupskim měsće New-Orleans eucharistiski kongres wotměł. Ze wšěch kónčin wobšěrnoho kraja běchu katolikojo přikhwatali. Město ma 450000 wobydlerjow, z kotrychž je něhdźe połojca katolikow. Z najwjetšej horliwosću je so wšudźe na ważny nabožny podawk přihotowało. Drohi a naměsta buchu wobnowjene, měsćanski stadijón so powjetši, tak zo měješe tam na 50000 wosobow městna. We zjawnych wukhodźowanišćach a privatnych zahrodach nasadźachu kwětki w bamžowskich barbach. Woćehnjerski minister bě postajił, zo ma dźeń, kotryž bě za młodźinu wotmysleny, a skónčacy dźeń kongresa za cyły louisianski kraj jako wosebity swjaty dźeń płaćić. Na jenej z hłownych dróhow běchu wopony wšěch biskopow Zjednoćenych Statow wupowěsnjene. Na dnju młodźiny wobdźěli so 40000 młodostnych. Při wotewrjeńskej swjatočnosći bu po pontifikalnej Božej mši wosebita naréč Swjatoho Wótca z radijom přenjesena. Hłuboko hnući posłuchachu wobdźělnicy na słowa najwyššoho pastyrja, kotrež k nim přez daloke morjo rěčeše.

Při połnócno-atlantskich brjohach Zjednoćenych Statow zakhadźeše njedawno wjerćaty wichor. Wulka škoda je nastawa na Božich domach, klóštrach a šulskich twarjenjach. Tři měšnicy su při tym smjerć poćerpili. Třěchi Božich domow buchu zwottorhane a wotnjesene, wysoke wěže so do rozpadankow přewobroćichu. Wšitke katolske organisacije a měšnicy so při wukhowanskich dźěłach wobdźělichu. Wšudźom so nuzowe přebytki za znjezboženych připrawichu. W jenym měsće, hdźež so cyrkej dospołnje zniči, wyšnosć wulku zalu měsćanskeje radnicy za njedźelske Bože służby přewostaji.

Jenož jene jabłuko.

Na próšnej drózy stara maćerka ćežki wózyčk za sobu ćehnje. Pomału a bědnje doprědka saha. Pótne parlički ronja so po jeje zmorśćenym čole. Staruška bě sebi w zdalenym lěsu drjewa nazběrała, zo mohła sebi za čas

zymy swoju jstwičku trochu wutepić. Puć postupowaše a staruška dyrbješe z khwilemi pozastawać. Auta a motorske kolesa so nimo njeje wrjeskotajo suwachu, a nichtó njeměješe stareje maćeŕki kedźbu. Ludźo wšak maja stajnje jenak nuzne, a skoro so zda, kaž by lubosć a měrniwosć na swěće wuhasła.

Po khwilcy maćeŕka swój wózyčk na kromje puća stojo wostaji a posydźe so na měznik z kamjenja, zo by wodychnyła. Tu přibližuje so hwizdajo wjesoły hólčec. Z ćežkim nakhribjetnikom jědźe na kolesu. Jako sprócnu starušku wuhlada, přimnje zlóštnje do kapsy, wućehnje wulke čeŕwjene jabłuko a ćisnje je wušiknje w runej měrje do jeje klina. „Tu, maćeŕka, maš něšto k wočerstwjenju“, přiwoła přećelnje a hižo je so na swojim kolesu nimo sunył.

Dźakne „zapłać Bóh!“ a we wjesołym zabłyšću wožiwjenej wóčcy joho sćěhujetej. Hólčec wšak wo tym ničo njewě a njewidźi. Staruška pak zapomni wšu sprócnotu a ćežu. Dźeŕži w myzłojtej rucy jabłuko a šepta cyle zbožowna: „Tajkile luby, złoty pachołk! Jenož tele jabłuko a k tomu lube, přećelne słowčko — kelko wjesela to za mnje wopŕija!“

Za wužiwarjow serbskoho misala.

22. njedźela po swjatkach, 6. novembra 1938:
Boža mša str. 424; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo Wšěch Swjatych str. 572; Credo; Praefacija wo Najwj. Trojicy str. 356.

Swjedźeń swj. Měrćina, bisk., pjatk, 11. novembra 1938:
Boža mša str. 592; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. wo swj. Mennje str. 448; Praefacija str. 447.

23. njedźela po swjatkach, 13. nov. 1938:
Boža mša str. 427; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Didaku str. 457, 3. „Přede wšěmi strachami...“ str. 353; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

W Budyšinje wopomnjeński swjedźeń poswjećenja kathedralneje cyrkwje:
Boža mša str. 406; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. modlitwa njedźele str. 428; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356; poslednje sćenjo z njedźele str. 430.

Listowanjo. H. W. w R. Dźak za dopis. Zdźělće pak nam Waše mjeno!

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za oktober.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołła wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadže w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	23	1	9,5	—	—	—	150	200	100	0,450	23	—	—	47,0

Müllerec konditarnja
w Budyšinje, na póstowym naměsće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejowni pěknje so ći posedźi.

K hermankej wočakuje Was
Oskar Butter Nachf.
w Budyšinje, Žitne wiki 2
dom worclowych twarow — domjace a kuchinske graty
pórclin / šklenca / nikl Přihódne wěcy za wšelake dary

„Mała konditarnja“ Kneschke na Garbarskej hasy 3
poruča swoje dobre **pječwa, tórty a lód**
Do domu podawanjo z dypkom!

Ke kermušam:
Hache-likěry : Hache-wina

Janske jahodowe wino . .	ltr. 70 pj.
Jabłukowe wino	ltr. 70 pj.
Kosmačkowe wino . . .	ltr. 90 pj.
Holanske jahodowe wino . .	ltr. 90 pj.
Truskalcowe wino . . .	ltr. 90 pj.

Hache-kofej
wubjerna wonjata měšeńca 125 gr.: 48 pj. 60 pj. 65 pj. 70 pj.
Gustav Hache - Budyšin
Butrowe wiki

Nahłowny bant
we wšěch šěrokosćach,
ćopłe tkaniny
k suknjam atd.
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin - Seminarska dróha 2

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr **3,60**
Paleny kofej
125 gr **50 60 70** pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Přihódne mantle za zymu a do wjedra
špórtne a mužace wobleki
jara płaćizny hódne pola
Hugo Pachaly
w Budyšinje
Před Šuleŕskimi wrotami 1

Pytam k 15. decembrej abo k 1. januarej
hospodarja.
Hana Bermichowa na Horje čo. 17.

Dobre a přihódne
wobućo
ma we wulkim wuběrku
W. Sommer w Budyšinje Serbske hrjebje

Motorske kolesa
Kolesa dobrych znamkow
Žimace mašiny
Pisanske mašiny
Wobswětlenja
Narunanja a přisłušne dźěle
Paul Gräfe
w Kamjencu
blizko katolskeje cyrkwje

Gumi za jězdne kolesa
wobswětlenja za kolesa
we wulkim wubjerku
připrawy za kolesa
G. Thomas
Budyšin, Kamjeńtna droha 16.

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

20 trjebanych mužacych, žonjacych a dźěćacych kolesow, někotre nimale nowe, ma na předań
J. Schieback, Mužakowska dr. 4
Wulki skład też w nowoych kolesach!

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Też za mało pjenjez rjane
bydleńske jstwy :: spanske jstwy :: kuchnje
we wulkim wubjerku.
Clemens Schmidt w Budyšinje
Stara znata firma. Přez 70 lět we swójbn. wobsedźeństwje.
Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / hród Ortenburg.
Přiwjezu ze swojim awtom. — — Ręču też serbski. — — Přijimam mandźelske požčonki (Ehestandsdarlehen). — Měsačne wotpłaćowanjo. — Hermansku njedźelu wotewrjene!

Max Herde

w Budyšinje, Sukelnska hasa 10

poskića

k hermankej:

Nohace šlypry, wšěch wulk., nječesane	0,10	Barchent, čěmny, 2. wuběrk . . . „	0,59	Žonjace princes-suknje, podš., wulk. 44	1,75
Dźěćace nohajcy, wołm., čorne, wulk. 2	0,35	Košlowy barchent, pisany, nječesany „	0,69	Žonjace princes-suknje, podš., wulk. 48	1,95
Dźěćace nohajcy, wołm., čorne, wulk. 4	0,55	Barchentowe mužace košle, smuhate .	2,95	Dźěćace spanske wobl., podš., wulk. 50	0,95
Dźěćace nohajcy, wołm., čorne, wulk. 6	0,75	Hłowaki, kopšiwina, šite . . . . wot	0,75	Holčace štrykow. ječki, wołm., wulk. 3/4	4,95
Dźěćace nohajcy, wołm., čorne, wulk. 8	0,95	Hłowaki, linon, šite . . . . . „	0,95	Žonjace pulovry, wołma . . . . wot	3,95
Žonjace štrykowane jupki bjez ruk. wot	0,59	Hłowaki, damast, šite . . . . . „	1,95	Mužace pulovry, wołma . . . . „	2,95
Žonjace jupki, podšite, bjez ruk. . „	0,95	Łožowe poćehnjenjo, linon, šite . „	3,95	Žonjace mantle z wobšićom . . „	15,95
Dźěćace princes-suknje, barchent . „	0,95	Łožowe poćehnjenjo, smuh. sat., šite „	5,95	Žonjace kostumy . . . . . „	14,95
Dźěćace princes-suknje, podš., wulk. 65	1,10	Łožowe poćehnjenjo, pisane, dwój., šite	6,95	Hadrješćowe twjelki . . 3 štuk jenož	1,—
Dźěćace princes-suknje, podš., wulk. 75	1,30	Dźěćace šlypry, podšite . . . . wot	0,49	Trějace rubiška, wulk. 50/50 . . . wot	0,29
Žonjace princes-suknje, podš., wulk. 42	1,50	Dźěćace nohajcy, wołm., čorne, wulk. 1	0,25	Satin, poćišćany, 2. wuběrk . . . „	0,59
Žonjace princes-suknje, podš., wulk. 46	1,95	Dźěćace nohajcy, wołm., čorne, wulk. 3	0,40	Žonjace šlypry, podšite . . . . „	0,95
Trikot-woblečenja za hólcow, wulk. 4 .	1,25	Dźěćace nohajcy, wołm., čorne, wulk. 5	0,65	Mužace barchentowe košle, njebělene .	2,95
Štrykow. ječki za holcy, wołm., wulk. 1-2	3,95	Dźěćace nohajcy, wołm., čorne, wulk. 7	0,85	Hłowaki, pisane, šite . . . . . wot	0,98
Štrykow. ječki za holcy, wołm., wulk. 5-6	5,95	Mužace zoki, wołmjane . . . . wot	0,95	Hłowaki, smuhaty satin, šite . . „	1,50
Žonjace woblečenja, trikot, dołhe ruk., wot	2,95	Žonjace štrykowane jupki z ruk. . „	0,95	Hłowaki, wupjerk, šite . . . . „	1,95
Hólčace mantle z wobsadku . . . „	5,95	Žonjace jupki, podšite, z ruk. . . „	1,50	Łožowe poćehnjeujo, pisane, šite „	4,95
Žonjace mantle, wosebje šěroke . . „	25,--	Dźěćace princes-suknje, podš., wulk. 60	0,95	Łožowe poćehnjenjo, damast, šite „	6,95
Žonjace kostumowe suknje . . . „	3,95	Dźěćace princes-suknje, podš., wulk. 70	1,20	Łožowe poćchnjenjo, damast, dwój., šite	8,95
Kuchińske trěnja . . . . . „	0,49	Dźěćace princes-suknje, podš., wulk. 80	1,40	Mužace kónc-tydźeńske košle . . wot	2,95

Wulke składy drastow a tkaninow.

C. F. Gierisch

w Kamjencu na torhošću.

Kožuchowe twory

kłobuki a čapki w módnych barbach a rjanych wuwjedźenjach namakaće w bohatym wuběrku pola

Kurt Rinke w Budyšinje

Bohata dróha 5

Weidlichec kožucharńja w Halštrowje

poskića najwjetši wuběrk **kožuchow** wšěch družin za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach. — **Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože** we wšelakich hódnosćach a barbach. — **Woprawdźitu skunksowu bramu** 98,— hr. **Športske kožuchi a joppy** za mužow cyle po wulkej módźe. Kožuchowe **podšića, khornarje** atd. we wulkim wuběrku.

Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Smy wuspěšni w dokonjenjach!

Wobkedźbujće wustajenja we našich wukładnych woknach. — Wočakujemy tež Waš wopyt

k hermankej

SCHUH **Wegener**

Budyšin **Bohata dróha**

Štrykowane woblečenja

kaž žonjace suknje, žonjace a mužace lacy a pulowry, štrykowane woblečenja za dźěći, nohajcy, zoki, rukajcy, ćopłu spódnju drastu we wšěch płaćiznach a we wulkim wuběrku pola

Otto Oßwald w Budyšinje

Kamjeńtna dróha 7

Dźowku, kotraž ma swinje sobu wobstarać, a **holcu** do kuchnje pyta k 2. jan. 1939

Delan w Horn. Wunjowje

Hospodarskoho wotročka,

kotryž móže kubło samostatnje nawjedować, při 50 hr. měsačn. mzdy, kaž tež spušćomnu

dźowku

hnydom abo k Nowomu lětu pytamy. Bližše je zhonić pola hosćeńcarja **J. Robla** w Budyšinje na Hornčerskej hasy.

Pórclin

ze złotej kromu, różičkate mustry, němsku różu, win. łopj. a běły pórclin. Wulki wubj. hrom. musr. w bluk. złoće. **Kofejowe servisy** za 6 wos. 9 dźěl. wot 3.50, za 2 wos. 5 dźěl. wot 1.50. **Blidne servisy** za 12 wos., 45 dźěl., 28-250. **Wobhladajće sebi mój wulki skład!**

Hausbedarf M. Pfuhl

Znutřk. Lawska hasa 6

Zymske mantle

za žony, mužow, dźěći

we wulkim wuběrku a — kaž je wam znate — po nizkich płaćiznach poskića

Wilhelm Seifert

Budyšin — Bohata dróha 22

Mustrowane khuty
čorne wołmjane, na 130 cm šěroke **9.50 8.50 5.50**

Woknješkate wołmjane tkaniny
za rubiška, 130 cm šěroke **6.95**

Wołmjane zwjerchi za khuntuše a kožuchi . . **11.50**

Dźěłana žida k falam
jenobarbna a mustrowana . . **3.75 3.30 2.75**

Joh. Schaaf

Bohata dróha (zakhod też wot Kotołskeje hasy)

K hermankej

kupujeće při **wulkim wuběrku** za **najnižše** płaćizny

elegantne žonjace mantle

po najnowišim zhotowjenju
68,— 56,— 45,— 38,— 28,— 19,—

žonjace mantle za wosebje šěroke bjedra

apartne mužace ulstry a wobleki, kotrež jara derje sedźa, rjane mustry 75,— 65, 56,— 48,— 42,—

ćopłe jopy a kosmičkate mantle

jara rjane dźěćace mantle
za hólcow a holcy 22,— 18,— 15,— 12, 10,—

suknjane wobleki a smokingi

we wšěch wulkosćach a kwalitach.

K hermankej Was wočakujemy. Też při najdalšim puću so próca płaći!
Rěčimy też serbscy!

Njedźelu potajkim wšitcy k firmje

König w Budyšinje

Žitna hasa 2/4

Njedźelu, 6. novembra, mamy wotewrjene!

Dźensa płaćiznyhódne **hejdušne krupy**
suš. 500 gr. 38 pj.
módry mak 500 gr. 60 pj.
Gustav Hache, Budyšin, Butrowe wiki

Też mały nawěšk ma wuspěcha!

Kachlestajenjo

kaž też **přestajenjo, wuporjedźenjo a mjećenjo** wobstara

Viktor Schlecht
kachlestajeński mištr
w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533

Jandźel smjerće je wumožił našu lubu sobusotru, swěrnu sodalku Marijanskeje kongregacije

čestnu knježnu

Madlenu Brojerec

z Ralbic.

Hnući nad zažnej smjerću dachmy dźensa swojej towaršcy poslednje božemje. Sćěhować chcemy ju w přikładnym žiwjenju a sćerpnym znjesenju křižika.

Bóh daj jej wěčny wotpočink a wěčne swětło njech jej swěći. Njech wotpočuje w měrje!

W **Ralbicach,** 4. nov. 1938.

Marijanska kongregacija knježnow - Ralbičanska.

K hermankej

wopytajće firmu

Alphons **Schauseil**

w Budyšinje na Bohatej drózy

Wulkotny a płaćiznyhódny wuběrk w tkaninach za serbske drasty, we wobšićach, nahłowj. bantach a cankach za rubiška Was překwapi.

Njedźelu wotewrjene!

Rjane žonjace toški
za mało pjenjez

T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Za nazymu

Žonjaca štrykowana drasta, nowe podoby a barby	28,50	23,50	20,40	19,75	18,25	15,75
Kosmičkate a trikotowe drasty, ćopłe a přihódne	5,95	5,65	5,25	4,85	4,25	3,50
Žonjace štrykowane ječki			12,90	11,60	8,—	6,75
Žonjace pulowry		12,90	10,—	8,25	6,90	5,95
Trikot a štrykowane rukajcy			1,35	1,15	—,90	—,70
Žonjace nohajcy, mako		1,40	1,30	1,25	1,05	—,95
Žonjace nohajcy, wołm. z dźěł. židu			2,50	2,20	1,95	1,30
Žonjace nohajcy, wołma			3,10	2,65	2,35	1,85
Žonjace šlipfry, podšite, wulk. 42			1,45	1,30	1,15	1,—
Žonjace šlipfry, wołma, wulk. 42			4,50	4,25	3,20	2,80
Žonjace spódnje suknje, z podšićom, wulk. 42				2,55	2,15	1,85
Žonjace spódnje suknje, wołmjane, wulk. 42				6,40	5,65	5,10
Drastne tkaniny, wołma mustrowana				2,50	1,90	1,65
Drastne tkaniny, wołma jenobarbna, 92 cm				3,60	2,75	2,50
Holčaca štrykowana drasta, wulk. 45			7,20	5,55	4,50	3,10
Holčace pulowry, wulk. 42			6,40	5,50	4,75	3,20
Berchtesgadenske ječki			6,90	6,—	5,50	5,—
Dźěćace nohajcy, bałmjane, wulk. 5			1,10	—,90	—,65	—,55
Dźěćace nohajcy, wołmjane, wulk. 5			1,85	1,40	1,20	1,05
Dźěćace šlipfry, podšite, wulk. 30			1,—	—,85	—,60	—,50
Hólčace štrykow. drasty, wulk. 45			9,50	8,20	7,40	6,65
Hólčace pulowry, wulk. 45			6,25	5,50	4,20	3,25
Mužace lacy a pulowry			8,90	6,60	4,85	3,80
Mužace zoki, mustrowane			1,70	1,35	1,15	—,95
Mužace športske nohajcy			2,10	1,50	1,25	—,95
Mužace flanelowe športske košle			5,40	4,95	4,25	2,95

Wustajeńca dźěła mojoho wulkoho wuběrka we wšěch wukł. woknach

Njedźelu wotewrjene wot 11 hač do 18 hodź.

Otto Hauffe

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorečak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

46. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 12. novembra 1938.** | **76. lětnik.**

„Posoł“ přeprošuje na kermušu.

We našich wosadach tukhwilu kermuše swjeća. Popołdnju je nawjes połna ludźi. Karusel so tam wjerći, hač tak šwórči, a čumpjele wysoko hač do třěchi praskaja, a k tomu piskanjo, zo maš wuši bórzy połnej hary. A wječor hakle: pola Korčmarjec su reje. Wšo so tam wjerći. Luta hara a tołkańca!

Wy prajiće: „Haj, to je kermuša. Tak dyrbi to być a přecy je tak było. A štó chce to přeměnić.“

Tola dopomńmy so tola najprjedy na to, što kermuša je. Je to wopomnjeński dźeń na poswjećenjo cyrkwje. Ach, a hdy je to było? Pola někotrych nowych cyrkwjow je nam dźeń derje znaty, pola druhich pak njeznaty. Bóh wě, kelko lět je so mjez tym minyło?

„Posoł“ by wam dźensa mohł powědać wo kermušnych rejach, kak dyrbjało tam być. Wón by was napominać mohł, zo so nichtó njeby přejědł. Abo by mohł najhóršich hračkow napominać, zo njebychu přewysoko na kermuši hrali a kholowy přěhrali, a swójba doma nuzu tradać njetrjebała.

Ale my smy wěrni kermušnicy. Kermušu sej raz do cyrkwje zańdźemy a sebi ju wobhladamy. Při tym mamy přileżnosće, wšo sej kusk hłubšo k wutrobje wjesć směć.

Paradiz.

Najbóle stoji cyrkej tróšku wot hołka a hary zdalena. Kak rjenje to je! Hižo tutón krótki puć z hołka wsy do cyrkwje móže nas derje přihotować na swjatosć domu Božoho. To njećini derje, hdyž je človjek kaž na raz přesadźeny do cyle noweje wokoliny a do nowoho ducha. My mamy to też pola swětnych rumnosćow. Tam też z hary hasy njepřińdźemy do swjedźeńskich rumnosćow, do dźiwadła, do koncertoweje sale, ale dokelž w městach njeje k tomu ruma, maja tam wšelake předhale, garderoby, skhody a khódby. Kak móže so človjek rjenje duchownje hromadźić, hdyž w Khrósćicach, we Wotrowje abo w Njebjelčicach po horje stupa. Abo też puć přez kěrchow je dobre přihotowanjo za wopyt stana Božoho, kaž mamy to zasy w Khrósćicach a Ralbicach.

My pak mamy hišće jenu móžnosć ke koncentraciji, kaž to namakamy w Radworju, předhalu. Někotryžkuli, kiž je hižo raz tam był, mohł so prašeć: k čomu tajkule předhalu, zo móhli tam derje přez sto ludźi stać. Wosebje romaniske cyrkwje maja husto tute wulke předrumy. Wone ničo druhe nochcedźa, hač nas přihotować na swjatosć domu Božoho, to su rumy za koncentraciju. Smy napominani, pobožnje do cyrkwje zastupić, tohodla so też w předhali njesmě na žadyn pad wjacy powědać, hewak rum njeby dócpěł, štož po prawom dyrbi.

W cyrkwi samej knježi wěsty porjad. Tam njestoji a njeleži wšo runje tam, hdźež je najwjacy ruma, ale je po wěstym porjedźe postajene. Wosebje w starokřesćanskich bazilikach knježi tutón porjad wo wołtarju, tutym woporniśću Nowoho Zakonja, hdźež so človjestwo z Bohom zjednoća, hdźež Khrystus k nam na zemju zestupuje. Rumy su po tym zarjadowane a wuhotowane a ludźo po tym zaměstnjeni.

Tajka starokřesćanska cyrkej je w Marija Laach. We tajkich cyrkwjach zastupimy přez khódbu do wulkoho ruma, kiž njeje wjele mjeńši kaž cyła cyrkej. Tutón rum je wot khódby z krutymi stołpami wobdaty. Srjedźa je rum bjez třěchi a srjedź njoho studźeń abo kužoł z běžacej wodu. Sćěny khódby su husto rjenje wumolowane z postawami kaž Job a Tobias abo Judith a Esther. Husto su też jednotliwe stołpy mjez sobu zwjazane a wobmjezuja tak khódbu wot srjedźnoho znutŕkownoho ruma, kiž njeje porědko ze štomami a rostlinami posadźany. Wot toho ma tutón rum też mjeno **paradiz,** wosebje wot 6. lětstotka, hdyž buchu też zemrěći tu pokhowani. Tu spóznawamy

tež hižo směr, kak je k tomu přišło, zo su naše stare kěrchowy wokoło našich cyrkwjow złożene.

Wot tutoho předdwora přińdźeš nětk do druhoho ruma, kiž leži napřećo zastupej. Z tutoho ruma nětko durje do cyrkwje sameje wjedu.

To bě w starej cyrkwi tak, pozdźišo so na to njeje wjacy dźiwało. Wulkotwar Khelnjanskoho doma njeznaje žanu předhalu. Wulke skhody před cyrkwju służa dźensa jenož wobdźiwanju wulkoměśćanskoho wobkhoda na domowym naměśće. Tu njeje žane wotwobroćenjo wot hołka a hary, ale hišće raz přiwobroćenjo k njej. Pola nas su tajke předdwory jenož hišće zakhowane w Marija Laach a w Münstru w Essen. W pozdźišim srjedźowěku tute předhale docyła wotpadnychu a skónčnje wosta jenož hišće mały přitwark jako škit před wjedrom a dešćikom.

Dupa.

Paradiz abo předhala nas wjedźe **k dupje.** Mjeno dupa wupraja, zo je wona wužłobjena. Kral nam we swojim serbsko-němskim słowniku sadu piše: „Dupku do khlěba wukrać, do kotrejež so butra čini." Tu su so wšelake přeměnjenja w běhu časow stałe. Nam so njelubi, hdyž nětko w kućiku, pod skhodom cyle z pawčiznu zatkanu dupu widźimy. Hdyž widźimy, zo je zamk přezerzawjeny a wěko z čerwjom přetočene, pokazuje to na ducha, kotryž so z našim wysokim měnjenjom wo swjatej křćeńcy njeznjese. Směmy so dźiwać, zo maja druzy mało respekta před nami, hdyž my sami sebi tón sakrament, přez kotryž smy do Cyrkwje přiwzaći, hdźež smy přez Khrystusa znowa narodźeni, tak mało ważimy? Kajku ważnosć abo hódnotu Cyrkej křćeńskej wodźe připisuje, hdyž ju na cyle swjatočne wašnjo swjeći! Ale mnohim je to wostudłe. Jutrownu sobotu nimaja časa. Tohodla wězo też mnohim wěriwym dźens njeznate. Ale k čomu dha mamy prědowanjo, hdyž móže so lohko wuznam dupy wěriwym pokazać. A potom bychmy dyrbjeli też jutrownu sobotu zasy křćić, dokelž što ma to do zmysła, kwasnu hosćinu přihotować, hdyž njejsu žani hosćo přeprošeni k wuživanju.

Naša dupa je dyrbjała w času lětstotkow wulke přeměnjenja přětrać. W starej cyrkwi so wšudźe křćiješe, hdźež bě dosć wody k podnurjenju. „Hač morjo abo hat, hač rěka abo žórło, hač jězor abo rěčka" pisa wokoło lěta 200 po Khrystusu Tertullian. Też tehdom bu křćeńska swjećena, ale nic kaž dźensa, dokelž woda w rěkach přeběži a so zhubi. Dosahaše, zo bě swjećizna so jónu stała. Kaž bě woda rěki Jordana na lětstotki swjećena přez Jězusowu křćeńcu w Jordanje.

Hdyž móže w nuznym padźe kóždy płaćiwje křćić, tak bě tola wot započatka křćeńca wěc předstojićerja abo biskopa. Tak je wjacy hač wěste, zo bě studźeń, wo kotrejž prjedy pisachmy też městno křćency. Hdźež w přirodźe zwotprědka njebě tajki kužoł abo studźeń, so z rołami woda do tutoho předdwora wjedźeše. Tuta křćeńska studźeń je dupa a wužłoba za ryby. Ryba je zasy symbol za Khrystusa. Tuta dupa bě tak wulka, zo móžeše dorosćeny človjek we njej derje so podnurić. Jako stara měra je nam zakhowana dwaj metraj dołha a dwaj šěroka a jedyn hłuboka. Po wotpołoženju drasty a žałbowanju postupi človjek do wody a bu wot biskopa trójcy pod wodu tunknjeny. Po třoch skhodźeńkach napřećo wukřćeny zasy wustupi a dósta běłu drastu křćenoho.

Druhu křćeńcu hač tu podtunknjenja njejsu dołhe lětstotki znałe, hač do 13. lětstotka bě tuta, kiž so najhusćišo wukonješe. Wšelake winy su k tomu wjedłe, zo so nad křćeńskimi studnjemi pozdźišo křćeńske kapały natwarichu. Też njebu kóždy dźeń sakrament křćeńcy wudźělany, ale jenož jutry, t. r. na vigiliji jutrow a swjatkow. Khori a mrějacy buchu wězo też druhe časy křćeni. Mjenowane terminy zhubichu swoju płaćiwosć w 11. lětstotku. Hdyž buchu dźěći nětk křćene, wopokazachu so prjedawše wulke křćeńske studnje njetrjebawše, za dźěći běchu mjeńše dupy, na zemi stojace wužitniše. W 13. lětstotku so potom křćeńca přez tunknjenjo bóle pozhubi, a na jeje městno stupi křćeńca přez polećo.

Najstarše dupy mamy z romaniskeje doby a su kulowate a rjenje wudebjene. Gotiska doba tworješe šěsć a wósomróžkojte dupy. Dupa stoji na zemi abo też na stole abo nóžcy. Forma je ta kelucha. Też pozdźišo tuta fórma wosta jenož zo bu wěko přecy bohatše a z pychu postawow wudebjene. Tak bu wěko přecy drohotnišo wuhotowane, njemóžeše wjacy wuzběhnjene być, ale wisaše na rjećazach a powjazach. To je wuwićo našeje dupy.

Też my chcemy sebi bóle a bóle ważić tutón kužoł, te swjate žórło, kotrež je jónu přez našu hłowu běžało nas wučisćujcy nas znowaporodźujcy na dźěći Bože a staćanow kralestwa Božoho.

To je kermuša, kajkuž naš „Posoł" ju swjećić wuči.

Z Łužicy a Serbow.

Z Bronja. Njenadźicy zemrěł je zańdźenu njedźelu naš wjesnjan Jan Handrika. Wón bydleše pola swojoho přichodnoho syna Bena Šefera. Njedźelu swjećachu tu křizna, na kotrychž so Handrikec dźěd wobdźěli. Wokoło popołdnja bu jomu někak złě a tuž dźěše so do swojeje komory lehnyć. Hdyž přiwuzni po khwili za nim hladachu, bě hižo ćiše do wěčnosće zašoł. Zemrěty je 60lětnu starobu dócpěł. Wón bě do zjednoćenja našeje gmejny z Radworjom naš dołholětny měšćanosta.

Z Nuknic. Najstarša wosoba našeje wjeski je Lešawkec wowka Marja zwud. Lešawkowa rodź. Kubec. Jej běše spožčene, zańdźenu wutoru při poměrnje dobrej ćělnej a wosebje duchownej strowosći swoje 80. narodniny woswjećić. Wona narodźi so 8. novembra 1858 we Worklecach. Hižo w lěće 1912 zhubi swojoho mandźelskoho. Je potajkim hižo 26 lět z wudowu. Swój žiwjeński wječork wuživa při swojim přirodnym synu Pětru, hosćeńcarju w Nuknicach. Jubilarka wopytuje, hdyž je jej někak móžno, hišće njedźelske Bože służby w farskej cyrkwi, harunje je jej puć husto dosć wobćežny. „Katolski Posoł", kotryž je w Lešawkec domje stajnje witany njedźelski hósć, přeje jubilarcy wutrobne „Daj Bóh zbožo" a něhdy rjanu wěčnu krónu njebjesku!

Z Khróšćic. Naša wjesna nalutowańnja a wupožčefnja zeńdźe so zańdźenu wutoru k wurjadnej hłownej zhromadźiznje we Wjeńkec hosćeńcu, kiž njebě jara sylnje wopytana, dokelž wot nětčišich 141 sobustawow běchu so jenož 41 zešli. A tola jednaše so wo jara ważne należnosće. Naš pjenježny wustaw z dotal njewobmjezowanym rukowanjom dyrbješe so do tajkoho z wobmjezowanym přeměnić. Wo tym rozprawješe jedyn zastupjeŕ ratařskich zjednoćeństwow w Šakskej z Drježdźan nadrobnje. Při tym wuzběhny wosebje, zo Khróšćanska nalutowańnja njeje hišće ženje swój rukowanski kapital za nastatu pjenježnu škodu přimać trjebała a dźiwajo na w njej knježacy financielny porjad też w přichodźe so toho wěšće zminje. Přichodnje budu so też zjednoćeńske podźěle, kiž hač dotal za kóždoho jednotliwca 100 hr. wučinichu, po wobsedźeństwje rjadować. Tute socialne stupnowanjo wotpowěduje lěpje našim nětčišim hospodařskim poměram. Tak budźe najnižši podźěl 25 hr., wjacy hač 50 hr. njesmě jednotliwc wotewzać. Zdobom dyrbješe so mjeno našoho wustawa přeměnić a budźe přichodnje rěkać: „Spar-, Kredit- und Bezugsverein mit beschränkter Haftpflicht zu Crostwitz". Też wšelake paragrafy wustawkow dyrbjachu so přeměnić a buchu jenohłósnje přijate. W dalšim postaji so wobkhodny wobwod zjednoćeństwa. W přichodźe słušeja sćěhowace wsy do njoho: Khróšćicy, Nuknicy, Kopšin, Prawoćicy, Hora, Łusć, Jasenca, Dobrošicy, Hórki, Hrańca, Worklecy, Smječkecy, Wudwoŕ, Kozarcy a Zejicy. Zličbowaŕ zjednoćeństwa, knjez žiwnosćeŕ Jurij Skala, wuzběhny, zo su so towarstwowe naprawy pilnje wužiwałe, wosebje symjo čisćaca mašina, kiž je na wšě 3000 centnarjow wučisćiła. Dale naspomni, zo su na lětušim lutowanskim dnju (28. 10.) so 88 nowych

nalutowankow zapisałe, loni jenož 17. K tomu doda Drježdźanski zastupjeŕ, zo je tajki widźomny postup so we wšěch sakskich ratafskich zjednoćeństwach jewił, loni zhromadnje jenož 900 000 hr., lětsa 1 600 000 hr. Jene zjednoćeństwo w Rudnych horach běše na tutym dnju samo 70 000 hr. nalutowankow nabyło. Na kóncu zhromadźizny dźakowaše so předsyda, knjez kublef Wjeńka, zličbowarjej za joho 10lětne spomožne skutkowanjo w zajimje zjednoćeństwa. Dźiwajo na tutón fakt a njedawno wotměty sležborny kwas, přesłapi joho towaŕstwo z rjanym darom. Tak pójdźe naš wjesny wustaw pod nowymi wobstojnosćemi do dalšoho płódnoho dźěła a namaka wěsće we wšěch worštach trěbnoho zajima a přejomneje podpjery.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Złoty měšniski jubilej swjećeše 9. novembra knjez faraŕ Pawoł Hensel w Drježdźanach-Löbtawje. Jubilar je 75 lět stary a pokhadźa z Freiberga. W lěće 1888 bu w Drježdźanskej dwórskej cyrkwi přez biskopa Bernerta na měšnika wuswjećeny. Poslednje 13 lět bě wón domjacy duchowny pola sakskeje pryncesy Mathildy, hdźež hač do jeje smjerće zwosta. Wot toho časa přebywa na wotpočinku w Albertowym wustawje w Drježdźanach-Löbtawje.

— Cyrkwinski jubilej w Rychnowje. Zańdźenu njedźelu swjećeše farska wosada w Rychnowje swjedźeń poswjećenja cyrkwje. Lětsa bě to wosebity wopomnjeński dźeń, dokelž před 75 lětami so zakładny kamjeń połoži a před 70 lětami so Boži dom poswjeći. Na tŕoch předkhadźacych wječorach rěčeše knjez kapłan Zimmermann ze Seitendorfa wo nadawkach wosadneje cyrkwje. We swjedźeńskim prědowanju pokazowaše wysokod. propst pater Rafael Hora we wšelakich rjanych přikładach, zo je kóždy Boži dom městno žohnowanja a hnady. Na hłownej Božej mši wosadni w bohatej ličbje k blidu Božomu přistupichu.

— 39. dźeń katolikow w Zhorjelcu. Srjedu, 16. novembra, popołdnju w 4 hodź. je w cyrkwi swjatoho Jakuba 39. dźeń katolikow za Zhorjelc a Hornju Łužicu. Swjedźeńske prědowanjo změje knjez faraŕ prof. Alfred Hoffmann wo: „Khrystus je žiwy — wón ženje njewumrěje.“ Zjednoćene cyrkwinske khóry přednjesu składby wot Brukknera a Rheinbergera.

Wo knihach Noweho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

Japoštołske skutki.

Na spočatku třećeho evangelia slubi swj. Lukaš swojemu přećelej Theofilej po rjedźe wšitko napisać wo wěcach, kotrež běchu so mjez nimi stałe, zo by wěstosć spóznał tych słowow, wo kotrychž bu rozwučeny. (Luk. 1, 1—4.) Tuto slubjenje dopjelni swj. Lukaš, hdyž evangelium napisa, w kotrymž Jězusowe skutki powěda, a k tomu hišće druhu knihu přida, w kotrejž skutki japoštołow wopisuje. Tónle druhi spis mjenowaše so tohodla wot najstaršich časow „Japoštołske skutki“, hač runje so na wšitkich japoštołow w njej njespomina, ale wobšernišo jeno na Pětra a Pawoła. Japoštołske skutki su tak rjec druhi dźěl stawizny założenja a prěnjoho rozšěrjenja kralestwa Božoho, swjateje cyrkwje mjez Židami a pohanami.

Japoštołske skutki su tohodla z tym samym zamysłom spisane, kaž evangelium. Theofil dyrbješe w spodźiwnym rozšěrjenju křesćanstwa Božu móc spóznać, z jednotliwych podawkow so přeswědčić, zo móžachu swjeći japoštołowje jeno wot Boha rozswětleni a posylnjeni tak wulkotne wěcy dokonjeć, tak surowe zadźěwki předobyć, tak stare zakorjenjene błudy ze swojej wučbu zahnać, wěru do potajnych wěrnosćow a posłušnosć přećiwo kaznjam, po zdaću ćežkim, do človjeskich wutrobow zaščěpić. W křesćanstwje skutkuje wyšša móc, wuči so Bóžska wěrnosć, to dopokazuje stawizna jeho założenja. Swjaty Lukaš wopisuje skutkowanjo ss. Pětra a Pawoła, kotrejuž Theofil znaješe, a štož běštaj zwonka Italie dokonjałoj; přetož to, štož bě wot njeju w Romje so stało, wědźeše Theofil, kotryž, kaž móžemy ze wšelakich přičinow sudźić, w Italiji, najskerje w Romje přebywaše. Dokelž bě Theofil prjedy pohan był, powučuje jeho swjaty Lukaš wosebje, kak Bóh swjatemu Pětrej wozjewi, zo maju też pohani do Jězusoweje cyrkwje so přijeć (10, 1—48), a kak na prěnim koncilu w Jeruzalemje swjeći japoštołowje wot Ducha swjateho rozswětleni jednomyslnje wobzamknychu, zo by jim přah židowskich wobrjadow so njenapołožił (15, 23—29). Naš Zbóžnik praji před swojim donjebjes-spěćom japoštołam (Jap. sk. 1, 8): „Wy budźeće mi swědkowje w Jeruzalemje a w cyłej Judeji a Samariji a hač

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

Ně, wulcyčinić a ze swojimi wustojnosćemi so pokazować — to rubišćo njerodźeše, byrnjež by to rady mohło, hdy by chcyło. Trjebało jenož na swoju rjanu zańdźenosć pokazać. Što njeby powědać wědźało, što njeby swojomu towaŕšej kadnikej prajić mělo a tym běłym khórucham a albam za swojim khribjetom, kotrež so starosćiwje do khamora před prochom khowachu. A přecy by přistajić směło: Tam běch ja pódla!

Ow, što njeby powědać mohło ze swojoho dźěćatstwa a ze swojeje młodosće! Kajcy tehdom ludźo po zemi khodźachu. Žony stajachu sebi wulke kłobuki na hłowu, runja baćonec hnězdu, a hišće mějachu po bokach łopaty kaž bojazny kóń přećiwo splóšenju. Mužam bimbachu so dołhe włosy do čeća abo wopuše splećene, na kóncu ze židźanej seklu, po khribjeće. Nohi tčachu jim w krótkich kholowach hač do koleń a w dołhich židźanych nohajcach a we swětłych črijach z posłěbornjenymi zaspinčkami. Na hłowu stajachu sebi wysoke kłobuki kaž kowarjec abo hornčerjec wuheń. Z wulkaklinčacym mjenom rěkachu jim wósomnaćecólarjam. Ale jich žiwjenjo běše wjele měrniše, dowěrniše, přistojniše a wěsćiše, dyžli dźensniši dźeń, hdźež so skhrobłosć a hordosć nastajnosći doprědka tłóčitej. A potom joho rjana domizna — ow, što njeby wone powědać mělo, te stare, stare rubišćo!

Hdyž takle spominaše zańdźenych časow — dyrbješe wšak so khětro napinać a we swojim pomjatku ryć, zo by so na wšitko dopomniło, běše dźěn hižo tak dołho, dołho — wotewrješe so před joho wočomaj přećelna stwička z Božej martru a z wobrazami dobroho pastyrja z wowcku na ramjenju a joho knježniskeje maćerje a někotrych swjatych, wosebje swjateje Hańže z jehnjatkom debjeneje, z wulkim woknom, trójcy tak wulkim kaž tule w kapali. Před woknom kćějachu tulpy, levkoje a balzaminki, też Bože wóčko běše mjez nimi. Blizko wokna sedźeše we hłubokim stólčku zestarjena žónska z blědym wobličom, dobroćiwym wóčkom a ze šědźiwymi włosami; ji po boku stoještej dwaj kijej, zo by jej hnydom k rucy měła. Wboha bě sebi při někajkim njezbožu na hasy padnywši kosće we woběmaj nohomaj rozšćěpiła, a dyrbješe nětko swjećić hač do smjerće; jenož druhdy z jehličku móličkosć zeštapać so ji hišće poradźi, dokelž ze wšědnej běda běchu też wšitke jeje stawy sobu ćefpjele. Sćefpnje nošeše swój wšědny křiž a k tomu hišće wobaj dosć wostudłej a twjerdej kijej. Wone same pak, nětčiše stare rubišćo, leżeše šěroko wupřestrěne w sněhbělej rjanosći, kaž runje tukhwilu zakćěta běła lilija, na šěrokim, z wobłukom wozhibnjenym krosnje kaž dźěćko w kolebcy, a nad nim khileše so rjana, młoda knježna z młódnym, přećelnym wobličom a z tak miłym a jasnym wóčkom, kaž lubosćiwa mać nad swojim dźěśćom, a plećeše, wjazaše, sukaše, tkaješe, a skoro bjez wodychnjenja přeběrachu a přeskakowachu so jeje pilne porsty na nim dźěłajcy. Jomu chcyše so druhdy skoro smjeć, kak

do kóncow zemje". Z tymile słowami bu japoštołam puć pokazany, na kotrymž mějachu Jězusowu wučbu rozšěrjeć, najprjedy w Jeruzalemje a Judeji, a potom w Samariji a w šěrokim pohanskim swěće. Tuž Japoštołske skutki powědaju najprjedy podawki w Jeruzalemje a mjez Židami (staw 1, 1—8, 3); na to wobroćenje Pawoła a powołanje pohanow a założenje prěnjeje křesćanskeje wosady w Antiochii (8, 4—12, 25) a potom rozšěrjenje cyrkwje mjez pohanami (13, 1—28, 31) přez japoštoła Pawoła.

Swjaty Pawoł a jeho listy.

1. „Z miłosće Božeje sym, stož sym, a jeho miłosć njebu we mni prózdna" (1. Kor. 15, 10); tak rozsudźa swjaty Pawoł swoje žiwjenje. Miłosć Boža dokonja we nim a přez njeho spodźiwne wěcy, wobroći suroweho njepřećela Jězusoweho mjena do najhorliwišeho japoštoła, kotrehož žane stworjenje „dźělić njemóžeše wot lubosće Božeje, kotraž je w Jězusu Khrystusu našim Knjezu". (Romsk. 8, 39.)

Pawoł, kotryž so w 13 listach N. Z. jako jich spisaćel wuznawa, a kotremuž so też z najstaršich časow list k Hebrejskim připisuje, mjenowaše so ze židowskim mjenom Saul, t. r. „wuprošeny", „žadany"; też w Japoštołskich skutkach nałožuje so tuto mjeno hač do stawa 13, 9, tak dołho mjenujcy, hač mjez židami skutkuje; wot časa, hdyž mjez pohanami přebywa, mjenuje so „Saulus"; najskerje měješe też to mjeno wot naroda. Jeho staršej měještaj mjenujcy prawa romskich krajanow, a tohodla daštaj swojemu synej pódla židowskoho mjena też romske. Pawoł powoła so mudrje wjacykróć na tuto prawo (Jap. sk. 16, 36—39; 22, 25; 25, 12).

Pawoł narodźi so w hłownym měsće Cilicije, z mjenom Tarsus (Jap. sk. 9, 11; 21, 39), hdźež powšitkomna zdźěłanosć runje tak knježeše, jako w Athenje a w Alexandrii. Staršej běštaj ze splaha Benjamina (Romsk. 11, 1; Filip. 3, 5) a dźeržeštaj z farizejami (Jap. sk. 23, 6; Filip. 3, 5). Hižo doma za młodosć bu w najnuznišich wědomosćach, a wosebje w grekskej rěči a pismowstwje rozwučeny; też nawukny płachty z kozacych kosmow tkać (Jap. sk. 18, 10), rjemjesło, kotrež bě w jeho domowinje jara rozšěrjene. Staršej žadaštej, dokelž měješe Pawoł wubjerne dary, zo by mjez zakonjawučenych přijaty był, a tutym so w židowskim zakonju należnje radźeše, zo bychu z pilnym duchownym dźěłom też někajke ćělne zjednoćili. Z tymle swojim rjemjesłom zasłuži sebi Pawoł wjacykróć w japoštołstwje, štož sam za sebje a za swojich pomocnikow na zeživjenje trjebaše. (Jap. sk. 18, 3; 20, 33.)

Jako młodźenc bu do Jeruzalema pósłany, zo by tu w srjedźinje židowskeho nabožneho žiwjenja prawe čitanje swjateho pisma, židowski zakoń, wobrjady Božich służbow a wšo druhe nawuknył, štož dyrbješe židowski rabbi wědźeć. Někotre lěta wopytowaše pilnje Gamaliela (Jap. sk. 22, 3), w tom času najsławnišeho zakonjawučeneho, a doby sebi, štož jeho spisy wobswědčuja, wulku wědomosć, wosebje spodźiwnu wustojnosć we jasnym rozwučowanju, w rozeznawanju prawdy a błuda, w dopokazanju prawdy a wotpokazanju błuda. Jakož staršej a wučeŕ, tak bě też Pawoł farisej, tola tajenskeho žiwjenja, kajkež wulki dźěl tuteje sekty wjedźeše, zminy so wón po přikładze swojeho mudreho a znjesliweho wučerja. Jeho zwonkowne žiwjenje, rěče a skutki wukhadźachu z nutŕkowneho přeswědčenja.

Hižo před wustupjenjom Jana křćenika wopušći Pawoł Jezuzalem a najskerje Palestinu, a wróći so tam hakle po Jězusowym do-njebjes-spěću, dokelž nihdźe njespomina, zo by Jězusa znał abo widźał. Jako kruty farisej (Jap. sk. 26, 5) zamołwješe židowstwo, přesćěhaše a potłočowaše křesćanstwo, hdźež a štož móžeše. Hdyž bu Šćěpan kamjenjowany, bě Pawoł přitomny a stražowaše drastu kamjenjowarjow, a bě też jeho smjerć žadał (Jap. sk. 7, 57. 59). Nic jeno w Jeruzalemje podćišćowaše Jězusowych wuznawarjow, ale też do druhich městow hnėw jeho ćerješe, a wón wužada sebi wot wysokeje rady dowolnosć, zo by w Damasku mužow a žony, kotřiž doJ ězusa wěrja, pytać a jatych na khostanje do Jeruzalema přiwjesć směł. (Jap. sk. 9, 2.) Tak zahorjeny bě wón za židowstwo, tak njeznjesliwy přećiwo křesćanam. Ale miłosć Boža přeměni jeho zmyslenje.

2. Na puću do Damaska wobjasni jeho nahle swětło z njebjes, tak zo woslepi a sylny hłós wusłyša w hebrejskej rěči: „Saule, Saule, čohodla mje přesćěhaš?" A wón rjekny: „Štó sy, Knježe?" A tutón praji: „Ja sym Jězus, kotrehož přesćěhaš; ćežko budźe tebi přećiwo kałačej wubiwać" (Jap. sk. 9, 5). A Knjez jemu poruči, zo by so dowjesć dał do Damaska. Tři dny njejědźeše a njepiješe, hač Ananias, Knjezowy wučownik, poručnosć dósta, zo by k njemu šoł a jemu rucy napołožił. A hlej, Pawoł bu widźacy, z Duchom

---

wone šibale lětachu tam a sem, prěki a po dołhosći. A z kajkej lubosćiwej starosću běše přecy dźeńk jako dźeńk wokoło njoho! Stańši łoža přinjese jomu „dobre ranjo" a swoje prěnje lube pohladnjenjo, zo tola njeje po dołhej nocy žaneje škody poćerpiło! Hdyžkuli wob dźeń dyrbješe swoje dźěło přetorhnyć z kajkeježkuli přičiny, zo by khorej maćeri posłužiła abo něšto nuzne po domje wobstarała abo sebi samej wokŕewjeńčko popřała. přecy myješe sebi starosćiwje rucy a hišće sebi wšitke porsty přehlada, zo tola njeby ani próška přenjesła a swojej rjanej „sněhowcy" zeškodźała. Wječor dawaše jomu „dobru nóc" a kedźbliwje zawodźewaše je z wulkim rubom na wšěch stronach je přitykujcy, hdyž chcyše přez nóc wokno wočinić čerstwomu powětrej, zo tola njeby ani próšk ani muška ani kuntwora so mohła k njomu dobyć a joho čerstwosć kazyć. A při wšěm dźěle šeptaše často k njomu, jako by wone jej rozemiło. Spěwaše jomu wjesołe pěsničky, powědaše jomu z luboznym kěrlušom žiwjenjo a martrarstwo swjateje Wórše a jeje knježnow. O kak rjenje móžeše spěwać ze swojim cunim hłosom a ze swojej čistej, wjesołej myslu! „Ja so boju", tak sebi rubišćo wuznawaše, „jenož jandźeljo dokonjeja rjeńšo." Často słyšeše też pokěrlušk wo swjatym Jurju. Hišće nětko, hdyž so na njón dopominaše, chcychu jomu z hrózbu wšě kosmički na khribjeće stawać, a tola dopominaše so rad na njón. Dokelž běše pokěrlušk jara dołhi, je sebi jenož joho započatk po słowje spomjatkowało:

Za tym čornym lěsom
jedyn wulki jězor.

Što je w tym jězoru?
Wulki, jědojty zmij.

Zyma a horcota stej je tehdy po rjadu łójiłoj, hdyž je joho plećeŕka jomu spěwajo powědała, kak je jědojty, złósćiwy zmij přesćěhał cyłu wokolinu, wosebje pak bjezstarosćiwych pućowarjow; kak je skónčnje khrobły ryćeŕ, swjaty Jurij, přijěchał na konju šumjelu a kak je ze zmijom wojował. Horca je była bitwa, wo žiwjenjo je šło. Skónčnje pak je swjaty Jurij zmija předobywši zakłół. Z joho čornej krewju je so barbił cyły jězor, a ryby we nim su zahinyłe.

Najbóle pak spodobaše so staromu rubišću lubozny pokěrlušk, kotryž joho plećeŕka skoro wšědnje spěwaše a kotryž tak rjenje jeje wšědnomu nićojtomu dźěłu přistoješe. Tónle pokěrlušk njemóžeše stare rubišćo nihdy zabyć, a hdyž by zynčeć mohło, by sebi jón přecy zasy zynčało; tak sebi jón w myslach wospjetowaše a wopominaše, wšak móžeše jón cyły z hłowy:

Přadła je Marja kudźełku,
Kudźełku židźanu;
Prěnju je nitku napřadła,
Kudźełku dopřadła.

Šiła je Marja košulku,
Košulku židźanu;
Prěni je šołčik zešiła,
Košulku došiła.

swjatym napjelnjeny a křćeny. (Jap. sk. 9, 3—18.) Tute tři dny, w kotrychž so wón posćeše a modleše, wobroćichu Pawoła; wón zrozemi nětko wěšćenja profetow, a přiruna z nimi, štož bě wo Jězusu słyšał. Cyły spodźiwny podawk na puću do Damaska, potajny njebjeski hłós, to wšitko zbudźi we nim wěru do Jězusa, slubjeneho a wočakowaneho Messiasa, a spóznawši swój błud, přija wjesele jasnu wěrnosć, a na město prjedawšeho hněwa stupi horca lubosć, w kotrejž wón dopokaza, zo je wot Boha wuzwolene sudowjo, zo by joho mjeno njesł před pohanow a kralow, a před synow israelskich, a zo by so na nim pokazało, kak wjele ma Jězusoweho mjena dla ćerpjeć. (Jap. sk. 9, 15. 16.) Pawołowe wobroćenje sta so w lěće 35 po Khrystusu; wopomnjeće zbožowneho podawka swjeći swjata cyrkej 25. januara. Jeho tehdyša staroba njeda so wěsće postajić. Najskerje bě w třicetym lěće. (Pokročowanjo.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. W poslednich dnjach swojoho přebytka w Castel Gandolfo je swjaty wótc Pius XI. arcybiskopa kardinala Bertrama-Wrótsławskoho, dale Trierskoho biskopa Franca Rud. Bornewassera, Augsburgskoho biskopa Kumpfmüllera, Regensburgskoho biskopa Michała Buchbergera a Limburgskoko biskopa Antona Hilfricha w audijency přijał.

Bamž so do Vatikana wróćił. 29. oktobra je Swjaty Wótc po pollětnym přebywanju Castel Gandolfo wopušćił a so do Vatikana wróćił. Tam je nazajtra njedźelu zasy prěnju audijencu wotměł. W času swojoho wočerstwjenja w hórskej krajinje njebě Swjaty Wótc mjenje z dźěłom wobćeženy dyžli hewak. Skoro wšědnje přijimowaše kardinalow bamžowskeje kurije, wosebje statnoho sekretara kardinala Pacelli-a. Z nimi rozpominaše ważne cyrkwinske prašenja a dawaše doskónčne rozsudy. Njepřestawajcy přikhadźachu też biskopja ze wšěch kónčin swěta, zo bychu wo położenju swojich diecezow rozprawjeli. Wyšši rjadnicy, zastupjerjo wědomostnych institutow, młodźi mandźelscy ze wšěch kónčin Italskeje, a skónčnje wulke syły katolskich křesćanow kóždeje staroby a stawa a kóždeje narodnoće chcychu zastupnika Khrystusowoho widźeć a joho słowa słyšeć. Na poslednjej njedźeli swojoho přebywanja w Castel Gandolfo přija Swjaty Wótc po zwučenym wašnju zastupjerjow tamnišoho wobydlerstwa a so z nimi z wutrobnymi słowami rozžohnowa. Při tutej přileżnosći jomu wobydlerstwo wšelake dary přepoda. Też z policiju a wojakami, kotřiž su tam w lěćnych měsacach zaměstnjeni, so bamž we wosebitej audijency rozžohnowa.

Jezuitski pater dr. J. Stein swjećeše kónc septembra swój 50lětny měšniski jubilej. Pater Stein je swětasławny wučenc a wjednik vatikanskeje hwězdarnje. Wón je wšelake ważne spisy wo hwězdarstwje wudał. Swj. Wótc je joho zasłužby na polu wědomosće čestnje připóznał a je jomu wjednistwo nowočasneje hwězdarnje w Castel Gandolfo dowěrił.

Kelko mamy katolskich misijonarow? Po ličbach, kotrež njedawno romska kongregacija wo tymle prašenju wuda, mamy w tukhwilu 14239 europskich a amerikanskich misijonarow, 6973 domorodnych misijónskich

---

Ša je tam Marja do cyrkwje,
Do cyrkwje Božeje!
Wona je paćerje spěwała,
K Bohu so modliła.

K njej stej tam přišłej dušcy dwě,
Stej so nutř kłapałoj:
„Pušć naju, swjata Marja, nutř,
Kiž maćer Boža sy!“

„Nutř waju pušćić njemóžu,
Jandźelki rejwaja
Tu we swojich židźanych košulkach,
We wěnčkach zelenych.“

Marja te reje wjedźeše
Ze swojim dźěćatkom.
Tak wona Bohu so lubješe;
Jandźelki sćěh'wachu.

„Tej dwě dušcy“, tak měnješe stare rubišćo, „njemóžetej nichtón druhi być, khiba moja młoda knježna a jeje mać. Je-li žana duška hódna, zo by k tym rejam jandźelkow přistup dóstała, dha zawěsće wonej, tajkej dušnej, sćerpnej.“

Ow, kak rjane běchu tele dny joho prěnjoho dźěćatstwa! Ze žanym kralowskim dźěśćom, kotrež traš w złotej kolebcy dřema, njebě so nihdy měnjało.

A kak dobra a pócćiwa a pobožna běše joho młoda knježna, kotrejž běše joho dźěćatstwo dowěrjene! Kak často słyšeše ju so z Bohom lubym Knjezom při dźěle rozmołwjeć a jomu cyłe swoje žiwjenjo poswjećeć, potom zasy maćeri Božej z jeje radosćow a bolosćow rjane wěnčki wić a jej k nohomaj kłasć, zo by sej tola prawje čistu wutrobu a wobstajnu pobožnu mysl wuprosyła. Też z lubymi swjatymi wjedźeše často rozmołwy, wosebje ze swjatej Hańžu, swojej patrónku. „O, luba swjata Hańža“, tak słyšeše ju wšědnje zdychować, „budź moja zakitarka a přewodźej mje přez žiwjenjo! A hdyž budźe něhdy čas, přińdź sebi po mnje, zo njebych tajki wuzki, njeznaty puć hić trjebała sama lutka, a dowjedź mje před trón Božoho Jehnjeća.“

Druhdy wšak běše joho knježna też jara zrudna; sama sylza zasćini jeje jasne wóčko a horca padźe jej do nićojtoho dźěła. To pak běše přecy tehdom, hdyž luby susod na bjesadu zastupiwši powědaše wo hrózbnych zběžkach, kotrež so we wulkim měsće Parizu podawachu.*) Mužojo a žónske njestwory, runja samym čertam, roznjemdrjene, skućeja tam hrózbne njeskutki nic jenož přećiwo kralej a kralownje a krajnej wustawje, ale też přećiwo cyrkwi Božej a jeje służownikam a swěrnym wuznawarjam, „zo w krewi brodźa hač do kulkow“, tak powědaše susod. Młoda knježna bě nad tajkej powěsću najradšo z hłosom zakřičała a by skónčnje zdychnyła: „O, kajka surowa je človjek tola dźiwina bjez runjeća na swěće, hdyž so swojim njeporjadnym nakhilnosćam podda!“ (Pokročowanjo.)

*) Spomnjeńka na francózsku revoluciju 1792.

duchownych, 10035 misijónskich bratrow, 55349 misijónskich sotrow. Hdyž k tomu hišće 15977 seminaristow přiličimy, kotřiž na misijónskich seminarach studuja, potom su to 100000 katolskich nabožnych pioněrow, kotřiž w pohanskich krajach zasady wěčnych bóžskich wěrnosćow wusywaju. Dale wobstoji hišće 269 seminarow za domoródnych z 12536 khowancami a 67 měšniskich seminarow z 3443 khowancami. Tele wustawy su ważne woćehnjeńje za domoródne duchownstwo. Najwjacy z nich namakamy w Khinje, Mongolskej a Mandźurskej.

Italska. Katolska Cyrkej na swětowej wustajeńcy w Romje 1942. Podobnje kaž je so to hižo na swětowej w Parizu lěta 1937 stało, wobdźěli so katolska Cyrkej też na přichodnej swětowej wustajeńcy w Romje. Dźiwajo na to, zo budże tale wustajeńca w najbližšej wokolinje bamžowskoho sydła, maja so přihoty za nju najdokładnišo přewjesć. K tomu je swjaty wótc Pius XI. komisiju pomjenował, kotrejž tři kardinalojo přisłušeja, mjenujcy: kardinal Marchetti-Selvaggiani, bamžowski vikar w zarjadnistwje Romskeje diecezy; kardin. Fumasoni-Biondi, prefekt propagandoweje kongregacije, a kardinal Tisserant, sekretař kongregacije za křesćanski orient. Poslednišej staj hižo loni w septembru wot bamža nadawk dóstałoj, wosebitu wustajeńcu wo křesćanskim wumělstwje w misijónskich krajach přihotować. Tale wustajenca ma so w lěće 1940 we Vatikanje wotewrić. Wona so po postajenju Swjatoho Wótca hač do lěta 1942 podleši. Katolski wotdźěl na swětowej wustajency dyrbi so w dwejoch dźělach zarjadować. W prěnim dźělu ma so zběrka wobrazow japoštołskich wjefchow wot prěnich časow křesćanstwa hač do dźensnišoho dnja zaměstnić; w druhim poda so wulketny wobraz wo rozšěrjenju katolskeje Cyrkwje. K tomu maja so najważniše podawki 2000lětnych stawiznow katolskeje Cyrkwje wužić. Na wulkim naměstnje wustajeńcy ma so też krasna nowa cyrkej natwarić, kotraž so swjatymaj japoštołomaj Pětrej a Pawołej poswjeći. Tónle Boži dom ma po skónčenju wustajeńcy jako farska cyrkej za tamniše nowe sydlišća służić.

W Mailandskej kathedrali su so hobrske piščele natwariłe. Ze 15206 piščałkow je najwjetša z nich 9½ metra wysoka. 4. novembra, na dnju swj. Karla Borromejskoho, buchu piščele poswjećene.

Němska. (Wo skutkowanju pólnych duchownych.) W Berlinskim nakładże Bernard & Gräfe je njedawno kniha wušła, kotraž stawizny 73. pěšoho połka wopřija. Na stronje 776 čitamy wo skutkowanju pólnych duchownych tole: „Tu je zawěrno městno, na tamnych muži w šěrych kabatach spominać, kotřiž wuńdźechu z ćichosće cyrkwjow a kathedralow do hołka wójnskich bědźenjow, do třělnych hrjebjow, do pólnych lacaretow, na pohrjebnišća. My wojacy 73. połka móžachmy z česćownosću a we hłubokej dźakownosći wo našich pólnych duchownych wobeju wěrywuznaćow rěčeć. Woni so žanych strachow, žaneje prócy, žanych napinanjow njestróžichu, hdyž so wo to jednaše, našu wutrobu a mysle posylnjować za ćežke wójnske wopory a nas tróštować a žohnować, hdyžkuli duchowneje zepjery potrjebachmy."

Francózska. Na wysokej horje Mont Blanc poswjećichu ze swjatočnej Božej mšu nowu škitafsku khěžku. Ze stareje škitafnje, kotraž tu prjedy stoješe, přewzachu mjez druhim knihu hosći. W tejle knizy namakamy jako prěni zapisk: „Achille Ratti, 31. julija 1890". Kaž je znate, naš nětčiši bamž Pius XI. z młodosće sem hórske krajiny jara lubowaše. Tehdom bě z dwěmaj přećelomaj na strašnje wysoku horu Mont Blanc zestupił.

Čestne wuznamjenjenjo za katolsku rjadnicu. Lyonski měšćanosta Edward Herriot je katolsku miłosćiwu sotru Janinu z křižom čestneje legije wuznamjenił. Při swojej narěči měšćanosta naspomni, zo tele wuznamjenjenjo njedyrbješe być jenož wosobinske počesćenjo zasłužbneje rjadnicy, ale zo chcyše zdobom dowuraznić dźakownosć wšěm miłosćiwym sotram Lyonskich hospitalow, „za kotrež sym dla jich ćicheje woporniwosće přecy přikhilnosć, česćownosć a dźakownosć začuwał. Wostańće wašej nabožinje swěrne, wutrajće w miłosći a lubosći k bližšomu. Wołožejće mrějacym jich poslednje žiwjeńske wokomiki!" Tale khwalba je spomnjenja hódna z erta jenoho muža, kiž so ženje njeje přez wulku lubosć ke křesćanstwu wuznamjenił.

Jendźelska. „Biskop połnócnoho čopa", praelat Fleming, je njedawno do jendźelskoho přistawa Plymouth přijěł. Wón je biskop połnócnoho čopa a to w krajinach, kotrež nimo Zeleńskeje też cyłu Alasku wopřijeja. Daloka přestrěń je 20 króć wjetša dyžli jendźelski kraj. Bydli pak tam jenož něhdźe 11000 ludźi, z kotrychž je 800 Jendźelčanow. K přepućowanju cyłeje diecezy trjeba biskop něhdźe 5—6 měsacow.

Iriska. Njedawno bu w měsće Raphoe pomnik wotkryty, kiž dopomina na štyrjoch zasłužbnych muži, kotřiž su dokładne iriske stawizny wot najstaršich časow hač do dźensnišoho wěka napisali. Wjednik tychle štyrjoch stawiznarjow je franciskanski mnich O'Clery, kiž w Donegalskim klóštrje tele ważne wědomostne dźěło nawjedowaše. Pjeć lět po tym krawny zběžk w połnócnej Iriskej wudyri a w dźesaćlětnej hrózbnej měšćanskej wójnje zničichu so ważne dokumenty iriskich stawiznow. Zapiski tamnoho franciskanskoho mnicha běchu pak so hižo do Jendźelskeje přewjezłe a tam wuwužiłe. Tak dósta tele stawizniske dźěło njesměrnu hódnotu.

Kak sebi činimy prawje znamjo swjatoho křiža?

Naš čas žada za dokładnym a hłubokim nabožnym wukubłanjom. Prěnje nabožne rozwučowanjo budże tam lohke, hdźež staj staršej woprawdźe po swojej wěrje žiwaj. A k tutomu nabožnomu žiwjenju słuša w prěnim rjedźe, zo staršej při modlenju — też při modlitwje do a po jědźi — staj sebi toho wědomaj, zo před Bohom stworićerjom njebja a zemje stojitaj a z nim rěčitaj — a zo mataj na to kedźbować, zo cyłe ćěło, rucystyknjenjo kaž też wuréč česćownosć před Bohom wupraja!

Potom też dźěćo ze zadźerženjom staršeju wulkosć, nadobnosć a móc Božu začuje: A přez to budże dźěćo znutřkownje přihotowane za prěnje dźěsćowske rozwučenjo wo stworjenju swěta a wo bójskej wšohomocy a wšudźompřitomnosći. Potom njebudże dźěsću Bóh Knjez so zdać jako někajki kuzłaf abo někajka bajkojta postawa, ale Bóh budże dźěsću z najważnišej woprawdźitosću cyłoho žiwjenja.

K prawej modlitwje słuša też, zo prawje sebi činimy křiž. Jako słabi človjekojo njezamóžemy scyła přez naše same słowa a prostwy Boha dócpěć. Ale nawopak dosćehnjemy Boha jenož jako křesćenjo, kiž smy wumoženi přez znamjo křiža a kiž smy Ducha Swjatoho dóstali — a kiž so tak jara njemodla a njeproša we swojim samsnym mjenje, ale w mjenje Boha Knjeza.

A tohodla ma to swój hłuboki zmysł, zo kóždu modlitwu ze znamjenjom našoho wumoženja započinamy. Prócujmy so, zo bychmy tute swjate znamjo derje činili, kaž jomu přisłuša, nic njerodnje a po połojcy, zo človjek njewě, što maja te sekle woznamjenjeć, ale dostojnje a hódnje, sebi wědomi swjatosće tohole znamjenja, zo by nam wone woprawdźe tomu dopomhało, zo bychmy so w mjenje trojjeničkoho Boha modlić móhli. Znamjo křiža je znamjo našoho spomoženja, zwonkowne znamjo najważnišoho podawka w žiwjenju človjestwa.

Tohodla woznamjenjamy też přecy a zasy dźěćo ze swjatym křižom, zo bychmy je pod škit Boži stajili, tak z wječora, hdyž lehnyć dźe, tak pozdźišo, hdyž dźe do šule abo dźe do cuzby. Ze zwonkownym znamjenjom dóstawa dźěćo staršiske žohnowanjo. Hač su sebi starši přecy

wědomi, zo su we swjatym sakramenće mandźelstwa k swjatomu staršistwu poswjećeni a we swojej swójbje za měšnikow postajeni? Staršiske žohnowanjo ma wosebitu móc. Čohodla jenož mjelčo a z ćicha so za dźěćo modlić? Čohodla njewołamy też z widźomnym znamjenjom na dźěćo Božu hnadu dele, čohodla njepředstajamy jomu z widźomnymi znamjenjemi nabožne wěrnosće (na př. ze znamjenjom swjatoho křiža naše wumoženjo), zo bychmy je tak wo swjatych potajnosćach rozwučili? (Z knihi: Woćehnjenjo přez křesćanscy tworjene žiwjenjo wot H. Köt erec.)

Hrěch — mały a wulki.

Jairowej dźowcy, kotraž bě lědy wumrěła, rjekny Jězus: „Stań!" a wona stany. Hdyž pak chcyše Lazara, kiž hižo tři dny w rowje leżeše, zbudźić, zawoła z wulkim hłosom: „Lazaro, pój won!" A Lazar wuńdźe z rowa mějo rucy a nozy z rubami zwjazane.

Hrěch to je smjerć duše. A Lazar předstaja nam staroho hrěšnika, w kotrohož wutrobje hrěch hižo wjacy dnjow, samo měsacy a lěta leži. Tajkoho k žiwjenju zbudźić, słuša wulki hłós. A byrnjež so z rowa hižo nawróći, rucy a nozy ma tola zwjazane, lohko móže tohodla zasy padnyć. Tohodla napomina Duch Swjaty w knizy Ekkleziastikus: „Njewostorkuj so ke Knjezej wróćić a njewotkładuj z dnja na dźeń; nahle mjenujcy přińdźe joho hněw a čas wjećenja će zahubi."

Směšk.

Wobkuzłane. Mali su w šuli nadawk dóstali, doma połnu taflu „i" napisać. Mańka woteda nazajtra knjezej wučerjej płačo swoje dźěło. Wučeŕ so jeje wopraša, čohodla tak hórcy płače. Tuž skoržeše Mańka styskńje: „Wčera sym dypki wšitke horjeka činiła, cyłe wěsće wěm, a nětko su wšitke deleka."

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy.

Zemrěći (wot oktobra 1937 hač do novtmbra 1938): 25. okt. 1937: Jurij Lipičec, njem. s. z Kukowa, 2½ hodź.; 30. oktobra: Jakub Knježk, wumjeńkař z Wučkec, 76 l. 8 m. 8 d.; 4. novembra: Marja Kurjatec, rentudóstawańka z Worklec, 64 l. 11 m. 13 d.; 6. novembra: Jurij Česla, bur z Khrósćic, 69 l. 5 m. 29 d.; 21. nov.: Michał Wincař, wumjeńkař a bywši braška z Worklec, 83 l. 10 m. 17 d.; 13. decembra: Jurij Handrik, kěžkař z Dobrošic, 70 l. 7 m. 22 d.; 14. dec.: Hana zwud. Córlichowa rodź. Libšec, wumjenkańka z Jawory, 65 l. 3 m. 1 d.; 24. dec.: Hana zwud. Žołcyna rodź. Hickec, wumjenkańka z Worklec, 67 l. 9 m. 3 d.; 26. dec.: Emma zwud. Ryńcowa rodź. Behnsec, rentydóstawańka z Dobrošic, 60 l. 9 m. 23 d.; 4. januarja 1938: Jurij Henčl, student na wučeŕstwo, z Kozarc, 32 l. 4 m. 29 d.; 5. jan.: Mikławš Česla, wumjenkař z Noweje Jaseńcy, 69 l. 9 m. 19 d.; 9. jan.: Hana Šołćina rodź. Hermanec z Hatow, 57 l. 8 m. 1 d.; 15. jan.: Marta Müllerec, duchowna knježna a bywša wučeŕka z klóštra Mar. Hwězdy, 63 l. 8 m. 17 d.; 21. jan.: Madlena zwud. Lubcyna rodź. Mikławškec, wumjenkańka z Hórkow, 82 l. 8 m. 19 d.; 4. februarja: Marja Monika, m. dź. Pawoła Knježka z Wučkec, 5 l. 11 d.; 9. febr.: Jan Wornač, rentudóstawař z Kukowa, 60 l. 11 m. 12 d., 21. febr.: Jakub Nowak, farař na wotp. z Worklec, 73 l. 8 m. 18 d.; 21. febr.: Marja Förśterjowa rodź. Šołćic z Worklec, 28 l. 5 m. 16 d.; 22. febr.: Jan Handrik, ratař a wikowař z Noweje Jaseńcy, 38 l. 7 m. 19 d.; 22. febr.: Madlena Krawcec, ratařska pomocnica z Jawory, 75 l. 9 m.; 27. febr.: Hana Měrćinkowa rodź. Knopec z Kukowa, 76 l. 4 m.; 1. měrca: Mikławš Hadank, wumjenkař z Kukowa, 74 l. 4 m. 24 d.; 8. a 10. měrca: Měrćin a Marja, m. dźěšći Bena Šołty z Hatow, 16½ hodź. a 2 d.; 18. měrca: Madlena Ryćerjowa rodź. Měrćinkec z Miłoćic, 73 l. 9 m.; 26. měrca: Madlena zwud. Manjokowa rodź. Eizeltec z Lejna, 51 l. 5 m. 11 d.; 17. apryla: Hana zwud. Frenclowa rodź. Žurec, baba na wotp. z Khrósćic, 74 l. 9 m. 26 d.; 24. apryla: Jakub Žur, rentudóstawař z Worklec, 85 l. 3 m. 27 d.; 28. apryla: Brigita, m. dź. Jurja Kochty z Kukowa, 4 hodź.; 30. apryla: Rózalija Čornakec, njem. dź. z Hórkow, ½ hodź.; 2. meje: Hana zwud. Pjetašowa rodź. Jakubašec z Hory, 63 l. 11 m. 19 d.; 18. meje: Hańža, m. dź. Jurja Pawoła Klimanta z Now. Wjeski, 6 m. 2 d.; 28. meje: Jurij Mič, ratař a wikowař z Dobrošic, 57 l. 5 m. 12 d.; 28. meje: Madlena Šworcowa rodź. Nowakec z Jaseńcy, 36 l. 11 m. 13 d.; 5. junija: Pawoł Grofa, ratař a dołholětny kantor při farskej cyrkwi w Khrósćicach, 55 l. 3 m. 21 d.; 18. junija: Marja Larasowa rodź. Justec z Noweje Jaseńcy, 73 l. 8 m. 22 d.; 19. junija: Mariana Lejna, m. dź. Jurja Rachele ze Smječkec, 5 m. 6 d.; 27. junija: Hańža zwud. Zarjeńkowa rodź. Šołćic ze Swinařnje, 79 l. 6 m. 2 d.; 30. junija: Jan Wrobl, hosćencař a překupc ze Smječkec, 35 l. 9 m. 11 d.; 22. julija: Jurij Hejduška, skałař z Hórkow, 26 l. 5 m. 15 d.; 29. julija: Marja zwud. Kóžnikowa rodź. Šlosarjec z Khrósćic, 77 l. 1 m. 15 d.; 2. augusta: Jurij Pjech, bur z Khanec, 65 l. 4 m. 28.; 5. aug.: Antonija Lejna, m. dź. Michała Budarja z Jawory, 11 l. 6 m. 20 d.; 6. aug.: Mikławš Nowak, wumjenkař z Kamjenca, 86 l. 1 m.; 10. aug.: Hana Terezija, m. dź. Jana Ryćerja z Noweje Jaseńcy, 4 m. 7. d.; 17. aug.: Hańža Forchowa rodź. Delenkec z Noweje Wjeski, 85 l. 5 m. 10 d.; 7. septembra: Měrćin Beno, m. s. Jurja Rachele z Jawory, 5 m. 23 d.; 9. sept.: Michał Jurk, wumjenkař z Khrósćic, 80 l. 9 m. 14 d.; 11. sept.: Hana zwud. Kronsowa rodź. Kupkec z Hory, 68 l. 6 m. 19 d.; 29. sept.: Alfons Bjarnat, m. s. Herberta Welsa ze Swinařnje, 2 m.; 12. oktobra: Marja zwud. Wowčeŕkowa rodź. Brojerec z Hrańcy, 83 l. 4 m. 24 d.; 13. okt.: Mikławš Ryćeŕ, muleŕ z Časec, 78 l. 4 m. 5 d.; 15. okt.: Emilija zwud. Aksmanowa, rodź. Lawkusec z Khrósćic, 75 l. 1 m. 12 d.; 18 okt.: Michał Domaška, skałař z Khrósćic, 26 l. 8 m. 20 d.; 27. okt.: Alois, m. s. Jana Čužki z Wudworja, při narodźe zemrěł; 2. nov.: Madlena zwud. Žurowa rodź. Ryćerjec z Noweje Wjeski, 72 l. 1 m.; 3. nov.: Marja zwud. Langowa rodź. Wawrjeńčkec z Pančic, 73 l. 2 m. 23 d.; 5. nov.: Hańža Bartowa rodź. Nowakec z Khrósćic, 58 l. 11 m. 15 d.; 5. nov.: Reinhold Šiman, wuměnkař z Worklec, 76 l. 7 m. 3 d.; 6. nov.: Marka Hanka, m. dź. Jurja Šipšika z Hatow, 1 l. 3 m. 25 d. — R. i. p.

Posledni postrow a božemje

swěrnej sodalcy Marijanskeje kongregacije

čestnej knježnje Madlenje Brojerec.

Na fararjec ćichim ladku
Nětk row kryje towařšku.
Sylzy so mi ronja znowa,
Wohladam tam čerstwoh' rowa.

Towařški so zradowachu,
Ty pak, wboha, ćerpješe.
Hdyž so wone zwjeselachu,
Ty so ćiše modleše.

Rady dźěše z toho swěta
Přihoťwana mnohe lěta.
Čas bě za nju wuzka šćežka,
Žiwjenjo pak ból a běda.

Kwětki sy přec' rady měła,
Často je do wěnca wiła
K česći swjatej Mariji. —
Nětk row debić budźe ći.

Ničo wjac će njeboli,
Wšitko smjerć ći wolóži.
Kóždy staw će ćwil'wše,
Hórcy husto zapłače:

Wšitcy swjeći b'dźa će witać,
Syła jandźelska će škitać.
Tam je njebjes wěčna radosć,
Hdźež staj luby nan a mać.

Pój, mój Jězu, luby Knježe,
Wumóž mje wot swěta ćeže!
Často sy tak wołała,
Nutrnje, horco prosyła.

Ty na wšitkim přec' sy měła
Podźěla w towařstwje.
Zhromadźizny wopyťwała
Marijanskej' kongregacije.

Wšitcy za tebje so modla
A Mariju stajnje proša.
Ty pak na nas dopomń so
Pola tróna Božoho!

Złoži wjesna towařška **H. W.**

Za wužiwarjow serbskoho misala.

23. njedźela po swjatkach, 13. nov. 1938:

Boža mša str. 427; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Didaku str. 457, 3. „Přede wšěmi strachami..." str. 353; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

W Budyšinje wopomnjeńskl swjedźeń poswjećenja kathedralneje cyrkwje:

Boža mša str. 406; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. modlitwa njedźele str. 428; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356; poslednje sćenjo z njedźele str. 430.

24. njedźela po swjatkach, 20. novembra 1938:

Boža mša str. 436; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Feliksu str. 457; Credo; Praefacija wo Najwj. Trojicy str. 356.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 909.—912. z Budyšina: Jurij Hejduška, Jan Hejduška (w Glatzu), Hańža Bizoltec, Hańža Měrćinkowa; 913. z Aue: farař Jurij Hórnik; 914.—923. z Radworja: Mikławš Bjarš, Jakub Brycka, Michał Cyž, Mikławš Henka, Hańža Hermanowa, Michał Kurjo, Józef Nowak, dźěł., Jan Paška, Madlena Pjetašowa, Jakub Šmitk; 924.—926. z Bronja: Jurij Měšeŕ, Jan Pjech, Jurij Smoła; 927. z Čornoho Hodlerja: Jurij Šołta; 928. 929. z Khasowa: Marja Bětcyna, Michał Hampel; 930. 931. z Khelna: Jan Lebza, Madlena Lebzyna; 932. ze Serbsk. Pazlic: Hana Hrjehorkowa; 933. z Röthа: wučeŕka Hańža Welsec; 934. z Drježdźan: Pawoł Wels; 935.—939. z Pančic: Franc Mildner, Jurij Domaška, Pawoł Šołta, Mikł. Hrjehoř, Pawoł Šołta, pjekař; 940.—961. z Kukowa: Michał Herman,

Mikławš Bart, Madlena Trucec, Jan Rychtař, Mikławš Šefer, Hana Stanikowa, Mikławš Glawš, Jurij Rab, Mikławš Šewčik, Hańža Šołćina, Mikławš Hicka, Bruno Natuš, Jan Winař, Jurij Branc, Jurij Šnajder, Jurij Knop, Jurij Bětnař, Michał Lešawa, Mikławš Rjenč, Jurij Lešawa, Mikławš Šnajder, Michał Nowak; 962.—964. ze Swinarnje: Mikławš Smoła, Jakub Pjech, Hańža Nowakec; 965.—968. z Wětenčy: Jakub Weidlich, Michał Žur, Jakub Čoch, Madl. Lisnarjec; 969.—976. z Now. Wjeski: Michał Kupka, Jakub Langa, Jakub Šewc, Jurij Krawc, Jakub Hejša, Jurij Grubert, Bjarnat Pětrka, Pawoł Šołta; 977. z Hatow: Hawštyn Šołta; 978.—994. z Jasenčy: Pawoł Suška, Michał Wincař, Michał Bulank, Jurij Nowak, Pawoł Mikela, Mikławš Pječak, Pawoł Bart, Michał Nowak, Jan Šenkař, Jan Ryćeŕ, Jurij Šołta, Jurij Šworak, Jakub Wićaz, Jurij Hejduška, Michał Šołta, Jakub Šanda, Hana Martinowa; 995. z Nowych Bóšic: Pětr Lebza; 996. z Noweje Jasenčy: Jan Ryćeŕ; 997.—1003. z Worklec: Michał Wałda, Feliks Hajna, Marja Hermanowa, Pawoł Kindermann, Pawoł Herlich, Beno Pjetaš, Mikławš Buš; 1004.—1029. z Khróšćic: Jakub Knop, Pawoł Mildner, Michał Žur, Jurij Dučman, Jan Mahr, Jurij Knop, Jurij Frenel, Mikławš Kórjeńk, Jan Rjenč, Jakub Krawža, Marja Bělkowa, Jakub Dinař, Feliks Dórnik, Bjarnat Maršner, Pawoł Brězan, Madlena Lukašowa, Hana Kobalcowa, Jan Mark, Jurij Lebza, Jan Kurfürst, Józef Aksman, Jurij Ješka, Jurij Just, Franc Kubaš, Jan Pětrka, Jurij Mikławšk; 1030. z Tišnowic: duch. knježna Anunciata Bělkec; 1031. 1032. ze Zdźerje: Jurij Wincař, Mikławš Rachela; 1033. z Bělčec: Korla Martin; 1034. z Drježdźan: Jakub Laukus.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen.
V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

W běhu poslednjoho lěta smy sta a sta metrow
čornoho nahłowjacoho banta
we wšelakich płaćiznach předali. To dopokazuje, kak dobry a pjenjezhódny naš nahłowjacy bant je.
Kupujće też Wy pola nas!

Schauseil *Bohata dróha*

Ke kofejej a čajej pisane platy jenak woblubjene

z **Knježkec** *konditařnje*

Garbařska hasa 3 Dalokoréčak 2216

Wobkedźbujće našu rjanu tšešnu zahrodu k přijomnomu přebywanju.

Weidlichec kožucharnja w Halštrowje

poskića najwjetši wuběrk **kožuchow** wšěch družin za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach. — **Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože** we wšelakich hódnosćach a barbach. — **Woprawdźitu skunksowu bramu** 98,— hr. **Športske kožuchi a joppy** za mužow cyle po wulkej módźe. Kožuchowe **podšića, khornarje** atd. we wulkim wuběrku.

Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

20 trjebanych mužacych, žonjacych a dźěćacych kolesow,
někotre cyle mało jězdźenych,
ma na předań
J. Schieback
Mužakowska dróha 4

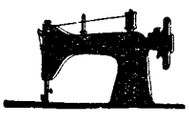
Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr 3,60
Paleny kofej
125 gr 50 60 70 pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Stajne nowosće w ručnych toškach a paskach
T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Mustrowane khuty
čorne wołmjane, na 130 cm šěroke 9.50 8.50 5.50
Woknješkate wołmjane tkaniny
za rubiška, 130 cm šěroke 6.95
Wołmjane zwjerchi za khuntuše a kožuchi . . 11.50
Dźěłana žida k falam
jenobarbna a mustrowana . . 3.75 3.30 2.75

Joh. Schaaf
Bohata dróha (zakhod też wot Kotołskeje hasy)

Kupuj we přisłušnym wobkhodźe,

potom kupuješ derje!

Oskar Hirche
Kamjenc
Założene 1880
Dalokoréčak 774

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Zjawny dźak
Róženčanskej swjatej Mariji
za wusłyšanu prózstwu!

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Trjebanu ale derje zdźeržanu
šijacu mašinu
ma na předań
J. Schieback
Mužakowska dróha 4

K jutram 1939 pytam sylnoho, pilnoho
wučownika
z bližšeje klóštrskeje wokoliny.
Eduard Glawš, blidařski mištr w Pančicach.

Pytam k 1. januarej 1939
pohonča.
Anton Vacek
młyn a pjekarnja w Kukowje.

Zjawny dźak
Róženčanskej maćeri Božej a Khudym dušam
za wusłyšanu prózstwu!

Po čežkej z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći bu srjedu, 26. oktobra, w Kamjenskej khorowni derje přihotowany přez dóstaco swj. sakramentow mrějacych w 56. žiwjeńskim lěće mój swěrny mandželski, naš drohi, starosćiwy nan, bratr, swak a wuj

Jurij Herman, bur w Njebjelčicah

wot njebjeskoho Krala do wěčnoho kralestwa wotwołany.

Wuprajamy wšitkim, kotřiž joho na khorołožu wopytowachu, na pustych wječorach za joho dušu so modlachu a joho ćěło na wysokim swjedźenju Khrysta Krala w tak bohatej ličbje k rowu přewodźachu, wosebje nošerjam, kaž też knjezomaj fararjomaj Mičej a Rjedźe za wopytowanjo a domawobstaranjo

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez!"

Dušu luboho zemrětoho poručamy pobožnym modlitwam přećelow a znatych.

W Njebjelčicach, na dnju khowanja, 30. okt. 1938.

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych:
Hana zwud. Hermanowa
rodź. Žurec a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

47. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 19. novembra 1938.	76. lětnik.

Rozsudź so!

Poslednja njedźela cyrkwinoho lěta: Tu hlada Cyrkej na kónc čłowjeskoho splaha a čerpa nowu zmužitosć. Wjele dušow móžeše wona do swojich maćeŕnych rukow wzać a ke Khrystusej dowjesć. Ale wona je tež ze zrudobu přewzata, wšudźom stupaše jej přećiwnik, duch ćmy, napřećo. Wjele dźěći wutorhny z jeje rukow a zastorči je do wěčneje smjerće. Tu so nadźija wona na kónc joho dźěła a hlada na posledni sud. Zo wón přińdźe, je jej wěste.

Kak běše něhdy w času Khrystusa? Mnozy dźerža k njomu. Wjele pak jich dźe zymnje nimo njoho. Druzy zasy hidźa a přesćěhaja joho a njewotpočuja, dóniž wón na křižu so njewukrawi. Mnohim swěći Khrystusowe swětło podarmo, wohrěwa joho lubosć podarmo. Woni sprostnu we zasakłosći. Khrystus budźe jich sudźić.

Čłowjeske stawizny pletu so dale. Za a přećiwo Khrystusej je hesło. Cyrkej modli so a wopruje, łóji a dobywa za Khrystusa. Ale přećiwnik njewotpočuje. Ze zasakłosću hele spytuje Khrystusowu Cyrkej ničić. Pomałku, ale wěsće wotzbožuje čłowjesku kulturu, pyta Boha ze wšěch kućikow kulturnoho žiwjenja wutłóčić. Bóh bywa zamjelčany, potom zapręty. A kak dobywa so njepřećel čłowjeskoho splaha do jednotliwych čłowjekow? Ma wšudźom samu methodu. We jich wutrobach postaja pohanske wołtarje. Tu wućehnje prawy Bóh. Jenoho čini hordoho a nadutoho. Rozom bywa jako přibóh. Rozom ma jomu žiwjeńske hudančko wujasnić. Wědomosć je jomu swětło swěta — druhomu dawa wužiwać. Derje jěsć a pić, to je jomu wšitko. Jich Bóh je jich brjuch, słyšachmy njedźelu we Swjatym Pismje. — Třećoho čini skupoho. Joho zaměr je, wjele nadrapać a bohaty so činić. Joho Bóh je mamon. — Štwórtoho napjelnja ze zawisću, pjatoho zastorča do zmysłojtosće. „Wužiwanjo je popjeŕ žiwjenja," tak k njomu rěči. Joho Bóh su ćělne a mjasne požadosće, kotrymž wón njewólniscy służi. A ma djaboł wuspěch? Štóž na nakhilnosće apeluje, ma pola wjele čłowjekow lohku hru. Čim bóle bliži so kónc časow, ćim wjetši je wuspěch. Boži přećiwnik dobudźe so do ličby dobrych. Wopačni wozbožerjo lubja paradiz na zemi. Jich słowam sćěhuja wulke skutki. Z djabołskej mocu wukonjeja spodźiwne znamjenja. Khrystusowy přećiwnik přińdźe k mocy. Wón wužije móc, zo by Khrystusowe kralestwo zničił. Dobudźe so też do swójbow. Hrózba dźe wot njoho. A štóž cyle kruće njesteji, bywa do zahuby storhnjeny. Tu dyrbi Bóh pomhać. Bóh zapřimnje. Posledni sud so bliži. Ćma so lěhnje na zemju. Wutroby třepotaja ze stysknosću, štož přińdźe. Błyšćaty křiž, znamjo Syna Božoho, pokazuje so we wobzoru. Syn Boži přińdźe, wobdaty wot njebjeskoho wójska. Před nim stoja zhromadźeni čłowjekojo wšěch lětstotkow, też kiž so wo njoho a joho kaznju njestarachu, kiž joho we křesćanach přesćěhachu a hidźachu. Hrózbne spóznaćo přińdźe na nich, tak smy so tola zjebali.

Běda, kak so nam póńdźe, dokelž je wón sprawny sudnik! Što nam pomha naša wědomosć? Naše pjenjezy? Naše wužiwanjo? Poklećo su nam přinjesłe! We swojej hrózbje wołaja: „Wy hory padńće na nas a hórki přikryjće nas". A Sudnik wozjewi měrnje, bjez smilnosće swój njepřeměnity wosud: „Prječ wote mnje, wy pokleći, do wěčnoho wohenja".

My smy warnowani. Što nas wuča stawizny čłowjestwa za a napřećo Khrystusej? Nětkle móžemy nóc wolić a swój sud postajić. Djaboł a Khrystus prócujetaj so wo tebje. Kóždy chce će cyłoho a njedźělenoho měć. Tak so rozsudź. Žane napinanjo njeje přewulke, sebi hnadny sud přihotować a wěčnej zahubje wućeknyć! Tak nas Cyrkej napomina w nowym cyrkwinskim lěće, so prawje ke Khrystusej přizamknyć. Wona budźe so wo to starać, zo my Khrystusa so woblečemy a zo Khrystus žiwy we nas je. Nic přećiwo njomu, ale za njoho dyrbi być naše hesło.

Za Khrystusa a swjatu Cyrkej chcemy dźěłać we našich swójbach a domach. Křesćanske a nabožne dźeržeć naše dźěći a sami z prawym nabožnym duchom přewzaći być, potom dźěłamy za lěpše a zbožo našeje zemskeje wótčiny a dobudźemy sebi njebjesku domiznu. *m.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Tudomne žónske towarstwo, kiž je swjatej Hilžbjeće poswjećene, běše zańdźenu srjedu k wosebitej wječornej pobožnosći přeprosyło, kiž so k česći joho patrónki wotměwaše. W nimo měry bohatej ličbje běchu so wěriwi wobeju wosadow zešli, tak zo běše cyrkej „Našeje Lubeje Knjenje“ přepjelnjena. Wosebiteje ważnosće dósta swjedźeń přez přitomnosć a sobuskutkowanjo najdostojn. knjeza biskopa. Při přikhadźe do cyrkwje postrowi joho sylny měšany khór, kiž bě knjez kantor Šołta za tutón zaměr wosebje zhromadźił, z mócnym „Ecce sacerdos“ wot Witta. Po zhromadnym kěrlušu a někotrych modlitwach, spěwane wot sobustawow towarstwa, přednjese tercett — dwoje husle a cello (knježna Semankec a knjezaj Hajna a Młynk, wšitcy z Budyšina) — Mocartowe „Andante“ z přewodom pišćelow a k tomu hišće tamne nutrne „Ave verum“ wot samoho komponisty. Po wuspěwanju kěrluša stupi najdostojniši knjez biskop w połnym ornaće na klětku a wobroći so ze zahoritymi słowami na wosadnych, rěčo wo nadawkach křesćanskeje karitas. Pokaza, kak móže so skutk lubosće na wšelake wašnjo wukonjeć. Kóžda staroba a kóždy ród, wšitke powołanja a stawy móža za njón dźěłać a spěwać, po přikładźe našoho Knjeza a Zbóžnika. Na kóždym človjeku móže so naša lubosć wuskutkować. Khori, běndni, khudźi, hubjeni, dźěći, hrěšnicy a zabłudźeni trjebaja našeje pomocy a podpjery w ćělnych a dušinych nuzach. Wosebje poručeše maćerjam a to předewšěm tym w towarstwje swj. Hilžbjety zjednoćenym, we swójbje a towarstwje přikładomnje skutkować, k čomuž „Skutk zymskeje pomocy“ wosebiteje přileżnosće poskićuje. Potom přednjese khór štyrihłósny spěw, swj. Hilžbjeće poswjećeny, „O nadobna knjeni“ wot Kromolickoho, kotromuž so „Tantum ergo“ a požohnowanjo přizamkny. Z kěrlušom k česći najzbóžnišeje knježny skónči so dostojna swjatočnosć, a zesylnjeni a pozběhnjeni wopuščichu pobožni wěriwi dom Boži. Pod mócnymi zynkami pišćelow bu knjez biskop w swjatočnym ćahu z cyrkwje wjedźeny.

Z Budyšina. Hdyž w Božej stwórbje so khětro nazymi, zwjetša njedźelu po měsćanskim hermanku, swjeći wosada k swj. Pětrej swoju kermušu, tak mjenowanu „tachantsku“. Wona njeje wot wjedra wotwisna kaž naše wjesne, dokelž so tola jenož cyrkwinscy wobeńdźe. Tola wjeselšo khwataš tež k Božim służbam, hdyž Bože słónčko nježnje swěći a do duše a wutroby so nuri. A na dnju poswjećenja tachantskeje cyrkwje swěćeše wot zažnoho ranja hač do pózdnoho wječora, hdyž Cecilianske towarstwo swoju hudźbnu wječernu pobožnosć wotměwaše. Te woswjeći zdobom swój lětny wopomnjeński dźeń ze swjedźeńskim programom. Tachantski organista Božidar Buhl hraješe na pišćelach, kiž buchu před tydźenjemi dočista zwuporjedźane, kruchaj wot Bacha a Riemenschneidera ze znatej wustojnosću, a towarstwo přednjese wjacore štyrihłóne khory wšelakich komponistow, tež jenoho łužiskoho, pod nawjedom khorrektora Englera. Bankownik W. Joachim z Budyšina spěwaše soli wot Raffa a Krječmarja z přewodom pišćeli. Wosadny knjez farař rozłoži 44. psalm, w kotrymž so Khrystus Kral a mać Boża wokrasnjataj, a poda wšelake pokiwy k wotpowědnomu spěwej k swjatej Mariji mjez khórom a wosadu, kaž so to podobnje w klóštrje Grisawje wotměwa. Wosadni so pilnje na tym wobdźělichu. K požohnowanju spěwaše towarstwo wulkotne pjećhłósne „Tantum ergo“ wot Ant. Brucknera. K tutej wječornej swjatočnosći běchu so mnozy wěriwi zešli, tež z druhich wosadow.

Z Budyšina. Prěnja njedźela nazymnika běše za naše franciskanki a jich nježnu cyrkwičku na Borborowej drózy ważny dźeń. Chcychu tola zasy štyri młode knježničky do jich klóštrskoho rjadu zastupić, swoje žiwjenjo poswjećić swojomu njebjeskomu nawoženi a swjatočne sluby złožić do rukow wysokodostojnoho knjeza biskopa. Tohodla měješe na swjedźeńskim dnju swjatočnu Božu mšu, při kotrejž knjezaj studijnej radźe dr. Jehna a dr. Neubner assistowaštaj, a lud, kiž bě so w nahladnej ličbje zešoł, spěwaše k tomu pobožne kěrluše. Po Božej mši poréča knjez biskop so Knjezej poswjećacym wo zamérje klóštrskoho žiwjenja powšitkownje a nadrobnišo wo nadawkach, kotrež nastanu za tych, kotřiž so docyłnje Bohu Knjezej wěnuja a wopruja. Wosebje wuzběhny, zo chcetej zdobom dwě sotře w samej hodźinje do rjada franciskankow zastupić. Na to wotpołożichu swjatočne (wěčne) sluby: Marija Clara (wot Najswjeć. Wutroby Jězusoweje) rodź. Diettrichec z Lěhnic w Ślezskej, Marija Bernarda (wot kralowny swj. rózarija) rodź. Wiemanec z Arnsberga we Westf., a Marija Konrada (wot njewoblakowanoho podjeća) rodź. Otzkec z Angerbacha w Horn. Ślezskej, a jednore (časne) sluby Marija Karitas (wot najswj. sakramenta wołtarja) rodź. Diettrichec z Lěhnic. K tutej wosebitej swjatočnosći běchu nimale wšitcy starši a přiwuzni, samo z dalokeje Westfalskeje, přikhwatali, zo bychu so ze swojimi dźěćimi radowali na jich wurjadnym zbožu, kiž je so jim stało. Tak je so ličba tudomnych rjadnicow zasy wo někotre přisporiła, hdyž běchu w běhu łońšoho lěta tři nowe přistupiłe. Njech wšitke we swojim drje ćežkim, ale rjanym powołanju znutřkowneje spokojnosće namakaja, zo mohł něhdy jich njebjeski nawoženja we wěčnosći jich powitać ze słowami: „Pójće, žohnowani mojoho Wótca, a zastupće do njebjeskeje krasnosće!“

Z Budyšina. Swój sleborny kwas woswjeći knjez Jurij Rab, rodźeny z Wětenicy, ze swojej mandźelskej Hanu rodź. Šipšikec z Hórkow. Před 25 lětami zawdaštaj sebi před wołtarjom w našej farskej cyrkwi rucy k swjatomu zwjazkej, z kotrohož wuńdźechu tři dźěći. Lěto do wójny zastupi knjez Rab do měsćanskeje służby. Hdyž so po 4 lětach z pola zbožownje domoj wróći, zwosta dale w měsćanskej służbje, tak zo móžeše lětsa w naleću zastojnski sleborny jubilej woswjećić. Měsćanska wyšnosć je tež jubilarowe swěrne dźěło připóznała. Přejemy dołholětnomu swěrnomu čitarjej našoho „Posoła“ a joho mandźelskej strowotu a Bože žohnowanjo!

Z Khróšćic. Zańdźeny tydźeń wobsta assessor Jurij Rjenč, syn našoho braški, swoje druhe statne pruhowanjo při wyššim krajnym sudnistwje w Drježdźanach. Přejemy młodomu knjezej assessorej wjele zboža do dalšoho přichoda!

Z Marijineje Hwězdy. Před dwěmaj lětomaj, a to 31. pražnika 1936, wopušći knj. P. Gerhard Hälbig tudomny klóštr a bu do klóštra Oseka (w tehdomnišej Češkej) přesadźeny. Kaž je znate, skutkowaše pola nas w cyrkwi, šuli a zjawnosći wot 6. póžnjeńca 1930, potajkim dobre šěsć lět. Po swojim přesadźenju do Čech bu wot 1. póžnjeńca 1936 hač do 31. winowca 1938 z kapłanom w Janeku pola Duksa. Wot 1. nazymnika t. l. je joho Osekski knjez prelat za fararja w Kostenje pola Ćoplic postajił, hdyž bu swjatočnje zapokazany. Knjez pater Gerhard narodźi so 19. smažnika 1906 w Maršnje pola Krupki. Zadrasćeny bu 19. žnjeńca 1925 a swjatočny profes běše 25. žnjeńca 1929. Přejemy nowomu knjezej fararjej a swěrnomu čitarjej našoho časopisa wjele zboža a Božoho žohnowanja do dalšoho přichoda!

Z Njebjelčic. Při najrjeńšim wjedrje swjećachmy lětsa swoju kermušu. Wosebje kermušnu póndźelu běše woprawdźe nalětni dźeń. Tak nam tež hosćo njepobrachowachu. A pjatk běše našoho patróna swjatoho Měrćina. Rjeńšoho dnja njemóžachmy tež wočakować. Tohodla přikhadźachu wěriwi ze wšěch wosadow do swjatnicy swjatoho Měrćina. Rjany rumny dom Boži běše napjelnjeny. Swjatočnu Božu mšu z assistencu knjeza fararja Cyža-Hajni-

čanskoho a wosadnoho knjeza fararja měješe knjez arcyměšnik Žur-Ralbičanski. Na khorje přednjese so rjana misa wot spěwarjow a dźěći pod nawjedom knjeza kant. Renarja. Je škoda, zo so misa jenož junu předwjedźe. Předowanjo měješe knjez kapł. Šołta z Ralbic. Tež wón rozemješe česć a sławu swjatoho patrona wěriwym předstajić a jich zahorić za žiwu wěru a katolske wuznaćo. Po kemšach dźěchu wšitcy k woporu a wokošachu patrikulu swj. Měrćina. Naš lud wě a zrozemi, zo mamy jenož jenu swjatnicu swjatoho Měrćina, a chce tutu na dnju swjatoho patróna wopytać. Cyrkej witaše wěriwych we rjanej nowej pyše, kotruž je so hakle woblekła. Nětko móžemy tež wuznać, zo so wonkowna rjanosć nutřkownej pyše a krasnosći přidruži. — W tutych dnjach wopušća dźěłaćerjo dom Boži a wysoke rósty so zwotnoša, hdyž so wyše wulkoho wołtarja nowe wokno připrawi, kotrež budźe dalša pycha za naš dom Boži.

W Njebjelčicach spěwaja dźěći, hdyž po swj. Měrćinje khodźa, tele hrónčko:

Zbožo my wam přinjesemy,
a so pěknje prašamy:
Njej' tu swjaty Měrćin był,
njej' tu ničo wostajił?
Nic wšak runje husycu,
ale něšto k kusanju!

Z Kamjeńca. „Čas běži a my z nim!“ To bě moja myslička zańdźenu wutoru na wjesołym serbskim Kralec-Špitankec kwasu w Zejicach. — Před 33 lětami mějach swoju primicu w Khrósćicach a wot lěta 1910 hač 1917 běch tam z kapłanom. Ličba wěrowanjow bě spokojaca w běchu lět. Što běštaj nawoženja a njewjesta? Najprjedy najbóle sobušulef a sobušulefka ze šulskich lět, pozdźišo šulef a šulefka, kotrejuž sym jako kapłan w šuli we nabožinje rozwučował a nětko hižo dźěći, kotrymž sym ja jako duchowny wudźělił swjatu křćeńcu a z nimi stupił do duchownoho přećelstwa, kotrež wutwori wudźělenjo swjateje křeńcy mjez měšnikom, staršimaj a dźěsćom. Što běše tehdom braška na kwasu: Zrědka † Bryl z Wudworja (stary braška mjenowany), najbóle † Wincař z Worklec, knjez Kubańka z Hórkow a knjez Rjeńč z Khrósćic (młody braška mjenowany). A znaći hosćo? Mjez kwasnymi hosćemi njepobrachowachu drje ženje † wyšši wučef kantor Hila a † buraj Cyž z Kašec a Libš z Wonjowa, wšitcy tři mužojo hobrskeje postawy a wjesołeje kwasneje zabawy. „Čas běži a my z nim!“ To pytnych hnydom při postrowjenju hosći w Zejicach. Radosć při nawoženskim a njewjesćinskim blidźe, wjesoła mysl mjez hosćemi. — Koho tam widźach? Lědma nana a mać ze šulskich lět; wjacy z ličby z tych, kotrychž sym we šuli we nabožinje rozwučował abo kotrymž sym swjatu křćeńcu wudźělił; najwjacy pak młodźiny, kotruž zeznach na tym, zo bě na nana a na mać po wobliču podobna. „Čas běži a my z nim!“ Tuž njech přistupi naša młodosć stajne derje přihotowana k wołtarjej Knjeza do swjatoho mandźelstwa, potom rukuje nam Bóh luby Knjez za škit Boži we dobrych křesćanskich swójbach.

Krajan

hotuje so na puć do našich wosadow. Za hodownym blidom che być z Wašim hosćom. Změje Wam zasy wjele rjanoho powědać. Tohodla sćerpnje na staroho swěrnoho přećela dočakajće! Wón chce być Waš sprawny poradźer też w lěće

1939

Z Kulowa. Póndźelu 14. novembra woswjeći stražmištr na wotp. knjez Hermann Ambros swoje 87 narodniny při žadnej čělnej a duchownej čerstwosći. Wón je w dalokim a šěrokim wokrjesu jara derje znata a lubowana wosoba. Stary veteran wot 1870—71 je wón poł lětstotka swěrnje

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

Něhdy po tajkej zrudnej bjesadźe zhoni stare rubišćo też najtajniše potajnstwo swojeje młodeje plećefki, kotrež hewak nichtón, ani też jeje dobra mać njeje zhoniła. Runje khwila, zo bě tu přećelny susod pobył a zasy rozhorjacu a tola poprawym radostnu powěsć přinjesł.

„Knježnjacy klóštr su roznjemdrjene črjódy nadpadnyli a wšitko, štož njebě kruće zamurjowane abo z dźesaćorymi hozdźemi přibite było, wurubili a zapusćili. Wšitke knježny buchu do jastwa wotwjedźene a hižo nazajtra wotsudźene. Žanoho wjetšoho njeskutka jim porokować njemóžachu, khiba zo su wšědnje swojomu njebjeskomu nawoženi psalmy spěwałe a joho bědnych bratrow tu na swěće pokojałe, hłódnych nasyćałe, lačnych napojałe a nahich woblekałe. Samopašna lěnjosć to, cyłomu narodej do škody. Njeskutk to smjerće hódny! Sekera njech je zežerje wšitke! A hnydom zasudźichu je k smjerći. A nazajtra wjezechu je na wotprawnišćo kaž njewinowate jehnjata k rězu. Knježny pak njeběchu ani zrudne ani strachoćiwe. Kaž na njewjesćinske pósłanjo sydachu so na wóz, zo bychu swojomu nawoženi napřeco jěłe. A hdyž konje začahnychu, zanjese jich abatisa, jich duchowa mać, wobstarna a šedźiwa z hižo třepotacym hłosom „Salve regina“. Jeje młódše dźowki pak přijachu hnydom z krućišim hłosom jeje słaby hłós, a „Budź powitana kralowna, maćef miłosće, žiwjenjo, słódkosć a naša nadźija, budź powitana“ klinčeše mócnje po hasach a wothłosowaše so po wysokich murjach přecy zasy a wospjet po cyłym dołhim puću. Dźiwi lud, kotryž hewak jenož z halekanjom a z njemdrym hanjenjom swoje wopory přewodźeše, njezwěri sebi horliwy spěw knježnow mylić. Čujachu woni, kajka tu do njebjes wołaca njeprawda so stawa? „Salve regina!“ z tym postrowom kročachu knježny jena po druhej k smjerći. „Salve regina!“ z tym postrowom přewodźachu čakace sotry kóždu pod wótru sekeru. Jich dnchowna mać pak měješe tu česć a radosć, zo smědźeše kaž makabejska mać swojich sydom synow, wšitke swoje dźowki njebojaznje a wobstajnje po křižowym puću bolostnje z wuzkimi durjemi k swojomu njebjeskomu nawoženi kročić widźeć. Sama poslednja zanjese hišće z třepotacym hłosom „Salve regina“ a horliwje spěwajo kročeše za swojimi dźowkami. „Po tutym hubjeństwje pokaž nam Jězusa, žohnowany płód twojoho žiwota“ spěwaše hišće, potom rubny sekera — a jeje hort woněmi. Zo by we wěčnosći dale spěwał „O smilna, o dobroćiwa, o słódka knježna Marija“, tak zašepta młoda knježna, a sylza skradny so jej z jasnoho wóčka a padny do jeje dźěła.

Hdyž bě susod hižo wotešoł, spominaše młoda plećefka přecy zasy na tute korliwe knježny, a z lutej zahorjenosću na jich wobstajnosći zašepta skónčnje: „Knježny su a nětko sćěhuja Jehnjo, hdźežkuli dźe, a spěwaja nowy kěrluš, kotryž nichtón druhi sobu spěwać njemóže.“ A hłuboko k swojomu dźěłu so pokhiliwši šukotaše jomu swoje potajnstwo do wušow: „Najradšo bych njeměrny, přeradny swět wopušćiła a do knježnow šła, zo bych w ćichim klóštrje Bohu służiła měrnje a swěrnje bjeze stracha a tyšnosće,

statej służił. Swój 50lětny złoty służbny jubilej swjećeše wón hižo w lěće 1919. Ambrosec nan jězdźi skoro wšědnje hišće ze swojim kolesom. Kóždy dźeń rano dźe wón na Božu mšu, často jědźe z kolesom do Różanta ke mši. Při swojej zwudowjenej dźowcy a woženjenej wnučcy wužiwa nětko měrny wječor žiwjenja. Jena wnučka skutkuje jako spěwarka na Detmoldskej operje. Na joho čestnym narodnym dnju su so česćownomu jubilarej mnohe wutrobne zbožopřeća a dary wot přiwuznych, přećelow a znatych wěnowałe. Njech Bóh jomu spožči hišće čiłosć a strowosć na dalše lěta a junu bohate myto w njebjesach!

List z Bärensteina.

W měsacu Wšěch khudych dušow.

Luby Pósle!

Sy nas na swojim pućowanju přez lěto hižo hłuboko do měsaca khudych dušow dowjedł. Krasnje je nam dotal Bože słónčko na puće a šćežki swěćiło. Rano je nad horami skhadźało a wječor je so za napřećiwnej horatej murju zasy złotožołte khowało. A wodnjo je nam ze swojimi pruhami nazymsku wotemrěwacu krajinu pozłoćowało. My smy so husćišo hač hewak na swojich zemrětych dopomnili so modlicy: Knježe, daj jim wěčny wotpočink a wěčne swětło njech jim swěći!

Wosada swjatoho Bonifacacija w Bärensteinje nima swojoho kěrchowa. Jeje zemrěći su na wšelakich kěrchowach swój wotpočink namakali. Su rozbrójeni we smjerći kaž běchu rozbrójeni w žiwjenju. Tola na sudnym dnju budźa zasy zhromadźeni! Sym dotal na 4 kěrchowach swojich wosadnych khował. Tola też na tutych pohrjebnišćach, kotrež jednotliwym gmejnam słušeja, nimaja katolscy křesćenjo wosebity wotdźěl, ale přińdu tam, hdźež sej štó row wobstara. Tuž naša wosada wobkhad po mortwych wotměć njemóže kaž to w Serbach wosady po zwučenym wašnju činja.

Naše pohrjeby wotměwaju so po sćěhowacym porjedźe: Dokelž so zemrěći powšitkownje wot domu khowaja, wotměje so też tam cyrkwinske požohnowanjo. Duchowny dźe z ministrantami do žarowanskoho domu. Sobu wozmje so kříž a swjećena woda. Porjadnje mamy tři ministrantow. Dokelž su pohrjeby zwjetša připołdnju w 1 hodź., móža dźěći woteńć. Ćežšo je za cyrkwinski khór so wobdźělić. Dokelž joho sobustawy zwjetša w fabricy dźěłaja, móža so powšitkownje jenož na sobotach a njedźelach na pohrjebach wobdźěleć. Naš khór poskića swoje pohrjebne spěwy nutrnje, z čimž je sebi dobre mjeno też pola druhowěriwych dobył. Přewod na kěrchow wukonja so husto z hudźbu. Na 11 muži sylna kapała, dujerjo a bubon, hudźi po puću. W blizkosći našeje cyrkwje so potom też zazwoni a tak přewodźeja też zynki našeju swjećeneju zwonow mučnoho pućowarja na joho poslednjej drózy. Jeli zemrěty na kěrchow do hale přewjezeny, stanje so požohnowanjo tam při wotewrjenym kašću. Duchownomu wotmołwja při tym zwónk.

Při rowje stojo spěwa duchowny najprjedy přisłušne modlitwy nad rowom. Jeli khór přitomny, spěwa někotre kěrluše wjacyhłósnje. Na kóncu předpisanych modlitwow rěči duchowny k žarowacym. Podawa w krótkich słowach žiwjenjoběh zemrětoho a přiwjazuje budź na powołanjo, budź na liturgiju dnja, budź na winu smjerće wěnašk njezapomničkow z raja křesćanskeje wěry. Dokelž je naš kěrchow w blizkosći našeje farskeje cyrkwje, su zwjetša też zwuki zwonow hač k rowej słyšeć. Swjatočnosć při rowje njetraje powšitkownje dlěje hač poł hodźiny.

Pohrjebne rekwiem sebi wosadni w mnohich padach přeja. Je to po wašnju jich prjedawšeje zahraničneje domizny. Boža mša po mortwych je po pohrjebnym dnju. Je zwjetša wot přiwuznych wopytana. Mnozy skazaja też tak mjenowanu štyrinjedźelsku Božu mšu, t. r. po štyrjoch njedźelach je zasy swjaty wopor za wotemrětoho. Też na lětne wopomnjeće mnozy njezabudu. Tak mam tu jenoho wosadnoho, kotromuž je prěnja žona wumrěła. Lětne wopomnjeće za zemrětu so skazać njezabudźe a naš kedźbny mandźelski na tutym dnju wešći ze swojej žonu w prěnjej ławcy sedźi na kemšach.

Snadź so mje čitać praša, hač wosadni domawobstarani puć do wěčnosće nastupja. Wěm, zo su wjacori w khorowni w Annabergu, hdźež běchu přewjezeni, ze swjatymi sakramentami domawobstarani wumrěli. Też w domje sym mohł někotrych na posledni puć přihotować. Časćiše domawobstaranjo khorych njeje tu znate. Dys a dys so stanje, zo bywa katolski křesćan po wašnju druhowěriwych pokhowany, štož so wšak jenož na zwonkownych stacijach stawa, tam, hdźež maja też předsudk, zo njebudźe

---

zakitana přede wšěm złym, zdalena wot njedobrych čłowjekow, kotřiž so mjez sobu hidźa a přesćěhaja. Ale, mój Božo, ja dźěn njemóžu! Što by potom moja luba khora mać wopušćena a samalutka na swěće činiła! Mój Božo, ty dźěn sy mi sam přikazał: Česćuj nana a mać! Tohodla budźeš so hnadnje z mojej dobrej wolu spokojeć."

A potom, mjez tym zo swoje pletwo dźeń a bóle wudospołnješe hač do joho dospołneje laneje krasnosće, zhudawaše jomu, zo změje wšće hišće jany, zbožowny přichod. Hdyž budźe hotowe, přińdźe zawšće bohatym, wosobnym ludźom do rukow, kotřiž budźa sebi je ważić. Najradšo drje by je ćichomu, dobromu Janej, susodowomu synej, dariła, kotryž budźe k lětu, da-li Bóh, w farskej cyrkwi swoju primicu swjećić, jako wozdobu joho prěnjoho khorucha abo prěnjeje alby. „Ale mój Božo, ja dźěn njemóžu", rjekny potom, „nimam ničo darić, ale dyrbju wjesoła być, hdyž wupłody mojoho dźěła někak dosahaja za wšědny khlěb a najnuzniše potrěbnosće žiwjenja namaj z maćerju!" A potom zasy sebi přeje, zo by pletwo něhdy młodu njewjestu debiło. „Ale ta najdušniša a ta najpóćiwiša z cyłoho Brüssela dyrbi być!" A tysac dobrych přećow zapleće a zasuka sobu do swojoho pyšnoho pletwa.

Skónčnje po dołhich njedźelach běše hotowe, te nětčiše stare rubišćo. Tehdom wšak měješe druhe mjeno a rěkaše wjele rjeńšo „Brüsselska canka". Jeje plećeńka pak přida jej hišće druhe mjeno, joho cyłej njewinowatej krasnosći rjenje přistojace a pomjenowa ju „sněhowku", dokelž běše tak lubozna, čerstwa, sněhběła. Jenoho dnja leżeše sněhowka ze swojich krosnow wuswobodźena šěroko wupřestrěna na blidźe w błyšću swojeje młódneje krasnosće. Samo Bože słónčko, hdyž wćipnje z woknom do ćicheje stwički, kaž to přecy rady činješe, pohlada, so zadźiwane postróži. „Je traš tu padnył z ranja młody sněh? Abo kajke kuzło hraje tu swoje jebałe pryzle před joho jasnymaj wočomaj na swětłym dnju?" A přińdźe bliže hladać a wobkhodźicy sněhowku ze wšěch stronow ze swojim jasnymi pruhami wobliwaše ju dobroćiwje ze swojim ryzy złotom. A sněhowka zabłyšći a zahori so před joho wočomaj z dwojej krasnosću swojeje njewinowateje prěnjeje młodosće. Wokoło blida pak wjerćeše so a skakaše wjesoła plećeńka runajo tu a skubajo tam a pruhujo ju wot nitki k nitcy po cyłej wulkosći. A hdyž bě so přepokazała, zo njeje ani mjeńšeje njespodobnosće na njej, zakleska sebi wjesele do rukow a rjekny: „Moja luba sněhowka je hotowa, dospołnje hotowa. O kak rjana a lubozna sy! Měj dźak, měj dźak, zo sy tak posłušnje a sćerpnje čakała, doniž će njewudokonjach tak wosobnu a wustojnu."

„Ach ně wšak ně, nic mi słuša dźak", tak by canka najradšo zawołała, hdyž by mohła, „ja mam so tebi dźakować za wšitku njewustawacu prócu, za wšitku sćerpnosć a lubosć. Twoje sym dźěło, a zo sym tak rjenje so poradźiła we wšitkich dźělach, je twoja zasłužba. Měj wutrobny dźak, moja pilna plećeńka! Budźa-li mje khwalić, zo sym rjana, chcu přecy jenož twojej wustojnej rucy a twoje mjeno wuznawać swoje žiwe dny." (Pokročowanjo.)

katolski duchowny snadź druhowěriwych zawostajenych tróštować móc.

Na přewodźenjach so pódla přiwuznych też znaći a susodźa wobdźěleja, štož nas na Serbow dopomina. Smjertny zwóńčk našeje Bonifacijoweje cyrkwje ma cyle njewšědnu službu. Kóždy pjatk wón popołdnju w tŕoch hodźinach smjerć připowěduje. Wón nam wozjewja, zo je za nas na křižu wumrěł Zbóžnik swěta. W dole leži město a we wysokosći klinka potom zwóńčk. Potom so dopominamy na Toho, kiž nad swojim městom dokonja za zbožo cyłoho človjestwa.

Wutrobnje Was strowja amerikanski wuj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Vatikana. Swjaty Wótc je so z Castel Gandolfa do wěčnoho města wróćił. Hnydom po nawróće je so do swojoho zwučenoho dźěła dał. Přebywanjo w Castel Gandolfo je joho ćělnomu derjeměću jara derje hójiło. Joho strowota je so skrućiła. Runjež-li bě hrozne wjedro, hdyž so na puć do Roma nastaji, da so najprjedy k městnu w Castel Gandolfo dowjezć, hdźež ma so po joho woli nowe „observatorium", „wobkedźbowarnja hwězdow", zarjadować.

Skónc prěnjoho tydźenja novembra wopominaše so dźeń, na kotrymž bu Swjaty Wótc Pius XI. w lěće 1919 přez arcybiskopa Kakowskoho we Waršawje na biskopa wuswjećeny. Wón bě tehdom z bamžowskim zastupjerjom we hłownym měsće Pólskeje. Zrědka so stawa, zo so japoštołski nuncius we swojej rezidency na biskopa wuswjeći. Zwjetša bywaja bamžowscy zastupjerjo w Romje swjećeni, a to přez statnoho sekretara samoho. Monsgr. Ratti pak njemóžeše tehdy swoje zastojnstwo wopuščić. Wot lěta 1917 sem hižo přebywaše wón w Pólskej jako japoštołski visitator. Pius XI. je wosebje za tule dobu swojoho žiwjenja žiwe dopomnjeco sebi wobkhował. Hižo dwójcy je wón wopomnjeński dźeń swojeje biskopskeje swjećizny z wosebitymi swjatočnosćemi wuznamjenił. Lěta 1926 je wón we swjatoho Pětrowej cyrkwi 6 domorodnych khinskich biskopow wuswjećił, a lěta 1927 prěnjoho japanskoho biskopa. K dopomnjeću na swój přebytk w Pólskej je wón swoju privatnu kapału w Cast. Gandolfo maćeri Božej Czenstochowskej poswjećił, a z Waršawy powoła wosebje pólskoho wobrazowarja Rosen-a, zo by podobiznu swětasławnoho hnadownoho swjećeća w njej zhotowił. W tutej kapali je wón też zkrótka před swojim nawrótom do Vatikana w kole někotrych jomu blizko stojacych wosobow dźaknu Božu mšu k dopomnjeću na tamny za njoho tak wuznamny dźeń swjećił.

W Milanje natwari so k wopomnjeću na měrowe zrěčenjo w Mnichowje nowa cyrkej, kaž kardinal Schuster-Milanski we swojim pastyrskim lisće wozjewi a w Romje so stajna Boža mša z teje samsneje přičiny zarjaduje.

Swjedźenjej Wšěch Swjatych a Wšěch khudych dušow w Romje. Arcybiskop Kölnjanski, kardinal Schulte, běše na swjedźenju Wšěch Swjatych přitomny, hdyž w cyrkwi sotrow Našeje Lubeje Knjenje nowoswjećeny měšnik z němskoho bohosłowskoho wustawa Germanika van der Grinten swój primicny swjaty wopor swjećeše. Tajny sekretar Kölnjanskoho kardinala Dr. Boener měješe swjedźeńske prědowanjo. Mnozy alumnojo kolegija Germanika wobdźělichu so na prěnim swjatym woporje swojoho sobubratra. W Němskej nacionalnej cyrkwi „Anima" měješe druhi germanikar Ferdinand Holböck swoju primicnu Božu mšu. Na njej prědowaše profesor Dr. Józef Dillersberger ze Sólnohroda (Salzburg). Na wječoru swjedźenja Wšěch Swjatych rěčeše we z pobožnymi wěriwymi napjelnjenej cyrkwičcy němskoho Campa Santo rektor prelat Stöckle we pozběhowacym prědowanju wo wuznamje dnja Wšěch khudych dušow. Potom přizamkny so prócesijón ze smólnicami na němski kěrchow, kiž běše krasnje wobswětleny. Na prócesijónje wobdźěli so nimale cyła wosada. Kaž kóžde lěto khwataše Romski lud popołdnju we wulkich čŕjódach ke kěrchowam Wěčnoho Města, wosebje k hłownomu kěrchowej Campo Verano, kiž leži při wulkej bazilicy swjatoho Ławrjenca (San Lorenco). Po namjeće přisłušnoho arcybratrowstwa bu we kěrchowskej cyrkwi Verano oktava za khude duše wotměta. Też za tych, kiž na morju znjezbožichu, budźe we bazilicy San Lorenzo Requiem. Guverněr města Roma hrabja Colonna połoži ławrjencowy wěnc nad wopomnjeński kamjeń we wójnje padnjenych zastojnikow. Pater Prior klóštra pola baziliki Ara Coeli, kiž ma mjeno „Cyrkej romskoho senata a ludu", wudźěli při rowje njeznatoho wojaka we přitomnosći zastupnikow wojeńskich wyšnosćow, fašistiskich organizacijow a zwjazkow něhdy frontskich wojowacych abzoluliju. Kompanija prěnjoho hranatniskoho połka wopokaza wojeńske česće.

Jendźelska. W jenej jendźelskej cyrkwi bu před krótkim nowy farař zapokazany, kiž bě prjedy z anglikanskim duchownym był a před 25 lětami so do katolskeje Cyrkwje wróćił. We swojim nastupnym prědowanju wón praji, zo je za tute 25 lět wšo hromadźe 500 duchownych jendźelskeje cyrkwje so do katolskeje Cyrkwje wróćiło. A „laikojo, kotřiž so wróćichu, hodźa so lědma wobličić", tak přistaji.

Ze Španiskeje. W měsacu decembru wotewri ministerstwo za wumělstwo w nacionalnej Španiskej w měsće Vitoria wustajeńcu za nabožne wumělstwo. Španiscy biskopja su tomu dowolnosć dali a škitarstwo nad wustajeńcu přewzali. Zaměr wustajeńcy je, zasynatwarjenjo a znowawuhotowanjo zničenych, wobškodźenych a wurubjenych cyrkwjow spěchować a to po zasadach, kotrež najwyššim idealam wumělstwa a nabožnistwa wotpowěduja. Katolscy wumělcy we wšěch krajach swěta buchu namołwjeni, zo bychu swoje samsne wumělske wudźělki na tule wustajeńcu, kotraž ma mjezynarodna być, zapósłali.

Njeměń tola, zo to sy, štož ludźo wo tebi praja. Najbóle su woni přisłodźerjo, a husto sami to ani njepytnu.

S. Franc ze Sales.

Listowanjo. H. N. w K. Rozprawa wo koncerće dyrbješe dla zapozdźenja wuwostać. Přinjesemy ju za tydźeń!

Za wuživarjow serbskoho misala.

24. njedźela po swjatkach, 20. novembra 1938:

Boža mša str. 436; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Feliksu str. 457; Credo; Praefacija wo Najwj. Trojicy str. 356.

1. njedźela adventa, 27. nov. 1938:

Boža mša str. 3; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 1035.—1037. z Haslowa: Hana Ryńcowa, Marja Zmijec, Jan Handrika; 1038. 1039. z Nowoho Łuźca: Pětr Cyž, Jan Kindermann; 1040. z Drježdźan: Marja Zmijec.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

K njedźelskomu kofejej!

Dobry tykanc, pisane platy płaćiznyhódno

z „małeje konditarnje" **Kneschke**

Garbarska hasa 3 **Telefon 2216**

Do domu podawanjo z dypkom

Mustrowane khuty
čorne wołmjane, na 130 cm šěroke **9.50 8.50 5.50**

Woknješkate wołmjane tkaniny
za rubiška, 130 cm šěroke **6.95**

Wołmjane zwjerchi za khuntuše a kožuchi . . **11.50**

Dźełana žida k falam
jenobarbna a mustrowana . . **3.75 3.30 2.75**

Joh. Schaaf
Bohata dróha (zakhod też wot Kotołskeje hasy)

Za rjanu dobru serbsku drastu
je so přecy derje starał
Alphons Schauseil
Bohata dróha.
Też čorny bant wšěch družin tu je!

Hrajki
domjacu a kuchińsku nadobu tunjo wosebita klinika za klankl
A. u. W. Neuhahn
Serbska hasa 4
Zał. 1891

Kaž stajnje dobre meble!
Wulki wubjerk! Tunje płaćizny!
Clemens Schmidt w Budyšinje
Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / hród Ortenburg.
Měsačne wotpłaćowanjo. Přiwjezu do domu ze swojim awtom.
Přez 70 lět we swójbnym wobsedźeństwje.

Pisanske mapy
stajnje wosebny dar k jubilejam a narodninam
T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Weidlichec kožucharnja w Halštrowje
poskića najwjetši wuběrk **kožuchow** wšěch družin za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach. — **Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože** we wšelakich hódnosćach a barbach. — **Woprawdźitu skunksowu bramu** 98,— hr. **Špórtske kožuchi a joppy** za mužow cyle po wulkej módźe. Kožuchowe **podšića, khornarje** atd. we wulkim wuběrku.
Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Kachlestajenjo
kaž też **přestajenjo, wuporjedźenjo a mječenjo** wobstara
Viktor Schlecht
kachlestajeński mištr
w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533

Motorske kolesa
Kolesa dobrych znamkow
Zimace mašiny
Pisanske mašiny
Wobswětlenja
Narunanja a přisłušne dźěle
Paul Gräfe
w Kamjencu
blizko katolskeje cyrkwje

Domjacu holcu
znajmjeńša 18 lět staru, hnydom abo k 1. dec. pyta
Hokec korčma
w Budyšinje.

Pytam k 15. decembrej abo k 1. januarej
hospodarja.
Hana Bermichowa na Horje čo. 17.

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Wulke składy drastow a tkaninow.
C. F. Gierisch
w Kamjencu na torhošću.

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr **3,60**
Paleny kofej
125 gr **50 60 70** pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Čorny nahł. bant
wjele pod hódnotu
3½ mtr. 22 cm šěroki 5.95 hr.
Skazanki wot 25 mtr. 1.40 po mtr.
Fritzsche
Dresden A 21 Schlüterstr. 42

Po ćežkej khorosći ze swjatymi sakramentami domawobstarany zemrě njedźelu 6. novembra nahle we 68. lěće žiwjenja naš luby nan, přichodny nan, dźěd a bratr

Jan Handrika z Bronja.

Wróćiwši so wot joho rowa wuprajamy wšitkim, kotřiž su při pustym wječoru na joho dušu z paćerjom spominali a joho ćěło k rowu přewodźeli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Dušu luboho zemrětoho poručamy do modlitwow wěriwych.

W **Bronju,** na dnju pohrjeba.

Zrudni zawostajeni.

Po dołhej a ćežkej khorosći, cyle do Božeje wole poddata a přez časćiše dóstawanjo swjatych sakramentow derje přihotowana, zemrě štwórtk, 10. nov., krótko před docpětym 50. žiwjeńskim lětom moja swěrna, horcolubowana mandźelska

Hańža Kilanowa rodź. Domšec z Njebjelčic.

Zańdźenu njedźelu pokhowachmy jeje ćěło swjatočnje na wosadnym pohrjebnišću. Za wšitku drohej zemrětej wosebje při ćežkej khorosći wopokazanu mnohu lubosć, kaž też za wopytanjo pustoho wječora, za wěncowu pychu, bohate k-rowupřewodźenjo a dary na Bože mšě, wysokodostojnomu knjezej fararjej pak za časćiše domawobstaranjo a pokojace słowa při rowje, dale spěwarjej a nošerjam za jich lubosć wuprajam z tutym

najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Duša droheje zemrěteje poruča so dale do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Zdźěri,** 13. nov. 1938. Hłubokozrudźeny mandźelski
Mikławš Kilan.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towařstwo ss. Cyrilla a Methoda

48. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **26. novembra 1938.** | **76. lětnik.**

Přińdź, Knježe!

Rozpominanjo na 1. njedźelu adventa z Misale.

Přeživajmy nětkle dny a njedźele ćmowiše a jěriše hač hdy w lěće. Zda so druhdy jako by nóc nad dnjom dobyła. Słónco popušćuje. Dźeń ćěka před nocu. Boža přiroda ma swoje kaznje. Jene zańdźe, druhe přikhadźa. Też časnik našoho cyrkwinskoho lěta nam nowy čas přizjewja! Smy do ćichoho adventa zastupili. Nóc je zašła! Dźeń je so přiblížił. Tuž je čas, zo bychmy ze spanja stanyli!

To prěnje, štož kročo do nowoho časa činimy, je, zo swoju dušu k Bohu pozběhnjemy. Tak nas swjata Cyrkej na spočatku Božeje mšě wuči: Mój Božo, k Tebi so dowěrjam! Njebudźemy hladać na swoju móc. Njebudźemy so na prěnim městnje na sebje spušćeć. Naša pomoc je w mjenje Knjeza! Bóh je swět a wšitko z ničoho stworił. Wón je też človjeka nadobnje wuhotował. Pola njoho je zbožo a žiwjenjo. Tohodla budźe naša duša za nim žadać. Kaž so kwětka ke słóncej nakhila, budźe naša duša stworićerja pytać. Dny so minu. Khětře wotběhnje čas do morja zańdźenosće. Tuž rěka zeznać puće, po kotrychž zbožo namakamy. „Swoje puće, Knježe, mi pokaž a nawuč mje po Twojich šćežkach khodźić!“ Bóh njeje jenož swět stworił. Wón je też swoju wolu wuprajił, kak chce človjeka k zbóžnosći dowjesć. Na tym njeje so dotal ničo přeměniło. Móžemy wróćo hladać hač do časow sprawnoho Abela, Boże zjewjenja su človjeka rozjasnjałe a w dobrym wobkručałe. Křesćan, kiž swoju wěru znaje, pójdźe po runym puću. Joho paćeŕ budźe při tym:

Zbudź, prosymy, Knježe, swoju móc a přińdź, zo bychmy ze strachow hrožacych z našich hrěchow, z Twojej woboru wutorhnjeni a z Twojej pomocu wukhowani byli! Dźeń wote dnja móžemy wulkomóc Božu w přirodźe wobdźiwać. Advent chce nam dalši dźiw pokazać. Bóh je chcył, zo je so joho Syn z klina zbóžneje knježny Marije přez jandźelowe poselstwo wočłowječił. Njech też wonka wichor howri. Njech tam ćma zemju přikrywa. Swětło so tola dobudźe přez wšitke mróčele! Ducy do nowoho č-sa njebudźemy so trjebać žarowacu drastu woblekać. Žarować bychmy dyrbjeli nad našimi hrěchami. Te pak smy wobželnosćili. Nětko leža zady nas kaž wotpołożena drasta. Z nowym woblekom so pyšimy. Swětła bróń dyrbi to być. Mamy dźěn něšto škitać, štož smy dóstali, kralestwo Boże. Khutnje nam japoštoł na wutrobu kładźe: wobleč so Knjeza Jězusa Khrystusa!

Hdźež křesćenjo po tajkim napominanju činja, tam dopjelnjeja so słowa z Božeje mšě: Knjez da žohnowanjo, a naša zemja wuda swój płód. Něhdy wotpočowaše poklečo nad zemju. Tola Knjez je wotewzał khłostanjo pokleća a je přinjesł myto žohnowanja. Zemja je přiwzała do swojoho klina płód, wumožnika z knježny Marije. Tohodla ćěka wšón strach. Dobyćeŕ ćehnje powitany wot swojoho luda do kraja. Jomu spěwaja wšitcy radostnje alleluja jomu hołdujcy. Joho přewodźeja pokoj, radosć, móc a krasnosć. My pak so jomu bližimy z radostnym powitanjom: Přińdź, Knježe!

Hdźe dha budźemy zasy w adćenće swojoho Knjeza witać? Hdźe dha budźemy zasy Boha khwalić, zo je našu zemju žohnował a ju wutorhnył z pokleća? Hdźe dha budźemy so zasy přihotować na swjedźeń našoho wobnowjenja w Knjezu? Jene městno budźe nam wosebje swjate w ćichim adćenće. Tam, hdźež budźe so nam připowědować zakoń Boži a hdźež budźe so Bohu česć dawać přez lubosć Jězusowu, tam budźemy přihotowani na Knjeza. Njech su naše jutnje za nas spomožne kaž njebjeska hosćina.

Njech advent tež do našich dušow płód swjatoho wopra-wjenja położi. Njech z toho nowe žiwjenjo zeskhadźa.

Zemja nĕhdy poklata
Khłostanjo je zhubiła!
Płód najrjeńši wurosće
Z klina Božej' maćerje!

Přińdź, o Knježe, Jězuso!
Škituj swoje kralestwo!
Zbudź nam swoju móc, o pój,
Žohnuj kraj a narod swój. m. ž.

Z Łužicy a Serbow.

Z Kulowa. Njedźelu 13. nov. wotmĕ so w „Němskim kejžoru" wulkotny koncert wumĕłcow z bohatym programom k lĕpšomu skutka zymskeje pomocy. Bu wuwjedźeny wot wumĕłcow z Drježdźan: kk. Willibalda Rotha, prěnjoho koncertnoho mištra na statnej operje (husle), kapałnoho mištra Hansa Rychtař-Haasera (klawĕr), a knježny Doroteje Šmidtec, koncertneje spěwařki. Wulka rumna žurla bĕ nabita połna, haj přepjelnjena. Mnozy docyła nutř njemóžachu a dyrbjachu zasy wotejć. Jewišćo bĕ jara rjenje z różemi wupyšene. Knjez wyšši wučeŕ Schoenitz jako nawjedowař komiteja Skutka zymskeje pomocy powita přitomnych jara wutrobnje a wuzbĕhny, kajka wosebita česć to je za Kulow, a njeje tu hišće było, zo tak wulcy sławni wumĕłcy sem su přišli koncert wuwjesć, a to jeničcy a cyle za Skutk zymskeje pomocy. Hdyž na to wumĕłcy na jewišćo stupichu, bu zahorjenosć hižo wulka mjez připosłuchařstwom. Dokonjenja wumĕłcow pak bĕchu woprawdźe wulkotne. Štož so tu poskićeše wot sławneje spěwařki knj. Šmidtec, na huslach wot knj. Rotha a na klavĕrje wot knj. Haasera, to so z pjerom wopisać njehodźi, to dyrbi kóždy sam słyšeć. To bĕ woprawdźe wokřewjenjo, předewšĕm za wšĕch, kiž so na hudźbu wustoja. Mócny přiklesk pozbĕhny so po kóždym čisle programa, a wumĕłcy dyrbjachu přecy a zasy přidawki hrać. Knj. Šmidtec so za krasne spěwy rjany kwĕćel přepoda. Prjedownicy spěwařki pokhadźeja z Wojerjec. Knjez Willibald Roth je w młodych lětach hižo docpĕł wysoki skhodźeńk jako koncertny mištr na Drježdźanskej statnej operje. Wón ma tež tu mnohich přećelow a znatych. Joho před nimale dwĕmaj lětomaj zemrĕta mać knjeni Madlena Rothowa w Drježdźanach bĕše dobra katolska křesćanka, w Drježdźanach wosebje pola tamnišich našich krajanow jara derje znata a česćena. Wona narodźi so w Kulowcu jako dźowka serbskoho herca a ćěsle Mĕrćina Nazdale. Tutón je we swojim času přez 50 lět dołho na wosadnych kwasach, při wšelakich składnosćach a rejach na trompejće piskał — bĕše z dušu a ćěłom herc. W młodych lětach so Lejna Nazdalic w Drježdźanach woženi z móstowskim cłownym zastojnikom Rudolfom Rothom. Nětčiši koncertny mištr Willibald Rotha je jeju jenički syn. Wot swojoho dźĕda je wón swój wulkotny hudźbny talent namrĕł. Wězo je dołhe lěta na hudźbnej šuli a druhdźe so wuwučował a sam so jara prócował. Joho nan wumrĕ před 12 lětami. Tež mać wumrĕ zahe, hakle 56 lět stara. Tola dožiwi hišće wjesołosć, zo bu jeje syn z prěnim koncertnym mištrom. — Z tutym koncertom je Skutkej zymskeje pomocy so wěsće rjana podpjera přiwobrońła.

Z Bukec. 20. novembra njedźelu pokhowachmy na našim kĕrchowje swĕrnoho wučerja wulcy zasłužbnoho, wyšš wučerja n. w. Šĕcu, kiž bĕše štwórtk před tydźenjom po krótkej khorosći 80½ lěta stary zemrĕł. Mnozy žarowacy, zwjetša joho nĕhdyši šulerjo, wopokazachu jomu poslednju česć. Na podłožku słowow psalmisty: „Naše žiwjenjo traje 70 lět, a jeli wysoko přińdźe, 80 lět, a jeli je słódke było, dha bĕše połne starosće a dźĕła" wĕnowaše knjez faraŕ Mjerwa lubomu krajanej dźakne wopomnjeńske słowa, tež w mjenje Maćicy. Za wučefski zwjazk poręča wyš. wuč. Bartel a za wĕdomostne towařstwo „Isis" dr. Jordan a położištaj wĕncaj na row. Zemrĕty bĕše daloko a šěroko widźany jako dokładny znajeŕ mjetelow, překasancow a druhich drobnych zwĕrjatkow našeje Łužicy. W tym je wjele dźĕłał a pisał a čestnoho mjena nabył we wĕdomostnym swĕće.

Nabožna pycha našich domow.

My nimamy rady prózdne sćěny a pytamy je na wšelake wašnjo wupjelnić z wěcami a znamjenjemi. Čežko bywa tohodla jatomu, kiž nima ničo w jastwje před sobu, dyžli prózdne sćěny. Z toho, kak človjek swoje wobydlenjo pyši a debi, spóznajemy joho znutŕkowne zmyslenjo. Wobydlenjo hajnika abo wumĕłca spóznajemy na prěnje pohladnjenjo. Ale wobžarować dyrbimy, zo wobydlenja našich křesćanskich swójbow přecy bóle a bóle swoju nabožnu ćopłotu a přijomnosć zhubjuja, kajkuž wone w časach našich dźĕdow a wowkow wobsedźachu. Je drje to něšto zwonkowne, ale ćim bóle zasłuži sebi, zo to wobkedźbujemy. Tuž chcemy słowčko wo tym poręčeć.

1. Knjezowy kućik a nabožna pycha domow saha hižo wróćo hač do prěnich časow křesćanstwa. Človjek chce swojoho Boha we swojej blizkosći měć, znajmjeńša po wobrazu. Domjace wołtařki mějachu w Aziskej hižo wjacy hač tysac lět před Khrystusom, a wołtařki su hišće dźensa pycha kóždoho domu w dalokim naranju, njech wuznawaja so buddhismej abo shintoismej. Tak je tajki nabožny kućik w domje jara stary. Je to městno, na kotrež su woči wšitkich při zastupje do domu złożene. Tam wisa Křižowany, Knjez domu, kotromuž maš při zastupje prěni postrow pósłać. Druhdy tam wisa tak wopušćeny, samo z pawćinami wobdaty a swědči wo křesćanskim duchu a lubosći ke Khrystusej, kiž we domje knježi abo njeknježi. Smě tajka swójba hišće słowo japoštoła: „My khwalimy so w křižu Knjeza, z kotrohož přińdźe wšě spomoženjo" wuprajić? Bołmončku ma hospodaŕ čestny nadawk, swjećenu bołminu zady Božeje martry tyknyć. A hdyž wožně prěni wóz z bohatymi žnjemi do dwora přijědźe, wozmje najrjeńše kłosy a tyknje je za křiž jako dźak a dopomnjećo, z wotkel Boži khlĕb přińdźe. Pĕkne dźĕći přinjesu ze zahrody a z łukow najrjeńše kwětki a staja je na wołtaŕk. Tak wołtaŕk hižo přez swoju přitomnosć wjaza cyłu swójbu, a hišće bóle, hdyž mać hody mały žłobik a na swjedźenjach maćerje Božeje swjećatka najzbóžnišeje knježny přistaji.

Tak nas Knjezowy kućik dopomina na čas našeje młodosće, a wjeselimy so, hdyž jón hišće we domach nadeńdźemy. Pod nim stoji sylne, wulke dubowe blido, wokoło kotrohož so swójba k jědźi a k zabawje, ale tež k modlitwje zhromadźuje.

2. Swjećata a wobrazy Knjeza a swjatych so w cyrkwi po přewinjenju pohanstwa česćuja. W křesćanstwje hakle postajachu so swjećata a wobrazy Knjeza a joho swjatych. Swj. Hieronymus powĕda nam, zo bĕše w joho času hižo wašnjo, zo měješe kóždy křesćan we swojim wobydlenju swjećata Wumožnika, joho swjateje maćerje a druhich swjatych martrarjow. Haj, wĕriwi mějachu tute wobrazy samo we swojich připrawach, a hakle we 8. lětstotku buchu wone tež w cyrkwjach postajene.

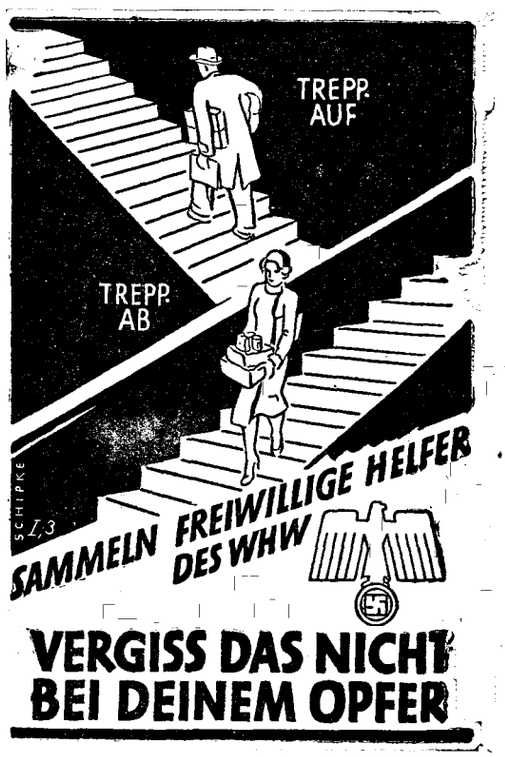
Tola pak dyrbja tajke swjećata a Boże martry, kotrež maja dom debić, tež hódne a dostojne być, nic pak kóždy prěni lĕpši wobraz a Boža martra, kiž so w překupstwje poskića. Dźiwajmy na to, zo su rjane a wumĕłske a zo hódnje swjatoho abo Křižowanoho předstajeja. Wosebje wotpokazujmy wšón „kič" a wšě słódke njespodobne wobrazy, kaž so wone často wo maćeri Božej a swjatych rozšĕrjeja. Přez tajke špatne wobrazy njećesćimy swjatych, ale jich wonješesćujemy. Swjeći bĕchu wojowarjo za Boha, a pohladnjenjo na jich swjećata dyrbi nas k woporam za Khrystusa zahorić. Špatne a njerjane swjećata a wobrazy swědča wo liwkosći we wĕrje a nabožinje.

3. Ważnosć Božeje martry a nabožnych swjećatow a wobrazow we naš.ch domach je wjetša hač sebi to myslimy. Naša swjata cyrkej chcyše tola z tym, zo we wobrazu předstaješe Khrystusa a swjate wosoby a podawki z jich žiwjenja wosebity wukubłanski wotpohlad docpěć. Wona wědźeše, zo smy človjekojo, kiž z wočemi hladaja, kiž z rozomom zapřimnu. My dyrbimy přez wobrazy a swjećata raznišo na swjatych so dopomnić. Hdyž sebi něšto žiwje předstajamy, potom so naše mysle hłubšo dobudu do wěcy a smy pohonjeni ke skutkam. Tohodla je Zbóžnik tež tak wjele we přirunanjach a wobrazach rěčał. Tak dołho hač smy žiwi, njemóžemy předstajenjow we wobrazach parować. Hakle we wěčnosći zhubi so swjećo a stanje so woprawdźitosć; potom wozmje so zawěšk z nich a „my widźimy Boha wot wobliča k wobliču".

Boža martra a swjećatka we domje njejsu jenož k dopomnjeću, ale tež k wuznaću wěry. We swojim pastyŕskim lisće k wuznawanskomu dnjej 1938 pisaše Berlinski biskop: „Hdźež křesćenjo dźěłaja a skutkuja, tam postaja widźomnje křiž k znamjenju, zo wšitko Khrystusej słuša. Hdźež my dźěłamy, tam pokazuje so křiž abo Boža martra. A hišće we smjerći dźeržimy křiž we rukomaj a damy sebi jón tež na row stajić. Hdyž wšelacy, kiž su na Khrystusowe mjeno křćeni, jako njepřećeljo swjatoho křiža Khrystusowoho kroča, je wina ta, zo jim pobrachuje wuznaćo. Wšitcy pak, kiž Khrystusa sćěhuja, maja z tym ličić, zo bywaja wot človjekow hanjeni a hidźeni. Khrystus pruhuje swojich służownikow, hač maja móc a zwólniwosć."

Dopomnjećo, spóznaćo, też žiwjenjo je nam swjaty křiž. Ze znamjenja smjerće je znamjo žiwjenja a krasnosće sčinjene. Wołtaŕk z Božej martru je čestne městno we křesćanskim domje, je městno, z wotkelž nas wěčne wěcy we wšědnym žiwjenju napominaja. Wón je městno za starych, kotrychž duša so hižo wot swěta dźěła a bliži k wěčnosći. Tola wopačne rozswětlenjo a njedobre přikłady někotrychžkuli buchu z winu, zo tu a tam w burskich a měšćanskich statokach swjaty křiž a nabožne swjećatka so pozhubichu. Wójna a wšelake ćežke domapytanja tomu dopomhaja, zo domjacy swoje woči a swój zmysł złožuja tam, hdźež móc a tróšt wukhadźa: na Zbóžnika na křižu. Runje w dnjach ćežkich khorosćow a pokhromy, hdźež buchu wěriwi zadźewani, Bože służby wopytować, su biskopja jich na to kedźbliwych sčinili, zo před wołtaŕkom zhromadnje swój paćeŕ dokonjeja. Tak bu we našich dnjach domjacy wołtaŕk to, štož běše zwoprědka woprawdźity wołtaŕ Boži.

Njech človjekojo honja za kubłami swěta a Bohu so wocuzbnjuja — my pak hladajmy k wěčnym hwězdam! Potom so też nad nami Knjezowe słowo dopjelni, na kotrež nas poslednja njedźela cyrkwinskoho lěta dopomina: „Štóž mje mjez človjekami wuznaje, toho chcu też před mojim Wótcom w njebjesach wuznać." m.

Přistojnje a přisłušnje rěčeć nawukneš z mjelčenjom.
S. Basilius

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

Potom po krótkej khwili, hdyž bě też mać swoju radosć nad rjanej sněhowku wuprajiła, přińdźe tón najtyšniši wokomik, na kotryž stare rubišćo ženje, ženje njezabudźe. Młoda knježna praji skoro zrudna: „A nětko dyrbimoj so dźělić. Khodź w božemje, moja luba sněhowka, a přewodźej tebje Bóh luby Knjez a dowjedź tebje na dobre městno!" Tehdom je so sněhowcy stało tak mjehko a tyšno; najradšo by zapłakała kaž dźěćo, hdyž so ze swojej lubej maćeŕku rozžohnuje, dokelž dyrbi na daloku, njeznatu zymnu cuzbu ćahnyć. Ow, kak ćežko dźěli so! Ow, kak zbožowni su človjekojo, zo móža sylzy ronić a ze sylzami swoje zrudoby a bolosće sebi roztajeć! Sněhowka dyrbješe swoju zrudobu ze zubami zakusnyć a so z njej dusyć.

Potom je plećeŕka sněhowku rjenje starosćiwje, zo tola njeby nihdźe njespodobnoho zaworka dóstała, hromadu składła a do židźaneje papjery zawalała a hišće jej dała zwjećha krutu škitacu zawalku a ju z domu přewodźała do domu wuikoho bohatoho překupca.

Jeničke pokojenjo a wołožace wokřewjenjo w tym hóŕkim styskanju — toho stare rubišćo tam w kapali na drjewjanym hozdźiku spomina hišće dźensa — je sněhowcy była wěstosć, zo je jeje plećeŕka za swoje wustojne dźěło nic jenož wulke připóznaćo a wosebitu khwalbu dóstała, ale też bohate złote myto. Z tym drje je swojej khorej maćeri, kotruž tak jara lubowaše, wjele polěpška popřeć móhła. „Bohu dźakowano, Bohu dźakowano!" tak je sněhowka přecy zasy zdychowała a sebi swoje styskanjo wołožała, hdyž dyrbješe ležeć dny a njedźele we wostudłym duchamorjacym jastwje překupskoho domu, byrnjež w towaŕstwje wšelakich druhich towaŕškow cankow. Běchu tu wokoło njeje canki běłe, na módrjeń na čeŕwjeń, na žołć, haj samo ze złotymi hwězdźičkami debjene, žana pak njemóže so po rjanosći a čerstwosći sněhowcy pornjo stupić. Towaŕški chcychu so z njej też zabawjeć a prašachu so: „Z wotkel sy tajka wosobna přišła. Štó je twoja mištyrka?" Ale sněhowka njerodźeše bjesady, nic zo by towaŕski zacpěwała, ale měješe ze swojim styskanjom lubu nuzu; a byrnjež ju bolało, wubudźeše a wobnowješe sebi je přecy zasy do ćicheje jstwički a na swoju lubu plećeŕku spominajcy. Wšak je też človjek často sam sebi k wobćežnosći. Jeje towaŕški pak měnjachu: „Ta też njewě, kak pyšnje by z hordosću činiła."

Na zbožo njetraješe njelubozne jastwo přez měru dołho, a sněhowka z radosću, zo so jej wěšćeny dóńt počina dopjelnjeć, počiuaše też swoje hóŕke styskanjo zabywać. Jenoho dnja zastupi do překupskoho domu wosobna młoda knježna ze swojej maćerju; sněhowka móžeše jeje derje widźeć, dokelž jastwowe durje powočinjene stojachu. Po někotrych prašenjach a wotmołwach, z kotrychž so sněhowka jenož toho doposkha, zo so wo šlewjeŕ jedna, rjekny překupc: „To móžu wam jenož jenu canku radźić, jara

Durje, kotrež su za kóždoho wotewrjene.

Před hłownymi durjemi Božoho domu w Berchtesgadenu widźimy wulkej postawje, kotrejž nam předstajatej tamnu stawiznu wo zhubjenym synu a joho nawróće do wótcowskoho domu. Wosobnje zdrasćeny nan wobjima wozboženy swojoho wokhudnjenoho a zderdanoho syna. — Što ma tónle wobraz před durjemi katolskoho Božoho domu woznamjenjeć? Ničo druhe, dyžli jednoru miłu powěsć, zo je Boži dom za kóždoho wotewrjeny, tež za pokoj pytacoho hrěšnika. Tu w Božim domje njetrjebaš so hakle přizjewjeć, a njetrjebaš čakać, dóniž će njepřijimaja. Bóh je stajnje a přecy zwólniwy, toho, kiž w čistym a sprawnym wotpohladže wuček pyta, pod swój wšohomócny zakit stajić.

A kelko tajkich běbnych a škit pytacych do Božoho domu přikhadźeja! Nan, kiž w krutobje a njewustawacej pilnosći wšědny khlěb za sebje a swojich swójbnych zasłuža, namaka w domje Božim nowy pohon a nowe posylnjenjo za swoje ćežke nadawki. Swójbna mać přikhadźa a położi na wołtař Boži cyłu swoju starosć wo zbožo swojich dźěći. Haj, přińdu młodźency a knježny, zo bychu tu wuček pytali w strašnych žiwjeńskich njewjedrach. Boži dom je wotewrjeny za kóždoho a w kóždym času, tež za toho, kotryž přikhadźa z dalokeje cuzby do swojeje domizny. A runje za tohole dróhowarja je dom Boži luby wótcowski dom. Před wjele lětami traš je z wulkimi nadźijemi swoju domiznu wopušćił. Šěroki swět so jomu zezda tak rjany, tak wabjacy. Wšudźom kiwaše jomu zbožo. Ale njedźiwajcy zboža a wjesela njemóžeše zapomnić swojeje domizny. Wón wróći so jenoho dnja domoj, do swojeje wjeski. Dźěše najprjedy do staršiskoho domu. Puć do dwora, wrota, płót, wšo bě tak kaž před lětami. Rjećaznik při hěće zašćowka kaž něhdy, hdyž něchtó cuzy do dwora zastupi. We khěžinych wudwjernach stoješe žona — cuza, jomu njeznata. Druzy ludźo tu nětkole bydlachu. Woteńdźe wšón poraženy k znatym, susodam. Nihdźe njemóžachu so na njoho wjacy derje dopomnić. Dołhe lěta žiwjenja běchu so tu zasunyłe a tworjachu njepřewidnu murju. Kaž tłóčacy, ćežki kamjeń położi so to wšitko na joho wutrobu: cuzy we swojej domiznje!

Ale wosrjedź wsy stoješe Boži dom. Bjeztróštny a mučny tu pućowař zastupi. Tola spodźiwnje: we wjesnej cyrkwičcy so nadobo doma čuješe. Tam sapotaše hišće samsna pozłoćana wěčna lampka před Najswjećišim a strowješe joho kaž staroho znatoho. A zezady njeje běchu małe durčka tabernakla. Z kak pobožnymaj wočomaj je tehdy na tele wołtarne městno zhladował, jako z dźěsćowskej njewinowatej wutrobu k prěnjomu razej swjate woprawjenjo dósta. Tam stoješe hišće samsna ławka, w kotrejž bě tehdy klečał. Wšitke te postawy Swjatych tu hišće na samsnym městnje stojachu. A tam z praweje strony bě klětka, na kotrejž něhdy wobstarny měšnik wosadnych k dobromu pohnuwaše. Wón drje je mjez tym wotešoł na prawdu Božu, ale na joho městno je stupił młody měšnik, kotryž na njedźelach samsne swjate sćenjo čita, kaž so tehdy před wjele, wjele lětami čitaše. Boži dom bě wostał we wšěm tón samy. Kajki pokoj to za cuzbnika, wón měješe zasy swoju domiznu a čuješe so doma. — A hdyž wustupi ze zadnimi durčkami won na pólny pućik, zezda so jomu wša Boža stwórba tak přećelna, tak domjaca kaž něhdy, hdyž bě tu kóždu njedźelu kemši khwatał.

Tohodla njech je Boži dom tež naša domizna, naš wótcowski statok. A hdyž snadź staj staršej hižo wotpočinka namakałoj na wosadnym kěrchowje a ródny statok je so nam wocuzbnił, potom khwatajmy do Božoho domu. Tu budźe nas Bóh Knjez z wotewrjenymaj rukomaj přijimać kaž tamny nan swojoho zhubjenoho syna, kotryž so po žiwjeńskich błudźenjach nawróći do wótcowskoho domu.

Wo knihach Noweho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

3. Pawoł njetaješe swoje wobroćenje a počinaše hnydom w Damasku wěru do Jězusa wuznawać a jeho wučbu předować. Wosta pak jeno někotre dny w Damasku. Po tak njeměrnych a potajnosćiwych dnjach dyrbješe wotpočnyć; tohodla wotsali so do Arabije, hdźež so tři lěta ćicho na swoje japoštołske powołanje přihotowaše. Wšón čas poswjećeše modlenju a nabožnemu rozpominanju, z čimž swoju wutrobu wotewri za rozwučenje, kotrež njedósta wot človjekow, ale wot Boha samoho, jakož to praji: „Ja njedóstach a njenawučich so evangelium wot človjekow, ale přez zjewjenje Jězusa Khrystusa“. (Gal. 1, 12.) Do Damaska so wróćiwši, poča tam Khrystusa předować, štož Židow tak rozmjerza,

---

wustojne, woprawdźe wumjełske dźěło, najrjeńšu pychu kóždeje njewjesty.“

A potom wotewriwši khamor wza sněhowku a rozpołoži ju na blidźe k wobdźiwanju. Sněhowka nastaješe wobej wuši, zo tola njeby ani słowčka zhubiła, dokelž tale rěč zdaše so jej nimo měry dźiwna a zajimawa. Dopjelni so hižo nětko, štož je ji jeje luba plećeńka přała a wěšćiła? Po dlěšim wobhladowanju a pruhowanju, při kotrymž sněhowka z wobeju stronow jenož lutu khwalbu zasłyša, rjekny młoda knježna: „Canka so mi lubi a chcu sebi ju wzać. Prošu zawalće mi ju prawje rjenje!“

A překupc hłuboko so pokłonjejo rjekny: „Tak přeju wam, jara česćena knježna, wjele zboža, zo byšće prawje zbožowna nosyła tule njewjesćinsku pychu, a zo by šlewjeŕ też dale wam wobarał wšitke njeluboznosće žiwjenja!“

Knježna pak wotmołwi ćiše a pokornje: „Dźakuju so wutrobnje. Njech Bóh luby Knjez dopjelni waše přećelne přeća, spodoba-li so jomu!“

Sněhowka pak bě najradšo zajuskała. Potajkim tola! Tak spěšnje dopjelni so přeco jeje lubeje plećeńki. Hižo někotre dalše dny ćim wěsćišo spóznawaše, zo je do rukow zbožowneje a też najdušnišeje a najpobožnišeje njewjesty cyłoho města Brüssela přišła. Nad něčim pak dyrbješe so canka jara dźiwać a też dźensa hišće dyrbi stare rubišćo nad tym z hłowu zawić, zo je tu w jastwje ležo na hódnosći hišće jónu telko přibyła; přetož złoty pjenjez, kotryž knježna překupcej na blido sadźeše, běše hišće jónu tak wulki, kaž złote myto, kokrež je sebi jeje plećeńka domoj njesła.

Za krótki čas pak měješe sněhowka tu česć, zo směděše jasne čoło luboznje młodeje njewjesty debić a wokoło jeje hłowy a šije so zmahować, haj sněhowka woblětowaše radšo skoro jeje šwižnu postawu, kaž by ju chcyła přede wšěm njeluboznym dychom wobarać na jeje čestnym a radostnym dnju, hdyž po kwětkojtym puću kročeše do doma swjateje Gudule, hdźež by ju wobstarny arcyměšnik sam zwěrował z čestnym młodźencom.

Ducy wot wěrowanja měješe sněhowka hišće wosebitu radosć. Hdyž chcyše njewjesta so do woza sydać, wosta sněhowka — hodźi so cyle šibale a z lutej wólnosću — ze swojej delnej kromu na znamku wozowych durí wisajcy, zo dyrbješe sebi ju njewjesta wosebje wuswobodźić. Při tym pak bu na rjane znamješko kedźbliwa, kotrež bě plećeńka tam do różka rjenje zapletła.

„Hladaj jeno luby“, rjekny do woza so posydnywši k swojomu nawoženi, „tajkele lube znamješko, jehnjatko z křižom na ramjenju. Wěsće je plećeńka znamješko zapletła, zo by so z canku zasy spóznała, zetkatej-li so hdy w žiwjenju. Je to też sobu najjasniši dopokaz, z kajkej lubosću je na njej dźěłała, a ja so nětko z jeje prócu a pilnosću pyšu. Njech ju Bóh za to žohnuje a jej prawje wjele radosće w žiwjenju wobradźi. Zawěsće je też jara dušna a pobožna, hewak njeby sebi tele znamješko wuzwoliła, kotrež so mi też tak lubi.“

„Ow, a kak dušna je!“ bě sněhowka najradšo zawołała z lutej wjesołosću, zo so na jeje plećeńku tak lubje spomina. „Hdy by ty jenož wědźała a čitać móhła, kelko dobrych

zo chcychu jeho morić, čohoždla wodnjo a w nocy měšćanske wrota wobkedźbowachu, zo by jim njećeknył. Wěriwi puščichu jeho w korbje přez měšćanske murje, a tak wuńdźe njepřećelam. (Jap. sk. 9, 23; 2. Kor. 11, 32.) Nětko poda so prěni króć po swojim wobroćenju do Jeruzalema, „zo by Pětra widźał“. (Gal. 1, 18.) Tónle wotmysł swědči, so Pawoł, kiž bu wot Khrystusa njeposrědnje we swjatych wučbach rozwučeny, też zarjadowanje cyrkwje a Pětrowu prědnjotu mjez japoštołami znaješe a tohodla khwataše, zo by Pětra, swojeho wjećha, wopytał.

W Jeruzalemje pak njedowěrjachu Pawołej prawje, dokelž jeho jako prjedawšeho suroweho njepřećela znajachu, wo spodźiwnym wobroćenju hišće njesłyšawši. Hdyž bě Barnabas, z kotrymž bě Pawoł hižo prjedy znaty, za njeho swědčił, přijachu jeho přećelnje a wón wosta tam 15 dnjow, Khrystusa rěčniwje wopowědujo. (Jap. sk. 9, 26—28.) W templu jónu so modlo, bu wot Khrystusa we widźenju napominany, zo by mjez pohanami evangelium prědował. (Jap. sk. 22, 21.) Tohodla wopušći Jeruzalem, a woteńdźe do Caesareje, hdźež jeho bratřa z Jeruzalema přewodźachu, a wottudy do Tarsusa, swojeho narodneho města, hdźež wjacy lět, najskerje hač do l. 43, wosta. (Jap. sk. 9, 30.)

Mjez tym prědowaše Barnabas evangelium we Antiochiji a Syriji z dobrym wuspěchom; zo pak by w tak derje přihotowanej roli symjo evangelia hišće nadobniše płody přinjesło, dóńdźe do města Tarsusa po Pawoła, kotryž rad z nim do Antiochije pućowaše, a tu cyłe lěto skutkowaše. Kaž bě Jeruzalem srjedźina za rozšěrjenje Jězusoweje wučby mjez Židami, tak bu Antiochia srjedźina mjez pohanami; tudy mjenowachu so wěriwi najprjedy „christiani t. j. Khrystusowi, křesćenjo“. Tu sta so też, na čož swjaty Pawoł w 2. Kor. 12, 2—4 spomina, zo bu hač do třećoho njebja wuzběhnjeny, hdźež potajne wěcy wuhlada. W tomle času wudyri w Judeji hłód, křesćenjo w Antiochiji hromadźachu za tamnišich wěriwych jałmožnu, zo bychu tym z ćělnymi darami dźakowni byli, wot kotrychž běchu duchowne dobroty dóstali. Pawoł a Barnabas donjeseštaj te dary do Jeruzalema, kotrež město Pawoł po swojim wobroćenju druhi króć wohlada. Po krótkim přebywanju wróćištaj so do Antiochije, přewodźanaj wot Jana Marka, syna Barnabasoweje sotry (Kol. 4, 10), toho sameho, kotryž je druhe evangelium napisał. Jónu při Božich służbach bu tamnišim wosadnym předstojnikam poručene, Pawoła a Barnabasa za skutk jeju powołanja wotdźělić t. r. jako biskopow wuswjećić a z mocu wuhotować, kotruž za skutkowanje mjez pohanami trjebaštaj. (Jap. sk. 13, 2.) Nic jeno wot Knjeza samoho spodźiwnje powołany a powučeny, ale też před cyłej wosadu widźomnje mjez japoštołow abo biskopow zrjadowany, nastupi nětko Pawoł swoje prěnje japoštołske pućowanje, w l. 45 p. Khr.

4. Ze Seleucije jěchdźeštaj Pawoł a Barnabas naprjedy na kupu Cypr, hdźež w měsće Pafos romskeho bohota Sergia Pawoła spodźiwnje za křesćanstwo dobyštaj. (Jap. sk. 13, 12.) Z Cypra jěchdźeštaj do Małeje Asije; w Antiochiji, w krajinje Pisidiji, prědowaše Pawoł w synagodzy na sabaće tak spodobnje, zo jemu na druhi sabat zasy přińć kazachu. Hdyž pak bě w synagodzy nimale cyłe město so zešło, też mnozy pohani, rozmjerza to Židow tak, zo přećiwo Pawołej rěčeć počachu, kotryž, jich njewěru porokujo, jim praji: „Dokelž wy słowo Boże zaćiskaće a so sudźiće jako njehódni wěčnoho žiwjenja, wobroćamoj so k pohanam“. (Jap. sk. 13, 46.) To so pohanam lubješe, a Knjezowa wučba rozšěrjowaše so po cyłej krajinje mjez nimi, na čož so Židźa tak rozzłobichu, zo přećiwo japoštołomaj ropot zbudźichu; wonaj dyrbještaj tohodla do Ikonia w Lykaoniji ćeknyć. Tam přišedši, njesta so jimaj lěpje, a tuž podaštaj so do druhich stron, mjenujcy do wokolnosće městow Lystra a Derbe (Jap. sk. 14, 6), hdźež so jimaj poradźi křesćanske wosady założić, hač runje jimaj też tudy Židźa dosć zadźěwkow činjachu. Wottudy wróćištaj so přez Ikonium, přez krajinje Pisidiju a Pamfyliju, młode wosady wopytujcy a wobtwjerdźejcy, do Antiochije, w l. 48 po Khr. (Jap. sk. 14, 26.)

5. W Antiochiji nasta mjez wěriwymi překora; někotři ze židowstwa wobroćeni wobkrućachu, zo bjez wobrězanja a wobkedźbowanja Mójzesoweho zakonja nichtó k zbóžnosći njepřińdźe; też z pohanstwa wobroćeni, prajachu woni, maju so tomu podćisnyć. Tu należnosć chcychu wot japoštołow rozsudźić dać; tohodla wuzwolichu někotrych, zo bychu do Jeruzalema šli, mjez nimi Pawoła a Barnabasa, a tak přińdźe Pawoł třeći króć po swojim wobroćenju do swjatoho města, w l. 51. Japoštołowje postajichu w zhromadnej radźe, zo by z pohanstwa wobroćenym wjetše břemjo so njenakładło. (Jap. sk. 15, 6—29.) Po skónčenym koncilu

---

přeći je wona do mnje zapletła! Najlěpši človjek na Božej zemi njemóže wjacy dobroho a zboža přeć, kaž wona tebi. Hdy bych jeno ja tebi wułožować a swědčić mohła, dokelž wšitko sym słyšała, štož jeje dobra duša tebi přeješe. Njech Bóh luby Knjez tebi wšitko dopjelni! A ja mam tu nadźiju, zo so tebi dopjelnja jeje přeća, kaž so mi dopjelnjeja jeje wěšćenja!“

Časy so měnjachu a ludźo z nimi. Pominy so cyły štwórć lětstotka a hišće wjacy jara, jara wšelakich lět ze wšitkimi móžnymi podawkami lubosće a hidy, měra a wójny. Sněhowka pak wosta tej dobrej swójbje swěrna a běše lubowana, kaž domjace dźěćo. Zwoprědka měješe jara čestnu służbu, zo kóžde dźěćatko, kotrež přiběža, jako křesťanička lubosćiwje k dupje přewodźeše. Ow, kak je so to sněhowka přecy k tomu małomu stworjeńčku tłóčiła z horcej lubosću a starosću, zo by tola žadyn zymny dych w swjatej křćeńcy dóstate dary w najmjeńšim njewobškodźił. Pódla je jomu wospjet do wucha šukotała słowa, kotrež so jomu hnydom po křćeńcy prajachu: „Wzmi sněhbělu drastu a njezranjenu sebi ju wukhowaj hač před sudny stoł našoho Knjeza, zo by dóstało wěčne žiwjenjo!“

Hdyž běchu wšitke hromadźe, běše jich šěsć, tři hólčatka a tři holčatka, wšitke strowe, kaž ryby we wodźe, dušne, kaž jehnjatka, a wjesołe kaž škowrončk, hdyž so spěwajo do mróčelow znošuje. Stare rubišćo na drjewjanym hozdźiku tam w kapali spominaše tak žiwje na tónle zbožowny čas, zo samoho sebje a wšitkeje wokolnosće zabywši so ke kadnikej horliwje tłóčeše a jomu słowa lubosće šukotaše. Hakle hdyž kadnik wobožnje zaborča: „Što dha so tak na mnje tłóčiš? Wšak ći nichtó křiwdy njećini“, wotući rubišćo ze swojich dopomnjeńkow a, hdyž bě so rozhladało, zdychny zrudnje: „Nimo je to, nimo a njewróći so wjacy! Ow, na čo sym tola přišło!“ Tola hnydom wotućachu jomu pokojace mysle, kotrež bě wot swojeje plećeńki z jeje spěwow často słyšało: „Njespušćmy nadźiju rjanu, zo so wróća złote časy — złote časy!“ Tak wospjetowaše sebi rubišćo, „ale ja stare mazane rubišćo, a złote časy! Je to žana móžnosć?“ Tola w stronu z tymi tyšnymi myslemi, kotrež jeno ducha morja! Zo by je podusyło, pokračowaše we swojim spominanju na tamne zańdźene časy: so dopominać budźe radosć.

Pozdźišo dósta sněhowka nowu, tohorunja čestnu służbu, zo smědźeše jako wodźew domjacy wołtařk debić. To běše jej jara lubo, tak bjerješe podźěl na wšěch radosćach a tyšnosćach cyłeje swójby, dokelž dźěn je wšědnje před wołtařkom dźak prajicy a Božemu škitej so poručejcy wuznawachu. Bjez wosebiteje přičiny njeje mać sněhowcy tule służbu přikazała, tak znajmjeńša rubišćo sebi posudźeše: Jeje wotpohladanjo běše, zo bychu dźěći swoju křesťaničku stajnje před wočomaj měle a ćim bóle jeje ćiche, ale horliwe napominanjo kedźbu měle a sćěhowale. Často też mać je wosebje na nju dopominaše: „Hlej swoju sněhbělu křesťaničku, kotruž sy sebi wot swjateje křćeńcy sobu přinjesł! Je drasta twojeje duše też tak rjana čista, błyšćata?“ Hdyžkuli žane dźěćo dom wopušćeše a na cuzbu dźěše,

wróćištaj so Pawoł a Barnabas do Antiochije a přinjeseštaj wosadže japoštołske rozsudźenje, nad kotrymž wona so zwjeseli.

6. Po někotrym času wotmysli sebi Pawoł, założene wosady na druhim japoštołskim pućowanju wopytać; a dokelž wón njedowoli, zo by Jan Mark z nim pućował, wotdźěli so Barnabas wot njeho, kotryž na kupu Cypr do swojeje wótčiny, a pozdźišo do Roma woteńdźe; Pawoł pak wuzwoli sebi Silasa jako přewodnika. Wón dźěše přez krajiny Syriju, Ciliciju, Lykaoniju, wšudźom młode křesćanske wosady we wěrje wobtwjerdźejo a postajenja Jeruzalemskoho koncila wozjewjejo. W Lystrje přiwza Timotheja, kotrehož pozdźišo swojeho lubowaneho wučownika mjenuje. W krajinach Frygiji, Galiciji a Mysiji rozsywaše symjo křesćanskeje wučby. Dokelž jemu Duch Boži wobaraše do Bithynije hić, poda so do města Troas (Jap. sk. 16, 7. 8), hdźež měješe widźenje, z kotrehož spózna, zo ma do Macedonije pućować. Lukaša mjez swojich přewodnikow přijawši, wotjědźe na łódźi do Europy, do krajinow Thracije a Macedonije, a přińdźe najprjedy do města Filippi, hdźež nahladnu křesćansku wosadu założi. Lydia, předawarka purpura, kotraž ze swojej swójbu najprěnja so wukřćić da, poskići japoštołej swój dom jako bydło, a tak bu tutón srjedźina křesćanskeho žiwjenja we Filippi. K rozšěrjenju swjateje wučby přinošachu dźiwy, kotrež Pawoł skutkowaše. (Jap. sk. 16, 14—40.) Wón bu wot romskeje wyšnosće jaty a šwikany; hdyž pak so zhoni, zo je romski krajan, přińdźe wyšnosć jemu wotprosyć, a wuwjedźe jeho z jastwa. Wón dźěše do Lydijjneho domu, rozžohnowa so z wosadu, a Lukaša a Timothea tu wustajiwši pućowaše ze Silasom přez měsće Amfipolis a Apolloniju do Thessaloniki, najwjetšeho města Macedonije, hdźež někotre tydźenje wučeše; před zazłobjenymi Židami pak dyrbješe čeknyć do Beroeje (Jap. sk. 17, 1—11), hdźež drje jeno krótki čas wučeše; ale jeho słowa njesechu tu rjane płody. Silasa a Timothea, kiž bě z Filippi znowa k njemu přišoł, tu wostajiwši, khwataše do Athena, najsławnišeho města Grekskeje, srjedźiny pohanskeje zdźěłanosće. (Jap. sk. 17, 14—34.) Z wulkej zahorjenosću a woprawdźitej mudrosću prědowaše Pawoł tudy zjawnje, ale z małym wužitkom. W małej črjódcy, kotruž za křesćanstwo doby, bě wosobna žónska Damaris a Dionysius, sobustaw wyššeho sudu, pozdźišo najprěniši biskop w Athenje. Z Athena woteńdźe Pawoł do Korintha (Jap. sk. 18, 1), hdźež połdra lěta při wulkich zadźěwkach a wšelakich přesćěhanjach, kotrež jemu Židźa přihotowachu, za zakorjenjenje Jězusoweje wučby dźěłaše. Knjez njewostaji jeho bjez pokojenja, dokelž zjewi so jemu w nócnym widźenju a praji: „Njebój so, ale rěč a njemjelč; přetož ja sym z tobu a nichtó će njepřimnje, zo by ći škodźił, dokelž wjele ludu mam w tymle měsće“. (Jap. sk. 18, 9. 10.) Wottudy napisa Pawoł swojej listaj na Thessalonskich. Wón bydleše tu pola Aquile, a pomhaše jemu stany tkać a zasłuži sebi, štož k žiwjenju trjebaše. Aquila a jeho mandźelska Priscilla přewodźeštaj Pawoła, hdyž Korinth a krajinu Achaju wopušći, zo by do Jeruzalema na swjatki pućował, hač do Efesa; tudy prědowaše w synagozy, a dokelž tu tónkróć dlěje wostać nochcyše, slubi do Efesa na dlěši čas so wróćić. Přez Caesareju poda so do Jeruzalema a po swjatkach zasy do Antiochije. (Jap. sk. 18, 22.) To bě w l. 54.

(Pokročowanjo.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Fuldy. Njedawno přija Swjaty Wótc generalny kapitl Oblatow bjezhrěšnoho podjeća z Hünfelda p. Fuldy. Při tutej składnosći mjenowaše wón jich „specialistow za wobćežne misijóny“. Wón jich tak pomjenowa, dokelž su jako wosebity nadawk sebi stajili, w najpusćišich a ćežko přistupnych krajinach zemje wjesołe powěstwo wo Khrystusu wopowědować. Misijonarojo, kotřiž so na tutej awdiency wobdźělichu, běchu ze wšelakorych krajow přišli. Slědy jich ćežkoho a wulcyzasłužbnoho dźěła pokazowachu so na jich ćěle, kaž to Swjaty Wótc wosebje wuzběhny. Za bamža je to z wulkim tróštom, praji Pius XI., a za nich samych z rjanym mytom, wědźeć, zo woni a jich sobubratřa w lodowych kónčinach połnócnoho čopa a w smalatej horcoće aequatora dźěło za kralestwo Khrystusowe wukonjeja.

Cyrkwinske noworjadowanjo w sudetoněmskim kraju. Bamžowska nowina „Osservatore Romano“ wupraji so njedawno, zo budźe dźiwajo na zjednoćenjo sudetskoněmskich krajinow z Němskej nuzne, mjezy diecezow po přeměnjenju krajnych mjezow znowa postajić. Nowina rozpisuje bliže, kak je katolska Cyrkej w dotalnej Češkosłowakskej była rozrjadowana, a kak wulki bě podźěl němskich katolikow mjez jeje wobydlerstwom. Po tym słušeše 650 000 Němcow k Pražskomu arcybiskopstwu,

---

synojo na studije, dźowki na dalše hospodarske wukubłanjo, wjedźeše je mać před wołtark a rjekny: „Tule je twoja křestnička. Sobudać tebi ju njemóžu, ale žiwe dopomnjeću na nju njech tebje na wšěch twojich pućach přewodźa. Radšo chcu widźeć, zo mi tebje na marach w běłym kitelu přinjesu, dyžli zo by přišoł strowy, běły čerwjeny, ale kaž čerwjene ličkate jabłuko, kotrež ma we wutrobje čerwja. Njewěrno, tajkoho jabłuka ty njerodźiš? Ja pak njepřeju sebi tajkoho syna, tajkeje dźowki.“

Jako wozdoba domjacoho wołtarka dźěleše so też sněhowka do wšěch bjesadow, kotrež so tu často ze susodami, znatymi a přećelemi wjedźechu. Wulke słowo wjesć sněhowka njerodźeše, ale jenož ćiše připosłuchać, wjele dobroho z cyłoho swěta słyšeć, to běše jeje radosć. „Swět so wjerći“, tak měješe swójbny nan při tajkich bjesadach spomnić. „Při tym so wjele spowala, ale też zasy zestaja. To najzrudniše je, zo prawda při tym často do spódka přińdźe, a njeprawda kaž hordy, naduty pucheŕ zwjećha płowa. Ale swět so wjerći, swój čas přińdźe prawda tola zasy do zwjećha, a pucheŕ njeprawda so zasy zwjeze a wostanje we hłubinje pohrjebany kaž so słuša.“ Při tychle bjesadach zhoni sněhowka wšitke podawki z blizka a z daloka, wjesołe a zrudźace, khwalobne a poroka hódne. Ow, što by stare rubišćo tam w kapali na drjewjanym hozdźiku powědać mohło! Cyłe wulke zhromadźizny by mohło hodźiny dołho zabawjeć ze swojoho pomjatka. Tola wone so rady do swětnych wěcow njeměša; te człowjekej jenož hłowu zawjerća, a to ženje derje njeje. Tohodla najradšo tele časy we swojim spominanju přeskakuje, zo by ćim dlěje při wopominanju toho dnja zastawało, kotryž je jomu najwjetšu česć a najwjetše zbožo wobradźił.

Njewuprajny rjany běše tónle dźeń. Na wšě třiceći lět bě so pominyło, a najstarši syn něhdušeje zbožowneje njewjesty wróći so po dołhich studijach ze seminara jako nowoswjećeny měšnik. Ow, kak so joho mać radowaše, kak zbožowna so khwaleše a Bohu so dźakowaše, zo je tónle dźeń dočakała, na kotrymž jeje lubowany syn prěni króć k wołtarjej Božomu přistupi!

„Widźiš, kak so tebi wšitko dopjelnja“, měnješe sněhowka, dokelž też wona běše cyle blizko, hdyž so mać a syn postrowještaj, „kak so tebi wšitko dopjelnja, štož je moja luba plećerka přećow tebi do mnje sobu zapletła! Ow, wona měješe tajke čiste, jasne wóčko, zo móžeše do přichoda hladać.“

„A tule, mój lubowany syno“, rjekny mać.

„Tule sym, tak na posćěnju!“ chcyše sněhowka hižo zawołać, dokelž móžeše so lědma swojeje radosće dowobarać, a chcyše so hibajcy pozběhnyć, tola prawy wokomik so hišće dopomni, zo doprědka wołać a doprědka so tłóčić njeje dobre wašnjo, wosebje wosobni ludźo to njerady widźa, tuž přistojnje mjelčeše, doniž njepřińdźe za nju čas.

(Pokročowanjo.)

500000 k arcybiskopstwu Wołomucskomu, 200000 k biskopstwu w Budějowicach, 300000 k Brnjanskomu biskopstwu, 950000 do Litoměricskeje diecejzy. Litoměricska diecejza přińdźe k Němskej, za zbytne, Němskej přidźělene přestrenje budźe diecezanska organizacija so znowa rjadować dyrbjeć. Toborunja budźe cyrkwinske noworjadowanjo we zbywacej Českosłowakskej trěbne, dokelž su so też tu dalokosahace přeměnjenja stałe. Po 11. stawje konkordata ma so Vatikan, štož nowotwarjenjo diecejzow nastupa, z němskim knježeństwom doreč̌eć.

Japanska. Po najnowšej statisticy wobsedźi Japanska sama, bjez Koreje a kupy Formosy, 319 katolskich cyrkwjow a kapałow, 408 měšnikow (115 domoródnych, 293 wukrajnych), 233 klóštrskich bratrow (127 domoródnych, 104 wukrajnych), 1161 sotrow (672 domoródnych, 489 wukrajnych), 112 wulkich a 271 małych seminarow, 1 katolsku univerzitu w Tokiu, kotruž wótcojo jezuitojo nawjeduja, 53 srjedźnych šulow z 15036 šulerjemi, 27 syrotownjow z 829 dźěćimi, 8 starobnych wustawow, 2 koloniji za wusadnych z 178 khorymi a 15 khorownjemi.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy.

Křćeni (januar—junij 1938): 11. 1. Jurij Michał, m. s. Pawoła Nowotnoho ze Zejic; 11. 1. Rudolf, njem. s. Marje Lorencec z Hórkow; 16. 1. Hilža Lejna, m. dź. Jakuba Pawoła Domanje z Worklec; 16. 1. Jurij Michał, m. s. Jana Jurja Wincarja z Worklec; 16. 1. Jurij, m. s. Jurja Krupa z Khróśćic; 23. 1. Marja Hańža, m. dź. Jurja Hejduški z Jaseńcy; 23. 1. Jurij Šćěpan, m. s. Jurja Kokle z Wudworja; 30. 1. Herta Hańža, m. dź. Pětra Pawoła Hanskoho ze Smječkec; 30. 1. Hana, m. dź. Jurja Pohonča ze Stareje Cyhelńcy; 6. 2. Herta Katyrna, m. dź. Artura Jurja Martina z Jaseńcy; 6. 2. Marja Monika, m. dź. Pawoła Pětra Wićaza z Jawory; 9. 2. Marja, m. dź. Pětra Pawoła Čornaka z Hrańcy; 10. 2. Franc Jurij, m. s. Pawoła Krala z Kukowa; 13. 2. Beno Jurij, m. s. Michała Šramy z Worklec; 15. 2. Wórša, m. dź. Bjarn. Nowaka z Hory; 20. 2. Hańža Herta, m. dź. Jana Wjeńki z Lejna; 27. 2. Hańža Antonija, m. dź. Pawoła Herlicha z Worklec; 3. 3. Terezija, m. dź. Jana Bjarša ze Swinařnje; 6. 3. Lucija Marja, m. dź. Jurja Mikł. Salowskoho z Worklec; 6. 3. Pawoł, m. s. Jana Rjedy z Łuzća; 8. 3. Marja a Měrćin, dwójn. Bena Šołty z Hatow; 20. 3. Wórša Franciska, m. dź. Mikławša Kindermana z Worklec; 20. 3. Marja Lejna, m. dź. Jurja Bika z Pančic; 20. 3. Měrćin, m. s. Michała Kokle z Now. Wjeski; 20. 3. Měrćin Beno, m. s. Jurja Rachele z Jawory; 20. 3. Herta Monika, m. dź. Jana Šćěpana Wawriki z Now. Jaseńcy; 22. 3. Marja Terezija, m. dź. Jana Ješki z Khróśćic; 27. 3. Ludwig Mikławš, m. s. Jakuba Rynča z Pančic; 31. 3. Monika Marja, njem. dź. Herty Hozec z Khróśćic; 3. 4. Wórša, m. dź. Korle Bruna Młynka z Worklec; 10. 4. Monika Klara, m. dź. Jurja Mahra z Lejna; 18. 4. Hana Terezija, m. dź. Jana Ryćerje z Now. Jaseńcy; 24. 4. Marja Madlena, m. dź. Bjarnata Kubicy z Jawory; 28. 4. Brigita, m. dź. Jurja Józefa Kochtera z Kukowa; 30. 4. Jan Jurij, njem. s. Hany Rychtarjec z Kukowa; 30. 4. Rozalija, njem. dź. Hany Čornakec z Hórkow; 1. 5. Marja Terezija, m. dź. Jurja Weidlicha z Now. Bóšic; 3. 5. Jan Jakub, m. s. Jurja Pawoła Jakubaša ze Zejic; 5. 5. Beno Křesćan, m. s. Mikławša Marka z Časec; 8. 5. Albert Jurij, m. s. Jurja Jancy z Worklec; 8. 5. Beno, m. s. Jana Deleńki z Now. Wjeski; 10. 5. Lejna, njem. dź. Hany Dórnikec z Łuzća; 11. 5. Terezija Monika, m. dź. Pawoła Jurja Miča z Dobrošic; 5. 6. Jurij Alois, m. s. Bjarnata Maršnera z Khróśćic; 5. 6. Hańža, m. dź. Jurja Bjarša z Lejna; 6. 6. Beno Pawoł, m. s. Józefa Jurja Bjedricha z Worklec; 19. 6. Gerhard, m. s. Pawoła Rynča z Dobrošic; 19. 6. Jurij Měrćin, m. s. Louisa Frycy Kobša z Worklec; 20. 6. Gerhard, njem. s. Marje Mrózec z Khróśćic; 26. 6. Alois Křesćan, m. s. Jurja Mikławška z Khróśćic.

Wšelčizny.

„Prajiš po prawym wšitkim ludźom čistu wěrnosć?“ — „Wšěm wšak nic, skónčnje chceš tola też někotrych přećelow měć!“

*

Što je tón winik? Pětr ma bolosće w žiwoće a wije so z bolosćemi kaž waka. Mać swari: „To pak sy zasy raz njezrałe slowki jědł, tuž sy sam na tym wina!“ — Pětrk skorži: „Tak, sam wina? Čohodla na swojoho hólčeca lěpje njekedźbuješ!“

*

Hdźež puć z našika dźe, stary pohonč pomału jědźe.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

1. njedźela adventa, 27. nov. 1938:
Boža mša str. 3; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

2. njedźela adventa, 4. decembra 1938:
Boža mša str. 11; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatej Borborje str. 463; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 1041. z Budyšina: Jan Skala; 1042. ze Šlegla: Jurij Wjacsławk; 1043. 1044. z Różanta: Jurij Klimant, Jurij Šołta; 1045. z Hrańcy: Jurij Wjeńka; 1046. z Budyšina: Mikławš Pawlik; 1047. z Drježdźan: Madl. Kórjeńkowa; 1048. ze Zdźerje: Marja Čórlichec; 1049. z Wulk. Dubrawy: Józef William.

Dobre wosuški

Sultania . . 500 gr 45, 43, 38 pj.
Małe rózynki . . . 500 gr 42 pj.
Mandlowe narunanjo 250 gr 50 pj.
Hórke aprik. płóčki 500 gr 90 pj.

K tomu najlěpši wonjaty
Hache-kofej
125 gr **48, 60, 65, 70 pj.**
Gustav Hache, Budyšin
Butrowe wiki

Pytam k 15. decembrej abo k 1. januarej
hospodarja.
Hana Bermichowa na Horje čo. 17.

Čopłe košulki, šlipfry nócne košle, spanske wobleki wulki wuběrk pola **Kurt Erler** Budyšin Žitne wiki 28

Palenc litr 2,— **2,40 2,75**
Likěry
wulki wuběrk, litr **3,60**
Paleny kofej
125 gr **50 60 70** pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Łožowe-, blidowe-diwanowe-, sofowe **přikrywy** wulki wuběrk pola **Kurt Erler** Budyšin Žitne wiki 28

Wupjerki
ma też dźensa hišće w dobrej hódnosći,
pisane cychi
też we 2 posl. šěri w rjanych mustrach
A. Kasper měj. **J. Pilopp**
w Budyšinje
na Jerjowej hasy 3 (Heringstr.)

Čorny nahł. bant
wjele pod hódnotu
3½ mtr. 22 cm šěroki 5.95 hr.
Skazanki wot 25 mtr. 1.40 po mtr.
Fritzsche
Dresden A 21 Schlüterstr. 42

Weidlichec kožucharnja w Halštrowje
poskića najwjetši wuběrk **kožuchow** wšěch družin za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach. — **Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože** we wšelakich hódnosćach a barbach. — **Woprawdźitu skunksowu bramu** 98,— hr. **Športske kožuchi a joppy** za mužow cyle po wulkej módźe. Kožuchowe **podšića, khornarje** atd. we wulkim wuběrku.
Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Za hody smy přihotowani!
Wobućo
wšěch družin — we wulkim wuběrku — pjenjezhódnje
SCHUH **Wegener**
Budyšin **Bohata dróha**

Mustrowane khuty
čorne wołmjane, na 130 cm šěroke **9.50 8.50 5.50**

Woknješkate wołmjane tkaniny
za rubiška, 130 cm šěroke **6.95**

Wołmjane zwjerchi za khuntuše a kožuchi . . **11.50**

Dźěłana žida k falam
jenobarbna a mustrowana . . **3.75 3.30 2.75**

Joh. Schaaf

Bohata dróha (zakhod tež wot Kotołskeje hasy)

Hody so bliža!

Wjele nowych rjanych wěcow je dóšło: khuty, fale, rubiška atd. Přińdźće k nam pohladać — bjez nuzowanja ke kupowanju — tak rjane wěcy sće zrědka hdy widźeli!

Alphons **Schaubeil** Bohata dróha

Z wosebitym wotdźělom za serbsku drastu.

Maš w Twojim domje hižo Boži narod?

Słuša ke křesćanskomu hodownomu swjedźenjej!

Bože narody we wšěch płaćiznach a wuwjedźenjach, też jednotliwe figury a narunanske dźěle poruča

Dombuchhandlung M. Dilger

w Budyšinje, Při mjasowych jětkach 5

Twoje hodowne přeco:

Ski=wuhotowanjo T. Albert

w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Štrykowana drasta

je woblubjena dla derje sedźacych formow a dźeržliwosće we nošenju. Drasty, ječki a pulovry rjenje wuhotowane, namakaće pola mje we wšelakich nowosćach we wulkim wubjerku.

Žonjace drasty, ćeńka wołma, we módnych barbach
hr. 32,50 28,75 26,— 24,75 23,40 19,—

Žonjace ječki, nowe rjane mustry
hr. 15,25 14,— 11,50 9,30 8,60 6,20

Žonjace pulovry hr. 12,40 11,— 9,70 7,25 5,95

Sudetsko-němska štryk. drasta z ćeńkeje wołmy

Žonjace drasty, 2 dźělej, z torhadłom hr. 26,75

Pulover-ječki, hibite, elegantne hr. 12,50 11,75 10,75

Wustajena je dźělba nowosćow w róžknym woknje

Otto Hauffe

Wuměnjenjo za přijomnu kofejowu hodźinku je dobre pječwo!

Myslu, ***pisana plata*** abo tórta, tykanc, lód z

Kneschkec konditarnje

wam też zesłodźi.

Garbarska hasa 3
Dalokorečak 2216

Ke kłóšćenju słódny mjedowy fykanc!

Žiwnosć

4 ha pola, blizko při domskim, je hnydom na předań abo k přenajeću. Bliže zhoniće **we Wutołčicach čo. 4.**

Dźak

Róženčanskej Maćeri Božej za wusłyšanu próstwu!

Zjawny dźak

swj. Józefej, swj. Hawštynej a swj. Monicy za wusłyšanu próstwu!

Zjawny dźak

swj. Judźe Tadejej za wusłyšanu próstwu!

Po dołhej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći a derje přihotowana na puć do wěčnosće zemrě sobotu 5. nazymnika moja horcolubowana mandźelska, naša luba sotra, ćeta a swakowa

Hańža Bartowa

rodź. Nowakec z Njebjelčic

w starobje 59 lět a bu na wosadnym kěrchowje swjatočnje pokhowana.

Za mnohe wopokazma lubosće a česćownosće, wosebje za bohaty wopyt na pustym wječoru a wobdźělenjo na pohrjebje wuprajamy wšěm swój

najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez“,

wosebje wysokodostojnomu knj. fararjej Wjeńcy za časćiše domawobstaranjo a nošerjam za k-rowu-njesenjo.

W Khrósćicach, Njebjelčicach a Brěmjenju,
na dnju pohrjeba, 9. nazymnika 1938.

W mjenje zrudnych zawostajenych:
Mikławš Bart, mandźelski.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

49. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 3. decembra 1938.** | **76. lětnik.**

Twarće sebi „Bože narody“!

Do kóždeje křesćanskeje swójby słuša k hodom „Boži narod“ z božodźěsćowym štomom.

Štyri tysac lět přihotowaše so človjestwo na slubjenoho Messiasa, wumožnika swěta. Na to dźiwajo postaja nam swjata Cyrkej za pokutny čas adventa (přikhad) štyri njedźele. Advent, tež předhodźo mjenowany, je čas dušinoho přihotowanja na duchowny přikhad Jězusdźěćatka. Naša duša žada stajnje za Wumožnikom, zo by w hrěchach njezahinyła. Tak swjećimy advent w nadźiji a dowěrje, zo Syn Boži tež kóždej pokutnej duši wumoženjo přinjese. Hižo woła prědaŕ w pusćinje, swjaty Jan křćenik: „Přihotujće Knjezej puć!“ (Bože mšě z romskoho misala.)

Njedyrbjeli pak w ćichim času adventa tež na to myslić, kak sebi hody swój dom na hódne křesćanske wašnjo wudebimy? Kak mohło drje so to lěpje a wustojnišo stać, hač z rjanym „Božim narodom“ a pyšnym božodźěsćowym štomom! Póznawamy dźěn runje w tym zwjeselacy wuraz bóžskeje lubosće a miłosće.

Je stara wěrnosć: Štož je za človjesku dušu nuzne, ważne a spomožne, dyrbjał človjek hłuboko do wutroby zašćěpjene, haj samo stajnje před wočomaj měć. To je w prěnim rjedźe naše wumoženjo přez Khrystusowe hórke ćerpjenjo a wumrěćo na křižu. „Přez twój swjaty křiž sy cyły swět wumožił“ (pobožnosć křižowoho puća).

Tohodla woznamjenjamy so při paćerjach ze znamjenjom swjatoho křiža. Wulki pjatk wotkrywa měšnik swjatočnje Božu martru ze słowami „Ecce lignum crucis — hlejće drjewo křiža, na kotrymž je wisało zbožo swěta; pójće, kłońmy so!“ A wonka na pućach zetkawamy so ze swjatymi křižemi a nutrnje strowimy Toho, kiž na křižu něhdy za nas so poda. A wěsće tež we kóždej dobrej křesćanskej swójbje na wuznamnym městnje Božu martru wuhladaš.

Njedyrbjeli tohorunja spočatk našoho wumoženja přez wočłowječenjo Zbóžnika we narodźe Jězusdźěćatka podobnje widźomnje česćować? Tamny khuduški žłobik we hišće khudšej Bethlehemskej hródźičcy je tak jasny wuraz bóžskeje lubosće a miłosće našoho Wumožnika napřećo nam človjekam, zo dyrbjał so kóždy křesćan dźeń wote dnja z dźakownej wutrobu na to dopomnjeć. Naša swjata Cyrkej sebi tohodla tež wot wěriwych należnje přeje, hdyž ranjo, připołdnjo a swjaty wječor zwonić dawa, zo, hdyž klakanjo bije, nutrnje jandźelske powitanjo wuspěwamy. A hdyž w třećim postrowje so modlimy: „A Słowo je so mjaso sčiniło a mjez nami bydliło“, t. r. druha bóžska wosoba je so wočłowječiła, bijemy so poniżnje na wutrobu.

Hdyž pak šćedrosć a dobroćiwosć Boha našoho Zbóžnika so zjewi, wozboži nas. (2. hodowna Boža mša.)

Tule potajnosć bóžskeje lubosće z cyłej wutrobu horco zapřimny swjaty Franciskus seraphicus. Tónle japoštoł miłeje, poniżneje wutroby a njesebičneje lubosće běše dźěn wosebiće powołany, wo bóžskej lubosći swojim sobučłowjekam předować. Zo by to ćim raznišo a dokładnišo před dorosćenymi, wosebje pak tež před dźěćimi dokonjał, rozsudźi so, we hodownym času „Boži narod“ we wobrazu a w postawach předstajeć, kaž my to dźensa hišće w kóždej samo najkhudšej cyrkwičcy widźimy. Tež we mnohich dobrych křesćanskich swójbach wobdźiwamy „Bože narody“ w jich hnujacej, pozběhowacej rjanosći.

Swjaty Franc z Assisi je lěta 1222 jako putnik do Swjatoho Kraja pućował a so w Bethlehemskej hródźičcy na samsnym swjatym městnje, hdźež so naš Wumožnik narodźi, nutrnje modlił. Móžu sebi žiwje předstajeć a sobuzačuwać, kak so pobožnomu putnikej w tak wurjadnej swjatnicy wutroba hrěješe, hdyž so dopominam na lěto 1932, hdźež něhdźe z 30 duchownymi putnikami při samsnym swjatym městnje klečo spěwach „Swjata nóc, ćicha nóc“, tak zo hnujace sylzy radosće po něčim naš hłós poddusychu

Njezabudu nihdy na swjatočne a radostne wokomiki wopora Božeže mšě, kotruž móžach we samsnej swjatnicy swjećić.

Človjek wobstoji nic jenož z njesmjertneje duše, ale też z widźomnoho ćěła; tohodla chce za wobej něšto měć, štož joho k njebjesam pozběhuje: za dušu njewidźomnu hnadu a za ćěło něšto, štož ze samsnymi zmysłami widźi, słyši a začuwa. Tole dźěn pokazuja jasnje swjate sakramenty, kotrež Zbóžnik nam človjekam dari: njewidźomnu hnadu a widźomne znamjenja. Tak je so też druha bóžska wosoba w Jězusdźěćatku wočlowječiła, zo by so človjekam we wšěm runała, jenož nic w hrěše; zo by človjekam była z widźomnym přikładom, kotryž móhli sćěhować; zo by nam na swojim samsnym ćěle přez swoje hórke ćerpjenjo a wumrěćo dokładnje pokazała, što su hrěchi človjekow přećiwo Bohu zawinyłe.

Tole na tak wuznamnym městnje bóžskeje miłosće rozpominajo, so naš Swjaty rozsudźi, wo wočlowječenju našoho Wumožnika časćišo zahoriće předować a tute potajnstwo widźomnje w „Božich narodach“ swojim sobučlowjekam žiwje a jasnje předstajeć. Bethlehemska swjatnica je hišće dźensa tasama prózdnjeńca z Jězusowych časow, kaž so něhdy za stadła na pastwišćach wužiwachu. Wězo je křesćanska lubosć nahe sćěny z drohotnymi płachtami wudebiła. Zwonkowny zatup do prózdnjeńcy bu pozdźišo z basiliku Božoho naroda wot swjateje Heleny lěta 313 zatwarjeny. Zastupuješ nětko ze spomnjeneje basiliki po dwěmaj skhodomaj, jedyn z 13, druhi ze 16 skhodźeńkami. Prózdnjeńca je 12,30 mtr. dołha a 3,15 mtr. šěroka, a dokelž je bjez woknow a tohodla ćěmna, z 53 lampkami wobswětlena.

K rańšej stronje je do sćěny wołtař zatwarjeny. Pod nim wuhladamy do běłoho marmora zapuščenu pozłoćenu hwězdu, a kołwokoło čitamy słowa: „Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est — Tu je so z knježny Marije Jězus Khrystus narodźił.“

Z nutrnymi začućemi wopušći swjaty Franc z Assisi tele tak swjate hnadowne městno, a so domoj do Italskeje wróćiwši swjećeše hižo přichodne hody swjatočnje z „Božim narodom“. Dokelž běchu wobydlerjo joho domizny zwjetša wowčerjo, wuwjedźe swoju ideju takle: Patoržicu připrawi w skałojtych horach Greccio pola Assisi wołtařk; pódla njoho staji žłobik, położiwši do njoho něšto słomy za lěhwo Jězusdźěćatka. K prawicy a k lěwicy stoještaj młodźenc a knježna, předstajacaj mać Božu a swjatoho Józefa. Z boka žłobika běštej woł a wóslik přiwjazanej. Prědku běchu so pastyrjo z jich wowcami zestupali, kotrež běchu z wokolnych pastwišćow přihnali.

To běše žiwjenjo a hibanjo a radosć mjez dźěćimi a staršimi! Z blizka a z daloka běše so też wulka črjóda ludu zešła. W nocy w 12. hodźinje měješe jedyn franciskan swjatočne kemše, a Franciskus Seraphicus prědowaše wo luboznym Jězusdźěćatku w Bethlehemskim khuduškim žłobiku, wo Božej miłosći a lubosći napřećo nam človjekam. Wědźeše z tajkej zahorjenosću a z tajkim zapalom ke swojim pobožnym připosłucharjam ręčeć, zo wšitcy dźakownje wuznachu: Tak swjatočnje njejsmy hišće žanu Božu nóc a žane hody swjećili! Kóždy měješe začuće, jako by wobraz žłobika a Božoho naroda w Bethlehemskej hródźičcy počał wožiwjeć a jako by z pobožnymi pastyrjemi při žłobiku so modlił.

Powěsć wo tejle swjatočnej Božej nocy so bórzy koło wokoło rozšěri. Tajkule Božu nóc z Božim narodom chcyše nětko najradšo kóždy sobu dožiwić. Tola to so wězo njehodźeše kóždy raz a wšudźom přewjesć. Tohodla počachu Boži narod z postawami twarić: městačko Bethlehem, hródźičku ze žłobikom a ze swjatej swójbu, pastyrjow z wowckami a pozdźišo tšoch kralow z přewodom a z kamelemi, štomiki, kefčki a druhe.

Tónle pobožny hodowny nałožk rozšěri so bórzy daloko a šěroko po cyłej Italskej, po času też dale přez italske mjezy do dalšich krajow. Też Swj. Wótc tajkele hodowne wašnja khwalobnje připóznawaše. Wězo njebudźa tajke Bože narody, kaž so w křesćanskich domach twarja, ženje hoše dźěćace hrajki.

Ale človjek njeby wěrił, kak runje też dźěći wušiknje na jednore, tunje wašnjo hodowny Boži narod zestajeć a wutwarić rozemja. Sym druhdy dźěćom pokiwy dawał za načiski wowckow, pastyrjow, hródźički, swjałeje swójby a tšoch kralow na twjerdej papjerje abo desćičkach; za hródźičku přihodźeja so wjetše cigarowe kašćiki; z pisanej papjeru hodźa so lohko hory a hórki tworić; za pastwišća wužiješ lěsny moch, běły abo wšelakorje barbjeny pěsk; samo štomiki a kefčki hodźa so lohcy z hałžkow a lěsnych koruškow zhotowić. Tak běchu sebi někotre dźěći na tunje wašnjo rjane Bože narody zestajałe; někotre z nich hodźachu so samo we našim Lubijskim muzeju při hodownej wustajeńcy zjawnje pokazować a mnozy je wobdźiwachu. Što budźa hakle dorosćeni z rozhrětej křesćanskej wutrobu a z hišće wjetšim wušikom docpěć móc!

Kóždolětnje w hodownym času puću ju do Filipowa, Jurjowoho Lěsa (Georgswalde), Rumburka abo do Słanknowa a wokřewjam a wjeselu so tam nad runje tak wumělskimi kaž z nutrnej pobožnosću zhotowjenymi Božimi narodami.

Bližše češke mjezy su spadnyłe, a budźe drje nětko lóže, tajki putniski wulět k Božomu dźěsću w hodownym času činić. Haj, hižo w Šěrachowje, Sohlandźe a susodnej Fugawje nadeńdźeš rjane Bože narody. Mjez nimi je wosebje Fugawski, kołwokoło wulkoho wołtarja z wumělskimi figurami zaměstnjeny, wopyta hódny. Tola nic jenož we cyrkwjach je nadeńdźemy, ale też we domach, samo we najsnadnišich khěžkach pola khuduškich swójbow. Často je tu wjetši dźěl „dobreje jstwy“ za Boži narod připrawjeny. Nan a mać z dźěćimi, a před nimi hižo pradźěd su na nim twarili a při tym swoju radosć měli.

Tak zjednoća domjacy Boži narod swójbnych a swójby a bywa nadobne žórło duchownoho wjesela a měra a nabožnoho zabawjenja za staršich a dźěći.

Wy křesćijenjo, o lubujće joh'!
Wy stari a młodźi, wy bohaći a khudźi
Jom' přinjesće wopor a kóždy sam so!

A što nětko naš božodźěsćowy štom? Tu a tam maš te prašenjo: božodźěsćowy narod abo božodźěsćowy štom? Nic abo, ale wobej, słušatej hromadźe kaž korjeń a štom.

Božodźěsćowy štom, w někotrych krajach nimale njeznaty, bu pola nas hakle w 17. lětstotku rozšěrjeny. Joho přecyzelene hałzy dopominaja nas na štom žiwjenja w paradizu; sapace swěčki pak na našoho Wumožnika, kotryž so w Bethlehemskej hródźičcy srjedź ćěmneje nocy jako dźěćatko narodźi, při tym pak w njebjeskej swětłosći njebjo rozswětli, a jandźeljo khudym pastyrjam krasnu hymnu zanjesechu: „Gloria in excelsis Deo — Česć budź Bohu we wysokosćach“; našoho Wumožnika, „w nim bě žiwjenjo a žiwjenjo bě swětło człowjekow; a swětło we ćmi swěći a ćma je njewobja; to bě prawe swětło, kotrež rozswětla kóždoho człowjeka“ (Jan 1, 4). A skónčnje wšelakore dary na štomje a pod štomom předstajeja nam wšelakore hnady, kotrež naš Wumožnik nam człowjekam přez swoju swjatu Cyrkej tak nadobnje wudźěluje.

Boži narod je tak rjec wožiwjacy korjeń, z kotrohož nam božodźěsćowy štom wurosće. Tohodla dźěn też hody w kóždym Božim domje při Božim narodźe też božodźěsćowy štom stoji.

Lubi starši, nano a maći, njezabudźće potajkim k hodom na to, zo do kóždeje křesćanskeje swójby w hodownym času też Boži narod a božodźěsćowy štom słuša!

O zbóžny tón čas, kiž zwjeseli nas!
Wšu wołóži bolosć a zbudźi nam lubosć
K tom' dźěćatkej, kiž njebjo wotewri zas.

Arcym. P. Šołta.

Ženje njejsym widźał, zo by štó, kiž bě sobuželny a darniwy napřećo swojomu bližšomu, bjezbóžneje smjerće wumrěł.

S. Hawštyn.

Rorate coeli.

Tak bluke, ćmowe mróčele
To cyłe njebjo wobléhuja,
A słónčnym pruham kročele
K nam z mhłowej murju zastupuja.

Na zemi zymne leža mhły,
Zo z nimi swět so cyły kuri;
Z dnjom kóždym dléše rostu ćmy,
A ćémnosć bucha so do duri.

Wšo třepoce a dyrkoce,
Kaž na sudny by dźeń so hnało;
Tak ćichozrudne wšitko je,
Kaž k mréću by so hotowało.

Hałozy hoře, kefk a štom
Kaž prošo k njebju wutykuje;
A zemja z ćežkim bolenjom
Tak zdychuje a zapłakuje:

Ach, njebjo zamknjene, so smil
Nad našej zrudobu a tuhu;
K nam do ćmy ze swětłom so skhil
A wumóžacu pósćel pruhu!

Też človjek je so načakał;
Wón k njebju woła ze přirodu,
Zo zemi Bóh by słónco dał
A zhojił ćmy a zymy škodu. —

Njebjesa hnuje prózstwow móc;
Přez mróčele so słónco dréje;
A z njebjes stupi w Božu nóc,
Kiž z woćow ćmu a z dušow stréje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróśćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje srjedu, 7. decembra 1938, popołdnju w 2 hodź. w Khróśćicach a 1/44 hodź. we Worklecach.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu pjatk, 9. dec. 1938, w młodowni.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 6. dec. 1938, popołdnju w 2 hodź. w Sernjanach, 1/44 hodź. w Pěskecach a 3/44 hodź. w Njebjelčicach.

Z Njebjelčic. W nocy wot pjatka k soboće trubješe so w našej wsy k wohnjej. Paleše so wot wsy zdaleny Pěskowy młyn. Tam běše woheń wokoło 1/22 hodźin we młynje wudyrił, kotryž so na cyły młyn a domske wupřestrě. Wobej twarjeni běštej masivnej. Wobsedźeŕ młyna, knjez Čornak, běše w zańdźenych létach w młynje wjele twaril a jón cyle z nowočasnymi připrawami a mašinami wuhotował. Też domske běše napjelnjene z nadobu a meblemi. Wjele šatow a meblow so spali a w młynje něhdźe 600 centnarjow žita a muki. Wobsedźeŕ, hačrunje ma zawěsćene, ćežko škoduje. Dołho budźe trać, prjedy hač budźe zasy mléć móc a wjele budźa nowočasne mašiny płaćić. To běše za někotry čas hižo třeći Boži woheń, kotryž „sandmłyn“ domapytaše. Kak je woheń nastał, njeje znate.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so póndźelu, 5. dec. 1938, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach, 1/44 hodź. w Ralbicach a w 4 hodź. w Smjerdźacej.

Z Połčnicy. Katolikam w Połčnicy je so wulke wjeselo stało. Su so tam dwoje měsačne kemše zawjedle. Započatk adventa je so započało a to kóždu druhu a štwórtu njedźelu měsaca 9,15 hodź. w hotelu „Grauer Wolf“. Prěnje Bože służby zańdźenu njedźelu běchu derje wopytane.

Z Drježdźan. Prěnja adventska njedźela bě za našich tudomnych krajanow wuznamna, dokelž mějachu zasy serbske kemše. „Sléborna kapała“ w Taschenberg-Palais bě nimale połna, a je wosebite wjeselo, widźeć tajku čŕjódu knježnow w jich rjanej narodnej drasće, kaž bě to posledni króć. Naš znaty słownikaŕ knjez kons. rada Kral prědowaše we lubej maćerščinje wo přikhadźe našoho Zbóžnika, a adventske kěrluše porjeńšichu Božu służbu. — Přichodne kemše budźa prěnju njedźelu po Nowym lěće, 8. januarja.

Prync Jan Jurij †

W hrodźe Althausen we Württembergskej, hdźež pola přiwuznych na wopyće přebywaše, zemrě w nocy k štwórtkej, 24. nov., w 69. lěće žiwjenja po krótkej khorosći na ćežku kripu prync Jan Jurij, bratr njeboh prjedawšoho sakskoho krala Bjedricha Augusta III. Joho ćěło bu do Drježdźan přewjezene a we kralowskim rownišću w Dwórskej cyrkwi wutoru 29. nov. swjatočnje pokhowane. Dwórska cyrkej bě do ćěmneje žarowanskeje pychi zdrasćena; měješe dźěn zasy jenomu sobustawej wjerchowskeje swójby Wettinskeje poslednju česć wopokazać. Čestnu stražu při kašću dźeržachu wyškojo staroho wójska. Krasne wěncy wobdawachu kašć, kotryž bě z wulkej płachtu we Wettinskich barbach zawodźety, na kotrejž nahłownik a mječ njeboćičkoho leżeštej.

Krótko do 1/211 hodź. přińdźe najdostojn. knjez biskop Mišnjanski přewodźany wot syły duchownych a dźeržeše swjatočne requiem. Po swjatym sćenju stupi pater Jurij, wójwoda sakski, na klětku, zo by swojomu wujej posledni postrow zawdał. Z jednorymi ale hnujacymi słowami nawjaza swoju rěč na woponowe hesło Wettinow: „Providentiae memor — Předwidźiwosći dowěrjejo“, kak je njeboćički tutomu hesłu stajnje swěrny wostał. Joho ponižna, hłuboka wěra dopomha jomu wšitko wjesołe a też zrudźace we žiwjenju we swětle wěčnosće wobhladować. Wšědnje bě přitomny woporej Božeje mšě a dóstawaše też wšědnje swj. woprawjenjo. Joho poslednje słowa na smjertnym łožu běchu: „Poručam so a swoju dušu swojomu Bohu“. Z próstwu: „Knježe, daj jomu wěčny wotpočink“ skónči wysokodostojny prědaŕ swoje jimace słowa.

Po skónčenym woporje Božeje mšě požohnowa najd. knjez biskop kašć. 10 wojeńskich podwyškow pod nawjedowanjom stotnika njesechu kasć do rownišća, hdźež bliżši přiwuzni jón přewodźachu. Khutnje a swjatočnje dawachu zwony swoje poslednje božemje a třikróćny wutřěl čestneje salvy rěše přez row prynca, kiž bě nětko posledni wotpočink we swojej domiznje namakał.

Misijonar Advent.

Rozpominanjo za misijónsku njedźelu 4. decembra 1938.

Cyrkej sćele wjele misijonarow do swěta. Jeni nastajeja so do Afriki, druzy do rańšoho kraja, zasy druzy ćahnu do krajow k połnocy w snězy a lodźe. Jenoho misijonara pak sćele Cyrkej po cyłym swěće jenak, do kóždeje wjeski a do kóždoho města. Wón přikhadźa kóžde lěto też k nam, hačrunjež tola do misijónskich krajow njeslušamy. Advent je tutón misijonar, kiž je też zasy létsa po starodawnym wašnju k nam přišoł. Wobhladajmy sebi tola jónu tutoho prastaroho misijonara. Předołho wšak při nas njewostanje. — Joho drasta zda so nam nowa a njezwučena našimaj wočomaj być. Joho fijałkowu barbu njebychmy nětkle wosrjedź zymy wočakowali. Tola advent měni, zo dyrbi to tak być. Wón tola nowy čas cyrkwinoho lěta připowěduje, a tuž je tomu cyle njewšědna drasta přiměrjena. A potom ma to hišće dalši zmysł. Fijałkowa barba bóle do wočow pada. Křesćenjo njech njezapomnja, zo maja pokućić a so nakazać. Maja swoje znutřkowne wobnowić. Tajke poselstwo kóždy adventej zrozemić njebudźe. Snadź so jomu wotmołwi: pokućić, to tola njetrjebamy. K čomu dha pokućić? To nimamy woprawdźe za trěbne! Tola advent njedźerželi z tajkimi profetami. Wón dźerželi z wučerjom wšěch časow, Jězusom Khrystusom a tón je prajił: zo budźe w njebjesach nad jenym hrěšnikom,

kiž pokutu čini wjetše wjeselo, hač nad 99 sprawnymi, kiž pokuty njetrjebaju.

Rěč adventskoho misijonara je jasna, tola ćicha. Harowanjo a wołanjo wón njelubuje. Jomu je samo khwalospěw kaž Gloria přemócny. Tuž jón wuwostaja. Tola Credo, wěrju, wón spěwa! Docyła advent so wjele modli. Hdyž je hišće ćma a nóc, advent hižo stawa, zo by na jutnjach Boha khwalił. Do joho khwalby měša so zrudoba, zo su hišće tak mnozy na zemi pohani, kiž Boha njeznaja. To wšak jomu też wšitcy njerozemja. Praja někotři, što to nas stara. Wšak my do Boha wěrimy. Što nas čornuchojo abo indojo staraja. Advent wotmołwja na to: prawy křesćan widźi we swojej wěrje swětło. Te wón njese, hdźež je hišće ćma. To khwali Boha a pokoja človjeka!

Na advenće nam napaduje, zo do prědka pokazuje! Što woznamjenja tutón čin? Ecce dominus veniet, Knjez přińdźe! Advent chce puć přihotować za Knjeza. Štóž by našomu misijonarjej chcył do khribjeta padnyć prajo, my tola Boha znajemy, tomu by advent wotmołwu dał: nic kóždy, kiž praji: Knježe, Knježe, póndźe nutř do njebjeskoho kralestwa, ale tón, kiž čini wolu mojoho Wótca, kiž je w njebjesach, póndźe nutř do njebjeskoho kralestwa! Kiž ma na starości misijóny, zawěsće pomha njebjeske kralestwo twarić na zemi!

Při wšěm khutnym wustupowanju njeje advent pokhmurjeny misijonar. To wšak je wěrno; wulke smjeće wón njećini. Też za reje wón njeje. Te jenož, wón kaza, nětkle wostaj! Štóž jomu to za zło bjerje prajo, ani wjesela nam njepopřeje, dóstanje wotmołwu: Hdyž maš něšto wyše, dha to na bok połož a daj to potřěbnomu. „Khudych maće stajnje mjez sobu!“ Abo sy-li sebi něšto wot kurjenja abo druhoho zawjeselenja wottorhnył, wopruj to za ćělnu abo duchownu nuzu sobućłowjeka. To maš něšto wot toho a twój bližši hišće k tomu. To je wjesela dosć. Nima to advent prawje? Přemysl sebi to jónu ducy do jutni!

Smy sebi našoho misijonara wobhladali, z nim popowědali a jomu připosłuchali. Nětko joho znajemy. Póndźemy nětko z nim dale. Předołho nas wón přewodźeć njebudźe. Čim swěrnišo budźemy z nim wobkhadźeć! Wón sebi to zasłuži, naš starodawny a jenak přećelny misijonar, Advent. m. ž.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Na městnje zemrětoho probsta Dr. Stahlera bu wot Swjatoho Wótca tachant prelat Dr. Miltenberger za probsta Würcburgskoho kathedralnoho kapitla pomjenowany; prelat Miltenberger je wot lěta 1890 sem z měšnikom. 24 lět dołho bě wón z fararjom w Brückenawje. 1924 bu do kapitla powołany, 1935 na tachanta powyšeny. Hižo 8 lět dołho zastawa wón ćežke zastojnstwo generalnoho vikara Würcburgskeje diecejzy. — Joho naslědnik w dostojnosći tachanta Würcburgskeje kathedrale bu kapitular Dr. Staab. Hižo 37 lět skutkuje wón w měsće Würcburgu, najprjedy jako tachantski kapłan a pozdźišo jako wukubłaŕ duchownoho dorosta. Něhdźe 400 duchownych je so pod joho nawjedowanjom na swjate měšnistwo přihotowało, to je wjetši dźěł duchownstwa diecejzy.

Belgiscy dominikanoja su ze Španiskeje powěsć dóstali, zo je prjedawši generalny superior (wyšši) jich rjadu P. Bonaventura Garela de Paredes w Madridźe skóncowany. P. Paredes je so 1866 w Luarcy narodźił. Wón bě doktor filosofije, bohosłowstwa a prawow; hač do 1900 je skutkował jako profesor na Madridskej universiće. Ze swojimi wědomostnymi spisami doby sebi sławu w domiznje a też we wukraju. Wón je Španiskej a swjatej Cyrkwi wulkotne służby wopokazał.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 1050. z Nowych Bóšic: Jurij Rachela; 1051. 1052. ze Serb. Pazlic: Marja Haščyna, Jurij Rješka; 1053. z Łazka: Hańža Čornakowa; 1054. ze Šunowa: Hańža Handrikowa; 1055. z Koslowa: Hańža Čornakec; 1056. z Ralbic: Hana Brojerowa; 1057. ze Šunowa: Michał Mět; 1058. —1060. z Budyšina: Michał Glawš, Michał Žur, Madlena Šěrakowa; 1061. zo Dobrošic: Hana Mičowa; 1062. z Hrańcy: Marja Wokowa.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

2. njedźela adventa, 4. decembra 1938:
Boža mša str. 11; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Pětrje Chrysologu str. 454, 3. wo swj. Borborje str. 463; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

Bjezhrěšnoho Podjeća najzbóžn. knježny, 8. dec. 1938:
Boža mša str. 482; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. modlitwa z 2. njedź. adventa str. 11; Credo; Praefacija wo najzb. knježnje str. 10.

3. njedźela adventa, 11. dec. 1938:
Boža mša str. 14; bjez Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. wo swj. Damasu str. 454, 3. wo bjezhrěšnym Podjeću najzbóžn. knježny str. 482; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Wužitne hodowne dary: Wjelbudowe kosmičk. přikrywy, pućowanske přikrywy, přěstrjeńcy před łožo, plišowe diwan-přikrywy wulki wuběrk pola **Kurt Erler** Budyšin Žitne wiki 28

Čorny nahł. bant
wjele pod hódnotu
3½ mtr. 22 cm šěroki 5.95 hr.
Skazanki wot 25 mtr. 1.40 po mtr.
Fritzsche
Dresden A 21 Schlüterstr. 42

Klankaca klinika
Porjedźenja wšěch družin so přewjedu. — Narunanja, drasćenja, črijki, štrympy a periki z woprawdźitymi a narunanskimi włosami
Max Pfuhl
„Hausbedarf“, Znutřk. lawska hasa 6

Hilger Lotzestr. 20 I
poruča płaćizny hódno:
Dobre wupjerki, łožace šaty / blidne šaty, kuchińske šaty.
Tkaniny za nadkošle
Dypsačne rubiška, trikotowe šaty, frottowe twory.

Jenož dla woženjenja mojeje nětčišeje służowneje (Serbowki) pytam k 1. abo 15 jan. 39 spušćomnu dobru
służobnu holcu
do dobreje służby. Wulka mzda a dobry wobkhad. Poskićenja prošu njech so sćelu na
haptykarja **Rehdans**
Dresden-A. 1
Güterbahnhofstr. 20

Frote-, kupańske **trjenja** a přetrěwanske **rubiška** wulki wuběrk pola **Kurt Erler** Budyšin Žitne wiki 28

Dobre wosuški
Sultania . . 500 gr 45, 43, 38 pj.
Małe rózynki . . . 500 gr 42 pj.
Mandlowe narunanjo 250 gr 50 pj.
Hórke aprik. płóčki 500 gr 90 pj.
K tomu najlěpši wonjaty
Hache-kofej
125 gr **48, 60, 65, 70 pj.**
Gustav Hache, Budyšin
Butrowe wiki

K Božomu dźěsću: Dobru rjanu drastu
Ulstry — kosmate a druhe mantle do dešća — jopy a kabaty hólčace mantle — wulki skład tkaninow wot krućha — česane sukno — drasta, w mojej krawcowni šita, budźe Wam sedźeć
Herrmann Müller w Kamjencu, Pfortenstr. 1

Müllerec *konditarnja*
w Budyšinje, na póstowym naměsće.
dobre jenož poskića. W rjanej jich kofejownі pěknje so ći posedźi.

Ski-čapki
wot 1,75 hr.
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Kłobuki
za knjezow we elegantnych formach a barbach
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Kožuchowe paletowy a mantle zhotuje po měrje derje sedźace
Kožuchařski mištr
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Liški
we wulkim wubjerku wšěch barbow
Kožuchařski mištr
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Pjelcowe jaki
wot 38 hr.
pola
kožuchařskoho mištra
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Pjelcowe kornarje
wšěch kóžkow
wšelakich wulkosćow
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Wojacy
namakaja prěnjotnu **wojeńsku měcu**
pola
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Za hody smy přihotowani!
Wobućo
wšěch družin — we wulkim wuběrku — pjenjezhódnje
SCHUH **Wegener**
Budyšin **Bohata dróha**

Hodowne cigary, derje wuležane
Cigarety, wšě znamki, w hodownych tyskach
Tobak, we tyskach, pakćikach a rólach
poruča we bohatym wubjerku
E. Simon w Serbskim domje
w Budyšinje

Wuměnjenjo za přijomnu kofejowu hodźinku je dobre pječwo!
Myslu, ***pisana plata*** abo tórta, tykanc, lód z
Kneschkec konditarnje
wam tež zesłodźi.
Garbarska hasa 3
Dalokoréčak 2216
Ke kłóšćenju słódny mjedowy fykanc!

Weidlichec kožuchařnja w Halštrowje
poskića najwjetši wuběrk **kožuchow** wšěch družin za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach. — **Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože** we wšelakich hódnosćach a barbach. — **Woprawdźitu skunksowu bramu** 98,— hr. **Športske kožuchi a joppy** za mužow cyle po wulkej módźe. Kožuchowe **podšića, khornarje** atd. we wulkim wuběrku.
Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Hodowne wosuški
(rózynkace, mandlowe a makowe)
w bohatym wuběrku, dobre a płaćiznyhódne poskića a prosy wo skazanki w prawym času
Młyn a pjekařnja w Delnim Wujězdźe
měj.: Arnošt Bart młódši
Předawarnja w Budyšinje na Hošic hasy 5

MODEHAUS
Gierisch
Jnh. Max Amberg
KAMENZ
K hodom krasny wubjerk!
Wulke składy drasty wšěch družin a tkaninow.

Předpisane
młodźinske-zymske bluzy
młodźinske-zymske kholowy
młodźinske-ski-čapki
BDM.-lacy
HJ.-košle

Dowolene k předawanju za krajnu drastownju NSDAP. za drastu, wuhotowanja a znamješka

Športowe woblečenja
(módre) z torhadłom a kneflemi
Reinhardt Löffler
měj.: **Max Heil**
Kamjenc, Budyšska dróha 62

Pólne myše
Delicia präparat
mori bnydom
Wotrjadna drogownja
Rudolf Hilscher
w Kamjencu
Budyšska dróha 52

Kupuj we přisłušnym wobkhodźe,

potom kupuješ derje!
Oskar Hirche
Kamjenc
Założene 1880
Dalokoréčak 774

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr **3,60**
Paleny kofej
125 gr **50 60 70** pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Hody so bliža!

Wjele nowych rjanych wěcow je dóšło: khuty, fale, rubiška atd. Přińdźće k nam pohladać — bjez nuzowanja ke kupowanju — tak rjane wěcy sće zrědka hdy widźeli!

Alphons **Schawseil** Bohata dróha

Z wosebitym wotdźělom za serbsku drastu.

Swjaty dźeń 8. decembra maće dobreje přileżnosće **k hodom nakupić**

z mojoho wulkoho składu rjane

hólče a holče — mužace a žonjace

mantle

Franc Mrstny
w Budyšinje

Na hodowne blido:
Pisansku mapu
dar na wjele lět!

T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Płaćiznyhódne Marolin-Bože narodki su dóšle!

Zestajenja we wšelakich wulkosćach hižo wot 2.90 — 13,20 hr.

Dombuchhandlung M. Dilger
w Budyšinje, Při mjasowych jětkach 5

Z dobrymi płatami

přihotuješ wosebite wjeselo k hodom!

Hilger nasl. E. Wilček
Seminarska dróha 2

Časniki a debjenki
wšěch družin dóstanjeće pola **časnikarja w Dobrošicach.**

Sym sebi za hodowny čas wupomoc najał, kiž wam we kóždym času posłuži. Prošu podpjerajće mje we mojim wobkhodźe.

Jurij Menzel
časnikarski mištr
w Dobrošicach.

Zjawny dźak
Najswj. wutrobje Jězusowej a swj. Józefej
za wusłyšanu prostwu!

Zjawny dźak
Maćeri Božej
za wusłyšanu prostwu!

Zjawny dźak
swj. Mariji, swj. Józefej a swj. Judźe Tadejej
za wusłyšanu prostwu!

Zjawny dźak
Maćeri dobreje rady
za wusłyšanu prostwu!

Zjawny dźak
Khudym dušam
za wusłyšanu prostwu!

Zjawny dźak
swjatomu Benej
za wusłyšanu prostwu!

Zjawny dźak
Jězusdźěćatkej, Maćeri Božej a swj. Józefej
za pomoc we wulkej nuzy!

Gut zieht an

Stoffe kann man immer gebrauchen!

Wer Stoffe schenkt – praktisch denkt!

Der Weihnachtsmarkt ist bei uns in vollem Gange.

Unsere festlich geschmückten

Innenräume und Schaufenster

empfehlen wir Ihrer besonderen Beachtung!

Johs. Schaaf
Reichenstraße 20 * Theatergasse 1
Kesselstraße

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

50. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 10. decembra 1938.** | **76. lětnik.**

„Z radosću budu wyskać w Knjezu.“

„Wjeselće so w Knjezu přecy; zasy praju, wjeselće so. Přetož Knjez je blizko,“ so modli Cyrkej na třećej njedźeli adventa a namołwja nas so sobu wjeselić, dokelž połojca adventa je nimo. „Blizko je Knjez.“ To je tróštne a zwjeselace za hrěšnika, kiž žałosća a zdychuje sputany z rjećazami njepřećela. Bórzy přińdźe Wumožnik swěta jako małe dźěćo, kiž nas wujedna z našim Knjezom a Bohom. Wón přikhadźa we swjatym woprawjenju, kiž nas posylnja a swjatosća, kiž nas přihotuje na druhi přikhad Knjeza jako sudnika swěta.

Blizko je Knjez, to žno nam też swjedźeń bjezhrěšnoho podjeća swjateje Marije praji. Přihotował žno je sebi Bóh Knjez swoju dźowku za maćeŕ swojoho syna, našoho Wumožnika. Wot wěčnosće za maćeŕ Syna Božoho postajena, njesmědźeše ani z próškom hrěšneje winy womazana być. Tak wukhowa ju Bóh luby Knjez, zasłużby Khrystusowe doprědka wzawši, před herbskim hrěchom. Marija, dźowka swjatoho Joachima a Hany, bu bjez herbskoho hrěcha podjata, zo so jeje hrěch ani dótknył njeje, a tak wona ani wokomik njestoješe pod mocu djabołskej. „Cyła krasna sy, Marija, a prěnjotnoho wopluska njeje na tebi, Alleluja,“ wyska Cyrkej na swjedźeńskej Božej mši. A na započatku w přistupje namołwja nas wona ze swj. Mariju njewoblakowanej spěwać: „Z radosću budu wyskać w Knjezu, a moja duša so rozraduje w mojim Bohu, dokelž je mje woblekł drastu spomoženja a z płašćom sprawnosće je mje wodźěł jako njewjestu ze swojimi drohotnosćemi wupyšenu.“ Kóžde symješko Božeje hnady je swjata Marija z ćopłej wutrobu přijała, zo ze wšej swěru sobuskutkuje daše we swojej wutrobje wurosć najrjeńše počinki, z kotrymiž so dale debješe jako njewjesta Ducha Swjatoho, zo by Synej Božomu najčisćiše, njezranjene a najrjeńšo wudebjene ćěło poskićiła, z kotrohož chcyše wón čłowjeske mjaso a čłowjesku krej přiwzać.

Tule najčisćišu knježnu a maćeŕ je nam Jězus jako swoje zawostajeństwo za maćeŕ dał, zo by nam škit a přikład była. Naše knježny so na tymle swjedźenju zwjetša też swjatej Mariji poswjećuja a jej poručeja swoje knježniske ćěło, zo bychu sebi je wukhowałe też njezranjene a njewoblakowane na přecy a je njeskažene jónu při wěrowanskim wołtarju Bohu horje woprowałe za Božu dźěłańju, zo by Bóh Knjez ze spodobanjom do tutoho templa Ducha Swjatoho zestupić mohł, a přez swjate mandźelstwo mohł čłowjeski splah na zemi rozmnožeć a njebjesa ze swjatymi wobohaćeć. Knježna, kiž je sebi wědoma wo ważnosći a swjatości mandźelstwa, budźe swjatu Mariju nic jeno česćować z prózstwu a modlitwu, ale budźe wjele bóle jeje přikładne žiwjenjo sćěhować a so swjatosćeć ze žiwjenjom po swjatej wěrje a swjatych kaznjach, zo by so Bohu spodobała. Tuž budźe so dobra knježna zbožowna čuć w towaŕstwje swojich dobrych towaŕškow, kedźbnje khodźić na pućach swjateje Marije. Změje so po słowach swjedźeńskeje lekcije: „Tuž nětko dźěći, posłuchajće mje: Zbóžni su, kotřiž kedźbuja na moje puće! Posłuchajće wučbu a budźće mudri a njezaćišńće ju. Zbóžny je čłowjek, kiž mje posłucha a kotryž kedźbuje při wudwjernach mojich duri. Štóž mje namaka, namaka žiwjenjo, a budźe čěrać spomoženjo wot Knjeza.“

Štó nětko posrědkuje wučby, kotrež nam Marija chce dawać? To je měšnik, to je prezes towaŕstwa, wot biskopa k tomu postajeny. Swjatu Mariju česćuje a ju posłucha, hdyž wopytuje zhromadźizny, na kotrychž měšnik słowo Bože wukładuje a na dobre wučby pokazuje, zo bychmy spóznali puće njewinosće a swjatosće. To je knježniske najwjetše wjesełło, hdyž rěka „do domu Božoho dźemy“. Knježna, kiž nima wjesełło na służbje Božej a na wužiwanju Ćěła Božoho, kotrež je tworjene z knježniskoho klina swjateje Maćerje Božeje, bórzy duchownje woslepi a padnje lohcy

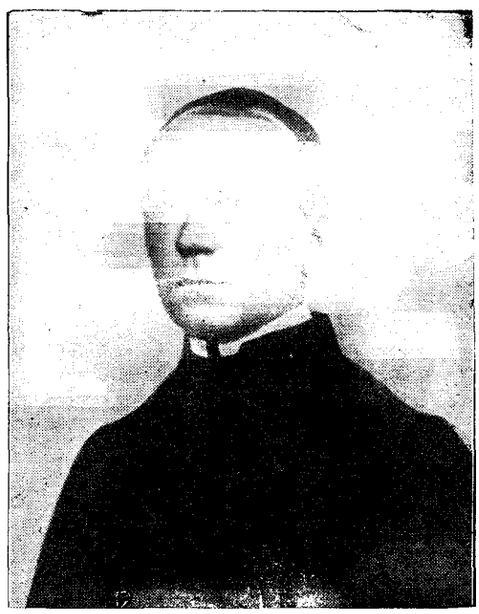
do hrěchow. W hrěchach žiwy być pak njeje wjacy wjeselo a wokřewjenjo, hišće wjele mjenje česć. Wo swjatej Mariji płaća swjate słowa lekcije z knihi mudrosće staw 8, 30: „Wjeselach so kóždy dźeń hrajo před Knjezom wšitkón čas, hrajach sebi po cyłej zemi, a z radosću přebywam z dźěćimi človjeskimi". Kóžda knježna, kiž stajnje w Božej přitomnosći khodźi, kedźbujo na swoje mysle, rěče a skutki, kiž z wjesołosću khwata k Božomu blidu a kedźbuje na swoju kwasnu drastu njewjesćinsku, budźe so stajnje radować a wjeselić a ze swjatej Mariju. Bohu dźak a khwalbu spěwać z psalmami a kěrlušemi. — Čas adventa — čakanja, to je: čas młodosće je najrjeńši čas jeje žiwjenja, a na tónle čas z wjesołosću wróćo hlada, dokelž z njoho wukhadźa wšě Bože žohnowanjo za přichod. r.

K 125. narodninam Adolfa Kolpinga.

Štwórtk, 8. decembra t. l., wopominaše so narodny dźeń (125. narodniny) Adolfa Kolpinga, prostoho drje, ale zdobom swjatobliwoho měšnika, kiž je z najjednorišich wobstojnosćow wušoł a tola swětowy wuznam dócpěł.

Su hišće mnozy katolikojo w Němskej, kotřiž joho docyła njeznaja, abo tola jenož zwjeršnje, tohole přikładnoho sociałnoho człowjeka, tohole wulkoho němskoho staćana, tule nadobnu wot Khrystusa powołanu měšnisku dušu.

Joho zbóžnoprajenjo so přihotuje. To budźe tola kóždoho katolika w Němskej zajimować. Kolping je žiwjenjo jenoho modernoho swjatoho wjedł. Tohodla móže wón nam, dźensnišim katolikam, laikam a měšnikam, woprawdźe sympatiski być. Je tohodla też zdobne, zo jomu w joho jubilejnym lěće słowčko wopomnjeća poswjećimy. Kolping njeje jenož wulki a sławny, dokelž je towarstwo katolskich rjemjeslnikow założił a wutworił; wón je muž, kiž je sebi wo katolsku wěc a katolsku Cyrkej w Němskej najwjetše zasłužby dobył. To dopokazuje hižo česćowność, kotraž so jomu w katolskim wukraju wopokazuje. Ćim bóle dyrbi wón nam katolikam Němskeje luby a drohi być.

Kolping je za křesćanstwo a wosebje za katolikow Němskeje tak ważna wosoba, dokelž je tak doslědnje do skutka stajił zasady Jězusowe, kaž su we swjatych evangelijach zapisane; dokelž je tak doslědnje so złožował po zakładnej kazni lubosće: Boha nade wšitko, bližšoho kaž sebje samoho lubować; wobě kazni stej sebi runja. Jomu njemóžeše płaćić porok joho rojenka, socialista A. Bebela: „Hdyž bychu człowjekojo po křesćanskej wučbje, kaž w evangelijach stoji, žiwi byli, njeby było socialisma." Ze swojim z přeznaturskim swětłom rozswěćenym jasnym wóčkom widźeše Kolping ćělnu nuzu a hubjeństwo swojoho stawa, ke kotromuž přisłušeše; to zbudźi w nim wotmysł, nuzy wotpomhać. Hnydom da so do dźěła, zo by swoje wotmysły přewjedł, a njeda so z ničim wottrašić, dóniž njebě skutk dokonjany. Tak stoji wón před nami jako wulkotny přikład.

Z krasnym mytom budźe za njoho něhdy wšće wusudźenjo na sudnym dnju, a to nic jenož tohodla, dokelž je ćělnej nuzy we swojej sylnej lubości wobarał a wotpomhał, ně, wjele bóle hišće, dokelž je dušinu bědu swojoho stawa widźał a ju wotstronić pytał. Tohodla budźa jomu předewšém płaćić znate słowa Khrystusowe: „Pój, žohnowany mojoho Wótca, wobsydń kralestwo, kotrež je tebi přihotowane; běch hłódny, a sy mje nasyćił; běch łačny, a sy mje napojił; běch bjez hospody, a sy mje hospodował; běch nahi, a sy mje zwoblekał; běch khory, a sy mje wothladał zastajejo swoje žiwjenjo; štož sy najmjeńšomu z mojich bratrow činił, to sy mi činił." Kolping widźeše předewšém khorosć, bjezdomiznosć a nahotu, hłód a łačnosć dušow swojich rjemjeslniskich towaršow, a wotpomha woběmaj, dušinomu a ćělnomu hubjeństwu.

Runje to je, štož dźensniši čas žada a pyta: jednotu mjez nabožnistwom a žiwjenjom, mjez wěru a powołanskim dźěłom, mjez naturu a přeznaturu. Wjele rjanych mysli je so wo tym wuprajiło, wjele wo tym pisało. Tola samo to njedosaha. „Skutkowna lubosć hoji rany", praja wótc Kolping, „prózdne słowa rozmnožeja jenož bolosć." Kak wěrne, kak prawe słowa!

Jedna so wo to, zo khutnje zapřijamy krasny bóžski skutk: „Słowo je so mjaso sčiniło!" Jedna so wo to, zo wšitke wěrne, prawe, derje měnjene słowa so mjaso a krej stanu, to rěka, zo so we wšědnym žiwjenju a we skutkach lubosće wopokazuja. A w tutym je Kolping, tónle moderny katolski człowjek a měšnik, cyłomu katolskomu a křesćanskomu swětej wuznamny a wurjadny přikład dawał. Tohodla by to zawěsće ze škodu było za cyły katolski lud, hdyž njeby znał tajkoho woprawdźe wulkoho, swjatobliwoho měšnika, tohole japoštoła swójby, tak lubościwoho pomocnika w tysacorych nuzach, kiž je tak mnohim pomhał.

Lěta 1934, 15. a 16. septembra, wopyta biskop dr. Berning Osnabrücki z 800 putnikarjemi z połnócnyckkóńčin swojeje diecejzy Kolpingowy row w cyrkwi minoritow w Khelnje n. Rh. Borzy po přikhadźe putnikarjow stupi biskop na klětku. We swojim zahorjacym prědowanju wuzna biskop, zo je hižo wot swojich dźěćacych lět sem wulku česćownosć měł před Adolfom Kolpingom, kiž bě woprawdźe měšnik cyle po Božej woli. Tutu lubosć a česćownosć je jomu staršiski dom zašćěpił. Cyrkej minoritow w Khelnje słuša k tym swjatnicam katolskoho křesćanstwa, kiž na wutrobu křesćana z wosebitej mocu skutkuja. Z nim dyrbjeli też wěriwi Boha prosyć, zo by Adolf Kolping česć wołtarja borzy dócpěł.

Nazajtra na Božej mši měješe biskop zasy narěč, w kotrejž Kolpinga jako mócnoho prědarja ryzy katolskoho žiwjenja a jako japoštoła skutkowneje křesćanskeje lubosće předstaješe. Kolping budź nam jasna hwězda.

Njech su tute słowa katolskoho biskopa wšitkim čitarjam z pohonom, so z tutym swjatobliwym měšnikom a horliwym dušepastyrjom bliže zaběrać. Kóždy lud a kóžda zhromadnosć česći swojich wulkich muži a swoje wulke žony.

Tak też dyrbjeli my na Adolfa Kolpinga husćišo spominać a joho přecy lěpje spóznawać. Samo bamž Pius XI. je joho hižo lěta 1925 „japoštoła swójby" mjenował.

Prócujmy so, joho přecy lěpje spóznać, z joho přikładom so zahorjeć, joho sćěhować, kóždy po swojich móžnosćach a wobstojnosćach. Z najwjetšim wužitkom budźe pak za nas wopominanjo Adolfa Kolpinga, hdyž joho prosymy, zo by naše prócowanjo wo wěrne, praktiske a njepowalne křesćanstwo ze swojim zastupowanjom pola Boha podpjerał.

Z Łužicy a Serbow.

Z Nowoho Łuzća. Zandźenu njedźelu bu wot wosadnoho knjeza fararja na swjatočne wašnjo nowy swjaty křiž, kotryž je swójba Šandźic před swojim statokom postajiła, poswjećeny. We swojim prědowanju rozłoži knjez farar přitomnym ważnosć swjatoho křiža za nas. Napominaše, zo mamy nowy swjaty křiž stajnje česćownje a dostojnje strowić, wosebje namołwješe k tomu naše dźěći. Zdobom dźakowaše so knjezej Šandźe za postajenjo křiža, kaž też tomu, kiž je Khrystusowe ćěło wobstaral. Křiž, kotryž je z dubowoho drjewa, je zhotowił wójnarski mištr Dórnik z Łuzća; wón je 3,20 mtr. wysoki a je podobny křižam z Hornjoho Amergawa. Khrystusowe ćěło, 90 cm wulke, je z lipowoho drjewa wurězane, a dosć dostojne. Knjez farar wupraji swoje wjeselo nad tym, zo je so tu na rjane wumělstwo dźiwało. Tak je znamjo deba za statok a wjes. Njech wot tutoho křiža wukhadźa Bohu česć a spomoženjo wěriwym!

Z Hory. Zrudoba je začahnyła do daloko znateje a ważeneje swójby Rjedźic. Srjedu na swjatoho Handrija skhorje nadobo 12lětna dźowčička Rejzka. Samsny dźeń bě hišće šulu w Bóšicach wopytała a dźeń prjedy samo hišće jutnje w Khrósćicach. Zasakła khorosć difterije dźeń a bóle holčcy mocy lemješe, tak zo dyrbješe jej pjatk připołdnju wosadny knjez farar swjate sakramenty mrějacych wudźělić. Hižo sobotu dopołdnja w 10 hodź. přińdże jandźel smjerće po młode žiwjeńčko. Kak wulke sobužarowanjo so ćežkodomapytanej swójbje ze wšěch kónčin wopokazuje, pokaza tak prawje nimo měry bohate wobdźělenjo na khowanju zańdźenu wutoru w Khrósćicach. Dźěći Bóšičanskeje šule so ze swojimi wučerjemi nimale połnoličbnje wobdźělichu. Sobušuleŕki njeboheje Rejzki njesechu před běłym kašćom rjanu kwětkownu krónu. Pohrjebne ceremonije z konduktom nawjedowaše wosadny knjez farar Wjeńka. Při rowčku poréča najprjedy knjez kapłan Horjeń jako jeje wučeŕ nabožiny na zakładže słowow psalmista: „Što mam w njebjesach a što lubuju na zemi nimo tebje? Mojeje wutroby Bóh a mój podźěl sy ty do wěčnosće.“ Wulka drje je bolosć staršeju, tola jenož, hdyž wšitko z naturskimaj čłowjeskimaj wóčkomaj wobhladujemy. Zemrětej holčcy pak je so wulkotne herbstwo stało w njebjeskej domiznje. — Na kóncu pohrjeba poréčeštaj knjez šulski wjednik Rychtař z Bóšičanskeje šule a w mjenje Khrósćičanskeje šule knjez wučeŕ Zimmer. Wobaj wuzběhnyštaj ćiche a měrne wašnjo njebočičkeje Rejzki, kotraž bě pola wučerjow a towařškow jenak woblubowana. Šulske dźěći wuspěwachu hišće lubej sobusotře hnujacy spěw. — Sćěhowace swjatočne Requiem w cyrkwi dźeržeše wuj njeboheje, knjez farar Rjeda z Kamjenca. Bóh luby Knjez tróštuj zrudźenu Rjedźic swójbu a zdźerž jej žiwjenjo luboho 6lětnoho jeničkoho synka, kiž je tohorunja ćežko khory!

Marija!

Krasna, ty hordozna, wysoka, lubozna,
mócna a nadobna knježna a mać!
K tebi so dowěrjam, žiwjenjo poswjećam,
ćěło a dušu ći z dowěru dam.
Kubło, krej, žiwjenjo,
wšitko njech twoje jo!
Wšitko, štož sym a štož wobsedźu, mam,
k tebi, o knježna, dźens rad poswjećam.

Bjez hrěcha podjata, jen'čka sy wuzwol'na.
Boha ty dźowka a njewjesta, mać!
Mjez wšěch najčisćiša, krasna, ty jenička,
Bóh sam ći najwjetšu dostojnosć da.
Knježnow ty knježna sy,
potajna róža ty.
Čista kaž lilija, jandźelow kralowna,
njebjo a zemja ći wyskaja. P. K.

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Gery w Durinskej. Farař katolskeje wosady w Gerje, wysokodostojny knj. arcyměšnik Józef Plewka, je w nocy na druhu njedźelu adventa po ćežkej khorosći zemrěł. Na 16 lět dołho je wón farske zastojnstwo w Gerje zastawał. Józef Plewka pokhadźa z Budyšina, hdźež so 25. augusta 1883 narodźi. Hdyž bě swoje bohosłowske studije w Straßburgu dokónčił, dósta 26. julija 1908 w tachantskej cyrkwi w Budyšinje měšnisku swjećiznu. Je skutkował jako kapłan we Wurcenje, Wostrowcu, Seitendorfje, Mišnje, Kamjenicy a přewza 15. meje 1922 faru w Gerje. Za arcyměšnika durinskoho wotdźěla Mišnjanskele diecejzy bu 1923 pomjenowany. Farska wosada w Gerje žaruje wo swojoho horliwoho dušepastyrja a fararja, kiž je jenož starobu 56 lět dócpěł. R. i. p.

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

„Tule mój lubowany syno“, tak rěčeče pak mać, „tole je mój dar k twojomu wulkomu dnjej. Wulki wšak dar njeje, tola ty wěš, zo maš hewak moju cyłu wutrobu, dóniž žiwa pukota. Jenož tohodla sebi myslu budźe tebi luby, dokelž sym jón sama zhotowiła. Tónle khóruch“, z tym wuzběhny khóruch na posćěnju, „sym zwjetšoho dźěła ze šlewjera zešiła, kotryž na swojim kwasnym dnju nošach, hdyž z njeboh nanom k wěrowanju dźěchmoj.“

„Měj wutrobny, tysacory dźak, moja luba maći!“ wotmołwi dźakowny syn. „Hižo tohodla je mi najlubši, dokelž wěm, zo je jenož z jeničkej nitku bjeze wšoho přetorhnjenja šity, z twojej lubosću. A přichodnu njedźelu dźěn so też mi praji: „Nawoženja so bliži, stańće a dźiće jomu napřećo!“ Ow, zo by moja duša tehdom była jomu pyšena njewjesta, kaž budźe twój šlewjeŕ mojej ramjeni a moje stawy debić! Prěni króć joho zetkawši chcu joho najprjedy za tebje prosyć a potom, zo by namaj hromadźe něhdy durje krasnoho domu wotewrił.“

Khóruch pak so z ćicha radowaše, zo změje tajku wurjadnu česć a budźe z młodym knjezom najnadobnišomu nawoženi napřećo hić směć, kotryž nima na cyłym Božim swěće runjeća.

Přichodnu njedźelu přewodźeše wulka syła ludu młodoho knjeza po kwětkojtym puću swjatočnje do domu swjateje Gudule. Młody měšnik běše při tym z drohotnym pluvialom wodźety, kotryž běše z lutych złotych nitkow tkany; pod nim pak běše woblečeny khóruch, kotrohož wjetši dźěl tworješe něhduša sněhowka.

Nimo měry zbožowny pak čuješe so khóruch, hdyž wšitkich woči so młodomu měšnikej přiwobroćachu. Wón też to so ze wšěmi mocami prócowaše, jich kedźbliwosć budźić, nic tohodla, zo by wón sobu widźany a khwaleny był, ach ně, za swětnej česću khóruch njełóješe, ale to běše joho mysl, młodoho knjeza wustojnje a z njewšědnej rjanosću debić, zo by čłowječe wóčko ćim dlěje při nim zastało a hłubje hladajcy so też dopominało: „Z rjadu słabych čłowjekow je měšnik wubrany a za čłowjekow postajeny, kaž Aaron.“ Budźić chcyše jich bratrowsku lubosć, zo bychu jomu we swojich wutrobach zbožo přeli, nic jeno, ale też bratrowscy zdychnyli za njoho: zo njeby joho hišće w poslednich wokomikach nadpadnyła čłowječa słabosć, z kotrejž by zdobneje kedźbliwosće zhubjał, hdyž so zetka

Z Vatikana. Z wosebitej swjatočnosću wotewri statny sekretar kardinal Pacelli před krótkim w mjenje Swjatoho Wótca akademiske lěto na Gregogijanskej universiće. Šesćo biskopojo a mnozy duchowni wobdźělichu so na wotewrjeńskej swjatočnosći. W rozprawje, kotraž so wo wuwiću bamžowskeje university poda, so zdźěli, zo ju wopytuje 2000 studentow ze wšěch narodow. Po wotewrjeńskej narěči, kotraž wo misijónskich należnosćach jednaše, buchu myta rozdźělene na najlěpšich studentow zańdźenoho lěta. Potom poréča kardinal Pacelli a pokaza mjez druhim na to, kak nuzne w našim ćežkim a njeměrnym času je, duchownstwo wukubłać, kotrež je swojomu nadawkej zrosćene. Pokaza też na to, kak wulku ważnosć Swjaty Wótc duchownomu a dušinomu wukubłanju duchownych přicpiwa.

W bazilicy swjatoho Aleksandra na wulicy Nomentana woswjeći před krótkim kardinal Fumasoni Biondi pontifikalnu Božu mšu. Tónle dom Boži, kotrohož majestotnu debu wšitcy wobdźiwaja, stoji na samsnym městnje, na kotrymž su hižo prěni křesćenjo swoje Bože służby wotměwali. Wuporjedźenja tejele swjatnicy buchu pod nawjedowanjom mjenowanoho kardinala wěcywustojnje přewjedźene. Štož je wot prěnjotnoho twara zbyło, je so swěrnje wukhowało. Prěnjotny wołtař, kiž bu něhdy nad rowom martrarja postajeny, stoji hišće.

Jendźelska. Liga wot swjatoho Franciska za wusadnych. W jendźelskej wotnožcy ligi wot swj. Franciska za wusadnych so zdźěli, zo je tučasnje 600000 wusadnych na cyłej zemi. Z nich je 200000 žiwych we krajach jendźelskoho kralestwa. Dźesaty dźěl skhorjenych móže so za wuhojenych ličić. Zbytni su pokazani na wothladanjo swojich khorych sobutowaršow. Ćim bóle ma so připóznać, zo katolske misijóny domy za wusadnych załožuja, w kotrychž woporniwe duše so za wopuščenych khorych staraja, swoje samsne žiwjenjo zasadźejcy.

Katolikojo dyrbja wojować, hdyž wótčina jich woła. Před krótkim wozjewi w jenej Londonskej nowinje katolski spisowaćel nastawk, w kotrymž so wupraji, zo katolik njemóže po swojim swědomju zamołwjeć, so na wójnje wobdźělić, a tohodla njemóže wot žanoho zakonja k tomu nuzowany być. Kapitulavikar jeneje diecejzy wozjewi w samsnej nowinje napřećiwnu wotmołwu z tutymi słowami: „Je winowatosć katolika, zakonjam swojeje wótčiny posłuchać, a hdyž kraj joho pod brónje woła, je joho winowatosć, posłuchać. Kóždy, kiž je we katolskej wěrje woćehnjeny, móže jenož tajkile nahlad wo swojej winowatości měć. Dokelž katolska wěra wuči, zo wšitka autorita wot Boha pokhadźa, a zo človjek, kiž statnomu wjerchej posłucha, autoriće posłucha, kiž wot Boha pokhadźa. Tohodla wukubłuje katolska wěra też wěrnych patriotow, a z toho přińdźe, zo dotal w kóždej wójnje synojo katolskeje Cyrkwje w tutym kraju sobustawam kóždeje druheje wótčinskeje organizacije poruno stojachu."

Indiska. Złotu medalju „kejžor Hind" spožči knježeństwo Birmanije wyššej franciskankow za dołholětne swěrne wothladowanjo wusadnych. Wysoke wuznamjenjenjo dopokazuje, kak jendźelske kolonialne wyšnosće skutkowanjo katolskich sotrow sebi waža.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

K Božomu dźěsću: Dobru rjanu drastu

Ulstry — kosmate a druhe mantle do dešća — jopy a kabaty hólčace mantle — wulki skład tkaninow wot krucha — česane sukno — drasta, w mojej krawcowni šita, budże Wam sedźeć

Herrmann Müller w Kamjencu, Pfortenstr. 1

Hodowne cigary, derje wuležane
Cigarety, wšě znamki, w hodownych tyskach
Tobak, we tyskach, pakćikach a rólach
poruča we bohatym wubjerku

E. Simon w Serbskim domje
w Budyšinje

Dobry hodowny dar
ze staroho wotrjadnoho wobkhoda
Oskar Butter nasl.
Budyšin — Žitne wiki 2
Mjedźane twory — Domjacu a kuchińsku potrjebu — Nowočasne darjenske wěcy — pórclin — skleńca atd.

WHW — wutrobu njezawrjej!

z nawoženju w najbliższej blizkosći, před kotrymž třepota cyłe njebjo, a zawodźewaja swoje wobliča jandźelojo!

Sam sebi do česće khóruch njeběše: lědma do kapale zastupiwši měnješe přistojnje: „Sym njehódny służownik" a stupa na stronu, zo by druhim zdobnišim, kaž měnješe, a přihódnišim drastam česć přewostajał, z młodym měšnikom k wołtarjej Božomu přistupić. Čas cyłeje swjatočnosće při wołtarju wuži khóruch k tomu, zo hromadźe z něhdušej sněhowku wospjet zdychowaštaj: „Wobradź, Knježe, młodomu knjezej mnohe lěta we twojej winicy!"

Po wołtafnej swjatočnosći dźěše khóruch z młodym knjezom po tamnišim wašnju na klětku a zasy radowaše so, kak wšitke woči k njomu so wobroćachu, hdyž jim słowa dźaka wěnowaše a někotre dobre zornjatka z Božoho kralestwa skićeše. Tak z wysoka na zhromadźeny lud hladajo móžeše hakle so prawje přepokazać, kajka mnohosć dobroho křesćanskoho ludu nutrny podźěl bjerje na knjezowej swjatočnosći, kak so joho zbožu přiwobroćeja bratrowscy wšitke wutroby. Khóruch njemóžeše sebi pomhać, khiba zo by so też na swoju knježnu plećeńku dopomnił: „Hač też to je wona mjez tutej mnohosću ludu?" Na wšě třiceći lět je wšak so minyło, ale ju drje njeje Knjez khwatał ze žiwjenja wołać, kotraž jomu tak swěrnje a z tajkej lubosću służeše. Khóruch drje pytaše ju mjez ludźimi, ale štó móže mjez tajkimi črjódami, kotrež pjelnja wulki dom, wuslědźić jene wobličo pornjo prjedawšomu hišće zestarjene.

Z klětki stupiwši wuńdźe młody knjez zasy k wołtarjej, zo by Bože požohnowanjo wudźělał. Khóruch so wjeseleše, zo ludźo z tajkimi črjódami ke kehelkam so tłóčachu, a přewodźeše joho skutkowanjo, zo z časami pozdychny: „Wobkruć, o Knježe, štož joho dobra wutroba jim přeje!" Často też pytny, zo někotrežkuli wóčko připóznawajcy a wobdźiwajcy při nim pozasta; haj, někotři so z kiwanjom a mikotanjom kedźbliwych činjachu. Khóruch jim hnydom z wočow čitaše, što chcedźa sebi prajić: „Hladaj jeno, tajkile rjany khóruch! Tajkale wustojna, woprawdźe wumjelska canka!" Ale sebi tohodla być zdać jomu na mysle njepřińdźe. Wón też to hnydom wšitkón přistup tajkim myslam do časa zaraćeše, zo sebi spomni: „Što dha mam, štož njejsym dóstał był? Ani nitki njejsym sebi sam spřadł ani spletł. Štožkuli wustojnosće a rjanosće na sebi nošu, je česć mjena mojeje lubeje plećeńki. Ow" tak wuskoči jomu skoro nimowólnje, „zo by tola też jej popřate było widźeć, ke kajkej česći je jeje luba sněhowka dóšła, na kotrejež wudokonjenju je z tajkej prócu a sćerpnosću dźěłała!"

(Pokročowanjo.)

Žane hodowne blido
bjez dara wot

Alphonsa Schauseila

w Budyšinje, na Bohatej hasy

We rjanych darjenskich tyzach dóstanjeće pola nas: Nowe musliny a židu k falam, jara rjane tkaniny za khuty, rubiška, suknje atd. — Čorny nahłowjacy bant we wšelakich šěrjach a płaćiznach, trodle, wobsadki, knefle, bórty.

My Was zawěsće spokojimy!

Njedźelu wotewrjene!

Hodowne wosuški

(rózynkace, mandlowe a makowe)

w bohatym wuběrku, dobre a płaćiznyhódne poskića a prosy wo skazanki w prawym času

Młyn a pjekarnja w Delnim Wujězdźe

měj.: Arnošt Bart młódši

Předawarnja w Budyšinje na Hošic hasy 5

Hospodarscy mysli

štóž **drastu daruje** wot

König, Budyšin

Za žony: **přihódne mantle, krimmerjaki, lodowe mantle a suknje** abo přihódne „Modella-woblečenjo“

Za mužow:
Ulstry a woblečenja, ćopłe jupy, woblečenja, lodowe mantle, kholowy za šport a do dźěła, jaki přez wětřik, wukhodźowanske woblečenja we wšěch wulkosćach

Dźěćace mantle za hólcow a hólcy

Přińdźće njedźelu k wotewrjenomu wobkhodej k nam, smy so za Was najlěpje postarali!

Rěčimy tež serbski!

König, Žitna hasa 2|4

Z dobrymi płatami

přihotuješ wosebite wjeselo k hodom!

Hilger nasl. E. Wilček
Seminarska dróha 2

Weidlichec kožucharnja w Halštrowje

poskića najwjetši wuběrk **kožuchow** wšěch družin za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach. — **Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože** we wšelakich hódnosćach a barbach. — **Woprawdźitu skunksowu bramu** 98,— hr. **Športske kožuchi a joppy** za mužow cyle po wulkej módźe. Kožuchowe **podšića, khornarje** atd. we wulkim wuběrku.

Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

Kaž stajnje dobre meble!

Wulki wubjerk! Tunje płaćizny!

Clemens Schmidt w Budyšinje

Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / hród Ortenburg.

Měsačne wotpłaćowanjo. Přiwjezu do domu ze swojim awtom. Přez 70 lět we swójbnym wobsedźeństwje.

Što je Staatserbe?

Staatserbe je moja najwoblubjeniša a najbóle požadana
Sumatra-cigara
za 10, 12, 15, 20, 25 a 30 pj.
Sumatra-Sandblatt-Krone
za 10, 12, 15, 20, 25 a 30 pj.
we wosebje derje wuležanych kajkosćach
Hodowne pakćiki
we wšelakich płaćiznach

Friedr. Otto Sachse

Nutřkowna lawska hasa 1
Dalokoročak 2581

Hilger Lotzestr. 20

poruča płaćizny hódno:
Dobre wupjerki, ložace šaty / blidne šaty, kuchińske šaty.
Tkaniny za nadkošle
Dypsačne rubiška, trikotowe šaty, frottowe twory.

Časniki a debjenki

wšěch družin dóstanjeće pola **časnikarja w Dobrošicach.**

Sym sebi za hodowny čas wupomoc najał, kiž wam we kóždym času posłuži. Prošu podpjerajće mje we mojim wobkhodźe.

Jurij Menzel

časnikarski mištr
w Dobrošicach.

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr 3,60
Paleny kofej
125 gr 50 60 70 pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Ćopłe košulki, šlipfry, nócne košle, spanske wobleki
wulki wuběrk pola **Kurt Erler** Budyšin Žitne wikl 28

Pčołarske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.
Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za november.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	—0	+14	+7,1	—	—	—	100	100	100	0,300	15	—	—	16,0

Max Herde

w Budyšinje, Sukelnska hasa 10

poskića

k hodownomu swjedźenjej

Łožowe počehnjenjo, linon šite	wot	3,95
Łožowe počehnjenjo, pisane šite	„	4,95
Łožowe počehnjenjo, smuhaty satin	„	4,95
Łožowe počehnjenjo, damast šity	„	6,95
Wupjerk, poslešćo, pjerjokrute	„	9,95
Łožowe šaty za 2 łoži, smuhaty satin 2 poslešci a 4 hłowaki		15,95
Łožowe šaty za 2 łoži, pisane 2 poslešći a 4 hłowaki		13,95
Łožowe šaty za 2 łoži, damast 2 poslešći a 4 hłowaki		19.95
Barchentowe płachty, běłe	wot	2,50
Strowotne łožowe płachty, 140/220	wot	2,95
Płatowe łožowe płachty, wulk. 150/250		5,95
Přetrěwanske rubiška we wšěch płać.	wot	0,25
Kuchińske trjenja	wot	0,49
Frottowe trjenja	wot	0,39
Damastowe trjenja	wot	0,95
Damastowe ruby, wulk. 104/140	wot	1,50
Damastowe ruby, pisane, 130/160		2,95
Damastowe taflowe ruby Mako, 130/225		5,95
Přikrywy na chaislong z trodlemi, 130/70		3,95
Brokatowe přikrywy na blido, 140/140		3,95
Brokatowe přikrywy na blido, 140/160		4,95
Brokatowe přikrywy na chaislong, 140/280		7,95
Barchent za košle, njeběleny		0,69
Barchent za wojakow		0,69
Barchent za košle, pisany, na woběmaj stronomaj česany		0,69
Košlowe suknjo	wot	0,49
Linon, 80 cm šěroki	wot	0,59
Rańše wobleki, wšelakich barbow	wot	4,95
Žonjace kostumowe suknje	wot	3,95
Žonjace bluzy, charmeus, bjez rukaw.	wot	1,75
Žonjace bluzy, charmeus, z rukawami		2,50
Žonjace bluzy, šoty dźěłana žida		3,95
Žonjace bluzy, jednora tafetowa žida		4,95
Žonjace bluzy, mattcrepp	wot	3,95
Žonjace pulovry, dołhe rukawy		3,95
Žonjace drasty, trikot	wot	1.95
Žonjace drasty, trikot, dołhe rukawy		2,95
Žonjace drasty, charmeus, wulk. 42/52		5,95
Žonjace drasty, bemberg lavabel		9,95
Žonjace drasty, taffet čorny	wot	9,95
Žonjace drasty, mattcrepp	wot	9,95
Žonjace drasty, wołma	wot	9,95
Mantle za holcy	wot	6,95
Mantle za hólcow	wot	7,95
Holčace mantle za šport	wot	9,95
Mantle za žony, z plišom wobsadź.	wot	19,95
Mantle za žony, we wšel. šěrok.	wot	19,95
Pulovry za holcy, wołma plat., wulk. 1		1,95
Štrykowane ječki za holcy, wołma plat., wulk. 1/2		3,95
Samowjazaki, wołma	wot	0,25
Samowjazaki, kiž so njetołča	wot	0,75
Židźane samowjazaki	wot	0,95
Nadkošle, we wšelakich płaćiznach	wot	2,95
Nócne košle za mužow	wot	3,95
Barchentowe mužace nócne košle	wot	5,95
Žonjace nócne košle, bjez rukawow	wot	2,50
Žonjace barchentowe nócne košle	wot	4.95
Nócne wobleki za dźěći, mał. wulk.	wot	0,95
Nócne wobleki za dźěći, wulk. 100/110		1,95
Nócne wobleki za žony, 2 dźěł. podšite		3,95
Dźěćaca garnitura, Interlock, dźěłana košla a šlipfry, wšěch wulk.	wot	0,95
Dźěćace šlipfry, małe wulk., podšite	wot	0,39
Dźěćace šlipfry, wulk. 30, podš. dźěł. žida		0,49
Žonjace šlipfry, trikot, wšěch wulkosć.		0,88
Žonjace šlipfry, podšite dźěł. žida	wot	0,95
Dźěćace princes-suknje, podš. dźěł. žida	wot	0,95
Žonjace princes-suknje, podš. dźěł. žida wulk. 42		1,50
Žonjace košlokholowy, Interlock, dźěł. žida		0,95
Žonjace šlipfry, charmeus	wot	0.88
Žonjace košulki, charmeus	wot	0,88
Garnitura, košla a šlipfry	wot	1,95
Mužace košle ze zasadku	wot	1,95
Mužace košle, njeběleny barchent		2,95
Mužace košle, smuhaty barchent		2,95
Mužace košle, za kónc tydźenja	wot	2,95
Mužace zoki, wołma plat.	wot	0,95
Mužace zoki, wołma z dźěłanej židu		0,95
Žonjace nohajcy, dźěł. žida plat.		0,95
Žonjace nohajcy, różowa wóń		0,95
Žonjace štryk. rukajcy, běła wołma		0,95
Žonjace štryk. rukajcy, pisana wołma		0,95
Dźěćace štrykowane rukajcy, wulk. 3/7		0,49
Dźěćace štrykowane rukajcy, wulk. 3/6		0,49
Dźěćace pjasćaki, sušena wołma, 3/7		0,95
Mužace šawle, mjehke ćopłe		0.95
Garnitura, kholowy, zoki, rukawydźeržaki		0,95

Dar wot Max Herde zwjeseli kóždoho Darujće trěbne wěcy a wuběrajće sebi pola **Max Herde** w Budyšinje Sukelnska hasa 10

Žónske, mužske a dźěćace pulowry dobru spódnju drastu we wulkim wuběrku tunjo wot

Leopold Posner

w Budyšinje, Bohata dróha

Mjedowk

z Knježkec

poprjancarnje a konditarnje

je sławnje znaty! Šulerske wrota — blizko pósty

Wosebitosć: Worjechowy, ananasowy, krokantowy poprjanc, šoklodowe rózki a wjele druhich drobnych khłóšćeńkow.

Płaćizny hódne Marolin-Boże narodki su dóšle!

Zestajenja we wšelakich wulkosćach hižo wot 2 90 — 13,20 hr.

Dombuchhandlung M. Dilger

w Budyšinje, Při mjasowych jětkach 5

Rjanu ćopłu zwjeršnu a spódnju drastu

— wosebje za wjesnjanow — we wšelakich hódnosćach a płaćiznach.

Otto Oßwald

w Budyšinje Kamjeńtna dróha 7

MODEHAUS

Gierisch

Inh. Max Amberg

KAMENZ

K hodom krasny wubjerk!

Wulke składy drasty wšěch družin a tkaninow.

Rjany zymski mantl

za žony — mužow — dźěći

jako dar hotuje wjele wjesela.

Naš wubjerk je wulki! Dźiće tohodla k

Hellwig & Schönbohm

w Budyšinje, Bohata hasa 19

Njedźelu wotewrjene!

Ski-čapki
wot 1,75 hr.
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Kłobuki
za knjezow we elegantnych formach a barbach
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Kožuchowe paletowy a mantle zhotuje po měrje derje sedźace
Kožuchařski mištr
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Liški
we wulkim wubjerku wšěch barbow
Kožuchařski mištr
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Pjelcowe jaki
wot 38 hr.
pola
kožuchařskoho mištra
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Pjelcowe kornarje
wšěch kóžkow
wšelakich wulkosćow
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Wojacy
namakaja prěnjotnu
wojeńsku měcu
pola
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Pórclin - Hrajki - Klanki
Njezakomdźće sebi moju wulku wustajeńcu wobhladać; Namakaće najwjetši wuběrk a najtuńše płaćizny!
Max Pfuhl

Rjany dar k hodom:
dobry čorny nahłowjacy abo družći bant.
Znate je, zo **50 lět hižo** te wěcy — přecy dobre — předawamy
Dale poskićam we wulkim wuběrku a pjenjezhódnje:
◎ Nohajcy, podkholowčki, suknje, rukajcy, zoki —
◎ spódnju drastu, košle, krawaty, slě, smorknički atd.
Rěčimy tež serbscy!
Arno Kube
Kejžorowa hasa 12

Knjezej nad žiwjenjom a smjerću je so spodobało, sobotu, 3. dec., dopołdnja po krótkej, jara ćežkej khorosći derje přihotowanu přez dóstaco swjatych sakramentow mrějacych našu horcolubowanu dźowčičku, sotřičku a ćetku

Marju Tereziju Rjedźic

z Hory

w nježnej starobje 12 lět 6 měs. do njebjeskoho raja wotwołać. Zańdźenu wutoru smy jeje młode ćěłko swjatočnje Khrósćičanskej swjećenej zemi přepodali.

Dźakujemy so knježim duchownym w Khrósćicach a Kamjencu, wosebje knjezej fararjej Wjeńcy, kaž tež kk. wučerjomaj Rychtarjej a Zimmerej, kmótřam, wšitkim lubym dźěćom Bóšičanskeje a Khrósćičanskeje šule, wšěm wopytowarjam pustoho wječora, nošerjam a wulkej ličbje přewodźerjow, kaž tež za mnohu wěncowu pychu z horcym a wutrobnym

„Zapłać wšěm Bóh luby Knjez!"

Ty pak, droha dźowčička, při trónje Najwyššoho proš nětko tež za nas w tutym dole sylzow!

Na Horje, na dnju khowanja,
6. decembra 1938.

We hłubokej zrudobje:
Jan Rjeda a mandźelska Marja
rodź. Cyžec a dźěći.

Sprawnu a ródnu
domjacu holcu
pytam k 1. 1. 1939
Fleischerei Stephan
Wendischer Graben 34

Kachlestajenjo
kaž tež přestajenjo, wuporjedźenjo a mjećenjo wobstara
Viktor Schlecht
kachlestajeński mištr
w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533

Motorske kolesa
Kolesa dobrych znamkow
Žimace mašiny
Pisanske mašiny
Wobswětlenja
Narunanja a přisłušne dźěle
Paul Gräfe
w Kamjencu
blizko katolskeje cyrkwje

Rjany mustrowany khutowy
barchent
we dobrej hódnosći je dóstał
A. Kasper měj. **J. Pilopp**
w Budyšinje
na Jerjowej hasy 3 Heringstraße)

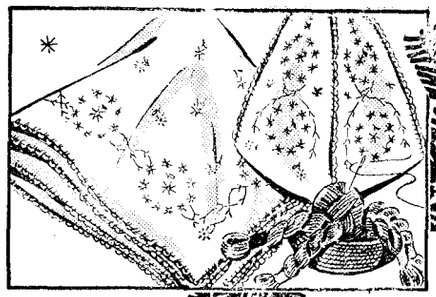

Alfred Beitel
w Kamjencu
Budyšska droha 70

Praktiske hodowne dary:
Łožowe, blidne, ćělne Šaty
wulki wuběrk pola **Kurt Erler** **Budyšin** Žitne wikl 28

Gumi za kolesa
Wobswětlenja za kolesa za wšelake płaćizny, **Dynamo** 6 Volt 1,8 Watt z kablom hr. **3.40** a přisłušne dźěle poruča
G. Thomas **w Budyšinje** Kamjeńtna hasa 16

Dobre ćehnje k sebi!

Ručne dźěła zwjesela přecy, wosebje jako hodowny dar!

Tohodla wužiće přileżnosć, z bohatoho składu **za mało pjenjez přihódny dar** wupytać!

Widźenjahódne nutřkowne wukładźenjo!

Johs. Schaef

Bohata hasa 20 + Dźiwadłowa hasa 1 + Kotołska hasa

Też mały nawěštk ma wuspěcha!

Za zymne dny

namakaće pola mje we wulkim wubjerku wšě wěcy, kiž škitaja přećiwo zymje a wjedrej

Dobre a tunje!

Jupy za muži, pachołow a hólcow,
Ulstry a mantle za mužow, pachołow a hólcow,
Manchestrowe kholowy za mužow a pachołow,
Wětrowe jaki za mužow,
Štrykowane jaki za mužow a dźěći,
Wołmjane a tkane Kübler-štrykowane drasty,
Pulovry za mužow a dźěći,
Spódnje kholowy

Dowolene k předawanju za krajnu drastownju NSDAP. za drastu, wuhotwanjo a znamješka

Reinhardt Löffler

mèj: **Max Heil**

Kamjenc, Budyšska dróha 62

Na hodowne blido:
Měsćanska toša
nuzna za pućowanjo a nakup

T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Hodowne poskićenjo

Našu zamóžnosć widźiće na tutych přikładach a we našich wukładnych woknach:

Stupnje za žony

čorne a brune **črije na dróhu**
we howjazej box a hrubej koži 7,90 8,90 9,75
čorne a brune črije **z wobrubom,** ćopłe wušite . 12,90
tohorunja z dobrej **jehnjacej kožu** 14,90 16,50 18,50
Wulki skład ćopłych domjacych črij

Stupnje za mužow

„Marka Salamander" 9,75 12,50 15,50

Stupnje za dźěći

	wulkosć 27–30	31–35
čorny kruty box, za dróhu	6,40	6,95

Ski=škórnje

ze a bjez kožanoho podšića 16,50 18,50 22,50

SCHUH Wegener

w Budyšinje **Bohata hasa**

Njedźelu wotewrjene wot 12 hač do 18 hodź.

Witane dary:

Žonjace ječki, wołma, mustr.	15.25, 14.—, 11.50, 9.30, 8.60, 6.20
Žonjace pulowry	12.40, 11.—, 9.70, 7 25, 5.95
Žonjace rukajcy	2.10, 1.60, 1.30, 0.95, 0,75
Žonjace nohajcy, wołma	2.75, 2.10, 1.75, 1.45
Žonjace šlipfry, podšite	1.85, 1.50, 1.20. 0.90
Žonjace šlipfry, wołma	4.90, 3.90, 3.20, 2.80
Žonjace suknje, podšite	285, 2.45, 1.40
Žonjace suknje, wołma	7.90, 6.40. 6.—, 5.10
Holčace štrykowane draty	12.50, 10 75, 8.50, 6.90, 5.80
Holčace pulowry	8.25, 5.85, 4.70, 3 25, 2.70
Hólčace woblečenja	12.90, 9.50, 7.50, 675, 575
Hólčace pulowry	7.50, 6.70, 5.95, 4.20, 3.25
Dźěćace rukajcy, wulkosć 5	1.35, 1.15, 0.85, 0.60, 0.45
Dźěćace nohajcy, wulkosć 5	1.65, 1.40, 1.05, 0.80, 0.65
Dźěćace šlipfry, podšite	0.85, 0.70, 0.60, 0.45
Mužace lacy	12.90, 10.75, 9.40, 8.20, 5.90
Mužace pulowry	9.75, 8.50, 6.45, 5.—, 3.25
Mužace košle, z wołmu měšane	4.20, 3.40, 2.90, 2.25
Mužace spódnje kholowy, z wołmu měš.	3.40, 2.90, 2.45, 1 95
Mužace spódnje kholowy, podšite	5.75, 3.95, 3.25, 2.35
Mužace zoki, wołmjane	1.65, 1.35, 1.20, 0.95, 0.70

Bleyle- drasty lacy pulowry woblečenja kholowy

Otto Hauffe

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

51. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **17. decembra 1938.** | **76. lětnik.**

„Přihotujće puć Knjezowy!“

Čas adventa złožuje naše mysle na zhubjeny paradiz člowjestwa. Člowjestwo kročeše po tamnym zrudnym podawku puće winy, ale też puće pokuty a žedźenja za swojim paradizom.

Křesćanstwo je mohł prajić nabožina dweju paradizow. Toho, kiž něhdy bě, a toho, kiž přińdźe. Jima tola člowjeka stajnje stysk za zhubjenym zbožom.

Bě jónu paradiz! Wo tym powěda nam swjate pismo hnydom na prěnjej stronje. Člowjekaj wužiwaštaj tam zbožo, kiž jimaj dobroćiwosć Boža spožči.

Bě jónu paradiz. Wo tym rěča nam stawizny nabožnistwa wšěch ludow a krajow. Čitamy wo „Złotym wěku“ wulkoho romskoho pohanskoho basnika Virgila! Njeskónčny stysk ludow po zhubjenym paradizu so nam tam jewi.

Bě jónu paradiz. Wo tym začuwa kóždy člowjek něšto we swojim znutŕkownym. Dušina harmonija je zhubjena. Nutŕkownu šćěpjeńcu začuwa. To je jónu hinak być dyrbjało. Člowjek tajki z ruki Božeje wušoł njeje.

Bě jónu paradiz. Člowjestwo jón zhubi.

„Wot wšěch štomow smětaj jěść, jenož wot srjedźnoho nic.“ Hdyž Bóh poruča, ma člowjek posłuchać. To je přecy rozsudne. Tohodla lesne prašenjo spytowarja: „Čohodla je wamaj Bóh zakazał?“ Wěmy my to? Znajemy my Bože wotpohlady? — To jene pak wěmy. Jednaše so tu wo posłušnosć. Tak je prašenjo hada hižo łža. Móc łžě zestupi z tamnoho swěta duchow do člowjestwa. Dwěl do Boha je zbudźeny.

A potom zaprěwace słowo djaboła: „Ně, njewumrějetaj!“ Tu stoji słowo přećiwo słowu. Bohu porokuje njewěrnosć.

A na to slubjenjo djaboła: „Budźetaj runja Bohu.“ Přecy to same: pozběhnjenjo stworjenja na trón, z kotrohož Boha storča.

„Wona wza a pojě — a da swojomu mužej.“ Spokoj swoje spodobanjo, a sćěhuje skutk, jeli wola ze železnym „ně“ njeznapřećiwi. A štó bě prawje rěčał, Bóh abo djaboł? Hnydom katastrofa, člowjek je dźělany wot Boha, hłuboke bjezdno so wotewri. W bolostnym zakřiku zwjeze so Boža stwórba. Něšto surowe je so stało.

Hrěchej sćěhuje khostanjo. Tehdom a přecy hišće. Kaž něhdy hrěch jandźelow wjedźeše do hrózbneje zahuby, tak wjedźe hrěch paradiza do njezboža člowjestwo. Kóždy hrěch je zběžkarstwo přećiwo Bohu. Tohodla powrót wšoho, štož člowjeka hač dotal wozbožeše. Zrudne su sćěhwki tutoho zapowědźenja posłušnosće. A wot Boha dźělany, njezbožowny člowjek ćěka před Bohom. Tola podarmo. Stajnje runy puć Bohu do rukow přiběži. Joho sudej nichtón njewućeknje. Hrěch sam je hižo khostanjo. Zlemjeny, zničeny stoji hrěšny člowjek po tutym hrózbnym njeskutku.

Tola wulka je miłosć Boža. Nad zhubjenym paradizom zabłysknje so też hnydom hnada Boža. Z Božoho horta słyši njezbožowny člowjek wumožace słowo: „Njepřećelstwo postaju mjez tobu a žónskej, mjez twojim a jeje potomstwom.“ Wumožaca hnada Boža dobudźe nad khostacej sprawnosću. To je jenička hwězda w najćěmnišej nocy člowjestwa. „Bóh sam přińdźe a was wumože.“

Tuta miłosć Boža wurosće k sylnej nadźiji na wumoženjo. Čim bolostnišo bohazdalenosć duše dusy, čim wótřišo wola njezbožowne člowjestwo rucy łamajo k njebju: „Dajće njebjesa nam rosu, krjepće nam toho sprawnoho!“ Doniž so čas njedopjelni a hłós wołacoho w pusćinje wozjewja: „Přihotujće puć Knjezowy! Činće pokutu, njebjeske kralestwo je blizko.“ Doniž njezaklinči nad zemju: „Khrystus, naš Zbóžnik, tu je.“

Hodźina wumoženja bě přišła. A wšěm, kiž joho přiwzachu, da móc, dźěći Bože być. To bě prěni přikhad

Knjezowy. Wot toho dnja je Khrystus wulki wosobinski rozsud za čłowjestwo po Hadamje. Khrystus žada też wot nas, zo so rozsudźimy. A čłowjestwo dźensa?

Cyłe naše žiwjenjo jedyn advent!

Khrystus je rozsud čłowjestwa. My přihotujemy so kóždy wosobinscy na druhi přikhad Knjezowy. Dołho njebudźe trać a stojimy před nim na kóncu našoho zemskoho přebywanja. Naše žiwjenjo je jedyn advent. Cyły čas zemskoho přebywanja čłowjestwa je jedyn advent. Přihotujemy so wšitcy zhromadnje na posledni wulki přikhad Knjezowy. Na kóncu zemskoho časa wšitcy, wšě ludy, so do koleń zwjezu před Knjezom.

„Přihotujće puć Knjezowy!“ Njepřesłyšmy hłós wołacoho w pusćinje tutoho žiwjenja. Naše žiwjenjo je nimo měry khutna należnosć. „Kralestwo Boże je blizko“ — za tych, kiž puć Knjezowy přihotuja.

Njemóžemy swoje zhubjene zbožo zapomnić. Žedźenjo za zbožom we čłowjeku njewumrě. Hišće su wrota zawrjene. Ale kralestwo lubosće Božeje je blizko. We hnadźe wulkoho podawka Božeje nocy so přihotujemy. To je, křesćano, twój a mój advent! jš.

Z Łužicy a Serbow.

Z Konjec. Před krótkim złoži syn našeje wsy, Klemens Haina, swoje doktorske pruhowanjo, hdyž bě w juniju na Würzburgskej universiće swoje statne pruhowanjo jako zubny lěkaŕ wotpołožił. Swój gymnasialny čas přeživi na biskopskim gymnasiju w Drježdźanach, pozdźišo studowaše na universitach w Innsbrucku, Greifswałdźe a Würzburgu. Nětko assistuje pola zubnoho lěkarja w městačku Vacha w Durinskej. — Młodomu lěkarjej wjele zboža za dobry wuspěch do přichoda!

List z Bärensteina.

W advenće 1938.

Luby Pósle!

„Wjeselće so w Knjezu přecy; zasy praju, wjeselće so — Knjez je blizko!“ Ty znaješ tute słowa z Božeje mšě w advenće. Klinča ći kaž zwony z druhoho swěta. Rady je słyšimy. Kak hakle so wjeselimy, hdyž też namakamy tute wjeselo w Knjezu na našej wustudnjenej, twjerdej zemi! Bych ći něšto napisał wo blečku a času, wo ludźoch a wěcach, hdźež běše wjeselo w Knjezu doma.

W našej „Americy“ stoji hora Fichtelberg — šmrěkowc. Nima podarmo swoje mjeno. Je hač na wjeršk ze šmrěkami wobrosćena. Bože dźěćo wšak sebi na našu horu po štomy njepóńdźe. Maja khětro zekřiwjene wjerški. Wichor a sněh z nimi zakhadźa. Fichtelberg je najwyšša hora Rudnych Horow na sakskej stronje a z tym też najwyšša hora Sakskeje docyła. Saha ze swojimi 1215 metrami nad morjom daloko do mróčelow. Tuž je jeje wjeršk husćišo do mróčelow zawaleny.

Najwyšša hora nima wjele wobydleri. Móžeš jich na porstach wuličić. Štó też to by na tajkej mróčelatej horje swój statok měć chcył! Ludźi wšak tam wjele pobudźe, tola wot tych tam nichtón njewostanje. A horstka tych, kiž tam přebywaja, njejsu tam k swojomu wjeselu. Winowatosć, mohł rjec „wšědny khlěb“ jich na horu wabješe a jich nětko na nju jako na swojoho dźěłodawarja wiaza. Tak tam před dwěmaj lětomaj też muž přićahny. Běše hišće młody. Za nim přińdźe joho mandźelska. Kajki běše to za njeju rozdźěl! Prjedy běštaj we wulkoměsće žiwaj byłoj, a nětko běštaj wosamoćenaj na horje. Wšu potrjebu za žeživjenjo dyrbještaj sebi z 300 metrow niže ležacoho města nosyć. Přiwuznych dyrbještaj docyła parować, dokelž běštaj z Pruskeje sem přićahnyłoj. Za katolskoho muža přida so hišće samota diaspory. Swójba wšak tajku samotu lěpje znjese hač jednotliwc abo mandźelskaj bjez dźěći. Kak so tohodla młodaj mandźelskaj wjeseleštaj, hdyž směrdźeštaj so nadźeć, zo jimaj Bóh jenoho dnja dźěćatko wobradźi! Wjele měješe so na to přihotować, a čim bliže adventej napřećo dźěchmy, ćim bóle so też hora na swój „přikhad“ přihotowaše.

Na jenej soboće to běše, hdyž so powěsć roznjese přećelam młodeje swójby, zo je na horu mały hólčk přišoł. Wón směrdźeše so z połnym prawom „najwyšši“ hólčk cyłeje Sakskeje, haj cyłeje Mišnjanskeje diecejzy mjenować. Joho nan a mać běštaj wulcy zbožownaj. Jeju přećo bě so jimaj dopjelniło. We swojej wulkej dźakownosći měještaj jenož tu starosć, swoje dźěćo bórzy wukřćić dać — je tak do wysokoho zemjanstwa dźěći Božich zarjadujo. Daloki puć do farskeje cyrkwje a zymski čas radźachu k tomu, zo by so dźěćo doma wukřćiło. Swjata křćeńca postaji so na 2. njedźelu adventa, kotraž běše lětsa zdobom też misijónska njedźela. Cyrkej swjećeše sobu swjedźeń swjatoho Pětra Chrysologa, biskopa a wučerja. Horu wodźewaše prěni lětuši sněh, w nocy k njedźeli napadany, a też wodnjo so dale saješe. Šmrěki běchu do sněha zawalene. Hora běše

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

Hižo dlěša khwila bě so tak pominyła. Runje kłonješтaj dwaj młodźencaj jara přistojnje swoju hłowu pod žohnowacej ruku młodoho knjeza, „zo byštaj sebi“, tak sebi to khóruch wułožowaše, „za swoju młodostnu njenazhonitosć a přećiwo lohkej mysli krućišeje zepjery dobyłoj“. A z wosebitej horliwosću chcyše też wón swoje pozdychowanćko jimaj wobnowić: „Wobkruć, o Knježe — hm, wob — kruć —“ što jeno so jomu takle rěč haći! — „wobkruć, štož jimaj jeju wutroba“ — ach na tele myslenjo! — „štož wutroba jomu“ — zasy wopaki! — „štož jimaj jomu“. — Mój swěće, što jeno so wón přecy takle myli? Kak jeno jomu je? Chce traš jomu złě być? Abo je so jomu wot teje mnohosće wšelakoho ludu stało? Ach, njerozomne mysle: wot tychle dobrych pobožnych ludźi so stało! A joho začuća a rozhorjenja dźěn też njejsu tyšne abo trašace, ow, runje nawopak, kaž by joho někajka njenadźita radosć łójiła a hišće prawje dosahnyć njemóhła.

Mjez tym bě młody knjez kročel dale stupił, a před nim klečeše nětko žónska pokročeneje staroby. Starosće žiwjenja běchu jej na čole swoje přeradne znamjenja zawostajiłe, a wokoło spanjow tłóčachu so pod rubiškom šedźiwe włosy na swětło, kaž bychu chcyłe widźane być. Khóruch hišće jónu kedźbliwje na nju pohlada a skoro wjesele so postróži. Tule žónsku je wón tola hižo něhdźe widźał, ale hdźe? Traš při młodoho knjeza maćeŕnym kwasu za njewjesćinskim blidom? Hodźi so. Abo při swójbnych bjesadach? Też móžno. „Abo je traš to —“ tak mysli khóruch, ale njewěri domyslić z bojosću, zo móhł so naposledku tola zrudnje zjebać. Hewak pak nihdy njewě, hdźe by sebi ju dał. Cyle znata so jomu zda. A też khětro podobna je na teju młodźencow a na tu knježničku, kotraž na jeje lěwicy kleči. Najskerje jich dobra mać. Hdy by jeno wona swoju hłowu trochu pozběhnyła, a wón jej do wóčka pohladać mohł, potom by ju zawěsće dopóznał.

Młody knjez bě jej požohnowanjo wudźělił, a wona pozběhny nětko kaž dźak prajicy swojej woči k njomu. Lědma pak bě jej khóruch do wočow pohladał, zatorhny so z njewuprajnej radosću. „Nětko ju znaju. To wona je. To je jeje dobre póćciwe wobličo, jeno trochu zblědnjene a zestarjene. A tola stej jeje lubej módrej, jasnej woči, kotrejž stej něhdy tak přećelnje a starosćiwje na swoju lubu sněhowku hladałoj. To je moja něhduša luba plećeŕka. Nětk ju dospołnje znaju. Hač też to mje wona póznaje? Zawěsće tola. Hdy bych jeno khětře wědźał, kak jeje kedźbliwosć zbudźić!“ A khóruch bě najradšo zajuskał a

wot ludźi kaž wumjećena. Rjany to zymski napohlad. W cyrkwi njemóžeše swjatočnišo być, hač na tutej wysokej swjatnicy Božeje stwórby. Něhdy běše swjaty Pětr z Jězusom na horje přebywajo zawołał: „Knježe, tudy je derje być!“ Na horje Rudnych Hór přebywaše wot něšto časa synk, kiž měješe dźensa w swjatej křćeńcy dóstać mjeno swjatoho Pětra.

Čohodla běštaj staršej dźěsću mjeno „Pětr“ dałoj, njemóžeštaj sebi samoj prawje rozjasnić. Nan měnješe, zo by jomu poprawym mjeno Měrćin přistojało, dokelž dźěn bě so 12. novembra narodźił, potajkim dźeń po Měrćinje. Na to pak sebi tehdom nichtón pomyslił njebě. Běštaj dźěn też cyle samoj, nikoho wot přiwuznych tu njemějo. Zkrótka prajić: jenoho dnja so rozsudźi, Pětr je joho mjeno, a zo by też mjeno kmóta k česći přišło, přida so też joho mjeno jako druhe a też hišće třeće. Jako kmóta bě sej nan dobroho znatoho z wokoliny — tohorunja přikhadnika z cuzby — přeprosył. Křćeńska kapala běše jstwa młodeje swójby. Dupa běše blido. Njech tu też tabernakl kaž w cyrkwi njestoješe, Knjez běše tola blizko! Najważniši sakrament měješe so wudźělić. Znowanarodźić měješe so z wody a z Ducha swjatoho človjek. Stupić měješe z doła hrěcha na wysoku horu młody křesćan. Khrystus chcyše jomu kraj wěčnoho žiwjenja přepodać. Za mału khwilku wuznawaše Pětrk přez swojoho kmóta wěru do Jězusa Khrystusa. A wuznawajcy zanjesechu přitomni po dokonjanej křćeńcy zhromadnje swoje Credo — wěru.

Kmót dari swojomu mótej křćestničku, za tutón dźeń wosebje zešitu a krasnje z pismom wušiwanu jako prěnju drastu. Tohorunja dósta křćeńsku swěčku za žiwjenjo. A też rjane wopismo změje jako dopomnjeńku na křćeński dźeń najwyšši synk našeje swjateje wěry w „Americy“, z wotkelž strowja amerikanski wuj.

Wo knihach Noweho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

7. Z Antiochije nastupi hišće w tom samym lěće třeći króć puć k pohanam, najskerje wot Tita přewodźany. Wón wopyta wosady w krajinach Galiciji a Frygiji (Jap. sk. 18, 23) a přińdźe w měrcu l. 55 do Efesa, kaž be před lětom slubił, zo by tu a we wokolnosći wěriwych wobtwjerdźił a nowych dobył. Přebywaše tu dwě lěće a tři měsacy. Štož k zežiwjenju trjebaše, doby sebi ze swojim rjemjeslom. Najprjedy wučeše w synagodzy; dokelž pak so jemu też tu, kaž druhdźe, Židźa napřećiwjachu, wotdźěli so wot nich a prědowaše we wučeńni wučerja rěčniwosće z mjenom Tyrannus, skutkowaše mnohe dźiwy, z kotrymiž w Efesu wosebje rozšěrjene kuzłarstwo zahna; mnozy přinjesechu swoje kuzłarske knihi a spalichu je zjawnje. (Jap. sk. 18, 23 hač 19, 20.) Z Efesa napisa swój list na Galatskich, dokelž bě słyšał, zo też tam ze židowstwa wobroćeni so prócuja, zo by z pohanstwa wobroćenym židowski zakoń napołoženy był. Z Efesa wopyta w tom času, ale jeno krótko, křesćansku wosadu w Korinthu, a napisa, do Efesa so wróćiwši, list na Korinthskich, dokelž bě wo wšelakim njeporjedźe słyšał, kotryž bě so tam zakorjenił; tohodla napominaše wosadnych, zo bychu wšeje njepóćciwosće so wostajili. Tónle list je so zhubił a też wotmołwjenjo, kotrež z Korintha na njón dósta. Pawoł zhoni, w Efesu přebywajo, wo nowych překorach, kotrež běchu w Korinthu wudyriłe, a tohodla pósła tam swojeho lubeho wučownika Tita, zo by je wujednał, před nim pak pósła tam japoštołski list. To běše po prawym druhi list, kotryž do Korintha pisaše, w Nowym Zakonju pak so znaje jako prěni. Pawoł přihotowaše so nětko k wopušćenju Efesa, a woteńdźe hišće prjedy, dyžli bě sebi wotmyslił, dokelž slěbrownik Demetrius (Jap. sk. 19, 23) zbudźi zběžk přećiwo njomu. Z Efesa pućowaše do města Troas a wottudy do Macedonije, hdźež so z Titom zetka, kotryž jemu powědaše, kak je wosada w Korinthu jeho list přijała. Po wjacyměsačnym přebywanju w Macedoniji poda so Pawoł sam do Korintha, napisa pak tam hišće třeći króć; a tónle list je druhi na Korinthskich w Nowym Zakonju. Tónkróć wosta w Korinthu tři měsacy.

Hižo w Efesu bě sebi nowy nadawk postajił. Dokelž chcyše přede wšěm tam evangelium rozšěrjeć, hdźež bě hišće cyle njeznate, a dokelž bě w Małej Asiji a w Grekskej we wšěch nahladnišich městach křesćanske wosady założił, chcyše nětko w nawječornej stronje Europy, w Hispaniji, evangelium prědować. Jałmožnu, kotruž bě mjez pohanami za khudu wosadu w Jeruzalemje nahromadźił, chcyše tam donjesć, potom Rom wopytać, na to do Hispanije pućować a tam Jězusa wopowědować. Bě to zawěsće wulki nadawk! Zo ma křesćanstwo w Romje mnohich wuznawarjow, Pawoł wědźeše, sam pak tam njebě znaty; wuži tohodla přileżnosć, kotraž so jemu poskićowaše. Diakonisa to je służownica křesćanskeje wosady w Korinthu, z mjenom Foebe, tam pućowaše, a z njej pósła Pawoł krasny list wěriwym na Rimskich, zo by sebi před swojim přikhadom

---

z radosću poskočił. Tola hnydom so dopomni: „Tule na swjatym měsće tola njecham wólnosćiwy być. Ow, ale ze žanym kralowskim purpurom so njebych měnjał za tónle wokomik. W tym wokomiku zaduny sylny wětřik po cyrkwi, dokelž běše wokno blizko wołtarja wočinjene, a też durje znapřeća so stajnje wotewrjachu a zawjerachu, abo zabywši wotewrjene stojo wostawachu. Khóruch zabywši wšitko wokoło so, jenož nic swoju plećeńku, wuži wětr a zahna so, zo by khětro wysoko poskočił, znajmjeńša tak wysoko, zo by padajo na zwjerch kehelkow přišoł, móžno-li runje před jeje woči. Ducy pak dohlada so na wótru jehlčku, z kotrejž běše běły rubičk na swoju čerwjenu podłohu na kehelkach přikałnjeny.

„Njech boli, kaž jara chce!“ pomysli z lutej radosću a hrabny so khětře wótreje jehlčki a to runje tam, hdźež měješe swoje znamješko, jehnjatko z křižom na ramjenju. Młody knjez chcyše runje kročel zasy dale stupić, ale njemóžeše: Khóruch dźeržeše so jehlčki a njepušći. Lědma bě to žónska wohladała, postany spěšnje, zo by khóruch wuswobodźiła. Hdyž pak so canki podótkny, ow, kajka zbožna radosć zehra jej po cyłym wobliču! Kak so jeje módrej jasnej wóčcy ze žiwym wohenjom zazyboliště, kaž byštej někajku potajnu krasnosć widźałoj. „Wona je mje spóznała! Wona znaje swoju lubu sněhowku!“ juskaše khóruch wjesele při sebi. „Ow, ze žanym kralowskim purpurom so njeměnjam a byrnjež mohł wšědnje pod złotej krónu bydlić, z tysacami dejmantami wudebjenej!“

Jeje jasne wóčko pak přeběžawši z khwatkom canku a cyły khóruch pozběhny so k wobliču młodoho knjeza, ow, tak horliwje, tak dobroćiwje! A jeje hort so hibaše, kaž by so lědma mohł scerpjeć, zo by wótče njerěčał.

„Ow, ja wěm“, tak wułožowaše sebi khóruch, „ja znaju jeje dobru wutrobu, ja derje wěm, što chce jeje hort prajić: „Wobradź tebi Bóh luby Knjez mnohe lěta we swojej winicy a bohate žně a něhdy budź wón sam twoje jara wulke myto!“ Hišće jónu złoži plećeńka swojej błyšćatej woči na khóruch a joho canku, potom so ze swojimaj synomaj a ze swojej dźowku wotsaleše. Khóruch pak přewodźeše ju ze swojimaj wočomaj, dóniž ju mjez črjódami ludu njezhubi. Potom přewostaji so swojej ćichej radości. „Tole je mój najrjeńši dźeń! Toho swoje žiwe dny njezabudu. Dopjelniłe su so přeća, a wěšćenja mojeje plećeńki: najprjedy sym najdušnišu a najpóćciwišu njewjestu debił a nětko přewodźam młodoho knjeza, jeje syna, na joho najswjatočnišim dnju.“

Bórzy po primiciji dósta młody knjez kapłanstwo w měsće a za někotre lěta faru z wobšěrnej wosadu. „Žně su wulke, a dźěłaćeri je mało, tuž dyrbju skutkować, dóńž je dźeń,“ tak pohonješe so knjez k dźěławosći w Knjezowej

jich lubosć dobył z powučenjom, kotrež jim wo potajnych wěrnosćach křesćanstwa podawa.

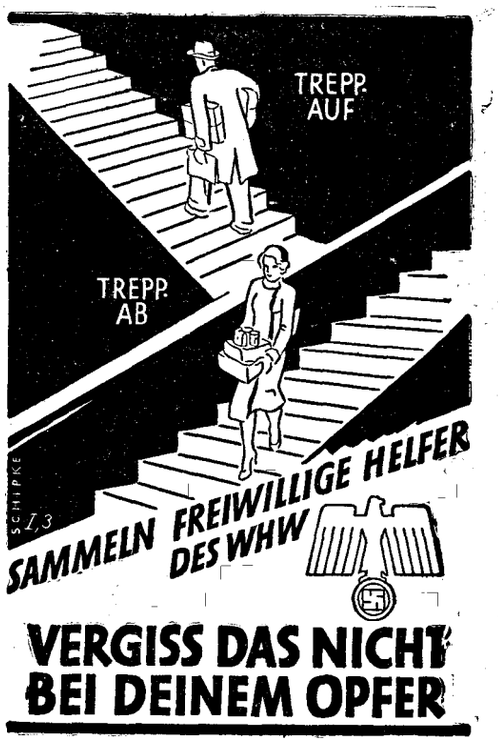
Po třiměsačnym přebywanju w Achaji woteńdże do Macedonije — we Filippi swjećeše jutry z Lukašom, kotrehož bě tam na swojim druhim pućowanju wostajił — a dale do města Troas, hdźež bě hižo swojich druhich přewodnikow doprědka pósłał. Tu poby tydźeń, a hdyž prěni dźeń tydźenja, t. j. njedźelu, před jeho rozžohnowanjom wšitcy křesćenjo na wulkej łubi k swjećenju potajnosći so zhromadźichu, a Pawoł na to jich hač do połnocy wučeše, padże młodźenc, z mjenom Eutychus, kiž bě na woknje sedźo wusnył, z třećeho poskhoda dele a bu mortwy zběhnjeny. Pawoł pak zbudźi jeho k žiwjenju. Wottudy jěchaše na łódźi pódla kupow Lesbos, Chios a Samos do Mileta. Dokelž do Efesa dóńć njemóžeše, zwoła předstajenych tamneje wosady do Mileta, hdźež so z lubosćiwymi słowami wot nich dźěleše. (Jap. sk. 20, 18—38.) Z horcymi sylzami přewodźachu jeho na łódź, z kotrejž pódla kupow Kos a Rhodus do Patary wotjěchu, hdźež na druhu łódź přestupi, kotraž jeho za sedm dnjow do města Tyrus přewjeze; tu zwosta tydźeń při wěriwych, kotřiž jemu wotradźachu, do Jeruzalema hić. Tola Pawoł so njestrachowaše, jěchaše do města Ptolomais, a wottam poda so pěši do Caesareje, hdźež pola diakona Filipa někotre dny přebywaše. Židowski profeta Agabus, z Pawołowym pasom sebi rucy a nozy zwjazawši, wěšćeše jemu, zo jeho Židźa tak zwjazaju a pohanam přepodadźa. Pawoł pak njeboješe so, dźěše do Jeruzalema a chcyše też swoje žiwjenje za Knjeza woprować, budźe-li Boža wola.

(Pokročowanjo.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Swjaty Wótc je njedawno přećo wuprajił, zo by so zwonjenjo joho domizny Desio na zwukodesku přewzało. Praji, zo je hra zwonow joho domizny najrjeńša na cyłym swěće, a by ju rady słyšał, hdyž ma zrudobu. Wosobinski přećel bamžowy, msgr. Stradella, je z pomocu jenoho inženěra tele přećo Swjatoho Wótca dopjelnił.

Přihoty za swětowu wustajeńcu, kotraž ma so lěta 1942 w Romje wotměć, su so hižo započałe. Zdobom budźe we Vatikanje wustajeńca wumělskich wudźělkow domoródnych z misijónow zarjadowana. Organisaciski komitej za to je hižo pomjenowany; joho předsydstwo je msgr. Constantini, sekretar Propagandy, přewzał. Wón stoji też na čole wubjerka, kotryž ma katolski wotdźěl na swětowej wustajeńcy zarjadować. Portugalski jezuita pater Heras je hižo wjele zajimawych wumělskich wěcow z Khiny a Japanskeje sobu přinjesł, mjez nimi nimo měry rjanu postawu maćerje Božeje z bělokosće, dale swj. Bosćana, swj. Jana křćenika. Tute postawy maja wobličo Hindow, domoródnych wobydlerjow, a dopokazuja, kak je měnjenjo prawe, zo ma so nabožne wumělstwo po nacionalnych idejach a podawiznach złožować. Z tym so zadźewa, zo domoródni w misijónskich krajach křesćansku wučbu a kulturu jako něšto cuze, wukrajne wobhladuja.

Němska. Kapitl metropolitanskeje cyrkwje Wrótsławskeje je † kardinalej a wjerchbiskopej Wrótsławskomu, Jurjej Kopp-ej, dźiwajo na joho 100. narodniny w zašłym lěće a 25. smjertny dźeń, kiž za

winicy a njepopra sebi skoro wodychnjenja, zo by prawje wjele dobreje pšeńcy do njebjeskich bróžnjow khował. Wšudźom pak, hdźežkuli jeno so hodźeše, służeše jomu rjany khóruch. Hdyž wuńdże dobre symjo wusywać, abo młode štomiki šćěpić, abo pjanku pléć, přewodźeše joho khóruch. Hdyž při swjatočnosći, zo so młode štomiki na krućišu zepjeru přiwjazowachu, posłużeše, abo črjódy ludu, kotřiž běchu z pusćiny sem přikhwatali hłódni a łačni, z jenym khlěbom nasyćeše, abo swjatočne sluby, kotrež jenož smjerć rozwjazać zamóže, před wobličom cyrkwje wobkrućeše, debješe joho khóruch. Hdyž pod zmahowatymi khorhowjemi swjatočne wobkhady nawjedowaše, abo zeńskomu pućowarjej, kotryž měješe najdalše puće před sobu, prawe a wěste šćežki wukazać, a joho z pućnej cyrobu a a z pućowanskim pjenjezom zastarać khwataše, abo mučnoho pućowarja na wěčny wotpočink wodźeše, dźěše khóruch z nim. Ow, kak rjane, zbožowne běchu tele lěta, byrnjež prócy a starosće połne! Knjez a służownik přeještaj sebi a nadźiještaj so, zo budźe tych zbožownych lět wulka črjóda a zo budźa so, da-li Bóh, ze slěbornymi a złotymi łopjenami wěncować. Tola človjek měni, a Bóh Knjez měnja.

Z njewustawacym skutkowanjom sebi młody duchowny swoje mocy přenapina a počinaše słabnyć. K tomu nastachu po wobšěrnej wosadźe, po měsće a po kraju njeměry a zběžki; lud wołaše za nowym knježeństwom a za nowym kralom.

Stare rubišćo tym njeměram prawje njerozemješe, jenož słyšało bě je mjenować julijsku revoluciju. Khóruch so też njeby wo cyłu politiku wjele starał, hdy bychu jeno te njeměry joho knjeza tak čežko njepotrjechiłe. „Něchtó je za keńkom na njoho šćowkał!“ Tak sudźeše stare rubišćo. „Kak bychu joho hewak zajeć a do jastwa wotwjesć móhli!“ Winowachu joho, zo je přećiwo nowomu porjadej, přećiwo knježeństwu a kralej šćuwał, a byrnjež jomu najmjeńšoho dopokazać njemóhli a wón so na wšěch stronach wuwinował, zdźeržachu joho tola dlěši čas w jastwje „wěstosće dla a zo by nješkodźał“. Po dlěšim tradanju we jastwje dósta drje zasy swobodu, tola ćežka khorosć joho hrabny a zlemi jomu najčerstwiše mocy a krutosć. Wotkhoriwši drje čuješe hnydom, zo joho mocy wjacy njedosahaja za wobhladanjo wobšěrneje wosady. Tuž wzda so swojeje fary a přija małe kapłanstwo jako pomocnik wobstarnoho fararja na mjezach swojeje wótčiny. Joho dobra mać a khóruch joho přewodźeštej. Tu skutkowaše hišće někotre lěta, potom rjekny Knjez winicy k njomu: „Njech je dosć!“ Knjez podwoli so posłušnje tomu a wobstarawši swój dom woteńdże na prawdu Božu. Joho mać, kotrejž so samej na swěće słyskaše, bórzy za nim sćěhowaše. Před swojej smjerću wotkaza hišće mjez druhim rjanym khóruch farskej

něšto měsacow so budże wopominać, dostojny pomnik postajił. Lětsa naléto da kapitl znatomu Wrótsławskomu wumělcej a rězbarjej Schmergalskomu nadawk, načisk za pomnik zhotowić. Načisk so přija. A hdyž bě so wujednło, kajki kamjeń ma so brać a hdže ma so pomnik postajić, móžeše so wumělc do dźěła dać. Před krótkim bu pomnik dohotowjeny a na južnej stronje khóra napřećo sakristiji postajeny. Na tutym městnje stoješe dotal pomnik kanonika Kašpora Hiltpranda, magistra (wučerja) swobodnych wědow a filosofije, kiž bě „dźiwajo na swoju smjertnosć hižo za žiwjenjo sebi tón kamjeń stajić dał." Tak praja napismo. Kanonik Hiltprand zemrě lěta 1616. Někotre metry dale bu kamjeńtna tabula zasy zapušćena. Nowy pomnik wobstoji z dweju dźělow. Do delnjoho dźěla je zapušćeny medaillon z wobrazom swjatoho Jurja, křćeńskoho swjatoho kardinala Koppa. Horni dźěl pokazuje w płonej wurězbje postawu zemrětoho w človjeskej wulkosći, woblečenoho biskopski ornat. Jako napismo, kotrež cyły dźěl jako wěnc wobrubja, su wolene słowa z psalma 84. we łaćonskej rěči (po serbsku):

Miłosć a swěra so zetkujetej, sprawnosć a pokoj so košitej.

Jurij kardinal Kopp
* 25. junija 1837, † 4. měrca 1914
Wjerchbiskop Wrótsławski
1887—1914.

Dźeń rańšeje Cyrkwje. Hižo nimale 1000 lět ćerpi křesćanstwo pod ćežkim wosudom. Lěta 1054 wotšćěpichu so křesćenjo tehdyšoho bycantinskoho knježerstwa (dźensa Konstantinopel) wot wjercha katolskeje Cyrkwje, bamža w Romje. Tele hrózbne šćěpjenjo křesćanstwa je w stawiznach pomjenowane: grekske šisma (šćěpjenjo). Najhorcyšo přeje sebi Swjaty Wótc, zo bychu so ćile wotšćěpjeni bratřa zasy do jednoty swjateje Cyrkwje wróćili. Alumnojo (wučomcy) Passawskoho měšniskoho seminara wotměchu nětko njedawno dźiwajo na tute přećo Swjatoho Wótca kaž hižo w zańdźenych lětach zasy „dźeń rańšeje Cyrkwje". Pokutny dźeń poskići k tomu dobru přileżnosć. Prelat dr. Werhun, farař w Němskej žiwych Wukrajincow, a prior klóštra Niederalteich, P. Emanuel Heufelder, běštaj přikhwatałoj a rozprawještaj na předwječoru z pomocu swětłowobrazow wo położenju wotšćěpjenych křesćanskich bratrow rańšoho kraja. Nazajtra swjećeše prelat Werhun w farskej cyrkwi swj. Pawoła wulku Božu mšu po starosłowjanskim wobrjedźe, na kotrejž so też wěriwym swjate woprawjenjo pod woběmaj wobličwomaj wudźěli, a khór alumnow krasne, tužniwe liturgiske spěwy spěwaše. Prior Heufelder běše před Božej mšu wěriwych, kotřiž běchu w bohatej ličbje přikhwatali, wo starosłowjanskej liturgiji rozwučił. „Runje wěriwi našoho biskopstwa maja wosebity nadawk, wo zasyzjednoćenjo wotšćěpjenych křesćanow rańšoho kraja so modlić a za to so žiwje zajimować; běše tola naše biskopstwo w prjedawšich lětstotkach, hdyž joho mjezy hač do Wuherskeje sahachu, wosebje wukhodnišćo zdźěłowanja rańšoho kraja; a je tola klóštr Niederalteich, kotryž w našim biskopstwje leži, wot Swj. Wótca nadawk dóstał, wo zasyzjednoćenjo wotšćěpjenych bratrow předewšěm so prócować. Prošmy tohodla Knjeza, zo by wón tomule skutkej swoje žohnowanjo spožčił a zo by bórzy zasy jedyn pastyř a jene stadło było." Tak pisa tamniša biskopska nowina.

Pólska. W novembru woswjeći katolska universita w Lublinje swoje 20lětne wobstaćo. Jeje założer je zemrěty farař Idzi Radiszewski. Jomu so poradźi, za swoju ideju jara zamožitoho Polaka Karla Jaroszinskoho dobyć. Hač do bolšewiskoho powrota w Ruskej bě wón rektor měšniskeje akademije w Pětrohrodże był. Hdyž tuta so rozwjaza, wotmysli sebi, we wo swoju njewotwisnosć wojowacej Pólskej katolsku universitu założić. Wón předpołoži swoje wotmyslenja pólskim biskopam, kotřiž pod předsydstwom tehdyšoho japoštolskoho visitatora msgr. Achilles Ratti (nětčišoho bamža) konferencu wotměchu, na kotrejž bu założenjo katolskeje university w Lublinje wobzamknjene. Pólske kultusowe ministerstwo da k tomu dowolnosć. Pozdźišo připózna wone runoprawosć katolskeje university ze statnymi wysokimi šulemi a da jej prawo, akademiske hódnosće spožčeć. Katolska universita w Lublinje, kotraž so z přinoškami z katolskoho wobydlerstwa a z fundacije jeneje zemjanki wudźerži, ma 4 fakulty: 1 bohosłowsku, 1 humanistisku, 1 za kanoniske prawo, 1 za prawo a socialhospodarske wědomosće. Wona liči tukhwilu 1400 studentow. Mnohe organisacije su jej přidźělene: wědomostne a športowe towarstwa, towarstwa za samopomoc, nabožne towarstwa n. př. sodalita akademikow, misijónske towarstwo atd. Kóždolětnje zarjaduje universita „socialne tydźenje", na kotrychž so wobdźělnicy ze wšěch dźělow Pólskeje skhadźuja. Nimo katolskeje university w Lublinje, kotraž je sylne srjedźišćo katolskeje zdźěłanosće, wobstoja katolske bohosłowske fakulty na statnych universitach we Waršawje, Krakowje, Lwowje a Wilnje.

Japanska. We hłownym měsće Japanskeje, w Tokiju, móžeše 1. novembra 1938 katolska

---

cyrkwi a prošeše, zo bychu jón tola prawje zańć měli a prawje husto do służby brali.

Za rjany khóruch pak spočinaše so hnydom po jeju smjerći čas pruhowanja. Z woprědka chcyše nad tym z hłowu wić a so prašeć: „K čomu to na mnje? Sym sebi tole zasłužił? Tola hdyž něhdy wobstarnoho fararja na prědowanju prajić zasłyša: „Hižo stari pohani běchu toho měnjenja: njepruhowany — njewučeny človjek", powuči so lěpje a njemorkotaše wjacy. Jenož to joho boleše, zo je tak zrědka do służby brany. Wobstarny knjez farař trjebaše jón jenož wulke swjate dny na klětku abo při swjatočnych nyšporach, a khóruch bě tak rady kóždu njedźelu służił, kaž běše to po swojim knjezu zwučeny. Tola skónčnje so spokoji prajo: „Jedyn dźeń we Knjezowych přitwarkach je mi lubši, dyžli tysac dnjow w domach kralow." Za tule spokojnosć bu rjenje mytowany. Doby sebi z njej česć, zo smědźeše wobstarnoho knjeza fararja pod stolu ze złotym wušiwanej přewodźeć, hdyž joho w swjatočnym ćahu do cyrkwje wjedźechu, zo bychu jomu złotu krónu na hłowu stajili a kij ze złotym křižikom jako zepjeru wosłabnjenych stawow do prawicy dali. Krótko po tejle swjatočnosći čuješe so wobstarny knjez jara mučny a jenoho dnja wobstarawši swój cyły dom woteńdźe na wěčny wotpočink.

A nětko běše rjany khóruch cyle wopušćeny.

Po starym knjezu přińdźe na faru młody knjez, dušny a přećelny, to jomu stare rubišćo njechaše prěć, ně, wšitko, štož je prawda! a jara horliwy. Ale, tak měnješe rubišćo, dospołnosć njeje z tutoho swěta. Nowy knjez farař měješe tajke dźiwne wóčko, tajke — hm tajke — stare rubišćo sebi hišće dźensa radźe njeje, z kajkim wurazom by je pomjenowało. Kak pak je tón prěni a zdobom też posledni króć na rjany khóruch pohladał! To stare rubišćo ženje njezabudźe.

Stary zwónk wupołoži nowomu knjezej fararjej k nastupnomu prědowanju rjany khóruch, z něhdušej sněhowku, kotryž bě njeboh farař so jenož wulke swjate dny woblekał. Hdyž pak knjez farař přińdźe a na rjany khóruch ze šěrokej canku jenož pohlada, pokhmuri so jomu čoło a hewak přećelne wóčko so tak zaćěmni — stare rubišćo hišće nětko dyrkota, hdyž na to žiwje spomina — a wón rjekny khóruch k stronu suwajo: „Dźi mi z tej pawčinu a ženje wjacy mi ju njekładź! Ja njemóžu cankow widźeć. To móže so človjek ćeńki činić kaž sama nitka, a tola skónčnje něhdže na rózku abo na hozdźiku wisajo wostanje, a potom je hnydom hrozna dźěra a mjerzanjo. Tele mjerzanjo chcu sebi ja zalutować." A knjez farař wobleče so druhi khóruch a dźěše na klětku.

(Pokročowanjo.)

universita 25. lěto swojoho wobstaća wopominać. Hižo lěta 1908 běše bamž Pius X. towarstwu jezuitow rozkaz dał, katolsku universitu założić, ale wšelake zadźewki stajachu so tomu napřećiwo, tak zo móžeše so tuta wysoka šula hakle 1913 wotewrić. Prěni, kotřiž wo wuwjedźenjo bamžowskoho rozkaza so prócowachu, běchu wótcojo Rockliff, Dahlmann a Boucher. Bórzy sćěhowachu dalši pioněrojo, tak předewšěm 1910 założeŕ a prěni rektor katolskeje university, P. Hermann Hoffmann. Lěta 1913 móžachu z přednoškami we jenym provisoriskim domje započeć. Nowa wysoka šula njeměješe z woprědka runja druhim privatnym universitam samsne prawa kaž kejžorske university. Z krótka po swětowej wójnje pak so tuta runoprawosć ze zapołoženjom přiměrjenoho założeńskoho pjenieza dócpěć hodźeše. Universitu wopytuje nětkle přez 1000 studentow. — Katolska universita ma hižo swoje stawizny — je dyrbjała ćežke pruhowanja přetrać. Lědma bě so wotewriła, wudyri swětowa wójna. W Němskej za wutworjenjo university nahromadźene pjenjezy njehodźachu so wuwjesć a rozprochnychu w inflaciji do ničoho. Nimo toho njebě možno, za čas wójny dalšich profesorow z domizny dócpěć. — Lěta 1923 sta so surowe zemjerženjo. Rjane universitne twarjenjo bu zapusćene. Přednoški dyrbjachu so lěta dołho w nuzowym twarje dźeržeć. Hdyž běchu skónčnje lěta 1932 nowe twarjenja zhotowili, přińdźe třeće a to te najstrašniše domapytanjo, kotrež bě skoro katolsku universitu a wšitke katolske šule pózrěło. W běhu zwady dla wobdźělenja katolskich studentow na wobrjadach při wopomnjeńskim kašću wojowarjow bu oficěr za instrukciju na wyšši rozkaz wot university wotwołany. Hdyž pak ministerstwo za wukubłanjo bě wozjewiło, zo tute ceremonije nimaja nabožnoho raza, ale zo so jeničcy jako wuraz wótčinskoho zmyslenja wobhladuja, bu katolikam wobdźělenjo na tutych wobrjadach dowolene. W novembru so oficěr za instrukciju zasy wróći. Běše to najwjetši čas, dokelž bě ličba studentow hižo mócnje spadła. — Jubilejna swjatočnosć na swjedźenju Wšěch Swjatych běše jednora, ale dostojna. Nimo zastupjerja ministerstwa za rozwučenjo běchu też wupósłancy Němskeje, Italskeje, Pólskeje a Belgiskeje, mnohe sobustawy němskeje wosady, direktorojo druhich universitow a srjedźnych šulow, mnozy přećelo wysokeje šule a druzy so zešli. Nětčiši rektor university, P. Hermann Heuvers S. J. postrowi wysokich hosći; kancler P. Tsuchinashi S. J. přednjese stawizny university a profesor Sakeada wopominaše w krótkej narěči zemrětych profesorow, wosebje P. Hoffmana. — Zastupjeŕ ministerstwa přečita jara přećelniwe zbožopřejace připismo, a němski wupósłanc pokaza z jara připóznawacymi słowami na wukubłanske dźěło university a na wutrajnosć a zmužitosć njeboh rektora P. Dr. Hoffmanna, kotruž je w najćežšich krizach wobkhował. Na kóncu swjatočnosće dóstachu štyrjo profesorojo, kotřiž hižo wot spočatka na universiće skutkuja, čestne diplomy a dr.

We New Yorku prócuja so amerikanscy studenća dźěći španiskich a pólskich připućowarjow we jich maćeŕnej rěči wuwućować. Na prašenjo, čohodla to činja, wotmołwichu: „Je so wupokazało, zo dźěći, kiž maćeŕnu rěč njenawuknychu abo špatnje nawuknu, wjele złóstnikow staja. Woni su pěsk, kiž nam do čłowjeskoho towaršnoho žiwjenja so nawěje a mechanismus haći. Zda so, zo ze zhubjenjom maćeŕšćiny so też póćiwosć pozhubja. Wone so wukorjenja z jich domjaceje kultury prjedy hač so zakorjenja we nowej domiznje. Tohodla pytamy maćeŕnu rěč zdźeržeć a jim pokazać wšo rjane a pozběhowace z domizny jich staršich."

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 1063. z Budyšina: Madlena Mjechelic; 1064. 1065. ze Šunowa: Pawoł Langa, Jakub Rjelka; 1066.—1068. z Łazka: Jurij Žurk, Pawoł Brězan, Jurij Kral; 1069. z Ralbic: Jurij Lěsnaŕ; 1070. z Jitka: Jakub Kocor; 1071. z Koslowa: Jurij Wowćeŕk; 1072. z Nowoslic: Michał Šefer; 1073. z Budyšina: Jakub Hejduška; 1074. ze Sernjan: Hana Nowakowa; 1075. z Różanta: Jurij Nuk; 1076. z Dobrošic: Marja Ćepicowa; 1077. z Pěskec: Michał Pólk; 1078. z Lipska: Jurij Šenkaŕ.

Za wuživarjow serbskoho misala.

4. njedźela adventa, 18. decembra 1938:
Boža mša str. 17; bjez Gloria; modlitwy w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

Hodownička, njedźelu 25. dec. 1938:
Prěnja Boža mša str. 25, druha str. 28, třeća str. 30.

Swj. Šćěpana, póndźelu 26. dec. 1938:
Boža mša str. 34; Gloria; 1. modlitwa wo swj. Šćěpanu, 2. z hodownički; Credo; Praefacija hodowna str. 27.

Swj. Jana, jap. a sćenika, wutoru 27. dec. 1938:
Boža mša str. 37; Gloria; 1. modlitwa wo swj. Janu, 2. z hodownički; Credo; Praefacija hodowna str. 27.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V d Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Płaćizny hódne Marolin-Bože narodki su dóšte!

Zestajenja we wšelakich wulkosćach hižo wot 2 90 — 13,20 hr.

Dombuchhandlung M. Dilger
w Budyšinje, Při mjasowych jětkach 5

Gumi za kolesa
Wobswětlenja za kolesa za wšelake płaćizny, **Dynamo** 6 Volt 1,8 Watt z kablom hr. **3.40** a přisłušne dźěle poruča
G. Thomas **w Budyšinje** Kamjeńtna hasa 16

Frote-, kupańske **tr,enja** a přetrěwanske **rubiška** wulki wuběrk pola **Kurt Erler** **Budyšin** Žitne wiki 28

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry wulki wuběrk, litr **3,60**
Paleny kofej 125 gr **50 60 70** pj. přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Też mały nawěšk ma wuspěcha!

Mjedowk z Knježkec *poprjancarnje a konditarnje*
je slawnje znaty! Šulerske wrota — blizko pósty

Wosebitosć: Worjechowy, ananasowy, krokantowy poprjanc, šokoladowe rózki a wjele drunich drobnych khłóšćeńkow.

Weidlichec kožuchaŕnja w Halštrowje

poskića najwjetši wuběrk **kožuchow** wšěch družin za serbske žony po jara přijomnych płaćiznach. — **Bobrowe, skunksowe, tkhórjace, oposowe kože** we wšelakich hódnosćach a barbach. — **Woprawdźitu skunksowu bramu** 98,— hr. **Športske kožuchi a joppy** za mužow cyle po wulkej módźe. Kožuchowe **podšića, khornarje** atd. we wulkim wuběrku.

Lětdźesatki dołho hižo poskićamy jenož najlěpše twory!

MODEHAUS **Gierisch** Jnh. Max Amberg KAMENZ

K hodom krasny wubjerk!

Wulke składy drasty wšěch družin a tkaninow.

Wužitne hodowne dary: Wjelbudowe kosmičk. přikrywy. pućowanske přikrywy, přeštrjeńcy před łožo, plišowe diwan-přikrywy wulki wuběrk pola **Kurt Erler** Budyšin Žitne wikl 28

Što je Staatserbe?

Staatserbe je moja najwoblubjeniša a najbóle požadana

Sumatra=cigara

za 10, 12, 15, 20, 25 a 30 pj.

Sumatra-Sandblatt-Krone

za 10, 12, 15, 20, 25 a 30 pj.

we wosebje derje wuležanych kajkosćach

Hodowne pakćiki

we wšelakich płaćiznach

Friedr. Otto Sachse

Nutřkowna lawska hasa 1
Dalokorčćak 2581

.. täglich erfreut er dich –
ein gut gedeckter Tisch
- darum ein Service von:

Alfred Beitel

w Kamjencu

Budyšska droha 70

Časniki a debjenki

wšěch družin dóstanjeće pola **časnikarja w Dobrošicach.**

Sym sebi za hodowny čas wupomoc najał, kiž wam we kóždym času posłuži. Prošu podpjerajće mje we mojim wobkhodźe.

Jurij Menzel

časnikarski mištr

w Dobrošicach.

Rjany mustrowany khutowy

barchent

we dobrej hódnosći je dóstał

A. Kasper měj. **J. Pilopp**

w Budyšinje

na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

K prawomu swjedźeńskomu wjeselu

służa też por čriji wot Wegener. Dla dobreje formy a rjanoho napohlada, dobroho dźerženja a tunjeje płaćizny, přihotuja wšudźom wjele wjesela,

Čorne žonjace črije z dźiwinoweje kože
rjane wuwjedźenjo, wosebje płaćiznyhódne
hr. **4.50 6.90 7.90 8.90**

Črije za mužow
krute dźěłane, čorne a brune . . . . . hr. **7.90**

Ski-škórnje
bajeńske wosebite dźěło, dwojošite . . . . hr. **19.50**

Nadčrije
hłuboke a lakowe gumi . . . . . hr. **4.90 5.90**

Wšitke naše črije su woblubjeny hodowny dar

SCHUH Wegener

w Budyšinje **Bohata hasa**

Njedźelu wotewrjene wot 12 hač do 18 hodź.

Hodowne cigary, derje wuležane
Cigarety, wšě znamki, w hodownych tyskach
Tobak, we tyskach, pakćikach a rólach
poruča we bohatym wubjerku

E. Simon w Serbskim domje
w Budyšinje

Dar wot nas přecy zwjeseli!

Rjany zymski mantl za žony
Rjana drasta za žony, wołma a žida
Copły mantl za mužow
Ćopłu domjacu jaku za „Njoho“

Tajkele a wjele druhich třěbnych darow za žony, mužow a dźěći namakaće w našim domje we bohatym wubjerku a wšelakich płaćiznach

Hellwig & Schönbohm

Wobkhod dobrych kajkosćow — — **Njedźelu wotewrjene!**

Dobry hodowny dar
ze staroho wotrjadnoho wobkhoda

Oskar Butter nasl.
Budyšin — Žitne wiki 2
Mjedźane twory — Domjacu a kuchińsku potrjebu — Nowočasne darjenske wěcy — pórclin — šklenća atd.

Ski-čapki
wot 1,75 hr.
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Kłobuki
za knjezow we elegantnych formach a barbach
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Kožuchowe paletowy a mantle zhotuje po měrje derje sedźace
Kožuchařski mištr
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Liški
we wulkim wubjerku wšěch barbow
Kožuchařski mištr
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Pjelcowe jaki
wot 38 hr.
pola
kožuchařskoho mištra
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Pjelcowe kornarje
wšěch kóžkow
wšelakich wulkosćow
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Wojacy
namakaja prěnjotnu
wojeńsku měcu
pola
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Na kóždym hodownym blidźe

dyrbjał rjany kruch woblečenja wot

König, Budyšin

leżeć, dokelž tutón dar přihotuje lěta dołho wjeselo!!! Naš wulki wubjerk a tunje płaćizny wołóża Wam nakup!

Za žonu:

Wosobne mantle, krimerowe jaki, suknje, lodowe mantle abo **rjanu drastu.**

Za muža:

Rjane ulstry, wobleki, „stutzer“ a **jopy, lodowe mantle** a **kholowy.**

Čorne wobleki we wšěch šěrach ke kwasej.

Wosobne domjace pjezle za kóždy pjenjez.

Dźěćace mantle za kóždu starobu.

Přińdźće njedźelu k nam, smy so za Was postarali!

König, Žitna hasa 2|4

Rěčimy też serbski!

Mustrowane khuty
čorne wołmjane, na 130 cm šěroke **9.50 8.50 5.50**

Wokněškate wołmjane tkaniny
za rubiška, 130 cm šěroke **6.95**

Wołmjane zwjefchi za khuntuše a kožuchi . . **11.50**

Dźěłana žida k falam
jenobarbna a mustrowana . . **3.75 3.30 2.75**

Joh. Schaaf

Bohata dróha (zakhod też wot Kotołskeje hasy)

Na hodowne blido:
Rjanu ručnu tošku
1,35—40 hr.

T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Rjany dar k hodom:
dobry čorny nahłowjacy abo družči bant.

Znate je, zo **50 lět hižo** te wěcy — přecy dobre — předawamy

Dale poskićam we wulkim wuběrku a pjenjezhódnje:
- Nohajcy, podkholowčki, suknje, rukajcy, zoki —
- spódnju drastu, košle, krawaty, slě, smorknički atd.

Rěčimy też serbscy!

Arno Kube

Kejžorowa hasa 12

Z dobrymi płatami

přihotuješ wosebite wjeselo k hodom!

Hilger nasl. E. Wilček
Seminarska dróha 2

Hilger Lotzestr. 20 I

poruča płaćizny hódno:
Dobre wupjerki, łožace šaty / blidne šaty, kuchińske šaty.
Tkaniny za nadkošle
Dypsačne rubiška, trikotowe šaty, frottowe twory.

Dla skhorjenja mojeje domjaceje holcy pytam hnydom abo pozdźišo druhu młódšu **holcu** do lohkoho domjacoho dźěła.

Hosćeńc „Zum Kurfürst“
w Budyšinje, Drjewowe wiki 15
Dalokorečak 2418

Žane hodowne blido bjez dara wot

Alphonsa Schauseila

w Budyšinje, na Bohatej hasy

We rjanych darjenskich tyzach dóstanjeće pola nas: Nowe musliny a židu k falam, jara rjane tkaniny za khuty, rubiška, suknje atd. — Čorny nahłowjacy bant we wšelakich šěrjach a płaćiznach, trodle, wobsadki, knefle, bórty.

My Was zawěsće spokojimy!

Njedźelu wotewrjene!

So wróćiwši wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje, našeje swěrneje sotry a swakoweje

Marje Krawcoweje rodź. Rychtarjec,

kotraž ze wšěmi swjatymi sakramentami derje wobstarana zańdźenu sobotu we Worklečanskej khorowni zemrě, wuprajam wšitkim, kotřiž so za jeje dušu na pustym wječoru modlachu a ju we bohatej ličbje k rowu přewodźachu,

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

Wosebje dźakuju so wysokodostojnymaj knjezomaj fararjej Justej we Wotrowje a fararjej Wjeńcy w Khróšćicach, knj. burej Čórlichej w Jaworje za k-rowu-wjezenjo a nošerjam.

W **Jaworje,** na dnju pohrjeba, 14. 12. 38.

W mjenje wšěch zawostajenych we wulkej zrudobje:

Pětr Krawc, žiwnosćeŕ a wjesnjanosta.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

52. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **24. decembra 1938.** | **76. lětnik.**

Boža nóc.

Zyma piska wonka; nutŕka hrěje
We wutrobach wjesoły so pokoj.
Po wšitkich so khěžkach we wsy swěći.
Dźěćom swěća woči so kaž hwězdy;
Wobradźejo po wsy jězdźi Boże
Dźěćo, hdyž so bliži k Božej nocy.

Zajało je kuzło Božej' nocy
Cyły swět a z lubosću jón hrěje.
Dopjelniłe su so sluby Boże;
Njebjo rosuje na zemju pokoj,
Swětło, wulke přez njebjeske hwězdy,
So nad Bethlehemom w nocy swěći.

Z wutrobow a z wočow swětło swěći
Starym so a młodym dźensa w nocy.
Do hrodow a khěžkow jako z hwězdy
Błyšć so saje, tajne płomjo hrěje.
Nuzy też a bědźe błyšć a pokoj
Njese lubosć jako dźěćo Boże.

W dušach dobrych hiba jadro Boże
So, hdyž lubosć z Bethlehema swěći.
Jako z jandźelowym křidłom pokoj
Khila so do bědy zeŕnskej' nocy;
Wěra dźěćaceje duše hrěje
Zas a zběha ze ćmy hasłe hwězdy.

Hajće dźěśću joho młode hwězdy:
Njewinosć a wěru — kuzło Boże,
Kotrež zbožo, měr a radosć hrěje
A kaž hwězda w ćmowej nocy swěći!
Tam, hdźež mocy wuja hrěšnej' nocy,
W duši sprahnje kužoł zboža — pokoj.

Zwońće, zwony, do statokow pokoj,
Ćichi błyšć do dušow sajće, hwězdy!
Z khěžkow khwataju do Božej' nocy,
Witać we žłobjatku dźěćo Boże.
Cyrkej ze swěcami wša so swěći,
Kuzło Božej' nocy kće a hrěje.

Bože dźěćo wobradźejće, hwězdy:
Wěra swěći njech a hrěje lubosć!
Pokoj človjekam kćěj z Božej' nocy!

Z „il paradiso“ po Monte Salvatore horje do njebjes.

„O pastyrjo wy, nětk pozběhńće so — nětk pokhwatajće!... Tam namakaće dźěćatko Bože, kiž Bóh je a móže was zdźeržeć a zbóžnosćić do wěčnosće.“

Z kajkej radosću tola jutře tónle kěrluš a wšelake druhe hodowne zanjesemy! Njeje ći kóždy raz, hdyž tole a podobne spěwamy, jako by cyrkwiny wěrch so dyrbjał wuzběhnyć? Z tajkej mocu so wěriwym z erta wudobywa a hwězdojte njebjo so nam zjewi, hdźež dawa Bóh so widźeć we swojej krasnosći a wšitcy joho swjeći we zbóžnosći. — W paradizu přilubjeny a hižo dawno z horcej žadosću wočakowany Wumožnik je so narodźił: nětko změjemy Zbóžnika, kiž nam njebjesa wotzamka. Tale wěrnosć jima mysle a napjelnja z njewuprajnej radosću naše wutroby.

Haj, wjeselmy so! Tola njezabudźmy při tym, zo spěwamy: Kiž móže was zbóžnosćić, to rěka: wón budźe Zbóžnik jenož tomu, kiž přez njoho a z nim a po nim wo zbóžnosć so budźe prócować. Hdyž to sebi hody njepředewzaš, z krutej wolu sebi njeprajiš, njezměješ wěrne, woprawdźite hody. Jenož štóž z nim dźe, dóńdźe do raja zbóžnosće; dóńdźe k tomu, wot kotrohož je wušoł: k swojomu Bohu a Wótcej. Jenož, hdyž joho wučbu budźeš wukonjeć, ze žórłow joho hnady — ze swj. sakramentow — čerpać mocy, jenož, hdyž na joho zasłužby so budźeš zepjerać a po joho přikładźe khodźić, budźe wón tebi Zbóžnik.

Běch w krasnym měsće Lugano. Wosrjedź wěnca wysokich horow leži město a jězor. Hdyž z dwórnišća na město hladaš, pozběhuje so ći k prawicy z hłubiny něhdźe wo 700 metrow wysoko hora Monte Salvatore, to rěka serbscy: hora našoho Zbóžnika. — We hosćeńcu běch so zeznał z jenym inženěrom, jara nadobnym človjekom. Junu po wječeri mi praji: „Knježe, maće-li lubosć, dha pójće ze mnu; pokazam wam šćežku do njebjes.“ — „Šćežku do njebjes? Haj tu chcu wohladać, to rad sobu póńdu.“ „Šćežka wšak je bóle kaž wuzki skhodźik, ale njech je tak: do njebjes pak tola wjedźe“, wón napřećiwi.

Dźěchmoj. Hižo běše ćma, jenož namaj k nohomaj swěćachu so wot deleka w měsće swěcy a nad namaj so wupinaše njebjo, z hwězdami kaž posyte. Wustupiwši ze štomow pozastachmoj. — „Hlejće tu na prawicu, tam pozběhuje so Monte Salvatore. Kaž wěsće, leži při joho podnozy „il paradiso“, kaž tamny dźěl města rěka. A štož po horje so ćahnyć widźiće, njeje to woprawdźe kaž skhodźik do njebjes?“

A zawěrno: Po horje, zawalenej do tołsteje ćmy, we samej runej liniji, jena přecy wyšša dyžli druha, swěćachu so swěcy, wo 700 metrow postupowace; za poslednjej pak hnydom so błyšćeše hwězdojte njebjo. To běchu swěcy grotoweje železnicy, kotraž z „paradiza“ po Monte Salvatore hač na wjeršk hory so ćehnje. Jako by wuzki skhodźik ze zemje do njebjes so pozběhował, tak tele swěcy so zezdachu zemskomu wóčku. Horje hač k hwězdam, runjewon do njebjes tam zastupichu ći, kotřiž ze železnicu sobu jědźechu. Z „il paradiso“ po horje Zbóžnikowej do njebjes!

Hdyž tole nětko, luby čitarjo, nałožiš na swoje dušine zaměry: hdy dóńdźeš do njebjes? Nic, hdyž na Monte Salvatore wot nazdala zhladuješ; nic, hdyž so jenož wjeseliš, zo maš Zbóžnika, ale hdyž z nim a po nim so maš a z joho pomocu so prócuješ, zo by docpěł wjeršk hory, dóšoł do njebjes. Dyrbiš měć wolu, kotraž do skutkow staja, štož Zbóžnik će wuči; dyrbiš měć wutrobu, kotraž za tym žada a to wuživa, štož Zbóžnik k pomocy ći dawa a dyrbiš we swojej duši žiwić žehliwu žadosć za Bohom, swojim wěčnym a wěrnym zbožom. „Domoj k Wótcej chcu. K Wótcej domoj junu cyle wěsće dyrbju, a tohodla póńdu ze Zbóžnikom.“ Tuta zasada njesmě ženje khabłać, w žanych wobstojnosćach njesmě so zhibować, při najwjetšich ćežach a zadźewkach njesmě so lemić, w žanym spytowanju wosłabjeć: Přecy dyrbi kruta wostać kaž skała, a žiwje so palić a ke skutkam hrěć kaž woheń, kotryž žana woda njemóže zhašeć.

Mi so zda, zo bě to krótko do swětoweje wójny, hdyž najwjetša łódź, kotruž su Jendźelčenjo hdy na morjo pušćili, łódź „Titanik“, do Ameriki jědźeše. Běše to docyła jeje prěnja jězba. Tysacy a tysacy ludźi běše na njej. Do Ameriki pak njedojědźe. W samej nocy prasny łódź na wulki lodowc a bu do dweju dźělow rozražena. Za krótki čas so podnurješe. Nihdźe njebě pomocy. Tu zapiska hudźbna kapała rjany spěw, kiž so w Jendźelskej spěwa:

Bliže mój Bożo Ći,
Přec bliže Ći!
To moje hesło je, to je mój směr.
Kaž Ty mje powjedźeš:
Bliže 'noż Bożo Ći,
Přec bliže Ći!

Bliže mój Bożo Ći,
Wusłyš wšak mje!
Njech žołma stysknosće wysoka je.
Pomhaj přez stysknosć mi:
Bliže mój Bożo Ći,
Přec bliže Ći!

Bliže mój Bożo Ći,
Přec bliže Ći!
To moje hesło je, to je mój směr.
Zazwoni wěčny měr:
Přińdu šće cyły Ći,
Cyły šće Ći!

Při zynkach tohole kěrluša so zhubi łódź a z njej tysacy ludźi we hłubinje morja. Bóh sam pak wě, kak mnohim z nich bě kěrluš hišće w poslednim wokomiku pozběhnył mysl k Bohu, dopomhał k nutrnej želnosći a tak do zbóžnosće. Tola na Božu hnadu za posledni wokomik žiwjenja njesměš hrěšić: přecy a stajnje maš měć swoju mysl a wolu pozběhnjenej k Bohu a potom swój žiwjeński pućik hić z Jězusom. Tak ze zemje budźeš z Jězusowej pomocu postupować horje do njebjes: Z „il paradiso“ po Monte Salvatore do błyšćatych njebjes!

Powěsć hodowna z prózstwu.

Z kajkim swětłom dźens so jasni nóc?
To dźiw Boži je, to čini Boža móc!
Jandźeljo
Jewja so na njebju z črjódami.
Haj, dźens je so smilił Bóh Wótc nad nami.

Jandźel Boži přibliža so k nam:
Připowědam wulku, wulku radosć wam.
Dźensa je
W Betlemje so Zbóžnik narodźił,
Zo by z hubjeństwa was hrěšnych wumožił.

Haleluja nětko wyskajmy!
Božom' dźěšću dźak a prózstwu spěwajmy:
Žohnuj nas
Kóždy čas, a zrudnych pokojej,
Z měru kopatej swój měr nam wobradźej!

(Ma swój hłós.) M. N.

Z Łužicy a Serbow.

Diakonatske swjećizny w tachantskej cyrkwi.

W běhu lěta móžeše najdostojniši knjez biskop wjacorych młodych knjezow na měšnikow wuswjećić, a hižo zasy wupřestrěwaše swoju žohnowacu ruku zańdźenu sobotu a njedźelu nad młodźeńcami, kotřiž chcedźa swoje žiwjenjo woprować w službje Knjezowej. Dźesać minoristow (mějićeljo wšitkich nižšich swjećiznow) dóstachu swjećiznu subdiakonow a diakonow. Běchu to: Alois Andricki z Radworja, Jurij Reiniš ze Šěrachowa, Werner Lawkus z Drježdźan, Alois Bender, Helmut Förster a Heinz Volkmant z Lipska, Alois Bolse z Brakela we Westfalskej (z wotkal naš knjez biskop pokhadźa), Franc Kinzel z Klingenthala, Raimund Otto z Udera (nad Eichsfeldom) a Jan Nerger z Plawna (Vogtl.). K nim přida so knj. Pawoł Bursa z Kreuzburga w Hornjej Šležskej, kiž při tutej přileżnosći wšitke nižše swjećizny dósta. Dźiwajo na naše rozbrójene biskopstwo njeje joho dóńt bjeznadźity, hdyž chce hižo zasy tak nahladna ličba do měšniskoho powołanja zastupić. Tajki nadobny dźeń je wurjadny swjedźeń za cyłu diecezu. Wosebje zwjeselace je to za staršich, kotřiž widźa a dožiwja nětko płody swojoho dobroho domjacoho woćehnjenja, kotřiž z časom swojim synam zaščěpichu lubosć za Knjezowym přitwarkom a za krótki čas budźa jich skutkować widźeć jako dušepastyrjow. Wosebje budźe to radosć za Andrickec swójbu w Radworju, hdźež hižo třeći syn dósta posledniu swjećiznu před měšnistwom.

K tutym swjatočnosćam bě so njedźelu wjele wěriwych zešło, kotřiž chcychu swědkojo być rjanych wobrjadow při wudźělenju tychle swjećiznow, při kotrychž běše cyłe tachantske duchownstwo zastupjene. Też ze Šěrachowa a z Drježdźan běštaj kk. fararjej Mott a Posselt přikhwataloj. Na kóncu njedźelskeje Božeje mšě poručа najdostojniši knjez biskop wot woltarja k nowowuswjećenym a k ludej na podłožku słowow swjatoho Pawoła z lista na Filipskich, kiž so w epistli 3. njedźele adventa čitaja: „Bratřa! Wjeselće so w Knjezu přeco; zaso praju, wjeselće so!“ Na woběmaj dnjomaj bu knjez biskop w swjatočnym ćahu do cyrkwje wjedźeny.

Njedźelu wječor wotmě so też wosebita pobožnosć k wopomnjeću 125. narodninow Adolfa Kolpinga, kiž je jako założeŕ towarstwa katolskich rjemjeslnikow po cyłym swěće znaty. Wosebje běchu mužscy sylnje zastupjeni. Też při tutej swjatočnosći prědowaše najdostojniši knjez biskop a předstaji wěriwym Adolfa Kolpinga jako wulkoho němskoho duchownoho a japoštoła křesćanskeje swójby. Cyrkwinski khór a lud spěwaše při pobožnosći přihódne kěrluše.

*

Z Dobrošic. Před wjacy hač třomi njedźelemi znjeboži naš wjesny časnikaŕ w blizkosći hosćeńca „Złoty law“ pola Biskopic a leži tam nětko wot 28. nazymnika w jenej klinicy. Kaž smy so móhli přeswědčić, porjedźa so z nim hladajcy, tak zo budźe nadźijomnje po někotrych njedźelach kliniku móc zasy wopušćić a so do swojoho powołanskoho dźěła wróćić. Přejemy jomu prawje bórzomne a dospołne wustrowjenjo!

Z Njebjelčic. K rjanomu adventskomu wječorej zeńdźe so naša wosadna młodosć zańdźenu njedźelu wječor. Swjedźeń wotewri so z kěrlušom. Na to měješe wosadny knjez faraŕ dlěšu narěč, we kotrejž nam předstaji, što advent je, woznamjenja a k čomu nas napomina. Kak mamy hłós tutoho adventskoho prědarja słyšeć a wobkedźbować. Też rozkładźe wšelake adventske wašnja a swjedźenje w swójbach, kaž nastaćo adventskoho wěnca a joho wuznama. Dale rěčeše wo nastaću Božich narodkow a wosebje božodźěśćowoho štoma. Napominaše, kak do kóždoho domu słuša też Boži narodk a nic jenož hodowny štom. Dźiwać ma so na rjane a dostojne Bože narodki. Też adventska baseń so přednjese. Po tym předstajachu Kolpingowi towaršojo z Marijineje Hwězdy swětłowobrazy wo žiwjenju a skutkowanju Adolfa Kolpinga, kolrohož 125. narodniny so nětkole wopominaju. Wo nim smy hižo w cyrkwi słyšeli, hdźež bu nam jako přećel swójbnoho žiwjenja předstajeny. Tak móžeše so naša młodosć do žiwjenja tutoho wulkoho měšnika zanurić. Ćiše a měrnje wróćichu so wšitcy po dwěhodźinskim přebywanju domoj. Tak měješe swjedźeń cyle nabožnoho raza.

Z Njebjelčic. Zańdźenu wutoru mějachmy swjatočne khowanjo na našim kěrchowje. Njeseše so k rowu młodźenc we 28. lěće žiwjenja: Bjarnat Wrobl z Pěskec. Ćežka khorosć běše joho mocy zlemiła. Při kašću spominaše knjez faraŕ na žarowanjo staršeju, hdyž staj tola w běhu 5 lět hižo tři dźěći přez smjerć zhubiłoj. W žarowanskim ćahu wobdźěli so w bohatej ličbje młodosć, wosebje Pěskečanska. Před kašćom njesechu krónu a kašć wobdawachu młodźencojo z pletwami. K rowej położichu też palmu z wěnowanjom. Božu mšu swjećeše bratrowc zemrětoho, knjez kapł. Šołta z Ralbic. Njech Bóh tróštuje zrudźeneju staršeju, bratrow a sotře! Dopomńmy pak so, zo njeje zažna smjerć njezbožo, ale zbožo za wěčnosć, a budźmy přecy na smjerć přihotowani, wosebje też ty, luba młodosć!

Z Kamjenca. (Hodowny swjedźeń.) Dźěćaca zahrodka w swjatym Jurjowym wustawje měješe 17. a 18. decembra swoje hodowne předstajenjo. Žurla bě hač do poslednjoho městačka wobsadźena. Dokelž bě knjez faraŕ Rjeda nahle skhorjeł, postrowi hosći w joho mjenje knjez kapłan Engel. Po hodownym předstajenju so rozwjeselenym dźěćom rjane dary wobradźachu.

Michałkec Leńka.

Hodowne powědańčko. Napisał M. Andricki.

W prjedawšich časach běchu wjele hórše zymy, dyžli nětko. Też tehdom, hdyž Michałkec Leńka posledni króć swojej lubowanej maćerćy ručku da a tuta jej na běłe čołko sčini křižik. Ach, to tehdom třeskaše mróz a wuješe wětr a mjetaše sněh! Dźiw, zo wbohomu dźěśću njezamjerznychu sylzički, hdyž so jej nad ćmowym rowom wulinychu z rěčku a palace. Haj, sćerwjeniłoj běštej so jej wóčcy, a žahła so wužórlowaše ta najdróžša wodźička, kotraž pak w khudych domčkach bywa tak mało žadna . . .

Khudźinka běžeše do pjatoho lětka, ale paćerje móžeše lěpje spěwać hač Madleńšec Hertka, kotraž bě susodźic a z kubła. Wot nětka ju njebudźe ničo wjacy wučić, přetož hospodarjo ze wsy jej wukopachu hłuboki row. Ow, kak struchło je čłowjekej, hdyž prěni króć smjerći do wočow widźi! Leńka bě młoda widźała. Wona hišće wšomu prawje njerozemješe, to pak derje wědźeše, zo je něšto wulke a wulcy zrudne so stało. Wšako sebi też druzy ludźo trějachu woči, Michałkec mać měješe jara wjele přewodźerjow k rowu, časa k hiću běše a njepřećela njeboha njeměješe ani jenoho. Čorna běše cyła hora, hdyž bě wóz přejěł starodawny wysoki móst a ludźo běchu z čełom hač na horu dóšli. A tak so wšitko miny, a mać so sobu miny. Jako by z čěmneje wěčnosće wukhadźał hrózbny, najzrudniši hłós, hdyž tak hruzle padachu na kašć, z někotrym hruzlom padny też kamušk. Zo su potom bórzy zasy hospodarjo přišli a z łopaćemi mać zamjetali, to Leńka njeje widźała; by jej też přez měru žel było to widźeć. Derje, zo njewidźeše . . . Potom přińdźe, dokelž bě runje dźeń swjatoho Měrćina, swjaty Mikławš na konju, a bożedźěćo jězdźić poča klinkotate.

Bożedźěćo też na koniku přijěchuje, na tajkim rjanym běłušu, zo najbohatši knjez na zemi nima tajkoho rjanoho

konika wjacy, a wone same je tak njewuprajnje luboznoho napohlada a rjane, ma tak njebjeskej wóčcy, zo žadyn člowjek njemóže, ani njesmě jomu do wočow pohladnyć, khiba jenož njebjescy jandźeljo, swjata Marija a naši lubi patrónojo, kotřiž horjeka wysoko nad hwězdami za nas ze styknjenymaj rukomaj stajnje proša. Božedźěćo so widźeć njedawa, jenož słyšeć; ale kak joho zwónčki klinkotaju njebjescy! Pozaświknje drje tež z prutom do woknow, ale toho wšak so dźěći njenaboja, su-li hewak trochu pěkne, a móža-li, kaž so to słuša, rjenje swój Wótče-naš. Luby njebjeski Wótče, što by Michałkec Leńka za to dała, zo by mohła hišće junu Božomu dźěsću k česći, a hdyž wone słucha, přihladuje, so najnutrnišo pomodlić? Wona mysleše, zo to nětko, hdyž je maćerka w zemi, hižo njebudźe móžno. A běše. — —

Njebě Michałkec nan najlěpše žiwjenjo wjedł, a njech snadź njeje dowurył: zaryl maćerčy je tón hłuboki, ćěmny, włóžny row, a runjež žadyn nic najmjeńši hruzl na kašć njećisnył był: tola je wón jón najkrućišo ze wšěch we hłubokosći připřeł . . . Dokelž wšak so kóžda njeprawda wjeći a płaći často hižo na zemi tu deleka, je Bóh Michałkej žiwjenjo přikrótšił, snadź też k tomu po swojej smilnosći, zo by joho zawostajena hišće za njoho něčoho wuspěwać mohła. Wona swěrna, zabyćiwa duša je tak swěru činiła a hišće bórzy za nim šła.

Hertku pak sebi potom Madleńšecy wzachu, kotřiž běchu susodźa, a wěrće mi, woni trochu do česće a njerozomni, w cyłku pak pěkni a miłosćiwi ludźo, a też za Michałkec Leńku běše Hertka a běchu wšitcy w domje rjekli Božomu dźěćatku. A Bože dźěćo prostwu wusłyša a khorej Leńcy k słódkim daram dopřida hišće dar, zo samo wone wjetšoho dać njemóže.

Bóh, kotryž wšitko wě a widźi, khosta njeposłušnych ludźi. Wón je zakoń dał, je na njón žarliwy a so swojim njeswěrnym dźěćom zapowěduje z tamnym darom, kotryž wšitcy starši rady a najžadosćiwišo rodźa: strowe dźěći. Tak bě też Michałkec Leńka khore wot spočatka dźěćo, blědeju ličkow a luboznju drje, hłuboko pak założeneju wóčkow. A z novembrowym njemdrym njewjedrom a zymu, ach, to bě maćerna smjerć najhórši mróz, kotryž też dospali kwětku, dawno poł zwjadłu.

Kusk bolało to je, haj wulki kruch. Ale njewukupi so ći radosće, khiba přez bolosće. A za khwilu bu jasno a derje je so našej lubowanej Leńcy stało. A Hertka je při Leńcynym łóžku stała, też Madleńšec nan a mać, wšak běchu ju k sebi wzali, a hišće dźowka a sněńca a kruwařka a wšitcy hólcy su tam klečeli a so spodźiwali. Přetož nadzeńska rjanosć bě na Leńcyne wobličo zešła a zbóžnej, zbóžnej jeje wóčcy hladaštej hač do poslednjoho wokomika, zo stoještej. Leńka njewidźeše jenož rjany zybolaty štom a dary, štož bě jej pola susodźic nawobradźiło božedźěćo, ale wona tute same widźeše w duchu. Nichtón druhi w cyłej stwě a domje, ani w cyłej wsy a wokolinje joho widźał njeje, hač jenož wona, Leńka. Krasne jandźele pak so kołwokoło njoho znošowachu, z kotrymiž bě Leńka stowařšena. Hnydom potom.

Wšitke khude syroty so nimaja takle, ani nimaja tajkeje dobreje Madleńšec ćety, wuja a Hertki. Na to chcych was takle dopomnić.

Hodowna hwězda.

Mjez wulkimi a srěnimi hwězdami stoješe něhdy hwěžka tak mólička, zo wot zemje docyła widźeć njebě- Jeje swětleško bě jara słabe pornjo sylnišim swětłam wulkich, wjetšich a najwjetšich hwězdow. Drobna hwěžka čuješe so mjez tymi jasnymi sotrami wboha kaž zastorčena a zacpěta. Hačkuliž njeběše horda a zawistna, mysleše sej tola w dołhich nocach druhdy, kak rjenje by było, hdy by też wona telko swětła měła, zo by sej z nim na daloku zemju poswěćić mohła a zawohladała, što tam ludźo a dźěći dobroho činja. Dněše bychu nocy byłe, wćipniša by ta naša hwěžka bywała. Štó by jej to też za zło měł. Štóž ma někajke swětleško abo latarńčku, tón chce też něšto widźeć! Swojim towařškam pak hwěžka swoje přeća njepřeradźi, dokelž so boješe, zo bychu so jej wusmjałe.

Tak miny so lěto za lětom. Wjele zakrasnych tysac lět přeńdźe, ani zo by so našej hwěžcy wjetšoho swětła dóstało.

W jenej nocy spěješe Boži jandźel mjez hwězdami. Zlětowaše wot hwězdy k hwězdźe. Kóždej do wočow pohlada, ale zasy by dale lećał. Jenej ze swojimi křidłami cyłu jasnosć zawodźě, zo bě zeza nich jenož sleborna kromička widźeć.

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

Stary zwónk pak wza rjany khóruch, pozdychny hłuboko a rjekny: „Škoda tebje, rjany khórucho! Ale što sebi chcu; ja dyrbju posłuchać.“ A zawaliwši khóruch do kulucha, wočini najspódniši kašć kapalnoho blida. Tu běchu hižo wšelacy podrožnicy wšěch možnych barbow; kruchi starych cankow, khóruchi bjez khornarja, z jenym rukawom abo cyle bjez nich, kruchi čerwjenych abo módrych rubow, lapy hólčkacych sukničkow a khornarjow, nadrěne bančiki a powjazki wšěch družinow. Też khrome swěčniki po jenej nozy, wołtarne kanki bjez wucha tu běchu. Jena najskerje při wulkich pukach pokmótřiwši měješe do khribjeta wulku dźěru. Wšitcy dohromady mějachu jenu abo dźewjeć njekhmanosćow na swědomju. Stary zwónk bě je tu do jastwa zasadźał, měnjo: „Škoda hišće spalić abo do čropjeńca ćisnyć. Druhdy je tola někajka zapłata abo někajke podšićo trěbne abo hewak na něčim nuza.“ Tule do toho wšelakoho towarstwa połoži zwónk też rjany khóruch, potom zasuny kašć a zamkny.

A khóruch leżeše w jastwje. Lědma bě so tu trochu na ćmu zwučił a rozhladał, počinaše so mjez joho towaršemi hibać.

„Što jeno je tón zjědł, tajki wosobny, zo su joho tykli?“ měnješe čwak hólčkacoho khornarja, kotromuž so přecy rady huba čumpaše.

„Nó, ničo mało tola nic. Kuntwory dla nikoho njezasudźeja, ćim mjenje tajkoho wosobnoho!“ Tak wotmołwješe samón dźěrawy rukaw.

Hdyž so rjany khóruch, dokelž na njerunym leżeše, šěršo rozkuli, zo běše joho sněhběła barba a wosebje pyšna canka widźeć, přispomni stara canka z jenej abo dźesać dźěrami na khribjeće: „Hm hm, hladajće, hladajće, kajki so wón njewinowaty počinja, kaž by čas žiwjenja ani wodźički njezamućił!“

„Mcha mcha! to znajemy“, wusmja so stary khóruch přez nós, sam bjez khornarja a jenož z połojcu rukawa; joho wobličo pak běše žołte, kaž by žołtu khorosć měł. „Kiž so tak počinjeja, su často ći najhórši.“

„Hdyž tajcy wosobni do jastwa přikhadźeja, potom njetrjeba nas małych hańba być, zo tu tajke časy sedźimy.“ Tak pokoješe so čwak čerwjenoho ruba z wupalenej dźěru a hewak po kromach wosmudźeny a z wóskom zakapany. Wón też to hnydom wo dobre tři stopnje woblědny.

Rjany khóruch drje słyšeše jich kałate rěče, dokelž dźěn běchu tak wótře prajene, zo bychu so słyšałe, tola z ćicha měnješe při sebi: „Małe dźěćo drje móže so husa-

A hlej, nětko přibliži so jandźel k našej khuduškej hwěžcy! Wona so tak postróži, zo by so najradšo něhdźe skhowała. Ale jandźel jej do wóčkow pohlada prajo: „Njeboj so, luba hwěžka pokorna! Bóh luby Knjez je mje k tebi pósłał. Pój wšak ze mnu do njebjes k njomu!“

Hwěžka zadyrkota. Jandźel pak rjekny: „Njeboj 'nož so! Nazhoniš wulku radosć. Pój!“

Hwěžka překwapjena jandźela sćěhowaše. Zastupiwši do njebjes što tu wohlada! Wšitko so tu swjedźeńscy błyšćeše. Jandźeljo a swjeći běchu nanajrjeńše drasty woblečeni. Tajkeje krasnosće hwěžka hišće widźała njebě. Jandźel dowjedźe ju za ručku horje před trón Boži. Pokłoniwši so před Bohom Wótcom jandźel rjekny: „Hlej, luby Wótče njebjeski, tudy ći wjedu najponižnišu hwěžku, kotruž nadeńdźech!“

Hwěžka zamylena njewědźeše, hdźe by wóčcy zatykła. Njebjeski Wótc pak luboznje powě: „Pój, hwěžka luba! Sčinju će za najkrasnišu hwězdu wšěch hwězdow.“

Hwěžka chcyše słowčko rjec, ale ani zwuka njezamó wuprajić. Bóh pak pozběže ruku, a jeje swětło so tak powjetši, zo bě Bože miłe wobličo jasniše hač słónco, a dołhi walčk pruhow zabłyskny so za hwěžku kaž złote włosy pryncesy. Žana hwězda njebě hdy rjeńšo wuhotowana była. Z hwěžki bě nastała najhordozniša hwězda. Wona so njemóžeše dodźiwać a doradować. Haj, jeje wjeselo bě tak njesměrne, zo zajuska poskakujo: „Haleluja, khwalće Boha!“ Potom pak so poklakny před swojim Stworićelom.

A Bóh jej rjekny: „Za hodownu hwězdu sym sej će wuzwolił. Nětko leć na zemju a připowědaj ludźom dobreje wole, zo je so jim narodźił mój Syn, Zbóžnik swěta. Swěć jim z wysoka a wusywaj jim do wutrobow hodownu radosć. Njech so wjesela a so skhadźuja před Božim narodom, njech wšudźe hodowne kěrluše spěwaja a sej při swěčkach a pyšnych štomikach zbožo přeja. A z kóždym lětom njech wopominaju narod Božoho dźěsća. A kaž sym ja jim swojoho Syna darił, tak njech so woni z lubosću wobdarjeja. Předewšěm pak njech njezabywaju na tón najrjeńši dar, na mojoho Syna! Joho njech sej kóžde hody najnutrnišo witaju!“

Mjez tymile słowami bě hwězda hišće wjetša zrostła. A tajka swěći nětko stajnje nad Božim narodom kóždźičke hody. A my wšitcy wjeselimy so z njej. Bóh je ju nam pósłał.

M. Rudźany.

Skóńčnje je tak daloko.

(Hodowny wobraz ze wsy.)

Saprliška tola, moje lube dźěćatka! Nětko rěka, wuši nastajeć a woči wočinjeć. Wot wčerawšoho je so mjenujcy rjana železnica z wukładnišća pola klamarjec zhubiła.

A wčera běše maćefka pječa pola nich. To dźěn to spodźiwne! A hdyž domoj přińdźe, měješe něšto pod falu a khwatnje zhubi so w pódlanskej jstwi. Ach, kaž mi a tebi ničo, naspomni drje tak připódla, zo je w njej pobyła. Ale wy dźěćatka njejsće wot wčerawšoho a dźensnišoho. Nadoho běchu też jstwine durje zawrjene. Škoda, přez klučowu dźěrku njemóžachu ničo dowidźeć. Wěsći je tamna železnica była.

Na wězće, jeli tomu tak je, dha móžeće so wjeselić. Tak drje na božodźěsćowy štom zabudźeće, a druhe hrajki budźa wam pódlanska wěc.

Nadźijomnje budźe jich něšto wjacy kolijow, hač małe koło w klamarjec wukładnišću. Hnydom na špundowanjo póńdu z njej. Móžno, zo też bjez kolijow pojědźe. Nó čakajće, to budźe rjepotać a šćerćeć, hdyž po zemi wokoło powrjeskoce. Sym we wukładnym woknje widźał, tři wosobinske wozy a za nimi hišće dwaj nakładnej. Na tej móžeće něšto nakłasć! Worjechi a jabłuka, zapalkowe tyski a twarske klocki a wjele druhoho.

Ale, praša so přecy hišće, hač też woprawdźe budźe ta rjana železnica. Hlejće, we wsy je tola wjacy dźěći. Po železnicu je tola mohła druha mać pola klamarjec pobyć.

Nó wězće, jeli traš njedyrbjało być, něšto rjane je mać wěsće pod falu měła. Na jene wašnjo by derje było, jeli snadź tam njeje pobyła. Dokelž to njeby za was ničo nowe, ničo njenadźite było. Dźeń wote dnja sće z płačitym nosom přez klamarjec wokna hladałe dla teje železnicy. Kóžde kolesko, kóžde woknješko, wšu barbu na kotole, kóždy prěkuš na kolijach hižo znajeće. By jenož to było, zo wjacy pola klamarjec we woknje njesteji, ale nětko wam přisłuša. Ně, něšto wosebite dyrbi być, na čož scyła njemysliće. Něšto cyle njenadźite, na čož ze žanym słowčkom mysliłe njejsće.

Haj wšak, rjenje wšak by było, by-li železnica była.

Dajće sej być, najdlěje je trało. Štoha mysliće, hdyž budźa skóńčnje sanki, kotrež sće sej přałe, abo bubon — bum bum bum. Abo małe koleso. To rěka, tak dyrbjało raz być. Scyła dyrbjało so wam wobradźić, za čimž sće

---

coho šćebota a syčenja nabojeć, tola dorosćeny rozomny muž nima joho kedźbu“, a mjelčeše.

Ow, kak ćežke běše tele jastwo! Z rjećazami drje khóruch njeběše wuspinany; też časćišo so wospjetowace kałate rěče joho njebolachu. Ale tele słyskanjo, zo je cyle ze służby a z Knjezoweje swjatnicy wustorkany! A potom: ležeć a stajnje ležeć wot ranja hač do wječora a wot wječora hač do ranja, a nihdy so njehibać a nihdy sebi ani jeneje słónčneje pruhi popadnyć móc, ow, to so wostudźi! Hdy by khóruch z krótka wumrěć mohł, z wostudu by wumrěł. Kak dołho je tele zrudne jastwo trało, to stare rubišćo hišće dźensa njewě, ale dołhe, bjez teje miłosće dołhe běše. Ale na swěće njetraje ničo wěčnje, a też khóruchowe jastwo njeběše bjez kónca.

Něhdy wotewri so kašć, a stary zwónk poča w kašću ryć, kaž zabórča, za někajkim bańćikom pytajo, při tym dohlada so też na khóruch. „Ach, ty tu přecy hišće ležiš! Sym cyle na tebje pozabył. Ale nětko, hdyž je knjez farař, twój přećiwnik, dale wotešoł, mózu će tola zasy na swětło wzać. Škoda by će było, hdy by tu ležo tłał“, a wuswobodźi joho.

Potom rozpušćiwši wobhladowaše sebi khóruch. Tón pak chcyše tu přileżnosć wužić a swoje z lutym leženjom sprostnjene stawy trochu přećahnyć, ale ow jej! Kak so wustróža, hdyž wšitke pikotachu, kaž bychu so hnydom dréć a łamać chcyłe!

„Hm hm!“ zabórča zwónk. „Dobył sebi z tym dołhim leženjom ničo njejsy. To wšak hižo wědźach. Hewak drje so přecy khwali: W heli ležeć je cyłe žiwjenjo, ale dobroty njećini. To je na tebi widźeć. Ale spytajmy! Kak zo traš tola hišće khwilu wutraješ. Móžeš njedźele sobu na klětku khodźić.“

Khóruch so jara wjeseleše, zo je zasy k česći přišoł, a wukonješe swoju służbu wustojnje a swěrnje. Škoda jenož, zo běše tón rjany čas tak krótki! Jenu njedźelu přinjese sebi wulku dźěru na ramjenu z klětki sobu. Dźěru drje wustojna šwalča zasy wuzawobala, tola njelubozna błuzna po njej wosta. A zwónk jomu takle rozsudźi: „Na klětku tebje wjacy dać njemóžu z tajkej bluznu. Što bychu tola ludźo prajili! Ćim mjenje k wołtarjej. Wot nětka budźeš sobu ke khoromu khodźić a domy swjećić.“

Khóruch so rudźeše, zo je z nowa nimale cyle ze swjatnicy wustorkany. „To drje je khostanjo za wšitku liwkosć a njerodu w tajkej nadobnej służbje.“ Tak porokowaše sebi. „Haj, haj, wšitko njedobre so wjeći!“

Hdyž pak bě někotry króć knjeza fararja ke khoromu přewodźał, lubješe so jomu ta służba. Pódla čestnoho přewodźenja měješe swoje wjeselo, zo móžeše často do Božeje stwórby a do ludźi pohladać. Widźeše, kak z młodym

hižo tydźenje dołho žadałe. Potom mohłe hrać a kolesować a jězdźić a duć a krosnić a wšo druhe! To by było wjeselo a radosć!

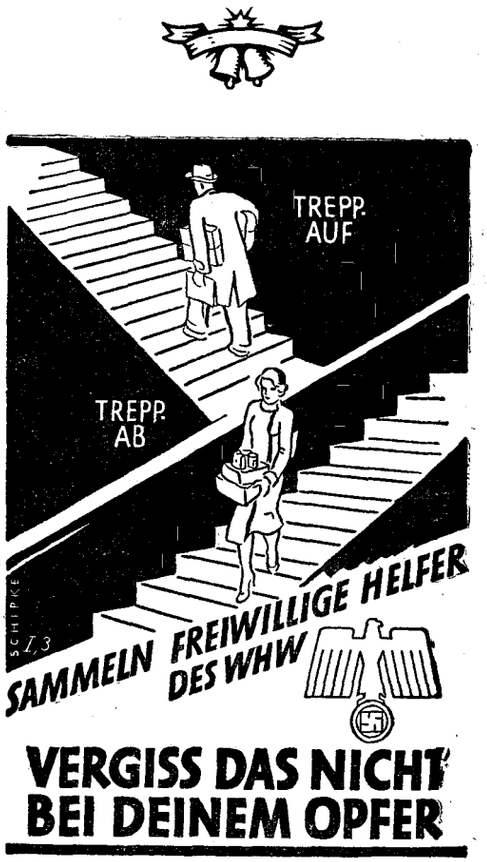
Tola ně, tak zlě wšak njebudźe. Wěsće wšak, zo rumpodich tróšku khromi a njemóže tak prawje do zaka, kaž by chcył, lube dźěćatka. Wěm cyle wěsće, što je mać tehdom pod falu měła a što ma hewak hišće rjanoho w pódlanskej jstwi. Ale ně, štoha sebi mysliće, ně ně, njesměm wam ničo přeradźić, na žadyn pad! Te por hodźinkow budźeće hišće dočakać.

To dźěn je najrjeńše při cyłych lubych hodach, te wjeselo doprědka na wobradźeńki, tamna napjatosć, tajke a hinajše mysle, što jeno wot lubeje maćeńki dóstanu. A tale wěčna čakańca, prjedy hač zasy dźeń a nóc zańdźe, zo so ći zda, kaž by čas ze šlinkom lězł. Njewěrno, to móžeš hižo rano w košulcy z protyki na sćěnje spěšnje wčerawše łopjeno wottorhnyć a dalše přeběrać, přecy su hišće štyri, tři, dwě. Ničo njewadźi, hdyž budźe hač do tohole łopjena, potom su hody samo wot so tu. Jenož nic tohodla šedźiwe włosy sej rosć dać!

Nó, móžu wam přeradźić, kak rjenje budźe jutře wječor při hodownym swjedźenju na korčmarjec žurli. Tam budźe wěsće cyła črjóda jandźelkow ze złotymi hwěžkami na křidleškach a palčiki z wysokimi cymplawami a z dołhimi brodami hač do kolen dele. Jeli njemóžeće, wy mali pjerachojo, dosć derje widźeć, njech was mać abo nan pozběhnje. Sće słyšeli? Ach tak, wy sobu hrajeće na jewišću? Nó, to je ćim lěpje, budźemy so nad wami wjeselić, so smjeć a placać. Dokelž wy mała bobrija sće najbóle puzorna.

Hlejće, tak maće jutřiši dźeń na myslach a wjeseliće so na njón. To wam čas skónčnje spěšnje dosć zańdźe. A nazajtra dopołdnja budźe wam hodowny swjedźeń we hłowje. Prjedy hač so dohladaće, tu patoržica budźe. A wječor pójdźeće z wowku sobu do cyrkwje na Božu nóc. To budźe krasnje, hdyž hižo nazdala widźiće tych wjele wobswětlenych woknow. Wěsće hišće wot łońšoho, kak dyrbješe do was storkać, hdyž tak dołhe šije naćahowašće a chcyšće najradšo na ławku zaležć. Nó haj, hdyž pak je tola wšitko tak rjane a zdobne! Lětsa wšak maće hižo wjacy rozoma hač loni.

Hlejće, to budźeće z wowku rjenje domoj čampać a nazajtra rano so durje pódlanskeje jstwy wotewrja, zwónčk zaklinka a wulki wokomik tu skónčnje je. Kak rjany budźe zasy božodźěśćowy štom! We wjele barbach budźa škleńčane kule so zyboleć a frinkolić. Wosebje tamna wulka, wěsće, kiž loni wosrjedź štoma tčeše. Přede wšěm potom, hdyž budźeće widźeć, štoha je so wam wšitko wobradźiło. Ach, dla železnicy měniće, hač budźe woprawdźe připódla? Ně, dźěćatka, njesměm wam dźensa přeradźić, byrnjež radšo chcył. Dočakajće jenož, dołho wjacy njetraje.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. (Swjaty Wótc 60 lět měšnik.) Zańdźenu wutoru, 20. decembra 1938, je naš lubowany swjaty wótc Pius XI. zastupił do 60. lěta swojoho swjatoho měšnistwa. Swjaty sakrament měšniskeje swjećizny dósta wón 20. decembra 1879 w jenej ze štyrjoch najwjetšich a

---

naležćom cyła stwórba wjesele wotuća; kak ludźom na polach a na łukach Bože žohnowanjo rosće; kak so bliže k žnjam žołte morjo po polach zmahuje a žołmi. Ducy přez zeleny haj měješe swoju radosć nad wjesołymi ptačkami. Najbóle khwaleše sebi pilnoho kósa, kotryž wysoko na wjeršku zelenoho buka z tajkej horliwosću rańše zerja a skhadźenjo Božoho słónčka postrowješe a při tym wšitke ptački ze spanja budźeše. Bórzy klinčeše cyły zeleny haj: to běše huchowanjo a duchowanjo, piskanjo a fifolenjo, pinkot a šćebot we wšěch kutach a na wšěch hałzach. Sam zaspanc mjez ptačkami wudrapa sebi spar z wočow a wołaše, zo by to kóždy słyšał: „Ja sym ćichi Michał!“ Smjeć chcyše so khóruchej šibałej kokli, kotraž w hustym lisću raboweje hałzy skhowana wołaše: „Kukuk! Kukuk! Kukuk! Ja će widźu, a ty mje njewidźiš.“ A potom so wjesele wusmja.

„Ow, kak rjenje je na Božej zemi, štóž jeje rjanosć kedźbu měć wě!“ Tak sudźeše hišće stare rubišćo na drjewjanym hozdźiku na tele zbožowne puće spominajcy. A hišće dale spominaše, štož bě na tychle pućach nazhoniło; kak čłowjekojo hromadźe bydła; kak so lubuja a bohužel też hidźa; kak sćerpnje swój křiž njesu; kak so starosćiwje přihotuja na daloki puć ze swěta do wěčnosće, zo bychu zamołwjenjo wo swojim pućowanju po zemi dawać šli. Ale kaž ničo bjez přiměška hórkosćow tu na swěće njeje, tak też joho puće hórkosćow njeparowachu. Wosebje při domy-swjećenju je to khóruch často nazhonił, hdyž stajnje rěkaše: z khěže do khěže, ze jstwy do jstwy. Cuzych duri a zamkow a zasuwow njeswědomy, wosta khóruch z khwatkom na zamku abo zasuwje krućišo wisajo, dyžli běše trjeba, a štož sebi při tym natorhny, běše hrozna dźěra. „Ničo wo to!“ pokoješe so khóruch. „Njejsym sam. Też knjezej fararjej so podobnje wjedźe. A służownik njeje wjetši nad swojoho knjeza.“ Haj, woprawdźe, knjezej fararjej wjedźeše so podobnje. Běše mjenujcy wulki zrosćeny. A mnohe cuze durje běchu tak nizke. „Kaž bychu tu palčiki won a nutř khodźili“, měnješe khóruch. Jich nizke wudwjernje pak stojachu kruće kaž drjewjane a njeńdźechu byrnjež wysokodostojnomu knjezej fararjej, z puća. A knjez farař prasny druhdy ze swojej hłowu do nich, zo wustróžane zaržachu. Potom — staromu rubišću chcyše so dźensa tomu smjeć, tehdom njeńdźeše žanomu na směchi — potom hrabaše sebi knjez farař za hłowu, hač tola njeje tam wulka dźěra, a khóruch wobhladowaše so za swojim łohćom, kak wulka ta dźěra je, kotruž je sebi na zamku natorhnył. Hdyž běše wšitko nimo, přistupichu přećelni ludźo a wobžarowachu: „Ach, knjez farař, naše durje wšak su tak nizke. Wy drje sće so prawje dyrił? Bjeće so tola na kedźbu!“

(Pokročowanjo.)

najsławnišich bazilikow Wěčnoho Města, w cyrkwi swjatoho Jana w Lateranje. Tuta krasna bazilika je přez stawizny lětstotkow z bamžowstwom zwjazana, ke kotromuž měješe po Božej předwidźiwosći młody měšnik z lěta 1879 postupować. Swoju primicnu Božu mšu swjećeše nowoswjećeny měšnik Achille Ratti, kaž Swjaty Wótc ze swójbnym mjenom rěka, w cyrkwi swjatoho Korle Boromejskoho w Romje. Hdyž bamž před 9 lětami 50. měšniski złoty jubilej swjećeše, wopušći wón rano 20. decembra k prěnjomu razej přez lateranske zwjazki w februarju 1929 wutworjene vatikanske město a poda so k woswjećenju swjatoho wopora k bazilicy swjatoho Jana, zo by sebi tule arcybaziliku wosobinscy přiswojił. To njeběše wot lěta 1870 sem žanomu z joho překhodnikow spožčene. K wopomnjeću na złoty měšniski jubilej w lěće 1929 bu tehdom w joho primicnej cyrkwi swjatoho Korle rjany drohotny nowy nabočny wołtař postajeny. — Swjaty Wótc je bohužel w poslednich tydźenjach znowa khětro khory był, tola so za krótki čas Bohu dźak zasy zhrabał. Bóh luby Knjez zdźerž jomu žiwjenjo k lěpšomu cyłeje hobrskeje swójby swjateje katolskeje Cyrkwje!

Njedawno skhadźowaše so w Romje předsydstwo jenoho mjezynarodnoho zwjazka za swjećenjo njedźele, kotryž chce njedźelski wopyt Božich służbow pod kóždymi žiwjeńskimi wobstojnosćemi najnaležnišo spěchować. W přezjenosći z tutej myslu je za nowotwar Romskoho hłownoho dwórnišća też natwarjenjo jeneje cyrkwje wotmyslene. Tak móža potom pućowacy bjez wobćežnosćow swoje njedźelske winowatosće dopjelnić.

Swjedźeń njewoblakowanoho podjeća najzbóžnišeje knjeżny Marije je so we Wečnym Měsće pod wobdźělenjom wulkich syłow wěriwych najswjatočnišo wotměł. Na naměśće Piazza di Spagna stoji wulkotny pomnik njewoblakowanoho podjeća. Tónle pomnik bě srjedźišćo wosebitych počesćowanjow, na kotrychž so cyrkwinscy dostojnicy, swětne a klóštrske duchownstwo, kaž też zastupjerjo Romskich měsćanskich zarjadnistwow, cyrkwinskich towarstwow a wjele oficěrow wobdźělichu. Twarjenja šěrokoho naměstna běchu bohaće wupyšene. Wosebje přijomnje wuznamjenješe so rjane wupyšenjo španiskoho pósłanstwa při bamžowskim stole.

Němska. Nowy swjećacy biskop pomjenowany. Bamž Pius XI. je dotalnoho fararja Bjedricha Huenermanna z Aachenskoho biskopstwa k titularnomu biskopej z Ostracine pozběhnył a za swjećacoho biskopa pomjenował. Wón budźe Japoštołskomu administratorej Aachenskoho biskopstwa, biskopej Dr. Straeter-ej, w dušepastyrstwje k pomocy. — Runje tak je Swjaty Wótc też swjećacoho biskopa za jendźelske arcybiskopstwo Westminster pomjenował.

(Prelat Dr. Šester w Friburgu †.) W 62. žiwjeńskim lěće zemrě zańdźeny tydźeń w Friburgu w Breisgawje prelat a tachantski kapitular Dr. Józef Sester. Rodźeny w Butschbachu pola Oberkircha w Renchtalu, studowaše wón nic jenož bohosłowstwo ale też prawa. Po wjacorych lětach dušepastyrskoho skutkowanja bu wón w lěće 1920 do Friburgskoho ordinariata powołany, hdźež bu w lěće 1924 z tachantskim kapitularom a lěto pozdźišo z generalnym vikarom Friburgskeje diecejzy. Friburgska universita pomjenowa zemrětoho za česnoho doktora bohosłowstwa.

R. i. p.

Wuherska. Wuherski wjerchprimas a arcybiskop z Grana, kardinal Seredi, je njedawno při składnosći swojoho putnikowanja do Roma Swjatomu Wótcej wědomostne dźěło wulkoho wuznama přepodał. Je to kniha w tšoch zwjazkach z hromadže 1800 stronami. W njej rozpomina so wobšerna dźěławosć swjatoho krala Šćěpana na nabožnym, politiskim, zakonjedawacym a wojerskim polu statnoho zarjadnistwa. Najwuznamniši wučeńcy Wuherskeje su tele dźěło ze swojimi přinoškami spěchowali.

Žadosć.

Swět je, kaž był by zmjerznjeny,
Wšón z lodom wobdaty.
Hač jeho wutroba 'šće dźe —?
Što 'šće to začuje?
Ty pak, Marija, njepłakaj,
Nam płomjo twojoh' Syna daj,
Kiž zmjerzk wšón roztaje.

A ćěmna nóc je na zemi,
Wjac wóčko njewidźi!
So posledni sćin zhubił je;
Wšo čaka w tutej ćmi,
Zo by ty, knježna, přinjesła
Te swětło, kiž wšo rozswětła,
Zas' zbožo přinjese! P. K.

Českosłowakska. Pražski kardinal Kašpar jednaše w Romje wo nowym cyrkwinskim zarjadowanju w Českosłowakskej.

Nowy president Českosłowakskeje, dr. Emil Hacha, započa swój prěni hamtski dźeń z wopytom Swjato-Vitskeje cyrkwje na Hradčanach. Pražski arcybiskop, kardinal dr. Kašpar, mjelčacu Božu mšu čitaše. Po Božej mši měješe kardinal krótku narěč, w kotrejž prěni puć nowoho presidenta skhwali, kiž je sem přišoł sej Božu hnadu a pomoc za swoje ważne zastojnstwo wuprosyć. Na posrědkowanjo Pražskoho arcybiskopa jomu Swjaty Wótc bamžowske požohnowanjo wudźěli. Na tutej Božej mši běchu cyrkwinscy a statni dostojnicy we wulkej ličbje přitomni. To je zwjeselacy zjew, hdyž so wopomni, zo bě wot časa českich kralow prěni króć zasy jedyn wysoki statnik na Božich służbach w Swjato-Vitskej cyrkwi přitomny.

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy.

Křćenja: Cyrill Beno, m. s. Jurja Krawčika, ratarja w Njebjelčicach; Lejna Hana, njem. dź. Moniki Kubašec w Njebjelčicach; Hilžbjeta Hilda, m. dź. Jurja Propsta, dźěłaćerja w Njebjelčicach; Křesćan Konrad, m. s. Pawoła Kórjeńka, kowarja w Njebjelčicach; Lejna, m. dź. Jurja Rachele, dźěłaćerja w Njebjelčicach; Jurij Michał, m. s. Pawoła Lukaša, žiwnosćerja w Pazlicach (nuzna křćeńca); Hana Veronika, m. dź. Mikł. Bělka, ratarja w Pěskecach; Rozalija Hana, m. dź. Pawoła Rjenča, ratarja w Pazlicach; Marja Marta, m. dź. Jurja Glawša, dźěł. w Pazlicach; Jan Gerhard, m. s. Józefa Justa, murjerja a žiwn. w Njebjelčicach; Hańža, m. dź. Jana Brojerja, dźěłaćerja w Pazlicach; Herta Hana, m. dź. Ernsta Hanuški, dźěłaćerja w Pazlicach.

Wěrowanja: Pawoł Rjeda, bur we Wotrowje, a Hańža Žurec, hospod. pomocnica w Njebjelčicach; Kurt Bleža, dźěłaćer w Nowych Bóšicach, a Hańža Kmječec, służowna w Njebjelčicach.

Zemrěći: 1. aug.: Mikławš Świejda, wuměnkař w Njebjelčičach, 76 l. 9 m. 23 d; 2. aug.: Hana Świejdźic, wuměnkařka w Pazlicach, 79 l. 3 m. 5 d.; 9. sept.: Jurij Michał, m. s. Pawoła Lukaša, ratarja w Pazlicach, 9 d.; 26. okt.: Jurij Herman, bur w Njebjelčicach, 55 l. 9 m 24 d.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Hodownička, njedźelu 25. dec. 1938:
Prěnja Boža mša str. 25, druha str. 28, třeća str. 30.

Swj. Šćěpana, pónđelu 26. dec. 1938:
Boža mša str. 34; Gloria; 1. modlitwa wo swj. Šćěpanu, 2. z hodownički; Credo; Praefacija hodowna str. 27.

Swj. Jana, jap. a sćenika, wutoru 27. dec. 1938:
Boža mša str. 37; Gloria; 1. modlitwa wo swj. Janu, 2. z hodownički; Credo; Praefacija hodowna str. 27.

Nowe lěto — swjedźeń wobrězanja Jězusowoho:
Boža mša str. 48; Gloria; Credo.

Jadrješka.

Najlěpše swojich skutkow dyrbimy zakhować, zo njebychu wot druhich widźane byłe, khiba wot Boha.

S. Franc ze Sales.

Wša pobožnosć, kiž k njerodźe wjedźe, je wopačna. Dźěło dyrbimy lubować. S. Zita.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 1079.—1089. z Radworja: Jan Andricki, Michał Cyž, Mikławš Krawc, Pawoł Krawc, Mikławš Pjetaš, Jakub Pólan, Jakub Połleńk, Hana Lukašowa, Hana Šenkowa, Jakub Šołta, Jan Jurk; 1090.—1095. z Boranec: Jan Cyž, Jurij Miklič, Rudolf Wićaz, Jurij Handrik, Jurij Wjerab, Jan Rachel; 1096. z Čorn. Hodlerja: Jakub Štraws; 1097.—1101. z Khelna: Pawoł Handrik, Hańža Henkowa, Jurij Mjeń, Jakub Rynč, Jurij Rychtař; 1102. ze Zdźěrje: Madlena Frenclowa; 1103. z Budyšina: Hana Weclawec; 1104. ze Sulšec: Pětr Kumer; 1105. z Kulowa: Jurij Žur; 1106.—1109. z Časec: Jurij Donat, Jan Hajna, Jurij Kilan, Jurij Zarjeńk; 1110.—1117. z Worklec: Jurij Langa, Marja Kindermanec, Jakub Nuk, Mikławš Šejda, Franc Grubert, Jakub Domanja, Jan Frömmelt, Marja Kilankowa; 1118. z Nowych Bóšic: Jakub Dźisławk; 1119.—1121. z Bóšic: Michał Hendrich, Jakub Wornař, Hana Paškec; 1122.—1124. z Now. Jasenicy: Jakub Krawc, Hańža Handrikowa, Jurij Lajmer; 1125. z Jasenicy: Michał Hajnk; 1126. 1127. z Prawoćic: Mikławš Šołta, Jakub Kašpor; 1128. z Kopšina: Willi Brycka; 1129. ze Smječkec: Jakub Matik; 1130. ze Zejic: Pawoł Domš; 1131. 1132. z Khrósćic: Jakub Wjacsławk, Madlena Domašcyna; 1133. z Hórkow: Jurij Šěrc; 1134. z Hadàmara: br. Rainer Matik; 1135. ze Šunowa: Michał Woko; 1136. 1137. z Konjec: Jurij Woko, Jurij Bjeńš; 1138. z Jitka: Pawoł Domaška.

Porjedźeńka: Pod kwitowanskim čisłom 1040 nima rěkać: Marja Zmijec, ale Marja Zyndźic z Drježdźan.

Listowanjo. P. K. Nastawk wozjewimy za tydźeń.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Trjebaće hišće něšto za wobradźeńske blido?

Zawalimy Wam kóždy kruch do rjanoho kartona. Myslimy, zo Was ze wšěm spokojimy.

Přejemy też wšěm našim woteběrarjam zbožowne hody!

Alphons Schauseil

w Budyšinje, na Bohatej hasy

Wulki wobkhod za serbske drasty!

Młodźi mandźelscy

namakaju za swoju nowu domjacnosć **přihódne meble.** Wopytajće tohodla bjez nućenja ke kupowanju našu **wustajeńcu!**

Meblowy dom Clemens Schmidt w Budyšinje.

Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / Hród Ortenburg.

Měsačne wotpłaćowanjo. — Přijimanjo mandźelskich požčonkow. Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy też serbscy.

WHW — wutrobu njezawrjej!

Wopomń při kupje!

Też najlěpša mašina móže so jónu spjećować, tola hdyž

twój wotrjadny wobkhod će zastara, twoja mašina će stajnje zwjesela!

Oskar Hirche

Kamjenc

Założene 1880

Dalokoróčak 774

Gumi za kolesa

Wobswětlenja za kolesa za wšelake płaćizny, **Dynamo** 6Volt 1,8 Watt z kablom hr. **3.40** a přisłušne dźěle poruča

G. Thomas w Budyšinje Kamjeńtna hasa 16

Motorske kolesa
Kolesa dobrych znamkow
Zimace mašiny
Pisanske mašiny
Wobswětlenja
Narunanja a přisłušne dźěle

Paul Gräfe

w Kamjencu

blizko katolskeje cyrkwje

Palenc litr 2,— 2,40 2,75

Likěry

wulki wuběrk, litr **3,60**

Paleny kofej

125 gr **50 60 70** pj.

přecy čerstwy pola

Jurja Nitsche

Bohata dróha 8

Kachlestajenjo

kaž też **přestajenjo, wuporjedźenjo** a **mjećenjo** wobstara

Viktor Schlecht

kachlestajeński mištr

w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533

Zjawny dźak

bolosćiwej maćeri a khudym dušam

za wusłyšanu prósstwu!

Toška za wječorny wukhod debjeńka za swjedźeńske hodźinki!

T. Albert

w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Bohu wšohomócnomu je so w joho njewuslědźomnej radźe spodobało, našoho luboho syna, bratra a swaka

čestnoho młodźenca

Bjarnata Wrobla

w Pěskecach

w joho 29. žiwjeńskim lěće z tutoho swěta wotwołać. — Wutoru 20. decembra smy joho smjertne powostanki na Njebjelčanskim kěrchowje swjatočnje swjatej zemi přepodali.

Za wšitku našomu lubomu zemrětomu wopokazanu lubosć, za nimo měry bohate wopytowanjo pustoho wječora a runje tajke wobdźělenjo na pohrjebnej swjatočnosći wuprajamy swój

najnutrniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez"!

Wosebje dźakujemy so wysokod. knj. fararjej Mičej za časćiše wopytanjo na khorołožu a tróstowace słowa při rowje, kaž też knjezej kapłanej Šołće za joho nałożenu prócu při pohrjebje. Dale dźakujemy so wokolnej młodości, wosebje Pěskečanskej za njesenjo k rowu, za krasnu krónu, pletwu a palmu.

Wšitke tute wopokazma lubosće a přećelniwosće su nam z wosebitym tróštom byłe w našej wulkej zrudobje.

Prosymy za našoho zemrětoho wo dalše spominanjo w pobožnych paćerjach.

W **Pěskecach,** na dnju pohrjeba, 20. dec. 1938.

Hłubokozrudźena Wroblec swójba.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

53. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **31. decembra 1938.** | **76. lětnik.**

Hodowny kěrluš swjateje Cyrkwje: Jesu Redemptor omnium.

1. Jězu, Zbóžniko člowjestwa,
Kotrohož do swětła stworjenja
Rúnoho sebi w krasnosći
Bóh Wótc naš wjeŕšny wupłodźi!

2. Swětło, wotbłyšćo Wótcowy,
Wšitkich nadźija wěčna sy,
Wusłyš próstwy, kiž na zemi
Roni słaba čeledź ći!

3. Spomń, kiž stworićel swěta sy,
Něhdy zo našoho ćěła Ty
Podobu přija z Marije
Knježny, swjateje maćerje!

4. Wo tym swědči dźeń dźensniši,
W kole lěta najprědniši:
Z klina Wótca k nam přikhadźeš,
Swětej zbožo z tym wobradźeš.

5. Hwězdy, kraj a morja nět
A štož hewak 'šće pjelni swět,
Z nowym spěwom će postrowja,
Nowoho zboža dawarja.

6. Też nas tu wukupała je
Žołma krewje swjateje.
Z kěrlušom dawk ći płaćimy
Dźensa na dźeń twój narodny.

7. Syno knježniny, Jězuso,
Tebje wukhwaluj wšudźe wšo,
Z Wótcom a Duchom Swjatym ći
Wšo njech će wěki na wěki. Hamjeń.

M. Rudźany.

Małe dźěćo — Wulki Bóh.

O małe dźěćo! O wulki Božo! Jandźeljo su Tebi spěwali při Twojim narodźe. A to z połnym prawom, dokelž Ty sy tola cyle wosebite dźěćo. Rozpominajmy tróšku Twoju rjanosć a lubosć, Twoju małosć a wulkosć, Twoju khudobu a bohatosć.

Twojej wóčcy stej rjeńšej dyžli swěcy, kotrejž wobswětlujetej dźeń a nóc; přetož we nimaj wotbłyšćuja so hwězdy Twojeje wěčneje domizny, zjewja so kuzło njebjeskeje zbóžnosće. Z Twojeju wóčkow swěći a błyšći so majestosć našoho Boha. Twojej wóčcy stej hłubokej a potajnostnej; dokelž z njeju rěči njedoslědźomna, njewučerpajomna mudrosć a lubosć Boha samoho.

Twoja lubosć a dobroćiwosć je samo najwjetšich hrěšnikow nakazała. Nadobnosć Twojeje duše a Twoja njebjeska luboznosć je pyšniwe dźěći tohole swěta kaž tež pobožne duše wobkuzłała a wopojała.

O lube Jězus-dźěćatko! Ty zdawaš so być tak khude, a sy tola tak bohate! Khuduške pjeluški, skromna słoma a twjerde žłobjo su při Twojim narodźe cyła Twoja nadoba tu na zemi — a tola su złote hwězdy Twój błyskojty bóžski płašć a njebjesa Twój kralowski, krasny revěr. Ty khude a tola tak bohate dźěćo sy nam pokazało, zo móže při a pódla přehóńkeje khudoby najhłubša zbožownosć wutroby, najslódši pokoj duše a wulkotna bohatosć ducha zdobom bydlić. Ty sy khudych a prošerjow tak wobohaćiło, zo so zbožowniši a zbóžniši čuja dyžli wjeřchojo a kralojo. Ty sy Franciska z Assisi a Benedikta Labra tak zahoriło, zo sebi khudobu jako swoju njewjestu wuzwolištaj. Ty sy tuteju a mnohich druhich ze swjatym dźěsćowskim zmyslenjom a swjatej dźěsćowskej wjesołosću napjelniło.

Hdyž my stawizny swěta a čłowjeskeje kultury rozpominamy, dyrbimy wuwołać: Kajke wulkotne sćěhwki je tola Khrystusowe narodźenjo po sebi mělo! Kak mócnje překisuje Joho wliw wšitke lětstotki přecy hišće, samo po lěttysacach pak horcu lubosć pak wótru přećiwnosć zbudźujo! Čłowjeske jenož dźěćo njebě nihdy tajkoho wliwa mělo, tajke wuspěchi docpěło. Tohodla widźimy my w tym małym dźěsću Bethlehemskim Bože dźěćo. Widźimy w joho čłowjeskej małosći, w joho wurjadnym žiwjenju a wumrěću a w joho njesměrnych wuspěchach Božu wulkosć. Wuwołamy: O małe dźěćo — o wulki Božo!

Jlija Dobrowna.

(Wobraz z Ruskeje.)

Kaz skamjenjena stoji w šěroko wotewrjenych khěžnych durjach a hlada za nimi. Nječuje zmjerzk jasneje zymskeje nocy, njewidźi frinkot a błyšć hwězdow na ćěmnomódrym njebju, wobkedźbuje jenož črjódku, kiž so pomału po puću k lěsej bóle a bóle zdaluje. Nětko so za prěnimi štomami zhubi. Tu a tam zabłysknje hišće mjez zdonkami swětło latarnjow kaž błudna swěčka, doniž tež tuto njewuwostanje.

Tu so wona wobroći, pomału začini kkěžne durje, bjezmysli kroči k blidej, pomału so posydnje a hlada z wulkim, tupym wóčkom do płomjenjow, kiž so na wóhnišću łója. „Stiwa", šepta jeje blěda huba — a potom je zasy wšitko ćicho. Jenož wětr žałosći w blizkim lěsu.

Na wóhnišću praži so ryba a pšeńčne pječwo, kiž bě přihotowała — wona to njepytnje. Wulki pos „bogdan" tuli so k njej a kładže swoju mócnu trundlatu hłowu jej do klina, swěrnej wóčcy na nju hladatej, kaž byštej jeje bolosć rozemiłoj — tež to ju njemyli. Jeje mysl přebywa w zańdźenosći — daloko wróćo — tehdy, hdyž joho prěni raz wuhlada mjez wjesołymi hajnikami. Mysli na dny jeju prěnjeje tajneje lubosće, a potom, što bě začuła, jako bě w pyšnej narodnej drasće na koniku před staršiskim domom pozastał, wo jeje ruku prošo. Mysli na kwas, na mandźelske zbožo, na jeju synow, na prěnjoho, kiž bě we lěsu znjezbožił; mócne štomisko joho rozmjeće. Mysli na druhoho, kiž do wójska zastupi a so ženje wjacy njewróći. Mysli na jeničku dźowčičku, kotruž khorosć hižo w něžnej sterobje zmota. Ach, što bě tola hižo dožiwiła — a nětko zasy tutón žałostny podawk dźensa wječor — —!

Runje dźensa, na patoržicu, su po njoho přišli. Hižo chcyše blido přihotować, zo byštaj po dołhim adventskim posćenju pojědź Božoho wječora — rybu z pšeńčnym pječwom — k sebi wzałoj, tu su joho wotwjedli!

„Stiwa", wuhroni so znowa z ćežkim wudychom z jeje hubow, a zasy do mysli zapadnje. Tak tu sedźi, bjez skorženja — kak dołho? Njepytnje, kak so ryba na wóhnišću smudźi, kak pos po dołhim prošenju zrudny do swojoho kuta dźe, kak płomjenja pomału wuhašeja. Čas je za nju zastał, a mysl přecy jenož to jene wupłodźuje, štož tola zapřimnyć njemóže. Žałostna bolosć a stysk ju čwěluje, tola sedźi tu kaž sprostnjena. Tróšta njepyta. Mysli jenož na wosud swojoho mandźelskoho.

* * *

Z wječora bu nóc, a přecy tu hišće sedźi. Staruška, ze sněhom posypana a do wulkoho rubišća zababjena, zastupi. Po zwučenym wašnju strowi a ze spodźiwanjom hakle rubišćo z mjezwoča wza, jako žaneje wotmołwy njedóstanje. Zastróžena hlada na žónsku, kotraž we hłubokich myslach za blidom sedźi, a skónčnje tež tuta w němej bolosći na staršku.

„Jlija", šepta staruška a stupa bliže. „Jlija!"

Ze zakřikom poskoči tuta a z hórkim zapłaknjenjom padnje staruščy wokoło šije. Třepota po cyłym ćěle. Horce sylzy wudobudu so jej skónčnje a padaja wołóžejcy na zmorščenej rucy staruški, kotraž přecy hišće njezapřija, što so stawa. Radupytajo hlada po jstwi, a nětko hakle widźi, zo tu Stiwa, mandźelski Jlije, njeje. Stróži so; jeje zwjadnjenej hubje słowa njenamakatej. Kaž by chcyła so prašeć, zhladuje na płakacu žónsku. Tuta zrozemi něme prašenjo, pyta słowa k wotmołwje. W płaču zapraji jej hłós, skónčnje pak wuhroni: „Wotwjedźeny! — Do wuhnanstwa!"

Staruška sprostnje. Zwjeze so na ławku při wóhnišću. Kaž bjez rozoma hlada na Jliju, mjelčo šepta: „Do wuhnanstwa — do Sibiriskeje!"

Zymnej smjerći do rukow, kaž lud to mjenowaše; přetož wot tam so nichtón wjacy njewróći! Hrózba ju třase. W Božej nocy tutón wosud? Haj wšak, kóždy sam je podobnoho wočakował, jenož njezwěri sebi to nichtón wuprajić.

* * *

Stiwa bě ze starostu we wjescv był. Sprawnje a swěru swoje zastojnstwo wukonješe. Hižo za čas carowoho knježeństwa. Jenoho dnja su nadobo wojacy do wjeski přijěchali. Prašachu so za starostu. Tutomu rozłožichu, zo cara wjacy njeje, zo lud nětko sam knježi, wšo ma so přeměnić, wobsedźeństwo sprawnje rozdźělić. Zwólnje posłuchaše starosta na jich słowa. Wón njewědźeše, što so wonka w šěrokim swěće stawa. Zrědka pućowaše štó přez wulke lěsy a njesměrne pastwiśća do wjeski. Skónčnje žadachu wojacy: „Kóždy dyrbi połojcu swojoho žita hnydom wumłóćić a wotedać. Nuzutradacy lud to trjeba. Za dwě njedźeli ma wšo přihotowane być.“ Na to su zasy wotjěchali.

Stiwa rozkładźe buram, štož běchu wojacy poručili. Po dwěmaj njedźelomaj su žito do susodneje wjeski dowjezli, hdźež so hromadźeše. Lědma běchu je wotedali, wužada sebi wyšnosć 40 howjadow. Tu počachu burja mórkotać; Stiwa pak bě jich napominał, zo je to nuzne, zo přińdu potom zasy lěpše časy. Ale te njepřińdźechu. Přecy wjacy a wjacy sebi wužadachu a přimachu zamoženjo wšitkich. Też šukotaše so mjez ludom, kak su wojacy druhdźe zakhadźeli, samo cyrkwje wurubjeli. Starosta přecy hišće měrnjowaše, hładkowaše a napominaše lud k posłušnosći napřeco wyšnosći.

Jako pak jónu črjóda wojakow do wsy přijěcha, kiž sebi wot staroho duchownoho kluč do cyrkwje žadachu, tu stupi so Stiwa do duri cyrkwje, sekeru w horšći. Wojacy přimachu so třělbow, tola wyšši to zakaza. Zmocowachu so starosty a wuwjazachu joho. Mjez tym pak bě stary duchowny drohotnosće a swjećene wěrcy z cyrkwje skradźu wotnjesł. To cwólbu žałostnje roznjemdri. Rozbichu cyłu nadobu a zapalichu twar, kiž so do čista spali. Hačrunje starostu zasy puščichu, hdyž wotjěchachu, tak tola kóždy wědźeše, zo wěc hišće wotbyta njeje.

* * *

To wšitko rozmysluje staruška. Jlija sedźi jej napřeco na kromje wóhnišća, ju wobkedźbuje. Tradajcy, ze strachom hlada na tamnej hubje. Što jej prajitej? Hačrunje staruška přecy trósta wědźeše, tudy jón njenamaka. Pomału pjelnitej so też jeje wóčcy ze sylzami, kiž so po zwjadnjenymaj licomaj ronja. „Stiwa — Stiwa — ach, Jlija“ zdychuje w bolosći.

Dołho tak sedźitej. Nadobo staruška stany, zruna so, stupi cyle blizko před Jliju, přima ju z woběmaj rukomaj za ramjeni, hlada jej kruće do wočow a z nimale twjerdym hłosom rěči: „Jlija, rozemju twoju bolosć, ćežko sy pruhowana. Čłowjeski tróšt tu zaprahnje. Pytajmoj pola wukhowanoho swjećeća tróšt, ke kotromuž naši předkhadnicy we wšěch horjach so wućekachu.“ Na to kroči k polcam, při kotrychž drasta na hozdźikach wisa, wobleka Jliju tołsty kabat, wodźewa ju rubišćo. Němje tuta do wšoho zwoli. Stupatej do zymskeje nocy.

Přez wulki sněh brodźitej k lěsej. Tu je lěpje. Wichor a zyma tu tak hrubje njepřimatej. Němje kročitej žónskej swój puć, snadź hodźinku. Jlija kaž sonjo. Njepłaka wjacy. Jeje wóčko je suche, wobličo blěde — twjerdy wuraz so w nim jewi. Też staruška mjelči, derje wědźo, zo tu rěče jenož nowe rany bija.

Je hižo blizko k połnocy, jako mjez štomami swětleško wuhladatej. Tu w rozpadankach stareje kapałki chcedźa wjesnjenjo skradźu Božu nóc swjećić. Na staru z mochom wobrosćenu sćěnu je zastarske, na złotu pódu molowane swjećo powsnjene. Mać Boża z dźěćatkom. Prjedy je we wjesnej cyrkwičcy nad woltarjom wisało. Wšitcy su zbožowni, zo je so tutón jim tak drohotny wobraz wukhował.

Přecy wjacy a wjacy wjesnjanow z ćěmnoty přistupuje. Dźiwnje łama so swětło swěčkow we jich ćěmnych wočach. Też stary duchowny je mjez nimi. Z třepotatej ruku zaswěća někotre pisane latarńčki před swjećećom. Zwaha, njeměrnje je płomješka wobswětluja.

Wšitcy su so sklakali. Duchowny počina swjatočne modlitwy w starosłowjanskej rěči. Lud spěwajo wotmołwja. Dźiwnje to klinči do šumjenja wichora. Na to wozjewja so kónc předhodźownoho posćenja, a z třepotacym hłosom čita hodowne poselstwo pokoja a měra. Spomina na starostu a prosy přitomnych wo modlitwu. Někotryžkuli zhladuje skradźu želnje na Jliju. Jeje wobličo pak so njepřeměni. Blěda je a hubje zwaha dyrkotatej — snadź zymy dla. Woči pak stej njepřestawajcy k swjećeću złożenej. Lud spěwa zasy cunjo swoje kěrluše, kiž su tak wobkuzłace, połne žadosće, styska, ale też dźaka.

* * *

Wonka někajki ropot — nadobo wšitko woćichnje — słuchaja — wrjesk wutřělow a wutły zakřik k smjerći ranje-

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

Druhdy wšak běchu ludźo też z časom přećelni a přiběžachu knjezej napřeco: „Knjez farař, naše durje! Bjerće so na kedźbu a skhilejće so prawje, zo so njedyriće!“ Potom bu też khóruch kedźbliwy, kaž so słuša, a hladaše so duri a zamka. A zbožownje wuńdźeštaj wobaj, knjez a służownik, ze wšěch wuzkosćow njezranjenaj.

Bjez toho pak njewosta, zo by sebi druhdy dźěru njenatorhnył. Byrnjež bóle so na kedźbu brał — dundyr wěr starym durjam, kotrež maja swoje špaki a hozdźe, kiž swój nós dale do swěta tykaja, dyžli je přistojne — wosta tola na špaku abo hozdźu wisajo a njeseše sebi dźěru domoj. Ta dźěra wšak joho njeby tak bolała — čłowjek dźěn so też na wšitko zwuči — wšak je w swěće šwalčow dosć, hdy by jeno stara zwónkowa tajka njebyła! Ta wšak běše hewak dušna žona, jenož druhdy trochu wobožna a a moskotata, wosebje na khóruch, hdyž sebi dźěru domoj přinjese. Potom dyrbješe mjenujcy zwónkowa z nim do blizkoho města k šwalči hić, dokelž we wsy šwalće njeběše; a tónle puć běše jej stajnje wobćežny. Tohodla jeje moskotanjo. Stare rubišćo móžeše něštožkuli z hłowy, dokelž bě je často słyšało. „Zasy dźěru! Dyrbiš dha na wšěch hozdźikach wisać! Za čo dha maš woči? Ja bych rjekła, zo móhł na stary dźeń mudriši być.“ Tak a druhdy hišće kručišo doměčowaše khóruchej. A tón běše tola nimale njewinowaty. Komu dha so při najlěpšej woli njewjapcy njewokuli? „Haj wěrno, stary zwónk je cyle prawje měł, kaž je něhdy swojomu přećelej powědał: na te moskotanjo so tak hroznje poskha. Ducy wot khoroho mjenujcy zastupi zwónk, mjez tym zo knjez farař domoj khwataše, do susodnoho dwora k swojomu přećelej z młodych lět. Bjesadowaštaj hromadźe, spominaštaj zańdźenych časow; powědaštaj sebi, kak so časy měnjeja, a ludźo z nimi. „Dźensniši dźeń dźěn je hižo wšitko hinak, kaž hdyž mój hišće hromadźe won khodźachmoj.“

Čas so jimaj mjez tym miny, zo njepytnyštaj. Hdyž časnik biješe, postróži so zwónk: „Kóc khort, hižo jědnata! Ze mnu je wulki čas domoj. Naša budźe rjenje swarjeć: ‚Hdźe pak sy tajke časy sedźał?‘ Budź tu rjenje w božemje.“

„Nó, nó, ty drje so žony bojiš?“ dźiwaše so přećel. „Njeje će hańba? Nó sebi tola hišće na stary dźeń kholowy preč njedaj! Budź tola muž!“

„Ach, njeboju wšak so ja žony, mój luby! Wo to pokoj! Ale hdyž ja pozdźe domoj přikhadźam, moskota wona, a to so ći hroznje poskha. Tuž radšo z časom domoj du.“

A też khóruchej so tak hroznje poskhaše na jeje moskotanjo; tuž běše jomu přecy lubšo, hdyž móžeše bjez dźěry domoj hić. Hišće dźensa stare rubišćo měnješe: „Haj, haj, zwónk je prawje měł, na te moskotanjo so tak hroznje poskha. Ja dźěn hišće to dźensniši dźeń druhdy

K nowomu lětu
wjele zboža a Božoho žohnowanja

wšitkim swěrnym sobudźěłaćerjam, přećelam a sobustawam našoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda a woteběrarjam „Katolskoho Posoła“.

Předsydstwo tow. ss. Cyrilla a Methoda, redakcija a ćišćeŕnja.

noho človjeka. Jenož wokomik — a Jlija stoji w rozpadanych durjach kapałki. Tu pyta něchtó zepjeru při muri a z podušenym, njezrozemliwym słowom zwjeze so na mjezwoco, jej k nohomaj. Jlija kleči před mužskim, pozběhuje joho. Přez durje pada njeměrne swětło lampkow do blédoho wobliča ranjenoho. Hrózba přewza ju, hdyž tute wuhlada. Stiwa. Hubje wotewritej so k škŕékej, ale jenož wutły zynk z njeju wustupi. Łóji za dychom, krej chce jej w žiłkach stwjerdnyć — tu před njej leži jeje muž! Joho postawa so sćehnje, hubje so wotewritej a ćěmne wóčko łama so w blědym wobliču. Zwaha, pomału rozběži rěčka ćopłeje krewje we snězy. Wšo tłóči so z kapałki, žónske křiča a zakrywaja sebi mjezwoča, mužskim stoja woči.

Tŕo wojacy přistupja z husćiny, tŕělby w rukach. Maja krutu přikaznju, jatoho budź žiwoho budź morwoho wróćić. Jako so bliža, pozběhnje Jlija hłowu — stróži so, a jako by joho škitać chcyła, přima ćěło z woběmaj rukomaj. Wo pomoc wołajo padnje do womory.

Wjesnjenjo stoja w połkole wokoło njeju. Nichtón ani słowčka njerěči. Wojacy wobkedźbuja ćmowe, hrožace zadźerženjo čŕjódy. Derje wědźa, zo, jeli so hišće kročel zbliža, so lud pozběhnje, na ničo njedźiwajo, ani na swoju swobodu, ani samo na žiwjenjo. Wjesnjenjo, z namocu skludźeni, zwaža wšo a w dźiwim hněwje po wašnju zwěriskow so na nich wala. Wojacy, spóznajo, zo tu swoje samsne žiwjenjo na hrački stajeja, so pomału w lěsnej husćinje zhubja.

* * *

Što bě so stało?

Zwólnje bě Stiwa wojakam sćěhował, ale wot wšoho spočatka sebi kruće předewzał, zo na kóždy pad jim ćeknyć spyta. Wón, syn ruskich lěsow, kiž bě čas žiwjenja we swojim sydlišću swobodnje přebywał, njebudźe so na žadyn pad pod kwaklu wuhnanstwa kłonić!

Po puću je přecy kedźbował na přijomny wokomik, zo by do husćiny lěsa tłóchnył. Ale z kóždeje strony šěsć wojakow — tu zdaše so jomu wěc hišće přejara zwažliwa. Hdyž pak hłuboko w lěsu po drjewjanym mosće torhaceje rěki kročachu, naspłóša so kóń oficéra šumjenja wody, poskoči njemdrje a złama wobłoženjo mosta. Bjez mała běštaj so wobaj we hłubinje zhubiłoj. Stiwa pak, tutón wokomik wužijo, suny so z mosta do rěki dele a da so z torhacej wodu spěšnje wotnjesć.

Přemysluje, hdźe nětko? Domoj na žadyn pad, ale chce k lěsnej kapałcy khwatać a tam so z wjesnjanami zrěčeć, što dale. Čěri kaž dźiwi přez husćinu, jenož zo by so trochu zhrěł. Někotři wojacy pak su bórzy joho ćěł

---

słyšu. Ale hdźež so takle dźeń wote dnja moskota, tam dundyr wutraj!“

Něhdy přińdźe khóruch zasy z wulkej dźěru domoj. A stara zwónkowa lědma to zasłyša, mjetaše z horncami a z kachlowym rubišćom wokoło kachli a moskotaše, zo zwónka wuši zaboleštej. Tuž rjekny, zo by ju změrował: „Ty dźěn njetrjebaš k šwalči khodźić. Nimaš dha sama johlčki a nitki? Nó dźěn so sydń a zapłataj sama! Stary khóruch so ći njebudźe wobarać.“

To też stara zwónkowa sčini. Sydnywši staji so rohowe nawoči, kotrež hladachu kaž płužne koleska; wza sebi johłu, kaž kolik — znajmjeńša khóruchej so tak zdaše; nawobleče ju ze surowym postronkom a započa šić. Najebać štwore woči pak njewidźeše dosć jasnje: kałaše pak přeblizko, pak předaloko kromy, často też nimo a sebi do porsta. Na tym pak běše khóruch wina a dósta swoje přisłušne borki. Ach na tele kałanjo a štapanjo z tym kolikom! Na tele torhanjo a drěnjo surowoho postronka! Khóruch dyrbješe so ze wšěmi mocami kruty činić, zo jomu njeby pódla wulkeje dźěry nowych dźěrow natorhał.

Skónčnje běše dźěra zašita. A hdyž stary zwónk sebi khóruch wobhladowaše: „Ně!“ rjekny z hłowu wijo. „Ludźom wjele na woči tebje skoro wjacy dać njemóžu. Bychu rjekli: Kajki je to zwónk, zo to njewidźi a knjezej tajkile khóruch da! Ně, z tobu drje je nimale na kóncu. Khiba-li k nuzy takle, hdyž budźe hrozne wjedro.“

Ach, kak je so wbohi khóruch rudźił! „Zasy městno niže! Skoro ze służby wuhnaty!“ Tak pozdychny a skoro chcyše sebi přeć, zo by přecy hrozne wjedro było.

Nazajtra běše khowanjo. Wětřik duješe a šwikaše z dešćikom a placaše ze sněhom; běše wjedro, zo njeby nichtó rady swojoho psa do njoho njetrjebawši wuhnał. Stary zwónk pak wupołoži knjezej fararjej stary khóruch z něhdušej sněhowku. „Dobroho, čistoho khórucha by škoda było“, rjekny. A stary khóruch nastupi ćiše a sćerpnje swoju nowu službu. Hdyž z kěrchowa zasy do kapale so wróći, dyrbješe so ze zymu třasć: běše dźě hač do kosći přemačany. Też samomu človjekej dźěn mokra zyma jima hač do žra kosći. Nětko dyrbješe so khóruch w kapali na kamorje pódla kadnika wisajo sušić. Zo by jón sobu domoj wzał a za kachle na sušenjo powsnył, to zwónkej na mysle njepřińdźe. Što dha też na stary khóruch wjele mysli! „Hu! to je skoro hórje, dyžli wonka srjedź dešćika a sněha.“ Tak wotřasowaše so přemačany khóruch. „Čohož so nikomu dótkać njecha, to dóńdźe so na mnje staroho. Ale chcu sćerpny być, wšak sym hišće w Knjezowej službje.“ Tola ze zymu dyrbješe so zasy wotřasnyć. Hu! A zabywši zhlehny so mokry, kajkiž běše, khětro na mjedźany kadnik na hozdźiku wisacy. „Što so tak na mnje tłóčiš?“ zaborka hnydom kadnik. Ja twojoho přećelstwa njerodźu, wodźana myš! Dźi mi!“

Khóruch pak sebi z ćicha pomysli. „Haj, tak to je na swěće.“ A žiwje dopomni so na staroho dźěda, kotryž

w snězy wuslědźili a sćěhuja. Słyša tu a tam łamanjo hałzow před sobu, ale ćmy dla njemóža ćěkacoho widźeć. Hakle hdyž so Stiwa k rozswětlenym rozpadankam kapałki bliže, mózachu třělby wužić.

Dołho stoja wjesnjenjo wokoło ćěła swojoho starosty a Jlije, kotraž přecy hišće wědomja nabyła njeje. Skónčnje so někotři zmuža a spytaja Jliju pozběhnyć. Při tym wona wotući a zastróžena wutorhny so jim z rukow, měnjo, zo chcedźa też ju wotwjesć. Mužojo zhotuja z hałozow nošadło, a pomału, w Božej nocy smjertny kěrluš spěwajo, wróćeja so do wsy.

Z dala, za keŕčinu so khowajo, błudźi Jlija z dźiwnym posměwkom za nimi. Jeje rozom je so zaćěmnił. P. K.

Na Sylvestra.

Přez nóc hwězdnu klinča zwonow khory.
Stare lěto doběžane
Do rowa zwonja.
Šepnu wotmołwjenjo doły, hory
Z wyskom, styskom přeměšane.
Sylzy so ronja.
Žorty so honja. —
Nježortuj! Njepłakaj!
Na Boha twar swój staj!
Ze spěšnej kročałku přińdźe hodźinka,
W kotrejž do rowa zwónčk ći zaklinka.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje srjedu, 4. januara 1939, pop. w 2 hodź. w Khróšćicach a 1/4 4 hodź. we Worklecach.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Faraŕ Hieronymus Spettmann †. Ze Sonsbecka w Rhynskej přińdże powěsć, zo je tam we swojej domiznje knjez faraŕ dr. Hieronymus Spettmann w starobje 56 lět zemrěł. Faraŕ dr. Spettmann narodźi so 4. febr. 1883 a bu 7. apryla 1911 na měšnika wuswjećeny. Dołhe lěta je w Mišnjanskej diecejzy dušepastyŕstwo wukonjał, naposledku w Šandawskich kupjelach. Dla wutrobinoho ćerpjenja dyrbješe so započatk tutoho lěta na wotpočink podać. Zemrěty bě dla swojoho wotewrjenoho wašnja powšitkownje woblubowany dušepastyŕ.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. W Neaplu bu w přitomnosći italskoho krónprynca a tamnišoho arcybiskopa kardinala Askalesi nowa bamžowska wysoka šula z jenej fakultu za bohosłowstwo a cyrkwinske prawo wotewrjena. Na wotewrjeńskej swjatočnosći wobdźělichu so najwyšši rozkazowarjo wójska a wójnskoho łódźstwa z Neapla, najnajwyšši zastojnicy fašistiskeje strony, rektor tamnišeje statneje university, předsyda diecezanskoho zwjazka Katolskoho Skutka a też mnozy zastupjerjo wučeŕstwa tamnišich wědomostnych wustawow a šulow.

13. decembra je so wopominał 25. smjertny dźeń kardinala Rampolle, statnoho sekretara bamža Leona XIII. Přiwuzny cyrkwinskoho wjefcha poswjeći jomu w bamžowskej nowinje „Observatore Romano“ ze cyrkwinopolitiskoho stojnišća zajimawe a jimace posmjertne wopomnjeće. Wón dopomina we swojim nekrologu też na to, kak něhdy statny sekretar kardinal Rampolla we konklawje (we wólbje nowoho bamża) po smjerći Leona XIII. wustupi. Hłosy kardinalow při jednotliwych wólbach so dale a bóle na wosobu kardinala Rampolle zjednoćowachu, tak zo běštej hižo nimale dwě třećinje, kotrejž stej trěbnej k wuzwolenju, dócpětej. Tu pozběhny so njenadźicy kardinal wjefchbiskop Krakowski, hrabja Puzyna, a zapołoži w nadawku rakuskoho kejžora Franca Józefa protest (veto) přećiwo wuzwolenju kardinala Rampolle. Hač docyła někajke prawo k zapołoženju tajkoho protesta wobstoješe, so hižo w tehdyšim času wobdwělowaše, hačrunjež bu tajki protest (veto) w prjedaw-

---

bě na kachlowej ławcy sedźo knjezej fararjej po domyswjećenju takle powědał: Wšitko sym jim zdawał. Kubło bjez dołha. Twarjenja hač do ponoškow wuporjedźane. Pola a łuki wšitke derje wobdźěłane a dohnojene. Hdyž mějachu njezbožo w skoće, dach jim też swój nahromadźeny krošik. A nětko, hdyž ničo wjacy nimam, sym jim na puću. Za blido wjacy njesměm, dokelž třepotata ruka njemóže łžicy dodźeržeć, zo by njekapała. Na kachlowu ławku su mje wuhnali. Ale hdyž je někajke dźěło, kotrohož so nikomu dótkać njecha, potom rěka: „Dźědo, to móžeš ty; wšak maš khwile. My mamy połnej rucy.“ A dźěd, kotryž je čas žiwjenja rady na porjad a hotowe dźěło hladał, zdźěła też to, čohož nichtó njerodźi. Město dźaka pak jomu za khribjetom rjeknu: „Zo by tola skoro rohi zwrócił stary!“ — „Haj, tak je na swěće“, měnješe khóruch zasy. „Ale to drje dyrbi tak być, hewak drje było njeby!“

Někotre lěta je stary khóruch swěrnje a sćerpnje swoju službu zastał, kotrejež hewak nichtó njerodźeše. Sam ze starobu mučny, wjeseleše so, zo móže mučnych pućowari na wotpočink wodźić. Kóždomu je z wutroby přał, zo by jomu zemja lohka była. Štó wě, kak dołho budźe wón khodźić móc.

Zasy běše khowanjo; zasy wjedro z dešćom a sněhom, zo kóždy praji: „Khwalće wonka, budźće nutřka!“ Stary khóruch leżeše hotowy na blidźe, zo by knjeza fararja do hroznoho wjedra přewodźał. Knjez faraŕ bě so z něčim nuznym zapozdźił; ludźo hižo khwilu čakachu. Tohodla wobleče so spěšnje khóruch, wza knihi a khwataše zasy z kapale. Z lutym khwatkom założi w durjach z rukawom za klinku, a rukaw rózdrě so khóruchej hač do ramjenja.

Runje nětkle, hdyž ma človjek dosć nuzne — khortowe činjenjo!“ zabórča knjez; wjerhny khóruch wobožny na blido, wza druhi a dźěše.

Zwónk pak wza stary khóruch, zo by jón bliže wobhladał. Cybaše tu a ćahaše tam, skónčnje: „Nitki so wšudźom dawaja. Kaž přecy praju: Přeležany, dodźeržamy. Kak dołho by trało, a zasy bychmy měli dźěru! Tu je najlěpši krótki proces.“

„Kajki proces?“ chcyše so khóruch wćipnje woprašeć, dokelž njebě dorozemił; tola njeměješe ani khwile k tomu.

Zwónk wopřima kkóruch horjeka a deleka a sćahny jónu abo trójcy z wobeju stronow, a: „Rjes, ris, ras!“ dyrbješe khóruch z bolosću zaškrěčeć, potom zhubi mysle a njewědźeše ničo wjacy wo sebi.

Hdyž canka, něhduša sněhowka, zasy k sebi přińdże, widźeše so sama na blidźe ležo; horni dźěl khórucha z rukomaj měješe zwónk hišće mjez porstami a pruhowaše jón. Zasy skubaše tu a ćahaše tam, potom zabórča: „Docyła k ničomu. Ani zapłata njeby dźeržała. Hdyž budźemy jutry „Judaša“ palić, ćisnu će sobu do wohenja.“ Prajiwši zawali khóruch do kule a ćisny jón do kuta.

šich lětstotkach w jednotliwych padach při wólbje bamža wot tak mjenowanych krónskich kardinalow zapołożeny. Kardinal Rampolla pozběhny so hnydom a praji we łaćonskej rěči: „Začuwam hłuboku bolosć dla ćežkoho ranjenja swobody Cyrkwje, štož pak mje nastupa, njemóžeše so mi ničo lubšoho a přijomnišoho stać.“ Sobustawy swjatoho kollegija měnjachu, zo je skónčnje radźomne, z cyrkwinopolitiskich winow na nowe położenjo dźiwać, a dachu swoje hłosy potom patriarchej z Bjenatkow, kotryž jako bamž Pius X. bamžowski trón nastupi. Wón wuda prawne postajenja, z kotrymiž kóžde prawne zakročenjo při wólbje bamža (tak mjenowane konklave) za wšón přichod znjemóžni. — Kardinal Rampolla běše najbliži předstajeny pozdźišoho bamža Benedikta XV., kiž za joho čas jako prelat w statnym sekretarstwje dźěłaše. Tutón bamž je kaž też Pius X. njewšědnu duchownu wobdarjenosć, dušinu nadobnosć a sylnosć kardinala Rampolle na najčesćowniše wašnjo připóznał. Cyrkwinske stawizny su mjez tym khětro začišć wunilkowałe, kiž bě kejžora Franca Józefa k joho zakročenju pohnuł. Kejžor běše zmylnje toho měnjenja, zo je kardinal Rampolla přećiwnik srjedźnych mócnarstwow. Mało znate, ale wěste je, zo je kardinal wjerchbiskop Puzyna z Krakowa do konklava spytał, nadawk rakuskoho kejžora jenomu němskomu kardinalej, kiž bě zdobom biskop nad wěstym dźělom rakuskoho kraja, přepodać. To bě kardinal Kopp, wjerchbiskop Wrótsławski. Tón nadawk wotpokaza; runje tak też sekretar tehdyšoho konklava, prelat Merry del Val, pozdźiši statny sekretar Pia X., a też kardinaldekan. Kardinal Puzyna wuwjedźe tuž sam swój łoskoćiwy nadawk. Marchese Filippo Crispolti wobkruči po smjerći kardinala Rampolle w jenym nastawku w „Osservatore Romano“, zo Němska a Italska njejstej ani někajkoho podźěla měloj na zapołożenym protesće (vetu). Wón spyta tute veto wujasnić z podawkow, kotrež ze swojorazom habsburgskoho knježerstwa wšelakich ludow zwisuja. „Swj. Konradowy čas.“

Němska. 12. decembra bě so sto lět minyło, zo bu Ludwikowe misijónske towarstwo założene, w kotrymž bajerscy katolikojo za skutk rozšěrjenja wěry dźěłaja, Archivy tohole towarstwa, kotrež kral Ludwik I. bajerski woporniwje podpjeraše a kotrež je tohodla też po nim pomjenowane, swědča wo nimo měry žohnowanym skutkowanju, kotrež je w zašłych sto lětach wukonjało. Wot lěta 1846 sem ma towarstwo wosebje na starosći katolske misijóny w połnócnej Americy. Při składnosći 100lětnoho wopomnjeća joho założenja je kardinal Faulhaber-Mnichowski za sobustawy towarstwa a wot tutoho podpjerane misijóny 4. decembra Božu mšu čitał.

Prjedawša ze srjedźowěka pokhadźaca cyrkej, cyrkej swjatoho Mikławša w Magdeburgu, bu z přizwolenjom wjednika na pomnik za němske frontske wójstwo přetworjena. Wulka znutřkowna rumnosć něhdyšeje cyrkwje, kotraž bě w napoleonskim času kasarna a pozdźišo wobkhodny dom a składnišćo, je swoju prěnjotnu podobu zasy dóstała.

Misijón za młodosć wotmě so před krótkim w měsće Regensburgu, při kotrymž dwě njedźeli dołho so Regensburgska katolska młodosć we wšěch cyrkwjach zhromadźowaše. Při skónčenju tuteju njedźelow za młodosć wopokaza so Regensburgska wulkocyrkej přemała za mnohosć wobdźělnikow, kotrychž so na 10000 naliči. K młodości rěčeše při tutej skónčacej swjatočnosći biskop Regensburgski.

Abesynska. Na wjeršku hory Termaber, „Cima Mussolini“ mjenowaneje, srjedź městow Addis-Abeba a Dessie, bu we wysokosći 3800 metrow wulki kříž postajeny. Kříž je 13 mtr. wysoki a 5 mtr. šěroki a stoji na nahłej, wysoko sahacej skali; před njej wupřesćěra so na 2000 mtr. hłuboke bjezdno. Na podnozy křiža je tute napismo wudypane: „Legionarojo Duce (Mussolinia) česći Božej a wótčiny“. Swjatočne poswjećenjo wotmě so w přitomnosći wójwody z Aosta, městokrala Abesynskeje. Pólny duchowny 585. brigady čornokošlakow měješe naréč, we kotrejž křižej jako „nabožnomu, wótčinskomu a statnomu symbolej“ (znamjenju) hołdowaše. Potom poswjeći msgr. Castellani kříž a khorhowje fašistow; k tomu přizamkny so Boža mša při podnozy křiža.

„Jěrompomhaj, do wohenja!“ zažałosći canka. „Ow, hdy bych ja tola njetrjebała do wohenja! Chcu wšitko na so wzać, wšitko njesć a ćerpjeć; njecham so na ničo hóršić, jenož nic do wohenja!“ Tak zdychowaše wustróžana. A hdyž nětko też knjez přistupi a ju do rukow wza, z najpřećelnišim wobličom, z najluboscíwšim wóčkom hladaše canka na njoho, zo by joho hnuła, dokelž mysleše, wón je něšto po něhdušim knjezu fararju skhował, kotryž cankow widźeć njemóžeše. Zwónk pruhowaše też canku kedźbliwje, ćahaše na tym a na tamnym kóncu, skónčnje rjekny spokojeny: „Canka je hišće dobra. W stronu čisnyć by jeje škoda było. To budźe prawje rjane rubišćo, krute a mjehke, zo so do wšěch kućikow z nim sahnyć hodźi. Tajke runje trjebamy.“ Prajiwši położi canku na bližšu połčku a dźěše za swojej winowatosću.

Canka pak ze swojich strachow wodychujcy pohlada dźakownje za nim, kaž by rjekła: „Tole tebi ženje njezabudu.“

Po kemšach zwućaha stary zwónk z khamora poslěbornjene swěčniki za wulke swjate dny, zebra sebi je pod pažu; wza k tomu nowe rubtšćo do horšće a dźěše domoj.

„Tule tebi dźěło njesu“, rjekny doma k žonje. „Jutry su hižo blizko. A štož je hotowe, njehlada namaj poslednje dny martrownoho tydźenja, hdźež so namaj dźěło kopi, wjacy do rukow. A tule maš też rjane rubišćo k tomu. Sydń so po wobjedźe a spytaj z nim!“

(Pokročowanjo.)

Swjećena swěčka.

W dźensnišim času smy na elektriske wobswětlenjo zwućeni. Zawěsće wšak je to rjana a praktiska wěc, hdyž je na zymskich wječorach dom a dwór rjenje wobswětleny. Dźěło w hospodarstwje hodźi so tak wjele přihódnišo wob-

starać, dyžli prjedy při błukej petrolejowej lampje abo samo tehdy, hdyž so hišće łučlana třeska k wobswětlenju wužiwaše. Ale něšto rjane je nam wótre elektriske wobswětlenjo z našeje domjacnosće zatłóčiło. Mjenujcy swjećenu swěčku. Kak přitulne bě to tehdy w burskej jstwje, hdyž hospoza na pózdnim swjatoku swjećenu swěčku před domjacym wołtarkom zaswěći! Tele sapotace swětleško zwjazowaše z njewidźomnymi nitkami myslički swójbnych a domjacych. Nasta tak zhromadźeństwo, kotrež so husto dosć w zhromadnym wječornym paćerju ke krasnej dušinej harmoniji zjednoćowaše. Kak pozběhowacy to wobraz, hdyž swójbni w póstnym času so zhromadnje różowc modla a swjećena swěčka swoje miłe swětło po jstwje rozesćěla. Abo kajki pokoj dawa nam swjećena swěčka w khwilach ćežkoho njewjedra! Nam dźěćom zdawaše so zaswěćena swěčka w tychle wokomikach stracha kaž kruty zdonk, za kotryž móžemy so přimnyć a wukhować. A też nětko na zymskich wječorach njech so prawje husto zasy swjećena swěčka w našich domach zaswěćuje, zo bychmy w jeje swětle so dušinje wokřewjeli a mjez sobu so zbližowali w hódnym wopominanju hodownoho časa. Płomješko swjećeneje swěčki móže w nas wjele, jara wjele pokoja a měra wubudźować. Stajmy ju tohodla zasy do srjedźizny swójbnoho žiwjenja!

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Nowe lěto — swjedźeń wobrězanja Jězusowoho: Boža mša str. 48; Gloria; Credo.

Swjedźeń Třoch Kralow, 6. wulkoho różka 1939: Boža mša str. 53; Gloria; Credo; Praefacija str. 56.

1. njedź. po Třoch Kralach, swjedźeń Swj. Swójby, 8. wulk. różka: Boža mša str. 56; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. wo njedźeli, 3. wo Třoch Kralach str. 53; Credo; Praefacija str. 56 pod 8).

Na prozy nowoho lěta

dopomńmy so na lubych zemrětych, kotřiž buchu w běhu lěta 1938 na prawdu Božu wotwołani, a kotrychž smjerć bu „Katolskomu Posołej“ z nawěštkom zdźělena:

31. dec. 1937: Hańža Lebzyna z Małych Pazlic;
4. jan. 1938: Jurij Henčl z Kozarc;
5. jan.: Hańža Čornakowa z Nowoslic;
8. jan.: Hana Šołćina z Hatow;
19. jan.: Madlena zwud. Lebzyna z Hórkow;
28. jan.: Michał Bjarš ze Žuric;
4. febr.: Mařka Monika Knježkec z Wučkec;
13. febr.: Madlena zwud. Šołćina z Pěskec;
21. febr.: Jakub Nowak, faraf na wotp., we Worklecach;
22. febr.: Madlena Krawcec z Jawory;
22. febr.: Mikławš Hadank z Kukowa;
22. febr.: Jan Handrik z Noweje Jaseńcy;
3. měrca: Hana Kubowa z Pěskec;
11. měrca: Pětr Hanto z Němcow;
15. měrca: Michał Rab z Budyšina;
16. měrca: Marja Fórmanowa z Lutowča;
20. měrca: Michał Beno Domš z Bozankec;
26. měrca: Madlena Manjokowa z Lejna;
6. apryla: Jurij Křižank, faraf na wotp., w Budyšinje;
8. apryla: Michał Wocho z Njebjelčic;
14. apryla: Madlena Młynkowa z Różanta;
15. apryla: Khata zwud. Franccyna z Khelna;
23. apryla: Hańža Paščyna z Ralbic;
25. apryla: Hana Šeferowa ze Zdźěrje;
27. apryla: Jakub Čornak ze Šunowa;
29. apryla: Michał Schäfer z Różanta;
2. meje: Hana zwud. Pjetašowa z Hory;
9. meje: Marja Glawšowa z Różanta;
17. meje: Mikławš Ćemjera z Ralbic;
22. meje: Marja Kórjeńkec ze Sernjan;
28. meje: Jurij Mič z Dobrošic;
5. junija: Pawoł Grofa z Khróšćic;
15. junija: Marja zwud. Leimerowa z Budyšina;
18. junija: Marja Larasowa z Noweje Jaseńcy;
26. junija: Hańža Hokowa z Budyšina;
29. junija: Jan Wrobl ze Smječkec;
2. julija: Marja Bukowa z Ćěškec;
8. julija: Beno Sopa z Haslowa;
10. julija: Mikławš Pětřka z Krjepjec;
13. julija: Hana Šližowa z Budyšina;
22. julija: Jurij Hejduška z Hórkow;
31. julija: Michał Lehmann z Drježdźan;
2. aug.: Jurij Pjech z Khanec;
2. aug.: Mikławš Šwejda z Njebjelčic;
2. aug.: Hana Šwejdźic ze Serbskich Pazlic;
5. aug.: Antonija Budarjec z Jawory;
11. aug.: Mikławš Rjeńč z Radworja;
16. aug.: Pawoł Pětr Mikela z Różanta;
17. aug.: Hańža Forchowa z Noweje Wjeski;
1. sept.: Marja zwud. Kralowa z Ratarjec;
14. sept.: Kata zwud. Šołćina z Wotrowa;
26. sept.: Cyrill Słodeńk z Budyšina;
15. oktobra: Emilija Ernestina zwud. Aksmanowa z Khróšćic;
18. oktobra: Michał Domaška z Khróšćic;
26. oktobra: Jurij Hermann z Njebjelčic;
1. nov.: Madlena Brojerec z Ralbic;
5. nov.: Hańža Bartowa z Njebjelčic;
6. nov.: Jan Handrika z Bronja;
10. nov.: Hańža Kilanowa z Njebjelčic;
3. dec.: Marja Terezija Rjedźic z Hory;
11. dec.: Marja Krawcowa z Jawory;
17. dec.: Bjarnat Wrobl z Pěskec;
22. dec.: Jurij Grubert z Noweje Wjeski.

Bóh daj jim wěčny wotpočink! — Wěčne swětło swěć jim!

K nowomu lětu

wutrobne zbožopřeća!

Jurij Nitscha a mandź.
Bohata hasa 8

Móc ludu korjeni w joho strowosći!

Za jednoru domjacnosć — tři wosoby — so k 15. jan. abo 1. febr přećelna a spušćomna

domjaca holca

nic niže 18 lět stara pyta. Z dźěł. knihu a wuswědčenjemi so předstajić w **Budyšinje, Paulistr. 11**

Wšitkim mojim česćenym woteběrarjam přeju

najwutrobniše zbožo k nowomu lětu

Točernja J. Hampel
w Budyšinje, Kotołska hasa 11

Našim česćenym woteběrarjam, kotřiž w zańdźenym lěće nam swěru wobkhowachu, přejemy

žohnowane nowe lěto!

Alphons Schauseil
Serbam derje znaty wobkhodny dom w Budyšinje.

Pjenježne, listowe cigarowe a cigaretowe móšnički su mužam stajnje witane!

T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1938.

Kk.: 1139. ze Šěrachowa: wyšši wučeŕ Janca; 1140.—1164. z Wotrowa: Pawoł Rychtaŕ, Pawoł Cyž, Madlena Cyžowa, Jurij Cyž, Erich Gärtner, Marja Handrikowa, Michał Herman, Michał Kokla, Jakub Krons, Michał Kral, Madlena Kórjeńkowa, Pawoł Mildner, Marja Nowakowa, Michał Rjeda, Jakub Rjeda, Marja Rychtarjowa, Pawoł Šołta, Jurij Šewc, Jurij Šěrak, Pawoł Weclich, Jan Zynda, Jan Škoda, Jan Bulank, Pawoł Škoda, Hana Jancowa; 1165.—1171. z Khanec: Michał Lebza, Jurij Čórlich, Jan Pětŕka, Pětr Kilank, Pawoł Kilank, Pawoł Wuleńk, Marja Smolina; 1172.—1178. z Kašec: Madlena Šołćina, Jurij Krawža, Jurij Rjek, Mikławš Šewc, Jakub Cyž, Jan Šołta, Jan Šeŕda; 1179.—1181. z Krjepjec: Pawoł Pětŕka, Mikławš Koch, Mikławš Najč; 1182.—1186. z Now. Dwora: Jurij Deleńk, Bjarnat Forch, Jan Hajna, Marja Handrikowa, Jakub Šewčik; 1187.—1193. ze Žuric: Jurij Lipič, Hańža Šěrakowa, Jurij Krawža, Michał Kocor, Jan Lipič, Michał Krawčik, Madlena Wjeńkowa; 1194.—1196. z Budyšina: Herman Piskor, Handrij Dubski, Madlena Kubašowa.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 3. Vj. 1938: 1500. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Po krótkej ćežkej khorosći zemrě štwórtk rano 22. hodownika domawobstarany ze swjatymi sakramentami w 60. žiwjeńskim lěće njenadźicy mój swěrny mandźelski, naš luby a starosćiwy nan, přichodny nan a dźěd

Jurij Grubert

z Noweje Wjeski.

Wróćiwši so wot joho rowa dźakujemy so wosebje mužskomu towarstwu we Worklecach a Hórčanskim skałarjam w Halbachec skale a nošerjam, kaž tež wšitkim wopytowarjam pustoho wječora a bohatej ličbje přewodźerjow z wutrobnym

„Zapłać Bóh tón Knjez!“

W **Nowej Wjescy,** na dnju khowanja, hodownički 1938.

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych:
Khata zwud. Grubertowa
rodź. Žurec a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy

časopis

Wudawany wot towařstwa swj. Cyrilla a Methoda w Budyšinje

Redaktor: can. cap. Jurij Hejduška

Šěsćasedmdźesaty lětnik

W Budyšinje
Ćišć prjedawšeje Donnerhakec knihićišćerńje (měji.el; Towařstwo swj. Cyrilla a Methoda)
1938

Dosłowo.

Z 53. čisłom 1938 je „Katolski Posoł“ na swojim pućowanju přez časy dokónčił swój 76. lětnik. Hdyž smy tak zasy lětnik swojoho nabožnoho časopisa dokónčili, hladamy wróćo na dokonjane dźěło a hladamy zdobom doprědka, do přichoda.

Wróćo hladajo směmy wěsće prajić, zo je naš „Katolski Posoł“ swěrnje służił swojomu nadawkej, kotryž je we joho mjenje hižo jasnje dosć woznamjenjeny: nabožne, křesćanske, cyrkwinske zmyslenjo hajić a skrućeć we swojich čitarjach. Tomu zaměrej je służił „Posoł“ po cyłym swojim wobsahu, ze swojimi zawodnymi rozpominanjemi, z nastawkami, z rozhladom wo žiwjenju a skutkowanju Cyrkwje we swěće, ze swojimi nabožnje złoženymi powědańčkami.

Za dokonjane dźěło budź Bohu Knjezej, wot kotrohož wšitkón dobry dar a wšitke dobre daćo přińdźe, w prěnim rjedźe nutrny dźak.

Dale so dźakujemy wutrobnje wšitkim našim sobudźěłaćerjam, kotřiž su naš nabožny časopis ze swojimi přinoškami też w zańdźenym lěće swěrnje podpjerali a tak ważnu misiju „Katolskoho Posoła“ ze skutkom připóznawali; tohorunja wšitkim našim dowěrnikam a jich pomocnikam, kotřiž su sebi z rozdźělenjom a roznošowanjom „Posoła“ wulku prócu dawali; też našomu personalej, budź w expediciji, budź w čišćeńi, za wšitke swěrne sobudźěło, kaž też wšitkim, kotřiž su na kajkežkuli wašnjo zaměry našoho „Posoła“ spěchowali.

Hdyž skónčamy lětnik swojoho nabožnoho časopisa, złožujemy swoje wóčko też do přichoda. Dźemy do nowoho lětnika z dowěru! Z dowěru do Boha, zo też w nowym lěće swój škit a swoje žohnowanjo spožči našomu dźěłu, hdyž tola Joho wěc we „Katolskim Posole“ zastupujemy a spěchujemy. Z dowěru dźemy do přichoda, dźiwajo na swojich čitarjow, kotřiž su ze zwučenej swěru stali ke swojomu „Posołej“ też w zańdźenym lěće a tak zjawnje wobswědčili, kak je jim naš „Posoł“ zrosćeny k wutrobje!

Do přichoda pak dźemy też z prózstwu! Z prózstwu, zo bychu wšitcy naši přećeljo a sobudźěłaćerjo a pomocnikojo dotalnu sobupomoc też w přichodźe našomu nabožnomu časopisej wopokazowali, zo by swojomu wysokomu nadawkej prawje dospołnje a dostojnje służić mohł.

To daj Bóh!

W Budyšinje, 31. decembra 1938.

Redaktor „Katolskoho Posoła“.

Wobsah:

Strona

Zawodne nastawki a nabožne rozpominanja.

Budź khwaleny Jězus Khrystus 1
Japoštołstwo modlenja 3, 39, 67, 93, 125, 191, 225, 256, 283, 319
Swjateje swójby 9
Swjatych Třoch Kralow 10
Jězus na kwasu? 15
Modlitwy při domuswjećenju 19
Z lista swj. Pawoła na Romskich 12, 16—21 21
Knježe, wumóž nas, hinjemy! 27
Křižowy puć małym a wulkim dźěćom 35
Budź ze swojim powołanjom spokojom! 42
Njedźela Sexagesima 48
Boža mša w kěrlušach 53
Křižowy puć 55
Póstne suche dny 63
Rjana duša — rjane ćěło 71
Šulska młodosć před rozpućom swojoho žiwjenja 79
Modlitwa, z kotrejž swoje žiwjenjo Bohu poswjećiš 80
Swj. Marije přizjewjenjo 85
Swětło w nocy ćerpjenja 91
Knjez jeju potrjebuje 99
Žiwi smy! 107
Alleluja 108
Naša wěra — naše dobyćo 115
Budź powitana Kralowna meje 121
Žiwjenjo — mała khwilka 129
Lauretanska litanija 130, 137, 143, 149
Swjaty křiž 131
Khwała Duchej Swjatomu 158
Prózstwy wo sydom darow Ducha Swjatoho 159
Khwalena budź najswjećiša Trojica 165
Na Bože Ćěło 171
Mužojo a Jězusowa wutroba 179
Spěwaj a dźěłaj 187
Što je měšnik 195
Bóh a hrěšnik 201
Prošu . . . skutki, płody 207
Swjata Hana, mać najčisćišeje knježny Marije 209
Swjaty Ignacijus Lojolski 215
„Zo by tež ty spóznało . . .“ 223
„Dźens Marija z časa dźe.“ 230
Deo soli gloria! 237
Tři róže 245
Dobrowólnicy do prědka! 245
Bur a jandźel 251
Prawe wašnjo, Božu mšu słyšeć 254
Mjeniny Božeje Maćerje 259
Swjate woprawjenjo 264
Swjaty křiž 267
Myslički z primicnoho prědowanja 268
Spóznaj sebje! 273
Wo Swjatym Pismje 275, 280, 289
Kralowna najswjećišoho rózarija, proš za nas 279
A Bóh pohlada na wšitko, štož bě sčinił, a běše jara dobre 295
Křesćijanska swójba a křižik 301

Strona

Wo knihach Nowoho Zakonja 302, 311, 325, 340, 361
Khrystej, kralej krasnosće 309
Na Wšěch Swjatych 310
Lubosći a bolosći 315
Posoł přeprošuje na kermušu 323
Rozsudź so! 331
Přińdź, Knježe 337
Twańće sebi „Bože narody“! 345
Misijonar Advent 347
Z radosću budu wyskać w Knjezu 351
„Přihotujće puć Knjezowy!“ 359
Z „il paradiso“ po Monte Salvatore horje do njebjes 368
Małe dźěćo — wulki Bóh 376

Wšelake nastawki a rozprawy. Stawizny. Powšitkowne wopisowanja a dopisy.

Budyšska wosada Našeje Lubeje Knjenje před 100 lětami 23
Dopis 25
Farar Jakub Nowak † 56
Wotewrjenjo pomnika w Serbinje 59
Wopomnjeński dźeń našich rjekow 74
Farar Jurij Křižank † 100
Posledni puć swěrnoho służownika Knjeza 111
Kantor Pawoł Grofa z Khróšćic † 167
Wobnowjenjo swjatych křižow w Khróšćičanskej wosadźe 203
Farar Jurij Delan 60 lět 224
Mohuč před 40 lětami 224
Kanonik Jurij Hejduška 40 lět měšnik 233
Arcyměšnik Pawoł Šołta 40 lět měšnik 234
40 lětny měšniski jubilej w Lubiju 238
Wo mojej knihowni 240, 247
Před 50 lětami 246
Nowe pišćele w Radworju 288
Baćoń — wjes a cyrkej 297, 302
Prync Jan Jurij † 347

Powědańčka a powučenja.

Swjata hwězda Božeje nocy 3
Slepy z Bethlehema 4
Radwořske hody 6
Listy z Bärensteina 10, 30, 50, 87, 140, 167, 173, 180, 204, 247, 270, 334, 360
Swjeći tři kralojo! 11
Što je sněh hódny 18
Hańža 22
Zbóžny Franc wot Jězus-dźěćatka 28
Knježi wowčer a joho rózowc 36, 44, 51
„Ty wostanješ naš syn!“ 37
Cyrkej we swójbje 45
K čomu smy stworjeni 54
Kak je Bohusław z Dubowina Boha spóznał 57, 65, 73, 81, 94, 101, 109, 118, 123, 131, 139
K poslednjomu zelenomu štwórtkej 101
List do Bärensteina 124, 133
Kak sněhowka k trójcy swojoho kćenja přińdźe 125
Kak človjek „Wótče naš“ nawukny 135
Mać, dźěćo a Boža mać 140
Legenda wo maćeri Božej 145, 151
Na Mikławšku 153, 160

Strona

„Prawoho ducha wobnow we mni.“ 159
Běła kwětka 173, 181, 189, 197, 203, 208, 217
Młodostna rjekowka Najswjećišoho Sakramenta 174, 189
Štó je nawučił ptački spěwać 182
Sydmdypkate Bože słónčko 198
K čomu měšnikow? 218
Pjerščeń 219
Krótke zbožo 226, 233, 239
Stawizna woswjećenja Božoho Ćěła w Španiskej 227
Daloki puć kemši 232
Tři poslednje přeća španiskoho martrarja 249
Dobry pastyř 252
Njezabudź 257
Lubujće swojoho njepřećela 260, 269, 275, 281, 289
Stary swěčnik a ministrant 261
Syła w starej zemi 265
Najswjećiše w awtobusu 265
Kak přińdźeš doprědka 274
„Dajće wašomu swětłu swěćić . . .“ 281
Spokojnosć 282
Dom kaž twjerdźizna 285
A byrnjež wšitko khabłało a padało — křiž wostanje stojo 290
Čohodla Pětr Khatu njedósta 296
Wuznaj, što sy činił 302
Krótke a mócne prědowanjo 306
Dobroćeř Rossini 307
Hnada martrarstwa 307
Stare rubišćo 311, 317, 325, 333, 339, 353, 360, 370, 377
Jenož jene jabłuko 319
Kak sebi činimy prawje znamjo swjatoho křiža 328
Hrěch — mały a wulki 329
Nabožna pycha našich domow 338
Durje, kotrež su za kóždoho wotewrjene 340
Hodowna hwězda 370
Skónčnje je tak daloko 371
Jlija Dobrowna 376
Swjećena swěčka 380

Basnje.

K nowomu lětu 2
K pjećdźesaćinam 38
Wumóžef 103
Hdyž w Serbach swjeća jutrowničku 107
Wina 111
Aeterne rex altissime 152
Swjaty Ducho! 157
Na swjatkowničku 163
Ow, křižo, dale kruće stój! 168
Měšnik Twoje zbožo chce 199
Kěrluš wo swjatym Benje 227
Za młodoměšnika 254
Družka z poputnjej potrěbničku 263
Symana a Judy 310
Kěrluš k Božej mši za wotemrětych 313
Rorate coeli 347
Marija! 353
Boža nóc 367
Powěsć hodowna z prózstwu 368

Strona

Žadosć 373
Hodowny kěrluš: Jesu redemptor omnium 375
Na Sylvestra 379

Z cyrkwinoho a nabožnoho žiwjenja w domiznje a w cyłym swěće.

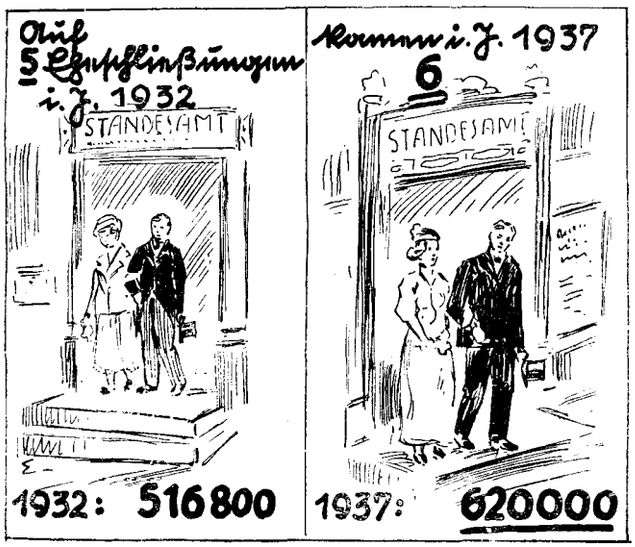
Prjedawši katolski seminar 37
Wotrowska cyrkej a fara 58, 65, 72
List serbskoho misijonara 102
Firmowanja w Serbach 116
Młode jutry w Radworju 122
Biskopski wopyt we Worklecach 122
4. swětowy dźeń khorych za misijóny 152
Misijóny a křesćijanska lubosć 175
Wědomosć a nabožina 192
Ze žiwjenja jenoho laika — japoštoła dźensnišoho časa 192
Primica w Ralbicach 197
Měšniska swjećizna w tachantskej cyrkwi w Budyšinje 216
Cyrkej a měr mjez ludami 228
Romska kathedrala swjatoho Pawoła wohrožena 243
Měšniski swjedźeń 248
Swjećizna w Berlinje 253
Katolske rańše zerja nad Skandinaviskej? 257
Dźeń wuznaća młodźiny Ralbičanskeje wosady 261
Prěni swjatočny wopor Božeje mšě młodoměšnika 262
Zhromadne dźěło katolskich a evangelskich misijonarow w dalokim ranju 298
Zymski pomocny skutk. — Pastyrske słowo 316
K 125. narodninam Adolfa Kolpinga 352

Stajne rubriki.

Z Łužicy a Serbow — Katolska Cyrkej w swěće — Podawki z Mišnjanskeje diecejzy — Cyrkwinske powěsće — Należnosće našoho towarstwa — Za wužiwarjow serbskoho misala — Wšelčizny — Nawěštki

Přiłoha ke „Kat. Posołej“ čo. 15

nastupajo ludowe wothłosowanjo 10. apryla 1938

Zeichnung: Eisner (M.)

1. Mit der schönste Beweis für den felsenfesten Glauben des deutschen Volkes an die Politik des Führers liegt in der Zunahme der Eheschließungen. In den Jahren 1933—1937 heirateten 6521400 deutsche Männer und Frauen. 460000 Familien wurden im nationalsozialistischen Deutschland mehr gegründet als in den fünf Jahren vor der Machtübernahme.

Zeichnung: Eisner (M.)

2. Dem gesunden Wachstum des deutschen Volkes gilt aber auch alle Sorge des Führers. Darum förderte er die Heiratsfreudigkeit. Schon im Jahre 1933 erfolgt die Einführung der Ehestandsdarlehen bis zu RM. 1000, die in kleinen Raten zurückzuerstatten sind. Bei der Geburt eines jeden Kindes wird ein Viertel des Darlehns erlassen. Rund die Hälfte aller Heiratenden machte im Jahre 1933 von dieser einzig dastehenden Einrichtung Gebrauch. In den vergangenen fünf Jahren wurden 878000 Ehestandsdarlehen ausgezahlt und für 708000 Kinder Darlehnsbeträge erlassen.

Zeichnung: Eisner (M.)

3. Denn, der Kindersegen ist wieder größer geworden! 1260000 Kinder wurden dem deutschen Volke 1937 geschenkt, während man 1932 nur 993000 lebendgeborene zählte. Ist das nicht das beste, untrügliche Zeichen für die innere Wiedergeburt unseres Volkes: Rund 6 Millionen Kinder in fünf Jahren! Die Geburtenzunahme 1933—1937 entspricht der Einwohnerzahl der drittgrößten deutschen Stadt, Hamburg.

Zeichnung: Eisner (M.)

4. Für diesen Nachwuchs unseres Volkes wird nach jeder Richtung hin gesorgt. Steuererleichterungen, einmalige und laufende Kinderbeihilfen werden einem immer größeren Kreis von Familien gewährt. Die nationalsozialistische Volkswohlfahrt brachte allein bis Ende Februar 1938 1½ Millionen Kinder zur Verschickung. In Zwölferreihen aufgestellt, bilden diese Kinder eine Marschkolonne von Leipzig bis Berlin.

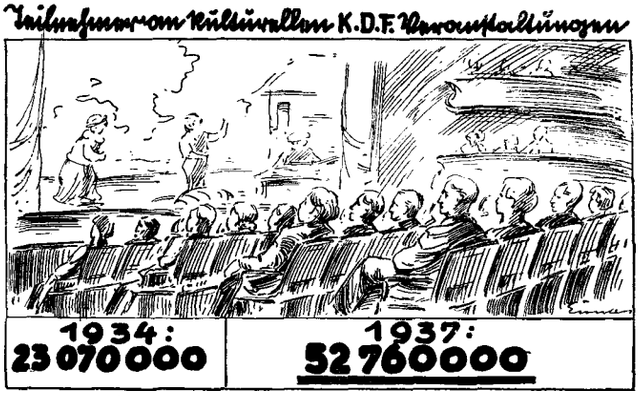
Von der Etsch bis an den Belt,
schallt's hinaus in alle Welt:

Ein Volk! Ein Reich! Ein Führer!

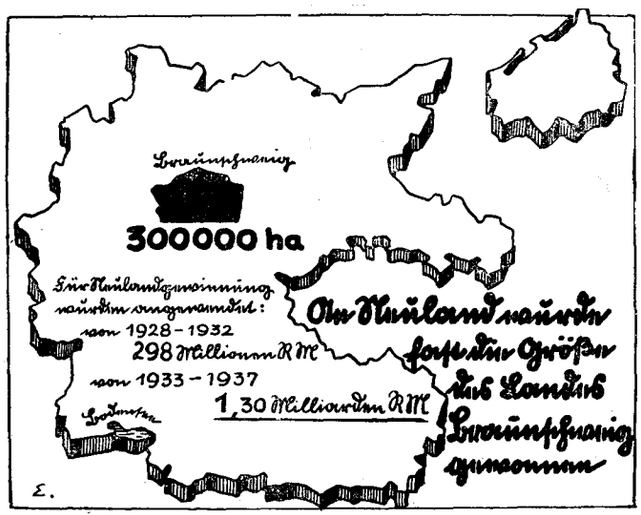
Zeichnung: Eisner (M.)

5. Dazu sorgt das Hilfswerk „Mutter und Kind" für die wohlverdiente Erholung der Mütter. 252 000 Mütter, die bis Ende 1937 kostenfrei in Erholung geschickt wurden, berichten freudestrahlend von dieser segensreichen Einrichtung.

Zeichnung: Eisner (M.)

6. „Kraft durch Freude" ist das Losungswort, das seine Verwirklichung in der gleichnamigen Einrichtung fand. Über 22 Millionen besuchten Theateraufführungen, 5,6 Millionen Konzerte, 17 Millionen erfreuten sich bei mehr als 40 000 lustigen Vorführungen. 2,5 Millionen Schaffende konnten Schöpfungen der deutschen Kunst in ihren Werksbetrieben besichtigen.

Zeichnung: Eisner (M.)

7. Deutschland ist aber auch durch eigenen Fleiß räumlich größer geworden. Ödland und Moore wurden kultiviert. Allein an der Küste Schleswig-Holsteins wurden dem Meere weite Flächen fruchtbaren Marschbodens entrissen. Nicht nur die Erntefläche des deutschen Bodens fand dadurch Erweiterung, sondern das so gewonnene Neuland bietet zahlreichen deutschen Landarbeiterfamilien und Bauernsöhnen eine gesicherte Heimat und Existenz. Es ergibt sich insgesamt ein Neulanndgewinn von 300 000 ha, eine Fläche, 6mal größer als z. B. der Bodensee und etwa gleich dem Rauminhalt des Landes Braunschweig.

Njedźelu, 10. apryla

woli němski lud swój sejm a wupraji swoje přihłosowanjo k wutworjenju Wulkoněmskeje!

Naš kancler a wjednik chce Twoju dowěru!

Dopjelń kóždy swěru swoju wótčinsku winowatosć!